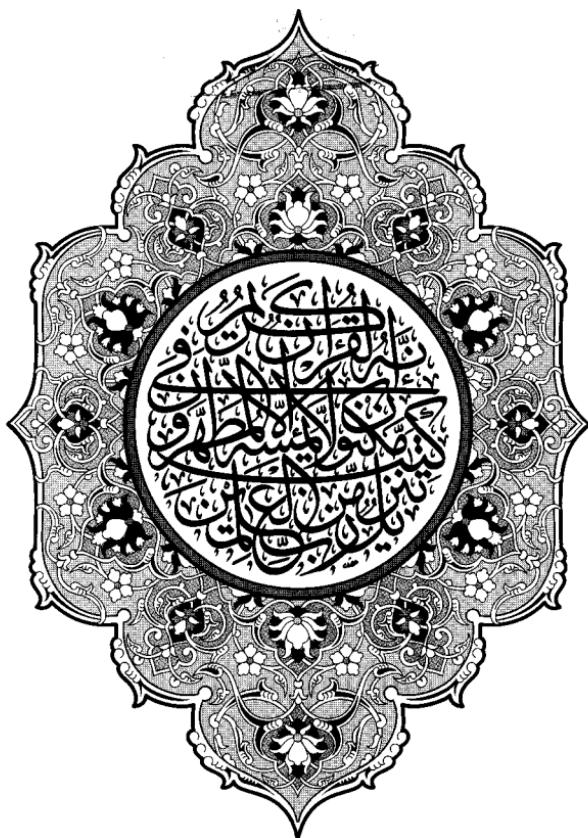

**ALKURĀNI
MAI GIRMA**
Da Kuma Tarjamar
Ma'anōninsa
Zuwa Ga
Harshen HAUSA

Wa Raffi ne domin Allah Mai Girma, daga
Mai kula da Massilatai biyu māsu
alifarma, Serki Abdulrahman
Dan Abdul Azeez, Bā ya halinta
a sayar da shi.

إِنَّمَا يُحِبُّ الَّذِينَ اتَّقَوْا

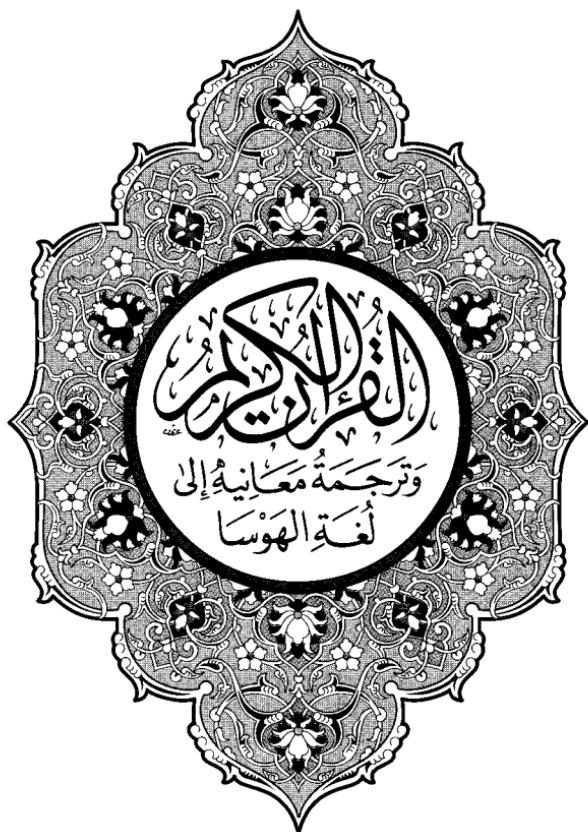

Mai kula da Masallatai biyu masu alfarma, kuma Sarkin Kasar Saudi Arebiya, Sarki Abdullah Dan Abdul Aziz Al Su'ud yana farin cikin ba da umarnin a buga wannan Alkur ani Mai girma da fassarar ma'anonsa

شَرِيفُ الْأَنْوَاطِيْلُ عَوَادُهُ الشَّفِيقُ التَّرِيفُ وَرَجُلُ مَعَايِدِ
خَادِمُ الْمُهَاجِرِ لِلْمُسْلِمِينَ الْمَالِكُ بْنُ الْمُنَافِ الْمَالِكُ بْنُ الْمُنَافِ
مَالِكُ الْمَالِكُ كَلِمُ الْمُرْسَلِ يَا سَعُودُ بْنُ كَلِمٍ

وَقَنْتَ لِلَّهِ تَعَالَى مِنْ خَادِمِ الْحَرَمَنِ الشَّرِيفَيْنِ
الْمَلَكَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ آلَ شَعُودَ
وَلَا يَجُوزُ بَيْعُهُ

شُورَاعَ مَجَانًا

مُحَمَّدُ الْبَلَاجُوكَارِيُّ صَاحِبُ الْمُصَفَّفِ الشَّرِيفِ

Waƙafî ne domin Allah Mai Girma, daga Mai kula da Masallatai

biyu măsú alfarmá, Sarki Abdullah Dan Abdul Azeez.

Bà ya halatta a sayar da shi.

Anā rabā shi kyauta

**Wuri Da Aka Tänada Musamman
Don Buga Alkur'ani Mai Girma Na
Sarki Fahd.**

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمة

يُقلِّم معاٰلي الشّيخ: صالح بن عبد العزيز بن محمد آل الشّيخ
وزير الشّؤون الإسلاميّة والأوقاف والدّعوة والإرشاد
المشرف العام على المجمع

الحمد لله رب العالمين ، القائل في كتابه الكريم :

﴿... قَدْ جَاءَكُم مِّنْ بَيْنِ أَنفُسِكُمْ وَكَتَبْ مُؤْمِنٌ﴾ .

والصلوة والسلام على أشرف الأنبياء والمرسلين ، نبينا محمد ، القائل :
«خَيْرُكُم مَنْ تَعْلَمَ الْقُرْآنَ وَعَلِمَهُ» .

أما بعد :

فإننا نتوجه بخادم الحرمين الشريفين الملك عبد الله بن عبد العزيز آل سعود ، حفظه الله بالعناية بكتاب الله ، العمل على تيسير نشره ، وتوزيعه بين المسلمين ، في مشارق الأرض ومحاربها ، وتفسيره ، وترجمة معانيه إلى مختلف لغات العالم .

وإيماناً من وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد بالملكة العربية السعودية ، بأهمية ترجمة معاني القرآن الكريم ، إلى جميع لغات العالم المهمة ، تسهيلاً لفهمه على المسلمين الناطقين بغير العربية ، وتحقيقاً للبلاغ المأمور به في قوله ﷺ : «بَلْغُوا عَنِي وَلَا يَأْتُهُ» .

وخدمة لأخواتنا الناطقين باللغة الهوساوية ، يطيب لمجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة المنورة ، أن يقدم للقارئ الكريم هذه الترجمة الهوساوية ، التي قام بها فضيلة الشيخ أبي بكر محمود جومي ، وراجحها الاستاذ أبو بكر عثمان (صكتن) ، والاستاذ أحمد بن علي كاتسنا ، والاستاذ محمد إنوا ديكو بن أدم باكونديكو من بلد زاريا . كما راجحها من قبل الجمع فضيلة الشيفيين بشير علي عمر ، ومحمد ثانى عمر كلاهما من الجامعة الإسلامية بالمدينة المنورة ، والدكتور أحمد جومي ابن المترجم .

ونحمد الله سبحانه وتعالى أن وفق لإنجاز هذا العمل العظيم ، الذي نرجو أن يكون خالصاً لوجهه الكريم ، وأن ينفع به الناس .

إننا لندرك أن ترجمة معاني القرآن الكريم ، مهما بلغت دقتها ، ستكون قاصرة عن أداء المعاني العظيمة التي يدل عليها النص القرآني المعجز ، وأن المعاني التي تؤديها الترجمة إنما هي حصيلة ما بلغه علم المترجم في فهم كتاب الله الكريم ، وأنه يعتريها ما يعتري عمل البشر كلّه من خطأ أو نقص .

ومن ثم نرجو من كل قارئ لهنّه الترجمة أن يوافي مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة المنورة بما قد يجده فيها من خطأ أو نقص أو زيادة ، ولإفادته من الاستدراكات في الطبعات القادمة إن شاء الله .

والله الموفق ، وهو الهدى إلى سواء السبيل ، اللهم تقبل منا إنك أنت السميع العليم .

DA SUNAN ALLAH, MAI RAHAMA, MAJI JIN KAI. GABATARWA

**Sheikh Salih dan Abdul-Aziz dan Muhammad Al-Asheikh
Ministan Harkokin Addinin Musulunci da
Wakafai da Wa'azi da Shiryawa.**

Daga Mai girma Sheikh Salih dan Abdul-Aziz dan Muhammad Al-Asheikh Ministan Harkokin Addinin Musulunci da Wakafai da Wa'azi da Shiryawa Babban Mai Kula da Ma'aikatar buga Al-Kur'ani.

Dukkan yabo ya tabbata ga Allah, Ubangjin talikai, Mai cewa a cikin littafin Sa Mai Daraja: «Ha'ki'ka, wani haske da littafi mai bayyanawa ya zo muku daga Allah».

Tsira da Aminci su tabbata ga mafi darajar Annabawa da Manzanni, Annabin mu Muhammad, mai cewa:

«Mafi alherinku shi ne wanda ya nemi sanin Al-Kur'ani kuma ya sanar da shi».

Bayan haka:

Bisa zartarwa da umarnin Mai hidimar Masallatan nan biyu masu alfarmा, Sarki Abdullah dan Abdulaziz Aal-Su'ud, Allah ya kiyaye shi, kan kula da Littafin Allah, da aiki domin sau'ake buga shi, da rarraba shi ga musulmi a ko ina cikin duniya, gabas da yamma, da kuma fassara shi da bayyana ma'anoninsa cikin harsunan duniya daban-daban;

Kuma bisa imanin Ma'aikatar harkokin Addinin Musulunci, da Wa'azi da Shiryawa, ta Kasar Saudi Arebiya, akan muhimmancin fassarar ma'anonin Al-Kur'ani Mai Girma zuwa ga dukkan harsunan duniya masu muhimmanci, domin sau'ake fahimtar sa ga Muslimin da ba su jin harshen larabci, kuma domin isar da safon da aka yi umarnin da shi a cikin fad'in sa, tsira da amincin Allah su tabbata gare shi: «Ku isar daga gare ni, koda aya d'aya ce»;

Kuma bisa hidima ga 'yan uwan mu masu jin harshen Hausa; yana dadafawa Ma'aikatar Sarki Fahd ta buga Al-Kur'ani Mai Alfarma ta Madinatul Munawwara, ta kaddamar wa makaranta, wannan fassara ta Al-Kur'ani da harshen Hausa, wadda Mallam Abubakar Mahmud Gumi, Allah ya ji'kin sa, ya yi, kuma malamai da suka hadfa da Ustaz Abubakar Usman Salisu Sokoto, da Ustaz Ahmad Bello dan Walin Katsina, da Ustaz Muhammad Inuwa Dikko dan Alhaji Adam Bako Dikko Zaria, suka yi bitar ta. Haka kuma daga fuşkar Ma'aikatar buga Al-Kur'ani, malamai da suka hadfa Mallam Bashir Ali Umar, da Mallam Muhammad Sani Umar, dukkansu a Jam'i'ar Islamiyya ta Madina, da kuma dan mai wannan Fassara Dr. Ahmad Gumi na Jam'i'ar Ummul Kura ta Makkah, duka sun yi bitar fassarar da gyare-gyare a cikinta.

Muna godiya ga Allah Ma'aukaki, da ya yi mana muwafa'kar cika wannan aiki mai girma, wanda muke fatan ya zamo saboda Allah, kuma mutane su amfana da shi.

Ha'ki'ka muna sane da cewa fassarar ma'anonin Al-Kur'ani Mai Girma, komai isar ta a cikin tsantseni, ba za ta iya nuna dukkan ma'anonin dake cikin nassir Al-Kur'ani ba wanda mutane suka gajiyi ga zuwa da makamancinsa. Kamar yadda muke sane da cewa ma'anonin da fassara take bayarwa, basu kasance ba face matukar abin da mai fassarar ya fahimta daga Littafin Allah Mai Girma, kuma kamar yada dukkan aikin dan adam yake, ana iya samun kuskure da kasawa a cikinsa.

Domin haka ne muke fata daga dukkan makaranta ga wannan fassarar, su aiko wa Ma'aikatar buga Al-Kur'ani Mai Alfarma ta Madina, abinda watakila za su samu a cikin fassarar na kuskure ko ragi ko kari, domin ayi amfani da wadannan gyare-gyare a cikin bugun da zai zo nan gaba, in Allah ya yarda.

Allah shi ne Mai Gamdakatar, kuma shi ne Mai Shiryawa ga madaidaicin tafarki, Ya Ubangiji Ka amsa mana domin Kai ne Mai ji kuma Mai gani.

مقدمة

بسم الله الرحمن الرحيم والحمد لله رب العالمين الرحمن الرحيم الذي أرسل رسالته محمدًا عليه السلام بالكتاب المبين هدى للناس والجان. لقد فاز من استجاب دعوته وحباب من أغرض عنه في الدنيا والآخرة.

وبعد فلما رأينا أن الإسلام ينتشر فهمه وال المسلمين في ازدياد في حين بعد آخر وأصبح المسلمين في حاجة إلى تعلم مبادئ الإسلام في بلادنا خاصة وفي غيري أفريقية عامّة ، ورأينا أن أكثرهم لا يستطيعون فهم اللغة العربية بسهولة ومع أن أكثر سكان تلك البلاد يتكلمون بلغة الموسى وهي اللغة السائدة فيها مع قلة المعرفة باللغة العربية التي نزل بها القرآن الكريم لعدم الاهتمام لما صار الناس في هذه الأزمة من قلة التوجيه إلى طلب العلم . وأصبح الأمر واجباً علينا على رابطة العالم الإسلامي أن تبذل جهدها في ترجمة تفسير القرآن الكريم إلى لغة الموسى ليعم جميع المسلمين الفتح من ذلك الجهد العظيم . وبفصح لهم بما في تعلم مبادئ الإسلام على ما أنزله الله به بيسر وسهولة ففتنهوا أولى بترجمة تفسير الآيات في جزءين : جزء تبارك وجزء عم لأنهما أكثر ما يقرأ عند المبتدئين في الصلاة وغيرها . وبعد ذلك بعون الله تعالى أتمتنا ترجمة تفسير القرآن كله في عام ١٩٧٩ م وقبل أن تبدأ كل سور القرآن حاولنا أن نبين موضوعها الرئيسي لما ضممتها السورة ليكون دليلاً لقارئه ومرشدًا له لمهمة السورة والآيات التي يقرؤها والمناسبات فيها وأسباب تكرار القصص في السور . وبعد هذه الترجمة بعون الله تعالى سنقوم بترجمة بعض كتب التفسير إلى لغة الموسى .

وفي هذه الترجمة التي أمامنا يوجد ثلاثة أمور كلها مفيدة للقارئ : الأول دليل للقارئ لمعرفة أماكن الوقوف . والثاني جعلنا في آخر هذه الترجمة قاموساً لمعرفة معاني الكلمات وأماكنها في آيات المصحف . والثالث الفهارس على الترتيب الأنجدي . وهناك زيادات أخرى منها إرشاد القارئ إلى كيفية المدود وبين أماكن الوقوف بالنسبة للحرف اللاتينية . ولقد قمنا بهذا العمل في خلال سبع سنوات و بم بعون الله تعالى ووجد قولاً لدى الجميع في أول وملة عند طباعتنا لهذه الترجمة .

وكما يعرف كل من أن هذه الترجمة هي الترجمة الأولى من نوعها : إذاً فلا بد لها من قراءة على النحو التالي وذلك أنه سيوجد من يقرؤها يطبل على الأخطاء حتى يجد مكاناً للطعن فيها كما يوجد من يقرؤها بحسن النية لتصحيح ما يراه غير مناسب . ومع ذلك فكلها قدم مساعدة لا يستهان بها وقد أصبح هذا العمل خيراً للأمة الإسلامية عامة ولبي خاصة فالله تبارك وتعالى المسؤول أن يجازي الكل بخير وأن يصلح ثباتنا لقبو الحزن من أين جاءتنا .

وأقدم شكري لمن قاموا بمساعدتنا في هذه الترجمة في مجال التصحيح وفي مجالات أخرى فمن هؤلاء الأشخاص أبو بكر عثمان الثالث (صكتر) والأستاذ أحمد بلوابن والمليانية كاتستنا لما قام به من قراءة الترجمة وتصحيحها . والأستاذ محمد إنوانا ديكيو ابن الحاج آدم باكيو من بلد زاريما بما قدمه من مساعدة جليلة في قيامه بقراءة الترجمة وتصحيح الأخطاء وجعل في آخر الكتاب القاموس للكلمات لتسهيل الحصول على معاني الآيات والكلمات . لقد قام بهذا العمل الجليل في مدة ستين . جزاه الله خيراً في الدنيا والآخرة .

وأخيراً نسأل الله أن يجعل عملنا هذا جميماً خالصاً لوجهه الكريم ويغفر لنا جميماً ويكون عملنا هذا دليلاً على إعلاء كلمة الله ونشر دينه في هذه البلاد (غيري أفريقية) ويجربنا في الدنيا والآخرة ويجعل الجنة مأواتاً مع الذين أنعم الله عليهم من البيتين والصادقين والشهداء والصالحين .

آمين .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Gabatarwa

Yabo da godiya su tabbata ga Allah Mai girma, Mai rahama, Mai jin kai, Ubangijin halittu, Wanda Ya aiko shugabanmu Muhammad, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi, da littafinSa mai bayani domin ya shiryar da mutane da aljannu game da shi. Wanda ya karbi kiransa ya yi aiki da abin da ya kawo masa, shi ne mai arziki a dunya da Lahiria, kuma wanda ya kafirce masa, ga bin son zuciyarsa, shi ne tâbaâbhe.

Bayan haka, lôkacin da ya zamana adadin Musulmi na karuwa kullum a kasarmu, Afirka Ta Yamma, karuwa mai tsananin yawa, kuma mafi yawan Musulminta suna magana da harshen Hausa ne, kuma ba kowane Musulmi ke iya koyon Larabci ba, saboda halayen da dunya take ciki yanzu, Kungiyar Râbicatul Âlam el-Islâmi ta ga ba makawa ga bukatar a yi tarjamar ma'anonin Alkur'ani mai girma da littafan addini na Larabci, a cikin harshen Hausa, don amfanin ya hada dukan Musulmi, su koyi addininus kamar yadda Allah Ya saukar da shi, don su sami babban rabo.

Mun fara tarjamar tun farko da juzu'i na daya na Tabaraka da Amma, domin shi ne mafi yawan mutane ke tsayawa a kai don karaturun sallarsu. Da sannu, kuma da yardar Allah, muka kammala tarjamar Alkur'ani gaba daya, wanda aka wallafa shi cikin 1979.

A kowane farkon sura ana bayar da ta'kaitaccen bayanin abin da ta'kuna ko take karantarwa domin mai karatu ya ji saukin gane ma'anonin ayoyin surar da dangantakarsu.

In Allah Ya so za mu bi bayan wannan da tarjamar littafan tafsirai cikin harshen Hausa.

A wannan wallasfar an sami Karin abubuwa uku: akwai jagora ga mai karatu, inda aka yi bayanin ina ake tsayawa. Sai kuma karamin kamus dauke da kalmomin da ke bukatar fassara. Abu na uku shi ne fibirisu cikin tsarin abacada.

Kamar yadda aka yi a shiri na farko, a wannan ma an ci gaba da nuna alamar jan sauti a ajamin boko.

Bayan shekara bakwai na hidimar bugawa ta farko, wannan aiki ya sami karbuwa ga hannun mutane, kuma sun ba da taimako mai yawa wajen gyara shi zuwa ga wannan matsayi. Akwai wanda ya karanta da niyyar alheri, kuma akwai wanda ya karanta da niyyar sôka, amma su duka sun gamu a kan abin da ya zama alheri ga Musulmi. Allah Ya sâka ma dukansu da alheri.

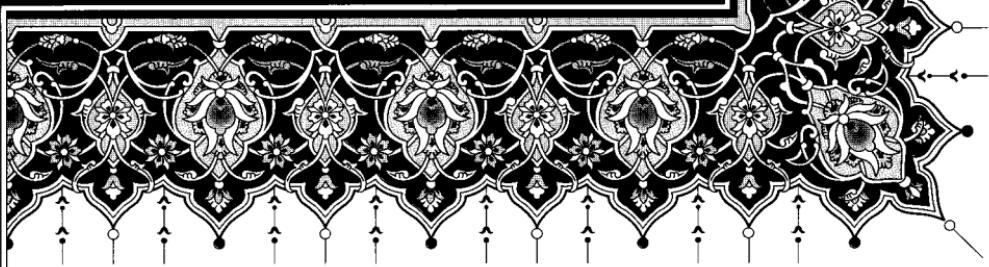
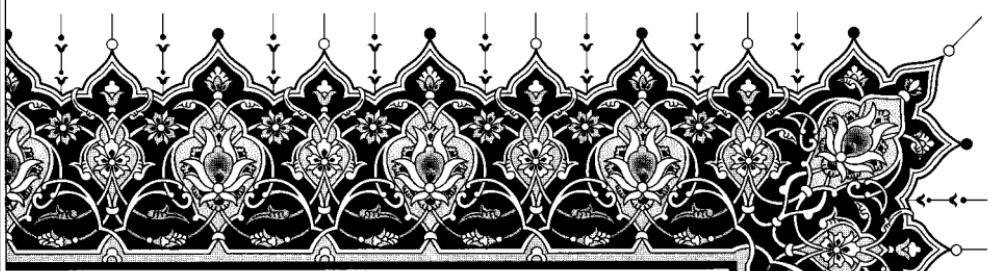
Akwai mutane da dama da suka taimaka wajen shirya tarjamar nan. Da farko dai muna miâ godiyarmu don goyon bayan da muke samu daga Abubakar III (Sokoto). Sai kuma Malam Ahmad, dan Wâlin Katsina, Malam Bello, wanda ya taimaka kwarai da karanta abin da ya sawwaâfa.

Malam Inuwa Diko, dan Alhaji Adamu B. Diko na Zaria, ya dauki nauyin tsara dukan wannan aiki a cikin layi kuma ya tsara jagorar karatu, kamus da fihirisu don taimakon mai karatu ga fahimtar kalmomi masu wuya da neman ayoyin da suka shafi hukunce-hukunce dabam-dabam a cikin surori dabam-dabam ta hanya mai sauksi. Ya dauki nauyin wannan aiki a cikin shekara biyu. Allah Ya sâka masa da irin sakamakon wafanda suka tsayu ga aiki na gina addinin Allah.

Muna fata Allah Ya karbi aikinmu gaba daya, ya zama sanadin daukakar addinin Musulunci a wannan kasa, mu kuma Ya saka mana da alheri, mu da duk wanda ke yin aiki domin Allah. Allah Ya sa aikinmu ya zama sanadin shigarmu Aljanna, a Lahiria, tare da manyan mutanen da Ya yi wa ni'imâ, daga Annabawa da siddîkai da shuhada'u da kuma salihai.

Amin.

Abubakar Mahmud Gumi

سورة التكوير

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْكَوْرَانُ الْكَرِيمُ لَا يَرِثُ فِي هَذِهِ

الْمَعْجِنِينَ ۝ الَّذِينَ لَمْ يُؤْمِنُوا بِالْعِزِيزِ وَلَمْ يُقْسِمُوا الصَّدَوْةَ

وَمَدَارِزَ قَبْرِهِمْ يَعْقِلُونَ ۝ وَالَّذِينَ لَمْ يُؤْمِنُوا بِمَا أَنْزَلَ

إِلَيْكُمْ وَمَا أَرْلَأَ مِنْ مَنَاجِلَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ لَا يُؤْفِقُونَ ۝

أَوْ لَتَكُنْ عَلَىٰ هُدًىٰ فَنَرِئْهُمْ وَأَوْلَيْكُمْ

حَمْدُ اللَّهِ الْعَلِيِّ حَمْدٌ

Āyōyinta 7 ne. Ana kiran ta Uwar Littafi dōmin ta tāra ilmin da yake a cikin Alkur'āni a dunkule. Basmala a cikinta take ga kirā'ar Asim, ruwāyar Hafs, amma banda ga kirā'ar Warsh.

1. Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.
2. Godiya ta tabbata ga Allah, Ubangijin halittu;
3. Mai rahama, Mai jin kai;
4. Mai nuna Mulkin Rānar Sakamako.

5. Kai muke bauta wa, kuma Kai muke neman taimakonKa.
6. Ka shiryar da mu ga hanya madaidaiciya,
7. Hanyar wadanda Ka yi wa ni'ima, ba wadanda aka yi wa fushi ba, kuma ba batattu ba⁽¹⁾.

(1) Da cewa Ubangijin halittu ya tara ilmin tauhidin na Ilāhiyya da Rububiyya, Mai rahama ya tāra dukan rahamar dūniya da rāyarwa da matarwa da ciyarwa da shāyarwa da tufātarwa. Mai jin kai yā tāra nī'imar dūniya mai dōgēwa zuwa Lāhira kamar īmāni da na Lāhira. Mai mallaka ko Mai nūna mulkin rānar sakamako, yā hada dukan wa'azi. Kai muke bauta wa kuma Kai muke nēman tāimako, ya tāra tauhidin Ilāhiyya da ibāda amaliyya ko Kauliyya. Hanya madaidaiciya, tā hada dukan shari'a da hukunce-hukunce. Wadanda aka yi wa ni'ima, yā tāra dukan tārihin mutānen kirkī. Wadanda aka yi wa fushi, yā tāra dukan tārihin māsu tsaurin kai. 'Batattu, yā tāra tārihin dukan mai aiki da jāhilci ko bata.

Tana karantar da kira zuwa ga addīni da yadda ake ginin sābuwar al'umma daga mutāne daban-daban, na Jāhiliyya.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. A. L. M. 2. Wancan ne Littāfi, bābu shakka a cikinsa, shiriya ne ga māsu takawa. ⁽¹⁾ 3. Wadanda suke yin īmāni game da gaibi, kuma suna tsayar da salla, kuma daga abin da Muka arzuta su suna ciyarwa;	4. Kuma wadanda suke yin īmāni da abin da aka saukar zuwa gare ka, da abin da aka saukar daga gabāninka, kuma game da Lāhira suna yin yakīni. 5. Wadannan suna kan shiriya, daga Ubangijinsu, kuma wadannan su ne māsu cin nasara.

---

(1) Yā sifanta Littāfi; watau Alkur'āni da kamāla ya ce "wancan" maimakon "wannan" dōmin māsu son su yi aiki da shi, su ne māsu takawa. Takawa na da sharudda biyu, su ne īmāni da aiki da abin da manzancin Annabi Muhammadu ya Ḳunsa. Sa'an nan mutāne a farkon Musulunci ko a inda Musulunci yake sābo, sun kasu kashi huđu. Kashi na farko sū ne māsu takawa wadanda aka fađi sisđfinsu a nan.

6. Lalle ne, wafanda suka kāfirta⁽¹⁾ daidai ne a kansu, shin kā yi musu gargadī kō ba ka yi musu gargadī ba, ba zā su yi īmāni ba.

7. Allah Ya sa hātimi a kan zu-kātansu, da a kan jinsu, kuma a kan ganin su akwai wata yāna; kuma suna da wata azāba mai girma.

8. Kuma akwai daga mutāne wanda⁽²⁾ yake cewa: "Mun yi īmāni da Allah kuma da Yinin Lāhira," alhāli kuwa sū bā mūminai ba.

9. Suna yaudarayya da Allah da wafanda suka yi īmāni, alhāli bā su yaudarar kōwa fāce kansu, kuma bā su sakankancēwa!

10. A cikin zukātansu akwai wata cūta; sai Allah Ya kāra musu wata cūta, kuma suna da azāba mai radadi sabōda abin da suka kasance suna ni na kārīya.

11. Kuma idan aka ce musu: "Kada ku yi barna a cikin kasa," sukan ce: "Mū māsu kyautatawa kawai ne"!

12. To, lalle ne su, sū ne māsu barna, kuma amma bā su sansan-cewa.

13. Kuma idan aka ce musu: "Ku yi īmāni kamar yadda mutāne

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَنْذَرْتَهُمْ
أَفَلَا تَشَدِّرُهُمْ لَيَوْمٍ مُّؤْنَ

خَتَّمَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ وَعَلَىٰ
أَبْصَارِهِمْ غُشْوَةٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ إِنَّا بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ

يُخْلِدُ عَوْنَاللَّهِ وَالَّذِينَ إِنْتُمْ
يَخْلُدُونَ إِلَّا أَنفُسُهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ

فِي قُلُوبِهِمْ مَرْضٌ فَرَادَهُمُ اللَّهُ مَرْضًا
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا
يَكْنَبُونَ

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُقْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّا
خَنْ مُصْلِحُونَ

أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُقْسِدُونَ وَلَا كُنْ
لَا يَشْعُرُونَ

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ إِنْتُمْ أَكْثَرُهُمْ
مُّنَجَّلُونَ

(1) Kashi na biyu daga cikin jama'a sū ne kāfirān da suka dōge a kan kāfircinsu, bābu wani gisshi kuma Allah Yā san bā zā su musulunta ba.

(2) Kashi na uku su ne munāfukai da suka bayyana Musulunci da bāki amma zūciyarsu tanā a kan kāfirci.

suka yi īmāni”, sukan ce: “Zā mu yi īmāni ne kamar yaddā wāwāye suka yi īmāni?” — To, lalle ne su, sū ne wāwāye, kuma amma bā su sani.

14. Kuma idan sun hadu da wađanda suka yi īmāni, sukan ce: “Mun yi īmāni.” Kuma idan sun wōfinta zuwa ga shaidānunsu,⁽¹⁾ sukan ce: “Lalle ne, muna tāre da ku: Mu māsu izgili kawai ne.”

15. Allah Yana yin izgili⁽²⁾ gare su kuma Yana taimakon su a cikin batarsu, suna dīmuwa.

16. Wadannan su ne wađanda suka sayi bata da shiriya, sai fataucinsu bai yi rība ba, kuma ba su kasance māsu shiryuwa ba.

17. Misālinsu⁽³⁾ shi ne kamar misālin wanda ya hūra wuta, to, a lōkacin da ta haskake abin da yake gēfensa (na abin tsōro), Allah Ya tafī da haskensu, kuma Ya bar su a cikin duffai, bā su gani.

18. Kurāme, bēbāye, makāfi, sabōda haka bā su kōmōwa.

قَالُوا أَنَّا ظُمِرْتُمْ كَمَا آمَنَ الْسُّفَهَاءُ إِلَيْهَا
هُمُ الْسُّفَهَاءُ وَلَا كُنْ لَّا يَعْلَمُونَ ١٧

وَإِذَا قَالُوا أَنَّا دِينَنَا إِيمَانُنَا فَأَلْوَاهُمْ إِذَا خَلَقُوا
إِلَيْهِمْ شَيْئًا يَقُولُوا إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا أَنْتُمْ
مُسْتَهْزِئُونَ ١٨

اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمْدُودُ فِي طُنُقِهِمْ
يَعْمَهُونَ ١٩

أُولَئِكَ الَّذِينَ أَشْرَقُوا الصَّلَةَ بِالْهُدَى فَمَا
رَيَحْتَ تَجَرَّعُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ٢٠

مَثَلُهُمْ كَمَثْلِ الَّذِي أَسْتَوْقَدَنَا رَافِلَمَّا
أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ دَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ
وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلْمَتِ لَا يُبَصِّرُونَ ٢١

صُمُّ بِكُمْ عَنِّي فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ٢٢

(1) Kashi na hudu su ne Yahudāwa wafanda suke sun san gaskiyar annabcin Muhammadu da manzancinsa, amma hāsada ta hana su su bi shi, sunā kōkārin bata abin da ya zo da shi ta hanyar jēfa shibhōhi a ciki, dōmin su kange mutāne daga shigarsa. Sabōda haka aka ce musu shaidānu. Duk wanda ya san gaskiya amma kuma ya yi girman kai daga binta, to, shi ne shaidān, daga aljannu kō daga mutane.

(2) Allah Yanā mayar masu da sakamakon izgilinsu.

(3) Allah Yā bayyana misālin munāfuki da misālai biyu, na farko, kamar mutum a cikin duhu, yanā kēwaye da abūbuwan ban tsōron bai sani ba, sai ya hūra wuta, ta yi haske ya ga abūbuwan na ban tsōron sa'ān nan wutar ta mutu, ta bar shi a cikin duhu, sai tsōron ya hauhawu a kansa. Haka munāfuki yake a bāyan ya yi ifrāri da Musulunci, a kullum yanā cikin tsōron abin da zā a ce a kansa. Ana sisanta hasken wuta da hasken īmāninsa. Bayan hasken ya tafī, sai ya zama kurma, bēbe, makāho, sabōda haka bā ya māgantuwa.

19. Ko kuwa kamar girqije mai zuba⁽¹⁾ daga sama, a cikinsa akwai duffai da tsāwa da wal̄kiya: Suna sanyāwar yātsunsu a cikin kunnu-wansu daga tsāwarwakin, dōmin tsōron mutuwa. Kuma Allah Mai kēwayewa ne ga kāfirai!

20. Wal̄kiyar tana yin kusa ta fizge gannansu, ko da yaushe ta haskakā musu, sai su yi tafiya a cikinta, kuma idan ta yi duhu a kansu, sai su yi tsaye. Kuma dā Allah Yā so, sai Ya tafi da jinsu da gannansu. Lalle ne Allah a kan dukan kōme Mai ikōn yi ne.

21. Yā kū mutāne! Ku bauta⁽²⁾ wa Ubangijinku, Wanda Ya halicce ku, kū da wadanda suke daga gabā-ninku, tsammāninku, ku kāre kanku!

22. Wanda Ya sanya muku kasa shimpida, kuma sama gini, kuma Ya saukar da ruwa daga sama, sa'an nan Ya fitar da abinci daga 'ya'yan itāce game da shi, sabōda ku. Sabōda haka kada ku sanya wa Allah wasu kishiyöyi, alhāli kuwa kuna sane.

23. Kuma idan kun kasance a cikin shakka daga abin da Muka

أَوْكَصِيَّبْ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلْمٌ ثُوَّرَهُ
وَتَرَقْ يَجْعَلُونَ أَصْبَعَهُمْ فِي أَذَانِهِمْ مِنْ
الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتُ وَاللَّهُ مُحِيطٌ بِالْكَفَرِينَ^{١٦}

يَكَذِّبُ الْبَرْقُ يَنْخَطِفُ أَنْصَارُهُ كُلَّمَا آتَاهُ
لَهُمْ مَشْوَافِيهِ وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا
وَلَوْشَاءَ اللَّهِ لَدَهُ بِسَمْعِهِمْ وَأَنْصَارِهِ
إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ^{١٧}

يَأَيُّهَا النَّاسُ أَعْبُدُهُ وَأَرْبِكُمُ الَّذِي
خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّبِعُونَ^{١٨}

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَشاً وَالسَّمَاءَ
بِسَاطَةً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ
الثَّرَبَاتِ رِزْقًا كَثِيرًا فَلَا يَجْعَلُ لِلَّهِ أَنْدَادًا
وَأَنْشُمْ تَعْلَمُونَ^{١٩}

وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَيْكُمْ أَعْبَدْنَا

(1) Misāli na biyu munāfukai sunā kamar matafa a cikin jēji da dare, ruwa kuma ya same su a cikin duhu, ba su iya mōtsāwa sai da wal̄kiya, watau āyar da suke so, kuma ga jin tsōron tsāwa; watau bayānin halāyensu a cikin Alkur'āni, bā su son su ji, har sunā sanya kānun yātsunsu sunā tōshe kunnuwansu, dōmin kada su ji. Ganin ido da basīra da jin kunne da na hankali duk daya suke, Allah Yana iya karbe su ya bar su a cikin dimuwa.

(2) Bāyan ya gama fasin kasusuwan mutāne da sisōfinsu, sai kuma ya kira su gabā daya zuwa ga bauta Masa, Shi kadai. Ma'anar bauta Masa Shi kadai, kōwa ya ajiye al'ādarsa, ya koma ga hukuncin Allah kawai; umurni kō hani. Wanda ya bi wani hukunci na al'ādarsa, ya bar abin da Allah Ya ce, to, shi ya sanya wa Allah kishiya ke nan.

sassaukar ga BāwanMu, to, ku zō da Sūra guda daga misalinsa (Alkur'āni). Kuma ku kirāwo shai-dunku,⁽¹⁾ baicin Allah, idan kun kasance māsu gaskiya.

24. To, idan ba ku aikata (kāwo Sura) ba, to, bā zā ku aikata ba. Sabōda haka ku ji tsōron Wuta wadda makāmashinta mutāne da duwātsu ne, an yi tattalinta dōmin kāfirai.

25. Kuma ka bāyar da bishāra ga wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyuka na kwarai, cēwa lalle ne, suna da gidājen Aljanna, kōramu nā gudāna daga karkashinsu. Ko da yaushe aka arzuta su da abinci daga wasu 'ya'yan itâce daga gare su,⁽²⁾ sai su ce: "Wannan shi ne aka arzuta mu da shi daga gabānin haka." Kuma a jē musu da shi yana mai kama da jūna. Kuma sunā da, a cikinsu, mātan aure māsu tsarki, kuma su, a cikinsu madawwama ne.

26. Lalle ne, Allah bā Ya jin kunyar Ya bayyana wani misāli, kōwane iri ne, sauro da abin da yake bisa gare shi. To, amma wadanda suka yi īmāni, sai su san cewa lalle shi ne gaskiya daga Ubangijinsu, kuma amma wadanda suka kāfirta, sai su ce: "Mēne ne

فَأَتُوا بِسُورَةٍ مِّنْ مَّثْلِهِ وَأَدْعُوا شُهَدَاءَ كُمْ
مِّنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦﴾

فِإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَأَتَقْرُبُ الظَّارِفَةِ
وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْجِنَّةُ أُعْدَتْ
لِلْكَافِرِينَ ﴿٦﴾

وَيَقْرِئُ الَّذِينَ ءَامَنُوا عَمِيلًا الصَّلَاحَاتِ
أَنَّهُمْ جَنِّتٌ تَحْرِي مِنْ تَحْيِهِ الْأَنْهَارُ
كُلَّمَا رُزِقُوهُنَّا مِنْ شَرَقٍ رِّزْقًا قَالُوا
هَذَا الَّذِي رُزِقَنَا مِنْ قَبْلٍ وَأَتُوَابِيهِ
مُتَشَبِّهُّو لَهُمْ فِيهَا أَرْوَاحٌ مُّظَاهَّرَةٌ وَهُمْ
فِيهَا خَلِيلُونَ ﴿٦﴾

*إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحِي أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا
مَّا بَعْضَهُ فَمَا فَقَهَ أَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا
فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَأَمَّا
الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ

(1) Gumākanku su taimake ku kēra sura mai kama da Alkur'āni wajen fasāha da tsāri da kāwo asirai. An ce wa gumaka shaidu dōmin sunā cēwa su ne za su yi musu shaida a Rānar Kiyāma, kuma su cēce su, kuma ko da yaushe suna tāre da su.

(2) Gōnaki kō gidājen Aljanna.

Allah Ya yi nufi da wannan⁽¹⁾ ya zama misāli?" Yana batār da wasu māsu yawa da shi, kuma Yana shiryar da wasu māsu yawa da shi, kuma bā Ya batarwa da shi fāce fasikai.

27. Wadanda suke warware alkawarin Allah daga bāyan kulla shi, kuma su yanke abin da Allah Ya yi umurni da shi a sādar, kuma suna barna a cikin kasa, wadannan sū ne māsu hasāra.

28. Yaya kuke kāfirta da Allah, alhāli kuwa kun kasance matattu sa'an nan Ya rāyar da ku, sa'an nan kuma Ya matar da ku, sa'an nan kuma Ya rāya ku, sa'an nan kuma zuwa gare Shi ake mayar da ku?

29. Shi ne Wanda Ya halitta muku abin da ke a cikin kasa gaba daya, sa'an nan kuma Ya daidaita⁽²⁾ zuwa sama sa'an nan Ya aikata su, sammai bakwai. Kuma Shi ga dukan kōme Masani ne.

30. Kuma a lōkacin da Ubangi-jinka Ya ce ga malā'iku: "Lalle ne, Ni Mai sanya wani halīfa ne a cikin kasa," suka ce: "Ashe, zā Ka sanya a cikinta, wanda zai yi barna a cikinta, kuma ya zubar da jinainai, alhāli kuwa mu, muna yi Maka tasbihi game da gōde Maka,

بِهَذَا مَثَلًا يُضْلِلُ بِهِ كَثِيرًا
وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا وَمَا يُضْلِلُ بِهِ
إِلَّا الْفَاسِقِينَ ﴿٦﴾

الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ
مِيقَاتِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمْرَ اللَّهُ بِهِ
أَنْ يُوَصَّلَ وَيُقْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ
هُمُ الْخَلِيلُونَ ﴿٧﴾

كَيْفَ تَكُفُّرُونَ بِاللَّهِ وَكُنْتُمْ
أَمْوَاتًا فَأَحْيَكُمْ ثُمَّ تُمْبَتُونَ
بِخَيْرِ كُمُّ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨﴾

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ
جَيْعَانًا مَأْسَوَى إِلَى السَّمَاءِ
فَسَوَّدُهُنَّ سَعَ سَمَوَاتٍ وَهُوَ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٩﴾

وَإِذَا قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي
الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ
فِيهَا وَيَسْفِلُ الْأَمَاءَ وَتَنْعَنُ نُسُجَّعَ
بِحَمْدِكَ وَنَفْدِسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ
مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٠﴾

(1) Misāli da kamar mātan Aljanna māsu tsarki. Ba mātā ba kō da sauro ko abin da ya fi, kō ya kāsa sauro, to, akwai hikima a cikin halittarsa, wadda zā ta jäwo hankalin mai hankali ga īmāni da Allah sabōda ita.

(2) Ya daidaita, watau Yā yi nufi; "sa'an nan" yanā amfānar da jēranta aiki bā jerantar nufi ba, dōmin sifōfin Allah dukansu, bā fārarru ba ne.

kuma⁽¹⁾ muna tsarkakewa gare Ka” Ya ce: “Lalle ne Ni, Na san abin da ba ku sani ba.”

31. Kuma Ya sanar da Ādam sūnāye dukansu, sa'an nan kuma ya gitte su a kan malā'iku, sa'an nan Ya ce: “Ku gaya Mini sūnāyen wadannan, idan kun kasance māsu gaskiya.”

32. Suka ce: “Tsarki ya tabbata a gare Ka! Bābu sani a gare mu fāce abin da Ka sanar da mu, lalle ne Kai, Kai ne Masani, Mai hikima.”

33. Ya ce: “Ya Ādam! Ka gaya musu sūnāyensu.” To, a lōkacin da ya gaya musu sūnāyensu, (Allah) Ya ce: “Ashe, ban ce muku⁽²⁾ ba, lalle Ni, Inā sane da gaibin sammai da kasa, kuma (Inā sane da) abin da kuke bayyanāwa da abin da kuka kasance kuna bōyewa?”

34. Kuma a lōkacin da Muka ce ga malā'iku: “Ku yi sujada ga Adam,” sai suka yi sujada, fāce Ibīlīsa ya ki, kuma ya yi girman kai, kuma ya kasance daga kāfirai.

35. Kuma Muka ce: “Ya Ādam! Ka zauna, kai da mātarka a Aljanna, kuma ku ci daga gare ta, bisa wadāta, inda kuke so, kuma kada ku kusanci wannan itāciya, har ku kasance daga azzālumai.”

وَعَلَّمَهُ آدَمَ الْأَنْسَمَةَ كُلَّهَا مِمَّا عَرَضَهُ عَلَى
الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ أَنْبَغَنِي بِاسْمَاءِ هَؤُلَاءِ
إِنْ كُنْتُمْ صَدِيقِي ﴿٢٦﴾

فَأَوْسَبْتُ لَكَ لَا عَلِمْتَنَا إِلَّا مَا عَلِمْنَا إِنَّكَ أَنْتَ
الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾

قَالَ يَادَمَ أَنْبَغَنِيهِمْ بِاسْمَاءِ يَهُودَ فَلَمَّا آتَاهُمْ
بِاسْمَاءِ يَهُودَ قَالَ اللَّهُ أَكْلَ لَكُمْ إِذَا أَعْلَمْ
غَيْرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَعْلَمُ مَا تُبَوِّنَ
وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٢٨﴾

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةَ اسْجُدُوا لِلْأَدَمَ فَسَجَدُوا
إِلَّا إِبْرَاهِيمَ أَبِي وَأَسْتَكَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٢٩﴾

وَقُلْنَا لِيَادَمَ أَسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ
وَكُلَا مِنْهَا رَغْدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا
هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٣٠﴾

(1) Malā'iku sun yi tambaya ne irin ta mai nēman ya rinjāyi mai jāyayya da shi ga nēman hāliftaka a kan kasa. Sun san hālāyen jinn da bunn wadānda suka fāra zama a kan kasa suka yi bārna da zubar da jini.

(2) Wannan kissa ta nūna cēwa shūgabanci da ilmi ake yin sa, bā da yawan ibāda wadda mutum yake kēbanta da yin ta ba. Dōmin an nūna wa malā'iku fīfitar Ādam a kansu da ilmi, bā da ibāda ba. Kuma da wannan sifa zai zama Halīfa, kō dā Iblis bai fitar da shi ba, daga cikin Aljanna, zai fita ta wata hanya dōmin zartar da hukuncin Allah.

36. Sai Shaifan ya talālābantar da su daga barinta, sai ya fitar da su daga abin da suka kasance a cikinsa. Kuma Muka ce: "Ku sauva, sāshenku, nā mākiyi ga sāshe, kuma kuna da, a cikin kasa, matabbata da jin dādi zuwa ga wani lōkaci."

37. Sai Ādām ya karbi wasu kal-mōmi daga Ubangijinsa, sabōda haka Ya karbi tūba a kansa. Lalle ne Shi, Shī ne Mai karbar tūba, Mai jin kai.

38. Muka ce: "Ku sauva daga gare ta gabā daya. To, imma lalle shiriya ta je muku daga gare Ni, to, wanda ya bi shiriya Ta, to, bābu tsōro a kansu, kuma bā su yin ba'kin ciki."

39. "Kuma wafanda suka kāfirta, kuma suka karyata game da āyoyinMu, wafannan sū ne abōkan Wuta; sū a cikinta madawwama ne."

40. Yā Banī Isrā'īla⁽¹⁾! ku tuna ni'imāTa, wadda Na ni'imta a kanku, kuma ku cika alkawariNa, In cika muku da alkawarinku. Kuma Ni, ku ji tsōroNa.

41. Kuma ku yīmāni da abin da Na saukar, yana mai gaskatāwa ga abin da yake tāre da ku, kuma kada ku kasance farkon kāfiri game da

فَأَنْزَلْنَا مَا لِلشَّيْطَانِ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مَمْتَأْ كَانَافِيَهُ
وَقُلْنَا أَهِيَطُوا بِعَصْبُوكُ لِبَعِيشِ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي
الْأَرْضِ مُسْتَقْرٌ وَمُتَعِّنٌ إِلَى حِينٍ ﴿٤٧﴾

فَتَكَلَّقَ عَادٌ مِنْ رَبِّهِ كَمَكِتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ
إِنَّهُ هُوَ الْتَّوَابُ الْحَمِيمُ ﴿٤٨﴾

قُلْنَا أَهِيَطُوا مِنْهَا حِيَعاً فَإِمَّا يَأْتِنَّ كُمْ مُّقْتَ
هُدَى فَمَنْ تَبَعَ هَدَائِي فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٤٩﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أَوْ لَكِنْ
أَصْبَحُ الْأَنَارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٥٠﴾

يَدْعِنَ إِسْرَئِيلَ أَذْكُرُوا نُعْمَقَيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ
عَلَيْكُمْ وَأَوْ قُوَّى مَهْدَى أُوفِيَعَهُدُكُمْ وَإِنَّى
فَازَ هَبُوبُنَ ﴿٥١﴾

وَإِمْنَوْا بِمَا أَنْزَلْتُ مُصَدِّقاً لِمَا مَعَكُمْ
وَلَا تَكُونُوا أَوَّلَ كَافِرٍ يَهُ وَلَا تَشْتَرُوا

(1) Bāyan kiran mutāne gabā daya zuwa ga addinin Musulunci, sai kuma ya kēbance Yahūdu da kira zuwa ga addinin, dōmin sun bambanta da sauran kāfirai, sabōda ilminsū ga gaskiyar Musulunci. Yā gabata cēwa jama'ar, kashi huđu ce; mūminai, da kāfirān Lārabawan da bā zā su musulunta ba, da munāfukai da Yahūdu. Ya kira Yahūdu da Bani Isrā'īla, dōmin Ya tunātar da su, cēwa anā kiransu ne zuwa ga addini irin na ubansu Ya'akūbu bāwan Allah.

shi. Kuma kada ku sayi 'yan kudi kadan da ãyøyiNa. Kuma ku ji tsôrõNa, Nî Kadai.

42. Kuma kada ku lullube gaskiya da karya, kuma ku bôye gaskiya, alhâli kuwa kuna sane.

43. Kuma ku tsayar da salla; kuma ku bâyar da zakka; kuma ku yi rukû'i târe da mâsu yin rukû'i.

44. Shin, kuna umurnin mutâne da alhêri, kuma ku manta da kanku alhâli kuwa kuna karatun Littâfi? Shin, bâ zâ ku hankalta ba?

45. Kuma ku nêmi taimako da yin hakuri, da salla: Kuma lalle ne ita, hakîka, mai girma ce fâce fa a kan mâsu tsôron Allah.

46. Wadanda suka tabbata cêwa lalle ne su mâsu haduwa ne da Ubangijinsu, kuma lalle ne sû zuwa gare Shi mâsu kômâwa ne.

47. Yâ Banî Isrâ'il! Ku tuna ni'imâTa, wadda Na ni'imta a kanku, kuma lalle ne Ni, Na fîfita ku a kan tâlikai.

48. Kuma ku ji tsôron wani yini, (a cikinsa) rai bâ ya wadâtar da wani rai da kôme, kuma bâ a karbar cêto daga gare shi, kuma bâ a karbar fansa daga gare shi, kuma ba su zama ana taimakon su ba.

49. Kuma a lôkacin da Muka tsittsîrar da ku daga mutanen Fir'âna, suna taya muku mugunyar azâba, suna yayyanke diyanku maza kuma suna râyar da mâtanku. Kuma a cikin wuncan akwai jarra-bâwa mai girma daga Ubangijinku.

يَا أَيُّهُمْ نَعْلَمُ فَإِنَّا فَاتَّقُونَ ﴿٤١﴾

وَلَا تَأْتِسُوا إِلَيْنَا الْحَقُّ بِالْبَطْلِ وَنَكْحُمُ الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤٢﴾

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَأَتُوْا الزَّكَوَةَ
وَأَرْكَعُوا مَعْلَمَ الْزَّكَوْنَ ﴿٤٣﴾

*أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْمُرِّ وَتَنْهَوْنَ أَنفُسَكُمْ
وَأَنْتُمْ شَتَّانُ الْكِتَابَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٤٤﴾

وَأَسْتَعْنُو بِالصَّبَرِ وَالصَّلَاةِ وَإِنَّهَا الْكَبِيرَةُ
إِلَّا عَلَى الْخَشِعِينَ ﴿٤٥﴾

الَّذِينَ يُظْلَمُونَ أَنَّهُمْ مُلْقَوْرِبِهِمْ وَأَنَّهُمْ إِلَيْهِ
رَجِيعُونَ ﴿٤٦﴾

يَنْبَغِي إِسْرَارِ يَلِ أَذْكُرُ وَلَعْنَقِي الَّتِي أَعْمَتْ
عَلَيْكُمْ وَأَنِّي فَضَلَّتُكُمْ عَلَى الْعَدَمِينَ ﴿٤٧﴾

وَأَتَقْوِيُّوْمَا لَا يَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا
وَلَا يُفْعِلُ مِنْهَا شَفَعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ
وَلَا هُمْ يُصْرَوْنَ ﴿٤٨﴾

وَإِذْ نَجَّيْنَاكُمْ مِنْ أَلِفْ قَوْنَ
يَسُومُونَ كُمْرُسُوَةَ الْعَذَابِ يُذَيْهُونَ
أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكُمْ
بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٤٩﴾

50. Kuma a lōkacin da Muka raba tēku sabōda ku, sai Muka tsirar da ku, kuma Muka nutsar da mutānen Fir'auna, alhāli kuwa kū, kuna kallo.

51. Kuma a lōkacin da Muka yi wa'adi ga Mūsa, dare arba'in, sa'an nan kuma kuka riķi maraki daga bāyansa, alhāli kū, kuna māsu zālunci (da bauta masa).

52. Sa'an nan kuma Muka yāfe muku daga bāyan wancan, tsammāninku, kuna gōdēwa.

53. Kuma a lōkacin da Muka bai wa Mūsa Littāfi da Rarrabēwa, tsammāninku, kuna shiryuwa.

54. Kuma a lōkacin da Mūsa ya ce ga mutānensa: "Ya mutānena! Lalle ne ku, kun zālunci kanku game da riķonku maraķin, sai ku tūba zuwa ga Mahaliccinku, sai ku kashe kanku. Wancan ne mafī al-hēri a gare ku a wurin Mahaliccinku. Sa'an nan Ya karbi tūba a kanku. Lalle ne Shi, Shi ne Mai karbar tūba, Mai jin kai."

55. Kuma a lōkacin da kuka ce: "Ya Mūsa! Bā zā mu yi īmāni ba dōminka, sai mun ga Allah bayyane," sabōda haka tsāwar nan ta kāmā ku, alhāli kuwa kuna kallo.

56. Sa'an nan kuma Muka tāyar da ku daga bāyan mutuwarku, tsammāninku, kuna gōdēwa.

57. Kuma Muka sanya girgiye ya yi inuwa a kanku, kuma Muka saukar da darba da tantabaru a kanku: "Ku ci daga māsu dādin abin da Muka arzuta ku." Kuma ba

وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ فَأَنْجَيْنَاكُمْ وَأَغْرَقْنَا
هَالَّا فِرْعَوْنَ وَأَنْشَأْنَا تَنْظُرُونَ ٥٦

وَإِذْ وَعَدْنَا مُوسَى أَزْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ أَخْذَنَاهُ
الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْشَأْنَا طَلَابَوْنَ ٥٧

ثُمَّ عَقَنَّا عَنْكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ لَعْلَكُمْ
تَشَكُّرُونَ ٥٨

وَإِذْ أَتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ
لَعْلَكُمْ تَهَتَّدُونَ ٥٩

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَقُومُ إِنَّكُمْ طَامِنُهُ
أَنفُسُكُمْ بِإِيمَانِكُمْ إِذَا كُلُّ الْعِجْلَ فَتُوْلَوْ إِلَيْهِ
بَارِيٌّ كُمْ فَاقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ ذَلِكُمْ
خَيْرٌ لَكُمْ عِنْدَ بَارِيٍّ كُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ
إِنَّهُ رُهْوَانَةُ الْأَرْجِيمِ ٦٠

وَإِذْ قُلْنَا يَلْمُوسَى لَنْ تُؤْمِنَ لَكَ حَتَّى نَرَى
الْأَنْهَى جَهَرَةً فَأَخْذَنَاهُ الْصِّدْعَقَةُ وَأَنْشَأْنَا
تَنْظُرُونَ ٦١

ثُمَّ بَعْثَثْنَاكُمْ مِنْ بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعْلَكُمْ
تَشَكُّرُونَ ٦٢

وَظَلَّلْنَا عَيْنَكُمُ الْعَمَامَ وَأَنْزَلْنَا عَيْنَكُمُ
الْمَنَّ وَالسَّلَوَى كُلُّوْمَنْ طَيْبَاتٍ
مَارِزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمْنَاكُمْ وَلَكُمْ كَاوْنَا

su zālunce Mu ba, kuma amma kansu suka kasance suna zālunta.

58. Kuma a lōkacin da Muka ce: "Ku shiga wannan alkarya. Sa'an nan ku ci daga gare ta, inda kuka so, bisa wadāta, kuma ku shiga kōfa kuna māsu tawālu'i, kuma ku ce: "Kāyar da zunubai" Mu gāfarta muku laifukanku, kuma za Mu kara wa māsu kyautatawa.

59. Sai wadanda suka yi zālunci suka sāke magana watar wannan da aka ce musu, sabōda haka Muka saukar a kan wadanda suka yi zālunci da azāba daga sama sabōda abin da suka kasance suna yi na fāsikanci.

60. Kuma a lōkacin da Mūsā ya nēmi shāyawa domin mutānensa, Muka ce: "Ka dōki dūtsen da sandarka." Sai marmaro gōma sha biyu suka būbbuga, hāfiķa, kowadanne mutāne sun san wurin shansu. "Ku ci kuma ku sha daga arzikin Ubangijinku, kuma kada ku yi fasādi, a cikin kasa, kuna māsu barna."

61. Kuma a lōkacin da kuka ce: "Ya Mūsā! Bā zā mu yi haķuri ba a kan abinci guda. Sai ka rōka mana Ubangijinka, Ya fitar mana daga abin da kasa take tsirarwa daga ganyenta, da dumanta, da alka-marta, da wākenta, da albasarta." Ya ce: "Kuna nēman musanya abin da yake mafi kaskanci da wanda yake mafi alhēri? Ku sauка wani birni (daga cikin birane), dōmin lalle ne, kuna da abin da kuka rōka". Kuma Muka dōka musu wulākanci da talauci. Kuma

أَنفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٥﴾
وَإِذْ قَاتَنَا أَدْحُوا هَذِهِ الْقَرِيرَةَ فَكُلُّوا
مِنْهَا حِيْثُ شِئْتُمْ رَغْدًا وَأَدْخُلُوا الْبَابَ
سُجَّدًا وَقُلُّوا حَظَّةً تَعْفِلُكُمْ
خَطَّابَكُمْ وَسَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٦﴾

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ
لَهُمْ فَأَنْزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا رِجْزًا مَّنْ
السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا فِي سُقُونَ ﴿٧﴾

*وَإِذْ أَسْتَسْقَى مُوسَى لِقَوْمِهِ فَقُلْتَ أَضِربْ
بِعَصَابَكَ الْحَجَرَ فَأَنْجَرَتْ مِنْهُ أَشْتَأْ
عَشْرَةَ عَيْنَادَ عَلَمَ كُلُّ أَنْذِلِ مَثْرَبَهُ
كُلُّوْ وَأَشْرَبُوا مِنْ رِزْقِ اللَّهِ وَلَا تَعْشُوا فِي
الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٨﴾

وَإِذْ قُلْتُمْ يَسْمُوْيَ لَنْ تَصِيرَ عَلَى طَعَامِ
وَحِدِّ فَأَدْعُ لَنَارَنِكَ يُخْبِرُ لَنَائِمَتَا
تُبْيَتُ الْأَرْضُ مِنْ بَقِيلِهَا وَقَثَابِهَا
وَفُرْمَهَا وَعَدِسَهَا وَبَصِلَهَا قَالَ
أَتَسْتَبْدِلُونَ الَّذِي هُوَ أَذْفَ بِالَّذِي هُوَ
خَيْرٌ أَهْبِطُوا مُضَرًا إِنَّ لَكُمْ مَا سَأَلْتُمْ
وَضَرِبَتْ عَلَيْهِمُ الْذِلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ
وَبَاءَ وَيَعْضَبُ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ
كَانُوا يَكْفُرُونَ بِعِيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتَلُونَ

suka kōma da wani fushi daga Allah. Wancan sabōda lalle ne su, sun kasance suna kāfirta game da āyōyin Allah, kuma suna kashe annabāwa, bā da hakki ba. Wancan, sabōda sābawarsu ne, kuma sun kasance suna kētarewar haddi.

62. Lalle ne wafanda suka yi īmāni, da wafanda suka tūba⁽¹⁾, da Nasāra da Makarkata, wanda ya yi īmāni da Allah da kuma Yinin Lāhira, kuma ya aikata aikin kwarai, to, suna da ijārarsu a wurin Ubangijinsu, kuma bābu tsōro a kansu, kuma ba su zama suna yin bakin ciki ba.

63. Kuma a lōkacin da Muka riki alkawarinku, kuma Muka dfaukaka dūtse bisa gare ku: “Ku kāma abin da Muka bā ku da karfi. Kuma ku ambaci abin da yake a cikinsa, tsammaninku, ku kare kanku.”

64. Sa'an nan kuma kuka jūya daga bāyan wangan, to, bā dōmin falalar Allah ba a kanku da rahamarSa, haķīka, dā kun kasance daga māsu hasāra.

65. Kuma lalle ne, haķīka, kun san wafanda suka kētare haddi daga gare ku a cikin Asabar, sai Muka ce musu: “Ku kasance birai kaskantattu.”

أَنَّيْكُنَّ بِغَيْرِ الْحَقِّ ذَلِكَ يَمَا عَصَوْا
وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالْتَّصْدِيرَى
وَالصَّدِيقَى مِنْ ءَامِنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَعَمِلَ صَلَاحًا لَّهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْ دُرَبِهِمْ
وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزُنُونَ ﴿٦﴾

وَإِذَا حَذَنَا مِيشَنَقُوكُورْ فَرَعَنَ قَكُورْ
آفَلُورْ حَذُولْمَا ءَاتِينَكُورْ بِقُوقَ
وَأَذْكُرُو رَأْمَا فِيهِ لَعَلَّكُومْ تَسْقُوتَ ﴿٦﴾

ثُمَّ تَوَلَّتُمُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ
عَلَيْكُوكُورْ رَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦﴾

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ أَعْتَدَوْلَمِنْكُوكُورْ فِي السَّبَتِ
فَقُلْنَا لَهُمْ كُوْنُوا قَرَدَةَ خَلِيسِينَ ﴿٦﴾

(1) Wafanda suka kōma; watau Yahūdu, daga maganar Mūsā, “Mun kōma gare Ka” Sura ta 7 aya ta 156, kuma Makarkata, jama'a ce daga Lārabāwa suka karkata daga addinin ubanninsu zuwa ga bauta wa malā'iku. A farkon Musulunci sunā cēwa ga wanda ya musulunta, wai ya yi kamā da su.

66. Muka sanya ta (mas'alar) azāba, dōmin abin da yake a gaba gare ta, da abin da yake a bāyanta, kuma wa'azi ga māsu takawa.

67. Kuma a lōkacin da Mūsā ya ce ga mutānensa: "Lalle ne, Allah Yana umurnin ku da ku yanka wata sāniya." Suka ce: "Shin, kana riķon mu ne da izgili?" Ya ce: "Ina nēman tsari ga Allah da in kasance daga jāhilai."

68. Suka ce: "Ka rōka mana Ubangijinka, Ya bayyana mana, mēce ce ita?" Ya ce: "Lalle ne Shi, Yana cewa: 'Lalle ne ita sāniya ce, bā tsōfuwa ba, kuma bā budurwa ba, tsattsaki ce a tsakānin wancan,' sai ku aikata abin da ake umurnin ku."

69. Suka ce: "Ka rōka mana Ubangijinka, Ya bayyana mana abin da yake launinta." Ya ce: "Lalle ne, Shi, Yana cewa: 'Ita wata sāniya ce fatsi, mai tsantsan launinta, tana faranta ran māsu kallo.'"

70. Suka ce: "Ka rōka mana Ubangijinka, Ya nūna mana abin da yake ita, lalle ne shānu suna yi mana kamā da jūna, kuma mū, idan Allah Yā so, haķīka, māsu shiryuwa ne."

71. Ya ce: "Lalle ne Shi, Yana cewa: 'Ita wata sāniya ce, bā hōrarrā ba tana noman kasa, kuma bā ta shāyar da shūka, lāfiyayya ce, bābu wani sōfane a cikinta.'" Suka ce: "Yanzu kā zo da gaskiya." Sai suka yanka ta, kamar ba zā su aikata ba.

فَجَعَلْنَاهَا نَكَلًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهَا
وَمَا خَلَفَهَا وَمَوْعِظَةً لِلْمُتَّقِينَ ﴿٦﴾

وَلَذِقَ الْمُوسَى لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ كُلَّ
أَنَّ تَدْبَعُوا بَقَرَةً قَالُوا أَتَتَخْذِنَا هُرُونًا
قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ
الْجَنِّيْلِيْنَ ﴿٧﴾

قَالُوا أَذْعُنُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنُ لَنَا مَا هُنَّا فَقَالَ إِنَّهُ
يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا فَارِضٌ وَلَا بَيْكُرٌ
عَوَانٌ يَبْيَنُ ذَلِكَ فَاعْتَلُوا مَا تُؤْمِنُونَ ﴿٨﴾

قَالُوا أَذْعُنُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنُ لَنَا مَا لَوْنَهَا قَالَ إِنَّهُ
إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفَرَاءٌ فَاقْعُدْ لَوْنَهَا
تَسْرُّرُ النَّاطِرِيْنَ ﴿٩﴾

قَالُوا أَذْعُنُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنُ لَنَا مَا هُنَّا فَإِنَّ الْبَقَرَ
تَشَبَّهَ عَلَيْنَا وَإِنَّا إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَمْ يَهْتَدُنَا ﴿١٠﴾

فَقَالَ إِنَّهُ دِيْقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا ذُولٌ شِيرٌ الْأَرْضِ
وَلَا تَسْقِي لَحْرَتَ مُسَامَةً لَا شِيَةَ فِيهَا قَالُوا
أَنْتَ حَثَتْ بِالْحَقِّ فَذَبَّوْهَا وَمَا كَادُوا
يَفْعَلُونَ ﴿١١﴾

72. Kuma a lōkacin da kuka yi kisan kai, kuka dinga tunkuda wa jūna laifi a cikinsa⁽¹⁾, kuma Allah Mai fitar da abin da kuka kasance kuna bōyēwa ne.

73. Sai Muka ce: "Ku dōke shi da wani sāshenta." Kamar wancan ne Allah Yake rāyar da matattu, kuma Ya nūna muku āyoyinSa, tsammāninku, kuna hankalta.

74. Sa'an nan kuma zukātanku, suka fēkashe daga bāyan wancan. Sabōda haka suka zama kamar duwatsu ko mafi tsanani ga fēkashewa. Kuma lalle ne daga duwatsu, hakīka, akwai abin da maremari suke būbbuga daga gare shi, kuma lalle ne daga gare su, hakīka, akwai abin da yake tsat-tsāgēwa har ruwa ya fita daga gare shi, kuma lalle ne daga gare su, hakīka, akwai abin da yake fādōwa dōmin tsōron Allah, kuma Allah bai zama Gāfili ba daga barin abin da kuke aikatāwa.

وَإِذْ قَاتَلُتُمْ نَفَسَّاً فَأَذَرْتُمْ فِيهَا وَاللَّهُ مُعْزِزٌ

مَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٧﴾

فَقُلْتُ أَنْتُ بُوْرُوْ بِعَضْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ
الْمَوْقَى وَفِي رِكْعَةٍ أَيْتَهُ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٨﴾

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهَيَّ
كَالْجَاهَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً وَلَنَّ مِنَ الْجَاهَارَةِ
لَمْ يَنْفَجِرْ مِنْهُ الْأَنْهَرُ فَلَانَّ مِنْهَا الْمَاسْقَفُ
فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ وَلَنَّ مِنْهَا الْمَاءِ يَهْبِطُ مِنْ
خَشْيَةِ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ يُغَنِّ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

(1) Asalin kissar, wani mutum ne mai arziki da yawa daga cikin Banī Isra'īl amma bā shi da magaji sai dan dan'uwanṣa. Sabōda ya yi gādo, sai ya kashe shi da dare, ya kuma dauke shi, ya aza shi a bākin kōfār wani mutum, a cikinsu. Da sāfiya ta wāye, sai suka tāshi dōmin su yi fada a tsakānīn dangin wanda aka kashe da dangin wanda aka sāme shi a kōfarsu, sa'an nan suka hada rā'ayi ga su kai kāra ga Manzon Allah, Mūsā. Suka isa gare shi, suka bā shi läbārin. Sai ya ce musu: "Lalle ne, Allah Yā ce: 'Ku yanke wata sāniya.'" Dā sun yanke kōwace irin sāniya dā sai bukātarṣu ta biya musu, amma sai suka yi ta yin tambayoyi anā bā su amsa, kuma yana kāra yi musu wuya, har suka kai ga a sifanta musu sāniyar yārō mai dā'a ga uwarsa wadda aka ce, bā zā a sayar musu da ita ba si da zināriya cike da fātarta kō dāidai da nauyinta sau gōma. Bayan sun saye ta suka yanka ta sai Mūsā ya ce musu, su dōki wanda aka kashen nan da wani juzu'i nāta. Suka dōke shi da kashinta kō harshenta, sai ya tashi ya ce: "Wani dan dan'uwanā, ya kashe ni." Sai suka kāma wanda ya yi kisar suka kashe shi. Tartibin Alkur'anī ya yi ishāra da mas'alañ tsaurin kan Banī Isra'īl da hikimar bin umurnin Allah, da īkon tāyar da matattu da gaskiyar wahayin annabāwa, da asiran da Allah Yake sanyāwa a cikin wasu abūbuwa dōmin su zama sanadi ga aukuwar wasu, da yadda Yake arzūta māsu yi Masa dā'a, da sauransu, duk a cikin kissa guda, ba da Yā ambaci tsārin asalinta ba. Tsarki yā tabbata ga Allah.

75. Shin fa, kuna tsammānin zā su yi īmāni sabōda ku, alhāli kuwa, haķika, wata kungiyā daga gare su sun kasance suna jin maganar Allah, sa'an nan kuma su karkatar da ita daga bāyan sun gāne ta, alhāli sū, suna sane?

76. Kuma idan sun hadu da wadanda suka yi īmāni sukan ce: "Mun yi īmāni," kuma idan sāshensu ya wōfinta zuwa ga sāshe, sukan ce: "Shin, kuna yi musu magana da abin da Allah Ya būda muku ne dōmin su yi muku hujja da shi a wurin Ubangijinku?" Shin fa, bā ku hankalta?

77. Shin, kuma bā su sanin cēwa lalle ne Allah Yana sanin abin da suke bōyēwa da abin da suke bayyanāwa?

78. Kuma daga cikinsu akwai ummiyyai, bā su da sanin Littāfi, fāce tātsūniyoyi, kuma sū bā kōme suke yi ba fāce suna yin zato.

79. To, bōne ya tabbata ga wadanda suke rubūta littāfi da hannuwansu, sa'an nan kuma su ce wannan daga wurin Allah yake, dōmin su sayi kudi kafan da shi, san nan bone ya tabbata a gare su daga abin da hannayensu ke rubūtāwa, kuma bone ya tabbata a gare su daga abin da suke sanā'antāwa.

80. Kuma suka ce: "Wuta bā zā ta shāfe mu ba, fāce 'yan kwānuka kidāyayyu." Ka ce: "Ashe kun riki wani alkawari a wurin Allah, sa'an nan Allah ba zai sāba wa alkawarinSa ba, ko kuwa kuna fadin abin da ba ku sani ba bisa ga Allah?"

*أَفَقْطَمُونَ أَن يُؤْمِنُوا كُمْ وَقَدْ كَانَ
فَرِيقٌ مِّنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلَمَ اللَّهِ ثُمَّ
يُحَرِّفُونَهُ، مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوا وَهُمْ
يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾

وَإِذَا لَقُوا النَّبِيَّ إِذَا آمَنُوا قَالُوا إِنَّا
خَلَّا بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ قَالُوا
أَنْحَدْتُمُوهُمْ بِمَا فَحَّصَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ
لِيُحَاجِجُوكُمْ بِهِ، عِنْدَ رَبِّكُمْ
أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٧٦﴾

أَوْلَاءِ الْمُعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسْرِرُونَ
وَمَا يُعْلِمُونَ ﴿٧٧﴾

وَمِنْهُمْ أُمَّيُّونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ
إِلَّا أَمَانٌ وَلَنْ هُوَ إِلَّا يُظْنُونَ ﴿٧٨﴾

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُبُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ
ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدَ اللَّهِ لِيَشْرُرُوا
بِهِ، ثُمَّ قَلِيلًاً فَوَيْلٌ لِلَّهِمْ مِمَّا كَتَبْتَ
أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لِلَّهِمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ ﴿٧٩﴾

وَقَالُوا إِن تَمْسَكَنَ النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا
مَعْدُودَةَ قُلْ أَتَخَذَتُمْ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدًا
فَلَنْ يُحَلِّفَ اللَّهُ عَهْدًا إِلَّا مَرْتَقُولُونَ
عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٠﴾

81. Na'am! Wanda ya yi tsiwur-wurin mūgun abu, kuma laifinsa ya kēwaye shi, to, wadannan su ne 'yan Wuta, sū a cikinta madawwama ne.

82. Kuma wadanda suka yi īmāni kuma suka aikata ayyukan kwarai, wadannan 'yan Aljanna ne, sū a cikinta madawwama ne.

83. Kuma a lōkacin da Muka karbi alkawarin Banī Isrā'īlā⁽¹⁾: Kada ku bauta wa kōwa fāce Allah, kuma ga mahaifa ku kyautata, da mai zumunta da marāyu da mata-lauta, kuma ku fadī magana mai kyau zuwa ga mutāne, kuma ku tsayar da salla, kuma ku bāyar da zakka, sa'an nan kuka jūya bāya, fāce kafan daga gare ku, alhāli kuwa kuna māsu bijirēwa.

84. Kuma a lōkacin da Muka riķi alkawarinku; bā zā ku zubar da jininku ba, kuma bā zā ku fitar da kanku daga gidājenku ba; sa'an nan kuka tabbatar, alhāli kuwa kuna bāyar da shaida (a kanku).

85. Sa'an nan kuma, gā ku, yā wadannan! Kuna kashe kanku, kuma kuna fitar da wani ƀangare daga gare ku daga gidājensu, kuna taimakon jūna a kansu da zunubi

بِلَىٰ مَنْ كَسَبَ سَيِّئَاتٍ وَأَخْطَطَ بِهِ
خَطِيْعَتُهُ فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ الظَّارِفَهُ
فِيهَا خَلَدُوْنَ ﴿٨﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَلِيلُوْنَ ﴿٩﴾

وَإِذْ أَخْذَنَا مِيقَاتِنَا سَرَّاءِيلَ
لَأَقْبَدُوْنَ إِلَيْهِ اللَّهُ وَبِالْأَوَّلِيَّاتِ إِحْسَانًا
وَذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينَ
وَقُلُونُ لِلتَّائِسِ حُسْنَاتُهُ فِيمَا الْصَّالِحَةُ
وَأَتُوْا الرَّكْوَةَ ثُرَّةً تَوْلِيْسُمْ إِلَاقِيْلَا
مِنْكُمْ وَأَنْشَمْ مُعَرِّضُوْنَ ﴿١٠﴾

وَإِذْ أَخْذَنَا مِيقَاتِكُمْ لَا شَفِيكُونَ دَمَاءَكُمْ
وَلَا تُخْرِجُونَ أَنفُسَكُمْ مِنْ دِيْرِكُمْ
أَفَرَرْتُمْ وَأَنْشَرْتُ شَهَدُوْنَ ﴿١١﴾

ثُرَّةً شَهَدَهُ لَآتَقْتُلُوكَنْ أَنْفَسَكُمْ
وَتُخْرِجُوكَنْ فَرِيقًا مِنْكُمْ مِنْ دِيْرِهِمْ
تَظَاهَرُوْنَ عَلَيْهِمْ بِالْإِثْرِ وَالْمَدْوَنِ

(1) Tunātar da Banī Isrā'īlā alkawurra gōma da Allah Yā yi da Mūsā a cikin Attaura a kansu. Na farko, bā zā su bauta wa kōwa ba fāce Allah. Na biyu kyautata wa iyāye da dangi da marāyu da mata-lauta. Na uku, fadīn magana mai kyau zuwa ga mutāne. Na huđu, tsayar da salla. Na biyar, bāyar da zakka. Na shida, bā zā a kashe rai bābu hakki na shari'a ba. Na bakwai, bā zā a fitar da kōwa daga gidansha ba. Na takwas, bā zā a taimaki azzālumi a kan zāluncinsa ba. Na tara, idan abōkan gābā sun kāma wani daga cikinsu, su yi fansarsa. Na gōma, dā'a ga kōwane Manzon Allah wanda bai sābā wa Taurata ba ga aķida.

da zālunci, kuma idan kāmammu suka je muku, kuna fansarsu, alhāli kuwa shī fitar da su, abin da aka haramta muku ne. Shin fa, kuna īmāni da sāshen Littāfin ne, kuma ku kāfirta da sāshe? To, mēne ne sakamakon wanda ke aikata wan-can daga gare ku fāce wulākanci⁽¹⁾ a cikin rāyuwar dūniya? Kuma a Rānar Kiyāma ana mayar da su zuwa ga mafi tsananin azāba. Kuma Allah bai zama Mai gafala ba daga barin abin da kuke aikatāwa.

86. Wadannan su ne wađanda suka sayi rāyuwar dūniya da Lāhira, dōmin haka, bā zā a sauķāka azāba ba daga kansu, kuma sū, bā a taimakonsu.

87. Kuma lalle ne, haķīka, Mun bai wa Mūsā Littāfi, kuma Mun biyar daga bāyansa da wasu manzanni, kuma Muka bai wa Īsā dan Maryama hujjōji bayyanannu, kuma Muka karfafa shi da Rūhi mai tsarki.⁽²⁾ Shin fa, kō da yaushe wani manzo ya je muku tāre da abin da rāyukanku bā su so, sai ku kangara, wani bangare kun faryata, kuma wani bangare kuna kashēwa?

88. Kuma suka ce: "Zukatanmu suna cikin rufi." A'a, Allah Yā la'ane su, dōmin kafircinsu kadān kwarai suke yin īmāni!

(1) Aiki da sāshen wasu abūbuwa na addini da barin wasu kāfirci ne mai wajabta wulākanci a kan Musulmi.

(2) Rūħul Kuds; watau ran tsarki kō rai mai tsarki, shi ne Jibirilu, amincin Allah ya tabbata a gare shi. Ya zauna tāre da Īsā inda duk yake sunā tāre. Āyōyin da aka bai wa Īsā sū ne rāyar da matattu da warkar da kutāre da makāfi da marasa lāfiya. Wannan ya sanya cewa māsu da'awar bin sa suka fito da aikin maristan, watau asibiti.

وَإِن يَا تُوْكُرْ أَسْدَرَى تُفْدُوهُمْ وَهُوَ
مُحَرَّمٌ عَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ أَفَتُؤْمِنُونَ
بِعَيْضِ الْكِتَابِ وَكُفَّرُونَ بِعَيْضِ
فَمَا حَرَزَهُ مَن يَقْعُلُ ذَلِكَ مِنْكُمْ
إِلَّا خَرَزٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ
يُرَدُّوْرَتِ إِلَى أَشَدِ الْعَذَابِ وَمَا اللَّهُ بِغَنِيٍّ
عَنْ أَنْعَامَهُ لَوْلَامَوْنَ ﴿٨٥﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ أَشْتَرُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا
بِالآخِرَةِ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ
وَلَا هُمْ يُصْرُوْنَ ﴿٨٦﴾

وَلَقَدْ أَتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَفَقَيَّنَا
مِنْ عَدْوِهِ بِالرُّسُلِ وَأَتَيْنَا عِيسَى ابْنَ
مَرِيمَ الْبَيْتَنَاتِ وَأَتَيْنَاهُ رُوحَ الْقُدْسِ
أَفَكُلَّمَا جَاءَهُ كُرَّسُولٌ بِمَا لَا تَهُوَ
أَنْفُسُكُمْ أَسْتَكْبِرُتُمْ فَهُنَّ يَقَادُّنَّ
وَفَرِيقَانَ تَقْلُوْنَ ﴿٨٧﴾

وَقَالُوا قُلُّنَا غُافِلُّ بِلَعْنَهُمُ اللَّهُ
يُكُفِّرُهُمْ فَقَلِيلًا مَا يُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾

89. Kuma a lōkacin da wani Lit-tāfi daga wurin Allah ya je musu, mai gaskatāwa ga abin da yake tāre da su, alhāli kuwa sun kasance daga gabānin haka suna fātar taimako⁽¹⁾ da shi a kan wadanda suka kāfirta. To, a lōkacin da abin da suka sani ya je musu, sai suka kāfirta da shi. Sabōda haka la'anar Allah ta tabbata a kan kāfirai.

90. Tir da abin da suka sayi rāyukansu da shi; watau su kāfirta da abin da Allah Ya saukar sabōda zālunci;⁽²⁾ kada Allah Ya saukar da falalarSa a kan wanda Yake so daga bāyinSa. Sai suka kōmo da fushi game da wani fushi. Kuma ga kāfirai akwai azāba mai wulākan-tarwa.

91. Kuma idan aka ce musu: "Ku yi īmāni da abin da Allah Ya saukar." Sai su ce: "Muna īmāni da abin da aka saukar a gare mu," kuma suna kāfircēwa da abin da ke bāyansa, alhāli kuwa, shi ne gas-kiyar (da suka sani) mai gaskatāwa ga abin da yake tāre da su (na Attaura). Ka ce: "To, don me kuke kashe annabāwan Allah gabānin wannan, idan kun kasance māsu bāyar da gaskiya?"⁽³⁾

وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ
مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ وَكَانُوا مِنْ قَبْلٍ
يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا فَقَاتَهُمْ
جَاءَهُمْ مَاعِرَفُوا كَفَرُوا بِهِ فَلَعْنَةُ اللَّهِ
عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٨٩﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
إِنَّ أَنَّفَسَهُمْ أَن يَكُنْفُرُوا
بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ بَغْيًا أَن يُنَزِّلَ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
عَلَى مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ فَبَاءَ وَ
بِعَذَابٍ عَلَى عَصَبَيْنِ وَلِلْكَافِرِينَ
عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٩٠﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ إِنْمَوْلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُواْ
نُؤْمِنُ بِمَا أَنْزَلَ عَلَيْنَا وَيَكُفُرُونَ بِمَا
وَرَأَوْهُ وَهُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَهُمْ قُلْ
فَلِمَ نَقْتُلُونَ أَئْيَاهُ اللَّهُ مِنْ قَبْلِ إِنْ
كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٩١﴾

(1) Sunā cēwa idan Annabin Karshen zāmaninsa ya zo, zā su yāki kāfiran Lārabāwa da shi. Sunā zaton a cikinsu zai bullo. Sai ya fito a cikin Lārabāwan.

(2) Bisa ga zālunci, watau hāsada. Sun yi hāsadar Allah Ya saukar da abin da Yake so na falalarSa a kan wanda Yake so, shi ne Muhammadu, a cikin Lārabāwa.

(3) Wafannan annabāwan da kuka kashe ko kuka karyata a cikinku suke, kū ne aka saukar wa da abin da aka bā su, sabōda haka da'awarku ta cēwa kunā īmāni da abin da aka saukar muku karya ce.

92. Kuma lalle ne, haķīka, Mūsā ya zo muku da hujjōji bayyanannu, sa'an nan kuka riki maraķi⁽¹⁾ daga bāyansa, alhāli kuwa kuna māsu zālunci.

93. Kuma a lōkacin da Muka riki alkawarinku, kuma Muka dāukaka⁽²⁾ dūtse a bisa gare ku, (Muka ce:) "Ku riki abin da Muka kāwo muku da karfi, kuma ku ji." Suka ce: "Mun ji kuma mun ki." Kuma aka zuba son maraķin a cikin zukatansu sabōda kāfircinsu. Ka ce: "Tir da abin da īmāninku yake umurnin ku da shi, har idan kun kasance māsu īmāni!"

94. Ka ce: "Idan Gidan⁽³⁾ Lāhira ya kasance sabōda ku, a wurin Allah, kēbe bā da sauran mutāne ba, to, ku yi gūrin mutuwa, idan kun kasance māsu gaskiya."

95. Kuma bā zā su yi gūrinta ba har abada, sabōda abin da han-nayensu, suka gabātar. Kuma Allah Masani ne ga azzālumai.

96. Kuma lalle ne, zā ka sāme su mafiya kwadayin mutāne a kan rāyuwa, kuma sū ne mafiya

*وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مُوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ شَرَعَهُ
أَتَخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ
ظَلَمُونَ ٤٩

وَإِذَا خَذَنَا مِيقَاتَكُمْ وَرَفَعْنَا
فَوَقَكُمُ الْطُورَ حُذْوَامَةً أَتَيْنَاكُمْ
بِقُوَّةٍ وَأَسْمَعْنَا فَلَوْا سَمِعَنَا وَعَصَيْنَا
وَأَشْرِيَوْافَ قُلُوبُهُمُ الْعِجْلَ
يُكَفِّرُهُمْ قُلْ يَسْمَعَا يَأْمُرُكُمْ بِهِ
إِيمَانُكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ٥٠

قُلْ إِنْ كَانَتْ لَكُمُ الدَّارُ الْآخِرَةُ عِنْدَ اللَّهِ
حَالَصَةُ مَنْ دُوبَ الْأَنَاسُ فَتَمَنَّوْا
الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَدِيقِنَ ٥١

وَكُنْ يَتَمَنَّوْهُ أَبْدًا يَمَّا قَدَّمْتَ أَيْدِيهِمُ
وَاللَّهُ عَلَيْهِ بِالظَّالِمِينَ ٥٢

وَتَتِجِدَّنَهُمْ أَحْرَصَ الْأَنَاسُ عَلَى حَيَاةٍ وَمَنْ
الَّذِينَ أَشْرَكُوا يُوَدُّ أَهْدُهُمْ لَوْ يَعْمَلُوْفَ

(1) Riko a nan ma'anarsa bauta wa; watau kōmāwa ga maraķi da ibāda, ku bar Allah, bāyan Musa ya nuna muku āyōyin Allah, yana kāra kāryata maganarku, ta cēwa kunā yin īmāni da abin da aka saukar muku kawai. Dā kunā yin īmāni da abin da aka saukar muku, dā wafannan abubuwa ba su auku ba daga gare ku.

(2) A lōkacin da aka bā su Taurata sai suka ki aiki da ita, sai da aka Ɓambari dutse aka dāukaka shi sama a kansu, idan ba su yi aiki da ita ba ya fādā a kansu. Sai suka karba, sa'an nan daga bāya kuma suka warware dōmin haka Ya ce: "Suka ce: 'Mun jiya kuma mun kiya.'" Hāsali dai Yahūdu sun ki aiki da Littāfinsu, Attaura.

(3) Ya shiga bāyanin rūfuwar Yahūdu, da alfahari da iyāye, ya sanyā su har suka gina ransu, cēwa sū ne masifitan mutāne a wurin Allah.

kwadafayin rāyuwa daga wafanda suka yi shirka. Dayansu yana son dā zā a rāyar da shi shēkara dubu, kuma bā ya zama mai nīsantar da shi daga azāba dōmin an rāyar da shi. Kuma Allah, Mai gani ne ga abin da suke aikatāwa.

97. Ka ce: Wanda ya⁽¹⁾ kasance maķiyi ga Jibirīlu, to, lalle ne shi ya saukar da shi a kan zūciyarka da izinin Allah, yana mai gaskatāwa ga abin da yake gaba gare shi, kuma da shiriya da bishāra ga mūminai.

98. Wanda ya kasancee maķiyi ga Allah da malā'ikunSa da manzaninSa, da Jibirīla da Mīka'īla, to, lalle ne, Allah Maķiyi ne ga kāfirai.

99. Kuma lalle ne, hafīka, Mun saukar, zuwa gare ka, āyōyi bayanannu, kuma ba wanda yake kāfirta da su fāce fāsikai⁽²⁾.

100. Shin, kuma a kō da yaushe suka fulla wani alkawari, sai wani bangare daga gare su ya yi jīfa da shi? Ā'a, mafi yawansu bā su yin īmāni.

101. Kuma a lōkacin da wani manzo (Muhammadu) daga wurin Allah ya je musu, mai gaskatāwa ga abin da yake tāre da su, sai wani bangare daga wafanda aka bai wa

سَنَّةٌ وَمَا هُوَ بِرَجِحٍ هُوَ مِنَ الْعَذَابِ
أَنْ يُعَمَّرَ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٦﴾

قُلْ مَنْ كَانَ عَذُولًا لِجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ
نَرَّالهُ عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِمَا
بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَشُرُّى لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٧﴾

مَنْ كَانَ عَذُولًا لِلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ
وَرُسُلِهِ وَجِهَرِيلَ وَمِنْ كُلِّنَا إِنَّ اللَّهَ
عَدُوُّ لِلْكُفَّارِينَ ﴿٨﴾
وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ آيَاتِنَا بَيْنَتِ
وَمَا يَكُنُّ فِيهَا إِلَّا أَفْنِسُوقَ ﴿٩﴾

أَوْ كُلَّمَا عَاهَدُوا عَاهَدَنَّهُ دُرْبِقُ
مِنْهُمْ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾

وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ
لِمَا مَعَهُمْ بَتَدَقَّرِيقٌ مِنْ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ كَيْتَابُ اللَّهِ وَرَاءَ

(1) Mai kin gaskiya kullum yanā nēman dašīlin da zai kāma ya zama wani uzuri a gare shi wajen kin aiki da gaskiyar. Yahūdu sunā cēwa bā su son Jibirila dōmin shi ne ake aikōwa da azāba, yā halakar da Ādāwa da Samūdāwa da mutānen Lūdu, sunā nufin su ki abin da ya kāwo wa Annabi na Alķur'āni.

(2) Wannan āya tana umurnin bin Alķur'āni da aiki da shi kamar yadda āyōyin da ke bin ta suke hana barin aiki da shi dōmin a kōma ga son zūciya kamar sihiri da surkulle wafanda yake bin su kāfirci ne.

Littāfi, suka yar da Littāfin (Alkur'ānin) Allah a bāyan bāya-nsu, kamar dai sū ba su sani ba.

102. Kuma suka bi abin da Shaidānu⁽¹⁾ ke karantawa a kan mulkin Sulaimānu, kuma Sulai-mānu bai yi kāfirci ba, kuma Shai-dānun, sū ne suka yi kāfirci, suna karantar da mutāne sihiri da abin da aka saukar da shi a kan malā'iku biyu a Bābila, Harūta da Mārūta. Kuma ba su sanar da kōwa ba fāce sun ce: "Mū fitina kawai ne, sabōda haka kada ka kāfirta." Suna nēman ilmin abin da suke rarrabēwa tsakānin mutum da mātarsa da shi daga gare su. Kuma su (māsu yin sihirin) ba su zama māsu cūtar da kōwa da shi ba, fāce da iznin Allah. Kuma suna nēman il-min abin da yake cūtar da su, kuma bā ya amfaninsu. Kuma lalle ne, hañika, sun sani, tabbas, wanda ya

وَتَبَعُوا مَا تَنَوُّلُ الشَّيْطَنُ عَلَىٰ مُلَكِ
سُلَيْمَانٍ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ وَلَكِنَّ
الشَّيْطَنَ كَفَرُوا يَعْلَمُونَ النَّاسَ
السِّحْرُ وَمَا أُنْزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِ
هَرُوتَ وَمَدْرُوتَ وَمَا يَعْلَمُانِ مِنْ أَحَدٍ
حَقَّ يَقُولَا إِنَّمَا تَخْنُونَ فَتَنَّهُ فَلَا
تَكُفِرُ فِي تَعْلِمُونَ مِنْهُمَا يُفَرِّقُونَ
بِهِ بَيْنَ الْمَرْءَ وَزَوْجِهِ وَمَا هُمْ
يُضَارِّبُنَّ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا يَذَّهَّبُ
وَيَعْلَمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَغْفِرُونَ
وَلَقَدْ عَلِمُوا لِمَنِ اشْتَرَنَهُ مَا لَهُ وَفِي
الْآخِرَةِ مِنْ حَلْقِهِ وَلِمَنْ مَا شَرَقَ بِهِ

(1) Shaidan shi ne dukan wanda ya san gaskiya kuma ya ki yin aiki da ita, mutum ne kō aljani. Sabōda haka a nan anā nufin miyagun malamai māsu dauke mutāne daga abin da Allah Ya saukar musu na addini zuwa ga abin da suke so dōmin su cūce su. Hanyar dauke mutāne daga addinin gaskiya ita ce a wajen jingina magana ga wani mutum sālili wanda aka yarda da shi a bāyan yā mutu kamar Sulaimanu, kō kuma a jingina ta ga wanda bā zā a iya tambayarsa ba kamar malā'iku. A wannan āyā an jingina asalin sihiri ga Sulaimānu aka ce da sihiri ya kai ga mulkinsa, kuma aka ce asalin sihiri nan ilmi ne daga Allah Ya saukar da shi ta kan wasu mala'iku biyu wafanda suke a garin da ake ce wa Bābila a Ḳasar Iraķ, anā kiransu Hārūta da Mārūta wafanda suke, kāfin su gaya wa mai nēman ilmin sihirin daga gare su abin da yake so, sai sun yi masa gargasidī cewa: "Kada ka yi kāfirci," sa'an nan su gaya masa abin da suke iya raba miji da māta da shi na sihiri. To, Allah Yā farkar da mu cēwa Sulaimānu bai yi sihiri ba, dōmin yin sihiri kāfirci ne. Sū mālamān māsu fadīn haka, sū ne suka yi kāfirci. Mai aiki da sihiri bai cūtar kōwa sai da iznin Allah. Nēman saninsa cūta ne, bābu wani amfāni.

saye shi, bā ya da wani rabo a cikin Lāhira. Kuma tir da abin da suka sayar da rāyukansu da shi, dā sun kasance suna sani.

103. Kuma dā lalle ne sū, sun yi īmani, kuma sun yi takawa, hafīka, dā sakamako daga wurin Allah shi ne mafi alhēri, dā sun kasance suna sani.

104. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Kada ku ce: ‘Rā’īnā’,⁽¹⁾ kuma ku ce: ‘Jinkirtā manā’, kuma ku saurara. Kuma kāfirai suna da azāba mai radadī.

105. Wadanda suka kāfirta daga Ma’abuta Littāfi, bā su son a saukar da wani alhēri a kanku daga Ubangijinku, kuma mushirikai mā bā su so. Kuma Allah Yana kēban-cēwar wanda Yake so da rahamarSa. Kuma Allah Ma’abūcīn falala mai girma ne.

106. Abin da Muka shāfe⁽²⁾ daga āya, ko kuwa Muka jinkirtar da ita, zā Mu zo da mafi alhēri daga gare ta ko kuwa misālinta. Ashe, ba ka sani ba, cēwa lalle ne, Allah a kan dukkan kōme Mai ūkon yi ne?

107. Shin, ba kā sani ba, cēwa lalle ne Allah, Shī ne da mulkin

أَفْسَهُهُ لَوْكَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾

وَلَوْا نَهَمُّ إِيمَنُوا وَاتَّقُوا الْمُؤْبَهُّ مِنْ عِنْدِ
اللَّهِ خَيْرٌ لَوْكَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ إِمَنُوا لَا تَقُولُوا رَعْنَى
وَقُولُوا أَنْظُرْنَا وَأَسْمَعْنَا
وَلِلَّهِ كَفِيرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٩﴾

مَا يَوْدُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ
الْكِتَابِ وَلَا الْمُسْرِكِينَ أَنْ يُسَرَّلُ
عَلَيْكُمْ مِنْ خَيْرٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَاللَّهُ
يَحْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ
ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٧٠﴾

*مَا نَسَخَ مِنْ آيَةٍ أَوْ نَسِيَهَا نَاتِيَ بِخَيْرٍ
مِنْهَا أَوْ مِثْلَهَا أَلْمَرْعَلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٧١﴾

أَنَّمَا تَغْفِلُهُ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ

(1) “Rā’īna” magana ce mai ma’ana iri biyu; ta yabo da ta zāgi. Ta farko ita ce a lōkacin da Annabi ke karantar da Sahabbansa, sai su ce ‘ra’īnā’ watau dākata mana har mu gane wannan; ta biyu ita ce ‘rā’īnā!’ watau yā rubābbé! To, idan Sahabbai sun ce ‘rā’īna’ sunā nufin ma’anar farko, sai Yahūdu da mushirikai su jūya musu magana da ma’ana ta biyu.

(2) Wannan āya da abin da yake a bayanta sunā kōrēwar shubuhātu watau rikicerikicen addini da ma’kiyan addini suke sanyāwa a cikinsa, dōmin su sanya Musulmi a cikin shakka da rūdu.

sammai da kasa, kuma bā ku da, baicin Allah, wani majibinci, kuma bā ku da wani mataimaki?

108. Kō kuna nufin ku tambayi Manzonku, kamar yadda aka tam-bayi Mūsā a gabānin haka? Kuma wanda ya musanya kāfirci da īmāni, to, lalle ne yā bace tsakar hanya.

109. Māsu yawa daga Ma'abuta Littāfi sunā āgūrin dā sun mayar da ku, daga bāyan īmāninku, kāfirai, sabōda hāsada daga wurin rāyukansu, daga bayān gaskiya tā bayyana a gare su. To, ku yāfe, kuma ku kau da kai, sai Allah Yā zo da umurninSa. Lalle ne Allah, a kan dukkan kōme Mai ikon yi ne.

110. Kuma ku tsayar da salla, kuma ku bāyar da zakka. Kuma abin da kuka gabātar dōmin kanku daga alhēri, zā ku sāme shi a wurin Allah. Lalle ne Allah, ga abin da kuke aikatāwa Mai gani ne.

111. Kuma suka ce: "Bābu mai shiga Aljanna fāce wadanda suka zama Yahūdu ko Nasāra." Wadancan tātsūniyōyinsu ne. Ka ce: "Ku kāwo dalilinku, idan kun kasance māsu gaskiya."

112. Na'am! Wanda ya sallama fuskarsa ga Allah, alhāli kuwa yana mai kyautatāwa, to, yana da ijārarsa, a wurin Ubangijinsa, kuma bābu tsōro a kansu, kuma ba su zama suna bañin ciki ba.

113. Kuma Yahūdāwa suka ce: "Nasāra ba su zamana a kan kōme ba," kuma Nasāra suka ce: "Yahūdāwa ba su zamana a kan kōme

وَالْأَرْضُ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ
وَلَا نَصِيرٌ

أَمْ تُرِيدُونَ أَنْ تَتَّلَوْ أَسْوَاقَكُمْ كَمَا
سُبِّلَ مُوسَىٰ مِنْ قَبْلٍ وَمَنْ يَتَبَدَّلْ الْكُفُرُ
إِلَّا مَنِ فَقَدَ ضَلَّ سَوَاءَ السَّيْلُ

وَدَكَثِيرٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْرَدُونَكُمْ
مِنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا حَسَدًا مِنْ
عِنْدِ أَنفُسِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ
فَأَعْفُوا وَأَصْفِحُوا حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ فَإِنَّ اللَّهَ
عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

وَأَقِمُوا الصَّلَاةَ وَأَقْرَبُوا إِلَى الرَّحْمَةِ
وَمَا تَفْعَلُوا لَا نَهِيُّكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَحْمِدُوهُ
عِنْدَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُعَلِّمُ الْمَعْلُومَ بَصِيرٌ

وَقَالُوا إِنَّمَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَامَكَانَ
هُوَدًا أَوْ نَصْرَىٰ تِلْكَ أَمَانِيْهُمْ قُلْ هَاتُوا
بِرْهَنَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

بَلْ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ
أَجْرٌ وَعِنْدَ رِبِّهِ وَلَا حَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَ النَّصَارَىٰ عَلَىٰ شَيْءٍ
وَقَالَتِ النَّصَارَىٰ لَيْسَ الْيَهُودُ عَلَىٰ شَيْءٍ

ba,"⁽¹⁾ alhāli kuwa sū, suna karātun Littāfi. Kamar wangan ne wadanda ba su sani ba suka fada, kamar maganarsu, sabōda haka Allah ne ke yin hukunci a tsakāninsu a Rānar Kiyāma, a cikin abin da suka kasance suna sāba wa jūna a cikinsa.

114. Kuma wāne ne mafi zālunci⁽²⁾ daga wanda ya hana masallātan Allah, dōmin kada a ambaci sūnanSa a cikinsu, sai kuma ya yi aiki ga rushe su? Wadannan bā ya kasancēwa a gare su su shigē su fāce suna māsu tsōro. Suna da, a cikin dūniya, wani wulāfanci, kuma suna da, a cikin Lāhira, azāba mai girma.

115. Kuma Allah dai yake da gabas da yamma, sabōda haka, inda duk aka jūyar da ku, to, a can fuskar Allah take. Lalle ne, Allah Mawadāci ne, Mai ilmi.

116. Kuma suka ce: "Allah Yā riķi⁽³⁾ dā." Tsarki yā tabbata a gare Shi! A'a, Shi ne da abin da yake a

وَهُمْ يَتَلُونَ الْكِتَابَ كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ فَاللَّهُ يَحْكُمُ بِيَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٣﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مَنْ مَنَعَ مَسَاجِدَ اللَّهِ أَنْ يُذْكَرَ فِيهَا أَسْمُهُ وَسَعَى فِي خَرَابِهَا أُولَئِكَ مَا كَانُ لَهُمْ أَنْ يَدْخُلُوهَا إِلَّا أَخَافِرِينَ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا حُزْنٌ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٤﴾

وَلِلَّهِ الْمُشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَإِنَّمَا تُؤْلُوْأَ فَكَرَ وَجْهُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلَيْهِ ﴿١٥﴾

وَقَالُوا أَنْخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبِّحْنَاهُ وَبِلَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ﴿١٦﴾

(1) Mai gaskiya idan marasa gaskiya sun tāru sunā fada da shi, to, rashin jituwar tsakāninsu zai sanya Allah Ya kange shi daga sharrinsu, sū duka, kamar husumar da ke tsakānin Yahūdu da Nasāra da kuma tsakānin sū mushirikai, su duka māsu yāki da Musulmi ne kuma māsu sābā wa jūnā ne wajen akīdōjinsu.

(2) Misālin sābāni tsakāninsu; Nasāra suka taimaki Bukht Nassara ga bata masallacin Baitil Maķdis da jēfa mūshe da shāra a ciki, dōmin kin Yahūdu. Wannan kiyayya tā bayyana har a cikin takardar alkawari a tsakānin Nasāra da Halifa Umar bn Khattāb suka ce kada ya bar Yahūdu su shiga Baitil Maķdis. Sabōda haka idan wasu sun hana ku isa ga masallacinku kō kuma suka jūyar da ku daga Alkibla, to, kada ku ji kōme, sun yi irin aikin danginsu. Gabas da yamma na Allah dai ne, duk inda aka jūyar da ku, to, a can yardar Allah take. A lōkacin Musulmi na dūbin baitil Maķdis ga salsa a bāyan hijira daga Makka, bā su son haka.

(3) Misāli na biyu Yahūdu na cēwa Uzairu dan Allah, kuma Nasāra sunā cēwa Isa dan Allah, Lārabāwa na cēwa malā'iku 'ya'yan Allah. Wannan zai hana su jituwa har adāwarsu ga Musulmi ta yi tāširi.

cikin sammai da kasa, dukansu, a gare Shi, māsu fankan da kai ne.

117. Mai kyautata halittar sammai da kasa, kuma idan Ya hukunta wani al'amari, sai kawai Yā ce masa: "Kasance," sai ya yi ta kasancewā.

118. Kuma wadanda bā su da sani suka ce: "Don me Allah bā Ya yi mana magana, ko wata āyā ta zo mana?"⁽¹⁾ Kamar wancan ne wadanda suke a gabāninsu suka fada, kamar maganarsu. Zukātansu sun yi kamā da jūna. Lalle ne, Mun bayyana āyōyi ga mutāne māsu yin yakini.

119. Lalle ne, Mun aike ka da gaskiya, kana mai bāyar da bishāra, kuma mai gargadī, kuma bā zā a tambaye ka ba, game da abōkan Wuta.

120. Kuma Yahūdu bā zā su yarda da kōme daga gare ka ba, kuma Nasāra bā zā su yarda ba, sai kā bi irin akīdarsu. Ka ce: "Lalle ne, shiriyar Allah ita ce shiriyā." Kuma lalle ne, idan ka bi son zūciyōyinsu a bāyan abin da ya zo maka na ilmi, bā ka da, daga Allah, wani majibinci, kuma bābu wani mataimaki.

121. Wadanda Muka bai wa Lit-tāfi suna karātunsa a kan hakkin karātunsa, wadannan suna īmāni da shi (Alkur'ani). Kuma wanda ya kāfirta da shi, to, wadannan sū ne māsu hasāra.

(1) Misāli ne ga irin rikicin mushirikai ga addini kuma da yadda suka yi kamā da Yahūdu, wadanda suka ce wa Mūsā: "Ka nūna mana Allah bayyane."

كُلُّهُمْ قَاتِلُونَ ﴿١١٣﴾

بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ فَإِذَا قَضَى أَمْرًا
فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ مَنْ فِي كُوْنٍ ﴿١١٤﴾

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَامُنَا
اللَّهُ أَوْتَرَتْنَا إِيمَانَهُ كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ
مِنْ قَبْلِهِمْ مِثْلَ قَوْلِهِمْ تَشَبَّهُتْ قُلُوبُهُمْ
قَدْ بَيَّنَتِ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يُوقَنُونَ ﴿١١٥﴾

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِّرًا وَنَذِيرًا
وَلَا تُشْعُلْ عَنْ أَصْحَابِ الْجَحِيمِ ﴿١١٦﴾

وَلَنْ تَرْضَى عَنْكَ أَلِيُهُودُ وَلَا النَّصَارَى حَتَّى
تَتَّبَعَ مِلَّتَهُمْ فَلِئِنْ هُدِيَ الظَّاهِرُوْهُ أَهْدَى
وَلَيْسَ أَتَبَعَتْ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ مِنَ
الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١١٧﴾

الَّذِينَ إِذَا تَهُمُ الْكِتَابَ يَتُوْنُهُ وَحَقَّ تِلَاوَتُهُ
أُولَئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمَنْ يَكْنُزْهُ فَأُولَئِكَ
هُمُ الظَّاهِرُونَ ﴿١١٨﴾

122. Yā Banī Isrā'īla! Ku⁽¹⁾ tuna ni'imaTa wadda Na ni'imtar da ita a kanku, kuma lalle ne Nī, Nā fīfītā ku a kan tālikai.

123. Ku ji tsōron wani yini, (a cikinsa) wani rai bā ya tunkude wa wani rai kōme, kuma bā a karbar fansa daga gare shi, kuma wani cēto bā ya amfanin sa, kuma ba su zama ana taimakon su ba.

124. Kuma a lōkacin da Ubangi-jin Ibrāhīm Ya jarrabē shi da wasu kalmōmi, sai ya cika su. Ya ce: "Lalle ne Nī, Mai sanya ka shugaba dōmin mutāne ne." Ya ce: "Kuma daga zūriyata." Ya ce: "AlkawariNa bā zai sāmu azzālumai ba."

125. Kuma a lōkacin da Muka sanya Dākin ya zama makōma ga mutāne, da aminci, kuma ku riki wurin salsa daga Makāmi Ibrāhīm, kuma Muka yi alkawari zuwa ga Ibrāhīm, da Ismā'ila da cēwa: "Ku tsarkake DākiNa dōmin māsu dawāfi da māsu lizimta da māsu rukū'i, māsu sujada."

126. Kuma a lōkacin da Ibrāhīm ya ce: "Yā Ubangijīna! Ka sanya wannan gari amintacce, Ka arzūta mutānensa, daga 'ya yan itācen, wanda ya yi īmāni, daga gare su, da Allah da Ranar Lāhira." Allah Ya ce: "Wanda ya kāfirta ma Ina jiyan

يَبْنَىٰ إِسْرَائِيلَ أَذْكُرُ وَأَنْتَمْ قَاتِلُّنِي أَنْتَمْ
عَيْنَكُمْ وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

وَأَتَقُولُ مَا لَا يَجْرِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا
وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا تَنْعَمُ هَاشَفَعَةٌ
وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ ﴿١٧﴾

* وَإِذَا أَبْتَلَاهُ إِنْرَهُمْ رَبُّهُ بِكَلْمَتٍ فَأَنْتَهُنَّ
قَالَ إِنِّي جَاعِلُكُلَّنَاسٍ إِمَامًا قَالَ وَمَنْ
ذُرْتَقِي قَالَ لَا يَتَأْلُ عَهْدِي أَلَظَلَمِينَ ﴿١٨﴾

وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَكَابِهَ لِلنَّاسِ وَأَمْنًا وَأَنْجَدُوا
مِنْ مَقَامٍ إِنْرَهُمْ مُصْلَىٰ وَعَهِدْنَا إِنَّ إِنْرَهُمْ
وَأَسْمَعْيَلَ أَنْ تَهْرَأَيْقَ لِلْقَاطِبِينَ
وَالْعَكْفِينَ وَالْكَعْكَعَ الْبَعُودَ ﴿١٩﴾

وَإِذْ قَالَ إِنْرَهُمْ رَبِّي أَجْعَلْ هَذَا بَلَدًا إِمَانًا وَأَرْزُقْ
أَهْلَهُ مِنْ الشَّمْرَكَتِ مَنْ ءاَمَنَ مِنْهُمْ بِاللَّهِ وَأَيْمَوْهُ
الْآخِرِ قَالَ وَمَنْ كَفَرْ فَأَمْتَعْهُ قَلِيلًا ثُرَاضُطُرُهُ

(1) Kira na karshe zuwa ga Yahūdu dōmin shiga Musulunci. An biyar da gargadfi gare su da tunātar da su cēwa wannan addinin fa, shi ne addinin kākansu Ibrāhīm, dōmin kada su fandare daga addinin ubanninsu na kwarai. Kuma sunā da lābārin ginin 'Dakin Ka'aba da addu'ar da Ibrahim ya yi a lōkacin, wadda ta kunsu zuwan annabi daga cikin zuriyar Isamā'ila a Makka, watau Fārāna.

da shi dādī kadan, sa'an nan kuma
Ina tīlastā shi zuwa ga azābar Wuta.
Kuma makōmar, ta mūnana."

127. Kuma a lōkacin da Ibrāhīm
yake dāukaka harsāshin gini ga
Dākin, da Ismā'īla (suna cēwa:) "Yā Ubangijinmu! Ka karba daga
gare mu, lalle ne Kai, Kai ne Mai ji,
Mai sani.

128. "Ya Ubangijinmu! Ka
sanyā mu, mu biyu, wadanda suka
sallama (al'amari) gare Ka, kuma
daga zuriyarmu (Ka sanya)
al'umma mai sallamāwa zuwa gare
Ka, kuma Ka nūna mana wurāren
ibādar hajjinmu, kuma Ka karbi
tūba a kanmu. Lalle ne Kai, Kai ne
Mai karbar tūba, Mai rahama.

129. "Yā Ubangijinmu! Ka
aiko, a cikinsu, wani manzo⁽¹⁾ daga
gare su, yana karanta musu āyōyinKa, kuma yana karantar da su
Littāfin⁽²⁾ da hikimar, kuma yana
tsarkake su. Lalle ne Kai, Kai ne
Mabuwāyi Mai hikima."

130. Kuma wāne ne yake gudu
daga akīdar Ibrāhīm, fāce wanda ya
jāhilta ga ransa? Kuma lalle ne,
hakīka, Mun zābe shi, a cikin
dūniya, kuma lalle ne shi, a cikin
Lāhira, hakīka, yana daga sālīhai.

131. A lōkacin da Ubangijinsa
Ya ce masa: "Ka sallama," ya ce:
"Nā sallama ga Ubangijin tālikai."

إِلَى عَذَابِ النَّارِ وَيُشَمَّ الْمَصِيرُ ﴿١٦﴾

وَإِذْ يَرْفَعُ إِنْزَهُمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ
وَاسْمَاعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلَ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ
الْأَسِيمُ الْعَلِيمُ ﴿١٧﴾

رَبَّنَا وَجَعَلَنَا مُسَلِّمِينَ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتَنَا
أُمَّةً مُسَلِّمَةً لَكَ وَرَبَّنَا مَا سَكَنَتْ عَلَيْنَا
إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَابُ الرَّحِيمُ ﴿١٨﴾

رَبَّنَا وَأَبْعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتَوَلَّهُمْ
إِيَّاكَ وَيَعْلَمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ
وَيُنَزِّئُهُمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٩﴾

وَمَنْ يَرْجِعُ عَنْ مَلَكَةِ إِنْزَهُمُ إِلَّا مَنْ سَفَهَ
نَفْسَهُ وَلَقَدْ أَضْطَفَنَا هُنَّ فِي الدُّنْيَا وَلَمْ يُرِدُ
فِي الْآخِرَةِ لَمَنْ أَصْبَرَنَا الْحَكِيمُ ﴿٢٠﴾

إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ وَأَسْلَمَ قَالَ أَسْلَمَتُ لِرَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٢١﴾

(1) Addu'ar, an karba, ta aiko Muhammadu, tsīra da aminci su tabbata a gare shi.

(2) Littāfin – ya bayyana cēwa Alkur'anī ne, dōmin bābū wani, sai shi. Hikima kuwa ita ce shari'un da ke a cikinsa. Ya tsarkake su daga daudar shirki idan sun bī shi.

132. Kuma Ibrāhīm ya yi wasiyya da ita ga diyansa, kuma Yā'akūbu (ya yi wasiyya, suka ce:) "Yā diyāna! Lalle ne, Allah Ya zābā muku addini, don haka, kada ku mutu, lalle, fāce kuna Musulmi."

133. Ko kun⁽¹⁾ kasance halarce a lōkacin da mutuwa ta halarci Yā'akūbu, a lōkacin da ya ce wa diyansa: "Mēne ne zā ku bauta wa daga bāyāna?" Suka ce: "Muna bauta wa Abin bautawarka kuma Abin bautawar ubanninka Ibrāhīm da Ismā'īla da Is'hāka, Ubangiji Guda, kuma mu a gare Shi māsu sallamāwa ne."

134. Waccan, wata al'umma ce, ta riga ta shige, tana da abin da ta sanā'anta, kuma kuna da abin da kuka sanā'anta. Kuma bā zā a tambaye ku ba daga abin da suka kasance suna aikatāwa.

135. Kuma suka ce: "Ku kasance⁽²⁾ Yahūdāwa ko Nasāra, kwā shiryu." Ka ce: "A'a, akīdar Ibrāhīm dai, mai karkata zuwa ga gaskiya, kuma bai kasance daga māsu shirki ba."

136. Ku⁽³⁾ ce: "Mun yi īmāni da Allah, da abin da aka saukar zuwa gare mu, da abin da aka saukar

وَصَّرِيْبَهَا إِنْرَاهُمْ بَنِيهِ وَعَقْوَبُ يَبْنَىِ
إِنَّ اللَّهَ أَصْطَفَ لِكُمُ الَّذِينَ فَلَاتَمُؤْتَنَّ
إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٧٣﴾

أَمْكُشْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتَ
إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِي
قَالُوا نَعْبُدُ إِلَهَكَ وَإِلَهَ أَبَّاكَ إِنْرَاهُمَ
وَاسْمَعِيلَ وَاسْحَقَ إِلَهًا وَجَدًا وَنَحْنُ لَهُ
مُسْلِمُونَ ﴿١٧٤﴾

تَلَكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُمْ
مَا كَسَبْتُمْ وَلَا شَرُكُونَ عَمَّا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٧٥﴾

وَقَالُوا كُوْنُوا هُودًا أَوْ صَرَىٰ تَهَدَّدُ وَأُفْلَىٰ
بِكُلِّ مَلَأَ إِنْرَاهُمَ حِينَقَا وَمَا كَانَ مِنَ
الْمُشَرِّكِينَ ﴿١٧٦﴾

قُلُّوا إِنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ
إِلَى إِنْرَاهُمَ وَاسْمَعِيلَ وَاسْحَقَ وَيَعْقُوبَ

(1) Lamīrin Yahūdāwan Madīna ne na zāmanin Annabi, wafanda ake kira zuwa ga Musulunci anā tunātar da su abin da kakansu Isrā'īla ya yi wasiyya da shi zuwa ga diyansa, kāfin ya mutu; watau wannan akīda da ake kirān su yanzu zuwa gare ta.

(2) Yahūdu suka ce: "Ku kasance Yahūdawa ku shiryu," Nasara suka ce: "Ku kasance Nasāra ku shiryu". Allah Ya nūna addinin Yahūdu da na Nasāra yā sābā wa abin da suke yi, su duka biyu, kuma yā sāba wa na mushirikai.

(3) Musulmi ake yi wa umurni.

zuwa ga Ibrāhīm da Ismā'īla da Is'hāka da Ya'akūbu da Jīkōki, da abin da aka bai wa Mūsā da Īsā, da abin da aka bai wa annabāwa daga Ubangijinsu, bā mu rarrabēwa a tsakānin kōwa daga gare su, kuma mū, a gare Shi, māsu sallamawa ne.”

137. To, idan sun yi īmāni⁽¹⁾ da misālin abin da kuka yi īmāni da shi, to, lalle .ne sun shiryu, kuma idan sun jūya bāya, to, suna a cikin sābāni kawai, sabōda haka, Allah zai isar maka a gare su, kuma Shī ne Mai ji, Masani.

138. Riniñ Allah! Kuma wāne ne mafi kyau ga rini daga Allah? Kuma mū, a gare Shi, māsu bautāwa ne.

139. Ka ce: Shin kuna jāyayyar huija ne da mu a cikin al'amarin Allah, alhāli kuwa Shi ne Ubangijinmu kuma Ubangijinku, kuma muna da ayyukanmu, kuma kuna da ayyukanku, kuma mū, a gare Shi, māsu tsarkakēwa ne?

140. Ko kuna cēwa: Lalle ne, Ibrāhīm da Ismā'īla da Is'hāka da Ya'akūbu da Jīkōki, sun kasance Yahūdāwa kō kuwa Nasāra? Ka ce: Shin, kū ne kuke mafi sani, kō Allah? Kuma wāne ne ya zama mafi zālunci daga wanda ya bōye shaida a wurinsa daga Allah? Kuma Allah bai zama Mai gafala ba daga abin da kuke aikatāwa!

وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ
وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نَفِرُّ
بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَلَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٦﴾

فَإِنَّمَا نُؤْمِنُ بِمِثْلِ مَا أَمْتَهِنَّ بِهِ فَقَدْ
أَهْتَدَنَا وَأَنَّ تَوْلِيفَ فِي إِنَّمَا هُمْ فِي شَفَاقٍ
فَسَيِّئُكُفْرُهُ كَمَا هُوَ أَنْجَىٰ وَهُوَ السَّيِّعُ الْعَلِيمُ ﴿١٣٧﴾

صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنَ مِنْ اللَّهِ
صِبْغَةً وَلَنَحْنُ لَهُ عَلِيدُونَ ﴿١٣٨﴾

فُلَّ أَخْتَابُونَا فِي اللَّهِ وَهُوَ بَنَا وَرَبُّكُمْ
وَلَنَّا أَعْمَلْنَا وَلَكُمْ أَعْمَلْنَا كُمْ وَلَنَحْنُ لَهُ
مُخْلِصُونَ ﴿١٣٩﴾

أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ قَاتَلَ عَيْلَ
وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ كَانُوا
هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ قُلْ إِنَّمَا أَعْلَمُ لِمَ آتَيْنَا
وَمَنْ أَطْلَمُ مِنَّا كَمَا شَهَدْنَا عِنْدَهُ
مِنَ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٤٠﴾

(1) īmāni irin na Musulmi shi ne riniñ Allah watau baptism.

141. Waccan, wata al'umma ce, tā riga ta shige, suna da abin da suka sanā'anta, kuma kuna da abin da kuka sanā'anta, kuma bā a tambayar ku daga abin da suka kasance suna aikatāwa.

142. Wāwāye daga mutāne zā su ce: Mēne ne ya jūyar da su daga alkiblarsu wadda suka kasance a kanta? Ka ce: Allah 'Dai ne Yake da gabas da yamma, Yana shiryar da wanda Yake so zuwa ga hanya madaidaiciya.

143. Kuma kamar wuncan, Muka sanya ku al'umma matsakaiciya⁽¹⁾ dōmin ku kasance māsu bāyar da shaida a kan mutāne. Kuma Manzo ya kasance mai shaida a kanku. Kuma ba Mu sanya Alkibla⁽²⁾ wadda ka kasance a kanta ba, fāce dōmin Mu san wanda yake biyar Manzo daga wanda yake jūyāwa a kan duga-dugansa. Kuma lalle ne, tā kasance, haķīka, mai girma, sai a kan wadfanda Allah Ya shiryar. Kuma ba ya yiwuwa ga Allah Ya tōzartar da īmāninku.⁽³⁾ Lalle ne, Allah, ga mutāne, haķīka, Mai tausayi ne, Mai jin kai.

١٤١. تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَاتَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَأَكُُمْ مَا كَسَبْتُمْ وَلَا تُنَعَّلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤١﴾

*سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَهُمْ عَنْ قِبْلَتِهِمُ الَّتِي كَانُوا عَلَيْهَا فَلَمْ يَأْتِهِ الْمَشْرُقُ وَالْمَغْرِبُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطِ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٤٢﴾

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِأُمَّةَ وَسْطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونُ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا وَمَا جَعَنَا أَقْبَلَةَ الَّتِي كُنَّتْ عَلَيْهَا إِلَّا لِتَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعُ الرَّسُولَ مِمَّنْ يَنْقِلِبُ عَلَى عَقْبَيْهِ وَإِنْ كَانَ لَكِيرًا إِلَّا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَانَكُمْ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرَءُوفٌ وَرَحِيمٌ ﴿١٤٣﴾

(1) Ādilai, kō matsakaita ga kōme, bābu zurēwa, bābu kāsawa ga addini da rāyuwa da sauran mu'āmalōli duka.

(2) A lōkacin da Annabi ya yi hijira zuwa Madīna, alħħali a cikin mutānenta akwai Yahūdu Allah Ya umurce shi da ya fuskanci Baitil Maķdis. Sai Yahūdu suka ji dādi. Sai Manzon Allah ya fuskanse ta wata gōma sha wani abu kuma Manzon Allah ya kasance yana son Alkiblar Ibrāhīm kamar yadda ya gabata ga āyā ta 115. Kuma ya kasance yana addu'a yanā' dūbi zuwa ga sama, har Allah Ya saukar da hukuncin jūyāwa zuwa gare ta.

(3) Īmāninku watau sallarku da kuka yi wajen Baitil Maķdis, dōmin kun yi ta ne a kan umurnin Allah da īmāni da Shi.

144. Lalle ne, Muna ganin jujjūyāwar fuskarka a cikin sama. To, lalle ne, Mu jūyar da kai ga Alkibla wadda kake yardā da ita. Sai ka jūyar da fuskarka wajen Masallāci Tsararre, kuma inda duk kuka kasance, to, ku jūyar da fuskōkinku jiharsa. Kuma lalle ne wadanda aka bai wa Littāfi, hakīka, su, sunā sanin lalle ne, shī ne gaskiya daga Ubangijinka. Kuma Allah bai zama Mai gafala ba daga abin da suke aikatāwa.

145. Kuma hakīka, idan ka je wa wadanda aka bai wa Littāfi da dukan āyā, bā zā su bi Alkiblarka ba, kuma kai ba ka zama mai bin Alkiblarsu ba, kuma sāshensu bā mai bin Alkiblar⁽¹⁾ sāshe ba ne. Kuma hakīka, idan ka bi son zūciyōyinsu daga bāyan abin da ya zo maka daga ilmi, lalle ne kai, sa'an nan, hakīka, azzālumi kake.

146. Wadanda Muka bā su Littāfi, suna saninsa kamar yadda suke sanin diyansu. Kuma lalle ne wani bangare daga gare su, hakīka, suna bōyēwar gaskiya alhāli kuwa sū, suna sane.

قَدْرَى تَقْلِبَ وَجْهَكَ فِي السَّمَاءِ فَلَوْلَيْتَكَ قِبْلَةَ تَرْضَهَا قُولَّ وَجْهَكَ شَطَرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُ شَفَوْلَ وَجْهَكَ مَسْطَرَهُ وَلَنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَبَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٥﴾

وَلَئِنْ أَتَيْتَ الَّذِينَ أُتُوا الْكِتَبَ يُكَلِّ هَيَّةً مَاتَقْعُو إِقْلِيلَكَ وَمَا أَنْتَ بِسَابِعٍ قِنْتَهُمْ وَمَا بِعَصْمِهِ بِسَابِعٍ قِنْلَةَ بَعْضٍ وَلَئِنْ أَتَبْعَثَ أَهْوَاهَهُمْ فَمَنْ بَعْدَ مَاجَاهَكَ مِنَ الْعِلَمِ إِنَّكَ إِذَا لَمْتَ الظَّالِمِينَ ﴿١٦٥﴾

الَّذِينَ إِذَا أَتَيْنَاهُمُ الْكِتَبَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاهُمْ وَلَنَّ فِي قَارَبِهِمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْمَلُونَ ﴿١٦٥﴾

(1) Alkiblar Yahūdu ita ce falalen dūtsen da ke Baitil Maqdīs. Kuma ita ce Alkiblar Nasāra a zāmanin Isā. A bāysa Alkiblarsu ta kōma ga mafitar rānā, da kāgensi sabōda St. Paul kō Bulis el Kissi, ya ce musu bāyan an d'auke Isā cēwa: “Nā haſu da Isā yā ce mini lalle ne ranā tauraro ne wanda yake inā son sa. Yanā kai gaisuwata a cikin kōwane yini sabōda haka ka umurci mutānena, su fuskanta zuwa gare ta.” Da haka ya karkatar da su daga alkiblarsu. Kuma inā zaton haka abin yake ga girmamāwar Lahadi maimakon Asabar dōmin Rūmāwa, ranā suke bauta wa a rānar Lahadi, wannan kuwa shi ne ma'anar “Sunday” da Tūrancin, watau ‘yinin rānā.’

147. Gaskiya daga Ubangi-jinka⁽¹⁾ take, sabōda haka; lalle kada ka kasance daga māsu shakka.

148. Kuma kōwane bangare yana da alkibla wadda yake shi mai fuskantar ta ne. Sai ku yi tsēre zuwa ga ayyukan alhēri, inda kuka kasance duka, Allah zai zo da ku gabā daya. Lalle ne Allah, a kan kōme, Mai ikon yi ne.

149. Kuma daga inda ka fita, to, sai ka jūyar da fuskarka a wajen Masallāci Tsararre, kuma lalle, tabbas, shi ne gaskiya daga Ubangijinka. Kuma Allah bai zama Mai gafala ba daga abin da kuke aikatāwa.

150. Kuma daga inda ka fita, to, ka jūyar da fuskarka a wajen Ma-sallāci Tsararre, kuma inda kuke duka, to, ku jūyar da fuskōkinku a wajensa, dōmin kada wata hujja ta kasance ga mutāne a kanku, fāce wadanda suka yi zālunci daga gare su. Sabōda haka kada ku ji tsōr-onsu, kuma ku ji tsōrōNa, kuma dōmin In cika ni'imaTa a kanku, kuma tsammāninku zā ku shiryu.

151. Kamar⁽²⁾ yadda Muka aika Manzo a cikinku, daga gare ku,

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَ مِنَ الْمُمْتَنَينَ ﴿١٦٧﴾

وَلِكُلِّ وِجْهَهُ هُوَ مُولَّيْهَا فَاسْتَبِّقُوا
الْخَيْرَاتِ أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَا إِنَّ اللَّهَ جَيْعًا
إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٦٨﴾

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوْلَ وَجْهَكَ شَظَّرَ
الْمَسْجِدُ الْحَرَامُ وَلَهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ
وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٦٩﴾

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوْلَ وَجْهَكَ شَظَّرَ
الْمَسْجِدُ الْحَرَامُ وَحِيثُ مَا كُنْتُمْ فَوْلُوا
وَجُوهُكُمْ شَظَّرُهُ لِلَّهِ لَا يَكُونُ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ
حُجَّةٌ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا تُخْشِوْهُمْ
وَأَخْشُوْنِي وَلَا تَرْعَمْتَي عَلَيْكُمْ وَلَعَلَّكُمْ
تَهْتَدُونَ ﴿١٧٠﴾

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتَوَلَّهُ

(1) Jūyāwar alkibla abu ne na gaskiya daga Allah dōmin rarrashin wanda Allah bai yi nufi da tsīrsa ba ya kāre. Bāyan rarrashi sai yankēwa, wannan shi ne matakīn farko da Musulmi suka fara tsiraita da shi daga makiyansu bayyane. Yanzu kuma Musulmi sun zama dabam.

(2) Jūyar da alkibla da yankēwa daga dukan kāfirai da hani daga tsōronsu, kuma Allah Ya farkar da Musulmi ga ni'imōmin da Ya yi musu game da aiko Annabi daga gare su, zuwa gare su, a cikinsu, dōmin ya tsarkake su, bayyane da bōye, daga dukan kūrār kāfirci. Wannan ya nūna cēwa sai an yi rarrashin mutāne wajen kira zuwa ga addini da kōwace hanya mai yiwuwa. Bāyan haka a yanke wa wanda ya ki bin gaskiya bayyane, kuma kada a ji tsōronda. Kuma aka umurce su da fuskanta zuwa ga Allah kawai da tunāwa gare Shi da gōdiya, da nisantar kāfirci.

yana karanta ãyøyinMu a gare ku kuma yana tsarkake ku, kuma yana sanar da ku Littäfi da hikima, kuma yana sanar da ku abin da ba ku kasance kuna sani ba.

152. Sabôda haka ku tuna Ni, In tunâ ku, kuma ku yi gôdiya gare Ni, kuma kada ku butulce Mini.

153. Ya ku wadanda⁽¹⁾ suka yi ìmâni! Ku nêmi taimako da hakuri da salla. Lalle ne, Allah na târe da mâsu hakuri.

154. Kada ku ce ga wadanda⁽²⁾ ake kashêwa a cikin hanyar Allah: “Matattu ne.” ã'a, râyayyu ne, kuma amma bâ ku sansancêwa.

155. Kuma lalle ne, Muna jarabar ku da wani abu daga tsôro da yunwa da nañasa daga dûkiya da râyuka da 'ya'yan itâce. Kuma ka yi bishâra ga mâsu hakuri.

156. Wadanda suke idan wata masîfa ta sâme su, sai su ce: “Lalle ne mû ga Allah muke, kuma lalle ne mû, zuwa gare Shi, mâsu kômâwa ne”.

157. Wadannan akwai albarku a kansu daga Ubangijinsu da wata rahama. Kuma wadannan sù ne shiryayyu.

158. Lalle ne Safâ da Marwa⁽³⁾

عَلَيْكُمْ أَيْتَنَا وَنِزَّكَيْكُمْ وَيَعْلَمُكُمُ الْكِتَابُ
وَالْحِكْمَةُ وَيَعْلَمُكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿١٥١﴾

فَادْكُرُوهُ فِي ذَكْرِهِ وَأَشْكُرُوهُ إِلَيْهِ
وَلَا تَكُنُّ فُرُونِ ﴿١٥٢﴾

بِإِيمَانِهِ الَّذِينَ آمَنُوا أَسْتَعِنُو بِالصَّدِيقِ
وَالصَّلَاةُ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّادِقِينَ ﴿١٥٣﴾

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَيِّلِ اللَّهِ أَمْوَاتٌ
بَلْ أَحْيَاهُ وَلَكِنَّ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٥٤﴾

وَلَنَبْلُونَكُمْ شَيْئًا مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ
وَنَقْصٌ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ
وَيَشْرِي الصَّادِقِينَ ﴿١٥٥﴾

الَّذِينَ إِذَا أَصْبَطْتُهُمْ مُّصِيَّةً قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ
وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿١٥٦﴾

أَوْلَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِّنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ
وَأَوْلَئِكَ هُمُ الْمُهَتَّدُونَ ﴿١٥٧﴾

*إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَابِ اللَّهِ فَمَنْ

(1) Magana kuma ta fuskanta zuwa ga mûminai kawai dômin a shirya zamansu.

(2) Wanda ya tsiraita da kansa, to, makîyinsa bâ zai bar shi ba, sabôda haka an fara kulla zukâtan mûminai ga tarbon wahalar tsiraita da dôgara ga kai, bâyan Allah.

(3) Al'umma bâ ta haduwa sai an wanke ta daga al'âdun Jâhiliyya, har dai wadanda suka hadu da ibâda, sabôda haka aka fâra da Safâ da Marwa, dômin a ije cêwa dawâfi a tsakâninsu aikin Jâhiliyya ne, sù suna cikin ayyukan ibâda da Allah Ya shar'anta, kuma dawâfin mutâne da sa'ayi a kansu da tsakâninsu duka daidai suke, Bakuraïshe da Balârabe da Ajama duka daidai suke.

suna daga wurāren ibādar Allah, to, wanda ya yi hajin Dāki kō kuwa ya yi Umra, to, bābu laifī a kansa ga ya yi dawāfi gare su, su biyu. Kuma wanda ya kāra yin wani aikin alhēri, to, lalle ne Allah Mai gōdiya ne, Masani.

159. Lalle ne wadanda suke bōyēwar abin da Allah Ya saukar da ga hujjōji bayyanannu, da shiriyā, daga bāyan Mun bayyana shi ga mutāne, a cikin Littāfi (Alkur'āni), wadannan Allah Yana la'anar su, kuma māsu la'ana suna la'anar su.

160. Sai wadanda suka tūba, kuma suka gyāra, kuma suka bayyana, to wadannan Ina karbar tūba a kansu, kuma Nī ne Mai karbar tūba, Mai jin kai.

161. Lalle ne, wadanda suka kāfīrta, kuma suka mutu, alhāli kuwa suna kāfirai, wadannan akwai, a kansu, la'anar Allah da malā'iku da mutāne gabā daya.

162. Suna madawwama a ci-kinta, bā a sauķaka azāba daga barinsu, kuma ba su zama ana jin-kirta musu ba.

163. Kuma Ubangijinku Ubangiijī⁽¹⁾ Guda ne. Bābu wani Ubangiijī fāce Shi, Mai rahama, Mai jin kai.

164. Lalle ne, a cikin halittar sammai da kasa, da sābāwar dare

حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فِلَادُخْنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ
يَظْوَفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَعَّعَ حَيْرَانًا إِنَّ اللَّهَ
شَاكِرٌ عَلَيْهِ ﴿١٥٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَكْثُمُونَ مَا أَنزَلَنَا مِنَ الْبَيْنَاتِ
وَالْهُدَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَتْهُ لِلنَّاسِ فِي
الْكِتَابِ أُولَئِكَ يَلْعَبُهُمُ اللَّهُ
وَلَعْنُهُمُ الْلَّغَوْنُ ﴿١٥٩﴾

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنُوا فَأُولَئِكَ
أَقُوبُ عَلَيْهِمْ وَإِنَّ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٦٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَا قَوْا وَهُمْ كُفَّارٌ
أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ
أَجْمَعِينَ ﴿١٦١﴾

خَلِيلِينَ فِيهَا لَا يُخْفَفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ
وَلَا هُمْ بِنِظَرِنَا ﴿١٦٢﴾

وَإِنَّهُ كَفَرَ إِلَهٌ وَحْدَهُ إِلَّا إِلَهٌ إِلَّا هُوَ الْحَمْدُ
الْرَّحِيمُ ﴿١٦٣﴾

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَآخِذِيفِ

(1) Ubangijī Shi ne Mai rāyarwa da matarwa, Mai umurni da hani kuma Mai halattāwa da haramtāwa. Āyar da ke bin wannan, tanā nūna daſīlan sāmuwarSa da kafaitarSa.

da yini, da jirāge wafanda suke gudana a cikin tēku (dauke) da abin da yake amfānin mutāne, da abin da Allah Ya saukar daga sama daga ruwa, sai Ya rāyar da kasa da shi a bāyan mutuwarta, kuma Ya wātsa, a cikinta, daga dukan dabba, kuma da jūyāwar iskōki da girgije hōrarre a tsakānin sama da kasa; hakīka, akwai āyōyi ga mutāne māsu yin hankali.

165. Kuma akwai daga mutāne wanda yake riķon kināye, baicin Allah, suna son su, kamar son Allah, kuma wafanda suka yi īmāni ne mafiya tsananin so⁽¹⁾ ga Allah. Kuma dā wafanda⁽²⁾ suka yi zālunci, suna ganin lōkacin da zā su ga azāba, da cewa lalle ne karfi ga Allah yake duka, da cēwa lalle ne Allah Mai tsananin azāba ne.

166. A lōkacin da wafanda aka bi suka barranta daga wafanda suka bi, kuma suka ga azāba, kuma sabubba suka yanke da su.

167. Kuma wafanda suka bi, suka ce: “Dā lalle ne muna da wata kōmāwa (dūniya) sai mu barranta daga gare su kamar yadda suka barranta daga gare mu (dā ba su riķi kināyen ba).” Kamar wan-can ne Allah ke nūna musu ayyu-

الْيَلَ وَالنَّهَارِ وَالْفُلْكَ الَّتِي تَجْرِي فِي
الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ
السَّمَاءِ مِنْ مَلَائِكَةٍ فَأَخْيَاهُ الْأَرْضَ بَعْدَ
مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفٍ
الرِّيحَ وَالسَّحَابِ الْمُسَخِّنِينَ السَّمَاءَ
وَالْأَرْضَ لَا يَكُنْ لِقَوْمٍ يَعْقُلُونَ ﴿١٦٦﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنَادِيلًا
يُجْوِهُهُ كَهْبَ اللَّهِ وَالَّذِينَ أَمْنَوْا شَهْدًا
جَهَنَّمَ وَأَوْسَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذَا
يَرَوْنَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جِمِيعًا
وَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ ﴿١٦٧﴾

إِذَا تَبَرَّأَ الظَّرِيرُ أَتَيْعُو مِنَ الظَّرِيرِ أَتَبْعُو
وَرَأَوْا الْعَذَابَ وَتَقْطَعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ ﴿١٦٨﴾

وَقَالَ الظَّرِيرُ أَتَشْبَعُو لِوَانَ نَاكِرَةَ
فَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّأَ كَذِيلَكَ
يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ
وَمَا هُمْ بِخَرَجِينَ مِنَ النَّارِ ﴿١٦٩﴾

(1) So mai kai ga karfi umurni daga abin son, wanda ba Allah ba, shi ne shirkī da kāfīrci. Amma so sabōda ihsānin abin son, kō dōmin zamansa sālihi dōmin a yi kōyi da aikinsa na cikin haddōdin shari'a, bā shirkī ba ne, dōmin bai kai yadda mūminai ke son Allah ba.

(2) Ayōyi na 165 da 166 da 167 duka dinke suke ga ma'anoninsu. Āyā ta 166 zarafi ce ga ta 165, sa'an nan ta 167 an hada rabinta ga āyā ta 166. Sa'an nan sauran āyā 167 ta zama ta'akībi da bayāni gare su duka.

kānsu, suna da nadāmōmi a kansu, kuma ba su zama māsu fita daga Wutar ba.

168. Yā ku mutāne⁽¹⁾! Ku ci daga abin da yake a cikin kasa, wanda yake halal, mai dādī. Kuma kada ku bi zambiyōyin⁽²⁾ Shaifan. Lalle ne shi, a gare ku, makiyi ne bayyananne.

169. Yana umurnin ku ne kawai da mugun aiki da alfāsha, kuma da ku fadī abin da ba ku sani ba ga Allah.

170. Kuma idan aka ce musu: "Ku bi abin da Allah Ya saukar," sai su ce: Ā'a, muna bin abin da muka iske ubanninmu a kansa." Shin, kuma kō dā ubanninsu bā su hankaltar kōme, kuma bā su shiryuwa?

171. Kuma misālin (mai kirān) wadanda suka kāfirta, kamar misālin wanda ke yin me! me! ga abin da ba ya ji ne, fāce kira da kāra, kurāme, bēbāye, makafi, sabōda haka bā su hankalta.

172. Yā ku wadanda suka yi īmāni ! Ku ci daga māsu dādin abin da Muka arzūta ku . Kuma ku göde wa Allah, idan kun kasance Shī kuke bauta wa.

يَتَأْكِلُهَا النَّاسُ كَلُوًامَسَافِ الْأَرْضِ حَلَلَ
طِبَابًا وَلَا تَبِعُوا حُطُوتَ الشَّيْطَانَ
إِنَّهُ لَكُفُّارٌ دُونُهُمْ مُّبِينٌ ﴿١٦﴾

إِنَّمَا يَأْمُرُكُم بِالسُّوءِ وَالْفَحْشَاءِ وَأَنْ
تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٧﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ أَتَبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَلُوبَكُمْ
تَشَيَّعُ مَا أَفْتَنَنَا عَلَيْهِ إِبَآتَنَا أَوْ لَوْكَانَ
إِبَآتَأُوهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئاً وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٨﴾

وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا كَثِيرٌ الَّذِي يَتَعَقَّبُ
بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَادُعَاهُ وَنِدَاءَهُ صُمْبُكُمْ عُمْيٌ
فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٩﴾

يَتَأْكِلُهَا الَّذِينَ إِمَّا نُؤْكِلُوا مِنْ طِبَابٍ
مَارِزَقْنَاهُمْ وَإِشْكُرُوا اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ
إِلَيْهِ تَعْبُدُونَ ﴿٢٠﴾

(1) Yā kira mutāne a nan, bai ce müminai ba, dōmin ba dukan Musulmi yake mümini ba, sai wanda ya tsīra daga āyōyin da ke tafe. A cikinsu akwai abin da zai mai da Musulmi kāfiri kō mai bidi'a.

(2) Hanyōyin Shaifan ga halattar da abin da Allah Ya haramta kō haramtar da abin da Allah Ya halatta dōmin kāga hukuncin da bai zo daga Allah ba, shirki ne tāre da Allah. Yā ce zambiyōyin Shaifan, dōmin Shaifan bā ya da hanya miķakkiya.

173. Kawai abin da Ya haramta a kanku, mūshe da jini da nāman alade da abin da aka kurūrūta game da shi ga wanin Allah. To, wanda aka matsā, wanin dan tāwāye, kuma banda mai zālunci, to, bābu laifi a kansa. Lalle ne Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

174. Lalle ne wadannan da suke bōye abin da Allah Ya saukar daga Littāfi, kuma suna sayen kudi kadan da shi; wadannan bā su cin kome a cikin cikkunansu fāce Wuta, kuma Allah bā zai yi musu magana ba a Rānar Kiyāma, kuma bā zai tsarkake su ba, kuma suna da azāba mai radadī.

175. Wadannan su ne wadanda suka sayi bata da shiriya, kuma azāba da gāfara. To, me ya yi hakurinsu a kan Wuta!

176. Wancan dōmin lalle ne, Allah ya saukar da Littafi da gaskiya, kuma lalle ne wadanda suka sābā a cikin Littāfin, hafīka, suna a cikin sābāni mai nīsa.

177. Bai zama addini⁽¹⁾ ba dōmin kun jūyar da fuskōkinku wajen gabas da yamma, kuma amma addini shi ne ga wanda ya yi īmāni da Allah da Rānar Lāhira da malā'iku da littattafan sama da annabāwa, kuma ya bāyar da dūkiya, a kan yana son ta, ga mai zumunta da marāyu da matalauta da hanya da māsu rōko, kuma

إِنَّمَا حَرَمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمْ وَلَحْمَ
الْخِنْزِيرِ وَمَا أَهْلَكَ بِهِ لِغَيْرِ اللَّهِ فَمَنْ أَصْطَرَ
عَيْرَبَاغَ وَلَا عَارِفًا لَا إِنْدِعَانِيَةً إِنَّ اللَّهَ
غَفُورٌ رَّحِيمٌ

إِنَّ الَّذِينَ يَكْثُرُونَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ
الْكِتَابِ وَيَشْرُونَ بِهِ ثَمَنًا قِيلَّاً
أُولَئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ إِلَّا نَارًا
وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَمةَ
وَلَا يُزَكِّيْهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

أُولَئِكَ الَّذِينَ آشَرُوا عَلَى الصَّلَةِ بِالْهُدَىٰ
وَالْعَدَابِ بِالْمَغْفِرَةِ فَمَا أَصْبَرُهُمْ
عَلَى النَّارِ

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ نَزَّلَ الْكِتَابَ بِالْحُقُوقِ وَإِنَّ الَّذِينَ
آخْتَلُوا فِي الْكِتَابِ لَفِي شَقَاقٍ بَعِيدٍ

* لَيْسَ الْإِرْبَآنْ تُؤْلُوْأُوجُوهَ كُمْ قِيلَّ
الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْإِرْبَآنَ مَنْ أَمْنَ
بِاللَّهِ وَأَيْوَمَ الْآخِرِ وَالْمَلِكَةَ
وَالْكِتَابَ وَالْأَنْدِيْكَنْ وَأَقَى الْمَالَ عَلَى حُجَّهِ
ذَرِيْقُرُونِيَّ وَالْيَسْنَى وَالْمُسْلِكَنِ وَأَنَّ اَسْبِيلَ
وَالسَّاَبِلَيْنَ وَفِي الْرِّقَابِ وَأَقَامَ الْأَصْلَوَةَ

(1) Bayānin cēwa Musulunci bā yin salsa dai ba ne. A'ha! Musulunci tsarēwar rāyuwa ne kamar yadda Allah Ya ce a tsare ta.

a cikin fansar wuya, kuma ya tsayar da salla, kuma ya bāyar da zakka, da māsu cika alkawari idan sun fulla alkawarin da māsu hakuri a cikin tsanani da cūta da lōkacin yāki. Wadannan su ne suka yi gaskiya. Kuma wadannan su ne māsu taķawa.

178. Yā kū wadanda suka yi īmāni! An wajabta, a kanku, yin kisāsi⁽¹⁾ a cikin kasassu; da da da, kuma bāwa da bāwa, kuma mace da mace, to, wanda aka yi rang-wamen wani abu gare shi daga dan'uwansa, to, a bi da alhēri, da biya zuwa gare shi da kyautatāwa. Wancan sauķakēwa ne daga Ubangijinku, kuma rahama ce. To, wanda ya yi zālunci a bāyan wan-can, to, yana da azāba mai radadi.

179. Kuma kuna da rāyuwa a cikin kisāsi, yā ma'abuta hankula; tsammāninku, zā ku yi taķawa.

180. Kuma an wajabta⁽²⁾, a kanku, idan mutuwa ta halarci dayanku, idan ya bar wata dūkiya, wasiyya dōmin mahaifa da dangi bisa ga abin da aka sani; wajabce a kan māsu taķawa.

181. To, wanda ya musanya masa a bāyan ya jī shi, to, kawai laifinsa yana a kan wadanda suke musanya shi. Lalle ne, Allah Mai ji ne, Masani.

(1) Bayānin hukuncin kisāsi: Ana kashe namiji sabōda ya kashe mace, bā a kashe da da Musulmi saboda kashin bāwa da kāfiri sai idan ya zama kisan gīla ne kō kwāce. Gīla shī ne kashe mutum dōmin dūkiyarsa kō mātarsa.

(2) Bayānin hukuncin wasiyya: Sunna ta bayyana cēwa bābu wasiyya ga wanda zai yi gādo, kuma wasiyya bā zā ta shige sulusin dūkiyar tarika ba.

وَإِنَّ الْرَّحْمَةَ وَالْمُفْعُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا
عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالصَّرَاءِ
وَجِئْنَا أَبْيَانًا أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا
وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿٦٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتُبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ
فِي الْفَتْلَى الْحَرْبَ يَا لَحْرَ وَالْعَبْدُ يَا لَعْبَدُ وَالْأَنْثَى
يَا لَأَنْثَى فَمَنْ عَفَى لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٍ فَاتَّبَاعَ
بِالْمَعْرُوفِ وَادَّأَ إِلَيْهِ يَا حَسْنِ ذَلِكَ تَحْخِيفٌ
مِنْ رَبِّكُمْ وَرَحْمَةً فَمَنْ أَعْتَدَى بَعْدَ ذَلِكَ
فَلَهُ دَعَابُ الْيَمِّ ﴿٦٨﴾

وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حِيَوَةٌ يَأْتُوا لِأَلَّا يُبَدِّلُ
لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٦٩﴾
كُتُبَ عَلَيْكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدُكُمُ الْمُوْتَ
إِنْ تَرَكَ خَيْرًا أَوْصَيَهُ لِلْوَالِدَيْنَ وَالْأَقْرَبَيْنَ
بِالْمَعْرُوفِ حَقًا عَلَى الْمُتَّقِيْنَ ﴿٧٠﴾

مِنْ بَدَأَهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ، فَإِنَّمَا إِنْ شَدَهُ عَلَى
الَّذِينَ يُكَتَّلُونَهُ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلَيْهِمْ ﴿٧١﴾

182. To, wanda ya ji tsōron karkata ko kuwa wani zunubi daga mai wasiyyar, sai ya yi sulhi a tsakāninsu, to, bābu laifi a kansa. Lalle ne Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

183. Yā ku wafanda suka yi īmāni! An wajabta⁽¹⁾ azumi a kan-ku kamar yadda aka wajabta shi a kan wafanda suke daga gabāninku, tsammāninku, zā ku yi ta-kawa,

184. Kwanuka fidāyayyu. To, wanda ya kasance daga gare ku majinyaci ko kuwa yana a kan tafiya, sai (ya biya) adadi daga wasu kwanuka na dabam. Kuma a kan wafanda suke yin sa da wahala akwai fansa; ciyar da matalauci, sai dai wanda ya kāra alhēri, to, shi ne mafi alhēri a gare shi. Kuma ku yi azumi (da wahalar) ne mafi alhēri a gare ku, idan kun kasance kuna sani.

185. Watan Ramalāna ne wanda aka saukar da Alkur'āni a cikinsa yana shiriya ga mutāne da hujjōji bayyanannu daga shiriya da rarrabēwa. To, wanda ya halarta daga gare ku a watan, sai ya azumce shi, kuma wanda ya kasance majinyaci ko kuwa a kan tafiya, sai ya biya adadi daga wasu kwanuka na dabam. Allah Yana nufin sauķi gare ku, kuma ba Ya nufin tsanani gare ku, kuma dōmin ku cika adadin, kuma dōmin ku girmama

فَمَنْ خَافَ مِنْ مُّوْصِي جَنَّفَا فَإِنَّمَا فَاضَ حَلَّ
بِيَنْهُمْ فَلَا إِنَّمَا عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٤٦﴾

يَتَأْيَهَا الَّذِينَ أَمْنُوا كُتِبَ عَلَيْهِمْ
الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ
قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَسْتَقِنُونَ ﴿١٤٧﴾

إِنَّمَا مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ كَانَ
مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعَدَةٌ مِّنْ
أَيَّامٍ أُخْرَى وَعَلَى الَّذِينَ بُطِيقُونَهُ، فِدَيَةٌ
طَعَامٌ مُسْكِينٌ فَمَنْ نَطَعَ خَيْرًا فَهُوَ
خَيْرٌ لَهُ، وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ
إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٤٨﴾

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ
هُدًى لِلنَّاسِ وَبِئْسٌ مِنْ الْهُدَى وَالْفُرْقَانُ
فَمَنْ شَهَدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلِيَصُمِّمْ
وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعَدَةٌ مِّنْ
أَيَّامٍ أُخْرَى يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ
بِكُمُ الْعُسْرَ وَلَتُكَمِّلُوا الْعِدَةَ
وَلَتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَنَكُمْ
وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٤٩﴾

(1) Bayānin hukuncin azumi da darajar watan Ramalāna wanda aka saukar da Alkur'āni a cikinsa.

Allah a kan Yā shiryar da ku, kuma tsammāninku, zā ku göde.

186. Kuma idan bāyiNa suka tambaye ka daga gare Ni, to, lalle Ni Makusanci ne. Ina karba kiran maj kira idan ya kirā Ni⁽¹⁾. Saboda haka su nēmi karbawāTa, kuma su yi imāni da Ni: tsammāninsu, su shiryu.

187. An halatta a gare ku, a daren azumi, yin jima'i⁽²⁾ zuwa ga matanku, sū tufa ne a gare ku, kuma kū tufa ne a gare su, Allah Yā sani, lalle ne ku, kun kasance kuna yaudarar kanku. Saboda haka Yā karbi tūbarku, kuma Yā yāfe muku. To, yanzu ku rungume su, kuma ku nēmi abin da Allah yā rubūta muku. Kuma ku ci kuma ku sha har sīlīlī fari ya bayyana a gare ku daga sīlīlī baķi daga alfijiri, sa'an nan kuma ku cika azumi zuwa ga dare. Kuma kada ku rungume su alħāli kuna māsu itikāfi a cikin masallātai. Wadancan iyāko-kin Allah ne: don haka kada ku kusance su, kamar haka ne Allah Yake bayyana āyōyinSa ga mutāne: tsammāninsu, zā su yi taķawa.

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِلَيَّ قَرِيبٌ
أُحِبُّ دَعْوَةَ الْدَّاعِ إِذَا دَعَانِ
فَلَيَسْتَهِجِبُوا لِي وَلَيَقُولُوا لِعَلَاهُمْ
يَرْشُدُونَ ﴿١٧﴾

أَحَلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الْصِّيَامِ الْرَّفِثُ إِلَى
نَسَاءِ كُمْ هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ
لِبَاسٌ لَهُنْ عِلْمُ اللَّهِ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ
تَخْتَالُونَ أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَّا
عَنْكُمْ فَأَقْلَنْ بَشِّرُوهُنَّ وَأَبْتَغُوا
مَا كَبَّتَ اللَّهُ لَكُمْ وَكُلُّوا وَأَشْرُبُوا حَتَّى
يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ
الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجَرِ ثُمَّ اتَّمُوا الْصِّيَامَ إِلَى
آئِلٍ وَلَا تُبَشِّرُوهُنَّ وَأَسْمُ عَكْفُونَ فِي
الْمَسَاجِدِ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَقْرُبُوهَا
كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ ءَايَاتِهِ لِلنَّاسِ لِعَلَاهُمْ
يَتَفَقَّرُونَ ﴿١٨﴾

(1) Bayānin yin addu'a: Anā son addu'a a cikin Ramalāna, yadda nēman karbar addu'a da aikin dā'a yake bāyan imāni. Aikin kwarai shī ne gödiyar addu'a.

(2) Abūbuwan da aka hana, a cikin azumi, da ranā, an halatta su da dare har zuwa fitar alfijiri wato sīlīlī fari na hasken sāfiya da sīlīlī baķi na duhun dare. Bā a yin jima'i kō da dare a hālin itikāfi, kuma bā a yin itikāfi sai a cikin masallāci.

188. Kada ku ci dukiyoyinku⁽¹⁾ a tsakaninku da karya, kuma ku sādu da ita zuwa ga mahukunta dōmin ku ci wani yanki daga dukiyoyin mutāne da zunubi, alħali kuwa kū, kuna sani.

189. Kuma suna tambayar ka⁽²⁾ daga jirajiran wata. Ka ce: "Su lōk-atai ne dōmin mutāne da haji, kuma bā addini ba ne ku je wa gidāje daga bāyansu: kuma amma abin da yake addini shi ne wanda ya yi taħawa. Kuma ku je wa gidāje daga kōfōfinsu, kuma ku bi Allah da taħawa: tsammāninku, ku ci nasara.

190. Kuma ku yāki wadanda⁽³⁾ suke yākinku, a cikin hanyar Allah, kuma kada ku yi tsōkana, lalle ne Allah bā Ya son māsu tsōkana.

191. Kuma ku yāke su inda kuka sāme su, kuma ku fitar da su daga inda suka fitar da ku. Kuma fitina ita ce mafī tsanani daga kisa. Kuma kada ku yāke su a wurin Masallāci Tsararre (Hurumin Makka) fāce fa idan sun yāke ku a cikinsa. To, idan sun yāke ku, sai ku yāke su. Kamar wancan ne sakamakon kāfirai yake.

(1) Haramun cin dūkiyar mutāne da zälunci. An hada wannan āyā da ta gabāninta, ta azumi, dōmin hasin hana ci da ya gama su. Sāduwa da mahukunta da dūkiya, shi ne rashawa, Allah Yā la'ani mai bāyar da ita da mai karbarta.

(2) Shiga Musulunci yarda ne da barin al-ādu da hukunce-hukuncen Jāhiliyya, saboda haka ake sāmun tambayöyi da yawa daga sābon Musulmi kāfin ya kammala da canza tsōfaffin al-ādunsa da sābabbi. Allah Yā yi tarbiyar Sahabban Annabi a cikin rāyuwar Annabi, bāyan saukar wahayi.

(3) An umurci Musulmi da tsare kansu da yāki ga duk wanda ya yāke su, a kō'ina yake. Sai dai an hana su tsōkanar wasu, kuma an hana su su yi yāki a cikin Hurumin Makka sai fa idan an fāda su da yāki a cikinsa.

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَطْلَلِ
وَتَذَرُّلُ أَبْيَهَا إِلَى الْحَكَامِ لِتَأْكُلُوا
فِي قِيَامِنَ أَمْوَالَ النَّاسِ يَا إِلَيْهِ وَأَنْشَدُتُمُونَ^(١)

*يَسْأَلُوكُمْ عَنِ الْأَهْلَةِ قُلْ هُنَّ مَوَاقِعُ
النَّاسِ وَالْحَجَّ وَلَيْسَ الْإِرْبَابُ أَنْ تَأْكُلُوا
الْبَيْوَتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَلَكِنَّ الْإِرْبَابِ
أَتَقْرَبُوا وَأَقْرَبُوا الْبَيْوَتَ مِنْ أَبْوَاهَا
وَأَسْقُوا اللَّهُ لَعْنَكُمْ قُلْ حُوتَ^(٢)

وَقَاتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقْتَلُونَ كُمْ
وَلَا تَقْتَلُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يَحِبُّ الْمُعْتَدِينَ^(٣)

وَأَفْلُوهُنْ حَيْثُ تَقْفَسُو هُنْ وَآخْرُ جُوْهُرُهُمْ مِنْ حَيْثُ
آخْرُ جُوْهُرُكُمْ وَالْفَتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا تَقْتُلُوهُمْ
عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّى يَقْتُلُوكُمْ فِيهِ فَإِنْ
فَتَأْلُوكُمْ فَاقْتُلُوهُمْ كَذَلِكَ حَزَاجَ الْكَافِرِينَ^(٤)

192. Sa'an nan idan sun hanu, to, lalle Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

193. Kuma ku yāke⁽¹⁾ su har ya zama wata fitina bā zā ta kasance ba, kuma addini ya zama na Allah. Sa'an nan idan sun hanu, to, bābu tsōkana fāce a kan azzālumai.

194. Watan alfarma da wani watan alfarma – alfarmōmi māsu dūkar jūna ne. Sabōda haka wanda ya yi tsōkana a kanku, sai ku yi tsokana a kansa, da misālin abin da ya yi tsōkana a kanku. Kuma ku bi Allah da taķawa. Kuma ku sani cēwa lalle ne, Allah Yana tāre da māsu taķawa.

195. Kuma ku ciyar⁽²⁾ a cikin hanyar Allah. Kuma kada ku jefa kanku da hannayenku, zuwa ga halaka. Kuma ku kyautata; lalle ne, Allah Yana son māsu kyautatāwa.

196. Kuma ku cika⁽³⁾ hajji da umra dōmin Allah. To, idan an kange ku, to, ku bāyar da abin da ya sauķāka na hadaya. Kuma kada ku aske kāwunanku, sai hadaya ta kai wurinta. To, wanda ya kasance

فَإِنْ أَنْتَ هُوَ فِيْ إِنَّ اللَّهَ عَمُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٦١﴾

وَقَاتِلُوهُ حَقَّاً لَا تَكُونَ فِتْنَةً وَلَا كُوْنَ الَّذِينَ لَهُمْ
فِيْ إِنَّ أَنْتَ هُوَ فِيْ إِنَّ الْأَعْلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٦٢﴾

الْأَشْهُرُ الْحُرُمُ بِالشَّهْرِ الْحُرُمِ وَالْحُرُمَتُ فِصَاصٌ
فَمَنْ أَعْتَدَ لِي عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ
مَا أَعْتَدَ لِي عَلَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْمَلُوا أَنَّ اللَّهَ
مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٦٣﴾

وَأَنْفَقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُنْقُوا بِأَنْدِيكُمْ إِلَى
الْتَّهْنِكَةِ وَاحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٦٤﴾

وَأَتَمُوا الْحُجَّةَ وَالْعُرْمَةَ لِلَّهِ إِنَّ أَحَصِرُ قُرْفَاتَ
أَسْتَيْسِرُ مِنَ الْهَدِيِّ لَا تَخْلُوا رُوْسُ وَسَكُونَ حَيَّيْلَ
الْهَدِيِّ حَلَّهُ وَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مُّرِضِيًّا أَوْ يَهِيَّأَدِيَّ مِنْ
رَّأْسِهِ فَقِدْيَةٌ مِّنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ فَوْسِلِكٌ فَإِذَا

(1) An umurci Musulmi da tsōkana ga kāfirān da suke nūna musu kiyayya bayyane, dōmin su hana su yin addininsu da kyau, kamar yadda Allah Ya umurce su, suna fitinar su da wahalōli. Kuma kada ku bar su, su labe da wani watan alfarma kō hurumi, duk yadda hāli ya yi, a yi haka nan, alfarmōmi nā da kisāsi.

(2) Bā a iya yāki sai da abinci, kuma bā kōwa ke iya zuwa yāki ba, kamar yadda yake bā kowa yake da abinci ba. Sabōda haka sai a ciyar da dūkiya, a tāra ta dōmin daukaka kalmar Allah. Rashin bāyar da ita, to, halaka kai ne.

(3) Hukunce-hukuncen hajji a cikin fitina kō a cikin rashin läfiya, idan sun auku a bāyan harama, da hukuncin wanda ya ji dāfi da umra sa'an nan ya yi hajji, kō kuma ya hadā su a cikin harama guda, watau kirāni, hukuncinsu daya.

majinyaci daga cikinku, kō kuwa akwai wata cūta daga kansa (ya yi aski) sai fansa (fidya) daga azumi ko kuwa sadaka ko kuwa yanka. To, idan kuna cikin aminci, to, wanda ya ji dādi da umra zuwa haji, sai ya biya abin da ya sauķaka daga hadaya, sa'an nan wanda bai sāmu ba, sai azumin yini uku a cikin haji da bakwai idan kun kōma, wadancan gōma ne cikakku. Wancan yana ga wanda iyālinsa ba su kasance mazaunnan Masallāci Tsararre ba. Kuma ku bi Allah da takawa. Kuma ku sani cewa Allah Mai tsananin ukūba ne.

197. Hajji watanni ne sanannu. To, wanda ya yi niyyar hajji⁽¹⁾ a cikinsu, to, bābu jīmā'i, kuma bābu fāsiķanci, kuma bābu jāyayya a cikin hajji. Kuma abin da kuka aikata daga alhēri, Allah Ya san shi. Kuma ku yi guzuri. To, mafi alhērin guzuri yin takawa. Kuma ku bi Ni da takawa, ya ma'abuta hankula.

198. Bābu laifī a kanku ga ku nēmi falala daga Ubangijinku. Sa'an nan idan kun malālo daga Arafāt, sai ku yi ta ambatar Allah a wurin Mash'aril Harāmi, kuma ku tuna Shi kamar shiriyar da Ya yi muku, kuma lalle ne kun kasance, a gabāninsa, haķīka, daga batattu.

199. Sa'an nan kuma ku malālo daga inda mutāne suke malālōwa. Kuma ku nēmi gāfara ga Allah. Lalle Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

أَمْسِتُمْ فَنَّ تَصْطَعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجَّ فَإِذَا سَيَسِرَ مِنَ الْهَدَىٰ فَنَّ لَمْ يَجِدْ فَصِيمًا مُّكَلَّثًا أَتَأْمِرُ فِي الْحَجَّ وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ تِلْكَ عَشَرَةً كَامِلَةً ذَلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلُهُ حَاضِرٍ الْمَسْجِدُ الْحَرَامُ وَأَنْقُوْلَهُ وَأَغْمُوْلَهُ وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٩٦﴾

الْحَجَّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَاتٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثٌ وَلَا فُسُوقٌ وَلَا جَدَالٌ فِي الْحَجَّ وَمَا قَعَلُوا مِنْ حَرَبٍ يَعْلَمُهُ اللَّهُ وَتَرَوْدُ دُوَافِيَتْ خَيْرٌ أَلَّا زَادَ الْتَّقْوَىٰ وَأَنَّهُمْ يَأْتُونَ بِالْأَلْبَابِ ﴿١٩٧﴾

لَيْسَ عَلَيْكُمْ حِجَّاجٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِّنْ رَبِّكُمْ فَإِذَا أَفْضَمْتُمْ مِنْ عَرَقَتِ فَأَذْكُرْنُهُ رُوْلَهُ اللَّهِ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ وَأَذْكُرْهُ كَمَا هَدَدْتُكُمْ وَإِنْ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الصَّالِيْلِ ﴿١٩٨﴾

ثُمَّ أَفْيِضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ وَأَسْتَغْفِرُهُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٩٩﴾

(1) Bayānin abūbuwan da aka hana a cikin hajji da wadanda ake son a yi.

200. To, idan kun kāre ayyukan hajji, sai ku ambaci Allah kamar ambatarku ga ubanninku, kō kuwa mafi tsanani ga ambato. To, daga cikin mutāne akwai wanda yake cēwa: "Ya Ubangjinmu! Ka bā mu a cikin dūniya!" Kuma bā ya da wani rabo a cikin Lāhira.

201. Kuma daga gare su akwai wanda yake cēwa: "Yā Ubangjinmu! Ka bā mu mai kyau a cikin dūniya da mai kyau a cikin Lāhira, kuma Ka tsare mana azābar Wuta!"

202. Wadannan suna da rabo daga abin da suka sanā'anta; kuma Allah Mai gaggāwar sakamako da yawa ne.

203. Kuma ku ambaci Allah a cikin kwanuka ƙidayayyu.⁽¹⁾ To, wanda ya yi gaggawa a cikin kwana biyu, to, bābu laifi a kansa, kuma wanda ya jinkirta, to, bābu laifi a kansa, ga wanda ya yi takawa. Kuma ku bi Allah da takawa, kuma ku sani cewa lalle ne kū, zuwa gare Shi ake tārā ku.

204. Kuma akwai daga mutāne⁽²⁾ wanda maganarsa tana bā ka sha'awa a cikin rāyuwar dūniya, alhāli yanā shaidar da Allah a kan abin da yake cikin zuciyarsa, kuma shi mai tsananin husūma ne.

فَإِذَا فَصَّلَ مَنِسَكَهُ فَادْكُرُوا اللَّهَ
كَدْكُرِكُهُ إِبَاءَ كَمْ أَوَشَّذَكْرًا
فِيمَنِ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا إِنَّا فِي
الْأَدْنِيَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ حَلْقٍ ﴿٤٧﴾

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا إِنَّا فِي
الْأَدْنِيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةٌ
وَقَاتَ عَذَابَ النَّارِ ﴿٤٨﴾

أُولَئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مَمَّا كَسَبُوا
وَأَلَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٤٩﴾

*وَادْكُرُوا اللَّهَ فِتْ أَيَّامٍ مَعْدُودَاتٍ
فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ
وَمَنْ تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ لَمَنِ اتَّقَى
وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ إِلَيْهِ
تُحَشَّرُونَ ﴿٥٠﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُعَجِّبُكَ قَوْلُهُ فِي
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيُشَهِّدُ اللَّهَ عَلَى مَا فِي
قَلْبِهِ وَهُوَ أَلَدُ الْخَصَامِ ﴿٥١﴾

(1) Bayānin kabbarōri, bāyan sallōlin farillai gōma sha biyar, anā fārawa da sallar azahar ta ranar salla a kāre da sallar asuba ta rāna ta huđu daga rānar salla. Kwānukan Mina uku ne daga rānar salla, sai ga wanda ya yi gaggawa ya fita daga Mina bāyan fitar rānar nan kuma gabānin fāduwar rāna.

(2) Bayānin munāfuki da hālayensa, a cikin jama'a, a san shi, dōmin kada a dōgara a kansa. Haka mutumin kirki shi ma anā son a san shi dōmin a dōgara da shi kamar yadda ya yi bayāninsa.

205. Kuma idan ya jüya sai ya yi
gaggawa a cikin kasa dōmin ya yi
barna a cikinta, kuma ya halaka
shūka da 'ya'yan dabbobi. Kuma
Allah bā Ya son barna.

206. Kuma idan an ce masa:
"Ka ji tsōron Allah," sai girman
kai da yin zunubi ya dauke shi. To
abin da yake mai isarsa Jahannama
ce. Kuma hafīka, shimfida tā
munana.

207. Kuma akwai daga mu-
tāne⁽¹⁾ wanda yake sayar da ransa,
dōmin nēman yardar Allah: Kuma
Allah Mai tausayi ga bāyi ne.

208. Yā ku wadanda suka yi
imāni! Ku shiga cikin Musulunci
gabā daya; kuma kada ku bi zambi-
yōyin Shaidan; lalle ne shī a gare ku
makiyi ne, bayyananne.

209. To, idan kun karkace daga
bayan hujjōji bayyanannu sun zo
muku, to, ku sani cēwa lalle ne
Allah, Mabuwāyi ne, Mai hikima.

210. Shin, suna jira, fāce dai Al-
lah Ya je musu a cikin wasu inuwōyi
na giringe, da malā'iku, kuma an
hukunta al'amarin? Kuma zuwa ga
Allah al'amurra ake mayar da su.

211. Ka tambayi Banī Isrā'il, a
da yawa Muka bā su daga ăyōyi
bayyanannu. Kuma wanda ya mu-
sanya ni'imar Allah daga bāyan tā
je masa, to, lalle ne Allah Mai tsana-
nin ukūba ne.

وَإِذَا تَوَلَّ سَعَى فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا
وَيَهْمِلُكَ الْحَرثَ وَالنَّسْلَ وَاللَّهُ أَلَيْحُبُ
الْقَسَادَ ﴿٦٥﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُ أَنَّ اللَّهَ أَخْدَثَهُ الْعَزَّةَ
بِالْأَيْثَرِ فَحَسِبَهُ دُجَاهَةً وَلَيْسَ
الْمَهَادُ ﴿٦٦﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِي نَفْسَهُ أَبْتِغَاءَ
مَرْضَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعَبَادِ ﴿٦٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ إِذَا مَوْلَانِي
السَّلَامُ كَافَةً وَلَا تَبِعُوا حَطَّوتَ
الشَّيْطَنَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ
إِنَّ زَلَّتُمْ مِّنْ بَعْدِ مَا جَاءَكُمْ أَبْيَتْ
فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٨﴾

هَلْ يَظْرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلْلٍ
مِّنَ الْفَمَاءِ وَالْمَلَائِكَةُ وَقُضَى الْأَمْرُ
وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٦٩﴾

سَلَّ بَنَى إِسْرَائِيلَ كُلَّهُ أَتَيْتُهُمْ مِّنْ أَيْمَنِي
وَمَنْ يُبَدِّلْ نِعْمَةَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُ
فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٧٠﴾

(1) Bayān mūmini sōsai a cikin Musulmi da halayensa, a san shi dōmin a dōgara a kansa.

212. An kawata rāyuwar dūniya ga wadanda suka kāfirta, kuma suna izgili daga wadanda suka yi īmāni, alhāli wadanda suka yi taķawa suna bisa gare su, a Rānar Kiyāma. Kuma Allah Yana arzūta wanda Yake so, bā da lissāfi ba.

213. Mutāne sun kasance al'umma guda. Sai Allah Ya aiki annabāwa suna māsu bāyar da bishāra kuma māsu gargadi; kuma Ya saukar da Littāfi da gaskiya tāre da su dōmin (Littāfin) ya yi hukunci a tsakānin mutānen, a cikin abin da suka sābā wa jūna a cikinsa; kuma bābu wanda ya sābā, a cikinsa, fāce wadanda aka bai wa shi daga bāyan hujjōji bayyanannu sun je musu, dōmin zālunci a tsakāninsu. Sai Allah Ya shiryar da wadanda suka yi īmani ga abin da suka sābā a cikinsa daga gaskiya da izniNSa. Kuma Allah Yana shiryar da wanda Yake so, zuwa ga hanya madaidaiciya.

214. Ko kuna zaton ku shiga Aljanna, kuma tun misālin wadanda suka shige daga gabāninku bai zo muku ba? Wahalōli da cūta sun shāfe su, kuma aka tsōratar da su har manzonsu da wadanda suka yi īmani tāre da shi su ce: "Yaushe taimakon Allah zai zo?" To! Lalle ne, taimakon Allah yana kusa!

215. Suna tambayar ka mēne ne zā su ciyar. Ka ce: Abin da kuka ciyar daga alhēri sai ga mahaifa⁽¹⁾

رَبِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُواْ أَلْحِيَّةُ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُونَ
مِنَ الَّذِينَ آمَنُواْ وَالَّذِينَ آتَقْوَاهُ فَقَهْمَرُواْ
الْقِيمَةُ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ^{١١٦}

كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَجَدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ
النَّبِيِّينَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ وَأَنزَلَ مَعَهُمُ
الْكِتَابَ يَلْحِقُ لِحْكَمَكَيْنَ أَنَّا تَابِسَ فِيمَا
أَخْتَفَوْفِيهِ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ
أَوْتُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمْ أَبْيَنْتُهُمْ بَعْنَاهُ
بِيَنْهُمْ فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا لِمَا
أَخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ وَاللَّهُ
يَعْلَمُ مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطِ مُسْتَقِيرٍ^{١١٧}

أَمْ حَسِبُوكُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ
مَثْلُ الَّذِينَ حَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَسْتَهْرُّ الْأَبْسَاءُ
وَالضَّرَاءُ وَرُلُزُلُوا حَتَّى يَقُولُ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ
آمَنُوا مَعَهُ دَعَى نَصْرُ اللَّهُ أَلَّا إِنْ نَصَرَ اللَّهُ^{١١٨}

قَرِيبٌ

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلْ مَا آنفَقُتُمْ
قُنْ خَيْرٌ قِلَّوْلِ الدِّينِ وَالْأَقْرَبُينَ وَالْيَسْمَىٰ

(1) Ciyar da mahaifa matalauta wājibi ne haka diya da 'ya'ya Ḳanāna wadanda bā su da dūkiya har yāro ya balaga a kuma aurar da yārinya ta tāre a gidan mijinta. Amma

da mafi kusantar dangantaka da marāyu da matalauta da d'an hanya. Kuma abin da kuka aikata daga alhēri, to, lalle ne, Allah gare shi Masani ne.

216. An wajabta⁽¹⁾ yāki a kanku, alhāli kuwa shi abin ki ne a gare ku, akwai fātar cēwa ku ki wani abu, alhāli shi ne mafi alhēri a gare ku, kuma akwai fātar cēwa kuna son wani abu alhāli kuwa shi ne mafi sharri a gare ku. Kuma Allah ne Yake sani, kuma kū ba ku sani ba.

217. Suna tambayar ka game da Watan Alfarma: yin yāki a cikinsa. Ka ce: "Yin yāki a cikinsa babban zunubi ne. Kuma hani daga han-yar Allah, da kuma kāfirci da Shi da kuma Masallaci Tsararre, da fitar da mutānensa daga gare shi, shi ne mafi girman zunubi a wurin Allah." Kuma fitina ita ce mafi girma daga kisa. Kuma bā su gushēwa suna yākinku har su mayar da ku daga barin addininku idan za su iya. Kuma wanda ya yi ridda daga gare ku ga barin addininsa har ya mutu alhāli kuwa yana kāfiri, to, wadannan ayyukansu sun bāci a cikin dūniya da Lāhira. Kuma wadannan abōkan Wuta ne, sū a cikinta madawwama ne.

وَالْمَسِكِينُونَ وَإِنَّ الْسَّيِّلَ وَمَا نَفَعَ لَوْا مِنْ

حَيْرٍ فِي أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ عَلَيْهِ ۝ ١٦٥

كِتَبٌ عَلَيْكُمْ أَقْتَالٌ وَهُوكُمْ لَكُمْ
وَعَسَىٰ أَن تَكُرُهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ
وَعَسَىٰ أَن تُحْبُو شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ
وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۝ ١٦٦

يَشَّاعُونَكُمْ عَنِ الْشَّهْرِ الْحَرَامِ قَتَالٌ فِيهِ قُلْ قَتَالٌ
فِيهِ كَبِيرٌ وَصَدُّ عَنْ سَيِّلِ اللَّهِ
وَكُفُرٌ بِهِ وَالْمَسْجِدُ الْحَرَامُ وَالْخَارِجُ
أَهْلُهُ، مِنْهُ أَكْثَرُ عِنْدَ اللَّهِ وَالْفِتَنَةُ
أَكْثَرُهُ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا يَزَالُونَ يُقَاتِلُونَ
حَتَّىٰ يَرْدُو كُمْمَ عنْ دِينِكُمْ إِنْ أَسْتَطُلُو
وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَإِنَّمَا
وَهُوكَافِرٌ فَأُولَئِكَ حِكْمَتُ أَعْمَالِهِمْ
فِي الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ
الْأَنْتَرِهِمْ فِيهَا حَلِيلُوْنَ ۝

mātar aure da bāwan mutum ciyar da su wājibi ne kō dā sunā da dūkiya. Liyāfa ga bāko har kwāna uku gwargwadon bukāta wājibi ne, sauran ciyarwa mustahabbi ce bāyan an fitar da zakka idan tā wajaba.

(1) Bayānin hukuncin yāki da wuri da lōkacin da aka hana yinsa, da dalilin yinsa.

218. Lalle ne wafanda suka yi īmāni, da wafanda suka yi hijira kuma suka yi jihādi a cikin hanyar Allah, wafannan suna fātar (sāmūn) rahamar Allah, kuma Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

219. Suna tambayar ka game da giya da cācā⁽¹⁾. Ka ce: “A cikinsu akwai zunubi mai girma da wasu amfānōni ga mutāne, kuma zunubinsu ne mafi girma daga amfaninsu.” Kuma suna tambayar ka mēne ne zā su ciyar; ka ce: “Abin da ya rage.”⁽²⁾ Kamar wancan ne Allah Yake bayyanawar āyōyi a gare ku: tsammāninku, kuna tunāni.

220. A cikin dūniya da Lāhira. Kuma suna tambayar ka game da marāyu.⁽³⁾ Ka ce: “Kyautatāwa gare su ne mafi alhēri, kuma idan kun hada da su (wajen abinci), to, 'yan'uwaniku ne; kuma Allah Yana sanin mai bātāwa daga mai kyautatāwa. Kuma dā Allah Yā so, dā Ya tsananta muku. Lalle ne Allah Mabuwāyi ne, Mai hikima.

221. Kuma kada ku auri mātā⁽⁴⁾ mushirikai sai sun yi īmāni: Kuma lalle ne baiwa mūmina ita ce mafi

إِنَّ الَّذِي بَعَثَكُمْ أَمْوَالَدِينَ هَاجَرُوا
وَجَهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ يَرْجُونَ
رَحْمَةَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَفُورٌ رَّحِيمٌ

*يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا
إِنَّهُ كَبِيرٌ وَمَنْفِعُهُ لِلنَّاسِ وَإِشْهَدْهُمَا
أَكَبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا وَيَسْأَلُونَكَ مَاذَا
يُفْقُرُونَ قُلْ الْعَفْوُ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ
لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَىٰ
قُلْ إِاصْلَاحُهُمْ خَيْرٌ وَإِنْ تَخْلُطُوهُمْ
فَإِخْرُجُوهُمْ كَمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسَدَ مِنْ
الْمُصْبِلِحِ وَلَوْشَاءَ اللَّهُ لَا يَعْنِتْكُمْ
إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ حَتَّىٰ يُؤْمِنْ
وَلَمَّا مُؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِّنْ مُشْرِكَاتِ

(1) Bayānin hukuncin cāca da giya da ciyawra ta alhēri. Cāca da giya harāmun ne dōmin cūtsru tā fi amfaninsu yawa, ana hukunci da abin da ya rinjāya. Āyōyin wata sura sun bayyana haramcin.

(2) Abin da ya rage daga larūrarku da ta iyālanku da wanda ciyar da shi yake wājibi a kanku, saura shi ne afwu. Daga afwu ake sadakar taďawwu'i.

(3) Bayānin gama abinci da yāra marāyu māsu dūkiyar kansu.

(4) Bayānin irin maza da mātan wani addini da bā zā a aure su ba sai sun musulunta, watau mushirikai, banda mātan Mutānen Littāfi, sū kam anā auren 'ya'yansu tāre da kāfircinsu. Bā a auren wanda ya yi ridda daga addinin Musulunci.

alhēri daga diya kāfira, kuma kō da tā bā ku sha'awa. Kuma kada ku aurar wa maza mushirikai, sai sun yi īmāni, kuma lalle ne bāwa mūmīni shi ne mafi alhēri daga da mushiriki, kuma kō da yā bā ku sha'awa, wadannan suna kira ne zuwa ga Wuta, kuma Allah Yana kira zuwa ga Aljanna da gāfara da izninSa. Kuma Yana bayyana āyōyinSa ga mutāne: tsammāninsu suna tunāwa.

222. Kuma suna tambayar ka game da haila⁽¹⁾. Ka ce: Shi cūta ne. Sabōda haka ku nīsanci māta a cikin wurin haila, kuma kada ku kusance su sai sun yi tsarki. To, idan sun yi wanka sai ku je musu daga inda Allah Ya umurce ku. Lalle ne, Allah Yana son māsu tūba, kuma Yana son māsu tsarkakēwa.

223. Mātanku gōnaki ne a gare ku, sabōda haka ku je wa gōnanku yadda kuka so. Kuma ku gabātar⁽²⁾ (da alhēri) sabōda kan-ku, ku bi Allah da takawa. Kuma ku sani cēwa lalle ne kū māsu hadsuwa da Shi ne. Kuma ka bāyar da bishāra ga mūminai.

وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ وَلَا تُذِكِّرُوهُ اللَّهُرِكَنْ حَتَّىٰ
يُؤْمِنُوا لَعَبْدٌ مُؤْمِنٌ خَيْرٌ مَنْ مُشْرِكٌ وَلَا
أَعْجَبَكُمْ أُولَئِكَ يَدْعُونَ إِلَىٰ آثَارِ
وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَعْفَرَةِ بِإِذْنِهِ
وَيَسِّئُنَّ أَيَّتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ
يَتَذَكَّرُونَ ﴿٣﴾

وَيَسْتَأْنِفُنَاكَ عَنِ الْمَحِيطِ قُلْ هُوَ ذَي
فَاعْتَزَلُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيطِ
وَلَا نَقْرُبُوهُنَّ حَتَّىٰ يَأْطِهُنَّ فَإِذَا نَطَهُنَّ
فَأُولَئِنَّ مِنْ حَيْثُ أَمْرَكُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
الْمُتَّوَّلِينَ وَيُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ ﴿٤﴾

سَأَوْكُرْ حَرْثُ لَكُمْ فَأَتُوا حَرْثَكُمْ إِنَّ
شِئْرَ وَقَدَّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ
وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ مُلَاقُو وَيَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥﴾

(1) Bayānin hukuncin sāduwa da mātan aure a lōkacin hailarsu; watau jimā'i ya haramta a cikin haila kō bāyan haila gabānin ta yi wanka. Kō da ta yi taimama tā yi salla duk da haka dai sai tā yi wanka sannan farjinta yake halatta ga mijinta. Amma anā iya mubāshara da rungumaya ko a cikin haila bāyan tā daura gyauto, tā rūfe cībiya zuwa gwiwa.

(2) Mutum na iya sāduwa da mātarsa yadda yake so kuma yadda ya sauకaka a gare shi, daga gaba kō daga bāya, amma ga farji banda ga dubura. Ma'anar ku gabātar da alhēri dōmin rāyukanku, shī ne ku yi basmala ku nēmi tsari daga Shaifan sabōda 'ya'yanku. Ba a jimā'i da mace alhāli tanā barci, ana son gabātar da wāsa.

224. Kuma kada ku sanya⁽¹⁾ Allah kambu ga rantsuwōyinku dōmin kada ku yi wani alhēri, kuma ku yi taķawa, kuma ku yi wani gyara tsakānin mutāne, kuma Allah Mai jī ne, Masani.

225. Allah bā Ya kāmā ku da laifi sabōda yāsasshiya a cikin rantsuwōyinku. Kuma amma Yana kāmā ku sabōda abin da zukātan-ku⁽²⁾ suka sanā'anta. Kuma Allah Mai gāfara ne, Mai hakuri.

226. Ga wadanda suke yin rantsuwa⁽³⁾ daga mātansu akwai jinkirin watā huđu. To, idan sun kōma, to, lalle ne Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

227. Kuma idan sun yi niyyar saki, to, lalle ne, Allah Mai ji ne, Masani.

228. Kuma mātā wadanda⁽⁴⁾ aka saki aurensu, suna jinkiri da kansu tsarki uku. Kuma bā ya halatta a gare su, su bōye abin da

وَلَا يَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً لِّأَيْمَنِكُمْ وَأَنْ شَرُّهُ
وَتَسْقُوا وَتُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ
وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلَيْهِ ﴿١١﴾

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكُنْ
يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبْتُ قُلُوبُكُمْ
وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٢﴾

لِلَّذِينَ تُؤْلُونَ مِنْ نِسَاءِهِمْ تُرْبَصُ أَزْيَاءُهُنَّا
أَشْهُرٌ فَإِنْ فَاءَوْ فَإِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٣﴾

وَلَمْ عَرَمُوا الظَّانَّ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلَيْهِ ﴿١٤﴾

وَالْمُطْلَقُتُ يَرَبَّصُ بِأَنْشِيَهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُونٍ
وَلَا يَجِدُ لَهُنَّ أَنْ يَكْتُمُنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ قَ

(1) Bāyanin rantsuwa da hukunce-hukuncenta. Kada ku sanya rantsuwa da Allah sababin rashin aikata wani alhēri, kō wani aikin dā'a, kō kuma sanya sulhu a tsakanin mutāne, kamar a rōķe shi ga wani abu daga cikinsu, sai ya yi rantsuwa ya ce: "Wallāhi bā zan yi ba" dōmin tsare kansa daga aikatāwar abin da aka nema gare shi. Yin irin wannan rantsuwa makarūhi ne kō haram, gwargwadon nauyin abin da aka yi ta sabōda rashin yin sa. Kambu shi ne wurin gwada harbi.

(2) Yasasshiyar rantsuwa ita ce, a wurin Mālik, rantsuwa a kan abin da mutum ke ganin sa tabbatace ne, sai ya bayyana daga bāya akasin tunāninsa. Kamar ya ce Wallāhi bā ni da kuđi, ga saninsa kuwa haka ne bā ya da su, bai sani ba Ashe wani yā mutu, yā yi gādo. A Shafi'i ita ce: ã'aha Wallahi, i, Wallāhi, a cikin magana bā da nufi ba.

(3) Hukuncin īlā'i, watau rantsuwa a kan barin tākin matarsa dōmin ya wahalar da ita, a jira shi wata huđu, idan yā ki kōmāwa a sake ta daga gare shi.

(4) Bayānin iddar saki da hukunce-hukuncen da suka rātayu da ita iddar tsarki uku ga mātar aure diya, baiwa tsarki biyu. Kwarzawara tsarki guda. Istibrā'in zina kō kuskure kamar idda yake.

Allah Ya halitta a cikin mahai-funsu, idan sun kasance suna yin īmāni da Allah da Rānar Lāhira. Kuma mazan aurensu su ne mafiya hakki ga mayar da su a cikin wan-can, idan sun yi nufin gyārawa. Kuma sū mātan suna da kamar abin da yake a kansu, yadda aka sani. Kuma maza suna da wata daraja a kansu (su mātan). Kuma Allah Mabuwāyi ne, Mai hikima.

229. Saki sau biyu⁽¹⁾ yake, sai a riķa da alhēri, ko kuwa a sallama bisa kyautatāwa. Kuma ba ya halatta a gare ku (maza) ku karbe wani abu daga abin da kuka bā su, fāce fa idan su (ma'uran) na tsōron bā zā su tsayar da iyākōkin Allah ba. Idan kun (danginsu) ji tsōron bā zā su tsayar da iyākōkin Allah ba, to, bābu laifi a kansu a cikin abin da ta yi fansa da shi. Wadancan iyākōkin Allah ne, sabōda haka kada ku kētare su. Kuma wanda ya kētare iyākōkin Allah, to wadannan su ne azzālumai.

230. Sa'an nan idan ya sake ta (na uku), to, bā ta halatta a gare shi, daga bāya, sai tā yi jima'i da wani mijji, waninsa. Sa'an nan idan (sābon mijin, watau na biyu) ya sake ta, to, bābu laifi a kansu ga su kōma wa (auren) jūna, idan sun (mijin farko da matar) yi zaton cēwa zā su tsayar da iyākōkin Allah, kuma

أَنْحَامَهُنَّ إِنْ كَنْ يُؤْمِنُنَّ بِاللَّهِ وَأَيْوْمَ الْآخِرِ
وَبُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ بِرَدَّهُنَّ فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُوا
إِصْلَاحًا وَلَهُنَّ مِثْلُ الدِّيْنِ عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ
وَلِلرَّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ وَاللَّهُ عَزِيزٌ

حَكِيمٌ

أَطْلَقَنِيَّتِنِيْنَ فِيْمَا الْكُفَّارُ مَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيْعٍ
بِإِحْسَانٍ وَلَا يَحِلُّ لِكُوْنَ تَأْخِذُونَ مِمَّا
أَتَيْتُهُنَّ شَيْئًا إِلَّا أَنْ يَخَافُ الْأَيْقِيْنَ
حُدُودَ اللَّهِ إِنَّ حَقْشُمُ الْأَيْقِيْنَ مَحْدُودَ اللَّهِ
فَلَاجْنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا أَفْتَأْتُ بِهِمْ تِلَكَ حُدُودُ
اللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهُنَّ وَمَنْ يَعْتَدْ حُدُودَ اللَّهِ فَأُولَئِكَ
هُمُ الظَّالِمُونَ

فَإِنْ طَلَقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدِ حَقِيقَتِ تَسْكِينِ رَوْجَاهَا
غَيْرُهُ فَإِنْ طَلَقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ
يَرْجِعُاهُنَّ إِنْ ظَنَّا أَنْ يَقْيِيمَ مَحْدُودَ اللَّهِ
وَتِلَكَ حُدُودُ اللَّهِ يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

(1) Sakin aure da hukunce-hukuncen da suka rātayu da shi. Wanda ya saki matarsa sau daya ko sau biyu, yanā iya mayar da ita kō dā ba ta so ba matukar ba ta kāre idda ba. Wanda ya yi saki uku, bā ya iya kōma aurenta, sai tā yi jima'i da wani sābon mijji a cikin aure sahihi. Sakin bāwa biyu ne.

wadfancan dōkōkin Allah ne, Yana bayyana su ga mutāne wadanda suke sani.

231. Kuma idan kun saki māta, sa'an nan suka isa ga ajalinsu (iddarsu), sai ku riķe su da alhēri ko ku sallame su da alhēri, kuma kada ku riķe su a kan cūtarwa dōmin ku yi zalunci (ta tsawaita idda). Kuma wanda ya aikata wangan, to, haſīka, yā zālunci kansa. Kuma kada ku riķi āyōyin Allah da izgili. Kuma ku tuna ni'imar Allah da abin da Ya saukar a kanku na Littāfi da hikima. Yana yi muku wa'azi da shi. Kuma ku bi Allah da takawa, kuma ku sani cewa lalle ne Allah ga dukan kōme Masani ne.

232. Kuma idan kuka saki mata, har suka isa ga ajalinsu (iddarsu), to, kada ku (waliyyansu) hana su, su auri mazansu (da suka sake su) idan sun yarda da jūna a tsakāninsu (tsōhon miji da tsōhuwar māta) da alhēri. Wangan ana yin wa'azi da shi ga wanda ya kasance daga gare ku yana īmāni da Allah da Rānar Lāhira. Wangan ne mafi mutunci a gare ku, kuma mafi tsarki. Kuma Allah Yana sani, kuma kū ba ku sani ba.

233. Kuma māsu haifuwa (sakkaku)⁽¹⁾ suna shāyar da abin haifuwarsu shēkara biyu cikakku ga wanda ya yi nufin ya cika shāyarwa. Kuma ciyar da su da tufātar

وَإِذَا طَلَقْتُمُ الْأَنْسَاءَ فَلْيَغْنِ أَجَاهُنَّ
فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ سَرِحُوهُنَّ
بِمَعْرُوفٍ وَلَا تُنْسِكُوهُنَّ ضَرَارًا لَتَعْتَدُوا
وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَقَدْ طَلَقَ نَفْسَهُ وَلَا تَسْخِذُوا
عَائِتَتِ اللَّهِ هُرُوًّا وَذَكْرُوْا بِعِصْمَتِ اللَّهِ عَيْنَكُمْ
وَمَا آتَنَا لَكُمْ مِنَ الْكِتَبِ وَالْحِكْمَةِ يَعْظِمُكُمْ
بِهِ وَأَنْهُوا اللَّهَ وَأَعْمَوْا أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ^(١)

وَإِذَا طَلَقْتُمُ الْأَنْسَاءَ فَلْيَغْنِ أَجَاهُنَّ فَلَا
تَعْضُلُوهُنَّ أَنْ يَنْكِحُنَّ أَزْوَاجَهُنَّ إِذَا تَرَضُوْا
بِهِنْهُمْ بِالْمَعْرُوفِ ذَلِكَ بِوَعْدُهِ مِنْ كَانَ مِنْكُمْ
بِوَمِنْ بِاللَّهِ وَالْوَهْمُ الْأَخْرَى ذَلِكَ أَزْكِ لَكُمْ
وَأَظْهَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَشْمَلَ لَعَامَوْنَ

*وَالْوَلَادُتُ بِرُضْعَنَ أَوْ لَدَهُنَ حَوَّيْنَ كَامِلَيْنَ
لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُتَمَّمَ الرِّضَا عَاهَهُ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ
رِزْقُهُنَّ وَكَسْوَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ لَا شَكْلُ

(1) Bayānin shāyar da māma ga jinjirin da ubansa ya saki uwarsa a lōkacin shāyarwa ko kuma ta haife shi bāyan sakin yā auku.

da su yana a kan wanda aka haifar masa, da alhēri. Bā a kallafā wa rai fāce iyāwarsa. Bā a cūtar da uwa game da danta, kuma bā a cūtar da uba game da dansa, kuma a kan magāji akwai misālin wancan. To, idan suka yi nufin yāye, a kan yardatayya daga gare su, da shāwartzar jūna, to, bābu laifi a kansu. Kuma idan kun yi nufin ku bāyar da diyanku shāyarwa, to, bābu laifi a kanku, idan kun mīka abin da kuka zo da shi bisa al'āda. Kuma ku bi Allah da taķawa. Kuma ku sani cēwa lalle ne Allah, ga abin da kuke aikatawa, Mai gani ne.

234. Kuma wadanda suke mutuwa⁽¹⁾ daga gare ku suna barin mātan aure, mātan suna jinkiri da kansu wata huđu da kwāna goma. To, idan sun isa ga ajalinsu, to, bābu laifi a kanku a cikin abin da suka aikata game da kansu ga al'āda. Kuma Allah ga abin da kuke aikatawa Masani ne.

235. Kuma bābu laifi a kanku a cikin abin da kuka gitta⁽²⁾ da shi daga nēman auren mātā ko kuwa kuka bōye a cikin zukatanku. Allah Ya san cēwa lalle ne ku, za ku ambata musu (shi). Kuma amma kada ku yi wa jūna alkawari da shi a bōye, fāce dai ku fadī magana sananniya. Kuma kada ku fulla

نَفْسٌ إِلَّا وَسَعَهَا لِاتْضَارِ الْدَّهْرِ بُولَدَهَا
وَلَمْ يُؤْلِدْهُ إِلَّا وَلَدَهُ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَلِكَ
فَإِنْ أَرَادَ افْصَاصًا لِأَعْنَاقِ مِنْهُمَا وَتَشَافُرًا
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا وَإِنْ أَرَدْتُمْ أَنْ تَسْتَرْضِحُوا
أَوْ لَدُكُوكُ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِذَا أَسْلَمْتُمْ
مَا آتَيْتُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَلَنَقُولُ اللَّهُ وَأَعْمَلُوا
أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَعْمَلُونَ صَبَرْ

وَالَّذِينَ يُتَوَقَّنُونَ مِنْ كُوْكُوكُ وَيَدْرُونَ أَرْوَاحَيَّاتَ رَبَّصَنَ
بِأَنْفُسِهِنَّ أَرْبَعَةً أَشْهُرٍ وَعَشْرًا فَإِذَا أَبَقْنَ
أَجْلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِي
أَنْفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَعْمَلُونَ خَيْرٌ

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَضْتُمْ بِهِ مِنْ
خَطْبَةِ النَّسَاءِ أَوْ أَكْتَنَتُمْ فِي أَنْفُسِكُوكُ عِلْمَ
اللَّهِ أَنَّ كُوْكُوكُ سَتَدْ كُوْنَهُتَ وَلَكِنَّ
لَا تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًا إِلَّا أَنْ تَقُولُوا قَوْلًا
مَعْرُوفًا وَلَا تَزِمُّوْعَقْدَةَ الْكَسَاحِ حَتَّىٰ

(1) Bayānin iddar mutuwar maza; mace diya za ta zauna wata huđu da kwana gōma. Baiwa mātar aure tanā a kan rabi. Wadda ke shakkar ciki sai ta zauna sai shakka tā dēbe. Ana takaba watau mai iddar mutuwa ta nisanci kawa kōwace iri ce, sai tā kāre idda.

(2) Bayānin hukuncin nēman auren mace a cikin iddarta. An hana sai dai da bananci, kamar ya ce mata, "Ina zan sāmi kamarki?"

niyyar daurin auren sai littāfin (idda) ya kai ga ajalinsa. Kuma ku sani cēwa lalle ne, Allah Yana sanin abin da yake cikin zukatanku, sabōda haka ku ji tsōronSa. Kuma ku sani cewa Allah Mai gāfara ne, Mai hakuri.

236. Kuma bābu laifi⁽¹⁾ a kanku idan kun saki mātā, matukar ba ku shāfe su ba, kuma ba ku yanka musu sadāki ba. Kuma ku bā su kyautar dādadāwa, a kan mawadāci gwargwadonsa, kuma a kan makuntaci gwargwadonsa; dōmin dādadarwa, da alhēri, wājibi ne a kan māsu kyautatāwa.

237. Kuma idan kuka sake su daga gabānin ku shāfe su, alhāli kuwa⁽²⁾ kun yanka musu sadāki, to, rabin abin da kuka yanka fāce idan sun yāfe, kō wanda daurin auren yake ga hannunsa ya yāfe. Kuma ku yāfe dīn ne mafī kusa da takawa. Kuma kada ku manta da falala a tsakāninku. Lalle ne Allah ga abin da kuke aikatāwa Mai gani ne.

238. Ku tsare⁽³⁾ lōkatai a kan sallōli da salla mafisiciya. Kuma ku tsayu kuna māsu fānkān da kai ga Allah.

يَبْلُغُ الْكِتَابُ أَجَلَهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ
مَا فِي أَنفُسِكُمْ فَأَخْذُرُوهُ وَاعْلَمُوا
أَنَّ اللَّهَ عَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٦٩﴾

لَاجْنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ
تَمْسُوهُنَّ أَوْ تَفَرِضُوهُنَّ فِي ضَيْضَةٍ
وَمَمْتَعُوهُنَّ عَلَى الْمَوْسِعِ قَدَرُهُ وَعَلَى
الْمُقْتَرِ قَدْرُهُ وَمَنْعَلِي الْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى
الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٩﴾

وَإِنْ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ وَقَدْ
فَرِضْتُمُوهُنَّ فِي ضَيْضَةٍ فَصَنِفُ مَا فِي ضَيْضَةٍ
إِلَّا أَنْ يَعْفُونَ أَوْ يَعْفُو الَّذِي يَبْدُو عُقْدَةً
أَنْكَلَحَ وَإِنْ تَعْفُوا أَقْبِلَ الْتَّقْوَى وَلَا تَنْسُو
الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ
بَصِيرٌ ﴿٦٩﴾

حَفِظُوا عَلَى الصَّلَوةِ وَالصَّلَاةِ
آوْسَطُهُنِّي وَقُومُوا لَهُ قَبْنَتِينَ ﴿٦٩﴾

(1) Bayānin sadākin wadda aka saki gabānin shāfa da yanka sadaki, watau mijin ya saki tun bai sādu da ita ba kuma bai yanka sadāki ba. Bābu sadāki gare ta sai kyautar dādadāwa kawai.

(2) Bayānin sadākin wadda aka yanka wa sadāki amma kuma aka sake ta gabānin shāfa, to, ita tanā da rabin sadākinta, sai idan tā zauna a dakinsha shēkara guda cikakkiya, to, sai a biya ta dukan sadākinta.

(3) Bayānin hukuncin tsare lōkatan salla a cikin kōwane hāli: aminci ko tsōro, da bāyar da salla yadda hāli ya bāyar duka; tsaye kō da tafiya kō gudāne. Hikimar sanya wannan hukunci a tsakānin hukunce-hukuncen aure, dōmin farkarwa a kan muhimman-cin salla, dōmin kada mu'āmala ta shagaltar da Musulmi daga gare ta.

239. To, idan kun ji tsōro, to (ku dai yi salla gwargwadon hali) da tafiya kasa kō kuwa a kan dabbobi. Sa'an nan idan kun amince, sai ku ambaci Allah, kamar yadda Ya nūna muku abin da ba ku kasance kuna sani ba.

240. Kuma wadanda suke mutuwa⁽¹⁾ daga gare ku, alhāli suna barin mātan aure, wasiyya ga mātan aurensu da dādadāwa zuwa ga shekara guda bābu fitarwa, to, idan sun fita, to, bābu laifi a kanku a cikin abin da suka aikata game da kansu daga abin da aka sani, kuma Allah Mabuwayi ne, Mai hikima.

241. Kuma wadanda aka saki suna da dādadāwa gwargwadon hāli, wajabce a kan māsu takawa⁽²⁾.

242. Kamar wancan ne Allah Yake bayyana muku āyōyinSa: tsammāninku, kuna hankalta.

243. Shin, ba ka gani ba, zuwa ga wadanda suka fita⁽³⁾ daga gidājensu, alhāli kuwa sū dubbai ne, dōmin

فَإِنْ خَفَتُمْ فِي حَالٍ أَوْ كَبَانًا فَإِذَا
أَمِنْتُمْ فَادْكُرُوا اللَّهَ كَمَا عَلَمْتُمْ
مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿٦٣﴾

وَالَّذِينَ يُتَوَقَّنُ مِنْكُمْ وَيَذْرُونَ
أَزْوَاجًا وَصَيَّةً لَا زَوْجِهِمْ مَتَّعًا إِلَى الْحَوْلِ
غَيْرَ إِخْرَاجٍ فَإِنْ حَرَجَنَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ
فِي مَا فَعَلْنَ فِي أَنفُسِهِنَّ مِنْ مَعْرُوفٍ
وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٤﴾

وَالْمُطَلَّقُتْ مَتَّعْ بِالْمَعْرُوفِ حَقَّا عَلَى
الْمُسْتَقِرَتْ
كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ فَاءِ اِيَّتِهِ
أَعْلَمُكُمْ تَعْقُلُونَ ﴿٦٥﴾

*الْمُرْتَرَ إِلَى الَّذِينَ حَرَجُوا مِنْ دِيَرِهِنْ

(1) Al'āda idan ba ta sābā wa rukunin shāfi'a ba, bā a hana ta, sai dai bābu tilastāwa ga yinta. A zamanin Jāhiliyya māta suna iddar mutuwar mazansu shēkara guda. Wanda ya yi wasiyyar kada matarsa ta fita daga dākinta har shēkara, ana karbār masa, sai dai bābu tilas a gare ta da ta zauna, dōmin an shāfe hukuncin iddar shēkara ta al'ādar Jāhiliyya.

(2) Bayānin hukuncin dādadāwa ga mātan da aka saki bāyan an yi zaman aure da su. Tamattu'i gare su wājibi ne a kan mazansu, gwargwadon hāli.

(3) Wasu mutāne ne daga cikin Bani Isrā'il, annōba tā auku a kansu, sai suka fita daga gidājensu dōmin gedun mutuwa, sū dubū huđu kō takwas kō wanin wannan adadi, sai Allah Ya ce musu; "Ku mutu," sai suka mutu kwana takwas kō hiyāka. Sa'an nan kuma Allah Ya tāyar da su dōmin Ya nūna musu cewa gedun mutuwa, bā ya hana ta, sai abin da Ya so, shī ke aukwu. Wannan kissa tanā amfānar da karfasa rāyuka dōmin jihādi, sabōda haka umurni da yāki ya bī ta; watau ita shimpida ce ga umurnin jihādi da fita zuwa yāki. Kuma sūrar na karantar da tattalin arziki daga nan zuwa karshenta. Watau kafa gari wajibi ne ga tattalin arziki.

tsōron mutuwa? Sai Allah Ya ce musu: "Ku mutu." Sa'an nan kuma Ya rāyar da su, lalle ne Allah, haķīka, Ma'abūcin falala a kan mutāne ne, kuma amma mafi yawan mutāne bā su gödēwa.

244. Kuma ku yi yāki a cikin hanyar Allah, kuma ku sani cēwa lalle ne, Allah Mai jī ne, Masani.

245. Wāne ne wanda⁽¹⁾ zai bai wa Allah rance, rance mai kyau, dōmin Ya ribanya masa, ribanyāwa mai yawa? Kuma Allah Shi ne ke damkewa, kuma yana shimsidawa, kuma zuwa a gare Shi ake mayar da ku.

246. Shin, ba ka gani ba zuwa ga wasu mashāwarta⁽²⁾ daga Bani Isrā'il a daga bāyan Mūsā, a lōkacin da suka ce ga wani annabi nāsu: "Nadā mana sarki, mu yi yāki a cikin hanyar Allah." Ya ce: "Ashe, akwai tsammāninku, idan an wajabta yāki a kanku cēwa bā zā ku yi yākin ba?" Suka ce: "Kuma mēne ne a gare mu, ba zā mū yi yāki ba, a cikin hanyar Allah, alhāli kuwa, haķīka, an fitar da mu daga gidājenmu da diyanmu?" To, a lōkacin da aka wajabta yākin a kansu, suka jūya, sai kadān daga gare su. Kuma Allah Masani ne ga azzālumai.

وَهُمْ أُولُو حَدَّرَ الْمَوْتِ فَقَالَ لَهُمُ اللَّهُ مُؤْمِنُوْمُ أَخِيْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكُمْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿١٦﴾ وَقَاتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلَيْهِ ﴿١٧﴾

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَعِّفَهُ اللَّهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْقِيْنُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٨﴾

أَنَّمَا تَرَى إِلَى الْمَلَائِكَةِ إِنَّهُمْ إِلَيْهِ يَرْبَلُونَ بَعْدَ مُوْمِنٍ إِذَا قَاتَلُوا لَهُمْ أَبْعَثَتْ لَتَامِلَكَانْ قُتُلَيْنِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ أَلَا تُقْتَلُوا قَاتِلُوْمَا وَمَا لَأَنْ قُتُلَيْنِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَدْ أَخْرَجْنَا مِنْ دِيْرِنَا وَأَبْنَائِنَا فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالَ تَوَلَّوْلَ إِلَيْأَنْ قَلِيلًا مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾

(1) Bāyāni ga cēwa jihādi bā ya yiwuwa sai mutāne kōwa ya bāyar da taimakonsa na dūkiya kō na ma'ana. Kuma duk wanda ya bāyar da taimako, to, rance ne ya bai wa Allah, wanda yake Shi ne Ya bāyar da asalin dūkiyar, da yawa kō kadān, kuma Mai sakamako ga wanda ya yi aiki da umurninSa da babban sakamako, bāyan an kōma zuwa gare Shi. Jihādi wājibī ne ga tattalin arziki domin tsaro.

(2) Wannan kissa tana nūna cēwa ba a iya yin yāki sai da Sarki, shūgaba. Kuma ta fadi daħħilin da ke sanya jama'a su yi yāki; watau dōmin tsaron addini da rāyuka da nasaba da mutunci da dūkiya.

247. Kuma annabinsu⁽¹⁾ ya ce musu: "Lalle ne, Allah ya nadā muku Dālūta⁽²⁾ ya zama sarki." Suka ce: "Yāya ne sarauta zā ta kasance a gare shi, a kanmu, alhāli kuwa mū ne mafi cancanta da sarauta daga gare shi, kuma ba a bā shi wata wadata ba daga dūkiya?" Ya ce: "Lalle ne, Allah Yā zābē shi a kanku, kuma Ya kāra masa yalwa a cikin ilmi da jiki. Kuma Allah Yana bāyar da mulkinSa ga wanda Yake so, kuma Allah Mawadaci ne, Masani.

248. Kuma annabinsu ya ce musu: "Lalle ne, alāmar mulkinSa ita ce akwatin⁽³⁾ nan ya zo muku, a cikinsa akwai natsuwa daga Ubangijinku da sauran kaya daga abin da Gidan Mūsā da Gidan Hārūna suka bari, malā'iku suna daukarsa. Lalle ne a cikin wancan akwai alāma a gare ku (ta nadin 'Dālūta daga Allah ne) idan kun kasance māsu īmāni."

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا قَاتَلُوا أَنَّ يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَأَنَّهُ أَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعْةً مَّنْ الْمَالِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ أَصْطَفَهُ عَلَيْكُمْ وَرَزَادَهُ بَسْطَةً فِي الْعَلْمِ وَالْحَسِنِ وَاللَّهُ يُؤْتُ مُلْكَهُ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ أَوْسِعُ عَلَيْهِ ﴿٤٨﴾

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ أَنْ يَأْتِيَكُمْ أَنَّابُوتُ فِيهِ سَحِيقَةً مَّنْ رَبِّكُمْ وَرَبِّيَّهُ مَمَّا تَرَكَ أَهْلُ مُوسَى وَأَهْلُ هَرُونَ تَخْيِلُهُ الْمَلَائِكَةُ إِنَّهُ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٤٩﴾

(1) Sūnan annabinsu Shamwīlu daga Sibt Lāwaya. A bāyan Mūsā, Yāush'u bin Nūn, sa'an nan Kālib, sa'an nan Hizkīl, sa'an nan Ilyas sa'an nan Alyasa'u, daga nan Bani Isra'il suka rasa mai jan su har Amālika diyan Amlīk bn Ād, wafanda ke zaune a Falastīn suka rinjāyi Bani Isrā'il, suka karkashe su suka kōre su daga gidājensu suka kāma 'ya'yansu, har a lōkacin da wata mace daga Sibt Lāwaya ta haifi Shamwīlu Annabi. Ya nadā musu sarki 'Dālūta.

(2) 'Dālūta yana a cikin gidan Binyāminu dan Ya'akūbu talakāwa ne sunā dōgara a kan sanā'a. Zūriyyar Yahūza, sū ne sarākuna dōmin haka sunansu ya rinjāya a kan Bani Isra'il. Zūriyyar Lāwaya sū ne annabāwa da mālamai.

(3) 'Akwatin Natsuwa' an saukar da shi tāre da Ādam, a cikinsa akwai sūrōrin annabāwa, da gādon riķonsa ya kai ga Mūsā yanā sanya Attaura a ciki, sabōda haka aka sāmi karyayyun allunan Attaura a ciki da rawanin Harūna da wani abu daga Mannu da Salwa. A lōkacin da Amālika suka rinjāye su, sai suka karbe wannan akwāti, suka ajiye shi inda bai dāce da shi ba, har a lōkacin da malā'iku suka dauke shi zuwa ga 'Dālūta.

249. A lōkacin da 'Dālūta ya fita⁽¹⁾ da rundunōnin, ya ce: "Lalle ne Allah Mai jarabarku ne da wani kōgi. To, wanda ya sha daga gare shi, to, ba shi daga gare ni, kuma wanda bai dandane shi ba, to, lalle ne shi, yana daga gare ni, fâce wanda ya kamfata, kamfata guda da hannunsa." Sai suka sha daga gare shi, fâce kafan daga gare su. To, a lōkacin da ('Dālūta) ya kētare shi, shi da wadanda suka yi īmāni tāre da shi, (sai wadanda suka sha) suka ce: "Bābu īko a gare mu yau game da Jālūta da rundunōninsa." Wadanda suka tabbata cēwa lalle sū māsu gamuwa ne da Allah, suka ce: "Da yawa kungiya kafan ta rinjai wata kungiya mai yawa da iznin Allah, kuma Allah Yana tāre da māsu hakuri."

250. Kuma a lōkacin da suka⁽²⁾ bayyana ga Jālūta da runduno ninsa, suka ce: "Yā Ubangijinmu! Ka zuba hakuri a kanmu, kuma Ka tabbatar da sāwayenmu, kuma Ka taimake mu a kan mutānen nan kāfirai."

251. Sai suka karya su da iznin Allah. Kuma Dāwudu ya kashe Jālūta, kuma Allah Ya bā shi mulki da hikima, kuma Ya sanar da shi daga abin da Yake so. Kuma bā

فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ
إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ فَمَنْ شَرِبَ
مِنْهُ فَلَيَسَ مِنِّي وَمَنْ لَمْ يَطْعَنْهُ
فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنْ أَغْتَرَ غُرْفَةً
بِسَدْدِهِ فَقَسَرَ بِوَلْمَنْهُ إِلَّا قَلْيَا مِنْهُمْ
فَلَمَّا جَاءَوْهُ هُوَ وَالَّذِينَ أَمْوَأُ
مَعَهُ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ
بِحَالُوتٍ وَجُنُودِهِ قَالَ الَّذِينَ
يُظْنَوْتُ أَنَّهُمْ مُلْقُو اللَّهَ كَمَنْ
فِعْلَةٌ قَلِيلَةٌ غَلَبَتْ فَعَلَةً كَثِيرَةً
إِنَّ اللَّهَ وَاللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٦٦﴾

وَلَمَّا بَرَزَ عَلَيْهِ حَالُوتٍ وَجُنُودِهِ قَالُوا
رَبَّنَا أَفْرِعْ عَلَيْنَا صَبَرًا وَشَيْتَ
أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ
الْكَافِرِينَ ﴿٦٦﴾

فَهَرَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ وَقَتَلَ دَوْدُ
جَهَالُوتَ وَأَتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ
وَالْمُكَبَّةَ وَعَلَمَهُ مَمَا يَشَاءُ وَلَا

(1) Sōja na bukātar tarbiya, su sābā da wahala da kishirwa da magana mai shiryarwa. Kōgin kuwa shī ne kōgin Urdun tsakānin Urdun da Falastīn.

(2) Dāwudu dan Āisha ya gāji annabcin Shamwīlū da mulkin 'Dālūta, shī ne ya fāra hadā su a cikin Bani Isrā'ilā bāyansa sai dānsa Sulaimān ya gāje shi haka nan. Yawan mutānen 'Dālūta da suka yi yāki kamar adadin mutānen Badar ne wadanda suka yi yāki tāre da Annabi, tsīra da aminci su tabbata a gare shi.

dōmin tunkudēwar Allah ga mutāne sāshensu da sāshe ba, lalle ne, dā fasa tā bāci; kuma amma Allah Ma'abūcin falala ne a kan tālikai.

252. Wadancan āyōyin Allah ne: Muna karanta su a kanka da gaskiya: Kuma lalle ne kai, hakīka, kana daga manzanni.

253. Wadancan manzannin⁽¹⁾ Mun fīfīta sāshensu a kan sāshe: daga cikinsu akwai wanda Allah Ya yi masa magana; kuma Ya dāukaka sāshensu da darajōji; kuma Muka bai wa Īsā dan Maryama hujjōji bayyanannu, kuma Muka karfafā shi da Rūhi mai tsarki. Kuma dā Allah Yā so dā wadanda suke daga bāyansu, bā zā su yi yāki ba, daga bāyan hujjōji bayyanannu sun je musu. Kuma amma sun sāba wa jūna, sabōda haka daga cikinsu akwai wanda ya yi īmāni, kuma daga cikinsu akwai wanda ya kāfirta. Kuma dā Allah Yā so, dā bā zā su yāki jūna ba, kuma amma Allah yana aikata abin da Yake nufi.

254. Ya ku wadanda⁽²⁾ suka yi īmāni! Ku ciyar daga abin da Muka arzūta ku daga gabānin wani yini ya

دَفَعَ اللَّهُ أَلَّا يَأْسَ بِعَضِهِمْ بِعَيْنِ
لَفْسَدَتِ الْأَرْضُ وَلَكِنَّ اللَّهَ دُوْ
فَضَلِّلَ عَلَى الْعَلَمِينَ^(١)
تَلَّكَ إِيَّاهُ اللَّهُ شَلُوهَا عَلَيْكَ
بِالْحَقِّ وَإِنَّكَ لَمَّا تَرَكَ الْمُرْسَلِينَ^(٢)

* تِلْكَ الْرُّسُلُ فَضَلَّلَنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ
مِّنْهُمْ مَنْ كَلَمَ اللَّهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ
وَأَتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيْتَنَ وَأَيْدَنَهُ
بِرُوحِ الْقُدُسِ وَلَوْشَاءَ اللَّهِ مَا أَفْتَنَ
الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ مَنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمْ
الْبَيْتَنَ وَلَكِنَّ أَخْتَلَفُوا فِيهِمْ مَنْ
أَمَنَ وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ وَلَوْشَاءَ اللَّهِ
مَا أَفْتَلُوا وَلَكِنَّ اللَّهَ يَفْعُلُ مَا يُرِيدُ^(٣)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ إِيمَانُهُمْ فَقِيرٌ
مَّنْ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمَ لَآبِيعٍ فِيهِ وَلَاحِظَهُ

(1) Allah Yanā tunkude barna a cikin kasa da wāsifar karantar da māsu alhēri, dōmin su yāki māsu sharri. Ya saukar da ilminSa da wāsifar manzanninSa wadanda Ya tabbatar da cēwa Muhammadu, tsira da amincinSa su tabbata a gare shi, yana cikinsu kuma shi ne ya fi dāukaka daga cikinsu. Daga wannan āyā zuwa karshen Sūra duka, kārin bāyani ne da shiriyarwa ga hukunce-hukuncen da suka gabāta da kuma yadda zā a zartar da aiki da su, kamar yadda tsārin magana zai nūna in Allah Ya so.

(2) Bāyan tabbatar da manzancin Annabi Muhammadu, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi, sa'an nan ya sābunta fuskanta da kira zuwa ga wadanda suka yi īmāni da Annabi, kuma ya farkar da su game da zuwan babbar rāna ta Kiyāma. Sa'an nan ya fadī sūnanSa Ta'ala, Allah Mai sifōfin da ke cikin āyā ta 255.

zo, bābu ciniki a cikinsa, kuma bābu abūta, kuma bābu cēto, kuma kāfīrai sū ne azzālumai.

255. Allah, bābu wani Ubangiji fāce Shi, Rāyayye, Mai tsayuwa da kōme, gyangyadi bā ya kāma Shi, kuma barci bā ya kāma Shi, Shi ne da abin da yake a cikin sammai da abin da yake a cikin kasa. Wane ne wanda yake yin cēto a wurinSa, fāce da izninSa? Yana sanin abin da yake a gaba gare su da abin da yake a bāyansu. Kuma bā su kēwayēwa da kōme daga ilminSa, fāce da abin da Ya so. KursiyyunSa ya yalwaci sammai da kasa. Kuma tsare su bā ya nauyarSa. Kuma Shi ne Mafaukaki, Mai girma.

256. Bābu tīlastāwa⁽¹⁾ a cikin addini, haķīka, shiriya tā bayyana daga bata: Sabōda haka wanda ya kāfīrta da Dāgūta kuma ya yi īmāni da Allah, to, haķīka, yā yi riķo ga igiya amintacciya, bābu yankēwa a gare ta. Kuma Allah Mai ji ne, Masani.

257. Allah Shi ne Masōyin wa-danda suka yi īmāni: Yana fitar da su daga duffai zuwa ga haske, kuma

وَلَا شَفَعَةُ وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٦٥﴾

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَقُّ الْقَيْمُولَا تَأْخُذُهُ
سِنَةٌ وَلَا قَوْمٌ لَا مَافِ السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْهُ إِلَّا
بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفُهُمْ
وَلَا يَحْيِطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ
وَسِيرُ كُرْسِيَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَا يَعْدُهُ
حَفْظُهُمْ وَهُوَ أَعْلَى الْعَظِيمِ ﴿٦٦﴾

لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيْرِ
فَمَنْ يَكْفُرُ بِالظَّعُوتِ وَبُؤْمَنِ بِاللَّهِ فَقَدْ
أَسْتَمَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى لَا أَنْفَصَامَ
لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعُ عَلَيْهِ ﴿٦٧﴾

اللَّهُ وَلِيَ الْدِينِ إِنَّمَا يُخْرِجُهُمْ مِنَ
الظُّلْمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا

(1) Abūbuwan bautāwa, iri biyu ne; Ubangijin da Yā aiko Muhammadu da wannan gaskiya da shiriya Shī ne Allah, da sauran iyāyengiji māsu dōkōkin kai da na son zūkāta kamar nafsu da Shaidan, na aljannu da mutāne, māsu kāga abin da suke so, su kira mutane a kansa ana ce musu Dāgūtu. Ya yi bayānin sakamakon mabiyin kōwane irin bautawar. Sa'an nan ya biyar da kīssōshi uku dōmin bayānin abin da wannan magana ta kūnsa; ta farko Namarūzu tāre da Ibrāhīm, tanā nūna cēwa mai mulki anā umurtar sa da bin Allah da taķawa, idan ya bi son zūciyarsa, to, ya zama Dāgūtu. Allah zai halakar da shi. Ta biyu kīssar Uzairu, tanā nūna cēwa bābu abin da yake da wuya ga Allah. Ta uku kīssar Ibrāhīm da yadda Allah ke rāyar da matattu, tanā nūna cēwa bābu laifi ka roķi Allah Ya gānar da kai dukan abin da ya shige maka duhu dōmin ka kārā īmāni.

wadanda suka kāfirta, masōyansu Dāgūtu ne: suna fitar da su daga haske zuwa ga duffai. Wadannan abokan Wuta ne, sū a cikinta madawwama ne.

258. Shin, ba ka gani⁽¹⁾ ba zuwa ga wanda ya yi hujjatayya da Ibrāhīm a cikin (al'amarin) Ubangi-jinsa, dōmin Allah Yā bā shi mulki, a lōkacin da Ibrāhīm ya ce: "Ubangijina Shi ne Wanda Yake rāyawa kuma Yana matarwa." Ya ce: "Nī ina rāyarwa kuma ina matarwa." Ibrāhīm ya ce: "To, lalle ne Allah Yana zuwa da rana daga gabas: to, ka zo da ita daga yamma." Sai aka dimautar da wanda ya kāfirta. Kuma Allah bā Ya shiryar da mutāne azzālumai.

259. Kō kuwa⁽²⁾ wanda ya shūde a kan wata alkarya, alhāli kuwa tana wōfintacciya a kan gadājen rēsunanta. Ya ce: "Yaya Allah zai rāyar da wannan a bāyan mutuwarta." Sai Allah Ya matar da shi, shēkara dari; sa'an nan kuma ya tāyar da shi. Ya ce: "Nawa ka zauna?" Ya ce: "Na zauna yini daya ko kuwa rabin yini." Ya ce: "A'a, kā zauna shēkara dari." To, ka dūba zuwa ga abincinka, da abin shanka, (kōwanensu) bai sāke ba, kuma ka dūba zuwa ga jākinka, kuma dōmin Mu sanya ka wata ăyā ga mutāne. Kuma ka dūba zuwa ga

أَوْلَيَاً وَهُمْ أَطْلَعُوتْ يُخْرِجُوهُمْ مِنَ
النُّورِ إِلَى الظُّلْمَاتِ أَوْ لَيْكَ أَصْحَبْ
النَّارِ هُمْ فِيهَا حَلِيلُونَ ﴿٤٧﴾

الْمَرْتَرَ إِلَى الَّذِي حَاجَ إِنْرَاهِمَ فِي رَيْهَةِ أَنْ
ءَاتَهُ اللَّهُ الْمُلْكَ إِذْ قَالَ إِنْرَاهِمُ رَبِّي
الَّذِي يُنْجِي، وَرَمَيْتُ قَالَ أَنْ أَخِي، وَأَمِيتُ
قَالَ إِنْرَاهِمُ فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالشَّمْسِ
مِنَ الْمَشْرِقِ فَأَتَ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَبِهِتَ
الَّذِي كَفَرَ فِي اللَّهِ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الْأَظْلَمِينَ ﴿٤٨﴾

أَوْ كَالَّذِي مَرَّ عَلَى قَرَبَيْهِ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى
عُرُوشَهَا فَأَقَالَ أَنْ يُحْمِي، هَذِهِ اللَّهُ بَعْدَ
مَوْتِهِ فَأَمَاتَهُ اللَّهُ مَائَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُ
قَالَ كَمْ لَيْشَ قَالَ لَيْشَ بَوْمَا أَفْيَضَ
يَوْمٌ قَالَ بَلْ لَيْشَ مَائَةَ عَامٍ فَانْظُرْ
إِلَى طَعَامِكَ وَشَرِابِكَ لَمْ يَسْتَهِنْ وَانْظُرْ
إِلَى حِمَارِكَ وَلَنْجَعَلَكَ ءَايَةً لِلنَّاسِ
وَانْظُرْ إِلَى الْعَطَامِ كَيْفَ نُشِرُّهَا ثُمَّ

(1) Kissar farko ta Ibrāhīm da Namarūzu.

(2) Kissar ta biyu Uzairu da alkarya matacciya, da jākinsa, da abincinsa bāyan shēkara dari.

kasūsuwa yadda Muke mōtsar da su, sa'an nan kuma Mu tufātar da su da nāmā." To, a lōkacin da (abin) ya bayyana a gare shi, ya ce: "Ina sanin cēwa lalle Allah a kan dukan kōme Mai īkōn yi ne."

260. Kuma a lōkacin da Ibrāhīm ya ce: "Ya Ubangijina! Ka nūna mini yadda Kake rāyar da matattu." Ya ce: "Shin, kuma ba ka yi īmāni ba?" Ya ce: "Na'am! Kuma amma dōmin zūciyāta, ta natsu." Ya ce: "To, ka riķi hudu daga tsuntsāye, ka karkatar da su zuwa gare ka, ka yanka su, sa'an nan kuma ka sanya juzu'i daga gare su a kan kōwane dūtse, sa'an nan kuma ka kira su, zā su zo maka gudāne. Kuma ka sani cēwa lalle Allah Mabuwāyi ne, Masani."

261. Sifar wadanda suke ciyar da dūkiyōyinsu a cikin hanyar Allah, kamar sifar kwāyā ne wadda ta tsirar da zangarniya bakwai, a cikin kōwace zangarniya akwai kwāya dari. Kuma Allah Yana ribinyawa ga wanda Ya so. Kuma Allah Ma-wadāci ne, Masani.

262. Wadanda suke ciyar da dūkiyōyinsu a cikin hanyar Allah, sa'an nan kuma bā su biyar wa abin da suka ciyar dīn da góri, ko cūta, suna da sakamakonsu a wurin Ubangijinsu, kuma bābu tsōro a kansu, kuma ba su zama suna bākin ciki ba.

263. Magana mai kyau da gāfartawa su ne mafī alhēri daga sadaka wadda wata cūtarwa take biyar ta. Kuma Allah Wadatacce ne, Mai haķuri.

نَكُسوهَا الْحَمَّا فَمَا تَبَيَّنَ لَهُ قَالَ
أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٥٥﴾

وَلَذِقَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ أَرْبَعَ كَيْفَ تُحْكَى
الْأَوْقَنُ ﴿٥٦﴾ قَالَ أَوْلَادُ نُوْمَنَ قَالَ بَلَى وَلَكِن
لِيَطْمِئِنَ قَلْبِي ﴿٥٧﴾ قَالَ فَحُذْدَ أَرْبَعَةَ مِنَ الظَّاهِرِ
فَصَرَّهُنَّ إِنِّي كُثُرًا جَعَلْتُ عَلَى كُلِّ جَبَلٍ
مِنْهُنَّ جُزُوا ثُمَّ أَدْعُهُنَّ يَا تَبَيَّنَكَ سَعِيًّا
وَأَغْنَرَ أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٥٨﴾

مَثْلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَيِّلِ اللَّهِ
كَمْثُلٍ حَبَّةٍ أَنْبَتَ سَبْعَ سَنَابِلَ فِي
كُلِّ سَبْلَةٍ مَائَةُ حَبَّةٍ وَاللَّهُ
يُضَلِّعُ لِمَنِ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلَيْهِ ﴿٥٩﴾

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَيِّلِ اللَّهِ ثُمَّ
لَا يُشَعِّرُونَ مَا أَنْفَقُوا مَنَّا وَلَا أَذْيَ لَهُمْ
أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَخْزُنُونَ ﴿٦٠﴾

* قَوْلٌ مَعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ حَيْرٌ قَنْ
صَدَقَةٌ يَتَبَعُهَا أَذْيٌ وَاللَّهُ عَفِيٌّ حَلِيمٌ ﴿٦١﴾

264. Yā ku wafanda suka yi īmāni! Kada ku bāta sadakōkinku da gōri da cūtarwa, kamar wanda yake ciyar da dūkiyarsa dōmin nūna wa mutāne, kuma bā ya yin īmāni da Allah da Rānar Lāhira. To, abin da yake misālinsa, kamar falalen dūtse ne, a kansa akwai turbāya, sai wābilin hadari⁽¹⁾ ya sāme shi, sai ya bar shi ḁanķara. Bā su iya amfani da kōme daga abin da suka sanā'anta. Kuma Allah ba Ya shiryar da mutāne kāfisrai.

265. Kuma sifar wafanda suke ciyar da dūkiyarsu dōmin nēman yardōjin Allah, kuma da tabbatarwa daga kansu, kamar misālin lambu ne a jigāwa wadda wābilin hadari ya sāmu, sai ta bāyar da amfāninta ninki biyu. To, idan wābili bai sāme ta ba, sai yayyafi (ya ishe ta). Kuma Allah ga abin da kuke aikatawa Mai gani ne.

266. Shin dayanku nā son cēwa wani lambu ya kasance a gare shi daga dabīnai da inabōbi, marēmari suna gudāna daga karkashinsa, yana da, a cikinsa, daga kōwane 'ya'yan itāce, kuma tsūfa ya sāme shi, alhāli kuwa yana da zūriyya masu rauni — sai gūguwa wadda take a cikinta akwai wuta, ta sāme shi, har ta kōne? Kamar wancan ne Allah Yana bayyanāwar āyōyi a gare ku; tsammāninku kuna tunāni.

267. Ya ku wafanda suka yi īmāni! Ku ciyar daga mai kyaun

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُبْطِلُوا
صَدَقَاتِكُمْ بِالْمُنْ وَالْأَذَى كَمَا أَنَّهُ يُنْفِعُ
مَا لَهُ، رِثَاءَ الْتَّاهِيْسِ وَلَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ فَمَنْهُ كُمَّشَلٌ صَفَوَانٌ عَلَيْهِ تَرَابٌ
فَأَصَابَهُ دُوَابٌ فَتَرَكَهُ، صَلَدًا لَا يَقْدِرُونَ عَلَى
شَيْءٍ مَّا كَسَبُوا وَاللَّهُ لَيَهْدِي الْقَوْمَ
الْكُفَّارِ ﴿٦٧﴾

وَمَثُلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ
أَبْغَاهُ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَتَبْيَانَهُ
أَنْفُسُهُمْ كَمَّشَلٌ جَنَّةٌ بِرَوْةٍ أَصَابَهَا
وَابْلُ فَقَاتَ أَكْلُهَا ضَعْفَتِينَ فَإِنَّ
لَمْ يُصْبِبَهَا وَابْلُ فَطَلُّ وَاللَّهُ يُمَا
تَعْلَمُونَ بِصَيْرُ ﴿٦٨﴾

أَيُّوْدَ أَحَدُكُمْ أَنْ تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِّنْ
نَخِيلٍ وَأَعْصَابٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَرُ لَهُ فِيهَا مِنْ كُلِّ الشَّرَابِ
وَأَصَابَهَا الْكِبْرَوْلَهُ، دُرْيَهُ ضَعْفَهُ
فَأَصَابَهَا إِعْصَارٌ فِي نَارٍ فَأَحْرَقَهُ
كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَتِ
لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٦٩﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طِيبَتِ

(1) 'Wābilin hadari' wātau ruwan sama kamar da bakin kwarya.

abin da kuka sanā'anta, kuma daga abin da Muka fitar sabōda ku daga kasa, kuma kada ku yi nufin mummuna ya zama daga gare shi ne kuke ciyarwa, alhāli kuwa ba ku zama māsu karbarsa ba fāce kun runtse ido a cikinsa. Kuma ku sani cēwa lalle ne, Allah Mawadāci ne, Gōdadde.

268. Shaidan yana yi muku alkawarin talauci, kuma yana umurnin ku da alfasha,⁽¹⁾ kuma Allah Yana yi muku alkawarin gāfara daga gare shi da fāri, kuma Allah Mawadāci ne, Masani.

269. Yana bāyar da hikima (ga fahimtar gaskiyar abubuwa) ga wanda Yake so. Kuma wanda aka bai wa hikima, to, lalle ne, an bā shi alhēri mai yawa. Kuma bābu mai tunāni fāce ma'abuta hankula.

270. Kuma abin da kuka ciyar daga ciyarwa, kō kuka cika alwāshi daga wani bākance, to, lalle ne, Allah Yana sanin sa. Kuma azālumai bā su da wasu mataimaka.

271. Idan kun nūna sadakōki to, yana da kyau kwarai kuma idan kuka bōye su kuma kuka je da su ga matalauta, to, shi ne mafi alhēri a gare ku, kuma Yana karkarēwa, daga barinku, daga miyāgun ayyukanku. Kuma Allah ga abin da kuke aikatawa Masani ne.

مَا كَسَبْتُ وَمَا أَحْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ
الْأَرْضِ وَلَا تَمْمَمُوا الْخَيْثَ مِنْهُ
تُنْفِقُونَ وَلَا سُنْمُ بِعَاجِزِيهِ إِلَّا أَنْ تُعْصِمُوا
فِيهِ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَنِ الْحَمْدِ ﴿٦٧﴾

الشَّيْطَنُ يَدْعُ كُلَّ الْفَقَرِ وَيَأْمُرُ كُمْ
بِالْفَحْشَاءِ وَاللَّهُ يَعْدُكُمْ مَغْفِرَةً مِنْهُ
وَفَضْلًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلَيْهِ ﴿٦٨﴾

يُؤْقَى الْحِكْمَةَ مِنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتَ
الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتَ خِرَارَ كَثِيرًا
وَمَا يَدْرِي كُلُّ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَيْ ﴿٦٩﴾

وَمَا آنفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ مِنْ
نَذْرٍ إِلَّا اللَّهُ يَعْلَمُهُ
وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٧٠﴾
إِنْ شُدُّوا الصَّدَقَاتِ فَنَعْمَاهُو
وَإِنْ تُخْفُوهَا وَتُقُولُوهَا الْفُقَرَاءَ
فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَيُكَفِّرُ
عَنْكُمْ مِنْ سَيِّئَاتِكُمْ وَاللَّهُ
يَمْأَلُونَ حَيْرًا ﴿٧١﴾

(1) Alfasha ita ce ayyukan zunubi kamar zina da shan giya, alhāli batar da dūkiya a nan, ya fi tsanani, kuma bābu wani badali don sakamako, sabōda haka kīn ciyarwa dōmin gedun talauci da umurninku da alfasha sun sābā wa jūna, ga abin da shi Shaidan yake gaya muku; watau kada ku ciyar, dōmin gedun talauci, amma ku sha giya, ku yi zina!

272. Shiryar da su bā ya a kanka, kuma amma Allah Shi ne Yake shiryar da wanda Yake so, kuma abin da kuka ciyar daga alhēri, to, dōmin kanku ne, kuma bā ku ciyawwa, fāce dōmin nēman yardar Allah, kuma abin da kuke ciyawwa daga alhēri zā a cika lādarsa zuwa gare ku, alhāli kuwa kū bā a zāluntar ku.

273. (Ciyarwar a yī ta) ga mata-lautan⁽¹⁾ nan wadanda aka tsare a cikin hanyar Allah, bā su iya tafiyar fatauci a cikin kasa, jāhilin hālinsu yana zaton su wadātattu sabōda kāmun kai, kana sanin su da alāmarsu, bā su rōkon mutāne da nācēwa. Kuma abin da kuka ciyar daga alhēri, to, lalle Allah gare shi Masani ne.

274. Wadanda suke ciyar da dukiyōyinsu, a dare da yini, bōye da bayyane, to suna da sakamakonsu a wurin Ubangijinsu. Kuma bābu tsōro a kansu, kuma ba su zama suna bafin ciki ba.

275. Wadanda suke cin riba⁽²⁾, bā su tāshi, fāce kamar yadda wan-

(1) Matalautan nan 'muhājiruna' ne wadanda suka bar dūkiyarsu da iyālansu dōmin hijira. Kuma ba su sāmi wata matāka ba a Madīna, sai aka yi musu rumfuna, sunā kwāna a ciki, suka tsare kansu dōmin jihādi da yākī da karātun Alkur'āni da ibāda kamar matsayin sōja a yanzu. Sū wajen dāri hudūf ne, shugabansu, shi ne Abdur Rahman bn Sakhar, Abu Huraira el Dawsy.

(2) Riba ita ce kāri ga adadi ko ga lōkaci. Amma kārin adadi shi ne kāri a cikin mu'āmala da zināri da azurfa, da abūbuwan ci ga rāyuwa. Yana haramta ga jinsi guda kawai, kuma ana shardantāwa ga abinci ya zama abinci kō abin gyāransa, kuma anā iya ajije shi, ban da 'ya'yan itācen marmari da duma da ruwa. Amma ga jinkiri an hana riba muqlakan kō dā ga 'ya'yan itācen marmari. Takardun kuđi kamar sil'ō'i suke dōmin haka kīmarsu tana hawa kuma tanā saukha. Har yanzu malamai ba su yanke hukunci a kansu ba sōsai. Annabi, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi ya ce: "Ka bar abin da yake sanya maka shakka zuwa ga wanda bā yā sanya maka shakka."

*لَيْسَ عَلَيْكَ هُدًى لَهُمْ وَلَا كِنَّ اللَّهَ
يَهْدِي مَن يَشَاءُ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ
فَلَا نَفْسٌ كُفُّوْا وَمَا تُنْفِقُونَ إِلَّا
أَبْتَغَاهُ وَجْهَ اللَّهِ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ
يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْ شَاءُ لَا تُظْلَمُونَ ﴿٦٨﴾

لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أُخْصِرُوا فِي سَيِّئِ
الَّهُ لَا يَسْتَطِعُونَ ضَرَبًا فِي
الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ
مِنَ الْتَّعْفِفِ تَعْرِفُهُمْ سِيمَاهُ
لَا يَسْعَوْنَ النَّاسَ إِلَى الْحَافَّةِ وَمَا تُنْفِقُوا
مِنْ خَيْرٍ إِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلَيْهِ
الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِإِلَيْلٍ
وَالنَّهَارِ سِرَّاً وَعَلَانِيَةً فَأَهُمْ
أَجْرُهُمْ عِنْ دَرَبِهِمْ وَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزُنُونَ ﴿٦٩﴾
الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الْأَرْبَوْلَا يَقُولُونَ إِلَّا

da Shaidan yake dimautarwa daga shafa yake tashi. Wancan, dōmin lalle ne sun ce: "Ciniki kamar riba yake." Kuma Allah Ya halatta cini-ki kuma Ya haramta riba. To, wanda wa'azi daga Ubangijinsa ya je masa, sa'an nan ya hanu, to yana da abin da ya shige, kuma al'amarinsa (ana wakkala shi) zuwa ga Allah. Kuma wanda ya kōma, to, wadanan sū ne abōkan Wuta, sū a cikinta madawwama ne.

276. Allah Yana shāfe albarkar riba, kuma Yana fāra sadakōki. Kuma Allah bā Ya son dukan mai yawan kāfirci, mai zunubi.

277. Lalle ne, wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, kuma suka tsayar da salla, kuma suka bāyar da zakka, suna da sakamakonsu a wurin Ubangi-jinsu, kuma bābu tsōro a kansu, kuma ba su zama suna yin baķin ciki ba.

278. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Ku bi Allah da takawa, kuma ku bar abin da ya rage daga riba, idan kun kasance māsu īmāni.

279. To, idan ba ku aikata ba, to, ku sani fa da akwai yāki daga Allah da ManzonSa. Kuma idan kun tūba, to, kuna da asalin dūki-yoyinku, bā ku zālunta, kuma bā a zāluntar ku.

280. Kuma idan ma'abucin wa-hala ya kasance (mabacci) to, jinkir-tāwa ake yi zuwa ga sauķin al'amarinsa, kuma dā kun yi sadaka, shi ne mafi alhēri a gare ku, idan kun kasance kuna sani.

كَمَا يَقُولُ الَّذِي يَتَخَطَّهُ الشَّيْطَنُ مِنْ
الْمَسِّ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَاتُلُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ
الرِّبَا وَالْحَلَالُ اللَّهُ أَبْيَعُ وَحَرَمَ الرِّبَا فَمَنْ
جَاءَهُ مَوْعِظَةً فَنَرَاهُ فَإِنَّهُ فَلَهُ
مَآسِلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا حَلَالُونَ ﴿٦٩﴾

يَمْحُقُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُرِينَ الصَّدَقَاتِ وَاللَّهُ
لَا يُحِبُّ كُلَّ كُفَّارٍ إِشِيمٌ ﴿٧٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ إِمْمَانُهُمْ عِمَلُوا الصَّالِحَاتِ
وَأَقْأَمُوا الصَّلَاةَ وَأَتَوْا الزَّكُوْنَهُمْ
أَخْرُجُهُمْ عَنْ دِرَرِهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزُنُونَ ﴿٧١﴾

يَتَأْمِيْهَا الْدَّيْرَاتُ إِمْمَانُهُمْ تَقُوْلَهُ وَذَرُوا
مَا يَقِيْنَ مِنَ الرِّبَا إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٧٢﴾

إِنَّ لَرْفَعَهُمْ فَذَنْوَهُ بِحَرْبٍ مِّنَ اللَّهِ
وَرَسُولِهِ وَإِنْ تُبْتَمِمْ فَلَكُرُوهُ وَسُ
أَمْوَالَكُمْ لَا نَظِلُّمُونَ وَلَا نُظْلَمُونَ ﴿٧٣﴾

وَإِنْ كَانَ ذُوْعَسْرَةً فَظَرَّهُ إِلَى مَيْسَرَةٍ
وَأَنْ تَصَدِّقُوا خَيْرًا كُمْ إِنْ كُنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿٧٤﴾

281. Kuma ku ji tsōron wani yini wanda ake mayar da ku a cikinsa zuwa ga Allah, sa'ān nan kuma a cika wa kōwane rai abin da ya sanā'anta, kuma sū bā a zāluntar su.

282. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Idan kun yi mu'āmalar bāyar da bāshi zuwa ga wani ajali ambatacce, sai ku rubūta shi. Kuma wani marubuci ya yi rubūtu a tsakaninku da ādalci. Kuma kada marubuci ya fi rubūtāwa, kamar yadda Allah Ya sanar da shi, sai ya rubūta. Kuma wanda bāshin yake a kansa sai ya yi shibta, kuma ya ji tsōron Allah, Ubangijinsa, da taķawa, kuma kada ya rage wani abu daga gare shi. To, idan wanda bāshin yake a kansa yā kasance wāwā ne kō kuwa rarrauna, kō kuwa shi bā ya iya shibta, to, sai waliyyinsa ya yi shibtar da ādalci. Kuma ku shaidar da shaidu biyu daga mazanku, to, idan ba su zama maza biyu ba, to, namiji guda da mātā biyu, daga wadanda kuke yarda da su daga shaidun, dōmin mantuwar dāyansu, sai gudarsu ta mazākūtar⁽¹⁾ da dayar. Kuma kada shaidun su fi, idan an kira su. Kuma kada ku kōsa ga rubūta shi, karami ya kasance kō babba, zuwa ajalinsa. Wancan ne mafi ādalci a wurin Allah, kuma mafi tsayuwa ga shaida, kuma mafi kusa ga rashin shakkarku. Sai idan ya kasance fatauci ne halartacce

وَأَتَقْوِيْمَا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ شُرَكَارُوْفَ
كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ^(٦١)

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا دَآيَنُتْهُمْ بِدَيْنٍ
إِلَى أَجْلٍ مُسْمَى فَأَكْتُبُوهُ وَلَا يَكُبْ
تَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ وَلَا يَأْبَ
كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلِمَ اللَّهُ
فَإِنْ كَتَبْتُ وَلَيُمْلِلَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلَيُنَقِّ
اللَّهُ رَبُّهُ وَلَا يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْئاً فَإِنْ
كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهًّا أَوْ ضَعِيفًا
أَوْ لَا يَسْطِيعُ أَنْ يُمْلِلَ هُوَ قَلِيلٌ وَلِيُمْلِلَ
بِالْعَدْلِ وَاسْتَهْدِفُ أَشْهِدَيْنِ مِنْ
رِجَالِكُمْ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَّهُ كُوْنَارَجِلَيْنِ
فَرَجُلٌ وَاقْرَأْتَنِي مَنْ تَرْضَوْنَ مِنْ
الشَّهِيدَيْنَ أَنْ تَضَلِّلَ إِنْدَهُمْ أَفَدَكَرَ
إِنْدَهُمَا الْأَخْرَى وَلَا يَأْبَ الشَّهِيدَيْنَ إِذَا
مَادُعُوا وَلَا يَسْعُوا أَنْ تَكْتُبُوهُ صَغِيرًا أَوْ
كَبِيرًا إِلَى أَجْلِهِ ذَلِكُمْ أَقْسَطُ عَنْهُ
اللَّهُ وَأَقْوَمُ لِلشَّهِيدَةِ وَأَذَنَ الْأَنْتَرَأَلُو إِلَّا
أَنْ تَكُونَ تِجَرَّةً حَاضِرَةً تُبَدِّرُ وَنَهَا يَبْنَكُمْ
فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَلَا تَكْتُبُوهُا

(1) Watau mātā biyu su zama kamar namiji guda ga bāyar da shaida. Kuma ana fassara shi da "ta tunātar da dayar".

wanda kuke gēwayarwa da shi han-nu da hannu a tsakāninku, to bābu laifi a kanku, ya zama ba ku rubūta shi ba. Kuma ku shaidar idan kun yi sayayya. Kuma kada a wahalar da marubuci, kuma kada a wahalar da shaidu, kuma idan kun aikata, to, lalle ne, shi fāsiķanci ne game da ku. Kuma ku bi Allah da takawa, kuma Allah Ya sanar da ku. Kuma Allah ga dukan kōme Masani ne.

283. Kuma idan kun kasance a kan tafiya, kuma ba ku sāmi marubūci ba, to, a bāyar da jingina karbaθbiya (ga hannu). To, idan sāshenku ya amince wa sāshe, to, wanda aka amincē wan nan sai ya bāyar da amānarsa, kuma ya bi Allah, Ubangijinsa, da takawa. Kuma kada ku bōye shaida, kuma wanda ya bōye ta, to, shi mai zunubin zūciyarsa ne. Kuma Allah ga abin da kuke aikatāwa Masani ne.

284. Allah ne, da abin da yake a cikin sammai da abin da yake a cikin kasa, kuma idan kun bayyana abin da yake a cikin zukatanku (na shaida), ko kuka bōye shi, Allah zai bincike ku da shi, sa'an nan Ya yi gafara ga wanda Yake so, kuma Ya azabta wanda Yake so. Kuma Allah a kan dukan kōme Mai īkon yi ne.⁽¹⁾

وَأَشْهُدُ أَنِّي أَذَّابَتُ مُرَدِّيَّاً كَاتِبَ
وَلَا شَهِيدٌ وَانْتَعَلُوا فِيَّ إِنَّهُ فُسُوقٌ
يُكَيِّمُ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا يَعْلَمُ كُمُّ اللَّهُ
وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٦﴾

*وَإِنْ كُثُرَ عَلَى سَفَرٍ وَلَرْجَدُوا كَاتِبًا
فَرِهَنْ مَقْبُوضَةً فَإِنْ أَمِنَ بِعُصُوكُ بَعْضًا
فَلَيُؤْكِلَ الَّذِي أَوْتَمُ أَمْنَتَهُ وَلَيُتَقِّلَ اللَّهَ
رَبِّهِ وَلَا تَكُونُوا شَهِدَةً وَمَنْ
يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ أَثْقَلُهُ وَلَلَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿١٧﴾

لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِنْ
بُئْدُوا مَا فِي أَنفُسِكُمْ لَا يُخْفِيُونَ
يُحَايِسْكُمْ بِهِ اللَّهُ فَيَعْفُرُ لِمَنْ
يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ اللَّهُ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٨﴾

(1) Wannan āyā ita ce karshen bayāni a kan bāyar da shaida. A kan shaidar da mutum ya bayyana kō ya bōye a cikin rai, Allah Yake yi masa bincike dōmin hakkin wani da ya rātaya a kan wannan bayyanawar kō bōyewar. Ita ayar da biyu na bayanta sun kunsa ilmin Bakara dukanta.

285. Manzon Allah yā yi ūmāni da abin da aka saukar zuwa gare shi daga Ubangijinsa, da mūminai. Kōwanensu yā yi ūmāni da Allah, da mala'ikunSa, da littattafanSa, da manzanninSa. Bā mu rarrabēwa a tsakānin daya daga manzanninSa. Kuma (mūminai) suka ce, "Mun ji kuma mun yi dā'a: (muna nēman) gāfararKa, yā Ubangijinmu, kuma zuwa a gare Ka makōma take⁽¹⁾"

286. Allah ba Ya kallafā wa rai fāce ikon yinsa, yana da lādar abin da ya tsirfanta, kuma a kansa akwai zunubin abin da ya yi ta aikatāwa: "Yā Ubangijinmu! Kada Ka kāmā mu, idan mun yi mantuwa, ko kuma mun yi kuskure. Yā Ubangijinmu! Kuma kada Ka aza nauyi a kanmu, kamar yadda Ka aza shi a kan wadanda suke a gabāninmu. Yā Ubangijinmu! Kada Ka sanya mu daukar abin da bābu īko gare mu da shi. Kuma Ka yāfe daga gare mu, kuma Ka gāfarta mana, kuma Ka yi jin kai gare mu. Kai ne Majibincinmu, sabōda haka Ka taimake mu a kan mutānen nan kāfirai."

ءَمِنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ
وَالْمُؤْمِنُونَ كُلُّهُمْ أَمِنَ بِاللَّهِ
وَمَلَكِتِكَتِهِ وَكُنْتِهِ وَرُسُلِهِ
لَا فَرَقَ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا
سَمِعْنَا وَأَطْعَنَا عَفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ
الْمُصِيرُ

لَا يَكْلُفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا أَهْمَانَا
مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا أَكْتَسَبَتْ رَبَّنَا
لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ سَيِّئَتْ أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا
وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا كَمَا حَمَلْتُهُ
عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْنَا
مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَأَعْفُ عَنَّا وَأَغْفِرْ
لَنَا وَأَرْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانْصُرْنَا عَلَى
الْقَوْمِ الْكُفَّارِ

(1) Aya ta 285 da ta 286 sun Kunshi aikin Annabi da wadanda suka bi shi daga akīda da magana da aiki da kyaутатāwa da mayar da al'amari ga Allah, da addu'ar tsari da nema daga Ubangijinsu. Aya ta 286 ita ce maſi kyaun addu'a. Kuma ta nūna Musulmi sun sāba wa Yahūdāwa māsu cewa 'Mun ji, mun ki!'

Tanā karantar da cēwa Allah Yana karba addu'ar wanda ya kira Shi da gaskiyar niyya, kuma Yana keta al'ādu da wannan kira. Bābu abin da yake da wuya ga Allah idan an kadaita Shi da tsarkakēwa daga shirki da abin da ya yi kama da shirki.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. A. L. M.
2. Allah, bābu wani abin bautawa fāce Shi, Rāyayye Mai tsayuwa da kōme.
3. Yā sassaukar da Littāfi a gare ka da gaskiya, yana mai gaskatāwa ga abin da ke gaba gare shi, kuma Allah Yā saukar da Attaura da Linjīlā.
4. A gabāni, suna shiryar da mutāne, kuma Ya saukar da littattafai māsu rarrabēwa. Lalle ne wadanda suka kāfirta da āyoyin Allah, suna da azāba mai tsanani. Kuma Allah Mabuwayi ne, Ma'abucin azābar rāmuwa.
5. Lalle ne, Allah bābu wani abin da ke bōyuwa gare Shi a cikin kasa, kuma bābu a cikin sama.

الْعَدْلُ

الله لا إله إلا هو الحي القيوم ﴿١﴾

نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَأَنْزَلَ التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ﴿٢﴾

مِنْ قَبْلُ هُدَى لِلنَّاسِ وَأَنْزَلَ الْفُرْقَانَ
إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِإِيمَانِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ
شَدِيدٌ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو أَنْتَقامَرٍ ﴿٣﴾

إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفِي عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ
وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴿٤﴾

6. Shi ne Wanda Yake suranta ku a cikin mahaifu yadda Yake so. Bābu abin bautāwa fāce Shi, Mabuwāyi, Mai hikima.

7. Shi ne Wanda ya saukar da Littāfi a gare ka, daga cikinsa akwai âyōyi bayyanannu, su ne mafī yawan Littāfin, da wasu māsu kamā da jūna. To, amma wadanda yake a cikin zukātsu akwai karkata, sai suna bin abin da yake da kamā da jūna daga gare shi, dōmin nēman yin fitina da tāwilinsa. Kuma bābu wanda ya san tāwilinsa fāce Allah. Kuma matabbat a cikin ilmi sunā cēwa: "Mun yi īmāni da shi; dukan-sa daga wurin Ubangijinmu yake." Kuma bābu mai tunāni fāce ma'abūta hankula.

8. Yā Ubangijinmu! Kada Ka karkatar da zukātanmu bāyan har Kā shiryar da mu, kuma Ka bā mu rahama daga gunKa. Lalle ne, Kai, Kai ne Mai yawan kyauta.

9. "Yā Ubangijinmu! Lalle ne Kai, Mai tāra mutāne ne dōmin wani yini wanda bābu shakka a gare shi. Lalle ne Allah bā Ya sābāwar lōkacin alkawari."

10. Lalle ne wadanda suka kāfirata, dūkiyoyinsu bā su tankude musu kōme daga Allah, kuma 'ya'yansu bā su tankudēwa, kuma wadannan, sū ne makāmashin wuta.

11. Kamar dabī'ar mutānen Fi'r'auna da wadanda ke a gabāninsu, sun karyata âyōyinMu, sai Allah Ya kāmā su sabōda zunubansu, kuma Allah Mai tsananin ukūba ne.

هُوَ الَّذِي يُصوِّرُ كُلَّ فِي الْأَرْضِ كَمَا كَيْفَ يَشَاءُ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ٦

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ إِنْتَ
مُحْكَمٌ فِيهِ أُمُّ الْكِتَابِ وَأَخْرُ
مُسْتَبِدَّهُتُّ فَإِنَّمَا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ رَجُوعٌ فَيَتَبَعُونَ
مَا تَشَبَّهُ مَنْ هُنَّ أَتْبَاعُهُمْ فَإِنَّهُمْ
وَمَا يَعْلَمُهُمْ بِأَنَّهُمْ لِلَّهِ وَالرَّحْمَنِ
الْعَلِيمِ يَقُولُونَ إِنَّمَا يَدْعُهُمْ كُلُّ مَنْ عَنْ دِرَبِنَا
وَمَا يَدْعُ كُلُّ الْأُولَاءِ إِلَّا لِلَّهِ ٧

رَبَّنَا الَّذِي نَعْ فُلُونَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْنَا وَهَبَ لَنَا
مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ أَلَوَّهَابُ ٨

رَبَّنَا إِنَّكَ حَامِلُ النَّاسِ يَوْمَ الْرِّيْبِ فِي
إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ ٩

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ يُغْنِ عَنْهُمْ
أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا
وَأَوْلَادُكَ هُرُوفُ الْأَنَارِ ١٠

كَذَابٌ إِلَى فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ
قَبْلِهِمْ كَذَبُوا إِنَّا يَنْهَا فَأَخْذَهُمُ اللَّهُ
يَذْنُوبُهُمْ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعَقَابِ ١١

12. Ka ce wa wadanda suka kāfirta: "Za a rinjāye ku, kuma a tāra ku zuwa Jahannama, kuma shimsifar tā mūnana!"

13. "Lalle ne wata āyā tā kasance a gare ku a cikin fungiyoyi biyu da suka hadu; fungiya guda tana yāki a cikin hanyar Allah, da wata kāfira, suna ganin su ninki biyu nāsu, a ganin ido. Kuma Allah Yānā karfafa wanda Yake so da taimakonSa. Lalle ne a cikin wannan, hakīka, akwai abin kula ga ma'abūta basīra."

14. An kawata wa mutāne son sha'awōyi daga mātā da diya da dūkiyoyi abūbuwan tārāwa daga zinariya da azurfa, da dawāki kiwātattu da dabbōbin ci da hatsi. Wannan shi ne dādin rāyuwar dūniya. Kuma Allah a wurinSa kya-kkyāwar makōma take.

15. Ka ce: Shin kuma, in gaya muku mafsi alhēri daga wannan? Akwai gidājen Aljanna a wurin Ubangiji sabōda wadanda suka bi Shi da takawa, kōguna suna gudāna daga karkashinsu, suna madawwama a cikinsu, da mātan aure tsarkakakku, da yarda daga Allah. Kuma Allah Mai gani ne ga bāyinSa.

16. Wadanda suke cēwa: "Ya Ubangijinmu! Lalle ne mu, mun yi īmāni, sai Ka gāfarta mana zunubanmu kuma Ka tsare mu daga azābar wuta."

17. Māsu hakuri, da māsu gaskiya, da māsu fankan da kai, da

فُلَّا لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَعْلَبَوْنَ
وَتَخْشَرُونَ إِلَى جَهَنَّمَ وَيَنْسَ الْمَهَادُ ١٦

فَذَكَارَ لَكُمْ إِيمَانُكُمْ فِي فَقْتَيْنِ الْمُنْقَتَّا
فِعَةٌ تَقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَخْرَى
كَافِرَةٌ يَرْوَهُمْ مَثَلَيْهِمْ رَأَى
الْعَيْنَ وَاللَّهُ يُؤْتِ يَدَيْهِ مَنْ يَشَاءُ
إِنَّ فِي ذَلِكَ لِعْنَةً لَا يُفَلِّ الأَبْصَرِ ١٧

رِزْنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الْشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ
وَالْبَنِينَ وَالْقَنْطَرِيْرِ الْمُفَنَّطَرَةِ مِنَ
الْدَّهَبِ وَالْمُضَّةِ وَالْحَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ
وَالْأَنْعَمِ وَالْحَرْثَ ذَلِكَ مَتَّعُ الْحَيَاةِ
الَّذِيَا وَاللَّهُ عَنْهُ عَنْدَهُ حُسْنُ الْمَعَابِ ١٨

*فُلَّا أَوْتَيْتُكُمْ بِحَيْرَةٍ مِنْ ذَلِكُمْ
لِلَّذِينَ أَتَقْوَاهُنَّ رَبَّهُمْ جَنَّتٌ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنَهَرُ خَلِيلُهُنَّ فِيهَا أَوْرَاقٌ
مُطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ مِنْ اللَّهِ
وَاللَّهُ بِصَرِيرٍ بِالْعَبَادِ ١٩

الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّا آمَنَّا
فَأَعْفُرُ لَنَا ذُنُوبَنَا وَقَنَا عَذَابَ النَّارِ ٢٠

الْصَّابِرِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْفَقِيرِينَ وَالْمُنْفِقِينَ

māsu ciyarwa, da māsu istingifari a lōkutan asuba.

18. Allah Ya shaida cēwa: Lalle ne bābu abin bautāwa fāce Shi, kuma malā'iku da ma'abūta ilmi sun shaida, Yana tsaye da ādalci, bābu abin bautāwa fāce Shi, Mabuwāyi, Mai hikima.

19. Lalle ne, addini a wurin Allah, shi ne Musulunci. Kuma wadanda aka bai wa Littafi ba su sābā ba, fāce a bāyan ilmi ya je musu, bisa zālunci a tsakāninsu. Kuma wanda ya kāfirta da āyōyin Allah, to, lalle ne Allah Mai gaugāwar sakamako ne.

20. To, idan sun yi musu da kai, sai ka ce, "Nā sallama fuskata ga Allah, kuma wanda ya bi ni (haka)." Kuma ka ce wa wadanda aka bai wa littāfi da Ummiyai:⁽¹⁾ "Shin, kun sallama?" To, idan sun sallama, hakīka, sun shiryu, kuma idan sun jūya, to, kawai abin da ke kanka, shi ne iyarwa. Kuma Allah Mai gani ne ga bāyinSa.

21. Lalle ne wadanda suke kāfirta da āyōyin Allah, kuma suna kashe annabāwa, bā da wani hakki ba, kuma suna kashe wadanda ke umurni da yin ādalci daga mutāne, to, ka yi musu bushāra da azāba mai radafī.

(1) Ummiyi shi ne wanda bai iya karatu da rubutu ba. A cikin Alkur'āni anā nufin Lārabawa da wannan sunan, dōmin bā su da wani littāfin sama da suke da shi a lōkacin nan. Amma ba ana nufin bā su da rubutu ba. Haruffan rubutun Alkur'āni tun a zamānin Ismā'ila dan Ibrāhīma aka san su. Kuma a cikin Lārabāwa da yawa sun san su, har sunā rubuta kasidu māsu kyau, suna rātayewa a cikin Ka'aba. Jahiliyya ita ce lōkacin da bā a aiki da wani littāfi na sama kamar yadda mafi yawan mutāne suke a yanzu, karnin ishirin. Shi ma karnin wata Jahiliyya ne.

وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ ﴿١٧﴾

شَهَدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَاتِلًا
بِالْقُسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ اللَّهِ إِلَيْسَ لَهُمْ وَمَا أَخْتَلَفَ
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ
مَاجَاهَهُمُ الْعَلَمُ بَعْدَ اِبْنَهُمْ وَمَنْ يَكُفُرْ
بِإِيمَانِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٩﴾

فَإِنْ حَاجُوكَ فَقُلْ أَسَمْتُ وَجْهَ اللَّهِ
وَمَنْ أَتَبَعَنِي وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
وَالْأَمْرَيْشِنَ إِذَا سَلَمْتُمْ فَإِنْ أَسَمْتُمْ فَقَدْ
أَهْنَدُوا فَإِنْ تَوَلُّوْ فَإِنَّمَا عَيْلَكُ الْبَاعُ
وَاللَّهُ بِصِيرُّكُمْ بِالْعِبَادَةِ ﴿٢٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَكُفُرُونَ بِإِيمَانِ اللَّهِ
وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يُغَيِّرُونَ
وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَأْمُرُونَ
بِالْقُسْطِ مِنَ النَّاسِ فَبَشِّرُوهُمْ بِعَذَابِ الْيَمِنِ ﴿٢١﴾

22. Wadannan ne wadanda ayyukansu suka bāci a cikin dūniya da Lāhira, kuma bā su da wasu mataimaka.

23. Shin, ba ka ga wadanda aka bai wa rabo daga littāfi ba ana kiran su zuwa ga Littāfin Allah dōmin ya yi hukunci a tsakāninsu sa'an nan wata fungiya daga cikinsu ta jūya bāya, kuma sunā māsu bijirēwa?

24. Wannan kuwa, dōmin lalle ne sū, sun ce: "Wutā bā zā ta shāfe mu ba, fāce a 'yan kwānaki fidāyayyu." Kuma abin da suka kasance sunā kirkirāwa na karya ya rūdē su a cikin addininsu.

25. To, yāya idan Mun tāra su a yini wanda bābu shakka a cikinsa, kuma aka cikā wa kōwane rai sakamakon abin da ya tsirfanta, alhāli kuwa, sū bā zā a zālunce su ba?

26. Ka ce:⁽¹⁾ "Yā Allah Mamal-lakin mulki, Kanā bayar da mulki ga wanda Kake so, Kanā zāre mulki daga wanda Kake so, kuma Kanā buwāyar da wanda Kake so, kuma Kanā kaskantar da wanda Kake so, ga hannunKa alhēri yake. Lalle ne Kai, a kan kōwane abu, Mai ikon yi ne.

27. "Kanā shigar da dare a cikin yini, kuma Kanā shigar da yini a cikin dare, kuma Kana fitar da mai

أُولَئِكَ الَّذِينَ حَيْطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي
الْأَرْضِ إِلَى أَنْ يَرَوُنَ مَا لَهُمْ مِنْ نَصْرٍ ٦٦

أَلَّا تَرَى إِلَى الَّذِينَ أَتَوْنَا نَصِيبَكُمْ إِنَّ الْكِتَابَ
يُدْعَونَ إِلَى كِتَابِ اللَّهِ يَحْكُمُ بِمَا هُمْ فِيهِ مُتَّوْلِي
فَرِيقٌ مِنْهُمْ وَهُمْ مُغْرَضُونَ ٦٧

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَاتَلُوا إِنَّمَا سَنَا النَّارُ إِلَّا
أَيْتَمَا مَعْدُودَاتٍ وَغَرَّهُمْ فِي دِينِهِمْ
مَا كَانُوا يُفْتَرُونَ ٦٨

فَكَيْفَ إِذَا جَمَعْتُمْ هُنْ لَيْلَةً لَارِبَ فِيهِ
وَوَقِيتَ كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُنْ
لَا يَظْلَمُونَ ٦٩

قُلْ اللَّهُمَّ مَلِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِ الْمُلْكَ مَنْ
تَشَاءُ وَتَرْزِعُ الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتُقْرِنُ
مَنْ تَشَاءُ وَتُنْذِلُ مَنْ تَشَاءُ يَدِكَ الْحَمِيرُ
إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَوِيرٌ ٧٠

تُولِّيْنَ الْيَنِيلَ فِي النَّهَارِ وَتُؤْلِيْنَ النَّهَارَ فِي
الْيَنِيلِ وَتُخْبِيْنَ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْبِيْنَ

(1) Wato ka mayar da ikon kōme ga Allah, Yana yin sa yanda Yake so, bābu mai iya hanāwa, sa'an nan kuma ka ce wa mūminai, kada su yi wata mu'amala da kāfirai, su bar yan'uwansu mūminai, sai dai a kan lalūra kawai. Wanda ya rīki kāfirai ya bar mūminai, to, bā shi tāre da Allah a cikin kōme.

rai daga mamaci, kuma Kanā fitar da mamaci daga mai rai, kuma Kanā arzūta wanda Kake so bā da lissāfi ba.”

28. Kada mūminai su riki kāfirai masōya, baicin mūminai. Kuma wanda ya yi wannan, to, bai zama a cikin kōme ba daga Allah, fāce fa dōmin ku yi tsaro daga gare su da 'yar kāriya. Kuma Allah Yana tsōratar da ku Kansa. Kuma zuwa ga Allah makōma take.

29. Ka ce: “Idan kun bōye abin da ke a cikin kirāzanku, kō kuwa kun bayyana shi, Allah Yana sanin sa. Kuma Yana sanin abin da ke a cikin sammai da kasa. Kuma Allah a kan kōwane abu Mai ikon yi ne.”

30. A rānar da kōwane rai yake sāmun abin da ya aikata daga alhēri, a halarce, da kuma abin da ya aikata daga sharri, alhāli yana gūrin, dā dai lalle a ce akwai fage mai nīsa a tsakāninsa da abin da ya aikata na sharrin! Kuma Allah yanā tsōratar da kū Kansa. Kuma Allah Mai tausayi ne ga bāyinSa.

31. Ka ce: “Idan kun kasance kunā son Allah, to, ku bī ni, Allah Ya sō ku, kuma Ya gāfarta muku zunubanku. Kuma Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.”

32. Ka ce: “Ku yi dā'a ga Allah da Manzo”. To, amma idan sun jūya bāya, to, lalle ne Allah bā Ya son kāfirai.

33. Lalle ne Allah Yā zābi Ādamā da Nūhu da Gidan Ibrāhīma da Gidan Imrāna a kan tālikai.

الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَتَرْزُقُ مَنْ شَاءَ بِعَرْجَ حَسَابٍ ﴿٦﴾

لَا يَحْذِدُ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْ لِيَأْمَهِ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيَسْ مِنْ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَعْوَمْ مِنْهُمْ قُنْطَةٌ وَيُحَدِّرُ كُلُّ اللَّهُهُ نَفْسَهُ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿٧﴾

قُلْ إِنْ تَحْفُوا مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ تُبْدُوهُ يَعْلَمُهُ اللَّهُ وَيَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَلَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٨﴾

يَوْمَ يَحْكُمُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُحْضَرًا وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تُوَدَّلَوْنَ بِيَنْهَا وَبِيَنْهُ أَمْدَأْبِعِيدًا وَيُحَدِّرُ كُلُّ اللَّهُهُ نَفْسَهُ وَلَلَّهُ رَءُوفٌ بِالْعَبَادِ ﴿٩﴾

قُلْ إِنْ كُلُّمُ تَحْمِلُونَ اللَّهَ فَاتِّعُونِي يُخْسِئُكُلُّ اللَّهُ وَيَغْفِرُ لَكُمْ دُولَكُمْ وَلَلَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٠﴾

قُلْ أَطْبِعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ إِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿١١﴾

* إِنَّ اللَّهَ أَصْطَطَ لَهُ أَدْمَرَ وَوْحَادَ إِلَيْهِ هُمْ وَإِلَّا عِزْمَنَ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٢﴾

34. Zuriyya ce sâshensu⁽¹⁾ daga sâshe, kuma Allah Mai ji ne, Masani.

35. A lôkacin da mâtar Imrâna⁽²⁾ ta ce: "Yâ Ubangijina! Lalle ni, nâ yi bâkancen abin da ke cikin cikîna gare Ka; ya zama 'yantacce, sai Ka karba daga gare ni. Lalle ne Kai, Kai ne Mai ji, Masani".

36. To, a lôkacin da ta haife ta, sai ta ce: "Ya Ubangijina! Lalle ne nî, nâ haife ta mace!" Kuma Allah ne Mafi sanin abin da ta haifa. "Kuma namiji bai zama kamar mace ba. Kuma nî, nâ yi mata suna Maryamu⁽³⁾, kuma lalle ne ni, ina nêma mata tsari gare Ka, ita da zûriyarta daga Shaidan jêfaffe."

37. Sai Ubangijinta Ya karbe ta karba mai kyau. Kuma Ya yabanyartar da ita yabanyartarwa mai kyau, kuma Ya sanya rênonta ga Zakariyya. Ko da yaushe Zakariyya ya shiga masallâci, a gare ta, sai ya sâmi abinci a wurinta. (Sai kuwa) ya ce: "Yâ Maryamu! Daga ina wannan yake gare ki?" (Sai) ta ce "Daga wurin Allah yake. Lalle

دُرِيَّةَ بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ وَاللَّهُ سَمِيعُ عَلِيهِ ﴿٦﴾

إِذْ قَالَتْ أُمَّرَاتٌ عَمْرَنَ رَبِّ إِنِّي نَذَرْتُ لِكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلَ مِنِّي إِنَّكَ أَنْتَ الْسَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٧﴾

فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ إِنِّي وَضَعَتْهَا أَنْتَ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا وَضَعَتْ وَلَيْسَ الدُّكَارُ كَالْأَنْقَاضِ وَلَيْسَ سَمِيَّتُهَا مَرِيمٌ وَلَيْسَ أَعِيدُ هَايْكَ وَدُرِيَّتُهَا مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ ﴿٨﴾

فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا يَقِنًا بِوْلَ حَسَنٍ وَأَنْبَثَهَا بَاتِّاً حَسَنًا وَأَكْفَلَهَا زَكْرِيَاً كَمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكْرِيَا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا قَالَ يَسْرُرُنِي أَنَّكَ هَذَا قَالَتْ هُوَ مَنْ عِنْدَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٩﴾

(1) Sûdu daidai suke ga mai da al'amari ga Allah.

(2) Mâtâr Imrâna sunanta Hannatu diyar Fâkûza, bâ ta haifuwa, sai wata râna ta ga tsuntuwa tanâ ciyar da tsâkonta, sai ta yi sha'awar sâmun da, sabôda haka ta rôki Allah Ya bâ ta da. Da mijinta Imrâna ya tâke ta sai ta sâmi ciki, dômin murna sai ta yi alkwarin 'yanta shi da bâkance ga Masallacin Baitil Muâkaddas dômin ya riķa yi masa hidima. To, a lôkacin da ta hâihu sai ta sâmi diya mace. Ga shari'arsu bâ a 'yanta mace ga irin wannan aiki na hidimar masallaci, dômin haka ta nêmi uzuri da cêwa, tâ haife ta mace, mace bâ kamar namiji take ba. Har ta yi rudu ta jüya, ta ce, namijin bâ kamar mace ba, dômin namiji ne a cikin zuciyarta.

(3) Maryam, ma'anarta mai ibâda. Abinci da ake kai mata a cikin Masallaci shî ne 'ya'yan itâce, irin na dâri, a lôkacin bazara, kuma irin na bazara a lôkacin dâri. Wannan kuma ya mötsar da bêgen Zakariyya ga sâmun dâ, bâyan shi da mâtarsa sun tsûfa ba su haifu ba. Sai ya rôki Allah kuma Ya karba masa, Ya ba shi Yahaya Annabi.

ne, Allah Yana arzuta wanda Ya so, bā da lissāfi ba.”

38. A can ne Zakariyya ya rōki Ubangijinsa, ya ce, “Yā Ubangijina! Ka bā ni zuriyya mai kyau daga gunKa. Lalle ne Kai Mai jin addu'a Kake”.

39. Sai malā'iku suka kirāye shi, alhāli kuwa shī yanā tsaye yanā salla a cikin masallāci. (Suka ce), “Lalle ne, Allah Yana bā ka bushāra da Yahaya, alhāli yana mai gaskatāwar wata kalma daga Allah, kuma shugaba, kuma tsarkakke, kuma annabi daga sālihai.”

40. Ya ce: “Yā Ubangijina! Yāya yārō zai sāmu a gare ni, alhāli kuwa, lalle tsūfa ya sāme ni, kuma mātāta bakarāriya ce?” Allah ya ce, “Kamar hakan ne, Allah Yanā aikata abin da Yake so.”

41. Ya ce: “Yā Ubangijinā! Ka sanya mini wata alāma!” (Allah) Ya ce “Alāmarka ita ce ba zā ka iya yi wa mutāne magana ba har yini uku fāce da ishāra. Sai ka ambaci Ubangijinka da yawa. Kuma ka yi tasbīhi da marece da sāfe.”

42. Kuma a lōkacin da malā'iku suka ce: “Ya Maryamu! Lalle ne, Allah Ya zābē ki, kuma Ya tsarkake ki, kuma Ya za'bē ki a kan mātan tālikai.

43. “Yā Maryamu! Ki yi fankān da kai ga Ubangijinki, kuma ki yi sujada, kuma ki yi rukū'i tāre⁽¹⁾ da māsu rukū'i.”

(1) Wannan ya nūna muhimmancin salsa tāre da jama'a a masallaci, kō da ga māta. Sai dai hāli ya nūna an fi son mace ta yi salsa a dakinta.

هُنَالِكَ دَعَاءٌ كَرِيمَةٌ وَقَالَ رَبُّهُتْ لِي
مِنْ لَدُنِكَ ذُرْيَةٌ طَيْبَةٌ إِنَّكَ سَمِيعُ الْأُعْلَمِ
٦٧

فَنَادَاهُ الْمَلَائِكَةُ وَهُوَ قَالٌ يُصْلِلُ فِي
الْمِحْرَابِ أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ بِيَحِيٍّ مُصَدِّقًا
بِكَلْمَةِ قَنْ أَنَّ اللَّهَ وَسِيْدَارًا وَحَصُورًا وَنَبِيًّا
مِنَ الصَّالِحِينَ
٦٨

قَالَ رَبِّي أَنَّكَ يَكُونُ لِي عَلَمًا وَقَدْ بَلَغْتَنِي
الْكِبَرُ وَأَمْرَأِي عَاقِرٌ قَالَ كَنِيلَكَ
اللَّهُ يَفْعُلُ مَا يَشَاءُ
٦٩

قَالَ رَبِّي أَجْعَلْتَنِي آيَةً قَالَ عَائِشَةُ
الْأَنْكَوْلَهُ الْأَنَاسُ ثَلَاثَةٌ آيَاتٌ إِلَّا رَمَزَ
وَأَذْكُرْ رَبِّكَ كَثِيرًا وَسَيِّخٌ بِالْعِشْنَى
وَالْإِبْكَرِ
٦١

وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَتَرَبَّمُ إِنَّ اللَّهَ
أَصْطَفَنِكَ وَظَهَرَ لَكَ وَأَصْطَفَنِكَ
عَلَيَّ نَسَاءُ الْمُنَاحِمِينَ
٦٢

يَمْرَسُمُ أَقْنُقَيْ لَرِبَّكَ وَأَسْجُدُ
وَأَرْكَعِي مَعَ الرَّاعِيْنَ
٦٣

44. Wannan yana daga läbarun⁽¹⁾ gaibi, Munā yin wahayinsa zuwa gare ka (Muhammadu). Ba ka kasance ba a wurinsu, a lōkacin da suke jēfa alkalamansu (domin kūri'a) wāne ne zai yi rēnon Maryam. Kuma ba ka kasance a wurinsu ba a lōkacin da suke ta yin husūma⁽²⁾.

45. A lōkacin da malā'iku suka ce "Yā Maryamu! Lalle ne Allah Yana bā ki bushāra da wata kalma daga gare Shi; sūnansa Masīhu Īsa dan Maryama, yana mai daraja a dūniya da Lāhira kuma daga Makusanta.

46. "Kuma yana yi wa mutāne magana a cikin shifidár jariri, da kuma lōkacin da yanā dattijo, kuma yana daga sālihai."

47. Ta ce: "Yā Ubangijina! Yāya yārō zai kasance a gare ni, alhāli kuwa wani mutum bai shāfe ni ba?" (Allah) Ya ce: "Kamar wannan ne, Allah Yana halittar abin da Yake so. Idan Ya hukunta wani al'amari, sai ya ce masa, 'Ka kasance!' Sai yanā kasancēwa."

ذَلِكَ مِنْ أَنْبَأِ الْعَيْنِ تُوجِهُ إِلَيْكَ
وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يُلْقَوْنَ أَقْلَمَهُمْ أَيْهُمْ
يَكْفُلُ مَرِيمَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ
إِذْ يَخْتَصِّمُونَ ﴿٤٤﴾

إِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَهْرِيمُ إِنَّ اللَّهَ
يُشَرِّكُ بِكَلْمَةٍ مَنَّهُ أَسْمُهُ الْمَسِيحُ
عِيسَى ابْنُ مَرِيمٍ وَجِئَهُ فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمَقْرَبَيْنَ ﴿٤٥﴾

وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَفَلَ
وَمِنَ الصَّابِرِينَ ﴿٤٦﴾

قَالَتْ رَبِّنِي يَكُونُ لِي وَلَدٌ وَمَرِيمَ سَنِي
بَشَّرَ قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ إِذَا فَضَّلَ
أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ دُكْنَ فَيَكُونُ ﴿٤٧﴾

(1) Wannan yana daga cikin dašlan annabcin Annabi Muhammad, tsira da aminci su tabbata a gare shi, wajen fadar läbärin abin da bai halarta ba.

(2) Uwar Maryamu tā dauke ta, tā kai ta ga Bani Kāhin dan Hārūna dan'uwan Mūsā, a lōkacin nan, sū ne suke tsaron Baitil Muķaddas, ta mīka musu ita, ta ce: "Ku karba. Na 'yantar da ita, kuma mace mai haila bā ta shiga masallaci, kuma bā zan mayar da ita a gidanā ba." Sai suka ce: "Wannan diyar Limāminmu ce kuma Shugaban Kurbānimu." Zakariyya ya ce: "Ku bā ni ita dōmin innarta tanā tāre da ni." Su ka ce: "Rāyukanmu bā su iya barin ta ga wani." Sai suka yi kuri'a da alkalamansu da suke rubutun Attaura da su. Sai Zakariyya ya rinjāya. An ce sun tafi kōgin Urdun ne suka jēfa alkalamansu nāsu, a kan cēwa wanda alkalaminsa bai bi ruwa ba, ya tsaya, shī ne ya rinjāya. Sai Zakariyya ya rinjāya, ga shi kuma shī ne shugabansu, kuma malaminsu, kuma annabinsu, sai ya sanya ta a cikin bēne, a cikin masallacinsa.

48. Kuma Ya sanar da shi rubūtu da hikima da Taurata da Injīla.

49. Kuma (Ya sanya shi) manzo zuwa ga Bani Isrā'īla (da sākō, cēwa), “Lalle ne, ni hakīka, nā zō muku da wata āyā daga Ubangijinku. Lalle ne, ni, ina halitta muku daga lāka, kamar siffar tsuntsu, sa'an nan in hūra a cikinsa, sai ya kasance tsuntsu, da izinin Allah. Kuma ina warkar da wanda aka haifa makāho, da kuturu, kuma ina rāyar da matattu, da izinin Allah. Kuma ina gayā muku abin da kuke ci da abin da kuke ajiyēwa a cikin gidājenku. Lalle ne, a cikin wannan akwai āyā a gare ku, idan kun kasance māsu yin īmāni.

50. “Kuma inā mai gaskatāwa ga abin da yake a gabānina daga Taurata. Kuma (nā zo) dōmin in halatta muku sāshen abin da aka haramta muku. Kuma nā tafo muku da wata āyā daga Ubangijinku. Sai ku bi Allah da takawa, kuma ku yi mini dā'a.

51. “Lalle Allah Shi ne Ubangijina, kuma Ubangijinku, sai ku bau-ta Masa. Wannan ce hanya madai-daiciya.”

52. To, a lōkacin da Īsā ya gane kāfirci daga gare su, sai ya ce: “Su wāne ne mataimakāna zuwa ga Allah?” Hawāriyāwa suka ce: “Mu ne mataimakan Allah. Mun yi īmāni da Allah. Kuma ka shaida cēwa, lalle ne mu, māsu sallamāwa ne.

وَيَعْمَلُهُ الْكِتَابُ وَالْحِكْمَةُ وَالْتَّوْرِيدَ
وَالْإِنْجِيلَ ﴿١﴾

وَرَسُولًا إِلَيْهِ أَشْرَقَ يَلَى قَدْ
جَهَنَّمَ بِعَايَةٍ مِّنْ رَّبِّكُمْ أَنِّي أَخْلُقُ
أَكُمْ مِّنْ أَطْلَبِنِي كَهْيَةً أَطْبَرُ فَأَنْفَخُ فِيهِ
فَيَكُونُ طَبِيرًا بِإِذْنِ اللَّهِ وَأَبْرَئُ أَلَاكَمَهُ
وَالْأَجْرَصَ وَأَخْيَ الْمَوْتَى بِإِذْنِ اللَّهِ وَأَنْتَكُمْ
بِمَا تَأْكُلُونَ كُلُّونَ وَمَا تَحْرُونَ فِي يُوْتَكُونَ أَنِّي
ذَلِكَ لَكُمْ أَنَّكُمْ إِنْ كُنْتُ مُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾

وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيِّ مِنَ التَّوْرِيدَ
وَلِأَحْلَلَ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي حُرِّمَ
عَلَيْكُمْ وَجَعَلَكُمْ بِعَايَةً مِّنْ رَّبِّكُمْ
فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطْبِعُونَ ﴿٣﴾

إِنَّ اللَّهَ رَبِّيْ وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا
صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ ﴿٤﴾

* فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَى مِنْهُمْ أَكْفَرُ
قَالَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْمُوَارِبُونَ
نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ أَمَّا بِاللَّهِ وَأَشَهَدُ
بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٥﴾

53. "Yā Ubangijinmu! Mun yi īmāni da abin da Ka saukar, kuma mun bi ManzonKa, sai Ka rubūta mu tāre da māsu shaida.⁽¹⁾"

54. Kuma (Kāfirai) suka yi mā-kirci, Allah kuma Ya yi musu (sakamakon) makircin, kuma Allah ne Mafi alhērin māsu sāka wa mākirci.

55. A lōkacin da Ubangiji Ya ce: "Yā Īsa! Lalle Nī Mai karbar ranka ne, kuma Mai d'auke ka ne zuwa gare Ni, kuma Mai tsarkake ka daga wadanda suka kāfirta, kuma Mai sanya wadanda suka bī ka a bisa wadanda suka kāfirta, har Rānar Kiyāma. Sa'an nan kuma zuwa gare Ni makōmarku take, sa'an nan In yi hukunci a tsakaninku, a cikin abin da kuka kasance kuna sābā wa jūna.

56. "To, amma wadanda suka kāfirta, sai In azabta su da azāba mai tsanani, a cikin dūniya da Lāhira, kuma bā su da wasu māsu taimako.

57. Kuma amma wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan fwarai, sai (Allah) Ya cikā musu ijārōrinsu. Kuma Allah bā Ya son azzālumai.

58. "Wannan Muna karanta shi a gare ka (Muhammad) daga ăyōyi, da Tunatarwa mai hikima (Alkur'ani)."

رَبِّنَا إِمَانًا بِمَا أَنْزَلْتُ وَأَنَّبَعْنَا أَلَّرْسُولَ
فَأَكْتَبْنَا مَعَ الشَّهِيدِينَ ﴿٥٦﴾

وَمَكَرُوا وَمَكَرَ اللَّهُ وَاللَّهُ حَيْرُ
الْمُكَرِّينَ ﴿٥٧﴾

إِذْ قَالَ اللَّهُ يَعْلَمُ إِنِّي مُتَوَقِّفٌ وَرَافِعُكَ
إِلَيَّ وَمُظْهِرُكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَجَاءُكُ
الَّذِينَ أَتَبْعَوْكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَيَّ
يَوْمَ الْقِيَمَةِ ثُمَّ إِلَى مَرْجِعِكُمْ فَأَحْكُمُ
بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٥٨﴾

فَإِمَامُ الَّذِينَ كَفَرُوا قَاتِلُهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ
فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَصِيرٍ ﴿٥٩﴾

وَإِمَامُ الَّذِينَ إِمَانُوا وَعَمِلُوا الصَّلَاحَاتِ
فِي وَقِيَمَهُمْ جُوْرَهُمْ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٦٠﴾

ذَلِكَ سَتْلُوهُ عَيْنَكَ مِنَ الْأَيَّتِ وَالذِّكْرِ
الْكَبِيرِ ﴿٦١﴾

(1) Masu shaida su ne Musulmi dōmin a cikin Attaura sūnansu māsu shaida, mabiya Annabi Ummiyi.

59. Lalle, ne misālin Īsā a wurin Allah kamar misālin Ādama ne, (Allah) Yā halitta shi daga turbāya, sa'an nan kuma Ya ce masa: "Ka kasance." Sai yanā kasancewa.

60. Gaskiya daga Ubangijinka take, sabōda haka kada ka kasance daga māsu shakka.

61. To, wanda ya yi musu⁽¹⁾ da kai a cikinsa, a bāyan abin da ya zo maka daga ilmi, to ka ce: "Ku zo mu kirāyi 'yā'yanmu da 'yā'yanku da mātanmu da mātanku da kanmu da kanku, sa'an nan kuma mu kānkantar da kai, sa'an nan kuma mu sanya la'anar Allah a kan makaryata."

62. Lalle ne wannan, hakīka, shi ne lābāri tabbatacce, kuma bābu wani abin bautawa fāce Allah, kuma lalle ne, Allah, hakīka, Shi ne Mabuwāyi Mai hikima.

63. To, idan sun jūya bāya, to, lalle Allah Masani ne ga mabannata.

64. Ka ce: "Yā ku Mutānen Littāfi!"⁽²⁾ Ku tafo zuwa ga kalma

إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ
إِدَمَ حَكَمَهُ مَنْ تُرَكَ بَرْ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ٦٥

الْحُقُّ مَنْ رَبَّكَ فَلَا تَكُنْ مِنَ الْمُمْهَرِينَ ٦٦

فَمَنْ حَاجَكَ فِيهِ مِنْ عَدْ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ
فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَنْتَنَا كُنْ
وَنِسَاءَنَا وَأَنْتَنَا كُنْ وَأَنْفَسَنَا
شُرَبَتْهُنَّ فَنَجَعَلْ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكَذَّابِينَ ٦٧

إِنَّ هَذَا الْهُوَ الْقَصْصُ الْحُقُّ وَمَا مِنْ إِلَهٍ
إِلَّا اللَّهُ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ٦٨

فَإِنْ تَوَلُّ فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِالْمُفْسِدِينَ ٦٩

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَىٰ كَامِلَةٍ
سَوَاعِدَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ لَا نَعْبُدُ إِلَّا اللَّهُ

(1) Wanda ya yi hujjacēwa da Annabi a kan sha'anin Īsā; kamar Nasāran Najrān, sun tafi dōmin su yi jāyayya da Annabi. Ya kira su zuwa ga mubāhala, suka ce, sai sun yi shāwara, suka ce wa jūnansu: "Kun san gaskiya mutumin nan Annabi ne. Ku bar ra'ayinku na mubāhala, dōmin wani Annabi bai taħba yin ta tāre da wasu mutāne ba, fāce sun halaka." Bāyan haka suka iske Annabi yā fito, shi da Hasan da Husaini da Fātima da Ali, kuma ya ce musu: "Idan na yi addu'a ku ce, 'Āmin'". Sai suka ki mubāhalar, suka yi sulhu a kan jizya.

(2) Mutānen Littāfi sū ne Yahūdu da Nasāra kō da yake an kāre magana ne a kan Īsā, dōmin kira zuwa ga addini mai akīda saħħiha ya hada kōwanensu.

mai daidaitāwa⁽¹⁾ a tsakāninmu da ku; kada mu bauta wa kōwa fāce Allah. Kuma kada mu hada kōme da Shi, kuma kada sāshenmu ya rīki sāshe Ubangiji, baicin Allah." To, idan sun jūya bāya sai ku ce: "Ku yi shaida cēwa, lalle ne mu māsu sallamāwa ne."

65. Yā Mutānen Littāfi! Don me kuke hujjacēwa a cikin sha'anin Ibrāhīma, alhāli kuwa ba a saukar da Attaura da Injīla ba fāce daga bāyansa? Shin bā ku hankalta?

66. Gā ku yā wadannan! Kun yi hujjacēwa a cikin abin da yake kunā da wani ilmi game da shi, to, don me kuma kuke yin hujjacēwa a cikin abin da bā ku da wani ilmi game da shi? Allah Yana sani, kuma kū, ba ku sani ba!

67. Ibrāhīma bai kasance Bayahūde ba, kuma bai kasance Bana-sāre ba, amma yā kasance mai karkata zuwa ga gaskiya, mai sallamāwa, kuma bai kasance daga māsu shirki ba.

وَلَا نُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَخَذُ بَعْضُنَا بَعْضًا
أَزْبَابًا مِّنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوْلَوْا فَقُولُوا
أَشْهَدُوا لِي أَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٦٥﴾

يَأَهْلَ الْكِتَابِ لَمْ تُحَاجُّوْنَ فِي إِنْرَاهِيمَ
وَمَا أَنْزَلْتِ التَّوْرَةَ وَلَا إِنْجِيلَ الْأَمْرَ
بَعْدَهُ أَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴿٦٦﴾

هَأَنْشَرْهُؤْلَاءِ حَجَجُوْنَ فِي مَا لَكُمْ
بِهِ عِلْمٌ فَلَمْ تُحَاجُّوْنَ فِي مَا لَيْسَ
لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْشَرْ
لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٦٧﴾

مَا كَانَ إِنْرَاهِيمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصَارَى
وَلِكِنْ كَانَ حَنِيفًا مُسْلِمًا وَمَا كَانَ
مِنَ الْمُشَرِّكِينَ ﴿٦٨﴾

(1) Kalma mai daidaitāwa ita ce kalmar shahāda, dōmin tā tabbatar da cēwa bābu abin bautāwa fāce Allah. Bauta ita ce bin wani ga hukunce-hukunce na wajabtāwa kō haramtāwa kō halattāwa ko sanya wasu sharufda wafanda shari'a ba ta zo da su ba. Wannan ãyā ba ta tsaya ga Yahūdu da Nasāra wafanda suka dauki Ahbār da Ruhbān da māsu kirkira wasu hukunce-hukunce ba. A'a tā kai har ga Musulmi māsu raunin hankali da īmāni, wafanda suke zaton waliyya sunā iya cūtārwa, kō sunā iya amfānin wani da zātinsu, kuma sunā iya halattāwar abin da Allah Ya haramta, kuma suna iya haramtāwar abin da Ya halatta, tāre da haka kuma sunā kāga bidi'ō' māsu girma wafanda Allah bai saukar da wani dalili a kansu ba, sunā sanya wadannan bidi'ō' su zama dāriku ga wadannan waliyyan. Sunā riya cēwa sū ne māsu cēton mutum, kō da suke sunā sābā wa shari'a, sunā zaton cēwa sunā kan wani abu. To, sū ne makaryata, Shaidan yā rinjāye su har ya mantar da su daga tuna Allah. Wadannan sū ne kungiyar Shaidan. (Dubi Sāwi).

68. Lalle ne mafi hakkin mutāne da Ibrāhīma, hakiķa, sū ne wadanda suka bi shi a (zamaninsa) da wannan Annabi (Muhammadu) da wadanda suka yi īmāni. Kuma Allah ne Majibincin mūminai.

69. Wata kungiya daga Mutānen Littāfi sun yi gūrin su batar da ku, to, ba su batar da kōwa ba fāce kansu, kuma bā su sansancewā!

70. Yā Mutānen Littāfi! Don me kuka kāfirta da āyōyin Allah, alhāli kuwa kū, kuna shaida (cēwa sū gaskiya ne)?

71. Yā Mutānen Littāfi! Don me kuke lullube gaskiya da karya, kuma kuke bōye gaskiya, alhāli kuwa kuna sane?

72. Kuma wata kungiya daga Mutānen Littāfi ta ce: “Ku yi īmāni da abin da aka saukar a kan wadanda suka yi īmāni (da Muhammadu) a farkon yini, kuma ku kāfirta a karshensa; tsammāninsu, zā su kōmō.

73. “Kada ku yi īmāni fāce⁽¹⁾ da wanda ya bi addininku”. Ka ce: “Lalle ne, shiriya ita ce shiriyyar Allah. (Kuma kada ku yi īmāni) cēwa an bai wa wani irin abin da aka bā ku, kō kuwa su yi musu da ku a wurin Ubangijinku.” Ka ce: “Lalle ne falala ga hannun Allah take, Yanā bāyar da ita ga wanda Yake so, kuma Allah Mawadāci ne, Masani.”

إِنَّ أَوَّلَ النَّاسِ بِاِنْتَرَاهِيمَ لِلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ
وَهَذَا الَّذِي وَالَّذِينَ امْتَوْا وَاللَّهُ وَلِي
الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٧﴾

وَدَتَ طَائِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يُضْلُلُونَ
وَمَا يُضْلِلُونَ إِلَّا أَنفُسُهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٨﴾

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَمْ تَكُفُرُوا بِعِيَاتِ اللَّهِ
وَأَنْتُمْ شَهِدُونَ ﴿٦٩﴾

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَمْ تَأْلِمُوا الْحَقَّ بِالْبَطْلِ
وَتَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٧٠﴾

وَقَالَتْ طَائِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِذْمُوتُوا
بِالْأَيْدِيِّ أَنْزِلَتْ عَلَى الَّذِينَ امْتَوْجَهُ الْنَّهَارَ
وَأَكْفُرُوا إِذْ هُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٧١﴾

وَلَا تُؤْمِنُوا إِلَّا لِمَنْ تَبْيَعُ دِينَكُمْ قُلْ إِنَّ
الْهُدَى هُدَى اللَّهِ أَنْ يُؤْتِيَ أَحَدًا مِثْلَ
مَا أُولَئِكُمْ أَوْ حَاجُوكُمْ عِنْ دِرَبِكُمْ قُلْ إِنَّ
الْفَضْلَ يَعْلَمُ اللَّهُ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ
وَاللَّهُ وَسِعٌ عَلَيْهِ ﴿٧٢﴾

(1) Maganganu sun shiga jūna dōmin a yi raddin kōwace guntuwar magana da jawābin da ya dāce da ita tāre da ita. A lūra da kyau.

74. Yana kebance wanda Ya so da rahamarSa, kuma Allah Ma'abucin falala mai girma ne.

75. Kuma daga Mutānen Littāfi akwai wanda yake idan ka bā shi amānar kindāri⁽¹⁾, zai bāyar da shi gare ka, kuma daga gare su akwai wanda idan ka bā shi amānar dīnari, bā zai bāyar da shi gare ka ba, fāce idan kā dawwama a kansa kanā tsaye. Wannan kuwa, dōmin lalle ne sū, sun ce, "Bābu laifi a kanmu a cikin Ummiyayai⁽²⁾." Suna fadar karya ga Allah, alhāli kuwa suna sane.

76. Na'am! Wanda ya cika alkawarinsa, kuma ya yi takawa, to, lalle ne Allah Yana son māsu takawa.

77. Lalle ne wadanda suke sayen 'yan tamani kadān da alkawarin Allah da rantsuwōyinsu, wadannan bābu wani rabo a gare su a Lāhira, kuma Allah bā Ya yin magana da su, kuma bā Ya dūbi zuwa gare su, a Rānar Kiyāma, kuma bā Ya tsarkake su, kuma sunā da azāba mai radadi.

78. Kuma lalle ne, daga gare su akwai wata fungiya suna karkatar da harsunansu da Littāfi, dōmin ku yi zaton sa daga Littāfin, alhāli kuwa bā shi daga Littāfin. Kuma suna cēwa, "Shi daga wurin Allah

يَخْتَصُ بِرَحْمَتِهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ

الْعَظِيمُ

*وَمَنْ أَهْلَ الْكِتَبَ مَنْ إِنْ تَأْمَنُهُ
يَقْنَطُارُ لِيُؤْدِهِ إِلَيْكَ وَمَنْ هُمْ مَنْ إِنْ تَأْمَنُهُ
يُدْيِنُكَ لَا يُؤْدِهِ إِلَيْكَ إِلَّا مَادَمَتْ عَلَيْهِ
قَائِمًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَاتُلُوا إِلَيْسَ عَلَيْنَا فِي
الْأُمَمِ كَثِيرٌ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ
الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ

(٢٥)

بَلِّ مَنْ أَوْفَ بِعَهْدِهِ وَأَتَقَى فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ

الْمُتَقِّيِّينَ

إِنَّ الَّذِينَ يَشْرُونَ رَبَّ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَتَمُّنَهُمْ
ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَئِكَ لِأَخْلَقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ
وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ وَلَا يُنْظِرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيُهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ

(٢٦)

وَإِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا يَأْلُوْنَ أَسْتَهْمُ
بِالْكِتَبِ لِتَحْسَبُوهُ مِنَ الْكَافِرِ
وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَبِ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ

(1) Kindar shi ne ūkiyya dubū göma sha biyu, kuma ūkiyya daya tanā daidai da dirhami dubū biyu da dari biyar kō dīnari dubu.

(2) Bābu laifi idan mun ci dūkiyarsu: watau Bayahūde yanā ganin cin dūkiyar wanda bā Bayahūde ba irinsa halal ne a gare shi.

yake.” Alhāli kuwa shi, bā daga wurin Allah yake ba. Sunā fadar karya ga Allah, alhāli kuwa sunā sane.

79. Ba ya yiwuwa ga wani mutum, Allah Ya bā shi Littāfi da hukunci da annabci, sa'an nan kuma ya ce wa mutāne: “Ku kasance bāyi gare ni, baicin Allah.” Amma (zai ce): “Ku kasance māsu aikin ibāda da abin da kuka kasance kuna karantar da Littāfin, kuma da abin da kuka kasance kuna karantāwa⁽¹⁾.”

80. Kuma ba ya umurnin ku da ku riķi malā'iku da annabāwa Iyāyengiji. Shin, zai umurce ku da kāfirci ne a bāyan kun riga kun zama māsu sallamāwa (Musulmi)?

81. Kuma a lōkacin da Allah Ya riķi alkawarin annabāwa: “Lalle ne ban bā ku wani abu ba daga Littāfi da hikima, sa'an nan kuma wani manzo ya je muku, mai gaskatāwa ga abin da yake tāre da ku; lalle ne zā ku gaskata shi, kuma lalle ne zā ku taimake shi.” Ya ce: “Shin, kun tabbatar, kuma kun riķi alkawariñNa a kan wannan a gare ku?” Suka ce, “Mun tabbatar.” Ya ce: “To, ku yi shaida, kuma Ni a tāre da ku Inā daga māsu shaida.”

82. To, wadanda kuma suka jūya bāya a bāyan wannan, to, wadannan sū ne fāsiķai.

عَنِ اللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عَنِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَى
اللَّهِ الْكَذِبُ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧﴾

مَا كَانَ لِشَرِيكَ لِيَقُولَهُ إِلَّا كِتَابٌ
وَالْحُكْمُ وَالثُّبُوتُ شَهِيدٌ قُولُ لِلنَّاسِ كُفُوا
عَبَادًا لِيَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ كُفُوا
رَبِّنِيَعْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ
الْكِتَابُ وَمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ ﴿٨﴾

وَلَا يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلِئَةَ
وَالنَّبِيَّنَ أَنْبَابًا أَيْ أَمْرُكُمْ بِالْكُفْرِ عَدَّ
إِذَا نَتَّخِذُ مُشَاهِدَوْنَ ﴿٩﴾

وَإِذَا حَدَّ اللَّهُ مِيقَاتَ النَّبِيِّنَ لِمَاءَ اتَّيْتُكُمْ مِنْ
كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ شَرَحَهُ سَمْرَاطُ
مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتَؤْمِنُ بِهِ
وَلَتَنْصُرُنَّهُ وَقَالَ أَفَرِنَتُكُمْ وَلَخَذَنَّتُكُمْ عَلَى
ذَلِكُمْ إِصْرِي قَالُوا أَفَرِنَتَنَا قَالَ فَأَشَهَدُوا
وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿١٠﴾

فَمَنْ تَوَلَّ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ
الْفَلَسِقُونَ ﴿١١﴾

(1) Wannan ya nūna karatun Alkur'āni kawai bā da sanin ma'anarsa ba, dōmin a yi aiki da shi, bā ya isar mutum. Amman wanda ya kōyi ibāda sōsai, sa'an nan ya karanta Alkur'āni, to, zā a bā shi läda kō dā bā ya fahimtar ma'anarsa.

83. Shin wanin Addinin Allah suke nēma, alhālī kuwa a gare Shi ne wadanda ke cikin sama da kasa suka sallama Wa, a kan sō da kī, kuma zuwa gare Shi ake mayar da su?

84. Ka ce: "Mun yi ūmāni da Allah kuma da abin da aka saukar mana, da abin da aka saukar wa Ibrāhīma da Isma'il da Is'hāka da Yākūba da Jīkōki, da abin da aka bai wa Mūsā da Isā da annabāwa daga Ubangijinsu, bā mu bambantāwa a tsakānin kōwa daga gare su. Kuma mū, zuwa gare Shi māsu sallamāwa ne."

85. Kuma wanda ya nēmi wanin Musulunci ya zama addini, to, bā zā a karba daga gare shi ba. Kuma shi a Lāhira yanā daga cikin māsu hasāra.

86. Yāya Allah zai shiryar da mutāne wadanda suka kāfirta a bāyan ūmāninsu, kuma sun yi shaidar cēwa, lalle Manzo gaskiya ne, kuma hujjōji bayyanannu sun je musu? Allah bā Ya shiryar da mutāne azzālumai.

87. Wadannan, sakamakonsu shi ne, lalle a kansu akwai la'anar Allah da māla'iku da mutāne gabā daya.

88. Sunā māsu dawwama a cikinta, bā a sauకāka azābar gare su, kuma ba su zama ana yi musu jinkiri ba.

89. Fāce wadanda suka tūba daga bāyan wannan, kuma suka yi

أَفَغَيْرِ دِينِ اللَّهِ يَبْغُونَ وَلَهُ أَسْلَمَ مَن
فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا
وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٤٥﴾

قُلْ إِنَّمَا يَأْلِمُ اللَّهُ وَمَا أُنزَلَ عَلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ
عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَاسْمَاعِيلَ وَاسْحَاقَ
وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ
وَالنَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ
مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ وَمُسْلِمُونَ ﴿٤٦﴾

وَمَنْ يَتَّبِعْ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينَ فَإِنَّ يُفْكَرَ
مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَسِيرِينَ ﴿٤٧﴾

كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ
إِيمَانِهِمْ وَشَهَدُوا أَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ
وَجَاءَهُمْ أَبْيَتٌ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٤٨﴾

أُولَئِكَ جَرَأُوهُمْ أَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ
وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسُ أَجْمَعِينَ ﴿٤٩﴾

خَلِدِينَ فِيهَا لَا يُخْفَى عَنْهُمْ الْعَذَابُ
وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٥٠﴾

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا

gyāra, to, lalle ne Allah Mai gāfara ne Mai jin kai.

90. Lalle ne wadanda suka kāfirata a bāyan īmāninsu, sa'an nan kuma suka kāra kāfirci, bā zā a karbi tūbarsu ba. Kuma wadannan sū ne batattu.

91. Lalle ne wadanda suka kāfirata, kuma suka mutu alhāli kuwa suna kāfirai, to, bā zā a karbi cike da kasa na zināri daga dayansu ba, kō dā ya yi fansa da shi. Wadannan sunā da azāba mai radafī, kuma bā su da wasu mataimaka.

92. Bā zā ku sāmi kyautatāwa ba, sai kun ciyar daga abin da kuke so. Kuma abin da kuka ciyar, kō mēne ne, to, lalle ne Allah, gare shi, Masani ne.

93. Dukan abinci yā kasance halal ne ga Bani Isrā'īla, fāce abin da Isrā'īla ya haramta wa kansa daga gabānin saukar da Attaura. Ka ce: "To, ku zo da Attaura, sa'an nan ku karantā ta, idan kun kasance māsu gaskiya ne.

94. "To, wanda ya kirkira karya ga Allah daga bāyan wannan, to, wadannan sū ne azzālumai."

95. Ka ce: "Allah Ya yi gaskiya, sabōda haka ku bi akīdar Ibrāhīma, mai karkata zuwa ga gaskiya; kuma bai kasance daga māsu shirki ba."

96. Kuma lalle ne, 'Daki na farko⁽¹⁾ da aka aza dōmin mutāne,

فَإِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ تَحِيمُ^{٢٩}

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ ثُمَّ أَزْدَادُوا
كُفَّارًا نُقْبَلَ تَوْبَهُمْ وَأُولَئِكَ هُمُ
الظَّالِمُونَ^{٣٠}

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَا لَوْا وَهُمْ كُفَّارٌ
فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْ أَحَدٍ هُمْ قُلْ، الْأَرْضُ
ذَهَبًا وَلَوْ أَفْتَدَ يَوْمَةً أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَصْرٍ^{٣١}

لَنْ تَأْلُمُ الْيَرْحَقَ تُنْفِقُوا مِمَّا حُبِبُوكُنَّ
وَمَا تُنْفِقُوكُنَّ شَيْئًا وَفَإِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ عَلِيمٌ^{٣٢}

*كُلُّ الظَّعَامِ كَانَ حَلَالًا بَغْتَ
إِسْرَائِيلَ إِلَّا مَا حَرَمَ إِنْسَانٌ مِنْ عَلَيَّ نَفْسِهِ
مِنْ قَبْلِ أَنْ تُنْزَلَ الْتَّوْرَةُ قُلْ فَأُتُوا بِالْتَّوْرَةِ
فَاتَّوْهَا إِنَّ كُنْتُمْ صَدِيقِينَ^{٣٣}

فَمَنْ أَفْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ مِنْ بَعْدِ
ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ^{٣٤}

قُلْ صَدَقَ اللَّهُ فَاتَّبَعَ أُمَّةً إِنْرَاهِيمَ حَنِيفًا
وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ^{٣٥}

إِنَّ أَوَّلَيْتُ وَضْعَ لِلنَّاسِ لِلَّذِي يُبَكِّهُ

(1) Dākunan Allah a cikin kasa dōmin mutāne su yi ibāda zuwa gare su biyu ne; Ka'aba a Makka da Baitil Mukaddas. An gina Ka'aba a gabainisa da shekara arba'in. Dākin Bakka kuwa Ibrāhīma ne ya gina shi, alhāli Yahūdu da Nasāra sunā cēwa a kan addininsa suke. Dā sunā fadar gaskiya dā sun kōma a gare shi gabā daya.

hañika, shi ne wanda ke Bakka⁽¹⁾, mai albarka kuma shiriya ga tālikai.

97. A cikinsa akwai ãyøyi bayyanannu; (ga misāli) matsayin Ibrāhīma. Kuma wanda ya shige shi yā kasance mai amincewa. Kuma akwai hajjin Dākin dōmin Allah a kan mutāne, ga wanda ya sāmi ïkon zuwa gare shi, kuma wanda ya kafirta, to, lalle Allah Mawadāci ne daga barin tālikai.

98. Ka ce: “Yā kū Mutānen Littāfi! Don me kuke kāfirta da ãyøyin Allah, alhāli kuwa Allah Mai shaida ne a kan abin da kuke aikatāwa?”

99. Ka ce: “Ya ku Mutānen Littāfi! Don me kuke taushe wanda ya yi ìmāni, daga hanyar Allah, kuma kunā nēman ta zama karkatacciya, alhāli kuwa kunā māsu shaida? Kuma Allah bai gushe daga abin da kuke aikatāwa ba Yana Masani.”

100. Ya ku wadanda suka yi ìmāni! Idan kun yi dā'a ga wani bangare daga wadanda aka bai wa Littāfi, zā su mayar da ku kāfirai a bāyan ìmāninku!

101. Kuma yāyā kuke kāfircēwa alhāli kuwa anā karanta ãyøyin Allah a gare ku, kuma a cikinku akwai manzonSa? Kuma wanda ya nēmi tsari da Allah, to, an shiryar da shi zuwa ga hanya miñakkiya.

102. Yā ku wadanda suka yi ìmāni! Ku bi Allah da takawa, a kan hakkin binSa da takawa, kuma

مَبَارِكًا وَهُدًى لِلْعَالَمِينَ ﴿٦﴾

فِيهِءَايَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَقَامُ إِبْرَاهِيمَ وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ إِيمَانُهُ عَلَى النَّاسِ حُجَّ أَبْيَتٌ مَنْ أَسْطَاعَ إِلَيْهِ سَيِّلًا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٧﴾

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَكُفُّرُونَ بِرَبِّكُمْ إِنَّ اللَّهَ وَاللَّهُ شَهِيدٌ عَلَى مَا تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَصْدُونَ عَنْ سَيِّلِ إِنَّ اللَّهَ مِنْ إِمَانَهُمْ بَعُوهَا عَوْجَاجًا وَأَنْتُ شُهَدَاءُ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تُطِيعُوا فَرِيقًا مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ يَرِدُونَ كَمَّ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كُفَّارٍ ﴿١٠﴾

وَلَيَكُفَّرُونَ وَأَنْتُمْ شَهَادَةٌ عَلَيْكُمْ إِنَّمَا يَكْفُرُ اللَّهُ وَفِي كُمْ رَسُولُهُ وَمَنْ يَعْصِمْ بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِيَ إِلَى صَرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَ�بِيلِهِ

(1) Anā ce wa Makka Bakka.

kada ku mutu fāce kuna māsu salamawa (Musulmi).

103. Kuma ku yi daidami da igiyar Allah gabā daya, kuma kada ku rarraba. Kuma ku tuna ni'imar Allah a kanku, a lōkacin da kuka kasance makiya, sai Ya sanya sōyayya a tsakānin zukātanku, saboda haka kuka wāyi gari, da ni'imarSa, 'yan'uwa. Kuma kun kasance a kan gābar rāmi na wutā, sai Ya tsāmar da ku daga gare ta. Kamar wannan ne Allah Yake bayyanā muku āyōyinSa, tsammāninku, zā ku shiryu.

104. Kuma wata jama'a daga cikinku, su kasance suna kira zuwa ga alhēri, kuma suna umurni da alhēri, kuma suna hani daga abin da ake fi. Kuma wadannan, sū ne māsu cin nasara.

105. Kuma kada ku kasance kammar wadanda suka rarrabu, kuma suka sābā wa jūna, bāyan hujjōji bayyanannu sun je musu, kuma wadannan sunā da azāba mai girma.

106. A rānar da wasu fuskōki suke yin fari kuma wasu fuskōki suke yin baki, (zā a ce wa wadanda fuskokinsu suke yin baki): "Shin, kun kāfirta a bayan īmāninku? Don haka sai ku dandani azāba saboda abin da kuka kasance kuna yi na kāfirci."

107. Kuma amma wadanda fuskōkinsu suka yi fari, to sū, suna cikin rahamar Allah, kuma su, a cikinta, madawwama ne.

وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٦٥﴾

وَاعْتَصِمُوا بِحَجَّلِ اللَّهِ جَيْعَانًا وَلَا تَنْقَرُوهُ
وَإِذَا كُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذَا كُنْتُمْ
أَغْدَاءَ فَالْأَفْلَقَ بَيْنَ كُلِّيْكُمْ فَاصْبِحُمْ
يَنْعَمِتُهُ إِلَى حَوَّاتِكُنْتُرَ عَلَى شَفَاعَهُنَّرَ
مِنْ أَنَّارَ فَانْقَذُكُمْ مِنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ
لَكُمْ إِيمَانِهِ لَعَلَّكُمْ تَهَدُونَ ﴿٦٦﴾

وَلَا تَكُنْ مِنَ الْكُفَّارِ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ
وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَا عَنِ الْمُنْكَرِ
وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٦٧﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَفَرُوا وَأَخْتَلُفُوا مِنْ بَعْدِ
مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ﴿٦٨﴾

يَوْمَ تَبَيَّنُ شُعُورُهُمْ وَجْهُهُمْ وَجْهُهُمْ فَلَمَّا أَذْهَبَنَا
أَسْوَدَتْ وَجْهُهُمْ أَكَفَرُهُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ
فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٦٩﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ أَيْضَضُتْ وَجْهُهُمْ فِي رَحْمَةٍ
الَّهُمُّ فِيهَا خَلِدُونَ ﴿٧٠﴾

108. Wadannan ãyøyin Allah ne, muna karanta su a gare ka da gas-kiya, kuma Allah bã Ya nufin wani zâlunci ga tâlikai.

109. Kuma abin da ke cikin sammai da abin da ke cikin fasa, na Allah ne, kuma zuwa gare Shi ake mayar da al'amurra.

110. Kun kasance mafi alhērin al'umma wadda aka fitar ga mutâne, kuna umurni da alhēri, kuma kunâ hani daga abin da ake ki, kuma kunâ imâni da Allah. Kuma dâ Mutânen Littâfi sun yi imâni, lalle ne, dâ (haka) yâ kasance mafi alhēri a gare su. Daga cikinsu akwai mûminai, kuma mafi yawansu fâsi-kai ne.

111. Bâ zâ su cûce ku ba, fâce dai tsangwama. Kuma idan sun yâke ku zâ su jûya muku bâya, sa'an nan kuma bâ zâ a taimake su ba.

112. An dôka faskanci a kansu a inda duk aka sâme su, fâce da wani alkawari daga Allah da alkawari daga mutâne. Kuma sun kôma da fushi daga Allah, kuma aka dôka talauci a kansu. Wannan kuwa dômin sù, lalle sun kasance suna kâfirta da ãyøyin Allah, kuma suna kashe annabâwa, bâ da wani hafki ba. Wannan kuwa dômin sâbhâwar da suka yi ne, kuma sun kasance suna yin ta'adi.

113. Ba su zama daidai ba ; daga Mutânen Littâfi akwai wata al'umma wadda take tsaye, suna karâtun ayøyin Allah a cikin sâ'ô'in dare, alhâli kuwa sunâ yin sujada.

تِلْكَءِ اِيَّكُمْ أَنَّهُ تَنْلُوْهَا عَنِّيْكُمْ بِالْحَقِّ

وَمَا اَنَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِّلْعَامِمِينَ ﴿٦﴾

وَلَيَّهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ

وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٧﴾

كُنْتُ خَيْرَ أَمَّةٍ اخْرِجْتَ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ

بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ

وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْلَاهُ وَلَوْلَاهُ أَمَّنَ أَهْلُ الْكِتَابِ

لَكَانَ خَيْرًا لِّهُمْ فَنَهَمُوا مِنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ

وَأَكَثَرُهُمُ الْفَسِيقُونَ ﴿٨﴾

لَنْ يَضُرُّوكُمْ إِلَّا أَذَّى وَإِنْ يُقْتَلُوكُمْ

يُولُوكُمُ الْأَدَبَارُ لَا يُنَصَّرُونَ ﴿٩﴾

ضُرِّبَتْ عَلَيْهِمُ الْأَذْلَةُ إِنَّ مَا تُقْفِرُ إِلَّا

يَحْبَلُ مِنَ اللَّهِ وَحْبَلٌ مِّنَ النَّاسِ وَبَاءَ وَ

يُغَصَّبٌ مِّنَ اللَّهِ وَضُرِّبَتْ عَلَيْهِمُ

الْمَسْكَكَةُ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَافُرُوا يَكُفُّرُونَ

بِعَائِتَ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ أَلْأَئِمَّةَ بِغَيْرِ حَقٍّ

ذَلِكَ بِمَا عَصَوْكُمْ كَانُوا يَعْدُونَ ﴿١٠﴾

* لَيْسُوا سَوَاءً مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أَمْهُ

فَإِيمَانُهُمْ يَسْتَلُوْهُ اِيَّكُمْ اَنَّهُ اَيَّلٍ

وَهُمْ يَسْجُدُونَ ﴿١١﴾

114. Suna īmāni da Allah da Yinin Lāhira, kuma suna umurni da abin da aka sani kuma suna hani daga abin da ba a sani ba, kuma sunā gaugāwa a cikin alhērai. Kuma wadannan suna cikin sālihai.

115. Kuma abin da suka aikata daga alhēri, to, bā zā a yi musu musunsa ba. Kuma Allah Masani ne māsu taħawa.

116. Lalle ne wadanda suka kāfirta, dūkiyōyinsu kō diyansu bā zā su wadatar musu da kōme ba daga Allah kuma wadannan abōkan Wuta ne, sū, a cikinta, madawwama ne.

117. Misālin abin da suke ciyawwa, a cikin wannan rāyuwar dūniya, kamar misālin iska ce (wadda) a cikinta akwai tsananin sanyi, ta sāmi shukar wasu mutāne wadanda suka zālunci kansu, sai ta halakar da ita. Allah bai zālunce su ba, amma kansu suka kasance sunā zālunta.

118. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Kada ku riķi abōkan asiri daga waninku, bā su taħaita muku barna. Kuma sun yi gūrin abin da zā ku cūtu da shi. Haķika, kiyayya tā bayyana daga bākunansu, kuma abin da zukātansu ke bōyēwa ne mafī girma. Kuma lalle ne, Mun bayyana muku āyōyi, idan kun kasance kunā hankalta.

119. Gā ku yā wadannan! Kunā son su, bā su son ku, kuma kuna īmāni da Littāfi dukansa. Kuma idan sun hađu da ku sukan ce “Mun

يُؤْمِنُوْت بِاللَّهِ وَالْيَوْمَ الْآخِرِ وَيَأْمُرُونَ
بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَيُسْرِعُونَ فِي الْحَيْرَةِ وَأَولَئِكَ
مِنَ الصَّابِرِينَ ﴿١١﴾

وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ حَيْرٍ فَإِنَّهُ يُكَفِّرُهُ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿١٢﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ
وَلَا أَوْلَادُهُمْ مَنْ أَنَّ اللَّهَ شَيَّأَ أَوْ لَمْ يَشَّأْ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٣﴾

مَثُلُّ مَا يُنِفِّقُونَ فِي هَذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
كَمَثُلِ رِيحٍ فِيهَا صَرْأَصَابَتْ حَرَثَ قَوْمٍ
ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ فَأَهْلَكَتْهُمْ وَمَا
ظَلَمُهُمُ اللَّهُ وَلَكِنَّ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ إِذَا مَنَّا لَهُمْ لَا يَتَّخِذُونَهُمْ
دُونَكُمْ لَا يَأْلُونَ كُمْ حَبَالًا وَدُونَمَا عَنْهُمْ
قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْرَاهِمْ
وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ قَدْ بَيَّنَ الْكُوْكُبُ
الْأَكْيَتِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُوْتَ ﴿١٥﴾

هَأَنْتُمْ أَفَلَمْ تُجْنِبُوهُمْ وَلَا يَجْنِبُونَكُمْ
وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَبِ كُلِّهِ وَإِذَا الْقُوْكُبُ قَاتَلَوْا

yi ّimāni". Kuma idan sun kadaita sai su ciji yātsu a kanku don takaici. Ka ce, "Ku mutu da takaicinku. Lalle ne, Allah Masani ne ga abin da ke cikin kirāza."

120. Idan wani alhēri ya shāfe ku sai ya bākanta musu rai, kuma idan wata cūta ta shāfe ku sai su yi farin ciki da ita. Kuma idan kun yi hākuri kuma kuka yi taħawa, kullinsu bā ya cūtar ku da kōme. Lalle ne, Allah ga abin da suke aikatāwa Mai kēwayēwa ne.

121. Kuma a lōkacin⁽¹⁾ da ka yi sauko daga iyālanka kana zaunar da mūminai a wurāren zama dōmin yāki, kuma Allah Mai ji ne, Masani.

122. A lōkacin da kungiyōyi⁽²⁾ biyu daga gare ku suka yi niyyar su karye, kuma Allah ne Majibincinsu, don haka, ga Allah mūminai sai su dogara.

123. Kuma lalle ne, hākiķa, Allah Yā taimake ku a Badar, alhāli

ءَمِنَّا وَإِذَا خَلَقَ أَعْصُوْعَائِيْكُمْ الْأَنَامِلَ
مِنَ الْغَيْظِ قُلْ مُؤْتَوْبٌ عَيْنِظِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيْمٌ
بِذَاتِ الْأَصْدُورِ ﴿١٦﴾

إِنْ تَمْسَكُ كُحْسَنَةً سَوْهُمْ وَإِنْ تُصِبَّكُ
سَيْئَةً يَفْرَحُوا بِهَا وَإِنْ تَصِيرُوا وَتَتَّقُوا
لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ بِمَا
يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿١٧﴾

وَلَذَّدَوْتَ مِنْ هَلِكَ تُبُوئِي الْمُؤْمِنِينَ
مَقْعِدَ لِلْقِتَالِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلَيْمٌ ﴿١٨﴾

إِذْ هَمَتْ طَلَابَقَتَانَ مِنْكُمْ أَنْ تَقْشَلَأَ وَاللَّهُ
وَلِيْهُمَا وَعَلَى اللَّهِ فَلَيْسَوْكَلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٩﴾

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِسَدْرٍ وَأَنْسَمَ دَلْلَةً فَاتَّقُوا اللَّهَ

(1) Misāli ne ga cēwa idan kun yi ّimāni, kuma kun yi taħawa, to, kullinsu bā ya cūtar da ku da kōme, dōmin abin da ya auku a Yākin Uhdu yā isa misāli ga cēwa, sai kun karkace daga hanya sa'ān nan wani abu zai sāme ku. Asalin maganar shī'ne, Annabi yā fita Uhdu da mutum dari tara da hamsin, kuma kāfirai sunā dubū uku. Annabi ya sauksa a Uhdu rānar Asabat, bakwai ga Shawwal, shekara ta uku ga Hijira, ya sanya bayansa wajen dūtsen Uhdu, ya gyāra safūfuwan mayāķa, kuma ya zaunar da wata runduna ta maharba a gefen dūtsen da shugabanci Abdullahi dan Jubair. Sa'ān nan ya ce musu: "Ku kāre mu da harbi, kada su zo mana daga bāya, kada ku daga daga nan, mun rinjāya kō an rinjāye mu." Sai suka sābā wa umurnin, don haka masifar Uhdu ta auku.

(2) Banū Salimah da Banū Hārisa sun tāshi kōmāwa gida, su bar yāki, a lōkacin da Abdullahi bn Ubayyi bn Salūl ya kōma da jama'arsa, Allah Ya tsare musu ّimāniinsu, ba su kōma ba. Watau yanā cēwa idan wani abu na masifa ya sāme ku, to, kun sābā wa Allah ne kamar yadda ya auku a Uhdu, suka sanya Annabi ya fito daga Madīna kuma maharba suka bar wurin da aka ayyana musu. Amma kuma ai Allah Ya Taimake ku, a Badar a lōkacin da ƙarfinku bai kai haka ba. sabōda rashin sabāwarku ga umurninSa.

kuwa kunā mafiya rauni, sabōda haka ku bi Allah da takawa tsammāninku, kuna gōdēwa.

124. A lōkacin da kake cēwa ga mūminai, "Shin, bai ishe ku ba, Ubangijinku Ya taimake ku da dubu uku daga malā'iku saukakku?

125. "Na'am! Idan kuka yi hakuri, kuma kuka yi ta'kawa, kuma suka zo muku da gaugawarsu, irin wannan, Ubangijinku zai kāre ku da dubu biyar daga malā'iku māsu alāma."

126. Kuma Allah bai sanya shi⁽¹⁾ ba, fāce dōmin bushāra a gare ku, kuma dōmin zukātanku su natsu da shi. Taimako bai kasance ba fāce daga wurin Allah, Mabuwāyi, Mai hikima.

127. Dōmin Ya katse wani gēfe daga wafanda suka kāfīrtā, ko kuma Ya faskantā su, har su jūya, suna māsu rubushi.

128. Bābu kōme a gare ka game da al'amarin (shiryar da su banda iyar da manzanci). Ko Allah Ya karbi tūbarsu, kō kuwa Ya yi musu azāba, to lalle ne sū, māsu zālunci ne.

129. Allah ne da mulkin abin da yake a cikin sammai da abin da yake a cikin kasa, Yana gāfarta wa wanda Yake so, kuma Yanā azabta wanda Yake so, kuma Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٧﴾

إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَنَّ يَكْفِيَ كُمْ أَنْ
يُمْدَدَ كُمْ بِكُمْ شَلَّةً إِلَيْهِ مِنَ الْمَلِكِ
مُنْزَلِينَ ﴿١٨﴾
بَلْ أَنْ تَصْبِرُوا وَتَتَقَوَّلُوا تُؤْكِمُ مِنْ
فَوْرَهِمْ هَذَا إِيمَادٌ كُمْ بِخَمْسَةَ
إِلَيْهِ مِنَ الْمَلِكِ مُسْوِمِينَ ﴿١٩﴾

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشِّرَى لِكُمْ وَلِلظَّمَانِ
قُلُوبُكُمْ بِهِ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ
اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿٢٠﴾

لِيُقْطَعَ طَرَفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا
أُوْيَكِبَتْهُمْ فَيَكْلِمُونَ حَمَلِينَ ﴿٢١﴾

لَيْسَ لَكُمْ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ وَلَا يَنْبُوْعُ عَلَيْهِمْ
أُوْيَدُهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ ﴿٢٢﴾

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
يَعْفُرُ لَمَنْ يَشَاءُ وَيَعْدِبُ مَنْ يَشَاءُ
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٣﴾

(1) Taimako da mala'iku.

130. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Kada ku ci riba ninki ninki, ribanye, kuma ku bi Allah da taķawa, tsammāninku zā ku ci nasara.

131. Kuma ku ji tsōron wutā wadda aka yi tattali dōmin kāfirai.

132. Kuma ku yi dā'a ga Allah da ManzonSa, tsammāninku a yi muku rahama.

133. Kuma ku yi gaugāwa zuwa ga nēman gāfara daga Ubangijinku da wata Aljanna wadda fādinta (daidai da) sammai da kasa ne, an yi tattalinta dōmin māsu taķawa.

134. Wadanda suke ciyarwa a cikin sauķi da tsanani, kuma suke māsu hadiyēwar fushi, kuma māsu yāfe wa mutāne laifi. Kuma Allah Yana son māsu kyautatāwa.

135. Kuma wadanda suke idan suka aikata wata alfāsha ko suka zālunci kansu sai su tunā da Allah, sabōda su nēmi gāfarar zunubansu ga Allah. Kuma wāne ne ke gāfara ga zunubai, fāce Allah? Kuma ba su dōge a kan abin da suka aikata ba, alħāli kuwa suna sane.

136. Wadannan sakamakonsu gāfara ce daga Ubangijinsu, daga Gidajen Aljanna (wadanda) kōramu na gudana daga karkashinsu, suna madawwama a cikinsu. Kuma mādalla da ijārar māsu aiki.

137. Lalle ne, misālai sun shūde a gabāninku, sai ku yi tafiya a cikin kasa, sa'an nan ku dūba, yāyā āki-bar māsu karyatāwa ta kasance.

يَتَأْكِلُونَ الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَأْكِلُوا الرَّبُوْلَا
أَضَعُفًا مُضَعَّفَةً وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعْلَكُمْ
قُتْلُوكُونَ ﴿٢٦﴾

وَاتَّقُوا النَّارَ أَلَّا تَأْكِلَنَّ الْكُفَّارِينَ ﴿٢٧﴾
وَأَطْبِعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعْلَكُمْ
تُرْحَمُونَ ﴿٢٨﴾

* وَسَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ
وَجَنَّةٍ عَرَضُهَا السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ
أَعْدَتْ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٢٩﴾

الَّذِينَ يُفَقُّونَ فِي السَّرَّاءِ وَالصَّرَاءِ
وَالَّذِينَ اظْمَنُوا الْعَيْظَ وَالْعَافِينَ
عَنِ الْأَنْسَافِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٠﴾

وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَحْشَةً أَوْظَلُمُوا
أَنفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا
لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ
يُصْرِرْ أَعْلَى مَا فَلَوْا وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٣١﴾

أُولَئِكَ جَزَاؤُهُمْ مَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ
وَجَنَّتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ حَلِيلُهُمْ
فِيهَا وِعْدَ أَجْرُ الْعَمَلِينَ ﴿٣٢﴾

فَدَخَلَتْ مِنْ قَنْلَكُمْ سُنَّتٍ فَسِرُوا
فِي الْأَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَلِيقَةُ
الْمُكَدَّبِينَ ﴿٣٣﴾

138. Wannan bayāni ne ga mutāne, kuma shiryuwa ce da wa'azi ga māsu taķawa.

139. Kuma kada ku yi rauni, kuma kada ku yi baķin ciki, alhāli kuwa kū ne mafiya dfaukaka, idan kun kasance māsu īmāni.

140. Idan wani mīki ya shāfe ku, to, lalle ne, wani mīki kamarsa ya shāfi mutānen, kuma wadancan kwānaki Muna sarrafa su a tsakānin mutāne, dōmin Allah Ya san wafanda suka yi īmāni kuma Ya sāmi māsu shahāda daga gare ku. Kuma Allah ba Ya son azzālumai.

141. Kuma dōmin Allah Ya daueraye wafanda suka yi īmāni, kuma Ya kōke kāfirai.

142. Ko kun yi zaton ku shiga Aljanna alhāli kuwa Allah bai wāda sanin wafanda suka yi jihādi daga gare ku ba, kuma Ya san māsu haķuri?

143. Kuma lalle ne, haķīka, kun kasance kuna gūrin mutuwa tun a gabānin ku hadfu da ita, to, lalle ne, kun gan ta,⁽¹⁾ alhāli kuwa kuna kallo.

144. Kuma Muhammadu bai zama ba face manzo, lalle ne manzanni sun shūde a gabāninsa. Ashe idan ya mutu ko kuwa aka kashe shi, zā ku jūya a kan dugaduganku? To wanda ya jūya a kan dugadugansa, bā zai cūci Allah da kōme ba. Kuma Allah zai sāka wa māsu gōdiya.

هَذَا يَبَأُ إِنَّ اللَّهَ أَنْ وَهْدَىٰ وَمَوْعِظَةٌ
لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٧﴾

وَلَا تَهُوَأْ لَا تَخْرُوْأْ وَإِنَّهُمْ أَلَّا عَلَوْنَ إِنْ
كَنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٨﴾

إِنْ يَمْسِسْ كُوْفَّةً فَقَدْ مَسَ الْقَوْمَ قَرْبًا
مَثْلُهُ وَتَلَكَ الْأَيَّامُ دُنْدُولُهَا يَبَأُونَ
إِنَّ النَّاسَ إِنَّمَا يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَسْخَدُ
مِنْ كُمْ شَهَادَةَ اللَّهِ الَّذِينَ لَا يُحِبُّونَ
الظَّالِمِينَ ﴿٩﴾

وَلَيَمْحَصَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَمْحَقَ
الْكَافِرِينَ ﴿١٠﴾

أَفَرَحِسْبِتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمُ
اللَّهُ الَّذِينَ جَهَدُوا مِنْهُمْ وَيَعْلَمَ
الصَّابِرِينَ ﴿١١﴾

وَلَقَدْ كُشِّمْتُمْ تَمَوَّنَتِ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِهِ
تَلْقَوْهُ فَقَدْ زَرَأْتُمُوهُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿١٢﴾

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَاتَ مِنْ قَبْلِهِ
الرَّسُولُ أَقَبَنَ مَاتَ أَوْ قُتِلَ أَنْ قَبَّتْهُ عَلَيَّ
أَعْقَبَهُ كُوْفَّةً وَمَنْ يَقْلِبْ عَلَىٰ عَقْبِيْهِ فَلَئِنْ
يَضْرَرَ اللَّهُ شَيْئًا وَسَيَجْزِيَ اللَّهُ
الشَّاكِرِينَ ﴿١٣﴾

(1) Mutuwa watau, kunā gūrin wani yāki a bāyan na Badar yā zo.

145. Kuma bā ya yiwuwa ga wani rai ya mutu fāce da iznin Allah, wa'adi ne mai kavyadadden ajali. Kuma wanda yake nufin sakamakon dūniya Muna bā shi daga gare ta. Kuma wanda ke nufin samakon Lāhira Muna bā shi daga gare ta. Kuma zā Mu sāka wa māsu godiya.

146. Kuma da yawa wani annabi wanda ya yi yāki, akwai jama'a māsu yawa tāre da shi, sa'an nan ba su yi laushi ba ga abin da ya same su a cikin hanyar Allah, kuma ba su yi rauni ba kuma ba su sad da kai ba. Kuma Allah Yana son māsu haküri.

147. Kuma bābu abin da ya kassance maganarsu fāce fadarsu cēwa: "Yā Ubangijinmu! Ka gāfarta mana zunubanmu da barnarmu a cikin al'amarinmu, kuma Ka tabbarat da dugaduganmu, kuma Ka taimake mu a kan mutānen nan kāfirai."

148. Allah Yā sāka musu da sakamakon dūniya da kuma kyakkyawan sakamakon Lāhira. Kuma Allah Yana son māsu kyau-tatāwa.

149. Yā ku wafanda suka yi īmāni! Idan kun yi dā'a ga wafanda suka kāfirta zā su mayar da ku a kan dugāduganku, har ku jūya kunā māsu hasāra.

150. Ā'a, Allah ne Majibincinku, kuma Shī ne Mafī alhērin mataimaka.

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ
اللَّهِ كَتَبَ مُؤْمِنًا وَمَنْ يُرِدُ تَوَابَ الدُّنْيَا
نُقْتَلُهُ مِنْهَا وَمَنْ يُرِدُ تَوَابَ الْآخِرَةِ نُقْتَلُهُ
مِنْهَا وَسَنَجِزِي أَشَّهَادَكُلَّيْنِ ﴿١٥﴾

وَكَانَ مِنْ نَّبِيٍّ قَاتَلَ مَعَهُ رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ
فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَمَا أَصْعَفُوا وَمَا أَسْتَكَلُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ
الصَّابِرِينَ ﴿١٦﴾

وَمَا كَانَ قَوْلَهُمْ إِلَّا أَنْ قَاتَلُوا رَبَّنَا أَغْفَرْنَا دُنْيَانَا
وَأَسْرَافًا فِي أَمْرِنَا وَثَيَّتْ أَقْدَامَنَا
وَأَنْصُرَنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكُفَّارِينَ ﴿١٧﴾

فَعَاتَهُمُ اللَّهُ تَوَابُ الدُّنْيَا وَحْسَنَ تَوَابِ
الْآخِرَةِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٨﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تُطِيعُوا
الَّذِينَ كَفَرُوا وَإِنَّ رُدُودَكُمْ عَلَى
أَعْقَبِكُمْ فَتَنَقِلُونَ وَأَخْسِرُونَ ﴿١٩﴾

بَلِ اللَّهِ مَوْلَانَا كُمْ وَهُوَ خَيْرُ
النَّصَرِينَ ﴿٢٠﴾

151. Zā Mu jēfa tsōro a cikin zukātan wadanda suka kāfirta, sabōda shirkin da suka yi da Allah gāme da abin da bai saukar da wani dalili ba game da shi. Kuma makōmarsu Wuta ce, kuma tir da mazauzin azzālumai!

152. Kuma lalle ne, hakīka, Allah Yā yi muku gaskiya ga wa’adinSa, a lokacin da kuke kashe su da izninSa, har zuwa lōkacin da kuka kāsa⁽¹⁾, kuma kuka yi jāyayya a cikin al’amarin, kuma kuka sābā, a bāyan (Allah) Ya nūna muku abin da kuke so. Daga cikinku akwai wanda yake nufin duniya kuma daga cikinku akwai wanda ke nufin Lāhira. Sa’an nan kuma Ya jūyar da ku daga gare su, dōmin Ya jarabe ku. Kuma lalle ne, hakīka, Ya yāfe muku laifinku. Kuma Allah Ma’abucin falala ne ga mūminai.

153. A lōkacin da kuke hawan dūtse, gudāne. Kuma ba ku karkata a kan kōwa ba, alhāli kuwa Manzon Allah nā kirān ku a cikin na karshenku⁽²⁾. Sa’an nan (Allah) Ya sākā muku da bakin ciki a tāre da wani bakin ciki. Domin kada ku yi

سَنَقِي فِي قُلُوبِ الظَّالِمِينَ كَفَرُوا لِرَغْبَةِ
بِمَا أَشَرَّكُوا بِإِذْنِ اللَّهِ مَا لَمْ يُنْزِلْ لَهُمْ
سُلْطَانًا وَمَا وَلَهُمْ أَنْتَارٌ وَلِيَسَ
مَثَوِي الظَّالِمِينَ ﴿١٥١﴾

وَلَقَدْ صَدَقُوكُمْ اللَّهُ وَعْدُهُ
إِذْ تَحْسُنُهُمْ بِإِذْنِهِ حَقًّا إِذَا
فِي شَلَّتُمْ وَتَنَزَّعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُمْ
مِنْ بَعْدِ مَا أَرَيْتُكُمْ مَا تَحْبُبُونَ
مِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ
مَنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ثُمَّ صَرَقْتُمْ عَنْهُمْ
لِبَتَّى إِلَيْكُمْ وَلَقَدْ عَفَّ عَنْكُمْ
وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٥٢﴾

*إِذْ تُصْعِدُونَ وَلَا تَلُوْنَ
عَلَىٰ أَحَدٍ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ
فِي أَخْرَى إِلَيْكُمْ فَأَثْبَتُكُمْ غَمَّا
بِعَمَّ لِكَيْلًا تَحْرُوْ عَلَىٰ

(1) A lōkacin da aka fāra Yākīn Uhdu. Musulmi suka fāra kōra sunā kisa, sunā kāmu. Sai wasu maharba suka ce: “Kada a kāme ganīma a bar mu”. Shugabani Abdullahi bn Jubair ya ce musu “Ku tuna da maganar Manzon Allah da ya ce kada mu bar wurinmu sai idan shi ne ya kirāye mu.” Sai suka ki saurāran maganarsa suka tafī kāmun ganima. Sai Allah Ya biyō musu da Khālid bn Wālid ta bāya, ya kashe Abdullahi da sauran wadanda suka rage. Sa’an nan kuma sai yākīn Musulmi ya karye, suka gudu suka hau dūtse, sai mutum göma sha dāya ko shā biyu kawai aka bari tāre da Annabi, yanā kirān su sunā gudu.

(2) Bāyan da hankalinsu ya kōma gare su sai suka ga sakamakon sābā wa umurnin Allah, ya zama karyēwar yākī da rashin ganīma.

bañin ciki a kan abin da ya kubuce muku, kuma kada ku yi bañin ciki a kan abin da ya sâme ku. Kuma Allah Masani ne ga abin da kuke aikatâwa.

154. Sa'an nan kuma (Allah) Ya saukar da wani aminci a gare ku daga bâyan bañin cikin; gyangyadî yanâ rufe wata fungiya daga gare ku, kuma wata fungiya, lalle ne, râyukansu sun shagaltar da su, suna zaton abin da bâ shi ne gaskiya ba, a game da Allah, irin zaton jahiliyya, suna cêwa: "Ko akwai wani abu a gare mu dai daga al'amarin?" Ka ce, "Lalle ne al'amari dukansa na Allah ne." Suna bôyêwa, a cikin zukatansu, abin da bâ su bayyana shi a gare ka. Suna cêwa: "Da munâ da wani abu daga al'amarin dâ ba a kashe mu ba a nan." Ka ce: "Kô dâ kun kasance a cikin gidâjenku, dâ wadanda aka rubûta musu kisa sun fita zuwa ga wurâren kwanciyarsu;" kuma (wannan abu yâ auku ne) dömin Allah Ya jarribi abin da ke cikin kirâzanku. Kuma dömin Ya tsarkake abin da ke cikin zukâtanku. Allah Masani ne ga abin da ke cikin kirâza.

155. Lalle ne, wadanda suka jüya daga gare ku a ranar haduwár jama'a biyu, Shaidan kawai ne ya talâlâbantar da su, sabôda sâshen abin da suka tsirfanta. Kuma lalle ne hakîka, Allah Ya yâfe laifi daga gare su. Lalle Allah ne Mai gâfara Mai hakuri.

مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَا أَصْبَحَتُمْ
وَاللَّهُ خَيْرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ١٥٤

تُرَأَنَّ لَعَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْفُطْرَةِ مَنَّةٌ
لِعَاسَا يَعْشَى طَاغِيَةً مِنْكُمْ وَطَاغِيَةً قَدْ
أَهْمَمْتُهُمْ أَنفُسُهُمْ هُرِيَّطْلُونَ بِاللَّهِ عَزَّ
الْحَقُّ طَنَ الْجَاهِلَةِ يَقُولُونَ هَلْ لَتَأْمَنَّ
الْأَمْرَ مِنْ شَيْءٍ قُلْ إِنَّ الْأَمْرَ كُلُّهُ مِنْ اللَّهِ
يُخْفُونَ فِي أَنفُسِهِمْ مَا لَا يُبَدِّلُونَ لَكَمْ يَقُولُونَ
لَوْ كَانَ لَتَأْمَنَّ الْأَمْرَ شَيْءٌ إِمَّا قُتِلَتْ أَهْنَاقُ
لَوْ كُنْتُمْ فِي يُوْتُكُمْ لَبَرَّ الَّذِينَ كُتِبَ
عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ إِلَى مَصَارِعِهِمْ وَلَيَسْتَأْنِي اللَّهُ
مَافِ صُدُورِكُمْ وَلَيُمَحَّضَ مَا فِي
قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ١٥٥

إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْنَا مِنْكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
الْجَمِيعُونَ إِنَّمَا أَسْتَرْلَهُمُ الشَّيْطَانُ
بِعَضَ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَ اللَّهُ عَنْهُمْ
إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ حَلِيمٌ ١٥٥

156. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Kada ku kasance kamar wadanda suka kāfirta, kuma suka ce wa 'yan'uwansu idan sun yi tafiya a cikin kasa kō kuwa suka kasance a wurin yāki: "Dā sun kasance a wurinmu, dā ba su mutu ba, kuma dā ba a kashe su ba." (Wannan kuwa) Dōmin Allah Ya sanya wac-can magana ta zama nadāma a cikin zukātansu. Kuma Allah ne Yake rāyarwa kuma Yake matarwa. Kuma Allah, ga abin da kuke aika-tāwa, Mai gani ne.

157. Kuma lalle ne, idan aka kashe, ku a cikin hanyar Allah, ko kuwa kuka mutu, hakīka, gāfara daga Allah da rahama ne mafi alhēri daga abin da suke tārāwa.

158. Kuma lalle ne idan kun mutu ko kuwa aka kashe ku, hakīka, zuwa ga Allah ake tāra ku.

159. Sabōda wata rahama ce daga Allah ka yi sanyin hali a gare su. Kuma dā kā kasance mai hushi, mai kaurin zuciya, dā sun wātse daga gēsenka. Sai ka yāfe musu laifinsu, kuma ka nēma musu gāfara, kuma ka yi shāwara⁽¹⁾ da su a cikin al'amarin. Sa'an nan kuma idan ka yi niyyar zartarwa, to, ka dōgara ga Allah, lalle ne, Allah Yana son māsu tawakkali.

يَا تَبَّاهُ الَّذِينَ إِمْنَوْا لَا تُكَوِّنُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا
وَقَالُوا لِلْحَوْنَاهُمْ إِذَا ضَرَبُوا فِي الْأَرْضِ
أَوْ كَافُرُوا عَزِيزٌ لَوْكَانُوا عِنْدَنَا مَا مَأْتُوا
وَمَا قَاتَلُوا لِيَجْعَلَ اللَّهُ ذَلِكَ حَسَرَةً فِي
فُلُوْبِهِمْ وَلَلَّهُ يُمْكِنُ وَيُنْبِتُ
وَلَلَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٦٧﴾

وَلَئِنْ قُتِلُوكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مُتَشَّرِّعَ مَغْفِرَةً
مِنْ اللَّهِ وَرَحْمَةً حَيْرٌ مَا يَجْمَعُونَ ﴿٦٨﴾

وَلَئِنْ مُتَّمَّرٌ وَقُتِلُوكُمْ لِإِلَى اللَّهِ تُحْسِنُونَ ﴿٦٩﴾

فِيمَارِمَهُتِّي مِنَ اللَّهِ لِنَتْ لَهُمْ وَلَوْكَتْ فَطَا
غَلِيظُ الْقُلُبِ لَا نَفَضُوا مِنْ حَوْلَكَ فَأَعْفُ
عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرُ لَهُمْ وَشَاوِرُهُمْ فِي الْأَمْرِ
فَإِذَا عَزَمْتَ فَوَكِّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
الْمُتَوَكِّلِينَ ﴿٧٠﴾

(1) Annabi shi ne makomar al'amurra ga dukan kome, amma Allah Ya lizimta masa sauķin hali zuwa ga Sahabbansa, da yin ma'āmala da su, ma'āmala mai kyau, da yi musu addu'a a kōwane hāli, kuma a wurin yāki kō abin da ya shāfi yāki, Yā lizimta masa ya yi shāwara da su, kuma Ya bā shi damar yin ijtiħādi a nan, sa'an nan Ya umarce shi da ya dōgara ga Allah wajen zartaswa, a kan ra'ayin da ya gani daga gare su.

160. Idan Allah Ya taimake ku, to, bābu marinjayi a gare ku. Kuma idan Ya yarbe ku, to, wānē ne wanda yake taimakon ku bāyanSa? Kuma ga Allah sai mūminai su dōgara.

161. Kuma bā ya yiwuwa ga wani annabi ya ci gulūlu.⁽¹⁾ Wanda ya ci gulūlu zai je da abin da ya ci na gulūlun, a Rānar Kiyāma. Sa'an nan a cika wa kōwane rai sakamakon abin da ya tsirfanta. Kuma sū, bā zā a zālunce su ba.

162. Shin fa, wanda ya bībiyi yardar Allah, yana zama kamar wanda ya kōma da fushi daga Allah, kuma makomarsa Jahannama ce? Kuma tir da makōma ita!

163. Sū, darajōji⁽²⁾ ne a wurin Allah, kuma Allah Mai gani ne ga abin da suke aikatāwa.

164. Lalle ne, hakīka, Allah Yā yi babbar falala⁽³⁾ a kan mūminai, dōmin Yā aika, a cikinsu, Manzo daga ainihinsu yana karanta àyoyinSa a gare su, kuma yana tsarkake su, kuma yana karantar da su Littāfi da hikima, kuma lalle, sun kasance daga gabāni, hakīka suna cikin bata bayyananniya.

(1) Gulūlu sh̄ ne sātar wani abu daga ganīmar yāki a gabānin raba ta a tsakānin mayāka. Allah Yā ce, "Yin gulūlu haram ne a kan kōwane annabi ko da wafanda ba a halatta wa cin ganima ba, balle ga wanda aka halatta wa. Kamar yadda gulūlu yake haram a kan annabāwa haka yake haram a kan mabiyansu."

(2) Mūminai māsū darajōji ne a wurin Allah gwargwadon īmāninsu da ta'kawarsu da kuma falalar da Allah Ya yi musu. Haka sū kuma kāfirai sunā da magangara zuwa kasa gwargwadon mugun aikinsu.

(3) Allah Yā nūna falalar da Ya bai wa Annabi Muhammadu, tsīra da aminci su tabbata a gare shi, da yake har Yanā yi wa mūminai gōri da kyautar da Ya yi musu ta hanyar aiko musu shi.

إِنَّ يَنْصُرُ كُمُّ الَّهِ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ
وَإِنَّ يَخْذُلُ كُمُّ فَمَنْ ذَا الَّذِي يَنْصُرُ كُمُّ مِنْ
بَعْدِهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلَيَسْتَوْكُلُ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٦﴾

وَمَا كَانَ لِتَيْمِيَ أَنْ يَعْلَمَ وَمَنْ يَغْلِمْ يَأْتِ
بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثُمَّ تُوَفَّ كُلُّ
نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُنْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٧﴾

أَفَمِنْ أَتَيْعَ رِضْوَانَ اللَّهِ كَمَنْ بَاءَ سَخَطِ
مِنَ اللَّهِ وَمَا وَلَهُ جَهَنَّمُ وَنِشَاصُ الْمَصِيرُ ﴿١٨﴾

هُمْ دَرَجَتُ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا
يَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذَا بَعَثَ فِيهِمْ
رَسُولًا مِنْ أَنفُسِهِمْ يَتَلَوَّعُ أَعْيُهُمْ بِإِيمَنِهِمْ
وَيُرَزِّكَهُمْ وَيَعْلَمُهُمُ الْكِتَابَ
وَالْحِكْمَةُ وَلَنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ لَعْنَى ضَلَالٍ
مُّبِينٍ ﴿٢٠﴾

165. Shin, kuma a lōkacin⁽¹⁾ da wata masīfa, hafīka, ta sāme ku, alhāli kuwa kun sāmar da biyunta, kun ce: "Daga ina wannan yake?" Ka ce: "Daga wurin rāyukanku⁽²⁾ yake." Lalle ne, Allah, a kan dukan kōme, Mai ūkon yi ne.

166. Kuma abin da ya sāme ku a rānar hadfuwar jama'a biyu, to, da izinin Allah ne, kuma dōmin (Allah) Ya san mūminai (na gaskiya).

167. Kuma dōmin Ya san wa-danda suka yi munāfunci, kuma an ce musu: "Ku zo ku yi yāki a cikin hanyar Allah, kō kuwa ku tunkude."⁽³⁾ Suka ce: "Dā mun san (yadda ake) yāki dā mun bī ku." Sū, zuwa ga kāfirci a rānar nan, sun fi kusa daga gare su zuwa ga imāni. Sunā cēwa da bākunansu abin da bā shi ne a cikin zukātansu ba. Allah ne Mafi sani ga abin da suke bōyewa.

168. Wadanda suka ce wa 'yan'uwan-su kuma suka zauna abin-su: "Dā sun yi mana dā'a, dā ba a kashe su ba." Ka ce: "To, ku tunkude mutuwa daga rāyukanku, idan kun kasance māsu gaskiya."

169. Kada ka yi zaton wadanda aka kashe a cikin hanyar Allah matattu ne. A'a, rāyayyu ne su, a

أَولَمَا أَصْبَתُكُمْ مُّصِيبَةً قَدْ أَصَبْتُمْ
مُّشَيْهَا فَلَمْ يَأْتِ هَذَا قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ
أَنفُسِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ^(١٥)

وَمَا أَصَبَّكُمْ بِمَا وَرَأَتُمُ الْجَمِيعَ إِنَّ اللَّهَ
وَلِعِلْمِ الْمُؤْمِنِينَ^(١٦)

وَلِعِلْمِ الَّذِينَ تَأْفِلُوا وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْ أَقْتَلُوا
فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ أَذْفَعُوا فَإِنَّمَا أَوْتَنَا لَكُمْ
لَا تَبْغُونَ كُثُرًا لِّكُفَّارٍ يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنْهُمْ
لِلْإِيمَانِ يَقُولُونَ يَا فَاطِرَهُمْ مَا لَيْسَ فِي
فُلُوْبِهِمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَصْنَعُونَ^(١٧)

الَّذِينَ قَاتَلُوا إِلَّا خَوْفَهُمْ وَقَدْ عَدُوا لَوْ أَطَاعُونَا
مَا قَاتَلُوا أَقْلَى فَآذَرَهُمْ وَأَعْنَّ نَفْسِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ^(١٨)

وَلَا حَسِبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَالًا
بَلْ أَحَيْنَاهُمْ إِنَّ رَبَّهُمْ يُرْزُقُونَ^(١٩)

(1) Duk masīfar da ta sāme ku, tō, ku ne kuka jāwo wa kanku ita da wani laifi na sābā wa umurnin Allah. Kuma kāmin masīfa guda ta sāme ku, to, alhēri biyu sun sāme ku.

(2) Kowace irin masīfa ta sāmi mutum, to, shī ne ya yi sababinta a kansa. Kuma yā kamata ya yi bincike ya gāne sababin, a inda ya jāhilce shi. Kuma duk da haka kāmin masīfa guda ta sāme shi, yā sāmi ni'ima biyu kō fiye da haka.

(3) Ku tunkude mana ma'kiyā da duhunku, kō dā ba ku yi yāki ba.

wurin Ubangijinsu.⁽¹⁾ Ana ciyar da su.

170. Suna māsu farin ciki sabōda abin da Allah Ya bā su daga falalar-Sa, kuma suna yin bushāra ga wadanda ba su risku da su ba, daga bayansu; “Bābu tsōro a kansu kuma ba su zama suna yin bakin ciki ba.”

171. Suna yin bushāra sabōda wata ni'ima daga Allah da wata falala. Kuma lalle ne, Allah bā Ya tozartar da ijārar mūminai.

172. Wadanda suka karba⁽²⁾ kira zuwa ga Allah da ManzonSa, daga bāyan mīki ya sāme su. Akwai wata lāda mai girma ga wadanda suka kyautata⁽³⁾ yi daga gare su, kuma suka yi takawa.

173. Wadanda mutāne⁽⁴⁾ suka ce musu: “Lalle ne, mutāne sun tāra

فِرَحِينَ بِنِعَمَاتِهِمْ أَنَّهُمْ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
وَيَسْتَبَشِّرُونَ بِالْأَيْمَنِ لَمْ يَكُنْ حَوْلَهُمْ
مَنْ خَلَقَهُمْ أَلَا حَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
يَحْزُنُونَ ﴿١٧٠﴾

*يَسْتَبَشِّرُونَ بِنِعَمَةِ مِنْ اللَّهِ وَفَضْلِ
وَآتَ اللَّهَ لَا يُضِيعُ لَجُرَّ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٧١﴾

الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ
مَا أَصَابُهُمْ الْفَرْحُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ
وَأَتَقْوَى أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٧٢﴾

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا

(1) A cikin Hadisi an ruwaito cēwa, Annabi yā ce Allah Yanā sanya rūhinsu a cikin cikkunan tsuntsāye māsu kōren launi, sunā tafiya da su a cikin Aljanna sunā ci daga 'ya'yan itācenta da rāna, sa'an nan su kōma zuwa ga wasu fitillu wadanda aka rātaye a cikin inuwar Al'arshi.

(2) Bāyan kōmawar Musulmi daga Uhdu da miyākun da suka sāme su, sai Annabi ya umurce su da fita a bāyan kāfirai, dōmin kada su yi tunānin kōmāwa. Sai suka fita bāyansu, aka dāce kuwa Abu Sufyāna ya umurci mutānensa da kōmāwa Madīna dōmin su tumbuke Musulmi. An yi Uhdu ta farko ran Asabat, sa'an nan suka fita a bāyansu a rānar Lahadi, suka riskē su a Hamra' al Asad. Sai aka yi tawāfūki (yarjēniya) tsakanin Annabi da Abu Sufyāna a kan a bar yāki a lōkacin, sai shēkara mai zuwa, a hadu a Badar. Allah Ya yabi Musulmi, da suka karba wannan kira, a cikin miyākū. Haka duka mai karbawa irinsu, yā shiga a cikin irin wannan yabo har ya zuwa tāshin Kiyāma.

(3) Kyautata yi shi ne tsarkake aiki dōmin Allah watau ihsani kō ihlasi.

(4) Yākiin Badar na biyu, a cikin shēkara ta huđu yake, a watan Sha'aban. Badar kāsuwa ce babba ga kabīlun Lārabāwa a kōwace shēkara. A bāyan Uhdu an yi alkawari da Abu Sufyāna, a kan a hadu a Badr shēkara mai zuwa. Sabōda haka sai Abu Sufyāna ya fita daga Makka har ya sauka Marriz Zahrān, sai Allah Ya sanya masa tsōro a cikin zūciyarsa, sai ya gamu da Nu'aima bn Mas'ūd el Ashja'iy, ya ce masa: “Ni nā yi alkawari da Muhammadu a kan mu hadu a Kāsuwar Badar. Wannan kuwa shēkarar fari ce. Inā son

(rundunōni) sabōda ku, don haka ku ji tsōronsu. Sai (wannan magna) ta kara musu imāni, kuma suka ce: "Mai isarmu Allah ne, kuma mādalla da Wakili Shī."

174. Sa'an nan suka jūya da wata ni'ima daga Allah da wata falala, wata cūta ba ta shāfe su ba, kuma suka bi yardar Allah. Kuma Allah Ma'abucin falala mai girma ne.

175. Wancan, Shaifan ne kawai yake tsōratar da ku masōyansa. To, kada ku ji tsōronsu, ku ji tsōroNa, idān kun kasance māsu imāni.

176. Kuma wadannan da suke gaugāwa a cikin kāfirci kada su bāta maka rai. Lalle ne su, bā zā su cūci Allah da kōme ba. Allah Yanā nufin cēwa, bā zai sanya musu wani rabo ba a cikin Lāhira, kuma suna da wata azāba mai girma.

177. Lalle ne, wadanda suka sayi kāfirci da imāni, ba zā su cūci Allah da kōme ba. Kuma sunā da azāba mai radadi.

178. Kuma kada wadanda suka kāfirtsu su yi zaton cēwa, lalle ne, jinkirin da Muke yi musu alhēri ne ga rāyukansu. Munā yi musu jinkirin ne dōmin su kāra laifī kawai, kuma suna da azāba mai wulākantarwa.

لَكُمْ فَاحشَوْهُ فَزَادُهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا
حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿١٧٣﴾

فَأَنْقَبُوا بِنِعْمَةِ مِنَ اللَّهِ وَفَضَلِّلُوا
يَمْسَسْتُهُرُ سُوءٍ وَاتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ
وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴿١٧٤﴾

إِنَّمَا ذَلِكُ أَشَيْطَلُنَّ يُجْوِفُ أُولَئِكَهُونَ
فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُونَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٥﴾

وَلَا يَخْرُنُكُمُ الَّذِينَ يُسْرِعُونَ فِي الْكُفَّارِ لَهُمْ
لَنْ يَصْرُفُوا اللَّهَ شَيْئاً يُرِيدُ اللَّهُ أَلَا يَجْعَلُ لَهُمْ
حَظَّا في الْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ آشَرُوا وَالْكُفَّارُ بِالْإِيمَانِ لَنْ يَصْرُفُوا
اللَّهُ شَيْئاً وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧٧﴾

وَلَا يَحْسَنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْتَمْلِي لَهُمْ
حَيْثُ لَا نُفْسِمُهُمْ إِنَّمَا مُنْلِي لَهُمْ لِيَرْدَادُوا إِنَّمَا
وَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿١٧٨﴾

sābāwar alkawarin ta zama daga gare shi, bā daga gare ni ba. Ka tafi Madīna ka yi kōkarin hana su fitōwa, zan bā ka rākuma gōma." Sai Nu'aimu ya tafi Madīna ya iske Annabi da Sahabbansu suna shirin fita. Sai ya ce musu: "Me kuke nufi?" Suka ce; "Alkawarin Abu Sufyāna." Sai ya ce: "Bā zā ku iya ba, dōmin kuwa sun tāra rundunōni sabōda ku." Sai Annabi ya ce: "Zan fita kō dā nī kadai ne." Sai Annabi ya fita da mutum dubu da dari biyar, suka tafi Badar bābu Abu Sufyāna. Suka ci kāsuwa suka kōmo.

179. Allah bai kasance Yana barin mūminai a kan abin da kuke kansa ba, sai⁽¹⁾ Ya rarrabe mu-mmūna daga mai kyau. Kuma Allah bai kasance Yanā sanar da ku gaibi ba.⁽²⁾ Kuma amma Allah Yana zāben wanda Ya so daga manzanninSa.⁽³⁾ Sabōda haka ku yi ūmāni da Allah da manzanninSa. Kuma idan kun yi ūmāni kuma kuka yi taķawa, to, kunā da lādā mai girma.

180. Kuma kada wadannan da suke yin rōwa da abin da Allah Ya bā su daga falalarSa su yi zaton shī ne mafi alhēri a gare su. A'a, shī mafi sharri ne a gare su. Zā a yi musu saķandami da abin da suka yi rōwa da shi a Rānar Kiyāma. Kuma ga Allah gādon sammai da kasa yake, kuma Allah, ga abin da kuke aikatāwa, Masani ne.

181. Lalle ne, haķika, Allah Yā ji maganar wadanda suka ce: "Lalle ne, Allah fafīri ne, mū ne wadātattu." Zā mu rubūta abin da suka fada, da kisan da suka yi wa annabāwa bā da wani haķki ba. Kuma Mu ce: "Ku dandani azābar gōbara!"

(1) Watau Allah bā zai bar mutāne su ce, 'Mun yi ūmāni,' da bāki kawai ba, sai Yā jarraba su Ya fitar da mūminan kwarai daga munāfukai. Sabōda haka Ya sanya rānaiku kamar rānar Uhdu wadda Allah Ya jarrabi mūminai da ita har haķurinsu da dā'arsu su-ka bayyana, kuma munāfukai suka bayyana.

(2) Allah bai sanar da gaibi ga mutāne wadanda ba annabāwa ba, sabōda haka, bā ku iya sanin ūmānin mutum ko rashin ūmāninsa, sai da alāma ta wani aiki ko magana wadda take da ita za a iya yin hukunci da kāfirci ko ūmāni ga mutum.

(3) Allah Yā zābi wanda Ya so daga manzanninSa, watau Yā zābi Annabi Muham-madu da kārin daraja a kan sauran annabāwa da falalarSa. Wannan ne mafisicin yabo a gare shi.

مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَىٰ مَا أَنْتُمْ
عَلَيْهِ حَقَّ يَمِيرَ الْخَيْثَةِ مِنَ الظَّلَّيْفِ
وَمَا كَانَ اللَّهُ يَطْلُعُكُمْ عَلَىٰ غَيْبِيْكُمْ وَلَكُمْ
الَّهُ يَجْتَبِيْ مِنْ رُسُلِهِ مَنْ يَشَاءُ فَإِنْ مُؤْمِنُوا بِاللَّهِ
وَرَسُولِهِ وَإِنْ قُوْمًا وَأَتَّقَوْفَافُكُمْ أَجْرٌ
عَظِيمٌ ﴿١٦﴾

وَلَا يَحْسَنَ النَّاسُ بِمَا يَحْلُولُونَ بِمَا إِنْتُمْ لَهُمُ اللَّهُ
مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرُ الْهُمَّ بِلَهُ شَرُّهُمْ
سَيْطَرُوْنَ مَا بَخَلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَهُ
مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَلَهُمْ بِمَا تَعْمَلُوْنَ حَيْرًا ﴿١٧﴾

لَقَدْ سَيِّئَ اللَّهُ قُولَ الْذِيْنَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ
فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنِيَاهُ سَنَكُبُ مَا قَاتَلُوا
وَقَاتَلُهُمُ الْأَيْسَاءُ بِغَيْرِ حِقٍّ وَنَقُولُ
ذُوْقًا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿١٨﴾

182. "Wannan (azābar) kuwa sabōda abin da hannuwanku suka gabātar ne. Kuma lalle ne Allah bai zama mai zālunci ga bāyinSa ba."

183. Wafanda suka ce: "Lalle ne Allah Yā yi alkawari zuwa gare mu, kada mu yi īmāni sabōda wani manzo sai yā zo mana da Baiko wadda wuta za ta ci." Ka ce: "Lalle ne wasu manzanni sun je muku, a gabānīna, da hujjōji bayyanannu, kuma da abin da kuka fada, to, don me kuka kashe su, idan kun kasance māsu gaskiya?"

184. To, idan sun ḁaryata ka, to lalle ne, an ḁaryata wasu manzanni a gabāninka, sun je musu da hujjōji bayyanannu da littatfa, da kuma Littāfi mai haske.

185. Kōwane rai mai dandanan mutuwa ne. Kuma ana cika muku ijārōrinku kawai ne a Rānar Kiyāma. To, wanda aka nīsantar daga barin wuta, kuma aka shigar da shi Aljanna, to, lalle ne yā tsīra. Kuma rāyuwar dūniya ba ta zama ba fāce jin dādfin rūdī.

186. Lalle ne zā a jarraha⁽¹⁾ ku a cikin dūkiyōyinku da rāyukanku, kuma lalle ne kuna jin cūtarwa mai yawa daga wafanda aka bai wa Littāfi a gabāninku da kuma wafanda suka yi shirki. Kuma idan kun yi hakuri, kuma kuka yi takawa, to lalle ne, wannan yana daga manyan al'amurra.

ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ أَنْتَ يُكْرِهُكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ
لَا يُظْلَمُ الْعَيْدِ ﴿١٨٣﴾

الَّذِينَ قَاتَلُوا إِبْرَاهِيمَ إِلَيْهَا أَلَا
تُؤْمِنُ لِرَسُولِنَا حَقَّ مَا أَتَيْنَا يُقْرَبَ إِلَيْهِ
أَكْلُهُمُ الْأَنَارُ قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا
قَبْلِي بِالْبَيْتِنَاتِ وَبِالْأَدَى فَلَمْ يَرْكِمْ فَلَمْ
يَقْتُلْهُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٨٤﴾

فَإِنْ كَذَّبُوكُمْ فَقَدْ كَذَّبَ رُسُلٌ مِّنْ
قَبْلِكُمْ جَاءَهُمْ بِالْبَيْتِنَاتِ وَالْأَدَى
وَالْكِتَابِ الْمُنْبِرِ ﴿١٨٥﴾

كُلُّ نَفْسٍ ذَاقَتُهُ الْمَوْتُ وَإِنَّا لَوْفَزْنَاهُ
أُجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَمَنْ رُحِيَّ
عِنَّ الْأَنَارِ وَأَدْخَلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ
فَازَ وَمَا لَحِيَةُ الَّذِينَ إِلَّا مَتَّعْ
الْغُرُورِ ﴿١٨٦﴾

لَتُبَلَّوْرَتِ فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ
وَلَتَشْمَعُنَّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا
الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ
أَشْرَكُوا أَذْنِيَّةً أَوْ اتَّصِدِرُوا وَأَتَقْتَلُوا
فَارَتِ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿١٨٧﴾

(1) Duk wanda ya tsayu da gaskiya ko umurni da alhēri, ko hani daga abin da ba a so, to lalle ne sai an cūtar da shi, kuma ba shi da māgani sai hakuri, dōmin Allah, da nēman taimako daga Allah, da kōmāwa zuwa ga Allah.

187. Kuma a lōkacin da Allah Ya riſi alkawarin wadanda aka bai wa⁽¹⁾ Littāfi, “Lalle ne kuna bayyana shi ga mutāne, kuma bā zā ku bōye shi ba.” Sai suka jēſar da shi a bāyan bāyansu, kuma suka sayi 'yan kudi kafan da shi. To, tir da abin da suke saye!

188. Kada lalle ka yi zaton wadanda suke yin farin ciki da abin da suka bāyar, kuma suna son a yabe su da abin da ba su aikatā ba. To, kada lalle ka yi zaton su da tsīra daga azāba. Kuma suna da azāba mai radadi.

189. Kuma ga Allah mulkin sammai da kasa yake. Kuma Allah, a kan kōme, Mai ūkon yi ne.

190. Lalle ne, a cikin halittar sammai da kasa da sābāwar dare da yini akwai āyōyi ga ma'abūta hankali.

191. Wadanda suke ambatar Allah a tsaye da zaune da a kan sāsaninsu, kuma suna tunāni a kan halittar sammai da kasa: “Yā Ubangijinmu! Ba Ka halitta wannan a kan banza ba. TsarkinKa! Sabōda haka Ka tsare mu daga azābar wuta.

وَلَا إِذَا حَدَّ أَنَّهُ مِيقَاتُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
لَتُبَيِّنُهُمْ لِلنَّاسِ وَلَا تَكُونُونَهُ فَنَبْدُو
وَرَأَهُ ظُهُورُهُمْ وَأَشْتَرَوْهُمْ ثُمَّ نَقْلِيلًا
فِي سَمَاءِ شَرُورٍ

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَهْرُجُونَ بِمَا أَتَوْا لَجِهْبُونَ أَنَّ
يُخْمَدُوا وَإِيمَانَهُمْ يَقْعُلُوا فَلَا تَحْسَبَنَّهُمْ
بِمَفَارِقَةِ مِنَ الْعَذَابِ وَلَهُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَىٰ
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَآخِلَّهِ
آتِيَلَ وَآنَهَارَ لَآيَاتٍ لِأُولَئِكَ الْأَبْيَابِ

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ
جُوْبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا
بَطِلًا سُبْحَانَكَ فَقَنَاعَدَابَ النَّارِ

(1) A cikin wannan akwai gargađi ga mālamān Musulmi, kada su shiga hanyar Yahūdu ta bōye ilmin gaskiya, ko kuwa abin da ya sāme su, sū mā ya sāme su, kuma ya shiga da su mashigarsu. Wājibī ne a kan mālamai su bāyar da abin da ke hannuwansu na ilmi mai amfāni, mai nūni a kan aikin kwarai, kada su bōye kōme daga gare shi. Idan sun bōye, to, la'anar Allah da malā'iku da ta mutāne zā ta tabbata a kansu, kamar yadda ta tabbata a kan mālamān Yahūdu.

192. "Yā Ubangijinmu! Lalle ne Kai, wanda Ka shigar a cikin wuta, to, hañika, Kā tozarta shi, kuma bābu wasu mataimaka ga azzālumai.

193. "Yā Ubangijinmu! Lalle ne mū, mun ji Mai kira yanā kira zuwa ga īmāni cēwa, 'Ku yi īmāni da Ubangijinku.' Sai muka yi īmāni. Yā Ubangijinmu! Sabōda haka Ka gafarta mana zunubanmu, kuma Ka kankare miyāgun ayyukanmu daga gare mu. Kuma Ka karbi rāyukanmu tāre da mutānen kirki.

194. "Yā Ubangijinmu! Ka bā mu abin da Ka yi mana wa'adi (alkawari) a kan manzanninKa, kuma kada Ka tozarta mu a Rānar Kiyāma. Lalle ne Kai, bā Ka sābā-war alkawari."

195. Sabōda haka Ubangijinsu Ya karba musu cēwa, "Lalle ne Nī, bā zan tozartar da aikin wani mai aiki ba daga gare ku, namiji ne ko kuwa mace, sāshenku daga sāshe. To, wafanda suka yi hijira kuma aka fitar da su daga gidājensu, kuma aka cūtar da su a cikin hanya-Ta, kuma suka yi yāki, kuma aka kashe su, lalle ne zan kankare musu miyagun ayyukansu, kuma lalle ne zan shigar da su gidājen Aljanna (wafanda) koramu ke gudāna daga karkashinsu, a kan sakamako daga wurin Allah. Kuma a wurinSa ak-wai kyakkyawan sakamako.

196. Kada jujjuyawar wafanda suka kāfirta a cikin garūruwa ta rūde ka.

رَبِّنَا إِنَّكَ مَنْ تُدْخِلُ أَنَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ
وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ

رَبِّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًّا يُنَادِي لِلْإِيمَنِ
أَنْ إِنَّمَنْوَابِرِيَّةَ كُلُّ فَقَامَنَا رَبِّنَا فَغَفَرَ لَنَا
ذُلُوبِنَا وَكَفَرَ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا
مَعَ الْأَبْرَارِ

رَبَّنَا وَإِنَّا مَا وَعَدْنَا عَلَى رُسُلِكَ
وَلَا خَرَبَنَا يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِنَّكَ لَا تَخْلِفُ
الْمِيعَادَ

فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ
عَمِيلٍ مِنْكُمْ قُنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْتَ بَعْضُكُمْ قُنْ
بَعْضٌ فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَلُجِّحُوا مِنْ دِينِهِمْ
وَأُوذُوا فِي سَبِيلٍ وَقَتَلُوا وَقُتُلُوا
لَا كُفَّرَنَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ
وَلَا دُخْلُنَّهُمْ جَنَّتِ تَجْرِي مِنْ تَحْتَهَا
الْأَنَهَرُ تَوَابٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَاللَّهُ عَنْدَهُ
حُسْنُ الْثَوابِ

لَا يُغَرِّنَكَ تَقْلُبُ الْذِينَ كَفَرُوا فِي الْأَيَلَدِ

197. Jin dādī ne kafan, sa'an nan makōmarsu Jahannama ce, kuma tir da shimpida ita!

198. Amma wadanda suka bi Ubangijinsu da takawa, sunā da Gidājen Aljanna (wadanda) koramu ke gudāna a karkashinsu, suna madawwama a cikinsu, a kan liyāfa daga wurin Allah, kuma abin da ke wurin Allah ne mafi alhēri ga barrantattu.

199. Kuma lalle ne daga Mutānen Littāfi⁽¹⁾, hakīka, akwai wanda yake yin īmāni da Allah da abin da aka saukar zuwa gare ku, da abin da aka saukar zuwa gare su, sunā māsu tawālu'i ga Allah, bā su sayen tamani kafan da āyoyin Allah. Wadannan suna da ijārarsu a wurin Ubangijinsu. Lalle ne Allah Mai gaugāwar sakamako da yawa ne.

200. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Ku yi hakuri kuma ku yi dauriya, kuma ku yi zaman dāko, kuma ku yi takawa, tsammāninku zā ku ci nasara.⁽²⁾

مَتَّعْ قَلِيلٌ شَرًّا مَا وَلَهُ مَرْجَهُمْ وَيُشَّ أَمْهَادُ ﴿١٩٧﴾

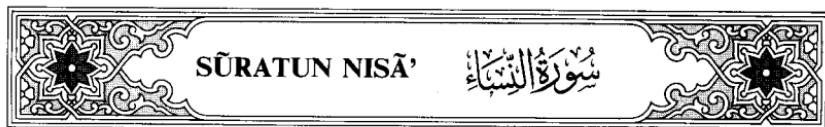
لَكِنَّ الَّذِينَ آتَقُوا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَاحَتْ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ حَلِيلِينَ فِيهَا
نُرَّلَامَنْ عِنْدَ اللَّهِ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ حَيْثُ
لِلْأَبْرَارِ ﴿١٩٨﴾

وَإِنَّمَا أَهْلُ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ
وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ
خَشِيعِنَ اللَّهِ لَا يَسْتَرُونَ بِعَيْنِ اللَّهِ
ثُمَّ أَفْلَلُوكُمْ أُولَئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ
رَبِّهِمْ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٩٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَصْبِرُوا
وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُونَ ﴿٢٠٠﴾

(1) A cikin Mutānen Littāfi akwai mutānen kwarai, na kirki wadanda hāsada ba ta hana su bin gaskiya ba. Sun sifantu da sifosin kamāla; watau ba dukkansu ne miyagu ba. Akwai na kwarai a cikinsu kamar yadda hāli yake a kōwane tāron mutāne.

(2) Hakuri a kan ibāda da daukar wahalōlin sharī'a gabā daya gwargwadon ikon yi. Dauriya a kan abokan gaba; watau kada makiyi su fi müminai hakuri wajen yāki da daukar wahalōlinsa. Zaman dāko ga taushēwar hanyoyin abōkan gaba daga barin shiga kasar Musulmi. Bābu bambanci ga makiyi bayyananne da makiyi bōyayye. Makiyi bōyayye ya fi aibi dōmin kasasshensa, zai shiga wuta, amma kasasshen makiyi bayyananne, zai shiga Aljanna. Takawa ita ce bin umurnin Allah da kangēwa daga barin haninSa kamar yadda Ya fada. Wannan shī ne kan ibāda duka bāyan īmāni, dōmin haka ya ce kō zā ku ci nasara, idan kun rīke wadannan abūbuwa da kyāwo.

Tana karantar da hanyōyin tsare haKKōkin jama'a, da alākōkin da suke a tsakānin al'ummar Musulmi kanta, ko kuma a tsakaninta da tsakānin wata al'umma.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ya ku mutāne! Ku bi Ubangi-jinku da takawa, Wanda Ya halitta ku daga rai guda, kuma Ya halitta, daga gare shi, ma'auransa, kuma Ya watsa daga gare su maza māsu yawa da mātā. Kuma ku bi Allah da takawa, Wanda kuke rōkon jūna da (sūnan) Shi, da kuma zumunta⁽¹⁾. Lalle ne Allah Ya kasance, a kanku, Mai tsaro ne.

2. Kuma ku bai wa marāyu dūki-yōyinsu, kuma kada ku musanya mummūna da mai kyau. Kuma kada ku ci dūkiyōyinsu zuwa ga dūkiyōyinku. Lalle shi, yā kasance zunubi ne mai girma.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِذْ تَعْوَذُ بِنَمَاءِ اللَّهِي خَلَقَكُم مِّنْ تَقْرِيرٍ
وَجَدَهُ وَخَلَقَ مِنْهَا رَجْهَاهَا وَهُوَ مِنْهُمْ بِرَحْمَةٍ
كَثِيرًا وَسَاءَ وَأَنَقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ
بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْهِ كُلُّ رِقْبَىٰ ①

وَإِنَّمَا أَلَّا يَتَسَمَّىٰ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَبَدَّلُوا الْحَبِيبَ
بِالظَّبَابِ وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ إِنَّ أَمْوَالَهُمْ
إِلَهٌ كَانَ حُوَّبًا كَيْرًا ②

(1) Bin Allah wanda Ya halitta ku, kira ga tabbatar da tauhidin Ulūhiyya da Rubūbiyya. Fitar mutāne daga asali guda, wanda bābu wani surki a cikinsa, yana wajabtar da girman jinsin mutum, kōwane iri ne, kōwane launi, kuma kōwace halitta yake dfauke da ita. Tsōron Allah da tsaronSa a kan mutāne yana wajabtar da tsayāwa a cikin haddōdin shari'arsa. Tsōron zumunta ko rantsuwa da ita yana wajabtar da tausayi da rahama a kan halittar Allah na kusa da na nesa. Hadisi ya nūna ba a yin rantsuwa da wanin Allah, sabōda haka ma'anar ayār ita ce, 'Ku ji tsōron Allah ku tsare mahaifa da zumunta!'

3. Kuma idan kun ji tsōron bā zā tu yi ādalci ba a cikin marāyu⁽¹⁾, to, (akwai yadda zā a yi) ku auri abin da ya yi muku dadi daga mātā; biyu-biyu, da uku-uku, da huđu-hudu. Sa'an nan idan kun ji tsōron bā zā ku yi ādalci ba, to, (ku auri) guda ko kuwa abin da hannayenku na dama suka mallaka. Wannan shi ne mafī kusantar zama ba ku wuce haddi ba.

4. Kuma ku bai wa mātā sadā-kōkinsu da sauķin bāyarwa. Sa'an nan idan suka yāfe muku wani abu daga gare shi, da dādin rai, to, ku ci shi da jin dādin da sauķin hadiya.

5. Kada ku bai wa wāwāye⁽²⁾ dūkiyarku, wadda Allah Ya sanya ta a gare ku, kunā māsu tsayuwa (ga gyāranta). Kuma ku ciyar da su a cikinta, kuma ku tufātar da su, kuma ku gaya musu magana sanan-niya ta alhēri.

6. Kuma ku jarraha marāyu, har a lōkacin da suka isa aure. To, idan kun lura da shiriya daga gare su, to, ku mīka musu dūkiyōyinsu. Kada ku cīta da bārna, kuma da gaggawa kāfin su girma. Kuma wanda yake

وَإِنْ خَفْتُمُ الْأَنْقَسْطُوا فِي الْيَتَمَّى فَإِنَّكُمْ حُوا
مَاطَابَ لِكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَتَّقِي وَثَلَاثَ وَرَبِيعَ
فَإِنْ خَفْتُمُ الْأَنْعَدُوا فَوَرِجَّهَةً أَوْ مَامَلَكَ
أَيْمَنَكُمْ ذَلِكَ أَذْنَ الْأَنْقَسْلُوا ۝

وَعَاهُوا النِّسَاءَ صَدُقَتِهِنَّ نِحْلَةً فَإِنْ طَبَنَ
لِكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ نَفْسًا فَكُوْهُ هِنْيَا كَمِرِيَّا ۝

وَلَا تُنُوْا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الْأَتَى جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ
قِيمَاتٍ أَزْوَجُهُمْ فِيهَا وَأَكْسُوهُمْ وَقُولُ الْهُمَّ قَوْلًا
مَعْرُوفًا ۝

وَبَشَّلُوا الْيَتَمَّى حَتَّى إِذَا بَلَغُوا الْيَكَاحَ فَإِنَّ
إِنْشَرُتُهُمْ رُشَادًا فَادْفَعُوا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ
وَلَا تَأْكُلُوهَا إِنْ سَرَافًا وَيَدَارًا أَنْ يَكْبُرُوا وَمَنْ كَانَ

(1) Asalin marāya shī ne yāron da bai balaga ba, kuma ubansa ya mutu. Amma a cikin ḥāya-Allah Yā sani-anā nufin dukkan mai rauni a cikin al'umma, wanda yake nēman a tsare hađkinsa da Allah Ya dōra wa Musulmi su tsare. Sabōda haka Ya shāfe jawābin sharadīn, kuma Ya fāra da hukunce-hukunce, a kan tafsīlin yadda zā a tsare māsu rauni a cikin al'umma. Ya fāra da mātā a wajen aure, adadinsu daga daya zuwa huđu, gwarg-wadon karfin mutum da iyāwarsa ga tsai da ādalci a gare su, kō a tsakāninsu. Ādalci na kwāna da ciyarwa da tufātarwa.

(2) Sa'an nan yadda ake riķon dūkiyar wāwā wanda bai san yadda ake riķon dūkiya ba, ko dā shī bāligi ne, yā yi aure, kuma ko dā shī ne yake nēman dūkiyarsa da kansa; kamar da ijāra. Wannan wata hanya ce ta tsaron hađkin māsu rauni.

wadātacce, to, ya kāma kansa, kuma wanda yake fakīri, to, ya ci, gwargwadon yadda ya kamata. To, idan kun mīka musu dūkiyōyinsu, sai ku shaidar a kansu. Kuma Allah Ya isa Ya zama Mai bincike.

7. Maza suna da rabo⁽¹⁾ daga abin da iyāye biyu da mafī kusantar dangi suka bari, kuma mātā suna da rabo daga abin da iyāye biyu da mafī kusantar dangi suka bari, daga abin da ya karanta daga gare shi kō kuwa ya yi yawa, rabo yankakke.

8. Kuma idan ma'abūta zumunta da marāyu da matalauta suka halarci rabon, to, ku azurta su daga gare shi, kuma ku fadā musu magana sananniya ta alhēri.

9. Kuma wadanda suke, dā sun bar⁽²⁾ zurriyya māsu rauni a bāyan-su, zā su ji tsōro a kansu, su yi sauna, sa'an nan su bi Allah da takawa, kuma su fadī magana madaidaiciya.

10. Lalle ne, wadanda suke cin dūkiyar marāyu da zālunci, to, wuta kawai suke ci a cikin cikkunansu, kuma za su shiga cikin wata wuta mai tsanani.

11. Allah Yanā yi muku wasiyya a cikin 'ya'yanku; namiji yanā da rabon mātā biyu. Idan sun kasance

عَيْنَأَفْلِيسْتَعِفُّ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَإِيَّاكُلْ
بِالْمَعْرُوفِ فَإِذَا دَفَعْتُمُ الْيَمْهُ أَمْوَالَهُمْ
فَأَشْهُدُهُ وَأَعْلَمُهُمْ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا ①

لِلَّهِ حَالٌ نَصِيبٌ مَمَاتِرُكَ الْوَلَادَانِ وَالْأَقْرَبُونَ
وَلِلنَّاسِ نَصِيبٌ مَمَاتِرُكَ الْوَلَادَانِ وَالْأَقْرَبُونَ
مَمَأْفَلٌ مِنْهُ أَوْ كَثُرٌ نَصِيبًا
مَفْرُوضًا ②

وَإِذَا حَضَرَ الْقَسْمَةَ أُولُوا الْقُرْبَى
وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينُ فَأَزْفُهُمْ مَنْهُ
وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَغْرُوفًا ③

وَلِيُخْشَى الَّذِينَ لَوْرَكُوا مِنْ خَلْفِهِمْ
دُرَيْرَةً ضَعَفَتْ خَافُوا عَيْنَهُمْ فَلَيَسْتَقْرُأُ اللَّهَ
وَلَيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ④

إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَى ظُلْمًا
إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا
وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ⑤

بُو صِيْكُهُ اللَّهُ فِي الْوَلَدِ كَلِيلٌ لِذَكَرِ مِثْلُ

(1) Hukunce-hukuncen rabon gādo, hanya ce ta tsaron haƙkin māsu rauni.

(2) Watau yadda mutum mai ƙanānān 'ya'yake tsōron ya mutu ya bar su bābu wata dūkiya da zā ta taimake su, haka kuma su Musulmi wadanda aka sanya aikin rabon gādo a hannunsu, su yi tunāni, dā su ne suka mutu suka bar 'ya'yansu haka. Sabōda haka wannan zai karya zūciyar mai son ya yi zālunci daga dūkiyar marāyu.

mātā ne fiye da biyu kuwa, to, suna da biyu daga kashi uku dīn abin da ya bari, kuma idan ta zama guda ce (kawai), to, tana da rabi. Kuma iyāyensa biyu kōwane daya daga cikinsu yanā da daya daga kashi shida dīn abin da ya bari idan wani rēshe ya kasance gare shi, to, idan reshe bai kasance gare shi ba, kuma iyāyensa ne (kawai) suka gāje shi, to, uwa tanā da sulusi (daya daga cikin kashi uku). Sa'an nan idan 'yan'uwa sun kasance gare shi, to, uwarsa tana da sudusi (daya daga cikin kashi shida) daga bāyan wasiyya wadda ya yi kō kuwa bāshi. Ubanninku da 'yā'yanku, ba ku sani ba, wannensu ne mafi kusantar amfani a gare ku. Yankawa daga Allah. Lalle ne, Allah Yā kasance Masani Mai hikima.

12. Kuma kunā da rabin abin da mātanku na aure suka bari idan rēshe bai kasance gare su ba. Sa'an nan idan rēshe ya kasance gare su, to, kunā da rubu'i (daya daga cikin kashi huđu) daga abin da suka barin, daga bāyan wasiyya wadda suka yi kō kuma bāshi. (Sū) kuma suna da rubu'i daga abin da kuka bari idan rēshe bai kasance ba gare ku, idan kuwa rēshe ya kasance gare ku, to, sunā da sumuni (daya daga cikin kashi takwas) daga abin da kuka bari, daga bāyan wasiyya wadda kuka yi kō kuwa bāshi. Idan wani namiji ya kasance ana gādon sa bisa kalāla, ko kuwa wata mace, alhāli kuwa yana da dan'uwa kō

حَظِّ الْأُنْثَيَيْنِ إِنْ قَدْ كُنْتِ نِسَاءً فَوَقَعَ
أَثْتَنِينَ فَلَهُنَّ ثُلَاثَةِ مَاتَرَكَ وَإِنْ كَانَتِ
وَحْدَةً فَلَهَا النِّصْفُ وَلَا يُؤْهِلُ لِكُلِّ وَجْهٍ
مِنْهُمَا السُّدُسُ مَمَّا تَرَكَ إِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ
إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ وَوَرَثَهُ أَبُوهُهُ فَلَأُهِلُّهُ لِكُلِّ
إِنْ كَانَ لَهُ إِخْرَوْهُ فَلَأُهِلُّهُ لِكُلِّ السُّدُسِ مِنْ
بَعْدِ وَصِيَّةٍ وُحِيَ بِهَا أَوْ دِينٍ أَبَأَ وَكُلُّ
وَابْنَاقَهُ لَاتَّدْرُونَ أَيْمَانَ أَقْرَبَ لَكُوْنِ
نَفْعًا فَإِنْ يَضَعَهُ مِنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
عَلِيًّا حَكِيمًا ﴿١﴾

* لَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ
إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُنَّ لَهُنَّ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ
لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمُ الْأَرْبُعُ مِمَّا تَرَكُنَّ
مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصَى بِهَا
أَوْ دِينٍ وَلَهُنَّ الْأُرْبُعُ مِمَّا تَرَكَتْ إِنْ
لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ
لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ الشُّمُنُ مِمَّا تَرَكَتْ
مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ تُوْصَوْنَ بِهَا أَوْ دِينٍ
وَإِنْ كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَالَةً
أَوْ امْرَأً وَلَهَا أَخٌ أَوْ أُخْتٌ فَلَكُلٌّ وَحْدَهُ

'yar'uwa⁽¹⁾ to, kōwane daya daga cikinsu yana da sudusi (daya daga cikin kashi shida), sai idan sun kassance mafi yawa daga wannan, to, sū abōkan tārayya ne a cikin sulusi (daya bisa uku), daga bāyan wasiyya wadda aka yi kō kuma bāshi. Bā da yana mai cūtarwa ba, ga wasiyya, daga Allah. Kuma Allah Masani ne Mai hakuri.

13. Wadancan iyākōkin Allah ne. Wanda ya yi dā'a ga Allah da Manzonsa, (Allah) zai shigar da shi gidājen Aljanna (wadanda) kōramu suna gudana daga karkashinsu, sunā madawwama a cikinsu, kuma wannan shi ne rabo babba.

14. Kuma wanda ya sābā wa Allah da ManzonSa, kuma ya kētare iyākōkinSa, zai shigar da shi Wuta, yana madawwami a cikinta, kuma yana da wata azāba mai walā-kantarwa.

15. Kuma wadanda suka je wa alfāsha daga mātanku, to, ku nēmi shaidar mutāne huđu daga gare ku a kansu. To, idan sun yi shaida, sai ku tsare su a cikin gidāje har mutuwa ta karbi rāyukansu, ko kuwa Allah Ya sanya wata hanya a gare su.⁽²⁾

(1) Dan'uwa kō 'yar'uwa, a nan, ana nufin li'ummi kō li'ummiya, kōwane dayansu yana da sudusi; idan sunā da yawa, watau sun kai biyu kō abin da ya fī biyu, to, suna da sulusi. Babu bambanci tsakanin namiji da mace gare su, dōmin jihar gadonsu mace ce, watau uwar mamacin.

(2) Āyōyi na 15 da 16 an shāfe hukuncinsu wajen haddi da āyar Sūratun Nūr ta biyu da Hadisin Rajami ga zawari da zawara wadanda suka yi zina, kuma da bülāla dāri da kōrār babane namiji, da kuma bülāla dāri ga budurwa. Kuma ana jēfe mai liwādī da wanda ake yi a kansa idan sun balaga, ko dā su banāwa ne. Ana ladabi ga mai liwādī da matārsa, amma ba a kashe shi. Liwādī da wata mace kamar zina yake ga namijin.

مِنْهُمَا السَّدُّسُ فَإِنْ كَانُوا أَكْثَرَ
مِنْ ذَلِكَ فَهُمْ شَرَكَاءُ فِي الْكُلُّ
مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصَىٰ بِهَا أَوْ دِينٍ
غَيْرَ مُضَارٍ وَصِيَّةٌ مَّنْ مِنَ اللَّهِ
وَاللَّهُ عَلَيْهِ حِلْمٌ ﴿١٦﴾

تَلَكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يُطْعِنَ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ يُدْخِلُهُ جَنَّتَ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَرُ خَلِيلِهِنَّ
فِيهَا وَذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٧﴾

وَمَنْ يَعْصِي اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَّعَدَّ
حُدُودُهُ يُدْخِلُهُ نَارًا خَلِيلَهُنَّ
فِيهَا وَذَلِكَ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿١٨﴾

وَالَّتِي يَأْتِيَنَّ الْفَحْشَةَ مِنْ سَبَائِكُمْ
فَأَتَسْتَهِدُهُؤُلَاءِ هُنَّ أَرْبَعَةٌ مِّنْكُمْ
فَإِنْ شَهَدُوا فَأَمْسِكُوهُنَّ فِي الْبُيُوتِ
حَقَّ يَتَوَفَّهُنَّ الْمَوْتُ أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ
لَهُنَّ سَيِّلًا ﴿١٩﴾

16. Kuma wadanda (mazā biyu) suka je mata⁽¹⁾ daga gare ku, to, ku cūtar da su, sa'an nan idan sun tūba kuma suka kyautata hälāyensu, sai ku kau da kai da ga barinsu. Lalle ne, Allah Yā kasance Mai karbar tūba ne, Mai jin kai.

17. Abar da take tūba kawai ga Allah, ita ce ga wadanda suke aikatāwar mugun aiki da jāhilci sa'an nan su tūba nan kusa⁽²⁾. To, wadannan Allah Yanā karbar tūbarsu. Kuma Allah Yā kasance Ma-sani ne, Mai hikima.

18. Bā tūba ba ce ga wadanda suke aikatāwar mūnanan ayyuka har idan mutuwa ta halarci dayansu ya ce: "Lalle ne ni, na tūba yanzu." Kuma bā tūba ba ce ga wadanda suke mutuwa alhāli kuwa sunā kāfi-rai. Wadannan Mun yi musu tattalin wata azāba mai radadi.

19. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Bā ya halatta a gare ku, ku gaji mātā a kan tilas. Kuma kada ku hana su aure dōmin ku tafi da sāshen abin da kuka ba su, fāce idan suka zo da wata alfāsha⁽³⁾ bayyananniya. Kuma ku yi zamantakewa da su da alhēri. Sa'an nan idan kun kī su, to, akwai tsammānin ku kī

وَالْذَّانِي أَتَيْنَاهَا مِنْ كُمْ فَعَادُوهُمْ
فَإِنْ تَابَا وَأَصْلَحَا فَأُغْرِضُوْنَعَنْهُمَا
إِنَّ اللَّهَ كَانَ تَوَابًا رَّحِيمًا^{١٦}

إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ
السُّوءَ بِعِهْدِهِ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ
فَأُولَئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا^{١٧}

وَلَيَسْتَ أَلْتَوْبَةً لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ
السَّيِّئَاتِ حَتَّىٰ إِذَا حَضَرَ أَحَدُهُمْ
الْمَوْتَ قَالَ إِنِّي تَبَثُّ أَنْفَنِي وَلَا إِلَيْتَ
يَمُوْتُونَ وَهُمْ كُفَّارٌ أُولَئِكَ أَعْنَدُنَا
لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمًا^{١٨}

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَحْلِلُ لَكُمْ أَنْ
تَرِثُوا النِّسَاءَ كَمَا هُنَّا لَا تَحْصُلُوهُنَّ إِنَّهُمْ
بِعَضُ مَا اتَّيْتُمُوهُنَّ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ
بِنَحْشَةٍ مُّبِينَةٍ وَعَاشُرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ
إِنَّ كِرْهَتُمُوهُنَّ فَعَسَىٰ أَنْ تَكُرُهُوْنَ شَيْئًا

(1) Maza biyu māsu je wa alfasha su ne māsu yin liwādī da jūnansu.

(2) Nan kusa, watau a gabānin mutuwa.

(3) Mugun halin da sharī'a ba ta yarda da shi ba kamar riyo kō yāwon banza, a nan bābu laifi ku hana su aure sai sun yi muku hul'i, kuma Allah Yā hana gādon māta kamar dūkiya. Sun kasance sunā yin haka, ba da sāke bāyar da sadāki ba, dōmin dōgara da wanda ubansa ya bāyar, sai su aurar da ita a kan haka ga wani dan'wan mamaçin, kō kuma wanda suke so ya aure ta.

wani abu alhāli kuwa Allah Ya sanya wani alhēri mai yawa a cikinsa.

20. Kuma idan kun yi nufin mu-sanya māta a matsayin wata māta, alhāli kuwa kun bai wa ḥayarsu kindāri⁽¹⁾, to, kada ku karbi kōme daga gare shi. Shin, zā ku karbe shi da karya da zunubi bāyyananne?

21. Kuma yāyā zā ku karbe shi alhāli kuwa, hafīka, sāshenku yā sādu zuwa ga sāshe, kuma sun riki alkawari⁽²⁾ mai kauri daga gare ku?

22. Kuma kada ku auri abin da ubanninku suka aura daga mātā, fāce abin da ya shige. Lalle ne shi, ya kasance alfāsha da abin kyāma. Kuma yā mūnana ya zama hanya.

23. An haramta muku uwāyenku, da 'yā'yanku, da 'yan'-uwanku mātā, da gogoninku, da innoninku, da 'yā'yan dan'uwa, da 'ya'yan 'yar'uwa, da uwāyenku wadanan da suka shāyar da ku māma, da 'yan'uwanku mātā na shan māma, da uwāyen mātanku, da agōlolinku wadanda suke cikin dākunanku daga mātanku wadanda kuka yi duhūli da su, kuma idan ba ku yi duhūli da sū ba, to, bābu laifi⁽³⁾ a kanku, da mātan 'yā'yanku wadanda suke daga tsatsonku, kuma kada ku hada ts-

وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا ﴿١٩﴾

وَإِنْ أَرْدَتُمُ اسْبِدَالَ رَفِيقَ مَكَانٍ
رَفِيقَ وَاءَتِيتُمْ إِخْدَنْ قَطَارًا
فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا أَتَأْخُذُونَهُ
بِهَذَا كَإِشْمَاعِيْنَا ﴿٢٠﴾
وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَى بَعْضُكُمْ
إِلَى بَعْضٍ وَلَخَذَنَ مِنْكُمْ مَيْتَقًا غَيْظَا ﴿٢١﴾

وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَحْنَ أَوْلَئِكُمْ
مِنْ الْإِنْسَانِ إِلَّا مَاقْدَسَهُ إِنَّهُ
كَانَ فَرِحَّةً وَمَقْتَأً وَسَاءَ سِيلًا ﴿٢٢﴾
حُرْمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَتُكُمْ وَبَنَائِكُمْ
وَأَخْوَاتُكُمْ وَعَمَّتُكُمْ وَخَالَتُكُمْ
وَبَنَاتُ الْأَخْ وَبَنَاتُ الْأُخْتِ وَأُمَّهَتُكُمْ
الَّتِي أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخْوَاتُكُمْ مِنْ الرَّضَعَةِ
وَأُمَّهَتُ نِسَاءٌ كُمُورٌ بَيْتُكُمُ الَّتِي
فِي حُجُورِكُمْ مِنْ نِسَاءٍ كُمُورٌ الَّتِي دَخَلْتُمْ
بِهِنَّ فَإِنْ لَمْ تَكُنُوا دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَلَا
جُنَاحٌ عَلَيْكُمْ وَحَلَّتِلُ أَبْنَائِكُمْ
الَّذِينَ مِنْ أَصْلَكِيْكُمْ وَأَنْ تَجْمِعُوا

(1) Kindāri, shi ne dūkiya mai yawa; ūkiya dubu gōma sha biyu, na azurfa.

(2) Alkawarin riķonsu da alhēri ko kuma sallamarsu da kyautatāwa. Baķara Āya ta 231.

(3) Daurin aure a kan dīya yana haramta uwarta, amma daurin aure a kan uwa, bā ya haramta diyar sai in an yi duhūli da ita, kō kuma an yi tamattu'i da ita.

kanin 'yan'uwa biyu mātā, fāce abin da ya shige. Lalle ne, Allah Yā kasance Mai gāfara ne Mai jin kai.

24. Da tsararrun auren⁽¹⁾ wasu maza, fāce dai abin da hannuwanku suka mallaka. (Ku tsare) Littāfin Allah a kanku. Kuma an halatta muku abin da yake bayan wancan. Ku nēma da dukiyōyinku, kunā māsu yin aure, bā māsu yin zina ba. Sa'an nan abin da kuka ji dadi da shi daga gare su, to, ku bā su ijārōrinsu bisa farillar sadāki. Bābu laifi a gare ku ga abin da kuka yi yardatayya⁽²⁾ da shi a bāyan farillar sadāki. Lalle ne Allah Yā kasance Masa-ni ne, Mai hikima.

25. Kuma wanda⁽³⁾ bai sāmi wa-dāta ba daga cikinku bisa ga ya auri 'ya'ya mūminai, to, (ya aura) daga abin da hannuwanku na dāma suka mallaka, daga kuyanginku mūminai. Kuma Allah ne Mafi sani ga īmāninku, sāshenku daga⁽⁴⁾ sāshe. Sai ku aurē su da izinin mutānensu. Kuma ku bā su ijārōrinsu bisa ga abin da aka sani, suna māsu kāmun

بَيْتُ الْأَخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ سَافَ إِلَّا
اللهُ كَانَ عَفُورًا رَّحِيمًا
* وَالْمُحْصَنَتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا
مَامَلَكَتْ أَيْمَنَكُمْ كِتَابَ اللهِ
عَلَيْكُمْ وَاجْلِلْ لَكُمْ مَارَأَهُ ذَلِكُمْ أَنْ تَبْتَغُوا
بِأَمْوَالِكُمْ مُحْسِنِينَ غَيرَ مُسْلِمِينَ فَمَا
أَسْتَمْتَعُمُ بِهِ مِنْهُنَّ فَقَاتُوهُنَّ أُجُورُهُنَّ
فِرِيضَةٌ وَلَا جُنَاحٌ عَلَيْكُمْ فِيمَا تَرَضَيْتُمْ
إِلَهُهُمْ مَنْ يَعْتَدُ الْفِرِيضَةَ إِنَّ اللهَ
كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا

وَمَنْ لَمْ يُسْتَطِعْ مِنْ كُمْ طَوْلًا أَنْ
يَسْكِحَ الْمُحْصَنَتَ الْمُؤْمِنَتَ فَمَنْ مَا
مَلَكَتْ أَيْمَنَكُمْ مَنْ فَتَّى تَكُرُّ
الْمُؤْمِنَاتِ وَاللهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِكُمْ
بَعْضُكُمْ مِنْ عَصْ فَإِنَّكُحُوهُنَّ بِإِذْنِ
أَهْلِهِنَّ وَإِأَوْهُنَّ أُجُورُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ

(1) An haramta muku matan auren wasu maza, matukar mazansu ba su sake su ba, Musulmi ne kō kuwa Kitābāwa, sai fa idan kun kāmo su ne daga kāsar da take ta abōkan gaba, a nan kunā iya tākinsu haka, dōmin kāmu yā warware auren-su. Idan kun yi tamattu'i da wasu mātā a kan kuskure, ba da aure ba, sai ku biya su sadāki a kan haka. An hana auren tamattu'i, watau yin aure zuwa ga ajali. Abdullahi bn Abbas ya ce yin sa yā fi zina.

(2) Bāyan sadākin da aka yanka bābu laifi idan kun yi yardatayya da kāra wani abu a kan farilla, kuma bābu laifi idan ita matar tā yarda da kāyar da karin kō kuwa shī mijin ya yarda da biyan kārin.

(3) Hukunce-hukuncen auren kuyanga ga wanda bai sāmi īkon auren 'ya ba. Aibin auren kuyangi shi ne bautar da zuriya, domin bauta daga uwa take. Saboda haka bā ya halatta ga Musulmi ya auri baiwar kafiri, kome larurar da take ciki, sai dai ya saye ta daga gare shi.

(4) Ku duka daidai kuke wajen īmāni da Musulunci. Dubi kuma Āl 'Imrāna 195.

kai, bā māsu zina ba, kuma bā māsu rikon abōkai ba. To, idan aka aure su, sai kuma suka zo da wata al-fāsha, to, akwai a kansu rabin abin da ke a kan 'ya'ya daga azāba. Wancan (auren kuyanga) ga wanda ya ji tsōron wahala ne daga gare ku. Kuma ku yi hakuri shi ne mafi alhēri a gare ku. Kuma Allah Mai gāfara ne Mai jin kai.

26. Allah Yanā nufin Ya bayana muku, kuma Ya shiryar da ku hanyōyin wadanda suke a gabāninku kuma Ya karbi tūbarku. Kuma Allah Masani ne Mai hikima.

27. Kuma Allah Yanā nufin Ya karbi tūbarku. Kuma wadanda suke bin sha'awōyi suna nufin ku karkata, karkata mai girma.

28. Allah Yana nufin Ya yi muku sauķi, kuma an halitta mutum yana mai rauni.

29. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Kada ku ci dūkiyōyinku a tsakāninku da yaudara,⁽¹⁾ fāce idan ya kasance daga fatauci ne, bisa yarda-tayya daga gare ku. Kuma kada ku kashe kānku. Lalle ne Allah Yā kasance, game da ku, Mai jin kai ne.

30. Wanda ya aikata wangan bisa ta'adi da zālunci, to, zā Mu fōne shi da Wuta. Kuma wannan yā kasance ga Allah (abu ne) mai sauķi.

مُحَصَّنَتٍ غَيْرَ مُسَفِّحَتٍ وَلَا
مُتَّخِذَاتٍ أَخْدَانٍ فَإِذَا أَخْصَنَ فَإِنْ أَتَيْنَ
بِفَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ بِصَفَّ مَاعِلَ
الْمُحَصَّنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ ذَلِكَ لِمَنْ
خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْ كُوْرَّةٍ وَأَنْ تَصْبِرُوا
حَيْرًا لَكُمْ وَاللَّهُ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٦﴾

يُرِيدُ اللَّهُ إِبْيَانَ لَكُمْ وَبَهْدِيَّكُمْ
سُنَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ
عَلَيْكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٧﴾

وَاللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ فَرِيدُ الْذِيْرَى
يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ أَنْ تَمِيلُوا مَيْلًا عَظِيمًا ﴿١٨﴾

يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخْفِقَ عَنْكُمْ وَخُلُقَ
الْإِنْسَنُ ضَعِيفًا ﴿١٩﴾

يَتَّأْمِيْهَا الَّذِينَ إِمَّا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ
بَيْتَكُمْ بِالْبَطْلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً
عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ وَلَا قَتْلُ أَنْفُسَكُمْ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ يَعْلَمُ رَحِيمًا ﴿٢٠﴾

وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ عُذْنَوْنَا وَظُلْمًا قَسْوَفَ
نُصْلِيهِ نَارًا وَكَانَ ذَلِكَ
عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٢١﴾

(1) Hukuncin cin dukiyar mutane da karya ko yaudara, haramun ne, domin yana kai ga mutane su kashe kansu.

31. Idan kuka n̄sanci manyan abubuwan da ake hana ku aikatāwa, to, zā Mu kankare mūnanan ayyukanku daga gare ku, kuma Mu shigar da ku mashiga ta karimci.

32. Kuma kada ku yi gurin abin da Allah Ya fifita sāshenku da shi a kan sāshe; maza suna da rabo daga abin da suka tsirfanta, kuma mātā suna da rabo daga abin da suka tsirfanta. Ku rōki Allah daga falalārSa. Lalle ne, Allah Yā kasance, ga dukkan kōme, Masani.

33. Kuma ga kōwa, Mun sanya magada daga abin da mahaifa da mafiya kusancin zumunta suka bari. Kuma wadanda rantsuwōyinku suka fulla⁽¹⁾ ku bā su rabonsu. Lalle ne, Allah Yā kasance, a kan dukkan kōme, Mahalarci.

34. Maza māsu tsayuwa ne⁽²⁾ a kan mātā, sabōda abin da Allah Ya fifita sāshensu da shi a kan sāshe, kuma sabōda abin da suka ciyar daga dūkiyōyinsu. To, sālihan mātā māsu dā'a ne, māsu tsarēwa ga gaibi sabōda abin da Allah Ya tsare. Kuma wadanda kuke tsōron bijrewarsu, to, ku yi musu gargadī,

إِنْ تَجْعَلْ بُوأْكَبَاءِرَ مَا شَهَوْتَ عَنْهُ
نُكَفَّرُ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَنُذْخِلُكُمْ
مُّدْخَلَّاتِنَا

وَلَا تَسْتَهِنُوا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ
بَعْضَ لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا أَكَشَّ سَبُوا
وَلِلِّسَائِلِ نَصِيبٌ مِّمَّا أَكَشَّ سَبِّينَ وَسَعَوا
الَّهُ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
يُكَلِّ شَفَاعَةً عَلَيْمًا

وَلِكُلِّ جَعْلَنَا مَوْلَى مَمَاتَرَكَ الْوَلَدَاتِ
وَالْأَقْرَبُونَ وَالَّذِينَ عَقَدْتَ
أَيْمَنَكُمْ فَقَاتُوهُنَّ نَصِيبَهُمْ إِنَّ اللَّهَ
كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ عَشِيدًا

الرِّجَالُ قَوَّمُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ
اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَّبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ
أَمْوَالِهِمْ فَالصَّالِحُاتُ قَلِيلٌ حَفَظَتْ
لِلْغَيْبِ بِمَا حَفَظَ اللَّهُ وَالَّتِي
تَخَافُونَ لَشُورَهُنَّ فَعُظُوهُنَّ
وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ

(1) A zāmanin Jahiliyya ana kullin amana a tsakanin kabilu ko a tsakanin mutum da wani mutum. Wannan kullin amānar yakan hada har da sudusin dukiyar wanda ya mutu daga cikinsu. Wasu Musulmi sun shiga Musulunci a bāyan sun kulla irin wannan amānar, saboda haka Allah Ya yi umurni da cika wannan alkawarin, kuma Ya kashe al-ādar, Ya musanya ta da hukunce-hukuncen Musulunci. Kuma ana fassara masu kullin rantsuwa da masu gudāna da aikin rabon dūkiyar gādo. Ana biyan su ijārar wahalarsu daga kāwunan magāda kamar yadda ya kamata.

(2) Allah Ya sanya shugabancin gida da gudanar da tasarrufinsa a hanniwan maza, domin ginar jikinsu, da hankalinsu da kuma dukiyarsu da suke ciyarwa ga sadaki da kuma nafakar (ciyarwar) gidan. Kuma Allah Ya aza wa māta dā'a ga maza da kuma tsare farjojinsu domin kada su kawo wani bakon da ba dan gida ba, a cikin gidan.

kuma ku kaurace musu a cikin wu-rären kwanciya, kuma ku dōke su. Sa'an nan kuma, idan sun yi muku dā'a, to, kada ku nēmi wata hanya a kansu. Lalle ne Allah Yā kasance Madaukaki, Mai girma.

35. Kuma idan kun ji tsōron sā-bawar tsakāninsu, to, ku aika da wani mai sulhu daga mutānensa da wani mai sulhu daga mutānenta.⁽¹⁾ Idan sun yi nufin gyārāwa, Allah zai daidaita tsakāninsu (ma'uran). Lalle ne Allah Yā kasance Masani, Mai jarrabāwa.

36. Kuma ku bauta wa⁽²⁾ Allah, kuma kada ku hada wani da Shi, kuma ga mahaifa ku yi kyautatāwa, kuma ga ma'abūcin zumunta da marāyu da matalauta, da makwabci ma'abūcin kusanta, da makwabci manisanci, da abōki a gēfe da dan hanya, da abin da hannuwanku na dāma suka mallaka. Lalle ne Allah bā Ya son wanda ya kasance mai tākama, mai yawan alfahari.

37. Wafanda suke yin rōwa, kuma sunā umurnin mutāne da yin rōwa, kuma suna bōyewar abin da Allah Ya bā su na falalarSa. Kuma Mun yi tattali, sabōda kāfirai, azāba mai walākantarwa.

(1) Hakamāni ko masu sulhu biyu, su tafi su yi binciken abin da ya hana auren kyau, su tsawaci maras gaskiya daga cikin ma'uran, ko kuma su hukunta rabuwa da hul'i, ko ba da hul'i ba. Abin da suka hukunta alkāli ya zartar da shi.

(2) Bauta wa Allah shi ne a bi umurninSa, a bar haninSa a kome. Sa'an nan ya biyar da nau'ukan mutane wafanda mutum zai yi ihsani zuwa gare su gwargwadon darajarsu kuma da halinsa. Sa'an nan zargi a kan marowaci da sakamakonsa, da mai ciyarwa amma ba a bisa hanyar bauta wa Allah ba.

وَأَصْرُبُوهُنَّ فِي إِنَّ أَطْعَنَّ كُمْ فَلَا تَبْغُوا
عَلَيْهِنَّ سَيِّلًا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْهَا
كَبِيرًا ﴿٤٢﴾

وَإِنْ خَفْتُمُ شَقَاقَ بَيْنَهُمَا فَابْعَثُوا حَكَمَةً
مِنْ أَهْلِهِمْ وَحَكَمَةً مِنْ أَهْلِهِمْ إِنْ
يُرِيدَا إِصْلَاحًا يُوَقِّي اللَّهُ بَيْنَهُمَا
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْهِمَا حَسِيرًا ﴿٤٣﴾

*وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ
شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَنَا وَبِذِي الْقُرْبَى
وَالْيَتَامَى وَالْمَسْكِينِ وَالْجَارِ ذِي
الْقُرْبَى وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ
بِالْحُسْنَى وَإِنَّ السَّيِّلَ وَمَا مَلَكَتْ
أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ
كَانَ مُخْتَالًا فَخَوِيرًا ﴿٤٤﴾

الَّذِينَ يَبْخَلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ
بِالْبُخْلِ وَيَكْثُرُونَ مَا تَهْمَمُ اللَّهُ
مِنْ فَضْلِهِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا
مُهِينًا ﴿٤٥﴾

38. Kuma wadanda suke ciyar da dūkiyoyinsu dōmin nūna wa mutāne, kuma bā su yin īmāni da Allah, kuma bā su yin īmāni da Rānar Lāhira, kuma wanda Shaidan ya kasance abōkin hadī a gare shi, to, yā mūnana ga abōkin hadī.

39. Kuma mēne ne a kansu, idan sun yi īmāni da Allah, kuma da Rānar Lāhira, kuma sun ciyar da abin da Allah Yā azurtā su, kuma Allah Ya kasance, gare su, Masani?

40. Lalle ne, Allah bā Ya zāluncin gwargwadon nauyin zarra, idan ta kasance alhēri ce, zai ribanyā ta, kuma Ya kāwo daga gunSa ijāra mai girma.

41. To, yāyā, idan Mun zo da shaidu daga dukan al'umma, kuma Muka zo da kai a kan wadannan, kana mai shaida!

42. A rānar nan, wadanda suka kāfirta kuma suka sābā wa Manzo, sunā gūrin dā an baje kasa da su, kuma bā su bōye wa Allah wani labāri.

43. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Kada ku kusanci salla alhāli kuwa kuna māsu māye⁽¹⁾, sai kun san abin da kuke fadā, kuma haka idan kuna māsu janaba, fāce mai kētare hanya, har ku yi wanka.

وَالَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ رِزْقَهُمُ الَّذِينَ
وَلَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا يَأْلُمُونَ الْآخِرَةَ
وَمَنْ يَكُنْ الشَّيْطَانُ لَهُ وَقْرَبَنَا فَسَاءَ قَرِبَنَا ﴿٦٨﴾

وَمَاذَا عَيَّنَهُمْ لَوْلَاهُمْ أَمْنُوا بِاللَّهِ وَالْآخِرَةِ
وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقَهُمُ اللَّهُ وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ عَلَيْهِمَا ﴿٦٩﴾

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مُشْقَالَ ذَرْقَةً وَإِنْ تَأْتِ
حَسَنَةً يُضَعِّفُهَا وَتُؤْتَ مِنْ لَدُنْهُ
أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٤٠﴾

فَكَيْفَ إِذَا حَنَّا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ يَشَهِّدُ
وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا ﴿٤١﴾

يَوْمَئِذٍ يُوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصَمُوا
الرَّسُولُ لَوْسَوَى بِهِمُ الْأَرْضُ وَلَا يَكُنُونَ
اللَّهُ حَدِيثًا ﴿٤٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَنْقِرُوا أَصْلَوَةَ وَلَا تُنْهِ
سُكَارَى حَتَّى تَعَمَّلُوا مَا تَفْلُوْتُ
وَلَا جُنْبًا إِلَّا عَابِرِي سَيِّلٍ حَتَّى تَقْتَسِلُوا
﴿٤٣﴾

(1) A lokacin ba a hana shan giya ba. Sa'an nan aka hana ta da ayar Suratul Ma'idadha ta 90. Mai janaba kuma ba ya yin salla kuma ba ya shiga masallaci sai ya yi wanka ko taimama, sai dai yana iya shiga da niyyar wucewa daga kofa zuwa ga wata, ko kuwa ya shiga ya debo ruwa ya fita. Ana yin taimama saboda rashin ruwa haikikatan, ko ma'an'an, kamar mai rashin lafiya. Shafar mace na karya alwala, amma ba ya sabbaba wanka idan an yi shafar da niyyar jin dadī ko kuma an sami jin dadīn ba da nufī ba. Mai shafar da wanda aka shafa duka daya suke.

Kuma idan kun kasance majinyata, ko kuwa a kan tafiya ko kuwa wani daga cikinku, idan ya zo daga gāyādī, kō kuwa kun shāfi mātā, ba ku sāmi ruwa ba, to, ku nufi fuskar kasa mai kyau, ku yi shāfa ga fuskokinku da hannuwanku⁽¹⁾. Lalle ne, Allah Yā kasance Mai yāfēwa Mai gāfara.

44. Shin, ba ka gani ba, zuwa ga wadanda aka bai wa rabo daga Littāfi, suna sayen bata, kuma suna nēman ku bace daga hanya ?

45. Kuma Allah ne Mafi sani ga makiyanku, kuma Allah Yā isa Ya zama Majibinci, kuma Yā isa Ya zama Mataimaki.

46. Daga wadanda suka tūba (Yahūdu), akwai wasu sunā karkatar da magana daga wurārenta, suna cēwa: “Mun jiya⁽²⁾ kuma mun kiya, kuma ka jiya a wanin wurin jiyāwa, kuma rā’ina (da ma’anar “rubābbē”), ka tsare mu,” dōmin karkatarwa da harsunansu, kuma dōmin sūkā a cikin addini. Kuma

وَلَنْ كُنْمَ مَرْضَىٰ وَعَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاهَةٍ أَحَدٌ
مِنْكُمْ مِنَ الْغَايِطِ أَوْ لِمَسْتَهُ الْمَسَاءَ فَأَنَّهُ
تَحِدُّهُ أَمَاءَ فَتَسِمَّمُوا صَعِيدًا طَبِيًّا
فَأَمْسَحُوا بِجُوْهَرِهِ كُمْ وَأَيْدِيهِ كُمْ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفْوًا غَفُورًا ﴿٤٣﴾

الْمُرْتَرَ إِلَى الَّذِينَ أَقْوَانِصِيبَامَنَ الْكَبَرِ
يَشْتَرِئُونَ الْأَصْلَالَهُ وَيُرِيدُونَ أَنْ تَصْلُوا السَّيْلَ ﴿٤٤﴾
وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَعْدُ إِلَيْكُمْ وَلَهُ بِاللَّهِ وَلِيَّا وَكَفَىٰ
بِاللَّهِ تَصْيِيرًا ﴿٤٥﴾

مِنَ الَّذِينَ هَادُوا لِمُحَمَّدٌ فُونَ الْكَلَمَعَنْ
مَوَاضِعِهِ وَيَنْتَلُونَ سَمِعَنَا وَعَصَبَنَا
وَأَسْمَعَ عَيْنَمُسَمَّعَ وَدَاعَنَا إِلَيْا بِالْسِتَّهِمَ
وَطَعَنَافِ الَّذِينَ وَلَوْأَنَهُمْ قَالُوا سَمِعَنَا وَاطَّعَنَا
وَأَسْمَعَ وَأَنْظَرَنَا لِكَانَ خَيْرًا لِلْمُهُرَّأَقَمَ

(1) Wātau ku yi taimama sabōda rashin ruwa.

(2) Yahudu, ana kirān su da maganar Müsa da ya ce wa Ubangiji, ‘Mun tuba zuwa gare Ka, yā Allah,’ (A’arāf, āyā ta 155) dōmin izgili da suke yi na kīn bin haddōdin Allah. Sunā karkatar da magana da asalin mā’anartā zuwa ga wata mā’ana ta izgili, sunā cēwa ‘Mun ji’ amma aikinsu yanā nūna cēwa, ‘Sun ki’ suke nufi. Kuma ‘Ka jiya a wanin wurin jiyāwa’ addu’ā ce mai dāukar mā’anar alhēri da mā’anar sharri, su kuwa sunā nufin ta sharrin. Haka kalmar ‘rā’ina’ tanā da mā’anar ‘tsāre mu’ ko ‘saurāra mana’, kuma tanā da mā’anar ‘Yā rubābbē’. Sun nufin mā’anar kārshen.

Wannan bayāni shi ma taimako ne ga Musulmi māsu raunin hankali dōmin a tsare musu addininsu kamar yadda ake tsaron dūkiyarsu. An cūsa irin wannan mākirci a wata addu’ā da suke cewa ‘Jauharatal Kamāli’ inda suka sisanta wanda suke yi wa salāti da ‘askam’ mafī cūta. Wannan tā yi daidai da kalmar rā’ina, ko ma ta fī mūni, dōmin rā’ina tanā da wata mā’ana ta yabo, amma askam bā ta da wata mā’ana sai ta zāgi kawai. Allah Ya tsare mu daga sharrin makīyan addini.

dā lalle sū, sun ce: "Mun jiya kuma mun yi dā'a, kuma ka saurara kuma ka dākata mana," hākīfa, dā ya kasance mafi alhēri a gare su, kuma mafi daidaita; amma Allah Yā la'anē su, sabōda kāfircinsu don haka bā zā su yi īmāni ba, sai kadān.

47. Yā kū wadanda aka bai wa Littāfi! Ku yi īmāni da abin da Muka saukar, yana mai gaskatāwa ga abin da yake tāre da ku, tun gabanin Mu shāfe wasu fuskōki, sa'an nan Mu mayar da su a kan bāyayyakinsu, ko Mu la'ane su kammar yadda Muka la'ani māsu Asabar. Kuma umurnin Allah ya ka-sance abin aikatāwa.

48. Lalle ne, Allah ba Ya gāfarta a yi shirki game da Shi, kuma Yana gāfarta abin da yake bāyan wannan ga wanda Yake so, kuma wanda ya yi shirki da Allah, to, lalle ne ya Kirkiri zunubi mai girma.

49. Shin, ba ka gani ba; zuwa ga wadanda suke tsarkake kansu? A'a, Allah ne Yake tsarkake wanda Yake so. Kuma ba za a zalunce su da zaren gurtsun dabino ba.

50. Ka dūba yadda suke Kirkira karya ga Allah! Kuma shi ya isa ga zama zunubi bayyananne.

51. Shin, ba ka gani ba zuwa ga wadanda aka bai wa rabo da ga Littāfi, suna īmāni da gunki da Shaidan⁽¹⁾, kuma suna cēwa ga wadan-

وَلَكُنْ لِعْنَتُهُمُ اللَّهُ يَكْفِرُهُمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ
إِلَّا قَلِيلًا ﴿٤١﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ أَقْرَبُوا إِلَيْنَا الْكِتَابَ إِذْ مُؤْمِنًا
نَرَأَنَا مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ
نَظِيمَسْ وُجُوهًا فَرَزَّدَهَا عَلَىٰ أَذْبَارِهَا
أَوْ لَعَنَهُمْ كَمَا لَعَنَنَا أَصْحَابَ السَّبَتِ
وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ﴿٤٢﴾

إِنَّ اللَّهَ لَا يَعْفُرُ أَنْ يُشَرِّكَ بِهِ وَيَعْفُرُ مَا دُونَ
ذَلِكَ لِمَنِ يَشَاءُ وَمَنِ يُشَرِّكُ بِاللَّهِ فَقَدِ افْرَأَ
إِثْمًا عَظِيمًا ﴿٤٣﴾

أَنْتَرَى إِلَى الَّذِينَ يُرَكِّبُونَ أَنْفُسَهُمْ بِإِلَهٍ أُخْرَى
مَنِ يَشَاءُ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتَيَّلًا ﴿٤٤﴾

أَنْظُرْ كِيفَ يَقْرَئُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ
وَكَفَنِيهِ إِثْمَامِيْنَ ﴿٤٥﴾

أَنْتَرَى إِلَى الَّذِينَ أَنْوَأْنَصَبَيْنَا مِنَ
الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْجَنَّةِ وَالظَّلَمُونَ

(1) Jibti sunan kowane gunki ne. Dāgūtu sunan Shaidan ne mai Kirkira karya ya jingina ta ga Allah, shedānin da yake zama tāre da gumāka ko waninsu, mutum ne ko aljani, domin ya batar da māsu raunin hankali, a cikin Yahūdu ko a cikin Musulmi.

da suka kāfirta: "Wadannan ne mafiya shiriya daga wadanda suka yi īmāni ga hanya"?

52. Wadannan ne wadanda Allah Ya la'ane su, kuma wanda Allah Ya la'ana, to, bā zā ka sāmi mataimaki a gare shi ba.

53. Kō suna da rabo ne daga mulki? To, a sa'an nan bā zā su iya bai wa mutāne hancin gurtsun dabinno ba.

54. Ko suna hāsadar mutāne⁽¹⁾ ne a kan abin da Allah Ya bā su daga falalarSa? To, lalle ne, Mun bai wa gidan Ibrāhīm Littāfi da hikima kuma Mun bā su mulki mai girma.

55. To, daga cikinsu akwai wanda ya yi īmāni da shi, kuma daga cikinsu akwai wanda ya kange daga gare shi. Kuma yā isa Jahannama ta hūru da shi.

56. Lalle ne wadanda suka kāfirta da ayōyinMu za Mu kōne su da Wuta, kō da yaushe fātunsu suka nuna, sai Mu musanya musu wasu fātun, dōmin su dandani azāba. Lalle ne Allah Yā kasance Mabuwāyi, Mai hikima.

57. Kuma wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyuka na kwarai, zā Mu shigar da su gidājen Aljanna, (wadanda) kōramu sunā gudāna daga karkashinsu, sunā dawwamammu a cikinsu har aba-

وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هُنَّ أَهْدَى
مِنَ الَّذِينَ ءاْمَنُوا سِبِيلًا

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنْهُمُ اللَّهُ وَمَنْ يَأْتِنَّ اللَّهَ فَلَنْ
يَجِدَ لَهُ دَيْصِيرًا

أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِنَ الْمَالِ كَيْفَ لَا يَقُولُونَ
النَّاسَ نَقِيرًا

أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَىٰ مَا أَتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ
فَضْلِهِ، فَقَدْ أَتَيْنَا إِلَيْهِمْ الْكِتَابَ
وَالْحِكْمَةَ وَإِتَيْنَاهُمْ مُلْكًا عَظِيمًا

فِيهِمُمْ مَنْ ءاْمَنَ بِهِ وَمَنْ مُنْعَنَ صَدَعَنَّ
وَكَفَى بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سُوقُ نُضْلِيهِمْ نَارًا
كُلُّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُمْ بَدَأْتُهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا
لِيُدْرِقُوا الْعَذَابَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا

وَالَّذِينَ ءاْمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنَدِ خَلْفُهُمْ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَرُ حَلَّابِينَ فِيهَا

(1) Annabi Muhammadu, tsīra da amincin Allah sun tabbata a gare shi. An ce masa dan gidan Ibrahim domin Yahūdu su san shi ba kasasshe ba ne ga dangantaka, daga gare su. Kuma bai fita ba daga tsārin cēwa Annabāwa māsu Littāfi a bāyan Ibrāhīm, daga zuriyarsa zā su fito. Kuma sun san wannan a cikin littāfinsu, watau Attaura.

da, suna da, a cikinsu, mātan aure māsu tsarki. Kuma Munā shigar da su a wata inuwa matabbaciyar lumshi.

58. Lalle ne Allah Yanā umur-nin ku ku bāyar da amānōni zuwa ga māsu sū.⁽¹⁾ Kuma idan kun yi hukunci a tsakānin mutāne, ku yi hukunci da ādalci. Lalle ne, Allah mādalla da abin da Yake yi muku wa'azi da shi. Lalle ne Allah Yā kasance Mai ji ne, Mai gani.

59. Yā kū wadanda suka yi ūmāni! Ku yi dā'a ga Allah, kuma ku yi dā'a ga ManzonSa, da ma'abūta al'amari daga cikinku.⁽²⁾ Idan kun yi jāyayya a cikin wani abu, to ku mayar da shi zuwa ga Allah da ManzonSa, idan kun kasance kunā ūmāni da Allah da Rānar Lāhira. Wannan ne mafi alhēri, kuma mafi kyau ga fassara.

60. Shin, ba ka gani ba, zuwa ga wadanda suke riyāwar cēwa sunā ūmāni da abin da aka saukar zuwa gare ka da abin da aka saukar daga gabāninka, sunā nufin su kai kāra zuwa ga Dāgūtu⁽³⁾ alhāli kuwa, lal-

(1) Talakāwa mutāne ne māsu rauni a cikin hannuwan shugabanninsu. Su da dukiyarsu amānōni ne na Allah a cikin hannuwan shugabanni, saboda haka tsaronsu da dukiyarsu, gwargwadon shari'a, da yin hukunci a tsakaninsu da ādalci, bāyar da amāna ne ga māsu ita. Wanda ya bi son zuciyarsa duka ga dayan wadannan abūbuwa, to, yā yi yaudara ga Allah ke nan. Allah kuma zai kāma shi da hukuncin mayaudari.

(2) Haka su kuma mutāne talakāwa, amāna ce a kansu su yarda da hukuncin Allah da ManzonSa, a kome na al'amurransu da mu'āmalōlinsu. Kuma wājibi ne a kansu su yarda da abin da aka hukunta a kansu daidai da shari'ar Allah. Su kuma idan sun sāba, to, sun yaudari amānar Allah ke nan.

(3) Dāgūtu shi ne dukan mai yin dōkōki wadanda ba dōkōkin Allah ba. Dukan wanda ya bi dōka wadda ba ta Allah ba a cikin ibāda, ko wadda ta sāba wa haddin Allah a cikin mu'āmalōlī na haikkōki ko na laifuka, to, ya shiga cikin wannan tarkon.

أَيُّهُمْ فِيهَا آرَوْجٌ مُّطَهَّرٌ وَنَدِخْلُهُمْ
ظَلَالًا طَلِيلًا ﴿٥٧﴾

*إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤْتُوا الْأَمْوَالَ إِلَىٰ
أَهْلِهَا وَلَا تَحْكُمُمْ بَيْنَ النَّاسِ إِنَّ
تَحْكُمُمُوا إِلَعْدَلَةً إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ
مَا يَعْمَلُونَ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ
مَا يَصِيرُونَ ﴿٥٨﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطْبِعُوا اللَّهَ وَأَطْبِعُوا الرَّسُولَ
وَأُولَئِكُمْ مِنْكُمْ الْمُنْتَهَىٰ فِي شَيْءٍ عَرْدُوهُ
إِلَى اللَّهِ وَإِلَى الرَّسُولِ إِنْ كُشِّمْتُ ثُقُومُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٥٩﴾

أَلَّا تَرَىٰ إِلَى الَّذِينَ يَرْجِعُونَ أَنَّهُمْ أَمْوَالُ
بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قِبْلَكَ
يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَكَّمُوا إِلَى الظَّلْفُوتِ

le ne, an umurce su da su kāfirta da shi, kuma Shaifan yanā nēman ya batar da su, batarwa mai nīsa.

61. Kuma idan aka ce musu: "Ku zo zuwa ga abin da Allah Ya saukar, kuma zuwa ga Manzo" zā ka ga munāfukai⁽¹⁾ sunā kange mutāne daga gare ka, kangēwa.

62. To, yaya, idan wata masīfa ta sāme su, sabōda abin da hannuwansu suka gabātar sa'an nan kuma su je maka sunā rantsuwa da Allah cēwa, "Ba mu yi nufin kōme ba sai kyautatawa da daidaitāwa."?

63. Wadannan ne wadanda Allah Ya san abin da ke cikin zukātansu. Sabōda haka ka kau da kai daga gare su, kuma ka yi musu gargadi, kuma ka gaya musu, a cikin sha'anin kansu, magana mai nauyi da fasāha.

64. Kuma ba Mu aiki wani Manzo ba fāce dōmin a yi masa dā'a da izinin Allah. Kuma dā dai lalle sū, a lōkacin da suka zālunci kansu,⁽²⁾ sun zo maka, sa'an nan suka nēmi gāfarar Allah kuma Manzo ya nēma musu gāfara, hakīka, dā sun sāmi Allah Mai karbar tūba, Mai jin kai.

وَقَدْ أُمِرُوا أَن يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُونَ
الشَّيْطَانُ أَن يُضْلِلَ الْأَعْبَادَ

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَاوْنَ إِلَى مَا أَنْزَلَ
اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ
يَصْدُورُونَ عَنْكَ صُدُودًا

فَكَيْفَ إِذَا أَصَدَّبْتُمْ مُصِيبَةً بِمَا
قَدَّمْتُ إِيَّيهِمْ شَجَاءَ وَكَيْخَلْفُونَ بِاللَّهِ
إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا إِحْسَنَنَا وَتَوَفَّيْقًا

أُولَئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي
فُلُوْبِهِمْ فَأَغْرِضُ عَنْهُمْ وَعَظِمُهُمْ
وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنفُسِهِمْ قُولًا بِلِيْغاً

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا إِلْيَاضَاعَ
بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَوْلَاهُمْ إِذْ ظَلَمُوا
أَنْفُسُهُمْ جَاءَهُ وَكَفَاسْتَغْفِرَ اللَّهُ
وَاسْتَغْفِرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوْجَدُوا

اللَّهُ تَوَابُّا رَحِيمًا

(1) Miyagun shugabanni māsu karkatar da mūminai daga hukuncin Allah da hujjar wai suna nufin su daidaita domin a hada Musulmi da kāfīra ga hukunci; ta haka har kāfīri ya kasance mai yin hukunci a kan Musulmi. Su wadannan masu yin haka, ba Musulmi ba ne, munāfukan Musulmi ne. Musuluncinsu na bāki ne kawai, dā yā kai ga zūciya dā ba su yi ko tunānin yarda da haka ba. Allah Ya tsare mu daga sharrin Shaifan.

(2) Wanda ya kī hukuncin Allah, ya yi laifi biyu, domin sāba wa Allah da ManzonSa. Kuma wannan ya nūna rashin īmāninsa da Allah da ManzonSa. Saboda haka ne āyā mai bin wannan ta ce Musulmi bā su da īmāni sai sun yarda da hukuncin Allah ga kome daga al'amurransu, kuma su yarda da hukuncinSa, bā da jin wani kunci a cikin zukatansu ba.

65. To, a'aha! Ina rantsuwa da Ubangijinka, ba za su yi īmāni ba, sai sun yarda da hukuncinka ga abin da ya sāba a tsakāninsu, sa'an nan kuma ba su sāmi wani kunci a cikin zukatansu ba, daga abin da ka hukunta, kuma su sallama sal-lamāwa.

66. Kuma dā dai lalle Mū, Mun wajabta musu cēwa, “Ku kashe kanku, ko kuwa ku fita daga gi-dājenku”, dā ba su aikata shi ba, fāce kadān daga gare su. Kuma dā dai lalle sū sun aikata abin da ake yi musu gargađi da shi, hakīka, dā yā kasance mafī alhēri daga gare su, kuma mafī tsanani ga tabbarawa.

67. Kuma a sa'an nan, hakīka, dā Mun bā su, lāda mai girma, daga gunMu.

68. Kuma lalle ne, dā Mun shi-ryar da su hanya madaidaiciya.

69. Kuma wadannan da suka yi dā'a ga Allah da ManzonSa, to, wadannan sunā tāre da wadanda Allah Ya yi ni'ima a kansu, daga annabāwa da māsu yawan gaskatāwa, da māsu shahāda⁽¹⁾, da sāli-hai. Kuma wadannan sun kyautatu ga zama abōkan tafiya.

فَلَا وَرِبَّ لَكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمَ مُوْكَ
فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَحْدُو فِي
أَنفُسِهِمْ حَرَجٌ مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا
تَسْلِيْمًا ﴿١٥﴾

وَلَوْنَا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنْ أَقْتُلُوا أَنفُسَكُنَّةَ
أَوْ أَخْرُجُوهُمْ يَنْرِكُمْ مَّا فَعَلُوهُ الْأَقْلِيلُ
مِنْهُمْ وَلَوْنَاهُمْ قَعْلَوْهُمَا يُوَعْظُونَ بِهِ
لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَأَشَدَّ تَنْتِيْتًا ﴿١٦﴾

وَإِذَا أَكَتَتْهُمْ مِّنْ لَدُنَّ أَجْرًا عَظِيْمًا ﴿١٧﴾

وَلَهَدَيْتَهُمْ صَرَاطًا مُّسْتَقِيْمًا

وَمَنْ يُطِعَ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ
أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِّنَ النَّبِيِّنَ
وَالصَّدِيقِينَ وَالشَّهِيدَاتِ وَالصَّابِرِيْنَ
وَحَسْنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا ﴿١٨﴾

(1) Darajar daukaka ga addini shi ne zama Annabi sa'an nan Siddīk, watau manyan sahabban kowane Annabi. Wadannan darajōji biyu yanzu an rufe su daga kowa, domin bābu sauran annabci wanda yake tāre da siddīkanci. Ta uku ita ce shahāda watau a kashe mutum a wurin yāki domin daukaka kalmar Allah da tsare hakķōkin Musulmi. Wannan ita ce makasudin abin fada a nan, dōmin abin da sūrat ke karantarwa, kuma domin ya zama shimpifār magana a kan darajar jihādi da amfanōninsa. Ta huđu zama sālihi mai son abin da Allah Yake so kuma mai kin abin da Allah Yake ki.

70. Waccan falalar daga Allah take, kuma Allah Yā isa zama Māsani.

71. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Ku riki shirinku⁽¹⁾, sa'an nan ku fitar da hari jama'a jama'a, ko ku fitar da yāki gabā daya.

72. Kuma lalle ne daga cikinku akwai mai fāsarwa⁽²⁾. To, idan wata masīfa ta sāme ku, sai ya ce: "Lalle ne, Allah Yā yi mini ni'ima, dōmin ban kasance mahalarci tāre da su ba."

73. Kuma lalle ne, idan wata falala daga Allah ta sāme ku, hafīka, tabbas, yanā cēwa, kamar wata sōyayya ba ta kasance a tsakāninku da shi ba: "Yā kaitona! Dā na zama tāre da su dai, dōmin in rabonta da rabo mai girma!"

74. Sai wadanda suke sayar da rayuwar duniya su karbi ta Lāhira su yi yāki, a cikin hanyar Allah. Kuma wanda ya yi yāki a cikin hanyar Allah, aka kashe shi ko kuwa ya rinjāya, to da sannu zā Muje masa da ijāra mai girma.

75. Kuma mēne ne ya sāme ku, bā ku yin yāki a cikin hanyar Allah, da wadanda aka raunanar daga maza da mata da yāra, sunā cewa: "Yā Ubangijinmu! Ka fitar da mu daga wannan alkarya wadda mutānenta suke da zālunci, kuma Ka

ذلِكَ الْفَضْلُ مِنْ اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ عَلَيْهَا ﴿٧﴾

يَتَائِفُهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا حَذْرًا حَذْرًا
فَانْفَرُوا ثُبَاتٍ أَوْ اغْرِيَوْا جِمِيعًا ﴿٨﴾

وَإِنَّ مِنْ كُلِّ أَنْ يُبَطِّلَنَّ فَإِنْ أَصْبَتَكُمْ
مُصِيبَةً قَالَ قَدْ أَعْمَلَ اللَّهُ عَلَى إِذْلِكُمْ
أَكُنْ مَعَهُمْ شَهِيدًا ﴿٩﴾

وَلَيَنْ أَصْبَكُمْ فَضْلٌ مِنْ اللَّهِ لِيَقُولَنَّ كَانَ
لَهُنَّ كُنْ يَتَكَبَّرُونَ وَبَيْنَهُمْ مَوَدَّةٌ يَلْتَئِمُونَ
كَنْتُ مَعَهُمْ فَأَفْوَزَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿١٠﴾

*فَلَمْ يُقْتَلُ فِي سَيِّلِ اللَّهِ الَّذِينَ
يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ وَمَنْ
يُقْتَلُ فِي سَيِّلِ اللَّهِ فَيُقْتَلُ أَوْ يُغْلَبَ
فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١١﴾

وَمَا الْكُلُّ لَا تُقْتَلُونَ فِي سَيِّلِ اللَّهِ
وَالْمُسْتَصْعِفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالسَّاءِ وَالْوَلَدِينَ
الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقُرْيَةِ

(1) Bā ya halatta Musulmi su zauna bābu tattalin yāki da fitar da yāki ko hari a kan makiyansu, saboda abin da ke cikin wannan āyar ta 71.

(2) Sifar munāfuki ita ce ya ki fita zuwa yāki, kuma ya fāsar da waninsa, ya yi murnar hasārar Musulmi, kuma ya yi bañin cikin nasararsu, ya so a raba ganīma da shi.

sanya mana majibinci daga gunKa, kuma Ka sanya mana mataimaki daga gunKa”?

76. Wadanda suka yi īmāni, sunā yāki a cikin hanyar Allah, kuma wadanda suka kāfirta sunā yāki a cikin hanyar Dāgūtu (Shaidan). To, ku yāki majibintan Shaidan. Lalle ne kaidin Shaidan yā kasance mai rauni.

77. Shin, ba ka gani ba zuwa ga wadanda aka ce musu: “Ku kange hannuwanku, kuma ku tsayar da salla, kuma ku bāyar da zakka.”? To, a lōkacin da aka wajabta musu yāki sai gā wani bangare daga cikinsu sunā tsōron mutāne kamar tsōron Allah, kō kuwa mafi tsanani ga tsōron, kuma suka ce: “Yā Ubangijinmu! Don me Ka wajabta yāki a kanmu? Me ya hana Ka jinkirta mana zuwa ga wani ajali na kusa?” Ka ce: “Jin dādīn dūniya kađan ne, kuma Lāhira ce mafi alhēri ga wanda ya yi takawa. Kuma bā a zāluntar ku da sīlīlin hancin gurtsun dabino!

78. “Inda duk kuka kasance, mutuwa zā ta riske ku, kuma kō da kun kasance ne a cikin gānuwōyi ingātattu!” Kuma idan wani alhēri ya sāme su sai su ce: “Wannan daga wurin Allah ne,” kuma idan wata cūta ta sāme su, sai su ce, “Wannan daga gare ka ne”. Ka ce: “Dukkansu daga Allah ne.” To, me ya sāmi wadannan mutāne, bā su kusantar fahimtar magana?

79. Abin da ya sāme ka daga alhēri, to, daga Allah yake, kuma

الظالِمُونَ أَهْلُهَا وَجَعَلُتَنَا مِنْ لَدُنْكُوكَرِيَّا وَجَعَلَنَا
مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا ﴿٧﴾

الَّذِينَ إِمَّا مُؤْمِنُوْنَ فِي سَيِّلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ
كَفَرُوا يُقْتَلُوْنَ فِي سَيِّلِ الظَّغَوْتِ فَقَتَلُوْا
أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا ﴿٧﴾

الْمُرْتَلِيَّ الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُوْا إِنِّي كُوْكُوْ وَقَيْمُوا
الْأَصْلَوَةَ وَأَوْلُ الْزَّكُوْةَ فَمَا كَتَبَ عَلَيْهِمُ
الْقِتَالِ إِذَا فَرَقُّ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخْشَيَّةَ
اللَّهِ إِذَا أَشَدَّ خَشْيَّةَ وَقَالُوا إِنَّا لَمْ كُنْتُمْ عَلَيْنَا
الْقِتَالَ لَوْلَا أَخْرَجْنَا إِلَيْنَا جَلِّقِيْرُ قُلْ مَتَّعْ
الَّذِيْنَا قَلِيلٌ وَالْآخِرَةُ حَيْزٌ لَمَنِ اتَّقَى
وَلَا ظُلْمَوْنَ فِي لَا

أَسْمَاتُكُوْنُوا يُنْدِرُكُ كُوْلُ الْمَوْتِ وَلَوْكُشِرِ فِي
بُرُوجِ مُسَيْدَةٍ وَإِنْ تُصِبْهُ حَسَنَةٌ يَقُولُوا
هَذِهِ مِنْ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنْ تُصِبْهُ هُوَ سَيِّئَةٌ يَقُولُوا
هَذِهِ مِنْ عِنْدِكَ قُلْ كُلُّ مِنْ عِنْدَ اللَّهِ فَإِنَّ
هَؤُلَاءِ الْقَوْعَدَ لَا يَكُونُونَ يَقْنَعُونَ حَدِيثًا ﴿٧﴾

مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَإِنَّ اللَّهَ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ

abin da ya sāme ka daga sharri, to, daga kanka yake, kuma Mun aike ka zuwa ga mutāne, (kana) Manzo, kuma Allah Yā isa ga zama Shaida.

80. Wanda ya yi dā'a ga Manzo, to, hakīka, yā yi dā'a ga Allah. Kuma wanda ya jūya bāya, to, ba Mu aike ka ba don ka zama mai tsaro a kansu.

81. Kuma sunā cēwa, “Dā'a,” sa'an nan idan sun fita daga wu-rinka, sai wata fungiya daga cikinsu ta kwāna da niyyar wanin abin da take fada, alhāli kuwa Allah na rubūta abin da suke kwāna da niyyarsa. Sabōda haka ka kau da kai daga gare su, kuma ka dōgara ga Allah, kuma Allah Yā isa ya zama Wakili.

82. Shin, bā su kula da Alkur'-āni, kuma dā yā kasance daga wu-rin wanin Allah, hakīka, dā sun sāmu, a cikinsa, sābā wa jūna mai yawa?

83. Kuma idan wani al'amari⁽¹⁾ daga aminci ko tsōro ya je musu, sai su watsa shi. Dā sun mayar da shi zuwa ga Manzo da ma'abūta al'amari daga gare su, lalle ne, wadanda suke yin bincikensa, daga gare su, zā su san shi. Kuma bā dōmin falalar Allah bā a kanku da rahamarSa, hakīka, dā kun bi Shaidan fāce kafan.

سَيِّئَةً فِي نَفْسِكَ وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ

رَسُولًا وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٧٦﴾

مَنْ يُطِعُ الرَّسُولَ فَقَدْ أطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّ

فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا ﴿٧٧﴾

وَيَقُولُونَ طَاعَةً فَإِذَا بَرُزَوا مِنْ عِنْدِكَ بَيَّنَ

طَلَبِهُمْ مِنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ

مَا يُبَيِّنُونَ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ

وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٧٨﴾

أَفَلَا يَتَبَرَّوْنَ الْقُرْءَانَ وَلَوْكَانَ مِنْ

عِنْدِهِنَّ اللَّهُ لَوْجَدُوا فِيهِ أَخْيَلَفَا كَثِيرًا ﴿٧٩﴾

وَإِذَا جَاءَهُمْ مِنْ الْآمِنِ أَوَالْخَوْفِ أَذَاعُوا

بِهِ وَلَوْرَدُوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُولَئِكَ الْأَمِيرِ

مِنْهُمْ لَعْلَمَهُ الَّذِينَ يَسْتَطِعُونَهُ وَمِنْهُمْ

وَلَوْلَا أَفْضَلُ اللَّهِ عَلَيْهِ كُمُورٌ وَرَحْمَةٌ وَ

لَا تَبْغِعُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا قِيلَالًا ﴿٨٠﴾

(1) Umurnin al'umma da cēwa idan sun ga wani al'amari da ba su san kansa ba, ko kuwa idan wani abu na ban tsoro ya auku, to, haram ne su yi ta bārārarsa domin su firgitar da mutāne. Abin da yake wājibi a kansu sa'an nan, shi ne su kai rahotonsa ga shūgabanni māsu sanyāwa a bincika a san yadda abin yake, da kuma yadda zā a yi māganinsa.

84. Sabōda haka, ka⁽¹⁾ yi yâki a cikin hanyar Allah, ba a kallafa maka ba, face a kanka, kuma ka kwadsaitar da mūminai. Akwai tsammānin Allah Ya kange gāfin wadanda suka kāfirta, kuma Allah ne Mafi tsananin gāfi, kuma Mafi tsananin azabtāwa.

85. Wanda ya yi⁽²⁾ cēto, cēto mai kyau, zai sāmi rabo daga gare shi, kuma wanda ya yi cēto, cēto mummūna, zai sāmi ma'auni daga gare shi, Kuma Allah Yā kasance, a kan dukkan kōme, Mai kāyyade lōkaci.

86. Kuma idan an gaishe⁽³⁾ ku da wata gaisuwa, to, ku yi gaisuwa da abin da yake mafi kyau daga gare ta, kō kuwa ku mayar da ita. Kuma Allah Yā kasance a kan dukkan kōme Mai lissāfi.

87. Allah, bābu abin bautawa fāce Shi. Lalle ne, hakīka, Yana tāra⁽⁴⁾ ku har zuwa ga Yinin Kiyā-

فَقَاتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَنْكُفُ إِلَّا نَقْسَأَ
وَحَرَضُ الْمُؤْمِنِينَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَكْفُرَ بِأَسْ
الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّهُ أَشَدُ بِأَسْأَوْ أَشَدُ

تَسْكِلًا

مَنْ يَسْعَ شَفَعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ
نَصِيبٌ قَدْ هَأْوَهُ أَوْ مَنْ يَسْعَ شَفَعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ
لَهُ رِكْنٌ مِنْهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُّقِيتًا

وَإِذَا حَيْتُمْ بِتَحْيَةٍ فَحَيُوا بِأَحْسَنِ
مِنْهَا أَفَرُدُوهَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
حَسِيبًا

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يَجْمِعُنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

(1) Umurni zuwa ga Annabi, tsīra da aminci su tabbata a gare shi.

(2) Ma'anar cēto: watau wani ya yi wa wani hanya a kan biyan bukātarsa ta kowace iri, saboda darajar mai yin cēton. Yā kamāta ya yi cēton domin Allah Wanda Ya bā shi darajar, bā da ya bai wa Allah kome ba. Idan kuma sayar da ceton yake yi, Allah zai karbe darajar daga gare shi. Ci da cēto harāmun ne. Sakamakonsa shi ne Allah Ya karbe darajar cēton daga gare shi.

(3) A gaisuwa idan an ce muku: "Assalāmu alaikum" ku mayar da cewa, "Wa'alaikum salāmu wa rahamatul Lāhi wa barakātuH." Kō ku mayar kamar yadda aka yi muku. Watau kada ku naķasa 'yan'uwaniku kō da ga gaisuwa ne. Fadakarwa: Fara sallama mustahabbi ne, mayarwa kuma farilla ne, amma wanda ya fāra, ya fi lāda. Haka yin tsarki a gabānīn lokaci mustahabbi ne, amma a bayān shigar lokaci ya zama wajibī. Wanda ya yi mustahabbi a nan yā fi lāda. Haka jinkirtar da biyan bāshi ga matsattse wājibine, amma barrantar da shi mustahabbi ne. Yin mustahabbi a nan yā fi lada.

(4) Idan kun tsare hukunce-hukunce da Allah, Wanda babu abin bautawa sai Shi, Ya umurce ku da su, to zai hada kalmarku ta tabbata guda har ya zuwa Rānar Kiyāma.

ma, bābu shakka a cikinsa. Kuma wāne ne mafi gaskiya daga Allah ga lābāri?

88. To, mēne ne ya sāme⁽¹⁾ ku a cikin munāfukai, kun zama fun-giya biyu, alhāli kuwa Allah ne Ya mayar da su sabōda abin da suka tsirfanta? Shin, kunā nufin ku shir-yar da wanda Allah Ya batar ne? Kuma wanda Allah Ya batar, to, bā zā ka sāmi wata hanya ba zuwa gare shi.

89. Suna gūrin ku kāfīrta kamar yadda suka kāfīrta, dōmin ku ka-sance daidai. Sabōda haka kada ku rīki wasu masōya daga cikinsu, sai sun yō hijira a cikin hanya Allah. Sa'an nan idan sun jūya, to, ku kāmā su, kuma ku kashe su inda duk kuka sāme su. Kuma kada ku rīki wani masōyi daga gare su ko wani mataimaki.

90. Fāce dai wadanda suke sā-duwa zuwa ga wasu mutāne, wa-danda a tsakāninku da su akwai alkawari, kō kuwa wadanda suke sun je muku (domin) kirāzansu sun yi kunci ga su yāke ku, kō su yāki mutānensu. Kuma dā Allah Yā so, lalle ne, dā Yā bā su īko a kanku, sa'an nan, hakīka, su yāke ku. To, idan sun nīsance ku, sa'an nan ba su yāke ku ba, kuma suka jēfa sulhu zuwa gare ku, to, Allah bai sanya wata hanya ba, a gare ku, a kansu.

لَرَبِّهِ فِيهِ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا ﴿٦٧﴾

*فَمَا كُنْتُمْ فِي الْمُنَافِقِينَ فَكُنْتُمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كُنْتُمْ سَعْوًا تُرِيدُونَ أَنْ تَهْدُوا مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ وَمَنْ يُضْلِلُ اللَّهَ فَلَنْ يَجِدَهُ سَبِيلًا ﴿٦٨﴾

وَدُولُو تَكْفُرُونَ كَمَا كَفَرُوا فَكُلُونَ سَوَاءً فَلَا تَتَحَدُّدُ وَأَعْنَاهُمْ أَوْلَيَاءَ حَتَّىٰ يُهَا جِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّ تَوْلَوْهُ خُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدُّوكُمْ وَلَا تَتَحَدُّدُ وَأَعْنَاهُمْ وَلَيْا وَلَا نَضِيرًا ﴿٦٩﴾

إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَى قَوْمٍ يَنْكُرُونَ وَيَنْهَا مَيْئَقُ أَوْجَاهَهُمْ كُمْ حَسِرَتْ صُدُورُهُمْ إِنْ يُقْتَلُو كُمْ أَوْ يُقْتَلُو أَقْوَمُهُمْ وَلَوْشَاءَ اللَّهُ لَسَاطُهُمْ عَلَيْكُمْ فَلَقْتَلُوكُمْ إِنْ أَعْتَرُوكُمْ فَمَمْ يُقْتَلُوكُمْ وَالْقَوْمُ إِلَيْكُمْ الْسَّلَامُ فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سِبِيلًا ﴿٧٠﴾

(1) Hani ne kada mūminai su rarraba kansu domin jāyayya a cikin sha'anin kāfirai. Sai su bi abin da Allah Ya ce a yi da su, kamar yadda bāyaninsa yake tafe a cikin wannan ayā da ayōyin da suke a bāyanta. Yā yi bayāni da tafsili daki-daki.

91. Za ku sāmi wasu⁽¹⁾ sunā nufin su amintar da ku, kuma su amintar da mutānensu, kō da yaushe aka mayar da su ga fitina, sai a dulmuyā su a cikinta. To, idan ba su nīsance ku ba, kuma sun jēfa sulhu zuwa gare ku, kuma sun kange hannuwansu, to, ku kāmā su, kuma ku kashe su inda duk kuka kāmā su, kuma wadannan, Mun sanya muku dalīli bayyananne a kansu.

92. Kuma bā ya kasancēwa⁽²⁾ ga mūmini ya kashe wani mūmini, face bisa ga kuskure. Kuma wanda ya kashe mūmini bisa ga kuskure, sai 'yantāwar wuya mūmina da diyya abar mīkāwa ga mutānensa, face idan sun bari sadaka. Sa'an nan idan (wanda aka kashe) ya kasance daga wasu mutāne ma'kiya a gare ku, kuma shi mūmini ne, sai 'yantāwar wuya mūmina. Kuma idan ya kasance daga wasu mutāne ne (wadanda) a tsakāninku da tsakāninsu akwai alkawari, sai diyya abar mīkāwa zuwa ga mutānensa, da 'yantāwar wuya mūmina. To, wanda bai sāmi (wuyan ba) sai

سَتَجِدُونَ أَخْرِينَ يُرِيدُونَ أَنْ يَأْمُنُوكُمْ
وَيَأْمُنُوا قَوْمَهُمْ كُلَّ مَا رُدُوا إِلَى الْفِتْنَةِ
أَرْكَسُوا فِيهَا فَانَّ لَهُ عَزَلُوكُمْ وَيُنَقُّوا
إِلَيْكُمُ الْأَسْلَمُ وَيُكْتُبُوا إِلَيْهِمْ فَخُذُوهُمْ
وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ شَقَقْتُمُوهُمْ وَأُولَئِكُمْ
جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا مِّنْ بَنِيهِمْ^(١)

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا
خَطَا وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَا فَتَحَرَّرَ
رَقْبَةٌ مُؤْمِنَةٌ وَدِيَةٌ مُسْلَمَةٌ إِلَى
أَهْلِهِ إِلَّا أَنْ يَصَدِّقَوْهُ فَإِنْ كَانَ مِنْ
قَوْمٍ عَدُوٍّ لَكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَتَحَرَّرَ رَقْبَةٌ مُؤْمِنَةٌ وَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ
بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ قَبِيقٌ فَدِيَةٌ
مُسْلَمَةٌ إِلَى أَهْلِهِ وَتَحَرَّرَ رَقْبَةٌ
مُؤْمِنَةٌ فَإِنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ
مُسَتَّاعِيْنَ تَوْبَةً مِنْ اللَّهِ وَكَانَ

(1) Sun bayyana īmāninsu gare ku domin ku amince musu, kuma sun bayyana kāfīrci a wurin mutānensu kāfirai domin su amince musu, watau suna ido ruwa ido tudu. Su kam kāfirai ne, ku yāke su, sai fa idan sun musulunta, ko kuma sun bayyana sulhunsu sosai a gare ku.

(2) Kisan kuskure bābu kisāsi a cikinsa, sai dai biyan diyya da kuma kaffāra. Amma biyan diyya yana kan dukkan dangin mai kisan, gwargwadon kāfsinsu, shi daya ne daga cikinsu. Idan danginsa ba su isa ba, ko kuwa bābu su, to, sai baitulmāli na Musulmi ya biya. Ana biyan diyya a cikin shekaru hudu. Ana bāyar da ita ga magādan wanda aka kashe. Amma kaffāra, ita kam a kan mai kisan kawai take a kan taribinta. Wanda ya kashe bāwa bisa kuskure zai biya kimarsa ga mai shi, kuma ana son ya yi kaffāra.

azumin watanni biyu jere, dōmin tūba daga Allah. Kuma Allah Yā kasance Masani, Mai hikima.

93. Kuma wanda ya kashe wani mūmini da ganganci,⁽¹⁾ to, sakamakonsa Jahannama, yana madawwami a cikinta, kuma Allah Yā yi fushi a kansa, kuma Ya la'ane shi, kuma Ya yi masa tattalin azāba mai girma.

94. Yā kū waſfanda suka yi ūmāni! Idan kun yi tafiya (a cikin kasa), dōmin jihādi, to, ku nēmi bāyani.⁽²⁾ Kuma kada ku ce wa wanda ya jēfa sallama zuwa gare ku: "Bā Musulmi kake ba." Kunā nēman hājar rāyuwar dūniya, to, a wurin Allah akwai ganimōmi māsu yawa. Kammar wannan ne kuka kasance a gabānin ku musulunta, sa'an nan Allah Ya yi muku falala. Sabōda haka ku zan nēman bayāni. Lalle ne Allah Yā kasance, ga abin da kuke aikatāwa, Masani.

95. Māsu zama⁽³⁾ daga barin yāki daga muminai, wasun ma'abūta larūra, da māsu jihādi a cikin hanyar Allah da dūkiyōyinsu da rāyukansu, bā su zama daidai.

(1) Wanda ya kashe mūmini da ganganci, kuma yana kudurcin halaccin kashe shi dīn, to, shi kāfirī ne. Amma idan yana kudurcin haramcin kisa, amma duk da haka ya kashe shi domin wata fā'ida ta dūniya, ko domin adāwa, to yana nan mūmini, hukuncinsa kisāsi. Surar Baķara, āya ta 179.

(2) Bayāniñ cewa ana daukar wanda aka ji ya yi kalmar shahāda mumini, sai fa idan an ga ya yi wani aiki, ko aka ji ya yi wata magana wadda take warware ma'anar kalmar shahadar, bābu kuma wani tāwili ko jāhilciñ da yake iya zama uzuri ga mai shi.

(3) Falalar māsu jihādi a kan waſfanda ba su jihādi daga cikin muminai. Fadār falalar tana karfafa zukāta ga yin jihādi domin tsaron addini da rāyukan māsu rauni da dūkiyarsu.

اللَّهُ عَلَيْهِ حَكْيَمًا ﴿٩٣﴾

وَمَن يَقْتُلُ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا
فَجَرَّأَهُ رَجَهَهُمْ خَلِيلًا فِيهَا
وَغَضِيبُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَلَعْنَهُ وَأَعَدَّهُ
عَذَابًا عَظِيمًا ﴿٩٤﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ إِذَا صَرَّبُوكُمْ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ فَتَبَيَّنُوا وَلَا تَقُولُوا لَمَنَ الْقَاتِلُ
إِنَّكُمْ أَشَدُّ لِلْكُفَّارِ لَسْتَ مُؤْمِنًا
تَبَتَّعُونَ عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
فَنَذَلَ اللَّهُمَّ مَغَانِمُ كَثِيرَةٌ كَذَلِكَ
كُنْتُمْ قَنْ قَتْلُ فَمَرَّ اللَّهُ
عَلَيْكُمْ فَتَبَيَّنُوا إِنَّ اللَّهَ كَانَ
بِمَا تَعْمَلُونَ خَيْرًا ﴿٩٥﴾

لَا يَسْتَوِي الْقَعْدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولَئِكَ
الصَّرَّارُ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَأْمُوْلُهُمْ

Allah Yā fīfīta māsu jihādi da dūki-yoyinsu da rāyukansu a kan māsu zama, ga daraja. Kuma dukansu Allah Yā yi musu alkawari da abu mai kyau⁽¹⁾. Kuma Allah yā fīfīta māsu jihādi a kan māsu zama da lāda mai girma.

96. Darajōji daga gare Shi da gāfara da rahama. Kuma Allah Yā kasance Mai gāfara ne, Mai jin kai.

97. Lalle ne, wadanda mālā'iku⁽²⁾ suka karbi rāyukansu, (al-hāli) sunā māsu zāluntar kansu, sun ce (musu): "A cikin me kuka kasance?" (Su kuma) suka ce: "Mun kasance wadanda aka rau-nana a cikin kasa." Suka ce: "Ashe kasar Allah ba ta kasance mayal-waciya ba, dōmin ku yi hijira a cikinta?" To, wadannan makōmarsu Jahannama ce. Kuma tā mū-nana ta zama makōma.

98. Fāce wadanda aka raunana daga maza da mātā da yāra wadanda bā su iya yin wata dabāra, kuma bā su shiryuwa ga hanya.

99. To, wadannan akwai tsammānin Allah Ya yāfe laifi daga gare su, kuma Allah Yā kasance Mai yāfēwa ne, Mai gāfara.

100. Kuma wanda ya yi hijira a cikin hanyar⁽³⁾ Allah, zai sāmu, a

وَأَنفُسُهُمْ فَضَلَّ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ يَأْتُو لَهُمْ
وَأَنفُسُهُمْ عَلَى الْقَعْدَيْنَ رَدِّجَةٌ وَكَلَّا وَعَدَ اللَّهُ
الْحَسْنَى وَفَضَلَّ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَعْدَيْنَ
أَجْرًا عَظِيمًا

دَرَجَاتٍ مِّنْهُ وَمَغْفِرَةٌ وَرَحْمَةٌ وَكَانَ اللَّهُ
عَفُورًا رَّحِيمًا

إِنَّ الَّذِينَ وَفَقَهُمُ الْمُلَكِيكُ ظَالِمُوا إِنَّهُمْ هُمْ
قَالُوا فِيمْ كُنْتُمْ قَالُوا كَمَا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ
قَالُوا أَمَّرْتُكُمْ أَرْضَ اللَّهِ وَسَعَةً فَهَاجِرُوا فِيهَا
فَأُولَئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا

إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرَّجَالِ وَالنِّسَاءِ
وَالْوَلَدِينَ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَيِّلًا

فَأُولَئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْقُوْنَهُمْ
وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا غَورًا

*وَمَنْ يَهْاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ

(1) Aljanna.

(2) Hukuncin rashin hijira zuwa wurin yardar Allah dōmin tsayar da hakkökin Allah. Hukuncin mai dogewa ne, idan an sāmi dañilin yin hijirar, kuma bābu abin da ya hana ta na uzurori.

(3) Allah Yana kwafaitar da müminai ga yin hijira zuwa wurin neman yardarSa. Hukuncin hijira yana nan a ko da yaushe hāli ya hukunta da a yi ta.

cikin kasa, wurāren jūyāwa māsu yawa da yalwa. Kuma wanda ya fita daga gidansa yana mai hijira zuwa ga Allah da ManzonSa, sa'an nan kuma mutuwa ta riske shi, to, lalle ne, lädarsa tā auku ga Allah. Kuma Allah Yā kasance, Mai gāfara, Mai jin kai.

101. Kuma idan kun yi tafiya a cikin kasa, to, bābu laifi a kanku ku rage⁽¹⁾ daga salla idan kun ji tsōron wadanda suka kāfirta su fitine ku. Lalle ne kāfirai sun kasance, a gare ku, makiyi bayyanne.

102. Kuma idan kā kasance a cikinsu, sai ka tsayar musu da salla, to, wata kungiya daga gare su ta tsaya tāre da kai, kuma sai su rike makāmansu. Sa'an nan idan sun yi salla, to, sai su kasance daga bāyanku. Kuma wata kungiya ta dabam (ta) wadanda ba su yi sallar ba, ta zo, sa'an nan su yi sallar tāre da kai. Kuma su riki shirinsu da makāmansu. Wadanda suka kāfirta sun yi gūrin dā dai kuna shagala daga makamanku da kāyanku dōmin su karkata a kanku, karkata guda. Kuma bābu laifi a kanku idan wata cūta daga ruwan sama ta kasance a gare ku, kō kuwa kun kasance māsu jinya ga ku ajiye

مُرَاغِمًا كَبِيرًا وَسَعَةً وَمَنْ يَجِدُ مِنْ بَيْتِهِ
مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ تُؤْمِنُ رُحْمَةُ الْمَوْتِ فَقَدْ
وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا حَمِيمًا ﴿١١﴾

وَإِذَا حَسِنَتِ الْأَرْضُ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ
أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الْأَصْلَافِ إِنْ خَفِيْتُمْ أَنْ يَقْتَلُوكُم
الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ الْكُفَّارِ كَانُوا لِكُلِّ كُدُودٍ مُّبِينًا ﴿١٢﴾

وَإِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَاقْتَلْ لَهُمُ الْأَصْلَافَ
فَلَتَقْتُلْ طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ مَعَكَ وَلَيَأْخُذُوا
أَسْلِحَتَهُمْ فَإِذَا سَاجَدُوا فَإِنَّكُمْ تُوَلُّونَ مِنْ
وَرَائِكُمْ وَلَمْ تَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرَى لَمْ يُصَلِّوْ
فَلَيُصَلِّوْ مَعَكَ وَلَيَأْخُذُوا حَرْهُمْ
وَأَسْلِحَتَهُمْ وَدَ الَّذِينَ كَفَرُوا
لَوْتَغْفِلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِهِمْ وَأَمْتَعْتُكُمْ
فَيَمْلِئُونَ عَلَيْكُمْ مَيْلَةً وَرَحْدَةً وَلَا جُنَاحَ
عَلَيْكُمْ إِنْ كَانَ يُكُمْ أَذْيَى مِنْ مَطْرِ
أَوْ كُسْتُمْ مَرْضَى أَنْ تَضْعُوا أَسْلِحَتَكُمْ

(1) Rage salla a nan ba ana nufin sallar kasaru ta tafiya ba, wanda take ta tabbata da Sunna. Wannan rage salla, shi ne sallar tsōro wadda ake yi gwargwadon hālin da ake ciki na tsōro. Idan yana yiwuwa a yi ta da līmāmi, sai ya kasa jama'a kashi biyu, to, sai a yi kamar yadda āya ta tafe zā ta yi bayāni, idan kuwa bā zai yiwu ba, sai a yi yadda hāli ya sauka ka duka, kamar a āyā ta 239 daga Suratul Baķara.

makāmanku. Kuma dai ku rīki shirinku. Lalle ne, Allah Yā yi tattali, ga kāfirai, azāba mai walakan-tarwa.

103. Sa'an nan idan kun kāre salla, to ku ambaci Allah tsaye da zaune da a kan sāsanninku. Sa'an nan idan kun natsu, to, ku tsayar da salla. Lalle ne, salla tā kasance a kan mūminai farilla mai kāyya-daddun lōkuta.

104. Kuma kada ku sassauta a cikin nēman mutānen, idan kun kasance kuna jin zōgi, to, lalle sū ma, suna jin zōgi kamar yadda kuke jin zōgi. Kuma kuna tsammāni, daga Allah, abin da bā su tsammāni. Kuma Allah Yā kasance Masani Mai hikima.

105. Lalle ne, Mū, Mun sau-
kar⁽¹⁾, zuwa gare ka, Littāfi da
gaskiya, dōmin ka yi hukunci a
tsakānin mutāne da abin da Allah
Ya nūna maka, kuma kada ka ka-
sance mai husūma dōmin māsu
yaudara.

وَحْدُوا حِذْرَكُمْ إِنَّ اللَّهَ أَعْدَ لِلْكَافِرِينَ
عَذَابًا مُهِمَّهِنَا

فِإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلَاةَ فَادْكُرُوا اللَّهَ قِبَلَهَا
وَقُعُودًا وَعَلَى جُنُوبِكُمْ فَإِذَا
أَطْمَأْنَتُمْ فَاقْمُوا الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ
كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْفُوتًا

وَلَا تَهِمُّوْا فِي بَيْتِنَا إِنَّ الْقَوْمَ إِنْ تَكُونُوا
تَالْمُؤْمِنُونَ فَإِنَّهُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ كَمَّا تَالَّمُونَ
وَتَرْجُوْتُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ
وَكَانَ اللَّهُ عَلِيًّا حَكِيمًا

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ
بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَيْتَكَ اللَّهُ وَلَا تَكُنْ
لِلْخَائِنِينَ حَصِيمًا

(1) Gudānar da hukunci a cikin mahakama, kada mai shari'a ya taimaki kowane sāshe, duk yadda suke a gare shi, sai ya dauke su daidai a gabansa, kamar yadda ya auku a gabani Annabi, tsīra da aminci su tabbata a gare shi. Wani mutum Musulmi ana ce masa Mat'ama bn Ubairak ya yi sātar sulke ya bōye shi a wurin wani Bayahūde. A lōkacin da aka gāne sulken a wurin Bayahūden, sai Mat'ama ya yi masa Kazafī da sātarsa, shi kuma ya yi rantsuwa cewa bā shi ne ya sātā ba. Kuma mutānensa suka rōki Annabi, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi, dōmin ya yi musu jāyayya ya ku'butar da Mat'ama, Annabi kuwa bai yarda ba. Kamar yadda āyoyin nan suka bayyana, domin ya zama abin kōyi.

Wannan kuma ya nūna cewa, ga gudānar da shari'a Annabi yana yin ijtihādi gwargwadon abin da ya bayyana daga hujjoji ya yi hukunci, kamar wajen shāwara a wurin yāki. Ya zama abin kōyi.

106. Kuma ka nēmi Allah gāfara. Lalle ne Allah Yā kasance Mai gāfara, Mai jin kai.

107. Kuma kada ka yi jāyayya dōmin tunkude wa wadanda suka yaudari kansu. Lalle ne Allah bā Ya son wanda ya kasance mai yawan hā'inci mai yawan zunubi.

108. Suna nēman bōyewa daga mutāne kuma bā su nēman bōyewa daga Allah, alhāli kuwa Shi Yana tāre da su a lōkacin da suke kwāna da niyyar yin abin da bā Yā yarda da shi daga maganar. Kuma Allah Yā kasance ga abin da suke aikatāwa Mai kēwayēwa.

109. Gā ku, yā wadannan⁽¹⁾! Kun yi jidāli, dōmin tunkude musu (kunya) a cikin rāyuwar dūniya, to, wāne ne zai yi jidāli dōmin tunkude musu a Rānar Kiyāma? Ko kuwa wāne ne zai kasance wakili a kansu?

110. Kuma wanda ya aikata cūta kō kuwa ya zālunci kansa, sa'an nan kuma ya nēmi Allah gāfara, zai sāmi Allah Mai gāfara, Mai jin kai.

111. Kuma wanda ya yi tsirfar zunubi, to yanā tsirfarsa ne a kan kansa kawai. Kuma Allah Yā kasance Masani, Mai hikima.

وَاسْتَغْفِرِ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُورًا رَّحِيمًا ﴿١٧﴾

وَلَا يُجَدِّلُ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَارُونَ أَنفُسُهُمْ
إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ حَوَّاً إِثِيمًا ﴿١٨﴾

يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفَونَ
مِنَ اللَّهِ وَهُوَ عَمَّا ذِي إِيمَانٍ مَا لَا
يَرْضَى مِنَ الْقَوْلِ وَكَانَ اللَّهُ
بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا ﴿١٩﴾

هَلَّا نَسِمْ هَلَّا جَدَلْتُمْ عَنْهُمْ فِي الْحَيَاةِ
الَّذِي نَا فَنَّ يُجَدِّلُ اللَّهُ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَمةِ
أَمْ مَنْ يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ﴿٢٠﴾

وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ دُرْثُ
يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَجِدُ اللَّهَ عَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٢١﴾

وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّمَا يَكْسِبْهُ عَلَى
نَفْسِهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلَيْهِ مَا حَكِيمًا ﴿٢٢﴾

(1) Wannan yana nūna aikin lauya (Lawyer) dōmin ya taimaki marasa gaskiya sabōda ya kubuta harāmun ne, har dai idan zā a mayar da laifi ga wani barrantacce, ko kuwa za a karbe hakkin mai hakki a bai wa wanda bai cancanta da shi ba. Amma wakilin shari'a yana halatta idan bai zama dōmin bōye gaskiya ba. Wakīlai irin na zāmanin nan māsu sanā'a da wannan, sū ne karnukan dūniya na farautar haram dōmin su sha jini.

112. Kuma wanda ya yi tsiwir-wirin kuskure ko kuwa zunubi, sa'an nan kuma ya jēfi wani barrantacce da shi, to, lalle ne yā tattali kirkiren karya da zunubi bayyananne.

113. Kuma bā dōmin falalar Allah ba, a kanka, da rahamarSa, hakīka, dā wata fungiya daga gare su ta himmatu ga su batar da kai. Kuma bā su batarwa fāce kansu, kuma bā su cūtar ka daga kōme. Kuma Allah Yā saukar da Littāfi da hikima gare ka, kuma Ya sanar da kai abin da ba ka kasance kā sani ba. Kuma falalar Allah tā kasance mai girma a gare ka.

114. Bābu wani alhēri a cikin māsu yawa daga gānawarsu⁽¹⁾, fāce wanda ya yi umurni da wata sada-ka kō kuwa wani alhēri kō kuwa gyāra a tsakānin mutāne. Wanda ya aikata haka dōmin nēman yardōdin Allah, to, zā Mu bā shi lāda mai girma.

115. Kuma wanda ya sābā wa⁽²⁾ Manzo daga bāyan shiriya tā bayyana a gare shi, kuma ya bi wanin hanyar mūminai, zā Mu

وَمَن يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ يَرْجِعْ
بِهِ بَرِيكًا فَقَدِ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَإِنَّمَا مُمْبِنًا

وَلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُوكَ وَرَحْمَتُهُ وَلَهُمَّ
ظَلَالَةٌ مَعْنَى أَنْ يُضْلُوكَ وَمَا يُضْلُوكُ
إِلَّا أَنفُسُهُمْ وَمَا يَصْرُونَكَ مِنْ شَيْءٍ
وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ
وَعَلَمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ وَكَانَ فَضْلُ
اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا

* لَا خَيْرٌ فِي كَثِيرٍ مِنْ حَجَرِهِمْ إِلَّا مَنْ
أَمْرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ
بَيْنَ النَّاسِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ أَيْنَفَاءَ
مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ تُؤْتَيهِ أَجْرًا عَظِيمًا

وَمَن يُشَاقِقُ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ
الْهُدَى وَيَتَّسِعْ غَيْرُ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ

(1) Hukuncin gānawa da Annabi ko wani shūgaban jama'a mai tsayuwa matsayin Annabi ga gyāran sha'aninsu, bā ya halatta sai idan akwai wani alheri a ciki, wanda amfaninsa zai shafi jama'a duka.

(2) Hana fassarar Alkur'āni ko Sunnar Annabi, ba a kan hanyar da Annabi ko Sahabbansa da wafanda suka bi hanyarsu suka fassara ba. Da mutum ya yi tāwilin Alkur'āni, gāra ya ce bai sani ba. Tāwilin Alkur'āni ko Hadisi da hankali yana kai ga būde kōfar kāfirci bōyayye da yin hukunci da abin da Allah bai saukar ba. Na'am ba a hana ijtihādi ga abin da ba a sāmi nassi a kansa ba, ko kuma aka sāmi nassi wanda bā bayyananne ba. Jingina ijtihādi ga ra'ayi ya fi tāwilin abin da bai bayyana ba daga Alkur'āni ko Hadisi, domin ra'ayi ba ya batar da wasu, amma tāwili yana batarwa.

jibintar masa abin da ya jibinta, kuma Mu kōne shi da Jahannama. Kuma tā mūnana ta zama makōma.

116. Lalle ne, Allah ba Ya gāfarta a yi shirki da Shi, kuma Yana gāfarta abin da yake bāyan wan-nan, ga wanda Yake so. Kuma wanda ya yi shirki da Allah, to, lalle ne ya bace bata mai nīsa.⁽¹⁾

117. Bā su kiran kōwa, baicin Shi, fāce mātā, kuma bā su kiran kōwa fāce Shaidan, mai tsaurin kai.

118. Allah Yā la'ane shi. Kuma ya ce: "Lalle ne, zā ni riki rabo yankakke⁽²⁾, daga bāyinKa.

119. "Kuma lalle ne inā batar da su, kuma lalle ne inā sanya musu gūri, kuma lalle ne inā umurnin su dōmin su kātse⁽³⁾ kunnuwan dabbōbi, kuma lalle ne inā umurnin su dōmin su canza halittar Allah." Kuma wanda ya riki Shaidan maji-binci, baicin Allah, to, hāfiķa yā yi hasara, hasara bayyananniya.

120. Yanā yi musu alkawari, kuma yanā sanya musu gūri, alhāli Shaidan bā ya yi musu wani wa'adin kōme face rudi.

نُوكِلَهُ مَا تَوَلَّ وَنُصْلِهُ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ
مَصِيرًا ﴿١٦﴾

إِنَّ اللَّهَ لَا يَعْفُرُ أَنْ يُشْرِكَ بِهِ وَيَعْفُرُ
مَادُونَ ذَلِيلَكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكَ بِاللَّهِ
فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١٧﴾

إِنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا إِنْتَأَنْ
يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَرِيدًا ﴿١٨﴾
لَعْنَهُ اللَّهُ وَقَالَ لَآتَيْخَذَ مِنْ
عِبَادِكَ نَصِيبًا مَفْرُوضًا ﴿١٩﴾

وَلَا أُضْلِنَّهُمْ وَلَا مُنْتَهُهُمْ وَلَا مُرْتَهُهُمْ
فَلَيَبْتَكُنْ إِذَا دَأَبَ الْأَغْنَمُ
وَلَا مُرْتَهُهُمْ فَلَيَعْيِزُنَّ خَلْقَ اللَّهِ
وَمَنْ يَتَخَذِّلْ الشَّيْطَانَ وَلِيَسَا مِنْ دُونِ
اللَّهِ فَقَدْ خَسِرَ حُسْرَانًا أَمْيَنَّا ﴿٢٠﴾

يَعْدُهُمْ وَيُمَيِّهُهُ وَمَا يَعْدُهُمْ
الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ﴿٢١﴾

(1) Bayānin shirki da hukunce-hukuncensa da abin da yake rātayuwa da shi. Sanin ma'anar shirki wajibi ne, dōmin a kan tauhīdi ne aka gina shikāshikan Musulunci.

(2) Rabon Shaidan daga kowane dubu, shi ne dari tare da cas'in da tara, kamar yadda aka ruwairo a cikin Hadisi.

(3) Suna kātse kunnuwan dabbōbi dōmin su nūna cewa na gumākansu ne. Sūnan mātā shi ne ga duk abin da ba ya da rai, kamar watā, itātuwa duka mātā ne. Canza halitta kamar tsāgen fuska da fāke hāfiķa da karkarar gēmu dōmin neman kyau, duka umurnin Shaidan ne.

121. Wadannan matattararsu Jahannama ce, kuma bā su sāmun makarkata daga gare ta.

122. Kuma wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, zā mu shigar da su gidājen Aljanna (wadanda) kōramu sunā gudāna a karkashinsu, sunā māsu dawwama a cikinsu har abada bisa ga wa'adin Allah tabbatacce. Wāne ne mafī gaskiya daga Allah ga magana?

123. (Al'amari) bai zama gūrāce-gūracenku ba, kuma⁽¹⁾ ba gūrāce-gūracen Mutānen Littāfi ba ne. Wanda ya aikata mummunan aiki zā a sāka masa da shi, kuma bā zai sāmi wani masōyi ba, baicin Allah, kuma bā zai sāmi mataimaki ba.

124. Kuma wanda ya yi aiki daga ayyukan kwarai, namiji ne ko kuwa mace, alhāli kuwa yanā mūmini, to, wadannan sunā shiga Aljanna kuma bā zā a zālunce su da gwargwadon hancin gurtsun dabīno ba.

125. Kuma wāne ne ya fi kyau ga addini daga wanda ya sallama fuskarsa ga Allah, alhāli kuwa yanā mai kyautatāwa kuma ya bi akitar Ibrāhīm, yanā mai karkata zuwa ga gaskiya? Allah Yā riķi Ibrāhim badādayi⁽²⁾.

(1) Addini bā tatsuniyar baki ba ne, aiki ne, ko mutum ya yi mugu ya shiga Wuta, ko kuma ya yi na kwarai ya shiga Aljanna.

(2) Akwai kwadaitarwa ga cēwa, wanda yake son Allah Ya so shi, to sai ya bi aki da aiki irin na Ibrāhīma, sai Allah Ya so shi.

أُولَئِكَ مَا ذُرُّهُمْ جَهَنَّمَ
وَلَا يَحِدُونَ عَنْهَا مَحِيصًا
وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّلِحَاتِ
سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّتِ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنَهَرُ خَلَالِيْنَ فِيهَا أَبَدٌ أَوْ عَدَدَ اللَّهِ
حَقًّا وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلَّا^(١٦٣)

لَيْسَ بِأَمَانَةٍ كُمَّ وَلَا أَمَانَةٍ أَهْلِ
الْكِتَابِ مَنْ يَعْمَلُ سُوءًا يُعْجَزُ بِهِ
وَلَا يَحِدُّهُ مِنْ دُورِنَ اللَّهِ وَلِيَّا وَلَا نَصِيرًا^(١٦٤)

وَمَنْ يَعْمَلُ مِنَ الصَّلِحَاتِ مِنْ
ذَكَرِ أَوْ أَنْتَ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ
يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ نَفِيرًا^(١٦٥)

وَمَنْ أَخْسَسْ دِيَنَّا مِنْ أَشْرَكَ وَجْهَهُ وَلَهُ
وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَيْثِيْفَا
وَلَا تَخْدَدُ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا^(١٦٦)

126. Kuma Allah ke da⁽¹⁾ (māllakar) abin da ke cikin sammai da kuma abin da ke cikin kasa, kuma Allah Yā kasance, ga dukan kōme, Mai kēwayewa.

127. Sunā yi maka fatawa a cikin sha'anin mātā. Ka ce: Allah Yanā bayyana fatawarku a cikin sha'aninsu, da abin da ake karantāwa a kanku a cikin Littāfi, a cikin sha'anin marāyun mātā wadsanda ba ku bā su abin da aka rubūta musu⁽²⁾ (na gādo) ba, kuma kunā kwadayin ku aurē su, da sha'anin wadsanda aka raunana daga yāra, da sha'anin tsayuwarku ga marāyu da ādalci. Kuma abin da kuka ai-kata daga alhēri, to, lalle ne, Allah Yā kasance Masani a gare shi.

128. Kuma idan wata mace ta ji tsōron kiyo daga mijinta kō kuwa bijirēwa, to, bābu laifi a kansu, su yi sulhu a tsakāninsu, sulhu (mai kyau). Kuma yin sulhu ne mafi alhēri. Kuma an halartar wa rayūka yin rōwa. Kuma idan kun kyau-tata, kuma kuka yi takawa, to, lalle ne, Allah Yā kasance, ga abin da kuke aikatāwa, Masani.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطًا ﴿١٧﴾

وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ قُلِ اللَّهُ
يُقْرِبُكُمْ فِيهِنَّ وَمَا يُنَزِّلُ عَلَيْكُمْ فِي
الْكِتَابِ فِي يَتَّمِي الْنِّسَاءُ الَّتِي
لَا تُؤْتُونَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرْغَبُونَ أَنْ
تَكُوْهُنَّ وَالْمُسْتَضْعِفَينَ مِنَ الْأُولَئِنَّ وَأَنْ
تَقُومُ الْمُلْتَمِي بِالْقِسْطِ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ
خَيْرٍ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ عَلَيْمًا ﴿١٨﴾

وَإِنْ أُمْرَأٌ حَافَتْ مِنْ بَعْدِهَا نُشُورًا أَوْ
إِعْرَاضًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يُصْلِحَا
بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ خَيْرٌ
وَأَخْضَرَتِ الْأَنْفُسُ الشُّجْنُ وَإِنْ تَحْسِنُوا
وَتَسْتَقُوا إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَيْرًا ﴿١٩﴾

(1) Ko da yake Allah Yā riķi Ibrāhīma "Khalīl" watau masoyi, amma bai hana Ibrāhīma ya zama a cikin bāyin Allah kuma mulkinSa ba, domin yana daga cikin abin da sama da kasa suka kunsa a cikinsu.

(2) A cikin Jahiliyya bā su bai wa yāra da mātā gādo. Musulunci ya soke wannan al-āda da āyar gādo, āyā ta 11. Kuma idan akwai wata marainiya ga hannun wani tana da dūkiya, sai ya jefa mata mayafinsa domin ya hana ta auren wani namiji. Shi kuma ko ya aure ta ko kuma ya bar ta bābu aure har ta mutu, su yi gādonta.

129. Kuma bā zā ku iya yin ādalci ba a tsakānin⁽¹⁾ mātā, kō dā kun yi kwadayin yi. Sabōda haka kada ku karkata, dukan karkata, har ku bar ta kamar wadda aka rātaye. Kuma idan kun yi sulhu, kuma kuka yi taħawa, to, lalle ne Allah Yā kasance Mai gāfara, Mai jin kai.

130. Kuma idan sun rabu, Allah zai wadātar da kōwanne daga yal-warSa. Kuma Allah Yā kasance Mayalwaci, Mai hikima.

131. Kuma Allah ne da mulkin abin da ke cikin sammai da abin da ke cikin kasa. Kuma lalle ne, hakīka, Mun yi wasiyya ga wadanda aka bai wa Littāfi a gabāninku, da kū, cēwa ku bi Allah da taħawa, kuma idan kun kāfirta, to, lalle ne, Allah Yanā da abin da yake cikin sammai da abin da yake cikin kasa. Kuma Allah Yā kasance Wadātacce, Gōdadde.

132. Kuma Allah ne da mulkin abin da yake cikin sammai da abin da yake cikin kasa, kuma Allah Yā isa Ya zama Wakili.

133. Idan Yā so, zā Ya tafī da ku, yā kū mutāne! kuma Ya zo da wasu. Allah Yā kasance a kan haka, Mai īkon yi ne.

وَلَنْ تَسْتَطِعُواْ أَنْ تَعْدُواْ بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَا
حَرَصْتُمْ فَلَا تَمِيلُواْ كُلَّ الْمَيْلِ فَتَذَرُّهَا
كَالْمُعَلَّقَةِ وَإِنْ تُصْلِحُوهَا وَتَسْتَقْوُا
فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُورًا رَّحِيمًا ﴿١٣﴾

وَإِنْ يَتَفَرَّقُواْ يُغْنِيَ اللَّهُ كُلَّ مِنْ سَعْيِهِ
وَكَانَ اللَّهُ وَرِسَاعِهِ حَسِيمًا ﴿١٤﴾

وَلَلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَلَقَدْ وَصَّيَنَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ
قَبْلِكُمْ وَإِنَّا كُمْ أَنَا تَقُولُ اللَّهُ وَإِنْ
تَكُفُرُواْ إِنَّ اللَّهَ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَنِّيَا حَمِيدًا ﴿١٥﴾

وَلَلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى
بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿١٦﴾

إِنْ يَشَاءُ يُذْهِبُ كُلَّ أَيَّهَا النَّاسُ وَيَأْتِ
بِعَالَمَيْنِ وَكَانَ اللَّهُ عَلَى ذَلِكَ قَدِيرًا ﴿١٧﴾

(1) Wajen so, bā zā a iya daidaita su ba, sai a daidaita ga kwāna da ciyarwa da wurin kwāna da tufāfi gwargwadon hālin kōwace.

134. Wanda ya kasance⁽¹⁾ yanā nufin sakamakon dūniya, to, a wu-rin Allah sakamakon dūniya da Lāhira yake. Kuma Allah Yā ka-sance Mai ji, Mai gani.

135. Yā kū wafanda suka yi īmāni! Ku kasance māsu tsayuwa da ādalci, māsu shaida⁽²⁾ sabōda Allah, kuma kō dā a kanku ne kō kuwa mahaifa da mafi kusantar zumunta, ko (wanda ake yi wa shaida kō a kansa) ya kasance mawadāci kō matalauci, to, Allah ne Mafi cancanta da al'amarinsu, sabōda haka kada ku bībiyi son zūciya, har ku karkata. Kuma idan kuka karkatar da magana, kō kuwa kuka kau da kai, to, lalle ne, Allah Yā kasance Masani ga abin da kuke aikatāwa.

136. Yā kū wafanda suka yi īmāni! Ku yi īmāni⁽³⁾ da Allah da ManzonSa, da Littāfin da Ya sassaukar ga ManzonSa da Littāfin nan wanda Ya saukar daga gabāni. To, wanda ya kāfirta da Allah da malā'ikunSa, da LittattafanSa, da

مَنْ كَانَ كَانَ بِرِّيْدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعَنْدَ اللَّهِ ثَوَابَ الدُّنْيَا
وَالآخِرَةِ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا بَصِيرًا

* يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُوْنُوا قَوَّامِينَ بِالْقُسْطِ
شَهَدَ أَعْلَمَ اللَّهَ وَقَوْلَنَ أَنْفُسُكُمْ أَوْ أَلْوَالَيْنِ
وَالْأَقْرَبَيْنِ إِنْ يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا فَإِنَّ اللَّهَ
أَوْلَى بِهِمَا فَلَا تَتَبَيَّنُ الْهُوَى أَنْ تَعْدُلُوا
وَلَنْ تَلْوِنُ أَوْ تَعْرِضُ وَفَاقَاتَ اللَّهُ كَانَ بِمَا
تَعْمَلُونَ خَيْرًا

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذْنُ اللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَى رَسُولِهِ
وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلِهِ وَمِنْ
يَكْتُبُ يَالَّهُ وَمَلَئِكَتَهُ وَكُتُبُهُ

(1) Wannan shi ne karshen wasiyya ga Yahūdu da Nasāra da kuma Musulmi, kuma ma'anar wasiyya ita ce Allah Yā yi umurni da ku yi Masa dā'a, amma bā domin Yana neman wani abū daga gare ku ba, domin bā zā ku kāra Masa mulki ba, domin Shi ne da sammai da kasa da abin da ke tsakaninsu, kū kuma kuna cikinsu. Saboda haka neman dā'ar nan domin amfanin kanku ne.

(2) Bāyar da shaida da hukunce-hukuncen da suka rātayu da shi. Bāyar da shaida amāna ce ta Allah daidai da tsaron dükiyar amāna, ko mā ta fi tsanani, domin takān kai ga rai. Karkatar da magana, watau a fadē ta bā yadda take ba. Bijirewa ita ce a ki bāyar da shaida.

(3) īmāni da dukan rukunnan īmāni shida yana cikin tsaron amāna. Rukunnan īmāni su ne, īmāni da Allah da ManzanninSa, da malā'iku da LittattafanSa da Rānar Lāhira da kaddara.

ManzanninSa, da Rānar Lāhira, to, lalle ne Yā bāce, bata mai nīsa.

137. Lalle ne wadanda suka yi īmāni, sa'an nan kuma suka kāfirta, sa'an nan kuma suka yi īmāni, sa'an nan kuma suka kāfirta, sa'an nan kuma suka fāra kāfirci, Allah bai kasance Yanā gāfarta musu ba, kuma bā zai shiryar da su ga hanya ba.

138. Ka yi wa munāfukai bus-hāra da cēwa lalle ne sunā da azāba mai radadī.

139. Wadanda suke riķon kāfirai masōya, baicin mūminai. Shin sunā nēman izza ne a wurinsu? To, lalle ne izza ga Allah take gabā daya.

140. Kuma lalle ne, Yā sassaukar⁽¹⁾ muku a cikin Littāfi cēwa idan kun ji ãyōyin Allah, anā kāfirta da su, kuma anā izgili da su, to, kada ku zauna tāre da sū, sai sun shiga cikin wani lābāri. Lalle ne kū, a lōkacin nan misālinsu kuke. Lalle ne, Allah Mai tāra munāfukai da kāfirai ne a cikin Jahannama gabā daya.

141. Wadanda suke jiran dāko game da ku; har idan wata nasara daga Allah ta kasance a gare ku, sai su ce: "Ashe, ba mu kasance tāre da kū ba?" Kuma idan wani rabo ya sāmu ga kāfirai sai su ce, "Ashe ba mu rinjāye ku ba, kuma muka tsare ku daga mūminai?" To, Allah

وَرَسُولِهِ وَالْيَوْمَ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بِعِيدًا ﴿٢٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ ءاْمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا اُثْمَاءٌ اَمْ نُؤْمِنَّ
كَفَرُوا ثُمَّ اُثْمَاءٌ دَأْوِيَّةٌ لِّمَنِ يُكَفِّرُ
لَهُمْ وَلَا لِيَهُمْ سَبِيلًا ﴿٢٨﴾

بِشِّرِ الْمُسْتَقِيقِينَ بِأَنَّهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٢٩﴾

الَّذِينَ يَتَخَذُونَ الْكُفَّارِ إِنَّ أَوْلِيَاءَهُمْ
دُونَ الْمُؤْمِنِينَ أَيْبَتُعُونَ عِنْهُمُ الْعَرَةَ
فَإِنَّ الْعَرَةَ لِلَّهِ جَمِيعًا ﴿٣٠﴾

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ كِتَابٌ فِي إِذَا سَمِعْتُمْ
إِنَّكُمْ إِنَّمَا يَعْمَلُونَ بِمَا يَرَوُنَ فَلَا تَقْعُدُوهُ
مَعَهُمْ حَتَّىٰ يَحُصُّوا فِي حَدِيثٍ غَيْرَهُ إِنَّكُمْ إِذَا
مَنَّاهُمْ إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُتَّقِيقِينَ
وَالْكُفَّارِ إِنَّ اللَّهَ جَمِيعًا ﴿٣١﴾

الَّذِينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمْ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ
فَتْحٌ مِّنَ اللَّهِ قَاتُلُوا الَّذِينَ كُفِّرُوكُمْ وَإِنْ
كَانَ لِلْكُفَّارِ نَصِيبٌ قَاتُلُوا أَنَّمَا
لَتَحْوِدُ عَلَيْكُمْ وَلَنَعْكُمْ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ

(1) A cikin Alkur'āni, Sūratul An'ām, āyā ta 68.

ne Yake yin hukunci a tsakāninku a Rānar Kiyāma, kuma Allah bā zai sanya hanya ba ga kāfirai a kan mūminai.

142. Lalle ne munāfukai sunā yaudarēwa da Allah, alhāli kuwa Shi ne mai yaudararsu; kuma idan sun tāshi zuwa ga salla, sai su tāshi sunā māsu kasāla. Suna nunā wa mutāne, kuma ba su ambatar Allah sai kađan.

143. Māsu kai-kawo ne a tsakānin wangan; bā zuwa ga wadannan ba, kuma bā zuwa ga wadannan ba. Kuma wanda Allah Ya batar, to, bā zā ka sāmar masa wata hanya ba.

144. Yā ku wafanda suka yi īmāni! Kada ku riķi kāfirai masōya, baicin mūminai. Shin, kunā nufin ku sanyā wa Allah dalili bayyananne a kanku?

145. Lalle ne, munāfukai sunā a magangara mafi kaskanci daga wuta. Kuma bā zā ka sāma musu mataimaki ba.

146. Sai wafanda suka tūba, kuma suka gyāra, kuma suka nēmi fakuwa ga Allah, kuma suka tsarkake addininsu dōmin Allah, to, wadannan sunā tāre da mūminai, kuma Allah zāi bai wa mūminai lāda mai girma.

147. Mēne ne Allah zai amfāna da yi muku azāba idan kun gōde, kuma kun yi īmāni? Allah Yā kāsance Mai gōdiya Masani.

فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَ كُلِّ شَيْءٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَنْ يَجْعَلَ
اللَّهُ لِلْكُفَّارِ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ﴿١٤١﴾

إِنَّ الْمُتَنَفِّقِينَ يَخْدِعُونَ اللَّهَ وَهُوَ
خَدِيعُهُمْ فَلَا أَقَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا
كُسَالَىٰ يُرَاءُونَ النَّاسَ وَلَا يَذَكَّرُونَ
اللَّهُ إِلَّا أَقْلِيلًا ﴿١٤٢﴾

مُذَدِّيَّينَ بَيْنَ ذَلِكَ لَا إِلَى هُنَّوْلَاءَ وَلَا إِلَى
هُنَّوْلَاءَ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَلَنْ يَجْهَدَ اللَّهُ سَبِيلًا ﴿١٤٣﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْخِذُوا الْكَافِرِينَ
أُولَئِكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أَتَرَيْدُونَ أَنْ
تَجْعَلُوا اللَّهَ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا مُّبِينًا ﴿١٤٤﴾
إِنَّ الْمُتَنَفِّقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ
وَلَنْ يَجْهَدُهُمْ صِيرًا ﴿١٤٥﴾

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَأَعْصَمُوا
بِاللَّهِ وَلَخَلُصُوا دِينَهُمْ بِاللَّهِ فَأُولَئِكَ مَعَ
الْمُؤْمِنِينَ وَسَوْفَ يُؤْتَنَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٤٦﴾
الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا

مَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِعَذَابِكُمْ إِنْ شَكَرْتُمْ
وَإِمْتَشَرْتُمْ وَكَانَ اللَّهُ شَاكِرًا عَلَيْمًا ﴿١٤٧﴾

148. Allah bā Ya son bayyanawa da mūnāna daga magana⁽¹⁾ fāce ga wanda aka zālunta. Kuma Allah Yā kasance Mai ji, Masani.

149. Idan kun bayyana alhēri, kō kuwa kuka bōye shi, kō kuwa kuka yāfe laifi daga cūta, to, lalle ne Allah Yā kasance Mai yāfēwa, Mai ikon yi.

150. Lalle ne, wadanda suke kāfīrta da Allah da ManzonSa kuma sunā nufin su rarrabe⁽²⁾ a tsakānin Allah da manzanninSa, kuma sunā cēwa: “Munā īmāni da sāshe, kuma munā kāfīrta da sāshe”. Kuma sunā nufin su riķi hanya a tsakānin wannan.

151. Wadannan sū ne kafirai sō-sai, kuma Mun yi tattali, dōmin kāfīrai, azāba mai walākantarwa.

152. Kuma wadanda suka yi īmāni da Allah da manzanninSa, kuma ba su rarrabe a tsakānin kōwa ba daga gare su, wadannan zā Mu bā su ijārōrinsu, kuma Allah Yā kasance Mai gāfara, Mai jin kai.

153. Mutānen Littāfi sunā tambayar ka ka saukar da wani littāfi daga sama, a kansu, to, lalle ne sun

* لَأَيْحِبُّ اللَّهُ الْجَهَرَ بِالسُّوَءِ مِنَ الْقَوْلِ
إِلَّا مَنْ ظَلَمَ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلَيْهَا ﴿١٤٩﴾

إِنْ بُدُّوا خَيْرًا أَوْخَنْفُوهُ أَوْ تَعْفُوْعَنْ سُوءِ
فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفْوًا قَدِيرًا ﴿١٤٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفْرِغُوا بِنَانَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَيَقُولُونَ
نُؤْمِنُ بِعَصْبَنِ وَنَكْفُرُ بِعَصْبَنِ
وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سِيَّلًا ﴿١٥٠﴾

أُولَئِكَ هُمُ الْكُفَّارُ حَقًّا وَاعْتَدْنَا
لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٥١﴾
وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلَمْ يُفَرِّجُوا
بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَئِكَ سَوْفَ
يُقْتَلُونَ أَجُورُهُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿١٥٢﴾

يَسْأَلُكَ أَهْلُ الْكِتَابَ أَنْ تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ

(1) Magana mummuna. Allah bā Ya son bayyana mugunyar magana, sai dai wanda aka zālunta, yana iya kai kāra, kuma yana iya yin addu'a a kan wanda ya zālunshi. Sa'an nan ya shiga bayyanawar abin da ake nufi da miyagun maganganu a cikin āyōyin da suke bin wannan.

(2) Rarrabēwa tsakānin Allah da manzanninSa, shi ne mutum ya ce ga misāli, “Na yarda Allah gaskiya ne, zan yi duka abin da yake mai kyau saboda Shi, amma bābu ruwāna da wani annabi ko wani manzo”, ko kuma ya ce ai duk addinai daya ne, ana nufin Allah da su, sai mutum ya bi abin da ya ga dama. Duka irin wadannan maganganu bā su da kyau, kāfīrci ne.

tambayi Mūsā mafi girma daga wannan, suka ce: "Ka nūna mana Allah bayyane." Sai tsāwa ta kāmā su sabōda zāluncinsu, sa'an nan kuma suka rīki maraķi (abin bau-tāwa) bāyan hujjōji bayyanannu sun je musu. Sa'an nan Muka yāfe laifi daga wangan. Kuma Mun bai wa Mūsā dañli bayyananne.

154. Kuma Muka dāukaka dūt-se sāma da su, sabōda alkawarinsu, kuma Muka ce musu: "Ku shiga kōfar kunā māsu tawāli'u," kuma Muka ce musu: "Kada ku kētare haddi a cikin Asabat," kuma Muka rīki alkawari mai kauri daga gare su.

155. To, sabōda warwarēwarsu ga alkawarinsu, da kāfirtarsu da āyōyin Allah, da kisansu ga annabāwa, bā da hakki ba, da maganarsu; "Zukātanmu sunā cikin rufi." Ā'a, Allah ne Ya yunke a kansu sabōda kāfircinsu, sabōda haka bā zā su yi īmāni ba fāce kadan.

156. Kuma sabōda kāfircinsu da fadarsu, a kan Maryama, kiren karya mai girma.

157. Da fadarsu⁽¹⁾: "Lalle ne mu, mun kashe Masīhu Īsā dan

كَتَبْنَا مِنَ السَّمَاءِ فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَى أَكَيْرَمْ
مِنْ ذَلِكَ فَقَالُوا أَرَيْنَا اللَّهَ جَهَرَةً فَأَخْذَنَاهُمْ
الصَّرْعَةَ بِطُلُوِّهِمْ ثُمَّ أَخْذَنَا الْعَجْلَ مِنْ
بَعْدِ مَا جَاءَهُمْ أَبْيَنَتْ فَعَقَوْنَا عَنْ
ذَلِكَ وَأَتَيْنَا مُوسَى سُلْطَنَانِ مُبِينَ^{١٥٣}

وَرَفَعْنَاهُ فَهُمْ أَطْوَرَ بِمِشْقَهِمْ وَقُلْنَا لَهُمْ
أَدْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُلْنَا لَهُمْ
لَا تَعْدُوا فِي السَّبَبِ وَلَا خَدَنَا مِنْهُمْ مِيشَقًا
غَلِيلًا^{١٥٤}

فِيمَا نَقْضُهُمْ مِيشَقَهُمْ كُفَّرُهُمْ بِعَائِتَ اللَّهِ
وَقُلْنَا لَهُمُ الْأَبْيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَقُلْنَا لَهُمْ قُلُوبُنَا
غَلَفْنَا لَهُمْ طَعْنَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِكْفَرُهُمْ فَلَا
يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا^{١٥٥}

وَبِكُفَّرِهِمْ وَقُلْنَا مَرَيْمَ بُهْتَنَانَاعَظِيمًا^{١٥٦}

وَقُلْنَا لَهُمْ إِنَّا قَاتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ

(1) Fadarsu ta izgili watau suna cewa: "Mun kashe Īsā dan Maryama wanda yake da'awar shi Manzon Allah ne." Asalin maganar Yahūdu suka karkatar da Dāwūda Sarkin Dimashķa, da cewa ga wani mutum nan yana bāta kasa da akīdar mutāne, a Baitil Maķdis. Sabōda haka ya bāyar da ḥoda ga hākimansa a Baitil Maķdis da a kashe Īsā. Sai suka tafi suka tsare shi a cikin gida shi da sahabbansu, watau Hawāriyawa. Īsā ya rōki waninsu da yarda da kisa a kan sakamon Aljanna. Sai karaminsu ya yarda, Allah Ya sanya masa sifar Īsā, a bāyan haka Ya dāuke Īsā. Shi kuma aka kashe shi matsayin Īsā. Daga nan, Yahūdu suna zaton sun kashe shi, kuma wafanda suka halarci kissar, suka sābā wa jūna wajen sifar Īsā da cewa shi ne Allah, ko dan Allah, ko dayan uku, ko manzon Allah, kamar yadda ya gabāta a cikin Baķara.

Maryama Manzon Allah," alhāli kuwa ba su kashe shi ba, kuma ba su kēre shi ba, kuma amma an kamanta shi ne a garē su. Lalle ne wadanda suka sābā wa jūna a cikin sha'aninsa, lalle ne, sunā shakka daga gare shi, bā su da wani ilmi fāce bin zato, kuma ba su kashe shi ba bisa ga yakīni.

158. Ā'a, Allah Ya dauke shi zuwa garē Shi, kuma Allah Yā kasance Mabuwāyi, Mai hikima.

159. Kuma bābu kōwa daga Mutānen Littāfi⁽¹⁾, fāce lalle yanā īmāni da shi a gabānin mutuwarsa, kuma a Rānar Kiyāma yana kasan-cēwa mai shaida, a kansu.

160. To, sabōda zālunci daga wadanda suka tūba (Yahūdu) Muka haramta musu abūbuwa masu dāfi, wadanda aka halatta su a gare su, kuma sabōda taushē-warsu daga hanyar Allah da yawa.

161. Da karbarsu ga riba, alhāli kuwa an hana su daga gare ta, da cin su ga dūkiyar mutāne da karya. Kuma Muka yi tattali, dōmin kāfīrai, azāba mai radāfi.

162. Amma tabbatattu⁽²⁾ a cikin ilmi daga gare su, da mūminai, suna īmāni da abin da aka saukar zuwa gare ka, da abin da aka sau-

رَسُولَ اللَّهِ وَمَا قَاتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَكُنْ
شَيْةً لَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ أَخْتَلُفُوا فِيهِ لَيُ شَكِّ
مِنْهُ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا اتَّبَاعُ الظَّنِّ
وَمَا قَاتَلُوهُ يَقِيْنًا ﴿١٥٧﴾

بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا

وَإِنْ قَنْ أَهْلُ الْكِتَابِ إِلَى يَوْمَئِنَّ بِهِ قَبْلَ
مَوْتِهِ وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا ﴿١٥٨﴾

فَإِظْلَمُوا مِنَ الَّذِينَ هَادُوا حَرَمَ نَعَيْلَهُمْ
طَبِيبَتِ احْلَاثَ لَهُمْ وَصَدَّهُمْ عَنْ سَبِيلِ
اللَّهِ كَثِيرًا ﴿١٥٩﴾

وَأَخْذِهِمْ إِلَيْوَا وَقَدْ نَهُوا عَنْهُ وَأَكْنَى لَهُمْ
أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَطْلِ وَأَعْنَدَهُمْ إِلَى الْكُفَّارِ
مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٦٠﴾

لَكِنَّ الْرَّسُولُونَ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ رَأَمُؤْمِنُونَ
يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكُمْ

(1) An ce Mutanen Littafi na zamanin Annabi Isa lalle suna imani da shi gabani mutuwarsa cewa shi ba Allah ne ba, kuma ba dan Allah ne ba; kowannensu kamin ya mutu yana imani da cewa Isa Manzon Allah ne, a lokacin da imanin ba ya amfanin sa . Allah Ya fi sani.

(2) Kabila mai asali tana lālācewa sabōda rashin bin addini, har ta zama mafsi sharrin halittar Allah, kamar Yahūdu. Kuma a cikin haka wanda ya koma wa gaskiya sai ya koma ga tsoton asalin, ya kāra dāukaka da shi, kamar wadanda suka musulunta daga cikinsu.

kar daga gabāninka, madalla da masu tsai da salla, da māsu bāyar da zakka, da māsu īmāni da Allah da Rānar Lāhira. Wadannan zā Mu bā su lāda mai girma.

163. Lalle ne Mu, Mun⁽¹⁾ yi wahayi zuwa gare ka, kamar yadda Muka yi wahayi zuwa ga Nūhu da annabāwa daga bāyansa. Kuma Mun yi wahayi zuwa ga Ibrāhīma da Ismā'īla da Is'hāka da Yakūbu da Jīkōki da Īsa da Ayūba da Yūnusa da Hāruna da Sulaimān. Kuma Mun bai wa Dāwūda Zabūra.

164. Da wasu manzanni, hākīfa, Mun bā da lābarinsu a gare ka daga gabāni, da wasu manzanni wafanda ba Mu bā da lābārinsu ba a gare ka, kuma Allah Yā yi magana da Mūsā, magana sōsai.

165. Manzanni māsu bāyar da bushāra kuma māsu gargadī dōmin kada wata hujja ta kasance ga mutāne a kan Allah bāyan manzannin. Kuma Allah yā kasance Mabuwāyi, Mai hikima.

166. Amma Allah Yanā shaida da abin da Ya saukar zuwa gare ka. Yā saukar da shi da saninSa. Kuma malā'iku sunā shaida. Kuma Allah Yā isa Ya zama Shaida.

وَالْمُقِيمِينَ الصَّلَاةَ وَالْمُؤْمِنُونَ الْرَّكَعَةَ
وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَآتِيُوهِ الْأُخْرَى فَلَيَكُوكَه
سَنُؤْتِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٦٣﴾

* إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ
وَالنَّبِيِّنَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَوْحَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ
وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ
وَالْأَسْبَاطَ وَعِيسَى وَلَوْبَ وَنُوئُسَ
وَهَدْرُونَ وَسُلَيْمَانَ وَأَدَوْرَزَوْرَا ﴿١٦٤﴾

وَرَسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلِ
وَرَسُلًا لَّهُنْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ وَكَلَمَ اللَّهُ
مُوسَى تَكْلِيمًا ﴿١٦٥﴾

رَسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لَعَلَّا يَكُونَ
لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرَّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ
عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٦٦﴾

لَكِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ آنَزَهُ وَيَعْلَمُهُ
وَالْمَلَائِكَةُ يَتَهَدُونَ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿١٦٧﴾

(1) Muhammadu bā shi ne farkon manzanni ba, kuma bā shi ne aka fāra yi wa wahayi ba, bā shi ne aka fāra bai wa Littāfi ba. Sai dai shi ne karshensu ga dukkan wadannan abūbuwa, kamar yadda bushārarsu ta bayyana tun a gabāninsa. Kuma yawan annabāwa da manzanni bābu wanda ya san shi sai Allah. Wahayi shi ne ishāra ko yanda Allah ke aiko malā'iki da manzanci zuwa ga wani annabi ko manzonSa.

167. Lalle ne wadanda suka kā-firta kuma suka kange (wasu mutā-ne) daga hanyar Allah, haķīka, sun bace, bata mai nīsa.

168. Lalle ne wadanda suka kā-firta, kuma suka yi zālunci, Allah bai kasance Yana yi musu gāfara ba, kuma bā Ya shiryar da su ga hanya.

169. Fāce hanyar Jahannama, sunā māsu dawwama a cikinta har abada, kuma wannan yā kasance, ga Allah, mai sauķi.

170. Yā kū mutāne! Haķīka, Manzo yā je muku da gaskiya daga Ubangijinku. Sabōda haka ku yi īmāni yā fi zama alhēri a gare ku. Kuma idan kun kāfirta, to, Allah Yanā da abin da ke cikin sammai da kasa. Kuma Allah Yā kasance Masani, Mai hikima.

171. Yā Mutānen Littāfi! Kada ku zurfafā a cikin addininku. Kuma kada ku fada, ga Allah, fāce gas-kiya. Abin da aka sani kawai, Masi-hu Isa dan Maryama Manzon Allah ne, kuma kalmarSa, yā jēfa ta zuwa ga Maryama, kuma rūhi ne daga gare Shi. Sabōda haka, ku yi īmāni da Allah da manzanninSa, kuma kada ku ce, “Uku”. Ku hanu (daga fadin haka) yā fi zama alhēri a gare ku. Abin da aka sani kawai, Allah Ubangiji ne Guda. TsarkinSa yā tabbata daga wani abin haifuwa ya kasance a gare Shi! Shī ne da abin da ke cikin sammai da abin da ke cikin kasa, kuma Allah Yā isa Ya zama Wakīli.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ
اللَّهِ قَدْ ضَلَّوْا أَصْلَالًا عَيْدَادًا ﴿١١﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا أَتَمْ كُنْ أَنَّ اللَّهَ
لِعَفْرَأْهُمْ وَلَا يَهِيدُهُمْ طَرِيقًا ﴿١٢﴾

إِلَّا طَرِيقَ حَمَّ حَلَلَيْنِ فِيهَا أَبَدًا
وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ سَيِّرًا ﴿١٣﴾

يَأَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمُ الرَّسُولُ بِالْحُقْقِيْنِ مِنْ
رَّيْكُمْ فَعَامِنُوا خَيْرَ الْكُمْ وَإِنْ
تَكُونُوْفَاقِيْنَ لِلَّهِ وَمَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَكَانَ اللَّهُ عَلِيًّا حَكِيمًا ﴿١٤﴾

يَأَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغُلوْ فِي دِينِكُمْ
وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقُّ إِنَّمَا
الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ
وَكَلِمَتُهُ أَقْلَمَهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِّنْهُ
فَمَا مُنْأَيَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلَا تَقُولُوا أَنَّهُ
أَنْتُهُوْ أَخْيَرُ الْكُمْ إِنَّمَا اللَّهُ إِلَهٌ وَحْدَهُ
سُبْحَانَهُ وَأَنَّ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ هُوَ مَا فِي
السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكَيْلًا ﴿١٥﴾

172. Masīhu bā ya Ḳyāmar ya kasance bāwa ga Allah, kuma haka malā'ikun nan makusanta. Kuma wanda ya yi Ḳyāmar bautarSa kuma yi yi girman kai, to, zai tāra su zuwa gare Shi gabā daya.

173. To, amma wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan Ḳwarai, to, zā Ya cika musu ijārōrinsu, kuma Yanā kāra musu daga falalarSa. Kuma amma wadanda suka yi Ḳyāma, kuma suka yi girman kai, to, zā Ya yi musu azāba, azāba mai radadi, kuma bā su samun wani masōyi dōmin kansu, baicin Allah, kuma bā su samun mataimaki.

174. Yā kū mutāne! HaḲika, wani daſili daga Ubangijinku yā je muku, kuma Mun saukar da wani haske bayyananne zuwa gare ku.

175. To, amma wadanda suka yi īmāni da Allah, kuma suka faku a gare Shi, to, zai shigar da su cikin wata rahama daga gare Shi da wata falala, kuma Ya shiryar da su zuwa gare Shi ga tafarki madaidaici.

176. Sunā yi maka fatawa⁽¹⁾. Ka ce: "Allah Yanā bayyana muku

لَنْ يَسْتَكِفَ الْمُسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا
لِّهُ وَلَا الْمَالِكِيَّةُ الْمُقْرَبُونَ وَمَنْ
يَسْتَكِفَ عَنْ عَبَادَتِهِ، وَيَسْتَكِفَ
فَسِيَّحُهُ فَإِلَيْهِ جَمِيعًا

فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
فَيُوَفَّى هُنَّ أَجُورُهُمْ وَبِزِيَّدِهِمْ مِنْ
فَضْلِهِ، وَأَمَّا الَّذِينَ أَشْتَكَهُوا
وَأَسْتَكَنُوا فَيُعَذَّبُونَ عَذَابًا أَلِيمًا
وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيَّا
وَلَا نَصِيرًا

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَنٌ مِنْ رَبِّكُمْ
وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ فُرَاقِمَيْنَا

فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللَّهِ وَأَعْتَصَمُوا بِهِ
فَسَيُدْخَلُهُمْ فِي رَحْمَةِ مِنْهُ وَفَضْلِ
وَيَهْدِيهِمْ إِلَيْهِ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا

يَسْتَقْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتَنُكُ فِي الْكَلَّةِ

(1) Bāyan dogon bayāni a kan tauhīdin Allah, da kōrewar shubhōhin Yahūdu da Nasāra a cikin addini, domin sai zūciya ta yarda da kadaita Allah sa'an nan za tā ji Karfīn riſo da Karfīn dauka ga hukunce-hukuncen da Allah Yake aza mata. To, yā kōma ne ga abin karantawar sūrāt na tsaron dūkiya, ya rūfe ta da shi. Ya yi magana a kan mas'alar 'Kalāla', watau mutum ya mutu bai bar rēshensa ba, ko wani asali sai fukafukai kawai, watau 'yan'uwa, maza ko mātā wadanda ba li'ummai ba. Magana a kan li'ummai kuwa tā gabāta a farkon sūra. Ana gabātar da shakīkī a kan li'abi, kuma ana gabātar da na kusa a kan na nēsa, mafi kusantar zumunta. Ana kiyasin bai wa 'ya'ya mata biyu, biyu daga uku na dukiya a kan 'yan'uwa mātā, domin sū ba a ce fiye da biyu ba. 'Diyar tsatsotā fī 'yar'uwa Karfīn zumunta, kuma tā fī kusanci.

fatawa a cikin 'Kalāla', idan mutum ya halaka, ba shi da rēshe kuma yana da 'yar'uwa, to, tana da rabin abin da ya bari, kuma shi yana gādon ta, idan wani rēshe bai kasance ba a gare ta. Sa'an nan idan ('yan'uwa mātā) suka kasance biyu, to, suna da kashi biyu daga kashi uku dīn abin da ya bari. Kuma idan sun kasance, 'yan'uwa, maza da mātā, to, namiji yana da misālin rabon mātā biyu. Allah Yana bayyanawa a gare ku, dōmin kada ku fāce. Kuma Allah ne, Masani ga dukan kōme.

إِنَّ أَمْرًا وَهَلَكَ لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ وَلَهُ أُخْتٌ
فَلَهَا نِصْفٌ مَاتِرَكَ وَهُوَ يُرْثِهَا إِنْ لَمْ يَكُنْ
لَهَا وَلَدٌ فَإِنْ كَانَتَا أَنْتَيْنِ فَلَهُمَا الْثُلَاثَانِ
مَمَّا تَرَكَ وَإِنْ كَانُوا إِلَحْوَةً رَجَالًا وَنِسَاءً
فَلِلَّذِكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنْثَيْنِ يَسِّيرُ اللَّهُ
لِكُمْ أَنْ تَضُلُّوا إِلَهُ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلَيْهِ ⑥

SŪRATUL MĀ'IDA

سُورَةُ الْمَائِدَةِ

Tana karantar da cikāwar alkawurra da abin da ya rātaya da su wajen rarrabēwa a tsakānin halat da haram, da kyautata akīda da aiki.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Yā kū wañanda suka yiñmāni! Ku cika alkawurra. An halatta muku dabbobin jin dādī, fāce abin da ake karantāwa a kanku, bā kunā māsu halattar da farauta ba alhāli kuwa kunā māsu harama. Lalle ne, Allah Yanā hukunta abin da Yake nufi.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذْ قُوْدُوا عَنْ حَلَّتْ لَكُمْ
بِهِمَمَةُ الْأَعْمَمِ إِلَّا مَا تَلَى عَلَيْكُمْ غَيْرَ
مُحِلٍّ الصَّيْدَ وَإِنْتُمْ حُرُمٌ إِنَّ اللَّهَ
يَحْكُمُ مَا يَرِيدُ ①

2. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Kada ku halattar da ayyukan ibādar Allah game da hajji, kuma da Watā Mai alfarma, kuma da hadaya, kuma da rātayar rakumar hadaya, kuma da māsu nufin Dāki Mai alfarma, sunā neman falala daga Ubangijinsu da yarda. Kuma idan kun kwance harama, to, ku yi farauta. Kuma kada kiyayya da wasu mutāne ta dauke ku, dōmin sun kange ku daga Masallāci Mai alfarma, ga ku yi zālunci. Kuma ku taimaki junā a kan aikin kwarai da takawa. Kuma kada ku taimaki jūna a kan zunubi da zālunci, kuma ku bi Allah da takawa. Lalle ne Allah Mai tsananin ukūba ne.

3. An haramta muku mūshe da jini da nāman alade da abin da aka ambaci sūnan wanin Allah a gare shi, da mākararriya da jēfaffiya da mai gangarōwa da sōkakkiya, da abin da māsu dāgi suka ci, fāce abin da kuka yanka, da abin da aka yanka a kan gunki (shī ma an haramta). Kuma kada ku yi rabo da kibau na cāca, wannan fāsikanci ne. A yau wadanda suka kāfirta sun yanke fauna daga addininku. Sabōda haka kada ku ji tsōronsu, kuma ku ji tsōroNa. A yau Nā kammalā muku addininku, kuma Nā cika ni'imaTa a kanku, kuma Nā yarda da Musulunci ya zama addini a gare ku. To, wanda aka sanyā wa lalūra a cikin yunwa mai tsanani, bā yana mai karkata zuwa ga wani zunubi ba, to, lalle ne Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تُحْلِوْ شَعِيرَ اللَّهِ
وَلَا أَشْهَرْ لَحْرَمَ وَلَا أَهْدَى وَلَا أَقْلَى
وَلَا إِمَامَ لِبَيْتِ الْحَرَامَ يَسْتَعِنُ فَضْلًا مَّا
رَبِّهِمْ وَرَضُوا نَفْأَوْ إِذَا حَلَّتُمْ فَاصْطَادُوا
وَلَا يَجِدُ مَنْ كَثُرَ شَنَانَ قَوْمَهُ أَنْ صَدُّوْغُ عَنْ
الْمَسْجِدِ لَحْرَمَ أَنْ تَعْتَدُوا وَتَعَاوِنُوا عَلَى
الْإِثْرِ وَالْتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوِنُوا عَلَىِ الْإِثْرِ
وَالْعَدْوَىٰ وَلَا تَقْوِيُّوا إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ
الْعِقَابِ ﴿٥﴾

حُرِمَتْ عَلَيْكُمُ الْمِيَةَ وَاللَّهُمْ وَلَا تُحِلْ لَخَزِيرَ
وَمَا أَهْلَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ وَالْمُنْتَخِفَةُ وَالْمَوْفَذَةُ
وَالْمُرْدَدَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَا أَكَلَ أَسْبَعَ
إِلَّا مَادَكَيْمُ وَمَا دَبَحَ عَلَى النُّصُبِ وَأَنَّ
تَسْقِيسُوا بِالْأَرْزَلِمْ ذَلِكَ فِسْقُ الْوَمَ يَسِّ
الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِيْنِكُمْ فَلَا تَخْشُوْهُمْ
وَلَا خَسُونَ الْيَوْمَ أَكْمَلَ لَكُمُ دِيْنُكُمْ وَأَتَمَّتُ
عَلَيْكُمْ نَعْمَىٰ وَرَضَيْتُ لَكُمُ الْإِسْلَمَ دِيَنًا
فَمَنْ أُضْطَرَّ فِي مَهْمَصَةٍ غَيْرَ مُتَجَافِبٍ
لِإِلَّا ثُمَّ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٦﴾

4. Suna tambayar ka cēwa mēne ne aka halatta musu? Ka ce: "An halatta muku abūbuwa māsu dādī, da abin da kuka sanar (farauta) daga māsu yin mīki, kunā māsu sakinsu daga hannuwanku, kunā sanar da su daga abin da Allah Ya sanar da ku. To, ku ci daga abin da suka kama sabōda ku, kuma ku ambaci sūnan Allah a kansa, kuma ku bi Allah da takawa. Lalle ne Allah Mai gaugawar sakamako da yawa ne.

5. A yau an halatta muku abūbuwa māsu dādī, kuma abincin wadanda aka bai wa Littāfi⁽¹⁾ halal ne a gare ku, kuma abincinku halal ne a gare su, da mātā māsu kāmun kai daga mūminai da mātā 'yā'ya daga wadanda aka bai wa Littāfi a gabāninku, idan kun je musu da sadākōkinsu, kuna māsu yin aure, ba masu yin zina ba, kuma bā māsu rīkon abōkai ba. Kuma wanda ya kāfirta da īmāni, to, lalle ne aikinsa yā bāci, kuma shī, a cikin Lāhira, yanā daga māsu hasāra.

6. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Idan kun tāshi⁽²⁾ zuwa ga salla, to, ku wanke fuskōkinku da hannu-

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا أَحَلَ لَهُمْ قُلْ أَحَلَ لَكُمْ
الظِّبَابُ وَمَا عَمِلْتُمْ مِنْ حَوَاجِزَ مُكَلِّبَينَ
تُعَلَّمُونَهُنَّ مَمَّا عَلَمَ اللَّهُ فَكُلُّو مَمَّا
أَمْسَكْتُ عَلَيْكُمْ وَذَكِرُوا الْأَسْمَاءِ عَلَيْهِ
وَاتَّقُو اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١﴾

الْيَوْمَ أَحَلَ لَكُمُ الظِّبَابُ وَطَعَامُ الَّذِينَ أَوْتُوا
الْكِتَابَ حَلٌّ لَكُمْ وَطَعَامُ كُلِّ حَلٍ لَهُمْ
وَالْمُحْسَنُونَ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْسَنَاتِ
مِنَ الَّذِينَ أَوْتُوا الْكِتَابَ مِنْ قِبَلِكُمْ إِذَا
ءَاتَيْتُمُوهُنَّ أَجُورَهُنَّ مُحْسِنِينَ غَيْرَ
مُسْفِحِينَ وَلَا مُتَخَذِّلِي أَخْدَانٍ وَمَنْ يَكْفُرُ
بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَطَ عَمَلَهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ
مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٢﴾

يَسْأَلُهُمُ الَّذِينَ أَمْسَكُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى

(1) Wātau Yahūdāwa da Kiristāwa.

(2) Abin da ake halatta salsa da shi ruwa mai tsarki domin dāuke hadasi karami da alwalla, da hadasi babba da wanka. Idan bābu ruwa a yi taimama da wuri na fuskār kasa wanda bai sāke ba da wata sana'ar mutum. Bauli da wadiyyi da gāyadī da rīhi da shāfar jin dādī na namiji ga mace ko mace ga namiji, da shafar zakarin kansa, duka suna 'wajabtar da alwalla. Fitār maniyyi da haila suna wajabtar da wanka. Maziyyi na wajabtar da wanke dukkan zakari sa'an nan a yi alwalla. Yankan hannun bārāwo yā nuna iyaka inda ake shāfar farilla na taimama, da sunna, kamar yadda ake yin sauran ayyuka duka a kan kiyāsinsu bisa ga wasu.

wanku zuwa ga magincirōri, kuma ku yi shāfa ga kānunku, kuma ku (wanke) kafāfunku zuwa idānun sāwu biyu. Kuma idan kun kasance māsu janaba, to, ku yi tsarki, kuma idan kun kasance majinyata, kō kuwa a kan tafiya, kō kuwa daya daga gare ku ya zo daga gāyadī, kō kuka yi shāfayyar junā da mātā, sa'an nan ba ku sāmi ruwa ba, to, ku yi nufin wuri⁽¹⁾ mai kyau, sa'an nan ku yi shāfa ga fuskōkinku da hannuwanku daga gare shi. Allah bā Ya nufi dōmin Ya sanya wani kunci a kanku, kuma amma Yanā nufi dōmin Ya cika ni'imarSa a kanku, tsammāninku kunā gödewa.

7. Kuma ku tuna ni'imar Allah a kanku, da alkawarinku wanda Ya daure ku da shi, a lōkacin da kuka ce: "Mun ji kuma mun yi dā'a." Kuma ku bi Allah da takawa. Lalle ne Allah Masani ne ga abin da ke a cikin zukata.

8. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Ku kasance māsu tsayin daka dōmin Allah, māsu shaida da ādalci. Kuma kada kiyayya da wasu mutāne ta dāuke ku a kan bā zā ku yi ādalci ba. Ku yi ādalci. Shī ne mafi kusa ga takawa. Kuma ku bi Allah da takawa. Lalle Allah Masani ne ga abin da kuke aikatāwa.

9. Allah Yā yi wa'adi ga wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai. Sunā da wata gāfara da lāda mai girma.

الصَّلَاةَ فَأَغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ
إِلَى الْمَرَافِقِ وَأَمْسِحُوا بُرُؤْهُ وَسِكُونُكُمْ
وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ وَانْكُنْتُمْ
جُنَاحًا فَاتَّطَهُرُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ عَلَى
سَفَرٍ أَوْ جَاهَةً أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِبِ
أَوْ لَمْ يَسْمُمْ الْمَاءَ فَلَا تَحْجُدُوا مَاءَ قَيْتَيمَمُوا
صَعِيدًا طَيْبًا فَأَمْسِحُوا وُجُوهَكُمْ
وَأَيْدِيَكُمْ فِتْنَةً مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ
عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَاجٍ وَلَكُنْ يُرِيدُ
لِيُظْهِرَكُمْ وَلَيُمَّعِنَّ بَعْثَتَهُ عَلَيْكُمْ
أَعْلَمُكُمْ شَكُورُونَ

وَأَذْكُرُوا يَعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمِيشَةَ
الَّذِي وَأَنْشَكَكُمْ بِهِ إِذْ قُلْتُمْ سَعْيَا
وَأَطْعَنْتُمْ وَأَنْقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ عَلَيْكُمْ بِذَاتِ
الْأَصْدُورِ

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُوْنُوا قَوَّمِيَتِ اللَّهِ
شَهِدَاءَ بِالْقُسْطِ وَلَا يَبْرِئُ مَنْكُمْ
شَنَاعُونَ قَوْمٌ عَلَى الْأَعْدَادِ لَوْا أَنْدُلُوا هُوَ أَقْرِبُ
لِلشَّقْوَى وَأَنْقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَيْرٌ
بِمَا تَحْمِلُونَ

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَلَأَخْرُ
عَظِيمٌ

(1) Wātau ku yi taimama.

10. Kuma wadanda suka kāfirta, kuma suka karyatā, game da āyō-yinMu, wadannan sū ne abōkan wuta.

11. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Ku tuna ni'imar Allah a kanku, a lōkacin da wasu mutāne suka yi niyyar su shimfiđa hannuwansu zuwa gare ku⁽¹⁾ sai Ya kange hannuwansu daga gare ku, kuma ku bi Allah da taķawa. Kuma sai mūmīnai su dogara ga Allah kawai.

12. Kuma lalle Allah Yā rīki alkawarin Bani Isrā'īla, kuma Muka ayyana wakilai gōma shā biyu⁽²⁾ daga gare su kuma Allah Ya ce: "Lalle ne Nī, Inā tāre da ku, haķīka, idan kun tsayar da salsa, kuma kun bāyar da zakka, kuma kun yi īmāni da manzanniNa, kuma kuka taimake su, kuma kuka bai wa Allah rance mai kyau, haķīka, Inā kankare laifukanku daga gare ku, kuma haķīka, Inā shigar da ku gidājen Aljanna (wadanda) kōramu sunā gudāna a karkashinsu, sa'an nan wanda ya kāfirta a bāyan wan-nan daga gare ku, to, lalle ne, yā bace daga tsakar hanya.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِمَا يَنْتَهِي
أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١٠﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ إِمَّا مُؤْمِنُونَ كَفُرُوا فَعَمِّلُوا
اللَّهُ عَلَيْكُمْ إِذْ هُمْ قَوْمٌ أَنْ يَسْطُطُوا
إِلَيْكُمْ أَنْ يَدْعُوكُمْ فَكَفَ أَنْ يَدْعُوكُمْ عَنْكُمْ
وَأَنْ قُوَّا اللَّهُ وَعَلَى اللَّهِ فَيُسْتَوْكِلُ
الْمُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

*وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيقَاتِنِ^{١٢}
وَعَشَّنَا فِيهِنَّ شَخْنَ عَشَّرَ نَقِيبًا
وَقَالَ اللَّهُ إِنِّي مَعَكُمْ لِيَنْ
أَقْسَمْتُ الْأَصْلَوَةَ وَإِنِّي شُمُّ الْأَكْرَةَ
وَإِنَّمِنْ بِرُسْلِي وَعَزَّزْتُهُمْ
وَأَقْرَضْتُمُ اللَّهَ قَضَاصَ حَسَنَاتِ
لَا كَفَرْنَ عَنْكُمْ سَيِّعَاتِكُمْ
وَلَا دُخَلَّكُمْ جَنَّاتٍ بَخْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الآنِهَرُ فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ
مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلُ ﴿١٣﴾

(1) Wannan kiyāyewa ya auku a wurāre da yawa tun Musulmi suna da rauni kuma kāfirai suna da karfi, kuma suna son su kashe Musulmi da Musulunci. Allah Ya tsare su. Saboda haka yanzu da Musulmi suka yi karfi da karfin Allah, yā wajaba a kansu su gode wa Allah da taķawa. Watau su rīke alkawarin Allah, su yi abin da Ya aza musu gwargwadon hāli.

(2) An ayyana wakilai goma sha biyu daga kabīlun Bani Isrā'īla goma sha biyu domin su dāukar musu alkawari daga wurin, kuma su tsare mutānensu ga ganin ba a sāba wa alkawarin ba. An gina addinin Bani Isrā'īla a kan kabīlanci. Saboda haka addininsu bā ya fita daga dā'irarsu.

13. To, sabōda warwarēwarsu ga alkawarinsu Muka la'ane su, kuma Muka sanya zukātsu fēkasassu, sunā karkatar da magana daga wurārenta, kuma suka manta da wani yanki daga abin da aka tunātar da su da shi, kuma bā zā ka gushe ba kana tsinkāyar yaudara daga gare su fāce kadan daga gare su. To, ka yāfe laifi daga gare su, kuma ka kau da kai. Lalle ne, Allah Yanā son māsu kyautatāwa.

14. Kuma daga wafanda suka ce: "Lalle ne mū, Nasāra ne," Mun riki alkawarinsu, sai suka manta da wani yanki daga abin da aka tunātar da su da shi, sai Muka shyshūta adāwa da fēta a tsakāninsu har ya zuwa ga Rānar Kiyāma. Kuma Allah zai bā su lābāri da abin da suka kasance sunā sanā'antāwa.

15. Yā Mutānen Littāfi! Lalle ne, ManzonMu yā jē muku, yanā bayyana muku abu mai yawa daga abin da kuka kasance kunā bōyēwa daga Littāfi, kuma yanā rangwame daga abu mai yawa. Hākīka, wani haske da wani Littafi mai bayyanāwa yā je muku daga Allah.

16. Da shī, Allah Yanā shiryar da wanda ya bi yardarSa zuwa ga hanyōyin aminci, kuma Yanā fitar da su daga duffai zuwa ga haske da izninSa, kuma Yanā shiryar da su zuwa ga hanya madaidaiciya.

17. Lalle hākīka, wafanda suka ce: "Lalle Allah, Shī ne Masīhu dan Maryama", sun kāfirta. Ka ce: "To, wane ne ke iya mallakar wani abu daga Allah, idan Yā nufi Ya

فِيمَا نَقْضَيْهِمْ مِّيقَاتُهُمْ لَعْنَاهُمْ
وَجَعَلْنَا فَلُوْبَهُمْ قَسِيهَ يُحَرِّفُونَ
الْكَلَمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَسُوَاحَطًا
مَمَادُكَرْوَيْهِ وَلَا تَزَالُ تَطْلُعُ
عَلَى حَيَاةِ مَنْهُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ
فَاغْفِعْ عَنْهُمْ وَاصْفِحْ إِنَّ اللَّهَ
يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ١٣

وَمِنَ الَّذِينَ قَاتَلُوا إِنَّا نَصَرَنَا أَخْدَنَا
مِيقَاتُهُمْ فَنَسْوَاهُ حَظًّا مَمَادُكَرْوَيْهِ
بِهِ فَأَغْرَيْتَابَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ
وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ وَسَوْفَ
يُبَيِّنُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ١٤

يَا أَهْلَ الْكِتَبِ قَدْ جَاءَكُمْ
رَسُولُنَا يَبْيَثِرُ لَكُمْ كَثِيرًا
مَمَادُكَرْوَيْهِ مُنْخَفُونَ مِنَ الْكِتَبِ
وَيَعْقُوْعَنْ كَثِيرٍ قَدْ جَاءَكُمْ مِنْ
اللَّهُ تُورُ وَكِتَبُ مُمِيتٍ ١٥

يَهْدِي بِإِلَهِهِ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ
سُبْلَ السَّلَمِ وَيُحَرِّجُهُمْ مِنْ
الْظُّلْمَاتِ إِلَى النُّورِ يَأْذِنُهُ
وَيَهْدِيْهِمْ إِلَى صَرَاطِ مُسْتَقِيرٍ

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَاتَلُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ
الْمَسِيْحُ ابْنُ مَرْيَمَ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ
مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ أَنْ يُهْلِكَ الْمَسِيْحَ

halakar da Masihu dan Maryama da uwarsa da wanda yake a cikin kasa gabā daya?" Kuma Allah ne da mallakar sammai da kasa da abin da ke a tsakāninsu, Yanā halitta abin da Yake so. Kuma Allah, a kan dukkan kōme, Mai ūkon yi ne.

18. Kuma Yahūdu da Nasāra sun ce: "Mū ne diyan Allah, kuma masōyanSa." Ka ce: "To, don me Yake yi muku azāba da zunubanku? Ā'a kū mutāne ne daga wadanda Ya halitta, Yanā gāfartāwa ga wanda Yake so, kuma Yanā azabta wanda Yake so. Kuma Allah ne da mulkin sammai da kasa da abin da ke tsakāninsu, kuma zuwa gare Shi makomā take."

19. Yā Mutānen Littāfi! Lalle ManzonMu yā jē muku yanā bayyana muku, a kan lōkacin fatara daga manzanni, dōmin kada ku ce: "Wani mai bāyar da bushāra bai zo mana ba, kuma haka wani mai gargadī bai zo ba." To, hakīka, mai bāyar da bushāra da mai gargadī sun jē muku. Kuma Allah ne, a kan dukkan kōme, Mai ūkon yi.

20. Kuma a lōkacin da Mūsa ya ce wa mutānensa: "Yā ku mutānena! Ku tuna ni'imar Allah a kanku; dōmin Yā sanya annabāwa a cikinku, kuma Yā sanya ku sarākuna, kuma Yā bā ku abin da bai bai wa kōwa ba daga tālikai.

21. "Yā mutānena! Ku shiga kasar nan, abar tsarkakēwa, wadda Allah Ya rubūta sabōda ku, kuma kada ku kōma da bāya, har ku jūya kunā māsu hasāra."

أَبْنَى مَرِيمَ وَأُمَّهَ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ
جَمِيعًا عَلَيْهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَمَا يَنْهَا مِنْ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَىٰ
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٩﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَىٰ تَخْنُ أَبْنَى اللَّهِ
وَأَحَبَّهُ وَقُلْ فَلَمْ يَعْدِ بِكُمْ بِدُونِكُمْ
بَلْ أَنْتُمْ بَشَرٌ مِّنْ حَاقٍ يَغْفِرُ لَمَنْ يَشَاءُ
وَيَعْدِبُ مَنْ يَشَاءُ وَلَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَمَا يَنْهَا مِنْ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَىٰ الْحُصْرِ ﴿٢٠﴾

يَأَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يَسِيرُ
لَكُمْ عَلَىٰ فَتَرَقَ مِنَ الرُّسُلِ أَنْ تَقُولُوا
مَا جَاءَنَا مِنْ بَشِيرٍ وَلَا نَذِيرٍ فَقَدْ جَاءَكُمْ
بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢١﴾

وَإِذَا قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يَقُولُونَ أَذْكُرْ رُوا
نِعَمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَعَلَ فِي كُلِّ أُنْبِيَاءٍ
وَجَعَلَ كُمْ مُلُوكًا وَأَنْتُمْ كُمْ مَا فِي ظُرُوفٍ
أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٢٢﴾

يَقُولُونَ أَذْخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ إِلَيَّ
كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَرْتَدُوا عَلَىٰ
أَذْبَارِ كُمْ فَتَنَقِلُوا أَخْسِرِينَ ﴿٢٣﴾

22. Suka ce: "Ya Mūsā! Lalle ne, a cikinta akwai wasu mutāne māsu ḫarfi, kuma lalle ne bā zā mu shige ta ba sai sun fice daga gare ta, to, idan sun fice daga gare ta, to, lalle ne mū, māsu shiga ne."

23. Wasu maza biyu⁽¹⁾ daga wadanda suke tsōron Allah, Allah Yā yi ni'ima a kansu, suka ce: "Ku shiga gare su, daga ḫōfar, dōmin idan kuka shige shi, to, lalle ne kū, māsu rinjāya ne, kuma ga Allah sai ku dogara idan kun kasance mūminai."

24. Suka ce: "Ya Mūsā! Lalle ne mū, bā zā mu shige ta ba har abada matukar sun dawwama a cikinta, sai ka tafī kai da Ubangijinka dōmin ku yi yāki. Lalle ne mū, munā a nan zaune."

25. Ya ce: "Yā Ubangijina! Lalle ne nī, bā ni mallakar kōwa fāce kaina da dan'uwāna, sai Ka rarrabe a tsakāninmu da tsakānin mutāne fāsikai."

26. (Allah) Ya ce: "To, lalle ne ita abar haramtāwa ce a gare su, shēkara arba'in, sunā yin cīmuwa a

قَالَ الْأَيُّوبَ إِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَارِينَ
وَإِنَّا لَنَنْتَدْخُلُهَا حَتَّىٰ يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنَّ
يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنَّا دَخْلُونَ ﴿٢﴾

قَالَ رَجُلٌ مِّنَ الَّذِينَ يَخْفَفُونَ أَعْنَامَ اللَّهِ
عَلَيْهِمَا أَذْهَلُوا عَلَيْهِمُ الْأَبَابَ فَإِذَا دَخَلُوكُمْ
فَإِنَّكُمْ غَلَبُورُونَ وَعَلَى اللَّهِ فَوَكَلُوكُمْ
إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٣﴾

قَالَ الْأَيُّوبَ إِنَّنِي نَتَدْخُلُهَا أَبْدَأَ مَا دَمْوَأْ
فِيهَا فَادْهَبْتَ أَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَلَّتِلَا
إِنَّا هُنَّا نَاقِصُعُدُونَ ﴿٤﴾

قَالَ رَبِّي إِنِّي لَا أَمْلِكُ إِلَّا نَفْسِي وَلَا حَصَّ
فَأَفْرُقُ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ
الْفَاسِقِينَ ﴿٥﴾

قَالَ فَإِنَّهَا مَحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً
يَتَيَّمُونَ فِي الْأَرْضِ فَلَا تَأْسِ عَلَى

(1) Maza biyu su ne Yūsha'u da Kālib daga Nuṣabā'u, watau wakilai goma sha biyu wadanda Annabi Mūsā ya aike su domin su yiwo binciken hālāyen mutanen da suke zaune a cikin Kudus. Yadda ya fāru shi ne, bāyan da Allah Ya halaka Fir'auna sai Bani Isrā'il la suka koma Masar, daga nan sai Allah Ya rubuta musu cewa su tashi, su koma Ariha'a a cikin ḫasar Sham alhāli mazauanta kuwa Kan'anīyyāwa ne. Sai Mūsā ya gaya musu cewa, ga ḫasar da Allah Ya bā su, su fitar da wadanda ke a ciki su zauna. Mūsā ya aika da mutum goma sha biyu domin su yiwo leken asiri su zo masa da lābāri, kada su gaya wa mutāne abin da suka gani domin kada su firgita. Bayan da suka kōmo, sai suka warware alkawarin: sai mutum biyu daga cikinsu, Yūsha'u da Kālib.

cikin kasa.⁽¹⁾ Sabōda haka kada ka yi bakin ciki a kan mutāne fāsikai."

27. Kuma karantā musu⁽²⁾ lābārin dīya biyu⁽³⁾ na Ādamu, da gaskiya, a lōkacin da suka bāyar da baiko, sai aka karba daga dayansu kuma ba a karba daga dayan ba, ya ce: "Lalle ne, zan kashe ka." (Dayan kuma) ya ce: "Abin sani dai, Allah Yana karbā daga māsu ta'kawa ne."

28. "Lalle ne, idan ka shimfida hannunka zuwa gare ni dōmin ka kashe ni, ban zama mai shimfida hannuna zuwa gare kā ba dōmin in kashe ka. Lalle ne nī, inā tsōron Allah Ubangjin tālikai.

29. "Lalle ne nī, inā nufin ka kōma da zunubina game da zunubinka, har ka kasance daga abōkan wuta. Kuma wannan shi ne sakamakon azzālumai."

30. Sai ransa ya kawātar masa kashēwar dan'uwsa, sai kuwa ya kashe shi, sa'an nan ya wayi gari daga māsu hasāra.

القُوَّةُ الْفَسِيقَيْنَ

*وَأَتَلُ عَلَيْهِمْ بَنَآ أَبْنَىٰ إِدَمْ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَبَا
فُرِيَّا نَافَقُهُمْ مِنْ أَحَدِهِمَا وَمَنْ يَتَّقَبَّلُ
مِنَ الْأَخْرَقَالَ لَا قَاتَلَنَا ۝ قَالَ إِنَّمَا
يَتَّقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ۝

لِئِنْ بَسَطْتَ إِلَيَّ يَدَكَ لِتَقْتُلَنِي مَا أَنَا
بِسَاطٍ يَدِي إِلَيْكَ لَا قَاتَلَكَ إِنِّي أَخَافُ
اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ۝

إِنِّي أَرْيَدُ أَنْ تَبُوَّبَ إِلَيْتِي وَلَا تُمْكِنَ فَتَكُونَ
مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ وَذَلِكَ جَرَوْا
الظَّلَمِيْنَ ۝

فَطَوَّعْتَ لَهُ نَفْسُهُ وَقَتَلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ
فَأَصْبَحَ مِنَ الْفَسِيقِينَ ۝

(1) Wannan shi ne sakamakon sābāwar alkawari, da aka ce wa magewaya kada su fadi abin da suka gani, saboda da akībar abin, kusan duka sai da suka mutu a cikin halin dimuwār.

(2) Kuraishawa ko kuwa al'ummarka.

(3) Diyan Ādamu biyu, Kābīla da Hābīla. Asalin maganar kamar yadda aka ruwaito, mātar Ādamu, Hauwa'u, tana haifuwar namiji da mace a kowane ciki, wajen aure sai a shirbata dōmin bābu wasu mutāne sai su. Sai Kābīla ya ki yarda a bai wa Hābīla 'yar'uwsa, har Ādam ya sanya su yin baiko da abin sana'arsu. Kābīla manōmi ne, ya bāyar da mūnāna daga kāyan nōmansa, shi kuma Hābīla ya bāyar da rāgo mai kyau dōmin sana'arsa kiwo ne. Sai wuta ta sauko ta dauki rāgon Hābīla, alāmar karba. Wannan kuwa ya dauki Kābīla ga tunānin kashe shi. Laifi guda yana sabbaba wasa laifuka māsu yawa.

31. Sai Allah Ya aiki wani hankāka, yanā tōno a cikin kasa dōmin ya nūna masa yadda zai turbude gāwar dan'uwansa. Ya ce: "Kaitōna! Nā kāsa in kasance kamar wannan hankāka dōmin in turbude gāwar dan'uwana?" Sai ya wāyi gari daga māsu nadāmā.

32. Daga sababin wannan,⁽¹⁾ Muka rubūta a kan Bani Isrā'il cēwa, lalle ne wanda ya kashe rai bā da wani rai ba, ko barna a cikin kasa, to kamar yā kashe mutāne duka ne, kuma wanda ya rāya rai, to, kamar yā rāyar da mutāne ne gabā daya. Kuma lalle ne, hakīka, Manzannin Mu sun jē musu da hujjōji bayyanannu, sa'an nan kuma lalle ne, māsu yawa daga gare su, a bāyan wannan, hakīka, māsu barna ne a cikin kasa.

33. Abin sani kawai, sakamakon⁽²⁾ wadsanda suke yākin Allah da ManzonSa, kuma sunā aiki a cikin kasa dōmin barna, a kashe su, ko kuwa a kēre su, kō kuwa a kakkātse hannuwansu da kafā-funsu daga sābāni, kō kuwa a kōre su daga kasa. Wannan gare su wulankanci ne a cikin rāyuwar dūniya, kuma a Lāhira sunā da wata azāba mai girma.

فَعَثَ اللَّهُ عَرَابِيَانْبَحَثُ فِي الْأَرْضِ
لِيرِيهُ وَكَيْفَ يُوَرِي سَوْةَ أَخْيَهُ قَالَ
يَوْمَئِنِي أَعْجَزْتُ أَنْ أَكُونَ مِثْلَ هَذَا
أَغْرَابِ قَوْلَرِي سَوْةَ أَخِي فَأَصْبَحَ مِنَ
الْنَّادِمِينَ ﴿٦﴾

مَنْ أَجْلَ ذَلِكَ كَتَبْنَا عَلَىٰ بَنِ إِسْرَاعِيلَ
أَنَّهُ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادَ
فِي الْأَرْضِ فَكَانَمَا قَاتَلَ النَّاسَ
جَيْمَعًا وَمَنْ أَخْيَاهَا فَكَانَمَا أَخْيَا
النَّاسَ حَيْمَعًا وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا
بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ إِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ بَعْدَ
ذَلِكَ فِي الْأَرْضِ لَمْسِرُوفُونَ ﴿٧﴾

إِنَّمَا جَرَوْا إِلَيْنَا يُحَاجِرُونَ اللَّهَ
وَرَسُولُهُ وَرِسَوْتَ فِي الْأَرْضِ
فَسَادًا إِنْ يُقْتَلُوا أَوْ يُصْلَبُوا أَوْ تُنْقَطَعَ
أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ مِنْ خَلْفٍ أَوْ يُنْفَقَوْا
مِنْ الْأَرْضِ ذَلِكَ لَهُمْ خَرْيٌ فِي
الْدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٨﴾

(1) Aikata karamin laifi yana sabbaba babban laifi har barna mai yawa ta wātsu a cikin kasa.

(2) Muhārib shi ne dan fashi mai tare hanya da makamai. Ana yi masa dayan abin da aka ga yā dāce da shi. Wanda aka yi wa "Salbu" sai kuma a kashe shi. Amfanin Salbu shi ne a gan shi, domin hankalin mutāne ya natsu. Korewa yanzu sai ta koma ga dauri har ya mutu ko ya tūba.

34. Fâce fa wadanda suka tûba tun a gabânin ku sâmi îko a kansu, to, ku sani cêwa lalle ne, Allah Mai gâfara ne, Mai jin kai.

35. Yâ ku wadanda suka yi ìmâni! Ku bi Allah da ta{kawa}, kuma ku nêmi tsari zuwa gare Shi, kuma ku yi jihâdi⁽¹⁾ a cikin hanyarSa, tsammâninku, za ku ci nasara.

36. Lalle ne wadanda suka kâfirata, lalle dâ sunâ da abin da ke a cikin kasa gabâ daya da misâlinsa târe da shi, dômin su yi fansa da shi daga azâbar Rânar Kiyâma, bâ a karbarsa daga gare su, kuma sunâ da azâba mai radadi.

37. Sunâ nufin su fita ne daga wuta, kuma ba su zama mâsu fita daga gare ta ba, kuma sunâ da azâba zaunanniya.

38. Kuma þarâwo da þarauniya sai ku yanke hannuwansu, bisa sakamako ga abin da sukatsirfanta, a kan azâba daga Allah. Kuma Allah Mabuwâyi ne, Mai hikima.

39. To, wanda ya tûba a bâyan zâluncinsa, kuma ya gyâra (halinsa), to, lalle ne Allah Yanâ karbar tûbarsa. Lalle Allah Mai gâfara ne, Mai jin kai.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَقْدِرُوا
عَلَيْهِمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٤١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَتَقْوُ اللَّهَ وَأَبْتَغُوا
إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهُدُوا فِي سَبِيلِهِ
لَكُمْ نُّقْلِبُونَ ﴿٤٢﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَآنَ لَهُمْ مَا فِي
الْأَرْضِ جِمِيعًا وَمِثْلُهُ، مَعَهُ
لِيَقْتَدُوا بِهِ مِنْ عَذَابٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
مَا نُقْلِبُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٣﴾

رُيْدُورَتْ أَنْ يَخْرُجُوا مِنَ النَّارِ وَمَا هُمْ
بِخَرِيجِينَ مِنْهَا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٤٤﴾

وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطُعُوهُ أَيْنَ يَهُمَا
جَرَاءُهُمَا كَسَبَانِكَلَامَنْ أَنَّ اللَّهُ
وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٥﴾

فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَاصْلَحَ فَإِنَّ
اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
رَّحِيمٌ ﴿٤٦﴾

(1) Wasîla ita ce dukkan aikin ibâda wanda zai kusantar da mutum zuwa ga Ubangijnsa, amma da sharadin an gina shi a kan ta{kawa}. Kuma ta{kawa} ita ce bin Allah kamar yadda Ya yi umurni a bi Shi, ta hanyar manzonSa kawai. Jihâdi yana cikin ta{kawa} amma Yâ kuma ambatonsa ne domin muhimancinsa. Shi kuma iri biyu ne: karami, watau yâkin abokan gâbâ na bayyane, dâ babba , shi ne yâkin abokan gâbâ na boye, watau rai da Shaidan. Wanda makîyinsa na bayyane ya kashe shi yâ mutu Shahîdi, wanda makîyinsa na boye ya kashe shi ya mutu fâsîki ko kâfiri watau shakîyyi.

40. Shin, ba ka sani ba cēwa lalle ne, Allah Shi ne da mulkin sammai da kasa, Yanā azābtar da wanda Yake so, kuma Yanā yin gāfara ga wanda yake so, kuma Allah, a dukkan kōme, Mai ūkon yi ne?

41. Yā kai Manzo! Kada wadanda suke tsēren gaugawa a cikin kāfirci su bāta maka rai, daga wadanda suka ce: “Mun yi īmāni” da bākunansu, alhāli zukatansu ba su yi īmānin ba, kuma daga wadanda suka tūba (watau Yahūdu) māsu yawan saurāre ga wasu mutāne na dabam wadanda ba su jē maka ba, sunā karkatar da zance daga bāyan wurarensa, sunā cēwa: “Idan an bā ku wannan, to, ku karba, kuma idan ba a bā ku shī ba, to, ku yi sauna.” Kuma wanda Allah Ya yi nufin fitinarsa, to, bā zā ka mallaka masa kōme ba daga Allah. Wadannan ne wadanda Allah bai yi nufin Ya tsarkake zukātansu ba. Sunā da kunya a cikin dūniya, kuma sunā da wata azāba mai girma a cikin Lāhira.

42. Māsu yawan saurāre⁽¹⁾ ga karya ne, māsu yawan ci ga haram, to, idan sun zo maka, sai ka yi hukunci a tsakāninsu, kō ka bijira daga gare su. Kuma idan ka bijira daga gare su, to, bā zā su cūce ka da

أَلْهُنَّعَلَمَ أَنَّ اللَّهَ لَهُرْمُلُكُ الْسَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَغْفِرُ لِمَنْ
يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤١﴾

*يَأَيُّهَا الرَّسُولُ لَا يَحْرُنَكَ الَّذِينَ
يُسْرِعُونَ فِي الْكُفَّارِ مِنَ الَّذِينَ قَاتَلُوا
إِيمَانَ بِأَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنْ قُلُوبُهُمْ وَمِنَ
الَّذِينَ هَادُوا سَمَّاعُونَ لِلْكَذِبِ
سَمَّاعُونَ لِقَوْمٍ أَخْرَى إِنَّ لَهُمَا لَوْلَكَ
يُخْرِفُونَ الْكَلَمَ مِنْ بَعْدِ مَا أَصْبَحَ
يَقُولُونَ إِنَّ أُوتِيتُمْ هَذَا فَخُدُودُ
وَلَا تُمْتَنِعُهُ فَلَا حَدْرُوا وَمَنْ يُرِدُ اللَّهُ
فَتَتَّهُدُ وَقَلَّنِ تَمَلِكَ لَهُ وَمِنَ اللَّهِ شَيْءٌ
أُولَئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِدُ اللَّهُ أَنْ يُطْهِرَ
قُلُوبُهُمْ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خَرَقٌ وَلَهُمْ فِي
الآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٤١﴾

سَمَّاعُونَ لِلْكَذِبِ أَكَلُونَ
لِلْسُّخْتٍ فَإِنْ جَاءَكُمْ فَأَخْتُمْ بَيْنَهُمْ
أَوْ أَعْرِضْ عَنْهُمْ وَإِنْ تُعِرِضْ عَنْهُمْ فَلَنْ

(1) An bai wa Annabi za'bī da ya yi hukunci ko kada ya yi, a tsakānin kāfirai biyu, idan sun yarda da hukuncinsa. Wannan dāmā tana aiki a kotunan Musulmi ga abin da ya shafī haikkōki kawai, amma ga ‘jara’im’ a kasar Musulmi tilas sai a bi shari’ar Musulunci domin tsaron aminci, sai dai kāfiri yana iya shan guyarsa, ga misāli a boye, banda a cikin jama’a. Haka kuma laifuka na al’adunsu kuma Musulmi bā zā su taba masu su ba, sai su yi hukuncinsu a tsakāninsu.

kōme ba, kuma idan ka yi hukunci, to, sai ka hukunta a tsakāninsu da ādalci. Lalle ne, Allah Yanā son māsu ādalci.

43. Kuma yāya suke gabātar da kai ga hukunci, alhāli a wurinsu akwai Attaura, a cikinta akwai hukuncin Allah, sa'an nan kuma sunā karkacēwa a bāyan wannan? Wadannan bā mūminai ba ne!

44. Lalle ne Mū, Mun saukar da Attaura, a cikinta akwai shiriya da haske, annabāwa wadanda suke sun sallamā, sunā yin hukunci da ita ga wadanda suka tūba (Yahūdu), da mālamān tarbiyya, da manyan malamai ga abin da aka nēme su da su tsare daga Littāfin Allah, kuma sun kasance, a kansa, māsu bā da shaida. To, kada ku ji tsōron mutāne, kuma ku ji tsōroNa, kuma kada ku sayi 'yan kudi kadan da ãyoyiNa. Wanda bai yi hukunci ba da abin da Allah Ya saukar, to, wadannan sū ne kāfirai.

45. Kuma Mun rubūta a kansu, a cikinta cēwa, lalle (anā kashe) rai sabōda rai, kuma (anā dēbe) idō sabōda idō, kuma (ana katse) hanci sabōda hanci, kuma kunne sabōda kunne, kuma hakōri sabōda hakōri, kuma a raunuka a yi sakayya. To, wanda ya yi sadaka da shi, to, shi kaffāra ce a gare shi. Kuma wanda bai yi hukunci ba da abin da Allah Ya saukar, to, wadannan sū ne azzālumai.

46. Kuma Muka biyar a kan gurābansu da Īsa dan Maryama,

يَضْرُوكُ شَيْئًا وَإِنْ حَكْمَتْ فَاحْكُمْ
بَيْنَهُمْ بِالْقُسْطِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٤٣﴾

وَكَيْفَ يُحِكِّمُونَكَ وَعِنْهُمْ
الْتَّورَةُ فِيهَا حُكْمُ اللَّهِ ثُمَّ يَتَوَرَّبُ مِنْ
بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٤﴾

إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرِيدَ فِيهَا أَهْدَى وَلُورٌ
يَخْكُرُ بِهَا الْأَنْبِيَاءُ الَّذِينَ أَشَامُوا
لِلَّذِينَ هَادُوا وَأَرْتَيْنَاهُمْ وَالْأَخْبَارُ بِمَا
أَسْتُخْفَطُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَكَانُوا
عَلَيْهِ شُهَدَاءً فَلَا تَخْنَشُوا النَّاسَ
وَلَا خَشُونَ وَلَا شَرُّ وَلَا يَأْتِيَ شَمَانًا قِيلَالًا
وَمَنْ لَمْ يَخْكُرْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ
هُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٤٥﴾

وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَا أَنَّ النَّفَسَ
بِالنَّفَسِ وَالْعَيْنَ بِالْعَيْنِ وَالْأَنفَ بِالْأَنفِ
وَالْأَذْنَ بِالْأَذْنِ وَالْوَسْتَ بِالْوَسْتِ
وَالجُرُوحَ قَصَاصٌ فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ
فَهُوَ كَفَارَةً لَهُ وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا
أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٤٦﴾

وَقَاتَلَهُمْ يُوسَى بْنُ مَرْيَمَ

yānā mai gaskatāwa ga abin da yake a gaba gare shi daga Attaura, kuma Muka bā shi Injīla, a cikinsa akwai shiriya da haske, yanā mai gaskatāwa ga abin da yake a gaba gare shi daga Attaura, kuma shi shiriya ne da wa'azi ga māsu taķawa.

47. Kuma sai mutānen Injīla su yi hukunci da abin da Allah ya saukar a cikinta. Kuma wanda bai yi hukunci ba da abin da Allah ya saukar, to, wadannan sū ne fāsikai.

48. Kuma Mun saukar da Littāfi zuwa gare ka da gaskiya, yanā mai gaskatāwa ga abin da yake a gaba gare shi daga Littāfi (Taurata da Injīla), kuma mai halartāwa a kansasa. Sai ka yi hukunci a tsakāninsu da abin da Allah Ya saukar, kuma kada ka bībiyi son zūciyōyinsu ga barin abin da ya zo maka daga gaskiya⁽¹⁾. Ga kōwanne daga gare ku Mun sanya shari'a da hanya (ta bin ta). Kuma dā Allah Yā so, dā Yā sanya ku al'umma guda, kuma amma dōmin Ya jarraba ku a cikin abin da Ya bā ku. Sai ku yi tsēre ga ayyukan alhēri. Zuwa ga Allah makōmarku take gabā daya. Sa'an nan Ya bā ku lābāri ga abin da kuka kasance kunā sābāwa a cikinsa.

49. Kuma ka yi hukunci a tsakāninsu da abin da Allah Ya saukar, kuma kada ka bībiyi son zūciyōyinsu, kuma ka yi saunar su fitine

مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرِيلَةِ وَأَتَيْنَاهُ
الْإِنْجِيلَ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ
يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرِيلَةِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ
لِلْمُمْتَقِينَ ﴿٤٧﴾

وَلَيَحْكُمُ أَهْلُ الْإِنْجِيلِ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِ
وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ
هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٤٨﴾

وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا
لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهِيمِنًا
عَلَيْهِ فَاحْكُمْ بِمَا بَيْنَهُمْ إِنَّمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَنْهِ
أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلِّ جَعَلْنَا
مِنْكُمْ شَرِعَةً وَمِنْهَا جَاءَ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ
لَجَعَلَ كُرْمَةً وَجَدَةً وَلَكِنْ
لَيَبْلُوكُمْ فِي مَا إِنْتُمْ فَاسِقُوْنَ
الْحَيْرَاتِ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ حَيْثِماً
فَيُبَيِّنُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٤٩﴾

وَإِنَّ أَحَدَكُمْ بِيَنْهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَنْهِ
أَهْوَاءَهُمْ وَأَحْذِرُهُمْ أَنْ يَفْسُدُوْلَعْنَ بَعْضِ

(1) Allah. Kuma Mun bai wa kowa shari'o'insa da dōkōkinsa, sa'an nan kuma da hanyar da ake bi wajen zartar da shari'ar.

ka daga sāshen abin da Allah Ya saukar zuwa gare ka. To, idan sun jūya bāya, to, ka sani cēwa, kawai Allah yana nufin Ya sāme su da masīfa ne sabōda sāshen zunubansu. Kuma lalle ne, māsu yawa daga mutāne, hafīka, fāsiķai ne.

50. Shin, hukuncin Jāhiliyya⁽¹⁾ suke nēma? Kuma wane ne mafi kyau ga hukunci daga Allah sabōda mutāne wadanda suke yin yaķīni (tabbataccen īmāni)?

51. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Kada ku riki Yahūdu da Nasāra majibinta. Sāshensu majibinci ne ga sāshe. Kuma wanda ya jibince su daga gare ku, to, lalle ne shī, yanā daga gare su. Lalle Allah bā Ya shiryar da mutāne azzālumai.

52. Sai ka ga wadanda a cikin zukatansu akwai cūta, sunā tsēren gaugawa a cikinsu, sunā cēwa: "Munā tsōron kada wata masīfa ta sāme mu." To, akwai tsammānin Allah Ya zo da būdī, kō kuwa wani umurni daga wurinSa, har su wāyi gari a kan abin da suka bōye a cikin zukatansu, sunā māsu nadāmā.

53. Kuma wadanda suka yi īmāni sunā cēwa: "Shin, wadannan ne wadanda suka yi rantsuwa da Allah iyākar rantsuwōyinsu, cēwa sū, lalle sunā tāre da kū?" Ayyukansu sun bāci, sabōda haka suka wāyi gari sunā māsu hasāra.

مَا أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ فَإِنْ تُوَلُوا فَأَعْلَمُ لَنَعْبُدُرِيدُ اللَّهُ
أَنْ يُصِيبَهُمْ بِعَضُّ دُوَّبِهِمْ وَإِنَّ كِبِيرًا مِنَ
النَّاسِ لَقَدْ سَفَرُونَ ﴿١٤﴾

أَفَكُحْمَةُ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْعُونَ وَمَنْ أَحْسَنْ مِنَ
اللَّهِ حُكْمًا لِّقَوْمٍ يُوقَنُونَ ﴿١٥﴾

* يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّخِذُوا إِلَيْهِمْ وَالنَّصَارَى
أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلَاءُهُمْ بَعْضٌ وَمَنْ يَوْمَ نُرْمِنُكُمْ
فَإِنَّهُ وَمِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٦﴾

فَرَأَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرْضٌ يُسَرِّعُونَ فِيهِمْ
يَقُولُونَ تَحْشِيَّ أَنْ تُصِيبَنَا دَأْبَرَةٌ فَعَسَى اللَّهُ أَنْ
يَأْتِيَ بِالْفَتْحِ أَوْ مَرِيْنَ عِنْدِهِ فَيُصِيبَهُمْ عَلَى
مَا أَسْرَوْا وَفِي أَنْفُسِهِمْ نَذَرِمِينَ ﴿١٧﴾

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَهْوَاءُ الَّذِينَ أَفْسَمُوا بِاللَّهِ
جَهَدَ أَنْجَبَهُمْ أَنَّهُمْ لَمْ يَعْلَمُوهُ حِيطَتْ أَعْمَالُهُمْ
فَأَضَّبَحَهُؤْلَئِكَرِبِينَ ﴿١٨﴾

(1) Hukuncin Jahiliyya shi ne wanda ake gināwa a kan son rai da al'āda da kuma ra'ayin azzalumai, ba ya da wani asali daga wani littafi na Allah.

54. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Wanda ya yi ridda daga gare ku daga addininsa, to, Allah zai zo da wasu mutāne, Yanā son su kuma sunā son Sa, māsu tawālu'i a kan mūminai, māsu izza a kan kāfirai. Sunā yin jihādi a cikin hanyar Allah, kuma bā su tsōron zargin wani mai zargi. Waccan falalar Allah ce, Yanā bāyar da ita ga wanda Yake so. Kuma Allah Mayalwaci ne, Mai ilmi.

55. Abin sani kawai, majibinciku Allah ne da ManzonSa, da wadanda suka yi īmāni, wadanda suke sunā tsayar da salsa, kuma sunā bāyar da zakka kuma sunā rukū'i.

56. Kuma wanda ya ji'binci Allah da ManzonSa da wadanda suka yi īmāni, to, fungiyar Allah sū ne māsu rinjāya.

57. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Kada ku riki wadanda suka riki addininku bisa izgili da wāsa, daga wadanda aka bai wa Littāfi daga gabāninku da kāfirai, masōya. Kuma ku bi Allah da ta'kawa idan kun kasance mūminai.

58. Kuma idan kuka yi kira zuwa ga salsa, sai su ri'ke ta bisa izgili da wāsa. Wannan dōmin lalle ne sū, mutāne ne (wadanda) bā su hankalta.

59. Ka ce: "Ya Mutānen Littāfi! Shin, kunā ganin wani laifi daga gare mu? Fāce dai dōmin mun yi īmāni da Allah da abin da aka saukar zuwa gare mu da abin da aka

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُو عَنِ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِيَ اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحَمِّلُهُمْ وَيُحَمِّلُهُمْ وَإِذَا لَمْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعْزَزَهُ عَلَى الْكُفَّارِ إِنَّهُمْ يُحَمِّلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَا يَرِدُّ إِلَيْكَ فَضْلَ اللَّهِ يُوتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلَيْهِ ۝

إِنَّمَا وَلِكُومُهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ، وَالَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا يُعِيشُونَ الصَّلَاةَ وَيَقُولُونَ الْزَكُورَةَ وَهُمْ يُعْصِمُونَ أَصْلَاهُ وَيُقْتَلُونَ الْزَلَّةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ ۝

وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ، وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَلِيُّونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْتَخِدُوا إِلَيْهِمْ أَخْدُودًا دِينَكُمْ هُنَّ وَأَعْبَادُ مِنَ الَّذِينَ أَوْفُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَالْكُفَّارُ أَوْلَاهُمْ وَلَنَقُولَوْا اللَّهُ إِنَّ كُثُرَ الْمُؤْمِنِينَ ۝

وَإِذَا نَادَيْتَهُمْ إِلَى الصَّلَاةِ أَنْتَدُوهَا هَرُزُوا وَلَعِبُّا ذَلِكَ بِمَا نَهَمُ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ۝

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ هَلْ تَسْقِمُونَ مِنَ الْأَنَّاءِ إِنَّمَا يَأْتِيَ اللَّهُ وَمَا أَنْزَلَ إِلَيْنَا وَمَا أَنْزَلَ مِنْ قَبْلِنَا وَإِنَّمَا كُثُرُ الْمُسْكِنُونَ ۝

saukar daga gabāni, kuma dōmin mafi yawanku fāsikai ne."

60. Ka ce: "Shin, in gaya muku mafi sharri daga wannan, dōmin sakamako⁽¹⁾ daga wurin Allah? Wanda Allah Ya la'ane shi kuma Ya yi fushi da shi, kuma Ya sanya daga gare su birai da aladai, kuma ya bauta wa Dāgūta. Wadannan ne mafiya sharrin wuri, kuma mafiya bata daga tsakar hanya."

61. Kuma idan sun zo muku sai su ce: "Mun yi īmāni." Alhāli kuwa hakīka, sun shigo da kāfirci, kuma sū lalle ne, sun fita da shi, kuma Allah ne Mafi sani ga abin da suka kasance sunā bōyēwa.

62. Kuma kana ganin māsu yawa daga gare su, sunā tsēren gaugawa a cikin zunubi da zālunci da cinsu ga haram. Hakīka, tir da abin da suka kasance sunā aikatāwa.

63. Don me Malaman Tarbiyya⁽²⁾ da manyan malamai (na Yahūdu) ba su hanā su daga fadarsu ga zunubi da cinsu ga haram ba? Hakīka, tir daga abin da suka kasance sunā sanā'antāwa.

64. Kuma Yahūdu suka ce: "Hannun Allah abin yi wa kufumi ne⁽³⁾." An sanya hannuwansu a

قُلْ هَلْ أُنِيبُكُمْ شَرِّقُونَ ذَلِكَ مُثُوبَةٌ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ لَعْنَهُ اللَّهُ وَعَصَبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمُ الْفَرَدَةَ وَلَا حَنَانٍ وَرَعَبَدَ أَطَاعُوتُ أَوْلَئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا وَأَضَلُّ عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿١﴾

وَإِذَا جَاءَهُمْ قُلُّا لَوْمَةً أَمْنَى وَقَدْ خَلُوا بِالْكُفْرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا بِهِ وَاللَّهُ أَعْمَمُ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٢﴾

وَتَرَى كَثِيرًا مِّنْهُمْ يُسْتَغْوِيُونَ فِي الْأَكْثَرِ وَالْعَدُونَ وَأَكْلِهِمُ الْسُّحْنَّ لَيْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣﴾

لَوْلَا يَتَهَاجِهُ الرَّبَّيْوُنَ وَالْأَجْبَارُ عَنْ قَوْلِهِمُ الْإِثْرَ وَأَكْلِهِمُ الْسُّحْنَ لَيْسَ مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿٤﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدَ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ

(1) Kunā son in gaya muku ba-dōmin ku bā ni wani sakamako ba, sai dōmin Allah Ya sākā mini. Mutānen da aka jūyar suka kōma birai da aladai kuma suka bauta wa wanin Allah, su ne mafi sharrin mutāne.

(2) Don me malamansu bā su yin wa'azi ga jāhilansu? Tir da rashin wa'azi!

(3) Suna nufin wai Allah marowaci ne.

cikin kükumi! Kuma an la'ane su sabōda abin da suka fada. Ā'a, hannuwanSa biyu shifidaddu ne, Yanā ciyarwa yadda Yake so. Kuma lalle ne abin da aka saukar zuwa gare ka yanā kāra wa māsu yawa daga gare su, girman kai da kāfirci. Kuma Mun jēfa a tsakā-ninsu, kiyayya da kēta, zuwa Rānar Kiyāma, kō da yaushe suka hūra wata wuta dōmin yāki, sai Allah Ya bice ta. Sunā aiki a cikin kasa dōmin barna, alhāli kuwa Allah bā Ya son māsu fasādi.

65. Kuma dā dai lalle Mutānen Littāfi sun yi īmāni, kuma sun yi takawa, hakīka, dā Mun kankare miyāgun ayyukansu daga gare su, kuma dā Mun shigar da su gidājen Aljannar Ni'ima.

66. Kuma dā dai lalle sū, sun tsayar da Attaura da Injīla da abin da aka saukar zuwa gare su daga Ubangijinsu, hakīka, dā sun ci daga bisansu da kuma daga karkashin kafāfunsu. Daga gare su akwai wata al'umma mai tsakaitāwa, kuma māsu yawa daga gare su, abin da suke aikatāwa yā mūnana.

67. Yā kai Manzo! Ka iyar da⁽¹⁾ abin da aka saukar zuwa gare ka daga Ubangijinka. Kuma idan ba ka aikata ba, to, ba ka iyar da manzancinSa ba ke nan. Kuma Allah Yanā tsare ka daga mutāne. Lalle ne, Allah bā Ya shiryar da mutāne kāfirai.

(1) Wannan ḥāya tā kāfirta dukan wanda ya ce kō ya yarda da cēwa Annabi yā bōye wani abu daga Allah, ko kuma yā kēbe wasu mutāne da wani abu daga manzancinsa daga Allah.

وَلَعُنُوا بِمَا قَالُوا بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَاتٍ يُتْفِعُ
كَيْفَ يَشَاءُ وَلَيَزِيدَنَّ كَيْرًا مَّا أَنْزَلَ
إِلَيْكُمْ مِّنْ رِّزْقٍ طَعْنَةً وَكُفْرًا وَلَقِيَّا يَتَّهِمُونَ
الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ كُلُّمَا
أَوْقَدُوا نَارًا لِّلْحَرْبِ أَظْفَاهَا اللَّهُ وَيَسْعَوْنَ
فِي الْأَرْضِ فَسَادُوا وَلَلَّهُ لَا يُحِبُّ
الْمُفْسِدِينَ ﴿١١﴾

وَلَوْأَنَّ أَهْلَ الْكِتَابَ مَا مَنُوا وَأَنْقَوْا
لَكَفَرُوا عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ
وَلَأَذْخَلْنَاهُمْ جَنَّاتَ النَّعِيمِ ﴿١٢﴾

وَلَوْأَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْرَةَ وَالإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ
إِلَيْهِمْ مِّنْ رِّزْقِهِ لَا كَلُوا مِنْ فَوْقَهُ
وَمَنْ تَحْتَ أَرْجُلِهِمْ مِّنْهُمْ أَمَّةٌ
مُّفَتَّصِدَةٌ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ سَاءَ
مَا يَعْمَلُونَ ﴿١٣﴾

*يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بِلَّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِّنْ
رِّزْقِكَ وَلَمْ يَأْتِكُمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ
رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ التَّأْسِيِّ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهِدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿١٤﴾

68. Ka ce: "Yā ku Mutānen Lit-tāfi! Ba ku zama a kan kōme ba, sai kun tsayar da Attaura da Injīla da abin da aka saukar zuwa gare ku daga Ubangijinku." Kuma lalle ne, abin da aka saukar zuwa gare ka daga Ubangijinka, yanā kara wa māsu yawa daga gare su girman kai da kāfirci. To, kada ka yi bañin ciki a kan mutāne kāfirai.

69. Lalle ne, wadanda suka yi īmāni da wadanda suka tūba (Yahūdu) da Karkatattu da Nasāra, wanda ya yi īmāni da Allah da Rānar Lāhira, kuma ya aikata aiki na kwarai, to, bābu tsōro a kansu, kuma ba su zamo sunā bañin ciki ba.

70. Lalle ne hakīka, Mun riñi alkawarin Bani Isrā'īla, kuma Mun aiki manzanni zuwa gare su, ko da yaushe wani manzo ya je musu da abin da rāyukansu bā su so, wani bangare sun karyata, kuma wani bangare sunā kashēwa.

71. Kuma suka yi zaton cēwa wata fitina bā zā ta kasance ba, sai suka makanta, kuma suka kurunta, sa'an nan Allah Ya karbi tuba a gare su, sa'an nan suka makanta kuma suka kurunta māsu yawa daga gare su, alhāli Allah Mai gani ne ga abin da suke aikatāwa.

72. Lalle ne, hakīka, wadanda⁽¹⁾ suka ce: "Lalle ne Allah, Shī ne

قُلْ يَأَهْلَ الْكِتَابَ لَسْتُ عَلَيْهِ حَتَّىٰ
تُقْسِمُوا إِلَيْنَا وَإِلَيْنِي وَمَا أُنْزَلَ إِلَيْكُمْ
مِّن رَّبِّكُمْ وَلَيَزِدَنَّ كَثِيرًا مِّمَّا
مَا أُنْزَلَ إِلَيْكُمْ مِّن رَّبِّكُمْ طُغِيَّةً أَوْ كُفَّارًا
فَلَا تَأْسُ عَلَىَّ الْقَوْمَ الظَّاهِرِينَ ﴿١٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِرُونَ
وَالصَّابِرُونَ مِنْ أَئْمَانِهِ وَآيُومَ الْآخِرِ
وَعَمِلَ صَلِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
يَحْزُنُونَ ﴿١٩﴾

لَقَدْ أَخْذَنَا مِيقَاتِنَا إِسْرَائِيلَ وَأَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ
رُسُلًا كُمَا جَاءَهُمْ رَسُولٌ بِمَا لَمْ يَهْوَىٰ
أَنفُسُهُمْ فَرِيقًا كَذَّابُوا وَفَرِيقًا
يَقْتُلُونَ ﴿٢٠﴾

وَحِسِبُوا أَلَا تَكُونَ فِتْنَةٌ فَعَمُوا وَصَمُوا ثُمَّ
تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ثُمَّ عَمُوا وَصَمُوا كَثِيرٌ
فَمَنْهُمْ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٢١﴾

لَقَدْ كَفَرُ الَّذِينَ قَاتَلُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ

(1) Sū ne Ya'akūbiyya. Bāyan bayāni a kan aibōbin Yahūdu sai Ya shiga bayāni a kan aibōbin Nasāra.

Masīhu, dan Maryama," sun kāfirta. Alhāli kuwa Masīhu yā ce: "Yā Banī Isrā'ila! Ku bauta wa Allah Ubangijina, kuma Ubangijinku." Lalle ne shī, wanda ya yi shirki da Allah, to, lalle ne, Allah Yā haramta masa Aljanna. Kuma makomarsa Wuta ce. Kuma bābu wasu mataimaka ga azzālumai.

73. Lalle ne, hafīka, wadanda suka ce: "Allah na ukun uku ne," sun kāfirta, kuma babu wani abin bautāwa fāce Ubangiji Guda. Kuma idan ba su hanu daga abin da suke fada ba, hafīka, wata azāba mai radadi tānā shāfar wadanda suka kāfirta daga gare su.

74. Shin fā, bā su tūba zuwa ga Allah, kuma su nēmē Shi gāfara, alhāli kuwa Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai?

75. Masīhu dan Maryama bai zama ba fāce Manzo ne kawai, hafīka, manzanni sun shige daga gabāninsa, kuma uwarsa siddikā⁽¹⁾ ce. Sun kasance sunā cin abinci. Ka dūba yadda Muke bayyana musu āyōyi. Sa'an nan kuma ka dūba yadda ake karkatar da su.

76. Ka ce: "Ashe, kunā bauta wa, baicin Allah, abin da ba ya mallakar wata cūta sabōda ku, kuma haka wani amfani⁽²⁾, alhāli kuwa Allah Shi ne Mai ji, Masani?"

مَرْيَعٌ وَقَالَ الْمَسِيحُ يَتَبَقَّى إِسْرَئِيلُ أَعْبُدُ وَأَلَّهَ يَعِيْ وَرَبَّكُمْ إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكُ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَا وَنَاهُ أَلَّا رُّوْحٌ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿١٧﴾

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَالِثٌ ثَلَاثَةٌ وَمَا مِنْ إِلَهٌ إِلَّا إِلَهٌ وَحْدَهُ وَإِنَّمَا يَتَنَاهُ عَمَّا يَعْبُدُونَ لِيَمْسَنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَأَنْهُمْ عَذَابُ أَلِيمٍ ﴿١٨﴾

أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَهُ وَاللَّهُ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٩﴾

مَا الْمَسِيحُ إِنْ مِرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَقْنَا مِنْ قَنْيَهُ الرُّسُلَ وَمَمْرُوكٌ صَدِيقَةٌ كَانَتِيْأَكُلَانِ الْطَّعَامُ أَنْظَرَ كِيفَ يَبْيَنُ لَهُمُ الْآيَاتِ ثُمَّ أَنْظَرَ أَنَّ يُؤْفِكُونَ ﴿٢٠﴾

قُلْ أَتَعْبُدُونَ مَنْ دُوبَ اللَّهُ وَمَا لِيَعْمَلُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا نَعْوَلُ اللَّهُ هُوَ أَسْمَاعُ الْعَلِيمُ ﴿٢١﴾

(1) Siddik̄ shi ne mai yawan gaskatāwar annabāwa, shi ne mafī dāukakar daraja a waliyyan Allah, kamar Abubakar Siddik̄ Sahābin Annabi.

(2) Idan bauta wa Isā, Annabin Allah, ya zama kāfirci, bauta wa waliyyi yā zama hiyāka. Kuma idan Isā bai mallaki kōme ba, to, waliyyi hiyāku.

77. Ka ce: "Yā kū Mutānen Littāfi! Kada ku zurfafa a cikin addininku, abin da bā gaskiya ba, kuma kada ku bībiyi son zuciyoyin wadansu mutāne wadanda suka rigā suka bace a gabāni, kuma suka batar da wasu māsu yawa, kuma suka bace daga tsakar hanya."

78. An la'ani wadanda suka kāfirta daga Banī Isrā'īla a kan harshen Dāwūda da Īsā dan Maryama. Wannan kuwa sabōda sābāwar da suka yi ne, kuma sun kasance sunā ta'addi⁽¹⁾.

79. Sun kasance bā su hana jūna daga abin ki, wanda suka aikata. Hakīka, abin da suka kasance sunā aikatāwa yā mūnana.

80. Kana ganin māsu yawa daga gare su, sunā jibintar wadanda suka kāfirta. Hakīka, tir da abin da rāyukansu suka gabātar sabōda su, watau Allah Yā yi fushi da su, kuma a cikin azāba sū māsu dawwama ne.

81. Kuma dā sun kasance sunā īmāni da Allah da Annabi da abin da aka saukar zuwa gare shi, dā ba su riķe su masōya ba. Kuma amma māsu yawa daga gare su, fāsiķai ne.

82. Lalle ne kana sāmun mafiya tsananin mutāne a adāwa ga wadanda suka yi īmāni, Yahūdu ne da wadanda suka yi shirki. Kuma lalle ne kanā sāmun mafiya kusantarsu a sōyayya ga wadanda suka yi īmāni sū ne wadanda suka ce: "Lalle mū

قُلْ يَأَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغُلوْ فِي دِينِكُمْ عَيْرُ
الْمُتَّقِ وَلَا تَتَبَعِّدُ عَنِ الْهُوَاءِ قَوْمٌ قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلِ
وَاضْلُلُوا كَبِيرًا وَاضْلُلُوا عَنْ سَوَاءِ أَسَيِّلٍ ﴿٧﴾

لَعْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَيْنِ
إِسْرَائِيلَ عَلَىٰ لِسَانِ دَآوِيدَ وَعِيسَى ابْنِ
مَرْيَمَ إِلَّا لَكَ بِمَا عَصَوْتُمْ كَانُوا
يَعْتَدُونَ ﴿٨﴾

كَافُوا لِآيَاتِنَا هُوَنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ
لِيَسْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٩﴾

تَرَىٰ كَثِيرًا مِنْهُمْ يَتَوَلَّنَ الَّذِينَ
كَفَرُوا لَيْسَ مَا قَدَّمْتَ لَهُمْ
أَنفُسُهُمْ أَن سَخْطَ اللَّهِ عَلَيْهِمْ وَفِ
الْعَذَابِ هُمْ خَلِيلُونَ ﴿١٠﴾

وَلَوْكَأَنْوَابُهُمُورُنَ بِاللَّهِ وَالنَّبِيِّ وَمَا أُنْزِلَ
إِلَيْهِ مَا أَنْخَذُوهُمْ أَوْ لِيَأْتِهِ وَلَكِنْ
كَثِيرًا مِنْهُمْ فَيَسْقُونَ ﴿١١﴾

*لَتَجِدَنَ أَشَدَ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ
عَامَّوْا أَلِيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا
وَلَتَجِدَنَ أَقْرَبَهُمْ مَوَدَةً لِلَّذِينَ عَامَّوْا
الَّذِينَ قَاتَلُوا إِيمَانَهُمْ رَبِّيَ ذِلِّكَ يَأْتَ

(1) Ta'addi shī ne kētare iyāka da nufin zālunci.

ne Nasāra." Wancan kuwa sabōda akwai Kissīsuna da ruhubānāwa⁽¹⁾ daga cikinsu. Kuma lalle ne sū, bā su yin girman kai.

83. Kuma idan suka ji abin da aka saukar zuwa ga Manzo, kanā ganin idānunsu sunā zubar da hawāye, sabōda abin da suka sani daga gaskiya, sunā cēwa: "Yā Ubangijinmu! Mun yi īmāni, sai ka rubūta mu tāre da māsu shaida.

84. "Kuma mēne ne yake gare mu, bā zā mu yi īmāni da Allah ba, da kuma abin da ya zo mana daga gaskiya, kuma munā gūrin Ubangijinmu Ya shigar da mu tāre da mutāne sālīhai?"

85. Sabōda haka, Allah Yā sāka musu, dōmin abin da suka fafa, da gidājen Aljanna (wadanda) kōramu sunā gudāna a karkashinsu, sunā madawwama a cikinsu, kuma wan-nan ne sakamakon māsu kyautatāwa.

86. Kuma wadanda suka kāfīrtā, kuma suka faryata game da āyoyinMu, wadancan ne abōkan wuta.

87. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Kada ku haramta abūbuwa māsu dādī da Allah Ya halatta muku, kuma kada ku kētare haddi.

مِنْهُمْ قَسِيسِينَ وَرُهْبَانًا وَأَئِمَّةً

لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٨٣﴾

وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ الرَّسُولُ
تَرَى أَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمَوعِ مَمَّا
عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ يَقُولُونَ رَبَّنَا آتَا
فَأَكَتَّبْنَا مَعَ الشَّهِيدِينَ ﴿٨٤﴾

وَمَا لَنَا لَا تُؤْمِنُ بِاللهِ وَمَا جَاءَنَا مِنْ الْقُوَّةِ
وَنَطَّمَعُ أَنْ يُدْخِلَنَا رُبُّنَا مَعَ الْقَوْمِ
الصَّالِحِينَ ﴿٨٥﴾

فَاتَّبَعُوهُمُ اللَّهُ بِمَا فِي الْأُجَنَّتِ تَجْرِي مِنْ
تَحْتَهَا الْأَنْهَارُ خَلِيلِينَ فِيهَا وَذَلِكَ
جَرَاءُ الْمُحْسِينِينَ ﴿٨٦﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَئِكَ
أَصْحَبُ الْجَحِيرِ ﴿٨٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ إِذَا مَنَّا لَهُمْ مَا طَبِّتُ
مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا قَنَدُوا

(1) Kissīsī shī ne līmāmin kiristāwa, ruhubānanci shī ne mutum ya tsabbace daga mutāne dōmin ibāda, kuma ba ya yin aure. Baruhubāne guda, ruhubānāwa jam'i.

Lalle ne, Allah bā Ya son māsu kētare haddi.⁽¹⁾

88. Kuma ku ci daga abin da Allah Ya arzuta ku, halat mai dadī, kuma ku bi Allah da takawa, Wanda yake kū, māsu īmāni ne da Shi.

89. Allah bā Ya kāmā ku sabōda yāsassa⁽²⁾ a cikin rantsuwōyinku, kuma amma Yanā kāmā ku da abin da kuka kudurta rantsuwōyi (a kansa). To, kaffārarsa ita ce ciyar da miskīni gōma daga matsakaicin abin da kuke ciyar da iyālanku, kō kuwa tufātar da su, kō kuwa 'yantāwar wuya. Sa'an nan wanda bai sāmu ba, sai azumin kwāna uku. Wannan ne kaffārar rantsuwōyinku, idan kun rantse. Kuma ku kiyāye rantsuwōyinku. Kamar wannan ne Allah Yake bayyana muku ãyoyinSa, tsammāninku kunā gōdēwa.

90. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Abin sani kawai, giya da cāca da

إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٦﴾

وَكُلُّوا مِمَّا رَزَقَنَّا لَكُمُ اللَّهُ حَلَالٌ طَيِّبٌ
وَأَتَقُولُوا لِلَّهِ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٧﴾

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِالنَّفْقَةِ إِنْ تَمْنَكُمْ
وَلِكُنْ وَأَخْذُكُمْ بِمَا عَدْتُمُ الْأَيْمَنَ
فَكَفَرُتُهُ بِإِطْعَامِ عَشَرَةِ مَسَاكِينَ مِنْ
أَوْسَطِ مَا تُطْعِمُونَ أَهْلِكُمْ أَوْ كِسْوَتِهِ
أَوْ تَحْرِيرِ رَقَبَةٍ فَمَنْ لَوْيَحْدُ فَصِيَامُ
ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ ذَلِكَ كَفَرَةُ إِيمَانِكُمْ إِذَا
حَلَقْتُمْ وَأَخْفَطْتُمْ إِيمَانَكُمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ
اللَّهُ لَكُمْ أَيْتُهُ لَعَلَّكُمْ تَشَكُّرُونَ ﴿٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخُرُورُ وَالْمَيْسِرُ

(1) Haramta abin da Allah Ya halatta kō kuwa halatta abin da Allah Ya haramta kāfirci ne, dōmin wanda ya kētare haddi da kansa, yā yi da'awar Ilāhiyya kō annabci, haka wanda ya bi shi a kan wannan abin, yā yi shirki da Allah, dōmin yā sāmi wani mai wadansu dōkōki wanda bā Allah ba, kuma ya bi shi a kansu, ko kuwa ya bi wani mai da'awar annabci, bāyan Alkur'āni yā ce an rufe annabci daga Annabi Muhammadu, tsīra da aminci su tabbata a gare shi.

(2) Rantsuwa alkawari ce da sunān Allah, cēwa mai rantsuwar zai aikata, ko kuwa bā zai aikata ba, kō kuwa a kan tabbatar wani abu a kan sifar da ya ambata, kō kuwa kōruwarsa daga wannan sifar. Wanda ya yi rantsuwa sa'an nan ya yi hinsi, to, sai ya yi kaffāra, kamar yadda aka ambata a cikin ãyar. Sai fa idan ta zama yāsassar rantsuwa ce, wadda mutum ya yi a kan saninsa, sa'an nan sanin nan ya warware, sabōda bayyanar wani abu. Wasu sun ce ita ce rantsuwar da ake yi a cikin magana bā da nufi ba, kamar ã'a wallāhi, ko ï, wallāhi. Kuma akwai rantsuwar gamūsa a kan karya. Ita ma bābu kaffāra sabōda ita, sai tūba zuwa ga Allah da istigfāri, kuma tanā sanya tsiya.

rēfu da kiban kuri'a,⁽¹⁾ kazanta ne daga aikin Shaifan, sai ku nisance shi, wa la'alla ku ci nasara.

91. Abin sani kawai, Shaifan yanā nufin ya aukar da adāwa da kēta a tsakāninku, a cikin giya da cāca, kuma ya kange ku daga ambaton Allah, kuma daga sallah. To, shin, ku māsu hanuwa ne?

92. Ku yi dā'a ga Allah, kuma ku yi dā'a ga Manzo, kuma ku kiyāye. To, idan kun jūya, to, ku sani abin da kawai yake kan ManzonMu, iyarwa bayyananniya.

93. Bābu laifi a kan wadfanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, a cikin abin da suka ci, idan sun yi takawa kuma suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, sa'an nan suka yi takawa kuma suka yi īmāni, sa'an nan kuma suka yi takawa kuma suka kyautata.⁽²⁾ Kuma Allah Yana son māsu kyautatāwa.

94. Yā kū wadfanda suka yi īmāni! Lalle ne, Allah zai jarraba ku da wani abu daga farauta, hannwanku da māsunku sunā sāmun sa, dōmin Allah Ya san wanda yake tsoron Sa a fake. To, wanda ya yi ta'addi a bāyan wannan, to, yanā da azāba mai radafī.

(1) Yin cāca da shan giya da rēfu da kiban kuri'a, aikatar da su warware alkawari ne na hana cin dükiyar mutāne da bādili (karya), da tsaron salsa da Allah Ya yi umurni a tsare; watau rashin takawa ke nan.

(2) Yā yi takararin takawa sau uku ga wanda ya tūba da shan giya da cāca dōmin ya nūna nauyinsu. Wanda ya shā giya kō ya yi cāca, yā kēta haddin Allah da alfarmar mutāne da darajar kansa. Sai yā yi takawa daga wadannan zai iya rabuwa da su. Tsare su yanā cikin cika alkawari a tsakānin mutum da Allah da kuma mutāne da ransa.

وَالْأَنْصَابُ وَالْأَرْتَلُمْ يَجِئُونَ عَمَلَكُمْ
الشَّيْطَنُ فَاجْتَنَبُوهُ لَعْلَكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٦﴾

إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَنُ أَنْ يُوقَعَ بِيَدِكُمْ الْعَدَوَةَ
وَالْبَغْضَةَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ
ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ ﴿٧﴾

وَأَطْبَعُوا اللَّهَ وَأَطْبَعُوا الرَّسُولَ وَأَحْذَرُوا
فَإِنْ تَوَلَّنَا فَاعْلَمُوا أَنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا
الْبَلْغُ الْمُبِينُ ﴿٨﴾

لَيَسْ عَلَى الَّذِينَ إِيمَانُهُمْ وَعَمَلُهُمُ الْصَّالِحَاتِ
جُنَاحٌ فِيمَا طَعَمُوا إِذَا مَا تَقَوَّا وَإِذَا مَنَّوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ثُمَّ إِذَا تَقَوَّا وَإِذَا مَنَّوا
ثُمَّ أَتَتَهُمْ وَأَخْسَنُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ
الْمُحْسِنِينَ ﴿٩﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ إِيمَانُهُمْ وَبَلْوَةُكُمْ اللَّهُ يُشَفِّعُ
مِنْ أَصْحَادِهِ تَنَاهُ اللَّهُ وَأَيْدِيهِمْ وَرِمَاحُكُمْ
لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَخْافُهُ بِالْغَيْبِ فَمَنْ أَعْتَدَى
بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ دُعَابُ الْيَمِّ ﴿١٠﴾

95. Yā kū wadanda suka yi ūmāni! Kada ku kashe farauta alhāli kunā māsu harama⁽¹⁾. Kuma wanda ya kashe shi daga gare ku, yanā mai ganganci, sai sakamako, misālin abin da ya kashe, daga dabbōbin ni'ima, ma'abuta ādalci biyu daga cikinku sunā yin hukunci da shi. Ya zama hadaya mai isa ga Ka'aba, ko kuwa kaffāra da abincin miskīnai, ko kuwa a matsayinsa ya yi azumi, dōmin ya dandani masifar al'amarsina. Allah Yā yafe laifi daga abin da ya gabāta. Kuma wanda ya kōma, to, Allah zai yi azābar rāmuwa daga gare shi, kuma Allah Mabuwāyi ne, ma'abūcin azābar rāmuwa.

96. An halatta muku farautar ruwa da abincinsa, dōmin jin dādī a gare ku, kuma dōmin matafiya. Kuma an haramta farautar tudu a kanku, matukar kun dawwama māsu harama. Kuma ku bi Allah da takawa, Wanda yake zuwa gare Shi ne ake tāra ku.

97. Allah Ya sanya Ka'aba, Daki Tsararre, ma'aunin addini ga mutane, kuma Yā sanya Watā Mai alfarma da hadaya da rātayoyin hadaya, dōmin ku sani cēwa lalle Allah Yā san abin da yake a cikin

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا قَتْلُوا الصَّيْدَ
وَإِنْ شَرَحْرَمٌ وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُّتَعَمِّدًا
فَجَزَاءُهُ مِثْلُ مَا قَاتَلَ مِنَ النَّعْمَ بِحَكْمِهِ ذَوَ
عَدْلٍ فَإِنْ كُنْ هَذِيَابِلِغَ الْكَعْبَةَ أَوْ كَذَرَةً
طَعَامُ مَسَكِينٍ أَوْ عَدْلٍ ذَلِكَ صِرَاطًا
لِيَدْعُقَ وَهَالَ أَمْرُهُ عَفَّا اللَّهُ عَمَّا سَلَفَ
وَمَنْ عَادَ فَإِنَّ قَمَمَ اللَّهُ مِنْهُ وَاللَّهُ عَزِيزٌ
دُوَائِقَامٌ

أَحَلَ لِكُوْصِيدُ الْبَخْرِ وَطَعَامُهُ، مَتَعَا
لَكُوْخُرُ وَلِلْسَّيَارَةِ وَخَرْمَ عَلَيْكُوْصِيدُ الْبَخْرِ
مَادِمَشُمُّ خُرْمَا وَأَتَقْفُوا اللَّهُ الَّذِي إِلَيْهِ
تُخْشِرُونَ

*جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ أَبْيَتَ الْحَرَامَ
قِيمَاتِ النَّاسِ وَالشَّهْرَ لِلْحَرَامِ وَالْهَدَى
وَالْقَلْبَ لِدَلِيلِ تَعَامُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي
الْأَسْمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ

(1) Barin farauta a cikin Harami yanā a cikin cikāwa da alkawari. Wanda ya sāba, sai ya yi fansa da biyan misālin abin da ya kashe daga dabbōbin gida na jin dādī; watau a biya barēwa da akuya kō tunkiya. Amma kuma sai an sāmi mutum biyu ādalai sun hukunta abin da mutum zai bayar dīn. Idan bā ya da dabbar, sai ya biya kīmarta da abinci, ya bai wa kōwane miskīni daya mudu guda. Idan bā ya iyāwa kuwa, sai ya yi azumi, kōwane mudu guda kwāna daya, guntun mudu a biya shi da cikakken kwāna.

sammai da abin da yake a cikin kasa, kuma cēwa lalle Allah, ga dukkan kōme, Masani⁽¹⁾ ne.

98. Ku sani cēwa lalle Allah Mai tsananin uküba ne, kuma lalle Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

99. Bābu abin da yake a kan Manzo, sai iyarwa, kuma Allah Yanā sanin abin da kuke bayyanāwa da abin da kuke bōyēwa.

100. Ka ce: “Mummūna da mai kyau bā su daidaita, kuma kō dā yawan mummūnan yā bā ka sha'awa. Sabōda haka ku bi Allah da taķawa, yā ma'abūta hankula ko la'alla zā ku ci nasara.”

101. Yā kū wafanda suka yi īmāni! Kada ku yi tambaya ga abūbuwa, idan an bayyana muku (hukuncinsu) su bāta muku rai. Kuma idan kuka yi tambaya a gare su a lōkacin⁽²⁾ da ake saukar da Alkur'āni, zā a bayyana muku. Allah Yā yāfe laifi daga gare su, Allah Mai gāfara ne, Mai haķuri.

102. Lalle ne wasu mutāne sun tambaye su daga gabāninku, sa'an nan kuma suka wāyi gari da su sunā kāfirai.

شَفِيعٌ عَلِيْمٌ ﴿١٧﴾

أَعْمَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَقَابِ وَأَنَّ اللَّهَ

غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٨﴾

مَا عَلِيَ الرَّسُولُ إِلَّا أَلْبَلَنَّ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا

تَبْدُونَ وَمَا تَكْثُمُونَ ﴿١٩﴾

فُلَّا يَسْتَوِي الْحَسِيبُ وَالْأَطْيَبُ
وَلَوْ أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ الْحَسِيبِ فَإِنَّهُمْ أَنَّ اللَّهَ
يَأْنَفُ الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٢٠﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ أَمْتُوا لَا تَسْعُوا عَنْ أَشْيَاءٍ

إِنْ بُدَّلَ لَكُمْ سَوْيَهُ وَإِنْ تَسْعُوا عَنْهَا

حِينَ يُنَزَّلُ الْفُرْقَانُ إِنْ بُدَّلَ لَكُمْ عَفَافُ اللَّهِ

عَنْهَا وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢١﴾

قَدْ سَأَلَ الْهَاجَرُ مَنْ قَبْلَكُمْ ثُمَّ أَصْبَحُوا

بِهَا كَفِيرِينَ ﴿٢٢﴾

(1) Dōmin ku san haka kuma ku himmatu ga tsare alkawurranSa.

(2) Wannan lōkacin yā nūna shi dai ne lōkacjn saukar hukunci kōwane iri ne daga Allah. Wanda ya ce Annabi yā fada masa wani hukunci a kan wata mas'alā, bāyan wafatinsa, tsīra da aminci su tabbata a gare shi, to, bā zā a karbar masa ba, dōmin yā sābā wa nassim Alkur'āni. Kuma mafarki bā ya zama hujja, balle a dauke shi hukunci wanda ake yin aiki da shi. Mafarkin annabāwa ko mafarkin da annabāwa suka tabbatar, shi ne gaskiya, saura kuma sai abin da ya bayyana, kuma bai sābā wa sharī'a ba.

103. Kuma Allah bai sanya wata bahīra ba, kuma haka sā'iba, kuma haka wasīla, kuma haka hāmi,⁽¹⁾ amma wadanda suka kāfirta, sū suke kirkira karya ga Allah, kuma mafi yawansu bā su hankalta.

104. Kuma idan aka ce musu: "Ku zo zuwa ga abin da Allah Ya saukar, kuma zuwa ga Manzo," sai su ce: "Mai isarmu shi ne abin da muka iske ubanninmu a kansa." Shin, kuma kō dā ubanninsu sun kasance bā su sanin kōme, kuma bā su shiryuwa?

105. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Ku lazimci⁽²⁾ rāyukanku, wanda ya bace bā zai cūce ku ba idan kun shiryu, zuwa ga Allah makōmarku take gabā daya. Sa'an nan Ya bā ku lābari ga abin da kuka kasance kunā aikatāwa.

106. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Shaidar⁽³⁾ tsakāninku, idan

مَاجَعَلَ اللَّهُ مِنْ تَحْيِرٍ قَوْلَاسَيْبَقَوْلَأَوْصِيلَقَوْلَأَحَامَرَوْلَكِنَالَّذِينَ كَفَرُوا يَقْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ
الْكَذِبَ وَكَسْتَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٦﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَى إِلَيْهِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهِ
الرَّسُولُ قَالُوا حَسِبْنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ
إِبَاهَةً نَّا أَوْلَوْكَانَ إِبَاهَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ
شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ إِمْنُوا عَلَيْكُمْ نَفْسُكُمْ
لَا يُضِيرُكُمْ مَنْ ضَلَّ إِذَا أَهْتَدَيْتُمْ إِلَى اللَّهِ
مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيَنْتَهِ كُمْ بِمَا شَرَّمْ
تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ إِمْنُوا شَهَدَةُ بَيْنَكُمْ إِذَا

(1) Bahīra da sā'iba da wasīla da hāmi sūnāyen dabbōbi ne wadanda ake bari dōmin tsāfi. Bukhāri yā ruwaito daga Sa'īd dan Musayyab ya ce: "Bahīra ita ce rākumar da ake hana nōnōnta dōmin aljannu, bābu mai tātsar ta daga mutāne. Sā'iba kuma sunā 'yanta ta dōmin gumāka, ba a daukar kōme a kanta. Kuma wasīla ita ce rākuma budurwa wadda ta fāra haifuarw mace, a ciki na farko, sa'an nan kuma na biyu haka mace. Suna barin ta ga gumāka idan ta sādar da rākuma māta biyu bābu namiji a tsakāninsu. Hāmi kuwa shī ne katon rākumi wanda ya yi barbara shēkaru sanannu a wurinsu. Idan ya kāre, sai su bar shi ga gumāka, bā a aza kōme a kansa. Kuma wadannan dabbōbin duka, māsu hidimar gumākan, sū ne suke cin su."

(2) Wanda yake son ya gyāra wani sai ya gyāra kansa daga farko. Wanda ya gyara kansa batar wani bā ta cūtarsa. Ba a nufin a bar wa'azi wātau a kiyāle mutāne da jāhīcinsu.

(3) Idan husūma ta auku a tsakānin Musulmi da tsakānin kāfirai, kuma su kāfirān suka zama mudda'a alaihim (wadanda ake tuhuma), kuma bābu wata shaida sai su, to, sai su yi rantsuwa a wurin ibādarsu, a kan sū ne da gaskiya, a hukumta musu da hakkin. Bayan haka, idan an sāmi wata shaida a kan kāryarsu ana warware hukuncin a bāyan mudda'i (māsu kāra) biyu Musulmi sun yi rantsuwa cēwa abin da wadancan suka fada kārya ne, abin da shaidunsu suka yi shaida da shi, shi ne gaskiya.

mutuwa ta halarci dayanku, a lōkacin wasiyya, maza biyu ne ma'abūta ādalci daga gare ku, kō kuwa wasu biyu daga wasunku idan kun tafi a cikin kasa sa'an nan masifar mutuwa ta sâme ku. Kunā tsare su daga bâyan salla har su yi rantsuwa da Allah; idan kun yi shakka: "Bâ mu sayen kudi da shi, kō dâ ya kasance ma'abūcin zumunta, kuma bâ mu bôye shaidar Allah. Lalle ne mu, a lōkacin, haķika, munâ daga mâsu zunubi."

107. To, idan aka gane cêwa lalle sū, sun cancanci zunubi, to, sai wasu biyu su tsayu matsayinsu daga wadanda suka karba daga gare su, mutâne biyu mafiya cancanta, sa'an nan su yi rantsuwa da Allah: "Lalle ne shaidarmu ce mafî gaskiya daga shaidarsu, kuma ba mu yi zâlunci ba. Lalle mû, a lōkacin, haķika, munâ daga azzâlumai."

108. Wannan ne mafî kusantar su zo da shaïda a kan fuskarta, kō kuwa su yi tsôron a tûre rantsuwôyi a bâyan rantsuwôyinsu. Kuma ku bi Allah da takawa, kuma ku sau-rara, kuma Allah bâ Ya shiryar da mutâne fâsikai.

109. A ranar da Allah Yake târa manzanni, sa'an nan Ya ce: "Mène ne aka karba muku?" (Zâ) su ce: "Bâbu ilmi a gare mu. Lalle ne Kai, Kai ne Masanin abûbuwan fake."⁽¹⁾

حضرَ أَحَدُكُمُ الْمَوْتُ حِينَ الْوَصِيَّةِ
إِنَّمَا ذَوَا عَذَلٍ مِنْ كُوَافَّةٍ إِخْرَانٍ مِنْ عَبْرِكُوهُ
إِنْ أَنْتُمْ ضَرِبُّهُمْ فِي الْأَرْضِ فَاصْبِرُكُمْ
مُصْبِبَةُ الْمَوْتِ تَحْسِسُونَهُمَا مِنْ بَعْدِ
اَصْلَوَةٍ فِي قِسْمَيْنِ بِاللَّهِ إِنْ أَرْتَبَتْهُ
لَا نَشْرِي بِهِ ثَمَنًا وَلَا كَانَ دَاقْرِبَ لَوْلَا
نَكْمُ شَهَدَةَ اللَّهِ إِنَّا إِذَا لَمْ أَلِمْ الْأَثْمَيْنَ

فَإِنْ عُذْرَ عَلَى أَنَّهُمَا أَسْتَحْقَاهُمَا فَاحْرَانٌ
يَقُومُ مَعَهُمَا مِنَ الَّذِينَ أَسْتَحْقَ عَلَيْهِمْ
الْأَوْلَيْنَ فِي قِسْمَيْنِ بِاللَّهِ شَهَدَتْنَا أَحَقُّ مِنْ
شَهَدَتْهُمَا وَمَا أَعْتَدْنَا إِنَّا إِذَا لَمْ
الْقَلَمِيْنَ

ذَلِكَ أَذْنَى أَنْ يَأْتُوا بِالشَّهَدَةِ عَلَى وَجْهِهَا
أَوْ يَخَافُوا أَنْ تُرْدَأَ يَمِينَهُ فَلَا يَأْتُو
اللَّهُ وَأَسْمَعُوا إِنَّمَا لَيَهُدِي الْقَوْمَ الظَّفِيقِينَ

* يَوْمَ يَجْمَعُ اللَّهُ الرُّسُلَ فَيَقُولُ مَاذَا
أُحِبْتُمْ فَأَلَّا أَعْلَمُ لَنَا إِنَّكَ أَنْتَ عَلَمَ
الْعَيْوبِ

(1) A nan hukunce-hukuncen alkawurra suka kâre a wannan sûra daga âyâ ta sama da wannan. Kuma da wannan âyâ ta 109 Allah Yanâ yi mana hikâyar abin da zai auku a Lâhira da bincinkenSa ga tsare alkawari, kô rashin tsarêwa. Ya fâra da annabâwanSa da

110. A lōkacin da Allah Ya ce: "Yā Īsā dan Maryama! Ka tuna ni'imaTa a kanka, kuma a kan mahaifiyarka, a lōkacin da Na kar-fafa ka da Rūhul Kudusi, kanā yi wa mutāne magana a cikin shimpifdar jariri, da kuma kanā dattijo. Kuma a lōkacin da Na sanar da kai rubūtu da hikima, da Attaura da Injīla, kuma a lōkacin da kake yin halitta daga lākā kamar sūrar tsuntsu da iziniNa, sa'an nan ka hūra a cikinta, sai ta zama tsuntsu da iziniNa, kuma kanā warkar da haifaffen makaho da kuturu, da iziniNa, kuma a lōkacin da kake fitar da matattu da iziniNa, kuma a lōkacin da Na kange Banī Isrā'il daga gare ka, a lōkacin da ka jē musu da hujjōji bayyanannu, sai wadanda suka kāfirta daga cikinsu suka ce: 'Wannan bā kōme ba ne, fāce sihiri bayyananne.'

111. "Kuma a lōkacin da Na yi wahayi zuwa ga Hawāriyāwa⁽¹⁾ cēwa ku yi īmāni da Ni, kuma da ManzoNa. Suka ce: "Mun yi īmāni, kuma ka shaida da cēwa lalle mū, māsu sallamāwa ne."

112. A lōkacin da Hawāriyāwa suka ce: "Yā Īsā dan Maryam! Shin, Ubangijinka Yanā iyāwa Ya saukar da kabaki a kanmu daga

إِذْ قَالَ اللَّهُ يَعْلَمُ أَنَّ مَرْيَمَ آذَكَرْ
نَعْمَتِي عَلَيْكَ وَعَلَى وَلَدِكَ إِذَا يَدْعُكَ
بِرُوحِ الْقُدُسِ تُكَلِّمُ أَنَّاسًا فِي الْمَهَدِ
وَكَهْلًا وَإِذَا عَمِّنْتَكَ الْكِتَابَ
وَالْحِكْمَةَ وَالْتَّوْرِيدَ وَالْأَخْيَلَ وَذَ
تَخْلُقُ مِنَ الطَّينِ كَهْنَعَةً الظَّنِيرَ بِإِذْنِي
فَتَنَفُّحُ فِيهَا فَتَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِي
وَتَبَرُّ الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ بِإِذْنِي وَذَ
تُخْرِجُ الْمَوْتَ بِإِذْنِي وَذَكَفَتْ بَيْ
إِسْرَائِيلَ عَنَّكَ إِذْ جِئْتَهُمْ بِالْبَيْتِ
فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ إِنْ هَذَا
إِلَّا سُخْرَةُ مُّنْبِئِينَ ﴿٦﴾

وَإِذَا وَحَيْتَ إِلَى الْحَوْلَيِّينَ أَنَّهُمْ وَأَنْتَ
وَبِرَسُولِكَ الْأُولُؤَاءِ أَمْتَأْ وَأَشَهَدَ بِإِيمَانِكَ
مُسْلِمُونَ ﴿٧﴾

إِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ يَعْلَمُ أَنَّ مَرْيَمَ هَلْ
يَسْتَطِعُ زَبُوكَ أَنْ يُزَرِّ عَلَيْنَا مَا لَدَهُ

Ya aiko, da kārin bāyani a kan irin muhāwarar da zā ta shiga a tsakānīnSa da annabāwa. Yā yi misāli da Īsā dōmin mutānensa nā nan a cikin wannan al'umma, anā kirān su zuwa ga Musulunci, kuma dōmin shi ne annabi na karshen da ba a manta abūbuwan da mutānensa suka yi ba a gabānin dāuke shi, da kuma a bāyan dāuke shi dīn.

(1) Hawāriyāwa sū ne Sahabban Īsā, amincin Allah ya tabbata a gare shi. Sunā sanyāwar farāren tufāfi, dōmin haka aka yi musu sūna da haka.

samā?” (Īsā) Ya ce: “Ku bi Allah da takaza idan kun kasance mūminai.”

113. Suka ce: “Munā nufin mu ci daga gare shi ne, kuma zukātanmu su natsu, kuma mu san cēwa lalle ne, kā yi mana gaskiya, kuma mu kasance daga māsu shaida a kansa.”

114. Īsā dan Maryam ya ce: “Yā Allah. Ubangijinmu! Ka saukar da kabaki a kanmu daga sama dōmin ya zama īdi ga na farkonmu da na karshenmu, kuma ya zama ãyā daga gare Ka. Ka arzūta mu, kuma Kai ne Mafīfīcin māsu arzūtawa.”

115. Allah Ya ce: “Lalle ne Nī, mai saukar da shi ne a kanku, sa'an nan wanda ya kāfirta daga gare ku, to, lalle ne Nī, īnā azabta shi, da wata azāba wadda bā Ni azabta ta ga kōwa daga tālikai.”

116. Kuma a lōkacin da Allah Ya ce: “Yā Īsā dan Maryama! Shin, kai ne ka ce wa mutāne, ‘Ku rikē ni, ni da uwata, abūbuwan bautāwa biyu, baicin Allah?’” (Īsā) Ya ce: “Tsarkinka yā tabbata! Bā ya kasancewa a gare ni, in fadi abin da bābu wani hakki a gare ni. Idan nā kasance nā fade shi, to lalle Ka san shi, Kanā sanin abin da ke a cikin raina, kuma bā ni sanin abin da ke a cikin ranKa. Lalle ne Kai Masanin abūbuwan fake ne.

117. “Ban fada musu ba, fāce abin da Ka umurce ni da shi; watau: ‘Ku bauta wa Allah, Ubangijina kuma Ubangijinku’; kuma nā

١١٦ مِنَ السَّمَاءِ قَالَ أَتَقُولُ أَنَّهُ إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ

قَالَ الْوَارِيْدُ أَنَّ تَأْكُلَ مِنْهَا وَتَطْمَئِنَ فَلَوْبُنَا
وَنَعْلَمُ أَنَّ قَدْ صَدَقْتَنَا وَنَكُونَ عَلَيْهَا
مِنَ الشَّهِيدِيْنَ

قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ رَبِّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا
مَآيَدَةَ مِنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا عِيْدَ الْأَوَّلِنَا
وَأَخْرِيَنَا وَإِيْمَانَكَ وَأَرْزُقْنَا وَأَنَّ خَيْرُ
الْأَرْزُقِيْنَ

قَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي مُنْزَلْ لَهُ عَلَيْكَ فَقَنْ يَكْفُرُ عَدُدُ
مِنْكُمْ فَإِنِّي أَعْذُبُهُ، عَذَابًا لَا أَعْذُبُهُ وَأَحَدًا
مِنَ الْعَالَمِيْنَ

وَإِذْ قَالَ اللَّهُ بْنُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ إِنَّكَ قُلْتَ
لِلنَّاسِ أَتَخْرُجُونِي وَأَمِنِي إِلَيْهِي مِنْ دُونِ
اللَّهِ قَالَ سُبْحَنَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ
لِي يَحْقِّي إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ وَفَقَدْ عَلِمْتَهُ وَنَعْلَمُ
مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنَّكَ
عَلَمَ الْغُيُوبَ

مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَا أَمْرَتَنِيهِمْ إِنْ أَعْبُدُو إِلَّا
رَبِّي وَرَبِّكُمْ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دَمْتُ

kasance mai shaida a kansu matufar nā dawwama a cikinsu, sa'an nan a lōkacin da Ka karbi raina⁽¹⁾, Kā kasance Kai ne mai tsaro a kansu, kuma Kai, a kan dukkan kōme, Halartacce ne.

118. “Idan Ka azabta su, to, lalle ne su, bāyinKa ne, kuma idan Ka gāfarta musu, to, lalle ne Kai ne Mabuwāyi Mai hikima.”

119. Allah Ya ce: “Wannan ce rānar da māsu gaskiya, gaskiyarsu take amfāninsu. Sunā da gidājen Aljanna, kōramu sunā gudāna daga farkashinsu, sunā madawwama a cikinsu har abada. Allah Yā yarda da su, kuma sun yarda da Shi. Wannan ne babban rabo mai girma.

120. Allah ne da mallakar sammai da kasa da abin da ke a cikinsu, kuma Shi, a kan dukkan kōme, Mai ikon yi ne.

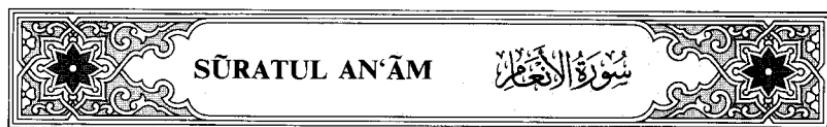
فِيهِمْ فَلَمَّا تَوَقَّيْتِنِي كُنْتَ أَنْتَ الْقَرِيبُ عَلَيْهِمْ
وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١٦٩﴾

إِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عَبَادُكَ وَلَنْ تَغْفِرْ لَهُمْ
إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٦٩﴾

قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمٌ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صَدَقُوهُمْ
لَهُمْ جَنَاحٌ مُّنْجَزٌ مِّنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَرُ خَلِيلُهُمْ فِيهَا
أَبْدَارٌ رَّضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ
ذَلِكَ الْقَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٦٩﴾

إِلَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ
وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٦٩﴾

(1) Karbar ran Isā biyu ne, na dūniya da na mutuwa.

Tanā karantar da tauhīdi da tsarkake akīda da ayyuka daga al-ādu na shirki da kāfirci. Bābu mai yanka hukunci a kan kōme sai Allah kawai, watau Tauhīdin Rubūbiyya ke nan.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Gōdiya ta tabbata ga Allah Wanda Ya halitta sammai da kasa, kuma Ya sanya duffai da haske⁽¹⁾, sa'an nan kuma wasfanda suka kāfirta, da Ubangijinsu suke karkacēwa.

2. Shi ne Wanda Ya halitta ku daga lākā, sa'an nan kuma Ya yanka ajali, alhalī wani ajali ambatacce yanā wurinSa. Sa'an nan kuma ku kunā yin shakka.

3. Kuma Shī ne Allah a cikin sammai, kuma a cikin kasa, Yanā sanin asirinku da bayyanenku, kuma Yanā sanin abin da kuke yi na tsirfa.

4. Kuma wata ãyā daga Ubangijinsu bā zā ta jē musu ba, fāce sun kasance, daga gare ta, māsu bijirēwa.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَجَعَلَ الظُّلْمَتَ وَالنُّورَ فِي الَّذِينَ
كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدُلُونَ ①

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ ثُمَّ قَضَى أَجَلًا
وَأَجَلُ مُسْمَىٰ عِنْدَهُ ثُمَّ أَنْشَأَ تَمَاثُرَهُونَ ②

وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَاوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ يَعْلَمُ
سِرَّكُو وَجَهْرَكُو وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ ③

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ إِيمَانٍ مِنْ إِيمَانٍ رَيَّهُمُ الْأَكْلَ
كَانُوا عَنْهَا مَعْرِضِينَ ④

(1) Duffai na dare da zālunci da bin hukunce-hukuncen al-ādu, haske kuma shī ne na taurāri da wuta da shari'u na Littāfi da annabci.

5. Sabōda haka, lalle sun karyata (Manzo) game da gaskiya, a lōkacin da ta jē musu, to, lābārun abin da suka kasance sunā izgili da shi, zā su jē musu.

6. Shin, ba su gani ba, da yawa Muka halakar da wani karni daga gabāninsu, Mun mallaka musu, a cikin kasa, abin da ba Mu mallaka muku ba, kuma Muka saki sama a kansu tanā ta zuba, kuma Muka sanya kōguna sunā gudāna daga karkashinsu, sa'an nan Muka halakā su sabōda zunubansu, kuma Muka kāga halittar wani karni na dabam daga bāyansu?

7. Kuma dā Mun sassaukar da wani littāfi, zuwa gare ka, a cikin takarda, sa'an nan suka taħa shi da hannuwansu, lalle dā wadanda suka kāfirta sun ce: "Wannan bai zama ba, face sihiri bayyananne."

8. Suka ce: "Don me ba a saukar da wani malā'ika ba a gare shi?" To, dā Mun saukar da mala'ika, hakīka, dā an hukunta al'amarin⁽¹⁾, sa'an nan kuma bā zā a yi musu jinkiri ba.

9. Kuma dā Mun sanya malā'ika ya zama manzo, lalle ne dā Mun mayar da shi mutum, kuma dā Mun rikita musu abin da suke rikitāwa.

10. Kuma lalle ne, hakīka, an yi izgili da manzanni daga gabāninka, sai wadanda suka yi izgilin, abin da suka kasance sunā izgili da shi ya fāda musu.

(1) Dā an hukunta al'amari da halakarsu, dōmin idan malā'ika ya sauva ga mutānen da ake yi wa wa'azi bayyane, to, halakarsu tā je ke nan.

فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ الَّتِي جَاءَهُمْ فَهُوَ سَوْفَ يَأْتِيهِمْ
أَنْبَوْتُمَا كَا وُعِيدْتُمْ إِنَّهُمْ لَمُهْرِئُونَ ﴿٦﴾

أَتَيْرُ قَلْمَارَ أَهْلَكَاهُمْ مِنْ قَبْلِ
مَكَانَهُمْ فِي الْأَرْضِ مَا لَمْ يُمْكِنْ لَهُمْ وَأَرْسَلْنَا
أَسْمَاءً عَلَيْهِمْ فِدَارًا وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهِمْ فَأَهْلَكْتُهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَأَنْشَأْنَا مِنْ
بَعْدِهِمْ قَرْنَاءَ أَخَرِينَ ﴿٧﴾

وَأَنْزَلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قُرْطَابِ فَلَمْسُوهُ
بِأَيْدِيهِمْ لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ
مِنْ مِنْ ﴿٨﴾

وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ مِنَّا
وَأَنْزَلْنَا مَلَكًا
لَفِي الْأَمْرِ ثُمَّ لَا يُنْظَرُونَ ﴿٩﴾

وَأَنْجَعْلَنَّهُ مَلَكَ الْجَعْلَنَّ رَجُلًا
وَلِلْبَسْنَاءَ عَلَيْهِمْ مَا يَلِسُونَ ﴿١٠﴾

وَلَقَدْ أَسْتَهِنْزِيَ بِرُسْلِ مِنْ قَبْلِكَ فَحَاقَ
بِالَّذِينَ سَخَرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ
يَسْتَهِنْزُونَ ﴿١١﴾

11. Ka ce: "Ku yi tafiya a cikin kasa, sa'an nan kuma ku dūba yadda ākibar māsu karyatāwa ta kasance."

12. Ka ce: "Na wāne ne abin da yake a cikin sammai da kasa?" Ka ce: "Na Allah ne. Yā wajabta rahama ga kanSa. Lalle ne Yanā tāra ku zuwa ga Rānar Kiyama, bābu shakka a gare Shi. Wadanda suka yi hasārar rāyukansu, to, sū bā zā su yi imani ba.

13. "Kuma Shī ne da mallakar abin da ya yi kawaici a cikin dare da yini, kuma Shi ne Mai ji, Masani."

14. Ka ce: "Shin, wanin Allah ni ke riiko majibinci, (alhāli Allah ne) Mai kāga halittar sammai da kasa, kuma Shi, Yanā ciyarwa, kuma bā a ciyar da Shi?" Ka ce: "Lalle ne nī, an umurce ni da in kasance farkon wanda ya sallama, kuma kada lalle ku kasance daga māsu shirki."

15. Kace: "Lalle ne nī, inā tsōron azābar Yini Mai girma, idan nā sābā wa Ubangijina.

16. "Wanda aka jūyar da shi daga gare shi, a wannan rānar, to, lalle ne, (Allah) Yā yi masa rahama. Kuma wannan ne tsīra bayyananniya.

17. "Idan Allah Ya shāfe ka da wata cūta, to, bābu mai kuranyēwa gare ta, fāce Shī, kuma idan Ya shāfe ka da wani alhēri, to, Shī ne, a kan kōme, Mai ūkon yi.

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَمَرَأَنْتُمْ وَأَكَيْفَ
كَانَ عَيْقَبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿١٦﴾

قُلْ لَمَنْ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ لِلَّهِ
كَتَبَ عَلَىٰ نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ
لِيَجْمَعَنَّهُنَّ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَارِبَّ فِيهِ
الَّذِينَ حَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٧﴾

*وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي الْأَيَّلِ وَالنَّهَارِ وَهُوَ
السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٨﴾

قُلْ أَغَيَرَ اللَّهُ أَخْدُو وَلَيَسْ أَطِيرُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا
يُطْعَمُ قُلْ إِنِّي أَمْرَتُ أَنْ أَكُونَ أَوْلَى مَنْ
أَسْلَمَ وَلَا تَكُونُنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٩﴾

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ
عَظِيمٍ ﴿٢٠﴾

مَنْ يُصْرِفُ عَنْهُ يَوْمَِنِزِ فَقَدْ رَحِمَهُ وَلَا إِكْ
الْفُورُ الْمُبِينُ ﴿٢١﴾

وَلَنْ يَمْسِسَكُ اللَّهُ بِصُرُورٍ قَلَّا كَاشِفُ اللَّهِ
إِلَّا هُوَ وَلَنْ يَمْسِسَكُ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلَىٰ

كُلِّ شَيْءٍ عَقِيدَرُ ﴿٢٢﴾

18. "Kuma Shī ne Tankwasa a kan bayinSa, kuma Shi ne Mai hikima, Masani."

19. Ka ce: "Wane abu ne mafi girma ga shaida?" Ka ce: "Allah ne Shaida a tsakānina da tsakaninku. Kuma an yiwo wahayin wannan Alkur'āni dōmin in yi muku gargadī da shi, da wanda lābāri ya kai gare shi. Shin lalle ne ku, hakīka, kunā shaidar cēwa, lalle ne tāre da Allah akwai wasu abūbuwan bautawa?" Ka ce: "Bā zan yi shaidar (haka) ba." Ka ce: "Abin sani, Shi ne Abin bautāwa Guda, kuma lalle ne nī, barrantacce ne daga abin da kuke yi na shirki."

20. Wadanda Muka bā su Littāfi sunā sanin sa⁽¹⁾ kamar yadda suke sanin diyansu. Wadanda suka yi hasārar rāyukansu, to, sū bā su yin īmāni.

21. Wāne ne mafi zālunci daga wanda yake kirkira karya ga Allah, kō kuwa ya karyata game da āyōyinSa? Lalle ne shī, azzalumai bā zā su ci nasara ba.

22. Kuma rānar da Muka tāra su gabā daya, sa'an nan Mu ce wa wadanda suka yi shirki: "Inā abōkan tārāyarku wadanda kuka ka-sance kunā riyāwa?"

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عَبَادَةِ وَهُوَ
الْحَكِيمُ الْجَيْرُ ﴿١٨﴾

فُلَّا أَئْتَ شَيْءًا أَكْبَرَ شَهَدَةً فَلِلَّهِ شَهِيدٌ إِنَّمَا
وَيَسِّرُهُ لِمَنِ اتَّهَىٰ إِلَيْهِ هَذَا الْقُرْآنُ لَا يُنَزَّلُ كُمُّهُ بِهِ وَمَنْ
يَلْعَمْ أَيْنَتُكُمُ اللَّهُمَّ شَهَدُونَ أَنَّ مَعَ الْهُدَىٰ إِلَهَهُ أُخْرَىٰ
فُلَّا أَشَهَدُ فُلَّا إِنَّمَا هُوَ اللَّهُ وَحْدَهُ وَلَا يَنْبَغِي
مَمَّا تُشَرِّكُونَ ﴿١٩﴾

الَّذِينَ إِذَا نَهَمُوا أَكْتَبَ بِعَرْفُونَهُ كَمَا يَعْرَفُونَ
أَبْنَاءَهُمُ الَّذِينَ حَسِرُوا أَنفُسُهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَبَّ
بِإِيمَانِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٢١﴾

وَقَوْمٌ مُّكْحَنُونَ هُمْ جِمِيعًا لَا يُنَزَّلُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا إِنَّمَا
شَرُّ أَكْفَارِ الَّذِينَ كُلُّمُّهُمْ تَرْعُوْنَ ﴿٢٢﴾

(1) Yahūdu da Nasāra sunā sanin Annabi Muhammadu, tsīra da aminci su tabbata a gare shi, da abin da ya zo da shi na Alkur'āni, kamar yadda suka san diyan tsatsōnsu; kamar yadda Abdullahi dan Salāmi ya ce wa Umar: "Lalle ne na san shi a lōkacin da na gan shi, kamar yadda nake sanin dāna, kuma lalle ne, ni, māfi tsananin sani ne ga Muhammadu fiye da dāna."

23. Sa'an nan kuma fitinarsu ba ta kasance ba, fâce dômin sun ce: "Munâ rantsuwa da Allah Ubangi-jimmu, ba mu kasance măsu yin shirki ba."

24. Ka dûba yadda suka karyata kansu! Kuma abin da suka kasance sunâ kirikira karyarsa, ya bace daga gare su.

25. Kuma daga cikinsu akwai wanda yake saurâre gare ka. Kuma Mun sanya abûbuwan rufi a kan zukâtansu, dômin kada su fahimcê shi, kuma a cikin kunnuwansu (Mun sanya) wani nauyi. Kuma idan sun ga kôwace âyâ bâ zâ su yi îmâni da ita ba, har idan sun jê maka sunâ jâyayya da kai, wadanda suka kâfirta sunâ cêwa: "Wannan bai zama ba fâce tâtsûniyôyin mutânen farko."

26. Kuma sunâ hanâwa daga gare shi, kuma sunâ nîsanta daga gare shi, kuma bâ su halakarwa, fâce kansu, kuma bâ su sansancêwa.

27. Kuma dâ kanâ gani, a lô-kacin da aka tsayar da su a kan Wuta, sai suka ce: "Yâ kaitônmu! Dâ ana mayar da mu, kuma bâ zâ mu karyata ba daga âyôyin Ubangi-jimmu, kuma zâ mu kasance daga mûminai."

28. A'ha, abin da suka kasance suna bôyêwa, daga gabâni, ya bayyana a gare su. Kuma dâ an mayar da su, lalle dâ sun kôma ga abin da aka hana su daga barinsa. Kuma lalle ne sû, hakîka, makar-yata ne.

ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فَتَحْتَهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ بِرَبِّنَا
مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ ﴿٢﴾

أَنْظُرْكُمْ كَذَبُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ وَصَلَّ عَنْهُمْ
مَا كَانُوا يَفْرُونَ ﴿٣﴾

وَمِنْهُمْ مَنْ يَشْتَمِعُ إِلَيْكُمْ وَجَعَلْنَا عَلَىٰ فُلُوْبِهِمْ
أَكْنَهَ أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي إِذَا نَاهَمْ وَقَرَأً وَإِنْ يَرْقَأْ
كُلَّ إِيمَانِهِ لَا يُؤْمِنُوا بِهَا حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُمْ
يُجَاهِدُونَكُمْ يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا
إِلَّا أَسْطِرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٤﴾

وَهُمْ يَنْهَاوْنَ عَنْهُ وَيَسْعَوْنَ عَنْهُ وَإِنْ يُهَلَّكُونَ
إِلَّا أَنفُسُهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٥﴾

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وَقَعُوا عَلَىٰ أَنْتَارِهِ فَقَاتُلُوكُلَيْتَنَارِدُ
وَلَأُنَكِّذِبَ بِمَا يَكْتِبُ رَبِّنَا وَلَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦﴾

بَلْ بَدَأَ الْهُمَّ مَا كَانُوا يُخْفِونَ مِنْ قَبْلِهِ وَلَأُرْدُوا
لَعَادُوا لِمَا هُوَ عَنْهُ وَلَهُمْ لَكَذِبُونَ ﴿٧﴾

29. Kuma suka ce: "Ba ta zama ba, face rayuwarmu ta duniya, kuma ba mu zama wadanda ake tāyarwa ba."

30. Kuma dā kana gani, a lōkacin da aka tsayar da su ga Ubangijinsu, Ya ce: "Ashe, wannan bai zama gaskiya ba?" Suka ce: "Nā'am, muna rantsuwa da Ubangjinmu!" Ya ce: "To, ku dandani azaba sabōda abin da kuka kasance kuna yi na kāfirci."

31. Lalle ne, wadanda suka kar-yata game da gamuwa da Allah sun yi hasara, har idan Sa'a ta je musu kwatsam, sai su ce: "Yā nadām-armu a kan abin da muka yi sakaci a cikinta!" Alhali kuwa su, suna daukar kayansu masu nauyi a kan bayayyakinsu. To, abin da suke dauka yā mūnana.

32. Kuma rāyuwar dūniya ba ta zama ba, fāce wāsa da shagala, kuma lalle ne Lāhira ce mafi alhēri ga wadanda suka yi takawa. Shin, bā za ku yi hankali ba?

33. Lalle ne Muna sani cewa, hakīka, abin da suke fada yana bāta maka rai. To, lalle ne su, bā su karyata ka (a cikin zukatansu), kuma amma azzalumai da āyoyin Allah suke musu.

34. Kuma lalle ne, hakīka, an karyata manzanni daga gabāninka, sai suka yi hakuri a kan abin da aka karyata su, kuma aka cūtar da su, har taimakonMu ya je musu, kuma bābu mai musanyāwa ga kalmōmin Allah. Kuma lalle ne (abin da yake

وَقَالُوا إِنْ هِيَ إِلَحْيَاٰتُ الدِّينِ وَمَا نَحْنُ
بِمُبْعَثُوتِينَ ﴿١﴾

رَأَوْتُهُمْ إِذْ وَقَفُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ قَالَ اللَّهُ هَذَا
بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوو الْعَدَابِ
إِمَّا كَانُوكُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٢﴾

قَدْ حَسِرَ الَّذِينَ كَذَبُوا يَلْقَاءُ اللَّهِ حَقَّ إِذَا
جَاءَهُمْ أَلَّا سَاعَةً بَعْدَهُ قَالُوا إِنْ حَسِرَتْنَا عَلَىٰ مَا
فَرَضَنَا فِيهَا وَهُنَّ بِعِصْمَلُونَ أَوْ زَاهِرُونَ
ظَهُورُهُمْ لَا سَاءَةَ مَا يَرَوْنَ ﴿٣﴾

وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعْبٌ وَلَهُوَ لِلَّدُّرُ
الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَتَّقَوْنَ أَفَلَا يَتَّقَلَّوْنَ ﴿٤﴾

قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَحْرُكُنَّكُمُ الَّذِي يَقُولُونَ فَإِنَّهُمْ
لَا يُكَذِّبُونَكُمْ وَلَكِنَ الظَّالِمِينَ يَعِيشُونَ
يَمْحَدُونَ ﴿٥﴾

وَلَقَدْ كَعَذَّبَ رُسُلٌ مِّنْ قَبْلِكَ فَصَدَّرُوا عَنِ
مَا كَتَبُوا وَأُوذُوا حَقًّا أَتَهُمْ نَصْرٌ أَوْ لَا
مُبْدِلٌ لِكَلْمَاتِ اللَّهِ وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مِّنْ نَّيَّابِ

natsar da kai) yā zo maka daga läbārin (annabāwan) farko.

35. Kuma idan yā kasance cewa finjirewarsu tā yi nauyi a gare ka, to, idan kana iyāwa, ka nemi wani bulo a cikin kasa, ko kuwa wani tsāni a cikin sama dōmin ka zo musu da wata ãyā, (sai ka yi). Kuma dā Allah Yā so, hakīka, dā Yā tāra su a kan shiriya. Sabōda haka, kada lalle ka kasance daga jāhilai.

36. Abin sani kawai, wadanda suke saurare ne suke karbāwa, kuma matattu Allah Yake tāyar da su, sa’an nan kuma zuwa gare Shi ake mayar da su.

37. Kuma suka ce: “Don me ba a saukar da ãyā ba, a kansa, daga Ubangijinsa?” Ka ce: “Lalle ne Allah Mai ūko ne a kan Ya saukar da ãyā, kuma amma mafī yawansu, ba su sani ba.”

38. Kuma bābu wata dabba a cikin kasa, kuma bābu wani tsuntsu wanda yake hīra da fukafukinsa, fāce al’umma ne misālanku. Ba Mu yi sakacin barin kōme ba a cikin Littāfi, sa’an nan kuma zuwa ga Ubangijinsu ake tāra su.

39. Kuma wadanda suka kar-yata game da ãyōyin Mu, kurāme ne kuma bebāye, a cikin duffai. Wanda Allah Ya so Yanā batar da shi, kuma wanda Ya so zai sanya shi a kan hanya madaidaiciya.

40. Ka ce: “Shīn, kun gan ku, idan azābar Allah ta zo muku, kō sā’ar Tashin Kiyāma ta zo muku,

الْمَرْسَلِينَ ﴿٢﴾

وَإِن كَانَ كَبُرُّ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ فَإِنْ
أَسْتَطَعْتَ أَنْ تَبْعَثَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ أَوْ
سُلْطَانًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيهِمْ بِمَا يَعْلَمُونَ
اللَّهُ لَجَمْعَهُمْ عَلَى الْهُدَىٰ فَلَا تَكُونُ
مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٣﴾

* إِنَّمَا يَسْتَحِيْبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ وَالْمُؤْمِنُونَ
يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٤﴾

وَقَالَ الْوَلَّا تُرْبِلَ عَلَيْهِ إِيَّاهُ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّ
اللَّهَ قَادِرٌ عَلَىٰ أَنْ يَرْتَبِلَ إِيَّاهُ وَلَكِنَّ
أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْمَلُونَ ﴿٥﴾

وَمَا مِنْ دَآبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا طَيْرٍ
يَجْنَاحُهُ إِلَّا أُمُّ الْأَمَمُ أَمَّا الْكُوْكُبُ مَا فَرَّطَنَا فِي
الْأَكْيَابِ مِنْ شَيْءٍ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُنْهَرُونَ ﴿٦﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا صُرُّ وَبُكْرٌ فِي
الظُّلْمَاتِ مَنْ يَشَاءُ اللَّهُ يُصْلِلُهُ وَمَنْ يَشَاءُ
يَجْعَلُهُ عَلَىٰ صَرَاطٍ مُّسْقَيِّرٍ ﴿٧﴾

فُلَّ أَرَءَيْتُكُمْ إِنَّ أَنَّكُمْ عَذَابُ اللَّهِ أَوْ أَنَّكُمْ

shin wanin Allah kuke kira, idan dai kun kasance māsu gaskiya?"

41. "Ā'a, Shī dai kuke kira sai Ya kuranye abin da kuke kira zuwa gare Shi, idan Ya so, kuma kunā mantāwar abin da kuke yin shirkin tāre da shi."

42. Kuma lalle Mun aika zuwa ga al'ummai daga gabāninka, sai Muka kāmā su da tsanani da cūta, tsammāninsu zā su kankān da kai.

43. To, don me, a lōkacin da tsananin Mu ya jē musu ba su yi tawālu'i ba? Kuma amma zukātansu sun kēkashe, kuma Shaidan yā kawāta musu abin da suka kasance sunā aikatāwa.

44. Sa'an nan kuma a lōkacin da suka mantā da abin da aka tunātar da su da shi, sai Muka būse, a kansu, kōfōfin dukkan kōme, har a lōkacin da suka yi farin ciki da abin da aka bā su, Muka kāmā su, kwat-sam, sai gā su sun yi tsuru-tsru.

45. Sai aka katse karshen mutānen, wafanda suka yi zālunci. Kuma gōdiya tā tabbata ga Allah Ubangjin tālikai.

46. Ka ce: "Shin, kun gani, idan Allah Ya rīke jinku, da ganānanku, kuma Ya sanya hātimi a kan zukātanku, wane abin bautāwa ne, wanin Allah, zai jē muku da shi?" Ka dūba yadda Muke sarrafa āyōyi, sa'an nan kuma sū, sunā finjirēwa.

47. Ka ce: "Shin, kun gan ku, idan azābar Allah ta jē muku, kwat-sam, kō kuwa bayyane, shin, anā

السَّاعَةُ أَعْيَرُ اللَّهَ تَدْعُونَ إِنْ كُنْتُمْ صَدِيقِنَ ﴿١﴾

بَلْ إِيَاهُ تَدْعُونَ فِيَّ شِفْعَ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ
إِنْ شَاءَ وَتَنَسَّوْنَ مَا تُشَرِّكُونَ ﴿٢﴾

وَلَقَدْ أَرَسْلَنَا إِلَيْهِ أَمْرِيْرَ مِنْ قَبْلِكَ فَأَخْذَنَهُمْ
بِالْأَسَاءَةِ وَالصَّرَرِ لَعَنَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ ﴿٣﴾

فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُمْ بِأَسْنَانَ اتَّصَرَّعُوا وَلَكِنْ قَسَّتْ
فُلُونُهُمْ وَرَيْنَ لَهُمُ الْشَّيْطَنُ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿٤﴾

فَلَمَّا سَوْمَادُكَرْ رُوَيْهُ فَتَحَتَّأَ عَلَيْهِمْ
أَوْرَبْ كُلِّ شَيْءٍ حَقَّ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أَوْتُوا
أَخْذَنَهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُهْلِسُونَ ﴿٥﴾

فَقُطِعَ دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَلَحْمَدُ اللَّهَ
رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦﴾

فُلْ أَرْعَيْتُمْ إِنْ أَخْذَ اللَّهَ سَمْعَكُوكَ وَأَبْصَرَكُوكَ
وَخَتَمَ عَلَى فُولِيكَ مِنَ اللَّهِ عَيْرَ اللَّهِ يَأْتِيكُوكَ
يُهْ أَنْظَرَكَ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْأَيَّاتِ ثُمَّ هُمْ
يَصْدِقُونَ ﴿٧﴾

فُلْ أَرْعَيْتُكُوكَ إِنْ أَتَنَكُوكَ عَذَابُ اللَّهِ بَعْتَهَ

halakarwa, fāce dai mutāne azzālumai?"

48. Kuma bā Mu aikāwa da manzanni fāce māsu bāyar da bus-hāra, kuma māsu gargađi. To, wanda ya yi īmāni kuma ya gyāra aiki, to, bābu tsōro a kansu, kuma bā su yin bañin ciki.

49. Kuma wadanda suka karya-ta game da ãyoyinMu, azāba tanā shāfar su sabōda abin da suka ka-sance sunā yi na fāsikanci.

50. Ka ce: "Bā zan ce muku, a wurina akwai taskōkin Allah ba. Kuma bā ni sanin gaibi, kuma bā ni gaya muku cēwa ni malā'ika ne. Bā ni bi, fāce ábin da ake yiwo wahayi zuwa gare ni." Ka ce: "Shin, makā-fo da mai gani sunā daidaita? Shin fa, bā ku yin tunāni?"

51. Kuma ka yi gargađi da shi ga wadanda suke jin tsōron a tāra su zuwa ga Ubangijinsu, bā su da wani masøyi baicinSa, kuma bābu mai cēto, tsammāninsu, sunā yin tañawa.

52. Kuma kada ka kōri wadan-da⁽¹⁾ suke kirān Ubangijinsu sāfe da maraice, sunā nufin yardarSa, bābu wani abu daga hisābinsu a kanka, kuma bābu wani abu daga hisābinka a kansu, har ka kōre su, ka kasance daga azzālumai.

أَوْ جَهَرَةً هَلْ يُهْلِكُ إِلَّا الْقَوْمُ الظَّالِمُونَ ﴿٤٧﴾

وَمَا تُرِسْلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ
فَمَنْ أَمَنَ وَاصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
يَحْزَنُونَ ﴿٤٨﴾

وَالَّذِينَ كَذَبُواْ بِعَايَتِنَا يَمْسُهُمُ الْعَذَابُ بِمَا
كَانُواْ يَفْسُدُونَ ﴿٤٩﴾

قُلْ لَا أَقُولُ لِكُمْ عِنْدِي خَرَائِينَ اللَّهُ وَلَا
أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لِكُمْ إِنِّي مَلَكٌ
إِنِّي أَتَبْعِي إِلَّا مَا يُؤْخَذُ إِلَيَّ فَلَمْ هُنْ يَسْتَوِي
الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ إِلَّا لَتَفْكِرُونَ ﴿٥٠﴾

وَأَذَرَّ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْ يُخْشَرُوا إِلَى
رِتَبَهُمْ لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيٰ وَلَا شَفِيعٌ
لَّهُمْ يَتَقَوَّنُونَ ﴿٥١﴾

وَلَا تَطْرُدُ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدْوَةِ
وَالْعَشِيِّ بُرِيدُونَ وَجَهَهُ وَمَاعِنَكَ مِنْ
جَسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حَسَابِكَ
عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ فَقَطْرَدُهُمْ فَتَكُونُونَ مِنَ
الظَّالِمِينَ ﴿٥٢﴾

(1) Musulunci addinin Allah ne, wanda yake fañirin dūkiya da mawadācinta, duka daya suke a gare shi. Sabōda haka wanda duka ya rigayi wani a cikinsu, to, bā za a kore shi ba dōmin dayan ya shiga. Allah īmāni Yake so, kō daga wane irin mutum yake, bā Ya bukātar dūkiya.

53. Kuma kamar wannan ne, Muka fitini sāshensu da sāshe, dōmin su ce: “Shin, wadannan ne Allah Ya yi falala a kansu daga tsakāninmu?” Shin, Allah bai zama Mafi sani ba ga māsu gōdiya?

54. Kuma idan wadanda suke yin īmāni da āyōyinMu suka jē maka, sai ka ce: “Aminci ya tabba-ta a gareku: Ubangijinku Yawajabta rahama ga kanSa, cēwa lalle ne wanda ya aikata aibi da jāhilci daga cikinku, sa’ān nan kuma ya tūba daga bāyansa, kuma ya gyāra, to, lalle Shi, Mai gāfara ne, Mai jin kai.”

55. Kuma kamar wannan ne Muke bayyana āyōyi, daki-daki, kuma dōmin hanyar māsu laifi ta bayyana.

56. Ka ce: “Lalle ne ni, an hana ni in bauta wa wadanda kuke kira daga baicin Allah.” Ka ce: “Ba ni bin son zūciyōyinku, (dōmin in nā yi haka) lalle ne, nā bace. A sa’ān nan, kuma ban zama daga shirayyyu ba.”

57. Ka ce: “Lalle ne inā kan hujja daga Ubangijina, kuma kun karyata (ni) game da Shi; abin da kuke nēman gaugāwarsa, bā ya wu-rina, hukunci kuwa bai zama ba fāce ga Allah, Yanā bāyar da lābārin gaskiya, kuma Shī ne mafī alhērin māsu rarrabēwa.”

58. Ka ce: “Lalle ne, dā a wurina akwai abin da kuke nēman gauga-wa da shi, haķīka, dā an hukunta al’amarin, a tsakānina da tsakā-ninku, kuma Allah Shī ne Mafī sani ga azzūlumai.”

وَكَذَلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُمْ بِعَيْضٍ لَّيَقُولُوا
أَهُؤُلَاءِ مَنْ أَنَّ اللَّهَ عَلَيْهِمْ مِّنْ يَبْيَثُنَا إِلَيْسَ اللَّهُ
يَا أَعْلَمُ بِالشَّكَرِينَ ٥٣

وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِعِلْمِنَا فَقُلْ
سَلَامٌ عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَىٰ نَفْسِهِ
الرَّحْمَةُ أَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنْهُ سُوءًا
يَجْهَلُهُ تُرَبَّاتُهُ مِنْ بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ فَانَّهُ
غَفُورٌ رَّحِيمٌ ٥٤

وَكَذَلِكَ نَفْصِلُ الْآيَتِ وَلِتَسْتَبِينَ
سَيِّلُ الْمُجْرِمِينَ ٥٥

قُلْ إِنِّي نُهِيَتُ أَنْ أَعْدَدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ
دُونِ اللَّهِ قُلْ لَا أَتَبِعُ أَهْوَاءَ كُلِّ قَدْصَلْتُ
إِذَا وَمَا أَنَّ مِنَ الْمُهَمَّتِينَ ٥٦

قُلْ إِنِّي عَلَىٰ بَيْنَهُ مِنْ رَّبِّي وَكَذَبْتُمْ بِهِ
مَا عَنِّي مَا شَتَّقْجِلُونَ بِهِ إِنَّ لَهُنَّ
إِلَّا لَهُ يَقْصُ الْحَقَّ وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِينَ ٥٧

قُلْ لَوْلَاهُ عِنْدِي مَا شَتَّقْجِلُونَ بِهِ لَقْضَى
الْأَمْرَ بِتِينِي وَبَيْنَ كُمْرَهُ اللَّهُ أَعْلَمُ
بِالظَّالِمِينَ ٥٨

59. Kuma a wurinSa mabūdan⁽¹⁾ gaibi suke, bābu wanda yake sanin su fāce Shi, kuma Yanā sanin abin da ke a cikin tudu da ruwa, kuma wani ganye bā ya fāduwa, fāce Yā san shi, kuma bābu wata kwāya a cikin duffan kasa, kuma bābu danye, kuma bābu kēkas-asshe, fāce yanā a cikin wani Littāfi mai bayyanāwa.

60. Kuma Shī ne Wanda Yake karbār⁽²⁾ rāyukanku da dare, kuma Yanā sanin abin da kuka yāga da rāna, sa’an nan Yanā tāyar da ku a cikinsa, dōmin a hukunta ajali ambatacce, sa’an nan kuma zuwa gare Shi makōmarku take, sa’an nan kuma Ya bā ku läbāri da abin da kuka kasance kunā aikatāwa.

61. Kuma Shī ne Mai rinjāya bisa ga bāyinSa, kuma Yanā aikan māsu tsaro a kanku, har idan mutuwa ta jē wa dayanku, sai manzanninMu su karbī ransa, alhāli su, bā su yin sakaci.

62. Sa’an nan kuma a mayar da su zuwa ga Allah Ubangijinsu na gaskiya. To! A gare Shi hukunci yake, kuma Shi ne Mafī gaugāwar māsu bincike.

(1) Lōkacin aukuwar abūbuwa na alhēri da na azāba da rāyuwa da mutuwa da sauransu, bābu wanda ya san su sai Allah. Wanda ya ce ya san wani abu na gaibi alhāli kuwa, shī bā wani manzon Allah ba, to, kāfiri ne. Haka kuma wanda yake cēwa, annabāwa sun san dukkan gaibi, kamar yadda Allah Ya sani, shī mā kāfiri ne.

(2) Karbār rai da dare dōmin barci, tāyawa a cikin ranā, watau yini daga barci. Akwai misalta dare da dūniya kuma rāna da Rānar Kiyāma, kuma mutuwa da barci, da farkawa daga barci da Tāshin Kiyāma. Āyar tā kunsas aśrai māsu yawa.

*وَعِنْدَهُ مَقَاتِحُ الْعَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا
إِلَّا هُوَ يَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا
تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَجَّةٌ فِي
ظُلْمِتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا
فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ ﴿٦﴾

وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّكُمْ بِالْيَمِينِ وَيَعْلَمُ مَا
جَرَحْتُمْ بِالنَّهَارِ شَهَادَتُكُمْ فِيهِ
لِيُقْضَى أَجْلُ مُسْعَى شَهَادَتِهِ مَرْجِعُكُمْ
يُنْتَهِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٦﴾

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادَتِهِ وَيُرِسِّلُ عَلَيْكُمْ
حَفَظَةً حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُمْ أَحَدُكُمُ الْمَوْتُ تَوَفَّهُ
رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفَرِّطُونَ ﴿٦﴾

ثُمَّ دُوِّلُوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمْ الْحَقُّ أَلَا لَهُ الْحَمْكَرُ
وَهُوَ أَسْعَى الْخَيْرِيَّاتِ ﴿٦﴾

63. Ka ce: "Wane ne Yake tsīrar da ku daga duhūhuwan tudu da ruwa, kunā kiran Sa bisa ga kankan da kai, kuma a bōye: 'Lalle ne idan Ka tsīrar da mu daga wannan (masīfa), hakīka, muna kasancēwa daga māsu gōdiya?'"

64. Ka ce: "Allah ne Yake tsīrar da ku daga gare ta, kuma daga dukan bañin ciki, sa'an nan kuma ku, kunā yin shirkil!"

65. Kace: "Shī ne Mai ūko a kan Ya aikā da wata azāba a kanku, daga bisanku, kō kuwa daga kar-kashin kafāfunku, kō kuwa Ya gau-rayaya ku fungiyōyi, kuma Ya dandana wa sāshenku masīfar sāshe." Ka dūba yadda Muke sarrafa ayoyi, tsammāninsu sunā fahimta!

66. Kuma mutānenka sun kar-yata (ka) game da shi, alhāli kuwa shi ne gaskiya. Ka ce: "Nī ban zama wakili a kanku ba.

67. "Akwai matabbata ga du-kan lābāri, kuma zā ku sani."

68. Kuma idan kā ga wadanda suke kūtsawa a cikin ayoyin Mu, to, ka bijire daga gare su, sai sun kūtsa a cikin wani lābāri waninsa. Kuma imma dai Shaidan lalle ya mantar da kai, to, kada ka zauna a bāyan tunāwa tāre da mutāne azzālumai.

69. Kuma bābu wani abu daga hisābinsu (māsu kutsāwa a cikin ayoyin Allah) a kan māsu tañawa, amma akwai tunātarwa (a kansu), tsāmmāninsu (māsu kutsawar) zā su yi tañawa.

قُلْ مَنْ يُنِيجِيكُمْ قَرْنَطْ لَهُمْ الْبَرْ وَالْبَحْرِ
تَدْعُونَهُ وَتَضْرِعُونَهُ وَخُفْيَةً لِّيْنَ لَهُمْ نَهَانَمْ
هَذِهِ لَتَكُونُنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦﴾

قُلْ إِنَّهُ مُتَّحِيْجِيكُمْ مَنْهَا وَمِنْ كُلِّ كَبِيرٍ شَعَانَسْ
شَرِكُونَ ﴿٦﴾

قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَىٰ أَنْ يَعْلَمَ عَلَيْكُمْ عَذَابَنَ
فَرَقْ كُلُّكُمْ أَوْ مِنْ تَحْتِ أَنْجُلِكُمْ أَوْ لِيْسَ كُوكُشِيْعَا
وَيُدِينُكُمْ بِعَصْمَكُمْ بَأْسٌ عَيْنُ اُنْظَرِيْكَ فَنُصْرِفُ
الْأَيْمَاتِ عَلَاهُمْ يَقْهُونَ ﴿٧﴾

وَكَذَّبَ بِهِ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ قُلْ لَسْتُ عَلَيْكُمْ
بِوَكِيلٍ ﴿٨﴾

لِكُلِّ نَبِيٍّ مُسْتَقِرٌ وَسَوْقٌ تَعْلَمُونَ ﴿٩﴾

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَحْوِصُونَ فِيَهُ اتَّيْتَنَا فَأَغْرِضْ
عَنْهُمْ حَتَّىٰ يَحْوِصُوا فِي حَرِيبَتِ عَيْرَةٍ وَإِمَّا
يُنْسِيَنَكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْتَدُ بَعْدَ
الَّذِكْرِي مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١٠﴾

وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَسْقُوتُنَّ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ
شَوْءٍ وَلَكِنْ ذَكْرَى لَهُمْ يَتَّقُونَ ﴿١١﴾

70. Kuma ka bar wadanda suka riñi addininsu abin wāsa⁽¹⁾ da wargi alhāli rāyuwar dūniya tā rūde su, kuma ka tunātar game da shi (Alkur'āni): Kada a jēfa rai a cikin halaka sabōda abin da ya tsirfanta: ba shi da wani majiñbinci baicin Allah, kuma bābu wani mai cēto: kuma kō ya daidaita dukan fansa, bā zā a karba ba daga gare shi. Wadancan ne aka yanke wa tsam-māni, sabōda abin da suka tsir-fanta: sunā da wani abin shā daga ruwan zāfi, da wata azāba mai rada-di, sabōda abin da suka kasance sunā yi na kāfirci.

71. Ka ce: “Shin, zā mu yi kiran abin da bā ya amfāninmu, baicin Allah, kuma bā ya cūtar da mu, — kuma a mayar da mu a kan dugādu-ganmu, a bāyan Allah Yā shiryar da mu, — kamar wanda shaidanu suka kāyar da shi a cikin kasa, yanā mai dimuwa, yanā da abōkai sunā kiran sa zuwa ga shiriya, ‘Ka zo mana⁽²⁾’”? Kace: “Lallene, shiriyan Allah ita ce shiriya. Kuma an umur-ce mu, mu sallama wa Ubangijin tālikai.

72. “Kuma (ance mana): Ku tsai da salsa kuma ku bī Shi (Allah) da takawa, kuma Shi ne Wanda Yake, zuwa gare Shi ake tāra ku.”

وَذَرَ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعْبًا وَهُوَا
وَغَرَّهُمْ أَلْحَيَةً الدُّنْيَا وَذَكَرِيَّةً
أَنْ تُبَسَّلَ نَفْسُ بِمَا كَسَبَتْ لِنَسَاءَ
لَهَا مِنْ دُولَتِ اللَّهِ وَلَهُ
كُلَّ عَذَابٍ لَا يُؤْخَذُ مِنْهَا أُولَئِكَ
الَّذِينَ أَبْسُلُوا إِيمَانَهُمْ
شَرَابٌ مِّنْ حَمِيرٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا
كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٧﴾

قُلْ أَنْدُعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا
يَضُرُّنَا وَرُدْ عَلَى أَعْقَابِنَا بَعْدَ إِذْ
هَدَنَا اللَّهُ كَمَا لَذِي أَسْتَهْوَنَاهُ
الشَّيْطَانُ فِي الْأَرْضِ حَيْثَ أَنْ لَهُ
أَصْحَابٌ يَدْعُونَهُ وَإِلَى الْهُدَى أَئْتَنَا
قُلْ إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ وَأَمْرُنَا لِتَسْلِمَ
لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨﴾

وَأَنَّ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَأَنْ قُوْهُ وَهُوَ الَّذِي إِلَيْهِ
تُحْشَرُونَ ﴿٩﴾

(1) Suka sanya sābabbin abūbuwa a cikinsa, wadanda suke bābu su a cikinsa, kamar Khawārijāwa da sāshen wanda ke da'awar danganuwa zuwa ga sālihai, inda suka sanya Tarīka mai sādarwa zuwa ga Allah, bandiri da algaita, kuma suka fāra abūbuwa wadanda ba su halatta ba ga shari'a. Daga Sāwī.

(2) Shi kuma ba ya karbāwa balle ya nufi wurin shiryar da suke kiran sa ya tafi, sabōda yā riga yā fādi daga sama zuwa kasa, kuma dimuwa tā kāmā shi.

73. Kuma Shī ne Wanda Ya halitta sammai da kasa da mulkinSa, kuma a rānar da Yake cēwa: “Ka kasance,” sai abu ya yi ta kasancēwa. MaganarSa ce gaskiya, kuma gare Shi mulki yake a rānar da ake būsa a cikin kaho. Masanin fake da bayyane ne, kuma Shi ne Mai hiki-ma Masani.

74. Kuma a lōkacin da Ibrāhīma ya ce wa ubansa Āzara: “Shin, kanā rikon gumāka abūbuwan bautāwa? Lalle nī, inā ganin ka kai da mutānenka, a cikin bata bayyananniya.”

75. Kuma kamar wangan ne, Muke nunā wa Ibrāhīma mulkin sammai da kasa, kuma dōmin ya kasance daga māsu yakīni.

76. To, a lōkacin da dare ya rufe a kansa, ya ga wani taurāro, ya ce: “Wannan ne, ubangijina?” Sa’an nan a lōkacin da ya fādī, ya ce: “Ba ni son māsu fāduwa.”

77. Sa’an nan a lōkacin da ya ga watā yanā mai bayyana, ya ce: “Wannan ne Ubangijina?” Sa’an nan a lōkacin da ya fādī, ya ce: “Lalle ne idan Ubangijina bai shir-yar da ni ba, hakīka, inā kasancēwa daga mutāne batattu.”

78. Sa’an nan a lōkacin da ya ga rānā tanā bayyana, ya ce: “Wannan shī ne Ubangijina, wannan ne mafi girma?” Sa’an nan a lōkacin da ta fādī, ya ce: “Ya mutānena! Lalle ne ni barrantacce nake daga abin da kuke yi na shirki.

79. “Lalle ne nī, na fuskantar da fuskata ga Wanda Ya kāga halittar

وَهُوَ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ
بِالْحَقِّ وَمَنْ يَقُولُ كُنْ فَيَكُونُ قَوْلُهُ
الْحَقُّ وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنَزَّعُ فِي الصُّورِ
عَلَيْهِ الْقَدِيمُ وَالشَّاهِدَةُ وَهُوَ الْحَكِيمُ
الْخَبِيرُ ٦٧

* وَلَذِكْلَمَ إِنْرَهِيمُ لَأَيْهِءَ اَزَرَ اَتَتَّخَذُ
اَصْنَامًا اِلَهَةً اِنِّي اَرِيكَ وَقَوْمَكَ فِي
ضَلَالٍ مُّبِينٍ ٦٨
وَكَذَلِكَ رَبِّيْ إِنْرَهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَلَيَكُونَ مِنَ الْمُؤْفَنِينَ ٦٩

فَلَمَّا جَاءَ عَلَيْهِ اُنْيَلَ رَعَ اَكَوْكَبًا قَالَ هَذَا
رَبِّيْ فَلَمَّا آفَلَ قَالَ لَا اُحِبُّ اَلْآفَلَينَ ٧٠

فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بِارْغَانَ قَالَ هَذَا رَبِّيْ فَلَمَّا آفَلَ
قَالَ لَيْنَ لَمْ يَهْدِ فِي رَبِّيْ لَا كُوئَنَ مِنَ
الْقَوْفَهُ اَلْضَّائِينَ ٧١

فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسَ بِارْغَانَهُ قَالَ هَذَا رَبِّيْ
هَذَا اَكَبَرُ فَلَمَّا آفَلَتْ قَالَ يَقُومُ اِنِّي
بَرِّيْ ”فِمَّا تُشْرِكُتْ ٧٢

إِنِّي وَجَهْتُ وَجْهِي لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ

sammai da kasa, inā mai karkata zuwa ga gaskiya, kuma bā ni cikin māsu shirki.”

80. Kuma mutānensa suka yi musu da shi. Ya ce: “Shin kunā musu da ni a cikin sha'anin Allah, alhāli kuwa Yā shiryar da ni? Kuma bā ni tsōron abin da kuke yin shirki da shi, fāce idan Ubangijina Ya so wani abu. Ubangijina Ya yalwaci dukkan kōme da ilmi. Shin, bā zā ku yi tunāni ba?

81. “Kuma yāyā nake jin tsōron abin da kuka yi shirki da shi, kuma bā ku tsōron cēwa lalle ne kū, kun yi shirki da Allah, abin da (Allah) bai saukar da wata hujja ba game da shi? To, wane bangare daga sāshen biyu ne mafi cancanta da aminci, idan kun kasance kunā sani?

82. “Wadanda suka yi īmāni, kuma ba su gauraya īmāninsu da zālunci ba, wadannan sunā da aminci, kuma sū ne shiryayyu.”

83. Kuma waccan ita ce hujjar-Mu, Mun bayār da ita ga Ibrāhīma a kan mutānensa. Munā d'aukaka wanda Muka so da darajōji. Lalle ne Ubanginka Mai hikima ne, Masani.

84. Kuma Muka bā shi Is'hāka da Yākubu, dukansu Mun shiryar, kuma Nūhu Mun shiryar da shi a gabāni, kuma daga zūriyarsa akwai Dāwūda da Sulaimanu da Ayyūba da Yūsufu da Mūsā da Hārūna, kuma kamar wangan ne Muke sāka wa māsu kyautatāwa.

وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا آتَاهُنَّ مِنْ الْمُشَرِّكِينَ ﴿٤٩﴾

وَحَاجَةً، قَوْمَهُ، فَقَالَ أَنْجَحُونِي فِي اللَّهِ وَقَدْ
هَدَنِي وَلَا أَخَافُ مَا تُشِيرُكُونَ بِهِ إِلَّا
أَنْ يَشَاءَ رَبِّي شَيْئًا وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ
عِلْمًا فَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٥٠﴾

وَكَيْفَ أَخَافُ مَا تُشِيرُكُمْ وَلَا تَخَافُونَ
أَنَّكُمْ أَشَرُّكُمْ بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ لَهُ
عَلَيَّكُمْ سُلْطَانًا فَإِنَّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ
بِالْأَمْنِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٥١﴾

الَّذِينَ آمَنُوا وَلَنْ يَكُلُّسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ
أُولَئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٥٢﴾

وَتِلْكَ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِنْرَاهِيمَ عَلَى
قَوْمِهِ، نَرَفَعُ دَرَجَاتٍ مَّنْ شَاءَ إِنَّ رَبَّكَ
حَكِيمٌ عَلَيْهِ ﴿٥٣﴾

وَوَهَبَنَا اللَّهُ إِاسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلَّا هَدَيْنَا
وَنُؤْحَادَيْنَا مِنْ قَبْلِ وَمِنْ ذُرْيَتِهِ دَأْوَدَ
وَسُلَيْمَانَ وَأَيُوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَى
وَهَرُونَ وَكَذَلِكَ بَخْرِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٤﴾

85. Da Zakariyya da Yahaya da Isā da Ilyāsu dukansu daga sālihai suke.

86. Da Ismā'ila da Alyasa'a da Yūnusa da Ludu, kuma dukansu Mun fīfīta su a kan tālikai.

87. Kuma daga ubanninsu, da zūriyarsu, da 'yan'uwansu, kuma Muka zābe su, kuma Muka shiryar da su zuwa ga hanya madaidaiciya.

88. Wancan ne shiryarwar Allah, Yanā shiryar da wanda Yake so daga bāyinSa. Kuma dā sun yi shirkī dā, hakīka, abin da suka kasance sunā aikatāwa yā lālāce.

89. Wadancan ne wadanda Muka bai wa Littāfi da hukunci da annabci. To, idan wadannan (mutāne) sun kāfirta da ita, to, hakīka, Mun wakkala wasu mutāne gare ta, ba su zama game da ita kāfirai ba.

90. Wadancan ne Allah Ya shiryar, sabōda haka ka yi kōyi da shiryarsu. Ka ce: "Bā ni tambayar ku wata ijāra. Shī (Alkur'ani) bai zama ba fāce tunātarwa ga tālikai."

91. Kuma ba su kaddara Allah a kan hakkin kaddara Shi ba, a lōkacin da suka ce: "Allah bai saukar da kōme ba ga wani mutum." Ka ce: "Wāne ne ya saukar da Littāfi wanda Mūsā ya zo da shi, yanā haske da shiriya ga mutāne, kunā sanya shi takardu, kūna bayyana su, kuma kunā bōye mai yawa, kuma an sanar da ku abin da ba ku sani ba, ku

وَزَكَرِيَا وَيَحْيَى وَعِيسَى وَالْيَسَّا كُلُّ
مِنَ الْأَصْلَاحِينَ ﴿٨٠﴾

وَإِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَبُونُسَ وَلُوطًا وَكُلُّ
فَضَلَّنَا عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٨١﴾

وَمِنْ أَبَاهِهِمْ وَدُرْيَتَهُ وَأَخْوَاهُمْ
وَأَجْبَتَهُمْ وَهَدَيْتَهُمْ إِلَى صَرَاطِ مُسْتَقِيمٍ ﴿٨٢﴾

ذَلِكَ هُدَى اللَّهِ بِهِ دُلِي بِهِ مَن يَشَاءُ مِنْ
عِبَادَوْهُ وَلَوْ أَشْرَكُوا لَهُ جِبِيلَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿٨٣﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ
وَلَلَّهُ تَعَالَى وَالثُّوْبَةُ فَإِنْ يَكْفُرُ بِهَا هُنَّ لَا
فَقَدْ وَكَلَّتْ بِهَا قَوْمًا يَسُوْلُهَا إِلَى كُفْرِنَ

أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فِيهِمْ هُنْ أَقْدَرُ
قُلْ لَا أَسْلِكُمُّ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنْ هُوَ إِلَّا
ذِكْرَى لِلْعَالَمِينَ ﴿٨٤﴾

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقًّا قَدْرِهِ إِذَا نَزَّلَ اللَّهَ
عَلَى بَشَرٍ مِنْ شَيْءٍ قُلْ مَنْ أَنْزَلَ الْكِتَابَ
الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَى نُورًا وَهُدًى لِلنَّاسِ
بَعْلَوْهُ رَقَّاطِيسَ تُبُدُّ وَهَا وَتُخْفُونَ كَثِيرًا

da ubanninku?” Ka ce: “Allah,”⁽¹⁾ sa’ān nan ka bar su a cikin sharhōliyarsu sunā wāsā.

92. Kuma wannan Littāfi ne, Mun saukar da shi, mai albarka ne, mai gaskata wanda yake a gabansa ne, kuma dōmin ka yi gargadī ga Uwar Alkaryu (Makkah) da wanda yake gefenta. Kuma wadanda suke yin īmāni da Lāhira sunā īmāni da shi (Alkur’āni), kuma sū, a kan sallarsu, sunā tsarēwa.

93. Kuma wāne ne mafi zālunci daga wanda ya kirkira karya ga Allah, kō kuwa ya ce: “An yi wahayi zuwa gare ni,” alhāli kuwa ba a yi wahayin kōme ba zuwa gare shi, da wanda ya ce: “Zan saukar da misālin abin da Allah Ya saukar”? Kuma dā kā gani, a lōkacin da azzālumai suke cikin māyen mutuwa, kuma malā’iku sunā māsu shimfida hannuwansu, (sunā ce musu) “Ku fitar da kanku: a yau anā sāka muku da azābar wulāfanci sabōda abin da kuka kasance kunā fada, wanin gaskiya, ga Allah, kuma kun kasance daga āyoyinSa kunā yin girman kai.”

94. Kuma lalle ne, hafīka, kun zo Mana dai dai, kamar yadda Muka halittā ku a farkon lōkaci. Kuma kun bar abin da Muka mal-laka muku a bāyan bāyyakinku, kuma ba Mu gani a tāre da kū ba,

وَعَنْتُرْمَا لَمْ تَعْلَمُوا أَنَّهُمْ وَلَا إِبْرَاهِيمَ قُلْ
اللَّهُ أَعْزَزُهُمْ فِي حَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ ﴿١١﴾
وَهَذَا كَيْتَبَ أَنْرَثْنَاهُ مُبَارِكًا مُصَدِّقًا لِذِي
بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِشَذَّرَأْمَ الْفَرَى وَمَنْ حَوَلَهَا
وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَهُنَّ عَلَى
صَلَاتِهِمْ يُحَكِّمُفُطُورٌ ﴿١٢﴾

وَمَنْ أَظْلَمَ مِنْ أَفْرَارِي عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ قَالَ
أُوْحِيَ إِلَيَّ وَلَمْ يُوحِي إِلَيْهِ شَيْءٌ وَمَنْ قَالَ
سَأُنْزِلُ مِثْلَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَوْتَرَى إِذ
الْفَلَامِونَ فِي غَمَرَتِ الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ
بَا يُطْوِأْيَدِهِمْ أَخْرِجُوهُ أَنْفُسَكُمْ أَلِيَّوْمَ بُخْرَزُونَ
عَذَابَ الْمُهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَفْقَلُونَ عَلَى اللَّهِ
غَيْرِ الْحَقِّ وَكُنْتُمْ عَنْهُ إِلَيْتُمْ
سَتَكْبِرُونَ ﴿١٣﴾

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فَرَدَى كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوْلَ مَرَّةً
وَتَرَكْتُمْ مَا حَوَانَتْكُمْ وَرَأَيْهُ ظَهُورٌ كُلُّهُ وَمَا
تَرَكَ مَعَكُمْ شُفَعَاءَ كُلُّ الَّذِينَ رَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ

(1) Allah ne Ya saukar da shi, sabōda haka bā zai zama abin māmāki ba ko abin musu ga Ya saukar da wani littāfi kamar Alkur’āni ga wani mutum a bāyan Taurāta ga Mūsā. Kuma a cikin Taurātar ba a ce ita ce Karshen Littāfin Allah ba, kuma Mūsā bā shi ne Karshen annabāwa ba.

macētanku wadanda kuka riya cēwa lalle ne sū, a cikinku māsu tārayya ne. Lalle ne, hākīka, kōme yā yanyanke a tsakāninku, kuma abin da kuka kasance kunā riyāwa ya bace daga gare ku.

95. Lalle ne, Allah ne Mai tsāge-war kwāyar hatsi da kwalfar gurtsu. Yanā fitar da mai rai daga mamaci, kuma (Shi) Mai fitar da mamaci ne daga mai rai⁽¹⁾. Wannan ne Allah. To, yāya ake karkatar da ku?

96. Mai tsāgēwar sāfiya, kuma Ya sanya dare mai natsuwa, kuma da rānā da watā a bisa lissāfi. Wan-nan ne kaddarāwar Mabuwāyi Masani.

97. Kuma Shi ne Ya sanya muku taurāri dōmin ku shiryu da su a cikin duffan tudu da ruwa. Lalle ne Mun bayyana ãyōyi daki-daki, ga mutāne wadanda suke sani.

98. Kuma shi ne Ya kāga halittarku daga rai guda, sa'an nan da mai tabbata da wanda ake ajēwa. Lalle ne Mun bayyana ãyōyi daki-daki, ga mutāne wadanda suke fah-imta.

99. Kuma Shi ne Ya saukar da ruwa daga sama, Muka fitar da tsiron dukan kōme game dā shi, sa'an nan Muka fitar da kōre daga gare shi, Muna fitar da kwāya

فِي كُوْشَرٍ كُلُّا لَقَدْ قَطَعَ بِسِكْرٍ وَصَلَّ
عَنْ كُلِّ مَا كُلْتُمْ تَرَعَمُونَ ﴿١٤﴾

* إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبَّ وَالْوَقِيُّ يُخْرِجُ الْحَمَى مِنَ
الْمَيِّتِ وَمُخْرِجُ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَمَى ذَلِكُ اللَّهُ
فَإِنَّهُ تَوْفِكُونَ ﴿١٥﴾

فَالِقُ الْأَصْبَاحَ وَجَعَلَ أَلَيْلَ سَكَنًا وَالشَّمَسَ
وَالْقَمَرُ حُسْبَانًا ذَلِكَ قَدْرِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿١٦﴾

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْنُّجُومَ لِتَهْتَدُوا
بِهَا فِي ظُلْمِتِ الْأَرْضِ وَالْبَحْرِ قَدْ فَصَلَّتْ أَلَيْكُمْ
لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١٧﴾

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ
فَمَسَقَرُوْ مُسَوَّدَعٌ قَدْ فَصَلَّتْ أَلَيْكُمْ لِقَوْمٍ
يَفْهَمُونَ ﴿١٨﴾

وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَنَا
بِهِ بَاتَ كُلُّ شَيْءٍ فَأَخْرَجَنَا مِنْهُ خَضْرًا
نَخْرُجُ مِنْهُ حَمَّارًا كَبَابًا وَمِنَ النَّحْلِ مِنْ

(1) Mai ūmāni daga kāfiri kō kāfiri daga mai ūmāni, da mai arziki daga matalauci da matalauci daga mawadāci, sarki daga talaka da talaka daga sarki, da mai sanyi daga mai zāfi ko mai zāfi daga mai sanyi, haka dai ga kōme Allah Yanā fitar da kishiyarsa.

damfararriya daga gare shi (kōren),⁽¹⁾ kuma daga dabīno daga hirtsinta akwai dumbuje-dumbuje makusanta, kuma (Muka fitar) da gōnaki na inabōbi da zai-tūni da rummāni, māsu kamā da jūna da wasun māsu kama da jūna. Ku duba zuwa 'ya'yan itācensa, idan ya yi 'ya'yan, da nunarsa. Lalle ne a cikin wannan akwai āyōyi ga wadanda suke yin īmāni.

100. Kuma suka sanya wa Allah abōkan tārarrya, aljannu, alhāli kuwa (Shi) Ya halitta su. Kuma sun firkira masa diya da 'yā'yā, bā da ilmi ba. TsarkinSa yā tabbata! Kuma Ya dāukaka daga abin da suke sifantāwa.

101. Mafārin⁽²⁾ halittar sammai da fasa. Yāya dā zai zama a gare Shi, alhāli kuwa māta ba ta kasance ba a gare Shi, kuma Ya halitta dukan, kōme, kuma Shī, game da dukan kōme, Masani ne?

102. Wancan ne Allah Ubanginku. Bābu wani abin bautāwa face Shī, Mahaliccín dukan kōme. Sabōda haka ku bauta Masa, kuma Shi ne Wakīlī a kan dukan kōme.

103. Gannai bā su iya riskuwarSa, kuma Shī, Yanā riskuwar gannai, kuma Shī ne Mai tausa-sāwa, Masani.

طَلِمَهَا قَنْوَانٌ دَائِيَةٌ وَجَنَّتِ مَنْ أَعْتَابَ
وَالرَّبُّنُوتَ وَالرَّمَانَ مُسْتَهَا وَغَيْرَ مُشَاهِدٍ
أَنْظُرُوهُ إِلَى شَمَرِهِ إِذَا آتَهُمْ وَقَنْعَةً إِنِّي
ذَلِكُمْ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

وَجَعَلَ اللَّهُ شُرَكَةَ الْجِنِّ وَخَلَقَهُمْ وَخَرَقُوا
لَهُ بَنِينَ وَبَنَتِهِنَّ بِغَيْرِ عِلْمٍ سُبْحَانَهُ وَعَلَى عَمَّا
يَصْفُونَ ﴿١٢﴾

بِدِيعِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِذَا يَكُونُ الْمَوْلَدُ
وَلَوْ كَنَّ لَهُ صَاحِبَةٌ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيهِ ﴿١٣﴾

ذَلِكُمْ أَنَّهُ رَبُّكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ خَلَقَ كُلَّ
شَيْءٍ فَأَعْبُدُهُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكَبِيلٌ ﴿١٤﴾

لَا تَدْرِكُهُ الْأَبْصَرُ وَهُوَ يَدْرِكُ الْأَبْصَرَ
وَهُوَ الْلَّطِيفُ الْخَيْرُ ﴿١٥﴾

(1) Allah na halitta kōren ganye daga hasken rānā, sa'an nan Ya halitta gārin kwāyā daga kōren.

(2) Shi ne wanda Ya fāri halittar su bā da Yā kōya daga wani ba. Sautin jan wasalin (fa) zai yi sama dōmin bambanci daga mafāri watau sababin abu, ana mīkē sautin maddi a gare shi.

104. Lalle ne, abūbuwan lūra sun je muku daga Ubangijinku, to, wanda ya kula, to, dōmin kansa, kuma wanda ya makanta, to, laifi yanā a kansa, kuma nī, a kanku, bā mai tsaro ba ne.

105. Kamar wannan ne, Muke sarrafa ãyöyi, kuma dōmin su ce: “Kā karanta!” Kuma dōmin Mu bayyana shi ga mutāne wadanda sunā sani.

106. Ka bi abin da aka yi wahayi zuwa gare ka daga Ubangijinka: Bābu wani abin bautāwa fāce Shi, kuma ka bijire daga māsu shirki.

107. Kuma dā Allah Yā so, dā ba su yi shirki ba, kuma ba Mu sanya ka mai tsaro a kansu ba, kuma bā kai ne wakili a kansu ba.

108. Kuma kada ku zāgi wadan-da suke kira, baicin Allah, har su zāgi Allah bisa zālunci, bā da ilmi ba. Kamar wannan ne Muka fawāta ga kōwace al'umma aikinsu, sa'an nan zuwa ga Ubangijinsu makōmarsu take, sa'an nan Ya bā su lābāri da abin da suka kasance sunā aikatāwa.

109. Kuma suka yi rantsuwa da Allah iyakar rantsuwōyinsu (cewa) lalle ne idan wata ãyā ta jē musu, hakīka, sunā yin īmāni da ita. Ka ce: “Abin sani kawai, ãyöyi a wurin Allah suke. Kuma mēne ne zai sanya ku ku sansance cēwa, lalle ne su, idan ãyöyin sun je, bā zā su yi īmāni ba?”

110. Kuma Munā jujjūya zukā-tansu da ganansu, kamar yadda ba

قَدْ جَاءَكُمْ بِصَاحِبِيْرِ مِنْ رَّبِّكُمْ فَمَنْ
أَبْصَرَ فَلَنْتَشِيْهِ، وَمَنْ عَىْ فَعَلَيْهَا وَمَا أَنَا
عَلَيْكُمْ بِحَفِيْظِهِ ﴿١٥﴾

وَكَذَلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَتِ وَلِقَوْلًا
دَرَسْتَ وَلَنْبَسْتَهُ لِقَوْمٍ يَعْلَمُوْنَ ﴿١٦﴾

أَتَيْعَ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ رَّبِّكَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
وَأَغْرِضَ عَنِ الْمُشَرِّكِينَ ﴿١٧﴾

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكَكُوْا وَمَا جَعَلَنَاكَ
عَلَيْهِمْ حَفِيْظًا وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿١٨﴾

وَلَا سُبُّوا الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
فَإِسْبُوْالَّهُ عَدُوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ كَذَلِكَ زَيَّنَ لِكُلِّ
أُمَّةٍ عَمَّا كَهْرَبْتُمْ إِلَيْهِمْ مَرْجِعُهُمْ
فِيَنْتَهِيُّهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهَدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَاءَتْهُمْ
عَذَابًا لَّوْ مَنْ بِهَا قُلَّ إِنَّمَا الْآيَتُ عِدَّ اللَّهِ
وَمَا يُشَرِّكُهُمْ أَنَّهَا إِذَا جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٢٠﴾

وَنُقْلِبُ أَعْدَاهُمْ وَأَبْصَرَهُمْ كَعَالَمٍ

su yi īmāni da shi ba a farkon lōkaci, kuma Munā barin su a cikin kūtsā-warsu, sunā dīmuwa.

111. Kuma dā a ce, lalle Mū, Mun saukar da malā'iku zuwa gare su, kuma matattu suka yi musu magana, kuma Muka tāra dukan kōme a kansu, gungu-gungu, ba su kasance sunā iya yin īmāni ba, sai fa idan Allah Yā so, kuma amma mafi yawansu sunā jāhiltar haka.

112. Kuma kamar wancan ne Muka sanya wa kōwane annabi maķiyi; shaidānun mutāne da al-jannu, sāshensu yanā yin ishāra⁽¹⁾ zuwa sāshe da kawātaccen zance bisa ga rūdī. Kuma dā Ubangijinka Yā so, dā ba su aikatā shi ba, don haka ka bar su da abin da suke kirkirāwa.

113. Kuma dōmin zukātan wanda ba su yi īmāni da Lāhira ba su karkata saurārē zuwa gare shi, kuma dōmin su yarda da shi, kuma dōmin su kamfaci abin da suke māsu kamfata.

114. Shin fa, wanin Allah nake nēma ya zama mai hukunci⁽²⁾, alhāli kuwa Shī ne Wanda Ya saukar

يُؤْمِنُوا بِهِ وَأَوْلَ مَرَّةً وَنَذَرُهُمْ فِي
طَعْكِنَهُمْ يَعْمَهُونَ ١٩٣

*وَلَوْ أَنَّا تَرَكْنَا إِلَيْهِمُ الْمُتَكِبَةَ
وَكَانَمُهُمُ الْمُؤْمِنُونَ وَحَشَنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ
شَيْءٍ فُلَلًا مَا كَانَ أَلْوَاهُمْ مِنْ أَلَاَنْ يَشَاءُ
اللَّهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ يَجْهَهُونَ ١٩٤

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ تَيْ عَدُوًا
شَيْطَانَ إِلَيْنَا وَالْجِنَّ يُوحَى بِعَصْبُهُ
إِلَى بَعْضِ رُحْرُقَ الْقَوْلِ عُرُوفًا وَلَوْ شَاءَ
رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ قَدَرَهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ١٩٥

وَلَتَصْنَعُ إِلَيْهِ أَفْدَهُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالآخِرَةِ وَلَيَرْضُوهُ وَلَيَقْتَرِفُوا مَا هُمْ
مُشْتَرِفُونَ ١٩٦

أَفَغَيْرَ اللَّهِ أَنْتُمْ حَكَمَاءُهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ
إِلَيْكُمُ الْكِتَابَ مُفَصَّلًا وَالَّذِينَ

(1) Wahayin shaidanu sāshensu zuwa ga sāshe da kawāta karya ta zama kamar gaskiya. Kamar Shaifan ya sanya waswāsi: dā da'awar annabi gaskiya ce, ai dā manyan mutāne ne zā su fāra bin ta, bā matalauta ba, ko kuwa annabi mai sihiri ne dōmin yanā raba miji da māta, da da de uba. Watau su karkatar da magana, dōmin su karkatar da wāwāye daga bin gaskiya.

(2) Duka wanda ya shirya wani abu wanda sharī'a ba ta zo da shi ba, sa'an nan ya nēmi mutāne su hau shi, su yi aiki da shi, yā zama mai hukunci, wanin Allah. Wanda ya bī shi da dā'a kan bidi'arsa, to, yā yi shirki da Allah, yā riķi wanin Allah mai yi masa hukunci ke nan.

muku da Littāfi abin rabēwa daki-daki? Kuma wadanda Muka bai wa Littāfi sunā sanin cēwa lalle shi (Alkur'āni) abin saukarwa ne daga Ubangijinka, da gaskiya? Sabōda haka kada ku kasance daga māsu shakka.

115. Kuma kalmar Ubangijinka tā cika, tanā gaskiya⁽¹⁾ da ādalci. Bābu mai musanyāwa ga kalmō-minSa, kuma Shi ne Mai ji, Masani.

116. Kuma idan ka bi mafiya yawan wadanda suke a cikin kasa da dā'a sunā batar da kai daga hanyar Allah. Ba su bin kōme sai fāce kaddari-fadī⁽²⁾ suke yi.

117. Lalle ne Ubangijinka Shī ne Mafi sani ga wanda yake bacēwa daga hanyarsa kuma Shi ne Mafi sani ga Masu shiryuwa.

118. Sabōda haka ku ci daga abin da aka ambaci sūnan Allah⁽³⁾ kansa, idan kun kasance māsu īmāni da ãyoyinSa.

119. Kuma mēne ne ya sāme ku, bā zā ku ci ba daga abin da aka ambaci sūnan Allah a kansa, alhāli kuwa, hařīka, Ya rarrabe muku daki-daki, abin da Ya haramta a

أَئِنَّمَا مِنَ الْكِتَابِ يَعْلَمُونَ أَنَّهُ مُنْزَلٌ
مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُونُنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿١٦﴾

وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا لَّا مُبَدِّلٌ
لِكَلِمَتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٧﴾

وَإِنْ نُطْعِنْ أَكْثَرَ مَنْ فِي الْأَرْضِ بِصُلُوفَ عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ إِنْ يَتَبَعَّنُ إِلَّا أَنْفَلَ وَلَنْ هُمْ إِلَّا
يَخْرُصُونَ ﴿١٨﴾

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ مَنْ يَضْلُلُ عَنْ سَبِيلِهِ
وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهَدِّدِينَ ﴿١٩﴾

فَكُلُّوْ مِمَادُكَرَاسِمُ اللَّهِ عَلَيْهِ
إِنْ كُنْتُمْ بِإِيمَانِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٠﴾

وَمَا لَكُمْ أَلَا تَكُلُّوْ مِمَادُكَرَاسِمُ اللَّهِ
عَلَيْهِ وَقَدْ فَصَلَ لَكُمْ مَا حَرَمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا

(1) Musulunci kō Alkur'āni ne cikon addinin Allah, bābu mai iya zōwa da wani abu sābo kō ya kāra wani abu a cikinsa ta kōwace hanya kuma bābu mai iya musanya wani abu a cikinsa. Yā cika yā kammala, sai biya kawai. Annabi ya ce, “Wanda ya yi wani aiki bā da umurninsa a kan abin da ya aikata dīn nan ba, to, an mayar masa; ba a karba ba.”

(2) Kamar maganarsu cēwa mūshe wanda Allah da kansa Ya kashe, ya fi dācēwa da a ci shi, bisa ga abin da mutāne suka yanka.

(3) An sani daga nan cēwa ambaton sūnan Allah wajen yankan dabba wājibi ne, idan an tuna. Wanda ya manta, anā cin yankansa, amma wanda ya bari da gangan, bā zā a ci yankansa ba.

kanku, fāce fa abin da aka bukātar da ku bisa lalūra zuwa gare shi? Kuma lalle ne māsu yawa sunā batarwa, da son zūciyōyinsu, bā da wani ilmi ba. Lalle ne Ubangijinka Shī ne Mafi sani ga māsu ta'addi.

120. Kuma ku bar bayyanannen zunubi da bōyayyensa. Lalle ne wadanda suke tsiwurwurin zunubi za a sāka musu da abin da suka kasance sunā kamfata.

121. Kada ku ci daga abin da ba a ambaci sūnan Allah ba a kansa⁽¹⁾. Kuma lalle ne shī, fāsiñanci ne. Kuma lalle ne, shaidānu, hakīka, suna yin ishāra zuwa ga masōyansu, dōmin su yi jayayya da ku. Kuma idan kuka yi musu dā'a, lalle ne kū, hakīka, māsu shirki ne.

122. Shin, kuma wanda ya kasance matacce, sa'an nan Muka rāyar da shi, kuma Muka sanya wani haske dōminsa, yanā tafiya da shi, yanā zama kamar wanda misālinsa yanā cikin duffai, shī kuma ba mai fita ba daga gare su? Kamar wuncan ne aka kawāta wa kāfirai abin da suka kasance sunā aikatāwa.

123. Kuma kamar wuncan ne, Mun sanya a cikin kōwace alkarya, shugabanni sū ne māsu laifinta, dōmin su yi mākirci a cikinta, alhāli

مَا أَضْطَرْتُمُ إِلَيْهِ وَإِنَّ كَثِيرًا يَضْلُّونَ
بِأَهْوَاهِهِمْ بَعْدِ عِلْمٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعَلَمُ
بِالْمُعْتَدِينَ ﴿١١﴾

وَذَرُوا أَظْلَاهُ إِلَيْهِ وَبِاطِنَهُ إِنَّ الَّذِينَ
يَكْسِبُونَ إِلَيْهِمْ سَيِّئَاتٍ بِمَا كَانُوا
يَقْرَفُونَ ﴿١٢﴾

وَلَا تَأْكُلُ مَا لَمْ دُكَرِ أَسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ
وَإِنَّهُ لَفَسقٌ وَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَيَمْحُونَ إِلَى
أُولَئِكَ بِمَا يَجْدِلُونَ كُمْ وَإِنَّ أَطْعَمُهُمْ
إِنَّكُمْ لَمَشِّرِّكُونَ ﴿١٣﴾

أَوْمَنْ كَانَ مَيْتَانَ أَحَيَّنَاهُ وَجَعَلْنَاهُ
نُورًا يَمْتَهِنُ بِهِ فِي الْأَنَاسِ كَمَنْ مَثَلُهُ وَفِي
الْظَّالِمِينَ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا كَذَلِكَ رُبَّنَ
لِلْكُفَّارِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكْبَرَ
مُجْرِمِهَا لِيَتَكُرُّ وَفِيهَا أَكْبَرَ

(1) Sabōda haka ba a cin yankan majūsu. Anā cin yankan Bakitābe, bābu ruwanmu da abin da yake fafa, tun da Allah Ya halatta mana cin abincinsu alhāli kuwa Ya san sun riga sun musanya addininsu. Idan Musulmi ya bar sūnan Allah da gangan, amma bai ambaci sūnan kōwa ba, to, akwai riwāya biyu game da haka, ci kō rashin ci. Amma idan ya hada sūnan Allah da na wani, to, bā zā a ci ba, dōmin yā yi ridda.

kuwa bā su yin makirci fāce ga rayukansu, kuma bā su sansancēwa.

124. Kuma idan wata āyā ta je musu sai su ce: “Bā zā mu yi īmāni ba, sai an kawo mana kamar abin da aka kāwo wa manzannin Allah.” Allah ne Mafi sanin inda Yake sanya manzancinSa⁽¹⁾. Wani wula-fanci⁽²⁾ a wurin Allah da wata azāba mai tsanani zā su sāmi wadanda suka yi laifi, sabōda abin da suka kasance sunā yi na mākirci.

125. Dōmin haka wanda Allah Ya yi nufin ya shiryar da shi sai ya būda kirjinsa dōmin Musulunci, kuma wanda Ya yi nufin Ya batar da shi, sai Ya sanya kirjinsa mai funci matsattse, kamar dai yanā tākāwa⁽³⁾ ne a cikin sama. Kamar wannan ne Allah Yake sanyāwar ƙazanta a kan wadanda bā su yin īmāni.

126. Wannan ita ce hanya ta Ubangijinka madaidaiciya. Lalle ne Mun bayyana āyōyi daki-daki ga mutāne māsu karbar tunātarwa.

127. Sunā da gidan aminci a wurin Ubangijinsu, kuma Shī ne Majibincinsu, sabōda abin da suka kasance sunā aikatāwa.

يَمْكُرُونَ إِلَّا يَنْفِسُهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿١٣٤﴾

وَإِذَا جَاءَهُمْ بِآيَةً قَالُوا نَنْسِيَنَ حَتَّىٰ تُقْرَبَ
مِثْلَ مَا أُورِقَتْ رُسُلُ اللَّهِ أَعْلَمُ بِهِٗ حَيْثُ
يَجْعَلُ رِسَاتَهُ وَسَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَوْا
صَفَّارًا عِنْدَ اللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا
كَانُوا يَمْكُرُونَ ﴿١٣٤﴾

فَمَنْ يُرِدُ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيهِ وَيَشْرَحَ صَدْرُهُ
لِلْإِسْلَامِ وَمَنْ يُرِدُ أَنْ يُضْلِلَهُ وَيَجْعَلَ
صَدْرُهُ وَضِيقًا حَرَجًا كَأَنَّمَا
يَصَعَّدُ فِي السَّمَاءِ كَذَلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ
الْجِئْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٣٥﴾

وَهَذَا أَصْرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا قَدْ قَضَلَنَا
الْأَيَّاتِ لِقَوْمٍ يَدَكُرُونَ ﴿١٣٦﴾

*لَهُمْ دَارُوا إِسْلَامًا عِنْدَ رَبِّهِمْ وَهُوَ لِيُهُمْ
بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٧﴾

(1) Manzanci da zābin Allah yake, bā da kudī kō 'ya'ya kō kabīla yake ba, sai a wurin da Allah Ya aza shi.

(2) Mai girman kai ga bin umurnin Allah, sakamakonsa wula-fanci ne.

(3) Mai tākāwa zuwa sama kirjinsa funci yake yi, sabōda iskar numfashi tanā raguwa gare shi. Kuma shi yanā shasshekár gajiyá da rashin iska. Wannan ilmi yanā a cikin mu'uizar Alkúr'āní.

128. Kuma rānar da yake tāra su gaba dafa (Yanā cēwa): “Yā jama'ar aljannu! Lalle ne kun yawaita kanku daga mutāne.” Kuma majibantansu daga mutāne suka ce: “Yā Ubangijinmu! Sāshenmu⁽¹⁾ ya ji dādī da sāshe, kuma mun kai ga ajalinmu wanda Ka yanka mana!” (Allah) Ya ce: “Wuta ce mazau-narku, kunā madawwama a cikinta, sai abin da Allah Ya so. Lalle ne Ubangijinka Mai hikima ne, Masani.”

129. Kuma kamar wancan ne Muke jibintar da sāshen azzālumai ga sāshe, sabōda abin da suka ka-sance sunā tārāwa.

130. Yā jama'ar aljannu da mutāne! Shin, manzanni daga gare ku ba su jē muku ba, sunā lābarta āyōyiNa a kanku, kuma sunā yi muku gargadin haduwa da wannan yini nāku? Suka ce: “Mun yi shaida a kan kāwunanmu.” Kuma rāyū-war dūniya tā rūdē su. Kuma suka yi shaida a kan kāwunansu cēwa, lalle ne sū, sun kasance kāfirai.

131. Wancan kuwa sabōda Ubangijinka bai kasance Mai halaka alkaryōyi sabōda wani zālunci ba ne, alhalī kuwa mutānensu sunā jāhilai.⁽²⁾

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا يَمْعَلُونَ الْجِنِّ فَدَأْسَتَهُنَّ رَبَّهُمْ مِنَ الْإِنْسَانِ وَقَالَ أَوْلَىٰ وَهُمْ مِنَ الْإِنْسَانِ رَبَّنَا أَسْتَمْتَعَ بِعَصْنَانِ بَعْضٍ وَلَفَنَا أَجَلَنَا اللَّهُ أَجْلَتَ لَئَقَ الْمَارِثَ مَثُونٌ كُمْ خَلِدِينَ فِيهَا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلَيْهِ ﴿١٦﴾

وَكَذَلِكَ قُلْ بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾

يَمْعَلُونَ الْجِنِّ وَالْإِنْسَانُ أَمْ يَأْتِيُكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ أَيْتَيْتِي وَيُنْذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمَ كُلِّ هَذَا قَالُوا شَهِدْنَا عَلَىٰ أَنفُسِنَا وَغَرَّنَاهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَشَهِدُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَهْمَرُ كَانُوا كَفِيرِينَ ﴿١٨﴾ تَذَلِّكَ أَنْ لَوْ يَكُنْ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرْبَىٰ يُظْلِمُ وَأَهْلَهَا غَافِلُونَ ﴿١٩﴾

(1) Haka dai mai lafi a bāyan azābar laifinsa ta tabbata a kansa bā ya bōyēwar abin da ya riga ya bayyana, sai ya fada da kansa dōmin ya bayyanar da nadāmarsa a lōkacin da nadāma bā ta da amfāni.

(2) Allah ba Ya halaka mutāne sabōda wani laifi, sai bāyan Ya aiki mai gargadī ya tāfi ya yi musu gargadī, sun san laifinsu, sun ki bari, sa'an nan azāba ta jē musu.

132. Kuma ga kōwanne⁽¹⁾, akwai darajōji daga abin da suka aikata. Kuma Ubangijinka bai zama Mai shagala ba daga abin da suke aikatāwa.

133. Kuma Ubangijinka Wadātacce⁽²⁾ ne Ma'abūcin rahama. Idan Yā so, zai tafī da ku, kuma Ya musanya daga bāyanku, abin da Yake so, kamar yadda Ya fāga halittarku daga zūriyar wasu mutāne na dabam.

134. Lalle ne abin da ake yi muku wa'adi, lalle mai zuwa ne, kuma ba ku zama māsu buwāya ba.

135. Ka ce: "Yā ku mutānena! Ku yi aiki a kan halinku, lalle ne nī, mai aiki ne, sa'an nan da sannu zā ku san wanda ākibar gida zā ta kasance a gare shi. Lalle ne shi, azzālumai bā zā su ci nasarā ba."

136. Kuma sun sanya wani rabo ga Allah daga abin da Ya halitta daga shūka da dabbōbi, sai suka ce: "Wannan⁽³⁾ na Allah ne", da riyāwarsu "Kuma wannan na abūbuwan shirkinmu ne." Sa'an nan

وَلِكُلِّ دَرَجَاتٍ مِمَّا عَمِلُوا وَمَا رَبُّكَ
يُعَنِّفُ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿٢٣﴾

وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ إِنْ يَشَاءُ
يُذْهِبُكُمْ وَيَسْتَخْلِفُ مِنْ
عَدِيكُمْ تَأْيِشَاءُ كَمَا أَنْشَأَ كُمْ مِنْ
دُرْيَةً فَوْهَاءَ أَخْرِيَتَ ﴿٢٤﴾

إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَا تَرِى وَمَا آنَتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٢٥﴾

فُلْ يَقُومُ أَعْمَلُوا عَلَى مَكَانَتِكُمْ إِنِّي
عَالِمٌ فَسُوفَ تَعْلَمُونَ مَنْ تَكُونُونُ
لَهُ وَعِقْبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٦﴾

وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا دَرَأَ مِنَ الْحَرْثِ
وَالْأَنْعَمَ نَصِيبًا فَقَالَ الْوَاهِدَةُ لَهُ
بِرْ عَمِّهِ هُوَ هَذَا لِشُرْكَكَ إِنَّا فَمَا كَانَ

(1) Kōwace jama'a, ta māsu dā'a da ta māsu sābō, sunā da sakamako gwargwadon matsayin kōwanne, ga imāninsa da aikinsa kō kuwa kāfircin sābonsa.

(2) Rashin gaugāwar yin sakamako ga māsu laifi sabōda wadātar Allah ne. Bā Shi yin uķūba dōmin Ya yi fushin an rage masa mulki, haka kuma bā Shi yin nī'ima dōmin an kāra Masa mulki. Sai dai dōmin Ya nūna ādalci da falala ne kawai.

(3) Sun kasance a cikin Jāhiliyya idan suka yi nōma kō kuwa idan suka sāmi 'yā'yan itāce, sai su sanya wani juz'i daga gare shi ga Allah, wani juz'i kuma ga gumāka. Abin da yake rabon gumaka, sai su tsare shi, kuma su lissafce shi. Idan wani abu yā fādī daga abin da aka ambace shi ga Samad, sai su mayar da shi zuwa ga rabon gumāka, amma rabon gumākan, bā ya zuwa ga na Allah. Anā bayār da rabon Allah ga miskīnai, kuma rabon gumaka ga matsaransu.

abin da ya kasance na abūbuwan shirkinsu, to, bā ya sāduwa zuwa ga Allah, kuma abin da ya kasance na Allah, to, shī yanā sāduwa zuwa ga abūbuwan shirkinsu. Tir da hukuncinsu!

137. Kuma kamar wancan ne abūbuwan shirkinsu suka kawāta wa māsu yawa, daga māsu shirkin; kashewar⁽¹⁾ ‘ya’yansu, dōmin su halaka su, kuma dōmin su rikitar da addininsu a gare su, kuma dā Allah Yā so, dā ba su aikatā shi ba. Sabōda haka, ka bar su da abin da suke kirkirāwa.

138. Kuma suka ce: “Wadannan dabbōbi da shūka hanannu ne; bābu mai dandnar su fāce wanda muke so,” ga riyāwarsu. Da wasu dabbōbi an hana bāyyakinsu, da wasu dabbōbi bā su ambatar sūnan Allah a kansu, bisa Kirkiren karya gare Shi. Zai sāka musu da abin da suka kasance sunā kirkirāwa.

139. Kuma suka ce: “Abin da yake a cikin cikkunan wadannan dabbōbi kēbantacce ne ga mazannmu, kuma hananne ne a kan mātan aurenmu. Kuma idan ya kasance mūshe, to, a cikinsa, sū, abōkan tārayya ne.” Zai sāka musu sifantāwarsu. Lalle ne Shī, Mai hikima ne, Masani.

لِئَرْكَأَيْهِمْ فَلَا يَصُلُّ إِلَى اللَّهِ وَمَا
كَانَ لَهُ فَهُوَ يَصُلُّ إِلَى
شَرْكَأَيْهِمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿١٣٧﴾

وَكَذَلِكَ زَيْنَ لِكَثِيرٍ مِنْ
الْمُشْرِكِينَ قَتَلَ أَوْلَادَهُمْ
شَرْكَأَوْهُمْ لِرِدْوَهُمْ وَلِيُلِسْوَأْ
عَلَيْهِمْ دِيَنَهُمْ وَلَوْسَاءَ اللَّهُ مَآفِلُوهُ
فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١٣٨﴾

وَقَالُوا هَذِهِ أَغْنَمُ وَحَرَثُ حَجْرٌ لَا يَطْعَمُهَا
إِلَّا مَنْ نَشَاءَ بِرَغْمِهِ وَلَعِنَ حُرْمَتْ
ظَهُورُهَا وَأَعْنَمْ لَاهِدَكُرُونَ
أَسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا أَفِرَأَهُمْ عَلَيْهِ
سَيِّجِزِيهِمْ بِمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿١٣٩﴾

وَقَالُوا مَا فِي ظُلُونَ هَذِهِ أَغْنَمُ خَالِصَةً
لِذُكُورِنَا وَمُحَرَّمٌ عَلَى زَوْجِنَا وَإِنْ
يَكُنْ مَيْتَةً فَهُمْ فِيهِ شَرْكَأَهُ
سَيِّجِزِيهِمْ وَصَفَّهُمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلَيْهِ
﴿١٤٠﴾

(1) Sunā turbude ‘yā’yā mata, dōmin tsōron talauci kō dōmin tsōron kunya. Sai mai haihuwa ta haihu a bākin rāmi, idan mace ta haifa, sai ta tūra ta cikin rāmin, ta rufe, idan kuma namiji ne sai ta bar shi. Haka kuma kashe ‘yā’ya, a kan bākance da alwāshi, sunā ganin sa ibada ne.

140. Lalle ne wafanda suka kashe diyansu sabōda wauta, ba da ilmi ba, sun yi hasāra! Kuma suka haramta abin da Allah Ya arzūta su, bisa kirkira karya ga Allah. Lalle ne, sun bace, kuma ba su kasance māsu shiryuwa ba.

141. Kuma Shī ne Wanda Ya kāga halittar gōnaki māsu rumfuna da wasun māsu rumfuna, da dabīnai da shūka, mai sābāwa ga 'yā'yansa na ci, da zaituni da rummāni mai kāmā da jūna da wanin mai kama da jūna. Ku ci daga 'yā'yan itācensa, idan ya yi 'yā'yan, kuma ku bāyar da hakkinSa a rānar girbinsa, kuma kada ku yi barna. Lalle ne Shī, ba Ya son ma'barnata.

142. Kuma daga dabbōbi (Ya kāga halittar) mai daukar kāya da kanāna: Ku ci daga abin da Allah Ya arzūta ku, kuma kada ku bi zambiyōyin Shaidan: Lalle ne shi, a gare ku, makiyi ne bayyananne.

143. Nau'ō'i takwas daga tumākai biyu, kuma daga awākai biyu; ka ce, shin mazan biyu ne Ya haramta ko mātan biyu, ko abin da mahaifar mātan biyu suka tattara a kansa? Ku bā ni lābāri da ilmi, idan kun kasance māsu gaskiya.

144. Kuma daga rākuma akwai nau'i biyu, kuma daga shānu biyu; ka ce, shin, mazan biyu ne Ya hana ko mātan biyu Ya hana, kō abin da mahaifar mātan biyu suka tattara a kansa? Kō kun kasance halarce ne a lōkacin da Allah Ya yi muku wasiyya da wannan? To, wāne ne mafi

قَدْ حَسِرَ الَّذِينَ قَاتَلُوا أَوْ لَدَهُمْ سَفَهًا
يُغَيِّرُ عِلْمَ وَحَرَمَ مَا رَأَفَهُمُ اللَّهُ
أَفْتَرَ آتَاهُ عَلَى اللَّهِ قَدْ صَلَوْ وَمَا كَانُوا
مُهْتَدِينَ ﴿١٤١﴾

* وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ جَنَّتَيْ مَقْرُونَ شَكَّتْ
وَغَيَّرَ مَقْرُونَ شَكَّتْ وَالنَّحْلَ وَالزَّعْجَ
مُحْتَلِفًا أَكْلُهُ وَالزَّرْبُونَ وَالرَّوَانَ
مُتَشَكِّلَهَا وَغَيَّرَ مُتَشَكِّلَهَا كُلُّهَا مِنْ شَمَرَةٍ
إِذَا أَشْمَرَهُ أَوْ حَقَّهُ رَبَوْهَ حَصَادَهُ وَلَا
تُسْرِفُ إِنَّهُ وَلَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿١٤٢﴾

وَمِنَ الْأَنْعَمِ حَمُولَةً وَفَرَشَأَكُلُّهُ
مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ وَلَا تَسْبِعُ أَخْطُوْتَ
الشَّيْطَنَ إِنَّهُ وَلَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿١٤٣﴾

ثَمَنِيَّةَ أَرْوَاحَ مِنْ الْصَّانِ أَثْنَيْنِ وَمِنْ
الْمَعْزِ أَثْنَيْنِ قُلْ إِنَّ الدَّكَرَيْنِ حَرَمَ
أَمِ الْأَنْثَيْنِ أَمَا أَشَمَّلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ
الْأَنْثَيْنِ نَسْعُونَ يَعْلَمُ إِنْ كُنْتُمْ صَدِيقِينَ ﴿١٤٤﴾

وَمِنَ الْإِيلِ أَثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ أَثْنَيْنِ قُلْ
إِنَّ الدَّكَرَيْنِ حَرَمَ أَمِ الْأَنْثَيْنِ أَمَا
أَشَمَّلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأَنْثَيْنِ
أَمْ كُنْتُمْ شَهَادَاءِ إِذْ وَصَدَكُمُ اللَّهُ
بِهَذَأَفَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ أَفْرَى عَلَى اللَّهِ

zälunci daga wanda ya kirkira karya ga Allah, dōmin ya batar da mutāne, bā da wani ilmi ba? Lalle ne, Allah bā Ya shiryar da mutāne azzālumai.

145. Ka ce: “Bā ni sāmu⁽¹⁾, a cikin abin da aka yō wahayi zuwa gare ni, abin haramtawa, a kan wani mai ci wanda yake cin sa fāce idan ya kasance mūshe, kō kuwa jini abin zubarwa, kō kuwa nāman alade, to, lalle ne shi kazanta ne, kō kuwa fāsikanci wanda aka kurūrūta, dōmin wanin Allah, da shi.” Sa‘an nan wanda larūra ta kāmā shi, bā mai fita jama‘a ba, kuma bā mai ta‘addi ba, to, lalle Ubangijinka Mai gāfara ne, Mai jin kai.

146. Kuma a kan wadanda suka tūba (Yahūdu) Mun haramta⁽²⁾ du-kan mai akaifa, kuma daga shānu da bisāshe Mun haramta musu kit-sattsansu fāce abin da bāyukansu suka dauka, kō kuwa kāyan ciki, kō kuwa abin da ya garwaya da kashī. Wannan ne Muka sāka musu, sabōda zäluncinsu, kuma Mu, hakīka, Māsu gaskiya ne.

147. To, idan sun karyatā ka, sai ka ce: “Ubangijinku Ma‘abūcin rahama ne Mai yalwa; kuma bā a mayar da azābarSa daga mutāne māsu laifi.”

(1) Bayānin abūbuwan da aka haramta cinsu daga dabbōbi wadanda Allah Ya hana, bā wadanda al‘āda ta hana ba.

(2) Bayānin abūbuwan da Allah Ya hana a kan Yahūdu, shi ma hanin an yī shi sabōda wani laifinsu ne.

كَذِبًا يُضْلِلُ النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٥﴾

قُلْ لَا أَجِدُ فِي مَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَى
طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ
دَمًا مَسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ حَنْزِيرٍ فَإِنَّهُ
يُحْسِنُ أَوْ فِتْنَقًا أَهْلَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنْ
أَضْطَرَ رَغْبَةً بَاعِلَّ وَلَا عَادِ فَإِنَّ رَبَّكَ
عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٤٦﴾

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَمَتْكُلَّ ذِي
ظُفْرٍ وَمِنْ الْبَقْرِ وَالْفَنَمِ حَرَمَتْ
عَلَيْهِمْ شُحُومُهُمَا إِلَّا مَا حَلَّتْ ظُهُورُهُمَا
أَوْ الْحَوَالِيَا أَوْ مَا خَتَّلَ بِعَظَمٍ ذَلِكَ
جَزِيَّتْهُمْ بِمَا يَعْمَلُونَ وَإِنَّ الصَّادِقُونَ ﴿١٤٧﴾

إِنَّ كَذَبُوكَ فَقُلْ رَبُّكُمْ دُوْ رَحْمَةٌ
وَاسِعَةٌ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ وَعَنِ الْقَوْمِ

الْمُجْرِمِينَ ﴿١٤٨﴾

148. Wadanda suka yi shirki⁽¹⁾ zā su ce: "Dā Allah Yā so, dā ba mu yi shirki ba, kuma dā ubanninmu ba su yi ba, kuma dā ba mu haramta wani abu ba." Kamar wannan ne mutānen da suke a gabāninsu suka karyata, har suka dandani azā-barMu. Ka ce: "Shin, kunā da wani ilmi a wurinku dōmin ku fito mana da shi? Bā ku bin kōme fāce zato, kuma ba ku zama ba fāce kiri-fadī kawai kuke yi."

149. Ka ce: "To, Allah ne da hujja isasshiya, sabōda haka: dā Yā so, dā Yā shiryar da ku gabā daya."

150. Ka ce: "Ku kāwo shaidunku, wadanda suke bāyar da shaidar cēwa Allah ne Ya haramta wan-nan." To, idan sun kāwo shaida, kada ka yi shaida tāre da su. Kuma kada ka bi son zūciyoyin wadanda suka karyata, game da āyoyinMu, da wadanda bā su yin imāni da Lāhira, alhāli kuwa sū daga Ubangijinsu suna karkacēwa.

151. Ka ce: "Ku zo, in karanta abin da Ubangijinku Ya haramta." Wājibi ne a kanku kada ku yi shirkin kōme da Shi, kuma ga mahaifa biyu (ku kyautata) kyautatāwa, kuma kada ku kashe diyanku sabōda talauci, Mū ne Muke arzūta ku, kū da su, kuma kada ku kusanci abūbuwan alfāsha, abin da ya

سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا
أَشْرَكَنَا وَلَا إِنَّا وَلَا حَرَمْنَا مِنْ شَيْءٍ
كَذَّالِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ حَتَّى
ذَاقُوا بِآسْنَافِهِنَّ هَلْ عِنْدَكُمْ مِنْ عِلْمٍ
فَتُخْرِجُوهُ لَنَا إِنْ تَسْتَعْنُ إِلَّا أَظْلَنَّ وَإِنْ
أَنْتُمْ إِلَّا لَخَرُصُونَ ﴿١٤﴾

فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَلِغَةُ فَلَوْ شَاءَ لَهُ دَلِيلٌ
أَجْعَمَتِ ﴿١٤﴾

فَلِهِمْ شُهَدَاءُ كُمُّ الَّذِينَ يَشَهُدُونَ
أَنَّ اللَّهَ حَرَمَ هَذَا فَإِنَّ شَهِدُوا فَلَا يَشَهَدُ
مَعَهُمْ وَلَا تَنْعِي أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَّبُوا
بِيَقِنَتِنَا وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ
وَهُمْ بِرَبِّهِمْ يَعْدُلُونَ ﴿١٥﴾

* قُلْ تَعَاوَنُوا أَتُلْمِّذُ مَا حَرَمَ رَبُّكُمْ
عَلَيْكُمْ لَا أَتُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا
وَبِالْوَالِدِينِ إِحْسَنْنَا وَلَا نَقْتَلُنَا
أَوْلَادَكُمْ مَنْ إِمْلَقَ مَنْ كُنْ تَرْوِيْقُكُمْ
وَإِيَّاهُمْ وَلَا نَقْرَبُو الْفَوَاحِشِ مَا ظَهَرَ مِنْهَا

(1) Wahayin Shaidan zuwa ga māsu shirki da hana dabbobi da kāga wasu hukunce-hukunce. Kalmar gaskiya ce ake yin nufin karya da ita, da bāyanin warware rikicin. Jūyar da maganar gaskiya dōmin a yi karya da ita yanā sabbaba saukar azāba. Kuma dukan maganar da bā ta da asali ga Littāfi kō sunna, to, bā gaskiya ba ce, bin ta nau'in shirki ne.

bayyana daga gare ta da abin da ya bōyu, kada ku kashe rai wanda Allah Ya haramta, fāce da hakki. Wannan ne (Allah) Ya yi muku wasiyya da shi: tsammāninku, kunā hankalta.

152. Kada ku kusanci dūkiyar marāya fāce da wadda take ita ce mafī kyau, har ya kai ga karfinsa. Kuma ku cika mūdu da sikēli da ādalci, bā Mu kallafā wa rai fāce iyāwarsa. Kuma idan kun fadi magana, to, ku yi ādalci, kuma ko dā yā kasance ma’abūcin zumunta ne. Kuma da alkawarin Allah ku cika. Wannan ne Ya yi muku wasiyya da shi: tsammāninku, kunā tunāwa.

153. Kuma lalle wannan ne tafarkīNa, yana madaidaici: sai ku bī shi, kuma kada ku bi wasu hanyöyi, su rarrabu da ku daga barin hanyāTa. Wannan ne Allah Ya yi muku wasiyya da shi, tsammāninku, kunā yin takawa.

154. Sa an nan kuma Mun bai wa Mūsā Littāfi, yanā cikakke bisa ga wanda ya kyautata (hukuncin Allah) da rarrabēwa, daki-daki, ga kōwane abu, da shiriya da rahama, tsammāninsu⁽¹⁾, sunā yin īmāni da haduwa da Ubangijinsu.

155. Kuma wannan Littāfi ne, Mun saukar da shi, mai albarka ne, sai ku bī shi kuma ku yi takawa, tsammāninku, anā jin kanku.

وَمَا بَطَنْتُ وَلَا تَقْسِطُوا أَنَّفُسَ الَّتِي حَرَمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ذَلِكُمْ وَصَدَّكُمْ يَهُ لَعَلَّكُمْ تَتَّقَوْنَ ﴿١٥١﴾

وَلَا تَغْرِبُوا مَالَ الْيَتَامَةِ إِلَيْهِ أَنْ هُنَّ حَسَنُهُ يَسْلُغُ أَشْدَدَهُ وَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ إِلَيْقُسْطِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَإِذَا فَلَمْ شُرُّمْ فَأَعْدُلُوا وَلَوْكَاتَ ذَاقُرِيَّ وَعَمَدَ اللَّهُ أَوْفُوا ذَلِكُمْ وَصَدَّكُمْ يَهُ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٢﴾

وَأَنَّ هَذَا صَرْطِنِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَنْتَيْعُوا أَنْسُبُلْ فَتَرَقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذَلِكُمْ وَصَدَّكُمْ يَهُ لَعَلَّكُمْ تَتَّقَوْنَ ﴿١٥٣﴾

ثُمَّ أَتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ بِتَمَامًا عَلَى الَّذِي أَنْهَى أَنْهَى أَنْهَى أَنْهَى أَنْهَى أَنْهَى وَهُدًى وَرَحْمَةً لَعَلَّهُمْ يَلْقَاءُ رَبَّهُمْ مُؤْمِنُونَ ﴿١٥٤﴾

وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارِكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَأَنْتُمْ الْعَلَّاكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٥٥﴾

(1) Mabiya Littāfin Mūsā watau Yahūdu, idan sun san cēwa Alkurāni kamar Attaura yake daga Allah aka saukar da shi, kuma Muhammadu Annabin Allah ne kamar Mūsā kuma sū duka suna gaskata jūnā, sai su ji saukin īmāni da shi.

156. (Dōmin) kada ku ce: “Abin sani kawai, an saukar da Littāfi a kan fungiya⁽¹⁾ biyu daga gabāninmu, kuma lalle ne mū, mun kasance daga karatunsu, hafīka, gāfilai.”

157. Kō kuwa ku ce: “Dā dai lalle mū, an saukar da Littāfi a kanmu, hafīka, dā mun kasance mafiya shiryuwa daga gare su.” To, lalle ne wata hujja bayyananniya, daga Ubangijinku, tā zo muku, da shiriya da rahama. To, wāne ne mafi zālunci daga wanda ya karyata game da ãyoyin Allah, kuma ya hinjire daga barinsu? Zā Mu sāka wa wadanda suke hinjirēwa daga barin ãyoyinMu da mugunyar azāba, sabōda abin da suka kasance sunā yi na hinjirēwa.

158. Shin, sunā jiran (wani abu), fāce dai malā’iku⁽²⁾ su je musu, kō kuwa Ubangijinka Ya je, kō kuwa sāshen ãyoyin Ubangijinka ya je. A rānar da sāshen ãyoyin Ubangijinka yake zuwa, īmānin rai wanda bai kasance yā yi īmānin ba a gabāni, kō kuwa ya yi tsiwirwirin wani alhēri, bā ya amfāninsa. Ka ce: “Ku yi jira: Lalle ne mū, māsu jira ne.”

أَنْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَنْزَلَ اللَّهُ كِتَابًا عَلَى طَائِفَتَيْنِ
مِنْ قَبْلِنَا وَإِنْ كُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِلِينَ ١٥٧

أَوْ تَقُولُوا لَوْلَا أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْنَا الْكِتَابَ
لَكُنَّا أَهْدَى مِنْهُمْ فَقَدْ جَاءَكُمْ
بِيَنَّةً مِنْ رَبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةً
فَمَنْ أَظْلَمَ مِمَّنْ كَذَّبَ بِعِيَاتِ اللَّهِ وَصَدَّقَ
عَنْهَا سَبَّاجِي الَّذِينَ يَصِدِّقُونَ عَنْ إِيمَانِنَا
سُوءُ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يَصِدِّقُونَ ١٥٧

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيهِمُ الْمُلْكَ كُلُّهُ إِذَا
رَبُّكَ أَوْيَاتٍ بَعْضُهُمْ يَأْتِي رَبِّكَ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ
هُمْ أَيْتَ رَبِّكَ لَا يَنْعَنُ نَفْسًا إِيمَانُهَا لَمْ تَنْكِنْ
أَمْنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا
خَيْرًا قُلْ أَنْتَظُرُوا إِنَّا مُنْتَظَرُونَ ١٥٨

(1) Ana magana da māsu shirkin Lārabāwa, fungiyoyin biyu kuwa su ne Yahūdu da Nasāra, littāfin shī ne Attaura da Linjīla.

(2) Zuwan malā’iku dōmin karbar rāyukansu, zuwan Allah shine zuwanSa domin hisābin bāyi , zuwan sāshen ãyoyin Ubangiji shī ne fitōwar rānā daga yamma da fitar Rākumar Salīhu. Wadannan abūbuwa duka idan sun auku a kan wanda bā shi da īmāni a gabāni aukuwarsu, kuma ya zama yā aikata ayyukan alhēri da shari'a ta umurce shi da yi, to, bā za a karbi wani īmāninsa ba.

159. Lalle ne wafanda⁽¹⁾ suka rarraba addininsu, kuma suka kasance fungiya-fungiya, kai ba ka zama daga gare su ba, a cikin kōme: abin sani kawai, al’amarinsu zuwa ga Allah yake. Sa’an nan Ya bā su läbari game da abin da suka kasance sunā aikatāwa.

160. Wanda ya zo da kyakkyāwan aiki guda, to, yanā da gōma dīn misālansa. Kuma wanda ya zo da mugun aiki gūda, to, bā zā a sāka masa ba fāce da misālinsa. Kuma sū, bā a zāluntar su.

161. Ka ce: “Lalle nī, Ubangijina Yā shiryar da ni zuwa ga tafarki madaidaici, addini, kīmantāwa (ga abūbuwa), mai akīdar Ibrāhīm, mai karkata zuwa ga gaskiya, kuma bai kasance daga māsu shirki ba.”

162. Ka ce: “Lalle ne sallāta, da baikonā, da rāyuwāta, da mutuwāta, na Allah ne Ubangjin tālikai.

163. “Bābu abōkin tārayya a gare Shi. Kuma da wancan aka umurce ni, kuma ni ne farkon māsu sallamāwa.”

164. Ka ce: “Shin, wanin Allah nake nēma ya zama Ubangiji, alhāli

إِنَّ الَّذِينَ فَرَقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا يُشَيِّعُونَ لِتَتَّسَمَّعُ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ مُتُّبِّعُوْهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٩﴾

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ وَعْدٌ أَمْلَاهُ وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى إِلَّا مَا ثَلَثَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٥٠﴾

فَلْ إِنَّمَا تَنْهَى رَبِّكَ إِلَى صَرَاطٍ مُسْتَقِيرٍ دِينًا قِيمًا مِمَّا لَأَتَهُ يَهِيرَ حَيْنَا وَمَا كَاتَ مِنَ الْمُسْرِكِينَ ﴿١٥١﴾

فُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَسُكُوكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٥٢﴾

لَا شَرِيكَ لَهُ وَنَذَّلَكَ أَمْرُكُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٥٣﴾

فُلْ أَعْيَرَ اللَّهُ أَبْغِي رَبِّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ

(1) Bāyan bayānin wanda bai yi īmāni ba sai bayānin sababin rashin karbar īmānin ya zo, sai kuma ya ci gaba da bayānin cewa, kō wanda ya yi īmānin idan yā kāra wasu abūbuwa a cikin addini bisa ga abin da Allah Ya saukar, ta haka har mutāne suka zama fungiya fungiya, kamar māsu dārifkōki na tasawwufi, to, su ma Annabi bā ya tāre da su ga kōme dōmin sun kōma wa hanyar Jahiliyya a lōkacin da wasu suke kāga hukunce-hukunce a kan mutāne, suka zama da yin haka nan abūbuwan bautāwa, kuma māsu bin su suka zama mushirikai. Daga nan har zuwa ga karshen Sūrar duka ta’alīki ne ga dukan abin da Sūrar ta Kunsa na Tauhīdin Rubūbiyya da takaitāwa ga bāyanin muhimman mas’alōlin da ta Kunsa. Saninata shi ne rūhin addini.

kuwa Shī ne Ubangijin dukan kōme? Kuma wani rai bā ya yin tsirfa fāce dōmin kansa, kuma mai daukar nauyi, bā ya daukar nauyin wani, sa‘an nan kuma kōmawarku zuwa ga Ubangijinku take: sa‘an nan Yā bā ku lābāri ga abin da kuka kasance, a cikinsa, kunā sābā wa jūnā?

165. “Kuma Shī ne Wanda Ya sanya ku māsu maye wa jūna ga kasa. Kuma Ya daukaka sāshenku bisa ga sāshe da darajōji: dōmin Ya jarraba ku, a cikin abin da Ya bā ku.” Lalle ne, Ubangijinka Mai gaggawar uküba ne, kuma lalle ne Shi, hakīka, Mai gāfara ne, Mai jin kai.

وَلَا تَكُنْ كَبُّرُ الْمُؤْمِنِينَ إِلَّا عَلَيْهَا وَلَا تَرْزُقْ
وَلَا زَرْدَةٌ وَرَدَّ رَدْرَى ثُمَّ إِلَى رَبِّكُمْ
مَرْجِعُكُمْ فَيَنَسِّكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَمْتَلَّقُونَ ﴿١١٦﴾

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلِيفَ الْأَرْضِ وَرَقَّ
عَصَمَكُمْ فَوْقَ بَعْضِ دَرَجَاتِ لَيْلَةِ الْقُدرِ فِيمَا
أَتَكُمُّ أَنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ
لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١١٦﴾

SŪRATUL A‘ARĀF

سُورَةُ الْعَرَافِ

Tanā karantar da tsēre a tsakānin gaskiya da ḫarya, tun farko, kuma hālin ba zai gushe ba yanā a kan haka, har Tāshin Sā‘a.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. A. L. M. S.

2. Littāfi ne aka saukar zuwa gare ka, kada wani ḫunci ya kasance a cikin kirjinka daga gare shi, dōmin ka yi gargadī da shi. Kuma tunātarwa ne ga mūminai.

الْمَصَرِ ﴿١﴾

كَتَبْ أَنْزِلَ إِلَيْكَ فَلَا يَكُنْ فِي صَدِرِكَ حَرَجٌ
يَمْنَةٌ لِشِنْدَرِيْهِ وَذَخَرٌ لِلْمُؤْمِنِيْتِ ﴿١﴾

3. Ku bi abin da aka saukar zuwa gare ku daga Ubangijinku, kuma kada ku dinga bin wasu majibinta, baicinSa. Kadān kwarai kuke tunāwa.

4. Kuma da yawa wata alkarya Muka halaka ta, sai azābarMu ta jē mata da dare kō kuwa sunā māsu kailūla.

5. Sa'an nan bābu abin da yake da'awarsu, a lōkacin da azābarMu ta jē musu, fāce suka ce: "Lalle ne mū muka kasance māsu zālunci,"

6. Sa'an nan lalle ne Munā tambayar wadanda aka aika zuwa gare su, kuma lalle Munā tambayar Manzannin.

7. Sa'an nan, hakīka, Munā bā su läbāri, da ilmi, kuma ba Mu kasance Māsu fakuwa ba.

8. Kuma awo a rānar nan ne gaskiya. To, wanda sikēlansa suka yi nauyi, to, wadannan sū ne māsu cin nasara.

9. Kuma wanda sikēlansa suka yi sauķi, to, wadannan ne wadanda suka yi hasarar rayukansu, sabōda abin da suka kasance, da ăyōyinMu, sunā yi na zālunci.

10. Kuma lalle ne, hakīka, Mun sarautar da ku, a cikin fasa, kuma Mun sanya muku abūbuwan rāyuya, a cikinta; kadān kwarai kuke gödēwa.

11. Kuma lalle ne, hakīka, Mun halittā ku, sa'an nan kuma Mun sūrāntā ku, sa'an nan kuma Mun ce wa malā'iku: "Ku yi sujada ga

أَتَيْعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِّنْ رَّبِّكُمْ وَلَا تَتَعَوَّدُونَ
دُونِهِ أَرْلِيَةٌ قِيلَّا مَاتَدَ كَرُونَ ۚ

وَكَمْ مِنْ قَرِيبَةٍ أَهْلَكَتْهَا فَجَاءَهَا بَاسْنَا
بَيْتَنَا أَوْ هُمْ قَلِيلُونَ ۝

فَإِنَّكَانَ دَعَوْلَهُمْ إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسَنَا إِلَّا أَنَّ
قَالُوا إِنَّا كُنَّا نَظَلَّمِينَ ۝

فَلَنَشْعَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَنَشْعَلَّ
الْمُرْسَلِينَ ۝

فَنَقْصَنَ عَلَيْهِمْ بِعِلْمٍ وَمَا كُنَّا نَغَبِرُ ۝

وَأَلَوْنُ يُوَمِّدُ الْحُقُوقَ فَمَنْ تَقْلَمَ مَوَازِينُهُ وَ
فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝

وَمَنْ حَفَّتْ مَوَازِينُهُ وَفَأُولَئِكَ الَّذِينَ حَسَرُوا
أَنْفُسَهُرِيمَا كَانُوا يَعْبَثُونَ اطْلَمُونَ ۝

وَلَقَدْ مَكَثَ كُوْكُبُ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَتِ الْأَكْسَمُ
فِيهَا مَعَادِيسٌ قِيلَّا مَاتَشَكَّرُونَ ۝

وَلَقَدْ حَلَقَتِ كُمَّ شُوشَرَةٌ كُمَّ ثَمَرَةٌ فَلَمْ يَفْلَحْ
لِلْمَلَائِكَةُ أَسْجَدُوا لِلْأَدَمَ فَسَجَدُوا إِلَيْهَا

Ādam.” Sai suka yi sujada fāce Iblīs, bai kasance daga māsu yin sujadar ba⁽¹⁾.

12. Ya ce: “Mēne ne ya hana ka, ba ka yi sujada ba, a lōkacin da Na umurce ka?” Ya ce: “Nī ne mafīfīci daga gare shi, Kā halitta ni daga wuta, alhāli kuwa Kā halitta shi daga lāka.”

13. Ya ce: “To, ka sauка daga gare ta: dōmin bā ya kasancēwa a gare ka ga ka yi girman kai a cikinta. Sai ka fita. Lalle ne kanā daga māsu kaskanci.”

14. Ya ce: “Ka yi mini jinkiri zuwa ga rānar da ake tāyar⁽²⁾ da su.”

15. Ya ce: “Lalle ne, kanā daga wadanda aka yi wa jinkiri.”⁽³⁾

16. Ya ce: “To, inā rantsuwa da halakarwar da Ka yi mini, lalle ne, inā zaune musu tafarkinKa madai-daici.

17. “Sa'an nan kuma, hakīfa, inā je musu daga gaba gare su , kuma daga bāya gare su, kuma daga

إِنْلِيسْ لَرِيْكُنْ مِنْ السَّاجِدِينَ ﴿١٦﴾

قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَا تَسْجُدَ إِذْ أَمْرَتُكَ قَالَ أَنَا خَيْرٌ

مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ تَأْرِيْخَ قَتَّةٍ مِنْ طِينٍ ﴿١٧﴾

قَالَ فَأَهِنْ طِيلَ مِنْهَا فَمَا يَكُونُ لَكَ أَنْ تَكَبَّرَ فِيهَا

فَأَخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ الصَّاغِرِينَ ﴿١٨﴾

قَالَ أَنْظُرْنِي إِلَى يَوْمِ بُيَسْعَثُونَ ﴿١٩﴾

قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٢٠﴾

قَالَ فِيمَا آتَوْيَتَنِي لَا قَعْدَنَ لَهُمْ صِرَاطُكَ

الْمُسْتَقِيمَ ﴿٢١﴾

فُلُّا لَتَبِعُهُمْ مَنْ يَشَاءُ إِنَّهُمْ وَمَنْ حَلَفُهُمْ وَكُنْ

(1) Allah Yā kidanya ni'imōmin da Ya yi wa mutāne daga halittarsu da sūrantā su da Ya yi, kuma Ya girmama su da sanyāwar malā'iku su yi sujada ga ubansu Ādam, sa'an nan kuma Ya nūna musu cēwa Shaidan yā ki bin umurninSa ga girmama ubansu Ādam, sabōda haka sū ma su yi tsōron makiyin kākansu.

(2) Yā rōki kada ya mutu, dōmin a Rānar Rāyarwa bābu sauran wata mutuwa.

(3) Wannan ya nūna cēwa, kōwa ya rōki Allah wani abu, to, zai bā shi gwargwadon yadda Yake so, Shi Ubangjin.

jihōhin damansu, da jihōhin hagsunu: Kuma bā zā Ka sāmi mafi yawansu māsu gōdiya ba.”

18. Ya ce: “Ka fita daga gare ta kanā abin zargi kōrarre. Lalle ne, wanda ya bī ka daga gare su, hakīka, zā Ni cika Jahannama daga gare ku, gabā daya.

19. “Kuma ya Ādam! Ka zauna kai da matarka a Aljanna, sai ku ci daga inda kuka so; kuma kada ku kusanci wannan itāciya, har ku kasance daga azzālumai.”

20. Sai Shaidan ya sanya musu waswāsi dōmin ya bayyana musu abin da aka rufe daga barinsu, daga al'aurarsu, kuma ya ce: “Ubangijinku bai hanā ku daga wannan itāciya ba fāce dōmin kada ku kasance malā'iku biyu ko kuwa ku kasance daga madawwama.”

21. Kuma ya yi musu rantsuwa: Lalle ne nī, a gare ku, hakīka, daga māsu nasiha ne.

22. Sai ya saukar da su da rūdī. Sa'an nan, a lōkacin da suka dāndani itāciyar, al'aurarsu ta bayyana a gare su, kuma suka shiga sunā līkāwar ganye a kansu daga ganyen Aljanna. Kuma Ubangijinsu Ya kira su: “Shin, Ban hanā ku ba daga waccan itāciya, kuma Na ce muku, lalle ne Shaidan, a gare ku, makiyi ne bayyananne?”

23. Suka ce: “Yā Ubangijinmu! Mun zālunci kanmu. Kuma idan ba Ka gāfarta mana ba, kuma Ka yi mana rahama, hakīka, munā kasancēwa daga māsu hasāra.”

أَيْمَنِهِمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ وَلَا يَجِدُ أَكَيْرَهُمْ شَكِيرِينَ ﴿١٧﴾

قَالَ أَخْرُجْ مِنْهَا مَدْءُودٌ وَمَاءِدٌ حُرُّا الَّذِينَ تَبَعَّكُ مِنْهُمْ

لَمْ يَلْآنَ جَهَنَّمَ مُنْكَرٌ أَجَمِيعِينَ ﴿١٨﴾

وَيَقَادُهُمْ سُكُنٌ لَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ فَكُلَّا مِنْ
حَيْثُ شَيْتُمْ وَا لَا نَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونُوا
مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾

فَوَسَوَسَ لَهُمَا الشَّيْطَنُ لِيُبَدِّي لَهُمَا مَا وُرِيَ
عَنْهُمَا مِنْ سَوَاءٍ إِنَّهُمَا وَقَالَ مَا هَذَا كَمَارٌ كَمَا
عَنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَكَيْنَ
أَوْ كَوْنَا مِنَ الْمُنْجَلِلِينَ ﴿٢٠﴾

وَقَاسَمُهُمَا إِنِّي لِكُلِّ أَمْلَى مَنِ التَّصْحِيحَينَ ﴿٢١﴾

فَدَلَّهُمَا عِرْوَرٌ فَلَمَّا دَأَبَ الشَّجَرَةَ بَدَّتْ لَهُمَا
سَوَاءٌ لَهُمَا وَطَقْقا يَحْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ
الْجَنَّةِ وَيَادَهُمَا رَبُّهُمَا الْمَوْلَأُ فَهُمَا عَنِ تِلْكُمَا
الشَّجَرَةِ وَقَلَ لَكُمَا إِنَّ الشَّيْطَنَ لَكُمَا عَدُوٌّ
مُؤْمِنٌ ﴿٢٢﴾

فَلَا رَبَّنَا أَطَلَّنَا أَنفُسَنَا وَلَنْ تَعْفُرَنَا
وَتَرَحَّمَنَا أَنْكُونَنَّ مِنَ الْخَسِيرِينَ ﴿٢٣﴾

24. Ya ce: “Ku sauка, sâshenku zuwa ga sâshe yanâ ma'kiyi, kuma kunâ da matabbata a cikin ƙasa, da dan jin dâdî zuwa ga wani lôkaci.”

25. Ya ce: “A cikinta kuke râyuwa, kuma a cikinta kuke mutuwa, kuma daga gare ta ake fitar da ku.”

26. Yâ diyan Ādam! Lalle ne Mun saukar da wata tufa⁽¹⁾ a kan-ku, tanâ rufe muku al'aurarku, kuma da ƙawâ. Kuma tufar takawa wancan ce mafi alhêri. Wancan daga âyôyin Allah ne, tsammâninsu sunâ tunâwa!

27. Yâ diyan Ādam! Kada Shaidan, lalle, ya fitine ku, kamar yadda ya fitar da iyâyenku biyu daga Al-janna, yanâ fizge tufarsu daga gare su, dômin ya nûna musu al'aurarsu. Lalle ne shî, yanâ ganin ku, shi da rundunarsa, daga inda bâ ku ganin su. Lalle ne Mü, Mun sanya Shaidan majibinci ga wadanda bâ su yin imâni.

28. Kuma idan suka aikata alfâsha⁽²⁾ su ce: “Mun sâmi ubanninmu a kanta;” kuma “Allah ne Ya umurce mu da ita.” Ka ce: “Lalle ne, Allah bâ Ya umurni da alfâsha: Shin, kunâ fadar abin da bâ ku da saninsa ga Allah?”

29. Ka ce: “Ubangijina Yâ yi umurni da âdalci; kuma ku tsayar

قَالَ أَهِيْطُوا بِعَصْمَكُمْ لِتَعْضِنَ عَدُوّكُمْ
فِي الْأَرْضِ مُسْتَقِرّوْمَعَ إِلَى حِينٍ ﴿٤﴾

قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوْنُ وَمِنْهَا
تُخْرَجُونَ ﴿٥﴾

يَبْيَأَ إِذْمَرْ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسَ يُورِي
سَوَّهَ تَكُوْرُ وَيَشَاؤْ لِبَاسُ الْتَّقْوَىٰ ذَلِكَ
حَيْرَ ذَلِكَ مَنْ مَنْ أَيْتَ اللَّهَ عَلَيْهِ بِذَكْرِهِ ﴿٦﴾

يَبْيَأَ إِذْمَلَ لَا يَقْتَنِيْكُمْ الشَّيْطَانُ كَمَا
أَخْرَجَ أَبْوَيْكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ يَنْزَعُ عَنْهُمَا
لِيَسْهُمَا لِيَرْهُمَا سَوَّهَ تَهْمَأْ إِنَّهُ وَيَرْكَمْ
هُوَ وَقِيلُهُ وَمَنْ حَيْثُ لَأَتَرْ وَهُمْ مَنْ أَجْعَلْنَا
الشَّيْطَانَ أَوْيَأَهُ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٧﴾

وَإِذَا عَلَوْا فِي جَهَنَّمَةَ قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا
وَاللَّهُ أَمْرَنَا بِهَا قُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ
أَنْقُلُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨﴾

قُلْ أَمْرَرِي بِالْقَسْطِ وَقَمُوا وَجُوهُهُمْ كُوْنَدَ

(1) Tufar da aka saukar, ita ce addinin Allah. Wanda ya rifâ shi da ta'kawa, to, ya kyauta ƙawarsa.

(2) Alfâsha ita ce dukan mugun aiki, watau abin da shari'a ba ta zô da shi ba, kô dâ an jingina shi ga addini, kamar dawâfi uryan (tsirâra) da bauta wa malâ'iku da salihai, da yin kôwace ibâda bâ bisa ga yadda Annabi ya kôyar da ita ba.

da fuskōkinku a wurin kōwane masallāci, kuma ku rōkē Shi, kunā māsu tsarkake addini gare Shi. Kamar yadda Ya fāra halittarku kuke kōmāwa.”

30. Wata kungiya (Allah) Yā shiryar, kuma wata kungiya bata tā wajaba a kansu; lalle ne sū, sun riķi shaidanu majibinta, baicin Allah, kuma sunā zaton, lalle sū, māsu shiryuwa ne.

31. Yā diyan Ādam! Ku riķi ka-warku a wurin kōwane masallāci, kuma ku ci, kuma ku sha: kuma kada ku yi barna. Lalle ne Shī (Allah), bā Ya son māsu barna.

32. Ka ce: “Wāne ne ya haramta kawar Allah, wadda Ya fitar sabōda bāyinSa, da māsu dādī daga abinci?” Ka ce: “Sū, dōmin wađanda suka yi īmāni suke a cikin rāyū-war dūniya, suna kebantattu a Rānar Kiyāma.” Kamar wannan ne Muke bayyana āyōyi, daki-daki, ga mutānen da suke sani.

33. Ka ce: “Abin sani kawai, Ubangijina Yā hana abūbuwan al-fāsha: abin ·da ya bayyana daga gare su da abin da ya bōyu, da zunubi da rarraba jama'a, bā da wani hakki ba, kuma da ku yi shirkī da Allah ga abin da bai saukar da wani daſīli ba gare shi, kuma da ku fadi abin da ba ku sani ba, ga Allah.”

34. Kuma ga kōwace al'umma akwai ajali: sa'an nan idan ajalinsu ya je, bā zā a yi musu jinkiri ba, sa'a guda, kuma bā zā su gabāce shi ba.

كُلِّ مَسْجِدٍ وَأَدْعُوهُ مُحْلِصِينَ لَهُ الْبَرِّ
كَمَا بَدَأَ كُمْ تَعُودُونَ ﴿٦٩﴾

فِي قَاهَدَىٰ وَفِي قَاحَقَ عَلَيْهِمُ الْأَضَلَّةُ
إِنَّهُمْ أَتَخَدُوا الشَّيْطَنَ إِلَيْهِم مِّنْ دُونِ
اللَّهِ وَيَخْسِبُونَ أَنَّهُمْ مُهَدَّدُونَ ﴿٧٠﴾

* يَتَبَّعُهُمْ أَدَمُ حُذْوَارِيَّتُكُو عندَ كُلِّ مَسْجِدٍ
وَكُلُّوا وَأَشْرِبُوا وَلَا تُشْرِفُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الْمُسْتَرِفِينَ ﴿٧١﴾

قُلْ مَنْ حَرَمَ زِينَةَ اللَّهِ أَنَّىٰ أَخْرَجَ لِعَيْدَادَهِ
وَالظَّيْكَتَ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّهِينَ أَمْ نَوْا فِ
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةٌ يَوْمَ الْقِيَمَةِ كَذَلِكَ
نُفَصِّلُ الْآيَتِ لِقَوْمٍ يَعَامُونَ ﴿٧٢﴾

قُلْ إِنَّمَا حَرَمَ رَبِّ الْفَوْحَشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا
بَطَنَ وَإِلَّا شَرَوْبَانِيَّغِيرَ الْحَقِّ وَأَنَّ
تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنْزِلْ بِهِ سُلْطَانًا وَأَنَّ
تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْمَلُونَ ﴿٧٣﴾

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ فَإِذَا جَاءَهُمْ لَا
يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْقَدُونَ

35. Yā diyan Ādam! Ko dai wasu manzanni, daga cikinku, su jē muku, sunā gaya muku ayōyiNa — to, wanda ya yi takaza, kuma ya gyara aikinsa — to, bābu tsoro a kansu, kuma bā su yin bañin ciki.

36. Kuma wadanda suka faryatā game da āyōyinMu, kuma suka yi girman kai daga gare su, wadannan sū ne abōkan wuta, sū, a cikinta madawwama ne.

37. To, wāne ne mafi zālunci daga wanda ya kirkiira karya ga Allah, kō kuwa ya karyata game da āyōyinSa? Wadannan rabonsu daga Littāfi yanā sāmunsu, har a lōkacin da ManzanninMu suka je musu, sunā karbar rāyukansu, su ce: “Inā abin da kuka kasance kunā kira, baicin Allah?” Su ce: “Sun bace daga gare mu,” kuma su yi shaida a kansu cēwa lalle sū, sun kasance kāfirai.

38. Ya ce: “Ku shiga a cikin al'ummai wadanda, hakīka, sun shige daga gabāninku, daga aljannu da mutāne, a cikin wuta. A kō da yaushe wata al'umma ta shiga sai ta la'ani 'yar'uwarta, har idan suka riski jūna, a cikinta, gabā daya, ta karshensu ta ce wa ta farkonsu: ‘Ya Ubangijinmu! Wadannan ne suka batar da mu, sai Ka kāwo musu azāba ninki daga wuta.’” Ya ce: “Ga kōwane⁽¹⁾ akwai ninki: kuma amma ba ku sani ba.”

يَقِنُّ أَدَمَ إِمَّا يَأْتِنَا مَكْرُورُ سُلْطَنًا كُبُرَ قُصُونَ
عَيْنَكُوْهُ اِيْتِي فَهْنَ اِنْقَى وَأَصْلَحَ فَلَاحَوْفَ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْرُوْنَ ﴿٢٦﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِإِيمَانِنَا وَأَسْتَكَنُّهُمْ بِرُؤْأَعْنَاهَا
أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْتَّارِيْخِ فِيهَا خَلِدُوْنَ ﴿٢٧﴾

فَهُنَّ أَظَلَمُ مِمَّنْ أَفْرَغَ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ
كَذَبَ بِإِيمَانِهِ أُولَئِكَ يَنْهَا هُنْ تَصِيبُهُمْ
مِّنَ الْكَنْتِيْخِ حَتَّى إِذَا جَاءَهُنْ هُنْ رُسْلَنَا يَتَوَفَّهُمْ
فَأُولَئِنَّ مَا كُنْتُمْ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللَّهِ
فَالْأَوْضَلُوْنَا عَنَّا وَشَهِدُوا عَلَى أَنفُسِهِمْ أَنَّهُمْ
كَانُوا كَفَرِيْنَ ﴿٢٧﴾

قَالَ آدُخُلُوا فِي أَمْرِيْقَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ مِّنْ
الْجِنِّ وَالإِنْسِ فِي الْتَّارِيْخِ كُلُّ مَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ
لَعَنَتْ أَخْتَهَا حَتَّى إِذَا دَارَ كُوْفَوْ فِيهَا جَمِيعًا
قَالَتْ أَخْرَجُهُمْ لَا أُنْهِمْ رَبَّنَا هُوَ أَضْلُلُونَا
فَقَاتَهُمْ عَذَابًا أَصْعَفَهُمْ الْتَّارِيْخَ قَالَ لِكُلِّ
ضَعْفٍ وَلِكُلِّ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

(1) Shūgabannin bata su ne ke fāra shiga wuta, sa'an nan mabiyansu, su shiga, dōmin shūgabanni sunā da laifi biyu; nāsu, na aikinsu, da kuma sababin da suka yi, na batar da mabiyansu. Kuma an fahimta daga nan cēwa “Inā bin wāne a kan bata, shī ne ya batar da

39. Kuma ta farkonsu ta ce wa ta karshe: “To, bā ku da wata falala a kanmu, sai ku dandana azāba sabōda abin da kuka kasance kunā tsirfāwa!”

40. Lalle ne wadanda suka kar-yatā game da ãyoyinMu, kuma suka yi girman kai daga barinsu, bā zā a bubbude musu kōfōfin sama ba, kuma bā su shiga Aljanna sai rakumi ya shiga kafar allūra, kuma kamar wannan ne Muke sāka wa māsu laifi.

41. Sunā da wata shimfiđa daga Jahannama kuma daga samansu akwai wasu murafai. Kuma kamar wanganne ne Muke sāka wa azzālumai.

42. Kuma wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai — bā Mu kallafa wa rai fāce iyāwarsa — wadannan ne abōkan Aljanna, sū, a cikinta, madawwama ne.

43. Kuma Muka fitar da abin da yake a cikin kirāzansu, daga kiyayya, kōramu sunā gudāna daga karkashinsu, kuma suka ce: “Gōdiya ta tabbata ga Allah, Wanda Ya shiryar da mu ga wannan. Kuma ba mu kasance munā iya shiryuwa ba, bā dōmin da Allah Ya shiryar da mu

وَقَالَتْ أُولَئِنَّهُمْ لِأَخْرَجْنَاهُمْ فَمَا كَانَ لَهُمْ
عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ فَذُو قُوَّةُ الْعَذَابِ بِمَا كُنْتُمْ
تَكَسِّبُونَ ﴿٢﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا إِيمَانَنَا وَأَسْتَكْبَرُوا عَنْهَا
لَا تُفْتَحَ لَهُمْ أَقْبَابُ الْأَسْكَانِ وَلَا يَدْعُونَ
الْجَنَّةَ حَتَّىٰ يَلْجُعُ الْجَمْلُ فِي سَرَّ الْجَنَّاتِ
وَكَذَّلِكَ يَعْزِزُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٣﴾

أَلْهُمْ مَنْ جَهَّمَ مَهَادِهِ وَمَنْ فَوَّقَهُمْ عَوَالِشُ
وَكَذَّلِكَ يَغْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٤﴾

وَالَّذِينَ إِذَا امْتَنُوا وَعَمِلُوا أَصْطَاحَنِتْ لَا نُكَفِّرُ
نَفْسًا إِلَّا لَاوْسَهَا أُولَئِكَ أَصْحَبُ الْجَنَّةَ
هُوَ فِيهَا أَخْلَدُونَ ﴿٥﴾

وَنَزَّعْنَا مِنْ فِي صُدُورِهِمْ مِنْ عَلَيْنَا تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهِمْ أَلَّا نَهُرُّ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ أَلَّا يَدِي هَدَنَا
لِهَذَا وَمَا كَانَ لِلْهَمَدِي لَوْلَا أَنْ هَدَنَا اللَّهُ

ni,” bā ya zama hujja mai hana shiga wuta, dōmin Allah Yā aza wa kōwane bāligi mai hankali da ya yi binciken gaskiya gwargwadon iyāwarsa. Allah ba Ya kāma mutum da abin da ba ya a cikin ikonsa.

ba. Lalle ne, hakīka, Manzannin Ubangijinmu, sun jē mana da gaskiya.” Kuma aka kira su, cēwa: “Waccan Aljanna an gādar da ku ita, sabōda abin da kuka kasance kunā aikatāwa.”

44. Kuma abōkan Aljanna suka kirāyi abōkan Wuta suka ce: “Lalle ne mun sāmi abin da Ubangijinmu Ya yi mana wa'adi, gaskiya ne. To, shin, kun sāmi abin da Ubangijinku Ya yi muku wa'adi, gaskiya?” Suka ce: “Na'am.” Sai mai sanarwa ya yi yēkuwa, cēwa: “La'anar Allah ta tabbata a kan azzālumai.”

45. “Wadanda suke kangēwa daga hanyar Allah, kuma sunā nēman ta ta zama karkatacciyā, kuma sū, game da Lāhira, kāfirai ne.”

46. Kuma a tsakāninsu akwai wani shāmaki⁽¹⁾, kuma a kan A'arāf akwai wasu maza sunā sanin kōwa da alāmarsu: Kuma suka kirāyi abōkan Aljanna cēwa: “Aminci ya tabbata a kanku:” Ba su shige ta ba, alhāli kuwa sū, sunā tsammāni.

47. Kuma idan an jūyar da gannansu wajen abōkan Wuta, su ce: “Yā Ubangijinmu! Kada Ka sanyā mu tāre da mutāne azzālumai.”

48. Kuma abōkan A'araf suka kirāyi wasu maza, sunā sanin su da alāmarsu, suka ce: “Tārawar dūkiyarku da abin da kuka kasance

لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلٌ رِّبِّنَا بِالْحُقْقَىٰ وَنُودِرُوا أَنْ
تَلْكُوكُ الْجَنَّةَ أُورْتَتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٧﴾

وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْجَنَّةَ أَصْحَابَ النَّارِ أَنْ قَدْ
وَجَدْنَا مَا وَعَدْنَا رَبِّنَا حَقَّا فَهُلْ وَجَدْنُمْ مَا وَعَدْ
رَبِّكُوكُ حَقَّا فَلَا نَعْمَلُ فَإِذَنْ مُؤْذِنٍ بِنَهْمَه
أَنْ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿٤٨﴾

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْعُونَهَا عَوْجَأًا
وَهُمْ بِالْآخِرَةِ كُفُّرٌ ﴿٤٩﴾

وَبِئْنَهُمْ مَا حَجَابٌ وَعَلَى الْأَغْرِيفِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ
كُلَّ أَسْبِيلٍ هُوَ وَنَادَوْا أَصْحَابَ الْجَنَّةَ أَنْ
سَلَمْ عَلَيْكُوكُ لَمْ يَدْخُلُوهَا وَهُمْ يَظْمَعُونَ ﴿٥٠﴾

*وَإِذَا صُرِّفَتْ أَصْصَرُهُمْ تَلْقَأَهُ أَصْحَابُ النَّارِ
فَالْأُرْبَدَنَ الْمَجْمَلَنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٥١﴾

وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْأَغْرِيفِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَهُمْ بِسِيمَهُ
فَلَوْلَا مَا آغْنَىٰ عَنْكُوكُ جَمْعُكُوكُ وَمَا كُنْتُمْ

(1) A tsakanin Aljanna da Wuta akwai bango, anā ce masa A'arāf, inda zā a ajiye mutānen da ayyukansu na Ḳwarai suka yi daidai da miyāgun ayyukansu. Sunā ganin mutānen Aljanna sunā yi musu sallama sunā gurin shigarta, kuma sunā ganin mutānen Wuta; sunā la'anar su, sunā nēman nisanta daga gare ta.

kunā yi na girman kai, bai wadātar ba daga barinku?"

49. "Shin, wadannan ne wadanda kuka yi rantsuwa, Allah bā zai sāme su da rahama ba? Ku shiga Aljanna, bābu tsōro a kanku, kuma ba ku zama kunā bañin ciki ba."

50. Kuma abōkan Wuta suka kirāyi abōkan Aljanna cēwa: "Ku zubo a kanmu daga ruwa kō kuwa daga abin da Allah Ya arzūta ku." Su ce: "Lalle ne Allah Ya haramtā su a kan kāfirai.

51. "Wadanda suka riñi addininsu abin shagala da wāsa, kuma rāyuwar dūniya ta rūde su." To, a yau Munā mantāwa da su, kamar yadda suka manta da haduwa da yiminsu wannan, da kuma abin da suka kasance da ãyoyinMu sunā musu.

52. Kuma lalle ne, hakīka, Mun jē musu da Littāfi, Mun bayyana shi, daki-daki, a kan ilmi, yanā shiriya da rahama ga mutāne wadanda suke yin īmāni.

53. Shin, sunā jira, fāce fassarrsa, a rānar da fassarrsa take zuwa, wadanda suka manta da shi daga gabāni, sunā cēwa: "Lalle ne, Manzannin Ubangijinmu sun jē da gaskiya. To, shin, munā da wasu māsu cēto, su yi cēto gare mu, kō kuwa a mayar da mū, har mu aikata wanin wanda muka kasance muna aikatāwa?" Lalle ne sun yi hasārar rāyukansu, kuma abin da suka kasance sunā kīrkirawa yā bace musu.

تَسْتَكْرِونَ ﴿٤٨﴾

أَهْلُكُلَّذِينَ أَقْسَمْتُ لَيْنَا لِهُمُ اللَّهُ بِرَحْمَةٍ
أَدْخِلُوا الْجَنَّةَ لَا تُؤْخَذُ عَيْنَكُو وَلَا آنْتُمْ
تَخْرُبُونَ ﴿٤٩﴾

وَنَادَى أَصْحَابُ الْأَنْارِ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنِ افِيضُوا
عَلَيْنَا مِنَ الْمَاءِ أَوْ مَمَارِزَ قَمَكُمُ اللَّهُ قَالُوا
إِنَّ اللَّهَ حَرَمَهُمَا عَلَى الْكُفَّارِينَ ﴿٥٠﴾

الَّذِينَ أَخْنَدُوا دِينَهُمْ لَهُوا وَلَعْبًا وَغَرَبَهُمْ
الْحَيَاةُ الَّذِينَ فَلَلَّوْمَ نَسَاهُمْ كَمَا سَوَّا
لِقَاءَ يَوْمَهُمْ هَذَا وَمَا كَانُوا بِيَاتِنَا
يَجْحَدُونَ ﴿٥١﴾

وَلَقَدْ جَنَّهُمْ بِكِتَبٍ فَصَلَّتْهُ عَلَىٰ عَلِيهِ
هُدًى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا تَأْتِيهِمْ وَيَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلُهُ
يَقُولُ الَّذِينَ شَوُوا مِنْ قَبْلِ قَدْجَاهَتْ
رُسُلُ رَبِّنَا يَالْحَقِّ فَهَلْ لَتَامِنْ شَفَعَاهَ
فَيَشَفَعُوْلَنَا أَوْ نَرُدْ فَنَعْمَلْ غَيْرَالَّهِ
كَئْنَآتَعْمَلْ قَدْحَسِرُوا أَنْفَسَهُمْ وَصَلَّ
عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْرَرُونَ ﴿٥٣﴾

54. Lalle ne Ubangijinku Allah ne, wanda Ya halitta sammai da kasa a cikin kwānaki shida, sa'an nan kuma Ya daidaita a kan Al'arshi, Yanā sanya dare ya rufa yini, yanā nēman sa da gaggawa, kuma rānā da watā da taurāri hōrarru ne da umurninSa. To, Shī ne da halittar kuma da umurnin. Albarkar Allah Ubangijin halittu tā bayyana!

55. Ku kirāyi Ubangijinku da fankan da kai, da kuma a bōye: lalle ne Shī, bā Yā son māsu wuce iyāka.

56. Kuma kada ku yi barna a cikin kasa a bāyan gyaranta. Kuma ku kirāye Shi sabōda tsōro da tsammāni: lalle ne, rahamar Allah makusanciya ce daga māsu kyau-tatāwa.

57. Kuma Shī ne Wanda Yake aika iskōki, sunā bishāra gaba ga rahamarSa, har idan sun dauki gizāgizai māsu nauyi,⁽¹⁾ sai Mu kōra su ga wani gari matacce, sa'an nan Mu saukar da ruwa gare shi, sa'an nan Mu fitar, game da shi,

إِنَّ رَبَّكُمْ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ
فِي سَتَةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ
يُعْشِي الْأَيْلَلَ النَّهَارَ يَطْلَبُهُ وَحْشَيَّاً
وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسْخَرَاتٍ
بِإِمْرَةِ إِلَهِ الْخَلْقِ وَالْأَمْرُ بِزَارَكَ اللَّهُ
رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٥﴾

أَدْعُوكَمْ تَضَرُّعًا وَحْفَيَّةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ
الْمُعْتَدِيَنَ ﴿٥٦﴾

وَلَا تُقْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بِمَا إِصْلَاهَا
وَلَا دُعُوهُ حَقْوًا وَطَمْعًا إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ
مِّنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٧﴾

وَهُوَ الَّذِي يُرِسِّلُ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ
رَحْمَتِهِ حَقْيًا إِذَا أَفَلَتْ سَحَابَاتِ الْأَسْفَافِ
إِلَكَلِمَيْتَ فَأَنْزَلْتَ إِلَيْهِ الْمَاءَ فَأَحْرَجْنَا إِلَيْهِ

(1) Ya kamanta hadari da ruwa da Alkur'āni da abin da ya kūnsa, da sifanta kasa busasshiya da jahilci, da zuciyar īmāni da gari mai kyau, da zūciyar kāfirci da mugun gari, kuma rāyuwa da īmāni da mutuwa da tāshi. Annabi ya ce, "Misālin abin da Allah Ya aiko ni da shi na ilmi da shiriya kamar ruwa ne mai yawa, ya sāmi wata kasa. To, ta zama daga cikinta akwai mai kyau, ta karbi ruwa, sa'an nan ta tsirar da ciyāwa da tsātse mai yawa. Kuma ta zama daga gare ta akwai rāfuka, suka riķe ruwa Allah Ya amfāni mutāne da shi, suka sha, suka shāyar kuma suka yi shūka. Kuma daga cikinta akwai nau'i, fakānfi bā ya riķon ruwa, kuma bā ya tsirar da ciyāwa, wannan shi ne misalin wanda ya fahimci addin Allah, kuma abin da Allah Ya aiko ni da shi, ya amfāne shi, ya sanī kuma ya sanar, da wanda bai dauka kai ba gare shi, kuma bai karbi shiriyyar Allah ba wadda aka aiko ni da ita." Kuma anā fahimtar cēwa kullum akwai fafa mai dōgēwa a tsakāninsu, dōmin sū, kishiyoyin jūna ne.

daga dukkan 'yā'yan itāce. Kamar wuncan ne Muke fitar da matattu: tsammāninku, kunā tunāni.

58. Kuma gari mai kyau, tsirinsa yanā fita da iznin Ubangijinsa, kuma wanda ya mūnana (tsirinsa) bā ya fita, fāce da wahala: kamar wannane ne, Muka sarrafa āyōyi dōmin mutāne wadanda suke gōdēwa.

59. Lalle ne, hakīka, Mun aika Nūhu zuwa ga mutānēnsa, sai ya ce: "Yā mutānēna! Ku bauta wa Allah! Bā ku da wani abin bautāwa wan-inSa. Lalle ne nī, inā yi muku tsōron azābar wani Yini mai girma."

60. Mashawarta⁽¹⁾ daga mutānēnsa suka ce: "Lalle ne mu, hakīka, munā ganin ka a cikin bata bayyananniya."

61. Ya ce: "Yā mutānēna! Bābu bata guda gare ni, kuma amma nī, Manzo ne daga Ubangijin halittu!"

62. "Inā iyar muku da sākonnin Ubangijina: kuma inā yi muku na-sīha, kuma inā sani, daga Allah, abin da ba ku sani ba.

63. "Shin, kunā māmākin cēwa ambato yā zo muku daga Ubangi-jinku a kan wani namiji, daga gare ku, dōmin ya yi muku gargadī, kuma dōmin ku yi takawa, kuma tsammāninku anā jin kanku?"

وَعَلَّمُكُمْ تَذَكُّرُونَ ﴿٥٨﴾

مِنْ كُلِّ الشَّمَرَاتِ كَذَلِكَ تُخْرِجُ الْمُوَقَّى
وَأَبْلَدُهُ أَطَيْبٌ يَخْرُجُ بِتَائِهٖ وَيَادِنَ رَبِّهٖ وَالَّذِي
خَبَثَ لَا يَخْرُجُ إِلَّا كَذَلِكَ تُصْرِفُ
الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَسْكُرُونَ

لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ فَقَالَ يَقُولُ
أَعْبُدُهُ وَاللهُ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرِهِ وَإِنِّي أَخَافُ
عَيْنَكُمْ عَذَابَ يَوْمَ عَظِيمٍ ﴿٥٩﴾

قَالَ الْمَلَائِكَةُ مِنْ قَوْمِهِ إِنَّ الرَّبَّكَ فِي ضَلَالٍ
مُّبِينٍ ﴿٦٠﴾

قَالَ يَقُولُ لَنَا فِي ضَلَالٍ وَلَكُنْتِ رَسُولًا
مِّنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦١﴾

أَبْلَغُكُمْ رِسَالَتِ رَبِّي وَأَصْحَحُ لَكُمْ
وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

أَوْعَجَبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرُ مِنْ رَبِّكُمْ
عَلَى رَجُلٍ مِّنْكُمْ لِئِنْدَرَكُو وَلَتَتَّقُوا
وَعَلَّمَكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٦٣﴾

(1) Kissar Nūhu da mutānēnsa tanā nūna yanda annabawa māsu kāwo gaskiya ke yin fada da miyāgun mutāne māsu kīn gaskiya, sunā kōkarin rufe ta. Haka kuma kissōshin da ke tafe a bāyanta sunā nūna yadda karya ke fada da gaskiya, ta hanyōyi dabam-dabam.

64. Sai suka karyata shi, sa'an nan Muka tsīrar da shi da wadanda suke tāre da shi, a cikin jirgin : kuma Muka nutsar da wadanda suka karyata shi game da āyoyinMu. Lalle ne sū, sun kasance wasu mutāne dimautattu.

65. Kuma zuwa ga Ādāwa, dān'uwanSu Hudu, ya ce: "Ya mutānena! Ku bautā wa Allah! Bā ku da wani abin bautā wa, waninSa. Shin fa, bā zā ku yi takawa ba?"

66. Mashawarta wadanda suka kāfirta daga mutānensa suka ce: "Lalle ne mū, hakīka, munā ganin ka a cikin wata wauta! Kuma lalle ne mū, hakīka, munā zaton ka daga makaryata."

67. Ya ce: "Yā mutānena! Bābu wata wauta a gare ni, kuma amma nī, Manzo ne daga Ubangijin halittu!

68. "Inā iyar muku da sākonnin Ubangijina, kuma nī, gare ku, mai nasīha ne amintacce.

69. "Shin, kuma kun yi māmāki cēwa ambato daga Ubangijinku ya zo muku a kan wani namiji daga gare ku, dōmin ya yi muku gargadī? Kuma ku tunā a lōkacin da Ya sanyā ku māsu mayēwa daga bāyan mutānen Nūhu, kuma Ya fāra muku zāti a cikin halitta. Sabōda haka ku tuna ni'imōmin Allah: tsammāninku kunā cin nasara."

70. Suka ce: "Shin, kā zo mana ne dōmin mu bauta wa Allah Shi kadai, kuma mu bar abin da

فَكَذَّبُوهُ فَأَجْبَجَنَّهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ وَفِي الْفُلْكِ
وَأَغْرَقَنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا يَا إِنَّمَا إِنَّمَا
كَذَّبُوا قَوْمًا عَمِيرِينَ ﴿٦﴾

*وَإِلَى عَادَ أَخَاهُرُهُ هُودًا قَالَ رَبُّهُمْ
أَغْبُدُوا لِلَّهِ مَا لِلَّهِ كُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ وَأَفْلَأَ
شَفَّوْنَ ﴿٦٥﴾

قَالَ الْمَلَائِكَةُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمَهُمْ إِنَّا
لَنَزَّلْنَاكُمْ فِي سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنَظَّمُكُمْ مِنْ
الْكَذِبِينَ ﴿٦٦﴾

قَالَ يَقُولُ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ
رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٧﴾

أَتَيْلَغُكُمْ رِسْلَتِ رَبِّي وَأَنَّ لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ ﴿٦٨﴾

أَوْ عَبَّثْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذَئْبٌ "مِنْ رَبِّ كُوَفَّاعَانِ"
رَجُلٌ مِنْكُمْ لِيُسْدِرَ كُمْ وَأَذْرُوكُمْ
جَعَلَكُمْ حَلْفَاءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمٍ نُوحٍ وَرَادِكُمْ
فِي الْحَقِيقَى بِصَطْطَهٖ فَأَذْكُرُوا إِلَهَ اللَّهِ
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٦٩﴾

قَالُوا أَجْهَنَّنَا لِنَعْبُدَ اللَّهَ وَهُوَ وَنَدَرَ مَا

ubanninmu suka kasance sunā bau-ta wa? To, ka zō mana da abin da kake yi mana wa'adi da shi, idan kā kasance daga māsu gaskiya.”

71. Ya ce: “Haķika azāba da fushi sun auku a kanku daga Ubangijinku! Shin, kunā jāyayya da ni a cikin wasu sunāye wadanda kū ne kuka yi musu sunāyen, kū da ubanninku, Allah bai saukar da wani dalili ba a gare su? To, ku yi jira. Lalle ne ni, tāre da ku mai jira ne.”

72. To, sai Muka tsīrar da shi, shī da wadanda suke tāre da shi sabōda wata rahama daga gare Mu, kuma Muka katse karshen wadanda suka karyata game da āyō-yinMu, kuma ba su kasance mūmī-nai ba.

73. Kuma zuwa ga Samūdāwa dan'uwansu, Sālihu, ya ce: “Yā mutānena! Ku bauta wa Allah; bā ku da wani abin bauta wa wannin-Sa. Haķika hujja bayyananniya tā zo muku daga Ubangijinku! Wan-nan rākumar Allah ce, a gare ku, wata āyā ce. Sai ku bar ta ta ci, a cikin kāsar Allah, kuma kada ku shāfe ta da wata cūta har azāba mai radadi ta kāmā ku.

74. “Kuma ku tuna a lōkacin da Ya sanyā ku mamaya daga bāyan Ādāwa, kuma Ya zaunar da ku a cikin kāsa, kunā riķon manyan gi-dāje daga tuddanta, kuma kunā sassakar dākuna daga duwātsu; sa-bōda haka ku tuna ni'imōmin Al-

كَانَ يَعْبُدُهُ أَبَوْنَا فَأَنْهَا بِمَا تَعْدُنَا إِنْ

كُنْتَ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٧﴾

قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ
رِجْسٌ وَعَصْبٌ أَمْجَدُ لُونِي فِي أَسْمَاءِ
سَمَيَّتُهُمْ أَنْزَلْتُهُمْ مَاتَنَّهُ
اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَنٍ فَأَتَظَرُرُوا إِنِّي
مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٨﴾

فَأَنْجَيْتُهُ وَآلَدِينَ مَعَهُ وَبِرَحْمَةِ مَنِّيَا
وَقَطَعْنَا دَابِرَ الْدِينِ كَذَبُوا يَا يَتَّيَا وَمَا
كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٩﴾

وَإِلَى شَمُودٍ أَخَاهُمْ صَدِيقَاهُ قَالَ يَكْتُوبُ
أَعْبُدُهُ وَاللَّهُ مَالَكُمْ مِنْ إِلَهٍ عَيْرُهُ وَقَدْ
جَاءَكُمْ بِيَتَّهُ مِنْ رَبِّكُمْ هَذِهِ نَافَةٌ
اللَّهُ لَكُمْ نَعْيَةٌ فَنَرُوهَا تَأْكُلُ فِي
أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَمْسُوهَا سُوءٌ فِي أَحْدَاثِ
عَذَابِ الْيَمِّ ﴿١٠﴾

وَأَذْكُرُهُ وَلِإِذْ جَعَلَكُمْ خَلَقَاهُ مِنْ بَعْدِ
عَادٍ وَنَوَّأَكُمْ فِي الْأَرْضِ تَتَّخِذُونَ
مِنْ سُهُولِهَا فُصُورًا وَتَحْسُونَ الْجِبَالَ
بُيُوتًا فَأَذْكُرُهُ وَأَرْءَاهُ اللَّهُ وَلَا تَعْشُوا

lah, kuma kada ku yi barna a cikin kasa kuna māsu fasādi.”⁽¹⁾

75. Mashawarta, wadanda suka yi girman kai daga mutanensa suka ce ga wadanda aka raunaran,⁽²⁾ ga wadanda suka yi īmāni daga gare su: “Shin, kunā sanin cēwa Sālihu manzo ne daga Ubangijinsa?” Suka ce: “Lalle ne mū, da abin da aka aiko shi, māsu īmāni ne.”

76. Wadanda suka yi girman kai suka ce: “Lalle ne mu, ga abin da kuka yi īmāni da shi kāfirai ne.”

77. Sai suka sōke rākumar, kuma suka kangare daga barin umunrin Ubangijinsu, kuma suka ce: “Yā Sālihu! Ka zō mana da abin da kake yi mana wa'adi da shi, idan kā kasance daga manzanni!”

78. Sai tsāwa ta kāmā su, sabōda haka suka wāyi gari a cikin gidansu guggurfāne!

79. Sai ya jūya daga barinsu, kuma ya ce: “Ya mutānena! Lalle ne, hakīka, nā iyār muku da manzancin Ubangijina. Kuma nā yi muku nasiha, kuma amma bā ku son māsu nasiha!”

80. Da Lūdu, a lōkacin da ya ce wa mutānensa: “Shin, kunā jē wa alfāsha, bābu kōwa da ya gabāce ku da ita daga halittu?

فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٦﴾

قَالَ الْمَلَائِكَةُ لِلَّذِينَ أَسْتَكَبُوا مِنْ قَوْمِهِ
لِلَّذِينَ أَشْتَضَعُفُوا لِئَنَّهُمْ أَمَنُوا مِنْهُمْ
أَتَعْلَمُونَ أَنَّ صَدِيقَهَا مُرْسَلٌ مِّنْ رَّبِّهِ
قَالُوا إِنَّا يَعْلَمُ مَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٧﴾

قَالَ الَّذِينَ أَسْتَكَبُوا إِنَّا يَا لَذِي
عَامِنْتُمْ بِهِ كَفَرُونَ ﴿٨﴾
فَعَقَرُوا الْأَنْوَافَةَ وَعَتَّوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ
وَقَالُوا يَكْسِلُهُ أَتَيْنَا يَمَانًا
كَعْنَتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٩﴾

فَأَخْذَهُمْ أَرْجَفَهُ فَاصْبَحُوْ فِي دَارِهِمْ
جَاهِمِينَ ﴿١٠﴾

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ وَقَالَ يَكْوِمْ لَقَدْ
أَبْغَثْتُكُمْ رِسَالَةَ رَبِّيْ وَنَصَّحْتُ
كُمْ وَلَكِنْ لَا تَخْبُونَ النَّصْحَيْنَ ﴿١١﴾

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأُتُنَّ أَفْحَشَةَ مَا
سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِّنَ الْعَالَمِينَ ﴿١٢﴾

(1) Fasādi kalmar Lārabci ce, ma'anarta barna. Watau an ce musu kada su yi barna cikin barna dōmin haka nan zai sanya barnar ta game kasa du ka har bā zā a gane mūninta ba.

(2) Shugabanni suka cē wa mabiyansu māsu rauni, wadanda suka yi īmāni da Manzon Allah Sālihu. Amma ba su yi magana da māsu karfin īmāni ba, dōmin sun yanke kauna daga gare su.

81. "Lalle ne ku, hakīka, kunā jē wa maza da sha'awa, baicin mata: Ā'a, kū mutāne ne mabarnata."

82. Kuma bābu abin da ya kasance jawābin mutānensa, fāce dai suka ce: "Ku fitar da su daga alkaryarku: lalle ne sū, wasu mutāne ne, māsu da'awar tsarki!"

83. Sai Muka tsīrar da shi, shī da iyālansa, fāce matarsa, ta kasance daga māsu wanzuwa.

84. Kuma Muka yi ruwa a kansu da wani irin ruwa: sai ka dūba yadda ākibar māsu laifi ta kasance!

85. Kuma zuwa Madayana da-n'uwansu Shu'aibu, ya ce: "Ya mutānena! Ku bauta wa Allah; bā ku da wani abin bauta wa, waninSa. Lalle ne, wata hujja bayyananniya daga Ubangijinku tā zō muku! Sai ku cika mūdu da sikeli, kuma kada ku nakasa wa mutāne kāyansu, kuma kada ku yi fasādi a cikin fasa a bāyan gyaranta. Wannan ne mafi alhēri a gare ku, idan kun kasance mūminai.

86. "Kuma kada ku zauna ga kōwane tafarki kunā kyacēwa, kuma kunā kangēwa, daga hanyar Allah, ga wanda ya yi īmāni da Shi, kuma kunā nēman ta ta zama karkatacciya, kuma ku tuna, a lō-kacin da kuka kasance kadan, sai Ya yawaita ku, kuma ku dūba yad-da ākibar māsu fasādi ta kasance.

87. "Kuma idan wata fungiya daga gare ku ta kasance ta yi īmāni da abin da aka aiko ni da shi, kuma wata fungiya ba ta yi īmāni ba, to,

إِنَّكُمْ لَتَأْلُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِّنْ دُولَتِ النِّسَاءِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿٨١﴾

وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَاتَلُوا أَخْرِجُوهُمْ مِّنْ قَرِيَّتِكُمْ إِنَّهُمْ أَنَاسٌ يَتَظَاهِرُونَ ﴿٨٢﴾

فَأَنْجَيْتَهُمْ وَأَهْلَهُمْ إِلَّا أَمْرَاتُهُمْ كَانَتْ مِنَ الْغَالِبِينَ ﴿٨٣﴾

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَلْقَبَةُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٨٤﴾

وَإِلَى مَدِينَ أَخَاهُمْ سُعِيتَ أَقَالْ يَأْتُوْهُمْ أَعْبُدُوا لِلَّهِ مَا لَكُمْ مِّنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ فَقَدْ جَاءَتْكُمْ بِيَنَّهٗ مِّنْ رَّبِّكُمْ فَأَوْفُوا

الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْحَسُوا أَنَّاسٌ أَشْيَاءُهُمْ وَلَا نُقْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٨٥﴾

وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صَرَاطٍ تُؤْدِيُونَ وَتَصْدُرُونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ مِنْ أَمْرِنَ

يْهِ وَتَبْغُونَهَا عَوْجَاجَ وَذَرْقَوْ إِذْ

كُنْتُمْ قَلِيلًا فَكَثَرْ كُمْ وَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَلْقَبَةُ الْمُفَسِّدِينَ ﴿٨٦﴾

وَإِنْ كَانَ طَائِفَةٌ قَنْكُمْ أَمْوَأْ بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ وَطَائِفَةٌ لَّمْ يُؤْمِنُوا

ku yi haſkuri, har Allah Ya yi hukunci a tsakāninmu; kuma Shi ne Mafī alhērin māsu hukunci.”

88. Mashawarta wadanda suka kangare daga mutānensa, suka ce: “Lalle ne, munā fitar da kai, Yā Shu'aibu, kai da wadanda suka yi īmāni tāre da kai, daga alkaryarmu; kō kuwa lalle ku kōmo a cikin addinimū.” Ya ce: “Ashe! Kuma kō dā mun kasance māsu kī?”

89. “Lalle ne mun kirkira karya ga Allah idan mun kōma a cikin addininku a bāyan lōkacin da Allah ya tsīrar da mu daga gare shi, kuma bā ya kasancewa a gare mu, mu kōma a cikinsa, fāce idan Allah, Ubangijinmu Ya so. Ubangijinmu Yā yalwaci dukan kōme ga ilmi. Ga Allah muka dōgara. Yā Ubangijinmu! Ka yi hukunci a tsakāninmu da tsakānin mutānenmu da gaskiya, kuma Kai ne Mafī alhērin māsu hukunci.”

90. Kuma mashawarta wadanda suka kāſirta daga mutānensa, suka ce: “Lalle ne, idan kun bi Shu'aibu, haſkīka kū, a lōkacin nan, māsu hasāra ne.”

91. Sai tsāwa ta kāma su, sabōda haka suka wāyi gari, a cikin gidansu, sunā guggurfāne.

92. Wadanda suka karyata Shu'aibu kamar ba su zauna ba a cikinta, wadanda suka karyata Shu'aibu, sun kasance sū ne māsu hasāra!

93. Sai ya jūya daga barinsu, kuma ya ce: “Yā mutānena! Haſ-

فَاصْرِرُوا حَقَّاً يَحْكُمُ اللَّهُ بِيَقْنَاطِنَا وَهُوَ
خَيْرُ الْحَاسِكِينَ ﴿١٨﴾

* قَالَ الْمَلَائِكَةُ الَّذِينَ أَسْتَكَبُرُوا مِنْ قَوْمِهِ
لَنْخِرَجَنَّكُمْ يَشْعَبِيْتُ وَالَّذِينَ إِمْسَأْتُمُّكُمْ مِنْ
قَوْمِيْتُمْ أَوْ تَعْوَدُنَّ فِي مِلَادِنَّكُمْ قَالَ أَلَوْلَكُمْ
كَهِينَ ﴿١٩﴾

فَدَافَرْتُمْ عَلَى اللَّهِ كَذِيلًا إِنْ عَدْنَافِ مِلَادِكُمْ بَعْدَ
إِذْ بَخَنَنَّا اللَّهَ مِنْهَا وَمَا يَكُونُ لَنَا أَنْ تَعُودَ
فِيهَا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا وَسَعَ رَبُّنَا كُلَّ
شَيْءٍ عَلَمَّا عَلَى اللَّهِ تَوْكِيدَنَّا أَفْتَحْ بَيْنَنَا
وَبَيْنَ قَوْمَنَا بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَتَّاحِينَ ﴿٢٠﴾

وَقَالَ الْمَلَائِكَةُ الَّذِينَ كَهْرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَيْنَ
أَتَبَعْتُمُ شَعِيْبَيَا إِنْ كُمْ أَذَا الْخَيْرِ وَنَ ﴿٢١﴾

فَلَأَخْذَنَّهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوْنَافِ دَارِهِ جَاثِمِينَ ﴿٢٢﴾

الَّذِينَ كَذَبُوا شَعِيْبَيَا كَأَنَّ لَمْ يَغْنَوْنَ فِيهَا
الَّذِينَ كَذَبُوا شَعِيْبَيَا كَأَوْهُمْ أَخْسَرِينَ ﴿٢٣﴾

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ وَقَالَ يَقُولُمْ لَقَدْ أَبَلَغْتُكُمْ

ka, nā iyar muku da sākonnin Ubangijina, kuma nā yi muku nasi-ha! To, yāya zan yi bakin ciki a kan mutāne kāfirai?"

94. Kuma ba Mu aika wani annabi⁽¹⁾ a cikin wata alkarya ba, fāce Mun kāma mutānenta da azāba da cūta, tsammāninsu sunā yin kaskantar da kai.

95. Sa'an nan kuma Muka musanya mai kyau a matsayin mum-mūna, har su yi yawa, kuma su ce: "Cūta da azāba sun shāfi ubanninmu." (Sai su kōma wa kāfirci)... Sai Mu kāmā su kwat-sam! alhāli kuwa sū, bā su sansancēwa.

96. Kuma dā lalle mutānen alkaryu sun yi īmāni kuma suka yi takawa, dā, hakīka, Mun būde albarkōki a kansu daga sama da kasa, kuma amma sun karyata, don haka Muka kāma su da abin da suka kasance sunā tārāwa.

97. Shin, mutānen alkaryu sun amince wa azābarMu ta jē musu da dare, alhāli kuwa sunā barci?

98. Kō kuwa mutānen alkaryu sun amince wa azābarMu ta jē musu da hantsi, alhāli kuwa sunā wāsa?

99. Shin fa, sun amince wa makarun Allah? To, bābu mai amince wa makarun Allah fāce mutāne māsu hasāra!

رِسَّلَتَنَا رِيقٌ وَنَصَّبْتُ لَكُمْ فَيَكِيفُ
إِسَىٰ عَلَىٰ قَوْمَ كَافِرِينَ ﴿٢٣﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا أَخْذَنَا أَهْلَهَا
بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَضَرَّعُونَ ﴿٢٤﴾

ثُمَّ بَدَلْنَا مَكَانًا سَيِّئَةً حَسَنَةً
حَتَّىٰ عَفَوْا وَقَلُّوا فَدَمَسَ عَابِرَاتِ الْضَّرَّاءِ
وَالسَّرَّاءِ فَأَخْذَنَاهُمْ بَعْتَةً وَهُمْ لَا
يَشْعُرُونَ ﴿٢٥﴾

وَلَوْا نَأَهْلَ الْقُرْيَىٰ مَأْمُوا وَأَتَقْوَا لَمْتَحَنَا
عَلَيْهِمْ بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
وَلَكِنْ كَذَبُوا فَأَخْذَنَاهُمْ بِمَا كَانُوا
يَكْسِبُونَ ﴿٢٦﴾

أَفَمِنْ أَهْلِ الْقُرْيَىٰ أَنْ يَأْتِيهِمْ بِأَسْنَا
بَيْتَاتٍ وَهُمْ نَابِمُونَ ﴿٢٧﴾

أَوَمِنْ أَهْلِ الْقُرْيَىٰ أَنْ يَأْتِيهِمْ بِأَسْنَا
صُنْجَىٰ وَهُمْ يَأْعَبُونَ ﴿٢٨﴾

أَفَمِنْ أَهْلِ الْقُرْيَىٰ أَنْ يَأْتِيهِمْ بِمَحْرَرٍ
اللَّهُ إِلَّا الْقَوْمُ الْخَيْرُونَ ﴿٢٩﴾

(1) Daga ãyā ta 94 zuwa ãyā ta 103 duka tālīki ne dōmin farkarwa ga muhimman maganganu wadanda kissoshin Annabawan nan da mutānensu suka kunsu, kuma aka ce haka dai sauran annabawa da ba a fada ba suka zauna da mutānensu a cikin fada a tsakanin gaskiya da karya.

100. Shin, kuma bai shiryar da wadanda suke gādon kasa ba daga bāyan mutānenta cēwa dā Munā so, dā Mun sāme su da zunubansu, kuma Mu rufe a kan zukātansu, sai su zama bā su ji?

101. Wadsancan alkaryu Munā gaya maka daga lābāransu, kuma lalle ne, hakīka manzanninMu sun jē musu da hujjōji bayyanannu; to, ba su kasance sunā yin īmāni da abin da suka karyata daga gabāni ba. Kamar wancan ne Allah Yake rufēwa a kan zukātan kāfirai.

102. Kuma ba Mu sāmi wani alkawari ba ga mafi yawansu, kuma lalle ne, Mun sāmi mafi yawansu, hakīka, fāsikai.

103. Sa'an nan kuma Mun aika Musa,^(١) daga bāyansu, da āyō-yinMu zuwa ga Fir'auna da majalisarsa, sai suka yi zālunci game da su. To, dūbi yadda ākibar mabar-nata take.

104. Kuma Musa ya ce: "Ya Fir'auna! Lalle ne nī, manzo ne daga Ubangijin halittu.

105. "Tabbatacce ne a kan kada in fadi kōme ga Allah fāce gaskiya. Lalle ne, nā zo muku da hujja bayyananniya daga Ubangijinku: sai ka saki Banī Isrā'il tāre da ni."

106. Ya ce: "Idan kā kasance kā zo da wata āyā, to, ka kāwō ta, idan kā kasance daga māsu gaskiya."

أَوْلَمْ يَهْدِ لِلّذِينَ يَرْوَى نَعْلَمْ أَنَّ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ
أَهْلِهَا أَنَّ لَوْنَشَاءَ أَصَبَّتْهُمْ بِنُوبُهُمْ
وَنَطَقَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ١٠٣

تَلَكَ الْقُرْيَ نَفَصُ عَيْنَكَ مِنْ أَبْيَاهَا
وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا
كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا مِنْ قَبْلِ
كَذَّلِكَ يَطْعَمُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الْكُفَّارِ ١٠٤

وَمَا وَجَدَنَ الْأَكْثَرُهُمْ مِنْ عَهْدِهِ وَانْوَجَدَنَا
أَكْثَرُهُمْ لَفَسِيقِينَ ١٠٥

لَمْ يَعْشَنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُوسَىٰ يَنْهَا تَبَّا إِلَى
فِرْعَوْنَ وَمَلِئَهُمْ فَظَاهِرُهَا فَانْظُرْ
كَيْفَ كَانَ عَلِيقَةُ الْمُفْسِدِينَ ١٠٦

وَقَالَ مُوسَىٰ يَنْهِرُ عَوْرَتٍ إِلَى رَسُولٍ مِنْ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ١٠٧

حَقِيقٌ عَلَى أَنَّ لَا أَوْلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقُّ قَدْ
جَعَلْتُكُمْ بَيْتَةً مِنْ رَبِّكُمْ فَأَرْسَلْ
مَعِيَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ ١٠٨

قَالَ إِنَّكُنْتَ جِئْنَتِي بِعَايِةً فَأَنِّي بِهَا إِنَّ
كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ١٠٩

(1) An fitar da kissar Banī Isrā'il dabam, dōmin tā funsa abūbuwa māsu yawa na fada a tsakānin karya da gaskiya, ta hanyōyi māsu yawa, a bayyane da bōye a cikin addini.

107. Sai ya jēfa sandarsa, sai gā ta kumurci bayyananne!

108. Kuma ya fizge hannunsa, sai ga shi fari ga māsu dūbi!

109. Mashāwarta daga mutānen Fir'auna suka ce: "Lalle ne, wan-nan, hafīka, masihirci ne mai ilmi."

110. "Yāna son ya fitar da ku daga kasarku: To, mēne ne kuke shāwartāwa?"

111. Suka ce: "Ka jinkirtar da shī, shī da dān'uwan-sa, kuma ka aika da māsu gayyar mutāne a cikin garūruwa –

112. "Su zō maka da duka masi-hirci, mai ilmi."

113. Kuma masihirta suka jē wa Fir'auna, suka ce: "Lalle ne, shin, munā da ijāra, idan mun kasance mū ne marinjaya?"

114. Ya ce: "Na'am, kuma lalle ne kunā a cikin makusanta."

115. Suka ce: "Ya Mūsā! Kō dai ka jēfa, kō kuwa mu kasance, mū ne, māsu jēfāwa?"

116. Ya ce: "Ku jēfa." To, a lōkacin da suka jēfa, suka sihirce idānun mutāne, kuma suka tsōratar da su: kuma suka jē da sihiri mai girma.

117. Kuma Muka yi wahayi zuwa ga Mūsā cēwa: "Ka jēfa sandarka." Sai gā ta tanā lākumar abin da suke karya da shi!

118. Gaskiya ta auku, kuma abin da suke aikatāwa ya bāci.

فَأَلْقَى عَصَاهُ فِي أَذَاهِ شَعْبَانْ مُبِينٌ ﴿١٧﴾

وَنَزَعَ يَدَهُ فِي أَذَاهِ بِضَاءَ لِلَّنْطَرِينَ ﴿١٨﴾

قَالَ الْمَلَائِكَةُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ إِنَّ هَذَا
لَسِحْرٌ عَلَيْهِمْ ﴿١٩﴾

يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ﴿٢٠﴾

قَالُوا أَرْجِهُ وَأَخْاهُ وَأَرْسِلْ فِي الْمَدَابِينَ حَيْشِرِينَ ﴿٢١﴾

يَا أُولَئِكَ بِكُلِّ سَحْرٍ عَلَيْهِمْ ﴿٢٢﴾

وَجَاهَ السَّخَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوا إِنَّا لَنَا أَخْرَى
إِنْ كُنَّا نَعْنَانَ الْغَلَيْنِ ﴿٢٣﴾

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَمَنِ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٢٤﴾

قَالُوا إِنَّمَا تُمُوحِّدُ إِنَّمَا تُلْقِي وَإِنَّمَا
تَكُونُ نَحْنُ الْمُلْقِيْنَ ﴿٢٥﴾

قَالَ الْقَوْافِلَمَا الْقَوْافِلَ سَحَرُوا أَعْيُنَ
النَّاسِ وَأَسْرَهُبُوهُمْ وَجَاهَ وَسِحْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٦﴾

* وَأَوْجَحَنَا إِلَى مُوسَى أَنَّ أَقْعَدَكُمْ فِي أَذَاهِ
تَلْقَفُ مَا يَأْتِيكُنَّ ﴿٢٧﴾

وَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

119. Sai aka rinjāye su a can, kuma suka jūya sunā faskantattu.

120. Kuma aka jēfar da masihirta, sunā māsu sujada.

121. Suka ce: "Mun yi īmāni da Ubangijin halittu.

122. "Ubangijin Mūsā da Harūna."

123. Fir'auna ya ce: "Ashe, kun yi īmāni da shi a gabānin in yi izni a gare ku? Lalle ne, wannan, hakīka, mākirci ne kuka mākirta a cikin birni, dōmin ku fitar da mutānensa daga gare shi: To, da sannu zā ku sani.

124. "Lalle ne, inā karkātse hannāyenku da kfafunku daga sābāni, sa'an nan kuma, hakīka, inā tsire ku gabā daya."

125. Suka ce: "Lalle ne mu, zuwa ga Ubangijinmu, māsu jūyāwa ne.

126. "Kuma bā ka zargin kōme daga gare mu fāce dōmin mun yi īmāni da āyōyin Ubangijinmu a lōkacin da suka zō mana! Ya Ubangijinmu! Ka zuba hakuri a kanmu, kuma Ka cika mana munā Musulmai!"⁽¹⁾

127. Kuma mashawarta daga mutānen Fir'auna suka ce: "Shin,

فَعَلِبُوا هُنَالِكَ وَانْقَلَبُوا صَغِيرِينَ ﴿١٦﴾

وَأَلْقَى السَّحْرَةُ سَجِيدِينَ ﴿١٧﴾

فَأُلْوَاءُ امْتَابِرَتِ الْعَالَمِينَ ﴿١٨﴾

رَبِّ مُوسَىٰ وَهَدَوْنَ ﴿١٩﴾

قَالَ فِرْعَوْنُ إِنَّمِنْسُ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَأْذِنَ
لَكُمْ إِنَّ هَذَا الْكَوْكَبُ مَكْرُومُوهُ فِي
الْمَدِيْنَةِ لِتُخْرِجُوهُ مِنْهَا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٢٠﴾

لَا قَطَعْنَ أَيْدِيْكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ
خَلْفِ ثُمَّ لَا صَبِيلَكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٢١﴾

فَأُلْوَاءُ إِنَّمِنْسُ بِهِ رَبِّنَ امْنَقِلَيُوتَ ﴿٢٢﴾

وَمَا تَنْقُمُ مِنَ إِلَّا أَنَّمِنْسَ بِهِ رَبِّنَ الْمَا
جَاءَ تَنَازِبَنَا أَفْعِيْ عَلَيْنَا صَبَرَا وَتَوَفَّنَا

مُسْلِمِينَ ﴿٢٣﴾

وَقَالَ الْمَلَائِمُنْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ أَنْذَرْمُوسَىٰ

(1) Musulmi shi ne wanda ya sallama kansa ga hukunce-hukuncen Allah wadanda wani annabin Allah ya zō da su, a cikin zāmaninsa. Sabōda haka ma'anar Musulmi shi ne mai sallamāwa ga hukuncin Allah, a kōwane zāmani, tun daga Ādamu har zuwa Rānar Kiyāma. Sai dai wannan al'umma ta Muhammadu tā kēbanta da sūnan Musulmi, addinīn kuma da sūnan Musulunci.

zā ka bar Mūsa da mutānensa, dōmin su yi barna a cikin kasa, kuma ya bar ka, kai da gumākanka?" Ya ce: "Zā mu yayyanka diyansu maza kuma mu rāya mātansu; kuma lalle ne mū, a bisa gare su, marinjāya ne."

128. Mūsā ya ce wa mutānensa⁽¹⁾: "Ku nēmi taimako da Allah, kuma ku yi hakuri: Lalle ne kasa ta Allah ce, Yāna gādar da ita ga wanda Yake so daga bāyinSa, kuma ākiba ta māsu takawa ce."

129. Suka ce: "An cūtar da mu daga gabānin ka zō mana, kuma daga bāyan da kā zō mana." Ya ce: "Akwai tsammānin Ubangijinku, Ya halaka makiyanku, kuma Ya sanya ku, ku maye a cikin kasa, sa'an nan Ya dūba yadda kuke aikatāwa."

130. Kuma lalle ne, hafīka, Mun kāma mutānen Fir'auna da tsananin shēkaru (fari) da nakasa daga 'ya yan itāce: tsammāninsu sunā tunāwa.

131. Sa'an nan idan wani alhēri ya jē musu, sai su ce: "Wannan nāmu ne," kuma idan masīfa ta sāme su, sai su yi shu'umci da Mūsā da wanda yake tāre da shi! To, shu'umcinsu a wurin Allah yake, kuma amma mafi yawansu bā su sani!

وَقَوْمَهُ رَلِيْقِيْدُ وَأَلْأَرْضِ وَيَدَرَكَ
وَإِلَهَتَكَ قَالَ سَنْقِيلُ ابْنَاءَهُمْ وَسَتَحِيَّهُ
نِسَاءَهُمْ وَإِلَيْهَا فَوَّهُمْ قَوِيْرُونَ ١٦٧

قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ أَسْتَعِنُ بِاللَّهِ
وَأَصْبِرُ وَإِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُوْرِثُهَا مَنْ يَشَاءُ
مِنْ عِبَادِهِ وَالْعَرْقَيْهُ الْمُتَّقِيْنَ ١٦٨

فَالْأُولَاءِ الْوَذِيْنَ امْنَ قَتْلَ أَنَّ تَأْتِيَنَا وَمِنْ بَعْدِهَا
جِئْنَاهُنَّا قَالَ عَسَى رَبُّكُمْ أَنْ يَهْلِكَ
عَدُوَّكُمْ وَيَسْتَخْلِفَكُمْ فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُ
كَيْفَ تَعْمَلُونَ ١٦٩

وَلَقَدْ أَخْذَنَا إِلَهَ فَرْعَوْنَ بِالسِّينَ
وَقَصِّرَ مِنْ الشَّمْرَتْ لِعَلَّهُمْ يَدْكُرُونَ ١٧٠

فَإِذَا جَاءَهُمُ الْحَسَنَةُ قَالُوا نَاهِيُّهُ وَإِنْ
تُصْبِهِمْ سَيِّئَةً يَظْلِيْرُ وَأَبْمُوسَ وَمَنْ
مَعَهُ وَالَّا إِنَّمَا طَلِيْرُهُمْ عِنْدَ اللَّهِ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ١٧١

(1) Maganar Mūsā ga Banī Isrā'ilā tā nūna cēwa sun ga azābar ta yi musu yawa, har sun fāra zargin Mūsā da cēwa ya sabbaba musu tsananin fitinar, da zōwarsa. Shi kuma ya lallāshe su da cēwa, "Kōme ya yi tsanani, to, saukinsa ya yi kusa."

132. Kuma suka ce: “Kō me ka zō mana da shi daga ãyā, dōmin ka sihirce mu da ita, to, ba mu zama, sabōda kai, māsu īmāni ba.”

133. Sai Muka aika a kansu da cikōwa, da fāra, da kwarkwata da kwādi da jini: ãyōyi abūbuwan rarrabēwa⁽¹⁾: sai suka kangare, kuma suka kasance mutāne māsu laifi.

134. Kuma a lōkacin da masifa ta auku a kansu, sukan ce: “Yā Mūsā! Ka rōka mana Ubangijinka, sabōda abin da Ya yi alkvari a wurinka, lalle ne idan ka kau da azābar daga barinmu, hakīka munā īmāni sabōda kai, kuma munā sakin Banī Isrā'ila tāre da kai.”

135. To, a lōkacin da Muka kuranye azāba daga barinsu zuwa ga wani ajali wanda suke māsu iske shi ne, sai gā su sunā warwarēwa!

136. Sai Muka yi azābar rāmuwa, daga gare su, sabōda haka Muka nutsar da su a cikin tēku, dōmin lalle ne sū, sun karyata game da ãyōyinMu, kuma sun kasance daga barinsu, gāfilai.

137. Kuma Muka gādar da mutānen, wañanda sun kasance anā raumana su, a gabacin kasa da yamacinta, wadda Muka sanya albarka a cikinta, kuma kalmar Ubangijinka mai kyau ta cika a kan

وَقَالُوا مِهْمَا تَأْتِيَنَا مِنْ إِيمَانِكُمْ لَتَسْخَرُنَا بِهَا
فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٢﴾

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الظُّفَرَانَ وَالْجَرَادَ
وَالْفُمَلَ وَالصِّفَادَعَ وَالدَّمَاءَ إِبَتْ
مُفَضَّلَاتٍ فَأَسْتَكْبِرُوا وَكَانُوا فَوْقَ أَهْمَانَ
مُجْرِيِّينَ ﴿١٣٣﴾

وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الْرِّجْرُ قَالُوا إِيمَوْسَى أَذْعُ
لَنَارِكَ بِمَا عَاهَدَ عِنْدَكُلِّنَ كَشَفَتَ
عَنَّا الْرِّجْرُ لِتَوْمِنَ لَكَ وَلَرْشَلَ
مَعَكَ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٣٤﴾

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الْرِّجْرَ إِلَى أَجْحِلِهِمْ
بَلَغُوْهُ إِذَا هُمْ يَنْكُثُونَ ﴿١٣٥﴾

فَأَنْتَ قَمَنْتَاهُمْ فَأَغْرَقْنَهُمْ فِي الْيَمِّ يَا نَهْمُ
كَذَّبُوا إِبَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا عَنْفِلِينَ ﴿١٣٦﴾

وَأَرْوَشْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا
يُسْتَعْصِمُونَ مَسْتَرِقَ الْأَرْضِ وَمَعْنَرِيهَا
الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ

(1) ãyōyin da suka jē musu a cikin lōkatai daban-daban dōmin a ja hankalinsu, kō zā su yi īmāni. Kōwace ãyā tanā kwāna bakwai sunā wahala da ita, sa'an nan su rōki Mūsā ya yi addu'a a kuranye ta, sa'an nan a bāyan wani lōkaci sai su kōma wa kāfircinsu, kamar yadda ãyōyi māsu biyar wannan suka bayyana.

Banī Isra'ilā, sabōda abin da suka yi na hakuri. Kuma Muka mutsuke abin da Fir'auna da mutānensa, suka kasance sunā sanā'antawa, da abin da suka kasance sunā shimidāwa.⁽¹⁾

138. Kuma Muka kētarar da Banī Isrā'ilā ga tēku, sai suka jē a kan wasu mutāne wadanda sunā lizimta da ibāda a kan wasu gu-māka, nāsu, suka ce: "Yā Mūsā! Ka sanya mana wani abin bautawa kamar yadda suke da abūbuwan bautāwa."⁽²⁾ Ya ce: "Lalle ne kū, mutāne ne kunā jahilta.

139. "Lalle ne wadsannan, abin da suke a cikinsa halakakke ne, kuma abin da suka kasance sunā aikātawa karya ne."

140. Ya ce: "Shin, wanin Allah, nikey nēma muku ya zama abin bautāwa, alhāli kuwa Shī (Allah) Ya fisita ku a kan halittu?"

141. Kuma a lōkacin da Muka tsīrar da ku daga mutānen Fir'auna, sunā tayā muku mugunyar azāba. 'Sunā karkashe diyanku maza, kuma sunā rāyar da matanku.' Kuma a cikin wangan akwai jarbabāwa daga Ubangijinku,⁽³⁾ Mai girma.

الْحُسْنَى عَلَيْهِ إِسْرَئِيلَ بِمَا صَبَرُواْ
وَدَمَرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ وَ
وَمَا كَانَ أُولَئِكُمْ يَرِثُونَ ﴿١٣﴾

وَجَوَزَنَا بِيَقِينٍ إِسْرَئِيلَ الْبَحْرَ فَأَتَوْا عَلَىْ
فَوْرَيْعَكُوفُونَ عَلَىْ أَصْنَامِهِمْ قَالُواْ
يَمْوُسَى أَجْعَلُ لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ
إِلَهٌ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿١٤﴾

إِنَّ هُؤُلَاءِ مُبَرَّ مَا هُمْ فِيهِ وَيَنْطَلِقُ مَا
كَانُواْ يَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

قَالَ أَغِيرُ اللَّهَ أَغِيرُكُمْ إِلَهًا وَهُوَ قَدَّسَكُمْ
عَلَىْ الْعَالَمَيْنَ ﴿١٦﴾

وَإِذَا نَجَيْتُكُمْ مِنْ أَلِفْ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ
سُوءَ الْعَذَابِ يُقْتَلُونَ أَبْنَاءَكُمْ
وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ كُفُورٌ فِي ذَلِكُمْ
بَلَّاءٌ مَنْ رَبَّكُمْ عَظِيمٌ ﴿١٧﴾

(1) Wannan shi ne karshen fadan gaskiya daga wajen Mūsā da karya daga wajen Fir'auna da rundunarsa da dùkiyarsa. Haka dai karya kōme duhunta, to, na banza ne, a karshe zā ta wātse.

(2) Farkon fadan karya da gaskiya a tsakānin Banī Isrā'ilā da Mūsā wajen son kōmawa ga al'ādu da kāri a cikin addini ta hanyar bidi'a.

(3) Lamīrin Musulmi ne wadanda ake yi wa magana yanzu a harshen Muhammadu, domin su wa'aztu da labarun mutanen farko.

142. Kuma Muka yi wa'adi ga Mūsa da dare talātin,⁽¹⁾ kuma Muka cikā su da gōma, sai mikatin Ubangijinsa ya cika dare arba'in. Kuma Mūsā ya ce wa dan'uwanisa, Hārūna: "Ka maye mini a cikin mutānena, kuma ka gyāra, kuma kada ka bi hanyar māsu fasādi."

143. Kuma a lōkacin da Mūsa ya jē ga mīkatin Mu, kuma Ubangijinsa Ya yi masa magana, shi Mūsā ya ce: "Yā Ubangijina! Ka nūna mini in yi dūbi zuwa gare Ka!" Ya ce: "Bā zā ka gan Ni ba, kuma amma ka dūba zuwa ga dūtse, to, idan ya tabbata a wurinsa, to, zā ka gan Ni." Sa'an nan a lōkacin da Ubangijinsa, Ya kuranye zuwa ga dūtsen, Ya sanyā shi niňakke. Kuma Mūsā ya fādi sōmamme. To, a lōkacin da ya farka, ya ce: "TsarkinKa yā tabbata! Nā tūba zuwa gare Ka, kuma ni ne farkon mūmīnai."

144. Ya ce: "Ya Mūsā! Lalle ne Nī, Nā zābe ka bisa ga mutāne da manzanciNa, kuma da maganāTa. Sabōda haka ka riķi abin da Nā bā ka, kuma ka kasance daga māsu gōdiya."

*وَوَعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثَيْتَ لِيَنَّهَ
وَأَشْفَمْنَاهُ بِعَشْرَ قَاتِمَ مِيقَاتُ رَبِّهِ
أَرْبَعَيْنَ لِيَنَّهَ وَقَالَ مُوسَى لِأَخِيهِ
هَرُونَ أَخْفِنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَبْغِ
سَيِّلَ الْمُفْسِدِينَ

وَلَمَّا جَاءَهُ مُوسَى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَمَهُ وَرَبُّهُ، قَالَ
رَبِّ أَرِفْ أَنْظَرْ إِلَيْكَ قَالَ لَنْ شَرِّيفِي
وَلَكِنْ أَنْظَرْ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنْ أَسْتَرَّ
مَكَانَهُ وَفَسَوَقَ تَرَيْ فَلَمَّا تَجَلَّ رَبُّهُ،
لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكَّا وَخَرَّ مُوسَى صَعْقاً
لِلْجَبَلِ أَفَاقَ قَالَ سُبْحَنَكَ تُبْتُ إِلَيْكَ وَأَنَا
أَوْلُ الْمُؤْمِنِينَ

قَالَ يَنْمُوسَقِي إِلَيْ أَصْطَفَتِيْكَ عَلَى الْأَنَّاسِ بِرِسَالَتِي
وَبِكَلْمَي فَخُذْمَاءَ أَتَيْتُكَ وَكُنْ مِنَ السَّكِيرِينَ

(1) Kissōshin da ke tafe daga nan, suna nūna hani ga a kāra wani abu a cikin umarnin Allah. Kōwane irin kāri shi ne ake cēwa bidi'a, kuma kō dā an yi shi ne da nufin kwarai. Bidi'a tanā kāwo fitina ga māsu ita.

145. Kuma Muka rubūta masa a cikin alluna daga kōwane abu, wa'azi da rarrabēwa ga dukan kōwane abu: "Sai ka rīke su da karfi, kuma ka umurci mutānenka, su yi rīko ga abin da yake mafī kyaunsu⁽¹⁾: Zā Ni nūna muku gidan fāsikai."

146. Zā Ni karkatar da wadanda suke yin girman kai a cikin kasa, bā da wani hakki ba, daga āyōyiNa. Kuma idan sun ga dukan āyā, bā zā su yi īmāni da ita ba, kuma idan sun ga hanyar shiriya, bā zā su rīke ta hanya ba, kuma idan sun ga hanyar bata, sai su rīke ta hanya. Wancanne, dōmin lalle ne su, sun karyata da āyōyinMu, kuma sun kasance, daga barinsu, gāfilai.

147. Kuma wadanda suka kar-yata game da āyōyinMu da gamuwa da Lāhira, ayyukansu sun bāci. Shin, ana saka musu, fāce da abin da suka kasance suna aikatāwa?

148. Kuma mutānen Mūsā suka rīki marāki⁽²⁾, jikin mutāne, yanā rūri, daga bāyan tafiyarsa, daga kāyan kawarsu. Shin, ba su ganī ba, cēwa lalle ne shi, bā ya yi musu magana, kuma bā ya shiryar da su ga hanya? Sun rīka shi, kuma sun kasance māsu zālunci.

وَكَتَبْنَا لَهُ فِي الْأَلْوَاحِ مِنْ كُلِّ
شَيْءٍ مَوْعِظَةً وَنَصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ
فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ وَأْمُرْ قَوْمَكَ يَا خُذْهَا بِأَحْسَنِهَا
سَأُورِكُمْ دَارَ الْفَسِيقِينَ ﴿١٥٠﴾

سَأَضِيفُ عَنْ إِيمَانِ الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي
الْأَرْضِ يَعْتِيرُ الْحَقَّ وَإِنْ يَرَوْا كُلَّ إِيمَانٍ
لَا يُؤْمِنُوا بِهَا وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ لَا
يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الْغَيِّ
لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَذَّابُونَ
يَا أَيُّتَنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٥١﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِإِيمَانِنَا وَلَفَاءَ الْآخِرَةِ
جِئْتُمْ أَعْمَلَهُمْ هُنَّ هُنَّ بُحْرَوْنَ إِلَامًا كَافُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٥٢﴾

وَلَا تَحْذِذْ فَوْمَ مُوسَى مِنْ بَعْدِهِ مِنْ حُلْيَّهُمْ
عِجَالًا جَسَدًا لَهُ وَخُوارَ الْمَرِيرَقَا أَنَّهُ
لَا يَكُلُّهُمْ وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا
أَنْخَدُوهُ وَكَانُوا ظَلَمِينَ ﴿١٥٣﴾

(1) Mafī kyau daga Taurata shi ne wanda yake bayyananne; watau kada a yi aiki da abin da yake bai bayyana ba, sai da abin da ya bayyana, bayan an yarda cēwa dukansu daga Allah suke.

(2) Rīkon marāki shi ne bauta masa. Shī marākin an yī shi ne da mundāyen kawarsu, yanā da jiki irin na mutāne, kuma yanā rūri kamar na shānu. Bā shi yin magana. Sun bauta masa a bāyan tafiyar Mūsā, a cikin kwana gōma na kārin Mīkātin.

149. Kuma a lōkacin da suka yi nadāma, kuma suka ga cēwa lalle ne sū, hakīka, sun bace, suka ce: "Hakīka, idan UbangijinMu bai yi mana rahama ba, kuma Ya gāfarta mana, lalle ne munā kasancēwa daga māsu hasāra."

150. Kuma a lōkacin da Mūsā ya kōma zuwa ga mutānensa, yanā mai fushi, mai bakin ciki, ya ce: "Tir da abin da kuka yi mini wakilci, a bāyana! Shin, kun nēmi gaggaraw umurnin Ubangijinku ne?" Kuma ya jefar da Allunan, kuma ya yi riķo ga kan dan'uwansa yana jan sa zuwa gare shi. Ya ce: "Yā dan'uwata! Lalle ne mutānen, sun dauke ni mai rauni, kuma sun yi kusa su kashe ni, sabōda haka kada ka dārantar da maķiya game da ni, kuma kada ka sanya ni tāre da mutāne azzālumai."

151. Ya ce: "Yā Ubangijina! Ka gāfarta mini, nī da dan'uwana, kuma Ka shigar da mu a cikin rahamarKa, alhāli kuwa Kai ne Mafi rahamar māsu rahama!"

152. Lalle ne wadanda suka riki marakin, wani fushi daga Ubangijsu da wani walākanci a cikin rāyuwar dūniya, zā su sāme su: Kuma kamar wangan ne Muke sāka wa māsu kirkira karya.

153. Kuma wadanda suka aikata miyāgun ayyuka, sa'an nan suka tūba daga bāyansu kuma suka yi īmāni, lalle ne Ubangijinka daga bāyansu, hakīka, Mai gāfara ne, Mai jin kai.

وَلَمَّا سُقِطَ فِي أَيْدِيهِمْ وَرَأُوا أَنَّهُمْ قَدْ
ضَلُّوا قَالُوا لِيْلَيْنَ لَمْ يَرَ حَمَّارَنَا
وَيَغْفِرَنَا لَنَا كُونَنَا مِنَ الْخَسِيرِينَ

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ عَصَبَنَ أَسْفَاقَاهُ
بِسْمَهَا خَلَفَتْهُ مِنْ بَعْدِهِ أَعْلَمَهُ أَمْرَ
رِئَكُرُّ وَالْقَيْ أَلْأَوْحَ وَلَخَذَرِسْ لَخِيَهُ
يَهْجُهُهُ إِلَيْهِ قَالَ أَبْنَ أَمْ إِنَّ الْقَوْمَ
أَسْتَضْعَفُونِي وَكَادُوا يَقْتُلُونِي فَلَا
شُمِّثَتِ بِالْأَغْدَاءِ وَلَا تَجْعَلْنِي مَعَ الْقَوْمِ
الظَّالِمِينَ

قَالَ رَبِّيْ أَغْفِرْ لِيْ وَلِأَخِيْ وَلَدَخْنَاتِيْ
رَحْمَتِكَ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الْرَّاحِمِينَ

إِنَّ الَّذِينَ اخْنَدُوا الْعِجَلَ سَيِّنَاهُمْ عَنْ
مَنْ رَبَّهُمْ وَذَلَّةً فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَكَذَلِكَ
بَخَزِيَ الْمُفْتَرِّينَ

وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِنْ
بَعْدِهَا وَأَمْنُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا
لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ

154. Kuma a lōkacin da fushin ya kwanta daga barin Mūsā, sai ya rīki Allunan, kuma a cikin kwa-fensu akwai shiriya da rahama ga wadanda suke sū, ga Ubangijinsu, māsu jin tsōro ne.

155. Kuma Mūsā ya zābi mutānensa, namiji saba'in, dōmin miñatīn Mu. To, a lōkacin da tsāwa ta kāma su, ya ce: "Yā Ubangijina! Dā Kā so, dā Kā halakar da su daga gabāni, sū da ni. Shin, zā Ka halaka mu, sabōda abin da wāwāyen daga gare mu suka aikata? Ba ta zama ba fāce fitinarKa, Kanā batarwa, da ita, wanda Kake so, kuma Kanā shiryarwa, da ita, wanda Kake so; Kai ne Majibincinmu. Sai Ka gāfarta mana; kuma Ka yi mana rahama, alhālī kuwa Kai ne Mafī alhērin māsu gāfara.

156. "Kuma Ka rubūta mana alhēri a cikin wannan dūniya, kuma a cikin Lāhira. Lalle ne mū, mun tūba zuwa gare Ka." Ya ce: "Azāba Ta Inā sāmu, da ita, wanda Nike so, kuma rahama Ta, ta yalwaci dukan kōme. Sa'an nan zā Ni rubūta ta ga wadanda suke yin taķawa, kuma sunā bāyar da zakka, da wa-danda suke, game da āyoyin Mu mūminai ne;

157. "Wadanda suke sunā bin Manzo⁽¹⁾, Annabi, Ummiyi wan-da suke sāmun sa rubūce a wu-rinsu, a cikin Attaura da Linjīla;

وَلَمَّا سَكَنَ عَنْ مُوسَى الْعَصْبُ أَخْذَ لِأَوَّلِ
وَفِي سُخْرَتْهَا هُدًى وَرَحْمَةً لِلَّذِينَ هُمْ لَيْتَهُمْ
يَرْهَبُونَ

وَأَخْتَارَ مُوسَى قَوْمَهُ وَسَبَعِينَ رَجُلًا
لِمِيقَاتِنَا فَلَمَّا أَخْذَنَاهُمْ أَرْجُمَهُ فَالْأَرْبَتُ لَوْ
شِئْتَ أَهْلَكْتَهُمْ مِنْ قَبْلٍ وَإِنِّي أَنْهَلْكُمَا
بِمَا فَعَلْتُ السُّفَهَاءَ مِنْ أَنِّي إِلَّا فَقْتُكُ
تُضْلِلُ بِهَا مَنْ شَاءَ وَهَدَى مَنْ شَاءَ أَنْتَ
وَلِيُشَانَا فَأَغْفِرْلَنَا وَأَرْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ
١٥٥

* وَأَكْتَبْتُ لَنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً
وَفِي الْآخِرَةِ إِنَّا هُدَنَا إِلَيْكَ قَالَ عَذَابِي
أُصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاءَ وَرَحْمَتِي وَسَعَتْ كُلَّ
شَيْءٍ فَسَأَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ
وَيُؤْمِنُونَ أَرْكَوْدَةً وَالَّذِينَ هُمْ بِعَايِتَنا
١٥٦
يُؤْمِنُونَ

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ
الَّذِي يَحِدُّونَهُ، مَكَنِّيْتُهُ بِعِنْدَهُ فِي

(1) Bayānin bisharar Attaura da Linjīla game da Annabi Muhammadu, tsira da aminci su tabbata a gare shi. Kuma bishārar da Allah ya gaya wa Annabi Mūsā a wurin Miñatinsa tāre da mutāne saba'in, dōmin maganar dinke take.

yanā umurnin su da alhēri, kuma yana hana su daga barin abin da bā a so; kuma yana halatta musu abūbuwa māsu dadī, kuma yana haramtarwar mūnana a kansu. Kuma yanā kāyar da nauyinsu daga barinsu, da kūkummai wadannan da suka kasance a kansu. To, wadanda suka yi īmāni da shi kuma suka karfafa shi, kuma suka tai-make shi, kuma suka bi haske wanda aka saukar tāre da shi, wadannan ne māsu cin nasara.”

158. Ka ce: “Yā kū mutāne!⁽¹⁾ Lalle ne nī manzon Allah ne zuwa gare ku, gabā daya. (Allah) Wanda Yake Shi ne da mulkin sammai da kasa: Bābu wani abin bautawa fāce Shi, Yanā rāyarwa, kuma Yanā matarwa, sai ku yi īmāni da Allah da ManzonSa, Annabi, Ummiyyi, wanda yake yin īmāni da Allah da kalmominSa: ku bī shi, tsammānniku, kunā shiryuwa.”

159. Kuma daga mutānen⁽²⁾ Mūsā akwai al'umma, sunā shiryarwa da gaskiya, kuma da ita suke yin ādalci.

160. Kuma Muka yayyanka su sibdī gōma shā biyu, al'ummai. Kuma Muka yi wahayi zuwa ga Mūsā a lōkacin da mutānensa suka nēme shi, ga shāyarwa, cēwa: “Ka

الْتَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ
بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَا هُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَيَحْلِلُ لَهُمُ الظِّلْبَتَ وَيُنْحِرِمُ عَلَيْهِمُ
الْخَبِيثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ
الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَالَّذِينَ أَمْتَوْيَهُ
وَعَزَّرْوَهُ وَصَرَوْهُ وَأَنْبَغُوا الْنُّورَ الَّذِي
أُنْزِلَ مَعَهُ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٥٧﴾

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ
جَمِيعًا أَلَذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْكِمُ وَيُنْسِتُ
فَعَامِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ الَّتِي أَلَمْ يَ
أَلَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَتِهِ وَأَتَيْعُوهُ
لَعَلَّكُمْ تَهَدَّوْنَ ﴿١٥٨﴾

وَمِنْ قَوْمِ مُوسَىٰ أَمَةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِيقَةِ
وَيَهُدُونَ بِالْحَقِيقَةِ ﴿١٥٩﴾

وَقَطَعْتُهُمْ أُثْنَيْ عَشَرَةَ أَسْبَاطًا أَمْمًا
وَأَوْجَحْتُنَا إِلَى مُوسَىٰ إِذْ أَسْسَقْنَاهُ
قَوْمَهُ وَأَنْ أَضْرِبَ بِعَصَابَكَ الْحَجَرَ

(1) Mutāne a nan, anā nufin Yahūdu da wasunsu. Anā kiran su zuwa ga abin da Attaura ta yi musu bishāra da zuwansa, a cikin sifōfin da ta sifantā shi da su.

(2) Anā nūna cēwa duka yadda mutāne suka bāci, bā zā a rasa na kirki a cikinsu ba.

dōki dūtsen⁽¹⁾ da sandarka.” Sai marmaro gōma shā biyu suka būbbuga daga gare shi: Lalle ne kōwadanne mutāne sun san mashāyarsu. Kuma Muka sanya giringe ya yi musu inuwa, kuma Muka saukar da darba da tantabaru a kansu. “Ku ci daga māsu dādīn abin da Muka arzūta ku.” Kuma ba su zāluncē Muba; kuma amma rāyukansu suke zālunta.

161. Kuma a lōkacin da aka ce masu: “Ku zauna ga wannan alkarya⁽²⁾, kuma ku ci daga gare ta, inda kuka so, kuma ku ce: ‘Saryarwa,’ kuma ku shiga kōfa kuna māsu sujada: Mu gāfarta muku laifuffukanku, kuma zā Mu kāra wa māsu kyautatāwa.”

162. Sai wadanda suka yi zālunci daga gare su, suka musanya magna⁽³⁾ watar wadda aka ce musu, sai Muka aika azāba a kansu, daga sama, sabōda abin da suka kasance sunā yi na zālunci.

163. Kuma ka tambaye su daga alkarya wadda ta kasance kusa ga tēku, a lōkacin da suke kētare haddi a cikin Asabar, a lōkacin da kifāyensu, suke je musu a rānar

فَأَبْجَسَتْ مِنْهُ أَثْنَا عَشَرَةَ عَيْنًا قَدْ
عَمِّ كُلُّ أَنْوَسٍ مَشَرِّبَهُمْ وَظَلَّلَتْ
عَيْنَهُمُ الْقَسْنَمَ وَأَنْزَلَنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّ
وَالسَّلَوَى كُلُّهُ لِمَنْ طَبِّيَتْ مَا
رَزَقْنَا كُمْ وَمَا ظَلَمْوْنَا وَلَكِنْ
كَانُوا نَفْسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١٦٠﴾

وَإِذْ قِيلَ لَهُمْ أَسْكُنُوهُنَّ ذَلِكَ
وَكَلُّهُمْ هَا حَيَثُ شَاءُتْ وَقُولُوا
حَطَّةً وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا
نَقْفَرْ كُمْ خَطِيَّتِهِ كُمْ سَزَيْدٌ
الْمُحْسِنِينَ ﴿١٦١﴾

فَبَدَلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَوَلَّاعْتَرَ
الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَنْزَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجَزًا
مِنَ السَّمَاءِ إِمَّا كَانُوا يَظْلِمُونَ ﴿١٦٢﴾

وَسَعَلَهُمْ عَنِ الْقَرِيرَةِ الَّتِي كَانَتْ
حَاضِرَةً أَبْحَرِي إِذْ يَعْدُونَ فِي الْسَّبَبِ
إِذْ تَأْتِيهِمْ حِيَاتُهُمْ وَمَمْتَهِنَةُ

(1) Watau dūtsen da ya gudu da tufafinsa ne a lōkacin da yake yin wanka dōmin a nūnā wa Banī Isrā'ilā, wadanda suka sōkē shi da gwaiwa, cēwa lāfiya lau yake. Kuma aka umurce shi da daukar dūtsen, kuma yanzu aka umurce shi da ya dōke shi dōmin ruwa ya fito sabōda shansu.

(2) Alkaryar ita ce Baitil Ma'ādis, bisa shugabancin Yūsha'u. ‘Saryarwa’ watau a saryar mana da zunubinmu, yā Allah! ‘Shiga kōfa da sujada’, watau da tawāli'u.

(3) Suka musanya hidda da hindā: watau alkama. (Aya ta 161) Sai aka saukar da azāba a kansu, sabōda haka wannan yā nūna cēwa Allah ba ya son a musanya addininsa da kōme, sai dai mutum ya yi shi kamar yadda ya zo masa. Musanyawar umarnin, yākī ni ne a tsakānin gaskiya da kārya. Ma'anar hidda ita ce kāyar da zunubi.

Asabar⁽¹⁾ dinsu jere. Kuma a rānar da ba su yi Asabar ba, bā su zuwa gare su: Kamar wancan ne Muke jarraba su da abin da suka kasance sunā yi na fāsikanci.

164. Kuma a lōkacin da wata al'umma daga gare su ta ce: "Don me kuke yin wa'azi ga mutāne wadanda Allah Yake Mai halaka su, kō kuwa Mai yi musu azāba, azāba mai tsanani?" Suka ce: "Dōmin nēman hanzari zuwa ga Ubangi-jinku, kuma tsammāninsu, sunā yin ta'kawa."

165. To, a lōkacin da suka manta da abin da aka tunātar da su da shi, Mun tsīrar da wadanda suke hani daga cūta, kuma Muka kāma wadanda suka yi zālunci, da azāba mai tsanani dōmin abin da suka kasance sunā yi, na fasikanci.

166. Sa'an nan a lōkacin da suka yi girman kai daga barin abin da aka hana su daga gare shi, Muka ce musu: "Ku kasance birai kāskanttu."

167. Kuma a lōkacin da Ubangi-jinku Ya sanar, lalle ne, zā Ya aika a kansu (Yahūdu), zuwa Rānar Kiyāma, wanda zai dandana musu

شَرِّعَاهُ وَقَوْمًا لَا يَسْتَيْقُنُونَ لَا تَأْتِيهِمْ
كَذَلِكَ نَبْتُلُهُمْ بِمَا كَانُوا
يَفْسُدُونَ ﴿١٣﴾

وَإِذْ قَاتَلَ أَمَةً مِّنْهُمْ لَمْ يَغْلُظُنَّ فَوْمًا أَللَّهُ
مُهْلِكُهُمْ أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا قَاتَلُوا
مَعْذَرَةً إِلَى رَبِّكُمْ وَعَلَاهُمْ يَتَقُونَ ﴿١٤﴾

فَلَمَّا سُوِّا مَادِكَرْ رَوْبِيَةً أَجْنَبَتَا الَّذِينَ
يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوءِ وَأَحْدَنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا
بِعَذَابٍ بَيْسِنْ يَعْكُلُهُمْ يَفْسُدُونَ ﴿١٥﴾

فَلَمَّا عَنَّا مَاءً هُوَ عَنْهُ فَلَمَّا لَهُمْ كُوْنُوا قَرَدَةً
خَسِيعِينَ ﴿١٦﴾

وَإِذْ تَأْذَنَ رَبُّكَ لِيَعْثَنَ عَلَيْهِمْ إِلَى يَوْمِ
الْقِيَمَةِ مَنْ يَسُوْمُهُمْ سُوءُ العَذَابِ إِنَّ رَبَّكَ

(1) Wata alkarya anā ce da ita Ailata a bākin gābar Bahr Al Kulzum a zāmanin Dāwūda, Allah ya umurce su a kan harshen Dāwūda su riki Jumma'a rānar īdi, su yanke aiki a ciki, dōmin ibāda, sai suka ki Jumma'a suka zābi Asabar, ma'anarsa yankēwa. To, sai Allah ya tsananta musu. Ya hana su farautar kīfi a rānar Asabar, Ya halatta musu shi, a sauran kwānukan māko. Sai a rānar Asabar, su sāmi kīfi wani kan wani, amma sauran kwanuka bā su sāmunsu haka. Sai Iblis ya sanar da su ga su aikata matarar ruwa a gefen tēkun, a rānar Asabar, su būde kīfi ya shiga su rufe, har rānar Lahadi su kāma. Sai garin ya kasu uku: kashi daya suka yi farauta, wasu suka hana, sū kuma suka yi gāru a tsakāninsu da māsu yi, nā uku ba su yi farautar ba kuma ba su hana ba. A bāyan 'yan kwānaki sai aka mayar da māsu farautar birai, sa'an nan suka mutu.

mummunar azāba, lalle ne Ubangi-jinka, hafīka, Mai gaggawar ukūba ne, kuma Shī, hafīka, Mai gāfara ne, Mai jin kai.

168. Kuma Muka yayyanka su, a cikin kasa, al'ummōmi, daga gare su akwai sālihai, kuma daga gare su akwai wanda bā haka ba. Muka jarrabe su da abūbuwan alhēri da na musīfa: tsammāninsu, sunā kōmōwa.

169. Sai wasu 'yan bāya suka maye daga bāyansu, sun gaji Littāfin, sunā karbar sifar⁽¹⁾ wannan kaskantacciya, sunā cēwa: "Zā a gāfarta mana." Idan kuma wata sifa irinta ta zo, za su karbe ta. Shin, ba a karbi alkawarin Littāfi ba a kansu cēwa kada su fadā ga Allah, fāce gaskiya, alhāli kuwa sun karanta abin da yake a cikinsa, kuma Gidan Lāhira ne mafi alhēri ga wanda ya yi ta'kawa? Shin, bā zā ku hankalta ba?

170. Kuma wadanda suke rikēwa da Littāfi, kuma suka tsayar da salla, lalle ne Mū, bā Mu tōzarta lādar māsu gyārāwa.

171. Kuma a lōkacin da muka dāukaka dūtse⁽²⁾ sama da su, ka-

لَسْرِيعُ الْعَقَابِ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٧﴾

وَقَطَعْتُهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَمًا مِّنْهُمْ
الصَّالِحُونَ وَمِنْهُمْ دُونَ ذَلِكَ
وَبَأَنْوَاتِهِمْ بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ
لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٨﴾

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَرَثُوا الْكِتَابَ
يَاخْدُونَ عَرَضَ هَذَا الْأَذَنَى وَيَقُولُونَ
سَيُعَذَّرُنَا وَإِنَّا تَأْتِيهِمْ عَرَضٌ مُّشَاهِدٌ وَيَا حَدُودٌ
أَلَّا نُؤْخَذَ عَلَيْهِمْ مِّيقَاتُ الْكِتَابِ أَنْ لَا يَقُولُوا
عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقُّ وَرَسُوا مَا فِيهِ وَلَدَّارٌ
الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَتَّقَوْنَ إِنَّمَا
تَعْقِلُونَ ﴿١٩﴾

وَالَّذِينَ يُمْسِكُونَ بِالْكِتَابِ وَقَامُوا
الصَّلَاةَ إِنَّا لَا نُنْصِعُ أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ ﴿٢٠﴾

* وَإِذْ نَتَّقَنَا الْجَبَلَ فَوَقَهُمْ كَانَهُ، طُلَّهُ وَظَنَّا

(1) Sifar kaskantacciya ita ce kāyan dūniya na haram, kamar rashawa. An kira ta sifa dōmin bā aba ce mai tsayuwa da kanta ba, kuma bā sifar abin kirki ba, sai dai abin da yake halaka ne nan da nan. Tāke gaskiya fadā ne da addini, watau yāki a tsakānin gaskiya da karya.

(2) A lōkacin da Mūsa ya karanta wa Banī Isrā'il Attaura da hukunce-hukuncen da suke a cikinta, māsu wuya gare su, sai suka ki yarda da ita. Allah ya yanka dūtse daidai da garinsu, Ya dāukaka shi a kansu, ko su yi aiki da ita kō ya fādā a kansu. Daga nan idan suna salla, sai su yi sujada da rabin gōshi a kan tsāgin hagu, sunā kallon dūtsen. Kuma yin sujada a haka ya zama sunnarsu har yanzu. Watau bā a iya tsare gaskiya daga yākin karya sai an yi amfāni da wani karfi.

mar dai shi gurgije ne, kuma suka haKKake, lalle ne shi, mai fāduwa ne a gare su, (aka ce): “Ku karbi abin da Muka kāwo muku da karfi, kuma ku tuna abin da yake a cikinsa, tsammāninku kunā yin taKawa.”

172. Kuma a lōkacin da Ubangijinka Ya karbi (alkawari) daga diyan Ādam, daga bāyyayakinsu, a zuriyarsu, kuma Ya shaidar da su a kan rāyukansu, (Ya ce): “Shin, bā Nī ne Ubangijinku ba?” Suka ce: “Na'am! Mun yi shaida!”(Ya ce): “Kada ku ce a Rānar Kiyāma: Lalle ne mū, daga wannan, gafalallu ne.”⁽¹⁾

173. Kō kuwa ku ce: “Abin sani kawai, ubanninmu suka yi shirki daga farko, kuma mū, mun kasance zūriya daga bāyansu. Shin fa, Kanā halaka mu, sabōda abin da māsu bātāwa suka aikata?”

174. Kuma kamar haka Muke rarrabe ãyōyi, daki-daki; tsammāninsu, sunā kōmōwa.

175. Ka karanta a kansu lābārin wanda Muka kāwo masa⁽²⁾ ãyōyinMu, sai ya sābule daga gare su, sai Shaidan ya bi shi, sai ya kasance a cikin halakakku.

أَنَّهُ وَاقِعٌ بِهِمْ خُذُوا مَاءَ أَتَيْتُكُمْ بِقُوَّةٍ
وَأَذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٧﴾

وَإِذَا حَذَرَكَ مِنْ بَيْنِ أَيْمَانِكَ مِنْ طُهُورِهِ
دُرِّيَّهُمْ وَأَشَهَّهُمْ عَلَى أَنفُسِهِمْ أَسْبَثَ
بِرَّتِكْوُقَ الْوَابِلَ شَهِدْنَا أَنَّ تَقُولُوا يُوْمَ
الْقِيَمَةِ إِنَّا كُنَّا نَعْنَاهُ دَنَادَغِفَلِينَ ﴿٧﴾

أَوْ تَقُولُو إِنَّا أَسْرَكَ إِبَّا أَوْنَانِ مِنْ قَبْلِ
وَكُنَّا نَادِرِيَّةَ مِنْ بَعْدِهِمْ أَفْتَهِلَّكُنَا
بِمَا فَعَلَ الْمُبْطَلُونَ ﴿٧﴾

وَكَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَتِ وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٧﴾
وَأَنْلُ عَلَيْهِمْ بَأْلَذِي أَتَيْتُهُمْ إِنِّي تَنَاهَى فَأَنْسَلَخَ
مِنْهَا فَأَتَبَعَهُ الشَّيْطَانُ فَكَانَ مِنَ الْغَاوِيْنَ ﴿٧﴾

(1) Watau kada ku ce ba ku san wannan alkawari ba.

(2) Asalin kissar anā cēwa daga Bil'amu dan Bā'ura ne; Allah ya bā shi ilmi, sai ya bar ilmin. Yanā daga cikin mālaman Bani isrā'ilā, yā kasance wanda ake karbar addu'arsa, sunā gabatar da shi a cikin tsanance-tsanance, sai Mūsā ya aike shi zuwa ga Sarkin Madyana ya kirāye shi zuwa ga Allah. Sai Sarkin ya yanka masa kasa, ya bā shi, sai ya bi addinin Sarkin, ya bar addinin Mūsā. Ya zama misāli ga duk mālamin da bai yi aiki da ilminsia ba. Idan mālami ya halaka, to, yā fi Shaidan sharri dōmin haka Shaidan yake binsa wajen taimakon karya a kan gaskiya.

176. Kuma dā Mun so, da Mun daukakā shi da su, kuma amma shī, ya nēmi dawwama a cikin ḫasa, kuma ya bi son zūciyarsa. To, misālinsa kamar misālin kare ne, idan ka yi dauki a kansa ya yi lallage, kō kuwa ka bar shi sai ya yi lallage, wannan ne misālin mutāne wadanda suka karyata game da āyō-yinMu: Ka jēranta karātun lābārun; tsammāninsu sunā tunāni.

177. Tir da zama misāli, mutānen da suka karyata game da āyō-yinMu, kuma kansu suka kasance sunā zālunta.

178. Wanda⁽¹⁾ Allah Ya shiryar, to, shī ne Mai shiryuwa, kuma wanda Ya batar, to, wadannan sū ne māsu hasāra.

179. Kuma lalle ne, haᬁka, Mun halitta, sabōda Jahannama, māsu yawa daga aljannu da mutāne, sunā da zukāta, ba su fahimta da su, kuma sunā da idānu, bā su gani da su, kuma sunā da kunnuwa, ba su ji da su: wadancan kamar bisāshe suke. Ā'a, sū ne mafī bacēwa: Wadancan sū ne gafalallu.

180. Kuma Allah Yanā da sū-nāye māsu kyau⁽²⁾: sai ku rōke Shi

وَأَوْشَتَنَ الرَّفِعَةَ بِهَا وَلَكَنَّهُ وَأَخْدَى إِلَى
الْأَرْضِ وَأَتَّبَعَهُنَّهُ فَمَلَأُ^{١٧٣}
الْكَلْبُ إِنْ تَحْمِلُ عَلَيْهِ يَلْهَثُ أَوْ
تَرْكَعُ يَلْهَثُ ذَلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ
كَذَّبُوا يَعْبَرُونَ فَأَفْصَصَ الْقَصْصَ
لَعَلَّهُمْ يَتَكَبَّرُونَ

سَاءَ مَثَلًا الْقَوْمُ الَّذِينَ كَذَّبُوا يَأْتِيَنَا
وَأَفْسَهُمْ كَأَنُوا يُظْلَمُونَ

مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِيُّ وَمَنْ يُضْلَلُ
فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ

وَلَقَدْ ذَرَنَا لِجَهَنَّمَ كِبِيرًا مِنْ لَجَنْ وَالْإِنْسَانُ هُمْ
فُلُوبٌ لَا يَعْلَمُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْذِنْ لَا يُبَرُّونَ
بِهَا وَلَهُمْ إِذَا نَأَى لَا يَسْمَعُونَ بِهَا أَفَلَيْكُ
كَالْأَغْنَمُ بِلْ هُمْ أَضَلُّ أَفَلَيْكُ هُمْ أَنْفَلُونَ

وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى فَادْعُوهُ بِهَا وَدَرِّوا الَّذِينَ

(1) An sisanta Musulmi da abin da aka sisanta Yahūdu da shi cēwa a cikinsu akwai na kirki, kuma akwai miyāgu, dōmin yāki a tsakānin gaskiya da karya ya dōge.

(2) Wadanda suke rōkon Allah bā da sūnāyenSa māsu kyau ba, sū ne aka sisanta da dabbobi, har dabbobi sun fi su, dōmin dabba tanā gedun abin da yake cūtar ta, amma sū ba su san abin da yake cūtar su ba, balle su guje shi. Kuma anā fahimtar cēwa bā a rōkon Allah da wani sūna Nāsa, idan bai kasance a cikin sunayenSa māsu kyau ba, sai fa idan ya zama a dunkule ne, kamar a ce, "Ya Allah inā rōkon Ka da sūnayenKa wadanda na sani da wadanda ban sani ba," dōmin Hadīsi ya nūna a yi haka. Kiran Allah bā da sūnāyenSa māsu kyau ba yana cikin yāki a tsakānin karya da gaskiya.

da su, kuma ku bar wadanda suke yin ilhādi a cikin sūnāyenSa: Zā a sāka musu abin da suka kasance sunā aikatāwa.

181. Kuma daga wadanda Muka halitta akwai wata al'umma, sunā shiryarwa da gaskiya, kuma da ita suke yin ādalci.

182. Kuma wadanda suka kar-yata game da ãyøyinMu, zā Mu yi musu istidrāji daga inda ba su sani ba.

183. Kuma Inā yi musu jinkiri, lalle ne kaidīNa, mai karfi ne.

184. Shin, ba su yi tunāni ba, cēwa bābu wata hauka ga ma'abu-cinsu?⁽¹⁾ Shī bai zama ba fāce mai gargadī mai bayyanāwa.

185. Shin, ba su yi dūbi ba a cikin mulkin sammai da kasa, da kuma abin da Allah Ya halitta daga kōme, kuma akwai tsammāni kasancewar ajalinsu, hakīka, ya kusanta? To, da wane läbāri a bāyansa suke yin īmāni?

186. Wanda Allah Ya batar, to, bābu mai shiryarwa a gare shi: kuma Yanā barin su, a cikin batarsu sunā dimuwa.

187. Sunā tambayar ka⁽²⁾ daga Sa'a, a yaushe tabbatarta take? Ka

يَلْهُدُونَ فِي أَسْمَاعِهِمْ سَيُجْرِئُونَ مَا كَانُواْ

يَعْمَلُونَ

وَمَنْ حَكَمَنَا أَمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحُقْقِ وَبِهِ

يَعْدِلُونَ

وَالَّذِينَ كَذَّبُواْ بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدِرُهُمْ

مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ

وَأَفْلَى لَهُمْ إِنْ يَكُدِي مَتِينُ

أَوْلَئِكَ الَّذِينَ يَتَفَكَّرُونَ أَمَّا صَاحِبُهُمْ مَنْ جَنَّتْ إِنْ هُوَ

إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ

أَوْلَمْ يَنْظُرُواْ فِي مَلْكُوتِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ وَأَنَّ عَسَى أَنْ يَكُونَ

قَدْ أَقْرَبَ أَجْلَهُمْ فَإِنَّمَا يَحْدِثُ بَعْدَهُ دِيْوَنُونَ

مَنْ يُصْبِلِ اللَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ وَيَدْرُهُمْ فِي

طُغْيَانِهِمْ يَعْمَلُونَ

يَسْعَلُونَكَ عَنِ الْمَسَاعِي أَيَّانَ مُرْسَلَهَا قُلْ إِنَّمَا

(1) Watau, Annabi Muhammadu, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi, bā ya da hauka sai hankali, sabōda haka māsu yin addini da hauka, kamar māsu da'awar tasawwufi, karya suke yi, sunā fadā ne da gaskiya. Kuma sūkar mai wa'azi da sūnāye fadā da gaskiya ne.

(2) Tambayar abin da Allah bai bayyana shi ba, kamar Rānar Tāshin Kiyāma, yāki ne a tsakānin karya da gaskiya. Cēwa wani mutum yā san gaibi ko yanā iya kāwo alhēri kō ya tunkufe wani sharri, karya ne, kuma fadā da gaskiya ne.

ce: "Abin sani kawai, saninta a wurin Ubangijina yake. Bābu mai bayyana ta ga lōkacinta fāce Shī. Tā yi nauyi a cikin sammai da kasa. Bā zā ta zo muku ba fāce kwatsam." Sunā tambayar ka, kamar kai masani ne gare ta. Ka ce: "Abin sani kawai, saninta a wurin Allah yake, kuma amma mafi yawan mutāne bā su sani."

188. Ka ce: "Bā ni mallaka wa raina wani amfāni, kuma haka ban tunkude wata cūta, fāce abin da Allah Ya so. Kuma dā na kasance inā sanin gaibi, dā lalle ne, nā yawaita daga alhēri kuma cūta bā zā ta shāfe ni ba, nī ban zama ba fāce mai gargadī, kuma mai bāyar da bishāra ga mutāne wadanda suke yin īmāni."

189. Shī ne Wanda Ya halitta ku daga rai guda, kuma Ya sanya, daga gare ta, ma'auranta, dōmin ya nat-su zuwa gare⁽¹⁾ ta. Sa'an nan a lōkacin da ya rufe ta, ta yi ciki, ciki sassauka, sai ta shūde da shi. Sa'an nan a lōkacin da ya yi nauyi, sai suka rōki Allah, Ubangijinsu: "Lalle ne idan Ka bā mu abin kwarai, hafīka, zā mu kasance daga māsu gōdiya."

عَلِمُهَا عِنْدَ رَبِّي لَا يَجِدُهَا لَوْقَتَهَا إِلَّا هُوَ
ثَقَلَتْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا تَنْتَهِي كُلُّ أَلَا
بَغْتَةً يَسْعَلُونَكَ كَانَكَ حَقِيقَةً عَنْهَا قُلْ إِنَّمَا عِنْهَا
عِنْدَ اللَّهِ وَلَا كُنْ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨﴾

قُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا مِنِّي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا
مَا شَاءَ اللَّهُ وَلَوْكُنْتُ أَعْلَمُ الْغَيْبَاتِ
لَا سَتَكْرَتْ مِنَ الْحَيْرِ وَمَا مَسَخَ
الْسُّوْءَ إِنَّمَا إِلَّا دَنَدِيرُ وَبَشِيرٌ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١٩﴾

*هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تَقْسِيسٍ وَجَهَدٍ وَجَعَلَ
مِنْهَا رَوْحَهَا إِلَيْهَا إِلَيْهَا قَلَمَانَ تَغَشَّهَا
حَمَلَتْ حَتَّالًا حَفِيفًا فَمَرَّتْ بِهِ فَلَمَّا آتَقْلَتْ
دَعَوَ اللَّهَ رَبَّهُمَا لِئَنْ إِنَّمَا تَنْصَلِحُ
لَنْ كُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٢٠﴾

(1) Asalin halitta, rai guda ce, watau Ādam, Allah ya fitar da Hauwa'u daga Ādamu, ya mayar da ita mātarsa, daga gare su zūriya ta yadu, kuma ya zama sunnar rai, namijin ya natsu zuwa ga macen. Kuma daga nan zama ya ci gaba har idan mace ta yi ciki, bā ta damuwa da shi sai yā yi nauyi, ita da miji su dinga addu'a, sunā rōkon Allah. A bāyan bukātarsu tā biya sai su manta da Allah, su dōra jingina abūbuwa zuwa ga sabubbansu, su bar tunānin Mai sabbabawa. Daga nan abu ya yi zurfi har ya kasance shirki; bauta wa wani tāre da Allah, yāki ne a tsakānin gaskiya da karya.

190. To, a lōkacin da Ya bā su abin kwarai, suka sanya Masa abōkan tarayya a cikin abin da Ya ba su. To, Allah Yā tsarkaka daga abin da suke yi na shirki.

191. Shin, sunā shirki da abin da bā ya halittar kōme, kuma sū ne ake halittāwa?

192. Kuma bā su iya bāyar da taimako gare su, kuma kansu ma, bā su iya taimaka!

193. Kuma idan kun kirāye su zuwa ga shiriya, bā zā su bī ku ba, daidai ne a gare ku, shin, kun kirāye su, kō kuwa kū māsu kawaici ne!

194. Lalle ne wadannan da kuke kira, baicin Allah, bāyī ne misālanku: to, ku kirāye su, sa'ān nan su karfa muku, idan kun kasance māsu gaskiya!

195. Shin, sunā da kafāfu da suke yin tafiya da su? Kō sunā da hannāye da suke damka da su? Kō sunā da idānu da suke gani da su? Ko sunā da kunnuwa da suke saurāre da su? Ka ce: "Ku kirāwo abūbuwan⁽¹⁾ shirkinku sa'an nan kuma ku yi mini kaidi, sa'an nan kada ku saurāra mini.

196. "Lalle ne, majibincīna Allah ne Wanda Ya saukar da Littāfi, kuma Shī ne Yake jibintar sālihai.

197. "Kuma wadanda kuke kira, baicin Sa, bā su iya taimakōn ku, kuma kansu ma, bā su iya taimaka."

فَلَمَّا آتَهُمْ مَا صَلِحُوا جَعَلَ اللَّهُ وَشَرَكَاهُ فِيمَا
أَتَهُمْ مَا قَاتَلُوا اللَّهُ عَمَّا يُشَرِّكُونَ ﴿١٤٦﴾

أَيْسَرُ كُونَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿١٤٧﴾

وَلَا يَسْتَطِعُونَ لَهُمْ نَصْرًا وَلَا أَنْفُسُهُمْ
يَصْرُونَ ﴿١٤٨﴾

وَإِنْ تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ لَا يَتَّبِعُوكُمْ سَواءٌ
عَلَيْكُمْ كُوْكُبُ الدُّجَىٰ وَمَأْنَثُمْ صَلِيبُونَ ﴿١٤٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ نَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ عَبَادٌ
أَمْثَالُكُمْ فَإِذَا دَعُوهُمْ فَلَا يَسْتَهِجُبُوا
لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٥٠﴾

أَلَّهُمَّ أَرْجُلْ يَمْسُونَ بِهَا أَمْكَمْ أَدِيدٍ
يَطْسُونَ بِهَا أَمْلَهُمْ أَعْيُنٌ "بِصْرُونَ
بِهَا أَمْلَهُمْ أَذَانٌ" يَسْمَعُونَ بِهَا قُلْ أَدْمُوا
شَرَكَاهُ كُوشَمْ كِيدُونَ فَلَا تُنْظِرُونَ ﴿١٥١﴾

إِنَّ وَلِيَّ اللَّهِ الَّذِي نَزَّلَ الْكِتَابَ ۚ وَهُوَ
يَتَوَلَّ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٢﴾

وَالَّذِينَ نَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَطِعُونَ
نَصْرَكُهُ وَلَا أَنْفُسُهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿١٥٣﴾

(1) Bāyar da tsoro da wani abin bautāwa ko jingina wata bukāta a gare shi, duka yāki ne a tsakānin gaskiya da farya.

198. Kuma idan ka kirāye su zuwa ga shiriya, bā zā su ji ba, kuma kanā ganin su, sunā dūbi zuwa gare ka, alhāli kuwa sū, bā su gani.

199. Ka riķi abin da ya sauķaka; kuma ka yi umurni da alhēri, kuma ka kau da kai daga jāhilai.^(١)

200. Kuma imma wata fizga daga Shaidan ta fizge ka, sai ka nēmi tsari ga Allah. Lalle ne Shi, Mai jī ne, Masani.

201. Lalle ne wadanda suka yi takawa idan wani tāshin hankali daga Shaidan ya shāfe su, sai su tuna (Allah) sai gā su, sun zama masu basīra.

202. Kuma 'yan'uwansu (shaidanu) sunā taimakon su a cikin bata, sa'an nan kuma bā su takaitāwa.

203. Kuma idan ba ka je musu da wata āyā ba, su ce: "Don me ba ka kāga ta ba?" Ka ce: "Abin sani kawai, inā biyar abin da aka yō wahayi zuwa gare ni ne, daga Ubangijina. Wannan abūbuwan kula ne daga Ubanginku, da shiriya da rahama ga mutāne wadanda suke yin imāni."

204. Kuma idan an karanta^(٢) Alkur'āni sai ku saurara gare shi, kuma ku yi shiru: tsammāninku, anā yi muku rahama.

وَإِن تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ لَا يَسْمَعُوا وَتَرَهُمْ
يَنْظُرُونَ إِلَيْكُوكَ وَهُمْ لَا يُبَصِّرُونَ ﴿١٨﴾

خُذُ الْعُفُوَ وَأْمُرْ بِالْمُعْرِفَةِ وَأَغْرِضْ عَنِ
الْجَهَلِينَ ﴿١٩﴾

وَإِمَّا يَنْزَعُنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَاسْتَعِدْ
بِاللَّهِ إِنَّهُ وَسَمِيعٌ عَلَيْمٌ ﴿٢٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ آتَقْوَا إِذَا مَسَّهُمْ طَبِيفٌ مِّنْ
الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ ﴿٢١﴾

وَاحْوَنُهُمْ يَمْدُونَهُمْ فِي الْغَيْثِ شَدَّلَ
يُفْصِرُونَ ﴿٢٢﴾

وَإِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِنَاءً يَقُولُوا لَا جَنِينَتَهَا
قُلْ إِنَّمَا أَتَتِنَّهُ مَا يُوحَىٰ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ هَذَا
بَصَارٌ مِّنْ رَبِّكُوكَ وَهُدَىٰ وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ
يُؤْمِنُونَ ﴿٢٣﴾

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا
لَعَلَّكُمْ تُرَحَّمُونَ ﴿٢٤﴾

(1) Bayānifin sisfōsin mai wa'azi, watau mataimakin gaskiya a kan karya.

(2) Bāyān an sisanta Alkur'āni da cēwa abin kula ne ga māsu īmāni, sai kuma ya yi umurni da saurāre, a lōkacin da ake karatunsa. Sauraren yana wajabta a cikin salla, idan līman ya bayyana karātu kuma da a cikin huđubar Jumma'a. Yanā zama mustahabbi ga sauran lōkatai. Kur'āni shi ne abin da ake wa'azi da shi kuma shi ne āyā da kansa. Hana saurārensa yāki ne da gaskiya.

205. Kuma ka ambaci⁽¹⁾ Ubangijinka, a cikin ranka da kankan da kai, da tsōro, kuma kōmabāyan bayyanawa na magana, da sāfe da marece, kuma kada ka kasance daga gafalallu.

206. Lalle ne, wadanda ke wurin Ubangijinka bā su yin girman kai ga bauta Masa, kuma sunā tsarkake Shi da tasbīhi, kuma a gare Shi suke yin sujada.

وَأَذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَحِيقَةً
وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْعَدْوِ وَالْأَصَابِ
وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ ﴿٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ عَنْ دِرَبِكَ لَا يَسْتَكِنُونَ عَنْ
عِبَادَتِهِ وَيُسَيِّحُونَهُ وَلَهُ رَبُّسُجُودٌ ﴿٧﴾

SŪRATUL ANFĀL

سُورَةُ الْأَنْفَالِ

Tanā karantar da cēwa taimakon Allah, shī ne nasara ga māsu taķawa, bā karfinsu ba, da kuma shiryarwa ga dōkōkin yāki da abin da ya rātayu da yāki dōmin dāukaka kalmar Allah.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Suna tambayar ka⁽²⁾ ga gan̄-ma. Ka ce: “Ganima ta Allah da ManzonSa ce. Sai ku bi Allah da taķawa, kuma ku gyāra abin da

يَشْكُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ قُلْ أَلَا أَنَّا نَأْنَثُ لِلَّهِ
وَالرَّسُولُ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاصْبِرُوا ذَاتَ

(1) Sa'an nan kuma ya yi umurni da ambaton Allah da addu'a a farko da karshen rāna kamar yadda ya yi umurni da yin salla a wadannan lōkatai, watau wannan shi ne makamin gaskiya a kan karya.

(2) Yā fāra Sūrar da tambayar Sahabbai ga Annabi cēwa wāne ne ya fi cancanta da dūkiyar gan̄imar da aka sāmu a yākin Badar Babba, samāri mayāka kō tsōfaffi māsu bāyar da shāwara da ra'ayōyinsu, māsu kyau. Sa'an nan Ya yi jawābi da cēwa: “Ka ce ganimir ta Allah ce da ManzonSa”, saboda dalilan da suke tafe ga ḥayyin da suke biye. Ana nufi wanke sōja daga jāyayya a kan dūkiya. Allah Ya fi sani.

yake a tsakāninku, kuma ku yi dā'a ga Allah da ManzonSa, idan kun kasance mūminai."

2. Abin sani kawai, mūminai sū ne wadsanda suke idan an ambaci, Allah, zukātansu su firgita, kuma idan an karanta āyōyinSa a kansu, su fārā musu wani imāni, kuma ga Ubangijinsu suke dōgara;

3. Wadanda suke tsayar da salla, kuma daga abin da Muka arzūtā su sunā ciyarwa.⁽¹⁾

4. Wadannan sū ne mūminai da gaskiya. Sunā da darajōji a wurin Ubangijinsu, da wata gāfara da arziki na karimci.

5. Kamar yadda Ubangijinka Ya fitar da kai daga gidanka da gaskiya, alhāli kuwa lalle wani bangare na mūminai, hafīka, sunā kyāma.

6. Sunā jāyayya da kai a cikin (sha'anin) gaskiya a bāyan tā bayyana, kamar dai lalle anā kōra su zuwa ga mutuwa ne alhāli kuwa sunā kallo.

7. Kuma a lōkacin⁽²⁾ da Allah Yake yi muku alkawari da dayan fungiya biyu, cēwa lalle ita tāku ce:

(1) Watau sunā yin ibāda ta jiki da ta dūkiya, wājiba da nāfila.

(2) Asalin fitar Musulmi zuwa Badar shi ne Annabi ya ji lābārin Abu Sufyāna yā fito daga Makka da āyari zuwa Shām, watau "Syria", sai ya fita dōmin a kāma shi, suka sāmi Abu Sufyāna yā shige da dūkiya, sabōda haka Annabi daga Badar ya kōma Madīna. Wannan fita, anā kiran ta Badar Karama. Da Abu Sufyāna ya sāmi lābāri, sai ya aika wa Kuraishāwa, dōmin su fito, su tsare dūkiyarsu daga Musulmi. Annabi, da ya ji lābārin kōmōwar Abu Sufyāna, sai ya fita tāre da jama'arsa, wanda ya ji yana son fita, kuma yanā da abin hawa. Abu Sufyāna tāre da āyari sū ne wajen da bābu kaya. Ya'kin Kuraishawa shī ne wajen da yake da kaya. Musulmi a tsakiya. Abu Sufyāna ya saki hanya ya tsīra. Ya nēmi Kuraishāwa da su kōma, Abu Jahal ya ce sai Allah Yā yi hukunci a tsakāninsu da Muhammadu wanda ya kātse zumuntā, ya bar addinin iyāye.

بِيَنْكُمْ رَأَطْبَعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنْ كُثُرَ
مُؤْمِنِينَ ﴿٥﴾

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا دُكِرُوا اللَّهُ
وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا لَيَتُ عَلَيْهِمْ أَيْتُهُ وَ
زَادَهُمْ إِيمَانًا عَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٦﴾

الَّذِينَ يُقْسِمُونَ الصَّلَاةَ وَمَمَارِزَفَهُمْ
يُنْفِقُونَ ﴿٧﴾

أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًا لَهُمْ درجاتٌ
عِنْدَ رَبِّهِمْ وَمَعْفَرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٨﴾
كَمَا أَخْرَجَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ بَيْنِكُمْ بِالْحَقِّ وَإِنَّ
فِيقَامُنَّ الْمُؤْمِنِينَ لَكَرِهُونَ ﴿٩﴾

يُجَدِّلُونَكَ فِي الْحَقِّ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ كَانَمَا
يُسَاقُونَ إِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿١٠﴾

وَإِذْ يَعْدُكُمُ اللَّهُ إِلَّا خَدَى أَطْلَاهُتَنَّ أَنَّهَا
لَكُمْ وَلَوْدُونَ أَنَّهَا عَيْرَ ذَانَ الشَّوْكَةَ

kuma kunā gūrin cēwa lalle kungiya wadda bā ta da kaya ta kasance gare ku, kuma Allah Yanā nufin Ya tabbatar da gaskiya da kalmōminSa, kuma Ya kātse karshen kāfirai;

8. Dōmin Ya tabbatar da gaskiya, kuma Ya bāta karya, kuma kō dā māsu laifi sun ki.

9. A lōkacin da kuke nēman Ubangijinku taimako, sai Ya karba muku cēwa: “Lalle ne Nī, Mai taimakon ku ne da dubu daga mālā’iku, jēre.”

10. Kuma Allah bai sanya shi ba fāce dōmin bishāra, kuma dōmin zukātanku su natsu da shi, kuma taimakon, bai zama ba fāce daga wurin Allah: Lalle ne Allah Mabuwāyi ne, Mai hikima.

11. A lōkacin da (Allah) Yake rufe ku da gyangyadī, dōmin aminci daga gare Shi, kuma Yanā saukar da ruwa⁽¹⁾ daga sama, a kanku, dōmin Ya tsarkake ku da shi, kuma Ya tafiyar da kazantar Shaidan daga barinku, kuma dōmin Ya daure a kan zukātanku, kuma Ya tabbatar da kafāfu da shi.

12. A lōkacin da Ubangijinka Yake yin wahayi zuwa ga malā’iku cēwa: “Lalle ne Mu, Munā tārē da ku, sai ku tabbatar da wadsanda suka yi īmāni: zā Ni jēfa tsōro a

تَكُونُ لِكُوْنُ وَرِبِّيْدُ اللهُ أَنْ يَحْقِّقَ الْحَقَّ
بِكَيْمَتِهِ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكُفَّارِينَ ٧

لِيَحْقِّقَ الْحَقَّ وَيُبَطِّلَ الْبَطْلَ وَلَوْكَرَةَ
الْمُجْرِمُونَ ٨

إِذْ تَسْتَغْفِرُونَ رَبَّكُمْ فَأَسْتَجَابَ لَكُمْ أَنَّ
مُمْدُّكُمْ بِالْفِلِّ مِنَ الْمَلِكِيَّةِ مُرْدِفِينَ ٩

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشَرَىٰ وَلَظِيمَنِ يَهُ
فُلُوْيُكُمْ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللهِ إِنَّ
اللهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ١٠

إِذْ يَعْشِيْكُمُ الْأَنْعَاسَ أَمْنَةً مِنْهُ وَيُنْزَلُ
عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَا يُطَهِّرُكُمْ بِهِ
وَيُنْذِهُنَّ بَعْدَهُنَّ بِرَحْمَةِ الشَّيْطَانِ وَلَيَرْبِطَ عَلَى
فُلُوْيُكُمْ وَيُثْبِتَ بِهِ الْأَقْدَامَ ١١

إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ أَنَّ مَعَكُمْ
فَشَّيْطَانًا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا سَاقِيٌّ فِي قُلُوبِ

(1) A lōkacin zāfi ne na bazara, kuma aka faralta azumi, sai Allah Ya saukar da ruwa daidai da sansanin Musulmi, suka shā, suka yi wanka sa'an nan kuma aka daddale musu rairayi dōmin saukin tafiya.

cikin zukātan wadanda suka kāfirta, sai ku yi dūka bisa ga wuyōyi kuma ku yi dūka daga gare su ga dukan yatsu⁽¹⁾.

13. Wancan ne, dōmin lalle ne sū, sunā sāba wa Allah da Manzon-Sa. Kuma wanda ya sāba wa Allah da ManzonSa, to, lalle ne Allah Mai tsananin uķūba ne.

14. Wancan ne: “Ku dandane shi, kuma lalle ne akwai azābar wuta ga kāfirai”.

15. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Idan kun hadu da wadanda suka kāfirta ga yāki, to, kada ku jūya musu bāyayakinku.

16. Kuma duka wanda⁽²⁾ ya jūya musu bāyansa a yinin nan, fāce wanda ya karkata dōmin kōdayya, kō kuwa wanda ya jē dōmin haduwa da wata fungiya, to, lalle ne ya kōma da fushi daga Allah, kuma matattararsa Jahannama, kuma tir da makōma ita!

17. To, bā kū ne kuka kashe su ba; kuma amma Allah ne Ya kashe su: kuma ba ka yi jīfa ba a lōkacin da ka yi jīfa; kuma amma Allah ne Ya yi jīfar⁽³⁾: Kuma dōmin Ya jar-

(1) Sa'an nan kuma Annabi da umurnin Allah ya dēbi tsakuwa da hannunsa mai daraja ya jēfa a jihar kāfirai. Bābu wanda ya rage a cikinsu, fāce tsakuwar nan tā shiga a cikin idānunsa.

(2) Gudu a wurin yākin Jihādi shī ne mafī girman haram duka, matuƙar kāfirai ba su fi ninki biyu na adadin Musulmi ba, kamar yadda zai zo. Wanda ya yi gudu a wurin jihādi kamar yā nēmi kāfirci ya rinjāyi Musulunci ne.

(3) Kisan da aka yi musu, Allah ne Ya kashe su, haka Annabi ya dēbi tsakuwa da hannunsa mai daraja ya jēfa wa kāfirai, tsakuwar ta shiga cikin idānun kōwane dāya daga cikinsu. To, wannan jīfar daga Allah take. Saboda haka duk ganīmar dai ta Allah ce da ManzonSa, sai yadda Ya so, zā a raba ta.

الَّذِينَ كَفَرُوا أَرْعَبَ فَاضْرِبُوهُمْ فَوْزَانٍ
الْأَعْنَاقِ وَاضْرِبُوهُمْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ١٥

ذَلِكَ يَأْتِيهِمْ شَأْوَالَّهُ وَرَسُولُهُ وَمَنْ
يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ
الْعِقَابِ ١٦

ذَلِكُمْ فَدُوْقُوهُ وَأَنَّ لِلْكَافِرِينَ
عَذَابَ النَّارِ ١٧

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ إِذَا مَأْمَنُوا إِذَا لَقِيْسُمُ الَّذِينَ
كَفَرُوا رَحْفَافًا لَّوْلُهُمْ أَلَاذَبَارٌ ١٨

وَمَنْ يُوَلِّهِمْ يُوَمِّدُ دُبُرَهُ وَإِلَامَتْ حَرَقًا
لِقَتَالٍ أَوْ مَتَحَاجِنًا إِلَى فَعَةٍ فَقَدْ بَاءَ
بِغَضَبٍ مِّنَ اللَّهِ وَمَآوِلَهُ جَهَنَّمُ
وَبِئْسُ الْمَصِيرُ ١٩

فَلَمَّا نَقْتُلُهُمْ وَلَا كِنَّ اللَّهَ فَتَاهُمْ وَمَا
رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَا كِنَّ اللَّهَ رَمَى وَلَيُبْلِي
الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلَاءً حَسَنًا إِنَّ اللَّهَ

raba Musulmi da jarrabawa mai kyau daga gare Shi. Kuma Allah Mai ji ne, Masani.

18. Wancan ne, kuma lalle ne, Allah Mai raunana kaidin kāfirai ne.

19. Idan kun yi alfānun cin nasa-ra, to, lalle nasarar tā je muku, kuma idan kun hanu, to, shi ne mafī alhēri a gare ku, kuma idan kun kōma zā Mu kōma, kuma jama'ar-ku bā zā ta wadātar muku da kōme ba, kō dā tā yi yawa. Kuma lalle ne cēwa Allah Yanā tāre da mūminai!

20. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Ku yi dā'a ga Allah da Man-zonSa, kuma kada ku jūya daga barinSa, alhāli kunā ji.

21. Kuma kada ku kasance kammar wadanda suka ce: "Mun ji," alhāli kuwa sū, bā su ji.

22. Lalle ne, mafī sharrin dab-bōbi a wurin Allah, sū ne kurāme, bēbāye, wadanda bā su yin hankali.

23. Dā Allah Yā san wani alhēri a cikinsu, dā Yā jiyan da su, kuma kō dā Yā jiyan da su, haķīka, dā sun jūya, alhāli sū, sunā māsu hinjirēwa.

24. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Ku karba wa Allah, kuma ku karba wa Manzo, idan Ya kirāye ku zuwa ga abin da Yake rāyar da ku: Kuma ku sani cēwa Allah Yanā shāmakacēwa a tsakānin mutum da zūciyarsa, kuma lalle ne Shī, a zuwa gare Shi ake tāra ku.

25. Kuma ku ji tsōron fitina wadda bā ta sāmun wadanda suka

سميع عليه ﴿١﴾

ذلِكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ مُوهِنٌ كِيدَ الْكَفَرِينَ ﴿١٨﴾

إِنْ تَسْتَقْتِحُوا فَقَدْ جَاءَكُمُ الْفَتْحُ
وَإِنْ تَنْتَهُوا فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَإِنْ تَعُودُوا
نَعْدُ وَإِنْ تُغْنِيَ عَنْكُمْ فَقَاتَكُمْ شَيْئًا وَلَا
كَثُرَتْ وَأَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ إِذَا مَأْتُمْ أَطْبِعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ
وَلَا تُنَوِّعُ عَنْهُ وَإِنَّمَا تَسْمَعُونَ ﴿٢٠﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا سِعِنَا وَهُوَ لَا
يَسْمَعُونَ ﴿٢١﴾

* إِنَّ شَرَّ الدُّوَّابِ عِنْدَ اللَّهِ الْأَصْمُمُ الْبَكَّرُ
الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٢٢﴾

وَلَوْعَمَ اللَّهُ فِيهِمْ خَيْرًا لَا سَمْعَهُمْ وَلَا
أَسْمَعُهُمْ لَوْلَا وَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٢٣﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ إِذَا مَأْتُمْ أَسْتَجِبُو لَهُ
وَلِرَسُولِي إِذَا دَعَكُمْ لِمَا يَحْيِي كُمْ وَأَعْلَمُو
أَنَّ اللَّهَ يَحْوِلُ بَيْنَ الْمُرْءَ وَقَبْلَهُ وَأَنَّهُ
إِلَيْهِ تُخْشِرُونَ ﴿٢٤﴾

وَأَتَقُوْفُتُهُ لَا نُصِيبَنَ الَّذِينَ ظَلَمُوا

yi zälunci daga gare ku kēbe, kuma ku sani, lalle ne Allah Mai tsananin uküba ne.

26. Ku tuna a lōkacin da kuke kadān, wadanda ake raunanarwa a cikin kasa, kunā tsōron mutāne su cafe ku, sai Ya tattara ku (a wurin natsuwa, Madīna), kuma Ya karafā ku da taimakonSa, kuma Ya arzūtā ku daga abūbuwa māsu dādī: tsammāninku, kunā gōdēwa.

27. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Kada ku yaudari Allah da ManzonSa, kuma ku yaudari amānōninku, alhāli kuwa kunā sane.

28. Kuma ku sani cēwa abin sani kawai, dūkiyōyinku da 'yā'yanku, wata fitina ce, kuma lalle ne Allah, a wurinSa, akwai ijāra mai girma.

29. Ya kū wadanda suka yi īmāni! Idan kun bi Allah da tašawa, zai sanya muku mararraba (da tsōro) kuma Ya kankare kananān zunubanku daga barinku. Kuma Ya gāfarta muku. Kuma Allah ne Ma'abūcin falala mai girma.

30. Kuma a lōkacin da wa-danda⁽¹⁾ suka kāfīrta suke yin mākirci game da kai, dōmin su tabbatar da kai, kō kuwa su kashe ka, ko kuwa su fitar da kai, sunā

مِنْكُمْ خَاصَّةٌ وَأَعْلَمُو أَنَّ اللَّهَ
شَدِيدُ الْيَقَابِ ﴿٤٦﴾

وَأَذْكُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُسْتَضْعَفُونَ فِي
الْأَرْضِ تَحْسَأُونَ أَنْ يَتَحَطَّفُوكُمُ الْأَنَاسُ
فَنَاؤُكُمْ وَأَيْدِكُمْ بِتَصْرِيفِهِ وَرَزَقْكُمْ مَنْ
الظَّبِيبَتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٤٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذْخُرُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ
وَتَخْرُبُوا أَمْتَانَكُمْ وَأَنْتُمْ تَعَامِلُونَ ﴿٤٨﴾

وَأَعْلَمُو أَنَّمَا آمَنُوكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ
فِتْنَةٌ وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٤٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذْ تَقْرُبُوا اللَّهَ
يَجْعَلُ لَكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرُ عَنْكُمْ
سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرُ لَكُمْ كُلُّ مَا دُو
الْفَضْلُ الْعَظِيمُ ﴿٥٠﴾

وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَيْنَا وَكُونَ
أَوْيَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ وَيَمْكُرُونَ

(1) Kuraishāwa suka tāru sunā shāwarar yadda zā su yi da Muhammadu: kō su daure shi a cikin gida, kō su kashe shi, kō su kōre shi. Ra'ayinsu ya tsaya ga su kashe shi da zāba'bun mutāne daga kōwace kābila yadda danginsa, Banī Hāshim, bā su iya fada da dukkan Lārabāwa, har su kōma ga diyya. A rānar da suka shirya kashe shi, Allah Ya umurce shi da hijira zuwa Madīna. A lōkacin da ya fita daga gidansa ya iske su tsaitsaye, sunā barci, ya zuba turbāya a kunnuwansu, sa'an nan ya shige suka tafī tāre da Abubakar, suka sauva a cikin kōgon dūtsen Thaur. Bāyan kwanaki uku, suka fita zuwa Madīna.

mākirci kuma Allah Yanā mayar musa da mākirci, kuma Allah ne Mafisicin māsu mākirci.

31. Kuma idan aka karanta, āyōyin Mu a kansu, sukan ce: “Lalle ne mun ji, dā muna so, hařīka, da mun fadī irin wannan: wannan bai zama ba fāce tātsuniyōyin mutānen farko.”

32. A lōkacin da suka ce: “Yā Allah! Idan wannan ya kasance shī ne gaskiya daga wurin Ka, sai Ka yi ruwan duwātsu, a kanmu, daga sama, ko kuwa Ka zo mana da wata azāba, mai radadi.”

33. Kuma Allah bai kasance Yanā yi musu azāba ba alhāli kuwa kai kanā cikinsu,⁽¹⁾ kuma Allah bai kasance Mai yi musu azāba ba alhāli kuwa sunā yin istigfāri.

34. Kuma mēne ne a gare su da Allah ba zai yi musu azāba ba, alhāli kuwa sū, sunā kangēwa daga Masallaci Mai alfarma, kuma ba su kasance majibintan Sa ba? Bābu majibintan Sa fāce māsu takawa. Kuma mafi yawansu ba su sani ba.

35. Kuma sallarsu a wurin Dākin ba ta kasance ba fāce shēwa da yāyā; sai ku dandani azāba sabōda abin da kuka kasance kunā yi na kāfirci.

36. Lalle ne wadanda suka kāfirta, sunā ciyar da dūkiyōyinsu,

وَيَمْكُرُ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَكْرِينَ ﴿١٧﴾

وَلَذَا شَرَّى عَلَيْهِمْ إِنْتَاقًا لَوْفَدَ سَمِعَنَا
لَوْشَاءَ لَقْلَنَا مِثْلَ هَذَا إِنْ هَذَا إِلَّا
أَسْطِرُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٨﴾

وَإِذَا قَالُوا أَللَّاهُمَّ إِنْ كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ
مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً مِنْ
السَّمَاءِ أَوْ أَثْبِنَا بِعَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٩﴾

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَعْذِبَهُمْ وَأَنَّ فِيهِمْ وَمَا
كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٢٠﴾

وَمَا هُمْ لَيَعْذِبُهُمُ اللَّهُ وَهُمْ يَصْدُونَ
عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانَ أُولَئِكَ هُوَ
إِنْ أُولَئِكُهُمْ إِلَّا أَمْسِكُونَ وَلَكِنَّ
أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢١﴾

وَمَا كَانَ صَالَاهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا
مُكَاهَةً وَتَصْدِيرَةً فَدُوْفُوا الْعَذَابَ
بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٢٢﴾
إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفَقُونَ أَمْوَالَهُمْ

(1) Rāyuwar Annabi a cikin mutāne aminci ne daga azāba, haka kuma yin istigfāri aminci ne. Wanda ke son wadāta da aminci daga Allah, sai ya lazimci istigfāri da bin sunnar Annabi, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi.

dōmin su kange daga hanyar Allah; to, zā su ciyar da ita, sa'an nan kuma ta kasance nadāma a kansu, sa'an nan kuma a rinjāye su. Kuma wadanda suka kāfirta zuwa ga Jahannama ake tāra su;

37. Dōmin Allah Ya rarrabe mu-mmuna daga mai kyau, kuma Ya sanya mummunan, sāshensa a kan sāshe, sa'an nan Ya shirga shi gabā daya, sa'an nan Ya sanyā shi a cikin Jahannama. Wadannan sū ne māsu hasāra.

38. Ka ce wa wadanda suka kāfirta idan sun hanu, zā a gāfarta musu abin da ya riga ya shige, kuma idan sun kōma, to, hanyar kāfirān farko, haķīka, tā shūde.

39. Kuma ku yāķe su har wata fitina bā zā ta kasance ba, kuma addini dukansa ya kasance na Allah. To, idan sun hanu, to, lalle ne, Allah ga abin da kuke aikatāwa Mai gani ne.

40. Kuma idan sun jūya, to, ku sani cēwa lalle Allah ne Majibinciku: Mādalla da Majibinci, kuma mādalla da Mai taimako, Shī.

41. Kuma ku sani, abin da kuka sāmī⁽¹⁾ ganīma daga wani abu, to, lalle ne Allah Yanā da humusinsa kuma da Manzo, da kuma māsu zumunta da marāyu da miskīnai da

لِيَصُدُّ وَأَعْنَ سَبِيلِ اللَّهِ فَسَيِّنْفَقُونَهَا
ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةٌ ثُمَّ يَعْلَمُونَ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ

(٢٧)

لِيَسِيرَ اللَّهُ الْخَيْثَ مِنْ الطَّيِّبِ وَيَنْعَلَ
الْخَيْثَ بَعْضَهُ وَعَلَى بَعْضٍ فِي رَكْمَهُ
جَمِيعًا فَيَجْعَلُهُ فِي جَهَنَّمَ أُولَئِكَ هُمُ
الْخَاسِرُونَ

(٢٨)

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَنْتَهُوا يُغَرِّ
لَهُمْ مَاقَدَ سَافَ وَإِنْ يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ
سُنُتُ الْأَوَّلِينَ

وَقَاتِلُوهُمْ حَقًّا لَا تَكُونُ فِتْنَةً
وَرَكَوْنَ الَّذِينَ كَعْلُهُ اللَّهُ فَإِنَّ
أَنْتَ هُوَ فِي أَنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

وَإِنْ تَوَلُّوْ فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَوْلَى كُلِّ
بَعْضِ الْمُؤْلِّ وَيَقْرَمُ الْصَّابِرُ

* وَاعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ
خُمْسَهُ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْأَقْرَبَيْ وَالْيَتَامَيْ
وَالْمَسَاكِينِ وَأَتَيْنَ السَّبِيلَ إِنْ كُنْتُمْ

(1) Daga farkon Sūratul Anfāl har zuwa a nan, anā bayānin cēwa ganīma Badar bā ta kōwa ba ce fāce Allah da ManzonSa; to, a nan yanā bayānin yadda za a raba dūkiyar, kuma wannan rabon, ya zama sunna ga dukkan dūkiyar ganīma da Musulmi suka sāmu da yāķi kō hari.

dan hanya, idan kun kasance kun yi ūmāni da Allah da abin da Muka saukar a kan BāwanMu a Rānar Rarrabēwa, a Rānar da jama'a biyu suka hadfu, kuma Allah ne, a kan kōwane abu, Mai ūkon yi.

42. A lōkacin da kuke a gāba ta kusa sū kuma sunā a gāba ta nēsa, kuma āyarin yana a wuri mafī gangarāwa daga gare ku, kuma dā kun yi wa jūna wa'adi, dā kun sāba ga wa'adin; kuma amma dōmin Allah Ya hukunta abin da yake ya kasance abin aikatāwa. Dōmin wanda yake halaka ya halaka daga shaida, kuma mai rāyuwa ya rāyu daga shaida, kuma lalle Allah ne, hakīka, Mai ji, Masani.

43. A lōkacin da Allah Yake nūna maka sū sunā kafan, a cikin barcinka, kuma dā Ya nūna maka su sunā da yawa, lalle ne dā kun ji tsōro, kuma lalle ne dā kun yi jāyya a cikin al'amarin, kuma amma Allah Yā tsare ku: Lalle Shī ne Masani ga abin da yake a cikin kirāza.

44. Kuma a lōkacin da Yake nūna muku su, a lōkacin da kuka hadfu, a cikin idanunku sunā kafan, kuma Ya karantar da ku a cikin idanunsu, dōmin Allah Ya hukunta wani al'amari wanda ya kasance abin aikatāwa: kuma zuwa ga Allah ake mayar da al'umurra.

45. Yā ku wafanda suka yi ūmāni! Idan kun hadfu da wata fungiyar yāki, to, ku tabbata, kuma ku am-

ءَامْتُم بِاللَّهِ وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ إِنَّمَا يَوْمَ الْقُرْآنِ يَوْمَ الْجَمْعَةِ ۗ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤١﴾

إِذْ أَنْتُمْ بِالْعُدُوِّةِ الْدُّنْيَا وَهُمْ بِالْعُدُوِّةِ
أَفْضَوْتُمْ وَلَرَكَبْتُمْ أَسْفَلَ مِنْ كُمْ وَلَوْ
تَوَاعَدْتُمْ لَا خَلَقْتُمْ فِي الْيَمِينِ
وَلَكُنْ تَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ
مَفْعُولًا لِيَهُمْ كَمَنْ هَلَكَ عَنْ بَيْنَتِهِ
وَكَمْ حَيَ مِنْ حَيٍّ عَنْ بَيْنَتِهِ وَإِنَّ اللَّهَ
لَسْمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٤٢﴾

إِذْ يُرِيكُمُ اللَّهُ فِي مَنَامِكَ قَلِيلًا وَأَوْ
أَرْدَكُمْ كَثِيرًا لِفَشْلِئُمْ
وَلَتَنْزَعُمُ فِي الْأَمْرِ وَلَكُنَّ اللَّهَ سَلَّمَ
إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الْأَصْدُورِ ﴿٤٣﴾

وَإِذْ يُرِيكُمُوهُمْ إِذَا أَتَقْبَتُمُ فِي أَعْيُنِكُمْ
قَلِيلًا وَيُقْلِيلُ كُمْ فِي أَعْيُنِهِمْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ
أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا وَإِنَّ اللَّهَ تُرْجِعُ
الْأَمْوَارُ ﴿٤٤﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيْتُمْ فَوْهَةَ فَاثْبُتوْ

baci⁽¹⁾ Allah da yawa, tsammā-ninku kunā cin nasara.

46. Kuma ku yi dā'a ga Allah da ManzonSa, kuma kada ku yi jāyya har ku raunana kuma iskarku ta tafi, kuma ku yi haƙuri. Lalle ne Allah Yanā tāre da māsu haƙuri.

47. Kada ku kasance kamar wadanda suka fita daga gidā-jensu⁽²⁾, sunā māsu alfahari da yin riya ga mutāne, kuma sunā kangē-wa daga hanyar Allah: Kuma Allah ne ga abin da suke aikatāwa Mai kēwayēwa.

48. Kuma a lōkacin da Shaidan⁽³⁾ ya kawāce musu ayyukansu, kuma ya ce: “Bābu marinjayi a gare ku a yau daga mutāne, kuma nī maƙwabci ne gare ku.” To, a lōkacin da fungiya biyu suka hadu, ya kōma a kan digādigansa, kuma ya ce: “Lalle ne nī, barrantacce ne daga gare ku! Nī inā ganin abin da bā ku gani; ni inā tsōron Allah: Kuma Allah Mai tsananin ukūba ne”

49. A lōkacin da munāfukai da wadanda suke akwai cuta a cikin

وَأَدْكُرُوا اللَّهَ كَيْرِيَالْعَلَكَ كُفَّلَهُوْتَ ﴿٤٦﴾

وَأَطْبِعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنْزَعُوا
فَتَفْشِلُوا وَتَذَهَّبَ بِرَحْمَةِ اللَّهِ وَاصْبِرُوا
إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٤٧﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِن دِيَرِهِمْ
بَطَرًا وَرِثَاءَ النَّاسِ وَصَدُّونَ عَنْ سَبِيلِ
اللَّهِ وَاللَّهُ يُمَايِّعُمَاوَتَ مُحِيطًّا ﴿٤٨﴾

وَلَا ذَنَنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَلَهُمْ وَقَالَ
لَاغَالِبَ لَكُمُ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَلَيَ
جَارِيَّكُمْ فَلَمَّا تَرَأَتِ الْفِتَنَ
نَكَصَ عَلَى عَقْبَيْهِ وَقَالَ إِنِّي بَرِيءٌ
مِنْ كُمْكُمٍ إِنِّي أَرَى مَا لَا تَرَوْنَ إِنِّي
أَخَافُ اللَّهَ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٤٩﴾

إِذْ يَقُولُ الْمُنَفِّقُونَ وَالظَّالِمُونَ فِي قُلُوبِهِمْ

(1) Ambaton Allah bayyane yā fi kyau a wurin yāki da wurin harama da hajji kō umra, kuma da lōkacin da ake fita zuwa ga masallacin idī. Wurin da bā wadannan wurāre uku ba, ambaton Allah, ya zama asirce yā fi kyau.

(2) Kada Musulmi su fita zuwa yāki da nūna alfahari da kife-kife da giya da mātā da maganganu alfāsha, kamar yadda Kuraishāwa suka fita zuwa Badar; ku fita da tawālu'i da zikirin Allah.

(3) Shaidan ya fita zuwa ga Kuraishāwa a cikin sūrar Surākatu bn Mālik, ya ce musu yanā tāre da su, kuma shi ne maƙwabci; watau danginsa, Kan'anawa, bā zā su tabā su ba da yāki, a lōkacin da suke yāki da Muhammadu. Bāyan haka da ya tafi Badar ya ga malā'iku, shi ne ya kōma bāya, yanā cēwa wai shi yanā tsōron Allah; watau yanā yi wa Kuraishāwa izgili; sū ne bā su tsōron Allah.

zukātsu, suke cēwa: “Addinin wadannan yā rūfē su”. Kuma wanda ya dōgara ga Allah, to, lalle ne Allah Mabuwāyi ne, Mai hikima.

50. Kuma dā kā gani, a lōkacin da malā'iku suke karbar rāyukan wadanda suka kāfirta, sunā dukar fuskōkinsu da duwāwunsu, kuma suna cēwa: “Ku dandani azābar Gōbara –

51. “Wancan sabōda abin da hannāyenku suka gabātar ne: Kuma lalle ne, Allah bai zama Mai zālunci ba ga bāyinSa.

52. “Kamar al'ādar mutānen Fir'auna da wadanda suke gabāninsu, sun kāfirta da āyōyin Allah, sai Allah Ya kāma su da zunubansu: Lalle Allah ne Mai karfi, Mai tsananin ukūba.

53. “Wancan ne, dōmin lalle ne, Allah bai kasance Mai canza wata ni'ima wadda ya ni'imtar da ita a kan wasu mutāne ba fāce sun sāke abin da yake ga rāyukansu, kuma dōmin lalle Allah ne Mai jī, Masani.”

54. Kamar al'ādar mutānen Fir'auna da wadanda suke a gabāninsu, sun karyata game da āyōyin Ubangijinsu, sai Muka halaka su, sabōda zunubansu, kuma Muka nutsar da mutānen Fir'auna: Kuma dukansu sun kasance ne māsu zālunci.

55. Lalle mafī sharrin dabbōbi a wurin Allah, sū ne wadanda suka kāfirta, sa'an nan bā zā su yi īmāni ba.

مَرْضٌ عَرَّهَ قَلَاءِ دِينِهِمْ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ
عَلَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿١٤﴾

وَلَوْ تَرَى إِذَا تَوَفَّ الظَّاهِرَيْنَ كَفَرُوا
الْمُلَائِكَةُ يُضَرِّبُونَ وُجُوهَهُمْ
وَأَدْبَرُهُمْ وَذُو قُوَّاتِ الْحَرَقِ ﴿١٥﴾

ذَلِكَ بِمَا فَدَّمْتَ أَيْدِيهِكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ
لَيْسَ بِظَلَمٍ لِلْعَصِيدِ ﴿١٦﴾

كَذَابٌ إِالِّ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
كَفَرُوا بِأَيْمَانِ اللَّهِ فَأَخْدَهُمُ اللَّهُ
يُدْنُوبُهُمْ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٧﴾

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَأْكُلْ مُغَيْرًا لِعَمَّةَ
أَنْعَمَهَا عَلَى قَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ
وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلَيْهِ ﴿١٨﴾

كَذَابٌ إِالِّ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
كَذَبُوا بِأَيْمَانِ رَبِّهِمْ فَأَهْلَكُهُمْ يُدْنُوبُهُمْ
وَأَعْرَقَنَا إِالِّ فِرْعَوْنَ وَكُلُّ كَافُوا
ظَلَمِيْنِ ﴿١٩﴾

إِنَّ شَرَّ الدُّوَّاٰتِ عِنْدَ اللَّهِ الْأَكْبَرِ كَفَرُوا
فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾

56. Wadanda ka yi kullin alkawari da su, daga gare su, sa'an nan kuma sunā warwarewar alkawarinsu a kōwane lōkaci, kuma sū, bā su yin takaza.

57. To, in dai ka kāma su a cikin yāki, sai ka kōre⁽¹⁾ wadanda suke a bāyansu, game da su, tsammāninsu, zā su dinga tunāwa.

58. Kuma in ka ji tsōron wata yaudara daga wasu mutāne, to, ka jēfar da alkawarin, zuwa gare su, a kan daidaita: lalle ne Allah, bā Ya son mayaudara.

59. Kuma wadanda suka kāfirta kada su yi zaton sun tsēre: lalle ne sū, bā zā su gāgara ba.

60. Kuma ku yi tattali, dōminsu, abin da kuka sāmi īkon yi na wani karfi⁽²⁾, kuma da ajiye dawaki, kunā tsoratarwa, game da shi, ga maikiyin Allah kuma maikiyinku da wasu, baicin su, ba ku san su ba, Allah ne Yake sanin su, kuma abin da kuka ciyar daga wani abu a cikin hanyar Allah, zā a cika muku sakamakonsa, kuma kū ba a zāluntar ku.

61. Kuma idan sun karkata zuwa ga zaman läfiya, to, ka karkata zuwa gare shi, kuma ka dōgara ga Allah: lalle ne Shī, Mai ji ne, Masani.

62. Kuma idan sun yi nufin su yaudare ka, to, lalle ma'ishinka

الَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ رُّكْنًا يَنْقُضُونَ

عَاهَدْهُمْ فِي كُلِّ مَرْقَدٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُولُونَ ٥٦

فَإِمَّا تَنْقِضُهُمْ فِي الْحَرْبِ فَشَرِّدْهُمْ مَنْ خَلَفَهُمْ
لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ٥٧

وَإِمَّا تَنَخَّافَّ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةً فَأَنْبِئْهُمْ
عَلَى سَوَاءٍ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الظَّالَمِينَ ٥٨

وَلَا يَحْسَنُ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبُّوا إِلَهَهُمْ
لَا يَعْجِزُونَ ٥٩

وَأَعْدَدُهُمْ مَا أَسْتَطَعْمُ مِنْ فُوَّةٍ وَمِنْ
رِبَاطِ الْخَيْلِ شُرْهِبُونَ بِهِمْ عَدُوُّ اللَّهِ
وَعَدُوُّهُمْ وَآخَرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا
يَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا تُفْقِدُ أَنْتَ
شَيْئًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوقَدُ إِلَيْكُمْ وَأَنْتَ
لَا تُنْظَمُونَ ٦٠

*وَإِنْ جَنَحُوا لِلشَّرِّ فَاجْتَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى
اللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ٦١

فَإِنْ بُرِيدُوا إِنْ يَخْدَعُوكَ فَإِنَّ حَسَبَكَ اللَّهُ

(1) Wātau a kashe wadanda aka kāma dōmin saura su gani su ji tsōro.

(2) Tattali daga wani karfi, ya hada dukkan abin da zai yiwu a yi yākiñ abōkin gāba da shi. A yanzu daga bindiga da abin da yake sama da ita, shi ne zā a yi tattali.

Allah ne, Shī ne Wanda Ya ḫarfafa ka da taimakonSa, kuma da mūminai.

63. Kuma Ya sanya sōyayya a tsakānin zukātansu. Dā kā ciyar da abin da yake cikin ƙasa, gabā daya, dā ba ka sanya sōyayya a tsakānin zukātansu ba, kuma amma Allah Yā sanya sōyayya a tsakāninsu. Lalle Shi ne Mabuwāyi, Mai hikima.

64. Ya kai Annabi! Ma'ishinka Allah ne, kai da wanda ya biye maka daga mūminai.

65. Ya kai Annabi! Ka kwadai tar da mūminai a kan yāki. Idan mutum ashirin māsu hakuri sun kasance daga gare ku, zā su rinjāyi mētan, kuma idan dari suka ka sance daga gare ku, zā su rinjāyi dubu daga wafanda suka kāfirta, dōmin sū, mutāne ne, bā su fahimta.

66. A yanzu Allah Yā sauķače daga gare ku, kuma Yā sani cēwa lalle ne akwai māsu rauni a cikinku. To, idan mutum dari, māsu hakuri, suka kasance daga gare ku, za su rinjāyi mētan, kuma idan dubu suka kasance daga gare ku, zā su rinjāyi dubu biyu, da iznin Allah. Kuma Allah Yana tāre da māsu hakuri.

67. Bā ya kasancewa⁽¹⁾ ga wani annabi, kāmammu su kasance a

هُوَ الَّذِي أَتَدَكَ بِنَصْرٍ وَبِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٦﴾

وَأَلَفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْأَنْفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ
جَمِيعًا مَا أَفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ
الَّهُ أَلَفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦﴾

يَتَأَيَّهَا الَّتِي حَسِبْتَكَ اللَّهَ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦﴾

يَتَأَيَّهَا الَّتِي حَرَضَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَىٰ
الْقِتَالِ إِن يَكُنْ مِنْكُمْ عَشْرُونَ صَدِيرُونَ
يَغْلِبُوا مَائِتَيْنِ وَإِن يَكُنْ مِنْكُمْ مَائَةٌ
يَغْلِبُوا الْفَاقِدِينَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآنَّهُمْ
قَوْمٌ لَا يَقْهُونَ ﴿٦﴾

أَفَنْ خَفَقَ اللَّهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ فِي شَعْرَ
ضَعْفًا فَإِن يَكُنْ مِنْكُمْ مَائَةٌ صَابِرَةٌ
يَغْلِبُوا مَائِتَيْنِ وَإِن يَكُنْ مِنْكُمْ أَلْفٌ
يَغْلِبُوا الْفَقِينَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ
الصَّابِرِينَ ﴿٦﴾

مَا كَانَ لِيٌّ أَنْ يَكُونَ لَهُ أَسْرَى حَتَّىٰ

(1) Bayan da Musulmi suka ci nasara a Badar, suka kama Kuraishāwa a cikinsu har da Abbas baffan Annabi. Sai Annabi ya shāwarci sahabbansa ga abin da zā su yi da kāmammu. Abubakar ya ce wa Annabi, "Mutānenka ne, ka sake su." Sa'an nan ya nēmi Umar shāwara, ya ce masa "Ka kashe su." Sai ya karbi fansa daga gare su. Bāyan haka Alkur'āni ya sauķa da ḫarfafa ra'ayin Umar na a kashe su, ya fi. Amma tun da an riga an zartar da fansar, shī ke nan.

gare shi sai (bāyan) yā zubar da jinainai a cikin kasa. Kunā nufin sifar dūniya kuma Allah Yanā nufin Lāhira. Kuma Allah ne Mabuwāyi, Mai hikima.

68. Bā dōmin wani Littāfi daga Allah ba, wanda ya gabāta⁽¹⁾, dā azāba mai girma daga Allah tā shāfe ku a cikin abin da kuka kāma.

69. Sabōda haka, ku ci daga abin da kuka sāmu ganīma, yanā halal mai kyau. Kuma ku bi Allah da takawa. Lalle Allah ne Mai gāfara, Mai jin kai.

70. Ya kai Annabi! Ka ce wa wanda yake a cikin hannāyenku daga kāmamu: “Idan Allah Ya san akwai wani alhēri a cikin zukā-tanku, zai kawo muku mafi alhēri daga abin da aka karba daga gare ku, kuma Ya yi muku gāfara : Kuma Allah ne Mai gāfara, Mai jin kai.”

71. Kuma idan sun yi nufin yaudaraka, to, hakīka, sun yaudari Allah daga gabāni sai Ya bāyar da dāmā daga gare su: kuma Allah ne Masani, Mai hikima.

72. Lalle ne wadanda suka yi īmāni, kuma suka yi hijira, kuma suka yi jihādi da dūkiyōyinsu da rāyukansu, a cikin hanyar Allah, da wadanda suka bāyar da masauki, kuma suka yi taimako. Wadancan, sāshensu walīyyai ne ga sāshe. Kuma wadanda suka yi īmāni

يُشْخَنَ فِي الْأَرْضِ تُرْيَدُونَ عَرَضَ الدُّنْيَا
وَاللَّهُ يُرِيدُ الْآخِرَةَ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿١٧﴾

لَوْلَا كَتَبَ مِنَ اللَّهِ سَبَقَ لَمَسَكُوكُ فِيمَا آتَيْتُكُمْ
عَذَابُ عَظِيمٍ ﴿١٨﴾

فَكُلُّا مَمَاعِنَمْ تُحَلَّلَاطِيْنَ وَاتَّقُوا اللَّهَ
إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّتِيْ قُلْ لَمَنْ فِي أَيَّدِيكُمْ مِنْ
الْأَسْرَى إِنْ يَعْلَمُ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا
يُوتَكُمْ خَيْرًا قَمَّا أَخْدَمْتُكُمْ وَيَعْفُرُ لَكُمْ
وَاللَّهُ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٠﴾

وَإِنْ يُرِيدُوا لِحِيَاتِكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِنْ
قَبْلِ فَآمَكْنَ مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢١﴾

إِنَّ الَّذِينَ إِمَّا نُؤْهِيْهِمْ أَوْ هَاجَرُوا وَجَهَدُوا
بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفَسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ
أَوْلَوْا قُصْرًا وَأَوْلَيْكَ بَعْضُهُمْ أَوْ لَيْلَةً بَعْضًا
وَالَّذِينَ إِمَّا نُؤْهِيْهِمْ أَوْ هَاجَرُوا مَا لَكُمْ مِنْ وَاللَّهِ تَهْمَمْ

(1) Abin da ya gabāta na Littāfi shi ne, amma Allah ne Masanin hakīka, abin da yake a cikin Sūrat Al Imrāna, āyā ta 159, inda aka bai wa Annabi umurnin ya yi shāwara da sahabbansa ga abin da ya shāfi yāki, sa'an nan kuma ya dōgara ga Allah wajen zartar da abin da ya zābā daga shāwarar da suka bā shi.

kuma ba su yi hijira⁽¹⁾ ba, bā ku da wani abu daga waliccinsu, sai sun yi hijira. Kuma idan suka nême ku taimako a cikin addini, to, taimako yā wajaba a kanku, fāce a kan mutāne wadanda a tsakāninku da tsakāninsu akwai wani alkvari. Kuma Allah ne, ga abin da kuke aikatāwa, Mai gani.

73. Kuma wadanda suka kāfirta, sāshensu ne waliyyan sāshe, idan ba ku aikata shi ba, wata fitina zā ta kasance a cikin kasa, da fasādi babba.

74. Kuma wadanda suka yi īmāni kuma suka yi hijira, kuma suka yi jihādi, a cikin hanyar Allah, kuma da wadanda suka bāyar da masauki, kuma suka yi taimako, wadannan sū ne mūminai da gaskiya, sunā da gāfara da wani abinci na karimci.

75. Kuma wadanda suka yi īmāni daga bāya, kuma suka yi hijira kuma suka yi jihādi tāre da ku, to, wadannan daga gare ku suke. Kuma ma'abūta zumunta, sāshensu ne waliyyan⁽²⁾ sāshe a cikin Littāfin Allah. Lalle Allah ne ga dukkan kōme Masani.

(1) A farkon Musulunci hijira sharadī ce ga shiga cikin waliccin Musulmi, amma bāyan da Musulunci ya yi karfi, hijira ba ta zama sharadī ba, sai dai tanā wajaba ga Musulmi ya tashi daga inda bā ya iya tsare addininsa zuwa ga inda yake iya tsare shi, matukar bābu wata wahala mai tsanani. Ana taimakon Musulmin da bai yi hijira ba ga abin da bai shāfi warware alkawarin Musulmi ba.

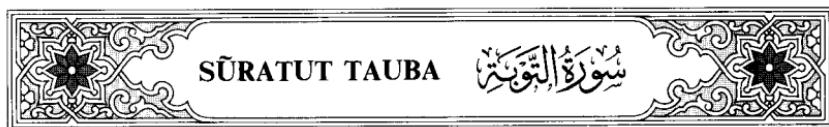
(2) Walicci shi ne kusanta da lizimtar wajabcin taimakon jūna. A farkon Musulunci, Musulmi bā su da walicci a kan wani Musulmi, sai idan yā yi hijira zuwa Madīna. Bāyan cin Makka da wātsuwar Musulunci sai waliccin Musulmi ya wajaba a kan kōwane Musulmi a inda duk yake, a cikin dūniya, gwargwadon hāli, amma kuma a cikin haka mafī kusantar zumunta shi ne mafī cancanta da waliccin kōwane Musulmi, har dai ga abin da ya shāfi hālāye na zaman mutum kamar aure da gādo, da sauransu, kamar yadda littattafan sunna suka bayyana, a can cikin bābin walicci.

قَنْ شَيْءٌ حَقِيقٌ يُهَا جَرِفُوا إِنْ أَسْتَصْرُ كُلَّهُ
فِي الَّذِينَ فَعَلَيْهِمُ الْأَنْتَصَرُ إِلَّا عَلَى قَوْمٍ
بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مَيْسَنٌ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَعْمَلُونَ
بَصِيرٌ

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِعِظَمَهُ أَوْ لِإِيمَانِ بَعْضٍ
إِلَّا نَفَعْلُوهُ تَنْهُنَ فَتَنَهُنَّ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ
كَيْرٌ

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَا جَرِفُوا وَجَهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَالَّذِينَ آمَنُوا وَأَنْصَرُوا أَوْ لِئَلَّكَ هُمُ
الْمُؤْمِنُونَ حَفَّالَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَيْرٌ

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدِ وَهَا جَرِفُوا وَجَهَدُوا
مَعَكُنْهُ فَأَوْلَئِكَ مِنْكُمْ وَأَفْلَوُ الْأَرْحَامَ
بَعْضُهُمُ مَأْوَى بَعْضٍ فِي كَنَبِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ
يُكَلِّ شَيْءٍ عَلَيْهِ

Tanā bayāni ga hukuncin yanke wa kāfirai na kōwane irin kāfirci, da irin alāka wadda take iya ragēwa a tsākanin Musulmi da kāfiri da bayānin sifōfin kāfirai.

1. Barranta daga Allah da ManzonSa zuwa ga wadanda kuka yi wa alkawari daga māsu shirki⁽¹⁾.

2. Sabōda haka ku yi tafiya a cikin ḫasa wata huđu⁽²⁾, kuma ku sani lalle kū, bā māsu buwāyar Allah ba ne, kuma lalle Allah ne Mai kunyatar da kāfirai.

3. Kuma da yēkuwa daga Allah da ManzonSa zuwa ga mutāne, a Rānar Haji Babba cēwa lalle ne Allah Barrantacce ne daga māsu shirki, kuma ManzonSa (haka). To, idan kun tūba, to, shi ne mafi alhēri a gare ku, kuma idan kun jūya, to, ku sani lalle ne ku, bā māsu buwāyar Allah ba ne. Kuma ka bāyar da bishāra ga wadanda suka kāfirta, da azāba mai radadi.

بِرَأْءَةٍ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدُوا
مِنَ الْمُشْرِكِينَ ①

فَيَسِحُّوْنَ الْأَرْضَ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَأَعْمَلُوا
أَنَّهُمْ عَيْدُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَأَنَّ اللَّهَ مُخْرِي
الْأَكْفَارِ ②

وَإِذَاً مِّنْ مَنِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحِجَّةِ
الْأَكْثَرُ بِرَأْنَ اللَّهَ بَرِيءٌ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ
وَرَسُولُهُ وَفَإِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَإِنْ
تُؤْلِمُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّهُمْ عَيْدُ مُعْجِزِي اللَّهِ
وَبَشِّرُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابِ الْآخِرِ ③

(1) Kāfirai iri uku ne: māsu addīnin al-āda kamar Lārabāwa, sū ne māsu shirki, sa'an nan māsu bin Littāfi shāfaffe watau Yahūdu da Nasāra, sa'an nan da munāfukan wannan al'umma. Ya fāra da māsu shirki da bayānin irin ayubansu, sa'an nan ya yi bayānin sauran kamar haka.

(2) Bayan yanke sulhu, Allah Ya bai wa kāfirai watā huđu na amāna, dōmin su ḫāre harkōkinsu da wasu ma'amalōli da suka ḫulla tāre da Musulmi, sa'an nan yāki ya tāshi. Anā nufin māsu addinin al-āda na shirki a nan.

4. Sai wadanda kuka yi wani alkawari daga māsu shirki, sa'an nan kuma ba su rage ku da kōme ba, kuma ba su taimaki kōwa a kanku ba, to, ku cika alkawarin, zuwa gare su, har ga iyakar yarjējeniyarsu. Lalle ne Allah Yanā son māsu taħawa.

5. Kuma idan watanni, māsu al-farma suka shige, to, ku yāki mushirikai inda kuka sāmē su, kuma ku kāmā su, kuma ku tsare su, kuma ku zaune musu dukkan madākata. To, idan sun tūba, kuma suka tsayar da salla, kuma suka bāyar da zakka, to, ku sakar musu da han-yarsu. Lalle Allah ne Mai gāfara, Mai jin kai.

6. Idan wani daga mushirikai ya nemi maħwabtakarka, to, ka ba shi maħwabtakar har ya ji maganar Allah, sa'an nan ka isar da shi ga wurin amincewarsa. Wancan fa domin lalle ne su, mutāne ne wadanda ba su sani ba.

7. Yāya wani alkawari a wurin Allah da wurin ManzonSa yake ka-sancēwa ga mushirikai, fäce ga wadanda kuka yi wa alkawari wurin Masallaci Mai alfarma? To, matukar sun tsaya sōsai gare ku, sai ku tsayu sōsai gare su. Lalle ne Allah Yanā son māsu taħawa.

8. Yāya, alħāli idan sun ci nasara a kanku, bā zā su tsare wata zumun-

إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدُتُمْ مِّنَ الْمُسْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنْفُضُوْكُمْ شَيْئًا وَمَمَّا يُظْهِرُ وَأَعْيَتُكُمْ أَحَدًا فَاتَّمُوا إِلَيْهِمْ عَاهَدَهُمْ إِلَى مُدَّتِهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٤﴾

فَإِذَا أَنْسَلْخَ الْأَشْهُرُ الْحُرُومَ فَاقْتُلُوا الْمُسْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدُوكُمْ وَحْدُوهُمْ وَأَخْصُرُوهُمْ وَفَاقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ فَإِنَّ تَابُوا وَأَقْامُوا الصَّلَاةَ وَأَتَوْا الزَّكَوْنَ فَخَلُوا سَيِّلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥﴾

وَلَمْ يَكُنْ لِّلْمُسْرِكِينَ أَسْتَجَارَكَ فَاجْرِهُ حَتَّى يَسْمَعَ كَلْمَ اللَّهِ ثُمَّ أَبْيَعَهُ مَأْمَنَهُ وَذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُسْرِكِينَ عَاهَدُعْنَدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسِيْدِ الْحَرَامِ فَقَاتَأْسْتَقْمُوا كُلُّمْ فَأَسْتَقْمِيْمُوا لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٧﴾

كَيْفَ وَلَمْ يَظْهَرُ وَأَعْيَكُمْ لَا يَرْقُبُوا

ta ba a cikinku, kuma haka wata amāna, sunā yardar da ku da bākunansu, kuma zukātansu sunā ki? Kuma mafi yawansu fāsīkai ne.

9. Sun saya da âyōyin Allah, 'yan kudi kafan, sa'an nan suka kange daga hanyar Allah. Lalle ne sū, abin da suka kasance sunā aikatāwa yā mūnana.

10. Bā su tsaron wata zumunta a cikin mūminai, kuma haka bā su tsaron wata amāna: kuma wadanan ne māsu ta'adi.

11. Sa'an nan idan sun tūba⁽¹⁾, kuma suka tsayar da salla, kuma suka bāyar da zakka, to, 'yan uwanku ne a cikin addini, kuma Munā rarrabe âyōyi daki-daki, ga mutāne wadanda suke sani.

12. Kuma idan suka warware rantsuwōyin amāna daga bāyan alkawarinsu, kuma suka yi sūka a cikin addininku, to, ku yāki shūgabannin kāfirci. Lalle ne sū, bābu rantsuwōyin amāna a gare su: tsammāninsu sunā hanuwa.

13. Shin, bā ku yañin mutāne, wadanda suka warware rantsuwōyinsu, kuma suka yi niyya ga fitar da Manzo, kuma sū ne suka fāra muku, tun a farkon lōkaci? Shin, kunā tsōron su ne? To, Allah ne Mafi cancantar ku ji tsōronSa, idan kun kasance mūminai!

(1) Rukunōnin Musulunci biyar ne: Kalmar shahāda da salla da azumi da zakka da hajji ga 'Dākin Allah. Ana yākar mutum sabōda barin uku daga cikinsu, wata kalmar shahāda da salla da zakka kawai. Kuma uku sunā lazimtar mawādaci da matalauci, su ne kalmar shahāda da salla da azumi kawai. Amma zakka da hajji sai ga mai hālin yi da wadāta.

فِي كُلِّ الْأَوَّلَادِمَةِ يُرْضُونَكُمْ
بِأَفْوَاهِهِمْ وَتَابَانَ قُلُوبُهُمْ وَأَكَّرَهُهُ فَسِقُونَ ﴿٦﴾

أَشْرَقُوا بِعِنَائِكَ اللَّهُ ثَمَنَ كَلِيلًا فَصَدُّوْعَانَ
سَيِّلَهُ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٧﴾

لَا يَرْقِبُونَ فِي مُؤْمِنِ إِلَّا وَلَدَمَةٌ
وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ ﴿٨﴾

إِنَّ تَابُوا وَأَقْامُوا الصَّلَاةَ وَإِنَّوْ
الرَّكْوَةَ فِي خَوْلَكُمْ فِي الدِّينِ
وَفُصِّلَ الْآيَتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٩﴾

وَإِنَّكُمْ شَوَّا إِيمَنَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ
وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ فَقَاتَلُوا أَئِمَّةَ
الْكُفَّارِ إِنَّهُمْ لَا يَعْنَى لَهُمْ لَعْنَهُمْ
يَتَّهَمُونَ ﴿١٠﴾

الْأَنْقَتَلُونَ وَمَا زَكَّى شَوَّا إِيمَنَهُمْ
وَهُمُّ مُؤْمِنُ بِخَرْجَ الْرَّسُولِ وَهُمْ
بَدَءُوكُمْ أَوْلَ مَرَّةً أَخْتَشَنَهُمْ فَاللَّهُ
أَحْقُّ أَنْ تَخْشُوهُ إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿١١﴾

14. Ku yāke su, Allah Ya yi musu azāba da hannāyenku, kuma Ya kunyatar da su, kuma Ya taimake ku, kuma Ya warkar da kirāzan mutāne mūminai.

15. Kuma Ya tafī da fushin zukātsu, kuma Ya karbi tūba a kan wanda Ya so. Kuma Allah ne Masa-ni, Mai hikima.

16. Ko kunā zaton⁽¹⁾ a bar ku, tun Allah bai bayyana wadanda suka yi jihādi ba daga gare ku, kuma sū ba su riķi wani shige ba, baicin Allah da ManzonSa da mū-minai? Kuma Allah ne Mai jarra-bawa ga abin da kuke aikatāwa.

17. Bā ya kasancewa ga māsu shirki su rāya masallatan Allah, alhāli kuwa sunā māsu bāyar da shaida a kan rāyukansu da kafirci, wadannan ayyukansu sun bāci, kuma a cikin wutā sū madawwama ne.

18. Abin sani kawai, mai rāya masallatan Allah, shī ne wanda ya yi īmāni da Allah da Rānar Lāhira, kuma ya tsayar da salla kuma ya bāyar da zakka, kuma baj ji tsōron kōwa ba fāce Allah. To, akwai tsammānin wadannan su kasance daga shiryayyu.

قَتْلُوهُمْ بِعَذَابِهِمْ أَللَّهُ يَأْتِي دِرْبَكُمْ
وَيُخْزِهِمْ بِصُرُورٍ عَلَيْهِمْ وَيَشْفِ صُدُورَ
قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ ﴿١٤﴾

وَدَهْبَ غَيْظَ قُلُوبِهِمْ وَيَنْوُبُ اللَّهُ عَلَىٰ
مَنْ يَسَّأَهُ اللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٥﴾

أَمْ حَسِبُوكُمْ أَنْ تُتَرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ
جَهَدُوا مِنْكُمْ وَلَمْ يَتَخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَلَرَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِيَجْهَهُ
وَاللَّهُ خَيْرٌ بِمَا عَمِلُونَ ﴿١٦﴾

مَا كَانَ لِلْمُسْكِنِينَ أَنْ يَعْمُرُو وَمَسَاجِدُ اللَّهِ
شَهِيدِينَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ بِالْكُفْرِ أَوْ لِئِنْكَ
حَيَطَتْ أَعْمَالُهُمْ وَفِي الْأَثَارِ هُمْ خَلَدُونَ ﴿١٧﴾

إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدُ اللَّهِ مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَعَانَى
الرَّسْكَوَةَ وَلَمْ يَنْخَسِ إِلَّا اللَّهُ فَسَخَّنَ أَوْ لَئِنْكَ
أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهَمَّدِينَ ﴿١٨﴾

(1) Watau kunā zaton ku shiga Aljanna saboda cēwarku, “Mun yi īmāni,” kawai? A’aha! Sai Allah Yā bayyanar da mai gaskiyar īmāni game da jihādi, kuma gaskiyar īmāni itace ce rashin sōyayya da wanin Allah da ManzonSa da mūminai, duka wanda ya so wani abu baicinsu, to, bā mūmini ba ne, bā zai shiga Aljanna ba dōmin wai yā yi īmāni kawai. Ma’anar son Allah da son Annabi shi ne rashin sāba wa umurninSa. Ma’anar son wanin Allah da wanin Annabi, shi ne ka yi abin da wanin nan yake so, alhāli kuwa a wajen yinsa akwai sāba wa Allah da ManzonSa.

19. Shin, kun sanya shayar da mahajjata da rāyar da Masallaci Mai alfarma kamar wanda ya yi īmāni da Allah da Rānar Lāhira, kuma ya yi jihādi a cikin hanyar Allah? Bā su daidaita a wurin Allah. Kuma Allah bā Ya shiryar da mutāne azzālumai.

20. Wadanda suka yi īmāni, kuma suka yi hijira, kuma suka yi jihādi, a cikin hanyar Allah, da dūkiyōysu, da rāyukansu, sū ne mafi girma ga daraja, a wurin Allah, kuma wadannan sū ne māsu babbān rabo.

21. Ubangijinsu Yanā yi musu bishāra da wata rahama daga gare Shi, da yarda, da gidājen Aljanna. Sunā da, a cikinsu, ni'ima zaunanniya.

22. Sunā madawwama a cikinsu, har abada. Lalle ne Allah a wurin Sa akwai lāda mai girma.

23. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Kada ku riķi ubanninku da 'yan'uwanku masōya, idan sun nūna son kāfirci a kan īmāni.⁽¹⁾ Kuma wanda ya jibince su daga gare ku, to, wadannan sū ne azzālumai.

24. Ka ce: "Idan ubanninku da diyanku da 'yan'uwanku da mātan-ku da danginku da dūkiyōyi, wa-ndanda kuka yi tsiwirwirinsu, da fatauci wanda kuke tsōron tasgaronsa, da gidaje wadanda kuke yar-

*أَجْعَلْنَاهُمْ سِقَايَةَ الْحَاجَةِ وَعَمَارَةَ
الْمَسِيدِ حَلَّرَامَ كَمَنَءَ أَمَنَ بِاللَّهِ وَأَلْيَوْمَ
الْآخِرِ وَجَهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَوْنَ
عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّلِيمِينَ ١٩

الَّذِينَ إِمَّا وَهَاجَرُوا وَجَهَدُوا فِي سَبِيلِ
اللَّهِ يَأْمُلُهُمْ وَأَنفُسُهُمْ أَعْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ
اللَّهِ وَأَوْلَئِكَ هُمُ الْفَارِسُونَ ٢٠

بَشِّرْهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةِ مَنْهُ وَرِضْوَانِ
وَجَتَّبَ لَهُمْ فِيهَا أَعْيُمْ مُمْقِمٍ ٢١

خَلَدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ
عَظِيمٌ ٢٢

يَأْتِيهَا الَّذِينَ إِمَّا نُؤْمِنُ أَلَا تَسْخِذُوا
عَابَاءَ كُمْ وَلَحْرَانَ كُمْ أَلْيَاءَ إِنَّ
أَسْتَحْجُو أَلْكُمْ عَلَى الْإِيمَنِ وَمَنْ
يَتَوَهَّمُ مِنْ كُمْ فَأَوْلَئِكَ هُمُ الظَّلِيمُونَ ٢٣

فُلْ إِنْ كَاتَ هَابَأَوْ كُمْ وَأَبَنَأَوْ كُمْ
وَلَاحْرَانَ كُمْ وَأَرْجُكُمْ وَعَشِيرَتُ كُمْ
وَأَمْوَالٌ أَقْرَبُهُمُوا وَأَتَجَرَّهُمْ لَحَشَّوْنَ
كَسَادَهَا وَمَسَكِنَ تَرَصَّوْنَهَا أَحَبَّ

(1) Idan an umurci mutum ya rabu da ubansa da 'yan'uwansa kāfirai, saboda shī yanā Musulmi, to, ga waninsu abin yā fi karfi.

da da su, sun kasance mafiya sōyuwa a gare ku daga Allah da ManzonSa, da yin jihādi ga hanyarSa, to, ku yi jira har Allah Ya zo da umurninSa! Kuma Allah bā Ya shiryar da mutāne fāsiķai.

25. Lalle ne, haƙīka, Allah Yā taimake ku a cikin wurāre māsu yawa, da Rānar Hunainu,⁽¹⁾ a lōkacin da yawanku ya bā ku sha'awa, sai bai amfānar da ku da kōme ba, kuma kasa ta yi kunci a kanku da yalwarta, sa'an nan kuma kuka jūya kunā māsu bāyar da bāya.

26. Sa'an nan kuma Allah Ya saukar da natsuwarSa a kan ManzonSa, kuma a kan mūminai, kuma Ya saukar da rundunōni wadanda ba ku gan su ba, kuma Ya azabtar da wadanda suka kāfirta: wancan ne sakamakon kāfirai.

27. Sa'an nan kuma Allah Ya karbi tūba daga bāyan wangan a kan wanda Ya so. Kuma Allah ne Mai gāfara, Mai rahama.

28. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Abin sani kawai, mushirikai najasa ne, sabōda haka kada su kusanci Masallaci Mai alfarma a bāyan shekararsu wannan. Kuma

إِلَيْكُم مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادِهِ
سَبِيلِهِ فَتَرَبَصُوا حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ
بِأَمْرِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

لَقَدْ نَصَرَ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَّيَوْمَ
حُيَّنِ إِذَا أَعْجَبَهُ كُمْكُرْتُكْمُ
فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئاً وَضَافَتْ عَلَيْكُمْ
الْأَرْضُ بِمَا رَحِبَتْ ثُمَّ وَلَيْهُمْ مُدِيرُونَ

ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ
وَعَلَىٰ الْمُؤْمِنِينَ وَأَنْزَلَ جُنُودَهُمْ تَرَوْهَا
وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَذَلِكَ جَزَاءُ
الْكُفَّارِ

ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَىٰ مَنْ
يَشَاءُ وَاللَّهُ عَفُورٌ رَّحِيمٌ

يَتَأْمُلُهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ
نَجَّسُ فَلَا يَقْرُبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ
بَعْدَ عَلَيْهِمْ هَذَا وَإِنْ خَفْتُمْ عَيْلَةً

(1) Hunainu wani wādi ne a tsakānin Makka da 'Dā'ifa inda Musulmi suka yi yāfi da Hawāzināwa, a cikin Shawwal shékara ta takwas. Yawan Musulmi ya rüfe su har suka ce, "Yau bā zā a rinjāye mu ba, sabōda karanci." Yawansu yā kasance dubū gōma sha biyu, kuma kāfirai dubū hudu, sai suka ji tsōro, suka gudu, suka bar Annabi a kan alfadarsa, Baidā'a, bābu kōwa tāre da shi fāce Abbas da Abu Sufyāna wanda yake riķe da likkāfar Annabi. Annabi ya sanya Abbas ya yi ta kiran su, "Yā Ansār! Ya Mūhajirūn!" har suka kōmo aka ci nasara.

idan kun ji tsōron talauci⁽¹⁾, to, da sannu Allah zai wadāta ku daga falalarSa, idan Ya so. Lalle Allah ne Masani, Mai hikima.

29. Ku yāki wadanda⁽²⁾ bā su yin īmāni da Allah kuma bā su īmāni da Rānar Lāhira, kuma bā su haramta abin da Allah da Manzon-Sa Suka haramta, kuma bā su yin addini, addinin gaskiya, daga wadanda aka bai wa Littāfi, har sai sun bāyar da jizya daga hannu, kuma sunā faskantattu.

30. Kuma Yahūdāwa suka ce: "Uzairu dan Allah ne". Kuma Nasāra suka ce: "Masīhu dan Allah ne". Wancan zancensu ne da bākunansu. Sunā kamā da maganar wadanda suka kāfirta daga gabāni. Allah Yā la'ance su! Yāya aka karkatar da su?

31. Sun riķi mālamansu⁽³⁾ (Yahūdu) da ruhubānāwansu (Nasāra) ubannangiji, baicin Allah, kuma sun riķi Masīhu dan Maryama (haka). Kuma ba a umurce su ba fāce da su bauta wa Ubangiji Guda. Bābu abin bautāwa fāce Shi. Tsar-

فَسَوْقٌ يُغْنِي بِكُمْ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
إِنْ شَاءَ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

قَاتَلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا يَأْتِيهِمْ
الْآخِرُ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَمَ اللَّهُ
وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ
مِنَ الَّذِينَ أَتُوا الْكِتَابَ حَقًّا
يُعْطُوا الْحِرْزَةَ عَنْ يَدِهِمْ صَاغِرُونَ

وَقَاتَلَتِ الْيَهُودُ عُرْبَةَ ابْنَ اللَّهِ
وَقَاتَلَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحَ ابْنَ اللَّهِ
ذَلِيلٍ فَوْلَاهُمْ يَأْتُوهُمْ بِضَاطِهِمْ
قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَتْلِ قَاتَلُهُمْ
اللَّهُ أَنَّ يُوفِّكُونَ

أَخْذَوْا أَجْبَارَهُمْ وَرَهَبَنَهُمْ أَرْبَابًا
مَنْ دُوبَتِ اللَّهُ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرِيَمَ
وَمَا أَمْرُوا إِلَّا يَعْبُدُوا إِلَيْهَا
وَاحْدَادِ إِلَّا إِلَهٌ إِلَّا هُوَ سُبْحَانُهُ

(1) Idan kun ji tsōron talauci sabōda hanā mushirikai zuwa hajji, sabōda fataucinku da su zai rage, to, bābu kōme, arziki ga Allah yake, Yanā bāyar da shi ga wanda Yake so.

(2) Bāyan gama hukuncin alākar Musulmi da kāfirān farko, watau māsu shirkin, Lārabāwa, sai kuma ya fāra bayānin alākar Musulmi da kāfirai na biyu; watau Yahūdu da Nasāra.

(3) Hibru shi ne mālamin Yahūdāwa, Ruhubāni mai ibāda wanda ya yanke jin dādīn dūniya daga kansa sabōda ibāda, daga cikin Nasāra, mabiyan, gēfen biyu sun riķi shūgabanninsu ubanningiji sunā bauta musu, watau sunā yanka musu dōkoki wadanda ba na Allah ba, sū kuma sunā bin su a kan haka. Bautar da suke yi wa Uzairu kō Masīhu, Isa dan Maryama dōmin sun ce sū diyan Allah ne, watau sun zama juz'inSa ke nan. Tsarki ya tabbata ga Allah daga wafannan siffōfi duka.

kinSa ya tabbata daga barin abin da suke yin shirki da shi.

32. Sunā nufin su bice hasken Allah da bākunansu. Kuma Allah Yanā ki, fāce dai Ya cika haskenSa, kuma kō da kāfirai sun ki.

33. Shi ne Wanda Ya aiko manzonSa da shiriya da addinin gas-kiya, dōmin ya bayyana shi a kan addini dukansa, kuma kō dā mushrikai sun ki.

34. Yā wadanda suka yi īmāni! Lalle ne māsu yawa daga Ahbār⁽¹⁾ da Ruhbānāwa, hafīka sunā cin dūkiyar mutāne da karya, kuma sunā kangēwa daga hanyar Allah. Kuma wadanda suke taskacēwar zīnāriya da azurfa, kuma bā su ciyar da ita a cikin hanyar Allah, to, ka yi musu bushāra da azāba mai radadī.

35. A rānar da ake fōna shi a kanta a cikin wutar Jahannama, sai a yi lalas da ita ga gōshinansu da sāshinansu da bāyayyakinsu, (a ce musu) "Wannan ne abin da kuka taskace dōmin rāyukanku. To, ku dandani abin da kuka kasance kunā sanyāwa a taska."

36. Lallai ne ƙidāyayyun watan-ni a wurin Allah watā gōma shā biyu ne a cikin Littāfin⁽²⁾ Allah, a

عَمَّا يُشِّرِّكُونَ ﴿٦﴾

يُرِيدُونَ أَن يُظْفِرُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ
وَيَأْتِيَ اللَّهُ إِلَيْهِ أَن يُتَمَّمَ نُورُهُ وَلَوْكَرَةُ
الْكَافِرُونَ ﴿٦﴾

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ وَبِإِلَهَدِي
وَدِينَ الْحَقِّ لِتُظْهِرَهُ وَعَلَى الْكُفَّارِ
كُلِّهِ وَلَوْكَرَةُ الْمُشَرِّكُونَ ﴿٦﴾

*يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ أَمْسَوْا إِنْ كَثِيرًا
مِنَ الْأَخْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لَيَأْكُلُونَ
أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَطْلَلِ وَيَصْدُونَ عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ يَكْتَزُونَ

الْذَّهَبَ وَالْفَضَّةَ وَلَا يُنْفِقُونَهَا فِي
سَبِيلِ اللَّهِ فَبَيْسِرُهُمْ بَعْدَ إِيمَانِهِمْ ﴿٦﴾

يَوْمَ يُحْكَمُ عَلَيْهَا فِي كَارِجَهَةِ
فَتَكُوْنُ يَهَا جَاهِلَاهُمْ وَجَحْوِيْهُمْ
وَظَهُورُهُمْ هَذَا مَا كَرَّتُمْ لِأَنْفُسِكُوْنُ
فَذُوْقُوا مَا كُنُّتُمْ تَكْتَزُونَ ﴿٦﴾

إِنَّ عِدَّةَ الشَّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ أَثْنَا عَشْرَ
شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ

(1) Jam'in Hibru watau malamin Yahūdāwa.

(2) Kō dā, a cikin wađannan watanni akwai māsu alfarmā, kō da yake sū kāfirai ba sa kiyye alfarmarsu ba, sun shigar da wāni wāyonsu a ciki wanda suke cēwa Nasī'u (watau jinkiri): Idan sunā son su yi yāki a cikin dayan watannin, sai su halattar da shi, sa'an nan su haramta wani watā a matsayinsa, su kāra kāfirci a kan kāfircinsu, da yin haka. Sabōda haka Allah Ya halattar da yāki a cikin kōwanne watā dōmin kada a māmayi Musulmi. Kuma yin jihādi yanā cikin ayyukan ibāda wadda Allah Yake ribanya lädarta a cikin watannin, māsu alfarmā.

rānar da Ya halicci sammai da kasa, daga cikinsu akwai huđu māsu al-farma. Wannan ne addini madai-daici. Sabōda haka kada ku zälunci kanku a cikinsu. Kuma ku yāki mushirikai gabā daya, kamar yadda suke yākar ku gabā daya. Kuma ku sani cēwa lallai ne Allah Yanā tāre da māsu ta{k}awa.

37. Abin sani kawai “Jinkirtāwa” kāri ne a cikin kāfirci, anā batar da wadanda suka kāfirta game da shi: sunā halattar da watā a wata shēkara kuma su haramtar da shi a wata shekara dōmin su dāce da adadin abin da Allah Ya haramta. Sabōda haka sunā halattar da abin da Allah Ya haramtar. An kawāce musu mūnanan ayyukansu. Kuma Allah ba Ya shiryar da mutāne kāfirai.

38. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Mēne ne a gare ku, idan an ce muku, “Ku fita da yāki a cikin hanyar Allah”, sai ku yi nauyi⁽¹⁾ zuwa ga kasa. Shin, kun yarda da rāyuwar dūniya ne daga ta Lāhira? To jin dādīn rāyuwar dūniya bai zama ba a cikin Lāhira, fāce kadan.

39. Idan ba ku fita da yāki ba, Allah zai azabta ku da azāba mai radadi, kuma Ya musanya wasu mutāne, wasunku (a maimakonku).

(1) Nauyi zuwa ga kasa, watau ku kāsa tāshi tsaye balle mā ku fita zuwa yākin da aka nēmē ku da shi (sabōda shi). Fita da yāki a nan, anā nufin yākin Tabūka a cikin lōkacin bazara, kuma bābu abinci dōmin Allah Ya jarrabi Musulmi, Ya fitar da mūminai da kuma munāfukai, dōmin a san yadda zā a yi ma ‘āmala da su. Haka kuma a kōwane lōkaci Allah Yakan sanya wani abin jarraba na wahala a cikin Musulmi dōmin Ya bambanta mūminai daga munāfukai.

وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةُ حُرُوفٌ ذَلِكَ الَّذِي يُرِيدُ
الْقِسْمُ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ أَنْفُسَكُمْ
وَقَاتِلُوا الْمُسْرِكِينَ كَافَةً
كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَةً وَاعْلَمُوا
أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَقْبِلِينَ ﴿٦﴾

إِنَّمَا الْسَّيِّئَةُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفَّارِ
يُضَلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُحْلِوُنَّهُ
عَامًا وَيَحْرِمُونَهُ دِعَامًا لِّوَاطْعُوْعَدَةَ
مَا حَرَمَ اللَّهُ فَيُجْلِوُمَا حَرَمَ اللَّهُ
رُبُّكُمْ لَهُمْ سُوءٌ أَعْمَلُهُمْ وَاللَّهُ لَا
يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَفَّارِ ﴿٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ إِمَّا تُؤْمِنُوا مَا كُنْتُمْ إِذَا
قِيلَ لَكُمْ أَنْفَرُوا فِي سَيِّلِ اللَّهِ
أَشَاقَلْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ أَرْضِيُّ
بِالْحَيَاةِ الَّذِي أَمْتَنَ الْأَخْرَةَ فَمَا
مَتَّعْتُ الْحَيَاةَ الَّذِي فِي الْأَخْرَةِ إِلَّا قِيلَ ﴿٨﴾
إِلَاتَّفَرُوا يَعْدِبُكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا
وَيَسْبَدِلُ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَنْصُرُوهُ

Kuma bā zā ku cūtar da Shi da kōme ba. Kuma Allah a kan dukan kōme Mai ikon yi ne.

40. Idan ba ku taimake shi ba, to, lalle ne Allah Yā taimake shi, a lōkacin da wadanda suka kāfirta suka fitar da shi, yanā na biyun biyu, a lōkacin da suke cikin kōgon dūtse, a lōkacin da yake cēwa da sāhibinsa: “Kada ka yi bakin ciki, lalle ne Allah Yanā tāre da mu”. Sai Allah Ya saukar da natsuwarSa a kansa, kuma Ya taimake shi da wadansu rundunōni, ba ku gan su ba, kuma Ya sanya kalmar wadanda suka kāfirta mařaskanciya, kuma kalmar Allah ita ce mafau-kakiya. Kuma Allah ne Mabuwāyi, Mai hikima.

41. Ku fita da yāki kunā māsu saukākan kāyā da māsu nauyi, kuma ku yi jihādi da dūkiyoyinku da kuma rāyukanku a cikin hanyar Allah. Wancan ne mafi alhēri a gare ku, idan kun kasance kunā sani.

42. Dā yā kasance⁽¹⁾ wata sifar dūniya ce, makusanciya, da tafiya matsakaiciya, dā sun bī ka, kuma amma fagen yā yi musu nīsa. Kuma zā su yi ta yin rantsuwa da Allah, “Dā mun sāmi dāma, dā mun tafitare da ku”. Sunā halakar da kansu (da rantsuwar karya) ne, kuma Allah Yanā sanin lalle, hařika, su mařaryata ne.

شَيْئًا وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٦﴾

إِلَّا تَصْرُّوْهُ فَقَدْ نَصَرَ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثُمَّ أَتَيْنَاهُ إِذْ هُمَا فِي الْعَارِيْدِ يَقُولُ لِصَدِّيقِهِ لَا تَخْرُّنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِيْنَتَهُ وَعَيْتَهُ وَأَيَّدَهُ وَبَحْرُودَهُ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلْمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَسْفَلَ وَكَلْمَةَ الَّلَّهِ هُوَ الْعَلِيُّ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٧﴾

أَفِرُّوا إِخْفَافًا وَثِقَالًا وَجَهَدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

لَوْكَانَ عَرَضَاقِرِيْبًا وَسَفَرَقَاصِدًا لَأَتَبْعُوكَ وَلَكِنْ بَعْدَتْ عَلَيْهِمُ الشُّفَقَةُ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَوْأَسْتَطَعْنَا لَحَرَجَنَا مَعَكُمْ يُهَلِّكُونَ أَنْفُسَهُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَابِنُوْنَ ﴿٢٩﴾

(1) Ya shiga bayānin siffōfin munāfukai wadanda suka fi fita da wadanda suka fita zuwa Tabūka, da wadanda suka nēmi wani uzuri, a cikin siffōfi dabam-dabam da zā a iya gane munāfukai da su a cikin kōwane zāmani na rāyuar Musulmi a dūniya.

43. Allah Ya yafe maka laifi. Dōmin me ka yi musu izinin zama? Sai wadanda suka yi gaskiya sun bayyana a gare ka, kuma ka san makaryata.

44. Wadanda suke yin īmāni da Allah da Rānar Lāhira, bā zā su nēmi izininka ga yin jihādi da dūkiyōinsu da rāyukansu ba. Kuma Allah ne Masani ga māsu ta'kawa.

45. Abin sani kawai, wadanda bā sa īmāni da Allah da Rānar Lāhira, kuma zukatansu suka yi shakka, sū ne ke nēman izininka, sa'an nan a cikin shakkarsu sunā ta yin kai kāwo.

46. Kuma dā sun yi nufin fita, dā sun yi wani tattali sabōda shi, kuma amma Allah Ya ki zāburarsu, sai Ya nauyayar da zamansu. Kuma aka ce ku zauna tāre da māsu⁽¹⁾ zama.

47. Dā sun fita a cikinku bā zā su kāre ku da kōme ba fāce da barna, kuma lalle dā sun yi gaggawar sanya annamīmanci a tsakāninku, sunā nēma muku fitina. Kuma a cikinku akwai 'yan rahōto sabōda su. Kuma Allah ne Masani ga azzālumai.

48. Kuma lalle ne, hafīka, sun nēmi fitina daga gabāni, kuma suka jūya maka al'amari, har gaskiya ta zo⁽²⁾, kuma umurnin Allah Ya bayyana, alhāli sunā māsu kyāma.

(1) Watau mātā da yāra da gajiyayyu.

(2) Tun farkon zuwan Annabi a Madīna mūnafukai sun yi ta yin kaidi dōmin su bāta al'amarin Annabi da Musulunci, suka kāsa, har gaskiya ta bayyana, suka kāma bakinsu dōmin rashin abin da zā su iya fasā a yarda da shi.

عَمَّا أَنْهَاكَ لَمْ أَذِنْتَ لَهُمْ حَقًّا يَتَبَيَّنَ
لَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعَمَّلَ
الْكَاذِبُونَ ﴿٤٧﴾

لَا يَسْتَدِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يَجْهَدُوا إِلَيْهِمْ
وَأَنْفُسُهُمْ هُوَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْعِلْمُ بِالْمُتَّقِينَ ﴿٤٨﴾

إِنَّمَا يَسْتَدِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَرَاتَهُمْ فُلُوْبُهُمْ فَهُمْ فِي
رَيْبٍ مِّنْهُمْ يَرَدَّدُونَ ﴿٤٩﴾

*وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعْدَدُوهُمْ عَدَّةً
وَلَكِنْ كَرِهَ اللَّهُ أَئْعَانَهُمْ فَشَطَّهُمْ وَقَيَّلَ
أَقْعُدُوهُمْ مَعَ الْمُغَيَّبِينَ ﴿٥٠﴾

لَوْخَرَجُوكُمْ مَّا زَادُوكُمْ إِلَّا جَاهَالًا
وَلَا أَوْصَعُوكُمْ لَّكُمْ يَبْغُونَ كُمْ الْفِتْنَةَ
وَفِي كُمْ سَمَعُونَ لَهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
بِالظَّالِمِينَ ﴿٥١﴾

لَقَدْ أَبْتَغُوا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلٍ وَقَلَّوْا لَكَ
الْأَمْوَارَ حَتَّى جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ
وَهُمْ كَيْرُونَ ﴿٥٢﴾

49. Kuma daga cikinsu⁽¹⁾ akwai mai cēwa, “Ka yi mini izinin zama, kuma kada ka fitine ni”. To, a cikin fitinar suka fāda. Kuma lalle ne Jahannama, hākīka, mai kēwayēwa ce ga kāfirai.

50. Idan wani alhēri ya sāme ka, zai bāta musu rai, kuma idan wata masifa ta sāme ka sai su ce, “Hākīka, mun riķe al'amarinmu daga gabāni”. Kuma su jūya, alhāli kuwa sunā māsu farin ciki.

51. Ka ce, “Bābu abin da yake sāmun mu fāce abin da Allah Ya rubūta sabōda mu. Shī ne Majiśincinmu. Kuma ga Allah, sai mūmīnai su dōgara”.

52. Ka ce, “Shin, kunā dāko ne da mu? Fāce dai da ḍayan abubuwān biyu⁽²⁾ māsu kyau, alhāli kuwa mū, munā dāko da ku, Allah Ya sāme ku da wata azāba daga gare Shi, kō kuwa da hannayenmu. To, ku yi dāko. Lalle ne mū, tāre da ku masu dākon ne”.

53. Ka ce, “Ku ciyar a kan yarda kō kuwa a kan tīlas. Bā zā a karba daga gare ku ba. Lalle ne kū, kun kasance mutāne fāsikai.”

54. Kuma bābu abin da ya hana a karbi ciyarwarsu daga gare su fāce

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ أَئَذَنَ لِي وَلَا قَنْتَنَ
الْأَفَقُ الْفِتْنَةُ سَقَطُوا فَاتَّ جَهَنَّمَ
لِمُحِيطَةٍ بِالْكَافِرِينَ ﴿٦﴾

إِنْ تُصِبَكَ حَسَنَةٌ سُوْهُمْ ۚ وَإِنْ
تُصِبَكَ مُصِبَّةٌ يَقُولُوا قَدْ أَخْذَنَا
أَمْرَنَا مِنْ قَبْلٍ وَيَسْتَوْلَوْا وَهُمْ
فَرِحُونَ ﴿٧﴾

فُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا
هُوَ مَوْلَانَا وَعَلَى اللَّهِ فَلِيَتَوَكَّلَ
الْمُؤْمِنُونَ ﴿٨﴾

فُلْ هَلْ تَرَصُونَ بِتَآ إِلَّا إِحْدَى الْحَسَنَيَّنِ
وَكَنْ تَرَصُ بِكُمْ أَنْ يُصِيبَ كُمُّ اللَّهُ
يَعْدَ أَبِي مَنْ عِنْدَهُ أَوْ يَأْتِيَنَا فَرَصُوا
إِنَّ مَعَكُمْ مُّتَرَصِّضُونَ ﴿٩﴾

فُلْ أَنْفُقُوا طَوْعًا أَوْ كَرَهًا أَنْ يَتَقْبَلَ
مِنْكُمْ إِنَّمَا كُنْتُمْ فَوْقَمَا
فَسِيرُونَ ﴿١٠﴾

وَمَا مَنَعَهُمْ أَنْ يُتَقْبَلَ مِنْهُمْ فَنَفَتُهُمْ

(1) Kuma a yanzu ga yākin Tabūka (munāfukai) sun bayyana da irin uzurran da suke kāwowa dōmin kada su fita, kamar mai cēwa, “To, Allah Ya hana zina, idan nā fita na ga mātan Rūmāwa, bā zan iya yin hākuri daga barinsu ba. Sabōda haka inā son a karbi uzurina kada a jēfa ni a cikin fitina”. Bai sani ba, da wannan rashin fitar ya jēfa kansa a cikin fitinar, dōmin zā a bar shi tāre da mātā, sū da shi kawai.

(2) ‘Dayan abūwu biyu māsu kyau, sū ne mutuwa a kan shahāda kō rinjāya da sāmun ganīma da izza.

dōmin sū, sun kāfirta da Allah da ManzonSa, kuma bā su zuwa ga salla fāce sunā māsu kasāla, kuma bā su ciyarwa fāce sunā māsu kyāma.

55. Sabōda haka, kada dūkiyōyinsu su bā ka sha'awa, kuma haka 'ya'yansu. Abin sani kawai, Allah Yanā nufin Ya yi musu azāba da su a cikin rāyuwar dūniya, kuma rāyuksu su fita alhāli kuwa sunā kāfriai.

56. Kuma sunā rantsuwa da Allah cēwa, lalle ne sū, hakīka, daga gare ku suke, alhāli kuwa ba su zamo daga gare ku ba. Kuma amma sū mutāne ne māsu tsōro.

57. Dā sunā sāmun mafaka kō kuwa wadansu būlōli, kō kuwa wani mashigi, da sun jūya zuwa gare shi, kuma suna gaggaraw shiga.

58. Kuma daga cikinsu akwai wanda yake zunden ka a kan sha'anin dūkiyōyin sadaka, sai idan an bā su daga cikinta, su yarda, kuma idan ba a bā su ba daga cikinta sai su zamo sunā māsu fushi.

59. Kuma dā dai su lalle sun yarda da abin da Allah Ya bā su, da ManzonSa, kuma suka ce, "Ma'ishimmu Allah ne, zai kāwo mana daga falalarSa kuma ManzōnSa (zai bā mu). Lalle ne mū, zuwa ga Allah māsu kwađayi ne."

60. Abin sani kawai, dūkiyōyin sadaka na fakīrai ne da miskinai da māsu aiki a kansu, da wadanda ake lallāshin zukātansu, kuma a cikin

إِلَّا أَنْهُرْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا وَهُمْ كُسَالَىٰ وَلَا يُنْفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٥٦﴾

فَلَا تُعِجِّبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَعْذِبْهُمْ بِمَا فِي الْأَحْيَاةِ الدُّنْيَا وَتَرَهُقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٥٧﴾

وَيَخْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمْ يُنْكِنْ وَمَا هُمْ قِيمُكُمْ وَلَكُمْ هُمْ قِيمٌ "يَقُولُونَ ﴿٥٨﴾

لَوْجَدُوْرُتْ مَلْجَعاً أَوْ مَظْرَأَتْ أَوْ مَدَّحَلاً لَوْلَأِ إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْمَحُوْرُتْ ﴿٥٩﴾

وَمِنْهُمْ مَنْ يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَاقَاتِ فَإِنْ أَعْطَوْلَمَهَا رَضُوا وَإِنْ لَمْ يُعْطُوْلَمَهَا إِذَا هُمْ يَسْخَطُونَ ﴿٦٠﴾

وَلَوْأَنَّهُمْ رَضُوا مَاءَ آتَهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَقَاتُلُوا حَسِبَنَا اللَّهُ كَسِيْرُتَنَا اللَّهُ فَضَلِّلَهُ وَرَسُولُهُ إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَغْبُونَ ﴿٦١﴾

*إِنَّمَا الصَّدَاقَاتُ لِلْمُقْرَبَاتِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَمَلِيَّاتِ عَلَيْهَا وَالْمُؤَافَةُ فُلُوْبُهُمْ

fansar wuyöyi, da mabarta, da a cikin hanyar Allah da dan hanya (matafiyi). Farilla daga Allah Kuma Allah ne Masani, Mai hikima.

61. Kuma daga cikinsu akwai wadanda suke cūtar Annabi, kuma sunā cēwa, "Shi kunne⁽¹⁾ ne". Ka ce: Kunnen alhēri gare ku, yanā īmāni da Allah, kuma yanā yarda da mūminai, kuma rahama ne ga wadanda suka yi īmāni daga gare ku. Kuma wadanda suke cūtar Manzon Allah sunā da azāba mai rafadi.

62. Sunā rantsuwa da Allah saboda ku, dōmin su yardar da ku Kuma Allah da ManzonSa ne mafi cancellar su yardar da Shi, idan sun kasance mūminai.

63. Shin, ba su sani ba cēwa, "Lalle ne wanda ya sāba wa Allah da ManzonSa, hakīka yanā da wuttar Jahannama, yanā madawwamī a cikinta? Waccan ita ce wulākantawa babba!"

64. Munāfukai sunā tsōron a saukar da wata sūra a kansu, wadda take bā su lābari ga abin da yake cikin zukātansu. Ka ce, "Ku yi izgili. Lalle ne, Allah ne Mai fitar da abin da kuke tsōro."

وَفِي الرِّقَابِ وَالْغُنَمِينَ وَفِي سَبِيلِ
اللَّهِ وَأَبْرَىءِ السَّبِيلَ فِي يَصْنَاهُ مِنَ اللَّهِ
وَاللَّهُ عَلَيْهِ حَكْمٌ ٦٦

وَمِنْهُمُ الَّذِينَ يُؤْدُونَ أَنَّهِيَ وَيَقُولُونَ
هُوَ أَدْنٌ قُلْ أَذْنُ حَيْ لَكُمْ بُوْنُ بِاللَّهِ
وَيَقُولُنَّ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةً لِلَّذِينَ
أَمْسَوْا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ يُؤْدُونَ رَسُولَ
اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ٦٧

يَخْلُفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لِيَرْضُوْكُمْ وَاللَّهُ
وَرَسُولُهُ أَحَقُّ أَنْ يُرْضُوْدُ إِنْ كَانُوا
مُؤْمِنِينَ ٦٨

الَّلَّهُ يَعْلَمُ أَنَّهُ مَنْ يُحَادِدُ اللَّهَ وَرَسُولَهُ
فَأَنَّهُ لَهُ وَنَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا
ذَلِكَ الْخِزْنُ الْعَظِيمُ ٦٩

يَحْذِرُ الْمُنَفِّقُونَ أَنْ تُنْزَلَ عَلَيْهِمْ
سُورَةً تُبَيِّنُهُمْ بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ قُلْ أَسْتَهْزِئُ وَأَنْتَ
إِنَّ اللَّهَ مُحْرِجٌ مَا تَحْذِرُونَ ٦٩

(1) Shi kunne ne, ma'anarsa, kome ka gaya masa yana gaskatawa, watau wai ba shi da wayon gane gaskiya da karya. Saboda haka Allah Ya ce, kunnen alhēri, watau ya san gaskiya kuma yana gaskata ta, kuma ya san karya, ba ya aiki da ita.

65. Kuma lalle ne, idan ka tambaye⁽¹⁾, su hafīka, sunā cēwa, “Abin sani kawai, mun kasance munā hīra kuma munā wāsā.” Ka ce, “Shin da Allah, da kuma āyō-yinSa da ManzonSa kuka kasance kunā izgili?”

66. Kada ku kāwo wani uzuri, hafīka, kun kāfirta a bāyan īmāninku. Idan Mun yāfe laifi ga wata fungiya daga gare ku, zā Mu azabta wata fungiya sabōda, lalle, sun kasance māsu laifi.

67. Munāfukai maza da munāfukai mātā, sāshensu⁽²⁾ daga sāshe, sunā umurni da abin ki, kuma sunā hani daga alhēri. Kuma sunā damkēwar hannayensu. Sun mance Allah, sai Ya mantā da su. Lalle ne munāfukai sū ne fāsikai.

68. Allah yā yi wa'adi ga munāfukai maza da munāfukai mātā da kāfirai da wutar Jahannama, sunā madawwama a cikinta. Ita ce ma'is-hiyarsu. Kuma Allah Yā la'ance su, kuma sunā da azāba zaunanniya.

69. Kamar wadanda suke a gabāninku, sun kasance mafi tsananin karfi daga gare ku, kuma mafi yawan dūkiyöyi da diya. Sai suka ji dadī da rabonsu, sai kuka ji dadī da rabonku kamar yadda wadanda

وَلَيْسَ سَآتَّهُمْ لِيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا
نَحْوُصُ وَنَعْبُدُ قُلْ أَإِنَّ اللَّهَ وَآيَاتِهِ
وَرَسُولُهُ كُنُّتُمْ شَهِزِئُونَ ﴿٦﴾

لَا عَتَذِرُواْ قَدْ كَفَرُوْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ إِنَّ
نَفْعُ عَنْ طَالِبَةٍ مَنْ كُنُّتُمْ نُعَذِّبُ طَالِبَةً
يَا نَهْمَمْ كَانُواْ مُجْرِمِينَ ﴿٧﴾

أَمْنَتِيقُونَ وَالْمُنَفِّقُونَ
بَعْضٌ يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ
وَيَنْهَاوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَعْصِيُونَ
أَيْدِيهِمْ سَوْا اللَّهَ فَتَسْيِهِمْ إِنَّ
الْمُنَفِّقِينَ هُمُ الْفَسِيْقُونَ ﴿٨﴾
وَعَدَ اللَّهُ الْمُسْتَقِيقِينَ وَالْمُنَفِّقَتِ
وَالْكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ حَلِيلِيْنَ فِيهَا
هِيَ حَسْبُهُمْ وَلَعَنْهُمُ اللَّهُ وَلَهُمْ
عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٩﴾

كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُواْ أَسْدَدَ مِنْ كُفُوْةٍ
وَأَكْثَرُهُمْ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا فَاسْتَمْتَعُواْ
بِخَلْقِهِمْ فَاسْتَمْتَعْتُمْ بِخَلْقِكُمْ
كَمَا أَسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ

(1) Ana a cikin tafiya zuwa Tabūka sai wasu mutāne daga cikin munāfukai suka ce wa junansu, “Wannan yana zaton ya ci gidajen Rumawa da Biranensu? Faufau.” Sai Allah Ya sanar da AnnabinSa (tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi) abin da suka fada. Sai ya ce, “Ku zo mani da wadancan mutāne.” Da suka je masa ya ce musu ‘Kun ce kaza da kaza.’ Sai suka yi rantsuwa da cēwa: ba mu kasance ba sai muna hīra muna wāsā.

(2) Sū duka daidai suke ga hālinsu na sharri. Damke hannu shi ne rōwa.

suke a gabāninku suka ji dāfi, da rabonsu, kuma kuka kūtsa kamar kūtsāwarsu. Wadancan ayyukansu sun bāci a dūniya da Lāhira, kuma wadannan sū ne māsu hasāra.

70. Shin, lābarin wadanda suke a gabāninsu bai je musu ba, mutānen Nūhu da Ādāwā da Samūdāwa da mutānen Ibrāhīm da Ma'abūta Madyana da wadanda aka birkice? Manzanninsu sun jē musu da âyōyi bayyanannu. To, Allah bai kasance Yanā zāluntar su ba, amma sun kasance rāyukansu suke zālunta.

71. Kuma mummunai maza da mummunai mātā sāshensu majibincin sāshe ne, sunā umurni da alhēri⁽¹⁾ kuma sunā hani daga abin da bā a so, kuma sunā tsayar da salla, kuma sunā bāyar da zakka, kuma sunā dā'a ga Allah da ManzonSa. Wadannan Allah zai yi musu rahama. Lalle Allah ne Mabuwāyi, Mai hikima.

72. Kuma Allah Yā yi wa'adi ga mummunai maza da mummunai mātā da gidājen Aljanna kōramu sunā gudāna daga karkashinsu, sunā madawwama a cikinsu, da wurāren zama māsu dādī a cikin gidājen Aljannar. Kuma yardā daga Allah ce mafi girma. Wancan shi ne babban rabo, mai girma.

73. Ya kai Annabi! Ka yāki kāfīrai da munāfukai kuma ka tsaurara

يَخْلُقُهُمْ وَخُصُّلُهُ كَالَّذِي خَاصُّوا أُولَئِكَ
حَيَطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الْأُنْيَا وَالْآخِرَةِ
وَأُولَئِكَ هُمُ الْخَسِيرُونَ ﴿٦﴾

الَّذِي أَنْهَرَ بَنَاءَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمٌ
وُجُوحٌ وَعَادٌ وَثَمُودٌ وَقَوْمٌ إِنْ رَهِيمٌ
وَأَصْحَابِ مَدِينَ وَالْمُؤْتَفِكَاتِ أَتَشْهُدُ
رُسُلَهُمْ بِإِلَيْتِنَّ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيظْلِمُهُمْ
وَلَكِنْ كَانُوا أَنفَسُهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٧﴾

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَصُورُهُمْ أُولَئِكَ
بَعْضُهُمْ بَأْمُرُوتُ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَاوَنَ عَنِ
الْمُنْكَرِ وَيُقْسِمُونَ الْأَصَلَةَ وَيُنْوِنُونَ
الرَّكْوَةَ وَيَطْبِعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ
أُولَئِكَ سَيِّرَ حَمْمُهُمُ اللَّهُ أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ ﴿٨﴾

وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتَ جَنَّاتٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَرُ خَالِدِينَ فِيهَا
وَمَسَكِينٌ طَيْبَةٌ فِي جَنَّاتٍ عَدِينَ وَرَضْوَانٌ
مِنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ذَلِكَ هُوَ الْمَوْرُ
الْعَظِيمُ ﴿٩﴾

يَتَابِعُهَا الَّذِي جَهَدَ الْكُفَّارُ وَالْمُنْتَفِقُونَ

(1) Abin da aka sani ga shari'a shi ne alhēri, kuma abin da da ba a sani ba ga shari'a shi ne abin ki wanda bā a so.

a kansu. Kuma matattararu Jahannama ce. Tir da ta zama makōmar!

74. Sunā rantsuwa da Allah, ba su fadā ba, alhāli kuwa lalle ne, hakīka, sun fadi kalmar kāfirci, kuma sun kāfirta a bāyan musuluntarsu, kuma sun yi himma ga abin da ba su sāmu ba. Kuma ba su zargi kōme ba fāce dōmin Allah da ManzonSa Ya wadātar da su daga falalarSa. To, idan sun tūba zai kasance mafi alhēri gare su, kuma idan sun jūya bāya, Allah zai azabta su da azāba mai radadi a cikin dūniya da Lāhira, kuma bā su da wani masōyi kō wani mataimaki a cikin kasa.

75. Kuma daga cikinsu akwai wadanda suka yi wa Allah alkawari, “Lalle ne idan ya kāwo mana daga falalarSa, hakīka, munā bāyar da sadaka, kuma lalle ne munā kasancēwa daga sālīhai.”

76. To, a lōkacin da Ya bā su daga falalarSa, sai suka yi rōwa da shi, kuma suka jūya bāya sunā māsu bijirēwa.

77. Sai Ya biyar musu da munā- funci a cikin zukatansu har zuwa ga rānar da suke haduwa da Shi, sabōda sābā wa Allah ga abin da suka yi Masa alkawari, kuma sabōda abin da suka kasance sunā yi na karya.

78. Shin, ba su sani ba cēwa lalle ne Allah Yanā sanin asīrinsu da gānawarsu, kuma lalle Allah ne Masanin abūbuwan fake?

وَأَغْنِظُ عَلَيْهِمْ وَمَا أُرْجِعُهُمْ إِذْ هُمْ
الْمُصْبِرُونَ ﴿٦﴾

يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ
الْكُفَّارِ وَكَفَرُوا بِعَدِّ إِشْكَانِهِمْ وَهُمُوا بِمَا
لَمْ يَسْأَلُوهُ وَمَا نَقْصَمُوا إِلَّا أَنَّ أَعْنَاثَهُمُ اللَّهُ
وَرَسُولُهُ وَمِنْ فَضْلِهِ إِنَّ يَتُوَلَّ أَيُّكُمْ حَيْثَ
لَهُمْ وَإِنْ يَتُوَلَّ أَيُّهُمْ اللَّهُ عَذَابًا
أَلْيَمَافِ الْدُّنْيَا وَالآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ فِي
الْأَرْضِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٧﴾

* وَمِنْهُمْ مَنْ عَلَهَدَ اللَّهَ أَيْنَ مَا اتَّهَمَ مِنْ
فَضْلِهِ لِتَصَدَّقَ وَلَكَوْنَنَ مِنْ
الصَّالِحِينَ ﴿٨﴾

فَلَمَّا آتَاهُمْ مِنْ فَضْلِهِ بَخْلُوا بِهِ
وَنَوَّلُوا وَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٩﴾

فَأَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ إِلَى يَوْمٍ يَلْقَوْنَهُمْ
بِمَا أَحْلَفُوا أَنَّ اللَّهَ مَا عَدَدُوهُ وَبِمَا كَانُوا
يَكْذِبُونَ ﴿١٠﴾

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ سَرَّهُمْ
وَنَجَوْلَهُمْ وَأَنَّ اللَّهَ عَلَمَ الْعَيْوبَ ﴿١١﴾

79. Wadanda suke aibanta māsu yin alhēri daga mummunai a cikin dūkiyōyin sadaka, da wadanda ba su sāmu fāce iyākar kōkarinsu, sai sunā yi musu izgili. Allah Yanā yin izgili gare su. Kuma sunā da azāba mai radafī.

80. Kō kā nēma musu gāfara ko ba ka nēma musu ba, idan ka nēma musu gāfara sau saba'in, to, Allah bā zai gāfarta musu ba. Sabōda sū, sun kāfirta da Allah da ManzonSa. Kuma Allah ba Ya shiryar da mutāne fāsikai.

81. Wadanda aka bari sun yi farin ciki da zamansu a bāyan Manzon Allah, kuma suka ki su yi jihādi da dūkiyōyinsu da rāyukansu a cikin hanyar Allah, kuma suka ce, "Kada ku fita zuwa yāki a cikin zāfi." Ka ce, "Wutar Jahannama ce mafi tsananin zāfi." Dā sun kasance sunā fahimta!

82. Sabōda haka su yi dāriya kadan, kuma su yi kūka da yawa a kan sakamako ga abin da suka kasance sunā tsirfatāwa.

83. To, idan Allah Ya mayar da kai zuwa ga wata fungiya daga gare su, sa'an nan suka nēme ka izni dōmin su fita, to, ka ce, "Bā zā ku fita tāre da nī ba har abada, kuma bā zā ku yi yāki tāre da nī ba a kan wani makiyi. Lalle ne kū, kun yarda da zama a farkon lōkaci, sai ku zauna tāre da mātā māsu zaman gida."

84. Kuma kada ka yi salsa a kan kōwa daga cikinsu wanda ya mutu,

الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَوَّعِينَ مِنَ
الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لَا
يَحْدُثُونَ إِلَاجْهَدَهُمْ فَيَسْتَحْرُونَ مِنْهُمْ
سَخِرَرَ اللَّهُ مِنْهُمْ وَأَهْمَمْ عَذَابَ الْيَمِنِ ﴿٧٦﴾

أَسْتَغْفِرُ لَهُمْ وَلَا أَسْتَغْفِرُ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرُ
لَهُمْ سَعِينَ مَرَّةٍ فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ذَلِكَ
بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاللَّهُ
لَا يَهِيدُ الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٧٧﴾

فِيَّ أَمْخَلَّوْنَ بِمَعْدِهِنَّ خَلَفَ رَسُولَ اللَّهِ
وَكَرِهُوْا أَنْ يُجْهَدُوا فَإِنَّمَا لَهُمْ وَلَنْ يُهُمْ
فِي سَيِّلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْمَرْقَدِ
نَارُهُمْ أَشَدُّ حَرَّاً لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿٧٨﴾

فَلَيَضْحَكُوكُنَّ أَقْلِيلًا وَلَيَبْكُوكُنَّ كَثِيرًا جَزَاءً بِمَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٧٩﴾

فَإِنَّ رَجَعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ مِّنْهُمْ
فَأَسْتَدِنُوكَ لِلْحُرُوجِ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِي
إِذَا كُلِّنَ قُتِلُتُمْ مَعِي عَدْفَانًا إِنَّكُمْ رَضِيشُ
بِالْفَعُودِ أَوْ مَرْقَةً فَاقْعُدُوْمَعَ الْخَلِفَينَ ﴿٨٠﴾

وَلَا تُصْلِلُوهُنَّ أَحَدٌ مِّنْهُمْ مَآتَ أَبْدَأَوْ لَأَقْتَمَ

har abada, kuma kada ka tsaya a kan kabarinsa. Lalle ne sū, sun kāfirta da Allah da ManzonSa, kuma sun mutu alhāli kuwa sunā fāsikai.

85. Kuma kada dūkiyōysu da diyansu su bā ka sha'awa. Abin sani kawai, Allah Yanā nufin Ya yi musu azāba da su a cikin dūniya, kuma rāyukansu su fita alhāli kuwa sunā kāfirai.

86. Kuma idan aka saukar da wata Sūra cēwa: Ku yi īmāni da Allah kuma ku yi jihādi tāre da ManzonSa. Sai mawadāta daga gare su su nēmi izninka, kuma su ce: Ka bar mu mu kasance tāre da mazauna.

87. Sun yarda da su kasance tāre da mātā māsu zama (a cikin gidāje). Kuma aka rufe a kan zukātsu, saboda haka, sū, bā su fahimta.

88. Amma Manzon Allah da wanda suka yi īmāni tāre da shi, sun yi jihādi da dūkiyōysu da rāyukansu. Kuma wadannan sunā da ayyukan alhēri, kuma wadannan sū ne māsu cin nasara.

89. Allah yā yi musu tattalin gidājen Aljanna, kōramu sunā gu-dāna daga ḫarfashinsu, sunā madawwama a cikinsu. Wancan ne babban rabo mai girma.

90. Kuma māsu uzuri daga kau-yāwa zuka zo dōmin a yi musu izini, kuma wafanda suka yi wa Allah da ManzonSa karya, suka yi zamansu. Wata azāba mai radadī zā ta sāmi wafanda suka kāfirta daga gare su.

عَلَىٰ قَبْرِهِمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَا أُتْهُمْ
وَهُمْ فَنِسُوقُونَ ﴿٨٦﴾

وَلَا تُعْجِبَكَ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْنَدُهُمْ إِمَامُرِبِّيْدَ اللَّهِ
أَنْ يُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الدُّنْيَا وَتَرَهُقَ أَنفُسُهُمْ
وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٨٧﴾

وَإِذَا أَنْزَلْتَ سُورَةً أَنَّ امْنُؤًا يَأْتِيَكَ وَجِهُهُ دُوْرًا
مَعَ رَسُولِهِ أَسْتَدِنَكَ أَوْلَوْا الظَّوْلَ مِنْهُمْ
وَقَالُوا ذَرْنَاكَ مَعَ الْقَعْدِيْنَ ﴿٨٨﴾

رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْحَوَالِفِ وَطَعَمَ عَلَىٰ
قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَقْهُوتُونَ ﴿٨٩﴾

لَكِنَّ الرَّسُولَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
جَهَدُهُمْ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَأَوْلَادِهِمْ
لَهُمُ الْحَيْثَرُ وَأَوْلَادِكَ هُمْ
الْمُفْلِحُونَ ﴿٩٠﴾

أَعَذَّ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَحْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَرُ خَلِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْفَوْزُ
الْعَظِيمُ ﴿٩١﴾

وَجَاءَ الْمُعَذَّرُونَ مِنَ الْأَغْرَبِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ
وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ
سَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّهُمْ عَذَابٌ
الْأَيْمَنُ ﴿٩٢﴾

91. Bābu laifi a kan maraunana kuma haka majinyata, kuma bābu laifi a kan wadanda bā su sāmun abin da suke ciyarwa idan sun yi nasiha⁽¹⁾ ga Allah da ManzonSa. Kuma bābu wani laifi a kan māsu kyautatāwa. Kuma Allah ne Mai gāfara, Mai tausayi.

92. Kuma bābu (laifi) a kan wadanda idan sun je maka dōmin ka dauke su, ka ce, "Bā ni da abin da nake daukar ku a kansa," suka jūya alhāli kuwa idānunsu sunā zubar da hawāye dōmin bakin ciki cēwa ba su sāmi abin da suke ciyarwa ba.

93. Abin sani kawai, laifi yanā a kan wadanda suke nēman izininka alhāli kuwa sū mawadāta ne. Sun yarda su kasance tāre da mātā mamaaya (gidāje), kuma Allah Yā danne a kan zukātansu, dōmin haka sū, bā su gānēwa.

94. Sunā kāwo uzurinsu zuwa gare ku idan kun kōma zuwa gare su. Ka ce, "Kada ku kāwo wani uzuri, bā zā mu amince muku ba. Haññā, Allah Yā bā mu lābāri daga lābārunku, Allah zai ga aikinku kuma ManzonSa (zai gani). Sa'an nan kuma a mayar da ku zuwa ga Masanin gaibi da bayyane, sai Ya bā ku lābarin abin da kuka kasance kunā aikatāwa."

95. Zā su yi rantsuwa da Allah a gare ku idan kun jūya zuwa gare su, dōmin ku kau da kai daga gare su.

لَيْسَ عَلَى الْضَّعِفَاءِ وَلَا عَلَى الْمُرْضَى وَلَا عَلَى
الَّذِينَ لَا يَحْدُونَ مَا يُنْفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا
نَصَّحُوا لِلَّهُ وَرَسُولُهُ مَا عَلَى
الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَيِّئٍ وَاللَّهُ غَفُورٌ
رَحِيمٌ

وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا أَنْتُوكَ لِتَحْمِلُهُمْ
قُلْتَ لَا أَحْدُ مَا أَحْمَلُكُمْ عَلَيْهِ
تَوْلَوْا وَأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ حَرَنًا
أَلَا يَحْدُو مَا يُنْفِقُونَ

*إِنَّمَا أَسْبَلْتُ عَلَى الَّذِينَ
يَسْتَدِنُونَكَ وَهُمْ أَغْنِيَاءُ رَصُوْبَانَ
يَكُونُو مَعَ الْخَوَافِ وَطَبَعَ اللَّهُ عَلَى
قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَقْدِمُونَ

يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعُوكُمْ إِلَيْهِمْ
قُلْ لَا تَعْتَذِرُوْلَنْ تُؤْمِنْ لَكُمْ قَدْ
نَبَّأَنَا اللَّهُ مِنْ أَحْبَارِكُمْ وَسَيِّرَيَ اللَّهُ
عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَهُنَّ دُونَ إِلَيْكُمْ عَلَيْهِ
الْعَيْنِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَسِّكُمْ بِمَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُوْنَ

سَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا أَنْقَلَبْتُمْ

(1) Nasīha ita ce su fadī maganar kwarai; kyautatāwa ita ce a yi aiki dōmin Allah, ba dōmin nēman dūniya ba.

To, ku kau da kai daga gare su don kō sū kazantā ne, kuma Jahannama ce matattararsu bisa ga sakamakon abin da suka kasance sunā tsirfatawa.

96. Sunā rantsuwa gare ku dōmin ku yarda da su. To, idan kun yarda da su, to, lallai ne Allah bā Shi yarda da mutāne fāsikai.

97. Kauyāwa ne mafī tsananin⁽¹⁾ kāfirci da munāfinci, kuma sū ne mafī kamanta ga rashin sanin haddōdin abin da Allah Ya saukar a kan ManzonSa. Kuma Allah ne Masani, Mai hikima.

98. Kuma daga kauyāwa akwai wadanda⁽²⁾ suke riKon abin da suke ciyarwa a kan tārā ce, kuma sunā saurāron aukuwar masifa a gare ku, aukuwar mummunar masifa ta tabbata a kansu. Kuma Allah ne Mai ji, Masani.

99. Kuma daga kauyāwa akwai wadanda suke yin īmani da Allah da Rānar Lāhira, kuma sunā riKon abin da suke ciyarwa (tamkar) wadansu ibādōdin nēman kusanta ne a wurin Allah da addu'ō'in ManzonSa. To, lalle ne ita (ciyarwan) ibādar nēman kusanta ce a gare su. Allah zai shigar da su a cikin RahamarSa. Lalle Allah ne Mai gāfara, Mai jin kai.

(1) Kauyāwa ne mafī tsananin kāfirci dōmin nīsansu daga sanin hālāyen girmamāwa da na zamantakēwa, sa'an nan da nīsansu daga Annabi har su saurari abin da ya zo da shi.

(2) Kauyāwa kashi biyu ne: akwai wāwāye munāfukai māsu ganin addīni yā dōra musu nauyin biyan zakka da sauran ayyukan alhēri, sunā daukar sa kamar tāra da biyan kakkarai. Kuma akwai kauyāwa māsu hankali sun sani Annabi manzo ne daga Allah, sunā daukar abin da addīni ya aza musu duka ibāda ne, sunā fātar kusanta da shi zuwa ga Allah, Ubangijinsu. To su mutānen kwarai ne, zā su shiga Aljanna.

إِلَيْهِمْ لِتُعَرِّضُوا عَنْهُمْ فَأَغْرِضُوهُمْ إِلَيْهِمْ رِجْسٌ وَمَا أَوْلَاهُمْ جَهَنَّمُ حَرَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٤٥﴾

يَخْلُقُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَوْنَ عَنْ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٤٦﴾

الْأَغْرَابُ أَشَدُ كُفْرًا وَقَاتِلًا وَجَدَرًا لَا يَعْلَمُونَ حُدُودًا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ لَمَّا وَلَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٤٧﴾

وَمِنَ الْأَغْرَابِ مَنْ يَتَخَذُ مَا يُنْفِقُ مَعْرِمًا وَيَنْرَضُ بِكُمُ الْتَّوَابَ عَلَيْهِمْ دَأْيَرَةً السَّوْقِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلَيْهِ ﴿٤٨﴾

وَمِنَ الْأَغْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَتَخَذُ مَا يُنْفِقُ قُرُبَاتٍ عِنْدَ اللَّهِ وَصَلَوَاتُ الرَّسُولِ أَلَا إِنَّهَا فُرْبَةٌ لِهِ سَيِّدُ حَلْمِهِ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٤٩﴾

100. Kuma masu tsērēwa⁽¹⁾ na farko daga Muhājirina da Ansar da wadanda suka bi su da kyautatāwa, Allah Ya yarda daga gare su su kuma sun yarda daga gare Shi, kuma Ya yi masu tattalin gidājen Aljanna: kōramu sunā gudana a karfashinsu, suna madawwama a cikinsu har abada. Wancan ne babbān rabo mai girma.

101. Kuma daga wadanda suke a gēfenku daga kauyāwa akwai munāfukai,⁽²⁾ haka kuma daga mutānen Madīna: sun gōge a kan munāfunci, bā ka sanin su, Mü ne Muke sanin su. Zā Mu yi musu azāba sau biyu, sa'an nan a mayar da su zuwa ga azāba mai girma.

102. Kuma da wadansu, sun yi furuci⁽³⁾ da laifinsu, sun hada aikina kwarai da wani mummmuna. Akwai tsammānin Allah Ya karbī tūba a kansu. Lallai Allah ne Mai gāfara, Mai jin kai.

103. Ka karbī sadaka daga dūkiyōyinsu kana mai tsarkake su, kuma kana mai tabbatar da kirkinsu da ita. Kumaka yi musu addu'a. Lallai addu'o'inka natsuwa ne a gare su. Kuma Allah ne Mai ji, Masani.

وَالْمُسِيقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ
وَالْأَنْصَارُ وَالَّذِينَ أَتَبَعُوهُمْ يَا حَسْنِ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَاعْدَ
لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتَهَا الْأَنْهَرُ
خَلِيلِيهِنَّ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَتْرُ
الْعَظِيمُ ﴿١٠﴾

وَمَنْ حَوَلَ كُمُّ مِنَ الْأَغْرَابِ مُنْفِقُونَ
وَمَنْ أَهْلَ الْمَدِينَةَ مَرْدُوا عَلَى الْأَنْقَاقِ لَا
يَعْلَمُهُمْ بَخْنَ تَعْلَمُهُمْ سَعْدَ بَهُمْ
مَرَّتَيْنِ شَمْ يَرْدُونَ إِلَى عَدَابٍ عَظِيمٍ ﴿١١﴾

وَآخَرُونَ أَعْدَ قُولَادُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلَ
صَلِيحاً وَآخَرَ سَيِّئَا عَسَى اللَّهُ أَنْ يَتُوبَ
عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ وَّرَحِيمٌ ﴿١٢﴾

خُدُّمُ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةٌ تُطْهِرُهُمْ وَزِرَّهُمْ بِهَا
وَصَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَوَاتَكَ سَكَنٌ لَّهُمْ وَاللَّهُ
سَيِّعُ عَلَيْهِمْ ﴿١٣﴾

(1) Yākin Tabūka ya kasa jama'ar Musulmi gwargwadon īmāninsu da ayyukansu da gabātarsu a cikin addīni, cikin darajōji da dābabōkō. Darajar farko ita ce, Sahabban farko wadanda suka tsēre wa sauran mutāne ga shiga Musulunci da karfīn īmāni da yawan aiki da tsarkake zūciya ga aikin Allah.

(2) Kungiya ta biyu munāfukai māsu zurfīn wayo, sun san yadda suke bōye munāfuncinsu sabōda gōgēwa da iya munāfunci har mutāne bā zā su iya gāne su ba, sai Allah Ya tōna su.

(3) Wata kungiya wadda ta yi munāfunci, tā kī fita zuwa yāki amma kuma suka ga sun yi laifi suka yi ifirāri da cēwa "sun yi laifi," sa'an nan suka tūba, Allah Ya karbī tūbarsu.

104. Shin, ba su sani ba, cēwa lallai Allah ne Yake karbar tūba daga bāyinSa, kuma Yanā karbar sadakōkinsu, kuma lalle Allah ne Mai karbar tūba, Mai jin kai?

105. Kuma ka ce, “Ku yi aiki, sa'an nan Allah zai ga aikinku, da ManzonSa da Muminai, kuma zā a mayar da ku zuwa ga Masanin fake da bayyane, sa'an nan Ya bā ku lābāri ga abin da kuka kasance kunā aikatāwa.”

106. Kuma da wadansu wa-fanda⁽¹⁾ aka jinkirtar ga umurnin Allah, kō dai Ya yi musu azāba kō kuma Ya karbi tūba a kansu. Kuma Allah ne Masani, Mai hikima.

107. Kuma wadanda⁽²⁾ suka riki wani masallaci dōmin cūta da kāfirci da nēman rarrabēwa a tsakānin mūminai da bagēwa ga taimakon wanda ya yāki Allah da ManzonSa daga gabāni, kuma haftīka sunā yin rantsuwa cēwa, “Ba mu yi nufin kōmai ba fāce alhēri” alhāli kuwa Allah Yanā yin shaida cēwa, su, haftīka, makaryata ne.

108. Kada ka tsaya a cikinsa har abada. Lalle ne, Masallaci wanda

أَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ بِقَبْلِ الْتَّوْبَةِ عَنِ
عِبَادَتِهِ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَإِنَّ اللَّهَ هُوَ
الْغَنِيمُ ﴿١٤﴾

وَقُلْ أَعْمَلُوا فَسِيرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ
وَالْمُؤْمِنُونَ سَرُورُونَ إِلَى عَلَى النَّبِيِّ
وَالشَّهِدَةُ فِيهِنَّكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

وَأَخْرُونَ مُرْجَوْنَ لِأَمْرِ اللَّهِ إِمَاءِعَدْ بُهْمُ
وَلَمَّا يَتُوَبُ عَلَيْهِمْ وَلَمَّا هُمْ عَلَيْهِمْ
حَكِيمٌ ﴿١٦﴾

وَالَّذِينَ أَخْدُوا مَسْجِدًا ضَرَارًا
وَكُفَّرُوا وَتَفَرِّقُوا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ
وَأَرْصَادًا لِمَنْ حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ
قَبْلُ وَلَيَحْلِفُنَّ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحُسْنَى
وَلَلَّهِ يَشَهِدُ إِلَهُمْ لَكَذِبُونَ ﴿١٧﴾

لَا نَقْمَدُ فِي وَأَبَدًا مَسْجِدٌ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَى

(1) Wata fungiya wadda ita ba munāfuka ba ce, amma kuma ba su fita zuwa yākin ba, kuma bā su da wani dalīli sai kasāla kawai da taushēwar Shaidan. Wafannan an jinkirtar da al'amarinsu har Allah Ya yi hukunci a kansu.

(2) Wata fungiya ta munāfukai māsu aiki dōmin tumbuke karfin Musulmi ta hanyar da bā a iya gānēwa da sauri. Kamar su gina masallaci kusa da wani tsōhon masallaci da sūnan taimakon addīni amma da nufin su raba jama'ar Musulmi, kuma sun sāmi wurin da zā su riķa tārō da bōye kāyan yāki da shirin sharri ga Musulmi. Kamar ma'abūta Masjidil Dirār, wanda aka yi kusa da masallacín Kuba a Madīna. Aikinsu bai tsaya ga lōkacin yākin Tabūka ba, sabōda haka aka ce, da bagēwa ga wanda ya yāki Allah a gabāni, watau a gabānin bayyanar fallasar munāfukai da yākin Tabūka.

aka yi harsāshinsa a kan taķawa tun farkon yini, shī ne mafī cancantar ka tsaya a cikinsa. A cikinsa akwai wadansu maza sunā son su tsarkaka.⁽¹⁾ Kuma Allah Yanā son māsu nēman tsarkakuwa.

109. Shin, wanda ya sanya harsāshin gininsa a kan taķawa daga Allah da yarda, shi ne mafī alhēri kō kuwa wanda ya sanya harsāshin gininsa a kan gābar rāmi mai tusgāwa? Sai ya rūsa da shi a cikin wutar Jahannama. Kuma Allah bā Ya shiryar da mutāne azzālumai.

110. Gininsu, wanda suka gina, bā zai gushe ba yanā abin shakka a cikin zukātansu, fāce idan zukātansu sun yanyanke. Kuma Allah ne Masani, Mai Hikima.

111. Lalle ne, Allah Yā saya⁽²⁾ daga mummunai, rāyukansu da dūkiyōysu, da cēwa sunā da Aljanna, sunā yin yāki a cikin hanyar Allah, sabōda haka sunā kashēwa anā kashē su. (Allah Yā yi) wa'adi a kanSa, tabbace, a cikin Attaura da Linjīla da Alkur'āni. Kuma wāne ne mafī cikāwa da alkawarinsa daga Allah? Sabōda haka ku yi bushāra da cinikinku wanda kuka kulla da

مِنْ أَوْلَى يَوْمَ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ فِيهِ
رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَنْ يَتَطَهَّرُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ
الْمُطَهَّرِينَ ﴿٦٨﴾

أَفَمَنْ أَسَسَ بُنْيَنَهُ عَلَى تَقْوَىٰ مِنْ اللَّهِ
وَرِضْوَانِ حَيْثُمَ مَنْ أَسَسَ بُنْيَنَهُ عَلَىٰ
شَفَاعَةٍ جُرُفٍ هَارِفٍ نَّهَارٍ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ
وَاللَّهُ لَا يَهِيئُ لِلنَّاسِ الظَّلَمِينَ ﴿٦٩﴾

لَا يَنْزَلُ بُنْيَنَهُمُ الَّذِي بَنَوْا رَبَّهُمْ فِي
قُلُوبِهِمْ إِلَّا أَنْ تَقْطَعَ فُؤُلُوْهُمْ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٧٠﴾

* إِنَّ اللَّهَ أَشَدَّ رَحْمَةً مِنَ الْمُؤْمِنِينَ
أَنْفُسُهُمْ وَأَمْوَالُهُمْ بِأَنَّهُمْ أَهْمَرُ الْجَنَّةَ
يُقْتَلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتَلُونَ
وَيُقْتَلُونَ وَعَدَ اللَّهُ عَلَيْهِ حَقًا فِي
الْتَّورَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ وَمَنْ
أَوْفَ بِعَهْدِهِ مِنْ اللَّهِ فَأَسْتَبِرْهُ وَ
بِيَعْكُمُ الَّذِي بَأْعَصْتُمُ بِهِ وَذَلِكَ هُوَ

(1) Sunā son tsarkaka ta bōye da ta bayyane. Ta bōye sananniya ce, ita ce rashin munāfunci, kuma ta bayyane ita ce sunā kāma rūwa a bāyan sun karce kāshinsu da dütse, kamar yadda ya zo a cikin Hadīsi. Allah ne Mafī sani.

(2) Bāyan bayānin nau'ukan kāfirai da alāmōminsu da yadda zā a bi wajen yankēwa da su, da barin fage ga muminai na kwarai, sai kuma Yā kirāyi muminai zuwa ga mubāya'a ga Allah, watau ciniki, sa'an nan Ya bayyana musu kudin saye da abin sayarwa, ya ce: Allah Yā saya daga muminai...

Shi. Kuma wuncan shi ne babban rabo, mai girma.

112. Māsu⁽¹⁾ tūba, māsu bau-tāwa, māsu gōdēwa, māsu tafiya, māsu ruku'i, māsu tawāli'u, māsu umurni da alhēri da māsu hani daga abin da aka ki da māsu tsarēwa ga iyākōkin Allah. Kuma ka bāyar da bushāra ga muminai.

113. Bā ya kasancēwa⁽²⁾ ga Annabi da wadanda suka yi īmāni, su yi istigfāri ga mushirikai, kuma kō dā sun kasance ma'abūta zumunta ne daga bāyan sun bayyana a gare su, cēwa lalle ne, sū, 'yan Jahīm ne.

114. Kuma istigfārin Ibrāhīm ga ubansa bai kasance ba fāce sabōda wani wa'adi ne da ya kulla alkawarinsa da shi, sa'an nan a lōkacin da ya bayyana a gare shi (Ibrāhīm) cēwa lalle ne shī (ubansa) ma'kiyi ne ga Allah, sai ya barranta daga gare shi. Lalle ne Ibrahim, hakīka, mai yawan addu'a ne, mai hakuri.

115. Kuma Allah bai kasance mai batar da mutāne a bāyan Yā shiryar da su ba, sai Ya bayyana musu abin da zā su yi takawa da shi. Lalle ne Allah, ga kōme, Masani ne.

الْفَوْرُ الْعَظِيمُ ﴿١٣﴾

الْتَّكَبُورَ الْعَدِيدُونَ الْحَمِيدُونَ
الْسَّهِيْرُونَ الْرَّاكِعُونَ
السَّاجِدُونَ الْأَمْرُونَ يَا مَعْرُوفٍ
وَالْأَهْوَاتِ عَنِ الْمُنْكَرِ وَالْحَنْفُطُونَ
لِحُدُودِ اللَّهِ وَبَشِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٤﴾

مَا كَانَ لِلَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ
يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُسْرِكِينَ وَلَوْكَافُوا
أُولَئِكُمْ مَنْ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ
أَصْحَابُ الْجَنَاحِيمِ ﴿١٥﴾

وَمَا كَانَ أَشْتَغَفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأَيِّهِ إِلَّا
عَنْ مَوْعِدَةٍ وَعَدَهَا إِيَّاهُ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ
أَنَّهُ عَدُوُّ اللَّهِ وَتَبَرَّأَ مِنْهُ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَا يَرْوِي
حَلِيمٌ ﴿١٦﴾

وَمَا كَانَ اللَّهُ يُضِلَّ فَقَمَا بَعْدَ أَذْ
هَدَنَهُمْ حَقَّ يُبَيِّنُ لَهُمْ مَا يَتَقَوَّنُ إِنَّ
اللَّهَ يَكُلُّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٧﴾

(1) Sa'an nan kuma ya bayyana a cikin wannan āyā ta 112 siffōfin muminai wadanda aka fuskantar da kiran nēman ciniki da su.

(2) Bayānin umurni da yanke wa kāfirai, kō da sun mutu, da barin yi musu addu'ar alhēri.

116. Lalle ne Allah Yanā⁽¹⁾ da mulkin sammai da kasa, Yanā rā-yarwa kuma Yanā matarwa. Kuma bā ku da wani masōyi, kuma bā ku da mataimaki, baicin Allah.

117. Lallai ne, hakīka, Allah Ya karbi tūbar Annabi da⁽²⁾ Muḥājjirīna da Ansār wadanda suka bī shi, a cikin sa'ar tsanani, daga bāyan zukātan wani bangare daga gare su sun yi kusa su karkata, sa'an nan (Allah) Ya karbi tūbarsu. Lalle, Shī ne Mai tausayi, Mai jin kai gare su.

118. Kuma (Allah) Yā karbi tūba a kan ukun⁽³⁾ nan wadanda aka jinkirtar har kasa da yalwarta ta yi kunci a kansu, kuma rāyukansu suka yi kunci a kansu, kuma suka yi zaton bābu wata mafaka daga Allah fāce (kōmāwa) zuwa gare Shi. Sa'an nan Allah Ya karbi tūbarsu, dōmin su tabbata a kan

إِنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
يُحِبُّهُ وَرَبِيعُتْ وَمَا لَكُمْ مِّنْ دُونَ اللَّهِ

مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١١٧﴾

لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ
وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ أَتَيْنَاهُمْ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ
مِنْ بَعْدِ مَا كَانُوا يَرِيدُونَ قُلُوبُ فَرِيقٍ
مِنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ
إِلَيْهِمْ رَحِيمٌ ﴿١١٨﴾

وَعَلَى الْأَنْلَاثَةِ الَّذِينَ حَلَقُوا حَقَّ إِذَا أَضَافَتْ
عَلَيْهِمْ الْأَرْضُ بِمَارَجِبَتْ وَضَافَتْ عَلَيْهِمْ
أَنْفُسُهُمْ وَظَلَوْا أَنَّ لَا مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا
إِلَيْهِ رُثْمَنَابَ عَلَيْهِمْ لِسْتُوْلُوْإِنَّ اللَّهَ هُوَ
الْتَّوَابُ الرَّحِيمُ ﴿١١٩﴾

(1) Wannan āyā tanā nūna cēwa taklīfin da Allah Yake azā wa bāyinSa na yāki da waninSa, bā dōmin ya wahalar da su ba ne. Yanā yi ne dōmin alhēri a gare su, Shī Allah Mawādaci ne, Yanā da kasa da sammai, kuma Shī ne Mai yin halittar kōme.

(2) Yā fāra gabātar da cēwa "Allah Yā karbi tūbar Annabi da wadanda Ya ambata tāre da shi" dōmin ya biyar āyar da ke zuwa ta tūbar wadanda suka yi zamansu, bā da wani uzuri ba, kuma sū bā munāfukai ba, aka jinkirtar da maganar tūbarsu har a bāyan hōron kwana hamsin bābu mai yi musu magana, bisa hanin Allah. Kuma dā an ambaci karbar tūbarsu kawai bā da an gabātar da tūbar wadanda suka fita ba, dā sai a ce sun fi wadanda suka fita, dōmin an yi nassi a kan tūbarsu. Wanda aka yi nassi a kan tūbarsa, yā fi wanda aka bari a cikin duhu.

(3) Sū mutāne uku wadanda aka jinkintar da al'amarinsu, a āyā ta 106, sū ne Ka'abu bn Mālikī da Murāratu bn Rabī'a el Amry, da Hilālu bn Umayya el Wākify: sun fi fita, bā da wani uzuri ba, kuma a lōkacin da Annabi ya kōmo daga Tabūka, wadanda ba su fita ba suka tafi suka fasī uzurōrinsu na rashin fita. Annabi ya karba musu kuma ya nēma musu gāfsara. Amma su ukun, suka fasī gaskiya cēwa sun zauna ne bā dōmin munāfunci ba, sai dai abin yā kasance haka kawai bā da wani uzuri ba. To, Annabi ya ce su dākata sai abin da Allah Ya ce a kansu. Aka hana kōwa ya yi musu magana a cikin Madīna, har mātansu na aure. Suka yi kwāna hamsin a cikin matsuwa, sa'an nan Allah Ya sauko da tūbarsu.

tūba. Lalle Allah ne Mai karbar tūba, Mai jin kai.

119. Ya ku wadanda suka yi ūmāni! Ku bi Allah da ta'kawa, kuma ku kasance tāre da māsu gaskiya.

120. Bā ya kasancēwa⁽¹⁾ ga mutānen Madīna da wanda yake a gēfensu, daga kauyāwa, su sāba daga bin Manzon Allah, kuma kada su yi gudu da rāyukansu daga ransa. Wangan, sabōda kishirwa bā ta sāmun su, haka kuma wata wahala, haka kuma wata yunwa, a cikin hanyar Allah, kuma bā su tākin wani matāki wanda yake takaitar da kāfirai kuma bā su sāmun wani sāmu daga makiyi fāce an rubuta musu da shi, ladar aiki na kwarai. Lallai ne Allah bā Ya tōzarta lādar māsu kyautatāwa.

121. Kuma bā su ciyar da wata ciyarwa, karama kō babba, kuma bā su kēta wani rafi sai an rubuta musu, dōmin Allah Ya sāka musu da mafī kyāwon abin da suka kasance sunā aikatāwa.

122. Kuma bā ya kasancēwa ga muminai su fita zuwa yāki gabā daya.⁽²⁾ Sabōda haka, don me ne

يَتَأْيِدُهَا الَّذِينَ أَمْنَوْا أَنَّ قُوَّاتَ اللَّهِ وَكُوُفَّارُوا
مَعَ الصَّدِيقِينَ ﴿١٦﴾

مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوَّلَهُمْ
مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَحَقَّقُوا عَنْ رَسُولِ
اللَّهِ وَلَا يَرْجِعُوا بِآفَاقِهِمْ عَنْ تَقْسِيمِ
ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظُلْمًا وَلَا
نَصْبٌ وَلَا مَخْمَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا
يَطْعُونَ مَوْطِئًا يَغْيِطُ الْكُفَّارَ وَلَا
يَنَالُونَ مِنْ عَدْوِنَيْلًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ
بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ
الْمُحْسِنِينَ ﴿١٧﴾

وَلَا يُنَفِّرُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً
وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًّا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ
لِيَجِزِّيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا

يَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾
*وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا

(1) Bayānin falalar mutāne da ke zaune a Madīna tāre da Annabi, a lokacinsa kō bāyansa.

(2) Bāyan yā kāre bayāni a kan falalar da Allah Ya fifta mazauna Madīna da ita, sabōda haka bā ya halatta a gare su su sāba wa Annabi da zama a bāyan yā fita zuwa yāki. Sa'an nan kuma ya yi idiraki da ishārār cēwa fita zuwa yāki farillar kifāya ce: wasu sunā dāukē wa wasu. Kuma bā ya kyautuwa a ce kōwa ya zama sojan yāki, a bar sauran ayyuka na lalūrar rāyuwa kamar fita nēman ilmi, shi ma farillar kifāya ne tilas wasu su fita zuwa nēmansa dōmin idan sun kōma ga mutānensu sai su karantar da su. Hikimar āyār tā fāra da maganar fita zuwa yāki kuma ta kāre da sakamakon kōmōwa daga makaranta dōmin nunawar fita zuwa gare su duka wajibi ne: wanda wani ke iya dāuke wa wani. Allah ne Mafī sani.

wata jama'a daga kowane bangare daga gare su ba ta fita (zuwa nēman ilimi ba) dōmin su nēmi ilimi ga fahimtar addīni kuma dōmin su yi gargadī ga mutānensu idan sun kōma zuwa gare su, tsammāninsu, sunā yin sauna?

123. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Ku yāki wadanda suke kusantar⁽¹⁾ ku daga kāfirai. Kuma su sāmi tsanani daga gare ku. Kuma ku sani cēwa Allah Yanā tāre da māsu takawa.

124. Kuma idan aka saukar⁽²⁾ da wata sūra, to, daga gare su akwai wadanda suke cēwa, "Wāne a cikin-ku wannan sūra ta kāra masa īmāni?" To amma wadanda suka yi īmāni, to, tā kāra musu imani, kuma sū, sunā yin bushāra (da ita).

125. Amma kuma wadanda suke a cikin zukātansu akwai cūta, to, tā kāra musu kazanta zuwa ga kazantarsu, kuma su mutu alhālin kuwa sunā kāfirai.

126. Shin, bā su ganin cēwa anā fitinar su a cikin kōwace shēkara: sau daya kō kuwa sau biyu, sa'an nan kuma bā su tūba, kuma ba su zama sunā tunāni ba?

127. Kuma idan hakīka, aka saukar da wata sūra, sai sāshensu ya yi dūbi zuwa ga wani sāshe, (su ce), "Shin, wani mutum yanā ganin ku?". Sa'an nan kuma sai su jūya.

كَافَّةً قُلُولاً نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ
طَالِفَةً لَتَفَقَّهُوا فِي الظِّنَنِ وَلَمْ يَنْذِرُوا فَوْقَهُمْ
إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَخْدُرُونَ ﴿٦﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَاتَلُوا الَّذِينَ
يُلُونَكُمْ تِنَانَ الْكُفَّارِ وَلَيَحْدُوا فِي كُمْ
غَلَظَةٌ وَلَعِلَّمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿٧﴾

وَإِذَا مَا أُنزِلَتْ سُورَةً فِي مِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ
إِنَّكُمْ رَازَدُوهُ هَذِهِ إِيمَانًا فَمَا الَّذِينَ
آمَنُوا فَرَزَادُهُمْ إِيمَانًا وَهُمْ
يَسْتَبِشُرُونَ ﴿٨﴾

وَمَا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرْضٌ فَرَزَادُوهُمْ
رِجْسًا إِلَى رِجْسِهِمْ وَمَا تُؤْمِنُوا وَهُمْ
كَفَرُونَ ﴿٩﴾

أَوْلَاءِرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ
عَالَمٍ مَرَّةً أَوْ مَرَّتَنِينَ سَمَّ لَا يَسْتُوِنُونَ
وَلَا هُمْ يَدْكُرُونَ ﴿١٠﴾

وَإِذَا مَا أُنزِلَتْ سُورَةً نَظَرَ بَعْضُهُمْ
إِلَى بَعْضٍ هَلْ يَرَى كُمْ مِنْ أَحَدٍ ثُمَّ
أَنْصَرَفُوا صَرَفَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ بِأَنَّهُمْ

(1) Bayānin yadda ake yin yāki ne; bā a fāda wa dukkan makiya gabā daya, na kusa da na nēsa. Sai an fara da na kusa tukuna sa'nānan a dinga fādāwa.

(2) Takaitāwa da kārin tanbīhi ga abin da sūrar ta kunsa.

Allah Yā jūyar da zukātansu, dōmin, hākīka, sū mutāne ne, bā su fahimta.

128. Lalle ne, hākīka, Manzo⁽¹⁾ daga cikinku yā je muku. Abin da kuka wahala da shi mai nauyi ne a kansa. Mai kwadayi ne sabōda ku. Ga muminai Mai tausayi ne, Mai jin kai.

129. To, idan sun jūya, sai ka ce: Ma'ishīna Allah ne. Bābu abin bau-tāwa fāce Shi. A gare Shi nake dōgara. Kuma Shi ne Ubangijin Al'arshi mai girma.

فَوْمَ لِلَّاهِ فَقَهُوتَ ﴿٦﴾

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ
عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ
عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ

رَحِيمٌ ﴿٧﴾

فَإِنْ تُوَلُوا فَقُلْ حَسِيْنَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ بِالْمَرْشِ

الْعَظِيمِ ﴿٨﴾

SŪRATU YŪNUS

سُورَةُ يُونُسَ

Tanā karantar da tauhīdin Ubangiji game da jan hankali zuwa ga abūbuwan halitta wadanda suka shāfi mutāne wajen amfāni da su.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. A. L. R. Wadancan âyōyin littāfi ne kyautatacce.

الرَّئِلَكَةَ إِيْكُتُ الْكِتَابِ الْعَكِيمِ ﴿٥﴾

(1) Bayānin rahamar Allah game da aiko Manzo daga cikin mutāne, cēwa wata falala ce a gare su. Kuma shi Manzon nan dān'uwan-su ne wanda bā ya son su da wani abu sai alhēri, idan sun gāne dā sun bī shi, kuma idan ba su gāne ba, to, Allah Yā tsare shi daga sharrinsu, kuma Yā isar masa.

2. Shin, yā zama abin māmaki ga mutāne dōmin Mun yi wahayi zuwa ga wani namiji daga gare su cēwa, “Ka yi gargadsi ga mutāne kuma ka yi bushāra ga wafanda suka yi īmāni da cēwa: lalle ne sunā da abin gabātarwar gaskiya a wurin Ubangijinsu.” Kāfirai suka ce, “Lalle ne wannan, hakīka, masihirci ne bayyananne.”

3. Lalle Allah ne Ubangijinku Wanda Ya halicci sammai da kasa a cikin kwāna shida, sa'an nan kuma Ya daidaita a kan Al'arshi Yanā gudānar da al'amari. Bābu wani macēci fāce a bayan izninSa. Wan-nan ne Allah, Ubangijinku, sai ku bauta Masa. Shin fa, bā ku tunāni?

4. Zuwa gare Shi makōmarku take gabā daya, wa'adin Allah gas-kiya ne. Haķīka, Shi ne Yakē fāra halitta, sa'an nan kuma Ya mayar da ita dōmin Ya sākā wa wafanda suka yi īmāni kuma suka aikata ayyukan ḥwarai da ādalci, kuma wafanda suka kāfirta sunā da abin sha daga ruwan zāfi, da azāba mai rafadī, sabōda abin da suka kasance sunā yi na kāfirci.

5. Shī ne Wanda Ya sanya muku rānā, babban haske, da watā mai haske, kuma Ya kaddara shi ga Manzilōli, dōmin ku san kiḍāyar shēkaru da lissāfi. Allah bai halitta wannan ba, fāce da gaskiya, Yanā bayyana ḥyoyi daki-daki dōmin mutāne wafanda suke sani.

6. Lalle ne a cikin sābāwar dare da yini, da abin da Allah Ya halitta a cikin sammai da kasa, hakīka akwai

أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا أَنَّا وَحْيَنَا إِلَى رَجْلٍ مِّنْهُمْ
أَنَّ أَنْذِرَ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنَّ
لَهُمْ قَدَمَ صَدِيقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ قَالَ
الْكَافِرُونَ إِنَّ هَذَا لِسَاحِرٌ مُّبِينٌ ﴿٢﴾

إِنَّ رَبَّكُمْ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ
فِي سَتَةِ أَيَّامٍ ثُمَّ أَسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ
يُدْبِرُ الْأَفْرَمَ مَا مِنْ شَفِيعٍ إِلَّا مَنْ بَعَدَ دِينَهُ
ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٣﴾

إِنَّهُ مَرْجِعُكُمْ جَيْهًا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا إِنَّهُ
يَبْدُؤُ الْخَلْقَ شُرُعِيدُهُ وَلِيَجْزِي الَّذِينَ
آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ بِالْقِسْطِ وَالَّذِينَ
كَفَرُوا وَلَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ
إِلَيْمٍ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٤﴾

هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسَ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ لُورًا
وَقَدَرَهُ وَمَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ الْسَّيْنِينَ
وَالْحُسَابَ مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَلِكَ إِلَّا لِلْحَقِّ
يُنَصِّلُ الْأَيَّتِ لِقَوْمٍ يَعْمَلُونَ ﴿٥﴾

إِنَّ فِي أَخْتِلَافِ أَيَّلٍ وَأَنْهَارٍ وَمَا حَلَقَ
اللَّهُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَتِ لِقَوْمٍ

âyöyi ga mutâne wadanda suke yin takawa.

7. Lalle ne wadanda ba su kau-
nar gamuwa da Mû, kuma suka
yarda da râyuwar dûniya kuma
suka natsu da ita, da wadanda suke
gafalallu ne daga âyöyi Mu,

8. Wadannan matattararsu
Jahannama ce sabôda abin da suka
kasance sunâ tsirfâtawa.

9. Lalle ne wadanda suka yi ìmâ-
ni kuma suka aikata ayyukan kwa-
rai, Ubangijinsu Yanâ shiryar da su
sabôda ìmâninsu, kôramu sunâ gu-
dâna daga karkashinsu, a cikin
gidâjen Aljannar ni'ima.

10. Kiransu a cikinta, “Tsar-
kinKa yâ Allah!” kuma gaisuwarsu
a cikinta, “Salâmun” kuma karshen
kiransu, cêwa, “Gôdiya ta tabbata
ga Allah Ubangjin halitta.”

11. Kuma dâ Allah Yana gag-
gawa ga mutâne da sharri kamar
yadda Yake gaggauta musu da alhê-
ri, hañika dâ an hukunta ajalinsu
zuwa gare su. Sabôda haka Munâ
barin wadanda ba su kaunar gamu-
wa da Mu, a cikin kangararsu sunâ
ta dimuwa.

12. Kuma idan cûta ta shâfi mu-
tum, sai ya kirâye Mu, yanâ (kwance)
ga sâshensa kô kuwa zaune, kô
kuwa a tsaye. To, a lôkacin da
Muka kuranye cûtar daga gare shi,
sai ya shûde kamar dai bai kirâye
Mu ba zuwa ga wata cûta wadda ta
shâfe shi. Kamar wannan ne aka
kawâta ga mañannata, abin da suka
kasance sunâ aikatâwa.

يَتَّقُونَ ⑤

إِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ
الْدُّنْيَا وَأَطْمَأْنُوا بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ إِيمَانِنَا
غَافِلُونَ ⑥

أُولَئِكَ مَأْوَاهُمُ أَنَارُ يَمَاكَانُوا

يَكْسِبُونَ

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِإِيمَانِهِمْ تَجَرِي مِنْ
عَنْهُمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ⑦

دُعَوْا لِهِمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ

وَتَحْمِلُهُمْ فِيهَا سَلَمٌ وَآخِرُ دُعَوْلَهُمْ

أَنَّ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ⑧

* وَلَوْ يُعَجِّلُ اللَّهُ لِلْتَّابِسِ الشَّرَّ

أَسْتَعِجِلُهُمْ بِالْخَيْرِ لِفَضْنَى إِلَيْهِمْ أَجَاهِلُهُمْ

فَنَذَرُ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا فِي

طُغْيَانِهِمْ كَمَهُوْنَ ⑯

وَإِذَا مَسَ الْإِنْسَنُ الصُّرُدَ دَعَانَ الْجَنِّيَّةَ أَوْ

قَاعِدًا أَوْ قَائِمًا فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ

صُرْهُ وَمَرْكَأَنْ لَمْ يَدْعُنَا إِلَى صُرْسَسَةِ وَ

كَذَلِكَ نُؤْنَنَ لِمَسْرِ فِينَ مَا كَانُوا

يَعْمَلُونَ ⑯

13. Kuma, hakīka, Mun halakar da al'ummomi daga gabāninku, a lōkacin da suka yi zālunci, kuma manzanninsu suka jē musu da hujjōji bayyanannu, amma ba su kasance sunā īmāni ba. Kamar wannan ne, Muke sākāwa ga mutāne māsu laifi.

14. Sa'an nan kuma Muka sanya ku māsu mayēwa a cikin fasa daga bāyansu, dōmin Mu ga yāya kuke aikatāwa.

15. Kuma idan anā karatun āyōyinMu bayyanannu a kansu, sai wafanda bā su kaunar gamuwa da Mu, su ce, "Ka zo da wani Alku'rāni, wanin wannan, ko kuwa ka musanya shi."⁽¹⁾ Ka ce, "Bā ya kasancēwa a gare ni in musanya shi da kaina. Bā ni biyar kōme fāce abin da aka yiwo wahayi zuwa gare ni. Kuma, hakīka, ni inā tsōro idan na sāba wa Ubangijina, ga azābar wani yini mai girma."

16. Ka ce, "Dā Allah Ya so dā ban karanta shi ba a kanku, kuma dā ban sanar da kū ba game da shi, dōmin lalle ne nā zauna a cikinku a zāmani mai tsawo daga gabānin (fāra saukar) sa. Shin fa, bā ku hankalta?

17. "Sabōda haka wāne ne mafī zālunci daga wanda ya kirkira karya ga Allah, kō kuwa ya karyata āyōyinSa? Hakīka, māsu laifi bā su cin nasara!"

وَلَقَدْ أَهْلَكَ الْقُرُونَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَمَّا ظَلَمُوا
وَجَاءَهُمْ رُسُلُنَا مَبْيَنَاتٍ وَمَا كَافُوا^{٣٤}
لِيُؤْمِنُوا كَذَلِكَ بَخِزِي الْقَوْمَ
الْمُجْرِمِينَ

تُرْجَعَنَّكُمْ خَلَاطِ فِي الْأَرْضِ مِنْ
بَعْدِ هُمْ لَنْتَظَرُ كَيْفَ تَعْمَلُونَ^{٣٥}

وَإِذَا سُئِلُ عَنِيهِمْ إِيمَانُنَا يَنْبَغِي قَالَ
الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا أَنْتَ بِقُرْءَانٍ
غَيْرَ هَذَا أَوْ بَدَلَهُ قُلْ مَا يَكُونُ لِي أَنْ
أُبَدِّلَهُ وَمِنْ تِلْقَائِي نَفْسِي إِنْ أَتَّبَعُ إِلَّا مَا
بُوْحَدَ إِلَى إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّ
عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ^{٣٦}

فُلْلَوْشَاءَ اللَّهُ مَا تَوَلَّهُ وَعَيْنُكُمْ وَلَا
أَذْرَكُمْ بِهِ فَقَدْ لَيْسَ فِي كُنْ
عُمَرَ اِنْ قَبْلِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ^{٣٧}

فَمَنْ أَظْلَمُ مِنْ أَفْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا
أَوْ كَذَبَ بِعَايَةَ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ
الْمُجْرِمُونَ^{٣٨}

(1) Sunā nufin idan ya musanya shi, su ce, "To, gā shi ka bayyana cēwa kai ne mai kirkira shi, kanā jingina shi ga Allah."

18. Kuma sunā bautā wa, baicin Allah, abin da bā ya cūtar da su kuma bā ya amfāninsu, kuma sunā cēwa, "Wadannan ne macētanmu a wurin Allah." Ka ce, "Shin, kunā bai wa Allah lābāri ne ga abin da bai sani ba, a cikin sammai ko a cikin kasa? TsarkinSa ya tabbata kuma Yā dāukaka daga abin da duk suke yin shirki da Shi."

19. Kuma mutāne ba su kasance ba fāce al'umma guda, sa'an nan kuma suka sābā wa jūna, kuma ba dōmin wata kalma ba wadda ta gabāta daga Ubangijinka, dā an yi hukunci a tsakāninsu a kan abin da yake a cikinsa suke sābā wa jūna.

20. Kuma sunā cēwa, "Don me ba a saukar da wata āyā ba a gare shi, daga Ubangijinsa?" To, ka ce, "Abin sani kawai, gaibi ga Allah yake. Sai ku yi jira. Lalle ne nī, tāre da ku, inā daga māsu jira."

21. Kuma idan Muka dandānā wa mutāne wata rahama, a bāyan wata cūta tā shāfe su, sai gā su da makirci a cikin āyoyinMu. Ka ce, "Allah ne mafi gaggawar (sakamakon) mākirci." Lalle ne ManzanninMu sunā rubūta abin da kuke yi na mākirci.

22. Shī ne wanda Yake tafiyar da ku a cikin tudu da (kuma) tēku, sai idan kun kasance a cikin jirāge, su gudāna tāre da su da iska mai dāfi, kuma su yi farin ciki da ita, sai wata gūguwa ta je wa jirāgen, kuma tāgwar ruwa ta jē musu daga kōwane wuri, kuma su tabbata cēwa sū, an kēwaye su, sai su kirāyi Allah,

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا
يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شُفَعَوْنَ
عِنْدَ اللَّهِ قُلْ أَتَنْدِعُونَ اللَّهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي
السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ سُبْحَانَهُ
وَتَعَالَى عَمَّا يُشَرِّكُونَ ﴿١٦﴾

وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةٌ وَجَدَهُ
فَأَخْتَلَفُوا وَلَا كِلَمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ
لَفْظُنِي بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٧﴾

وَيَقُولُونَ لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ مِنْهُ^{١٨}
رِبْيَةٍ فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ فَإِنْ تَنْتَظِرُ رَوْاْيَةً
مَعَكُمْ مِنْ الْمُنْتَظَرِينَ ﴿١٩﴾

وَإِذَا أَذْقَنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَنَبْعَدُ ضَرَّةً
مَسْتَهْفِفِي إِذَا لَهُمْ مَكْرُ^{٢٠} فِي إِيمَانِهِ أَتَأْفِلُ اللَّهَ أَسْرَعُ
مَكْرًا إِنَّ رُسُلَنَا يَكْتُبُونَ مَا تَمَكَّرُونَ ﴿٢١﴾

هُوَ الَّذِي يُسَيِّرُكُمْ فِي الْأَرْضِ وَالْبَحْرِ حَتَّى إِذَا
كُثُرْتُمْ فِي الْأَقْلَمِ وَحَرَقْتُمْ بِهِمْ بِرِيحٍ طَيْبَةٍ
وَفَرِحُوا بِهَا جَاءَتْهُمْ بَعْضُ عَاصِفٍ وَجَاءَهُمْ
الْمُوْجُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَظَنُوا أَنَّهُمْ أَحْيَتُمْ

sunā māsu tsarkake addini gare Shi, (sunā cēwa): Lalle ne idan Ka kubutar da mu daga wannan, hakīka munā kasancēwa daga māsu gödiya.

23. To, a lōkacin da Ya kubutar da su, sai gā su sunā zālunci a cikin kasa, bā da wani hakki ba. Yā ku mutāne! Abin sani kawai, zālunciku a kanku yake, a bisa rāyuwar dūniya. Sa'an nan kuma zuwa gare Mu makōmarku take, sa'an nan Mu bā ku lābāri game da abin da kuka kasance kunā aikatāwa,

24. Abin sani kawai, misālin rāyuwar dūniya kamar ruwa ne Muka saukar da shi daga sama, sa'an nan tsiron kasa ya garwaya da shi: daga abin da mutāne da dabbobi suke ci, har idan kasa ta rīki zināriyarta kuma ta yi kawa, kuma mutānenta suka zaci cēwa sū ne māsu ikon yi a kanta, sai umurnin Mu ya je mata da dare kō kuma da rāna, sai Mu maishe ta girbabba kamar ba ta wadāta ba a jiya. Kamar wannan ne Muke rarrabe āyōyi, daki-daki, ga mutāne wadanda suke tunāni.

25. Kuma Allah Yanā kira zuwa ga gidan aminci, kuma Yanā shiryar da wanda Yake so zuwa ga tafarki madaidaici.

26. Wadanda suka kyautata yi, sunā da abu mai kyāwo kuma da kāri⁽¹⁾, wata kūra bā ta rufe fuskō-

بِهِمْ دَعَوْا اللَّهَ مُحْلِصِينَ لِهِ الَّذِينَ لَيْنَ
أَجْبَحْتَنَا مِنْ هَذِهِ لَنْ تَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦﴾

فَمَمَّا أَنْجَهُمْ إِذَا هُرِبُّوْنَ فِي الْأَرْضِ بَغَيْرِ
الْحَقِّ يَتَّبِعُهَا النَّاسُ إِنَّمَا يَعْبُدُونَ كُمْ عَلَى أَنْفُسِكُمْ
مَّتَّعَ الْحَيَاةَ وَالْمُنْيَا إِنَّمَا مَرِجَّعُكُمْ
فَنَذِلُّكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٧﴾

إِنَّمَا مَنَّ الْحَيَاةَ الَّذِي يَأْكُمُ إِذَا أَنْتُمْ مِنَ
الْسَّمَاءِ فَأَخْتَطَلَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ مَمَّا
يَأْكُلُ النَّاسُ وَالْأَنْعُمُ حَتَّى إِذَا
أَخْدَتِ الْأَرْضُ رُخْرُقَهَا وَأَرْبَثَتْ وَطَنَ
أَهْلَهَا أَنَّهُمْ قَدْ رُوْنَ عَلَيْهَا أَمْرَتَهَا أَمْرَنَا يَأْلَا
أَوْنَهَارًا فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَانَ لَمْ يَقْنَعْ
بِالْأَمْسِ كَذَلِكَ نَفَضَلُ الْآيَتِ لِفَوْرِ
يَتَفَكَّرُونَ ﴿٨﴾

وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ
يَشَاءُ إِلَى صَرْطِ مُسْتَقِيمٍ ﴿٩﴾

* لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَى وَزِيَادَهُ وَلَا يَرْهُقُ

(1) Māsu aikin kwarai wadanda suka karba kiran Allah sunā da sakamakon abu mai kyau, wātau Aljanna, kuma da kāri, wata ganin Ubangijinsu a cikin Aljanna. Haka Hadisi ya yi fassara.

kinsu, kuma haka wani kasfanci. Wadancan ne abokan Aljanna, sunā madawwama a cikinta.

27. Kuma wadanda suka yi tsirfar mūnanan ayyuka, sakamakon mummuna da kamarsa yake, kuma kasfanci yanā rufe su. Bā su da wani matsari daga Allah, kamar an rufe fuskokinsu da guntāyen kirāruwa daga dare mai duhu. Wadannan ne abōkan wuta, sunā madawwama a cikinta.

28. Kuma a rānar da Muke tāra su gabā daya, sa'an nan kuma Mu ce wa wadanda suka yi shirki, "Ku kāma matsayinku, kū da abūbuwan shirkinku." Sa'an nan Mu rarrabe a tsakāninsu, kuma abūbuwan shirkinsu su ce, "Bā mū kuka kasance kunā bauta wa ba.

29. "To, kuma Allah Yā isa zama Shaida a tsakāninmu da tsakāninku. Haķīka mun kasance ba mu san kōme ba na bautawarku a gare mu!"

30. A can ne kōwane rai yake jarraba abin da ya bāyar bāshi, kuma aka mayar da su zuwa ga Allah, Majibincinsu Tabbatacce, kuma abin da suka kasance sunā kirķirāwa ya bace musu.

31. Ka ce, "Wāne ne Yake arzūta ku daga sama da kasa? Shin, kō kuma Wāne ne Yake mallakar jī da ganī, kuma Wāne ne Yake fitar da mai rai daga mamaci, kuma Ya fitar da mamaci daga mai rai, kuma Wāne ne Yake shirya al'amari?" To, zā su ce, "Allah ne." To, ka ce, "Shin fa, bā zā ku yi taķawa ba?"

وُجُوهُهُمْ قَتَرٌ وَلَا دَلَةٌ أُولَئِكَ أَصْحَابُ
الْجَهَنَّمِ فِيهَا خَلِدُونَ ﴿٢٨﴾

وَالَّذِينَ كَسَبُوا الْسَّيِّئَاتِ جَزَاءً سَيِّئَةً يُمْثَلُهَا
وَرَهْقَفُهُمْ ذَلَّهٌ مَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ
كَانُوا أَغْشَيْتُمْ وُجُوهُهُمْ قَطْعًا مِنْ أَلَيْلٍ
مُظْلَمًا أُولَئِكَ أَعْصَبُ النَّارِ هُمْ فِيهَا
خَلِدُونَ ﴿٢٩﴾

وَقَوْمٌ نَحْسِنُهُمْ حَيْثُ شُرِّقُوا فَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا
مَكَانًا كُلُّ أَنْثُوٍ وَشَرَّكَوْهُمْ فَرِيلَنَّ بَيْنَهُمْ وَقَالَ
شَرَّكَأُهُمْ مَا نَسْنَمْ إِنَّا نَعْبُدُونَ ﴿٣٠﴾

فَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا إِبْيَانًا وَيَسْكُنُ إِنْ كَانَ
عَنْ عَبَادَتِكُمْ لِغَفَارِيَّتِ ﴿٣١﴾

هُنَالِكَ تَبْلُو أَكُلُّ نَفِيسٍ مَا أَسْلَفَتَ وَرُدُّوا
إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقُّ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا
كَانُوا يَقْدِرُونَ ﴿٣٢﴾

فُلُّ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ
يَمْلِكُ السَّمَاءَ وَالْأَبَرْضَ وَمَنْ يُنْخِي لَهُ
مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْبِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَقِّ وَمَنْ
يُدَبِّرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا
شَتَّوْنَ ﴿٣٣﴾

32. To, wangan ne Allah, Ubangijinku Tabbatacce. To, mène ne a bāyan gaskiya fāce bāta? To, yāya ake karkatar da ku?

33. Kamar wangan ne kalmar Ubangijinka, ta tabbata a kan waḍanda suka yi fāsiƙanci, cēwa haƙi-ka sū, bā zā su yi ̄imāni ba.

34. Ka ce, “Shin, daga abūbuwan shirkinku akwai wanda yake fāra halitta, sa’ān nan kuma ya mayar da ita?” Ka ce, “Allah ne Yake fāra halitta, sa’ān nan kuma Ya mayar da ita. To, yāyā ake jūyar da ku?”

35. Ka ce, “Shin, daga abūbuwan shirkinku akwai wanda yake shiryarwa zuwa ga gaskiya?” Ka ce, “Allah ne Yake shiryarwa zuwa ga gaskiya. Shin fa, wanda Yake shiryarwa ne mafi cancellar a bi Shi, ko kuwa wanda bā ya shiryarwa fāce dai a shiryar da shi? To, mène ne a gare ku? Yāya kuke yin hukunci?”

36. Kuma mafi yawansu bā su biyar kōme fāce zato. Lalle ne zato bā ya wadātar da kōme daga gaskiya. Lalle Allah ne Masani ga abin da suke aikatāwa.

37. Kuma wannan Alkur’āni bai kasance ga a kirkira shi ba daga wanin Allah, kuma amma shi gaskatawar wannan ne da yake a gabāninsa da bayānin hukuncin littāffan Allah, bābu shakka a cikinsa, daga Ubangijin halittu yake.

38. Kō sunā cēwa, “Yā kirkira shi”? Ka ce. “Ku zo da sūra guda misālinsa, kuma ku kirāyi wanda

فَذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّ الْحَقِّ فَمَاذَا أَعْدَ
الْحَقُّ إِلَّا الصَّلَالُ فَإِنِّي نُصَرِّفُ^{٢٣}

كَذَلِكَ حَقَّ كُلُّ مَنْ رَيَّكَ عَلَى الدِّينِ فَسُقُوا
أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ^{٢٤}

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَاءِكُمْ مَنْ يَدْعُوا الْحَقَّ ثُمَّ
يُعَيِّدُهُ قُلْ اللَّهُ يَدْعُوا الْحَقَّ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَفَإِنِّي
نُرْفَكُونَ^{٢٥}

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَاءِكُمْ مَنْ يَهْدِي إِلَى الْحُقْقِ قُلْ اللَّهُ
يَهْدِي لِلْحُقْقِ أَفَنْ يَهْدِي إِلَى الْحُقْقِ أَكُونْ أَنَّ
يُبَيِّنَ أَمْنَ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنَّ يَهْدِي فَإِنَّ الْكُوْنَ
كَيْفَ تَحْكُمُونَ^{٢٦}

وَمَا يَتَبَعُ أَكْثَرُهُمْ إِلَّا اضْطَرَّا إِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي
مِنَ الْحُقْقِ شَيْئاً إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ^{٢٧}

وَمَا كَانَ هَذَا الْقُرْآنُ أَنْ يُقْرَئِي مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَلِكُنْ تَصْدِيقَ الْذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَقَصْبِيلَ
الْكِتَابِ لَا يَرَبِّ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ^{٢٨}

أَمْ يَقُولُونَ أَفَرَنَّاهُ قُلْ فَأَقُوا بِسُورَةِ مَشْلُوهٍ

kuka iyā duka, baicin Allah, idan kun kasance māsu gaskiya.”

39. Ā'a, sun karyata game da abin da ba su kēwaye da saninsa ba, kuma fassararsa ba ta riga ta jē musu ba. Kamar wadancan ne wafanda suke a gabāninsu. Sai ka dūba, yāya ākibar azzālumai ta kasance?

40. Kuma daga cikinsu akwai wanda yake yin īmāni da Shi, kuma daga cikinsu akwai wanda bā ya yin īmāni da Shi. Kuma Ubangijinka ne Mafi sani ga ma'barnata.

41. Kuma idan sun karyata ka, to, ka ce, “Inā da aikīna kuma kunā da aikinku, kū kubutattu ne daga abin da nake aikatāwa, kuma ni kubutacce ne daga abin da kuke aikatāwa.”

42. Kuma daga cikinsu akwai wafanda suke saurare zuwa gare ka. Shin fa, kai kana jiyan da kurma, kuma kō dā sun kasance bā su hankalta?

43. Kuma daga cikinsu akwai wanda yake tsōkaci zuwa gare ka. Shin fa, kai kana shiryar da makāfi, kuma kō dā sun kasance bā su gani?

44. Lalle ne Allah ba Ya zāluntar mutāne da kōme, amma mutānen ne ke zāluntar kansu.

45. Kuma rānar da Yake tāra su, kamar ba su zauna ba fāce sa'a guda daga yini. Sunā gāne jūna a tsakāninsu. Hakīka, wafanda suka kar-yata game da gamuwa da Allah sun yi hasāra. Kuma ba su kasance māsu shiryuwa ba.

وَأَدْعُوا مِنْ أَسْتَطْعَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُ صَادِقَنَ ﴿٢٨﴾

بَلْ كَذَّبُوا بِمَا أَحْبَبُوا عِلْمًا وَلَمَّا يَأْتِهُمْ
تَأْوِيلُهُمْ كَذَّبُوكُمْ كَذَّابُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
فَأَظْهَرُكُمْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٢٩﴾

وَمِنْهُمْ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ لَا يُؤْمِنُ

بِهِ وَرَبُّكَ أَعْمَلُ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٣٠﴾

وَإِنْ كَذَّبُوكُمْ فَقُلْ لَّيْ عَمَلَ وَلَكُمْ عَمَلٌ أَنْتُمْ

بِرِّيئُونَ مَا أَعْمَلُ وَلَنَا بُرُىءٌ إِنَّمَا

تَعْمَلُونَ ﴿٣١﴾

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكُمْ أَفَأَنْتَ تُسْمِعُ

الْأَصْمَمَ وَلَوْ كَانُوا لَا يَعْقِلُونَ ﴿٣٢﴾

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْظُرُ إِلَيْكُمْ أَفَأَنْتَ تَهْدِي الْعُمَّى وَلَوْ

كَانُوا لَا يُجِيزُونَ ﴿٣٣﴾

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَكِنَّ

النَّاسَ أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٣٤﴾

وَيَوْمَ يَحْسُدُهُمْ كَانُوا لَا يَسْبِئُونَ الْأَسَاعَةَ مِنَ

النَّهَارِ يَعَارِفُونَ بِهِمْ هُنَّ قَدْ حَسِرُ الَّذِينَ كَذَّبُوا

بِلِقَاءَ اللَّهِ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿٣٥﴾

46. Kuma imma dai, hačika, Mu nūna maka sāshen abin da Muke yi musu alkawari, kō kuwa Mu karbi ranka, to, zuwa gare Mu makōmarsu take. Sa'an nan kuma Allah ne Shaida a kan abin da suke aikatāwa.

47. Kuma ga kōwace al'umma akwai Manzo.⁽¹⁾ Sa'an nan idan Manzonsu ya je, sai a yi hukunci a tsakāninsu da ādalci, kuma sū, bā a zāluntar su.

48. Kuma sunā cēwa, “A yaushe wannan wa'adi zai auku, idan kun kasance māsu gaskiya?”

49. Ka ce, “Ba na mallaka wa kaina wata cūta, haka kuma wani amfāni, sai abin da Allah Ya so. Ga kōwace al'umma akwai ajali, idan ajalinsu ya zo, to, bā zā su yi jinkiri daga gare shi ba, kō dā sā'ā guda, kuma bā zā su gabāta ba.”

50. Ka ce, “Shin, kun gani, idan azābarSa ta zo muku da dare ko da rāna? Mēne ne daga gare shi māsu laifi suke nēman gaggāwarsa?”

51. Shin, sa'an nan kuma idan har ya auku, kun yi īmāni da shi? Ashe? Yanzu kuwa, alhāli kun kasance game da shi kunā nēman gaggāwar aukuwarsa?

52. Sa'an nan kuma aka ce ga wadanda suka yi zālunci, “Ku dāndani azābar dawwama! Shin, anā sāka muku fāce da abin da kuka kasance kuna aikatāwa?”

وَإِمَّا تُرِيَنَاكَ بِعَضَ الَّذِي تَعْدُهُمْ أَوْ نَتَوَفَّيْنَاكَ
فَإِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ إِنَّ اللَّهَ شَهِيدٌ عَلَىٰ
مَا يَفْعَلُونَ ﴿٤٦﴾

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَسُولٌ فَإِذَا جَاءَهُمْ رَسُولُهُمْ
قُضِيَّ بِهِمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٤٧﴾

وَيَقُولُونَ مَقِيْدُهُمْ إِنَّ الْوَعْدَ إِنْ كُثُرَ
صَدِيقُكُمْ ﴿٤٨﴾

قُلْ لَا أَمِيكُ لِنَفْسِي ضَرَّأْ وَلَا نَفْعًا إِلَّا مَا شَاءَ
اللَّهُ لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ إِذَا جَاءَهُمْ فَلَا
يَسْتَخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْبِلُونَ ﴿٤٩﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَنْتُمْ كُوْدَآءُهُ وَيَسِّرَا أَوْ نَهَارًا
مَاذَا يَسْتَعِجِلُ مِنْهُ الْمُجْمُونَ ﴿٥٠﴾

أَنْرِئُ إِذَا مَا وَقَعَ أَمْنِسْتِيْهُ إِلَيْكُنَ وَقَدْ كُتُبْتِيْهُ
تَسْعَجِلُونَ ﴿٥١﴾

ثُوْقِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا دُوْقُوا عَذَابَ الْحُلْدَ
هُلْ تُخَرِّقُونَ إِلَّا يَمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٥٢﴾

(1) Manzo na farko shī ne mai shiryar da su, Manzo na biyu shi ne ajalinsu.

53. Kuma sunā tambayar ka: Shin gaskiya ne? Ka ce, “I, ina rantsuwa da Ubangijīna. Lalle gaskiya ne, kuma ba ku zama māsu buwāya ba.”

54. Kuma dā kōwane rai wanda ya yi zālunci yā mallaki abin da yake a cikin kasa, to, dā yā yi fansa da shi. Kuma suka dinga nadāma a lōkacin da suka ga azāba. Sa'an nan aka yi hukunci a tsakāninsu da ādalci, kuma bā zā a zālunce su ba.

55. To! Hāfiķa Allah Ya mallaki abin da yake a cikin sammai da kasa. To! Hāfiķa wa'adin Allah gaskiya ne. Amma kuma mafi yawansu ba su sani ba.

56. Shi ne Yake rāyarwa kuma Yake matarwa. Kuma zuwa gare Shi ne ake mayar da ku.

57. Ya ku mutāne! Lalle wa'azi yā jē muku daga Ubangijinku, da waraka ga abin da yake a cikin firāza, da shiriya da rahama ga muminai.

58. Ka ce, “Da falalar Allah da rahamarSa. Sai su yi farin ciki da wannan.” Shī ne mafi alhēri daga abin da suke tārāwa.

59. Ka ce, “Shin, kun ga abin da Allah Ya saukar sabōda ku na arziki, sai kuka sanya hukuncin haramci da halacci a gare shi?” Ka ce, “Shin, Allah ne Ya yi muku izni, ko ga Allah kuke firfirāwar karya?”

60. Kuma mēne ne zaton wadanda suke firfirāwar karya ga Allah, a Rānar Kiyāma? Lalle hāfiķa, Allah

*وَيَسْتَبِّعُونَكَ أَحَقُّ هُوَ قُلْ إِنَّهُ وَرَبِّ إِنَّهُ
لَحَقُّ وَمَا أَنْتُ بِمُعَجِّزٍ^{٥٣}

وَلَوْاَنَ لِكُلِّ فَقِيرٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ
لَا فَتَدَّتْ بِهِ وَأَسْرَوْا الْتَّدَامَةَ لَمَارَأُوا
الْعَذَابَ وَفَضَّلُّ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ
لَا يُظْلَمُونَ^{٥٤}

الَّا إِنَّ اللَّهَ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكَبَرٌ
وَعَدَ اللَّهُ حَقٌّ وَلَا كُنَّ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ^{٥٥}

هُوَ يُحْيِي وَيُمْتَدُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ^{٥٦}

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مَوْعِظَةٌ
مِّن رَّبِّكُمْ وَشَفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى
وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ^{٥٧}

فُلِّيَّقَضَلِ اللَّهُ وَبِرَحْمَتِهِ فِي ذَلِكَ فَلَيَقْرَبُوا
هُوَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ^{٥٨}

قُلْ أَرَأَيْتَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِّنْ رِزْقٍ
فَجَعَلْتُمْ مِّنْهُ حِرَاماً وَحَلَالاً قُلْ إِنَّ اللَّهَ أَذِنَ
لَكُمْ أَمْرًا عَلَى اللَّهِ تَفَرَّوْنَ^{٥٩}

وَمَا أَطْلَلُ لَلَّهِ بِيَقْرَبُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذَبَ
يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ^{٦٠}

Ma'abûcin falala ne a kan mutâne, amma kuma mafi yawansu bâ su gôdêwa.

61. Kuma ba ka kasance a cikin wani sha'ani ba, kuma ba ka karanta wani abin karatu daga gare shiba, kuma ba ku aikata wani aiki ba, fâce Mun kasance Halarce a lôkacin da kuke zuba wa a cikinsa. Kuma wani ma'aunin zarra bâ zai yi nîsa ba daga Ubangijinka a cikin kasa, haka kuma a cikin sama, kuma bâbu wanda yake mafi karanci daga haka, kuma bâbu mafi girma, fâce yana a cikin littâfi bayyananne.

62. To, Lalle ne masôyan⁽¹⁾ Allah bâbu tsôro a kansu, kuma bâ zâ su kasance sunâ yin bakin ciki ba.

63. Wafanda suka yi ìmâni kuma suka kasance sunâ yin takawa.

64. Sunâ da bushâra a cikin râyuwar dûniya da ta Lâhira. Bâbu musanyâwa ga kalmômin Allah. Wancan shi ne babban rabo mai girma.

65. Kada maganarsu⁽²⁾ ta sanya ka a cikin bakin ciki. Lalle ne alfarma ga Allah take gaba daya. Shi ne Mai jî, Masani.

وَلِكُنْ أَكَيْرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦﴾

وَمَا تَكُونُ فِي شَأنٍ وَمَا تَأْتُوا مِنْهُ مِنْ قُوَّةٍ إِنْ
وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ
شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ وَمَا يَعْرُبُ عَنْ رَبِّكَ
مِنْ مُثْقَلٍ ذَرَقَ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي
السَّمَاءِ وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا
فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ ﴿٦﴾

أَلَا إِنَّ أُولَئِكَ اللَّهَ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا

هُمْ بِخَيْرٍ نَّوْبَتْ ﴿٦﴾

الَّذِينَ إِمْرَأُوكَانُوا إِنْ قُوَّتْ ﴿٦﴾

لَهُمُ الْبُشِّرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي

الْآخِرَةِ لَا يَتَبَدَّلُ لِكَلْمَاتِ اللَّهِ

ذَلِكَ هُوَ الْفَقْرُ الْعَظِيمُ ﴿٦﴾

وَلَا يَحْرُنُكَ قَوْمٌ لَمْ أَعْزَزَ اللَّهَ جِيَعًا

هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦﴾

(1) Waliyyin Allah, shi ne masôyin Allah da sharadîn ya zama mumini mai takawa – watau yanâ aiki da abin da Allah Ya umurce shi, kuma yanâ barin abin da Allah Ya hana shi, bisa harshen Annabinsa wanda yake biya. Bâbu karin kôme bâbu ragi. Bushârsu, ita ce yabon mutâne a gare su, kô kuma a lôkacin mutuwarsu malâ'iku su ri'ka yi musu bushâra da gamuwa da Ubangijinsu, kô kuma a cikin kabari wajen tambaya. Allah ne Mafi sani.

(2) Maganarsu ta izgili a gare ka. Idan Allah Ya dâu kaka ka, bâbu mai iya hanâwa dômin Shi kadai ne Mai izza kuma sai inda Ya sanya ta ga wanda Ya so.

66. To! Hañka Allah Yanā da mulkin wanda ke a cikin sammai da wanda ke a cikin kasa kuma wadanda suke kiran wanin Allah, bā su biyar wadansu abōkan tarēwa (ga Allah a Mulkinsa). Bā su biyar kōme fāce zato. Kuma ba su zama ba fāce sunā kiri fadī kawai.

67. Shī ne Wanda Ya sanya muku dare, dōmin ku natsu a cikinsa, da yini mai sanya a yi gani. Lalle ne a cikin wannan akwai āyōyi ga mutāne wadanda sukē ji.

68. Suka ce, “Allah Ya riķi dā” Tsarkinsa yā tabbata! Shi ne Wadātacce, Yanā da mallakar abin da yake a cikin sammai da abin da yake a cikin kasa. A wurinku bābu wani dalīli game da wannan! Shin, kunā fadar abin da ba ku sani ba game da Allah?

69. Ka ce, “Hañka wadanda suke kirkira karya ga Allah, bā zā su ci nasara ba.”

70. Jin dāfi ne a cikin dūniya, sa'an nan kuma makōmarsu zuwa gare Mu take, sa'an nan Mu dandana musu azāba mai tsanani sabōda abin da suka kasance sunā yi na kāfirci.

71. Kuma ka karanta musu lābārin Nūhu, a lōkacin da ya ce wa mutānensa, “Ya mutānēna! Idan matsayīna da tunātarwata game da āyōyin Allah sun kasance sun yi nauyi a kanku, to, ga Allah na dōgara. Sai ku tāra al'amarinku, kū da abūbuwan shirkinku, sa'an nan kuma kada al'amarinku ya kasance

الَّا إِنَّ لِلَّهِ مِنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمِنْ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَتَبَعُ الدُّنْيَا إِذَا دُونَ اللَّهِ شُرَكَاءٌ إِنْ يَتَبَعُونَ إِلَّا أَنَّهُنَّ
وَلَئِنْ هُمْ إِلَيْنَا حُرُّصُونَ ﴿٦٦﴾

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْيَلَدَ
لِسَكُونٍ فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرٌ إِلَيْكُمْ
فِي ذَلِكَ لَيْلَتٍ لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٦٧﴾
قَالُوا أَتَخَذَ اللَّهَ وَلَدًا سُبْحَانَهُ هُوَ
أَغْنِيُهُ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
إِنْ عِنْدَكُمْ مِنْ سُلْطَنٍ بِهَذَا
أَتَقُولُونَ ﴿٦٨﴾ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ

قُلْ إِنَّ الَّذِينَ يَقْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ
لَا يُفْلِحُونَ ﴿٦٩﴾
مَتَّعْنِي الَّذِينَ أَثْمَمُ إِيمَانَهُمْ جُنُونٌ
نُذِيقُهُمُ الْعَذَابَ الشَّدِيدَ بِمَا كَانُوا
يَكْفُرُونَ ﴿٧٠﴾

*وَأَتْلُ عَلَيْهِمْ بِأَنْوَعِ إِذْقَالٍ لِقَوْمٍ يَقْوِمُ إِنْ
كَانَ كَبِيرًا عَلَيْكُمْ مَقْبَرَى وَتَذَكِيرِي بِتَائِتِ
اللَّهُ فَعَلَى اللَّهِ تَوَكِّلْتُ فَاجْمِعُوا أَمْرَكُمْ
وَشَرَكَاءَهُمْ فَلَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةٌ
أَفْضُلُ إِلَيْتُ وَلَا تُنْظِرُونَ ﴿٧١﴾

rufaffe a kanku, sa'an nan kuma ku kashe ni, kada ku yi mini jinkiri.

72. "Kuma idan kuka jūya bāya, to, ban tambaye ku wata ijāra ba. Ijārata ba ta zama ba fāce daga Allah, kuma an umurce ni da in kasance daga māsu sallamāwa."^(١)

73. Sai suka karyata shi, sa'an nan Muka kubutar da shi, da wanda yake tāre da shi, a cikin jirgi, kuma Muka sanya su māsu mayēwa, kuma Muka nutsar da wadanda suka karyata āyōyinMu. Sai ka dūba yadda ākibar wadanda aka yi wa gargadī ta kasance.

74. Sa'an nan kuma Muka aika wadansu Manzanni daga bāyansa zuwa ga mutānensu, suka jē musu da hujjōji bayyanannu, to, ba su kasance zā su yi īmāni ba sabōda sun karyata shi a gabani. Kamar wannan ne Muke rufēwa a kan zukātan māsu ta'ādi.

75. Sa'an nan kuma a bāyansu Muka aika Mūsā da Hārūna zuwa ga Fir'auna da mashāwartansa, tāre da āyōyinMu. Sai suka kangara kuma sun kasance mutāne māsu laifī.

76. Sa'an nan a lōkacin da gaskiya ta jē musu daga gare Mu, suka ce, "Wannan hafīka sihiri ne bayyananne."

77. Mūsā ya ce, "Shin, kunā cēwa ga gaskiya a lōkacin da ta zo

فَإِنْ تَوَلَّهُمْ فَمَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِي
إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ
الْمُسْلِمِينَ

فَكَبُوْهُ فَنَجَّيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ رِبِّ الْفَلَكِ
وَجَعَلْنَاهُمْ خَلَّيْفَ وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا
بِعِيَادِنَ فَأَنْظُرْنَاهُ كَمَ عَيْقَبَةُ الْمُنْذَرِينَ

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ
فَجَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا يُؤْمِنُوا بِهَا
كَذَّبُوا بِهِمْ مِنْ قَبْلٍ كَذَّلِكَ نَطْبَعُ عَلَى قُلُوبِ
الْمُعْتَدِلِينَ

نُحْبَّعْثَمِنْ بَعْدِهِمْ مُوسَى وَهَدَرُونَ إِلَى فِرْعَوْنَ
وَمَلِكِهِمْ بِعَيَادِنَنَا فَأَسْتَكْبِرُوا وَكَانُوا
قَوْمًا مُجْرِمِينَ

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحُقْقُ مِنْ عِنْدِنَا قَاتَلُوا إِنَّ هَذَا
لِسِحْرٌ مُّبِينٌ

قَالَ مُوسَى أَتَقُولُونَ لِلْحُقْقِ لَمَاجَاهَ كُلُّ

(1) Watau dukan abin da na zo muku da shi na umurni kō hani, to, ni ma an umurce ni da yinsa kō barinsa. Kuma bā ni nēman wata ijāratar karantarwa daga gare ku dōmin Allah Ya umarce ni da iyar da manzancinSa zuwa gare ku, sabōda haka Shi ne zai biyā ni tsādar aikīna.

muku? Shin, sihiri ne wannan? Lal-le masihirci bâ ya ciñ nasara.”

78. Suka ce, “Shin, ka zo mana ne dômin ka jûyar da mu daga abin da muka iske ubanninmu a kansa, kuma girma ya kasance gare ku, ku biyu a cikin fasa? Bâ zâ mu zama mâsu ìmâni ba sabôda ku.”

79. Kuma Fir'auna ya ce, “Ku zo mini da dukan masihirci, masani.”

80. To, a lôkacin da masihirta suka je, Mûsâ ya ce musu, “Ku jëfa abin da kuke jëfawa.”

81. To, a lôkacin da suka jëfa, Mûsâ ya ce, “Abin da kuka zo da shi sihiri ne. Lalle ne Allah zai bâta shi. Hafîka Allah bâ Ya gyâra aikin ma'barnata.

82. “Kuma Allah Yanâ tabbatar da gaskiya da kalmominSa, kô dâ mâsu laifi sun ki.”

83. Sa'an nan bâbu wanda ya yi ìmâni da Mûsâ fâce zuriya daga mutânensa, a kan tsôron kada Fir'auna da shûgabanninsu su fitinê su. Lalle, hafîka, Fir'auna marin-jâyi ne a cikin fasa, kuma lalle shî, hafîka, yanâ daga mâsu barna.

84. Kuma Mûsâ ya ce, “Yâ kû mutânena! Idan kun kasance kun yi ìmâni da Allah, to, a gare Shi sai ku dôgara, idan kun kasance Musulmi.”

85. Sai suka ce, “Ga Allah muka dôgara. Yâ Ubangijinmu! Kada Ka sanyâ mu fitina ga mutâne azzâlu-mai.

أَسْحَرُهُنَا وَلَا يُفْلِحُ الْمُسْجِرُونَ ﴿٧﴾

قَالُوا إِحْقَنَنَا لِتَلْفِتَنَا عَمَّا وَجَدْنَا عَيْنَاهُ إِبَاهَةً
وَتَكُونُ لَكُمَا الْكَرِيمَةُ فِي الْأَرْضِ وَمَا نَخْنُ
لِكُمَا بِمُؤْمِنِينَ ﴿٨﴾

وَقَالَ فِرْعَوْنُ أَثْرُنِي بِكُلِّ سَهْرٍ عَلَيْهِ ﴿٩﴾

فَمَأْجَاهَهُ السَّهْرُ قَالَ لَهُمْ مُوسَى أَقْوَامًا
أَنْتُمْ مُلْقُوتُ ﴿١٠﴾

فَلَمَّا أَلْقَوُا قَالَ مُوسَى مَا جِئْنِي بِأَسْحَرٍ
إِنَّ اللَّهَ سَيِّطِلُهُ إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ
الْمُفْسِدِينَ ﴿١١﴾

وَيَمْحُى اللَّهُ الْحَقَّ بِكَلْمَتِهِ وَلَوْكَرَةٌ
الْمُجْرِمُونَ ﴿١٢﴾

فَمَآءَ امْنَ لِمُوسَى إِلَادْرِيَةُ مِنْ قَوْمِهِ عَلَىٰ
خَوْفٍ مِنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَائِكَهُ أَنْ يَقْتَنِهِمْ وَإِنَّ
فِرْعَوْنَ لَعَالِمٌ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ ﴿١٣﴾

وَقَالَ مُوسَى يَقُولُ إِنْ كُنْتُمْ أَمْتُمْ بِاللَّهِ
فَعَلَيْهِ تَوَكِّلُوا إِنْ كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ ﴿١٤﴾

فَقَالُوا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلَنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتَنَةً
لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١٥﴾

86. "Kuma Ka kubutar da mu dōmin RahamarKa, daga mutāne kāfirai."

87. Kuma Muka yi wahayi zuwa ga Mūsā da dān'uwansa, cēwa: Kū biyu, ku zaunar da mutānenku a Masar a cikin wasu gidāje. Kuma ku sanya gidājenku su fuskanci Al-Kibla⁽¹⁾, kuma ku tsayar da salla. Kuma ka bāyar da bushāra ga māsu īmāni.

88. Sai Mūsā ya ce, "Yā Ubangi-jinmu! Haķīka Kai ne Ka bai wa Fir'auna da majalisarsa kawa da dūkiyōyi a cikin rāyuwar dūniya, yā Ubangijinmu, dōmin su batar (da mutāne) daga hanyarKa. Yā Ubangijinmu! Ka shāfe a kan dūkiyarsu kuma Ka yi dauri⁽²⁾ a kan zukātansu yadda bā zā su yi īmāni ba har su ga azāba mai radadī."

89. (Allah) Yā ce, "Lalle ne an karbi addu'arku. Sai ku daidaitu, kuma kada ku bi hanyar wadanda ba su sani ba."

90. Kuma Muka kētarar da Banū Isrā'il tēku, sai Fir'auna da rundunarsa suka bī su bisa ga zālunci da kētare haddi, har a lōkacin da nutsēwa ta riske shi ya ce, "Nā yi⁽³⁾ īmāni cēwa, haķīka, bābu abin bau-tawa fāce Wannan da Banū Isrā'il

وَنَجَّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَفِيرِينَ ﴿٦﴾

وَأَوْجَحْنَا إِلَيْهِ مُوسَىٰ وَلَخِيهَ أَنْ تَبَعَّهُ
لِقَوْمٍ كُمَا يَصْرِئُونَ وَاجْعَلُوهُ يُوتَّكُ
قِتَالَهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٧﴾

وَقَالَ مُوسَىٰ رَبَّنَا إِنَّا كَمَا أَتَيْتَنَا فَرَعَوْنَ
وَمَلَأَهُ زِينَةً وَأَمْوَالًا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا رَبَّنَا
لِيُضْلُّنَا عَنْ سَبِيلِكَ رَبَّنَا أَطْمِسْ عَلَىَّ
أَمْوَالِهِ وَأَشْدُدْ عَلَىَّ قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّىَ
يَرُوا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٨﴾

قَالَ فَدَعَاهُ دَعَوْتُكُمْ مَا فَاسْتَقِيمَا
وَلَا تَتَبَعَّنَّ سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩﴾

*وَجَوَّزَنَا بَيْنَ إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَاتَّبَعُهُمْ فِي رَعْوَنَ
وَجَنُودُهُ بَعْيَادًا وَحَمْيَادًا أَذْرَكَهُ
الْقَرْقُ قَالَ إِنَّمَاتُ أَنْتُ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
إِنْمَاتُ بِهِمْ بَنُوا إِسْرَائِيلَ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٠﴾

(1) Su sanya gidājensu sunā fuskantar Al-Kibla ta Ka'aba dōmin su riķa yin salla a cikin gidājen, sabōda tsōron in sun tafi masallaci zā a fāda su da dūka sunā a cikin salla. Wannan kuma yā nūna yadda ake son gidajen Musulmi su kasance a kō da yaushe.

(2) Mūsā ya yi addu'a a kansu, har da rashin īmāni sabōda yā sāmi lābārin bā zā su yi īmāni ba, kamar mutānen Nūhu.

(3) īmāni a bāyan Manzon mutuwa ya isa ga kāfiri bā zai yi masa amfāni ba.

suka yi ūmāni da Shi, kuma nī, ina daga Musulmi”

91. Ashe! A yanzu! Alhâli kuwa, hañka ka sâba a gabâni, kuma ka kasance daga mâsu bârnu?

92. To, a yau Munâ kubutar⁽¹⁾ da kai game da jikinka, dômin ka kasance âyâ ga wadanda suke a bâyanka. Kuma lalle ne mâsu yawa daga mutâne, hañka, gafalallu ne ga âyoyinMu.

93. Kuma lalle ne, hañka Mun zaunar⁽²⁾ da Banî Isrâ'ila mazaunar gaskiya kuma Muka arzûta su daga abûbuwa mâsu dâdfi. Sa'an nan ba su sâba ba har ilmi ya jê musu. Lalle ne Ubangijinka Yanâ yin hukunci a tsakâninsu a Rânar Kiyâma a cikin abin da suka kasance sunâ sâba wa jûna.

94. To, idan ka kasance a cikin shakka daga abin da Muka saukar zuwa gare ka, sai ka tambayi wadanda suke karatun Littâfi daga gabaninka. Lalle ne, hañka, gaskiya tâ jê maka daga Ubangijinka dômin haka kada ka kasance daga mâsu kôkanto.

95. Kuma kada ka kasance daga wadanda suke karyatâwa game da âyoyin Allah, har ka kasance daga mâsu hasâra.

96. Lalle ne wadanda kalmar Ubangijinka ta wajaba a kansu, bâ zâ su yi ūmâni ba.

۱۱۰ ﴿أَلَّفَنَ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ﴾

۱۱۱ ﴿فَالْيَوْمَ نُتْحِيَكَ بِذَنِكَ إِنَّكُونَ لِمَنْ خَلَقَكَ إِلَيْهِ وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ عَنِ إِيمَانِنَا لَغَيْرِنَا﴾

۱۱۲ ﴿وَلَقَدْ بَوَأْنَا بِنَفْسِنَا إِنَّرَبَعَ يَلْمِعَ صَدَقَ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الظَّلِيلَاتِ فَمَا أَخْتَلَفُوا هُنَّ جَاءُهُمْ أَعْلَمُ إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ بِيَنْهُمُوْمَ الْقِيمَةَ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾

۱۱۳ ﴿إِنَّكُنَّتِ فِي شَكٍّ مِمَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ فَسَعَى الَّذِينَ يَقْرَئُونَ الْكِتَابَ مِنْ قِبَلِكَ لَقَدْ جَاءَكَ الْحُقْقُ�ّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَ مِنَ الْمُمْتَرِينَ﴾

۱۱۴ ﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ كَذَبُوا بِعِيَاتِ اللَّهِ فَتَكُونَنَّ مِنَ الْكَافِرِينَ﴾

۱۱۵ ﴿إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾

(1) Kubutar da jikin Fir'auna: banda rûhinsa dômin a tabbatar da yâ mutu.

(2) Allah Yâ bai wa Banî Isrâ'ila mulkin Masar da Falasâfîn gabâ daya a bâyan halaka Fir'auna da mutânensa.

97. Kuma kō dā kōwace ãyā ta jē musu, sai sun ga azāba mai radadi.

98. To, dōmin me wata alkarya ba ta kasance tā yi⁽¹⁾ īmāni ba har īmāninta ya amfāne ta, fāce mutānen Yūnus? A lōkacin da suka yi īmāni, Munjanye azābar wulākanci daga gare su a cikin rāyuwar dūniya. Kuma Muka jiyan da su dādī zuwa wani lōkaci.

99. Kuma dā Ubangijinka Yā so, dā wafanda suke a cikin kasa sun yi īmāni dukansu gabā daya. Shin, kai kanā tīlasta mutāne ne har su kasance māsu īmāni?

100. Kuma ba ya kasancēwa ga wani rai ya yi īmāni fāce da iznin Allah, kuma (Allah) Yanā sanya kāzanta a kan wafanda bā su yin hankali.

101. Ka ce, “Ku dūbi abin da yake cikin sammai da kasa.” Kuma ãyōyi da gargadī bā su wadātarwa ga mutāne wafanda bā su yin īmāni.

102. To, shin sunā jiran wani abu fāce kamar misālin kwānukan wafanda suka shūde daga gabāninsu? Kace, “Ku yi jira! Lalle nī tāre da ku, inā daga māsu jira.”

103. Sa'an nan kuma Munā kubutar da manzannin Mu da wafanda suka yi īmāni, kamar wannan ne,

وَتَوَجَّهَ إِنْهُمْ كُلُّهُمْ أَيَّةٌ حَتَّىٰ يَرَوُا
الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ ﴿٤﴾

فَلَوْلَا كَانَتْ قَرِيهًّا مَاءَ فَنَفَعَهَا
إِيمَانُهُمْ إِلَّا قَومٌ يُؤْسِرُونَ لَمَاءَ امْنُوا كَسَفْنَا
عَنْهُمْ عَذَابَ الْخَرْقَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَمَمْتَعَنُهُمْ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٥﴾

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَآمَنَ مَنْ فِي الْأَرْضِ كُلُّهُمْ
جَمِيعًا أَفَأَنْتَ تُكَرِّهُ النَّاسَ حَتَّىٰ يَكُونُوا
مُؤْمِنِينَ ﴿٦﴾

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تُؤْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ
وَلَا يَحْكُمُ الْإِيمَانُ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقُلُونَ ﴿٧﴾

قُلْ أَنْظُرْنَا مَادَّا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَمَا أَغْنَى الْأَيَّتُ وَالنُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لَا
يُؤْمِنُونَ ﴿٨﴾

فَهَلْ يَتَظَرِّرُونَ إِلَّا مِثْلَ أَيَّامَ الَّذِينَ
خَلَوْا مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَمْ يَأْتُوهُمْ
مَمْكُمْ مِنَ الْمُنْتَظَرِينَ ﴿٩﴾

شَرَّ نَجِيٍّ رُسْلَنَا وَالَّذِينَ امْنُوا

(1) Alkaryun da aka aika da Manzanni cikinsu, ba su yi īmāni duka ba fāce mutum daya, kō biyu a gabānīn halaka ta sāmi mutānensu. Sai dai alkaryar Yūnusa, ita kam tā ji tsōro, ta yi īmāni a gabānīn saukar azāba, sabōda haka suka tsīra, ba a halaka garin bā, watau Nīnawa. Watau bābu mai iya sāmun īmāni sai Allah Ya nufe shi da haka. Kō da mai yin gargadīn yakan yiwu ya karkace, sai da tsarin Allah.

tabbatacce ne a gare Mu, Mu kubutar da māsu īmāni.

104. Ka ce “Yā kū mutāne! Idan kun kasance a cikin kōkanto daga addinīna, to, bā ni bauta wa wadanda kuke bautā wa, baicin Allah, kuma amma ina bauta wa Allah Wanda Yake karbar rāyukanku. Kuma an umurce ni da in kasance daga māsu īmāni.

105. “Kuma (an ce mini): Ka tsayar da fuskarka ga addini, kanā karkata zuwa ga gaskiya, kuma kada ka kasance daga māsu shirka.

106. “Kuma kada ka kirāyi, baicin Allah, abin da bā ya amfānin ka kuma bā ya cūtar ka. To, idan ka aikata haka, sa'an nan lalle kai, a lōkacin, kanā daga māsu zālunci.”

107. Kuma idan Allah Ya shāfe ka da wata cūta, to, bābu mai yāyē ta fāce Shi, kuma idan Yanā nufin ka da wani alhēri, to, bābu mai mayar da falalarSa. Yanā sāmun wanda Yake so daga cikin bāyinSa da shi. Kuma Shī ne Mai gāfara, Mai jin kai.

108. Kace, “Yā ku mutāne! Lalle ne gaskiya ta zo muku daga Ubangijinku. To, wanda ya shiryu, yā shiryu ne dōmin kansa kawai, kuma wanda ya bace yana bacewa ne a kansa kawai. Kuma ban zama wakīl a kanku ba.”

109. Kuma ka bi abin da ake yin wahayinsa zuwa gare ka, kuma ka yi hakuri har Allah Ya yi hukunci. Kuma Shī ne Mafi alhērin māsu hukunci.

كَذَلِكَ حَقَّاعَيْتَأْنُجَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢﴾

فُلْيَاتِهَا الْتَّاسُ إِنْ كُسْمَ فِي شَكٍّ مِنْ دِينِي
فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ تَعَدُّونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَلَكِنَّ أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي يَتَوَفَّكُمْ وَأَمْرَتُ أَنَّ
أَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾

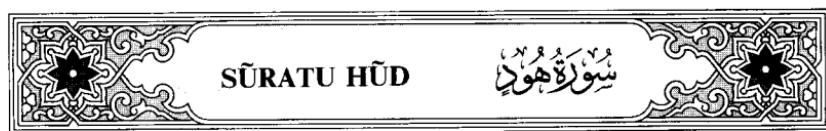
وَأَنْ أَقْمَ وَجْهَكَ لِلَّهِ حَنِيفًا وَلَا تَكُونَ مِنَ
الْمُشْرِكِينَ ﴿١٤﴾

وَلَا تَنْعِ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْعَكُ وَلَا
يَضُرُكُ قَدْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذَا مَرْتَ
الظَّالِمِينَ ﴿١٥﴾

وَإِنْ يَمْسِكَ اللَّهُ بِضُرِّكَ فَلَا كَاشِفَ لَهُ
إِلَّا هُوَ فَلَوْلَكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَأَدَ لِفَضْلِهِ
يُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَهُوَ
الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٦﴾

قُلْ يَاتَّاهَا الْتَّاسُ قَدْ جَاءَكُمُ الْحَقُّ مِنْ
رَّبِّكُمْ فَمَنْ أَهْتَدَى فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ
وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضْلُلُ عَيْنَاهَا وَمَا أَنْعَنَّكُمْ
بِوَكِيلٍ ﴿١٧﴾

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَى إِلَيْكَ وَأَصِرْحَى يَحْكُمْ
اللَّهُ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿١٨﴾

Tanā karantar da cēwa Manzannin Allah sun kirāyi mutānensu zuwa ga tauhīdi da nau'in kira guda, kuma mutānen sun fuskānce su da hāli guda a musu da karyatāwa, sai ka ce a zāmani guda suke, kō a cikin harshe guda suka yi magana.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. A. L. R. Littāfi ne an kyautata ãyøyinsa, sa'an nan an bayyana su daki-daki, daga wurin Mai hikima, Mai kididdigewa.

2. Kada ku bauta wa kōwa fāce Allah. Lalle ne ni a gare ku mai gargadi ne kuma mai bushārā daga gare Shi.

3. Kuma ku nēmi gāfara gun Ubangijinku. Sa'an nan ku tūba zuwa gare Shi, Ya jiyan da ku dādi, jiyanwa mai kyau zuwa ga ajali ambatacce, kuma Ya bai wa dukan ma'abucin girma girmansa. Amma idan kun jūya, to, lalle nī, inā tsōron azābar yini mai girma a kanku.

4. Zuwa ga Allah makōmarku take, kuma Shī a kan kōme Mai ikon yi ne.

الرَّبُّ كَيْفَ أَحْكَمَتْ إِيمَانَهُ وَفَرَقْتَ مِنْ لَدُنْ
حَكِيمَ خَيْرٍ ①

أَلَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهُ إِنَّمَا يَنْهَا لَكُمْ مُنْهَا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ ②

وَإِنْ أَسْتَغْفِرُ رَبِّكُمْ فَتُوَبُوا إِلَيْهِ يَمْتَعِنُكُمْ مَتَّعًا
حَسَنًا إِلَى أَجْلِ مُسْمَىٰ وَيَوْمَ كُلِّ ذِي فَضْلٍ
فَضَلَّهُ وَإِنْ تَوْلُوا فَإِنَّ أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابٌ
يَوْمَ كَبِيرٍ ③

إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ④

5. To, lalle sū, sunā karkatar⁽¹⁾ da kirjinsu dōmin su bōye daga gare shi. To, a lōkacin da suke lullubēwa da tufāfinsu Yanā sanin abin da suke boyewa da abin da suke bayyanāwa. Lalle Shi Masani ne ga abin da yake a cikin kirāzā.

6. Kuma bābu wata dabba a cikin kasa fāce ga Allah arzikinta yake, kuma Yanā sanin matabbatarta⁽²⁾ da ma'azarta, duka sunā cikin littāfi bayyananne.

7. Kuma Shi ne Wanda Ya halicci sammai da kasa a cikin kwanaki shida, kuma Al'arshinSa ya kasance a kan ruwa,⁽³⁾ dōmin Ya jarraba ku, wanne ne daga cikinku mafi kyāwon aiki. Kuma hafīka idan ka ce, "Lalle kū wadanda ake tāyawa ne a bāyan mutuwa," hafīka, wadanda suka kāfirta sunā cēwa: "Wannan bai zama ba fāce sihiri bayyananne."

8. Kuma lalle ne idan Mun jinkirta da azāba gare su zuwa ga wani lōkaci fidāyyaye, hafīka sunā cēwa me yake tsare⁽⁴⁾ ta? To, a rānar da zā ta je musu, ba ta zama abin

أَلَا إِنَّمَا يَتَّقُونَ صُدُورَهُمْ لِيَسْتَحْفَوْمَنَّهُ
الْأَجِنَّ يَسْتَغْشُونَ شَابَهُمْ يَعْلَمُ مَا يُسْرُونَ
وَمَا يُعْلَمُونَ بِإِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الْصُّدُورِ

* وَمَا مِنْ دَآبَةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ
رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا
كُلُّ فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ ⑥

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي
سَيَّرَةِ أَيَّارٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ
لِيَسْتَلُو كُمَّا يَكُمُ أَخْسَنُ عَمَلاً وَلَيْنٍ
قُلْتَ إِنَّكَ مَبْعُولُونَ مِنْ بَعْدِ الْمَوْتِ
لَيَقُولُنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ
مُّبِينٌ ⑦

وَلَيْنٍ أَخْرَنَّا عَنْهُمُ الْعَذَابَ إِلَى أُمَّةٍ
مَعْدُودَةٍ لَيَقُولُنَّ مَا يَحِسِّسُهُ وَلَا يَوْمَ

(1) Bā su son su ga mai yi musu wa'azi, sabōda haka idan sun tsinkāyi Annabi daga nēsa, sai su būya, dōmin kada ya gan su, balle ma har ya yi musu wa'azi. Kuma har idan ya sāme su da wa'azinsa, sai su sanya tufāfinsu su rufe idanunsu da kunnuwansu kamar yadda mutānen Nūhu suka yi masa a lōkacin da yake yi musu wa'azi. Ka dūba Sūratu Nūh, Sūra ta 71.

(2) Matabbatara shī ne uba, kuma ma'aza ita ce uwa.

(3) Farkon halitta, Al'arshi kō ruwa. Ruwa da Al'arshi sunā gaba da sammai da kasa. Sa'an nan aka halicci kasa daga ruwa kuma aka mayar da ruwa hayāki, aka halicci sama. Sa'an nan kuma aka mulmula kasa a cikin sūrar kwai. Allah ne Mafi sani.

(4) Me ke tsare ta, watau azābar — me ke hana ta ta zo yanzu?

karkatarwa ba daga gare su. Kuma abin da suka kasance suna yin izgili da shi, yā wajaba a kansu.

9. Kuma lalle ne idan Mun dandana wa mutum wata rahama daga gare Mu, sa'an nan kuma Muka zāre ta daga gare shi, lalle ne shi, hañka, mai yanke tsammāni ne, mai yawan kāfirci.

10. Kuma lalle ne idan Mun dandana masa ni'ima a bāyan cūta tā shāfe shi, yana cēwa mūnanan halaye sun tafī daga wurina. Lalle shi mai farin ciki ne, mai alfahari.

11. Sai wadanda suka yi hakuri kuma suka aikata ayyuka na kwarai. Wadannan sunā da gāfara da lāda mai girma.

12. Sabōda haka tsammāninka, kai mai barin sāshen abin da aka yi wahayi zuwa gare ka ne, kuma mai kuntata kirjinka da shi ne dōmin sun ce, “Dōmin me ba a saukar masa da wata taska ba, kō kuma Malā'ika ya zo tāre de shi?”⁽¹⁾ Kai mai gargadī ne kawai. Kuma Allah ne Wakili a kan kōme.

13. Kō sunā cewa “Yā kirkira⁽²⁾ shi ne.” Ka ce, “Sai ku zo da sūrōri gōma misālinsa kirkirarru, kuma

يَا تَيْمَرْهُ لَيْسَ مَصْرُوفًا عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ
مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهِنُونَ ﴿٨﴾
وَلَيْلَيْنَ أَذْفَقَ الْإِنْسَانَ مَتَّارَحْمَةً ثُمَّ
نَزَّعَنَّهَا مِنْهُ إِنَّهُ لَيَعُوْسُ كَفُورٌ ﴿٩﴾

وَلَيْلَيْنَ أَذْفَقَهُ نَعْمَاءَ بَعْدَ ضَرَاءَ
مَسْتَهْ لَيَقُولَنَّ دَهَبَ السَّيِّئَاتُ عَنِّي
إِنَّهُ لَفَرَّجٌ فَحُورٌ ﴿١٠﴾

إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا أَصْنَابَهُنَّ
أُولَئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١١﴾

فَلَعْلَكَ تَأْرُكُ بَعْضَ مَا يُوحَى إِلَيْكَ وَضَرِبَتِ
بِهِ صَدْرُكَ أَنْ يَقُولُوا لَوْلَا أُنزَلَ عَلَيْكَ كُنْزٌ
أَوْ جَاءَ مَعَهُ مَلَكٌ إِنَّمَا أَنْتَ نَذِيرٌ وَاللهُ عَلَىٰ
كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿١٢﴾

أَمْ يَقُولُونَ أَفَرَنَّهُ قُلْ فَلَوْلَا يَعْشِرُ سُورٌ
مَثْلِهِ مُفْتَرَكَتٌ وَأَدْعُوا مِنْ أَسْتَطَعُهُمْ مِنْ

(1) Sabōda zaman mutāne bā su girmama mutum sai idan yanā da wata dūkiya kō kuma akwai wani karfi bayyananne tāre da shi, to, kai kuma ga zāhiri, bā ka da dukiya kō wani karfin da zā ka iya tilasta su da shi a kan wani abu. Sabōda haka kanā tsōron iyar da duka abin da aka umurce ka, dōmin kada a karyata ka. To, kada ka ji tsōron iyarwa, Allah ne Wakili a kan kōme.

(2) Kō kuwa bā za ka iyar da abin da aka aike ka ba dōmin tsōron su ce, “Kai ne ka kirkira Alkur'āni, sa'an nan ka jingina shi ga Allah.” To, sai ka ce, “Ni mutum ne kamarku, idan nī na kirkira Alkur'āni, to, bā zai gāgare ku ku kirkira irinsa ba, sai ku zo da sūrōri gōma irinsa.”

ku kirāyi wanda kuke iyāwa, baicin Allah, idan kun kasance māsu gaskiya.”

14. To, idan ba su amsa muku ba, to, ku sani cēwa an saukar da shi kawai ne da sanin Allah, kuma cēwa bābu abin bauta wa fāce Shi. To, shin, kū māsu sallamāwa ne?

15. Wanda ya kasance yā yi nufin rāyuwar dūniya da kawarta, Munā cika musu ayyukansu zuwa gare su a cikinta, kuma a cikinta bāzā a rage su ba.

16. Wadannan ne wadanda bā su da kōme a cikin Lāhira fāce wuta, kuma abin da suka sanā'anta a cikinta (dūniya) yā bāci, kuma abin da suka kasance sunā aikatāwa bātacce ne.

17. Shin, wanda ya kasance a kan hujja bayyananna daga Ubangijinsa, kuma wata shaida tanā biyar sa daga gare Shi, kuma a gabāninsa akwai littāfin Mūsā abin kōyi da rahama? Wadannan sunā yin īmāni da shi, kuma wanda ya kāfirta da shi daga kungiyöyi, to, wutā ce makōmarsa. Sabōda haka kada ka kasance a cikin shakka daga gare shi. Lalle shi ne gaskiya daga Ubangijinka, amma kuma mafi yawan mutāne bā su yin īmāni.

18. Kuma wāne ne mafī zālunci daga wanda ya kirkira karya ga Allah? Wadannan anā gitta su ga Ubangijinsu, kuma māsu shaida su ce, “Wadannan ne suka yi karya ga Ubangijinsu. To, la'anar Allah ta tabbata a kan azzālumai.”

دُونَ اللَّهِ إِنْ كُتُمْ صَدِيقِينَ ﴿٦﴾

فَإِنَّمَا يَسْتَجِيبُ لِكُمْ فَأَعْلَمُو أَنَّمَا
أُنْزِلَ عِلْمًا لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَهَلْ أَنْشَمْ
مُسَائِمُونَ ﴿٧﴾

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِيَّنَهَا لُوفِ
إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا
يُبَخِّسُونَ ﴿٨﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَنَسْلَمُ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا
الثَّارُوحِيطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَأَبْطَلَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيْنَهُ مِنْ رَبِّهِ وَيَتَلُوُ شَاهِدًا
مِنْهُ وَمَنْ قَبْلَهُ كَتَبْ مُؤْمِنًا إِمَامًا وَرَحْمَةً
أُولَئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمَنْ يَكْفُرُ بِهِ مِنْ
الْأَخْرَابِ فَالثَّارُوحِيطَ مَا رَمَدَهُ وَفَلَاتُكَ فِي مِرْيَةِ
مِنْهُ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾

وَمَنْ أَظْلَمَ مِمَنْ أَفْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا
أُولَئِكَ يُعَرِّضُونَ عَلَى رَبِّهِمْ وَيَقُولُ
الْأَشَهَدُ هُوَ لَأَنَّ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى رَبِّهِمْ
أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١١﴾

19. Wadanda suke kangëwa daga hanyar Allah kuma sunâ nêman ta karkace, kuma sû ga Lâhira sunâ kâfîrta.

20. Wadannan ne ba su kasance mabuwâya ba a cikin kasa, kuma wadansu masôya ba su kasance ba a gare su, baicin Allah. Anâ ninka musu azâba, ba su kasance sunâ iya ji ba, kuma ba su kasance sunâ gani ba.

21. Wadannan ne wadanda suka yi hasârar râyukansu, kuma abin da suka kasance suna kirkirawa ya bace musu.

22. Bâbu makawa cêwa, hañka, sû a Lâhira, sû ne mafi hasâra.

23. Lalle ne wadanda suka yi ïmâni kuma suka aikata ayyukan kwarai, kuma suka yi tawâlu'i zuwa ga Ubangijinsu, wadannan ne abôkan Aljanna, sunâ madawwama a cikinta.

24. Misâlin bangaren biyu kammar makâho ne da kurma, da mai gani da mai ji. Shin, sunâ daidaita ga misâli? Ashe, bâ ku yin tunâni?

25. Kuma, hañka, Mun aika Nûhu zuwa ga mutanensa, (ya ce): "Lalle ne ni, a gare ku mai gargadî bayyananne ne.

26. "Kada ku bauta wa kôwa fâce Allah. Lalle nî, inâ jin tsôron azâbar yini mai radadî a kanku."

27. Sai mashâwarta wadanda suka kâfîrta, daga mutânensa, suka ce, "Bâ mu ganin ka fâce mutum kake kamarmu, kuma ba mu ganin

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَتَغَرَّبُونَ
عَوْجَابَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٦﴾

أُولَئِكَ لَمْ يَكُنُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا
كَانَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أُولَئِكَ إِلَّا يُضَعِّفُ لَهُمْ
الْعَذَابُ مَا كَانُوا يُسْتَطِعُونَ السَّمَعَ
وَمَا كَانُوا يُبَصِّرُونَ ﴿٧﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ حَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَضَلَّ
عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَقْرَأُونَ ﴿٨﴾

لَأَجْرَمَنَّاهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْأَحْسَرُونَ ﴿٩﴾
إِنَّ الَّذِينَ ءامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وَأَجْنَبُوا إِلَيْهِمُ أُولَئِكَ أَصْحَابُ
الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٠﴾

*مَثَلُ الْقَرِيقَيْنِ كَالْأَعْمَى وَالْأَصْمَى
وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا
أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١١﴾
وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ إِلَيْهِ لَكُنُونَ
مُّبِينٍ ﴿١٢﴾

أَنَّ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهُ إِنِّي أَخَافُ عَيْنَكُوكُ عَذَابَ
يَوْمِ الْحِسْرِ ﴿١٣﴾

فَقَالَ الْمَلَائِكَةُ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِمْ مَا
رَأَيْتُكَ إِلَّا بَشَرًا مِثْلَنَا وَمَا تَرَى كَ أَتَبَعَكَ إِلَّا

wani ya bī ka fāce wadanda suke sū kaskantattunmu ne sūma bā tare da tunānī ba. Kuma bā mu ganin wata falala a gare ku a kanmu. Ā'a, munā zaton ku mařaryata ne."

28. Ya ce, "Ya mutānena! Shin, kun gani idan na kasance a kan wata hujja bayyananna daga Ubangijina, kuma Yā bā ni wata Rahama daga wurinSa, sa'an nan aka rufe ta (ita Rahamar) daga gare ku, shin, zā mu tilasta muku ita, alhāli kuwa kū māsu ki gare ta ne?"

29. "Kuma yā mutānena! Bā zan tambaye ku wata dūkiya ba a kansa, ijārata ba ta zama ba, fāce daga Allah, kuma ban zama mai kōrar wadanda suka yi īmāni ba. Hařīka sū, māsu haduwa da Ubangijinsu ne, kuma amma ni, inā ganin ku mutāne ne jāhilai.

30. "Kuma ya mutānena! Wāne ne yake taimakōna daga Allah idan na kōre su? Ashe, bā ku tunāni?

31. "Kuma bā ni ce muku a wuri-na taskōkin Allah suke, kuma bā inā sanin gaibi ba ne. Kuma bā inā cēwa ni Malā'ika ba ne. Kuma ba ni cēwa ga wadanda idānunku suke wulākantāwa, Allah bā zai bā su alhēri ba. Allah ne Mafi sani ga abin da yake cikin zukatansu. Lalle ne ni, idan (nā yi haka) dā ina daga cikin azzalumai.

32. Suka ce, "Yā Nūhu, lalle ne kā yi jayayya da mu, sa'an nan kā yawaita yi mana jidāli, to, ka zō mana da abin da kake yi mana wa'adi idan kā kasance daga māsu gaskiya."

الَّذِينَ هُمْ رَازِدُنَا بِإِلَهٍ وَمَا نَرَى
لَكُمْ عَيْنًا مِنْ فَضْلِنَا لَنَظُنْتُمْ كَذِيلَتَنَا

قَالَ يَقُولَمْ أَرْهَبْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي
وَأَتَنِي رَحْمَةً مِنْ عِنْدِهِ فَعَمِّيَتْ عَلَيْنَا
أَنْزَلْنَا مُكْمُوْهَا وَأَنْتُمْ لَهَا كَدِيرُونَ

وَيَقُولُ لَا أَسْفَلُ كُمْ عَلَيْهِ مَا لِلَّهِ إِلَّا
عَلَى اللَّهِ وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الَّذِينَ أَمْنَوْا لَهُمْ
مُلْقُوْرِبِهِمْ وَلَكِنِي أَرْنَكُمْ قَوْمًا تَجْهِيْلُونَ

وَيَقُولُمْ مَنْ يَصْرُفُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ طَرَدَهُمْ
أَفَلَا تَدْكُرُونَ

وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عَنِّي خَرَائِبِ اللَّهِ وَلَا
أَغْمَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ وَلَا أَقُولُ
لِلَّذِينَ تَرَدِي أَعْيُنُكُمْ لَنْ يُؤْتَيْهُمُ اللَّهُ خَيْرًا
الَّهُ أَعْمَمُ بِمَا فِي أَنْفُسِهِ إِنِّي إِذَا لَمْ
أَظْلَلِيْمَ

قَالَ أَيْنُوْخَ قَدْ جَدَ لَنَا فَكَرَتْ جَدَلَنَا فَاتَنَا
بِمَا تَعَدُّنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ

33. Ya ce, "Allah kawai ne Yake zo muku da shi idan Ya so. Kuma ba ku zama mabuwāya ba.

34. "Kuma nasīhāta bā zā ta amfāne ku ba, idan nā yi nufin in yi muku nasīha, idan Allah Ya kasance Yanā nufin Ya halaka ku. Shī ne Ubangijinku, kuma zuwa gare Shi ake mayar da ku."

35. Ko sunā cēwa: (Nūhu) ya kirkira shi. Ka ce, "Idan nī (Nūhu) na kirkira shi, to, laifīna a kaina yake, kuma nī mai barranta ne daga abin da kuke yi na laifi."

36. Kuma aka yi wahayi zuwa ga Nūhu cēwa: Lalle ne bābu mai yin īmāni daga mutānenka fāce wanda ya riga ya yi īmānin, sabōda haka kada ka yi bañin ciki da abin da suka kasance sunā aikatāwa.

37. Kuma ka sassaka jirgi da kyau bisa idānunMu da wahayinMu, kuma kada ka yi Mini magana a cikin sha'anin wadanda suka kāfirata, lalle ne sū, wadanda ake nutsarwa ne.

38. Kuma yanā sassaka jirgin cikin natsuwa, kuma a kōyaushe wadansu shugabanni daga mutānensa suka shūde a gabansa, sai su yi izgili gare shi. Ya ce, "Idan kun yi izgili gare mu, to, hakīka mū mā zā mu yi izgili gare ku, kamar yadda kuke yin izgili.

39. "Sa'an nan da sannu zā ku san wanda azāba zā ta zo masa, ta wulakantā shi (a dūniya), kuma wata azāba zaunanna ta sauva a kansa (a Lāhira)."

قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيُكُمْ بِهِ اللَّهُ إِنْ شَاءَ وَمَا أَنْشَأْتُمْ
بِمُعَجِّزَتِنِي ﴿٢٩﴾

وَلَا يَنْعَلِدُنَّصْحِيْغَ إِنْ أَرَدْتُ أَنْ أَنْصَحَ
لَكُمْ إِنْ كَانَ اللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يُعَوِّلَكُمْ
هُوَ بَرِّكُوكُمْ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٠﴾

أَمْ يَقُولُونَ أَفَتَرِيلَهُ قُلْ إِنْ أَفْتَرِيْتُهُ وَفَكَلَّ
إِجْرَامِيْ وَأَنْأَبِرِيْهُ مَمَّا تُجْزِيْمُونَ ﴿٣١﴾

وَأَوْحِيَ إِلَى نُوحَ أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمَكَ
إِلَّا مَنْ قَدَّمَ أَمْنًا فَلَا تَبْتَسِمْ بِمَا كَانُوا
يَفْعَلُونَ ﴿٣٢﴾

وَأَصْنَعَ الْفَلَكَ بِأَعْيُنَنَا وَجَهِنَّمَ وَلَا تُخْطِبُنَا
فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُّغَرَّبُونَ ﴿٣٣﴾

وَبَصَرَعَ الْفَلَكَ وَكَلَّمَأَمَّا رَعَيْهِ مَلَائِكَةَ مِنْ
قَوْمَهُ سَخِرُوا مِنْهُ قَالَ إِنْ سَخِرُوا مِنَّا فَإِنَّا
سَخِرُونَا كَمَا سَخِرُونَ ﴿٣٤﴾

فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ
وَيَحْلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٣٥﴾

40. Har a lōkacin da umurnin-Mu ya je, kuma tandā ta bulbul. Muka ce, “Ka dauka, a cikinta, daga kôme, ma’aura biyu, da kuma iyalanka, fâce wanda magana ta gabâta a kansa,^(١) da wanda ya yi imâni.” Amma kuma bâbu wadanda suka yi imâni târe da shi fâce kadfan.

41. Kuma ya ce, “Ku hau a cikinta, da sûnan Allah magudânarta da matabbatarta. Lalle ne Ubangi-jîna, hakîka, Mai gâfara ne, Mai jin kai.”

42. Kuma ita tanâ gudâna da su a cikin tâguwar ruwa kamar duwâtsu, sai Nûhu ya kirâyi dânsa alhâli kuwa ya kasance can wuri mai nîsa. “Yâ karamin dâna! Zo ka hau târe da mu, kuma kada ka kasance târe da kâfirai!”

43. Ya ce, “Zan tattara zuwa ga wani dûtse ya tsare ni daga ruwan.” (Nûhu) ya ce, “Bâbu mai tsarêwa a yau daga umurnin Allah fâce wanda Ya yi wa rahama.” Sai taguwar ruwa ta shâmakace a tsakâninsu, sai ya kasance daga wadanda aka nutsar.

44. Kuma aka ce, “Yâ kasa! Ki hadiye ruwanki, kuma yâ sama! Ki kâme.” Kuma aka fakar da ruwan, kuma aka hukunta al’amarin, kuma jirgin ya daidaita a kan Jûdiy-

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُ أَمْرُنَا وَفَارَ السُّورُ فُلِتَّا أَحَمَلُ
فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ مِّنْ أَنْثَيْنَ وَأَهْلَكَ إِلَّا
مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقُولُ وَمَنْ ءَامَنَ وَمَآءَ امَّنَ
مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٤١﴾

*وقال رَبُّكُمْ بِهَا سِيمَ اللَّهِ مَجْبُرُهَا
وَمُرْسَلُهَا إِنَّ رَبِّ الْغَنَوْرِ رَحِيمٌ ﴿٤٢﴾

وَهِيَ تَجْزِي بِهِمْ فِي مَوْجِ كَالْجِبَالِ وَنَادَى
نُوحُ أَبْنَهُ وَكَانَ فِي مَقْرَبٍ يَنْبِيُّ أَرْبَعَةَ
وَلَا تَكُونُ مَعَ الْكُفَّارِ ﴿٤٣﴾

قَالَ سَوَاوِيَ إِلَى جَبَلٍ يَعْصُمُنِي مِنَ الْمَلَائِكَ
قَالَ لَا يَعْصِمُكَمْ أَيْمَمٌ مِّنْ أَمْرِ اللَّهِ إِلَّا مَنْ رَحِيمٌ
وَحَالَ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمُغَرَّقِينَ ﴿٤٤﴾

وَقَيلَ يَا أَرْضُ أَبْنَائِي مَاءُكَ وَيَسِّمَاءُ أَقْبَلَعِي
وَغَيْضُ الْمَاءِ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَأَسْتَوْتَ عَلَىَ

(١) Iyâlan Nûhu sun yi imâni banda dânsa Yâmu, da matarsa guda kâfira. Wadanda suka yi imâni daga sauran mutânenса tamânin ne maza da mâtâ. Amma kuma an ce mutâne saba’in da biyu ne, kuma an ce gôma ne. Allah ne Mafî sani.

yi,⁽¹⁾ kuma aka ce, “Nîsa ya tabbata ga mutâne azzâlumai.”

45. Kuma Nûhu ya kira Ubangi-jinsa, sa'an nan ya ce, “Yâ Ubangi-jina! Lalle ne dâna na daga iyâlîna! Kuma hakîka wa'adinKa gaskiya ne, kuma Kai ne Mafî hukuncin mâsu yin hukunci.”

46. Ya ce, “Yâ Nûhu! Lalle ne shi bâ ya a cikin iyâlanka, lalle ne shî, aiki ne wanda ba na kwarai ba, sabôda haka kada ka tambaye Ni abin da bâ ka da ilmi a kansa. Hakîka, Nî Inâ yi maka gargadî kada ka kasance daga jâhilai.”

47. Ya ce, “Yâ Ubangijina! Lalle ne nî, inâ nêman tsari gare Ka da in tambaye Ka abin da bâ ni da wani ilmi a kansa. Idan ba Ka gâfarta mini ba, kuma Ka yi mini rahama, zan kasance daga mâsu hasâra.”

48. Aka ce, “Ya Nûhu! Ka sauка da aminci daga gare Mu da albarka a kanka, kuma rahama ta tabbata a kan wadansu al'ummomi daga wadanda suke târe da kai. Da wadansu al'ummomi da zâ Mu jiyan da su dâdi, sa'an nan kuma azâba mai radadî ta shafe su daga gare Mu.”

49. Waccan kissa tanâ daga läbâran gaibi, Munâ yin wahayinsu zuwa gare ka (Muhammadu). Ba ka kasance kanâ sanin su ba, haka kuma mutânenka ba su sani ba daga gabânin wannan. Sai ka yi hakuri. Lalle ne âkiba tanâ ga mâsu taâkawa.

الْجُودِيٌّ وَقِيلَ بُعْدَ الْلَّقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٤﴾

وَنَادَىٰ لُورٌ رَبَّهُ وَقَالَ رَبِّ إِنِّي مِنْ أَهْلِ
وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحُقُّ وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحَكَمِينَ ﴿٤٥﴾

قَالَ يَسُوْحُ إِنَّهُ رَلِيْسٌ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلَ عَيْرَ
صَلِيْحَ فَلَا سَعْلَنْ مَا لِيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنِّي
أَعْطُكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِيْنَ ﴿٤٦﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوْذُ بِكَ أَنْ أَسْعَلَكَ مَا لِيْسَ لِي
بِهِ عِلْمٌ فَلَا تَعْفِرْنِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ
الْخَيْرِيْنَ ﴿٤٧﴾

قِيلَ يَنْوُحُ أَهْبِطِ سَلَمَ مَنَا وَبَرَكَتِ
عَيْنَكَ وَعَلَىٰ أَمْوَالِكَ وَأَمْمَ
سَمِيْعُهُمْ فَرِيْمَسْهُمْ قَنَاعَدَابُ الْيَمِّ ﴿٤٨﴾

تَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيْهَا إِلَيْكَ مَا
كُنْتَ تَعْلَمُهَا أَنْتَ وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ
هَذَا فَاصْبِرْ إِنَّ الْعِقْبَةَ لِلْمُسْتَقْبِلِينَ ﴿٤٩﴾

(1) Judiyyu sūnan wani dütse ne a cikin Jazîra. Jirgin Nûhu ya zauna a kansa, har mutânen farko na wannan al'umma sun gan shi. Sa'an nan ya halaka.

50. Kuma zuwa ga Ādāwa, (Mun aika) dān'uwansu Hūdu. Ya ce, "Yā kū mutānena! Ku bauta wa Allah. Ba ku da wani abin bautāwa fāce Shi. Ba ku kasance ba fāce kunā māsu kirkirāwa.

51. "Yā ku mutānena! Bā ni tambayar ku wata ijāra a kansa, ijārāta ba ta zama ba, fāce ga Wanda Ya kāga halittata. Shin fa, bā ku hankalta?"

52. "Kuma, ya mutānena! Ku nēmi Ubangijinku gāfara, sa'an nan kuma ku tūba zuwa gare Shi, zai saki sama a kanku, tanā mai yawan zubar da ruwa, kuma Ya kāra muku wani karfi ga karfinku. Kuma kada ku jūya kunā māsu laifi."

53. Suka ce, "Yā Hūdu! Ba ka zo mana da wata hujja bayyananna ba, kuma ba mu zama māsu barin abūbuwan bautawarmu ba dōmin maganarka, kuma ba mu zama māsu yin imāni da kai ba.

54. "Bā mu cēwa, sai dai kurum sāshen abūbuwan bautawarmu ya sāme ka da cūtar hauka." Ya ce, "Lalle ne nī, inā shaida wa Allah, kuma ku yi shaidar cēwa, "lalle ne nī mai barranta ne daga abin da kuke yin shirki da shi,

55. "Baicin Allah: Sai ku yi mini kaidi gabā daya, sa'an nan kuma kada ku yi mini jinkiri.

56. "Haķīka, ni na dōgara ga Allah, Ubangijīna kuma Ubangijinku. Bābu wata dabba fāce Shi ne Mai

وَإِلَيْهِ أَعَادُ أَخَاهُمْ هُوَدًا قَالَ يَقُولُ أَعْبُدُوا
اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ عَيْنُهُ إِنَّ أَنْتُمْ إِلَّا
مُفْتَرُونَ ﴿٥٦﴾

يَقُولُمْ لَا أَسْتَعْفُرُ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنَّ أَجْرِيَ إِلَّا
عَلَى الَّذِي فَطَرَنِيْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٥٧﴾

وَيَقُولُمْ أَسْتَغْفِرُ رَبِّيْ كُثُرًا ثُمَّ تُبُوا إِلَيْهِ
يُرْسِلُ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مَدْرَارًا وَسِرْدَرًا
فُوْهَةً إِلَى قَوَّتِكُمْ وَلَا تَنْوِلُ أَمْجَرِ مِيرَتِ ﴿٥٨﴾

فَالْوَيْتَهُودُ مَا حِصْنَتِنَا بَيْنَنَهُ وَمَا لَخَنْ
يَتَارِكَيْهِ الْهَتَنَاعَنْ قَوْلِكَ وَمَا لَخَنْ لَكَ
يُمُؤْمِنِينَ ﴿٥٩﴾

إِنْ تَقُولُ إِلَّا أَعْتَرَنَكَ بَعْضُ الْهَتَنَاسُوْعُ
قَالَ إِلَيْهِ شَهِدَ اللَّهَ وَأَشْهَدُهُ أَنِّي بَرِيْءٌ مَمَّا
تَشْرِكُونَ ﴿٦٠﴾

مِنْ دُونِهِ فَكِيدُونِيْ جِيَعًا ثُمَّ لَا تُظْرُونِ ﴿٦١﴾

إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّيْ وَرَبِّكُمْ مَاتِمَنْ دَائِيْهِ

riko ga kwarkwadarta.⁽¹⁾ Hâkîka, Ubangijîna Yanâ (kan) a tafarki madaidaici.

57. “To! Idan kun jûya, hâkîka, nâ iyar muku abin da aka aiko ni da shi zuwa gare ku. Kuma Ubangijîna Yanâ musanya wadansu mutâne, wadansunku su maye muku. Kuma bâ ku cûtar Sa da kôme. Lalle Ubangijina a kan dukan kôme, Matsari ne.”

58. Kuma a lôkacin da umurninmu ya je, Muka kubutar da Hûdu da wadanda suka yi îmâni târe da shi, sabôda wata rahama daga gare Mu. Kuma Muka kubutar da su daga azâba mai kauri.

59. Haka Âdâwa suka kasance, sun yi musun âyoyin Ubangijinsu, kuma sun sâba wa ManzanninSa, kuma sun bi umurnin dukan mai girman kai, makangari.

60. Kuma an biyar musu da la’ana a cikin wannan dûniya da Rânar Kiyâma. To! Lalle ne Âdâwa sun kâfirta da Ubangijinsu. To, Nîsa ya tabbata ga Âdâwa, mutânen Hûdu!

61. Kuma zuwa ga Samûdâwa (an aika) dan’uwansu Sâlihu. Ya ce, “Ya mutânena! Ku bauta wa Allah. Bâ ku da wani abin bautâwa fâce Shi. Shî ne Ya kâga halittarku daga kasa, kuma Ya sanya ku mâsu yin kyarkyara a cikinta. Sai ku nême Shi gâfara, sa’an nan kuma ku tûba zuwa gare Shi. Lalle Ubangijina Makusanci ne Mai karbâwa.”

إِلَّا هُوَ أَخْذَنَا صَبَرْتُمْ إِنَّ رَبَّنَا عَلَىٰ صَرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ

فَإِنْ تَوَلُّوْ فَقَدْ أَنْلَقْتُكُمْ مَا أَرْسَلْتُ يَهُ إِلَيْكُمْ
وَسَتَحْلِفُ رَبِّنَا قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا نَصْرُونَهُ
شَيْئًا إِنَّ رَبَّنَا عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَفِظٌ

وَلَمَّا جَاءَهُمْ نَحْنُ أَخْتَيَنَا هُوَدًا وَالَّذِينَ أَمْمَأُوا
مَعَهُ وَرَجَمُهُ مَنَّا وَنَحْيَنَاهُمْ مَنْ عَذَابٌ غَلِيلٌ

وَيَنَّاكَ عَادٌ جَحَدُوا بِإِيمَانِنَا رَبَّهُمْ وَعَصَوْهُ
رَسُولَهُ وَأَتَبْعَأُوا أَمْرَكُلِّ جَبَارٍ عَنِيدٍ

وَأَتَبْعَأُوا فِي هَذِهِ الْأَرْضِهِ وَقَوْمٌ أَقْيَمُهُمُ الْأَمْمَأُ
إِنَّ عَادَأَهْرُوا رَبَّهُمْ أَلَّا يَعْدِلُوا فَوْهُودٌ

* وَإِنَّ شَمُودًا خَاهُمْ صَلِحَّا قَالَ يَقُولُ
أَعْبُدُو اللَّهَ مَا لَكُمْ مِّنَ اللَّهِ شَرِيكٌ هُوَ
أَنَّا كُمْ مِّنَ الْأَرْضِ وَأَسْعَمْرُكُمْ فِيهَا
فَأَسْتَغْفِرُهُ لَمَّا تُوْلِي إِلَيْهِ إِنَّ رَبَّنِي مُجِيئٌ

(1) Gâshin göshin dabba.

62. Suka ce, “Ya Sālihu! Hākīka, kā kasance a cikinmu, wanda ake fatan wani alhēri da shi a gabānin wannan. Shin kana hana mu bauta wa abin da ubanninmu suke bauta wa? Kuma hākīka mū, munā cikin shakka daga abin da kake kirān mu gare shi, mai sanya kōkanto.”

63. Ya ce, “Ya mutānēna! Kun gani? Idan na kasance a kan hujja bayyananna daga Ubangijina, kuma Ya bā ni rahama daga gare Shi, to, wane ne zai taimake ni daga Allah idan nā sāba Masa? Sa'an nan bā zā ku fāre ni da kōme ba fāce hasāra.

64. “Kuma ya mutānena! Wannan rākumar Allah ce, tanā āyā a gare ku. Sai ku bar ta ta ci a cikin ḫasar Allah, kuma kada ku shāfe ta da wata cūta, kar azāba makusanciya ta kāma ku.”

65. Sai suka sōke ta. Sai ya ce, “Ku ji dādī a cikin gidājenku kwāna uku. Wannan wa'adi ne bā abin karyatāwa ba.”

66. To, a lōkacin da umurnin Mu ya je, Muka kubutar da Sālihu da wadanda suka yi īmāni tāre da shi, sabōda wata rahama daga gare Mu, kuma daga wulākancin rānar nan. Lalle ne, Ubangijinka Shī ne Mai Karfi, Mabuwāyi.

67. Sai tsāwa ta kāma wadanda suka yi zālunci, sai suka wāyi gari sunā guggurfāne a cikin gidājensu.

68. Kamar dai ba su zauna a cikinta ba. To! Lalle ne Samūdāwa sun kāfirce wa Ubangijinsu. To, Nīsa ya tabbata ga Samūdāwa.

قَالُوا يَصْبِلُونَ قَدْ كُنْتَ فِي نَا مِرْجَوًا قَبْلَ هَذَا
أَتَهْنَاهَا أَنْ تَعْبُدُ مَا يَعْبُدُ إِبْرَاهِيمَ وَإِنَّا لَنَفِى

شَكِيرٍ مَمَاتَهُ عَوْنَى إِلَيْهِ مُرِيبٌ ﴿٦٣﴾

قَالَ يَقُولُ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَاتٍ مِنْ
رَّبِّ وَإِنَّا لَنَفِى مِنْهُ رَحْمَةً فَمَنْ يَصْرُفُنِي
مِنَ اللَّهِ إِنْ عَصَيْتَهُ وَمَا تَرِيدُونِي عِنْ
خَسِيرٍ

﴿٦٤﴾

وَنَقَوْهُ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ أَيَّهَا
فَذَرُوهَا تَأْكُلُ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَمْسُوهَا
سُوءٌ فَيَا أَخْدُوكُمْ عَذَابٌ فَرِبٌ ﴿٦٥﴾

فَقَرُوْهَا فَقَالَ تَمْتَعُوا فِي دَارِكُمْ
ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ ذَلِكَ وَعْدُ عَزِيزٍ مَكِيدُوبٍ ﴿٦٦﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ أَمْرُنَا بِنَجْعَلِنَا صَلِيلَحَاوَالَّذِينَ
أَمْتُوا مَعْنَاهُ وَبِرَحْمَةِ مِنَّا وَمِنْ خَزِي
يَوْمِئِذٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ﴿٦٧﴾

وَلَحِدَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ فَاصْبَحُوا

فِي دَيْرِهِمْ حَتَّمِيتَ ﴿٦٨﴾

كَانَ لَمْ يَغْنُوْهُمْ أَلَا إِنَّ شَمُودًا
كَفَرُوا رَبَّهُمْ أَلَا بَعْدَ الشُّمُودَ ﴿٦٩﴾

69. Kuma hañka, manzannin Mu sun je wa Ibrâhim da bushâra, suka ce, "Aminci". Ya ce, "Aminci (ya tabbata a gare ku)." Sa'an nan bai yi jinkiri ba ya je da marañi kawâtacce.

70. Sa'an nan a lôkacin da ya ga hannayensu bâ su sâduwa zuwa gare shi (marañin), sai ya yi kyâmarsu, kuma ya ji tsôronsu. Suka ce, "Kada ka ji tsôro, lalle ne mû, an aiko mu ne zuwa ga mutânén Lûdu."

71. Kuma matarsa tanâ tsaye⁽¹⁾. Ta yi dâriya. Sai Muka yi mata bushâra (da haihuwar) Is'hâka, kuma a bayan Is'hâka, Yâkûbu.

72. Sai ta ce, "Yâ kaitôna! Shin, zan haihu ne alhâli kuwa inâ tsôhuwa, kuma ga mijîna tsôho ne? Lalle wannan, hañka, abu ne mai ban mâmâki."

73. Suka ce, "Shin kinâ mâmaki ne daga al'amarin Allah? Rahamar Allah da albarkarSa su tabbata a kanku, ya mutânén babban gida! Lalle ne Shî abin gödewa ne, Mai girma."

74. To, a lôkacin da firgita ta tafî daga Ibrâhim, kuma bushâra tâ je masa, yanâ mai jayayya a gare Mu sabôda mutânén Lûdu!

75. Lalle Ibrâhim, hañka mai hakuri ne, mai yawan addu'a, mai tawakkali.

وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلًا إِبْرَاهِيمَ بِالْشَّرِّ فَأَلْوَأُوا
سَلَمًا قَالَ سَلَمٌ فَمَا لِي أَنْ جَاءَ بِعِجْلٍ
حَيْنَذٌ ﴿٦﴾

فَلَمَّا رَأَهُمْ لَا تَصِلُ إِلَيْهِنَّ كُرْهُمْ
وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِفَةً قَالُوا لَا تَخْفِي إِنَّا
أَنْسِلْتَنَا إِلَى قَوْمٍ لُّوطٍ ﴿٧﴾

وَأَمْرَأَتُهُ وَقَابِمَةٌ فَضَحِكَتْ فَبَشَّرَهَا
بِإِسْحَاقَ وَمِنْ وَرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ ﴿٨﴾
قَالَتْ يَوْمَئِنَى إِلَهُ وَآتَأْنَا عَجُورًا وَهَذَا بَعْلِيٌّ
شَيْخًا إِنَّ هَذَا أَشَقُّ عَجِيبٍ ﴿٩﴾

قَالُوا أَتَعْجِبُنَّ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ رَحْمَنُ اللَّهُ
وَبِرَّكَتُهُ وَعَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ وَحْدَهُ مَجِيدٌ ﴿١٠﴾

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنِ إِبْرَاهِيمَ الْرَّقْعُ وَجَاءَتِهِ
الْبَشَرَى يُجَاهِدُ لَنَا فِي قَوْمٍ لُّوطٍ ﴿١١﴾

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَحِيلٌ أَوَّلَهُ مُنِيبٌ ﴿١٢﴾

(1) Matar Ibrâhim Sârah tanâ tsaye ga yi musu hidima, sai ta yi dâriyar mâmâki, dômin bâkin sun ki cin abinci. Wadansu na fassarâwa — ta yi haila. Wannan bai dâce ba.

76. Ya Ibrāhīm! Ka bijira daga wannan. Lalle shi, hafīka, umurnin Ubangijinka ne ya zo, kuma lalle ne sū, abin da yake mai je musu azāba ce wadda bā a iya hanāwa.

77. Kuma a lōkacin da manzanninMu suka je wa Lūdu, aka bāta masa rai game da su, ya fun-tata rai sabōda su. Ya ce, "Wannan yini ne mai tsananin masifa."

78. Kuma mutānensa suka je masa sunā gaggāwa zuwa gare shi, kuma a gabāni, sun kasance sunā aikatāwar mūnānan ayyuka. Ya ce, "Yā mutānēna! Wadannan 'yā'-yāna,⁽¹⁾ sū ne mafiya tsarki a gare ku. Sai ku bi Allah da ta'kawa, kuma kada ku wulākantā ni a cikin bākīna. Shin, bābu wani namiji shiryaye daga gare ku?"

79. Suka ce, "Lalle, hafīka kā sani, bā mu da wani hakki a cikin 'ya'yanka, kuma lalle kai hafīka, kanā sane da abin da muke nufi."

80. Ya ce, "Dā dai inā da wani karfi game da ku, kō kuwa inā da gōyon bāya daga wani rukuni⁽²⁾ mai karfi?"

81. (Manzannin) Suka ce, "Yā Lūdu! Lalle mū, manzannin Ubangi-jinka ne. Bā zā su iya sāduwa zuwa gare ka ba. Sai ka yi tafiyarka a

(1) 'Ya'yansa-yanā nufin mātan aurensu, dōmin kōwane Annabi uban al'ummarsa ne. Bā ya kamāta a ce wai yanā kiran mazan gari zuwa ga 'ya'yansa uku, dōmin bābu wata shari'a ta Allah, ga saninmu, wadda ta halatta haduwār maza biyu ko fiye da biyu a kan auren mace guda.

(2) Ya fadī haka dōmin bā shi da dangi a cikinsu. Daga gare shi ba a kuma aiko wani Annabi ba sai a cikin wadātar danginsa.

يَأَيُّهَا يَهُورُ أَعْرِضْ عَنْ هَذَا إِنَّهُ وَقْدَ جَاءَ أَمْرٌ
رَّبِّكَ وَلَآنَّهُمْ إِنَّهُمْ عَدَابٌ عَيْرَ مَرْدُودٍ^(٦)

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سَيِّءَاتٍ بِهِمْ وَصَافَ
بِهِمْ دَرْعًا وَقَالَ هَذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ^(٧)

وَجَاءَهُ رَفَقُهُ وَيَهُرُونَ إِلَيْهِ وَمَنْ قَبْطُلَ كَانُوا
يَعْمَلُونَ الْسَّيِّئَاتِ قَالَ يَقُولُهُمْ هَؤُلَاءِ بَنَاتِي
هُنَّ أَظَهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْزِنُوْ فِي
ضَيْفِي إِلَيْسَ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَّشِيدٌ^(٨)

فَالْأُولُوْ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا لَتَّافِ بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ
وَإِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا تُرِيدُ^(٩)

فَالَّتَّوَأْنَ لِي كُلُّهُ فُوْهٌ أَوْ أَوْيٌ إِلَى رُكْنٍ
شَدِيدٍ^(١٠)

فَالْأُولُوْ يَكْلُوْطٌ إِنَّ رَسُلَ رَبِّكَ لَنْ يَصْلُوْ إِلَيْكَ
فَأَسْرِي بِأَهْلِكَ يَقْطَعْ مِنْ أَنَّيْلَ وَلَا يَتَنَقَّتْ

wani yankin dare da iyālinka, kuma kada wani daga gare ku ya waiwaya fāce mātarka. Lalle ne abin da ya sāme su mai sāmunta ne. Lalle wa'adinsu lōkacin sāfiya ne. Shin lōkacin sāfiya bā kusa ba ne?"

82. Sa'an nan a lōkacin da umur-nin Mu ya je, Muka sanya na samanta ya zama na kasanta, kuma Muka yi ruwan duwātsu a kanta (kasar Lūdu) daga tabo cūrarre.

83. Alamtacce a wurin Uban-gijinka. Kuma ita (kasar Lūdu) ba ta zama mai nīsa ba daga azzālumai (Kuraishāwa).

84. Kuma zuwa ga Madyana (Mun aika) dan'uwansu⁽¹⁾ Shū'aibu. Ya ce, "Ya Mutānena! Ku bauta wa Allah. Ba ku da wani abin bautāwa fāce Shi, kuma kada ku rage mūdu da sikēli. Lalle nī, inā ganin ku da wadāta.⁽²⁾ Kuma lalle inā jī muku tsōron azābar yini mai kēwayēwa.

85. "Ya mutānēna! Ku cika mūdu da sikēli da ādalci, kuma kada ku nañasta wa mutāne kāyansu, kuma kada ku yi barna a cikin fasa kunā māsu fasādi.

86. "Falalar Allah mai wanzuwa ita ce mafi alhēri a gare ku idan kun kasance muminai, kuma ni bā mai tsaro ne a kanku ba."

مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا أَمْرَتَنَا إِنَّهُ دُمْصِبُّهَا مَا
أَصَابَهُمْ إِنَّ مَوْعِدَهُمُ الْصَّابِحُ أَلَيْسَ الْأَصْبَحُ
يَقْرِيبٌ^(٤١)

فَلَمَّا جَاءَهُ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَنْهَا سَافِلَهَا
وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً مِنْ سِجِيلٍ
مَّضْبُودٍ^(٤٢)

مَسْوَمَةً عِنْدَ رَيْكٍ وَمَا هِيَ مِنْ
الظَّالِمِينَ يَبْعِيدُ^(٤٣)

*وَإِلَى مَدِينَتِ أَخَاهُ شُعَيْبًا قَالَ يَقُولُ
أَعْبُدُ وَاللَّهُ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٌ غَيْرُهُ وَلَا
تَنْقُصُوا الْمَكَبِيلَ وَلَا مِيزَانَ إِنِّي
أَرَنْتُكُمْ بِخَيْرٍ وَلِئَلَّا خَافُ عَلَيْكُمْ
عَذَابَ يَوْمٍ مُّحِيطٍ^(٤٤)

وَنَقُومُ أَوْفُوا الْمَكَبِيلَ وَلَا مِيزَانَ
بِالْقُسْطِ لَا يَبْهَسُوا النَّاسُ أَشْيَاءَهُمْ
وَلَا تَعْتَزُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ^(٤٥)

بِقَيْمَتِ اللَّهِ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ
مُّؤْمِنِينَ وَمَا أَنْتُ عَلَيْكُمْ بِحَفِظٍ^(٤٦)

(1) Lārabāwa ne, sunā zaune a tsakānin Hijāz da Shām.

(2) Inā ganin ku a cikin wadāta: bā ku da bukātar rage wa mutāne kāyansu. Sabōda haka ku yi adalci ga mutāne wajen ciniki ya fi muku alhēri daga dükiyar haram mai kārēwa kōme yawanta.

87. Suka ce, “Yā Shu'aibu! Shin sallarka ce take umurtar ka ga mu bar abin da ubanninmu suke bau-tāwa, kō kuwa mu bar aikata abin da muke so a cikin dūkiyōyinmu? Lalle, hakīka kai ne mai hakuri, shiryayye!”

88. Ya ce, “Ya mutānena! Kun gani idan na kasance a kan hujja bayyananniya daga Ubangijina, kuma Ya arzūta nī da arziki mai kyāwo daga gare Shi? Kuma bā ni nufin in sāba muku zuwa ga abin da nake hana ku daga gare shi. Bā ni nufin kōme fāce gyārā, gwarg-wadon da na sāmi dāma. Kuma muwāfaķāta ba ta zama ba fāce daga Allah. A gare Shi na dōgara, kuma zuwa gare Shi na wakkala.

89. “Kuma ya mutānena! Kada sāba mini ya dāuke ku ga misālin abin da ya sāmi mutānen Nūhu kō kuwa mutānen Hūdu kō kuwa mutānen Sālihu ya sāme ku. Mutānen Lūdu ba su zama a wuri mai nīsa ba daga gare ku.

90. “Kuma ku nēmi Ubangi-jinku gāfara, sa'an nan kuma ku tūba zuwa gare Shi. Lalle Ubangi-jīna Mai jin kai ne, Mai nūna sōy-ayya.”

91. Suka ce, “Yā Shu'aibu! Bā mu fahimtar da yawa daga abin da kake fadī, kuma munā ganin ka mai rauni a cikinmu. Kuma bā dōmin jama'arka ba dā mun jēfē ka, sabōda ba ka zama mai daraja a gunmu ba.”

قَالُوا يَسْعَيْبُ أَصْلَوْتُكَ تَأْمُرُكَ أَنْ تَجْرِيَ
مَا يَعْدُهُ أَبَاوْنَا أَوْ أَنْ تَفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا
مَا نَشَاءُ إِنَّكَ لَا تَنْهَا حَلِيمًا رَّشِيدًا

قَالَ يَقُولُهُ أَرَى يَتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَى بِسْمِ
قِنْ رَبِّي وَرَزَقَنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا وَمَا
أُرِيدُ أَنْ أَخْلَفَكُمْ إِلَى مَا أَنْهَيْتُكُمْ
عَنْهُ إِنْ أُرِيدُ إِلَّا إِلَاصَحَّ مَا سَطَعَتْ وَمَا
تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ وَكُلُّتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ

وَيَقُولُمْ لَا يَجِدْ مَكْمُومَ شِقَاقِ أَنْ يُصْبِيْكُمْ
قِنْلُمْ مَا أَصَابَ قَوْمَ فُوحَ أَوْ قَوْمَ هُودَ أَوْ قَوْمَ
صَلَحَ وَمَا قَوْمُ لُوطٍ مِنْكُمْ بِعَيْدِرٍ

وَأَسْتَغْفِرُهُ أَرْبَكُمْ ثَمَّ تُوْلِيَ إِلَيْهِ إِنْ
رِّفَ رَحِيمٌ وَدُودٌ

قَالُوا يَسْعَيْبُ مَانِفَقَهُ كَثِيرًا مَمَّا تَنَوَّلُ
وَإِنَّا لَنَرَكَ فِي سَاضِعِيَّةٍ وَلَا رَهْطُكَ
لَرَجَمَنَكَ وَمَا أَنَّ عَيْنَاتِيَّ عَزِيزٍ

92. Ya ce, "Ya mutānena! Ashe, jama'āta ce mafi daraja a gare ku daga Allah, kuma kun rikē Shi a bāyanku abin jēfarwa? Lalle ne Ubangijīna Mai kēwayēwa ne ga abin da kuke aikatāwa.

93. "Kuma ya mutānena! Ku yi aiki a kan hālinku. Lalle nī mai aiki ne. Da sannu zā ku san wāne ne azāba zā ta zo masa, ta wulakanta shi, kuma wāne ne makaryaci. Kuma ku yi jiran dāko, lalle ni mai dāko ne tāre da ku."

94. Kuma a lōkacin da umurnin Mu ya je, Muka kubutar da Shu'aibu da wadanda suka yi īmāni tāre da shi, sabōda wata rahama daga gare Mu. Kuma tsāwa ta kama wadanda suka yi zālunci. Sai suka wāyi gari guggurfāne a cikin gidājensu.

95. Kamar ba su zaunā ba a cikinsu. To, halaka ta tabbata ga Madyana kamar yadda Samūdāwa suka halaka.

96. Kuma haķīka Mun aiki Mūsā da āyōyin Mu, da dalīli bayyananne.

97. Zuwa ga Fir'auna da majalisarsa. Sai suka bi umurnin Fir'auna, amma al'amarin Fir'auna bai zama shiryayye ba.

98. Yanā shūgabantar mutānensa a Rānar Kiyāma, har ya tuzgar da su a wuta. Kuma tir da irin tuzgāwarsu.

99. Kuma aka biyar musu da la'ana a cikin wannan dūniya da

قَالَ يَقُومٌ أَرْهَطُوا أَعْرَأْلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ
وَأَخْذَذُمُوهُ وَرَاءَ كُمْ ظَهِيرَةً إِنَّ رَبَّ
يَمَا عَمَلُونَ مُحِيطٌ^{٤٦}

وَيَقُومُ أَعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي
عَلِمُ لِسْوَقَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَدَابٌ
يُخْرِيْهُ وَمَنْ هُوَ كَذِيبٌ وَأَنْتَ قُوَّا إِنِّي
مَعَكُمْ رَفِيقٌ^{٤٧}

وَلَمَّا جَاءَهُمْ نَجَّابَتِنَا شُعْبَيْنَا وَاللَّذِينَ
أَمْنُوا مَعَهُ وَبِرَحْمَةِ مِنْنَا وَلَخَدَتِ
الَّذِينَ ظَلَمُوا الْصِّحَّةُ فَأَصْبَحُوا فِي
دِيَرَهُمْ حَثَّمِينَ^{٤٨}

كَانَ لَهُمْ يَغْنَوْفِيهَا أَلَا بَعْدَ الْمَدِينَ كَمَا
بَعَدَتْ ثَمُودُ^{٤٩}

وَلَقَدْ أَرَى سَنَانًا مُوسَىٰ بِإِيمَنِنَا وَسُلْطَنِ مُهِيمِنٍ^{٥٠}

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلِيْلِيَهِ فَاتَّبَعُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ^{٥١}
وَمَا أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ

يَقْدُمُ قَوْمٌ وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ فَأَوْرَدُهُمُ
النَّارَ وَيُئْسِنُ الْوَرْدُ الْمُوْرُودُ^{٥٢}

وَاتَّبَعُوا فِي هَذِهِ لَعْنَةَ وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ

Rānar Kiyāma. Tir da kyautar⁽¹⁾ da ake yi musu.

100. Wancan yanā daga lābāran alkaryöyi. Munā bā ka lābārinsu, daga gare su akwai wanda ke tsaye da kuma girbabbe.⁽²⁾

101. Kuma ba Mu zālunce su ba, amma sun zālunci kansu, sa'an nan abūbuwan bautawarsu wafanda suke kiran su, baicin Allah, ba su wadātar musu kōme ba a lōkacin da umurnin Ubangijinka ya je, kuma (gumākan) ba su kāra musu wani abu ba fāce hasāra.

102. Kuma kamar wancan ne kāmun Ubangijinka, idan Ya kāma alkaryöyi alhāli kuwa sunā māsu zālunci. Lalle kamūnSa mai radadi ne, mai tsanani.

103. Lalle ne a cikin wancan akwai āyā ga wanda ya ji tsōron azābar Lāhira. Wancan yini ne wanda ake tāra mutāne a cikinsa, kuma wancan yini ne abin halarta.

104. Ba Mu jinkirta shi ba fāce dōmin ajali Kidāyayye.

105. Rānar da za ta zo wani rai ba ya iya magana fāce da izninSa. Sa'an nan daga cikinsu akwai sha-kiyyi da mai arziki.

106. To, amma wafanda suka yi sha-kāwa, to, sunā a cikin wuta. Sunā māsu kārā da shēka a cikinta.

يَسْ أَلْرِفْدُ الْمَرْفُودُ ﴿١١﴾

ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْقُرْآنِ فَقُصُّهُ وَعَلَيْكَ
مِنْهَا قَاءُ مُرْوَحَصِيدُ ﴿١٢﴾

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ
فَمَا أَغْنَتْ عَنْهُمُ الْهَمَةُ إِذَا يَدْعُونَ مِنْ
دُونِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ لَمَاجَأَهُمْ أَمْرُ رَبِّكَ وَمَا
رَادُوهُمْ غَيْرُ تَبَيِّبِ ﴿١٣﴾

وَكَذَلِكَ أَخْدُرَيْكَ إِذَا أَخْدَقَ الْقُرْآنِ وَهِيَ
ظَلَمَةٌ إِنَّ أَخْدَهُمْ أَلْيَسْ شَدِيدُ ﴿١٤﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِيَّةً لِمَنْ خَافَ عَذَابَ الْآخِرَةِ
ذَلِكَ يَوْمَ مَجْمُوعَةُ الْأَنْسَاطِ وَذَلِكَ يَوْمٌ
مَشْهُودٌ ﴿١٥﴾

وَمَا لَفْحَرَهُ إِلَّا لِأَجِيلٍ مَعْدُودٍ ﴿١٦﴾

يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكُونُ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ فَيَنْهَا
شَقِّيًّا وَسَعِيدًا ﴿١٧﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ شَعُوا فِي الْأَنْارِ لَهُمْ فِيهَا زَفَرٌ
وَشَهِيقٌ ﴿١٨﴾

(1) Kyautar la'ana ita ce wadda ake la'antar su da ita a dūniya da Lāhira.

(2) Daga nan zuwa karshen sūra ta'afīki ne dōmin farkarwa. Mai tsayi — watau tana nan tsaye, alāmōmintu ba su bāce ba, kuma akwai wafanda suka halaka kamar karan da aka girbe.

107. Suna madawwama a cikinta, matukar sammai da kasa sun dawwama, face abin da Ubangijinka Ya so. Lalle Ubangijinka Mai aikatāwa ne ga abin da Yake nufi.

108. Amma wadanda suka yi arziki, to, sunā a cikin Aljanna sunā madawwama, a cikinta, matukar sammai da kasa sun dawwama, face abin da Ubangijinka Ya so. Kyauta wadda bā ta yankēwa.

109. Sabōda haka kada ka kassance a cikin shakka daga abin da wadannan suke bautawa. Bā su wata ibāda face kamar yadda ubanninsu ke aikatāwa a gabani. Kuma hakīka Mū, Māsu cika musu rabon-su ne, bā tāre da nakasāwa ba.

110. Kuma hakīka, Mun bai wa Mūsā littāfi, sai aka sābā⁽¹⁾ wa jūna a cikinsa. Kuma bā dōmin wata kalma wadda ta gabāta daga Ubangijinka ba, hakīka, dā an yi hukunci a tsakāninsu. Kuma hakīka, sunā a cikin wata shakka, game da shi, mai sanya kōkanto.

111. Kuma lalle, hakīka, Ubangijinka Mai cika wa kōwa (sakamakon) ayyukansa ne. Lalle Shī, Mai kīdiddigewa ne ga abin da suke aikatāwa.

112. Sai ka daidaitu⁽²⁾ kamar yadda aka umurce ka, kai da wa-

خَلِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ
إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ إِنَّ رَبَّكَ فَعَالٌ لِمَا
يُرِيدُ

* وَمَمَا الَّذِينَ سَعَدُوا فَقَبْنَى الْجَنَّةَ خَلِدِينَ
فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا
مَا شَاءَ رَبُّكَ عَطَاهُمْ غَيْرَ مَحْدُودٍ

فَلَمَّا تَكَفَّرُوا مِنْهُمْ يَأْبُدُهُؤُلَاءِ مَا يَعْبُدُونَ
إِلَّا كَمَا يَعْبُدُهُؤُلَاءِ آبَاؤُهُمْ مَنْ قَبْلُهُؤُلَاءِ
مَوْفُوهُمْ تَصِيبَهُمْ غَيْرَ مَنْفُوصٍ

وَلَقَدْءِ اتَّيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَأَخْتَلَفُ
فِيهِ وَلَوْلَا كَمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لِفُضْنِيَ
بِدِينِهِمْ وَلَنَهُمْ لَفِي شَكٍّ مِمَّا مُرِيبٌ

وَإِنَّ كُلَّا لَمَّا يَوْقِنَنَّهُرَبُّكَ أَعْنَاهُمْ إِنَّهُ وَ
يَسِّرْهُمْ بِمَا يَعْمَلُونَ خَيْرٌ

فَأَسْتَقِرُّ كَمَا أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا

(1) Yahūdāwa sun sābā wa jūna a cikin littattafan da aka bai wa Mūsā. To, kū Musulmi kada ku bi hanyarsu, har ku sābā wa Allah, har abin da ya sāme su ya sāme ku.

(2) Wannan ḥāya tanā hana dukan bidi'a a cikin addini. Tun da ba a yarda Annabi ya kāra ra'ayinsa ba sai dai ya bi umurnin Allah kamar yadda Ya yi umurnin, kuma haka ne Ya umurci wanda ya bi Annabi. Sabōda haka mai sābā wa umurnin Allah da kāri ko ragi, bā ya cikin mabiyān Annabi, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi.

danda suka tūba tāre da kai, kunā bā māsu kētara haddi ba. Lalle Shī, Mai gani ne ga abin da kuke aikatāwa.

113. Kada ku karkata⁽¹⁾ zuwa ga wadanda suka yi zälunci har wuta ta shāfe ku. Kuma bā ku da wadansu majibinta baicin Allah, sa'an nan kuma bā zā a taimake ku ba.

114. Kuma ka tsai da salsa a gēfe guda biyu na yini da wani yanki daga dare. Lalle ne ayyukan kwarai sunā kōre mūnānan ayyuka. Wan-can⁽²⁾ ne tunātarwa ga māsu tunāwa.

115. Kuma ka yi hakuri. Allah bā Ya tōzartar da lādar māsu kyautatāwa.⁽³⁾

116. To, don me māsu hankali ba su kasance daga mutānen kar-nōnin da suke a gabāninku ba, sunā hani daga barna a cikin kasa? Fāce kadan daga wanda Muka kubutar daga gare su (sun yi hanin). Kuma wadanda suka yi zälunci suka bi abin da aka ni'imtar da su a cikinsa, suka kasance māsu laifi.

117. Kuma Ubangijinka bai kasance Yanā halakar da alkaryu sa-

نَطَعُوا إِنَّهُ يُمَانِعُهُمْ بِصَدِّيرٍ ﴿١٥﴾

وَلَا تَرْكُوْلُ إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَسْكُمُهُمْ
أَنَّا نَأْرُ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونَ اللَّهِ مِنْ
أُولَئِكَ شَرَّالاً شَرُورُتَ ﴿١٦﴾

وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرِيقَ النَّهَارِ وَرُلْقَائِنَ
أَلَيْلَ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُدْهِنُ أَلَسِنَاتِ
ذَلِكَ ذَكَرِي لِلَّذِكَرِينَ ﴿١٧﴾

وَاصْدِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُنْسِيْعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٨﴾

فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكُمْ أُولَوْا
بَيْسَةَ يَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا
فَإِلَّا مَمَنْ أَبْغَيْتَاهُمْ وَأَتَّبَعَ الَّذِينَ
ظَلَمُوا مَا أَتَرْفُوْفِيهِ وَكَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿١٩﴾

وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيَهْلِكَ الْقُرَى بِطُلْبِهِ

(1) Ba ya halatta ga Musulmi ya karkata zuwa ga kāfirai kamar yadda bā ya halatta ya karkata a cikin addininsa. Wannan shī ne babban makāmi a kan mākiya.

(2) Tsayar da sallōlī farillai tāre da Līman a cikin masallatai shī ne zikiri ga mai son zikirin gaskiya. Ayyukan kwarai sunā shāfe miyāgu.

(3) Hakuri a kan ibāda wājibi ne, haka kuma kyautatāwa, wātau shī ne yin kōwane aiki na ibāda tsantsa kamar salsa kō na ma'amala kamar ciniki da aure, dōmīn Allah kawai. A yi wa wannan fanni na biyu sūna da "Tasawwuf", bidi'a ne dōmīn bai taho daga Sunna ba. Asalinsa "theosophy" daga lugar Ajam, ma'anarsa nēman hikima ta Allah a hālin kēbance kai a cikin kafaita da wasu aikace-aikace na ibāda, kamar girka ga 'yanbōri.

bōda wani zālunci ba, alhāli mutānenu sunā māsu gyārāwa.⁽¹⁾

118. Kuma dā Ubangijinka Ya so, dā Yā sanya mutāne al'umma guda. Kuma bā zā su gushe ba sunā māsu sābā wa jūna.

119. Sai wanda Ubangijinka Ya yi wa rahama, kuma dōmin wan-nan⁽²⁾ ne Ya halicce su. Kuma kal-mar Ubangijinka “Lalle ne zā Ni cika Jahannama da aljannu da mutāne gaba daya” ta cika.

120. Kuma dūbi dai Munā bā da lābāri a gare ka daga lābarun Man-zanni, abin da Muke tabbatar da zuciyarka da shi. Kuma gaskiya ta zo maka a cikin wannan, da wa'azi da tunātarwa ga māsu īmāni.

121. Kuma ka ce wa wafanda bā su yin īmāni, “Ku yi aiki a kan hālinku, lalle mū māsu aiki ne.

122. “Kuma ku yi jiran dākō, lalle mu māsu jiran dākō⁽³⁾ ne.”

123. Kuma ga Allah gaibin sam-mai da kasa yake. Kuma zuwa gare Shi ake mayar da dukan al'amari. Sabōda haka ku bauta Masa kuma ku dōgara a kanSa. Kuma Ubangi-jinka bai zama Mai gafala daga abin da kuke aikatāwa ba.

وَأَهْلَهَا مُصْلِحُونَ ﴿١٧﴾

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا
يَرَالُونَ مُخْلِفِينَ ﴿١٨﴾

إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ وَلِذَلِكَ خَلَقَهُمْ وَتَمَّتْ
كَلِمَةُ رَبِّكَ لَمَّا كَانَ جَهَنَّمُ مِنْ الْجَنَّةِ
وَالنَّاسُ أَجْعَيْتُ ﴿١٩﴾

وَلَكَ لِقَصْ عَيْنِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرَّسُولِ مَا نَشِئْتُ
بِهِ فَوَادَكَ وَجَاءَكَ فِي هَذِهِ الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ
وَذِكْرٍ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٠﴾

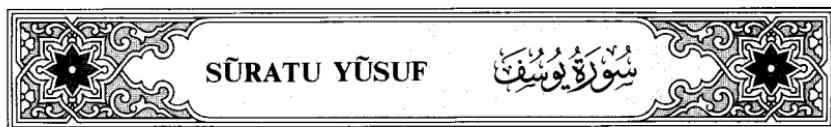
وَقُلْ لِلنَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ أَعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانِتِكُمْ
إِنَّا عَمِلْنَا
وَاتَّنْظِرْ إِنَّا مُمْتَنِنُونَ ﴿٢١﴾

وَلِلَّهِ عَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ
الْأَمْرُ كُلُّهُ وَفَاعْبُدُهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ وَمَا رَبُّكَ
يُغَافِلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٢﴾

(1) Wannan āyā da ta sama da ita sunā nūna muhimmancin wa'azi a cikin kōwane hāli na al'umma, dōmin tsarēwar zamanta al'umma.

(2) Allah ya halicci mutāne da hālāye dabam-dabam dōmin su sābā wa jūna.

(3) Ku yi jira ku gani wāne ne zai ci nasara; mū da muka bi umurnin Allah, kō kuwa ku da kuke bin zuciyōyinku. Ākiba dai tanā ga māsu taķawa. Allah ya tabbatar da mu a kan binSa a kan taķawa. Amin.

Tanā karantar da hälāyen rāyuwar mutum a cikin dūniya tāre da abōkan zama a kōwane matsayi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. A. L. R. Wadancan āyoyin Littāfi mai bayyanāwa ne.

2. Lalle ne Mū, Mun saukar da shi, yanā abin karantawa na Lārab-ci; tsammāninkū, kunā hankalta.

3. Mū, Munā bāyar da lābāri a gare ka, mafī kyāwon lābāri ga abin da Muka yi wahayin wannan Alku-rāni zuwa gare ka. Kuma lalle ne kā kasance a gabāninsa, hakīka, daga gafalallu.

4. A lōkacin da Yūsufu ya ce wa ubansa, “Yā bāba! Lalle ne nī, nā ga taurāri gōma shā daya, da rānā da watā. Nā gan su sunā māsu sujada a gare ni.”

5. Ya ce, “Ya karamin dāna! Kada ka fadī masfarkinka ga 'yan'uwanka, har su fulla maka wani kaidi. Lalle ne Shaidan ga mutum, hakīka, makiyi ne bayyananne.⁽¹⁾

الرَّتِّلُكَءَ آيَتُ الْكِتَبِ الْمُبِينِ ﴿١﴾

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا لِّعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢﴾

نَحْنُ نَقْصُ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا
أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَذَا الْقُرْءَانُ إِنَّكُنَّ مِنْ قَوْمٍ
لَمِنَ الْغَافِلِينَ ﴿٣﴾

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَيْهِ يَأْتِيَتِ إِلَيْهِ رَأْيُ
أَحَدَ عَشَرَ رَوْكَبًا وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ
رَأَيْتُهُمْ لِي سَعِيدِينَ ﴿٤﴾

فَالَّتِي يُؤْتَ لَا تَقْصُصُ رُؤْيَاكَ عَلَى لِحْوِيَكَ
فَيَكِيدُ وَاللَّكَ كَيْدٌ إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلإِنْسَنِ
عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٥﴾

(1) Tarbiyyar uba ga dānsa. Yaro karami anā rēnon sa da jawābi mai laushi a fahimtar matsayin yāron.

6. "Kuma kamar wancan ne, Ubangijinka Yake zāben ka, kuma Ya sanar da kai daga fassarar läbārai, kuma ya cika ni'imōminSa a kanka, kuma a kan gidan Yākūba kamar yadda ya cika su a kan uban-ninka biyu, a gabāni, Ibrāhīm da Is'hāka. Lalle Ubangijinka ne Ma-sani, Mai hikima."

7. Lalle ne, haķīka, āyōyi⁽¹⁾ sun kasance ga Yūsufu da 'yan'uwan-sa⁽²⁾ dōmin māsu tambaya.

8. A lōkacin da suka ce⁽³⁾, lalle ne Yūsufu da dan'uwansa ne ma-fiya sōyuwa ga ubanmu daga gare mu, alhāli kuwa mū jama'a guda ne. Lalle ubanmu, haķīka, yanā cikin bata bayyananniya.

9. Ku kashe Yūsufu, kō kuwa ku jēfa shi a wata kasa, fuskar ubanku ta wōfinta sabōda ku, kuma ku kasance a bāyansa mutāne sālīhai.

10. Wani mai magana daga ci-kinsu ya ce, "Kada ku kashe Yūsufu. Ku jēfa shi a cikin duhun rījiya, wasu matafiya su tsince shi, idan kun kasance māsu aikatāwa ne."

وَكَذَلِكَ يَحْتَيِكَ رَبُّكَ وَعُلِّمَكَ مِنْ
تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَيُعِيمُ عَمَّا تَهُدِيَكَ
وَعَلَىٰ إِلَيْكَ يَعْقُوبَ كَمَا أَتَمَّهَا عَلَىٰ بَوْبِيكَ مِنْ
قَبْلِ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبَّكَ عَلَيْهِ
حِكْمَةٌ ①

*لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ عَالِيٌّ
لِسْتَ أَنْدَلِيْنَ ⑦

إِذْ قَالُوا لِيُوسُفَ وَأَخْوَهُ أَحَبْتَ إِلَيْنَا مِنْا
وَنَحْنُ عُصَبَةٌ إِنَّ أَبَانَا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ⑧

أَقْتُلُوْيُوسُفَ أَوْ أَطْرُحُوهُ أَرْضًا يَنْجُلُ لَكُمْ وَجْهُهُ
إِيْكُمْ وَتَكُونُوا مِنْ بَعْدِهِ قَوْمًا صَالِحِينَ ⑨

قَالَ قَائِلٌ مَّنْ هُمْ لَا يَقْتُلُوْيُوسُفَ وَالْقُوَّهُ
فِي عَيْكَبَتِ الْجُبْتِ يَكْتِفِلُهُ بَعْضُ الْسَّيَارَهُ
إِنْ كُشْرُقَغِلِينَ ⑩

(1) Āyōyi a nan, ānā nuñin hālāye wafanda suka zama darussa na kōyarwa ga mutāne dōmin tarbiyya ga yāra da manya na kōwane matsayi ga rāyuwar dān Ādam.

(2) Yūsufu da dan'uwansa shakīki, Binyāmīnu, da sauran gōma. Babbansu ga shēkaru, shi ne Raubīlu, kuma sai Lāwiya. A cikin gidansa aka yi Annabāwa, sai Yahūza kuma shī ne shūgabansu a ra'ayi, shī ne uban sarākunansu, sabōda haka sūnansa ya rinjāya a kan kābilār, aka ce musu Yahūdu.

(3) Hīrār yāra a tsakāninsu. Sunā tunānin sōyayyar ubansu ga dayansu wanda bā ya cikinsu yanzu. Sunā tunānin yadda zā su sāmi ādalcin daidaitāwar so daga ubansu bāki dayansu. Dan'uwansu wanda ubansu yake so, watau Yūsufu, ya sāmi baķin jini daga gare su dōmin ubansu yana sonsa. Sabōda haka Shaidan yanā sanya musu tunānin su yi zunubin rabuwa da shi, sa'an nan su tūba ga Allah.

11. Suka ce, "Yā bābanmu!"⁽¹⁾ Mēne ne a gare ka ba ka amince mana ba a kan Yūsufu, alhāli kuwa lalle ne mū, hakīka, māsu nasiha muke ne a gare shi?

12. "Ka bar shi tāre da mu a gōbe, ya ji dādī, kuma ya yi wāsa. Kuma lalle ne mu, a gare shi, māsu tsaro ne."

13. Ya ce, "Lalle ne ni, hakīka, yanā bāta mini rai ku tafi da shi. Kuma inā tsōron kerkēci ya cinye shi, alhāli ku kuwa kunā māsu sha-gala daga gare shi."

14. Suka ce, "Hakīka, idan ker-kēci ya cinye shi, alhāli kuwa munā dangin jūna, lalle ne mū, a sa'an nan, hakīka, mun zama māsu ha-sāra."

15. To, a lōkacin⁽²⁾ da suka tafī da shi, kuma suka yi niyyar su sanya shi a cikin duhun rījiya, Muka yi wahayi zuwa gare shi, "Lalle ne, kanā bā su lābari game da wannan al'amari nāsu, kuma sū ba su sani ba."

16. Kuma suka je wa ubansu da dare sunā kūka.

17. Suka ce, "Yā bābanmu!"⁽³⁾ Lalle ne, mun tafī munā tsēre, kuma

قَالُوا إِنَّا بَأْنَا مَالَكَ لَا تَأْمُتَنَا عَلَى يُوسُفَ وَإِنَّا
لَهُوَ لَنَصِحُونَ ﴿١٦﴾

أَرْسَلَهُ مَعَنَّا غَدَرْتَنَعَ وَلَعْبَ وَإِنَّا لَهُ لَحَفَظُونَ ﴿١٧﴾

قَالَ إِنِّي لَيَحْزُنُنِي أَنْ تَذَهَّبُوا إِيَّاهُ وَأَخَافُ أَنْ
يَأْكُلَهُ الْذَّئْبُ وَأَنْتُمْ عَنْهُ عَنِفُولُونَ ﴿١٨﴾

قَالُوا إِنَّ أَكَلَهُ الْذَّئْبُ وَخَنُّ عَصْبَةُ
إِنَّا إِذَا لَخَسِرُونَ ﴿١٩﴾

فَلَمَّا ذَهَبُوا إِلَيْهِ وَاجْمَعُوا أَنْ يَجْعَلُوهُ فِي غَيْبَتِ
الْجَبَّ وَلَوْ كَيْنَاهَا إِلَيْهِ لَتَبَيَّنَتْ هُمْ بِأَمْرِهِ هَذَا
وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٠﴾

وَجَاءَهُمْ عَشَاءً يَبَكُونَ ﴿٢١﴾

قَالُوا إِنَّا بَأْنَا إِنَّا ذَهَبْنَا لَنْسِيقٍ وَتَرَكْنَا

(1) Sun fara zartar da abin da suka shirya, watau dauke Yusufu daga gaban ubansu. Sun fāra da maganar da ubansu yake so game da su tattara da dān'uwan su karami. Sunā muhāwara da ubansu sunā nēman yardarsa don ya bar su su tafī da Yusufu.

(2) Suka cire rīgarsa, suka jēfa shi da gūga a cikin rījiya. Sa'an nan suka sanya wa rīgarsa jinin wata dabba da suka yanka, dōmin ya zama alāmar cēwa kerkēci ya cinye Yūsufu. Gā rīgarsa ta bāci da jinin jikinsa. Watau jinin shī ne alāmar yā mutu. Sai suka manta cēwa kāfin kerkēci ya cinye yārō a cikin rīgarsa, sai yā kekkēta rīgar tukun.

(3) Muhāwararsu tāre da ubansu. Yā nūna bañin ciki, amma kuma ya mayar da al'amari ga Allah.

muka bar Yusufu a wurin kāyan-mu, sai kerkēci ya cinye shi, kuma kai, bā mai amincēwa da mu ba ne, kuma kō dā mun kasance māsu gaskiya!"

18. Kuma suka je, a jikin rigarsa akwai wani jinin karya. Ya ce, "Ā'a, zukatanku suka kawāta muku wani al'amari. Sai hakuri mai kyau! Kuma Allah ne Wanda ake nēman taimako (a gunSa) a kan abin da kuke sifantāwa."

19. Kuma wani āyari⁽¹⁾ ya je, sai suka aika mai nēman musu rūwa, sai ya zura gugansa, ya ce, "Yā bushārata! Wannan yāro ne." Kuma suka bōye shi yanā abin sayarwa. Kuma Allah ne Masani ga abin da suke aikatāwa.

20. Kuma suka sayar⁽²⁾ da shi da 'yan kudi kadan, dirhamōmi kidā-yayyu. Kuma sun kasance, a wurinsa, daga māsu isuwa da abu kadan.

21. Kuma wanda ya saye shi daga Masar⁽³⁾ ya ce wa mātarsa, "Ki girmama mazauninsa, akwai tsammānin ya amfāne mu, kō kuwa mu rike shi dā." Kuma kamar wan-can ne Muka tabbatar ga Yūsufu, a cikin kasa, kuma dōmin Mu sanar da shi daga fassarar lābāru, kuma

يُوْسَفَ عِنْدَ مَنَّعَنَا فَأَكَلَهُ الْذِيْبُ وَمَا
أَنْتَ بِمُؤْمِنٍ لَّنَا وَلَوْ كُنَّا صَدِيقِينَ ﴿١٧﴾

وَجَاءَهُ وَعَلَىٰ قَمِيصِهِ يَدَهُ كَذِيبٌ قَالَ بَلْ
سَوَّلْتَ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْ رَأَقَصَبِرٌ جَيْلٌ
وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصْفُوتَ ﴿١٨﴾

وَجَاءَتْ سِيَارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدُهُمْ فَأَدَلَّ
دَلْوَهُ فَقَالَ يَبْشِرِي هَذَا أَغْلَمُ وَسَرُورٌ يَضَعُهُ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

وَشَرَوْهُ شَمَنْ بَخْشِ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ
وَكَانُوا فِيهِ مِنْ أَزْنَاهِيرَ

وَقَالَ الَّذِي أَشْرَكَهُ مِنْ وَصْرٍ لِّأَمْرَاتِهِ
أَكَرِمِي مَثْوَيْهُ عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ
نَتَخَذَهُ وَلَدَأْ وَكَذِيلَكَ مَكْنَاتِيْلُوسُوفِ
الْأَرْضِ وَلِتَعْلَمَهُ وَمِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ

(1) Āyari ya je kusa da rījiyar Yūsufu, har suka kāma shi ya zama bāwa abin sayarwa a hannunsu.

(2) Āyarin, sun tafī da shi, sun sayar da shi a kan kudi kadan, dōmin sun sani, shī bā bāwansu ba ne, tsintō shi suka yi. Sabōda haka kōme suka sāmu game da shi, rība ce a gare su. Kuma gedun kada iyāyensa su gāne shi, su rasa kōme daga gare shi gabā daya.

(3) Yūsufu a gidan sarauta, kuma a cikin hālin girma da dāukaka. Gidan Azīzī Masar, watau Firāyim Minista, babban wazīrin Masar.

Allah ne Marinjāyi a kan al'amarinsa, kuma amma mafi yawan mutāne ba su sani ba.

22. Kuma a lōkacin da ya isa mafi karfinsa, Muka bā shi hukunci da ilmi. Kuma kamar wancan ne Muke sāka wa māsu kyautatāwa.

23. Kuma wadda yake⁽¹⁾ a cikin dākinta, ta nēme shi ga kansa, kuma ta kukkulle kōfōfi, kuma ta ce, “Yā rage a gare ka!” Ya ce, “Ina neman tsarin Allah! Lalle Shī ne Ubangijina. Yā kyautata mazau-nina. Lalle ne shī, māsu zālunci ba su cin nasara!”

24. Kuma lalle ne, tā himmantu da shi. Kuma yā himmantu da ita in bā dōmin ya ga dašīlin Ubangijinsa ba. Kamar haka dai, dōmin Mu karkatar da mummunan aiki da alfāsha daga gare shi. Lalle ne shi, daga bāyinMu zābañbu yake.

25. Kuma suka yi tsēre⁽²⁾ zuwa ga kōfa. Sai ta tsāge rigarsa daga bāya, kuma suka iske mijinta a wurin kōfar. Ta ce, “Mēne ne sakamakon wanda ya yi nufin cūta game

وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَىٰ أَمْرِهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ⑯

وَلَمَّا بَلَغَ أَشْدَادَهُ أَتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعَلَمَ
وَكَذَلِكَ بَلَغَ الْمُحْسِنِينَ ⑯

وَرَدَدَتْهُ الَّتِي هُوَ فِي بَيْتِهِ أَعْنَ نَفْسِهِ
وَغَلَقَتِ الْأَنْوَابَ وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ قَالَ
مَعَادُ اللَّهِ إِلَهُ وَرَبِّ الْأَحْسَنِ مَنْوَاعِ إِلَهٍ
لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ⑯

وَلَقَدْ هَمَتْ بِهِ وَهُمْ بِهَا لَوْلَا أَنَّ رَبَّ
بُرْهَنَ رَبِّهِ كَذَلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْهُ
السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ إِلَهٌ وَمِنْ عِبَادِنَا
الْمُخْلَصِينَ ⑯

وَأَسْبَقَنَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَمِصَهُ وَمِنْ دُبُّ
وَالْفَيَاسِنَدَهَا الْأَبْيَابُ ⑯ قَالَتْ مَا جَرَأَهُ مَنْ

(1) Yūsufu yā shiga cikin fitinar uwar dākinsa, Zañha. Yā mai da al'amarinsa ga Ubangijinsa wanda ya fitar da shi daga rījiya zuwa gidan sarautar Masar, kuma Ya bā shi hukunci, watau Annabci da ilmi da Ya saukar masa na ibāda da mu'amāla. Ya sanar da shi halal da haram kuma ya sanya masa tsaro daga zunubi.

(2) Idan namiji da mace sun hadu, to, bā ya halatta ga namijin ya dōgara ga ilminsna amanarsa, ya zauna tāre da fitinar Shaidan. Saboda haka Yūsufu ya gudu, ta bī shi da hālin kāsawār mutum ga hālin so har bākin Rofa. Suka hadu da mijinta. Ta mayar da maganar rawātsa (karya) a kan Yūsufu. Shi kuma ya kāre kansa da maganar gaskiya. Sai shaida zā a nēma. Tā himmantu da dūkarsa dōmin yā ki ya yi mata dā'a ga abin da take so daga gare shi alhāli yanā bāwanta, shī kuma yā himmantu da dūkarta dōmin ya tunkude macūci. Alfāshar ita ce zina, cūtar kuwa ita ce dūka, dašīlin Ubangijinsa shī ne bin sharī' ar Allah.

da iyālinka? Fāce a dfaure shi, ko kuwa a yi masa wata azāba mai radadi.”

26. Ya ce, “Ita ce ta nēme ni a kaina.” Kuma wani mai shaida daga mutānenta ya bāyar da shaida:⁽¹⁾ “Idan rigarsa ta kasance an tsāge ta daga gaba, to, tā yi gaskiya, kuma shī ne daga makaryata.

27. “Kuma idan rigarsa ta kasance an tsāge ta daga bāya, to, tā yi karya, kuma shī ne daga māsu gaskiya.”

28. Sa'an nan a lōkacin da ya ga rigarsa an tsāge ta daga bāya, ya ce, “Lalle ne shi, daga kaidinku ne, mātā! Lalle ne kaidinku mai girmalne!

29. “Yusufu! Ka kau da kai daga wannan. Kuma ki nēmi gāfara⁽²⁾ dōmin laifinki. Lalle ne ke, kin kasance daga māsu kuskure.”

30. Kuma wadansu mātā⁽³⁾ a cikin Birnin suka ce, “Matar Azīz tanā nēman hādiminta daga kansa! Hākīka, yā rufe zūciyarta da so. Lalle ne mū, munā ganin ta a cikin bata bayyananna.”

أَرَادَ بِأَهْلِكَ سُوءً إِلَّا أَنْ يُسْجَنَ أَوْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

فَالْهِيَّ رَوَدَتْنِي عَنْ نَفْسِيٍّ وَشَهِيدٌ
شَاهِدٌ مِّنْ أَهْلِهَا إِنْ كَانَ قَمِيصُهُ وَقُدْ
مِّنْ قُبْلِ فَصَدَقَتْ وَهُوَ مِنْ الْكَذَّابِينَ

وَإِنْ كَانَ قَمِيصُهُ وَقُدْمِنْ دُبُرِقَكَدَّبَتْ وَهُوَ
مِنْ الْمُصَدِّقِينَ

فَلَمَّا رَأَهَا قَمِيصُهُ وَقُدْمِنْ دُبُرِقَكَدَّبَتْ وَهُوَ
مِنْ كَيْنَدَكُنْ إِنْ كَيْنَدَكُنْ عَظِيمٌ

يُوسُفُ أَعْرِضْ عَنْ هَذَا وَاسْتَغْفِرِي لِذَنْبِكَ
إِنَّكَ كَنْبِي مِنَ الْخَاطِئِينَ

* وَقَالَ فَسُوْةٌ فِي الْمَدِيْنَةِ أَمْرَأُ الْعَزِيزِ
تُرَدِّدَ فَتَهَا عَنْ نَفْسِهِ قَدْ شَغَفَهَا حُبًا
إِنَّا لَنَرَبَّهَا فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

(1) Bāyar da shaida a kan al'āda, mai bāyar da shaidar yanā gabātar da ita da magana a kan Yusufu, dōmin a ganinsa tuhuma a kanta, tā fi karfi, kuma zumuntarsa da ita ba ta dfauke shi ba ga karkatar da magana dōmin ya taimake ta.

(2) Mai gida ya yi hukunci da yabon girman hālin Yūsufu da kuma nēman ya kashe maganar a nan.

(3) Tsēgumin mātā a cikin gari da yadda mātar Azīz ta yi maganin tsegumin, ta hanyar yi wa matan liyafa. Mace bā ta kunyar mātā 'yan'uwanta ga irin wannan fitina idan ta sāme ta, ita kafai, balle mātā ga sū duka sun kāmu a cikin tarkon da ya kāma ta. Sai ta gaya musu gaskiyar abin da ya auku a tsakāninta da Yūsufu, a bāyan ta rāma zargin da suka yi mata.

31. Sa'an nan a lōkacin da ta ji läbāri game da mākircinsu, sai ta aika kiran liyafa zuwa gare su, kuma ta yi tattalin abincin da ake dōgara wajen cinsa, kuma ta bai wa kōwace daya daga cikinsu wuka, kuma ta ce, "Ka fito a kansu." To, a lōkacin da suka gan shi, suka gir-mamā shi, kuma suka yanyanke hannāyensu, kuma suka ce, "Tsarki yanā ga Allah! Wannan bā mutum ba ne! Wannan bai zama ba fāce Malā'ika ne mai daraja!"

32. Ta ce, "To wannan ne fa wanda kuka zarge⁽¹⁾ ni a cikinsa! Kuma lalle ne, hakīka, na nēme shi daga kansa, sai ya tsare gida, kuma nī inā rantsuwa, idan bai aikata abin da nake umurnin sa ba, hakīka, anā daure shi. Hakīka, yanā kasan-cewa daga faskantattu."

33. Ya ce, "Yā Ubangijina! Kur-kuku ne mafi sōyuwa a gare ni daga abin da suke kirā na zuwa gare shi. Kuma idan ba Ka karkatar da kaidinsu daga gare ni ba, zan karkata zuwa gare su, kuma in kasance daga jāhilai."

34. Sai Ubangijinsa Ya karba masa, sabōda haka Ya karkatar da kaidinsu daga gare shi. Lalle Shī ne Mai jī, Masani.

35. Sa'an nan kuma ya bayyana a gare su a bāyan sun ga alāmōmin,

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِهِ كُنْهَ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ
وَأَعْنَدَتْ لَهُنَّ مُتَكَبِّرَةً أَنَّهُ كُلَّ وَاحِدَةٍ
مَنْ هُنَّ سِكِّينًا وَقَالَتْ أَخْرُجْ عَيْهُنَّ فَلَمَّا رَأَيْهُ
أَكْبَرَهُ وَقَطَعَنَ أَيْمَانَهُنَّ وَقُلْنَ حَشَّ لَهُ
مَا هَذَا بَشَرٌ إِنْ هَذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ^{٦١}

قَالَتْ فَذِلِّكُنَّ الَّذِي لُمْتُنِي فِيهِ وَلَقَدْ رَوَدْتُهُ
عَنْ نَفْسِهِ فَأَسْتَعْصَمُ مَعِينٌ لَمْ يَفْعَلْ مَا
إِمْرُهُ وَلَيَسْ جَنَّ وَلَيَكُونَ مِنَ الصَّاغِرِينَ^{٦٢}

قَالَ رَبِّ الْيَسِيجُ أَحَبُّ إِلَيْهِ مَا يَدْعُونَيْ إِلَيْهِ
وَالْأَضْرِيفُ عَنِيْ كَيْدُهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَنْ مَنْ
الْجَاهِلِينَ^{٦٣}

فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ وَفَسَرَّ عَنْهُ كَيْدُهُنَّ إِنَّهُ
هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ^{٦٤}

ثُمَّ بَدَأَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا رَأُوا الْآيَاتِ

(1) A cikin maganar mātar Azīz a tsakānin mātā bābu wata kunya, dōmin tā nūna kāsawarsu. Kuma akwai tsōratarwa ga Yūsufu idan bai yi mata dā'a ba ga bukātarta gare shi.

lalle ne dai su daure shi har zuwa wani lōkaci.

36. Kuma wadansu samāri biyu suka shiga kurkuku tāre dā shi.⁽¹⁾ 'Dayansu ya ce, "Lalle ne nī, nā yi mafarkin gā ni inā mātsar giya." Kuma dayan ya ce, "Lalle ne nī, nā yi mafarkin gā ni inā dauke da waina a bisa kaina, tsuntsāye sunā ci daga gare ta. Ka bā mu läbāri game da fassararsu. Lalle ne mū, munā ganin ka daga māsu kyautatāwa."

37. Ya ce, "Wani abinci bā zai zo muku ba wanda ake arzūta ku da shi face nā bā ku läbārin fassararsa⁽²⁾, kāfin ya zo muku. Wannan kuwa yanā daga abin da Ubangiīna Ya sanar da ni. Lalle ne nī, nā bar addinin mutāne wadanda ba su yi īmāni da Allah ba, kuma game da Lāhira, sū kāfirai ne.

38. "Kuma na bi addinin iyāyēna, Ibrāhīm da Is'hāka da Yākūba. Bā ya yiwa a gare mu mu yi shirka da Allah da kōme. Wannan yana daga falalar Allah a kanmu da mutāne, amma mafi yawan mutāne bā su gōdewa.

39. "Yā abōkaina biyu na kurkuku! Shin iyāyen giji dabam-dabam ne mafiya alhēri kō kuwa Allah Makadaici Mai tankwasāwa?

لِيَسْتَجْنِنَهُ وَحَتَّىٰ جِنٌ ﴿٦﴾

وَدَخَلَ مَعَهُ الْسِّجْنَ فَتَبَيَّنَ قَالَ أَحَدُهُمَا
إِنِّي أَرَيْتُ أَعْصُرَ حَرَّاً وَقَالَ الْأَخْرَىٰ إِنِّي
أَرَيْتُ أَحِيلُّ فَوقَ رَأْسِي خُبْرَانَ أَكُلُّ
الظُّرُفَ مُمِئِّلُ بَيْتَنَا تَأْوِيلَهُ إِنَّا نَزَّلْنَاكَ مِنَ
الْمُحْسِنِينَ ﴿٧﴾

قَالَ لَيْأَيْتِ كُمَا طَاعَمْ تُرَزَّقَنَاهُ إِلَّا بَأْتُكُمَا
بِتَأْوِيلِهِ قَيْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا ذَلِكُمَا مَمَّا
عَلِمْنَىٰ رَبِّيٰ إِنِّي تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ
بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٨﴾

وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ أَبِيهِ إِبْرَاهِيمَ وَاسْتَحْقَ
وَيَعْقُوبَ مَا كَانَ لَنَا أَنْ نُشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ
شَيْءٍ وَذَلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ
وَلِكَنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٩﴾

يَصْحِحِي الْسِّجْنَ إِنَّ رَبَّاً مُتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ
أَمْ اللَّهُ أَلْوَحْدُ الْقَهَّارُ ﴿١٠﴾

(1) Yūsufu a cikin kurkuku tare da abōkan shigarsa kurkukun. Kuma yanā fassara mafarki a bāyan kiransa zuwa ga addini.

(2) Kōwane irin abin ne kāfin in gan shi da idōna, zan iya gaya muku nau'insa, kamar yadda Isa ya ce, "Inā bā ku läbārin abin da kuke ci a gidājenku." A Sūrar Āl Imrāna āyā ta 49.

40. "Ba ku bauta wa kōme, bai-cinSa, fāce wadansu sūnāye wadanda kuka ambace su, kū da uban-ninku. Allah bai saukar da wani dalīlī ba game da su. Bābu hukunci fāce na Allah. Ya yi umurnin kada ku bauta wa kōwa fāce Shi. Wan-can ne addini madaidaici, kuma amma mafī yawan mutāne ba su sani ba.

41. "Yā abōkaina biyu, na kur-kuku! Amma dayanku, to, zai shā-yar da uban gidansa giya, kuma gudan, to, zā a tsīrē shi, sa'an nan tsuntsāye su ci daga kansa. An hukunta al'amarin, wanda a cikinsa kuke yin fatawa."

42. Kuma ya ce da wanda ya tabbatar da cēwa shi mai kubuta ne daga gare su, "Ka ambacē ni a wurin uban gidanka." Sai Shaidan ya mantar da shi tunāwar ubangi-jinsa, sabōda haka ya zauna a cikin kurkuku 'yan shekaru.

43. Kuma sarki ya ce. "Lalle ne, nā yi mafarki;⁽¹⁾ nā ga shānu bak-wai māsu kiba, wadansu bakwai rāmammu, sunā cin su, da zangarku bakwai kōre-kōre da wadansu ke-fasassu. Yā kū jama'a! Ku yi mini fatawa a cikin mafarkīna, idan kun kasance ga mafarki kunā fassarawa."

مَا عَبْدُوْنَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءَ
سَمَيَّتُمُوهَا أَنْسُرَوْهَا إِبَّا وَكَعْمَانَزَلَ اللَّهَ
بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ أَمْرًا لَا
تَعْدُوْنَ إِلَّا إِيَّاهُ ذَلِكَ الَّذِيْنَ قَيْمُولَكَنْ
أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ٤٠

يَصْحِحِي السِّجْنَ أَمَا حَدُّكُمَا فَيَسْقِي
رَبَّهُ رَحْمَرًا وَأَمَا الْآخِرُ فَيَصْلِبُ فَتَأْكُلُ
الْطَّيْرُ مِنْ رَأْسِهِ قُضِيَ الْأَمْرُ الَّذِيْفِي
تَسْقَيْتَيَانَ ٤١

وَقَالَ لِلَّذِيْ طَلَّ أَنَّهُ وَنَاجَ مِنْهُمَا أَدْكُرْ فِي
عِنْدَ رَبِّكَ فَأَنْسَلَهُ الشَّيْطَانُ ذِكْرَ
رَبِّهِ فَلَيَثَ فِي السِّجْنِ يَضْعَ سَيْرَتَ ٤٥

وَقَالَ الْمُلِكُ إِنِّي أَرَى سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ
يَا كُلُّهُنَّ سَبْعَ عِجَافٍ وَسَبْعَ سُنْبُلَاتٍ
خُضْرٌ وَأَخْرٌ يَأْسَتُ تَائِبَهَا الْمَلَأُ أَفْتُونِي فِي
رُءْيَتِي إِنْ كُنْتُمْ لِلرُّؤْيَا تَعْبُرُونَ ٤٦

(1) Mafarkin Sarki wanda zai zama sanadin fitar Yūsufu daga kurkuku. Wannan yanā nūna bā a kēbance yin mafarki ga Musulmi kawai, kāfīri ma yanā yin mafarki. Bā a iya fassara mafarki sai da ilmin Alkur'āni da Hadisi da kuma sanin al'ādun mutāne. Mafarki bā ya zama hujja sai idan wani annabi yā fassara shi.

44. Suka ce, “Yāye-yāyen mafarki ne, kuma ba mu zamo masana ga fassarar yāye-yāyen mafarki ba.”

45. Kuma wannan da ya kubuta daga cikinsu ya ce, a bāyan yā yi tunāni a lōkaci mai tsawo, “Ni, inā bā ku lābāri game da fassarsara. Sai ku aike ni.”

46. “Yā Yūsufu! Yā kai mai yawan gaskiya! Ka yi mana fatawa a cikin shānu bakwai māsu kiba, wadansu bakwai rāmammu sunā ci su, da zangarku bakwai kōrāye da wadansu kēkasassu, tsammānīna in kōma ga mutāne, tsammāninsu zā su sani.”

47. Ya ce, “Kunā shūkā, shēkara bakwai tutur, sa'an nan abin da kuka girbe, sai ku bar shi, a cikin zanganniyarsa,⁽¹⁾ sai kadan daga abin da kuke ci.

48. “Sa'an nan kuma wadansu bakwai māsu tsanani su zo daga bāyan wangan, su cinye abin da kuka gabātar dōminsu, fāce kadan daga abin da kuke ādanāwa.

49. “Sa'an nan kuma wata shēkara ta zo daga bāyan wangan, a cikinta ake yi wa mutāne ruwa mai albarka, kuma a cikinta suke mātsar abin sha.”

50. Kuma sarkin ya ce, “Ku zo mini da shi.” To, a lōkacin da manzo ya je masa (Yūsuf), ya ce, “Ka kōma zuwa ga uban gidanka, sa'an

فَالْوَآتَاهُ أَصْغَرُهُ أَحَلَمِهِ وَمَا لَهُ بِتَأْوِيلِ الْأَحَلَمِ
يَعْلَمُهُ ﴿٤٤﴾

وَقَالَ الْذِي بَخَاطَهُمْ مَا وَدَكُّهُ بَعْدَ أُمَّةٍ
أَنَّا أَنْتُمْ بِتَأْوِيلِهِ فَارْسُلُونَ ﴿٤٥﴾

يُوسُفُ أَيُّهَا الصَّدِيقُ أَفْتَنَاهُ فِي سَبْعَ بَقَرَبٍ
سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعَ عِجَافٍ وَسَبْعَ
سُبْلَلٍ خُضْرٌ وَأَحْرَى سَبْعَ لَعْلَى أَرْجُعٍ
إِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٤٦﴾

قَالَ آتَرَكُونَ سَبْعَ سِينَنَ دَأْبًا فِي حَصَدٍ ثُرُّ
فَدَرَرُوهُ فِي سُبْلَلٍ إِلَّا قَلِيلًا مَمَّا كُنُونَ ﴿٤٧﴾

ثُرَّيَاتٍ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَبْعَ شِدَادِيَاتٍ كُلُّهُ
قَدَّمُتُهُنَّ إِلَّا قَلِيلًا مَمَّا تَحْصُلُونَ ﴿٤٨﴾

ثُرَّيَاتٍ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَامٍ فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ
وَفِيهِ يَعْصُرُونَ ﴿٤٩﴾

وَقَالَ الْمَلِكُ أَنْتُنِي بِهِ فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ
قَالَ أَرْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَسَعَلَهُ مَا بِالنَّسْوَةِ

(1) Barin hatsi a cikin zanganniyarsa shi ne māganin rubēwarsa, kō wadansu tsūtsotsi da suke ci sa.

nan ka tambaye shi: Mēne ne hālin mātāyen nan wafanda suka yananke hannāyensu? Lalle ne Ubangijīna ne Masani game da kaidinsu.”

51. Ya ce, “Mēne ne babban al'amarinku, a lōkacin da kuka nēmi Yūsufu daga kansa?” Suka ce, “Tsarki ga Allah yake! Ba mu san wani mummūnan aiki a kansa ba.” Mātar Azīz ta ce, “Yanzu fa gaskiya⁽¹⁾ ta bayyana. Nī ce nā nēme shi daga kansa. Kuma lalle ne shī, hakīka, yanā daga māsu gaskiya.

52. “Wancan ne, dōmin ya san cēwa lalle ne ni ban yaudaure shi ba a bōye, kuma lalle Allah bā Ya shiryar da kaidin mayaudara.

53. “Kuma bā ni kuśutar da kaina. Lalle ne rai, hakīka, mai yawan umurni ne da mummunan aiki, fāce abin da Ubangijīna Ya yi na raha-ma. Lalle Ubangijīna Mai gāfara ne, Mai jin kai.”

54. Kuma sarkin ya ce, “Ku zo mini da shi in kēbe shi ga kaina.” To, a lōkacin da Yūsufu ya yi masa magana sai ya ce, “Lalle ne kai a yau, a gunmu, mai daraja ne, amintacce.”⁽²⁾

55. Ya ce, “Ka sanya ni a kan taskōkin kasa. Lalle ne nī, mai tsarēwa ne, kuma masani.”

الَّتِي قَطَعْنَا أَيْدِيهِنَّ إِنَّ رَبَّنِي بِكَيْدِهِنَّ
عَلِيهِمْ ٥٠

قَالَ مَا حَطَبُكُنَّ إِذْ رَوَدْتُنَّ يُوسُفَ عَنْ
نَفْسِهِ فَلَمَّا حَشَّ لَهُ مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِنْ
سُوءٍ قَالَتْ أُمُّ رَأْتُ الْعَرِيزَ الْكَنْ حَصَحَ لَهُ
أَنَّا رَوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ وَإِنَّهُ لَيَنْ
الْصَّدِيقَينَ ٥١

ذَلِكَ لِعَلَمَ أَنَّهُ أَخْنَهُ بِالْغَيْبِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا
يَهْدِي كَيْدَ الظَّالِمِينَ ٥٢

*وَمَا أَبْرَى نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَا مَارَةٌ بِالسُّوءِ
إِلَّا مَارَهُ رَبُّهُ إِنَّ رَبَّنِي غَفُورٌ رَّحِيمٌ ٥٣

وَقَالَ الْمَلِكُ أَتُؤْنِي بِهِ أَسْتَخَصِّهُ لِنَفْسِي
فَلَمَّا كَمَهُ وَقَالَ إِنَّكَ أَلْيَوْمَ لَدِينَا مَكِينٌ
أَمِينٌ ٥٤

قَالَ أَجْعَلْتِي عَلَى خَزَانَيْنِ الْأَرْضِ إِنِّي حَفِظْتُ
عَلِيمٌ ٥٥

(1) Da wannan magana ta mātar Azīz Zalīha anā fahimtar ita tā musulunta ta hannun Yūsufu kāfin a dfaure shi.

(2) Maganar da Yusuf ya gayā wa sarki lōkacin da ya jē masa ba a fadē ta ba, sai dai an nūna ta kāyatār da shi har ya yabē shi da cēwa shi mai daraja ne amintacce.

56. Kuma kamar wancan ne Muka bāyar da īko ga Yūsufu a cikin kasa⁽¹⁾ yanā sauка a inda duk yake so. Munā sāmun wanda Muke so da rahamar Mu, kuma bā Mu tōzartar da lādar māsu kyautatawa.

57. Kuma lalle lādar Lāhira ce mafi alhēri ga wadanda suka yi imāni, kuma suka kasance māsu taķawa.

58. Kuma 'yan'uwan⁽²⁾ Yūsufu suka jē, sa'an nan suka shiga a gare shi, sai ya gāne su, alhāli kuwa su, sunā māsu musunsa.

59. Kuma a lōkacin da ya yi musu tattali da tattalinsu, ya ce, "Ku zo mini da wani dan'uwa nāku daga ubanku. Ba ku gani ba cēwa lalle ne nī, inā cika ma'auni, kuma nī ne mafi alhērin māsu saukarwa?"

60. "Sa'an nan idan ba ku zo mini da shī ba, to, bābu awo a gare ku a wurīna, kuma kada ku kusance ni."

61. Suka ce, "Zā mu nēme shi daga ubansa. Kuma lalle ne mū, hakīka, māsu aikatāwa ne."

62. Kuma ya ce wa yaransa, "Ku sanya hajjarsu a cikin kāyansu, tsammāninsu sunā gāne ta idan sun jūya zuwa ga mutānensu, tsammāninsu, zā su kōmo."

وَذَلِكَ مَكَانُ يُوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَتَبَوَّأُ
مِنْهَا حَيْثُ يَشَاءُ صُبْحًا بِرَحْمَتِنَا مَنْ
لَشَاءَ وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٦١﴾

وَلِأَجْرِ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ آمَنُوا
وَكَانُوا إِذْنَاقُوتَ ﴿٦٢﴾

وَجَاءَ إِلَيْهِ يُوسُفَ فَدَخَلَ عَلَيْهِ فَسَرَّ فَهُمْ
وَهُمْ لَهُ وَمُنِكِرُونَ ﴿٦٣﴾

وَلَمَّا جَهَّزْهُمْ بِجَهَازِهِ قَالَ أَتَشْوَفُ يَأْخُذُ لَكُمْ
مِنْ أَيْكُمْ الْأَتْرَوْنَ أَتَ أُوفِيَ الْكِيلَ وَأَنَا خَيْرٌ
الْمُنْزَلِينَ ﴿٦٤﴾

إِنَّ لَهُ تَأْلُوْنِيهِ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عَنِّي وَلَا
تَقْرِبُونَ ﴿٦٥﴾

قَالُوا سَنُزُورُ دُعَةُ آبَاهُ وَإِنَّا لَفَطَعْلُونَ ﴿٦٦﴾

وَقَالَ لِفَتَيْتِهِ أَجْعَلُوكُمْ ضَعَفَتَهُمْ فِي رِحَالِهِمْ
لَعَلَّهُمْ يَغْرِبُونَهَا إِذَا أَنْقَلَبُوا إِلَى أَهْلِهِمْ
لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٦٧﴾

(1) Lōkacin da Yūsufu yanā aikin tattalin arzikin kasa a cikin shēkarar wadāta, ya mallake kasar Masar duka a lōkacin da wahala da yunwa suka auku.

(2) 'Yan'uwan Yūsufu sun zo sunā nēman awo a gunsa, ya gāne su dōmin bākaye kō mata lauci bai faye canja kamanninsa ba, amma sū, ba su gane shi ba, sabōda haibar mulki da kwarjinin halittarsa a bayan ya zama babban mutum ga idonsu a inda bā su zaton sa.

63. To, a lōkacin da suka kōma zuwa ga ubansu, suka ce, “Yā bābanmu! An hana mu awo, sai ka aika dān'wanmu tārē da mu. Zā mu yi awo. Kuma lalle ne, hafīka mū, māsu lūra da shi ne.”

64. Ya ce, “Ashe, zā ni amince muku a kansa? Fāce dai kamar yadda na amince muku a kan dān'uwansa daga gabāni, sai dai Allah ne Mafīfīcin māsu tsari, kuma Shī ne Mafi rahamar māsu rahama.”

65. Kuma a lōkacin da suka būde kāyansu, suka sāmi hajjarsu an mayar musu da ita, suka ce, “Yā bābanmu! Ba mu zālunci! Wannan hajjarmu ce an mayar mana da ita, kuma mu nēmo wa iyalinmu abinci, kuma mu kiyāye dān'wanmu, kuma mu fāra awon kāyan rākumi guda, wancan awo ne mai sauksi.”

66. Ya ce, “Bā zan sake shi tārē da kū ba, sai kun kawo mini alka-warinku daga Allah, hafīka, kunā dawo mini da shi, sai fa idan an kēwaye ku.” To, a lōkacin da suka yi māsa alkawari, ya ce, “Allah ne Wakīlī a kan abin da muke fada.”

67. Kuma ya ce, “Yā dīyana! Kada ku shiga ta kōfa guda, ku shiga ta kōfōfi dabam-dabam,⁽¹⁾

فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ قَالُوا إِنَّا مُنْعَى
مِنَ الْكَيْلِ فَأَرْسَلَ مَعَنَّا أَخَانَا
نَكْتَلَ وَإِنَّ اللَّهَ لَحَفِظُونَ ۝

قَالَ هَلْ إِمْكُنُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا أَمْكَنْتُكُمْ
عَلَىٰ أَخِيهِ مِنْ قَبْلِ فَأَنْتُمْ خَيْرٌ حَفِظُوكُمْ هُوَ
أَرْحَمُ الرَّحْمَنِينَ ۝

وَلَمَّا فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ وَجَدُوا بِضَعَافَتِهِمْ
رُدَّتِ إِلَيْهِمْ قَالُوا إِنَّا مَا نَبَغَىٰ هَذِهِ
بِضَعَافَتِهِمْ رُدَّتِ إِلَيْنَا وَتَبَرَّأْهُمْ نَحْنُ
أَحَانَا وَنَزَّأْدُكُمْ بِعِيرٍ ذَلِكَ كَيْلٌ
سَيِّرٌ ۝

قَالَ لَنْ أَرْسِلَهُ وَمَعَكُمْ حَتَّىٰ تُؤْتُونَ
مَوْتَنِقًا مِنَ اللَّهِ لَا تُشْفَى يَهُ إِلَّا أَنْ يُحَاكَطَ
بِكُوْكُوكُ فَلَمَّا آتَاهُمْ مَوْتَهُمْ قَالَ اللَّهُ عَلَىٰ مَا
نَقُولُ وَكَيْلٌ ۝

وَقَالَ يَبْنَيَ لَانَدْخُلُونَ مِنْ بَابٍ وَحْدَهُ

(1) Yākūbu ya umurci dīyansa su shiga garin, ta kōfōfi dabam-dabam, yanā nūna cēwa yanā gudun kyawunsu da yawansu zai ja hankalin mutāne zuwa gare su. A cikin mutāne akwai māsu kambun baka da mugun nufi kō da yake Yākūba a cikin hālin haka yā aza tawakkalinsa ga Allah. Ya yi abin da yake zaton alhēri ne, wanda bai safa wa shari'a ba. Amma kuma yā yi haka ne a kan wani ilmi da Allah Ya sanar da shi cēwa a wannan fitar tāsū ce Allah zai yi sanadin sāke sāduwarsu da Yūsufu, saboda haka ya umurce su da su shiga ta kōfōfi dabam-dabam, dōmin mutum shi kadai yā fi sāmun dāmar ta'ammalin ganin mutāne da abūbuwa. Kuma ta yin haka, yanā tsammānin waninsu zai ga Yūsufu.

kuma bā na wadātar muku kōme daga Allah. Bābu hukunci fāce daga Allah, a gare Shi na dōgara, kuma a gare Shi māsu dōgara sai su dōgara.”

68. Kuma a lōkacin da suka shiga daga inda ubansu ya umurce su wani abu bai kasance yanā wadātarwa a kansu daga Allah da komai ba fāce wata bukata ce a ran Yākūbu, ya bayyana ta. Kuma lalle ne shī, hakīka, ma'abūcin wani ilmi ne ga abin da Muka sanar da shi, kuma mafi yawan mutāne ba su sani ba.

69. Kuma a lōkacin da suka shiga wajen Yūsufu, ya tattara dan'uwansa zuwa gare shi, ya ce, “Lalle nī ne dan'uwanka, sabōda haka kada ka yi bakin ciki da abin da suka kasance sunā aikatāwa.”

70. Sa'an nan a lōkacin da ya yi musu tattali da tattalinsu, sai ya sanya ma'auni a cikin kāyan dan'uwansa sa'an nan kuma mai yēkuwa ya yi yēkuwa, “Yā kū āyari! Lalle ne, hakīka kū barāyi ne.”

71. Suka ce, kuma suka fuskanta zuwa gare su, “Mēne ne kuke nēma?”

72. Suka ce, “Munā nēman ma'aunin sarki. Kuma wanda ya zo da shi, yanā da kāyan rākumi daya, kuma ni ne lāmuni game da shi.”

73. Suka ce, “Tallahi! Lalle ne, hakīka, kun sani, ba mu zo don mu yi barna a cikin fasa ba, kuma ba mu kasance barāyi ba.”

وَأَدْخُلُوا مِنْ أَبْوَابٍ مُّفَرِّقَةً وَمَا أَغْنَى عَنْكُمْ
مِّنْ أَنَّ اللَّهَ مِنْ شَيْءٍ إِنَّ الْحَكْمَ إِلَّا لِلَّهِ عَلَيْهِ
تَوَكَّلُتُ عَلَيْهِ فَلَيَسْتَوْكِلُ الْمُتَوَكِّلُونَ
وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمْرَهُمْ أَبُوهُمَّا كَانَ
يُعْنِي عَنْهُمْ قَرْنَ أَلَّهُ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةً
فِي نَفْسٍ يَعْقُوبُ قَضَاهَا وَإِنَّهُ لَذُو عِلْمٍ لَمَّا
عَمِّتْهُ وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ

وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ يُوسُفَ أَوَى إِلَيْهِ أَخَاهُ
قَالَ إِنِّي أَنَا حَوْكٌ فَلَا تَبْتَعِسْ بِمَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ

فَلَمَّا جَهَزْهُمْ بِمَا زَهَرَ جَعَلَ السِّقَايَةَ
فِي رَحِيلِ أَخِيهِ ثُمَّ أَذْنَ مُؤْذِنٍ أَيَّسَهَا الْعِيرُ
إِنَّكُمْ لَسَرِفُونَ

فَالْأُولُو أَقْبَلُوا عَلَيْهِمْ مَا ذَاقُقُدُونَ

قَالَ أَنْفِقُدُ صُوَاعَ الْمَلِكِ وَلَمَنْ جَاءَ بِهِ حَمَلُ
بَعِيرٍ وَأَنَّ بِهِ زَعِيمٌ

قَالَ الْأَنْجَلَى لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا حَصَنَتُنَا لِنْفِسِدَ
فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانَ سَرِفِينَ

74. Suka ce, “To, mēne ne sakamakonsa idan kun kasance makaryata?”

75. Suka ce, “Sakamakonsa, wanda aka same shi a cikin kāyansa, to, shi ne sakamakonsa,⁽¹⁾ kammar wancan ne muke sāka wa azzālumai.”

76. To, sai ya fāra (bincike) da jikunansu a gabānin jakar dan'uwansa. Sa'an nan ya fitar da ita daga jakar dan'uwansa. Kamar wancan muka shirya wa Yūsufu. Bai kasance ya kāma dan'uwansa a cikin addinin (dōkōkin) sarki ba, fāce idan Allah Ya so. Munā daukaka darajōji ga wanda Muka so, kuma a saman kōwane ma'abūcīn ilmi akwai wani masani.

77. Suka ce, “Idan ya yi sāta, to, lalle ne wani dan'uwansa yā taṭa yin sāta a gabāninsa.” Sai Yūsufu ya bōye⁽²⁾ ta a cikin ransa. Kuma bai bayyana ta ba a gare su, ya ce, “Kū ne mafi sharri ga wuri. Kuma Allah ne Mafi sani daga abin da kuke sifantāwa.”

(1) Shariar Banī Yā'akūbu ita ce anā bautar da bārāwō shēkara guda. Wannan shī ne shari'ar da Tūrāwa suka dauka suka mayar da ita daurin kurkuku da bautar da bārāwō a cikin mudda ayyananna.

(2) 'Yan'uwan Yūsufu sun fadi cēwa dan'uwān Binyaminu ya taṭa yin sāta, dōmin su nūna cēwa a wajen ubansu tsarkakakku ne daga yin sāta. Shi kuma wanda ya yi sātan ya gade ta ne daga wajen uwarsa, dōmin wani shañīkinsa (Yūsufu) ya taṭa yin sāta. To, sai Yūsufu ya ce a ransa “Kū ne dai mafi sharrin mutāne, Allah ne Mafi sani daga abin da kuke sifantāwa.”

Asalin wannan magana wata goggonsa ce (Shi Yūsufu) diyar Is'hāka, ta riķe shi, yanā yaro, har a lōkacin da ubansu (Yākūbu) ya so ya karbe shi daga gare ta, sai ta yi kaidin sanya kāyan sāta a cikin rigarsa (Yūsufu) dōmin ta hana uban dāukarsa.

A wata ruwaya kuma an ce shi (Yūsufu) ya dāuke wani mutummutumi ne na zināri (gunki) ya karairaya shi. Don haka 'yan'uwan suke jingina sāta a gare shi.

قَالُوا فَمَا جَرَّأَهُ إِنْ كُتُمْ كَذِبِينَ ﴿٦﴾

قَالُوا جَرَّأَهُ مَنْ وُجِدَ فِي رَحْلَتِهِ فَهُوَ
جَرَّأَهُ دُكَّانِكَ تَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٧﴾

فَبَدَأَ يَأْوِي عَيْتَهُمْ قَبْلَ وَعَاءَ أَخِيهِ ثُمَّ
أَسْتَحْرِجُهَا مِنْ وَعَاءَ أَخِيهِ كَذِلِكَ كَذِلِكَ
لِيُوسُفَ مَا كَانَ لِي أَخْذُ أَخَاهُ فِي دِينِ
الْمُلَّا كِإِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ تَرْفَعُ دَرَجَتُهُ مَنْ
نَشَأَ وَفَوَّقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ ﴿٨﴾

* قَاتُلُوا إِبْرَاهِيمَ يَسِّرِقُ فَقَدْ سَرَقَ أَخَاهُ
مِنْ قَبْلٍ فَأَسْرَهَا يَوْسُفُ فِي نَفْسِهِ وَلَمْ
يُبَدِّلْهَا إِلَّهُمْ قَالَ أَنْتَ شَرُّ مَكَانًا وَاللَّهُ
أَعْلَمُ بِمَا تَصْنَعُونَ ﴿٩﴾

78. Suka ce, "Yā kai Azīzu! Lalle ne yanā da wani ubā, tsoho mai daraja, sabōda haka, ka kāma dayanmu a matsayinsa. Lalle ne mū, muna ganin ka daga māsu kyautatāwa.

79. Ya ce, "Allah Ya tsare mu daga mu kāma wani fāce wanda muka sāmi kāyanmu a wurinsa. Lalle ne mū, a lōkacin nan, hakīka, azzālumai ne."

80. Sabōda haka, a lōkacin da suka yanke tsammāni daga gare shi, sai suka fita sunā māsu gānāwa.⁽¹⁾ Babbansu ya ce, "Shin, ba ku sani ba cēwa lalle ne ubanku ya rīki alkawari daga Allah a kanku, kuma daga gabarin haka akwai abin da kuka yi na sakaci game da Yūsufu? Sabōda haka, bā zan gushe daga kasar nan ba fāce ubana yā yi mini izni, kō kuwa Allah Ya yi hukunci a gare ni, kuma Shī ne Mafi alhērin mahukunta.

81. "Ku kōma zuwa ga ubanku, ku gaya masa: Yā bābanmu, lalle ne danka yā yi sāta, kuma ba mu yi shaida ba fāce da abin da muka sani, kuma ba mu kasance mun san gaibu ba.

82. "Kuma ka tambayi alkarya wadda muka kasance a cikinta, da ãyari wanda muka gabāto a cikinsa, kuma lalle ne, hakīka, mū māsu gaskiya ne."

قَالُوا يَا إِيَّاهَا الْعَرِيزُ إِنَّا لَهُوَ أَبَا شَيْخَةٍ
كَيْرِيرَ فَخُذْ أَحَدَنَا مَمْكَانَهُ وَإِنَّا نَرَكَ
مِنَ الْمُخْسِنِينَ ﴿٦٧﴾

قَالَ مَعَادَ اللَّهُ أَنْ تَأْخُذَ إِلَّا مَنْ وَجَدْنَا
مَتَعَنَّا عِنْهُ وَإِنَّا إِذَا أَظْلَمْنَا
﴿٦٨﴾

فَلَمَّا آتَيْشُ سُوَامِنَهُ خَلَصُوا نَجِيَّتْ قَالَ
كَيْرِيرُهُمْ أَلَّا تَعْلَمُو أَنَّ أَبَا كُمْ قَدَّ
أَخْدَعَكُمْ مَوْنِقاً مِنَ اللَّهِ وَمَنْ قَبْلُ مَا
فَرَطْشُمْ فِي يُوسُفَ فَلَنْ أَبْرَحَ الْأَرْضَ حَتَّى
يَأْذَنَ لِي أَنْ أَوْنَحَكُمَ اللَّهَ لِي وَهُوَ خَيْرُ
الْحَكَمِينَ ﴿٦٩﴾

أَرْجِعُوكُمْ إِلَيْكُمْ فَقُولُوا إِنَّا بَانَاتِ
أَبْنَكَ سَرَقَ وَمَا شَهَدْنَا إِلَّا مَا عَلِمْنَا
وَمَا كُنَّا لِلنَّاسِ حَفَظِينَ ﴿٧٠﴾

وَسَعَى الْقَرِيَّةُ الَّتِي كُنَّا فِيهَا وَالْعِرَائِيَّ
أَقْبَلَنَا فِيهَا وَإِنَا الصَّدِّهُونَ ﴿٧١﴾

(1) 'Yan'uwan Yūsufu sun yanke tsammānin sāmun Binyāminu daga sharī'a, sun kōma sunā gānāwa a tsakāninsu. Sai dai wadannan diyansu ne domin su, suna Masar.

83. Ya ce, “Ā'a, zukatanku sun kawāta wani al'amari a gare ku. Sai hafkuri mai kyāwo, akwai tsam-mānin Allah Ya zo mini da su gabā daya (Yūsufu da 'yan'uwansa). Lalle ne Shī ne Masani, Mai hikima.”

84. Kuma ya jūya daga gare su, kuma ya ce, “Yā bafin cikina a kan Yūsufu!” Kuma idānunsa suka yi fari sabōda huznu sa'an nan yanā ta hađēwar haushi.

85. Suka ce, “Tallahi! Bā zā ka gushe ba, kanā ambaton Yūsufu,⁽¹⁾ har ka kasance mai rauni kwarai, kō kuwa ka kasance daga māsu halaka.”

86. Ya ce, “Abin sani kawai, inā kai karar bafin cikīna da sunōna zuwa ga Allah, kuma na san abin da ba ku sani ba daga Allah.

87. “Yā dīyāna! Sai ku tafi ku nēmo lābārin Yūsufu⁽²⁾ da dān-uwansa. Kada ku yanke tsammāni daga rahamar Allah. Lalle ne, bābu mai yanke tsammāni daga rahamar Allah fāce mutāne kāfirai.”

88. Sa'an nan a lōkacin da suka shiga gare shi suka ce, “Yā kai Azizu! Cūta ta shāfe mu, mū da iyālinmu, kuma mun zo da wata hāja maras kīma. Sai ka cika mana ma'auni, kuma ka yi sadaka a gare

قالَ بْلَ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْرًا
فَصَبَرْجَ حِمْلَ عَسَى اللَّهُ أَن يَأْتِيَكُمْ بِهِمْ
جَمِيعًا إِلَيْهِ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ^(٨٤)

وَتَوَلَّ عَنْهُمْ وَقَالَ يَا أَسْفَرَ عَلَيْهِ يُوسُفَ
وَأَتَيْضَتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزْنِ فَهُوَ
كَظِيمٌ^(٨٥)

قَالَ أَلَا إِنَّ اللَّهَ تَقْتَوَانِدَ كُرُبُوْسُفَ حَتَّى
تَكُونَ حَاضِرًا وَتَكُونَ مِنَ
الْهَلِكَيْنَ^(٨٦)

قَالَ إِنَّمَا أَشْكُوْبَيْنِي وَحْرَنِي إِلَى اللَّهِ
وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ^(٨٧)

يَبْنَيَ أَذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ يُوسُفَ
وَأَخْيَهِ وَلَا تَأْتِسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِنَّهُ وَلَا
يَأْيُسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ
الْكَفِرُوْرُوتَ^(٨٨)

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَا إِيَّاهَا الْعَرِيزُ
مَسَّنَا وَأَهْلَنَا الْأَصْرُ وَجِئْنَا بِضَبْطَةٍ
مُّرْجَحَةٍ فَأَوْفَ لَنَا الْكَيْلَ وَتَصَدَّقَ
عَلَيْنَا إِنَّ اللَّهَ يَحْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ^(٨٩)

(1) Mai tsōhon laifi bā ya son ya ji anā ambatonsa, sabōda haka ('yan'wan Yūsufu) suke zargin bābansu da ambaton (tuna) Yūsufu.

(2) A nan Yākūbu yā bayyana irin ilmin da Allah Ya sanar da shi, cēwa Yūsufu yanā nan da ransa, kuma sun yi kusa su sādu da jūna.

mu. Lalle ne Allah Yanā sāka wa māsu yin sadaka⁽¹⁾.”

89. Ya ce, “Shin, kun⁽²⁾ san abin da kuka aikata ga Yūsufu da dan'uwansa a lōkacin da kuke jāhilai?”

90. Suka ce, “Shin kō, lalle ne, kai ne Yūsufu?” Ya ce, “Nī ne Yūsufu, kuma wannan shī ne dān'uwanā. Hafīka Allah Yā yi fala-la a gare mu. Lalle ne, shī wanda ya bi Allah da takawa, kuma ya yi hakuri, to, lalle ne Allah bā Ya tōzarta lādar māsu kyautatāwa.”

91. Suka ce, “Tallahi! Lalle ne hafīka, Allah Yā zābe ka a kanmu, kuma lalle ne mun kasance, hafīka, māsu kuskure.”

92. Ya ce, “Bābu zargi a kanku a yau, Allah Yanā gāfartā muku, kuma Shī ne Mafi rahamar māsu rahama.

93. “Ku tafi da rīgāta wannan, sa'an nan ku jēfa ta a kan fuskar mahaifina, zai kōma mai gani. Kuma ku zo mini da iyālinku bāki daya.”

94. Kuma, a lōkacin da āyari⁽³⁾ ya bar (Masar) ubansa ya ce, “Lalle ne, nī inā shākar iskar Yūsufu, bā dōmin kunā karyata ni ba.”

قَالَ هَلْ عِلْمُكُمْ مَا فَعَلْتُمْ يُوْسُفَ
وَأَخْيِهِ إِذَا نَسِمْ جَهَلُوكُنَّ

قَالُوا أَئْنَاكَ لَأَنْتَ يُوْسُفُ قَالَ أَنَا يُوْسُفُ
وَهَذَا أَخِي قَدْمَنِي اللَّهُ عَلَيْنَا إِنَّهُ وَمَنْ
يَقُّ وَصِيرٌ فِيْنَ اللَّهُ لَا يُضِيعُ أَجَرَ
الْمُحْسِنِينَ

قَالُوا أَلَّا لَقَدْ أَثْرَكَ اللَّهُ عَلَيْنَا وَإِنْ
كُنَّا لَخَاطِئِينَ

قَالَ لَا تَرْبِبْ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ يَغْزِيَ اللَّهُ
لَكُمْ وَهُوَ أَحْمَدُ الرَّاحِمِينَ
أَذْهَبُوا يَقْمِصُونِي هَذَا فَالْقُوَّةُ عَلَى وَجْهِ
أَيِّ يَأْتِ بَصِيرًا وَأَتُؤْفِي بِأَهْلِكُمْ
أَجْمَعِينَ

وَلَمَّا فَضَّلَتِ الْعِرْقَادَ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي
لَأَجِدُ رِيحَ يُوْسُفَ لَوْلَا أَنْ تُفْنِيَنِونِ

(1) Wannan ya nūna ba a haramta sadaka ba ga Annabāwan da suka gabāta, sai ga Annabinmu Muhammadu, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi, shī da danginsa na kusa aka hana wa cin sadaka.

(2) Yūsufu ya bayyana ga 'yan'uwansa, kuma sun yāfe wa jūna laifi.

(3) Yākūba da jīkōkinsa. Yanā gaya musu, cēwa yana shākar kānshin Yūsufu, su kuma suna jingina shi ga rudēwar tsūfa dōmin rabonsa da Yūsufu shēkara talātin da biyar zuwa arba'in.

95. Suka ce, "Tallahi, lalle ne, kai, hakīka, kanā a cikin ɓatarka dadadda."

96. Sa'an nan a lōkacin da mai bāyar da bushāra ya je, sai ya jēfa ta a kan fuskarsa, sai ya kōma mai gani. Ya ce. "Shin, ban gaya muku ba, lalle ne, ni inā sanin abin da ba ku sani ba daga Allah?"

97. Suka ce, "Yā ubanmu!⁽¹⁾ Ka nēma mana gāfara ga zunubanmu, lalle ne mū, mun kasance māsu kuskure."

98. Ya ce, "Da sannu zā ni nēma muku gāfara daga Ubangijina. Shi ne Mai gāfara, Mai jin kai."

99. Sa'an nan a lōkacin⁽²⁾ da suka shiga gun Yūsufu, yā tattara mahaifansa biyu a gare shi, kuma ya ce, "Ku shiga Masar in Allah Ya so, kuna amintattu."

100. Kuma ya dāukaka iyāyensa biyu a kan karaga, sa'an nan suka fādi a gare shi, suna māsu sujada.⁽³⁾ Kuma ya ce, "Ya bābāna! Wannan ita ce fassarar mafarkin nan nāwa. Lalle ne Ubangijina Ya sanya shi ya tabbata sōsai, kuma lalle ne Ya

قَالَ الْوَالِدُ لَهُ إِنَّكَ لَفِي ضَلَالٍ كَثِيرٍ
الْقَدِيرُ^(١)

فَلَمَّا آتَاهُ جَاءَهُ الْبَشِيرُ أَلْقَاهُ عَلَى وَجْهِهِ
فَأَرْتَدَهُ بَصِيرًا قَالَ اللَّهُ أَكْلُ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ
مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ^(٢)

قَالَ الْوَالِدُ إِنَّا أَسْتَغْفِرُ لَنَا دُونَنَا إِنَّا كُنَّا
خَطِئِينَ^(٣)

قَالَ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ
الْعَفُورُ الْحَرِيمُ^(٤)

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ أَوَى إِلَيْهِ أَبُوهُهُ
وَقَالَ أَدْخُلُوا مَصَرَّ إِنْ شَاءَ اللَّهُ
إِمَّا مِنَ^(٥)

وَرَفَعَ أَبُوهُهُ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُولَهُ سُجَّدًا
وَقَالَ يَا أَبَتْ هَذَا تَأْوِيلُ رُؤْبَنِي مِنْ قَبْلِ قَدَّ
جَعَلَهَا رَبِّ حَقًّا وَقَدْ أَحْسَنَ فِي إِذْ أَخْرَجَنِي
مِنَ السَّيْحَنِ وَجَاءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدْرِ وَمِنْ بَعْدِ

(1) 'Diyan Yākūbu sunā ikrāri da laifinsu, sunā nēman Allah Ya gāfarta musu gabā daya. Ubansu yanā jinkirta nēma musu gāfara gun Allah har a lōkacin asuba kō kuwa daren Jumma'a dōmin ya yi rōko a lōkacin karbar addu'a. Wannan yā nūna anā iya nēman mai albarka kō wani mutum ya yi wa wani mutum addu'a.

(2) Yūsufu ya sādu da ubansa da uwarsa. A Larabci anā rinjāyar da uba a kan uwa, a ce ubanni biyu, kuma ga Hausa anā rinjāyar da uwa a kan uba, a ce uwāye biyu.

(3) Sujada idan ta zama da umurnin Allah ne ga kōwa, to, ba ta da laifī duk yadda take, amma idan an yi ta bā inda Allah Ya ajiye ta ba, to, tā zama kāfirci. A Musulunci gaisuwa da dūkāwar kai haram ce, wadansu Malamai sun ce idan ba ta kai ga rukū'i ba, makarūhi ce, amma idan ta kai ga rukū'i tā zama harāmun ga duka mālāmai, wātau ijmā'in malamai sun haramta dūkāwar da ta kai ga rukū'i.

kyautata game da ni a lōkacin da Ya fitar da ni daga kurkuku. Kuma Ya zo da ku daga kauye, a bāyan Shaidan yā yi fisgar barna a tsakānīna da tsakānin 'yan'uwana. Lalle ne Ubangijina Mai tausasāwa ne ga abin da Yake so. Lalle ne Shī, Shī ne Masani, Mai hikima.

101. "Yā Ubangijina,⁽¹⁾ lalle ne Kā bā ni daga mulki, kuma Kā sanar da ni daga fassarar läbaru. Ya Mahaliccin sammai da kasa! Kai ne Majibincīna a dūniya da Lāhira, Ka karbi raina inā Musulmi, kuma Ka riskar da ni ga sālihai."

102. Wannan daga⁽²⁾ läbarun gaibi ne, Munā yin wahayinsa zuwa gare ka, kuma ba ka kasance a wurinsu ba a lōkacin da suke yin niyyar zartar da al'amarinsu, alhāli sunā yin mākirci.

103. Kuma mafī yawan mutāne ba su zama māsū īmāni ba, kō da kā yi kwadayin haka.

104. Kuma bā ka tambayar su wata lādā a kansa. Shī bai zama ba fāce ambato dōmin halittu.

105. Kuma da yawa, wata āyā a cikin sammai da kasa, sunā shū-dēwa a kanta, kuma sū, sunā biji-rēwa daga gare ta.

أَنْ تَرْبَعَ الشَّيْطَانُ بَيْنِ وَبَيْنَ إِحْرَقَتْ إِنَّ
رَقِّ لَطِيفٌ لِمَا يَشَاءُ إِنَّهُ هُوَ عَلَيْهِ
الْحَكِيمُ ﴿٦﴾

* رَبِّ قَدْهُ أَتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَمْتَنِي
مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ فَاطَّرَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ أَنَّ وَلِيَّ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
تَوَقَّيْ مُسْلِمًا وَالْجَحْفِي بِالصَّابِرِينَ ﴿٧﴾

ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوَجِّهُ إِلَيْكَ وَمَا
كُنْتَ لَدَيْهِ إِذْ أَجْمَعُوا أَمْرَهُمْ وَهُوَ
يَعْكُرُونَ ﴿٨﴾

وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَضْتَ مُؤْمِنِينَ ﴿٩﴾

وَمَا أَنْسَاهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنَّهُ إِلَّا
ذَكْرٌ لِلْعَلَمِينَ ﴿١٠﴾
وَكَائِنٌ مِنْ عَائِدَةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
يَمْرُونَ عَلَيْهَا وَهُمْ عَنْهَا مُغَرِّضُونَ ﴿١١﴾

(1) Yūsufu yanā addu'a a karshen rāywarsa, yanā nēman Allah Ya cika masa da īmāni.

(2) Karfafāwa da kārin tambīhi daga abin da sūrar ta kūnsa, daga nan har zuwa karshenta.

106. Kuma mafi yawansu ba su yin īmāni da Allah fāce kuma sunā māsu shirki.

107. Shin fa, sun amince cēwa wata masīfa daga azābar Allah ta zo musu ko kuwa Tāshin Kiyāma ta zo musu kwatsam, alhāli sū ba su sani ba?

108. Ka ce, “Wannan ce han-yāta⁽¹⁾; inā kira zuwa ga Allah a kan basīra, nī da wadanda suka bī ni, kuma tsarki ya tabbata ga Allah! Nī kuma, ban zama daga māsu shirki ba.”

109. Kuma ba Mu aika ba a gabāninka fāce mazāje, Munā wa-hayi zuwa gare su, daga mutānen kauyuka. Shin fa, ba su yi tafiya a cikin kasa ba, dōmin su dūba yadda ākibar wadanda suka kasance daga gabāninsu ta zama? Kuma lalle ne gidan Lāhira shī ne mafi alhēri ga wadanda suka yi taķawa? Shin fa, bā ku hankalta?

110. Har a lōkacin da Manzanni suka yanke tsammāni, kuma suka yi zaton cēwa an jingina su ga karya, sai taimakonMu ya je masu, sa'an nan Mu tsērar da wanda Muke so, kuma bā a mayar da azābarMu daga mutāne māsu laifi.

111. Lalle ne, hafīka, abin kula yā kasance a cikin kissoshinsu ga masu hankali. Bai kasance

وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ ﴿٦٧﴾

أَفَمِنْهُمْ أُنَّ تَأْتِيهِمْ غَيْشِيَةٌ مِّنْ عَذَابِ اللَّهِ أَوْ أَنَّ تَأْتِيهِمُ الْسَّاعَةَ بُغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٨﴾

قُلْ هَذِهِ سَبِيلُنَا إِذَا دَعَوْنَا إِلَى اللَّهِ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسَبِيلُنَا اللَّهُ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُسْرِكِينَ ﴿٦٩﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُوحِي إِلَيْهِمْ مِّنْ أَهْلِ الْقُرْبَىٰ فَلَمَّا آتَيْنَاهُمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَظُرُّوْنَ وَأَكَيْفَ كَانَ عَلَيْهِمْ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ حَيْرٌ لِّلَّذِينَ أَتَقْوَىٰ فَإِلَّا يَعْقِلُونَ ﴿٧٠﴾

حَتَّىٰ إِذَا أَسْتَيْسَ أَرْسَلْنَا رَسُولًا وَظَبَّأْنَاهُمْ قَدْ كُنْدِبُوا جَاءُهُمْ ضَرُورًا فَجَحَّمَ مَنْ شَاءَ وَلَا يُرْدُ بِأَسْنَاهِنَ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٧١﴾

لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِدَّةٌ لِّأُولَئِكَ الْأَلْيَّ

(1) Bin hukuncin Allah kamar yadda kissar Yūsufu ta nūna cēwa, a kōwane hāli mutum ya kasance akwai yadda Allah Ya yi umurni a wannan hālin da a bī Shi, wanda ya bi umurnin Allah, to, zai daukaka a dūniya kuma Allah bā zai tōzartar da lādarsa a Lāhira ba.

wani kirkirān lābāri ba, kuma amma shi gaskatāwa ne ga abin da yake a gaba gare shi, da rarrabēwar dukan abūbuwa, da shiriya da rahama ga mutāne wafanda suka yi īmāni.

مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَى وَلَا كِنْ تَصْدِيقَ
الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَنَقْصِيلَ كُلُّ شَيْءٍ
وَهُدَى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

SŪRATUR RA'AD

سُورَةُ الرَّعْدِ

Tanā karantar da tauhīdi, bisa jan hankali ga dūbā zuwa ga āyōyin halitta, da bayānin kiran Allah zuwa ga mutāne, da tabbatar da Manzancin Annabi Muhammadu, a cikin magana mai zurfi ga hankali.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. A. L. M. R. Wadancan āyōyin littāfi ne, kuma abin da aka saukar gare ka daga Ubangijinka ne gaskiya, kuma amma mafi yawan mutāne bā su yin īmāni.

2. Allah Shi ne Wanda Ya daukaka sammai, bā da ginshikai ba wafanda kuke ganin su. Sa'an nan kuma Ya daidaita a kan Al'arshi, kuma Ya hōre rānā da watā, kōwane yanā gudāna zuwa ga ajali ambatacce. Yanā shirya al'amari, Yanā rarrabe āyōyi daki-daki, mai yiwa-wa ne ku yi yakīni da haduwa da Ubangijinku.

الْمَرْءُ تَلَاقَ إِيَّاهُ الْكِتَابُ وَالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ
مِنْ رَبِّكَ الْحُقْقُ وَلَكُنَّ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥﴾

اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا مُمْلِئِي
أَسْوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلَّ
يَخْرُجُ لِأَجْلِ مُسَمَّىٰ يَدْبِرُ الْأَمْرَ يَفْصِلُ
الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ يَلْقَاءُونَ رَبَّكُمْ نُوْفُونَ ﴿٦﴾

3. Kuma Shī ne Wanda Ya shimpida kasa, kuma Ya sanya duwātsu da kōguna a cikinta, kuma daga dukan 'ya'yan itāce Ya sanya ma'aura biyu cikinsu. Yanā sanya dare ya rufe yini. Lalle ne a cikin wangan, hakīka akwai āyōyi ga mutāne wadanda suke yin tunāni.

4. Kuma a cikin kasa akwai yan-kuna māsu ma'kwabtaka, da gōnaki na inabōbi da shūka, da dabina iri guda, da wadanda bā iri guda ba, anā shayar da su da ruwa guda. Kuma Munā fīfīta sāshensa a kan sāshe a wajen ci. Lalle ne, a cikin wangan akwai āyōyi ga mutāne wa-danda suke hankalta.

5. Kuma idan ka yi māmāki, to, māmākin kam shi ne maganarsu, "Shin, idan muka kasance turbāya, zā mu zama a cikin wata halitta sābuwa? Wadangan ne, wadanga suka kāfirta da Ubangijinsu, kuma wadangan akwai kūkumai a cikin wuyōyinsu, kuma wadangan ne abōkan wuta. Sū, a cikinta, māsu dawwama ne.

6. Kuma sunā nēman ka da gag-gāwa da azāba a gabānin rahama, alhāli kuwa abūbuwan misāli sun gabāta a gabāninsu. Kuma lalle ne Ubangijinka, hakīka, Ma'abūcīn gāfara ne ga mutāne a kan zāluncinsu, kuma lalle ne Ubangijinka, hakīka, Mai tsananin ukūba ne.

7. Kuma wadanda suka kāfirta sunā cēwa, don me ba a saukar da wata āyā a gare shi ba daga Ubangi-jinsa? Abin sani kawai, kai dai mai

وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوْبِيَّةً
وَأَنْهَرَ أَوْ مِنْ كُلِّ أَثْمَرَتْ جَعَلَ فِيهَا زَرَبَيْنَ
أَشْيَانٌ يُعْشَى أَيْلَ الْنَّهَارَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذَّاتٍ
لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٧﴾

وَفِي الْأَرْضِ قَطْعٌ مَتَجْوَرِّثٌ وَحَتَّىٰ مِنْ
أَعْتَبٍ وَرَزْعٍ وَخَيْلٍ صَنَوْاْ وَغَيْرَ صَنَوْاْ
يُسْقَى بِمَاءٍ وَحِدَّةٍ وَنَفَصَّلُ بَعْضَهَا عَلَىٰ
بَعْضٍ فِي الْأَكْعُلِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذَّاتٍ لِّقَوْمٍ
يَعْقِلُونَ ﴿٨﴾

*وَلَنْ تَعْجَبْ فَعَجَبْ قَوْلُهُمْ إِذَا كُنَّا
رُبَّاً أَعْنَالَفِي خَلْقٍ حَدِيدٍ أَوْ لَتِيكَ
الَّذِينَ كَفَرُواْ بِرَبِّهِمْ وَأَوْلَئِكَ
الْأَعْلَلُ فِي أَغْنَاقِهِمْ وَأَوْلَئِكَ أَصْحَابُ
النَّارِ هُمْ فِيهَا أَخْلَدُونَ ﴿٩﴾

وَيَسْتَعِجِلُونَكَ بِالسُّيَّةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ
وَقَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمُ الْمُلْكُتُ وَلَنْ رَبَّكَ
لَذُو مَغْفِرَةٍ لِلنَّاسِ عَلَىٰ ظُلْمِهِمْ وَلَنْ رَبَّكَ
لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٠﴾

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُواْ لَا أَنِّزَلَ عَلَيْهِمْ إِيمَانٌ
مِنْ رَبِّهِمْ إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ وَلَكُلُّ قَوْمٍ هَادٍ ﴿١١﴾

gargadī ne kuma a cikin kōwadanne mutāne akwai mai shiryarwa.

8. Allah Yanā sanin abin da kōwace mace take dauke da shi a cikinta, da abin da mahaifu suke ragēwa⁽¹⁾ da abin da suke kārāwa. Kuma dukkan kōme, a wurinSa, da gwargwado yake.

9. Shi ne Masanin fake da bayyane, Mai girma, Madaukaki.

10. Daidai ne daga gare ku, wanda ya asirta magana da wanda ya bayyana game da ita, da wanda yake shi mai nēman bōyewa ne da dare, da mai bayyana a cikin tafiyarsa a hanya da rāna.

11. (Kowannenku) Yanā da wadansu malā'iku māsu maye wa jūna a gaba gare shi da bāya gare shi, sunā tsare shi daga umurnin Allah. Lalle ne, Allah bā Ya canja abin da yake ga mutāne sai sun canja abin da yake ga zukatansu. Kuma idan Allah Ya yi nufin wata azāba game da mutāne, to, bābu mai mayar da ita, kuma bā su da wani majibinci⁽²⁾ baicin Shi.

12. Shī ne Wanda Yake nūna muku walkiya dōmin tsōro da tsammāni, kuma Ya kāga halittar girāgizai māsu nauyi.

13. Kuma arādu tanā tasbīhi game da göde Masa, da malā'iku dōmin tsorona. Kuma Yanā aiko

اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنْثَى وَمَا تَعْصِيْضُ
الْأَرْجَامُ وَمَا تَرَدُّدُ وَكُلُّ شَقِّيْعَةٍ عِنْدَهُ
بِمِقْدَارٍ ﴿٨﴾

عَذَمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَدَةُ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالُ ﴿٩﴾

سَوَاءٌ مَنْ كُوْنَ مِنْ أَسْرَ الْقَوْلِ وَمَنْ جَهَرَ
بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفِي بِالْيَنِ وَسَارِبٌ
بِالنَّهَارِ ﴿١٠﴾

لَهُ دُعَىٰ مَعِقَبَتُهُ مَنْ بَيْنَ يَدَيْهِ وَمَنْ خَلْفَهُ
يَحْكُمُ طَوْنَهُ وَمَنْ أَمْرَ اللَّهَ بِهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا
يَقُوِّهِ حَتَّىٰ يُغَيِّرُ وَمَا يَأْنِفُ سَهْمَهُ فَإِذَا أَرَادَ
الَّهُ يَقْوِيْهِ سُوَاءً كَفَلَ أَمْرَدَهُ وَمَا لَهُ
مِنْ دُوْنِهِ مِنْ وَالِّ ﴿١١﴾

هُوَ الَّذِي يُرِيْكُمُ الْبَرَقَ حَتَّىٰ وَطَمَعَ
وَيَنْشِئُ السَّحَابَ التِّفَالَ ﴿١٢﴾

وَيُسَيِّحُ الْأَعْدُلَ بَحَمِدَهُ وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ

(1) Ragōwar lōkacin cikin ko kāruwarsa.

(2) Bābu wani majibinci baicin Allah, wanda zai iya tsīrar da su daga azābarSa.

tsāwawwaki, sa'an nan Ya sāmi wanda Yake so da su, alhāli kuwa sū, sunā jāyayya a cikin (al'amarin) Allah, kuma Shī ne mai tsananin hīla.⁽¹⁾

14. Yanā da kiran gaskiya, kuma wadanda (kāfirai) suke kira bai-cinSa, bā su karba musu da kōme, fāce kamar mai shimpida tāfukansa zuwa ga ruwa (na girkije) dōmin (ruwan) ya kai ga bākinsa, kuma shi bā mai kaiwa gare shi ba. Kuma kiran kāfirai (ga wanin Allah) bai zama⁽²⁾ ba fāce yanā a cikin bata.

15. Kuma sabōda Allah, wanda yake a cikin sammai da kasa suke yin sujada, so da fi, kuma da inuwōyinsu, a sāfe da maraice.

16. Ka ce, "Wāne ne Ubangijin sammai da kasa?" Ka ce, "Allah". Ka ce, "Ashe fa, kun rifi wadansu masōya baicin Shi, wadanda ba su mallaka wa kansu wani amfāni ba, kuma haka bā su tūre wata cūta?" Ka ce, "Shin makāho da mai gani sunā daidaita? Kō shin, duhu da haske sunā daidaita? Ko sun sanya ga Allah wadansu abōkan tā-rayya wadanda suka yi halitta kamār halittarSa, sa'an nan halittar ta yi kama da jūna a gare su?" Ka ce, "Allah ne Mai halitta kōme, kuma Shī ne Madaukaki, Marinjāyi."

خَيْفَتِهِ وَبِرُّسُلِ الْصَّوْاعَقِ فَيُصِيبُ بِهَا
مَنْ يَشَاءُ وَهُمْ يُجْدِلُونَ فِي اللَّهِ وَهُوَ
شَدِيدُ الْمَحَالِ ﴿١٢﴾

لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا
يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ سَيِّئَاتُهُمْ أَكْبَرُ طَهْرَتْهُ إِلَى الْمَاءِ
لِيَلْبَغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِلَغِيهِ وَمَادِعَةُ الْكُفَّارِ إِلَّا
فِي ضَلَالٍ ﴿١٣﴾

وَلَلَّهِ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْكَا
وَرَكْهَا وَظَلَلُهُمْ بِالْعُدُوِّ وَالْأَصَابِلِ ﴿١٤﴾

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ قُلْ
أَفَلَا تَخَذُلُ مِنْ دُونِهِ أُولَئِكَ لَا يَمْلِكُونَ
لِأَنفُسِهِمْ فَقَعَوْلَاصْرَأَفْلَهْ لَيَسْتَوِي الْأَفْئَمْ
وَالْبَصِيرُ أَمْ هَلْ شَتَوِيَ الظَّلْمُتْ وَالنُّورُ
أَمْ جَعَلَ اللَّهُ شُرُكَاءَ حَلْقَوْلَحْلَقَوْ فَشَكَبَ الْلَّقْنُ
عَلَيْهِمْ قُلْ اللَّهُ خَلِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَحْدُ
الْفَهَّرْ ﴿١٥﴾

(1) Hīla, ita ce mākirci, Allah Yanā azabta māsu yin hīla ga addininSa, da azāba mai tsanani, kuma Ya kāmā su da hīlsu ta hanyar da ba su sani ba.

(2) Allah Mammallakin ruwa, Yanā kiran mutāne dōmin Ya bā su ruwan, su shā. Sū kuma kāfirai sunā kiran wadansu abūbuwa dabam wadanda kō karba musu kiran bā zā su iya yi ba, kuma sunā nēman ruwa daga gare su, alhāli kuma ba su mallaki kōme ba. Watau Mai abu Yanā kiran su dōmin Ya bā su, sun fi karba masa, sai sunā kiran wani wanda bai mallaki kōme ba, sunā rōkon sa ruwa.

17. Ya saukar da ruwa daga sama⁽¹⁾, sai magudanai suka gu-dāna da gwargwadonsu. Sa'an nan kōgi ya dauki kumfa mai kāruwa, kuma daga abin da suke zuga a kansa (azurfa ko zinari kō karfe) a cikin wuta, dōmin nēman ado kō kuwa kāyan dāki akwai kumfa misālinsa (kumfar ruwa). Kamar wancan ne Allah Yake bayyana gaskiya da karya. To, amma kumfa, sai ya tafi kēkasasshe, kuma amma abin da yake amfānin mutāne sai ya zauna a cikin kasa. Kamar wancan ne Allah Yake bayyana misālai.

18. Ga wadanda⁽²⁾ suka karba wa Ubangijinsu akwai abu mafi kyau a gare su, kuma wadanda suke ba su karba Masa ba, to, lalle dā sunā da abin da yake a cikin kasa gaba daya da misālinsa tāre da shi, haķika, dā sun yi fansa da shi. Wadancan sunā da mummunan bincike, kuma matabbatarsu Jahannama ce, kuma tir da ita ta zama shimfida.

أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ أُوْدِيَهُ بِقَدَرِهَا
فَأَحْتَمَلَ أَسْيَلُ زَبَدَ الْأَلْيَّا وَمَتَابِعُهُ قُدُونَ عَلَيْهِ
فِي الْأَنَارِيَّتِيَّةِ حَلِيلَةً أَوْ مَنَعَ زَبَدُ مَشَلُهُ
كَذَلِكَ يَصْرِيْرُ اللَّهُ الْحَقَّ وَالْبَطْلُ فَمَا الْأَرْبَدُ
فِي دَهْبِ جُفَاءَ وَمَا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ
فِي الْأَرْضِ كَذَلِكَ يَصْرِيْرُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ ﴿١٦﴾

لِلَّذِينَ أَسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمُ الْحُسْنَى وَلِلَّذِينَ لَمْ
يَسْتَجِبُوا لَهُ وَلَوْا نَلَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
وَمَثْلُهُ، مَعْهُ، لَا يَقْدَرُونَهُ إِلَّا لَيْكَ لَهُمْ سُوءٌ
لِلْإِسَابِ وَمَا وَهْرُجَهُمْ وَيَسْأَلُهُمْ إِلَيْهِمُ الدُّهُادُ ﴿١٧﴾

(1) Idan ruwa ya sauva daga sama sa'an nan ya gudāna a cikin rāfuna zai yi kumfa. Sai ruwa mai amfānin mutāne ya nutse a kasa ya zauna, sa'an nan kumfan kuma ya kēkashe ya lālāce. Haka kuma idan an sanya karfe na zināri kō na azurfa kō bañin karfe a cikin wuta, aka zuga ta a kansa, zai fitar da kumfa, wātau tsakin tama wanda zā a fitar dōmin rashin amfāninsa, dōmin zinariyar kwarai mai amfāni ta wanzu. To haka ga kōme akwai kumfa marashin amfāni da mai kyāwo mai amfāni.

(2) Bāyan da ya fadī cēwa Allah Yanā kira, kiran gaskiya a cikin āyā ta 14, kuma wadansu mutāne sun ki karbar kiran Allah, sai sunā kiran wadansu abūbuwa dabam, sai ya bayyana, a nan, sakamakon wanda ya karbi kiran Allah sāmun ruwan sha, saboda Mai abu ne Ya kirāwo shi, Ya kuma bā shi, ya sha a hankali kwance, sa'an nan kuma Allah zai bā shi abin da ya fi ruwan kyau, watawu Aljanna. Amma wanda ya ki karbāwa, to, yā yi hasāra biyu, bai sāmi ruwan da ya yi kiran wani ya bā shi ba, sa'an nan kuma ya hađu da azābar da take zai iya bāyar da dukan abin da ya mallaka dōmin ya yi fansar kansa da ita.

19. Shin, fa, wanda yake sanin cêwa lalle abin da aka saukar zuwa gare ka daga Ubangijinka ne gas-kiya yanâ zama kamar wanda yake makâho? Abin sani kawai, masu hankali sù ke yin tunâni.

20. Sû ne wadanda suke cikâwa da alkawarin Allah, kuma bâ su warware alkawari.

21. Kuma sù ne wadanda suke sâdar da abin da Allah Ya yi umurni da shi dômin a sâdar da shi, kuma sunâ tsôron Ubangijinsu, kuma sunâ tsôron mummûnan bincike.

22. Kuma wadanda suka yi hakuri dômin nêman yardar Ubangi-jinsu, kuma suka tsayar da salla, kuma suka ciyar da abin da Muka arzûta su da shi, a asirce da bay-yane, kuma sunâ tunkude mummu-nan aiki da mai kyau. Wadancan sunâ da âkibar gida mai kyau.

23. Gidâjen Aljannar zama, sunâ shigarsu, sù da wadanda suka kyau-tatu daga iyâyensu, da mâtansu da züriyarsu. Kuma malâ'iku sunâ shiga zuwa gunsu ta kôwace kôfa.

24. “Aminci⁽¹⁾ ya tabbata a kan-ku sabôda abin da kuka yi wa hakuri. Sabôda haka madalla da ni'imar âkibar gida.”

25. Kuma wadanda⁽²⁾ suka war-ware alkawarin Allah daga bâyan

* أَفَمَنْ يَعْلَمُ أَنَّا أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ لَهُ مَا كَانَ
هُوَ أَعْمَلُ إِنَّمَا يَذَّكُرُ أُولُوا الْأَلْبَابِ ١٥

الَّذِينَ يُوقِنُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَلَا يَنْصُونَ الْمَيْتَقَ ٦٦

وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمْرَ اللَّهَ بِهِ أَنْ يُوصَلَ
وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ ٦٧

وَالَّذِينَ صَبَرُوا أَتَيْتَهُمْ رَبِّهُمْ وَأَقَامُوا
الصَّلَاةَ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرَّاً وَعَلَانِيَةً
وَيَدْرُؤُنَ يَالْحَسَنَةَ أُولَئِكَ لَهُمْ
عَبْقَى الدَّارِ ٦٨

جَئْتُ عَدِنَ يَدْخُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ إِبَاهِهِ
وَأَزْوَجَهُمْ وَذَرَتِهِمْ وَالْمُلَكَّةُ يَدْخُلُونَ
عَيْمَهُمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ ٦٩

سَلَمَ عَيْتَكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنَعِمَ عَبْقَى الدَّارِ ٧٠

وَالَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ

(1) Sallamar malâ'iku a kansu idan sun shiga a gare su, ita ce su ce musu “Aminci ya tabbata a gare ku”.

(2) Bayânin sifföfin wadanda suka ki karbar kiran Allah. Watau akasin wadanda aka yi bayaninsu a bâyâ.

fulla shi, kuma sunā yanke abin da Allah Ya yi umurni da shi dōmin a sādar da shi kuma sunā barna a cikin kasar. Wadancan sunā da wata la'ana, kuma sunā da mūnin gida.

26. Allah ne Yake⁽¹⁾ shimfida arziki ga wanda Yake so, kuma Yanā kuntatāwa. Kuma sun yi farin ciki da rāyuwar dūniya, alhali kuwa rāyuwar dūniya ba ta zama ba dangane ga ta Lāhira fāce jin dādi kadan.

27. Kuma wandanda suka kāfirta, sunā cēwa, "Don me ba a saukar da wata āyā ba a kansa daga Ubangijinsa?" Ka ce, "Lalle ne Allah Yanā batar da wanda Yake so kuma Yanā shiryar da wanda ya tūba zuwa gare Shi."

28. Wadanda suka yi īmāni kuma zukātansu sukan natsu da ambaton Allah.⁽²⁾ To, da ambaton Allah zukāta suke natsuwa.

29. Wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata aiki nagari, farin ciki yā tabbata a gare su, da kyakkyawar makōma.

30. Kamar wancan ne Muka aika ka a cikin al'umma wanda take wadansu al'ummai sun shūde daga gabaninta, dōmin ka karanta musu

مِيَثَقَهُ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمْرَ اللَّهُ بِهِ حَلَّ
يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ لَهُمْ
الْعَنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ﴿٦﴾

اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَفَرِحُوا
بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَا الْحَيَاةُ إِلَّا خُرُقٌ إِلَّا
مَعَ ﴿٧﴾

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّا نَزَّلْنَا عَلَيْهِ آيَةً
مِن رَّبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ يُصْلِلُ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي
إِلَيْهِ مَن أَنَابَ ﴿٨﴾

الَّذِينَ إِيمَنُوا وَتَطَهَّرُوا فُلُوْبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ
الَّذِينَ لَا يَذْكُرُ اللَّهَ تَطَهَّرُوا فُلُوْبُهُمْ ﴿٩﴾

الَّذِينَ إِيمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طَوَّيَ لَهُمْ
وَحْسُنُ مَقَابِ ﴿١٠﴾

كَذَلِكَ أَرْسَلْنَاكَ فِي أُمَّةٍ قَدْ خَلَّتْ مِنْ
قَبْلِهَا أُمَّمٌ لَّمْ يَتَّلَعَّلُوا عَلَيْهِمُ الَّذِي أَوْحَيْنَا

(1) Ta'akībi da tambīhi ne da kārin bayāni ga mai hankali dōmin ya zābura ga karbar kirān Allah.

(2) Ambaton Allah, shī ne hukunce-hukuncenSa ga kōme. Umar dan Khattāb ya ce, "Mafisicin ambaton Allah, shī ne wanda aka yi a wurin umurninSa ko haninSa. Wanda yake yin zikirin bāki bā da yanā aiki da hukunce-hukuncen Allah ba a cikin ibādarsa da mu'amalarsa, to, shī mai izgili kawai ne da sūnan Ubangijinsa, ba mai yin zikiri ba ne.

abin da Muka yi wahayi zuwa a gare ka, alhāli kuwa sū, sunā kāfirta da Rahamān.⁽¹⁾ Ka ce, “Shi ne Ubangijīna, bābu abin bautāwa fāce Shi, a gare Shi na dōgara, kuma zuwa gare Shi tūbāta take.”

31. Kuma dā lalle an saukar da wani littafi abin karatu wanda ake tafiyar da duwātsu game da shi, kō kuma aka yanyanke kasa da shi, ko kuwa aka yi magana da matattu da shi (dā ba su yi īmāni ba). Ā'a ga Allah al'amari yake gabā daya! Shin fa, wadanda suka yi īmāni ba su yanke tsammāni ba da cēwa, dā Allah Yā so, dā Yā shiryar da mutāne gabā daya? Kuma wadanda suka yi kāfirci ba zā su gushe ba wata masīfa tanā samun su sabōda abin da suka aikata, kō kuwa ka sauka⁽²⁾ kusa da gidājēnsu, har wa'adin Allah Ya zo. Kuma lalle ne Allah bā ya sābā wa lōkacin alkawari.

32. Kuma lalle ne, hakīka, an yi izgili da Manzanni kāfinka, sai Na yi jinkiri ga wadanda suka kāfirta, sa'an nan Na kāma su. To, yāya ukūbāTa take?

33. Shin fa, Wanda Shī Yake tsaye a kan kōwane rai game da abin da ya tanada (zai zama kamar wanda ba haka ba)? Kuma suka

إِنَّكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمَنِ قُلْ هُوَ رَبِّ الْأَلَّهِ
إِلَّا أَلَّهُ عَلَيْهِ تَوْكِيدُتْ وَإِنَّهُ مَتَابٌ

وَلَوْلَآنْ قُرْئَ إِنَّا سَيَرَتْ بِهِ لِلْجَبَالُ أَوْ قُطْعَتْ بِهِ
الْأَرْضُ أَوْ كُلِّمَ بِهِ الْمَوْقِعُ كُلَّمَ اللَّهُ الْأَمْرُ
جَيْهَا فَلَمْ يَأْتِيْسِ الَّذِينَ ءَامَنُوا أَنْ لَوْسَاءَ
اللَّهُ لَهَدَى الْأَنْسَ جَمِيعًا وَلَا يَرَأُ الَّذِينَ
كَفَرُوا تُصِيبُهُمْ بِمَا صَنَعُوا قَارِعَةٌ أَوْ
تَحْمُلُ قَرِبَاتِنْ دَارِهِمْ حَتَّى يَأْتِيَ وَغَدَّ اللَّهُ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْلُفُ الْمِيعَادَ

وَلَقَدْ أَسْتَهِزَ بِرُسُلِنْ قَبْلَكَ فَأَمْلَيْتُ
لِلَّذِينَ كَفَرُوا شَمَّأَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ
عِقَابٌ

أَفَمَنْ هُوَ قَاهِرٌ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ
وَجَاعَلُو اللَّهُ شُرَكَاءَ قُلْ سَمُوهُمْ أَمْ تُدْعِونَهُمْ

(1) Sūnan Allah Rahmān, daga rahama, watau Mai Rahama wadda yake dukan alhēri yanā shiga a cikin ma'anarta a wajen halitta da rāywa da bāyar da lāfiya da shiryarwa. Mafī girman ni'imarSa shī ne aikōwar Manzon Allah daga gare Shi zuwa gare mu. Kāfirai ba su yi tunāni ba a kan wadannan rahamōmi, balle su yi gödiya, sabōda haka sai kāfirci suke yi.

(2) Annabi ya sauva kusa da gidājen Kuraishāwa a rānar būde Makka. Kuma wannan hukunci yanā nan yanā aiki ga māsu kiyayya da addini, kulum masīfu sunā aukuwa a kansu har rānar da Musulunci ya rinjāye su.

sanya abōkan tārarrya ga Allah! Ka ce, "Ku ambaci sūnāyensu." Ko kunā bai wa Allah lābāri ne game da abin da bai sani ba a cikin kasa? Kō da bayyananniyar magana kuke yin shirka, (banda a cikin zūciya)? Ā'a, an dai kawāta wa wadanda suka kāfīrtā mākircinsu, kuma an kange su daga hanya. Kuma wanda Allah Ya batar, to, bābu wani mai shiryarwa a gare shi!

34. Sunā da wata azāba a cikin rāyuwar dūniya, kuma hāfi'ka azābar Lāhira ce mafī tsanani, kuma bābu wani mai tsare su daga Allah.

35. Misālin Aljanna wadda aka yi alkawarinta ga māsu takawa, kōramu sunā gudāna daga farkashinta. Abincinta yana madawwami da inuwarta. Waccan ce ākibar wadanda suka yi takawa, kuma ākibar kāfirai, ita ce wuta.

36. Kuma wadanda Muka bā su Littāfi sunā farin ciki da abin da aka saukar zuwa gare ka, kuma daga fungiyöyi akwai mai musun sāshensa. Ka ce, "Abin sani kawai, an umurce ni da in bauta wa Allah, kuma kada in yi shirka da Shi. Zuwa gare Shi nake kira, kuma zuwa gare Shi makōmata take."

37. Kuma kamar wancan ne Muka saukar da shi,⁽¹⁾ Hukunci a cikin Lārabci. Kuma lalle ne idan kā bi son zuciyöyinsu a bāyan abin da ya zo maka na ilmi, bābu wani

يَمَا لِيْعَلَّمَ فِي الْأَرْضِ أَمْ يَظْهِرُ مِنَ الْقَوْلِ
بَلْ رِئَنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مَكْرُهٌ وَصُدُّوا عَنِ
السَّبِيلِ وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ فَقَاتَهُ مِنْ هَذِهِ^{٢٧}

لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابٌ الْآخِرَةِ
أَشَقُّ وَمَا الْهُمْ بِمِنْ حَاجَةٍ إِلَيْنَا وَاقِ^{٢٨}

* مَثَلُ الْجَنَّةِ أَتَيْ وَعْدَ الْمُتَّقُونَ تَجْرِي مِنْ
تَحْتَهَا الْأَنْهَرُ أَكُلُّهَا دَائِمٌ وَظَاهِرًا
تَلَكَ عَقْبَى الَّذِينَ آتَيْ قُرْآنًا وَعَقْبَى
الْكَافِرِينَ النَّارُ^{٢٩}

وَالَّذِينَ أَتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَفْرُّوْنَ بِمَا
أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ وَمِنَ الْأَخْرَىٰ مَنْ يُكَرِّرُ
بَعْضَهُ وَقُلْ إِنَّمَا أَمْرُنَا أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا
أُشْرِكَ بِهِ إِلَيْهِ أَدْعُو وَإِلَيْهِ مَعَابٍ^{٣٠}

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَا هُكْمًا عَرَبِيًّا وَلِنِ اتَّبَعَتْ
أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ مَا جَاءَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ

(1) Kamar yadda littattafan farko suke, haka Alkur'āni yake daga Allah, sai dai shi Alkur'āni an saukar da shi a cikin Lārabci.

masōyi a gare ka mai kāre ka daga Allah, kuma bābu matsari.

38. Kuma lalle ne, hākiķa, Mun aika wadansu manzanni daga gabāninka, kuma Muka sanya mātan aure a gare su da zūriyya, kuma ba ya kasancēwa ga wani Manzo ya zo da wata āyā, sai da iznin Allah. Ga kōwane ajali⁽¹⁾ akwai littāfi.

39. Allah Yanā shāfe abin da Yake so, kuma Yanā tabbatarwa, kuma a wurinSa asalin Littāfin yake.

40. Kuma imma lalle Mu nūna⁽²⁾ maka sāshen abin da Muke yi musu wa'adi, kō kuwa lalle Mu karbi ranka, to, abin sani kawai, iyarwa ce a kanka, kuma hisābi yana gare Mu.

41. Shin, kuma ba su gani ba cēwa, lalle ne, Muna jē wa ḫasar (su), Munā rage ta daga gēfunanta? Kuma Allah ne Yake yin hukuncinSa. Babu mai bincike ga hukuncinSa. Kuma Shī ne Mai gaggāwar sakamako.⁽³⁾

(1) Aikōwar Manzanni da littattafai ba ya hana Allah Ya aiko wani Manzo daga bāya da wani littāfi wanda ya shāfe abin da yake cikin littattafan farko. Allah Yā tabbatar da abin da Yake so na hukunce-hukuncen da suka gabāta dōmin dōgēwar aikinsu ga mutāne har yanzu, kuma Ya shāfe abin da Yake so sabōda amfāninsu da hukuncinsu yā shige, sabōda wata hikima de Allah Ya sani, amma asalin littattafan duka wanda bā zai canja ba, a cikin sanin Allah, yanā wurinSa.

(2) Idan Mun so Mu yi musu azāba a gaban idonka zā Mu yi musu, kuma idan Mun so Mu jinkirta musu har a bāyan kā mutu, wannan bā aikinka ba ne, nāMu ne. Abin da yake aikinka shī ne iyar da manzanci kawai. Yin hisābi a kansu alhakin Allah dai ne.

(3) Gaggāwar sakamako ga wanda ya kī bin umurnin Allah wanda AnnabinSa ya iyar zuwa gare shi. Asalin hisābi, shi ne bincike dōmin a sāmi abin da aka yi na alhēri kō na sharii, amma abin da ake nufi a nan, makasüdin bincike, shī ne sakamako da alhēri kō da azāba gwargwadon nufinSa.

١٣ ﴿٦﴾ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا وَاقِٰ

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا مُّذْكُورَةً وَمَا كَانَ رَسُولٌ أَنْ يَأْتِي بِعَايَةً إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ ﴿٧﴾

يَمْحُوا اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثْبِتُ وَعِنْدَهُ دُرُّ الْكِتَبِ ﴿٨﴾

وَلَنْ مَأْرُثَتَكَ بَعْضَ الَّذِي تَعْدُ هُنْهُ أَفْ تَوَفَّيْتَكَ فَإِنَّمَا عَيْنَكَ الْبَلْغُ وَعَيْنَنَا الْحِسَابُ ﴿٩﴾

أَوْ تَبَرَّأُ أَنَّا نَقِيَ الْأَرْضَ نَتَقْصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مَعِيقَ لِحُكْمِهِ وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٠﴾

42. Kuma lalle ne, wafanda suke a gabāninsu sun yi mākirci. To, ga Allah mākircin yake gabā dāya. Ya san abin da kōwane rai yake tānda. Kuma kāfirai zā su sani, ga wāne ākibar gida take.

43. Kuma wafanda suka kāfirta sunā cēwa, "Ba a aiko ka ba." Ka ce, "Allah Yā isa zama Shaida a tsakānina da tsakāninku, da wanda yake a wurinsa akwai ilmin⁽¹⁾ Littāfi."

وَقَدْ مَكَرَ الظَّالِمُونَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيْهُمْ الْمُكْثُرُ
جَمِيعًا عَلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ وَسَيَعْلَمُ
الْكُوْنُ فَلَمَنْ عُقْبَى الدَّارِ ١٥

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُ مُرْسَلٌ أَقْرَبُ
كَفَنِي بِاللَّهِ شَهِيدًا يَتَّبِعُهُ وَيَنْكُمْ وَمَنْ
عِنْدَهُ دِرْعَةٌ الْكَتَبِ ٤٢

SŪRATU IBRĀHĪM

سُورَةُ إِبْرَاهِيمَ

Tanā karantar da yadda ake yin wa'azi da shiryarwa a game da abin da ya auku ga al'ummōmin da suka shūde, na kwarai da miyāgu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. A. L. R. Littāfi ne, mun sau-kar da shi zuwa gare ka dōmin ka fitar da mutāne daga duhunhuna zuwa ga haske, da iznin Ubangi-jinsu, zuwa ga tafarkin Mabuwāyi, Abin gōdēwa.

الرَّكِبَتُ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ
مِنَ الظُّلْمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَيْهِ
صَرَطُ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ١

(1) Allah Yā isa zama Shaida, haka wanda yake a kan wani ilmi daga Allah kamar Yahūdu da Nasāra sunā isa zama shaida a tsakānīna da ku a kan gaskiyar da'awāta cēwa nī abin aikōwa ne daga Allah zuwa gare ku, dōmin akwai wannan magana a cikin littattafanku.

2. Allah, Wanda Yake Yanā da abin da ke cikin sammai da cikin kasa. Kuma bone yā tabbata ga kāfirai daga azāba mai tsanani.

3. Wadanda suka fi son rāyuwar dūniya fiye da ta Lāhira, kuma sunā kangēwa daga hanyar Allah, kuma sunā nēman ta karkace. Wasfangan na a cikin bata mai nīsa.

4. Kuma ba Mu aika wani Manzo ba fāce da harshen mutānensa, dōmin ya bayyana musu. Sa'an nan Allah Ya batar da wanda Yake so, kuma Ya shiryar da wanda Yake so. Kuma Shī ne Mabuwāyi, Mai hiki-ma.

5. Kuma lalle ne, hakīka, Mun aika Mūsā game da āyōyin Mu cēwa, "Ka fitar da mutānenka daga duhu zuwa ga haske. Kuma ka tunar musu da kwānukan (musi-fun) Allah." Lalle ne a cikin wangan akwai āyōyi dōmin dukan mai yawan hakuri, mai gōdiya.

6. Kuma a lōkacin da Mūsā ya ce wa mutānensa, "Ku tuna ni'imar Allah a kanku, a lōkacin da Ya tśirar da ku daga mutānen Fir-auna, sunā yi muku mummunar azāba, kuma sunā yanyanka diyan-ku, kuma sunā rāyar da mātanku. Kuma a cikin wangan akwai jarra-bawa mai girma daga Ubangi-jinku."

7. Kuma a lōkacin da Uban-gijinku Ya sanar, "Lalle ne idan kun gōde, hakīka, Inā kāra muku, kuma lalle ne idan kun kāfirta, hakīka azābā Ta, tabbas, mai tsanani ce."

اللَّهُ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ وَمَنْ يَرِدُ لِلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ
شَدِيدٌ ﴿٦﴾

الَّذِينَ يَسْتَحْيِبُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى
الْآخِرَةِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
وَيَتَغُونُهَا عَرَجًا أَوْ أَنْكِفًا فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿٧﴾
وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا لِيسَانَ
قَوْمِهِ لِيُسَيِّرَ لَهُمْ فَيُضَلِّلُ اللَّهُ مِنَ
إِشَاءَ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْزَى
الْحَكِيمُ ﴿٨﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِيَعَائِدَتِنَا أَنَّ أَخْرِيجَ
قَوْمَكَ مِنَ الظُّلْمَاتِ إِلَى النُّورِ
وَدَكَرَهُمْ بِيَأْتِيمِ اللَّهِ إِذَا فِي ذَلِكَ
لَا يَكِنْ لِكُلِّ صَبَارٍ شَكُورٍ ﴿٩﴾

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِرَبِّهِ أَذْكُرْ رُؤْنَيْعَمَةَ
الَّهُ عَلَيْهِ كُمْ إِذْ أَنْجَحَ كُمْ مِنْ إِلَى
فِرْعَوْنَ يَسُومُوكُمْ كُمْ سُوءَ الْعَذَابِ
وَيُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَ كُمْ وَيَسْتَحْيُونَ
إِنَّهُمْ كُمْ وَفِي ذَلِكَ كُمْ بَلَاءٌ مِنْ
رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿١٠﴾

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِنْ شَكَرُوكُمْ
لَا زَيْدَنَكُمْ وَلَئِنْ كَفَرُوكُمْ لَعَذَابٍ
لَشَدِيدٌ ﴿١١﴾

8. Kuma Mūsā ya ce, “Idan kun kāfirta, kū da wadanda suke a cikin kasa, gabā daya, to, lalle ne Allah, hakīka Mawadāci ne, Mai yawan gödiya.”

9. Shin, läbārin wadanda suke a gabāninku, mutānen Nūhu da Adāwa da Samūdawa, bai zo muku ba? Kuma da wadanda suke daga bāyansu bābu wanda yake sanin su fāce Allah? Manzanninsu sun jē musu da hujjōji mabayyana, sai suka mayar da hannayensu a cikin bākunansu, kuma suka ce, “Lalle ne mū, mun kāfirta da abin da aka aiko ku da shi. Kuma lalle ne mū, hakīka, munā a cikin shakka da abin da kuke kirān mu zuwa gare shi, mai sanya kōkanto.”

10. Manzanninsu suka ce, “Ashe, akwai shakka a cikin (sha-anin) Allah, Mai kāga halittar sammai da kasa, Yanā kirān ku dōmin Ya gāfarta muku zunubanku, kuma Ya jinkirta muku zuwa ga ajali ambatacce?” Suka ce, “Ba ku zama ba fāce mutāne misālinmu, kuma nufinku ku kange mu daga abin da iyāyenmu suka kasance sunā bau-tāwa, sai ku zo mana da dalīli mabayyani.”

11. Manzanninsu suka ce musu, “Ba mu zama ba fāce mutāne misālinku, kuma amma Allah Yanā yin falala a kan wanda Yake so daga bāyinSa, kuma bā ya kasancēwa a gare mu, mu zo muku da wani dalīli fāce da iznin Allah. Kuma ga Allah sai müminai su dōgara.

وَقَالَ مُوسَى إِن تَكْفُرُوا أَنْتُمْ وَمَنْ
فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِّيْ حَمِيدٌ ﴿٨﴾

الْمَرْيَاتُ كُلُّهُمُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ قَوْمٌ
نُوحٌ وَعَادٍ وَثَمُودٍ وَالَّذِينَ مِنْ
بَعْدِهِمْ لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ جَاءَهُمْ
رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرَدُوا أَيْدِيهِمْ فِي
أَفْوَاهِهِمْ وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أَرْسَلْنَا
بِهِ وَإِنَّا لَنَا شَاكِرُونَ مَا دُعْنَا إِلَيْهِ
مُرِيبٌ ﴿٩﴾

* قَالَ رُسُلُهُمْ أَفِي اللَّهِ شَكٌ فَأَطْرَبَ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ يَدْعُوكُمْ لِيَغْفِرَ لَكُمْ
مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُؤْخِرُكُمْ إِلَى أَجَلٍ مُسَمِّىٍ
قَالُوا إِنَّا أَنْشَأْنَا إِلَيْسَرًا قَشْلَاتِرْيُدُونَ أَنَّ
تَصْدُونَا عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ أَبَاؤُنَا فَأَنْتُونَا
سُلْطَانٌ مُّبِينٌ ﴿١٠﴾

قَالَ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِنَّنَّا هُنَّ الْأَبَشَرُ
مُشْلُكُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَمْنُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ
مِنْ عَبْدَاهُ وَمَا كَانَ لَنَا أَنْ نَأْرِيكُمْ
سُلْطَانٍ إِلَّا يَأْذِنُ اللَّهُ وَعَلَى اللَّهِ
فَلَيَسْتَوْكَلُ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

12. "Kuma mēne ne a gare mu, bā zā mu dōgara ga Allah ba, alhāli kuwa hakīka Yā shiryar da mu ga hanyōyinmu? Kuma lalle ne munā yin hakuri a kan abin da kuka cūtar da mu, kuma ga Allah sai māsu dōgaro su dōgara."

13. Kuma wadanda suka kāfīrta suka ce wa Manzanninsu, "Lalle ne munā fitar da ku daga kasarmu, kō kuwa hakīka, kunā kōmowa a cikin addininmu." Sai Ubangijinsu Ya yi wahayi zuwa gare su, "Lalle ne, Munā halakar da azzālumai."

14. Kuma hakīka, Munā zaunar da ku ga kasa a bāyansu. Wancan ne abin gargadī ga wanda ya ji tsōron matsayiNa, kuma ya jí tsōron kyacēwāTa.

15. Kuma suka yi addu'ar alfānu.⁽¹⁾ Kuma kōwane kangararre mai tsaurin kai ya tābe.

16. Daga bayansa akwai Jähannama, kuma anā shāyar da shi daga wani ruwa, surkin jini.

17. Yanā kwankwadarsa, kuma bā ya jin sauķin hadiyarsa, kuma mutuwa ta jē masa daga kōwane wuri, kuma bai zama mai mutuwa ba, kuma daga bāyansu akwai azāba mai kauri.

18. Misālin wadanda suka kāfīrta da Ubangijinsu, ayyukansu sun yi kama da tōka wadda iska ta yi tsananin bugāwa da ita a cikin yini mai gūguwa. Bā su iya amfāni

وَمَا لَنَا أَلَا اتَّوْكَلَ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدَنَا
سُبْلًا وَلَصِيرَنَّ عَلَى مَاءِ اذْيَسْمُونَا وَعَلَى
اللَّهِ فَلَيَسْتَوْكَلَ الْمُتَوَكِّلُونَ ١٦

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرَسُولِهِ لَنَخْرُجَنَّكُمْ
مِّنْ أَرْضِنَا وَلَنَعُودُنَّ فِي مَلَيْنَا فَأَوْحَى
إِنَّهُمْ رَذُّهُمْ لَنَهْلَكَنَّ الظَّالِمِينَ ١٧

وَلَسْتُ كَشِئُكُمُ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ
ذَلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي وَخَافَ
وَعَيْدَهُ ١٨

وَاسْفَتَهُوَ وَخَابَ كُلُّ جَهَارٍ عَنِيدٍ ١٩

مِنْ وَرَآءِهِ جَهَنَّمْ وَسَقَى مِنْ مَاءِ صَدِيدٍ ٢٠

يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكُادُ يُسْيِغُهُ وَيَأْتِيهِ
الْمَوْتُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ
وَمِنْ وَرَآءِهِ عَذَابٌ غَلِظٌ ٢١

مَثْلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ أَعْمَلُهُمْ
كَرِمًا إِذَا شَدَّدَتْ بِهِ الْرِّيحُ فِي يَوْمٍ
عَاصِفٍ لَا يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا عَلَى

(1) Kōwane bangare ya yi addu'ar alfānu ga abin da yake gani gaskiyarsa. Annabāwa suka yi alfānu da Allah, kuma mutānensu suka yi da abin da suke zato alhēri a gare su.

daga abin da suka yi tsirfa a kōme. Wancan ita ce bata mai nīsa.

19. Shin, ba kā gani ba cēwa lalle ne Allah Yā halicci sammai bakwai da kasa da mallakarSa.⁽¹⁾ Idan Yā so zai tafiyar da ku, kuma Ya zo da wata halitta sābuwa.

20. Kuma wancan bai zama mabuwāyi ba ga Allah.

21. Kuma suka bayyana ga Allah gabā daya, sai māsu rauni suka ce wa wafanda suka kangara, “Lalle ne mū, mun kasance māsu bi a gare ku, to, shin, kū māsu kārēwa ga barinmu ne daga azābar Allah daga wani abu?”⁽²⁾ Suka ce, “Dā Allah Ya shiryar da mu, dā mun shiryar da ku, daidai ne a kanmu, mun yi rāki ko mun yi haķuri bā mu da wata mafaka.”

22. Kuma Shaidan ya ce a lōkacin da aka kāre al'amarin, “Lalle ne Allah Ya yi muku wa'adi, wa'adin gaskiya, kuma na yi muku wa'adi, sa'an nan na sābā muku. Kuma bābu wani dālīl a gare ni a kanku fāce na kira ku, sa'an nan kun karba mini. Sabōda haka kada ku zarge ni, kuma ku zargi kanku. Ban zama mai amfaninku ba, kuma ba ku zama māsu amfānīna ba. Lalle na barranta da abin da kuka hada ni da shi gabanin wannan (matsayi).

شَيْءٌ ذَلِكَ هُوَ الظَّلَلُ الْبَعِيدُ ﴿٦﴾

أَنَّرَ أَنَّهُ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ
بِالْحَقِّ إِنْ يَشَاءُ يُدْهِكُهُ وَيَأْتِ بِمَخْلُقٍ
جَدِيدٍ ﴿٧﴾

وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ﴿٨﴾

وَبَرَزَ وَلِلَّهِ جَيْعَانًا قَالَ الْضَّعَفُ لِلَّذِينَ
أَسْتَكْبِرُوا إِنَّا كُنَّا بِعَاقِبَةِ أَشْرٍ
مُغْنُونَ عَنَّا مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ
قَالُوا لَوْهَدَنَا اللَّهُ لَهُدَىٰ تَكُُمْ سَوَاءٌ
عَيْنَانَا أَجْرَيْنَا أَمْ صَرَبْرَانَا مَا لَنَا مِنْ
مَّحِيصٍ ﴿٩﴾

وَقَالَ الشَّيْطَنُ لَمَا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ
وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ وَوَعَدْنَاكُمْ
فَأَخْلَقْنَاكُمْ وَمَا كَانَ لِعَيْنَكُمْ
مِنْ سُلْطَنٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْنَاكُمْ فَأَسْجَبْنُمْ
لِي فَلَآتُلَوْمُونِي وَلَوْمُوا نَفْسَكُمْ مَا أَنْ
يُمْصِرِّخُ كُمْ وَمَا أَنْتُ بِمُصْرِخٍ إِنِّي
كَفِرْتُ بِمَا أَشَرَّكُتُمُونِ مِنْ قَبْلُ إِنِّي

(1) Dālīl ne a kan kāfircin kāfirai ba ya rage mulkin Allah da kōme, dōmin bā su iya fita daga halittar sammai da kasa, wafanda Allah Ya halitta da abin da yake mallakarSa.

(2) Muhāwarar 'yan wuta a tsakānin mabiya da shūgabannin kāfirci.

Lalle azzālumai sunā da azāba mai radadi.”⁽¹⁾

23. Kuma aka shigar da wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyuka na ƙwarai, a gidājen Aljanna, kōramu sunā gudāna daga karkashinsu, sunā madawwama a cikinsu da iznin Ubangijinsu, gaisuwarsu a cikinta “Salām”, (wātau Aminci).

24. Shin, ba ka ganī ba, yadda Allah Ya buga wani mīsali, kalma mai kyau⁽²⁾ kamar itāciya ce mai kyau, asalinta yanā tabbatacce, kuma rēshenta yanā cikin sama?

25. Tanā bāyar da abincinta a kōwane lōkaci da iznin Ubangijinta! Kuma Allah Yanā buga misāli ga mutāne, mai yiwuwa ne, sunā tunāwa.

26. Kuma mīsalin kalma mu-mmūna⁽³⁾ kamar itāciya mummmuna ce, an tumbuke ta daga bisa ga kasa, bā ta da wata tabbata.

27. Allah Yanā tabbatar da wadanda suka yi īmāni da magana tabbatacciya a cikin rāyuwar dūniya, da cikin Lāhira. Kuma Allah Yanā batar da azzālumai, kuma Allah Yanā aikata abin da Yake so.

الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦﴾

وَأَدْخِلُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَرُ حَلِيلِينَ فِيهَا يَادِنٌ رَبِّهِمْ تَحْيَيْهُمْ فِيهَا سَلَمٌ ﴿٧﴾

الَّذِي رَكِعَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلْمَةً طَيِّبَةً كَشْجَرَةً طَيِّبَةً أَصْلُهَا شَابِيتٌ وَفَرَعُهَا فِي السَّمَاءِ ﴿٨﴾

تُوقِّيُّ أَكْلَهَا كُلُّ حِينٍ يَادِنٌ رَبِّهِمْ وَضَرِبَ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٩﴾

وَمَثُلٌ كَلْمَةٍ حَيِّشَةٍ كَشَجَرَةٍ حَيِّشَةٍ أَجْتَنَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَارِيرٍ ﴿١٠﴾

يُشَيِّثُ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا بِالْقَوْلِ الْثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُبَلِّغُ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ ﴿١١﴾

(1) Hudubar Shaidan ga mabiyansa, a cikin wuta, a bāyan an yi muhawara a tsakānin mabiya da shugabannin kāfirci, sāshe yanā la'antar sāshe har abu ya kai ga Shaidan, watau Iblis. Shi kuma ya tāshi ya yi wannan huđuba dōmin ya kāra musu bañin ciki a kan wani.

(2) Kalma mai kyau ta addini tanā da asali, kamar itāciyar dabīno ce.

(3) Kalma ta kāfirci, bā ta da asali, kamar gunar shānu ce.

28. Shin, ba ka lura ba da wadanda suka musanya⁽¹⁾ ni'imar Allah da kâfirci, kuma suka saukar da mutânensu a gidan halaka?

29. Sunâ fônuwa a wutar Jahnama, kuma tir da matabbatarsu.

30. Kuma suka sanya wa Allah kîshiyöyi, dömin batarwa daga hanyarSa. Ka ce, "Ku ji dâdfi, sa'an nan, lalle ne, makômarku wutar ce."

31. Ka ce wa bâyîNa wadanda suka yi ìmâni su tsayar da salsa kuma su ciyar daga abin da Muka arzûta su, a asirce da bayyane, daga gabânin wani wuni ya zo, bâbu ciniki a ciki, kuma bâbu abôtaka.

32. Allah ne Wanda Ya halicci sammai da kasa, kuma Ya saukar da ruwa daga sama, sa'an nan Ya fitar game da shi, daga 'ya'yan itâce, arziki dömkuku, kuma Ya hörê jirgin ruwa dömin ya yi gudu a cikin têku da umurninSa, kuma Ya hörê muku köguna.

33. Kuma Ya hörê muku rânâ da watâ sunâ madawwama biyu, kuma Ya hörê muku dare da wuni.

34. Kuma Ya bâ ku dukan abin da kuka röke Shi, kuma idan kun fidaya, ni'imar Allah bâ zâ ku lissafe ta ba. Lalle ne mutum, hakîka, mai yawan zälunci ne, mai yawan kâfirci.

*الَّمَّا تَرَى لِلَّذِينَ بَدَلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ
كُفَّارًا وَأَحْلَوْا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ ﴿٢٨﴾

جَهَنَّمَ يَصْلُونَهَا وَيُئْسَ أَقْرَارُ ﴿٢٩﴾

وَجَعَلُوا لِلَّهِ أَنَّدَادًا لَّيَضْلُّوا عَنْ سَبِيلِهِ
فُلْ تَمَتَّعُوا إِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ ﴿٣٠﴾

قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ إِمَّا تُؤْتَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَيُفْقِدُوا مَارَزَقَهُمْ سِرَّاً وَعَلَانِيَةً مِّنْ قَبْلِ
أَنْ يَأْتِيَ يَوْمَ لَآبِيعَ فِيهِ وَلَا خَلَلَ ﴿٣١﴾

الَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ
الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَّكُمْ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلَكَ
لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَسَخَّرَ لَكُمُ
الْأَنْهَارَ ﴿٣٢﴾

وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَأْبِينَ ﴿٣٣﴾
وَسَخَّرَ لَكُمُ الْأَنْيَنَ وَالنَّهَارَ ﴿٣٤﴾

وَإِنَّكُمْ مَنْ كُلَّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِنْ
تَعْدُوا نِعْمَتَ اللَّهِ لَا يُخْصُّهَا إِنَّ الْإِنْسَنَ
لَظَّلْمُوْ كَفَّارٌ ﴿٣٥﴾

(1) Kuraishâwa wadanda Allah Ya yi musu ni'imar zama a cikin hurumin Allah da aminci da Ya zuba a kansu da albarku, sun musanya gödiya da kâfirci a lôkacin da suka karyata Manzon Allah. Sun saukar da mutânensu a gidan halaka a Badar.

35. Kuma a lōkacin da Ibrāhīm ya ce, "Yā Ubangijina! Ka sanya wannan gari⁽¹⁾ amintacce, kuma Ka nisanta ni, nī da diyāna daga bauta wa gumāka.

36. "Yā Ubangijina! Lalle ne sū, sun batar da māsu yawa daga mutāne, sa'an nan wanda ya bi ni, to, lalle shi, yanā daga gare ni, kuma wanda ya sāba mini, to, lalle ne Kai Mai gāfara ne, Mai jin kai.

37. "Yā Ubangijinmu! Lalle ne ni, na zaunar da zūriyyata ga rāfi wanda ba ma'abūcin shūka ba, a wurin Dākinka, mai alfarma. Yā Ubangijinmu! Dōmin su tsayar da salla. Sai Ka sanya zukāta daga mutāne sunā gaggāwar bēgen zuwa gare su, kuma ka arzūta su daga 'ya'yan itāce, mai yiwuwa ne sunā gōdēwa.

38. "Yā Ubangijinmu! Lalle ne Kai, Kanā sanin abin da muke bōyēwa, da abin da muke bayyanāwa. Kuma bābu abin da yake bōyēwa ga Allah, daga wani abu a cikin fasa, kuma bābu a cikin sama.

39. "Gōdiya ta tabbata ga Allah Wanda Yake Ya bā ni, inā a cikin tsufa, Ismā'ilīa da Is'hāka. Lalle ne Ubangijina, hafīka, Mai jin addu'a ne.

40. "Yā Ubangijina! Ka sanya ni mai tsayar da salla. Kuma daga zūriyyata. Yā Ubangijinmu! Kuma Ka karbi addu'ata.

وَلَذِقَ الْبَرَهِيْرُ بِرَبِّ اجْعَلَ هَذَا الْبَلَدَ
عَامِنَا وَأَجْخَنِي وَبَيْنَ أَنْ تَقْبُدَ الْأَصْنَامَ ﴿٢٥﴾

رَبِّ إِنَّهُنَّ أَضَلَّانَ كَيْشَرَاتِنَ الْتَّائِسِ
فَنَّ تَعَنِّي فِي أَنَّهُ رَمِيٌّ وَمَنْ عَصَافِي فِي أَنَّكَ
غَفُورٌ حَمِيرٌ ﴿٢٦﴾

رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِيْ بِوَادِي عَنْزِيْرِيْ
رَبِّنَعَ عَنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمَ رَبَّنَالْقِيمُوْ
الْأَصْلَوَةَ فَاجْعَلْ أَعْدَادَهُ مِنَ الْتَّائِسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ
وَأَرْزُقْهُمْ مِنَ الشَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ ﴿٢٧﴾

رَبَّنَا إِنِّي أَنَّكَ تَعْلَمُ مَا لَحْفِي وَمَا لَعْلِيْ
عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴿٢٨﴾

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكَبِيرِ
إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٢٩﴾

رَبِّيْ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الْأَصْلَوَةَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِيْ
رَبَّنَا وَقَبَّلَ دُعَاءَيْ ﴿٣٠﴾

(1) Wannan gari watau Makka. Anā tunātar da Lārabāwa ga kākansu Ibrāhīm da addu'ar da ya yi sabōda garin Makka da mutānen garin da diyan Ismā'ilīa dōmin su wa'aztu.

41. "Yā Ubangijinmu! Ka yi gā-fara gare ni, kuma ga mahaiñāna, kuma da mūminai, a rānar da hisābi yake tsayāwa."⁽¹⁾

42. "Kuma kada ka yi zaton Allah Mai shagala ne daga abin da azzālumai suke aikatāwa. Abin sani kawai, Yanā jinkirta musu ne zuwa ga wani wuni, wanda idānuwa suke fita turu-turu a cikinsa.

43. "Sunā māsu gaggāwa, māsu daukaka kāwunansu zuwa sama, kiftawar ganinsu ba ta kōmāwa gare su. Kuma zukātansu wōfin-tattu."

44. Kuma ka yi gargadī ga mutā-ne ga rānar da azāba take jē musu, sai wadanda suka yi zālunci su ce, "Yā Ubangijinmu! Ka yi mana jinkiri zuwa ga wani ajali makusanci, mu karba wa kirankā, kuma mu bi Manzanni." (Allah Ya ce musu) "Ashe, ba ku kasance kun yi rantsu-wa ba daga gabāni, cēwa bā ku da wata gushēwa?

45. "Kuma kuka zauna a cikin gidājen wadanda suka zālunci kansu, kuma ya bayyana a gare ku yadda Muka aikata game da su, kuma Muka buga muku misālai."

46. Kuma lalle sun yi mākirci irin makircinsu, kuma a wurin Allah makircinsu yake, kuma lalle ne makircinsu yā kasance, hakīka, du-wātsu sunā gushēwa sabōda shi.

رَبَّنَا أَغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ

يَوْمَ يَقُومُ الْحَسَابُ ﴿٤١﴾

وَلَا تَخَسِّبَنَ اللَّهَ غَنِيلًا عَمَّا يَعْمَلُ
الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤْخَرُهُمْ لِيَوْمٍ شَخْصُ
فِيهِ الْأَبْصَرُ ﴿٤٢﴾

مُهَطِّعِينَ مُقْنِعِ رُءُوسِهِمْ لَا يَرْتَدُ
إِلَيْهِ طَرْفُهُمْ وَأَفِدَتُهُمْ هَوَاءٌ ﴿٤٣﴾

وَإِذْرِ أَنَّاسٍ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ
فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّا أَخْرَنَا إِلَى أَجَلٍ
قَرِيبٍ بِنُجْبَ دَعْوَاتِكَ وَبِتَبَاعِ الرُّسُلِ أَوْ لَهُ
تَكُونُوا أَقْسَمُّمُ مِنْ قَبْلِ مَا لَكُمْ
مِنْ زَوَالٍ ﴿٤٤﴾

وَسَكَنْتُمْ فِي مَسَكِنِ الَّذِينَ ظَلَمُوا نَفْسَهُمْ
وَتَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلَنَا بِهِمْ وَضَرَبَنَا
لَكُمُ الْأَمْثَالَ ﴿٤٥﴾

وَقَدْ مَكَرُوا مَكْرَهُمْ وَعَنَّ اللَّهَ مَكْرَهُ
وَإِنْ كَانَ مَكْرُهُمْ لِتَرْوَلَ مِنْهُ
الْجِبَالُ ﴿٤٦﴾

(1) A nan ne iyakar maganar shugabanmu Ibrāhīm da addu'arsa.

فَلَا تَنْحِسَبْتَ أَنَّ اللَّهَ مُخْلِفٌ وَعَدَهُ مُرْسَلٌ^{١٧}
إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو اِنْتِقَالٍ

يَوْمَ تَبَدَّلُ الْأَرْضُ عَيْنَ الْأَرْضِ
وَالسَّمَاءُتُ وَبِرْزُوا لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْفَهَارِ^{١٨}

وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُقْرَبِينَ فِي
الْأَصْفَادِ^{١٩}

سَرَابِيلُهُمْ مِنْ قَطَرَانٍ وَتَعْشَى وُجُوهُهُمُ الْنَّارُ^{٢٠}

لِيَحْرِزَنِي أَنَّ اللَّهَ كُلَّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ إِنَّ
اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ^{٢١}

هَذَا بَلَّغَنِ الْنَّاسَ وَلَيُنَذَّرُوا إِنَّهُ وَلَيَعْلَمُوا
أَنَّمَا هُوَ إِلَهٌ وَحْدَهُ وَلَيَذَرُوا أَلْأَبْيَكِ^{٢٢}

47. Saboda haka, kada ka kar-fafa zaton Allah Mai sâba wa'adin-Sa ne ga ManzanninSa. Lalle ne Allah ne Mabuwâyi, Ma'abûcin azâbar râmuwa.

48. A rânar da ake musanya kasa⁽¹⁾, bâ kasar nan ba, da sammai kuma su bayyana ga Allah Makadaici, Mai tanâwasawa.

49. Kuma kana ganin mâsu laifî, a rânar nan, sunâ wadanda aka yi wa ciri daidai a cikin marûruwa.

50. Rigunansu daga farar wutâne, kuma wuta ta rufe fuskôkinsu.

51. Dômin Allah Ya sâkâ wa kôwane rai da abin da ya tsuwur-wurta. Lalle ne, Allah Mai gag-gâwar hisâbi ne.

52. Wannan iyarwa ce ga mutâne, kuma dômin a yi musu gargadi da shi, kuma dômin su sani cêwa, abin sani kawai, Shî ne abin bautawa guda. Kuma dômin masu han-kali su riķa tunâwa.

(1) A Rânar Kiyâma Allah zai musanya kasa da sama a kâwo wadansu a lôkacin da mutâne suke a kan sirafî kamar yadda ya zo a Hadisi.

Tanā karantar da wa'azi da umurnin masu wa'azi da hakuri da jārumtaka, sabōda Allah Yā yi alkawarin halaka māsu izgili ga māsu wa'azi na gaskiya, kuma māsu gyāra sū ne tsayuwar al'umma; dukan musun gaskiya izgili ne.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. A.Ł.R. Wafancan āyoyin littāfi ne da abin karantāwa mai bayyanāwa.

2. Da yawa wafanda suka kāfirta suke gūrin dā dai sun kasance Musulmi.⁽¹⁾

3. Ka bar su, su ci kuma su ji dāfi, kuma gūri ya shagaltar da su, sa'an nan da sannu zā su sani.

4. Kuma ba Mu halakar da wata alkarya ba fāce tanā da littāfi sananne.

5. Wata al'umma bā ta gabātar ajalinta, kuma bā zā su jinkirta ba.

الرَّتِلَقُ إِيَّا إِنَّ الْكِتَابَ وَقُرْءَانٌ مُّبِينٌ ﴿١﴾

رُبَّمَا يَوْمَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْكَاهُو أُمُّ الْمُسْلِمِينَ ﴿٢﴾

ذَرْهُمْ يَأْكُلُوا وَيَمْمَعُوا وَإِلَيْهِمُ الْأَمْلَىٰ

فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٣﴾

وَمَا أَهْلَكَنَا مِنْ قَرَيْةٍ إِلَّا وَهَا كِتَابٌ

مَعْلُومٌ ﴿٤﴾

مَا تَسْبِقُ مِنْ أَمَّةٍ أَجَاهَهَا وَمَا يَسْتَخْرُونَ ﴿٥﴾

(1) Kōwane kāfiri yanā gūrin ya zama Musulmi dōmin abin da yake gani na shiriyā da ladubban Musulunci, wafanda ya tabbata bābu zama lāfiya ga mutum fāce idan yā sāme su, amma Shaidan yanā hana shi musulunta sabōda wafansu dalīlai da yake sanyāwa a ganinsa.

6. Suka ce, “Yā kai wanda aka saukar da Ambato (Alkur'āni) a kansa! Lalle ne kai, hakīka, mahaukaci ne.

7. “Dōmin me bā zā ka zo mana da malā'iku ba idan ka kasance daga māsu gaskiya?”

8. Bā Mu sassaukar da malā'iku fāce da gaskiya,⁽¹⁾ bā zā su kasance, a wannan lōkacin, waḍanda ake yi wa jinkiri ba.

9. Lalle Mū ne, Muka saukar da Ambato (Alkur'āni), kuma lalle Mū, hakīka, Māsu kiyāyēwa ne gare shi.

10. Kuma lalle ne, hakīka, Mun aika manzanni a cikin fungiyōyin farko, gabāninka.

11. Kuma wani Manzo bā ya zuwa gare su fāce sun kasance sunā māsu izgili a gare shi.

12. Kamar wancan ne Muke shigar da shi⁽²⁾ a cikin zukātan māsu laifi.

13. Bā su yin īmāni da shi,⁽³⁾ kuma hakīka, hanyar mutānen farko ta shige.

14. Kuma dā Mun būde wata kōfa daga sama a kansu har suka wuni a ciki sunā tākāwa.

15. Lalle dā sun ce, “Abin sani kawai, an rufe idānuwanmu ne.

وَقَالُوا إِنَّا يَأْتِيَهَا الَّذِي تُرِيلَ عَلَيْهِ الْكِتْمُ
إِنَّكَ لَمَجْنُونٌ^٦

لَوْمَاتٌ أَتَيْنَا بِالْمُتَكِبِّكَةِ إِنْ كُنْتَ مِنْ
الصَّابِدِينَ^٧

مَانِزِلَ الْمُتَكِبِّكَةِ إِلَّا لِلْحُقْقِ وَمَا كَانُوا
إِذَا مُنْظَرِينَ^٨

إِنَّا نَخْنُ نَرِئُنَا الْكِتْمُ وَإِنَّا لَهُ لَخَفِظُونَ^٩

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي شِيعِ الْأَوَّلِينَ^{١٠}

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا يَهْدِي
يَسْهَمُونَ^{١١}

كَذَلِكَ نَسْكُكُهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ^{١٢}

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ^{١٣}

وَلَوْقَتْ حَنَاعَلَيْهِمْ بَابًا مِنَ السَّمَاءِ فَظَلُّوا
فِيهِ يَعْجُونَ^{١٤}

لَقَالُوا إِنَّمَا سَكَرْتُ أَبْصَرْنَا بِلَمَّا هَنَّ قَوْمٌ^{١٥}

(1) Gaskiya a nan anā nufin azāba dōmin zuwanta tabbatacce ne. Dukan abin da yake tabbatacce shi ne hakīku, watau gaskiya.

(2) Shirki da kāfirci da karyatāwa, su duka izgili ne da addini.

(3) Annabi, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi. Hanyar mutānen farko ta Karyata Manzanni har a lōkacin da Allah zai halaka su da azābarSa.

Ã'a' mū mutāne ne wadanda aka sihirce."

16. Kuma lalle ne, hakīka, Mun sanya wadansu masaukai a cikin sama, kuma Muka fawāta ta ga māsu kallo.

17. Kuma Muka kiyāye ta daga dukan shaidani wanda ake jīfa.

18. Fāce wanda ya sāci saurāre, sai wutar yūlā bayyananniya ta bī shi.

19. Kuma kasa Mun mīkē ta, kuma Mun jēfa duwātsu tabbatattu a cikinta, kuma Mun tsirar, a cikinta, daga dukan abu wanda ake aunāwa da sikēli.

20. Kuma Muka sanya muku, a cikinta, abubuwān rāyuwa⁽¹⁾ da wanda ba ku zama māsu ciyarwa gare shi ba.

21. Kuma bābu wani abu fāce, a wurin Mu, akwai taskōkinsa, kuma ba Mu saukar da shi ba fāce a kan gwargwado sananne.

22. Kuma Muka aika iskōki māsu barbarar jūna, sa'an nan Muka saukar da ruwa daga sama, sa'an nan Muka shāyar da ku shi, kuma ba ku zama māsu taskacēwa a gare shi ba.

23. Kuma lalle ne Mu Muke rāyarwa, kuma Muke kashēwa, kuma Mū ne magada.

مَسْحُورُونَ ١٥

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَزَيْتَهَا
لِلنَّظَرِ ١٦

وَحَفِظْنَاهَا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَّجِيمٍ ١٧

إِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّمْعَ فَأَتَبَعَهُ شَهَابٌ مُّبِينٌ ١٨

وَالْأَرْضَ مَدَدَنَاهَا وَالْقِيَّمَنَا فِيهَا رَوَسَى
وَأَبْشَرَنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَّوْرُونَ ١٩

وَجَعَلْنَا لِكُلِّ فِيهَا مَعِيشًا وَمَنْ لَسْتُمُ لَهُ
بِرَزْقَنَ ٢٠

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَرَابٌ، وَمَا
نُرْثَلُهُ إِلَّا بِقَدْرِ مَعْلُومٍ ٢١

وَأَرْسَلْنَا أَرْبَعَ لَوْقَحَ فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ
مَاءً فَأَشْقَى نَاسًا كُمُودًا وَمَا أَنْشَمَ لَهُ بِحَذَرٍ نَّيْنَ ٢٢

وَإِنَّا لَحُنْ نُّحْيٰ، وَنُمْيِتُ وَنَحْنُ الْوَرُونَ ٢٣

(1) Muka sanya muku abūbuwan rāyuwa a cikinta, kuma Muka mallaka muku bāyi wadanda suke bā kū ne kuke ciyar da su ba, Mū ne ke ciyar da su game da ku duka. Wātau aza abūbuwa a kan ma'auni shī ne maslaha rashin yarda da tsaron ma'aunin nan shī ne izgili.

24. Kuma lalle ne, hañka, Mun san māsu gabāta daga cikinku, kuma Mun san māsu jinkiri.

25. Kuma lalle ne Ubangijinka Shī ne Yake tāra su, lalle Shī ne Mai hikima, Masani.

26. Kuma lalle ne, Mun halicci mutum daga kekasasshiyar lāka, daga bañin yumbu wanda ya canja.

27. Kuma aljani, Mun halicce shi daga gabāni, daga wutar⁽¹⁾ iskar zāfi.

28. Kuma a lōkacin da Ubangi-jinka ya ce wa malā'iku "Lalle Nī, mai halittar wani jiki ne daga kekasashen yumbu wanda ya canja.

29. "To, idan Na daidaita shi, kuma Na hūra daga RūhiNa⁽²⁾ a cikinsa, to, ku fādi a gare shi, kunā māsu yin sujada."

30. Sai malā'iku suka yi sujada dukansu gaba daya.

31. Fāce Iblīs, ya fi kasancēwa daga māsu yin sujadar.

32. Ya ce, "Yā Iblīs, mēne ne a gare ka, ba ka kasance tāre da māsu yin sujuda ba?"

وَلَقَدْ عِلِّمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْ كُوْلَقَدْ

عِلِّمْنَا الْمُسْتَخْرِجِينَ ﴿١﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَحْشُرُهُمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٢﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَنَ مِنْ صَلْصَلٍ مِنْ حَمِّىٍّ

مَسْنُونٍ ﴿٣﴾

وَلَجَانَ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلٍ مِنْ نَارَ السَّمُومِ ﴿٤﴾

وَإِذَا قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَلَقْتُ بَشَرًا مِنْ

صَلْصَلٍ مِنْ حَمِّىٍّ مَسْنُونٍ ﴿٥﴾

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا

لَهُ وَسَاجِدُونَ ﴿٦﴾

فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴿٧﴾

إِلَّا إِبْلِيسَ أَنَّى أَنْ يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٨﴾

قَالَ يَسَّاً إِنِّي مَالِكُ الْأَرَضِ لَا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٩﴾

(1) Halittar Ādamu daga yumbu kekasasshe, ya fi daraja bisa halittar Shaifan daga harshen wuta, dōmin wuta tanā nūni ga sassabcin hankali da rashin natsuwa.

(2) Wannan ya nūna Ādamu an yi halittarsa ne da lāka da Rūhi daga Allah kamar yadda aka halitta Isā, amincin Allah ya tabbata a gare shi. Saboda haka halittar Ādamu tā fi zama abin māmāki daga halittar Isā, dōmin Isā asali guda kawai ya rasa daga halittar diyan Adam ta al'āda, amma halittar Ādamu tā rasa dukan asalan biyu na uwa da na uba. Haka kuma halittar Hawwā'u, matar Ādamu tā fi ta Isā ban māmāki dōmin rashin asalin uwa da ta yi inda dā yake daukar lōkacin sūrantāwa, ya fi ban māmāki daga rashin asalin uba.

33. Ya ce, "Ban kasance inā yin sujada ba ga mutum wanda Ka halicce shi daga būsashen yumbun lāka wadda ta canja."

34. Ya ce, "To, ka fita daga gare ta, dōmin lalle kai abin jīfa ne."

35. "Kuma lalle ne akwai la'ana a kanka har ya zuwa rānar saka-mako."

36. Ya ce, "Yā Ubangijīna! Sai Ka yi mini jinkiri zuwa rānar da ake tāshē su."

37. Ya ce, "To, lalle ne kanā daga wadanda ake yi wa jinkiri.

38. "Zuwa ga yinin lōkacin nan sananne."

39. Ya ce, "Yā Ubangijīna! Inā rantsuwa da abin da Ka batar da ni da shi, hafīka, inā kawāta musu (rāyuwa) a cikin kasā kuma hafīka inā batar da su gabā daya.

40. "Fāce bāyinKa daga gare su, wadanda Ka tsarkake."

41. Ya ce, "Wannan tafarki ne a gare Ni, madaidaici.

42. "Lalle ne bāyīNa, bā ka da īkō a kansu, fāce wanda ya bī ka daga batattu."

43. Kuma lalle Jahannama ce, hafīka, ma'alkawartarsu gabā daya.

44. Tanā da kōfōfi bakwai,⁽¹⁾ ga kōwace kōfa akwai wani juz'i daga gare su rababbe.

قَالَ لِرَبِّهِ أَكُنْ لِأَسْجُدَ لِي شَرِّ خَلْقَتَهُ وَمِنْ
صَالِصَلِّ مِنْ حَمَّا مَسْنُونٍ ﴿٢٦﴾

قَالَ فَأَخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٢٧﴾

وَإِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ﴿٢٨﴾

قَالَ رَبِّي فَأَنْظُرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبَعْثُرُونَ ﴿٢٩﴾

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٣٠﴾

إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٣١﴾

قَالَ رَبِّي بِمَا آغْوَيْتَنِي لَأَزْرِيَنَّ لَهُمْ فِي
الْأَرْضِ وَلَا يَرْجِعُنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٣٢﴾

إِلَيْهِ أَبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُحْلَصِينَ ﴿٣٣﴾

قَالَ هَذَا صِرْطُطٌ عَلَىٰ مُسْتَقِيمٍ ﴿٣٤﴾

إِنَّ عَبْدَكَ لَيَسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ إِلَّا مَنْ
أَتَبَعَكَ مِنَ الْعَابِدِينَ ﴿٣٥﴾

وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجَمِيعِينَ ﴿٣٦﴾

لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لِكُلِّ يَابِ مِنْهُمْ جُزْءٌ

مَقْسُومٌ ﴿٣٧﴾

(1) Kōfōfin Jahannama bakwai ne, watau dabakökinta, ta farko ita ce Jahannama, sa'an nan Lazza, sa'an nan Alhudama, sa'an nan Assaīra, sa'an nan Safer, sa'an nan

45. Lalle māsu ta'kawa sunā a cikin gidājen Aljanna mai idan-dunan ruwa.

46. "Ku shigē ta da aminci, kunā amintattu."

47. Kuma Muka dēbe abin da ke a cikin zukātsu na daga kullin zuci, suka zama 'yan'uwa a kan gadāje, sunā māsu fuskantar junā.

48. Wata wahala bā zā ta shāfe su bā a cikinta, kuma ba su zama māsu fita daga cikinta ba.

49. Ka bai wa bāyīNa lābari cēwa lalle ne Ni, Mai gāfara ne, Mai jin kai.

50. Kuma azābāTa ita ce azāba mai radadi.

51. Kuma ka bā su lābārin bākin Ibrāhīm.

52. A lōkacin da suka shiga gunsa, sai suka ce, "Sallama." Ya ce, "Lalle mū, daga gare ku, māsu firgita ne."

53. Suka ce, "Kada ka firgita. Lalle ne mū, munā yi maka bushāra game da wani yāro masani."

54. Ya ce, "Shin, kun bā ni bushāra⁽¹⁾ ne a kan tsūfa yā shāfe ni? To, da me kuke bā ni bushara?"

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّتٍ وَعَيْنُونَ ﴿٤٦﴾

أَذْخُوهَا إِسْلَامِيَّةً امْبَيْنَ ﴿٤٧﴾

وَنَرْعَنَامَافِ صُدُورِهِمْ مِنْ عَلَى إِخْوَنَاعَلَى

سُرُورِ مُتَّقَيْلِينَ ﴿٤٨﴾

لَا يَمْسُهُمْ فِيهَا نَصَبٌ وَمَا هُمْ مِنْهَا

يُمْحَرِّجُونَ ﴿٤٩﴾

* نَعِيْ عَبَادَيِّ أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥٠﴾

وَأَنَّ عَذَابَهُ هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ ﴿٥١﴾

وَنَيْتَهُمْ عَنْ صَيْفِ إِبْرَاهِيمَ ﴿٥٢﴾

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ إِنَّا مِنْكُمْ

وَجِلُونَ ﴿٥٣﴾

قَالُوا لَا تَوْجَلْ إِنَّا بُشِّرُوكَ بِغُلَمٍ عَلَيْهِ ﴿٥٤﴾

قَالَ أَبْشِرُوكَ فِي عَلَى أَنَّ مَسِينَ الْكَبُرِ فِيمَ

بُشِّرُونَ ﴿٥٥﴾

Aljahīm, sa'an nan Alhāwiya. Kōwace dabaka tanā da juz'i sananne, watau kōfa ga Yahūdu, wata ga Nasāra, wata Saba'āwa, wata ga Majūsāwa, wata ga Mushirikai, wata ga munāfukai, wata ga Musulmi wañdanda aka yi musu hushi (mummunan aiki). Anā fatan fita ga māsu tauhīdi daga gare ta. Ba a fatan kōme ga sauran, sunā dawwama a cikinta har abada.

(1) Ibrāhīm yanā yi musu tambaya ne dōmin yanā ganin kamar sunā yi masa magana ta izgili ne a kan sāmun dā a bāyan tsūfansa da na mātarsa. Sabōda haka suka gaya masa cēwa sū māsu gaskiya ne.

55. Suka ce, “Munā yi maka bushāra da gaskiya ne, sabōda haka, kada da kasance daga māsu yanke tsammāni.”

56. Ya ce, “Kuma wāne ne yake yanke tsammāni daga rahamar Ubangijinsa, fāce batattu?”

57. Ya ce, “To, mēne ne babban al'amarinku? Yā kū manzanni!”

58. Suka ce, “Lalle ne mū, an aika mu zuwa ga wasu mutāne māsu laifi.

59. “Fāce mutānen Lūdu, lalle ne mū, hakīka, māsu tsīrar da su ne gabā daya.

60. “Fāce mātarsa, mun kaddara cēwa lalle ne ita, hakīka, tanā daga māsu halaka.”

61. To, a lōkacin da manzannin suka jē wa mutānen Lūdu,

62. Ya ce, “Lalle ne ku mutāne ne wadanda ba a sani ba.”

63. Suka ce, “Ā'a, mun zo maka sabōda abin da suka kasance sunā shakka a cikinsa.

64. “Kuma mun zo maka da gaskiya. Kuma lalle ne mū, hakīka, māsu gaskiya ne.

65. “Sai ka yi tafiya da iyālinka, a wani yanki na dare, kuma ka bi bāyansu, kuma kada wani daga cikinku ya yi waiwaye, kuma ku bi ta inda aka aumurce ku.”

66. Kuma Muka hukunta wan-can al'amarin zuwa gare shi cēwa lalle ne farshen wadancan abin yankēwa ne a lōkacin da suke māsu shiga asuba.

فَأَلْوَبِشَرْنَكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُنْ مِنَ
الْقَنَاطِينَ ﴿٦﴾

فَالَّذِي قَاتَلَهُمْ إِنَّمَا يَعْصِي
رَبَّهُمْ إِلَّا أَكْثَرُ الظَّالِمِينَ ﴿٧﴾

فَالَّذِي قَاتَلَهُمْ إِنَّمَا يَعْصِي
رَبَّهُمْ إِنَّمَا يَعْصِي
الْمُرْسَلُونَ ﴿٨﴾

فَأَلْوَبِشَرْنَكَ إِلَيَّ إِنَّمَا يَعْصِي
رَبَّهُمْ إِلَّا قَوْمٌ مُجْرِمِينَ ﴿٩﴾

إِلَّا أَهْلَ لُوطٍ إِنَّمَا يَعْصِي
رَبَّهُمْ إِلَّا جَمِيعِ الظَّالِمِينَ ﴿١٠﴾

إِلَّا أَمْرَأَتُهُ وَقَدْرَنَا إِنَّهَا لَمِنَ الْغَافِرِينَ ﴿١١﴾

فَلَمَّا جَاءَهُ أَهْلُ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ ﴿١٢﴾

فَالَّذِي كَفَرَ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿١٣﴾

فَأَلْوَبِشَرْنَكَ بِمَا كَانُوا فِيهِ يَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

وَأَتَيْنَاهُنَّكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ الْأَصْدِيقُونَ ﴿١٥﴾

فَأَسْرِيْرَ أَهْلِكَ بِقَطْعَةِ مِنَ أَيْلَى وَأَتَيْعَ أَذْنَرَهُ
وَلَا يَلْتَفِتُ مِنْكُمْ أَحَدٌ وَأَمْضُوا حَيْثُ ثُوَّمَرُونَ ﴿١٦﴾

وَقَضَيْنَا إِلَيْهِ ذَلِكَ الْأَمْرَأَنَ دَابِرَهُؤَلَاءَ

مَقْطُوعٌ مُضَيْحِينَ ﴿١٧﴾

67. Kuma mutānen alkaryar suka je sunā māsu bushāra.

وَجَاءَ أَهْلُ الْمَدِينَةَ يَسْتَشِرُونَ ﴿١٧﴾

68. Ya ce, “Lalle ne wadannan bākīna ne, sabōda haka kada ku kunyata ni.

قَالَ إِنَّ هَؤُلَاءِ ضَيْفِي فَلَا تَقْضَحُونِ ﴿١٨﴾

69. “Kuma ku bi Allah da takawa, kuma kada ku sanya ni a bākin ciki.”

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْرُجُونِ ﴿١٩﴾

70. Suka ce, “Ashe ba mu hana ka daga tālikai ba?”

قَالُوا أَوْلَئِنَّهُكُمْ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٢٠﴾

71. Ya ce, “Ga wadannan ’yā’yā-na⁽¹⁾ idan kun kasance māsu aikatāwa ne.”

قَالَ هَؤُلَاءِ بَنَاتِ إِنْ كُنْتُ قَانِعَلِيِّينَ ﴿٢١﴾

72. Rantsuwa da⁽²⁾ rāyuwarka! Lalle ne sū a cikin māyensu sunā ta dīmuwa.

عَمَرُوكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكُونٍ يَعْمَهُونَ ﴿٢٢﴾

73. Sa'an nan tsāwa ta kāma su, sunā māsu shiga lōkacin hūdōwar rānā.

فَأَخَذَنَهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقَيْنَ ﴿٢٣﴾

74. Sa'an nan Muka sanya samanta ya kōma kasanta, kuma Muka yi ruwan duwātsu na lākar wuta a kansu.

فَجَعَلْنَا عَلَيْهَا سَافَلَهَا وَأَقْطَرْنَا عَيْنَهُمْ

حِجَارَةً مِنْ سِجِيلٍ ﴿٢٤﴾

75. Lalle ne a cikin wancan akwai āyōyi ga māsu tsōkaci da hankali.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذَىٰتٍ لِلْمُتَوَسِّمِينَ ﴿٢٥﴾

76. Kuma lalle ne ita, hakīka, sunā a gēfen wata hanya tabbatacciya.⁽³⁾

وَإِنَّهَا لِسَبِيلٍ مُّقِيمٍ ﴿٢٦﴾

77. Lalle ne a cikin wancan akwai āyā ga māsu īmāni.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذَىٰتٍ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٧﴾

(1) Yanā nufin matan garin, dōmin Annabin mutāne shī ne ubansu.

(2) Allah Yā yi rantsuwa da rāyuwar Annabi Muhammadu, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi. Wannan shī ne matukar girmamāwa wadda Allah Yake yi wa mutum. Kuma yanā nūna cēwa rāyuwar Annabi tanā da muhimmanci kwarai.

(3) Hanya tabbatacciya ta mutānen Makka zuwa Syria (Sham).

78. Kuma lalle ne ma'abūta Al'aika⁽¹⁾ sun kasance, hakīka, māsu zālunci!

79. Sai Muka yi azābar rāmuwa a gare su, kuma lalle sū biyun, hakīka, sunā a gēfen wani tafarki mabayyani.

80. Kuma lalle ne, hakīka, ma'abūta Hijiri⁽²⁾ sun karyata Manzanni.

81. Kuma Muka kai musu āyoyinMu, sai suka kasance māsu bijirēwa daga gare su.

82. Kuma sun kasance sunā sasaķa gidāje daga duwātsu, alhāli sunā amintattu.

83. Sai tsāwa ta kāma su, sunā māsu shiga asuba.

84. Sa'an nan abin da suka kasance sunā tsarfantāwa bai wadātar ga barinsu ba.

85. Kuma ba Mu halicci sammai da fasa da abin da yake a tsakāninsu ba fāce da gaskiya. Kuma lalle ne Sā'a (Rānar Alkiyāma) hakīka, mai zuwa ce. Sabōda haka ka yi rangwame, rangwame mai kyau.

86. Lalle ne Ubangijinka, Shi ne Mai yawan halitta, Masani.

87. Kuma lalle ne, hakīka, Mun bā ka bakwai wadanda ake mai maitāwa⁽³⁾ da Alkur'āni mai girma.

وَإِنْ كَانَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةَ لَظَالِمِينَ ﴿٧﴾

فَأَتَقْعَدْنَا إِلَيْهِمْ وَإِنَّهُمْ إِلَيْا مَاءِ مُبِينٍ ﴿٨﴾

وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْجِرَّ الْمُرْسَلِينَ ﴿٩﴾

وَإِنَّهُمْ إِذْ نَهَرُهُمْ إِذْ نَرَأَنَا فَكَانُوا أَعْنَاهَا مُعْرِضِينَ ﴿١٠﴾

وَكَانُوا يَنْجُونَ مِنَ الْجَنَاحِ إِلَيْهِمْ أَوْنَانٌ ﴿١١﴾

فَأَخَذْنَاهُمُ الصَّيْحَةَ مُصْبِرِينَ ﴿١٢﴾

فَمَا آغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٣﴾

وَمَا حَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا يَنْهَا

إِلَّا يَلْعُلُ فَإِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيهِ فَلَا صَفَحَ

الصَّفَحَ الْجَمِيلَ ﴿١٤﴾

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلُقُ الْعَلِيمُ ﴿١٥﴾

وَلَقَدْ إِذْ أَتَيْنَاكَ سَيْعَامَنْ الْمَثَانِي

وَالْفُرْقَةَ الْعَظِيمَ ﴿١٦﴾

(1) Ma'abūta Al'aika, sū ne mutānen Shu'aibu.

(2) Ma'abūta Hijiri, su ne Samūdāwa.

(3) Bakwai wadanda ake maimaitāwa su ne Fatiha mai āyoyi bakwai. Anā karanta su a cikin kōwace raka'a ta salsa.

88. Kada lalle ka mīka idānunka biyu zuwa ga abin da Muka jiyan da su dādī game da shi, nau'i-nau'i a gare su, kuma kada ka yi baki ciki a kansu, kuma sassauta fikāfikaka ga māsu īmāni.

89. Kuma ka ce, “Lalle nī, nī ne mai gargadī bayyananne.”

90. Kamar yadda Muka saukar a kan māsu yin rantsuwa,⁽¹⁾

91. Wafanda suka sanya Alku-rāni tātsuniyöyi.

92. To, rantsuwa da Ubangi-jinka!⁽²⁾ Hafīka, Munā tambayar su gabā daya.

93. Daga abin da suka kasance sunā aikatāwa.

94. Sai ka tsage gaskiya game da abin da ake umurnin ka, kuma ka kau da kai daga māsu shirki.

95. Lalle ne Mū, Mun isar maka daga māsu⁽³⁾ izgili.

96. Wafanda suke sanyāwar wani abin bautāwa na dabam tare

(1) Māsu rantsuwa a kan sāba wa Annabāwa, watau kamar sun yi rantsuwa cēwa bā zā su bi abin da Annabāwa suka zo da shi ba. Wātau su ne māsu tsananin izgili da addini.

(2) Allah Ya yi rantsuwa da ZātinSa a kan Shī ne Ubangijin Annabi Muhammadu tsīra da aminci su tabbata a gare shi, dōmin Ya natsar da ransa daga tsōron māsu yi masa izgili, kuma dōmin Ya karfafa shi ga zartar da aikin da Ya sanya shi na iyar da Manzanci, bā da wata fargaba ba.

(3) Māsu tsananin izgili ga Annabi wafanda Allah Ya isar masa daga gare su. Sū biyar ne, daga Bani Asad bn Abdul'uzza bn Kusayyi akwai Aswadu bn el Muttalib, Abu Zamah, kuma daga Bani Zuhrah akwai el Aswad bn Abdu Yagūth. Daga Bani Makhzumi akwai el Walid bn Mugira. Daga Bani Sahmi akwai el Ās bn Wā'il. Daga Bani Khuzā'a akwai el Harith bn el Tulātilah. Su ne māsu darajar mutānensu. A lōkacin da suka dōge da sharri, Allah Ya hūtar da Annabi daga sharrinsu da nau'i-nau'i na masīfu, suka halaka. Dubi Karin bayāni daga tafsīrin bn Kathīr. Tsare Annabi daga gare su tun yanā shi kafai a Makka yā isa ya sanya shi ya dōgara ga Allah bāyan abubuwa sun kāra yawa da sauķi.

لَا تَمْدَنَ عَيْنَيْكَ إِلَى مَا مَتَعَنَّا بِهِ أَرْوَاحُ أَمْنَهُمْ
وَلَا تَخْرُنَ عَيْنَهُمْ وَلَا حِفْظٌ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٨﴾

وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ ﴿٨٩﴾

كَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى الْمُقْسِمِينَ ﴿٩٠﴾

الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْنَةَ أَعْصِيَنَ ﴿٩١﴾

فَوَرَيْكَ لَتَشْكِلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩٢﴾

عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾

فَاصْدِعْ بِمَا تُؤْمِرُ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿٩٤﴾

إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْرِفِينَ ﴿٩٥﴾

الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا أَخْرَى سُوفَ

da Allah, sa'an nan da sannu zā su sani.

97. Kuma lalle ne, hakīka, Munā sanin cēwa lalle kai, firjinka yanā yin funci game da abin da suke fadā (na izgili).

98. Sabōda haka ka yi tasbīhi game da gode wa Ubangijinka, kuma ka kasance daga māsu sujada.

99. Kuma ka bauta wa Ubangijinka, har mutuwa ta zo maka.

يَعْمَلُونَ ﴿١١﴾

وَلَقَدْ تَعَمَّلَ أَنَّكَ يَضْبِطُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ ﴿١٧﴾

فَسَيِّحَ مُحَمَّدَ رَبِّكَ وَكُنْ مَنْ أَسْلَيْدِينَ ﴿٩٨﴾

وَأَعْبُدُ رَبِّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِيرُ ﴿٣٣﴾

SŪRATUN NAHL

سُورَةُ النَّحْلِ

Tanā karantar da ni'imōmin da Allah Ya bai wa mutum daga halittarsa, da abincinsa da shiryarwar da Ya yi masa, da hankalin da Ya bā shi, dōmin ya kadaita Shi da bautarSa, har zuwa ga ni'imōmin Lāhira ga wanda ya shiryu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sunan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Al'amarin Allah ya zo, sabōda haka kada ku nēmi hanzartawarsa. Tsarkin Allah ya tabbata, kuma Ya daukaka daga abin da suke yi na shirka.

أَنَّ أَمْرَ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَلَّمَ عَمَّا يُشَرِّكُونَ ﴿١﴾

2. Yanā sassaukar da malā'iku da Rūhi⁽¹⁾ daga umurninSa a kan wanda Yake so daga bāyinSa, cēwa ku yi gargadī cēwa: Lalle ne shī, bābu abin bautāwa fāce Ni, sabōda haka ku bī Ni da takawa.

3. Ya halicci sammai da kasa da gaskiya. Ya daukaka daga abin da suke yi na shirka.

4. Ya halicci mutum daga maniyyi, sai gā shi yanā mai husūma bayyananniya.

5. Da dabbōbin ni'imā, Ya halicce su dōminku. A cikinsu akwai abin yin dimi da wadansu amfānōni, kuma daga gare su kuke ci.

6. Kuma kunā da kyau a cikinsu a lōkacin da suke kōmōwa daga kiwo da maraice da lōkacin da suke sakuwa.

7. Kuma sunā daukar kāyanku māsu nauyi zuwa ga wani gari, ba ku kasance māsu isa gare shi ba, fāce da tsananin wahalar rāyuka. Lalle ne Ubangijinka ne, hakīka, Mai tausayi, Mai jin kai.

8. Kuma da dawāki⁽²⁾ da alfadarai da jākuna, dōmin ku hau su,

(1) Saukar da malā'iku da Rūhi watau Alkur'āni a zāmanin Annabci kō kuma fahimta da karfin zūciya wafanda Allah ke sanyāwa ga wanda Ya nufa da jaddada addīni a kan kōwane karni. Aiko māsu gargadī shī ne masfi girman ni'imār Allah a kan mutāne.

(2) Hada dawāki da alfadarai zuwa ga jākuna kuma aka ce dōmin "hawansu da yin kawa" yana nuna cewa ba a cin dawāki da alfadarai, dōmin an san cēwa an hana cin jākuna a lōkacin yākīn Khaibara, kuma āyōyin da ke gaba dā wannan āya sun nūna anā cin dabbōbin ni'imā kuma anā hawansu, kuma cin nāma yā fi hawa zama ni'imā, sabōda haka, shī ne ya kamata a ambata indā yā halattha. Wannan ne mazhabar Mālikī da Abu Hanīfa, kuma shī ne maganar Abdullāh bn Abbās, Allah Ya yarda da su. Wasu sun ce ana cin dawāki da alfadarai dōmin cewa anā "hawansu dōmin kawa" ba ya hana a yi wani abu da su, wato cin nāmansu, dōmin a cikin Bukhāri da Muslim an ruwaito halaccin cin

يُنَزَّلُ الْمَلِئَكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِ رَبِّهِ عَلَى
مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ أَنْ أَنذِرُوا أَنَّهُ لِأَنَّهُ
إِلَّا أَنَّا فَاتَّقُونَ ﴿١﴾

خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ
تَعَالَى عَمَّا يَشَاءُ كُونَ ﴿٢﴾

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ
مِّينَ ﴿٣﴾

وَالْأَنْعَمَ خَلَقَهُ الْكُنْدُرَ فِيهَا دَفَّةٌ
وَمَنْفَعٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٤﴾

وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرْجُحُونَ
وَحِينَ تَسْرَحُونَ ﴿٥﴾

وَتَحْمِلُ أَثْقَالَكُنْدُرَ إِلَى بَلْدَيْنَ لَرَّكَنْوًا
بِلَاعِيَهِ إِلَّا يُشِقُّ الْأَنْفُسُ إِنَّ رَبَّكُمْ
لَرْ وَفْ رَحِيمٌ ﴿٦﴾

وَلَلْحَلِيلَ وَالْبِقَالَ وَالْحَمِيرَ لَرَّكَبُوهَا

kuma da kawa. Kuma Yana halitta abin da ba ku sani ba.

9. Kuma ga Allah madaidaiciyar hanya take kuma daga gare ta akwai mai karkacēwa. Kuma da Yā so, dā Ya shiryar da ku gabā daya.

10. Shī ne Wanda Ya saukar da ruwa daga sama dōminku, daga gare shi akwai abin sha, kuma daga gare shi itāce yake, a cikinsa kuke yin kiwo.

11. Yanā tsirar da shūka game da shi, dōminku, da zaitūni da dabīnai da inabai, kuma daga dukan 'yā'yan itāce. Lalle ne a cikin wangan, haķīka, akwai āyā ga mutāne wadanda suke yin tunāni.

12. Kuma Ya hōrē muku dare da wuni, da rānā da watā, kuma tau-rāri hōrarru ne da umurninSa. Lalle ne a cikin wangan, haķīka, akwai āyōyi ga mutāne wadanda suke hankalta.

13. Kuma abin da Ya halitta muku a cikin kasa, yana mai sābānin launukansa. Lalle ne a cikin wangan, haķīka, akwai āyā ga mutāne wadanda suke tunāwa.

وَرِزْنَةً وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨﴾

وَعَلَّ اللَّهُ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَاءَ رِزْقُكُمْ
شَاءَ اللَّهُ أَنْهَدَ لَكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩﴾

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاهِكُمْ
مَّتَهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ سِيمُونٌ ﴿١٠﴾

يُثِنُّ لَكُمْ بِهِ الْأَرْضَ وَالنَّسُورَ وَالْتَّخِيلَ
وَالْأَعْنَابَ وَمِنْ كُلِّ الشَّمَرَاتِ إِنَّ فِي
ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١١﴾

وَسَحْرَرَكُمْ أَيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمَسَ
وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ مُسْحَرُتٌ بِأَمْرِهِ إِنَّ
فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٢﴾

وَمَادِرًا لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا
الْوَانُهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ
يَدَكُرُونَ ﴿١٣﴾

dawāki. Wannan shī ne maganar Al-Hasan da Shuraih da 'Adfā'a da Sa'īd bn Jubair. Kuma shī ne mazhabar Shāfi'i da Is'hāk. Sun yi hujja da halaccin nāman dawāki da abin da Asmā'u bint Abī Bakar As-Siddīq ta ce, "Mun sōke wata gödfiya, muka ci, a zamanin Manzon Allah, a Madina." Kuma a cikin Bukhāri da Muslim daga Jābir, Allah Ya yarda da shi, "Mun ci dawāki da jākunan jéji a Khaibara, kuma Annabi, tsira da aminci sun tabbata a gare shi, ya hana jākunan gida". A cikin Abī Dāwud, "Mun yanke dawāki da alfadarai da jākuna alhāli yunwa ta kāmā mu, amma sai Annabi ya hana mu cin jākuna da alfadarai, bai hana mu cin dawāki ba". Nī, a ganina, ra'ayin cin dawāki ya fī karfi, dōmin sūrar ta sauva a Makka, amma hadisin yankan gödfiyar, a Madīna aka yi shi. Saboda haka sūrar ba ta shāfe shi ba. Dūbi Radd Al-Azhān.

14. Kuma Shī ne Ya hōrē tēku dōmin ku ci wani nama sābō daga gare shi, kuma kunā fitarwa, daga gare shi, kawa wadda kuke yin ado da ita. Kuma kuna ganin jirāge sunā yankan ruwa a cikinsa kuma dōmin ku yi nēman (fatauci) daga falalarSa. Kuma mai yiwuwa ne kuna gōdēwa.

15. Kuma Ya jēfa, a cikin kasa, tabbatattun duwatsu dōmin kada ta karkata da ku, da kōguna da hany-yōyi, dāmmaninku kunā shiryuwa.

16. Kuma da wadansu alāmōmi, kuma da taurāri sunā māsu nēman shiryuwa (ga tafiyarsu ta fatauci).

17. Shin, Wanda Yake yin halitta yanā yin kama da wanda ba ya yin halitta? Shin fa, bā ku tunāwa?

18. Kuma idan kun kidāya ni'imar Allah, bā ku iya lissafa ta. Lalle ne Allah, hākīka, Mai gāfara ne, Mai jin kai.

19. Kuma Allah Yanā sanin abin da kuke asirtāwa da abin da kuke bayyanāwa.

20. Kuma wafanda suke kira, baicin Allah, ba su halicci kōme ba, kuma sū ne ake halittawa.

21. Matattu ne, bā su da rai, kuma ba su san a wane lōkaci ake tāyar da su ba.

22. Abin bautawarku, abin bau-tāwa ne guda, to, wafanda bā su yin īmāni da Lāhira, zukātansu māsu musu ne, kuma su makangara ne.

23. Hākīka, lalle ne, Allah Yanā sanin abin da suke asirtāwa da abin

وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ لَبَّى حَرَاتَكُلُومَنْهُ
لَحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخِرُ جُوْمَنْهُ حِلَّةً
تَلْبَسُونَهَا وَتَرَى الْفَلَكَ مَوَلَّ حَرَفَيْهِ
وَلَتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَعَلَّكُمْ
تَشْكُوتَ ١٣

وَالْقَنِ في الْأَرْضِ رَوَيْتَ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ
وَانْهَرَ رَوْسُبُلَامَلَكُمْ تَهَدُونَ ١٤
وَعَلَمْتَ وَبِالْجَمِيرِ هُمْ يَهَدُونَ ١٥

أَفَمَنْ يَخْلُقُ كَمْ لَا يَخْلُقُ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ١٦

وَإِنْ تَعْدُو نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تَنْتَصُرُوهَا إِنَّ
اللَّهَ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ١٧

وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ وَمَا تُعْلَمُونَ ١٨

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ
شَيْئًا وَهُمْ يَخْلُقُونَ ١٩

أَمَوْتُ عَيْرَاحِيَّا وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ
يَبْعَثُونَ ٢٠

إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَّحْدَهُ فَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالْآخِرَةِ قُلُوبُهُمْ مُّنْكَرٌ وَّهُمْ مُسْتَكِدُونَ ٢١

لَا جَرَمَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسْرُونَ وَمَا

da suke bayyanāwa. Lalle ne Shi, bā Ya son māsu girman kai.

24. Idan aka ce musu “Mēne ne Ubangijinku Ya saukar?” Sai su ce, “Tātsūniyōyin mutānen farko.”

25. Dōmin su dauki zunubansu cikakku a Rānar Kiyāma, kuma daga zunuban wadanda suke batarwa bā da wani ilmi ba. To, abin da suke dauka na zunubi ya mūnana.

26. Lalle ne wadanda suke a gabāninsu sun yi mākirci, sai Allah Ya je wa gininsu daga harsāshensa,⁽¹⁾ sai rufi ya fāfa a kansu daga bisansu, kuma azāba ta jē musu daga inda ba su sani ba.

27. Sa'an nan a Rānar Kiyāma (Allah) Yanā kunyata su, kuma Yanā cēwa, “Inā abōkan tārayyaTa, wadanda kuka kasance kunā gābā a cikin dāukaka sha'aninsu?” Wadanda aka bai wa ilmi suka ce, “Lalle ne wulākanci a yau da cūta sun tabbata a kan kāfirai.”

28. Wadanda malā'iku suke karbar rāyukansu sunā māsu zāluntar kansu. Sai suka jēfa nēman sulhu (suka ce) “Ba mu kasance muna aikata wani mummunan aiki ba.” Kayya! Lalle Allah ne Masani ga abin da kuka kasance kunā aikatāwa.

29. Sai ku shiga kōfōfin Jahan-nama, kunā madawwama a cikinta. Sa'an nan tir da mazaunin māsu girman kai.

يَعْلَمُونَ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ ﴿٢﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ مَا دَأَنَّزَ رَبُّكُمْ قَالُوا
أَسْطِيرٌ أَلَّا وَلِيتَ ﴿٣﴾

لِيَحْمِلُوا أَوزارَهُمْ كَآمِلَةٍ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضْلِلُونَهُمْ بِعَيْنِ الْأَسَاءِ
مَا يَرَوْنَ ﴿٤﴾

فَدَمَّكَ اللَّهُنَّ مِنْ قَبْلِهِمْ فَأَنَّ اللَّهُ يُدْنِي نَهْمَمْ مِنْ
الْقَوَاعِدِ فَحَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِنْ فَوْقِهِمْ
وَأَتَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حِيثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥﴾

نُهُّ يَوْمَ الْقِيَمَةِ يُخْرِجُهُمْ وَيَقُولُ أَيْنَ
شُرَكَاءُكُلِّ الَّذِينَ كُنْتُمْ تُشَفِّعُونَ فِيهِمْ
قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ إِنَّ الْخَرْزَى الْيَوْمَ
وَأَسْوَءَ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٦﴾

الَّذِينَ تَوَقَّهُمُ الْمُلْكُ كُلُّ الِّمَى أَفْسِهُمْ
فَأَلْقُوا السَّلَامَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوءٍ بَلْ
إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٧﴾

فَادْخُلُوا بَوَابَ جَهَنَّمَ خَلِيلِيْنَ فِيهَا
فَلِيَشَسْ مَتَوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٨﴾

(1) Kamar yadda Allah Ya halaka Bukht Nasar. Aka halaka shi da ginin gidansa. Allah Yanā halaka kāfirai da abin da suke tānadā wa kansu dōmin nēman rāyuwarsu.

30. Kuma aka ce wa wafanda suka yi takawa, “Mēne ne Ubangi-jinku Ya saukar?” Suka ce, “Alhēri Ya saukar. Ga wafanda suka kyau-tata a cikin wannan dūniya akwai wani abu mai kyau, kuma hakīka, Lāhira ce mafi alhēri.” Kuma hakīka, mādalla da gidan māsu takawa.

31. Gidājen Aljannar zama, sunā shigarsu, kōramu sunā gudāna daga karkashinsu, sunā da abin da suke so a cikinsu. Kamar haka Allah ke sākā wa māsu takawa.

32. Wafanda malā'iku suke karbar rāyukansu sunā māsu jin dādin rai, malā'ikun sunā cēwa. “Aminci ya tabbata a kanku. Ku shiga Aljanna sabōda abin da kuka kasance kuna aikatāwa.”

33. Shin, sunā jiran wani abu? Fāce malā'iku su jē musu kō kuwa umurnin Ubangijinka. Kamar wancan ne wafanda suke a gabā-ninsu, suka aikata. Kuma Allah bai zālunce su ba, kuma amma kansu suka kasance sunā zālunta.

34. Sai mūnānan abūbuwan da suka aikata ya sāme su, kuma abin da suka kasance sunā yi na izgili ya wajaba a kansu.

35. Kuma wafanda suka yi shirki suka ce, “Dā Allah Yā so, dā ba mu bauta wa kōme ba, baicinSa, mū, ko ubannimmu kuma dā ba mu haramta kōme ba, baicin abin da Ya haramta.” Kamar wancan ne wafanda suke a gabāninsu suka aikata. To, shin, akwai wani abu a kan Manzanni, fāce iyarwa bayyan-nanniya?

*وَقَيْلَ لِلَّذِينَ أَنْقُوا مَا دَأَبَرُوكُمْ قَالُوا حَيْثُ
لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الْدُّنْيَا حَسَنَةً
وَلَدَارُ الْآخِرَةِ حَيْثُ وَلَيَعْمَدُ دَارُ الْمُتَقِّنِينَ
٢٣

جَئْتُ عَنِّي يَدْ خُلُونَهَا تَجْهِيرِي مِنْ
تَحْتَهَا الْأَنْهَرُ لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ
كَذَلِكَ يَجْزِي اللَّهُ الْمُتَقِّنِينَ
٢٤

الَّذِينَ تَوَفَّهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبُونَ يَقُولُونَ
سَلَامٌ عَلَيْكُمْ أَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ
٢٥

هَلْ يَظْرُونَ إِلَّا أَنَّ تَأْتِيهِمُ الْمَلَائِكَةُ وَيَأْتِيَنَّ
أَمْرُ رَبِّكُمْ كَذَلِكَ فَعَلَ الظَّالِمُونَ مِنْ قَبْلِهِمْ
وَمَا ظَلَمُهُمُ اللَّهُ وَلِكُنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ
٢٦

فَأَصَابَهُمْ سِيَّئَاتٌ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا
يَعْدِي سَيِّئَهُونَ
٢٧

وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدَنَا
مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ نَحْنُ وَلَا إِنَّا أَنْوَنَا وَلَا
حَرَمَنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ فَعَلَ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَهَلَ عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا
الْأَبْيَانُ
٢٨

36. Kuma lalle ne, hāfiķa, Mun aika a cikin kōwace al'umma da wani Manzo (ya ce), "Ku bauta wa Allah, kuma ku nīsanci Dāgūtu." To, daga gare su akwai wanda Allah Ya shiryar, kuma daga cikinsu akwai wanda bata ta wajaba a kansa. Sai ku yi tafiya a cikin kasa, sa'an nan ku dūba yadda ākibar māsu karyatāwa ta kasance.

37. Idan ka yi kwadayi a kan shiryuwarstu, to, lalle ne, Allah bā Ya shiryar da wanda yake batarwa, kuma bā su da wadansu mataimaka.

38. Kuma suka rantse da Allah iyākar rantsuwarstu (cēwa) Allah bā ya tāyar da wanda yake mutuwa! Na'am, Yanā tāyarwa. Wa'adi ne (Allah) Ya yi a kanSa tabbatacce, kuma amma mafi yawan mutāne ba su sani ba.

39. Dōmin Ya bayyana musu abin da suke sābā wa jūna a cikinsa, kuma dōmin wadanda suka kāfīrta su sani cēwa lalle sū ne suka kasance makāryata.

40. Abin sani kawai, Maganar-Mu ga wani abu idan Mun nufe shi, Mu ce masa, "Ka kasance," sai yanā kasancēwa.

41. Kuma wadanda suka yi hijira a cikin sha'anin Allah daga bāyan an zālunce su, hāfiķa Munā zaunar da su a cikin dūniya da alhēri, kuma lalle lādar Lāhira ce mafi girma, dā sun kasance sunā sani.

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا إِنْ
أَعْبُدُوا إِلَهَهُنَا وَلَجَتَنِبُوا أَطْلَاعَنَا
فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ
عَلَيْهِ الظَّلَّةُ فَسَيُرَوْا فِي الْأَرْضِ فَانْظُرُوهُ
كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٢١﴾

إِنْ تَخْرُصَ عَلَى هُدَيْهِمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي
مَنْ يُضْلِلُ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَصِيرٍ ﴿٢٢﴾

وَقَسَمُوا بِاللَّهِ جَهَدًا يَمْنِيْهِمْ لَا يَعْبُثُ اللَّهُ
مَنْ يَمْوُثُ بِلَّا وَعْدًا عَيْهِ حَقَّا وَلَكَنْ
أَكْثَرُ الْأَنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٣﴾

لِلْبَيْنَ لَهُمُ الَّذِي يَخْتَلِفُونَ فِيهِ وَلِيَعْلَمَ
الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ كَانُوا أَكْذَابِينَ ﴿٢٤﴾

إِنَّمَا قَوْلُكُلَّ الشَّيْءِ إِذَا أَرْدَنَهُ أَنْ نَقُولَ لَهُ كُنْ
فَيَكُونُ ﴿٢٥﴾

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا
لَنُبُوَّثُهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَلَا جُرْحُ الْآخِرَةِ
أَكْتَبْرُهُمْ كَوْا يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

42. Wadanda suka yi hakuri, kuma ga Ubangijinsu suke dōgara.

43. Kuma ba Mu aika daga gabāninka ba, fāce wadansu mazāje Muna yin wahayi zuwa gare su. Sai ku tambayi mutānen Ambato idan kun kasance ba ku sani ba.

44. Da hujjōji bayyanannu da littattafai, kuma Mun saukar da Ambato zuwa gare ka, dōmin ka bayyana wa mutāne abin da aka sassaukar zuwa gare su, kuma don dammāninsu su yi tunāni.

45. Shin fa, wadanda suka yi mākircin mūnānan ayyuka sun amince da Allah, bā zai shafe kasa da sū ba, ko kuwa azāba bā zā ta je musu daga inda ba su sani ba?

46. Ko kuwa Ya kama su a cikin jujuyawarsu? Sabōda haka ba su zama masu buwāya ba.

47. Ko kuwa Ya kāma su a kan nakaza? To, lalle ne Ubangijinka hakīka Mai tausayi ne, Mai jin kai.

48. Shin, ba su lura ba da abin da Allah Ya halitta, kō mene ne, inuwōyinsu suna karkata daga dāma da wajājen hagu, suna masu sujada ga Allah, alhāli suna māsu kasfantar da kai?

49. Kuma ga Allah, abin da yake a cikin sammai da kasa na dabba da mala'iku, suke yin sujada, kuma bā su kangara.

50. Suna tsōron Ubangijinsu daga bisansu, kuma suna aikata abin da ake umurnin su.

الَّذِينَ صَبَرُوا وَأَعْلَمَ رِئَمَتَوْكَلُونَ ﴿٤٥﴾

وَمَا أَرَى سَلَاتِنًا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا فُوحِيَ إِلَيْهِمْ
فَسَلَّلُوا أَهْلَ الْذِكْرِ إِنَّ كُنْتُمْ لَا تَعْمَلُونَ

بِالْبَيِّنَاتِ وَالْزَّيْرِ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ
لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نَزَّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ
يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٦﴾

أَفَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ يَخْسِفَ
اللَّهُ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ مِنْ
حَيْثُ لَا يَتَعْرُونَ ﴿٤٧﴾

أَوْ يَأْخُذُهُمْ فِي تَقْلِيمَهُمْ فَتَاهُمْ بِمَعْجِزِنِي

أَوْ يَأْخُذُهُمْ عَلَى تَحْوِيفٍ فَإِنَّ رَبَّكَ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿٤٨﴾

أَوْ لَمْ يَرَوْا إِلَى مَا حَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ يَقْبِيلُ
ظَلَّلَهُ عَنِ الْأَيْمَنِ وَالشَّمَائِلِ سُجَّدَ إِلَيْهِ وَهُنَّ
دَاخِرُونَ ﴿٤٩﴾

وَلَلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
مِنْ دَابَّةٍ وَالْمَلَائِكَةُ وَهُنَّ لَا يَسْتَكِبُونَ ﴿٥٠﴾

يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ وَيَقْعُلُونَ مَا
يُؤْمِرُونَ ﴿٥١﴾

51. Kuma Allah Ya ce, “Kada ku riiki abubuwān bautawa biyu. Abin sani kawai, Wanda ake bautawā guda ne, sa'an nan sai ku ji tsōroNa, Ni kawai.”

52. Kuma Yana da abin da yake a cikin sammai da kasa, kuma Yana da addini wanda yake dawwamamme. Shin fa, wanin Allah kuke bī da takāwa?

53. Kuma abin da yake a gare ku na ni'ima, to, daga Allah ne. Sa'an nan kuma idan cūta ta shāfe ku, to, zuwa gare Shi kuke hargōwa.

54. Sa'an nan idan Ya kuranye cūtar daga gare ku, sai gā wani bangare daga gare ku game da Ubangijinsu sunā shirki.

55. Dōmin su kāfirta da abin da Muka bā su. To, ku ji dādī, sa'an nan da sannu zā ku sani.

56. Kuma sunā sanya rabo⁽¹⁾ ga abin da ba su sani ba daga abin da Muka arzūtā su. Rantsuwa da Allah! Lalle ne zā a tambaye ku daga abin da kuka kasance kunā kir-kirāwa.

57. Kuma sunā danganta 'ya'ya māta ga Allah. TsarkinSa yā tabbatā! Kuma sū ne da abin da suke sha'awa.

*وَقَالَ اللَّهُ لَا تَتَّخِذُوا إِلَهَيْنِ أُثْرَى إِنَّمَا
هُوَ إِلَهٌ وَحْدَهُ فَإِنَّمَا قَاتِلُهُمْ هُنَّ

وَلَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَهُ الْأَكْبَرُ وَاصْبَأَ
أَغْيَرَ اللَّهِ تَسْقُوتُ

وَمَا لَكُمْ مِنْ نَعْمَةٍ فِيْنَ اللَّهِ ثُمَّ إِذَا مَسَكُوكُ الظُّرُورُ
فِيَلَيْهِ تَغْرِبُونَ

ثُمَّ إِذَا كَشَفَ الظُّرُورَ عَنْكُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِنْكُمْ
يَرْتَهِمُ يُشْرِكُونَ

لِيَكْفُرُوا بِإِيمَانِهِنَّ هُنْ قَمَّتُوْا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ

وَجَعَلُونَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ نَصِيبًا مَمَّا رَفَنَهُمْ
تَأْلِهَةٌ لَتُسْعَلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَفْتَرُونَ

وَجَعَلُونَ لِلَّهِ الْبَتْتَ سُبْحَنَهُ وَلَهُمْ نَا
يَشْهَدُونَ

(1) Sunā sanyāwar rabo daga dabbōbi da hatsi ga gumāka kō aljannu, alhāli ba su san amfāniñ da gumākan kō aljannu suke iya jāwo musu ba kō suke tunkudēwa daga gare su. Akwai daga cikin ni'imōmin Allah, Ya shiryar da mutāne ga gāne cēwa wadannan gumāka da aljannu kō wani mahalūkī bā ya iya cūta ko jāwo wani amfāni fāce da iznin Allah. Sabōda haka bābu wanda ya cancanci a bauta masa fāce Allah, Mai tum'buke cūta kuma Mai jāwo amfāni. Watau wannan bāyar da ni'imar 'yancin dan Adam kāmilan, su duka bāyi ne, bābu daraja ga kōwa sai da takāwa. Sanin haka wata ni'ima ce daga Allah.

58. Kuma idan aka yi wa dāyansu bushāra da mace⁽¹⁾ sai fus-karsa ta wuni bařa kirin, alhāli kuwa yanā mai cike da bařin ciki.

59. Yanā bōyēwa daga mutāne dōmin mūnin abin da aka yi masa bushāra da shi. Shin, zai rīke shi a kan wulākanci, kō zai turbude shi a cikin turbāya? To, abin da suke hukuntāwa ya mūnana.

60. Ga wadanda ba su yi īmāni⁽²⁾ da Lāhira ba akwai sifar cūta, kuma ga Allah akwai sifa mafī daukaka. Kuma Shi ne Mabuwāyi, Mai hikima.

61. Kuma dā Allah Yanā kāma mutāne da zāluncinsu,⁽³⁾ dā bai bar wata dabba ba a kan kasa. Kuma amma Yanā jinkirta musu zuwa ga ajali ambatacce. Sa'an nan idan ajalinsu ya zo, bā zā a yi musu jinkiri ba kō dā sa'a guda, kuma bā zā su gabāta ba.

62. Kuma sunā sanya wa Allah abin da suke ki, kuma harsunansu na siffanta karya cēwa lalle ne sunā da abūbuwa māsu kyau. Bābu shakka, lalle ne sunā da wuta, kuma lalle sū, wadanda ake kyālēwa ne (a cikinta).

63. Rantsuwar Allah! Lalle ne hakīka Mun aika zuwa ga al'um-

وَإِذَا شَرَحَدُهُ بِالْأَنْثَى ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًا
وَهُوَ ظَطِيمٌ ﴿٥٩﴾

يَتَوَزَّعُ مِنْ أَقْوَرِهِ مِنْ سُوءِ مَا يُشَرِّبُهُ
أَيْمَسِكُهُ عَلَى هُونٍ أَمْ يَدُسُهُ فِي التَّرَابِ الْأَلَّا
سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٦٠﴾

لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ مُشَدِّدُ السُّوءِ وَلَهُ
الْمُشَدِّدُ الْأَعْلَى وَهُوَ أَعْزَى الْحَكِيمُ ﴿٦١﴾

وَلَوْ يُؤْخَذُ اللَّهُ أَنَّاسٍ بِظُلْمِهِمْ مَا تَرَكُ
عَنْهَا مِنْ دَآبَةٍ وَلَكِنْ يُؤْخِرُهُمْ إِلَى أَجَلٍ
مُسْمَىٰ فَإِذَا جَاءَهُمْ لَا يَسْتَخِرُونَ
سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٦٢﴾

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكْرُهُونَ وَتَصْفُ الْسَّيِّئَاتُ
الْكَذِبُ أَنَّ لَهُمُ الْحُسْنَى لَأَجْرَمَ أَنَّ لَهُمُ
النَّارَ وَأَنَّهُمْ مُفْرَطُونَ ﴿٦٣﴾

تَالَّهُ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ أَمْرٌ مِنْ قَبْلِكَ فَنَسِّ

(1) Fahintar cēwa dā namiji da 'ya mace duka daya suke, da hana kashe su kō turbude su, wata ni'ima ce babba da 'yancin mātā babba, a cikin rāyuwar dan Ādam.

(2) Karin bāyani ne ga abin da ya gabāta kuma na bāya da shi ya rātayu da shi. Shiryarwa zuwa ga halāye mafaukaka ni'ima ce babba.

(3) Rashin halaka dūniya sabōda laifin mutāne da rashin kāma su da dukan laifinsu, ni'ima ce babba.

mōmi daga gabāninka, sai Shaidan ya kawāce musu ayyukansu, sabōda haka shī ne majibincinsu, a yau, kuma sunā da azāba mai radadī.

64. Lalle ba Mu saukar da Littāfi ba a kanka, fāce dōmin ka bayyana musu abin da suka sābā wa jūna a cikinsa, kuma dōmin shiriya da rahama ga mutāne wadanda suke yin īmāni.

65. Kuma Allah Yā saukar da ruwa daga sama, sa'an nan Ya rāyar da kasa da shi a bāyan mutuwarta. Lalle ne a cikin wannan, haķīka akwai āyā ga mutāne wadanda suke saurāre.

66. Kuma lalle ne, kunā da abin lūra a cikin dabbōbin ni'ima; Munā shāyar da ku daga abin da yake a cikin cikunansu, daga tsakānin tukar tumbi da jini, nōno tsantsan, mai saukin hadiya ga māsu shā.

67. Kuma daga 'yā'yan itācen dabīno da inabai. Kunā sāmu daga gare shi, abin māye⁽¹⁾ da abinci mai kyau. Lalle a cikin wannan, haķīka, akwai āyā ga mutāne wadanda suke hankalta.

68. Kuma Ubangijinka Yā yi wahayi⁽²⁾ zuwa ga kudan zuma

لَهُمُ الشَّيْطَنُ أَعْمَالَهُمْ فَهُوَ لِيَهُمُ الْيَوْمَ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ كِتَابٍ إِلَّا لِتَبْيَنَ لَهُمْ
الَّذِي أَحَدَّفْنَا فِيهِ وَهُدَى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ
يُؤْمِنُونَ

وَاللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَآءَ فَأَخْيَاهُ الْأَرْضَ بَعْدَ
مَوْهِبَةِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْقَمِ لَعْرَةً سُقِيْكُمْ مَمَّا فِي
بُطُونِهِ مِنْ بَيْنِ فَرَثَ وَدَمٍ لَبَنًا حَلَصًا سَاعِيًّا
لِلشَّدَّيْنَ

وَمِنْ ثَمَرَتِ التَّعْبِيلِ وَالْأَعْنَبِ تَسْخِدُونَ مِنْهُ
سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنَاهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَعْقُلُونَ

وَأَوْحَى رَبُّكَ إِلَيْكُمْ أَنَّ الْجَنَّةَ مِنَ الْجَنَّالِ

(1) Yā ambaci abin māye a cikin abūuwān ni'ima a gabānīn a haramta giya. Kuma haramtā ta bā ya hana ta zama a cikin ni'imōmin Allah ga mutāne dōmin an haramta ne sabōda tsaron hankalinmu a kan nēman wadansu ni'imōmin da suka fī ta a Aljanna a inda bā zā a hana ta ba sabōda karēwar taklīfi a can. Sabōda haka ne ya kāre āyar da cēwa; "Akwai āyā ga mutāne wadanda suke hankalta."

(2) Wahayi na ilhma, watau Allah Ya cūsa wa kudan zama ilmin yin sākār gidan zuma da gāne hanyōyin tafiyi ta kōma gidanta, da cin kōwane iri furen itāce dōmin a fitar da ni'imar abin sha mai dādī ga mutāne, kuma wanda ya funsa dukan māgani ga ciwarwatansu. Wannan ni'ima ce babba.

cēwa; "Ki riķi gidāje daga duwātsu, kuma daga itāce, kuma daga abin da suke gināwa.

69. "Sa'an nan ki ci daga dukan 'yā'yan itāce, sabōda haka ki shiga hanyōyin Ubangijinki, sunā hōrarru." Wani abin shā yanā fita daga cikunanta, mai sābāwar launukansa, a cikinsa akwai wata warkewa ga mutāne. Lalle ne, a cikin wannan, hakīka, akwai āyōyi ga mutāne wadanda suke yin tunāni.

70. Kuma Allah ne Ya halicce ku, sa'an nan Yanā karbār rāyu-kanku, kuma daga gare ku akwai wanda ake mayarwa zuwa ga mafi faskancin rāyuwa, dōmin kada ya san kōme a bāyan dā ya zama mai ilmi. Lalle Allah ne Masani, Mai ikon yi.

71. Kuma Allah Ya fifta sāshenku⁽¹⁾ a kan sāshe a arziki. Sa'an nan wadanda aka fifta, ba su zama māsu mayar da arzikinsu a kan abin da hannāyensu na dāma suka mal-laka ba, har su zama daidai a cikinsa. Shin fa, da ni'imar Allah suke musu?

72. Kuma Allah Yā sanya muku mātan aure daga kāwunanku, kuma Ya sanya muku daga mātan aurenku diya da jīkōki, kuma Ya arzūta ku daga abūbuwa māsu

بِئُونَاتِهِ مِنَ الْسِّجْرِ وَمِمَا يَعْرِشُونَ ﴿١٦﴾

لَهُ كُلُّ مِنْ كُلِّ الشَّرَاتِ فَأَسْلَكَ سُبْلَ رَبِّكَ
ذُلَّالًا يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُّتَلَّفٌ أَوْنَهُ
فِيهِ شَفَاءٌ لِلنَّاسِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَا يَهِيَ لِغَمَّ
يَنْفَكِرُونَ ﴿١٧﴾

وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ تَوْفِيقُكُمْ وَمَنْ كُمْ مَنْ يُرَدُّ إِلَى
أَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكُنْ لَا يَعْلَمُ بَعْدَ عِلْمِ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ
عَلَيْهِ قَدِيرٌ ﴿١٨﴾

وَاللَّهُ فَصَلَّى بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ فَمَا
الَّذِينَ فُضْلُوا بِرَأْدِي رِزْقِهِمْ عَلَى مَامَلَكَ
أَيْمَانُهُمْ فَهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ فِي نِعْمَةِ اللَّهِ
يَجْحَدُونَ ﴿١٩﴾

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنفُسِكُمْ أَرْجَاجًا وَجَعَلَ
لَكُمْ مِنْ أَرْزَاقِكُمْ بَيْنَ وَحْدَةَ
وَرَزْقَكُمْ مِنَ الظَّبَابَاتِ أَفِي الْبَطْلِ يُؤْمِنُونَ

(1) Arziki daga Allah yake, yanā fifta wadansu bāyinSa da arziki a kan wadansu. Sa'an nan wanda aka bai wa arziki daga cikinsu bā ya iya mayar da arzikin a tsakāninsa da wani bāwa nasa har su zama daidai a kan arzikin. To, idan haka ne, yaya kuke sanya wadansu bāyin Allah daidai da Allah wajen bautarku gare su?

dāfi. Shin fa, da karya suke yin īmāni, kuma da ni'imar Allah sū, suke kāfirta?

73. Kuma sunā bauta wa, baicin Allah, abin da yake bā ya mallakar wani arziki dōminsu, daga sammai da kasa game da kōme, kuma bā su iyawa (ga aikata kōme).

74. Sa'an nan kada ku bāyar da wadansu misālai ga Allah. Lalle ne Allah Yanā sani, kuma kū, ba ku sani ba.

75. Allah Yā buga wani misāli da wani bāwa wanda bā ya iya sāmun īko a kan yin kōme, da (wani bāwa) wanda Muka arzūtā shi daga gare Mu da arziki mai kyau. Sa'an nan shī yanā ciyarwa daga arzikan, a asirce da bayyane. Shin sunā daidaita? Gōdiya ta tabbata ga Allah. Ā'a mafi yawansu ba su sani ba.

76. Kuma Allah Ya buga wani misāli, maza biyu, dayansu bēbe ne, ba ya iya samun ikon yin kōme, kuma shī nauyi ne a kan mai malla-karsa, inda duk ya fuskantar da shi, bā ya zuwa da wani alhēri. Shin, yanā daidaita, shi da (namiji na biyu) wanda yake umurni da a yi ādalci kuma yanā a kan tafarki madaidaici?

77. Kuma ga Allah gaibin⁽¹⁾ sammai da kasa yake, kuma al'amarin Sā'a bai zama ba fāce kamar walķawar gani, kō kuwa shī ne mafi kusa!

وَيَنْعَمِتُ اللَّهُ هُمْ يَكْفُرُونَ ﴿٧٦﴾

وَعَبْدُوْنَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَيْسَ لَهُ رِزْقًا
مِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ شَيْئًا وَلَا يَسْتَطِعُونَ ﴿٧٧﴾

فَلَا تَصْرِفُوا لِلَّهِ الْأَمْثَالَ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ
لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧٨﴾

*صَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا أَمْتَلُوكَ الْأَ
يَقْدِيرُ عَلَىٰ شَيْءٍ وَمَنْ رَزَقْنَاهُ مِنَارِقًا حَسَناً
فَهُوَ يُنْتَفِعُ مِنْهُ سِرًا وَجَهَرًا هَلْ يَسْتَوِنَ
الْحَمْدُ لِلَّهِ بِلِ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٧٩﴾

وَصَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلَيْنِ أَحَدُهُمَا
أَنْكَعَ لَا يَقْدِرُ عَلَىٰ شَيْءٍ وَهُوَ كُلُّ عَلَىٰ
مَوْلَاهُ أَيْمَانِيْوْجَهَهُ لَا يَأْتِ بِخَيْرٍ هَلْ
يَسْتَوِيْ هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ عَلَىٰ
صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٨٠﴾

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا
أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَمْنَجَ الْبَصَرِ أَوْهُرَ
أَقْرَبُ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَرِيرٌ ﴿٨١﴾

(1) Bōye lōkacin Kiyāma a bāyan bayānin tabbatar aukuwarta yanā daga cikin ni'imōmin Allah, dōmin mai hankali ya yi tattāli sabōda ita.

Lalle Allah, a kan dukan kōme, Mai ikon yi ne.

78. Kuma Allah ne Ya fitar da ku daga cikunan iyāyenku, ba da kunā sanin kōme ba, kuma Ya sanya muku ji da gannai da zukāta, tsam-māninku zā ku göde.

79. Shin ba su ga tsuntsāye⁽¹⁾ ba sunā hōrarru a cikin sararin sama, bābu abin da yake rike su fāce Allah? Lalle ne a cikin wancan, hakīka, akwai àyöyi ga mutāne wadanda suke yin imāni.

80. Kuma Allah ne Ya sanya muku daga gidajenku wurin natsuwa, kuma Ya sanya muku daga fātun dabbōbin ni'ima wasu gidāje kunā dāukar su da sau ki a rānar tafiyarku da rānar zamanku, kuma daga sūfinsu⁽²⁾ da gāshinsu da gēzarsu (Allah) Ya sanya muku kāyan dāki da na jin dādi zuwa ga wani lōkaci.

81. Kuma Allah ne Ya sanya muku inuwa daga abin da Ya halitta, kuma Ya sanya muku dākuna daga duwātsu, kuma Ya sanya

وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَتِكُلًا
تَحْلَمُونَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ الْأَسْعَةَ

وَالْأَبْصَرَ وَالْأَقْدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشَكُّرُونَ ﴿٧﴾

أَلَّا يَرَوْا إِلَى الظَّيْرِ مُسْخَرِينَ فِي جَوَّ السَّمَاءِ

مَا يَمْسِكُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذَّاتٍ

لَفَوْرِيْدُوْمُورَتْ ﴿٨﴾

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ يُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ

لَكُمْ مِنْ جُلُودِ الْأَنْعَمِ يُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ

يَوْمَ طَعْنَتِكُمْ وَيَوْمَ إِقَامَتِكُمْ وَمِنْ أَصْوَافِهَا

وَأَوْبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا أَنْتُمْ مَنْتَعًا إِلَى حِينِ ﴿٩﴾

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مَتَّاحَقَ ظَلَلًا وَجَعَلَ

لَكُمْ مِنَ الْجِبَالِ أَكَنَّنَا وَجَعَلَ

لَكُمْ مَسَرِّيلَ تَقِيهِكُمُ الْحَرَ

(1) Tsuntsāye hōrarru a cikin sararin sama, ana nufi da su, a ganīna, Allah ne Ya san hakīka, su ne jirāgen sama, sabōda ambaton hōrēwa tāre da sū a cikin sararin samāniya, dōmin abin da aka hōre, ana hōronda ne dōmin a ci amfānisa a lōkaci da wurin hōron. Tsuntsāyen al'āda bā su da wani amfāni a gare mu a lōkacin da suke a cikin sārārin sama. Sabōda haka bābu wani abu, sai jirgin sama. Bā zā a ce anā nufin shāho ba a lōkacin farauta, dōmin wannan amfāni yā yi kadan bisa ga abin da Sūrar take kidāyāwa na ni'imōmin Allah a kan mutāne gaba daya. Farauta kēbābhiya ce ga mutānen kauye kawai.

(2) Sūfi, shi ne gashin tumāki mai kama da auduga, wabar shi ne gashin rākumi mai laushi, sha'ar, shi ne gashin awaki da gēzar dawāki. Bai ambaci auduga da kattāni ba, dōmin a wajen shūka suke.

muku wadansu riguna⁽¹⁾ sunā tsare muku zāfi, da wadansu rīguna sunā tsare muku makāminku. Kamar wangan ne (Allah) Yake cika ni'imarSa a kanku, tsammānin ku, kuna sallamawa.

82. To, idan sun jūya, to, abin da ya wajaba a kanka, shi ne iyarwa kawai, bayyananniya.

83. Suna sanin ni'imar Allah, sa'an nan kuma sunā musunta, kuma mafi yawansu kāfirai ne.

84. Kuma a rānar da Muke tāyar da mai shaida daga kōwace al'umma, sa'an nan kuma bā zā a yi izni ba ga wadanda suka kāfirta, kuma ba su zama ana nēman kōmawarsu ba.

85. Kuma idan wadanda suka yi zālunci suka ga azāba, sa'an nan bā zā a sauķake ta daga gare su ba, kuma bā su zama anā yi musu jinkiri ba.

86. Kuma idan wadanda suka yi shirkā suka ga abūbuwan shirkarsu sai su ce, “Yā Ubangijinmu! Wadannan ne abūbuwan shirkarmu wadanda muka kasance munā kira baicinKa”. Sai su jēfa magana zuwa gare su, “Lalle ne ku, hafīka, makaryata ne.”

87. Kuma su shiga nēman sulhu zuwa ga Allah a rānar nan, kuma abin da suka kasance sunā kir-kirāwa ya face daga gare su.

وَسَرِيلَ تَقِيكُمْ يَاسِكُوكْ كَذَلِكَ يُتْمُ
نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُونَ ﴿٨٦﴾

فَإِنْ تَوَلُّوْ إِنَّمَا عَلَيْكُمْ أَبْلَغُ الْمُبِينُ ﴿٨٧﴾

يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُوهَا
وَأَكْثَرُهُمُ الْكُفَّارُونَ ﴿٨٨﴾
وَيَوْمَ تَبَعَثُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ
لَا يُؤْدَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٨٩﴾

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَدَابَ فَلَا يَخْفَفُ
عَنْهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٩٠﴾

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ أَشْرَكُوا شُرَكَاءَ هُنَّا قَالُوا
رَبَّنَا هَذِهِ لَأَنَا شُرَكَاءُنَا الَّذِينَ كُنَّا
نَدْعُوْا مِنْ دُونِكُمْ فَأَلْقَوْا إِلَيْهِمُ الْقُلُّ
إِنَّكُمْ لَكَذِبُونَ ﴿٩١﴾

وَالْقُوْلُ إِلَى اللَّهِ يَوْمَيْذِ السَّلْطَانِ وَضَلَّ
عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٩٢﴾

(1) Rīga dōmin zāfi da sanyi daga sūfi da wabar da gāshi da auduga da kattāni da rīga dōmin makāmi shi ne sulke, dōmin makāmi daga bakin karfe yake kamar takōbi, māshi da kibya.

88. Wadanda suka kāfirta, kuma suka kange daga hanyar Allah, Mun kāra musu wata azāba bisa ga azābar, sabōda abin da suka kasance sunā yi na fasādi.

89. Kuma a rānar da Muke tāyar da shaidu a cikin kōwace al'umma, a kansu daga kāwunansu, kuma Muka zo da kai kanā mai bāyar da shaida a kan wadannan, kuma Mun saussaukar da Littāfi a kanka dōmin yin bāyani ga dukan kōme da shiriya da rahama da bushāra ga māsu miķa wuya (Musulmi).

90. Lalle Allah nā yin umurni da ādalci da kyautatāwa, da bai wa ma'abūcin zumunta, kuma yanā hani ga alfāsha da abin da aka fi da rarrabe jama'a. Yanā yi muku garadī, dammānin ku, kunā tunāwa.

91. Kuma ku cika da alkāwarin⁽¹⁾ Allah idan kun yi alkawari, kuma kada ku warware rantsuwōyinku a bāyan karfafa su, alhāli kuma hakīka kun sanya Allah Mai lāmuncēwa a kanku. Kuma lalle Allah ne Yake sanin abin da kuke aikatāwa.

92. Kuma kada ku kasance kamār wadda ta warware zarenta a

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدَّأُونَ سَبِيلَ اللَّهِ
رَدَّنَهُمْ عَذَابًا بَاقِفَ الْعَذَابَ بِمَا كَانُوا

يُفْسِدُونَ ﴿٨٩﴾

وَيَوْمَ تَبَعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ
مَنْ أَنْفُسُهُمْ مُّغَيَّبُونَ وَجِئُنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَىٰ
هَؤُلَاءِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تَبَيَّنَ
لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَشَرِيْ
لِلْمُسْلِمِينَ ﴿٩٠﴾

*إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ
ذِي الْقُرْبَانِ وَيَنْهَا عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ
وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٩١﴾

وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا
الْأَيْمَنَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ
اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا
تَعْمَلُونَ ﴿٩٢﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِي نَقْضَتْ غَرْلَهَا مِنْ

(1) Wanda yake rantsuwar alkawari da wani, sa'an nan ya warware rantsuwar dōmin nēman ya kulla wata rantsuwa da wani mutum sabōda wani amfāninsa, kō jama'arsa a cikin wata kabīla wadda ta fi ta mutānen farko karfi, to, sifarsa kamar mace ce mahaukaciya, mai yin zare, a bayan ta tukka shi, ya yi karfi, sa'an nan ta warware shi. Sabōda haka idan ta so mayar da shi wani zare, to, bā zai yi kyau ba kamar zaren farko da ta yi kuma mutāne sun gāne haukarta, bā zā su yi wata ma'māla da ita ba. Wanda ya yi rantsuwa da Allah a kan abu, to, yā sanya Allah lāmuni ke nan. Bā ya halatta ga wanda ya shugabantar da Allah ga wani abu, sa'an nan ya kōma bāya ya fi cika wannan alkawarin, dōmin bai kiyāye girman Allah ba, Wanda ya sanya a tsakaninsa da abōkin ma'āmlarsa. Tsaron alkawari ni'ima ne.

bāyan tukka, ya zama warwararku, kunā rikon rantsuwōyinku dōmin yaudara a tsakāminku, dōmin kasancēwar wata al'umma tā fi rība daga wata al'umma! Abin sani kawai Allah Yanā jarrabar ku da shi, kuma lalle ne yanā bayyana muku, a Rānar Kiyāma, abin da kuka kasance, a cikinsa, kunā sābā wa jūna.

93. Kuma dā Allah Ya so, hakīka, dā Ya sanya ku al'umma guda, kuma Yanā batar da wanda Ya so, kuma Yanā shiryar da wanda Ya so. Lalle ne anā tambayarku abin da kuka kasance kunā aikatāwa.

94. Kada ku riki rantsuwōyinku dōmin yaudara a tsakāninku, har kafa ta yi sulbi a bāyan tabbatarta, kuma ku dandani azāba sabōda abin da kuka kange daga hanyar Allah. Kuma kunā da wata azāba mai girma.⁽¹⁾

95. Kada ku sayi 'yan kuđi kadan da alkawarin Allah. Lalle ne abin da yake a wurin Allah shi ne mafi alhēri a gare ku, idan kun kasance kunā sani.

96. Abin da yake a wurinku yanā kārēwa, kuma abin da yake a wurin Allah ne mai wanzuwa. Kuma lalle ne, Munā sāka wa wadanda suka yi hakuri da lādarsu da mafi kyawun abin da suka kasance sunā aikatāwa.

بَعْدَ قُوَّةً أَنْ كَنَّا تَخْذُلُتِيْمَكُمْ
دَخْلًا بَيْنَكُمْ أَنْ تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ أَرْبَى
مِنْ أُمَّةٍ إِنْمَا يَتَلَقَّهُمُ اللَّهُ يَهُ وَإِنْ يَبْتَلِيْنَ
لَكُمْ يَوْمٌ أَقْيَمَةٌ مَا كُنْتُمْ فِيهِ
تَخْتَلِفُونَ ٩٣

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً
وَلَكِنْ يُضْلِلُ مِنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ
وَلَا تَشْتَدُ عَمَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ٩٤

وَلَا تَتَخْذُلُوا أَيْمَنَكُمْ دَخْلًا بَيْنَكُمْ
فَنَزَلَ قَدَمَ بَعْدَ ثُبُوتِهَا وَتَذَوَّقَ السُّوَءَ
بِمَا صَدَدُتُمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَلَكُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ٩٥

وَلَا تَشْتَرُوا بِأَعْهَدِ اللَّهِ ثَمَنًا إِلَّا إِنَّمَا
عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ٩٦

مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَارِقٌ
وَلَنْجَزِينَ الَّذِينَ صَدَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ
مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ٩٧

(1) Wanda yake yin rantsuwa da Allah dōmin ya yaudari wani, to, yanā rūsa kansa ne da kansa, kuma Allah Yanā dēbe jārumci da natsuwa daga zūciyarsa, sa'an nan kuma yanā da wata azāba mai girma a Lāhira idan Allah bai gāfarta masa ba, da tūba kō da wani sababi. Sanin haka ni'imma ne.

97. Wanda ya aikata aiki na kwarai daga namiji kō kuwa mace, alħāli yanā mūmini, to, haħiġa, Munā rāyar da shi, rāyuwa mai dāfi. Kuma haħiġa, Munā sākā musu lādarsu da mafi kyawun abin da suka kasance sunā aikatāwa.

98. Sa'an nan idan ka karanta⁽¹⁾ Alkur'āni, sai ka nēmi tsari ga Allah daga Shaidan jēfasse.

99. Lalle ne shi, bā shi da wani karfi a kan wadanda suka yi īmāni, kuma sunā dōgara ga Ubangijinsu.

100. Abin sani kawai, karfinsa yanā a kan wadanda suke jibintar sa, kuma wadanda suke sū, game da shi, māsu shirki ne.

101. Kuma idan Muka musanya wata āyā a matsayin wata āyā, kuma Allah ne Mafi sani ga abin da Yake saukarwa, sai su ce, "Abin sani kawai, kai maħirkiri ne." Ā'a mafi yawansu bā sa sani.

102. Ka ce, Rūhul Kudusi⁽²⁾ ne ya sassaukar da shi, daga Ubangi-jinka da gaskiya, dōmin ya tabbatar da wadanda suka yi īmāni, kuma (dōmin) shiriya da bushāra ga Musulmi.

103. Kuma lalle ne, haħiġa, Munā sanin (cēwa) lalle ne sū, sunā

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أُنْتَ
وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنْجِيْهِنَّهُ حَيَاةً طَيْبَةً
وَأَنْجِيْنَهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَخْسَى مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿٤٧﴾

فَإِذَا قَرَأَتِ الْقُرْآنَ فَأَسْتَعْدِ بِاللَّهِ مِنَ
الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ ﴿٤٨﴾
إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ دُولَةٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا
وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٤٩﴾
إِنَّمَا سُلْطَنُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّنَهُ وَالَّذِينَ
هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ ﴿٥٠﴾

وَإِذَا أَبْدَلَنَا آيَةً مَكَانَةً آتَيْتُهُنَّا آيَةً
أَعْلَمُ بِمَا يُنْزِلُ فَالْوَلَايَةُ أَنْتَ مُفْتَنٌ
أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥١﴾

فُلِنْذَةً وَرُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ
لَيُشَيَّتَ الَّذِينَ آمَنُوا وَهُدَى وَلُشْرِى
لِلْمُسْلِمِينَ ﴿٥٢﴾

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يَعْلَمُهُ

(1) An yi sabāni ga zaman Isti'āza a gabānin karātu kō a bāyansa. Mālik ya zābi a yi Isti'āza a bāyan karātu, kō a bāyan an kāre yin salla, dōmin kada Shaidan ya rinjāyi mutum a bāyan īmāninsa da salla. Saboda haka ya karhanta shi a cikin salla. Wasu kuma sunā isti'āza a gabānin karātu kō a gabānin salla.

(2) Rūhul Kudusi, watau rai mai tsarki, anā nufin Jibrilu, amincin Allah ya tabbata a gare shi.

cēwa, "Abin sani kawai, wani mutum ne yake karantar da shi." Hars-hen wanda suke karkatar da maganar zuwa gare shi, Ba'ajame⁽¹⁾ ne, kuma wannan (Alkur'āni) harshe ne Balārabe bayyananne.

104. Lalle ne wafanda bā su yin īmāni da ăyoyin Allah, Allah bā zai shiryar da su ba, kuma sunā da azāba mai radadī.

105. Abin sani kawai, wafanda bā su yin īmāni da ăyoyin Allah, sū ne suke kirkira karya. Kuma wafannan sū ne makaryata.

106. Wanda ya kāfirta da Allah daga bāyan īmāninsa,⁽²⁾ fāce wanda aka tilasta alhāli kuwa zūciyarsa tanā natse da īmāni, kuma wanda ya yi farin ciki da kāfirci, to, akwai fushi a kansa daga Allah, kuma sunā da wata azāba mai girma.

107. Wadancan ne kāfirai dōmin sun fīfita son dūniya a kan Lāhira, kuma lalle ne Allah bā Ya shiryar da mutāne kāfirai.

108. Wadancan ne wafanda Allah Ya bice hasken zukātansu da

بَشَرٌ لِسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ
أَعْجَمٌ وَهَذَا لِسَانٌ عَرَقٌ مُّيْنٌ
١٣٢

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِعِيَاتِ اللَّهِ لَا
يَهْدِيهِمُ اللَّهُ وَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ
١٣٣

إِنَّمَا يَقْرَئُ الْكَذَبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِعِيَاتِ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْكَذَبُونَ
١٣٤

مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ
أَكْرَهَهُ وَقَبِيلٌ مُّضْمِنٌ بِالْإِيمَانِ وَلَا كُنْ
مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدِرَ فَعَلَيْهِمْ
عَصْبٌ مِنْ اللَّهِ وَلَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ
١٣٥

ذَلِكَ يَأْنَمُهُمْ أَسْتَحْبُوا الْحَيَاةَ
الَّذِينَ اعْلَمُوا الْآخِرَةَ وَأَنَّ اللَّهَ لَا
يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ
١٣٦
أُولَئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ

(1) A'ajami ga asali, wanda bā ya iya magana da Lārabci ko dā ga asalin jini shī Balārabe ne. Asalin maganar akwai wani Bāwā Barūme Nasarāni, watau mabiyin addinin Īsā yanā karatun littattafansa kuma yanā zuwa yanā saurāron Annabi, sai ma'kiya suka ce wai shī ne yake gaya wa Annabi Alkur'āni. Dōmin haka Allah ya yi raddin maganarsu da rashin sanin Lārabcin wannan mutumin. Sūnansa Kainu kō Jabra.

(2) Ridda ita ce kōmāwa ga kāfirci a bāyan shiga Musulunci. Ba a yin hukunci da ridda ga Musulmi, sai idan ya kāfirta da kansa, bābu wata tīlastāwa, kuma ya nūna ya yarda da kāfircin, kuma yanā farin cikin da shi. To, hukuncinsa kisa ne, dōmin ya zama dan tāwaye. Wannan shī ne ma'anar cēwa akwai fushi a kansa daga Allah. Kuma bā a kashe shi sai an nēme shi da tūba a cikin kwāna uku, bābu yunwa, bābu kishirwa. Kuma a yi munāzara da shi kō zai kōmo. Bayan kwāna uku a kashe shi idan ya ki tūba.

jinsu da gannansu. Kuma wadancan sū ne gafalallu.

109. Bābu shakka, lalle ne, a Lāhira sū ne māsu hasāra.

110. Sa'an nan kuma lalle ne Ubangijinka ga wadanda suka yi hijira daga bāyan an fitine su, sa'an nan kuma suka yi jihādi, kuma suka yi hakuri, lalle ne Ubangijinka, daga bāyanta⁽¹⁾ hakīka Mai gāfara ne, Mai jin kai.

111. A rānar da kōwane rai zai je yanā jāyayyar tunkudēwa daga kansa, kuma a cika wa kōwane rai (sakamakon) abin da ya aikata, kuma sū bā zā a zālunce su ba.

112. Kuma Allah Ya buga misāli,⁽²⁾ wata alkarya ta kasance amin-tacciya, natsattsya, arzikinta yanā je mata a wadāce daga kōwane wuri, sai ta kāfirta da ni'imōmin Allah, sabōda haka Allah ya danda-na mata tufāfin yunwa da tsōro, sabōda abin da suka kasance sunā sanā'antāwa.

113. Kuma lalle ne, hakīka, wani Manzo daga gare su, ya jē musu, sai suka kāryata shi, sabōda haka azāba ta kāma su, alhāli kuwa sū ne māsu zālunci.

وَسَمِعُهُمْ وَأَبْصَرُهُمْ وَأُفْلَتُكُمْ
هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿١٤﴾

لَأَجْرَمَ رَبَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ
الْخَسِرُونَ ﴿١٥﴾

لَمْ يَأْتِ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ
بَعْدِ مَا فِتَنُوا ثُمَّ جَهَدُوا وَاصْبَرُوا
إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهِمَا لَغَورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٦﴾

* يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كُنْدِلَ عَنْ
نَفْسِهَا وَتُؤْفَقُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ وَهُمْ
لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٧﴾

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ إِمَانَهُ
مُظْمِنَةً يَا تَيَّا رِزْقُهَا رَغْدَانٌ مِنْ كُلِّ
مَكَانٍ فَكَفَرُتْ بِأَنْهُمُ اللَّهُ فَأَذَّقَهَا اللَّهُ
لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْحُرْقَفِ بِمَا كَانُوا
يَصْنَعُونَ ﴿١٨﴾

وَلَقَدْ حَمَاءٌ هُنْ رَسُولُ مَنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ
فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَلِيمُونَ ﴿١٩﴾

(1) Bāyan fitina, yanā nufin wanda ya shiga Musulunci, sa'an nan fitinar ridda ta sāme shi, kuma Allah Ya sanya shi ya kōma cikin Musulunci, ya yi abin da Musulunci yake nēma daga gare shi, na ayyukan kwarai gwargawdon hālinsa, to, Allah Yanā gāfarta masa laifuffukansa na ridda, kuma Yanā jin kānsa da rahamarSa.

(2) Kamar Makka. Annabi Muhammadu ya jē musu sun kāryata shi, sai Allah Ya musanya amincinsu da tsōro, kuma wadātsu da yunwa. Wannan shi ne sakamakon ridda a kōwane lōkaci.

114. Sa'an nan ku ci daga⁽¹⁾ abin da Allah Ya arzūta ku da shi, halas, kuma mai dāfi, kuma ku göde wa ni'imar Allah idan kun kasance Shi kuke bautāwa.

115. Abin sani kawai (Allah) Ya haramta⁽²⁾ muku mussai da jini da nāman alade da abin da aka ambaci sūnan wanin Allah game da shi. Sa'an nan wanda aka tīlasta a kan larūra, baicin mai raba jama'a, kuma baicin mai zālunci, to, lalle Allah ne Mai gāfara, Mai jin kai.

116. Kuma kada ku ce, dōmin abin da harsunanku suke siffanta-wa da karya, "Wannan halas ne, kuma wannan harāmun ne." Dōmin ku kirkira karya ga Allah. Lalle ne, wadanda suke kirkira karya ga Allah bā zā su ci nasara ba.

117. Jin dāfi ne kadan. Kuma sunā da wata azāba mai radafsi.

118. Kuma kan wadanda suka tūba (Yāhūdu) Mun haramta abin da Muka bāyar da lābari a gare ka daga gabāni,⁽³⁾ kuma ba Mu zālun-

فَكُلُّا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ اللَّهُ حَلَالٌ طَيْبٌ
وَأَشْكُرُوا وَنَعِمَتِ اللَّهُ إِنْ كُنْتُمْ إِيمَانَهُ
تَعْبُدُونَ ﴿١٦﴾

إِنَّمَا حَرَمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ
وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَا أَهْلَلَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ
فَمِنْ أَصْطَرَ عَيْرَبَاعَ وَلَا عَادِ فِإِنَّ اللَّهَ
عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٧﴾

وَلَا تَقُولُوا لِمَا تَصِفُ الْسِّنَنُ
الْكَذِبَ هَذَا حَلَلٌ وَهَذَا حَرَامٌ
لَتَفَرَّوْا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبُ إِنَّ الَّذِينَ
يَقْرَءُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ﴿١٨﴾

مَتَّعْ قَلْيلٌ وَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٩﴾
وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَمَ مَا قَصَصَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ قَبْلٍ
وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٢٠﴾

(1) Bāyan bayāni a kan hukuncin ridda sabōda sanyāwar sāshen ni'imōmin Allah ga wasu gumāka kō aljannu kō wafansu mutāne sālihai, sa'an nan Ya yi umurni da cin abin da Allah Ya arzūta mutum duka amma da sharudda uku, watau ya zama halas ga shari'a kuma mai dāfin ci, wani hāk̄ri na wani mutum bai rātaya ba a kansa ga shari'a, kuma a bi shari'a wajen aikatar da shi kamar yadda Allah Ya ce wajen yanka da mai kama da shi, shi ne göde wa Allah. Sabōda haka banda kamar giya da kāyan wani mutum sai fa a bisa yardarsa.

(2) Bayānin abūbuwan da aka haramta, idan bābu larūra. Anā cin abin da shari'a ta hana a ci a kan larūra, sai idan larūrar ta sāmi mutum ne a cikin hālin sābon Allah, kamar mai fita daga dā'ar Sarkin Musulunci ya yi tāsa fungiya dabam, kō wanda ya fita dōmin wani zālunci kamar sāta ga misāli, to, ba su cin haram dōmin su ci gaba da aikinsu.

(3) Gabāni wancan Sūra, kamar a cikin Sūratul An'ām āyā ta 146. Sabōda haka bā a biyar da Yāhūdu a wajen haramciñ abin da Allah Ya haramta musu, su kafai sabōda zāluncinsu.

ce su ba, amma sun kasance kansu suke zālunta.

119. Sa'an nan kuma lalle ne Ubangijinka ga wadanda suka ai-kata mummunan aiki⁽¹⁾ da jāhilci, sa'an nan suka tūba daga bāyan wancan, kuma suka gyāra, lalle ne Ubangijinka, daga bāyanta hakīka Mai gāfara ne, Mai jin kai.

120. Lalle ne Ibrāhīm⁽²⁾ ya ka-sance Shūgaba, mai kaskantar da kai ga Allah, mai karkata zuwa ga gaskiya, kuma bai kasance daga māsu shirki ba.

121. Mai gödiya⁽³⁾ ga ni'imominSa (Allah), Ya zābe shi, kuma Ya shiryar da shi zuwa ga tafarki madaidaici.

122. Kuma Muka ba shi alhēri a cikin dūniya. Kuma lalle shi, a Lā-hira, yanā daga sālihai.

123. Sa'an nan kuma Muka yi wahayi zuwa gare ka (cēwa), “Ka⁽⁴⁾ bi akīdar Ibrāhīm, mai karkata zuwa ga gaskiya, kuma bai kasance daga māsu shirki ba.”

لَمْ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا السُّوءَ بِجَهَنَّمَ
شَرَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ
بَعْدِهَا الْغَفُورُ رَحِيمٌ

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتَ اللَّهَ حَنِيفًا وَمَرَّ
بِكَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

شَاكِرًا لِآتَيْهِ أَنْتَمْهُ أَجْتَبَهُ وَهَدَهُ إِلَى
صَرْطَنْ مُسْتَقِيمٍ

وَإِتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ
لَمِنَ الصَّالِحِينَ

لَمْ أُوْحِيَنَا إِلَيْكَ أَنْ أَتَيْعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ
حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

(1) Wanda ya yi wani abu da Allah Ya hana wajen ni'imōmi, ko wajen wani abu dabam na sābōn Allah, to, idan ya tūba a gabānin ya kai ga gargara, Allah zai gāfarta masa. Wannan ni'ima ce.

(2) Akwai daga ni'imōmin Allah, Ya sanya mutum madaukaki sabōda addininsa da īmāninsa ga Ubangijinsa, kuma Ya bā shi īkon binSa da taķawa kamar yadda Ya yi wa Ibrāhīm. Kuma akwai daga ni'imōmin Allah Ya sanya mutum a cikin zuriyyar mutumin kirki kamar yadda Ya yi wa Annabi Muhammadu Ya sanya shi a cikin zuriyyar Ibrāhīm.

(3) An ambaci Ibrāhīm sabōda ya göde wa ni'imōnin Allah dōmin Musulmi su yi kōyi da shi wajen göde wa Allah ga ni'imōmin da Ya yi ishāra zuwa gare su a cikin wannan Sūra da watanta. Göde wa ni'ima wata ni'ima ce.

(4) Yanā cikin ni'ima ga Ibrāhīm da kammalarta a gare shi a umurci mafīficin tālikai, Muhammadu, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi, da bin akīdar Ibrāhīm.

124. Abin sani kawai, an sanya Asabar a kan wafanda suka sābā wa jūna a cikin sha'aninsa.⁽¹⁾ Kuma lalle ne Ubangijinka, hakīka, Yanā yin hukunci a tsakaninsu a Rānar Kiyāma a cikin abin da suka kasance a cikinsa sunā sābā wa jūna.

125. Ka yi kira zuwa ga hanyar Ubangijinka da hikima⁽²⁾ da wa'azi mai kyau kuma ka yi jāyayya da su da magana wadda take mafi kyau. Lalle ne Ubangijinka Shī ne Mafī sani ga wanda ya bāce daga han-yarSa, kuma Shi ne Mafī sani ga māsu shiryuwa.

126. Kuma idan kuka sāka⁽³⁾ wa ukūba, to, ku sāka wa ukūba da misālin abin da aka yi muku ukūbar da shi. Kuma idan kun yi hakuri, lalle shī ne mafī alhēri ga māsu hakuri.

127. Kuma ka yi hakuri, kuma hakurinka bā zai zama ba fāce dōmin Allah, kuma kada ka yi bañin

إِنَّمَا جَعَلَ أَسْبَتُ عَلَى الَّذِينَ أَخْتَلُفُوا فِيهِ
وَإِنَّ رَبَّكَ لِيَحْكُمْ بَيْنَهُمْ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ

أَذْعُ إِلَيَّ سَيِّلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْعِظَلَةِ
الْحَسَنَةُ وَجَدَلُهُمْ بِالْأَيْمَانِ هُنَّ أَحْسَنُ
إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ صَلَّ عَنْ سَيِّلِهِ
وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ

وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عَوْقَبْتُمْ
بِهِ وَلَئِنْ صَرَّتْ لَهُوَ حِيرَ لِمَصْدِرِينَ

وَاصْبِرْ وَمَا صَبَرْتُكَ إِلَّا لِلَّهِ وَلَا تَخْرُنْ

(1) Wafanda suka sābā wa jūna a cikin sha'anin Ibrāhīm wanda yake ya kasance yanā girmama Juma'a dōmin ita ce rānar cikon ni'imōmin Allah a kan bāyinSa. Yahūdu suka sābā wa Ibrāhīm suka girmama Asabar dōmin a rānar nan ne bābu wani aiki. Wannan ya dōge har a bāyan dauke Isa. Nasāra suka jūya dōmin kin Yahūdu zuwa ga Lahadi, dōmin su yi daidai da Kaisara, Kustantayin, mai girmama Lahadi, rānar bauta wa rāna. Kafirce wa ni'ima azaba ce.

(2) Kira zuwa ga hanyar Ubangiji, Allah, yanā daga cikin abūwuwan kōyo daga Ibrāhīm kuma kira zuwa ga Allah nā daga cikin ni'imōmin Allah ga mai kiran da wanda ake kiran, sa'an nan zaman kiran da hikima da wa'azi mai kyau, ni'ima ce ga mai yi da wafanda ake kira zuwa ga shiriyar duka. Abin da ake cēwa Hikima shī ne a yi magana a kan hujja wadda abōkin husūma bā zai iya kauce mata ba.

(3) Kuma mai kiran mutāne zuwa ga Allah lalle ne sai ya hadu da cūtarwa daga mutānen da bā su son gaskiya. To, Allah bā Ya son zālunci ko dā a kan mañiyinSa, sabōda haka Ya yi umurni da yin kisāsi da misālin ukūba, kō a yi hakuri, amma yin hakuri yā fi rāmāwa dōmin nēman ni'imar Allah ta kāra kammala.

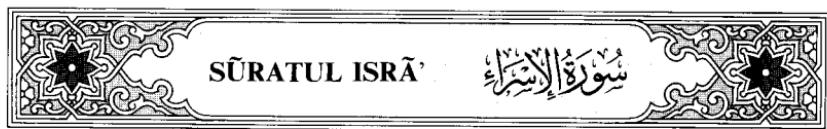
ciki sabo da su, kuma kada ka kasance a cikin funcin rai daga abin da suke yi na mākirci.

128. Lalle Allah Yanā tāre da wadanda suka yi takawa da wadanda suke sū māsu kyautatāwa ne.

عَيْهُمْ وَلَا نَكُنْ فِي ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ ﴿١٧﴾

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الْذِينَ أَتَقْوَى وَالَّذِينَ هُمْ

مُحْسِنُونَ ﴿١٨﴾

Tanā karantar da daidaitāwa a tsākānin abūbuwa māsu dangantaka da jūnā.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Tsarki ya tabbata ga Wanda Ya yi tafiyar dare⁽¹⁾ da bāwanSa, da dare daga Masallaci mai alfarma zuwa ga Masallaci mafi nīsa,⁽²⁾ wanda Muka sanya albarka a gē-fensa dōmin Mu nūna masa daga ãyoyinMu. Lalle ne Shi, Shī ne Mai ji, Mai gani.

سُبْحَنَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لِيَلَامِنَ
الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى
الَّذِي بَرَّكَ حَوْلَهُ وَلَرْيَهُ وَمَنْ ءَايَنَتْنَا إِنَّهُ
هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١٩﴾

(1) Isrā'i, shi ne tafiyar dare da Allah Ya yi da Annabi daga Makka zuwa Baitil Makadis. Sa'an nan Mi'irāji zuwa sama inda aka ba shi sallöli.

(2) Mukāranā a tsakānin Masjidil Harām watau tsararre daga a yāki mutānensā da Masjidil Aksā wanda ba tsararre ba. Isrā'i da Mi'irāji sun fi Mikātin Mūsā da gānawarsa da Ubangiji a Dür Sīn'a'a.

2. Kuma Mun bai wa Mūsā⁽¹⁾ littāfi, kuma Mun sanya shi shiriya ga Banī Isrā'ila, cēwa kada ku riki wani wakīlī baiciNa.

3. Zuriyar wadanda Muka dauka tāre da Nūhu. Lalle ne shi ya kasance wani bāwa mai gōdiya.

4. Kuma Mun hukunta zuwa ga Banī Isrā'ila a cikin Littāfi, cewa lalle ne, kunā yin barna a cikin ḫasa sau biyu, kuma lalle ne kunā zālunci, zālunci mai girma.

5. To idan wa'adin na farkonsu ya jē, za Mu aika, a kanku wadsansu bāyi⁽²⁾ Nāmu, ma'abūta yāki mai tsanani, har su yi yāwo a tsakānin gidājenku, kuma yā zama wa'adi abin aikatāwa.

6. Sa'an nan kuma Mu mayar da dāuki a gare ku a kansu, kuma Mu taimake ku da dūkiyoyi da diya kuma Mu sanya ku mafiya yawan māsu fita yāki.

7. Idan kun kyautata, kun kyautata dōmin kanku, kuma idan kun mūnana, to, dōminsu. Sa'an nan idan wa'adin na karshe⁽³⁾ ya jē, (zā

(1) Tsakānin Bawan Allah Muhammadu da Mūsā, kuma an aiko Mūsā ga Banī Isrā'ila kawai, kuma Nūhu an ce masa bāwa amma ba a jingina shi kamar yadda aka jingina Bawansa ba. Sa'an nan kuma jingina Yahūdu ga Nūhu ya daidaita su da sauran mutāne wajen da'awar dāuki da nasaba.

(2) Sun yi fasādi da barin aiki da Taurāti, saboda haka aka aika Jālūta a kansu. Ya kashe su kuma ya kāma zuriyarsu.

(3) Suka yi fasādi marra ta biyu da kashe Zakariyya da Yahaya, sai aka aika musu da Bukht Nasar daga Bābila ya karkashe su, kuma ya kāma zuriyarsu, kuma ya rushe Baitil Makadis. Wadannan läbaru biyu na bārnar Banī Isrā'ila sunā cikin bāyar da läbaru na gaibi. Idan an daidaita su da läbarun gaibi wadanda Alkūr'āni ya fadā, wadansu suka auku kuma wadsansu sunā ta aukuwa, zā a san falalar Alkūr'āni a kan Taurāti kamar yadda ya bayyana cēwa Attaura ta yi kira zuwa ga tauhidi da shiriya, sa'an nan ya bayyana abūbuwan da Alkūr'āni yake karantarwa daga āyā ta 9 zuwa ga āyā ta 38 inda ya tāra hālāyen kwarai kuma ya kōre mūnāna.

وَأَتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى
لِّبْيَ إِسْرَائِيلَ لَا تَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ وَكِيلًا

ذُرِّيَّةً مَّنْ حَمَلَنَا مَعَ تُوحِّيْدَهُ كَانَ عَنْهَا
شُكُورًا

وَقَضَيْنَا إِلَيْ بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكِتَابِ
لَتَفَسِّدُنَّ فِي الْأَرْضِ مَرَّيْنَ وَلَعَلَّنَ عُلُوًّا
كَيْرًا

فَإِذَا جَاءَهُمْ وَعْدُ أُولَئِكُمْ بِعَثَنَاعِيْلَهُمْ
عِبَادَتُ الَّذِي أُولَئِي بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خَلَلَ
الَّذِي يَأْرِي وَكَانَ وَعْدَهُمْ قَوْلًا

ثُرَدَّنَا لَكُمُ الْكَوَافِرَ عَلَيْهِمْ وَأَمَدَّنَاكُمْ
بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا

إِنَّ أَحَسَنَتُمْ أَحَسَنَتُمْ لَا نَفْسٌ كَوْنُوْنَ
أَسَأَتُمْ فَلَهَا إِنَّ ذِي جَاهَدَ وَعْدَ الْآخِرَةِ لِيَسْتُوْنُوا

su je) dōmin su bakanta fuskinku, kuma su shiga masallaci kamar yadda suka shige shi a farkon lōkaci, kuma dōmin su halakar da abin da suka rīnjaya a kansa, hala-karwa.

8. Akwai tsammānin Uban-gijinku Ya yi muku rahama. Kuma idan kun sāke, Mu sāke. Kuma Mun sanya Jahannama matsara ga kāfirai.

9. Lalle ne wannan Alkur'āni yanā shiryarwa ga (hālaye) wadanda suke mafī daidaita,⁽¹⁾ kuma yanā bāyar da bushāra ga mūminai wadanda suke aikata ayyuka na kwarai (cēwa) "Lalle ne sunā da wata ijāra mai girma."

10. Kuma lalle ne wadanda bā su yin īmāni da Lāhira, Mun yi musu tattalin wata azāba mai radadi.

11. Kuma mutum yanā⁽²⁾ yin addu'a da sharri kamar addu'arsa da alhēri, kuma mutum ya kasance mai gaggāwa.

12. Kuma Mun sanya dare da rāna, āyōyi biyu, sa'an nan Muka shāfe āyar dare, kuma Muka sanya āyar rāna mai sanyāwa a yi gani, dōmin ku nēmi falala daga Ubangi-jinku, kuma dōmin ku san kīdāyar shēkara da lissāfi. Kuma dukan

وُجُوهُكُمْ وَلَيَدُخُلُوا الْمَسِّيْحَدَ كَمَا
دَخَلُوهُ أَوْلَ مَرَّةً وَلَيُسْتَرِّوْ مَا عَلَوْا
تَثِيْرًا

عَنِ رَبِّكُمْ أَن يَرَهُكُمْ وَإِنْ عُذْتُمْ دُنْدَنَأَوْ جَعَلْتُمْ
جَهَنَّمَ لِلْكَفَرِينَ حَصِيرًا

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلّٰهِي أَقْوَامَ
وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ
الْأَصْنَافَ حَتَّىْ أَنْ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا

وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ أَعْتَدْنَا لَهُمْ
عَذَابًا أَلِيمًا

وَيَعْنَى الْإِنْسَنُ بِالشَّرِّ دَعَاءُهُ وَبِالْخَيْرِ وَكَانَ
الْإِنْسَنُ بِغُلَالًا

وَجَعَلْنَا اللَّيلَ وَالنَّهَارَ إِبْتِيْنَ فَمَحَوْنَاهُ إِيَّاهُ
اللَّيْلَ وَجَعَلْنَا إِيَّاهُ الْنَّهَارَ مُبِيْنَ لَتَتَبَغُّفُ
فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ وَلَتَعْلَمُوا عَدَدَ
الْأَسْيَنِينَ وَالْحَسَابَ وَكُلَّ شَقِّ وَفَصَلَّهُ

(1) Bāyan ya fadī abūbuwan da Attaura ta karantar, ya ce, "Alkur'āni yanā shiryarwa zuwa ga hālāyen da suka fi daidaita daga abin da Attaura ta karantar." Sa'an nan ya ci gaba da bayāniin abūbuwan da Alkur'āni yake karantarwa.

(2) Alkur'āni yanā shiryar da mutum har ga yadda yake ya yi wa kansa addu'a ta sharri alhāli kuwa yanā nufin ya yi alhēri dōmin an halicci mutum da son gaggāwa.

تَقْصِيْلًا ﴿١٢﴾

kōme Mun bayyana shi daki-dakin bayyanāwa.

13. Kuma kōwane mutum Mun lazimta masa abin rekōdinsa a cikin wuyansa, kuma Mu fitar masa a Rānar Kiyāma da littāfi wanda zai hadu da shi būfaddfe.

14. "Karanta Littāfinka. Ranka ya isa ya zama mai hisābi a kanka a yau."

15. Wanda ya nēmi shiryuwa, to, ya nēmi shiryuwa ne dōmin kansa kawai kuma wanda ya bace, to, ya bace ne a kansa kawai, kuma rai mai daukar nauyi bā ya daukar nauyin wani ran, kuma ba Mu zama māsu yin azāba ba, sai Mun aika wani Manzo.

16. Kuma idan Mun yi nufin Mu halakar da wata alkarya, sai Mu umurci mawadānta, har su yi fāsikanci a cikinta, sa'an nan mag-anar azāba ta wajaba a kanta, sa'an nan Mu darkāke ta, darkākēwa.

17. Kuma da yawa Muka hala-kar da al'ummomi a bāyan Nūhu. Kuma Ubangijinka Ya isa ya zama Mai fididdigewa ga zunubban bāyinSa, Mai gani.

18. Wanda ya kasance yanā nu-fin mai gaggaŵa,⁽¹⁾ sai Mu gag-gauta masa a cikinta, abin da Muke so ga wanda Muke nufi, sa'an nan kuma Mu sanya masa Jahannama, ya kōnu da ita, yanā abin zargi kuma abin tunkudewa.

وَكُلَّ إِنْسَنٍ الْرَّمَنَهُ طَلَبَهُ فِي عُنْقِهِ وَخُنْجُ
لَهُ رِيقَمَ الْقِيمَهُ كَشَابَأَيْقَنَهُ مَسْحُورًا ﴿١٣﴾

أَفَرَأَكُوكَبَكَ كَفِيْنَقِيسَكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبَاً ﴿١٤﴾

مَنْ أَهْتَدَى فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ
فَإِنَّمَا يَضْلُلُ عَلَيْهَا وَلَا تَرُدُّ وَلَا تَرْكِي
وَمَا كَانَ مُعَذَّبِينَ حَتَّىٰ بَعْثَ رَسُولًا ﴿١٥﴾

وَإِذَا أَرْدَنَا أَنَّ نَهْلِكَ قَرِيَّهُ أَمْرَأَ امْرَأَ فِيهَا فَسَقُوا
فِيهَا فَتَّى عَلَيْهَا الْقُولُ فَدَمَرَهَا كَتَمِيرًا ﴿١٦﴾

وَكَمْ أَهْلَكَنَا مِنَ الْقُرُونِ مِنْ بَعْدِ نُوحٍ وَكَفَى
بِرَبِّكَ بِذِنْوبِ عَبْدِهِ حَسِيرًا ﴿١٧﴾

مَنْ كَانَ بُرِيدُ الْعَاجِلَهَ عَجَلَنَا لَهُ وَفِيهَا مَا
لَشَاءَ لِمَنْ بُرِيدُ لَهُ جَعَلَنَا لَهُ وَجَهَنَّمَ يَضْلَدُهَا
مَذْمُومًا مَذْحُورًا ﴿١٨﴾

(1) Dūniya. Anā kwatanta dūniya da mai son ta, da Lāhira da mai son ta.

19. Kuma wanda ya nufi Lāhira, kuma ya yi aiki sabōda ita irin aikinta alhāli kuwa yanā mümini, to, wadannan aikinsu ya kasance gōdadde.

20. Dukansu Munā taimakon wadannan da wadancan daga kyautar Ubangijinka, kuma kyautar Ubangijinka ba ta kasance hananna ba.

21. Ka duba yadda Muka fīfitar da sāshensu a kan sāshe! Kuma lalle ne Lāhira ce mafi girman darajōji, kuma mafi girman fīfitāwa.

22. Kada ka sanya wani abin bauta wa na dabam tāre da Allah, har ka zauna kana abin zargi, yarbabbe.

23. Kuma Ubangijinka Ya hukunta kada ku bauta wa kōwa fāce Shi, kuma game da mahaifa biyu ku kyaутata kyautatāwa, ko dai dayansu ya kai ga tsūfa a wurinka ko dukansu biyu, to, kada ka ce musu 'tir' kuma kada ka tsāwace su, kuma ka fada musu magana mai karimci.

24. Kuma ka sassauta musu fi-kafikan tausasāwa na rahama. Kuma ka ce "Ya Ubangijina! Ka yi musu rahama, kamar yadda suka yi rēnōna, ina karami."

25. Ubangijinku ne Mafi sani ga abin da yake a cikin rāyukanku. Idan kun kasance sālihai, to, lalle ne Shī, Ya kasance ga māsu kōmāwa gare Shi, Mai gāfara.

وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَى لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا ﴿١٩﴾

كُلَّا نَتَدْهُلُ إِذْ وَهَلْوَاءً مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا ﴿٢٠﴾

أَنْظُرْ كَيْفَ فَضَلْنَا بِعَصْبُرْ عَلَى عَصِّيٍّ وَلَلَاخِرَةَ أَكَيْ بِرَدَّ حَاجَتِ وَأَكَيْ بِرَقْضِيَّا ﴿٢١﴾

لَا يَجْعَلْ مَعَ الْهَاءِ الْهَاءَ أَخْرَقَعَدَ مَدْعُومًا مَهْدُولًا ﴿٢٢﴾

* وَقَنَقَنِي رَبِّكَ لَا تَعْبُدُ إِلَّا إِيَاهُ وَبِالْوَلَدِينَ إِحْسَنَنَا إِنَّا يَعْلَمُنَا عِنْدَكَ الْكَبِيرَ أَحْدُهُمَا أَوْ كَلَاهُمَا فَلَا تَقْنُلْ لَهُمَا أُفْيَ وَلَا تَهْرُهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَلْ لَا كِرِيمَانَا ﴿٢٣﴾

وَلَا خَفْضَ لَهُمَا جَنَاحَ الْذِي مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ أَرْحَمَهُمَا كَمَا زَيَّنَنِي صَغِيرًا ﴿٢٤﴾

رَبِّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ إِنْ تَكُونُوا صَدِيقِينَ فَإِنَّهُ كَانَ لِلْأَوَّلِينَ عَفُورًا ﴿٢٥﴾

26. Kuma ka bai wa ma'abūcin zumunta hakkinsa,⁽¹⁾ da miskīni da dan hanya. Kuma kada ka bazaaraka, bazzarāwa.

27. Lalle ne mubazzarai sun kasance 'yan'uwan Shaidanu. Kuma Shaidan ya kasance ga Ubangijinsa, mai yawan kāfirci.

28. Ko dai ka kau da kai daga gare su dōmin nēman rahama daga Ubangijinka, wadda kake fātanta, to sai ka gaya musu magana mai laushi.

29. Kuma kada ka sanya han-nunka kufuntacce zuwa ga wuyanka, kuma kada ka shimpida shi dukan shimpidāwa, har ka zama abin zargi, wanda ake yanke wa.⁽²⁾

30. Lalle ne Ubangijinka Yanā shimpida arziki ga wanda Yake so, kuma Yanā kufuntāwa. Lalle Shi, Yā kasance Masani ga bāyinSa, Mai gani.

31. Kuma kada ku kashe 'yā'yanku dōmin tsōron talauci. Mu ne ke arzūta su, su da ku. Lalle ne kashe su yā kasance kuskure babba.

32. Kuma kada ku kusanci zina. Lalle ne ita ta kasance alfāsha ce kuma tā mūnāna ga zama hanya.

33. Kuma kada ku kashe rai wanda Allah Ya haramta fāce da

وَعَاتِ ذَا الْقُرْبَى حَقَّهُ وَالْمُسْكِنَ وَأَنَّ
السَّبِيلَ وَلَا بُدُّرَبِّيْرًا ﴿٢٦﴾

إِنَّ الْمُبَدِّدِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيْطَنِ وَكَانَ
الشَّيْطَنُ لِرَبِّهِ كَفُورًا ﴿٢٧﴾

وَمَا تَعْرِضُنَّ عَنْهُمُ أَتْيَاعَ رَحْمَةٍ مِّنْ رَبِّكَ
تَرْجُوهَا فَنَلَّهُمْ قَوْلًا مَيْسُورًا ﴿٢٨﴾

وَلَا يَجْعَلْ يَدَكَ مَعْلُوَةً إِلَى عُنْقِكَ وَلَا
تَسْطِعْهَا كُلُّ الْبَسِطِ فَتَقْعُدْ مَلُومًا مَحْسُورًا ﴿٢٩﴾

إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ
كَانَ بِعِبَادَوْهِ حَيْرًا صَبِيرًا ﴿٣٠﴾

وَلَا قَتَلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشِيَّةً إِنَّمَّا يَنْهَا نَحْنُ تَرْزُّعُهُمْ
وَإِيَّاكُمْ إِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خَطَأً كَيْرًا ﴿٣١﴾

وَلَا تَقْرُبُوا الْرِّبَقَ إِنَّهُ كَانَ فَدَحَشَةً وَسَاءَةً
سَيِّلًا ﴿٣٢﴾

وَلَا تَقْتُلُوا النَّفَسَ الَّتِي حَرَمَ اللَّهُ إِلَّا

(1) HaKKin zumunta shi ne alhēri da sādar da zumunta. HaKKin miskini da dan hanya zakka da sadakar tadawwa'i da liyāfar kwana uku ga bāko bisa al'ada da alhēri, bā bisa barna da kallafawa ba.

(2) Kada ka zama marōwaci a zarge ka, kuma kada ka zama almubazzari ka rasa mutāne, su yanke daga gare ka.

haƙki, kuma wanda aka kashe, yanā wanda aka zālunta, to, haƙka, Mun sanya hujja ga waliyyinsa, sai dai kada ya kētare haddi a cikin kashēwar. Lalle shī ya kasance wanda ake taimako.

34. Kuma kada ku kusanci dūkiyar marāya fāce dai da sifa wadda take ita ce mafi kyau, har ya isa ga mafi karfinsa. Kuma ku cika alkawari. Lalle alkawari yā kasance abin tambayāwa ne.

35. Kuma ku cika müdu idan kun yi awo, kuma ku auna nauyi da sikēli madaidaici. Wancan ne mafi alhēri, kuma mafi kyau ga fassara.

36. Kuma kada ka bi abin da bā ka da ilmi game da shi. Lalle ne jī da gani da zūciya, dukan wadancan, (mutum) yā kasance daga gare shi wanda ake tambaya.

37. Kuma kada ka yi tafiya a cikin kasa da alfahari. Lalle kai, bā zā ka hūda kasa ba, kuma bā zā ka kai ga duwātsu ba ga tsawo.

38. Dukan wancan, mai müninsa yā kasance abin kyāma a wurin Ubangijinka.

39. Wancan yanā daga abin da Ubangijinka Ya yi wahayi zuwa gare ka na hikima. Kuma kada ka sanya wani abin bautāwa na dabam tāre da Allah, har a jēfa ka a cikin Jahannama kanā wanda ake zargi, wanda ake tunkudēwa.⁽¹⁾

بِالْحَقِّ وَمَنْ قُتِلَ مَظْلومًا فَقَدْ جَعَلَنَا
لَوْلَيْهِ سُلْطَانًا فَلَا يُسْرِفُ فِي الْفَتْلِ إِنَّهُ كَانَ
مَنْصُورًا ﴿٢٦﴾

وَلَا تَقْرَبُوا مُتَّالَ الْيَتَمَ إِلَيْهِ أَهْلَتِي هِيَ أَحْسَنُ
حَقَّ يَعْلَمُ أَشْدَدُهُ وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِذَا اَعْاهَدْتُمْ
كَانَ مَسْئُولًا ﴿٢٧﴾

وَأَوْفُوا الْكِيلَ إِذَا كَلَّتُمْ رُزْقُكُمْ بِالْقَسْطَاسِ
الْمُسْتَقْبَلِ ذَلِكَ حُكْمُ رَحْمَةِ الْحَسَنِ تَأْتِي بِلَا
مَسْئُولًا ﴿٢٨﴾

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ
وَالْأَبْصَرَ وَالْفُؤَادُ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ
مَسْئُولًا ﴿٢٩﴾

وَلَا تَنْتَسِنُ فِي الْأَرْضِ مَرَحَّاً إِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ
الْأَرْضَ وَلَنْ تَبْلُغْ لِجَهَالَ طُولًا ﴿٣٠﴾

كُلُّ ذَلِكَ كَانَ سَيِّئًا وَعِنْ دِرِيكَ مَكْرُوهًا ﴿٣١﴾

ذَلِكَ مِمَّا أَوْحَى إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ وَلَا
تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا أَخْرَقْتُكَ فِي جَهَنَّمَ
مَلُومًا مَدْحُورًا ﴿٣٢﴾

(1) Wannan shī ne karshen muƙāranा tsakānin shiryarwar da Alkur'āni ya kāwo wa dūniya da abin da Attaura ta kāwo wa Banī Isrā'il. Kuma akwai daidatāwa a cikinsu a tsakānin hālāye māsu kyau da kishiyōyinsu, watau hālāye māsu mūni.

40. Shin fa, Ubangijinku Ya zâbe ku da diya maza ne, kuma Ya riki 'ya'ya mâtâ daga malâ'iku?⁽¹⁾ Lalle ne kû, hakîka, kunâ fadar magana mai girma!

41. Kuma lalle ne hakîka, Mun sarrafa bayâni a cikin wannan Al-kur'âni dômin su yi tunâni, kuma bâ ya kâra musu kôme fâce gudu.

42. Ka ce, "Dâ akwai wadansu abûbuwan bautâwa târe da Shi, kamar yadda suka fadsa, a lôkacin, dâ (abûbuwan bautâwar) sun nêmi wata hanya⁽²⁾ zuwa ga Ma'abûcin Al'arshi."

43. TsarkinSa yâ tabbata kuma Ya dâuakaka daga abin da suke fadâ, dâuakaka mai girma.

44. Sammai bakwai da kasa da wanda yake a cikinsu sunâ yi Masa tasbîhi. Kuma bâbu wani abu fâce yanâ tasbîhi game da göde Masa, kuma amma ba ku fahimtar tasbîhinsu. Lalle ne Shî, Ya kasance Mai hakuri ne, Mai gâfara.

45. Kuma idan ka karanta Al-kur'âni,⁽³⁾ sai Mu sanya a tsakaninka da tsakanin wañda bâ su yin

أَفَأَصْنَدُكُمْ بِرَبِّكُمْ بِالْبَيْنِ وَلَا خَدَمَنَ
الْمَلَائِكَةَ إِنَّا إِنَّا كُلَّمَا قَوْلُونَ قَلَّا عَظِيمًا ﴿٦﴾

وَلَقَدْ صَرَّقَنَا فِي هَذَا الْقُرْءَانِ لِذَكْرِهِ وَمَا
يَزِيدُهُ مُتَّلِقًا لِأَنْفُورِكَ ﴿٧﴾

قُلْ تَوَكَّلْنَا مَعَهُدَ اللَّهِ كَمَا يَقُولُونَ إِذَا اتَّبَعُوا إِلَيْهِ
ذِي الْمَرْسَى سَيِّلًا ﴿٨﴾

سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَيْرًا ﴿٩﴾

سَيِّدُنَا وَرَبُّنَا مُحَمَّدُ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ
وَلَا يُشَرِّعُ لِلنَّاسِ إِلَّا مِمَّا شَرَعَ
لَهُ أَنَّا سَمِعْنَا وَالْأَرْضُ مَنْ فِيهِنَّ
وَإِنَّمَا يَنْهَا عَنِ الْمُسْتَحِمِينَ وَلَكِنَّ لَا
تَنْفَهُنَّ سَيِّدُهُمْ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴿١٠﴾

وَلَذَّاقَتِ الْقُرْءَانَ جَعَلَنَا بَيْنَ أَيْمَانِكَ وَبَيْنَ الْأَيْمَانِ لَا
يُؤْمِنُ بِالآخِرَةِ حَجَابًا مَسْتُورًا ﴿١١﴾

(1) Farkon muñârana a tsakanin al-âdun mushirikai da shiryarwar Al-kur'âni dômin gyâra tunâniñsu ga karbâr imânîn Tauhîdi.

(2) Dâ su abôkan târâyyar sun nêmi hanya zuwa ga Allah dômin su yâke Shi sabôda Ya ce Al'arshi tâsa ce, Shi kadai, dômin su sâmi nâsu rabon, sabôda Al'arshi tâ hadiye kôme, har da su.

(3) Mushirikai jahilai ne, ba su iya dâuakar jâyayyar magana, sabôda sun fi kusanta zuwa ga dabbobi ga tunâniñsu, bisa gare su zuwa ga mutâne, kô da yake sauran jikinsu na mutâne ne. Sabôda haka a kôyaushe sunâ kusa ga fadan tâyar da hankali da döke-döke. Sabôda haka Allah Ya sanya tsari ga AnnabinSa da wanda ya bi hanyar Annabin, wajen shiryar da mutâne game da karanta Al-kur'âni. Bâ zâ su iya fâfa mai karanta Al-kur'âni da düka ba, kuma tsôronsa suke ji dômin kwarjinin Al-kur'âni.

īmāni da Lāhira wani shāmaki mai suturcēwa.

46. Kuma Mu sanya marufai a kan zukātansu, dōmin kada su fahimce shi, da wani nauyi a cikin kunnuwansu, kuma idan ka ambaci Ubangijinka, a cikin Alkur'āni, Shī kafai, sai su jūya a kan bayayakinsu dōmin gudu.

47. Mū ne Mafi sani game da abin da suke saurāre da shi, a lōkacin da suke yin saurāren zuwa gare ka, kuma a lōkacin da suke māsu gānāwa a tsakāninsu, a lōkacin da azzālumai suke cēwa, “Bā ku biyar kōwa fāce wani namiji sihirtacce.”

48. Ka dūba yadda suka buga maka misālai, sai suka bace, bā su iya sāmun hanya.

49. Kuma suka ce, “Shin, idan mun kasance ḫasūsuwa da nika-fkun gabābuwa, ashe, lalle ne mū, haṭīka, wadanda ake tāyarwa ne a wata halitta sābuwa?”

50. Ka ce, “Ku kasance duwātsu ko kuwa bañin karfe.

51. “Ko kuwa wata halitta daga abin da yake da girma a cikin fira-zanku.” To, zā su ce, “Wāne ne zai mayar da mu?” Ka ce, “Wanda Ya faga halittarku a farkon lōkaci.” To, zā su gyadfa kansu zuwa gare ka, kuma sunā cēwa, “A yaushe ne shi?” Ka ce, “Akwal tsammāninsa ya kasance kusa.

52. “A rānar da Yake kiran ku, sa'an nan ku riñka karbāwa game da göde Masa, kuma kunā zaton ba ku zauna ba fāce kadan.”

وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكْنَةً أَنْ يَقْهُمُوهُ وَفِي
إِذَا نَبَّأْنَاهُمْ وَقَرَأُوا إِذَا دَرَّتْ رَبَّكَ فِي الْقُرْآنَ إِنْ يَحْدُثُ
وَلَوْا عَلَىٰ أَدْبَرِهِمْ نُفُورًا ﴿٦﴾

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَسْتَمِعُونَ يَهُدِي إِذَا سَمِعُونَ
إِلَيْكَ وَإِذَا هُمْ جُنُوَّنٍ إِذَا يَقُولُ الظَّالِمُونَ إِنْ
تَنْتَهُونَ إِلَّا رَجَلًا مَسْحُورًا ﴿٧﴾

أَنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ الْأَمْثَالَ فَضَلَّوْ فَلَا
يَسْتَطِعُونَ سِيلًا ﴿٨﴾
وَقَالُوا إِذَا كَانَ عَظِيمًا وَرَفِيقًا لِّأَنَّ الْمَبْعُوثُونَ
خَلْقًا جَدِيدًا ﴿٩﴾

* قُلْ كُلُّنَا حِجَارَةٌ أَوْ حَدِيدًا ﴿١٠﴾
أَوْ خَلْقَانِمًا يَكْبُرُ فِي صُدُورِكُمْ
فَسَيَقُولُونَ مَنْ يُعِيدُ نَاقِلَ الْأَيْمَنِ فَطَرَكُمْ
أَوْ مَرَقَ فَسَيُنَخْضُونَ إِلَيْكُمْ رُءُوسَهُمْ
وَيَقُولُونَ مَنِ هُوَ قُلْ عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ فِي بَيْنَ

يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَسَتَّهُجِبُونَ بِحَمْدِهِ وَتُظْنُونَ
إِنْ لَيَسْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١١﴾

53. Kuma ka cē wa BāyiNa, su fadi kalma⁽¹⁾ wadda take mafīkyau. Lalle ne Shaidan yanā sanya barna a tsakāninsu. Lalle ne Shaidan ya kasance ga mutum, makiyi bayyananne.

54. Ubangijinku ne Mafī sani game da ku. Idan Yā so, zai yi muku rahama, kō kuwa idan Yā so zai azabtā ku. Kuma ba Mu aika ka kanā wakīli a kansu ba.

55. Kuma Ubangijinka ne Mafī sani game da wanda yake a cikin sammai da kasa. Kuma lalle ne, hakīka, Mun fīfīta sāshen Annabāwa a kan sāshe kuma Mun bai wa Dāwūda Zabūra.⁽²⁾

56. Ka ce, “Ku kirāyi wafanda kuka riya, baicinSa. To, ba su mal-lakar kuranyēwar cūta daga gare ku, kuma haka jūyarwa.”⁽³⁾

57. Wadancan, wafanda suke kirān,⁽⁴⁾ sunā nēman tsāni zuwa ga Ubangijinsu. Wadanne ne suke ma-fīfīta a kusanta? Kuma sunā fātan sāmun rahamarSa, kuma sunā tsōron azābarSa. Lalle ne azābar Ubangijinka ta kasance abar tsōro ce.

(1) Ka ce wa bāyiNa, mutāne, idan sunā magana su auna kalmōmin da suke zance da su, sa'an nan su riča amfāni da kalma mafīkyāwo dōmin kada Shaidan ya sāmi mashiga daga maganarsu zuwa ga zukātansu, ya sanya barna a tsakāninsu.

(2) Mučārana a tsakānin Annabāwa. Allah Yā fīfīta wafansu a kan wafansu. Falalar Dāwūda a kan wafansu Annabāwa da Zabūra ne, to, inā fīfīkon wanda aka bai wa Alkučāni mafīfīcin littāfi da sauran Annabāwa?

(3) Bā zā su iya juyar da cūta daga gare ku zuwa ga wani ko kuwa daga wani zuwa gare ku ba.

(4) Wafanda kāfirai ke nēman tawassuli da su zuwa ga Allah, sū ma sunā nēman abin da zai sādar da su zuwa ga Allah, sabōda haka bābu bambanci a tsakānin mai tawassuli da wanda ake tawassulin da shi ga kusanta zuwa ga Allah. Bābu mai kusanta zuwa ga Allah sai da tačawa ga ibādarSa kawai.

وَقُلْ لِعَبَادِي يَقُولُوا أَنَّى هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ
الشَّيْطَانَ يَنْزَعُ بِنَهْمَةٍ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ
لِلْإِنْسَنِ عَدُوًّا مُّأْمِنًا

رَبُّكُمْ أَنَّمَا يُكْمِلُ مَا أَنْشَأَتْ حَتَّىٰ كُلُّ أَوَانٍ
يَشَاءُ إِعْدَبَكُمْ وَمَا أَرْسَلْتُكُمْ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا

وَرَبُّكُمْ أَغْمَمُ بِمِنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَلَقَدْ فَضَلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّنَ عَلَىٰ بَعْضٍ
وَءَاتَيْنَا دَارِودَ رَبُورَا

قُلْ أَدْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِيَّهُ فَلَا
يَقْلِبُونَ كَشْفَ الظُّرُرِ عَنْكُمْ وَلَا تُخْبِي لَا

أُولَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّيْنِهِمْ
الْوَسِيلَةُ إِلَيْهِمْ أَقْرَبُ وَلَا يُحِونَ رَحْمَتَهُ
وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ
مَحْدُودًا

58. Kuma bābu wata alkarya fāce, Mu ne māsu halaka ta a gabānīn Rānar Kiyāma kō kuwa Mū māsu azāba ta ne da azāba mai tsanani. Wancan ya kasance a cikin littāfi rubūtacce.

59. Kuma bābu abin da ya hana Mu, Mu aika da ãyōyi fāce sabōda mutānen farko sun karyata game da su. Kuma Mun bai wa Samūdāwa tāguwa, ãyā bayyananna, sai suka yi zālunci game da ita. Kuma bā Mu aikāwa da ãyōyi fāce dōmin tsōratarwa.

60. Kuma a lōkacin da Muka ce maka, “Lalle ne Ubangijinka Yā kēwaye mutāne”. Kuma ba Mu sanya abin da ka gani wanda⁽¹⁾ Muka nūna maka ba, fāce dōmin fitina ga mutāne, da itāciya wadda aka la'anta a cikin Alkur'āni. Kuma Munā tsōratar da su, sa'an nan (tsōratarwar) bā ta fāra su fāce da kangara mai girma.

61. Kuma a lōkacin⁽²⁾ da Muka cē wa malā'iku, “Ku yi sujada ga Ādamu” sai suka yi sujada, fāce Ibilīsa, ya ce, “Shin, zan yi sujada ga wanda ka⁽³⁾ halitta shi yanā lāka?”

وَإِنْ مِنْ قَرِيبَةٍ لَا تَخْنُونَهُ لَكُوهَا قَبْلَ يَوْمَهُ
الْقِيمَةُ أَوْ مُعَدَّبُوهَا عَذَابًا شَدِيدًا كَانَ ذَلِكَ
فِي الْكِتَبِ مَسْطُورًا ﴿٦﴾

وَمَا مَنَعَنَا أَنْ نُرِسِّلَ بِالآيَاتِ إِلَيْأَنَّ
كَذَّابَ بِهَا الْأُولُونَ وَإِنَّا نَهْمُدُ الْأَنْفَاقَ
مُبْصِرَةً فَظَلَمُوا إِلَيْهَا وَمَا رَسِّلْنَا بِالآيَاتِ إِلَّا
تَحْوِيلًا ﴿٧﴾

وَإِذْ قُلْنَا لَكَ إِنَّ رَبَّكَ أَحَاطَ بِالنَّاسِ وَمَا جَعَلَنَا
الرُّءُوفَيْأَنِيَّاتِكَ إِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ
وَالشَّجَرَةُ الْمَلُوْنَةُ فِي الْقُرْبَةِ إِنَّ رَحْمَنَ
فَمَا يَرِدُهُمْ إِلَّا طَعْنَاتٍ كَيْرًا ﴿٨﴾

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةَ أَسْجُدُوا لِلَّادَمَ
فَسَجَدُوا إِلَّا إِنَّلِيسَ قَالَ إِنَّمَا سَجَدُ لِمَنْ
خَلَقَتْ طَبِيَّاتِنَا ﴿٩﴾

(1) Abūbuwan da Annabi ya gani a daren Isrā'i da Mi'irāji, watau tafiyarsa zuwa sama wadda aka yi ishārā da ita a farkon sūrar. Itāciyar da aka la'anta, ita ce Zaikkūm, abincin mutānen wuta. Akwai muķārana, a cikin wannan, cewa ãyōyin da aka bai wa wani Annabi sun fi wadanda aka bai wa wasu Annabawa girma.

(2) Muķārana a tsakānin jinsin mutum da malā'iku da aljannu. An fīfitar da jinsin mutum da sanya wa sauran jinsōshi biyu su yi masa sujada, sa'an nan aka daukaka jinsin malā'ika sabōda dā'a, kuma aka la'anci jinsin Ibilīsa da sābo.

(3) Rubūta “ka” da karamin “ka” ne kō da yake lamīrin Allah ne, dōmin ya nūna hālin maganar Shaifan zuwa ga Allah Mai girma. Yanā yin maganar da hushi, ba da girmamawa ba.

62. Ya ce, "Shin, kā gan ka⁽¹⁾...! Wannan wanda ka girmama a kaina, lalle ne idan ka jinkirtā mini zuwa ga Rānar Kiyāma lalle ne, zan tumbuke zuriyarsa, fāce kadan."

63. Ya ce, "Ka tafi. Sa'an nan wanda ya bī ka daga gare su, to, Jahannama ce sakamakonku, (Mu bā ku shi) sakamako cikakke.

64. "Kuma ka rikitar da wanda ka sāmi īko a kansa, daga gare su, da sautinka, kuma ka yi hari a kansu da dawākinka da dākārunka, kuma ka yi tārēwa da su a cikin dūkiyöyi da diyā, kuma ka yi musu wa'adi." Alhāli kuwa Shaidan bā ya yi musu wa'adin kōme fāce da rūdī.

65. "Lalle ne bāyiNa, bā ka da wani karfi a kansu. Kuma Ubangijinka Ya isa Ya zama Wakīl."

66. Ubangijinku ne Yake gu-dānar da jirgi a cikin tēku, dōmin ku nēma daga falalarSa. Lalle ne Shī, Yā kasance a gare ku Mai jin kai.

67. Kuma idan cūta ta shāfe ku, a cikin tēku, sai wanda kuke kira ya bace, fāce Shi. To, a lōkacin da Ya tsirar da ku zuwa ga tudu sai kuka bijire. Kuma mutum ya kasance mai yawan butulci.

68. Shin fa, kun amince cēwa (Allah) bā Ya shāfe gēfen kasa game da ku, kō kuwa Ya aika da iska mai tsakuwa a kanku, sa'an nan kuma

قَالَ أَرْءَيْتَكَ هَذَا الَّذِي كَرَمْتَ عَلَيَّ لِئَنْ
أَخْرَجْتَنِي إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا حَتَّى كَانَ
دُرْسَتُهُ إِلَّا قَبِيلًا ﴿٦﴾

قَالَ أَذْهَبْ فَمَنْ تَعْلَمَ مِنْهُمْ فَإِنَّ
جَهَنَّمَ حَزَّأَكُمْ حَرَّاهَ مَوْفُورًا ﴿٧﴾

وَأَسْقَفْ زَمِنَ أَسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ
وَأَجْلَبْ عَلَيْهِمْ بِخَيْلَكَ وَرَجَالِكَ وَشَارِكَهُمْ
فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ وَعَدْهُمْ وَمَا
يَعْدُهُمْ أَشْيَالُ إِلَّا غُرُورًا ﴿٨﴾

إِنَّ عَبَادِي لَيَسْ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَنٌ
وَكَفَى بِرَبِّكَ وَكَيْلًا

رَبُّكُمْ الَّذِي يُرْجِي لَكُمُ الْفُلُكَ فِي الْبَحْرِ
لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٩﴾

وَإِذَا مَسَكُمُ الصُّرُفَ فِي الْبَحْرِ حَصَلَ مَنْ تَدْعُونَ
إِلَيْهَا إِنَّمَا تَجْعَلُهُمُ الْبَرِّ أَغْرِضَتُمْ
وَكَانَ إِلَيْسَنُ كُفُورًا ﴿١٠﴾

أَفَأَنْتُمْ أَنْ يَخْسِفَ بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ أَوْ
يُرِسِّلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبَاتُمْ لَا يَجِدُوا
لِكُمْ وَكَيْلًا ﴿١١﴾

(1) Mai sābō sabōda hassada bā ya ganin girman Ubangijinsa. A cikin maganar Iblīs akwai rashin ladabi da nūna kiyayya ga Ādamu, har zuwa ga zuriyarsa, wadda ba a haifā ba tukuna.

bā zā ku sāmi wani wakīlī ba dōminku?

69. Ko kun amince ga Ya mayar da ku a cikin tēkun, a wani lōkaci na dabam, sa'an nan Ya aika wata gūguwa mai karya abūbuwa daga iska, har ya nutsar da ku sabōda abin da kuka yi na kāfirci? Sa'an nan kuma bā ku sāmun mai bin hakki sabōda ku, a kanMu, game da Shi.

70. Kuma lalle ne Mun girmama 'yan Adam,⁽¹⁾ kuma Muka dauke su a cikin kasa da tēku, kuma Muka arzūta su daga abūbuwa māsu dāfi, kuma Muka fīfitā su a kan māsu yawa daga wadanda Muka halitta, fīfitāwa.

71. A rānar da Muke kiran⁽²⁾ kōwane mutāne da līmāminsu, to, wanda aka bai wa littāfinsa a dāmansa, to, wadannan sunā karātun littāfinsu, kuma bā a zāluntar su da zaren bākin gurtsin dabīno.

72. Kuma wanda ya kasance makāho⁽³⁾ a cikin wannan, sabōda haka shi a Lāhira makāho ne, kuma mafi bata ga hanya.

73. Kuma lalle ne sun yi kusa, hakīka, su fitinē ka daga abin da Muka yi wahayi zuwa gare ka, dōmin ka kirkira waninsa a gare Mu, a lōkacin, hakīka, dā sun rike ka masoyi.

أَمْ أَنْتُمْ أَنْ يُعِيدَكُمْ فِيهِ تَارَةً أُخْرَى
فَيُرِسَلَ عَلَيْكُمْ قَاصِفًا مِنْ الرَّبِيعِ فَيُعِيقُكُمْ
بِمَا كَفَرْتُمْ ثُمَّ لَا تَجِدُو الْكُمْ عَلَيْنَا يَهُ
تَبِعَاتًا

* وَلَقَدْ كَرَّقَنَا بَيْنَ أَدَمَ وَحَمَلَتْهُ فِي الْبَرِّ
وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُ مِنْ الظَّبَابَاتِ
وَضَلَّلْنَاهُ عَلَى كَثِيرٍ مِّنْ حَلَقَنَا تَقْضِيلًا

يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أَنْاسٍ بِإِيمَانِهِ مِنْ أُولَئِكَ
كَتَبْهُ وَبِسَمِينِهِ فَأُولَئِكَ يَقْرَئُونَ
كَتَبَهُمْ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتَيَّلَا

وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمَى فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ
أَعْمَى وَأَضَلُّ سَيِّلًا

وَلَنْ كَادُوا لِيَفْتَنُوكُمْ عَنِ الدِّيَارِ
أَوْ حَيَّنَا إِلَيْكُمْ لِتَقْتَرِيَ عَلَيْنَا غَيْرَهُ
وَإِذَا لَمْ تَخْذُلُوكَ خَلِيلًا

(1) Muķārana a tsakānin jinsin mutum da sauran halittar Allah.

(2) Muķārana a Lāhira a tsakānin al'ummōmi kuma da tsakānin mūminai da kāfirai.

(3) Muķārana a tsakānin makantar basīra da makantar ganin ido.

74. Kuma bā dōmin⁽¹⁾ Mun tabbatar da kai ba, lalle ne, haſīka, dā kā yi kusa ka karkata zuwa gare su ta wani abu kadafan.

75. A lōkacin, lalle ne, dā Mun dandana makā ninkin azābar rāyuwa da ninkin azābar mutuwa, sa'an nan kuma bā zā ka sāmi mataimaki ba a kanMu.

76. Kuma lalle ne, sun⁽²⁾ yi kusa, haſīka, su tāyar da hankalinka daga ḫasar, dōmin su fitar da kai daga gare ta. Kuma a lōkacin, bā zā su zauna ba a kan sābāninka fāce kadafan.

77. Hanyar wadanda, haſīka, Muka aika a gabāninka, daga ManzanninMu, kuma bā zā ka sāmi jūyarwa ba ga hanyarMu.

78. Ka tsayar da salla⁽³⁾ a kar-katar rānā zuwa ga duhun dare da lōkacin fitar alfijir, lalle ne karātun fitar alfijir⁽⁴⁾ ya kasance wanda ake halarta.

وَلَوْلَا أَنْ ثَبَّتَنَاكَ لَقَدْ كَدِثَ تَرْكُنُ إِلَيْهِمْ
شَيْئًا قَلِيلًا ﴿٦﴾

إِذَا لَأْدَقْتَكَ ضَعْفَ الْحَيَاةِ وَضَعْفَ
الْمَمَاتِ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا ﴿٧﴾

وَإِنْ كَادُوا لَيَسْتَفِرُونَكَ مِنْ أَرْضِ
لِتُخْرِجُوكَ مِنْهَا وَإِذَا لَأْتَبُوكَ حَلْفَكَ إِلَّا
قَلِيلًا ﴿٨﴾

سُتْنَةً مَنْ قَدَ أَرْسَلْنَا فَتَّلَكَ مِنْ رُسُلِنَا
وَلَا يَجِدُ لِسْتَنَا تَخْيِيلًا ﴿٩﴾

أَفَمَ الصَّلَاةُ لِلْمُؤْمِنِ الشَّهِىْسِ إِلَى عَسْقِ
الْأَيْلِ وَقُرْءَانَ الْفَجْرِ إِنَّ قُوَّاتَ
الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا ﴿١٠﴾

(1) Muƙāranā a tsakānin sarauta da Manzancin Allah. Sarkin dūniya yanā canja manufarsa dōmin nēman yardar mutānensa. Amman Manzon Allah bā ya sâke abin da Allah Ya umurce shi da shi dōmin nēman yardar mutāne.

(2) Muƙāranā a tsakānin mai aiki dōmin Allah, bā a iya jūyar da shi daga aikinsa dōmin nēman wata kamāla, amma mai aikin dūniya anā iya canja shi dōmin haka. Kuma bambancin hijira da kōra, wadanda suka kōri Annabinsu sai a halaka su, amma wadanda Annabinsu ya yi hijira gabānin azāba, to, bā zā a halaka su ba.

(3) Tsayar da salla a cikin lōkutanta, shi ne yake hana a yaudari mutum da magana har a sanya shi ya yi abin da bai kamāta ba, ko kuma ya yi abin da shari'a ta hana.

(4) Karātun fitar alfijir, ana nufin sallar asuba. Saboda haka anā son dōgon karātu a cikinta, gwargawdon fārā ta a duhun dare a bayan fitar alfijir.

79. Kuma da dare, sai ka yi hīra⁽¹⁾ da shi (Alkur'āni) a kan kāri gare ka. Akwai tsammānin Ubangi-jinka Ya tāyar da kai a wani matsayi gōdadde.

80. Kuma ka ce, "Yā Uban-gijina!⁽²⁾ Ka shigar da ni shigar gaskiya, kuma Ka fitar da ni fitar gaskiya. Kuma Ka sanya mini, daga gunKa, wani karfi mai taimako."

81. Kuma ka ce, "Gaskiya tā zo, kuma karya ta lālāce. Lalle ne karya ta kasance lālātacciya."

82. Kuma Munā sassaukarwa, daga Alkur'āni, abin da yake waraka ne da rahama ga mūminai. Kuma bā ya kāra wa azzālumai (kōme) fāce hasāra.

83. Kuma idan Muka yi ni'ima a kan mutum,⁽³⁾ sai ya hinjire, kuma ya nīsanta da gefensa, kuma idan sharri ya shāfe shi, sai ya kasance mai yanke kauna.

84. Ka ce, "Kōwa ya yi aiki a kan hanyarsa. Sa'an nan Ubangi-jinka ne Mafī sani ga wanda yake mafi shiryuwa ga hanya."

85. Sunā tambayar ka ga rūhi. Ka ce, "Rūhi daga al'amarin

وَمِنْ أَلَيْلٍ فَهَجَدَ بِهِ نَافِلَةً لَّكَ عَسَى أَنْ
يَعْتَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا ﴿٦٧﴾

وَقُلْ رَبِّي أَذْخُنِي مُذْهَلًا صَدِيقٌ وَأَخْرَجْنِي
مُخْرَجٌ صَدِيقٌ وَأَجْعَلْنِي مِنْ لَدُنْكَ
سُلْطَانًا تَصِيرًا ﴿٦٨﴾

وَقُلْ جَاءَ الْحُقُوقُ وَهُقَّ الْبَطْلُ إِنَّ الْبَطْلَ كَانَ رَهْوَقًا ﴿٦٩﴾

وَنُبَزِّلُ مِنَ الْفُرْقَانِ مَا هُوَ شَفَاءٌ وَرَحْمَةٌ
لِلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا ﴿٧٠﴾

وَإِذَا أَعْمَنَاهُ عَلَى الْإِنْسَنِ أَعْرَضَ وَنَعَّا
بِحَانِيهِ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ يَنْوُسَا ﴿٧١﴾

فَلْ كُلُّ يَعْمَلَ عَلَى شَاكِرٍ كَيْفَيْهِ قَرِيبُكُمْ أَغَمُّ
بِمَنْ هُوَ أَهْدَى سَيِّلَا ﴿٧٢﴾

وَكَسَاعُونَكَ عَنِ الرُّوحِ فَلِ الرُّوحِ مِنْ أَمْرِ رَبِّي

(1) Hīra da Alkur'āni, watau a yi sallōlin nāfila na dare, Shafa'i, bibbiyu, a kāre da Wutri. Ga Annabi tahajjudi da Wutrin wājibī ne, kāri a kan abin da aka dōra wa sauran mutāne, a lōkacin da yake zaune a gida. Ga sauran mutāne, Wutri sunna ce, kamar sallōlin İdi da rōkon ruwa da husūfin rānā da na wata. A nan akwai bambanci a tsakānin Annabi da jama'arsa a wajen Wutri.

(2) Kuma ka yi addu'a a cikin sallarka da bāyanta da wannnan addu'a dōmin ta nūna sallamawarka ga Ubangijinka Allah.

(3) Muķārana a tsakānin hālāye biyu na mutum, hālin tsanani da hālin cūta.

Ubangijina ne, kuma ba a bā ku (kōme) ba daga ilmi fāce kadaf."

86. Kuma lalle ne idan Mun so, hařīka, Munā tafiya da abin da Muka yi wahayi zuwa gare ka. Sa'an nan kuma bā zā ka sāmi wani wakīli ba dōminka game da shi a kanMu.

87. Fāce da rahama daga Ubangijinka. Lalle ne falalarSa ta kasance mai girma a kanka.

88. Ka ce, "Lalle ne idan mutāne da aljannu sun tāru a kan su zo da misālin wannan Alkur'āni, bā zā su zo da misālinsa ba, kuma kō dā sāshinsu yā kasance mataimaki ga sāshi."

89. Kuma lalle ne, hařīka, Mun caccanza dōmin mutāne, a cikin wannan Alkur'āni, daga kōwane misāli, sai mafi yawan mutāne suka ki (kōme) fāce kāfirci.

90. Kuma suka ce, "Bā zā mu yi īmāni ba dōminka sai kā buňbu-gar⁽¹⁾ da idan ruwa daga kasa.

91. "Kō kuma wata gōna daga dabīnai da inabi ta kasance a gare ka. Sa'an nan ka buňbu-gar da kōramu a tsakāninta buňbu-garwa.

92. "Ko kuwa ka kāyar da sama a kanmu, kabukka, kamar yadda ka riya, kō kuwa ka zo da Allah, da malā'iku bangabanga.

وَمَا أُوتِيسْمَ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قِيلَ لَهُ
وَلَيْنَ شَنَّا إِنَّهُنَّ بِالَّذِي أُوتِيسْمَ إِلَيْنَا كُثُرًا
تَحْدُدُ لَكَ بِهِ عَلَيْنَا وَكَيْلًا

إِلَّا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْنَا
كَيْلًا

قُلْ لَيْنَ أَجْتَمَعَتِ الْإِنْسَانُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا
بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْءَانِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَا
كَانَ بَعْضُهُمْ لِيَعْصِي طَهِيرًا

وَلَقَدْ صَرَفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْءَانِ مِنْ
كُلِّ مَثَلٍ فَلَيْلَ أَكْرَبَ النَّاسَ إِلَيْكُوكُفُورًا

وَقَالُوا أَنْ تُؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ تَفْجِرَ لَنَا مَنَّ
الْأَرْضَ يَبْوَأُ
أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِنْ نَخْيَلٍ وَعَنْبَرٍ

فَتَفْجِرَ أَلَّا نَهْرٌ خَلَالَهَا تَفْجِرَ
أَوْ تُسْقِطَ السَّمَاءَ كَمَا رَعَمْتَ عَلَيْنَا
كَسَفًا أَوْ تَأْتِي بِاللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ قِيلًَا

(1) Kāfiri bā ya iya hangen abin da bā a iya taħħa shi da gaħboħin ji na jiki, dōmin haka suka nēmi dħayen wadħann abūbuwa ya auku kāmin su yi īmāni. Mūmimi yanā kange da ganin basira, dōmin haka ya wadħat u da zaman Alkur'āni āyā mai isa ga ya yi īmāni da shi.

93. "Kō kuwa wani gida na zīnā-riya ya kasance a gare ka, kō kuwa ka tāka a cikin sama. Kuma bā zā mu yi īmāni ba ga tākawarka, sai ka sassauko da wani littāfi a kanmu, munā karanta shi." Ka ce, "Tsarki ya tabbata ga Ubangijina! Ban ka-sance ba fāce mutum, Manzo."

94. Kuma bābu abin da ya hana mutāne su yi īmāni, a lōkacin da shiriya ta jē musu, fāce sun ce, "Shin, Allah zai aiko mutum ya zamo yana Manzo."

95. Ka ce, "Dā malā'iku sun kasance a cikin kasa, kuma sunā tafiya, sunā māsu natsuwa, lalle ne dā mun saukar da malā'ika daga sama ya zama manzo a kansu."

96. Ka ce, "Allah Yā isa zama Shaida a tsakānina da ku. Lalle Shī Ya kasance ga bāyinSa, mai fidid-digewa Mai gani."

97. Kuma wanda Allah Ya shi-ryar, to, shī ne shiryayye, kuma wanda Ya batar, to, bā zā ka sāmi wadansu masōya a gare su ba bai-cinSa. Kuma Munā tāra su a Rānar Kiyāma a kan fuskōkinsu, sunā makāfi, kuma bēbāye da kurāme. Matattararsu Jahannama ce, kō da yaushe ta bice, sai Mu kāra musu wata wuta mai tsanani.

98. Wancan ne sakamakonsu, sabōda lalle sū, sun kāfirta da āyō-yinMu, kuma suka ce, "Shin idan muka kasance kasūsuwa da nīkāf-kun gabūbuwa, shin lalle mū, hakī-ka, wadanda ake tāyarwa ne a cikin wata halitta sābuwa?"

أَوْ كُونَ لَكَ بَيْتٌ مِنْ رُخْرُفٍ أَوْ تَرَقَّى فِي
السَّمَاوَاتِ وَلَنْ تُؤْمِنَ لِرِيقَاتِكَ حَتَّى تُنَزَّلَ عَلَيْنَا
كِتَابًا نَقَرُوهُ دُقْلُ سُبْحَانَ رَبِّنَا هَلْ
كُنْتُ إِلَّا بَشَرًا رَسُولًا ﴿١٦﴾

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُقْرِبُوا إِذْ جَاءَهُمْ
الْهُدَىٰ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَسُولًا ﴿١٧﴾

قُلْ لَوْكَانَ فِي الْأَرْضِ مَلَكٌ كَيْنَ شُوْنَ
مُظْمَنَّ لَنْزَنَاعَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاوَاتِ مَلَكًا رَسُولًا ﴿١٨﴾

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بِإِيمَنِي وَبِئْكُمْ إِنَّهُ
كَانَ يَعْبَادُهُ خَيْرًا بَصِيرًا ﴿١٩﴾

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمَهْتَدِ وَمَنْ يُضْلِلْ فَلَنْ
يَجِدْ لَهُمْ أُولَيَاءَ مِنْ دُولَتِهِ وَلَنْ شُرُورُ قَوْمَ
الْقِيَمَةِ عَلَى وُجُوهِهِمْ عُمَيَا وَلِكَمَا وَصَمَّا
مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمَ كُلَّمَا حَبَّتْ زِدَنَهُمْ
سَعِيرًا ﴿٢٠﴾

ذَلِكَ جَرَأَهُمْ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَقَالُوا
إِذَا كُنَّا عِظَلَمًا وَرُفَّتَنَا إِنَّا مَبْعُوثُونَ
خَلْقًا جَدِيدًا ﴿٢١﴾

99. Shin, kuma ba su gani⁽¹⁾ ba (cēwa) lalle ne Allah, Wanda Ya halicci sammai da kasa, Mai ikon yi ne a kan Ya halicci misālinsu? Kuma Ya sanya wani ajali a gare su wanda bābu kōkwanto a cikinsa? Sai azzālumai suka fi fāce kāfirci.

100. Ka ce, “Dā dai kū, kunā mallakar⁽²⁾ taskōkin rahamar Ubangijina, a lōkacin, hakīka, dā kun kāme, dōmin tsōron kārewar taskōkin. Kuma mutum yā kasance mai kwauro ne.”

101. Kuma lalle ne, hakīka, Mun bai wa Mūsā āyoyi⁽³⁾ guda tara bayyanannu, sai ka tambayi Banī Isrā'ila, a lōkacin da ya jē musu, sai Fir'auna ya ce masa, “Lalle ni, inā zaton ka, ya Mūsā, sihirtacce.”

102. Ya ce, “Lalle ne, hakīka, ka sani bābu wanda ya saukar da wadannan, fāce Ubangijin sammai da kasa, dōmin su zama abūbuwan lūra. Kuma lalle ne ni, hakīka, ina zaton ka, yā Fir'auna, halakakke.”

103. Sai ya yi nufin fitar da su daga kāsar, sai Muka nutsar da shi, shi da wanda yake tāre da shi gabā daya.

104. Kuma Muka ce, daga bāyansa ga Banī Isrā'ila, “Ku zauni

*أَوْلَئِرَقُواْ أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضَ قَادِرٌ عَلَىْ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ
وَجَعَلَ لَهُمْ جَلَالًا لَّا رَبَّ فِيهِ فَلَيَظْلِمُونَ
إِلَّا كُفُورًا ﴿١١﴾

قُلْ لَوْا نَسْتَعِنُ بِكُوْنِ خَرَائِينَ رَحْمَةَ رَبِّنَا إِذَا
لَأَمْسَكْتُمْ خَشِيَّةَ إِلَنْفَاقٍ وَكَانَ إِلَّا إِنْسَنٌ
قَوْرَأً ﴿١٢﴾

وَلَقَدْءِ اتَّيْنَا مُوسَى تَسْعَ إِلَيْنَا بَيْنَتَنِّ فَسَأَلَ
بَنِي إِسْرَائِيلَ إِذْ جَاءَهُ فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ
إِنِّي لَأَطْنَبُكَ يَمْوَسَى مَسْحُورًا ﴿١٣﴾

قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا أَنْزَلَ هَؤُلَاءِ إِلَارَبُ
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بَصَارِبَ وَإِنِّي لَأَطْنَبُكَ
يَفْرَغُونُ مَشْبُورًا ﴿١٤﴾

فَأَرَادَ أَنْ يَسْتَفِرَهُمْ مِنْ الْأَرْضِ
فَأَغْرَقْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ وَجَيَعَاهُ ﴿١٥﴾

وَقُلْتَمِنْ بَعْدِهِ لَبِنِي إِسْرَائِيلَ أَسْكُنُوا الْأَرْضَ

(1) Muķārana a tsakānin farkon halitta da mayarwa da ita, idan fārāwa ba ta buwāya ba, mayarwa bā zā ta buwāya ba.

(2) Muķārana a tsakānin kyautar mutum da rōwarsa ga dūkiyar da ya mallaka.

(3) Muķārana a tsakānin maganar makangari Fir'auna da Manzon Allah, Mūsā dōmin nūna āyar Annabāwa bā su tsōron kōwa wajen iyar da Manzancin Allah, kuma bā su ganin wani karfi a gabansu fāce na Allah.

fasar. Sa'an nan idan wa'adin farshe ya zo, zā Mu jē da ku jama'a-jama'a."⁽¹⁾

105. Kuma da gaskiya Muka saukar da shi, kuma da gaskiya ya sauка. Kuma ba Mu aike ka ba fâce kanā mai bâyar da bushâra, kuma mai gargadî.

106. Kuma yanā abin karātu, Mun rarraba shi, dōmin ka karanta shi ga mutâne a kan jinkiri, kuma Mun sassaukar da shi sassaukarwa.⁽²⁾

107. Ka ce, "Ku yi ūmāni⁽³⁾ da shi, ko kuwa kada ku yi ūmāni, lalle ne wafanda aka bai wa ilmi daga gabāninsa, idan anā karātunsa a kansu, sunā fâduwa ga habbōbinsu, sunā māsu sujada.

108. "Kuma sunā cêwa: Tsarki ya tabbata ga Ubangijinmu! Lalle ne wa'adin Ubangijinmu ya kasan-ce, hakīka, abin aikatâwa."

109. Kuma sunā fâduwa ga habbōbinsu sunā kūka, kuma yanā kara musu tsôro.

فِإِذَا جَاءَهُ وَعْدُ الْآخِرَةِ حِشَابًا كُلُّ لَفِيقًا ﴿٦﴾

وَبِالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَّلْنَاكَ إِلَّا
مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٦﴾

وَقُوَّةً أَنَا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَى مُكْثٍ
وَنَزَّلْنَاهُ تَنْزِيلًا ﴿٦﴾

قُلْ إِمْنُوا بِهِ أَوْ لَا تُؤْمِنُوا إِنَّ الَّذِينَ أَوْفُوا الْعَهْدَ
مِنْ قَبْلِهِ إِذَا يُؤْتَى عَلَيْهِمْ يَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ سُجَّدًا ﴿٦﴾

وَقَوْلُونَ سُبْحَنَ رَبِّنَا إِنْ كَانَ وَعْدَ رَبِّنَا
لَمْ يَقُولُ لَا ﴿٦﴾

وَيَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ يَكُونُونَ وَرَبِّيْدُهُمْ
خُشُوعًا ﴿٦﴾

(1) Wannan magana tanā kamā da da'awar Yahūdu cêwa yanā rubuce a cikin littāfinsu za su kōma hadfuwa bâyan rarraba a nan dûniya, kuma Hadisin kōmawar Yahūdu a Falasdinu, har Musulmi su yi yâki da su, sunā a kan gâbar gabas, kuma su Yahūdâwa suna a kan gâbar yamma daga Kōgin Urdun yanā karfafa wannan ra'ayi. Kuma an ruwaiyo cêwa daga cikin alâmōmin Tâshin Kiyâma akwai kōmâwar Yahūdu a Falasdinu. Allah ne Mafi sani.

(2) Saukar da Alkur'âni a cikin shêkaru ashirin ko ashirin da uku ya yi kama da saukar âyoyin Mûsâ târa a lôkacin da yake kirân Fir'auna zuwa ga addini.

(3) Muñâranar yin ūmâni da rashin ūmânin mutâne ga Alkur'âni bâ zai rage gaskiyarsa da kôme ba, sai dai wafanda suka ki ūmânin ne zâ su cûtu. Sa'an nan da bambanci a tsakânin mai ilmi da jâhili. Mai ilmi yanâ da sauñin jâwuwa zuwa ga gaskiya har ya rasa abin da zai aikata fâce ya fâdi rikice, a kan habbarsa, yanâ mayar da al'amari ga Allah kuma yanâ tawali'u.

110. Ka ce, “Ku kirāyi Allah⁽¹⁾ ko kuwa ku kirāyi Mai rahama. Kowane kuka kira, to, Yanā da sūnāye mafi kyau. Kumá kada ka bayyanā⁽²⁾ ga sallarka, kuma kada ka bōye ta. Ka nēmi hanya a tsakānin wangan.”

111. Kuma ka ce, “Gōdiya⁽³⁾ ta tabbata ga Allah Wanda bai riķi dāba, kuma abōkin tārayya bai kasance a gare Shi ba a cikin mulkinSa, kuma wani masōyi sabōda wulākancin bai kasance a gare Shi ba.” Kuma ka girmama Shi, girmamāwa.

قُلْ أَدْعُو اللَّهَ أَوْ أَدْعُو الْرَّحْمَنَ أَيَّا مَا دَعَوْتُ
فَلَهُ الْأَكْثَرُ إِلَيْهِ الْمُتَشَبِّهُونَ وَلَا يَجْهَرُ بِصَلَاتِكَ
وَلَا يَخْفَى تِبَاعُهَا وَأَبْتَغِ يَنْ ذَلِكَ سَيِّلًا^(١)

وَقُلْ لَحْمَدُ اللَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَخَذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ
شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الْأُنْدَلِ وَكَرِبَةُ
تَكِيرًا^(٢)

Tanā karantar da ladubban ibāda zuwa ga Allah da yin aiki da zahirin shari'a da barin dukan abin da ya sābā wa shari'a.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Gōdiya ta tabbata ga Allah wanda Ya saukar da Littafi a kan bāwanSa kuma bai sanya karkata ba a gare shi.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ
وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عَوْجَانًا^(٣)

(1) Muķarana a tsakānin sūnāyen Allah wadanda ake kiran Sa da su wajen rōko da wadanda bā a yin rāko da su. Sūnāyen mafiya kyau da ake kiran Allah da su Hadisi ya kawo su sai a nēma daga Jalalaini.

(2) Kuma tsakaitāwa wajen karātun salsa ko addu'a kamar yadda aikin Annabi yā nūna yadda ake yi, kada a bayyana kada a bōye. Sai dai tsaka.

(3) Ka ce, “Allah ba shi da abōkin muķarna a kōwace jiha. Shi kadai Ya cancanci girmamāwa.” Sabōda haka ka girmama Shi, girmamāwar da ta dāce da Shi.

2. Madaidaici, dōmin Ya yi gargađi da azāba mai tsanani daga gare Shi, kuma Ya yi bushāra ga mūmīnai, wadanda suke aikata ayyuka na Ḳwarai da (cēwa) sunā da wata lādā mai kyau.

3. Sunā māsu zama a cikinta har abada.

4. Kuma Ya yi gargađi ga wadanda⁽¹⁾ suka ce, “Allah yanā da ḫa.”

5. Ba su da wani ilmi game da wannan magana, kuma iyāyensu bā su da shi, abin da ke fita daga bākunansu ya girma ga ya zama kalmar fada! Ba su fadan kōme fāce Ḳarya.

6. To, kā yi kusa ka halaka ranka ą gurabbansu, wai dōmin ba su yi imāni da wannan lābāri ba, sabōda baķin ciki.

7. Lalle ne Mū, Mun sanya abin da ke kan Ḳasa, wata Ḳawa⁽²⁾ ce gare ta, dōmin Mu jarraba su; wanne daga cikinsu zai zama mafi kyau ga aiki.

8. Kuma lalle Mū, Māsu sanya abin da ke a kanta (ya zama) turbāya Ḳekasasshiya ne.

قَمَّا لِيُنذِرَ بِأَسْأَشِدِ دَاءِنَ لَدْنَةٍ
وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ
الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنَا
﴿٦﴾

مَكِينَ فِيهِ أَبْدَأَ
﴿٧﴾

وَيُنذِرُ الظَّالِمِينَ قَالُوا أَخْذُ اللَّهَ وَلَدَأَ
﴿٨﴾

مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا إِلَبَآءٍ يَهُمْ كَبُرُّ
كِبَمَةٌ تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ إِنْ يَقُولُونَ إِلَّا
كَذِبًا
﴿٩﴾

فَلَعَلَكَ بَتَحْ فَقَسَكَ عَلَى إِثْرِ هُمْ إِنْ لَمْ
يُؤْمِنُوا بِهِذَا الْحَدِيثِ أَسْفًا
﴿١٠﴾

إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لَهَا
لِتَبْلُوُهُ أَيُّهُمْ أَحَسَنُ عَمَلًا
﴿١١﴾

وَإِنَّا لَجَعَلْنَاهُ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرْزًا
﴿١٢﴾

(1) Lārabawa sun ce malā'iku 'yā'yan Allah ne. Yahūdawa sun ce Uzairu dan Allah ne, Nasāra sun ce Isā dan Allah ne. Bābu ladabi ga fadīn wannan magana. Sabōda haka Annabi Muhammadu, tsira da amincin Allah su tabbatā a gare shi, ya gaya musu, cēwa wannan magana Ḳarya ce kuma rashin ladabi ne ga Allah. Da ba su yi imāni ba, ya ji tsōro kada ya zama shī ne ya yi Ḳwauron bāki ga fadā musu gaskiya. Sai Allah Ya gaya masa, cēwa kada ya halakar da ransa dōmin baķin cikin haka.

(2) Sabōda haka Ḳawar Ḳasa, kamar furen itācenta ne, bā su rufin mai hankali ga tsarēwar ladabi tāre da Ubangijinsa, da bin sharī'ar littāfin da aka saukar wa Annabi, kuma ba a sanya masa karkata ba.

9. Ko kuwa kā yi zaton cēwa ma'abūta kōgo⁽¹⁾ da allo sun kāsance abin māmāki daga āyoyin Allah?

10. A lōkacin da samarin suka tattara zuwa ga kōgon, sai suka ce, "Ya Ubangijinmu!⁽²⁾ Ka bā mu wata rahama daga gare Ka, kuma Ka sauకake mana (sāmun) shiriya daga al'amarinmu."

11. Sai Muka yi dūka a kan kunnunwansu,⁽³⁾ a cikin kōgon, shēkaru māsu yawa.

12. Sa'an nan Muka tāyar da su, dōmin Mu san wane dayan fungiyōyin biyu suka fi lissāfi ga abin da suka zauna na lōkacin.

13. Mu ne ke jēranta maka lābārinsu da gaskiya. Lalle ne sū, wadansu samāri ne. Sun yi īmāni da Ubangijinsu, kuma Muka kāra musu wata shiriya.

14. Kuma Muka daure a kan zukātansu, a lōkacin da suka tsayu, sa'an nan suka ce, "Ubangijinmu Shī ne Ubangijin sammai da kasa. Bā zā mu kirāyi waninSa abin bautawa ba. (Idan mun yi haka) lalle ne, hakīka, mun fadī abin da ya kētare haddi a sa'an nan."

أَمْ حَيْبَتْ أَنْ أَصْبَحَ الْكَهْفَ وَالْقِيرَبَةَ
كَانُوا مِنْ أَيْتَنَا عَجَّبًا ①

إِذَا دَوَى الْقِيرَبَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبُّنَا
أَيْتَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيْئَةً تَنَاهَى
أَمْرِنَا رَسَدًا ②

فَضَرَبُنَا عَلَىٰ إِذَا نَهَرُ فِي الْكَهْفِ
سِينِينَ عَدَدًا ③

ثُمَّ بَعْثَثَهُمْ لِنَعْلَمَ أَمْ الْحَزِينُ أَخْصَى لِمَا
لَشُوا أَمْدَادًا ④

تَحْنُنَ قُصْدُ عَيْنَكَ بَاهِمُ بِالْحَقِيقَةِ إِذَا نَهَرُ فِي
أَمْسِنُوا بِرَبِّهِمْ وَزَدَتْهُمْ هُدَى ⑤

وَرَبَطْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ إِذَا قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا
رَبُّ الْأَسْكُونَاتِ وَالْأَرْضِ لَنَنْدَعُو مِنْ
دُونِهِ إِلَيْهِ لَقَدْ قُلْنَا إِذَا شَطَطْنَا ⑥

(1) Lōkacin da Allah Ya ce, kada Annabi ya wahalar da kansa dōmin bakin cikin ba a karbi maganarsa ba, sai Ya ba shi lābārin ma'abūta kōgo, yadda suka yi gudun hijira da addininsu, Allah Ya tsare su daga wahala, a cikin halin abin al'ajabi. Sa'an nan kissar ta tattara a kan ladubba wadansa ake nēman mutun ya tsare su tāre da Ubangijinsa a cikin dukan mōtsinsa, kamar yadda bayāni zai nūna.

(2) Sun fara da addu'a ta nēman shiriya daga Allah, Ubangijinsu. Addu'a tun farko ga kōme ladabi ne. Kuma fārāwa da nūna bautarsu ga Ubangiji, ladabi ne. Hijira da addini, ladabi ne, kuma amincēwa da sāmun rahamar Allah, ladabi ne ga Allah, sabōda haka Allah ya jibinci tsaron kōgon ya zame musu mafi kyawun wurin zama.

(3) Dūka a cikin kunnuwa, shī ne sanya musu barci.

15. “Gā wadannan mutānenmu, sun riki waninSa abin bautāwa! Don me bā su zuwa da wata hujja bayyananna a kansu (wadanda ake bautawar)? To, wāne ne mafizālunci daga wanda ya kāga karya ga Allah?

16. “Kuma idan kun nīsance su, sū da abin da suke bautāwa, fāce Allah, to, ku tattara zuwa ga kōgon, sai Ubangijinku Ya watsa muku daga rahamarSa, kuma Ya sauకake muku madōgara daga al'amalinku.”

17. Kuma kanā ganin rānā idan ta fito tanā karkata daga kōgonsu wajen dāma, kuma idan ta fādī, tanā gurgurar su wajen hagu, kuma su, sunā a cikin wani fili daga gare shi. Wannan abu yanā daga āyoyin Allah. Wanda Allah Ya shiryar, to, shī ne mai shiryuwa, kuma wanda Allah Ya batar, to, bā zā ka sāmar masa wani majibinci mai shiryarwa ba.

18. Kuma kanā zaton su far-kakku ne, alhāli kuwa sū māsu barci ne. Munā jūya su wajen dāma da wajen hagu, kuma karensu yanā shimpide da zirā'ō'in kafāfuwansa ga farfājiya (ta kōgon). Dā ka lēka (a kan) su (dā) lalle ne, ka jūya daga gare su a guje kuma (dā) lalle ne ka cika da tsōro daga gare su.

19. Kuma kamar wannan ne, Muka tāyar da su, dōmin⁽¹⁾ su

هَوْلَاءِ قَمُّا أَخْتَدُوا مِنْ دُونِهِ إِلَهٌ لَوْلَا
يَأْتُونَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ بَنِيٌّ فَمَنْ أَظْلَمُ
مَنْ أَفْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ﴿١٥﴾

وَإِذَا نَعَّرْتُهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهُ
فَأَوْرِأْنَا إِلَى الْكَهْفِ يَسْرُرُكُمْ رَبِّكُمْ
رَحْمَتِهِ وَيُهْمِي لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ مَرْفَقًا ﴿١٦﴾

*وَتَرَى الشَّمْسَ إِذَا طَلَعَ تَزَوَّرْعَنْ
كَهْفَهُمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَإِذَا غَرَبَ
شَرَصَهُمْ ذَاتَ الشَّمَالِ وَهُمْ فَجَوَّهُ
مِنْهُ ذَلِكَ مَنْ أَيْكَتْ أَنَّ اللَّهَ مَنْ يَهْدِي اللَّهُ
فَهُوَ الْمَهْتَدِ وَمَنْ يُضْلِلْ فَأَنْ تَحِدَّهُ
وَلِيَّاً مُرْشِدًا ﴿١٧﴾

وَتَحْسَبُهُمْ أَقْيَاطًا وَهُدُرُودٌ وَنَقْبَابُهُمْ
ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشَّمَالِ وَكَلْبُهُمْ بَسِطٌ
ذِرَاعِيهِ بِالْوَصِيدِ لَوْلَا طَلَعَتْ عَلَيْهِمْ لَوْلَيَّتْ
مِنْهُمْ فِرَارًا وَلَمْلِيَّتْ مِنْهُمْ رُعَبًا ﴿١٨﴾

وَكَذِلِكَ بَعْشَهُمْ لِيَسَاءَ لِأَيْنَهُمْ

(1) Mahāwarar mūminai a bāyan barcin shēkara dari uku, amma duk da haka sunā cikin hankalinsu sunā mayar da al'amari ga Allah.

tambayi jūna a tsakāninsu. Wani mai magana daga cikinsu ya ce, "Mēne ne lōkacin da kuka zauna?" Suka ce, "Mun zauna yini daya ko sāshen yini." Suka ce, "Ubangijinku ne Mafī sani ga abin da kuka zauna. To, ku aikā da dayanku, game da azurfarku wannan, zuwa ga birnin.⁽¹⁾ Sai ya dūba wanne ne mafī tsarki ga abin dafāwa, sai ya zo muku da abinci daga gare shi. Kuma sai ya yi da hankali, kada ya sanar da ku ga wani mutum.

20. "Lalle ne sū, idan sun kāmā ku, zā su jēfē ku, kō kuwa su mayar da ku a cikin addininsu, kuma bā zā ku sāmi babban rabo ba, a sa'an nan har abada."

21. Kuma kamar wancan ne, Muka nūna su (gare su) dōmin su san lalle wa'adin Allah gaskiya ne, kuma lalle ne Sa'a bābu shakka a cikinta. A lōkacin da suke jāyayyar al'amarinsu a tsakāninsu,⁽²⁾ sai suka ce, "Ku gina wani gini a kansu, Ubangijinsu ne Mafī sani game da su." Wadanda suka rinjāya a kan al'amarinsu suka ce, "Lalle mu rīki masāllāci a kansu."

22. Zā su ce, "Uku ne da na hufunsu, karensu." Kuma sunā cēwa, "Biyar ne da na shidansu karensu," a kan jīfa a cikin duhu. Kuma sunā cēwa, "Bakwai ne da

قالَ قَالَ لِمَنْهُمْ كَمْ لَيْسْتُمْ قَالُوا إِنَّا
يَوْمًا أَوْ يَوْمًا عَصَمْتُمْ قَالُوا رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا
لَيْسْتُمْ فَأَبْعَثُوكُمْ أَحَدًا كُبُورِقَةَ مَهْذِهَةَ
إِلَى الْمَدِينَةِ فَلَيَسْتَرِيَّهَا أَزْكَى طَعَامًا
فَلَيَأْتِيَكُمْ بِرِزْقٍ مِنْهُ وَلَيُسْتَأْطِفَ وَلَا
يُشْعَرَنَّ بِكُمْ أَحَدًا

إِنَّهُمْ إِنْ يَظْهَرُ وَأَعْيَتَكُمْ بِرِزْقٍ حُمُوكُمْ
أَوْ يُعِيدُونَكُمْ فِي مَلَتِهِمْ وَلَكَ
نُقْلِحُوا إِذَا أَبْدَأُ

وَكَذَلِكَ أَغْزَنَنَا عَنْهُمْ لِعَلَمُوا أَنَّ
وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَأَنَّ السَّاعَةَ لَارِيبٌ فِيهَا إِذَا
يَتَنَزَّعُونَ بَيْنَهُمْ أَمْرُهُمْ فَقَالُوا أَنْتُمْ
عَلَيْهِمْ بُنِيَّنَا رَبُّهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ قَالَ الَّذِينَ
عَلَبُوا عَلَىٰ أَمْرِهِمْ لَتَتَخَذَنَّ عَلَيْهِمْ
مَسْجِدًا

سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَأَيْهُمْ كُلُّهُمْ
وَيَقُولُونَ حَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كُلُّهُمْ

(1) Birnin shi ne Tarasus. Sunan sarkinsu Da'kayānus.

(2) Muhāwarar mūminai da kāfirai, da yadda kāfirai ke zartar da al'amari bā da ambaton yardar Allah Ubangijinsu ba. Da yadda suke yīn sāri-fadī ga matsalōlin ilmi da ya kamāta a mayar da saninsu ga Allah.

na takwas dīnsu karensu.” Ka ce, “Ubangijina⁽¹⁾ ne Mafi sani ga fidāyarsu, bābu wanda ya san su fāce kafan.” Kada ka yi jāyayya a cikin al’amarinsu, sai jāyayya bayyananna. Kuma kada ka yi fatawa⁽²⁾ ga kōwa daga gare su a cikin al’amarinsu.

23. Kuma kada lalle ka ce ga wani abu, “Lalle ni, mai aikatāwa ne ga wancan a gōbe.”

24. Fāce idan Allah Ya so. Kuma ka ambaci Ubangijinka idan ka manta, kuma ka ce, “Dammāni ga Ubangijina, Ya shiryar da ni ga abin da yake shi ne mafi kusa ga wannan na shiriya.”

25. Kuma suka zauna a cikin kōgonsu shēkaru dāri uku, kuma suka dafa tara.

26. Ka ce, Allah ne Mafi sani ga abin da suka zauna. Shī ne da (sannin) gaibin sammai da kasa. Mēne ne ya yi ganinSa da jinSa! Bā su da wani majibinci baicinSa, kuma bā Ya tārạyya da kōwa a cikin hukuncinSa.

27. Ka karanta abin da aka yi wahayi zuwa gare ka, na littāfin Ubangijinka. Bābu mai musanyāwa ga kalmōminSa, kuma bā zā ka sāmi wata madōgara ba daga waninSa.

رَجَمًا بِالْغَيْبِ وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَنَاءِمُهُمْ
كَلْبُهُمْ قُلْ رَبِّ أَعْلَمُ بِعِدَّتِهِمْ مَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا
قَلِيلٌ فَلَا تُحَارِفُهُمْ إِلَّا مِرَأَةٌ ظَهَرَتْ
سَتَقْتَلُ فِيهِمْ مَنْهُمْ أَحَدٌ^{٦٦}

وَلَا تَقُولَنَّ لِشَائِئِي إِنِّي فَاعِلٌ ذَلِكَ عَدَّا^{٦٧}

إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَأَذْكُرْ رَبِّكَ إِذَا
نَسِيَتْ وَقُلْ عَسَى أَنْ يَهْدِيَنَّ رَبِّي لَا قَرِبَ مِنْ
هَذَا رَشْدًا^{٦٨}

وَلَيَثْوُفُ كَهْفِهِمْ ثَلَاثَ مَائَةٍ سِينِينَ
وَأَزْدَادُهُ لَوْلَتْسَعَا^{٦٩}

فِي الْهَمَاءِ أَعْلَمُ بِمَا لِي شَوَّالَهُ وَعَيْنِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ أَبْصِرَ بِهِ وَأَسْمِعَ مَا لَهُمْ مِنْ
دُونِهِ مِنْ وَلَيْ وَلَا يُشِيرُكُ فِي حُكْمِهِ
أَحَدًا^{٧٠}

وَأَتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيَكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ
لَامْبَدَلِ لِكَلْمَاتِهِ وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِهِ
مُلْتَحِدًا^{٧١}

(1) Bayānin ladubban magana ga matsalōlin ilmi da na aiki. Bābu wanda ya san gaibu sai Allah. Bā a tambayar mālamān bata da son zūciya, dōmin sāri-fadī suke yi ga jawābin mai tambaya.

(2) Dōmin haka ba a yin fatawa a wurin mālamin bidi'a kō jāhili dōmin zai fadī abin da yake so, kō kuma ya yi kaddari fadī, jīfa a cikin duhu.

28. Ka hakurtar da ranka tāre da wadanda ke kiran Ubangijinsu, sāfe da maraice, sunā nufin yardarSa. Kuma kada idānunka su jūya daga barinsu, kanā nufin kawar rāyuwar dūniya.⁽¹⁾ Kuma kada ka bi wanda Muka shagaltar da zūciyarsa daga hukuncinMu, kuma ya bi son zuciyarsa, alħāli kuwa al'amarinsa ya kasance yin barna.

29. Kuma ka ce, “Gaskiya daga Ubangijinku take.” Sabōda haka wanda ya so, to, ya yi īmāni, kuma wanda ya so, to, ya kāfirta. Lalle ne Mū, Mun yi tattali dōmin azzālumai, wata wuta wadda shāma-kunta sun kēwaye da su. Kuma idan sun nēmi taimako sai a taimake su da wani ruwa kamar dabzar mai, yanā sōye fuskōki. Tir da abin shansu, kuma wutar ta yi mūnin zama mahūtsarsu.

30. Lalle ne wadanda suka yi īmāni kuma suka aikata ayyukan kwarai, lalle ne Mū, bā Mu tōzartar da lādar wanda ya kyautata aiki.

31. Wadannan sunā da gidājen Aljannar zama, kōramu na gudāna daga karkashinsu, anā sanya musu kawa, a cikinsu, daga mundāye na zinariya, kuma sunā tusantar wadansu tūfāfi kōre, na alharīni rakīki da alharini mai kauri, sunā kishin-gide a cikinsu, a kan karagu. Mā-

وَاصْبِرْ فَسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ
بِالْغَدْرَةِ وَالْعِشْنِ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ، وَلَا عَدْ
عَيْنَاهُ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِيَّنَةَ الْحَيَاةِ الْدُّنْيَا
وَلَا نُطْعِنَ مَنْ أَعْفَلْنَا قَبْهُ وَعَنْ ذِكْرِنَا وَأَتَّبَعَ
هَوَانَهُ وَكَانَ أَمْرُهُ فُرْطًا ﴿٦﴾

وَقُلْ لَهُمْ مِنْ رَبِّكُمْ مَنْ شَاءَ قَاتَلُوهُمْ وَمَنْ
شَاءَ فَلَيَكُفُرْ إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا
أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادُقُهُ وَإِنْ يَسْتَغْشِيُوْ إِغْنَاؤُ
بِمَاءِ كَالْمَهْلِ يَشْوِي الْوُجُوهَ بِسَ
الشَّرَابِ وَسَاءَتْ مُرْفَقَاتَ ﴿٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
إِنَّ الَّذِينَ نَصَبُوا لِجَنَاحِهِ مِنْ أَحْسَنِ عَمَالَاتِ ﴿٨﴾

أُولَئِكَ لَهُمْ جَنَاحَتُ عَدَنِ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ
الْأَنْهَرُ وَجَلَوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ
وَلَيَسْنُونَ شَابًا حُضْرًا مِنْ سُنُنِ وَإِسْتَرْقِ
مُتَكَبِّرُ فِيهَا عَلَى الْأَرْضِيَّ تَعْمَلُ التَّوَابَ

(1) Āyōyi na ashirin da bakwai da ashirin da takwas sunā umurni da bin shari'a ta Alkur'āni, kuma sunā hani daga bin son zūciya dōmin nēman kawar rāyuwar dūniya wadda aka yi dōmin a jarabi wāwā da ita, sa'an nan ta kōma turbāya kēkasasshiya. Dūbi āya kuma, ta takwas da ta tara. Mun dai sani, cēwa umurni da bin shari'a bayyananna shi ne kan labarin sūrar.

dalla da sakamakonsu. Kuma Al-janna ta kyautatu da zama wurin hutāwa.

32. Kuma ka buga musu misāli⁽¹⁾ da wafansu maza biyu. Mun sanya wa dayansu gōnaki biyu na inabōbi, kuma Muka kēwaye su da itācen dabīnai, kuma Muka sanya shūka a tsakāninsu (sū gōnakin).

33. Kōwace gōna daga biyun, tā bāyar da amfāninta, kuma ba ta yi zāluncin kōme ba daga gare shi. Kuma Muka būbbugar da korama a tsakāninsu.

34. Kuma dan itāce ya kasance gare shi. Sai ya ce wa abōkinsa, alhāli kuwa yanā muhāwara da shi, “Nī ne mafīfīci daga gare ka a wajen dūkiya, kuma mafi izza a wajen jama'a.”

35. Kuma ya shiga gōnarsa, alhāli yanā mai zālunci ga kansa, ya ce, “Bā ni zaton wannan zā ta hala-ka har abada.

36. “Kuma bā ni zaton Sa'a mai tsayuwa ce, kuma lalle ne, idan an mayar da ni zuwa ga Ubangijina, to, lalle ne, zan sāmi abin da yake mafi alhēri daga gare ta ya zama makōma.”

37. Abōkinsa ya ce masa, alhāli kuwa yanā muhāwara da shi, “Ashe kā kāfirta da Wanda Ya halitta ka daga turbāya, sa'an nan daga dīgon maniyi, sa'an nan Ya daidaita ka, ka zama mutum?”

(1) Misāli ga mai shagala da dūniya da Kawarta, mai saurin kōmāwa turbaya fēkasashiya, da mai bin umurnin Allah, mai ladabi da bin sharī'a. Yadda ākibar kōwanensu zā ta kasance.

وَحَسْنَتْ مُرْتَفَقَا ﴿١﴾

*وَأَصْرِيتْ لَهُمْ مُثَلَّاً رَجُلَيْنِ جَعَلْنَا الْأَحَدَ هُمَا
جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَبٍ وَحَفَقْنَهُمَا بِنَخْلٍ وَجَعَلْنَا
بِيَنَهُمَا زَرْعَا ﴿٢﴾

كُلْتَا الْجَنَّتَيْنِ إِنَّتْ أَكَلَاهُمَا وَمَرَّتْ نَظَمِرَةً مِنْهُ شَيْئًا
وَفَجَرْتَنَا خَلَلَاهُمَا نَهْرًا ﴿٣﴾

وَكَانَ لَهُ وَتَمَرْ فَقَالَ إِصْبَاجِهُ وَهُوَ يَحْمَارُهُ
أَنَّا أَكَلْتَنَا مَالًا وَأَعْزَزْنَكَ ﴿٤﴾

وَدَخَلَ جَنَّتَهُ وَهُوَ طَالِبٌ لِنَفْسِهِ قَالَ مَا أَطْلَنْ
أَنْ تَبَدَّدْ هَذِهِ أَبْدَكًا ﴿٥﴾

وَمَا أَطْلَنْ أَسَاعَةً قَالَمَعَمَّةَ وَلَئِنْ رُدِدْتُ إِلَى
رَبِّ الْأَجْدَنَ حَيْرَتْهَا مُنْقَبَاتَا ﴿٦﴾

قَالَ لَهُ صَابَاجُهُ وَهُوَ يَحْمَارُهُ وَأَكَلَتْ
بِاللَّيْلِ خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ فَرُّمَنْ نُظْفَةً ثُمَّ
سَوَّنَكَ رَجُلًا ﴿٧﴾

38. "Amma ni, Shī ne Allah Ubangijīna, kuma bā zan tāra kōwa da Ubangijina ba.

39. "Kuma don me, a lōkacin da ka shiga gōnarka, ka ce, 'Abin da Allah ya so (shi ke tabbata) bābu wani karfi fāce game da Allah.' Idan ka gan ni, ni ne mafī karanci daga gare ka a wajen dūkiya da diya.

40. "To, akwai fatan Ubangijīna Ya ba ni abin da yake mafī alhēri daga gōnarka, kuma ya aika azāba a kanta (ita gonarka) daga sama, sai ta wāyi gari turbāya mai santsi.

41. "Kō kuma ruwanta ya wāyi gari fafa'ke, sabōda haka, bā zā ka iya nēmo shi ba dōminta."

42. Kuma aka halaka dukan 'ya yan itācensa, sai ya wāyi gari yanā jūyar da tāfunansa biyu, sabōda abin da ya kashe a cikinta, alhāli kuwa ita tanā kwance a kan rassanta, kuma yanā cēwa, "Kaitōna, dā dai ban tāra⁽¹⁾ wani da Ubangijina ba!"

43. Kuma wata jama'a ba ta kasance a gare shi ba, wadanda ke taimakon sa, baicin Allah, kuma bai kasance mai taimakon kansa ba.

44. A can taimako da jibinta ga Allah yake. Shī ne kawai Gaskiya, Shī ne Mafīfīci ga lāda kuma Mafīfīci ga ākiba.

لَكَيْنَأْ هُوَ اللَّهُ رَبِّيْ وَلَا أَشْرِكُ بِرَبِّيْ أَحَدًا ﴿٢٨﴾

وَلَقَلَّا إِذْ دَخَلَتْ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا فُؤْدَةَ إِلَّا بِاللَّهِ إِنْ تَرَنَّا أَقْلَمَ مِنْكَ مَا لَأَ وَلَدَأَ ﴿٢٩﴾

فَعَسَى رَبِّيْ أَنْ يُؤْتِنَنَ خَيْرًا مِنْ جَنَّتِكَ وَيُرِسَّلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِنَ السَّمَاءِ فَتُصْبِحَ سَعِيدًا زَانَقًا ﴿٣٠﴾

أَوْ يُصْبِحَ مَأْوَهًا عَوْرًَا فَإِنْ تَسْتَطِعَ لَهُ طَلَبًا ﴿٣١﴾

وَلَحِيطَ بِشَمْرِ وَفَاضَبَ يُقْلِبَ كَفَيْهِ عَلَى مَا آنَفَقَ فِيهَا وَهِيَ حَلَاوَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا وَيَقُولُ يَلْيَقْتَنِي لَمْ أُشْرِكْ بِرَبِّيْ أَحَدًا ﴿٣٢﴾

وَلَمْ تَكُنْ لَّهُ فِعْلَةٌ يَضُرُّ وَنَهُ وَمَنْ دُونَ اللَّهِ وَمَا كَانَ مُنْتَصِرًا ﴿٣٣﴾

هُنَالِكَ الْوَلِيَّةُ لِلَّهِ الْحَقِّ هُوَ حَيْرٌ تُواْبَا وَحَيْرٌ عَقْبًا ﴿٣٤﴾

(1) Ya yi nadāmar halakar gōnar kawai, amma bai yi nadāmar kāfircin shirkin da ya yi ba, sabōda haka Allah bai mayar masa da badalinta ba. Daga nan kuma anā fahimtar cēwa rashin mai da al'amari ga Allah shirku ne, kuma girman kai sabōda dūkiya, shirku ne wanda Kawar dūniya ke sanya wāwāye a ciki.

45. Ka buga musu misālin rāyuwar dūniya, kamar ruwa ne wanda Muka saukar da shi daga sama sa'an nan tsirin kasa ya garwaya da shi, sa'an nan ya wāyi gari dudduga, iska tanā shikar sa. Kuma Allah Ya kasance Mai yawan ikon yi ne a kan dukan kōme.

46. Dūkiya da diya,⁽¹⁾ sū ne kawar rāyuwar dūniya, kuma ayyuka māsu wanzuwa na kwarai sun fi zama alhēri a wurin Ubangijinka ga lāda kuma sun fi alhēri ga būri.

47. Kuma a rānar da Muke tafiyar da duwātsu, kuma ka ga kasa bayyane, kuma Mu tāra su har ba Mu bar kōwa ba daga gare su.

48. Kuma a gittā⁽²⁾ su ga Ubangijinka sunā sahu guda, (Mu ce musu), "Lalle ne, hākīka, kun zo Mana kamar yadda Muka halitta ku a farkon lōkaci. Ā'a, kun riya cēwa bā zā Mu sanya muku wani lōkacin haduwa ba."

49. Kuma aka aza littāfin ayyuka, sai ka ga māsu laifi sunā māsu jin tsōro daga abin da ke cikinsa, kuma sunā cēwa, "Kaitonmu! Mēne ne ga wannan littāfi, bā ya barin karama, kuma bā ya barin babba, fāce yā fididdige ta?" Kuma suka sāmi abin da suka aikata halarce. Kuma Ubangijinka bā Ya zāluntar kōwa.

وَأَضْرِبْ لَهُمْ مَثَلَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَّا
أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَلَا خَلَقْنَا بِهِ بَنَاتَ الْأَرْضِ
فَأَصْبَحَ هَشِيمًا نَذْرُوهُ الرِّيحُ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا ﴿٤٦﴾

الْمَالُ وَالْبَيْوَنَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَالْبَيْقَيْتُ الْأَصَلُ لَحْتُ خَيْرٍ عِنْدَ رَبِّكَ تَوَابَا
وَخَيْرٌ مَّلَأَ ﴿٤٧﴾

وَتَوَمَّ نُسِيرُ لِلْجَهَالَ وَتَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً
وَحَشَرْنَاهُمْ فَلَمْ يُعَاذُرْ مِنْهُمْ أَحَدًا ﴿٤٨﴾

وَغَرِضُوا عَلَىٰ رَبِّكَ صَفَّا الْقَدْجِنْتُمُوا كَمَا
حَلَقْتُمُوكُمْ أَوْلَ مَرَّةٍ بِلَ زَعْمَتُمْ أَنْ تَجْعَلَ لَكُمْ
مَّوْعِدًا ﴿٤٩﴾

وَوُضِعَ الْكِتَبُ فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ
مَمَّا فِيهِ وَيَقُولُونَ يَوْمَئِنَامَالَ هَذَا
الْكِتَبُ لَا يَقَادُ رُصْبَغَةَ وَلَا كِبَرَةَ إِلَّا
أَخْصَصَهَا وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا وَلَا
يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا ﴿٥٠﴾

(1) Dūkiya da diya, kawar dūniya ne, idan suka zama abin alfahari ga mai su, amma idan an ciyar da dūkiya ga tafarkin Allah, kuma aka karantar da diya ga bisa tafarkin hanyar sharī'a suka tāshi Musulmin kwarai, to, sun zama aikin sharī'a na Lāhira kē nan.

(2) Bayānin abūbuwan da ke aukuwa a wurin hisābi ke nan ga māsu bin son zūciya, su bar sharī'a.

50. Kuma a lōkacin da Muka ce wa malā'iku, "Ku yi sujada ga Ādamu." Sai suka yi sujada, fāce Iblīsa, yā kasance daga aljannu sai ya yi fāsiķanci ga barin umurnin Ubangijinsa. To fa, ashe, kunā rīkon sa, shi da zūriyarsa, su zama majibinta, baicin Ni, alhāli kuwa su makiya ne a gare ku? Tir da ya zama musanya ga azzālumai.⁽¹⁾

51. Ban shaida musu halittar sammai da kasa ba, kuma ban (shaida musu) halittar rāyukansu ba, kuma ban kasance mai rīkon māsu batarwa (da wani) su zama mataimaka ba.

52. Kuma da rānar da Allah Yake cēwa, "Ku kirāyi abōkan tarayyāTa, wafanda kuka riya." Sai su kirāye su, sai bā zā su karba musu ba, kuma Mu sanya Maubikā⁽²⁾ (Mahalaka) a tsakāninsu.

53. Kuma māsu laifi suka ga Wutā, suka tabbata lalle ne, sū māsu auka mata ne, kuma ba su sāmi majūya ba daga gare ta.

54. Kuma lalle ne, hāfiķa, Mun jujjūya, a cikin wannan Alkur'āni,

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةَ أَسْجُدُوا لِأَدَمَ فَسَجَدُوا
إِلَّا إِبْرِيزْ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ
أَفَتَحَّذُونَهُ وَدُرِّيَّتَهُ وَأَوْلَيَّاهُ مِنْ دُونِهِ
لَكُمْ عَدُوٌّ يَسْأَلُ الظَّالِمِينَ بَدَأَ^{٥٦}

*مَا آشَهَدُنَّهُمْ خَلَقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَلَا خَلَقُ أَنفُسِهِمْ وَمَا لَنْتُ مُتَخَذِّذًا مُضْلِلَيْنَ
عَصْدًا^{٥٧}

وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شَرَكَاءَ الَّذِينَ زَعَمُوا
فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِبُوا لَهُمْ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ
مَّوْرِقًا^{٥٨}

وَرَءَةُ الْمُجْرِمِ مُوَنَّ الْتَّارِ ظَطَّوْا أَنَّهُمْ
مُوَاقِعُهُمَا وَلَمْ يَجِدُوا أَعْنَاهُمْ مَصْرِفًا^{٥٩}

وَلَقَدْ صَرَفْتَ فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِلتَّائِسِ مِنْ

(1) Allah Shī ne Ya halitta mutāne, kuma Ya dāukaka darajarsu, dōmin Yā sanya malā'iku su yi sujada ga ubansu Ādamu. Sabōda wannan sōyayyar kuma Ya bā su shari'ar da zā su bi su shiryu har su shiga Aljanna, amma sai suka ki, suka kōma wa Shaidan wanda yake shi ne farkon mākiyin ubansu, Ādamu, wanda ya ki yi wa sujada, har aka la'ané shi, sunā bin sa, shi da diyansa, alhāli kuwa bābu wani abin da zā su iya yi musu na alhēri kō na sharri, dōmin sū ma halitta ne kamarsu. Bā su san kōme ba a sama kō a kasa, kuma Allah bā Ya yin ma'amalar kōme da su. Wanda ya bi Shaidan ya bar Allah, to, yā yi mugunyar musanya, kuma yā zālunci kansa kwarai.

(2) Maubikā sūnan wani rāfi ne na wuta, asalinsa daga 'Wabiķa, wātau yā halaka. Za a sanya wannan rāfi a tsakānin māsu bin Shaidan da sūrōrin gumāka, da wanda ya shirya musu gumākan, sunā bauta musu.

daga kōwane irin misāli ga mutāne (dōmin su gāne, su bi shari'a), kuma mutum yā kasance mafī yawan abu ga jidāli.⁽¹⁾

55. Kuma bābu abin da ya hana mutāne su yi īmāni a lōkacin da shiriya ta zo musu, kuma su nēmi gāfara daga Ubangijinsu, fāce han-yar farko⁽²⁾ ta je musu kō kuma azāba ta jē musu nau'i-nau'i.

56. Kuma ba Mu aika Manzanni ba fāce sunā māsu bāyar da bushāra kuma māsu gargadī, kuma wadanda suka kāfirta sunā jidāli da karya dōmin su bāta gaskiya da ita, kuma suka riķi āyōyiNa da abin da aka yi musu gargadī da shi abin izgili.

57. Kuma wāne ne mafī zālunci daga wanda aka tunātar game da āyōyin Ubangijinsa, sai ya bijire daga barinsu, kuma ya manta abin da hannāyensa suka gabātar? Lalle ne Mū, Mun sanya abūbuwan rufī a kan zukātansu dōmin kada su fahimcē shi, kuma a cikin kunnuwansu (Mun sanya) wani nauyi, kuma idan kā kīrayē su zuwa ga shiriya, to, bā zā su shiryu ba, a sa'an nan, har abada.

58. Kuma Ubangijinka Mai gāfara ne, Ma'abūcin rahama. Dā Yanā kāma su sabōda abin da suka sanā'anta, lalle ne, dā Ya gagauta

كُلَّ مَثَلٍ وَكَانَ الْإِنْسَانُ أَكْثَرَ شَرِّيٍّ
جَدَّلًا ﴿٥٦﴾

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَن يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمْ
الْهُدَىٰ وَيَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ إِلَّا أَن تَأْتِيهِمْ
سُنَّةُ الْأُولَئِينَ أَوْ يَا تَهِمُّمُ الْعَدَابُ فُلَّا ﴿٥٧﴾

وَمَا نَزَّلْنَا عَلَىٰ الرَّسُولِ إِلَّا مُبَشِّرٍ
وَمُنذِّرٍ وَنَجَّابٍ لِلَّذِينَ كَفَرُوا
بِالْبَطْلِ لِيُتَحْصَرُوا بِالْحَقِّ وَلَا خُدُوْلَ لِمَا يَرَىٰ
وَمَا أَنْذَرُوا هُرُوفًا ﴿٥٨﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مَمَنْ ذَكَرَ بِعَيْنَتِ رَبِّهِ
فَأَغْرَضَ عَنْهَا وَسَيِّئَ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ إِنَّا
جَعَلْنَا عَلَىٰ فُلُوْبِهِمْ أَكْتَهَةً أَن يَفْقَهُوهُ
وَفِي إِذَا دَانُهُمْ وَقَرَّا وَإِن تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ
فَلَن يَهْتَدُوا إِذَا أَبَدا ﴿٥٩﴾

وَرِبُّكَ الْعَفُورُ دُرُّ الرَّحْمَةِ لَوْلَا خَذَهُمْ بِمَا
كَسَبُوا وَالْعَجَلَ أَهُمْ عَدَابٌ لَهُمْ مَوْعِدٌ

(1) Jidāli, shī ne jāyayya, alhāli kuwa mutum yā san yanā kan karya.

(2) Hanyar farko ita ce Allah Ya halaka su sabōda laifinsu, kō kuma azāba ta jē musu nau'i-nau'i, dōmin su Musulunta, sai karshe idan sun ki, a halaka su. Wadansu sun fassara 'kubala' ko 'kibala' da ta fuskance su bayyane, bisa ga karātun kalmar 'kibala' da wasalin kasa, da ma'anar azaba.

azāba a gare su. Ā'a, sunā da lōkacin alkawari, (wanda) bā zā su sāmi wata makōma ba, baicinsa.⁽¹⁾

59. Kuma wadancan alkaryu⁽²⁾ Mun halaka su, a lōkacin da suka yi zālunci, kuma Muka sanya lōkacin alkawarin, ga halaka⁽³⁾ su.

60. Kuma a lōkacin da Mūsā⁽⁴⁾ ya ce wa yāronsa, "Bā zan gushe ba sai na isa mahadar tēku biyu, kō in shūde da tafiya shekara da shēkaru."

61. To, a lōkacin da suka isa mahadar tsakāninsu, sai suka manta kīfinsu, sai ya kāma tafarkinsa a cikin tēku kamar bīga.

62. To, a lōkacin da suka wuce, ya ce wa yāronsa, "Ka kāwo mana kālācinmu. Lalle ne hafīka, mun hadu da wahala daga tafiyarmu wannan."

63. (Yāron) ya ce, "Kā gani! A lōkacin da muka tattara zuwa ga falalen nan, to, lalle nī, na manta kīfin, kuma bābu abin da ya mantar da nī shi, fāce Shaidan, dōmin kada

لَنْ يَجِدُوا مِنْ دُونِهِ مَوْلًا ﴿٦﴾

وَتِلْكَ الْقَرَى أَهْلَكَهُنَّ لَمَّاظَلُوكُمْ

وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِمْ مَوْعِدًا ﴿٧﴾

وَإِذَا قَالَ مُوسَى لِفَتَنَةٍ لَا يَأْبُرُ حَتَّىٰ أَبْلُغَ

مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ أَوْ مَمِنْ حُقْبَاً ﴿٨﴾

فَلَمَّا بَأْتَاهُمْ مَجْمَعَ بَيْنِهِمْ مَا نَسِيَاهُو تَهْمَما

فَلَمَّا خَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبَا ﴿٩﴾

فَلَمَّا جَاءَ وَرَأَ قَالَ لِفَتَنَةٍ إِنَّا عَذَّبَنَا لَقَدْ

لَقِيَنَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا أَصَبَّا ﴿١٠﴾

قَالَ أَرْعَيْتَ إِذْ أَوْزَيْنَا إِلَى الصَّحْرَاءِ فَإِنِّي نَسِيْتُ

الْحَوْتَ وَمَا أَنْسَيْنِي إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرُ

(1) Watau ba su da wata makōma su bar wannan lōkacin alkawarin saukar azābar.

(2) Alkaryun Ādāwa da Samūdāwa da wadansunsu.

(3) Kōme Allah zai yi, sai Yā sanya masa lōkacin aukuwarsa, kuma bā zai aukun ba sai ajalin nan da Ya ambata masa ya zo.

(4) Shī ne Mūsā bn Imrān Manzon Banī Isrāīla. Sababin wannan kissa, an tambaye shī ne, "Wāne ne ya fi ilmi a saninsa?" Sai ya ce, shī ne ya fi. Wannan jawābi nāsa gaskiya ne, dōmin shī ne Manzon zāmaninsa, shī ne aka bai wa Attaura, kuma Allah Ya yi magana da shi, sai dai ya mance bai ce Allah Ya fi sani ba, dōmin haka aka ce masa ya tafī nēman ilmi ga wani mutum a magamar tēku biyu. Wannan bāwan Allah, Haliru ne. Yāron Mūsā kuwa, shī ne Yūsha'u bn Nūnin, Manzon Allah a bāyan Mūsā. Kīfin kuma na guzurinsu ne wanda Allah Ya umurce shi ya dāuka, sōyayye, kuma aka ce musu duka inda yai rai, to, a nan ne Bāwan Allah yake, mai shirin kāra wa Mūsā ilmi. Mayar da ilmi ga Allah, shī ne ladabin shari'a.

in tuna shi, sai ya kama tafarkinsa a cikin tēku, da māmāki!"

64. Ya ce, "Wancan ne abin da muka kasance munā bidā." Sai suka kōma a kan gurābunsu, sunā bībiya.

65. Sai suka sāmi wani bāwa daga bāyinMu, Mun bā shi wata rahama⁽¹⁾ daga wurinMu, kuma Mun sanar da shi wani ilmi daga gunMu.

66. Mūsā ya ce masa, "Ko in bī ka a kan ka sanar da ni daga abin da aka sanar da kai na shiriya?"

67. Ya ce, "Lalle ne kai, bā zā ka iya yin hakuri tāre da nī ba.

68. "Kuma yāya zā ka yi hakuri a kan abin da ba ka kēwaye da shi ba ga jarrabāwa?"

69. Ya ce, "Za ka sāme ni, in Allah Yā so, mai hakuri, kuma bā zan sāba maka ba ga wani umurni."

70. Ya ce, "To, idan ka bī ni, to, kada ka tambaye ni daga kōme sai na lābarta maka ambato⁽²⁾ daga gare shi."

71. Sai suka tafī, har a lōkacin da suka hau a cikin jirgi, ya hūje shi, ya ce, "Kā hūje shi dōmin ya nutsar da mutānensa? Lalle ne, hakīka, kā zo da wani babban abu!"

(1) Rahama a nan ita ce Annabci sabōda cēwa kuma an bā shi ilmi daga gun Allah, kuma ya yi hukunci da shi. Ilmin ilhāma bā a yin hukunci da shi dōmin Annabāwā kawai Allah Ya tsare daga kuskure game da wahayi. Wannan ne bambanci bayyananne a tsakanin wahayin Annabci da wahayin walicci. Haka'mu'ijiza da karāma, su duka sābāwar al'ada ne, amma mu'ujizar Annabi an san zā ta zo daga bākin wanda aka yi dōminsia, amma karāma bābu mai saninta, sai tā auku. Sabōda waliyyi bā ya iya yin tākara, amma annabi yana iya yin tākara a kan makiyansa.

(2) Watau sai nā gaya maka hukuncinsa da kaina, kuma nā ambace shi da kaina.

وَلَنَخْذَ سِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَباً ﴿٢٣﴾

قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ فَأَرْتَهُ عَلَيْهِ أَثَارِهِمَا
قَصَصًا ﴿٢٤﴾

فَوَجَدَهُ عَبْدًا مِنْ عَبْدِنَا عَائِيْتَهُ رَحْمَةً مَنْ
عَنِّنَا وَعَمَّنَنَا مِنْ لَدُنَّا عَمَّا ﴿٢٥﴾

قَالَ لَهُ رُوسَى هَلْ أَتَيْتُكَ عَلَيْهِ أَنْ تُعَلِّمَنِ
مِمَّا عَلِمْتَ رُشْدًا ﴿٢٦﴾

قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِعَ مَعِي صَبَرًا ﴿٢٧﴾

وَكَيْفَ تَصْرِيْرُ عَلَيْهِ مَا لَمْ تُحْكِمْ بِهِ خُبْرًا ﴿٢٨﴾

قَالَ سَتَجْدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَلَا
أَعْصِي لَكَ أَمْرًا ﴿٢٩﴾

قَالَ إِنْ أَتَعْتَنِي فَلَا تَسْأَلِنِي عَنْ شَيْءٍ حَتَّى
أُحِدِّثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا ﴿٣٠﴾

فَانظِلْقَا حَتَّىٰ إِذَا رَكِبَ فِي السَّفِينَةِ حَرَقَهَا

قَالَ أَحْرَقَهَا تَغْرِيقًا أَهْلَهَا لَقْدِ حَدَّثَتْ

شَيْئًا إِمْرًا ﴿٣١﴾

72. Ya ce, "Ashe, ban ce, lalle kai, bā zā ka iya yin hakuri tāre da nī ba?"

73. Ya ce, "Kada ka kāma ni da abin da na manta, kuma kada ka kallafa mini tsanani ga al'amarīna."

74. Sai suka tafī, har suka hadū da wani yārō, sai ya kashe shi. Ya ce, "Ashe, kā kashe rai tsarkakakke, bā da wani rai ba? Lalle ne, hafīka, kā zo da wani abu na kyāma."

75. Ya ce, "Shin, ban ce maka ba, lalle ne kai bā zā ka iya yin hakuri tāre da nī ba?"

76. Ya ce, "Idan na tambaye⁽¹⁾ ka daga wani abu a bāyanta, to, kada ka abūce ni. Lalle ne, kā isa ga iyakar uzuri daga gare ni."

77. Sai suka tafī, har a lōkacin da suka je wa mutānen wata alkarya, suka nēmi mutānenta da su bā su abinci, sai suka ki su yi musu liyāfa. Sai suka sāmi wani bango a cikinta yanā nufin ya karye, sai (Haliru) ya tāyar da shi mīkē. (Mūsā) ya ce, "Dā kā so, lalle ne dā kā karbī ijāra a kansa."

78. Ya ce, "Wannan shi ne rabu-war tsakanina da tsakaninka. Zā ni gaya maka fassarar abin da ba ka iya yin hakuri ba a kansa.

قَالَ الْمَرْأَةُ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِعَ مَعِي صَدَرًا ﴿٧٥﴾

قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا سَيِّئْتُ وَلَا تُهْرِقْنِي
مِنْ أَمْرِي عُسْرًا ﴿٧٦﴾

فَانْظَلَقَاهَا حَتَّى إِذَا قَيَّا عَلَمَ أَفْتَلَهُ، قَالَ أَفْتَلَتْ
نَفْسَإِنِيَّةَ بِغَيْرِ نَفْسٍ لَقَدْ حِثَتْ شَيْئًا
نُكَرًا ﴿٧٧﴾

* قَالَ الْمَرْأَةُ أَفْلَلَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِعَ مَعِي
صَدَرًا ﴿٧٨﴾

قَالَ إِنْ سَأَلْتَكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا صُبْحَجِي
قَدْ بَأْفَتَ مِنْ لَدُنِي عُدْرًا ﴿٧٩﴾

فَانْظَلَقَاهَا حَتَّى إِذَا أَتَيَ أَهْلَ قَرْيَةٍ أَسْتَطَعْمَا
أَهْلَهَا فَأَبْوَأْنَاهُنَّ يُضَيْقُونَهُمَا فَوَجَدَهَا فِيهَا
جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقَضَ فَأَقَامَهُ، قَالَ لَوْ شِئْتَ
لَتَخْدُلَتْ عَلَيْهِ أَجْرًا ﴿٨٠﴾

قَالَ هَذَا فِرَاقٌ بَيْنِي وَبَيْنِكَ سَأَنْتُكَ
بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعَ عَلَيْهِ صَدَرًا ﴿٨١﴾

(1) Mūsā ya kāsa yin hakuri a bāyan ya yi alkawura cēwa zai yi hakuri, sabōda ba yā halatta ga mutum ya ga abin da ya sāba wa shari'a, sa'an nan ya yi shiru. Dā zai halatta a yi shiru, dā Mūsā bai yi magana ba ga aikin mālāmin da Allah Ya umurce shi da ya tafī ya karbō ilmi daga gare shi, a bāyan Yā gaya masa cēwa. Yā bā shi wani ilmi daga gare Shi. Dōmin sharadin da ya sāba wa shari'a warwararre ne. Sabōda haka Allah bai zargi Mūsā ba a bayan sun rabu. Sāke munkar wājibī ne a cikin ladubban shari'a gwargwadon hāli, kamar yadda yake a cikin Hadīsī. Ana gabātar da hukuncin da ya fi tsanani.

79. "Amma jirgin, to, ya zama na wadansu matalauta ne, sunā aiki⁽¹⁾ a cikin tēku, sai na yi niyyar in aibanta shi, alhāli kuwa wani Sarki ya kasance a gaba gare su, yanā karbēwar kōwane jirgi (lāfi-yayye) da kwâce.

80. "Kuma amma yaron, to, uwāyensa sun kasance mūminai, to, sai muka ji tsōron ya kallafa musu kangara da kāfirci.

81. "Sai muka yi nufin Ubangi-jinsu Ya musanya musu mafi alhēri daga gare shi ga tsarkakuwa, kuma mafi kusantar tausayi.

82. "Kuma amma bangon, to, yā kasance na wađansu yāra biyu ne, marāyu a cikin birnin, kuma akwai wata taska tāsu a karkashinsa, kuma ubansu ya kasance sālihin mutum⁽²⁾ ne, dōmin haka Ubangi-jinka Ya yi nufin su isa iyākar karfinsu, kuma sū, su fitar da taskarsu, sabōda rahama ne daga Ubangi-jinka. Kuma ban yi shi ba daga umurnīna. Wancan shī ne fassarar abin da ba ka iya yin haƙuri ba a kansa."

أَمَا أَسْفِينَةُ فَكَانَتْ لِمُسْكِنِكُنَّ بَعْلَوْرَتْ
فِي الْبَحْرِ فَأَرَدْتُ أَنْ أَعْيَهَا وَكَانَ وَرَاءَهُ
مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ عَصَبَا^(٧٦)

وَلَمَّا أَغْلَمْتُهُ فَكَانَ أَبْوَاهُ مُؤْمِنَتْ فَخَشِيتَ أَنْ
يُرْهِقَهُمَا طَغْيَانَارْكَفْرَا^(٧٧)

فَأَرَدْتَنَا أَنْ يُبَدِّلَهُمَا حَيْرَاتْ زَكَوَةَ
وَأَقْرَبَ رُحْمًا^(٧٨)

وَأَمَّا الْجَدَارُ فَكَانَ لِعَلَمَيْنِ يَتَمَمِّيْنِ فِي
الْمَدِيْنَةِ وَكَانَ تَحْتَهُ كَنزٌ لِهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا
صَاحِلٌ حَافَارَادَ رَبِيعٌ أَنْ يَتَلَعَّا أَشْدَهُمَا
وَيَسْتَحْرِجَاهُ كَنْزُهُمَا رَحْمَةً مِنْ رَبِيعٍ
وَمَا فَعَلْتُهُ دُعَنْ أَمْرِي ذَلِكَ تَأْوِيلُ مَا لَمْ
تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبَرَا^(٧٩)

(1) Watau wani kamfani ne na matalauta, sunā sana'ar daukar kāya a cikin tēku. Sharika watau kamfani a ciniki ya halatta da sharufdansia.

(2) Wannan ya nūna cēwa kirkin uba yanā amfānin diyansa, haka gari nā daraja sabōda sāmūn mutānen kirki a cikinsa, kamar yadda yake kaskanta da kaskancin mazaunansa bisa da filin da farko an kira garin 'alƙarya' sabōda rōwar mazauna, kuma aka kira shi Madīna sabōda darajar yāran nan biyu da ubansu da taskarsu. Alƙarya ita ce karamin gari watau kauye, kuma Madīna ita ce babban gari.

83. Kuma suna tambayar ka daga Zulkarnaini,⁽¹⁾ ka ce, "Zan karanta muku ambato daga gare shi."

84. Lalle ne Mū, Mun bā shi mulki a cikin kasa, kuma Muka bā shi daga kōwane abu, hanya (zuwa ga murādinsa).

85. Sai ya bi hanya.

86. Har a lōkacin da ya isa ga mafādar rānā, kuma ya sāme ta tanā bacēwa a cikin wani ruwa mai bakar lākā, kuma ya sāmi wadansu mutāne a wurinta. Muka ce, "Yā Zulkarnaini, imma dai ka azabtar, kuma imma ka riķi kyautatāwa a cikinsu."

87. Ya ce, "Amma wanda ya yi zālunci, to, zā mu azabta shi, sa'an nan a mayar da shi zuwa ga Ubangi-jinsa, sai kuma Ya yi masa azāba, azāba abar kyāma.

88. "Kuma amma wanda ya yi īmāni kuma ya aikata aikin kwarai, to, zā mu yi sakamako a gare shi (watau kyauta) mai kyau,⁽²⁾ kuma zā mu gaya masa sauķi daga umur-ninmu."

89. Sa'an nan kuma ya bi hanya.

وَيَسْأَلُونَكَ عَنْ ذِي الْقَرْبَنِينَ قُلْ سَأَتْلُو
عَلَيْكُمْ مِّمَّا دَكَرَ ﴿٤٧﴾

إِنَّا مَكَّنَنَا لَهُ فِي الْأَرْضِ وَأَتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ
سَبَبًا ﴿٤٨﴾

فَأَتَيْنَاهُ سَبَبًا
حَتَّىٰ إِذَا تَلَعَّبَ مَغْرِبَ السَّمَاءِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِي
عَيْنِ حَمَّةٍ وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا فَلَمْ يَأْتِهَا الْقَرْبَنِينَ
إِمَّا أَنْ تُعَذَّبَ وَإِمَّا أَنْ تَسْخَذَ فِيهِمْ حُسْنَانَا ﴿٤٩﴾

قَالَ أَمَّا مَنْ ظَلَمَ فَسُوقَ تَعْذِيبٌ وَمُؤْرِيدٌ إِلَىٰ رَبِّهِ
فَيُعَذَّبُهُ وَعَذَابًا لَكَرِيمًا ﴿٥٠﴾

وَأَمَّا مَنْ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَلَحًا فَلَهُ جَرَأَةُ الْحَسَنَىٰ
وَسَنَقُولُ لَهُ مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا ﴿٥١﴾

فَأَتَيْنَاهُ سَبَبًا ﴿٥٢﴾

(1) Zulkarnaini an ce Sarki ne yanā bin shari'ar Ibrāhīm, ga hannunsa ya musulunta, sūnansa Askandar. Haliru Wazirinsa ne yanā tafiya a gaban yāķinsa, kuma dan innarsa, watau dan Khālarsa ne. Shi ne ya gina Askandariyya. Sai dai ga maganar akwai warware jūna. Allah Ya sani. Abin da ke a gabānīnmu a nan, shī ne sanin cēwa Allah Yā bā shi mulki, ya kō yi shi bisa shari'a, ya yi karfi, da karfin Allah.

(2) Kyautā mai kyau a nan bā Aljanna ba ce, dōmin maganar ta Zulkarnaini ce, idan ya ci kasa, yanā iya sanya māsu īmāninta a cikin hālī mai kyau. Amma idan an dāuki maganar, ta Allah ce, a cikin maganar Zulkarnaini ga kāfīri, to, a nan 'mai kyau' sai ta zama Aljanna ke nan.

90. Har a lōkacin da ya isa ga mafitar rānā, ya sāme ta tanā fita a kan wadansu mutāne (wadanda) ba Mu sanya musu wata kāriya ba daga barinta.

91. Kamar wangan, alhāli kuwa, hakīka, Mun kēwaye da jarrabāwa ga abin da ke gunsa.

92. Sa'an nan kuma ya bi hanya.

93. Har a lōkacin da ya isa a tsakānin duwātsu biyu, ya sāmi wadansu mutāne daga gabāninsu. Ba su yi kusa su fahimci magana ba.

94. Suka ce, “Yā Zulkarnain! Lalle ne Yājūja da Mājūja māsu barna ne a cikin kasa. To, ko zā mu sanya harāji sabōda kai, a kan ka sanya wani danni a tsakāninmu da tsakāninsu?”

95. Ya ce, “Abin da Ubangijīna Ya mallaka mini, a cikinsa yā fi zama alhēri. Sai ku taimake ni da karfi, in sanya babbar katanga a tsakāninku da tsakāninsu.

96. “Ku kāwo mini guntāyen babin karfe”. (Suka kai masa) har a lōkacin da ya daidaita a tsakānin duwātsun biyu (ya sanya wutā a cikin karfen) ya ce, “Ku hūra (da zugāzugai).” Har a lōkacin da ya mayar da shi wutā, ya ce, “Ku kāwo mini gaci (narkakke) in zuba a kansa.”

97. Dōmin haka bā za su iya hawansa ba, kuma bā zā su iya hujēwa gare shi ba.

98. Ya ce, “Wannan wata rahama ce daga Ubangijīna. Sai idan

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَطْلَعَ السَّمَاءِ وَجَدَ هَا تَطْلُعُ عَلَىٰ
قَوْمٍ لَمْ يَجْعَلْ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ سِرَّاً ٤٧

كَذَلِكَ وَقَدْ أَحْطَنَا بِمَا لَدَيْهِ حُبْرًا ٤٨

ثُمَّ أَتَيْنَاهُ سَبَبًا ٤٩

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَيْنِ وَجَدَ مِنْ دُونِهِ مَا قَوَّمًا
لَا يَكُونُ فِيهِنَّ قَوْلًا ٥٠

قَالُوا إِنَّا لَقَرْبَنَا إِنَّا يَأْتِيْنَا حَوْجٌ وَمَاجُونٌ
مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ فَهَلْ يَجْعَلُ لَكُمْ خَرْجًا
عَلَىٰ أَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ سَدًا ٥١

قَالَ مَا مَكْنَنِي فِيهِ رَبِّيْ حَيْرٌ فَأَعْيُنُ بِهُوَةٍ
أَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ زَدَمًا ٥٢

إِنَّمَا نُرِيدُ لِلْحَدِيدَ حَتَّىٰ إِذَا سَوَىَ بَيْنَ الصَّدَافَيْنِ
قَالَ انْفُخْهُ حَتَّىٰ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا قَالَ إِنَّمَا قَوَّيْنَا
عَلَيْهِ قِطْرًا ٥٣

فَمَا أَسْطَعُو أَنْ يَظْهَرُوهُ وَمَا أَسْتَطَعُو أَنْهُ
نَقْبَا ٥٤

قَالَ هَذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّيْ إِذَا جَاءَهُ وَعُذْرَىٰ جَعَلَهُ

wa'adin⁽¹⁾ Ubangijīna yā zo, ya mayar da shi niķakke. Kuma wa'adin Ubangijīna ya kasance tabbatacce."

99. Kuma Muka bar sāshensu a rānar nan, yanā garwaya a cikin sāshe, kuma aka būsa a cikin kaho, sai muka tāra su, tārāwa.⁽²⁾

100. Kuma Muka gitta Jahan-nama, a rānar nan ga kāfirai git-tāwa.

101. Wadanda idānunsu suka kasance a cikin rufi daga tunā⁽³⁾ Ni, kuma sun kasance bā su iya saurā-rāwa.

102. Shin fa, wadanda suka kā-firta sun yi zaton (daidai ne) su riķi wadansu bāyīNa,⁽⁴⁾ majibinta bai-ciNa? Lalle ne, Mun yi tattalin Jahannama ta zama liyāfa ga kā-firai.

103. Ka ce, "Kō mu gaya muku game da maññita hasāra ga ayyuka?

دَكَّةً وَكَانَ وَعَذْرَى حَقَّاً

*وَتَرَكَ أَعْصَمَهُمْ تَوْمِيزَ يَمْوِجُ فِي عَصْمَهُ وَنُفِخَ
فِي الصُّورِ قَمْعَتْهُمْ بِعَمَّا

وَعَرَضَنَا جَهَنَّمَ تَوْمِيزَ لِلْكَافِرِينَ عَرَضًا

الَّذِينَ كَاتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِي عَظَاءٍ عَنْ ذِكْرِي وَكَانُوا
لَا يَسْطِيعُونَ سَمِعًا

أَفَيْسِبُ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَتَخَذُوا إِعْبَادِي مِنْ
دُونِنِ أُولَاهُمْ إِنَّا أَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ
نُزَّلَ

فُلْ هَلْ نُنَيْكُ بِالْأَخْرَى نَعَمْ

(1) Wa'adin Ubangiji da fitōwar Yājūj da Mājūj. A yanzu bābu wanda ya san inda suke zaune, sai Allah.

(2) Allah Ya nūna yadda hālin da Zulkarnaini ya bar Yājūj da Mājūj, watau sun garwaya a cikin jūnansu, sa'an nan kuma wannan ma'anar aka bāyar da ita ga mutāne wadanda ke bin son ransu, bā su bin shari'ar Allah, sunā hargitse a tsakāninsu, har a yi būsar farko, su mutu, kuma a yi būsa ta biyu su tāshi a cikin hargitsinsu, sai kuma a gitta Jahannama gaba gare su.

(3) Zikr – tunāwa – shi ne Alkūr'āni da abin da ya tāra na ibāda da sauran ma'āmalōlī, dukansu ibāda ne, matukar an bī abin da Allah Ya ajiye a cikinsu na hukunce-hukunce.

(4) Wadanda suka riķi wasu bāyin Allah, sunā bauta musu, kamar Yahūdu māsu bauta wa Uzairu da Nasāra māsu bauta wa Isā da wasu Musulmi māsu bauta wa wasu sālihai, sun zama kāfirai. Ma'anar bautawar shi ne su kirkira wasu hukunce-hukunce kō wasu sifōfi wadanda suka sāba wa maganar Alkūr'āni da Hadisi, sa'an nan su jingina su zuwa ga wadannan bāyin Allah, su bī su da su.

104. "Wadanda aikinsu ya bace a cikin rāyuwar dūniya, alhāli kuwa sunā zaton lalle ne sū, sunā kyau-tata (abin da suke gani) aikin kwarai?"

105. Wadancan ne wadanda suka kāfirta da ãyōyin Ubangijinsu, da kuma haduwa da Shi, sai ayyu-kansu suka bāci. Sabōda haka bā zā Mu tsayar musu da awo⁽¹⁾ ba a Rānar Kiyāma.

106. Wancan ne, sakamakonsu shī ne Jahannama, sabōda kāfir-cinsu, kuma suka riķi ãyōyiNa da ManzanniNa abin izgili.

107. Lalle ne, wadanda suka yi īmāni kuma suka aikata ayyuka na kwarai, Aljannar Firdausi ta ka-sance ita ce liyafa a gare su.

108. Suna madawwama a ci-kinta, bā su nēman makarkata daga barinta.

109. Ka ce, "Dā tēku⁽²⁾ ta kasan-ce tawada ga (rubūtun) kalmōmin Ubangijīna, lalle ne dā tēkun tā kāre a gabānin kalmōmin Ubangi-jīna su kāre, kuma kō da mun jē da misālinsa dōmin kāri."

110. Ka ce, "Nī, mutum ne ka-wai kamarku, anā yin wahayi zuwa gare ni cewa: Lalle ne, Abin bauta-warku, Abin bautawa Guda ne,

الَّذِينَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَعَيْهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ لَا يَخْسِبُونَ
أَذْهَرُهُمْ كُلُّهُمْ صُنْعًا

أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِإِيمَانِهِمْ وَلَقَاءِهِمْ
فَيُنَظَّمُ أَعْمَالُهُمْ فَلَا تُقْبَلُ مِلَاهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
وَزَوْدًا

ذَلِكَ جَرَأَهُمْ حَمَمٌ بِمَا كَفَرُوا وَلَمَنْخُذُوا إِيمَانِهِمْ
وَرُسُلٌ هُرُوزًا

إِنَّ الَّذِينَ أَمْتُوا وَعَمِلُوا أَصْنَاعَهُنَّ حَتَّىٰ كَانَتْ لَهُمْ
جَهَنَّمُ الْفِرْدَوْسُ نُرُولاً

خَلِيلِينَ فِيهَا أَيَّهُمْ عَنْهَا حِلَالٌ

قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مَدَادًا لِكَمَتِ رَبِّي لَنَفَدَ الْبَحْرُ
قَبْلَ أَنْ تَسْغَدَ كَلْمَتُ رَبِّي وَلَوْ جَنَّاتًا يُمْثِلُهُ
مَدَداً

قُلْ إِنَّمَا أَنْشَرْتُكُمْ لِوَحْيٍ إِنَّمَا إِلَيْهِ الْمُكْرِهُونَ
وَحْدَهُ فَمَنْ كَانَ يَتَّجِهُ لِقَاءَ رَبِّهِ فَلَيَعْمَلْ

(1) Watau ko aunawa bā zā a yi ba balle a daidaita ma'auni.

(2) Ma'anar ãyar nan ita ce Allah ne Mafisi. Ilmin Allah bā shi da iyāka, kō kalmōmin da suka ñauki ma'anōninsa, bā zā a iya rubuta su ba, balle ma'anōnin da ke cikinsu. Sabōda haka abin da ke hankali ga mutum, shī ne ya yi aiki da dan ilmin da Allah Ya umurce shi da aiki da shi. Idan ya nēmi ya wuce nan, to, ya halakar da kansa dōmin bai san inda zai fāda ba. Wannan ilmin shi ne shari'a da aiki da ita.

sabōda haka wanda ya kasance yanā fātan haduwa da Ubangijinsa, to, sai ya yi aiki na kwarai. Kuma kada ya hada kōwa ga bauta wa Ubangijinsa.”⁽¹⁾

عَمَلَ لِصَاحِبِ الْحَاوَلَيْشُرُوكِيْعِادَةَ رَبِّهِ أَحَدًا

SŪRATU MARYAM

سُورَةُ مَرْيَمْ

Tanā karantar da hikimar sāmun dīya da 'ya'ya ga mutāne da tsarkake Allah daga haka.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. ڪ.H.Y.ٽ.ڦ.
2. Ambaton rahamar Ubangijin-ka ne ga BawanSa Zakariyya.
3. A lōkacin da ya kirāyi Ubangijinsa, kira bōyayye.
4. Ya ce, “Yā Ubangijina! Lalle ne nī, kashi na daga gare ni ya yi rauni, kuma kaina ya kunnu da furfura, kuma ban kasance marashin arziki ba game da kiranKa, yā Ubangiji!

كَهِيَعَصٌ ①
ذَكَرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُ رَكِيَّا ②
إِذْنَادَى رَبَّهُ وَنَدَأَ حَفِيَّا ③
قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنِ أَعْظَمُ مِنِّي وَأَسْتَعَلُ
الرَّأْسُ شَجِيَّا وَلَمْ أَكُنْ يُدْعَ إِلَيْكَ رَبِّ
شَقِيَّا ④

(1) Wannan āya, a dunkule, ta tāra dukan abin da ke cikin sūrar. Allah Ya shiryar da mu, ga kadfaita Shi ga ibāda, da yin ibadar, kuma yadda Allah Ya ce a yī ta, ga mai tsammānin rabo a Lāhira. Wanda ba ya tsammānin rabon Lāhira, ya tsaya ga dūniya mai gushēwa da sauri, to, shī bā a shiga batunsa ba.

5. "Kuma lalle nī, na ji tsōron⁽¹⁾ dangi a bāyāna, kuma mātāta ta kasance bakarāriya! Sai ka bā ni wani mataimaki daga wajenKa.

6. "Ya gājē ni, kuma ya yi gādo daga gidan Yākūba. Kuma Ka sanya shi yardajje, yā Ubangiji!"

7. (Allah Ya karba) "Yā Zakariyya! Lalle ne Mū, Munā yi maka bushāra da wani yāro, sunansa Yahaya. Ba Mu sanya masa wani takwara ba a gabāni."

8. Ya ce, "Yā Ubangijina! Yāya wani yāro zai kasance a gare ni, alhāli kuwa mātāta ta kasance bakarāriya, kuma gā shi nā kai ga matuķa ta tsūfa?"

9. Ya ce, "Kamar wancan Ubangijinka Ya ce. Shī a gare Ni mai sauķi ne, kuma hafīka Na halitta ka a gabānin haka, alhāli ba ka kasance kōme ba."

10. Ya ce, "Yā Ubangijina! Ka sanya mini alāma." Ya ce, "Alamarka ita ce ka kāsa yi wa mutāne magana a darūruwa uku daidai."

11. Sai ya fita a kan mutānensa daga masallāci, sa'an nan ya yi ishāra zuwa gare su da cēwa, "Ku yi tasbīhi sāfe da yamma."

12. Yā Yahaya! Ka kāma littāfi da karfi. Kuma Muka bā shi hu-kunci yanā yāro.⁽²⁾

وَإِنِّي خَفْتُ الْمَوْلَى مِنْ وَرَاءِي وَكَانَتْ
أُمْرَأَيِّ عَاقِرًا فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ وَلِيَكَا ٦

يَرْثِنِي وَيَرِثُ مِنْ إِلَيْكَ قُوبَةً وَجَعَلَهُ
رَبِّ رَضِيَّا ٧

يَرْكَعَ إِنَّا بِسْرُوكَ بِعُلَمِ أَسْمُهُ،
يَحْيَى لَمْ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلِ سَمِيَّا ٨

قَالَ رَبِّي أَنِّي يَكُونُ لِي غُلَمٌ وَكَانَتْ
أُمْرَأَيِّ عَاقِرًا وَقَدْ بَلَغَتْ مِنْ الْكِبَرِ
عِتَيَّا ٩

قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيْبَةٌ
وَقَدْ حَلَقْتَكَ مِنْ قَبْلٍ وَلَمْ تَكُنْ
شَيْئًا ١٠

قَالَ رَبِّي أَجْعَلْتَنِي إِيمَانَهُ قَالَ إِنْتَ أَنْتَ
أَلَّا تُكَلِّمُ النَّاسَ ثَلَاثَةِ إِيمَانَ سَوِيَّا ١١

فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ مِنَ الْبَحْرَابِ فَأَوْحَى
إِلَيْهِمْ أَنْ سَيْحُوا بُكَرَةً وَعَشِيَّا ١٢

يَعِيَّحَى حُذْلُكَ كِتَابَ يَقُوَّةً وَأَتَيْنَاهُ
الْحُكْمَ صَبِيَّا ١٣

(1) Amfānin sāmun dā ga mutumin kirki shi ne dōmin ya gāji kirkin kuma ya taimaki sauran danginsa, ya rāyar da gida. Kuma wanda ba mutumin kirki ba yana yiwuwa ya sāmi dan kirki mai shiryar da shi zuwa ga hanyar kwarai.

(2) Yahaya dan Zakariyya, shi ne Annabi da aka bai wa hukunci tun yanā yāro. Kuma shī ne mai bāyar da bushāra da Īsa, amincin Allah ya tabbata a gare su.

13. Kuma (Muka sanya shi) abin girmamāwa daga gunMu, kuma mai albarka, kuma ya kasance mai dā'a da ta'kawa.

14. Kuma mai biyayya ga mahaifansa biyu, kuma bai kasance mai girman kai mai sābo ba.

15. Kuma aminci ya tabbata a gare shi a rānar da aka haife shi da rānar da yake mutuwa da rānar da ake tāyar da shi yanā mai rai.

16. Kuma ka ambaci Maryamu⁽¹⁾ a cikin Littāfi, a lōkacin da ta tsallake daga mutānenta a wani wuri, a gēsen gabas.

17. Sa'an nan ta riķi wani shāmaki daga barinsu. Sai Muka aika rūhinMu zuwa gare ta. Sai ya bayana a gare ta da siffar mutum madaidaci.

18. Ta ce, “Lalle nī, inā nēman tsari ga Mai rahama daga gare ka, idan ka kasance mai tsaron addini!”

19. Ya ce, “Abin sani kawai, ni Manzon Ubangijinki ne dōmin in bāyar da wani yāro tsarkakke gare ki.”

20. Ta ce, “A inā yāro zai kasance a gare ni alhāli kuwa wani mutum bai shāfe ni ba, kuma ban kasance kāruwa ba?”

21. Ya ce, “Kamar wangan Ubangijinki Ya ce, ‘Shī a gare Ni

وَحَنَّا مِنْ لَدُنْ أَوْرَكَهُ وَكَانَ تَقِيَّاً ﴿١٣﴾

وَبَرَّأَ لِوَلَدِهِ وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيَّا ﴿١٤﴾

وَسَلَّمَ عَلَيْهِ يَوْمٌ فُلَدَ وَيَوْمَ يَمُوتُ وَيَوْمَ
يُبَعْثَرُ حَيَا ﴿١٥﴾

وَأَذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرَيْمَ إِذْ أَنْتَبَذَتِ مِنْ
أَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيَّا ﴿١٦﴾

فَلَمَّا حَدَّثَتِ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا
رُوحًا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ﴿١٧﴾

قَالَتِ إِنِّي أَوُدُّ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ إِنْ كُنْتَ
تَقِيَّاً ﴿١٨﴾

قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكَ لَا هُنَّ لَكِ غُلَمًا
زَكَرِيَّاً ﴿١٩﴾

قَالَتْ أَنِّي يَكُونُ لِي عُلَمٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي
بَشَرٌ وَلَمْ أَكُنْ بَغَيَّا ﴿٢٠﴾

قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَمٌّ

(1) An fāra da kīssar Maryamu dōmin a nūna sakamakon da aka yi mata da sāmun dan kirki sabōda kasancēwarta mutumiyyar kirki, kuma da nūna cēwa Annabi Īsa bā dan Allah ba ne.

mai sauķi⁽¹⁾ ne. Kuma dōmin Mu sanya shi wata alāma ga mutāne, kuma wata rahama ce daga gare Mu.' Kuma abin yā kasance wani al'amari hukuntacce."

22. Sai ta yi cikinsa, sai ta tsallake da shi ga wani wuri mai nīsa.

23. Sai nākuda ta kai ta zuwa ga wani kututturun dabīniya, ta ce, "Kaitona, dā dai na mutu a gabānin wannan kuma na kasance wani abu wulakantacce wanda aka manta!"

24. Sai (yāron da ta haifa) ya⁽²⁾ kira ta daga ḫarkashinta, "Kada ki yi bakin ciki! Ḫařīka Ubangijinki Ya sanya wani marmaro a ḫarkashinki.

25. "Kuma ki girdiza zuwa gare ki game da kututturun dabīnon ya zuba a kanki yanā 'ya'yan dabīno, rudabi nunannu.

26. "Sai ki ci, kuma ki sha, kuma ki ji sanyi ga idānunki.⁽³⁾ To, idan kin ga wani ḫaya daga mutāne, sai ki ce, 'Lalle nī, na yi alwāshin azumi dōmin Mai rahama, sabōda haka bā zan yi wa wani mutum magana ba.'

(1) Malā'ikin da ya je ga Maryama a cikin sūrar mutum Jibrīlu ne, Yā hūra a cikin wuyan ḫigarta, sai ta yi ciki da Ḫisa.

(2) Annabi Ḫisa, amincin Allah ya tabbata a gare shi, ya fāra magana ga uwarsa tun a lōkacin da aka haife shi yanā a ḫarkashin uwarsa. Gudānar ruwan marmaro a ḫarkashinta da fitar da 'ya'yan dabīno daga kututturun dabīno, alāmu ne māsu nūna cēwa Allah nā iya halitta jārīri bā da uba ba, kuma Yanā tāyar da matattu daga ḫabarinsu bā da wata wahala ba.

(3) Jin sanyi ga idānu shī ne farin cikin sabōda sāmun haihuwa. Ga ibādar Banī Isrā'ila, mai azumi bā ya yin magana, amma ga Musulunci Allah Ya shāfe wannan hukunci. Mai azumi yanā magana sai dai anā son ya kāma bākinsa daga maganar da bā ta ibāda ba.

وَلَنْ جَعَلَهُءَا يَةَ لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِنَ
وَكَانَ أَمْرًا مَقْضِيَّا ﴿١١﴾

*فَحَمَلْتَهُ فَأَنْبَدْتَ بِهِ مَكَانًا قَصِيَّا ﴿١٢﴾

فَاجَاهَهَا الْمَخَاصُ إِلَى جَمِيعِ النَّخْلَةِ
قَالَتْ يَلَيْتَنِي مِنْ قَبْلَ هَذَا وَكُنْتُ
سَيِّئًا مَنْسِيَّا ﴿١٣﴾

فَادَنَهَا مِنْ تَحْتِهَا أَلَّا يَخْرُقْ قَدْ جَعَلَ رَبُّكَ
تَحْتَكَ سَرِيَّا ﴿١٤﴾

وَهُرِيَ إِلَيْكَ بِجَمِيعِ النَّخْلَةِ شُفِطَ عَلَيْكَ
طَبَاجِنِيَّا ﴿١٥﴾

فَكُلِّي وَأَشْرِي وَقَرِي عَيْنَاتِنْ قَافِمَا تَرَيْنَ مِنْ
الْبَشَرِ أَحَدًا فَقُولِي إِلَى نَدَرُثِ الْرَّحْمَنِ
صَوْمَا فَلَنْ أَكَلْمُ الْيَوْمَ إِنْسِيَّا ﴿١٦﴾

27. Sai ta je wa mutānenta tanā dauke da shi. Suka ce, "Yā Maryam! Lalle ne, hakīka, kin zo da wani abu mai girma!"

28. "Yā 'yar'uwar Hārūna! Ubanki bai kasance mutumin alfā-sha ba, kuma uwarki ba ta kasance kāruwa ba."

29. Sai ta yi ishāra zuwa gare shi, suka ce, "Yāya zā mu yi magana da wanda ya kasance a cikin shimpidar tsumma yanā jārīri?"

30. Ya ce, "Lalle ne, nī bāwan Allah ne, Allah Yā bā ni Littāfi kuma Ya sanya ni Annabi."⁽¹⁾

31. "Kuma Yā sanya ni mai al-barka a inda duk na kasance, kuma Ya umurce ni da yin salla da zakka matukar inā da rai.

32. "Kuma mai biyayya ga uwāta, kuma bai sanya ni mai kaushin zuciya ba marashin alhēri.

33. "Kuma aminci ya tabbata a gare ni a rānar da aka haife ni da rānar da nake mutūwa da rānar da ake tāyar da ni inā mai rai."

34. Wancan ne Īsā dan Maryam, maganar gaskiya wadda suke shakka a cikinta.

35. Bā ya kasancēwa ga Allah Ya rīki wani dā.⁽²⁾ Tsarki ya tabbata a

فَأَتَتْ يَهُودَ قَوْمَهَا تَحْمِلُهُ وَقَالُوا إِنَّمَّا يُرَسُّ لَقَدْ
جَعَلْتَ شَيْئًا فَرِيشَةً ﴿٢٧﴾

يَا أَخْتَ هَرُونَ مَا كَانَ أَبُوكَ أَمْرَأً سُوءٍ
وَمَا كَانَتْ أُمُّكَ بَعِيشَةً ﴿٢٨﴾

فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي
الْمَهْدِ صَدِيقًا ﴿٢٩﴾

قَالَ إِلَيْهِ عَبْدُ اللَّهِ أَتَلَيْنَا الْكِتَابَ وَجَعَلَنِي
نَيَّبَاتِ ﴿٣٠﴾

وَجَعَلَنِي مُبَارَكَةً أَيْنَ مَا كُنْتُ وَأَوْصَنَنِي
بِالصَّلَاةِ وَالزَّكُورَةِ مَا ذُمِّثَ حَيَاً ﴿٣١﴾

وَبَرَّأْتَ بُوْلَدَتِي وَلَعْنَيَجَعَلَنِي جَبَارًا
شَقِيقًا ﴿٣٢﴾

وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَوْمَ وُلْدَتُ وَيَوْمَ أُمُوتُ
وَيَوْمَ أُبَعْثَرُ حَيَاً ﴿٣٣﴾

ذَلِكَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمٍ قَوْلُ الْحَقِّ الَّذِي
فِيهِ يَمْرُونَ ﴿٣٤﴾

مَا كَانَ لِلَّهِ أَنْ يَتَحْدَدَ مِنْ وَلَدٍ سُبْحَانَهُ إِذَا

(1) Wannan ita ce maganar da Īsa ya yi wa mutānen uwarsa dōmin ya barrantar da ita daga tuhuma, kuma ya nūna matsayinsa ga Allah da mukāminsia na Annabci.

(2) Ba ya kasancēwa ga Allah Ya rīki dā, dōmin bā Ya mutuwa balle Ya yi bukātar mai gādo ga tsaron dūkiya. Shi kadai ne, bā Ya bukātar wani dā mai tsaron dangi dōmin kada su bar hanya.

gare shi! Idan Yâ hukunta wani al'amari, sai kawai Ya ce masa, "Kasance." Sai ya dinga kasan-cêwa.

36. "Kuma lalle Allah ne Ubangijina⁽¹⁾ kuma Ubangijinku, sai ku bauta Masa. Wannan shi ne tafarki madaidaici."

37. Sai fungiyôyin⁽²⁾ suka sâbâ wa jûna a tsakâninsu. To, bône ya tabbata ga wad'anda suka kâfirta daga halartar yini mai girma.

38. Mène ne ya yi jinsu,⁽³⁾ kuma mène ne ya yi ganinsu a rânar da suke zo Mana! Amma azzâlumai sunâ a cikin bâta bayyananna.

39. Kuma ka yi musu gargadî da rânar nadâma a lôkacin da aka hukunta al'amari, alhâli kuwa sunâ a cikin bâta, kuma sû bâ su yin îmâni.

40. Lalle ne Mû, Mû ne ke gâdon fasa⁽⁴⁾ da wanda yake a kanta, kuma zuwa gare Mu ake mayar da su.

فَضَّلَىٰ أَمْرًا إِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٢﴾

وَإِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صَرْطَطٌ
مُّسْتَقِيمٌ ﴿٣﴾

فَأَخْتَلَفَ الْأَحْرَابُ مِنْ بَيْهُمْ فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْ مَّسْهُدَةِ رَوْمَعَظِيمٍ ﴿٤﴾

أَسْمِعْ بِهِمْ وَأَصْرِيْهُمْ يَا أَوْنَانًا لِّكِنَ الظَّالِمُونَ
أَلْيَوْمَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٥﴾

وَلَنَذْهُوْنَعَمَ الْحَسَنَةَ لِذُقْنِ الْأَمْرِ وَهُنَّ فِي
غَفَلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦﴾

إِنَّا نَحْنُ نَرِثُ الْأَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا وَإِنَّا
بُرْجَعُونَ ﴿٧﴾

(1) Tana a cikin maganar ïsâ a lôkacin da ya girma yana wa'azi ga mutânensa. Sabôda haka aka raba ta da maganar farko a lôkacin da yake jârîri.

(2) Bâyan dauke Annabin Allah ïsâ dan Maryama fungiyôyin mutâne sun sâbâ wa jûnansu a cikin sha'aninsa. Yahûdu suna sükâr sa, Nasâra suka kasu uku: Nastûriyya suka ce, "Shi dan Allah ne", Malakanîyya suka ce, "Shi ne na uku din uku," Ya'âkûbiyya, suka ce, "Shi ne Allah." Sabôda haka Nasara suka haihaye kuma suka zurfafâ, sa'an nan Yahûdu suka ta'kaita kuma suka yi sükâ gare shi.

(3) A rânar Lâhira a lôkacin da ake yi musu hisâbi a gabân Allah ganinsu da jinsu sunâ da kyau kwarai, amma a nan dûniya sunâ a cikin makanta da kurumci sabôda batar da suka yi, suka karyata ïsâ, aminci ya tabbata a gare shi.

(4) Tun da yake Mû ke gâdon fasa da wanda yake a cikinta, bâ zâ Mu yi bukâtâr sâmun wani magâji ba.

41. Kuma ambaci Ibrāhīm⁽¹⁾ a cikin Littāfi. Lalle shi ya kasance mai yawan gaskatāwa, Annabi.

42. A lōkacin da ya ce wa ubansa, “Yā bāba! Don me kake bauta wa abin da bā ya ji, kuma bā ya ga ni, kuma bā ya wadātar da kōme daga barinka?

43. “Yā bāba! Lalle ni, haķīka, abin da bai je maka ba na ilmi ya zo mini, sabōda haka ka bī ni in shiryar da kai wani tafarki madaidaici.

44. “Yā bāba! Kada ka bauta wa Shaidan. Lalle Shaidan ya kasance mai sabāwa ga Mai rahama.

45. “Yā bāba! Lalle ne ni inā tsōron wata azāba daga Mai rahama ta shāfe ka, har ka zama masōyi ga Shaidan.”

46. Ya ce, “Ashe, mai gudu ne kai daga gumākāna? Yā Ibrāhīm! Lalle ne, idan ba ka hanu ba, haķīka, zan jēfe ka. Kuma ka kaurace mini tun kanā mai mutunci.”

47. Ya ce, “Aminci⁽²⁾ ya tabbata a gare ka! Zan nēmi Ubangijina Ya gāfarta maka. Lalle Shi Ya kasance Mai girmamāwa gare ni.

48. “Kuma inā nīsantar ku da abin da kuke kira, baicin Allah, kuma inā kirān Ubangijina,

وَأَذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِنَّ رَبَّهُمْ لَهُ كَانَ صَدِيقًا
نَّبِيًّا ﴿٤١﴾

إِذْ قَالَ لِأَيْهَى يَتَأَبَّتْ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ
وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُعْنِي عَنْكَ شَيْئًا ﴿٤٢﴾

يَتَأَبَّتْ إِلَى قَدْ جَاءَ فِي مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ
فَاتَّبَعَنِي أَهْدِكَ صَرَاطًا سَوِيًّا ﴿٤٣﴾

يَتَأَبَّتْ لَا تَعْبُدُ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ
لِرَحْمَنِ عَصِيًّا ﴿٤٤﴾

يَتَأَبَّتْ إِلَى أَخَافُ أَنْ يَمْسَكَ عَذَابًا مِنَ
الْرَّحْمَنِ فَتَكُونُ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا ﴿٤٥﴾

قَالَ أَرَاغِبٌ أَنْتَ عَنِ الْهَقِيْقَةِ يَتَأَبَّرَاهِيمٌ
لِينَ لَمْ تَنْتَهَ لِأَرْجُمَنَّكَ وَاهْجُرْنِي مَيْلَكًا ﴿٤٦﴾

قَالَ سَلَّمٌ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّيْكَ إِنَّهُ
كَانَ بِ حَفْنَيَا ﴿٤٧﴾

وَأَعْزِلُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَأَدْعُوكُمْ

(1) Ibrāhīm ya yi kōkarin shiryar da ubansa, sai dai Allah bai nufi shiryuwarsa ba. Daga cikin amfānin haihuwa akwai abin haihuwa ya shiryar da mahafinsa, ya yi masa nasiha gwargwadon hāli.

(2) Ibrāhīm yā mayar da magana mai kyau da laushi da aminci ga maganar ubansa mai mūni da gautsi da tsōratarwa. Wannan yanā kōyar da yadda ake kira zuwa ga Allah da kuma yadda ya kamāta a tausasa wa uba kō dā shi kāfiri ne.

tsammānin kada in zama marashin arziki game da kiran Ubangijina."

49. To, sa'ad da ya nīsance su da abin da suke bautāwa, baicin Allah, Muka bā shi Is'hāka da Ya'akuba, alhāli kuwa kōwanensu Mun mayar da shi annabi.

50. Kuma Muka yi musu kyauta daga RahamarMu, kuma Muka sanya musu harshen gaskiya⁽¹⁾ mafaukaki.

51. Kuma ka ambaci Mūsā a cikin Littāfi. Lalle ne shi, yā kasance zābaabbe, kuma yā kasance Manzo, Annabi.

52. Kuma Muka kira shi daga gēfen dūtse na dāma, kuma Muka kusanta shi yanā abōkin gānāwa.

53. Kuma Muka yi masa kyauta daga RahamarMu da dan'uwansa Hārūna, ya zama Annabi.

54. Kuma ka ambaci Ismā'il a cikin Littāfi. Lalle shi, yā kasance mai gaskiyar alkawari, kuma yā kasance Manzo, Annabi.

55. Kuma yā kasance yanā umurnin mutānensa⁽²⁾ da salsa da zakka. Kuma yā kasance yardajje a wurin Ubangijinsa.

56. Kuma ka ambaci Idrīsa a cikin Littāfi. Lalle shi, ya kasance mai yawan gaskatāwa, Annabi.

رَبِّيْ عَسَى الْأَكَوْنَ بِدُعَاءِ رَبِّيْ شَقِيْكَيَا ﴿١﴾

فَلَمَّا أَعْتَزَلَهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَهَبَنَا
لَهُمْ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَكَلَّا جَعَلْنَا لَنَّيَا ﴿٢﴾

وَهَبَنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسانَ

صِدْقِ عَلَيْنَا ﴿٣﴾

وَأَذْكُرْنِيْ الْكِتَابَ مُوسَى إِنَّهُ كَانَ مُخَلَّصًا
وَكَانَ رَسُولًا لِنَّيَا ﴿٤﴾

وَنَذَرْنِيْهِ مِنْ جَانِبِ الظُّورِ إِلَيْمَنْ وَقَرْبَنَهُ
شَجِيْكَيَا ﴿٥﴾

وَهَبَنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَنَا أَخَاهُ هَرُونَ نَيَا ﴿٦﴾

وَأَذْكُرْنِيْ الْكِتَابَ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ
الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُولًا لِنَّيَا ﴿٧﴾

وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَوةِ وَإِذْكُرْهُ وَكَانَ عِنْدَ
رَبِّهِ مَرْضِيَا ﴿٨﴾

وَأَذْكُرْنِيْ الْكِتَابَ إِذْرِيسَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقَا
لِنَّيَا ﴿٩﴾

(1) Harshen gaskiya, shi ne yabo mai kyau daga Allah da mutāne. Wanda ya yanke wa mutānensa dōmin Allah, to, zai sāka masa da wafansu mutānen kirki, dōmin su dēbe masa kēwa.

(2) Mātarsa da 'ya'yansa da Jurhum, yanā umurninsu da salsa da zakka. Yanā wajaba ga mutum ya umurci iyalinsa da tsare hafkōkin Allah.

57. Muka daukaka shi a wuri madaukaki.

58. Wadancan sū ne wadanda Allah Ya yi wa ni'ima daga Annabawa daga zūriyar Ādamu, kuma daga wadanda muka dauka tāre da Nūhu, kuma daga zūriyar Ibrāhīm da Isrā'il, kuma daga wadanda Muka shiryar kuma Muka zābe su. Idan anā karātun āyoyin Mai rahama a kansu, sai su fādi sunā māsu sujada kuma māsu kūka.

59. Sai wadansu 'yan bāya⁽¹⁾ suka maye a bāyansu suka tōzarta salla, kuma suka bi sha'awōwinsu. To, da sannu zā su hadu da wani sharri.

60. Fāce wanda ya tūba, kuma ya yi īmāni, kuma ya aikata aiki na kwarai. To, wadannan sunā shiga Aljanna, kuma bā a zāluntar su da kōme.

61. Gidājen Aljannar zama wadda Mai rahama ya yi alkawarin bāyarwa ga bāyinSa (māsu aikin īmāni) a fake. Lalle ne Shī, alkawarin ya kasance abin riskuwa.

62. Bā su jin yasassar magana a cikinta, fāce sallama. Kuma sunā da abinci, a cikinta, sāfe da maraice.

63. Wancan Aljannar ce wadda Muke gādar da wanda ya kasance mai aiki da ta'kawa daga bāyiNa.

وَرَفِعْتُهُ مَكَانًا عَلَيْهَا ﴿٥٦﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ أَنْقَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنْ الْتَّيْبِينَ مِنْ دُرْسَيْهِ أَدَمَ وَمَنْ حَلَّتْ مَعَهُ نُوحُ وَمِنْ ذُرْسَيْهِ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْرَائِيلَ وَمَنْ هَدَيْنَا وَأَجْبَيْتَنَا إِذَا تُشَغِّلُ عَلَيْهِمْ مَا يُتَكَبِّرُونَ حَرُوفًا سَجَدًا وَبِئْكَةً ﴿٥٧﴾

*فَخَلَقَ مِنْ بَعْدِهِ خَلْفٌ أَصْنَاعًا وَالصَّلَوةَ وَاتَّبَعُوا أَشْهَادَهُ فَسَوْقٌ يَلْقَوْنَ عَيَّانًا ﴿٥٨﴾

إِلَّا مَنْ تَابَ وَأَمْنَ وَعَيْلَ صَلَاحًا فَأُلَيْكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْئًا ﴿٥٩﴾

جَنَّتِ عَدِّنِ أَلَّى وَعَدَ الرَّحْمَنُ عِبَادَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّهُ كَانَ وَعْدُهُ وَمَلِيْكًا ﴿٦٠﴾

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا الْغَواٰ إِلَّا سَلَمًا وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا بَكْرَةً وَعَيْشًا ﴿٦١﴾

تِلْكَ الْجَنَّةُ أَلَّى وَرُثُّ مِنْ عَبَادِنَا مَنْ كَانَ بَقِيَّاً ﴿٦٢﴾

(1) An ruwairo cēwa wannan zai auku a lōkacin Tāshin Kiyāma ne a bāyan tafiyar sālihan wannan al'umma ta Muhammadu. Zā su dinga barbarar jūnansu a cikin hanyoyi. Su tōzarta salla, su gina manyan gidāje su hau dukan abin da aka hana su, su tufanci abin da aka hana su. Kurdfabi.

64. (Sunā māsu cēwa) "Kuma bā mu sauka⁽¹⁾ fāce da umurnin Ubangijinka (Muhammad). Shī ne da mulkin abin da ke a gaba gare mu da abin da ke a bāyanmu da abin da ke a tsakānin wannan." Kuma⁽²⁾ Ubangijinka bai kasance Wanda ake mantāwa ba.

65. Shi ne Ubangjin sammai da kasa da abin da yake a tsakāninsu. Sai ka bauta Masa, kuma ka yi hakuri ga bautarSa. Shin, kā san wani takwara a gare Shi?

66. Kuma mutum yanā cēwa, "Shin, idan na mutu, lalle ne, hakīka, da sannu zā a fitar da ni inā mai rai?"

67. Shin, kuma mutum bā zai tuna ba cēwa lalle ne Mun halitta shi a gabāni, alhāli kuwa bai kasance kōme ba?

68. To, Munā rantsuwa da Ubangijinka, lalle ne, Muna tāyar da su da kuma shaidanun, sa'an nan, kuma, lalle Muna halartar da su a gēfen jahannama sunā gurfāne.

69. Sa'an nan kuma, lalle, Munā fizge wanda yake mafi tsananin girmān kai ga Mai rahama daga kōwace kungiyā.

(1) 'Yan Aljanna sunā cēwa ba mu sauka a wadannan gidāje ba sai da umurnin Ubangijinka, kai mai karatu, Allah Mai mallakar kome, kuma kōme āyā ne mai nūni zuwa gare Shi, sabōda haka bā a mantāwa da Shi. A wata fassarar, wannan maganar ta Jibrilu ce, saboda ibn Abbas yā ruwaito cewa Manzon Allah, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi, ya cewa Jibrilu: «Me ke hana ka ka ziyarce mu da yawa?» Sai aka saukar da wannan ayar, Bukhari ya ruwaito shi.

(2) Maganar Allah ce a bāyan maganar 'yan Aljanna dōmin ta'akībi da fārin bayāni ga maganarsu.

وَمَا نَنْزَلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا
وَمَا خَلَقْنَا وَمَا بَيْنَ ذَلِكَ وَمَا كَانَ رَبُّكَ
سَيِّئًا ﴿٦٥﴾

رَبُّ الْسَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدُهُ
وَاصْطَطِرْ لِعِبْدِنِي هَلْ تَعْلَمُ لَهُ دُسْمِيَّا ﴿٦٦﴾

وَيَقُولُ إِلَّا سَنِّ أَذَا مَلَيْتُ لَسْوَفَ أُخْرَجْ
حَيَّا ﴿٦٧﴾

أَوْلَادَكُرُّ الْإِنْسَنُ أَنَا خَلَقْتُهُ مِنْ قَبْلُ
وَأَمْرِيَكُ شَيْئًا ﴿٦٨﴾

فَوَرَّيَكَ لَتَخْشِرَهُمْ وَالسَّيِّطِينَ ثُمَّ
لَنْخَضْرَهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ حِشَّيَا ﴿٦٩﴾

ثُمَّ لَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَىٰ
الْأَرْضِ مِنْ عَيْنَ ﴿٧٠﴾

70. Sa'an nan kuma, lalle Mū ne Mafi sani ga wadanda suke sū ne mafiya cancellar kōnuwa da ita.

71. Kuma bābu kōwa daga gare ku sai mai tuzga mata.⁽¹⁾ Yā kasance wajibi ga Ubangijinka, hukuntacce.

72. Sa'an nan kuma, Mu tsērar da wadanda suka yi aiki da takawa, kuma Mu bar azzālumai a cikinta gurfāne.

73. Kuma idan anā karatun āyō-yin Mu, bayyanannu a kansu, sai wadanda suka kāfīrtu su ce wa wadanda suka yi īmāni, "Wane daga fungiyoyin biyu ya zama mafī alhēri ga matsayi, kuma mafī kyaun majalisa?"

74. Kuma da yawa daga mutānen karni Muka halakar a gabā-ninsu, sū (wadanda Muka halakar) dīn ne mafī kyaun kāyan dāki da magānā⁽²⁾.

75. Ka ce, "Wanda ya kasance a cikin bata, sai Mai rahama Ya yalwata masa yalwatāwa, har idan sun ga abin da ake yi musu wa'adi, imma azāba kō Sā'a, to, zā su sani, wane ne yake shī ne mafī sharri ga wuri, kuma mafī rauni ga runduna!"

٧٣) ثُرَّانْخُنْ أَعْلَمُ بِالَّذِينَ هُمْ أَوْلَى بِهَا صِلَيْتَا

وَلَنْ قَنْكُوكُ إِلَّا وَارْدُهَا كَانَ عَلَى رِبِّكَ حَمْمَا
مَقْضِيَتَا

ثُرَّانْسِحِيَ الَّذِينَ أَتَقْوَأْ وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ
فِيهَا حِشِيَتَا

وَإِذَا تُشَلِّيَ عَلَيْهِمْ إِيمَنَتِي قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
لِلَّذِينَ ءامَنُوا أَعْلَمُ الْفَرِيقَيْنَ حَيْرٌ مَقَامًا
وَأَحْسَنُ نَدِيَتَا

وَكَمْ أَهْلَكَنَا فَتَلَهُمْ مِنْ قَرْنِ هُمْ أَحْسَنُ
أَشَنَا وَرِعَيَا

قُلْ مَنْ كَانَ فِي الْقَلَّةِ فَلَيَمْدُدْهُ أَرْتَجَنْ
مَدَّأْحَقِي إِذَا رَأَوْ مَا يُوعَدُونَ إِمَّا الْعَذَابَ
وَإِمَّا السَّاعَةَ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ هُوشَرْ مَكَانَا
وَأَصْعَفْ جُندَا

(1) Idan an tāra mutāne dōmin hisābi, anā ajiye wuta a tsakānin mutāne da Aljanna, sa'an nan a gitte sirādī a kan wutar dōmin mutāne su bi a kansu su kētare wutar zuwa Aljanna, kuma wadansu su fāda a cikin wutar dōmin azāba dawwamamma kō kuma ta dan lōkaci gwargwadon laifi.

(2) Kāyan dāki na jin dādī kamar gadāje da kujēri da kāyan cin abin ci. Magānā kuwa ita ce wurin da ake gani ga mutum kamar tufāfīnsa da sūrar jikinsa da dukan abin gani daga gare shi.

76. Kuma Allah nā kāra wa wadanda suka nēmi shiryuwa da shiriya. Kuma ayyuka māsu wanzuwa na kwarai ne mafi alhēri a wurin Ubangijinka ga lāda, kuma mafi alhēri ga makōma.

77. Shin, ka ga wanda ya kāfirta da ayōyin Mu, kuma ya ce, “Lalle ne zā a bā ni dūkiya da diya?”

78. Shin, yā tsinkāyi gaibi ne, kō kuwa yā dāuki wani alkawari daga Mai rahama ne?

79. Ā'aha! Zā mu rubūta abin da yake fada, kuma Mu yalwata masa, daga azāba, yalwatāwa.

80. Kuma Mu gāde shi ga abin da yake fada, kuma ya zo Mana yanā shi kadai.

81. Kuma suka riķi gumāka,⁽¹⁾ baicin Allah, dōmin su kasance mataimaka a gare su.

82. Ā'aha! Zā su kāfirta da ibādarsu, kuma su kasance makiya a kansu.

83. Shin, ba ka gani ba cēwa Mun saki shaidanu⁽²⁾ a kan kāfirai sunā shūshūta su ga zunubi shūshūtāwa?

84. Sabōda haka kada ka yi gagawa a kansu, Munā yi musu ki-dāyar ajali ne kawai, ki-dāyawā.

(1) Gunki, shi ne dukan abin bautawa wanda bā Allah ba. Wanda ya riķi wani sālihi ko malā'iki ko aljani, yanā bauta masa, to, yā riķe shi gunki ke nan. Bauta, ita ce bin umurni da barin hani. Wanda ya bi umurnin da bā na Allah ba, kō ya bar abin hanin da ba na Allah ba, to, ya bauta wa mai umurnin ko mai hanin, yā riķe shi gunki baicin Allah.

(2) Idan shaidanu sun ga mai wa'azin gaskiya, sai su dinga shūshūta mabiyansu dōmin su yi fada da mai wa'azin, dōmin kada su saurare shi har su gāne batarsu. Shaidan shi ne mai batar da wani, mutum ne kō aljani.

وَيَنْهَا اللَّهُ الَّذِينَ أَهْتَدَ وَأَهْدَى وَالْيَقِينُ
الصَّلِحَاتُ حَيْثُ عِنْدَ رِبِّكَ ثُوابًا وَخَيْرٌ
مَرَدًا ﴿٦﴾

أَفَرَبَتْ الَّذِي كَفَرَ بِعِيَاتِنَا وَقَالَ
لَاَوْتَنَ مَالًا وَلَدًا ﴿٧﴾
أَطْلَعَ الْغَيْبَ أَمْ أَنْخَذَ عِنْدَ الْجِنِّ عَهْدًا ﴿٨﴾

كَلَّا لَا سَنَكُتبُ مَا يَقُولُ وَنَمْلَهُ وَمَنْ
الْعَدَابُ مَدَدًا ﴿٩﴾
وَرَبُّهُ مَا يَقُولُ وَيَأْتِيَنَا فَرَدًا ﴿١٠﴾

وَأَنْخَذُ دُولَمِنْ دُولِنْ اللَّهُ الرَّهْمَةَ لَيَكُونُوا
لَهُمْ عِزًا ﴿١١﴾
كَلَّا لَسِكْفُرُونَ يَعْبَادُهُمْ وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ
ضِيدًا ﴿١٢﴾
أَلْفَرَتْ أَنَا أَرْسَلْنَا الشَّيْطَانَ عَلَى الْكُفَّارِينَ
تُؤْزِهُمْ أَذًى ﴿١٣﴾

فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ إِنَّمَا نَعْذِلُهُمْ عَدَدًا ﴿١٤﴾

85. A rānar da Muka tāra māsu takawa zuwa ga Mai rahama sunā bākin girma.

86. Kuma Munā kōra māsu laifi zuwa Jahannama, gargadāwa.

87. Ba su mallakar cēto, fāce wanda ya rīki alkawari a wurin Mai rahama.

88. Kuma suka ce, “Mai rahama Yā rīki dā!”

89. Lalle ne, hakīka, kun zo da wani abu mai girman mūni.

90. Sammai sunā kusa su tsat-sage sabōda shi, kuma kasa ta kēce, kuma duwātsu su fadi, sunā karyayyu.

91. Dōmin sun yi da'awar dā ga Mai rahama.

92. Alhāli bā ya kamata ga Mai rahama ya rīki wani dā.

93. Dukan wanda yake a cikin sammai da kasa bai zama ba fāce mai jē wa Mai rahama ne yanā bāwā.

94. Lalle ne, hakīka, Yā lissafe su, kuma ya fidāye su fidāya.

95. Kuma dukan kōwanensu mai jē Masa ne a Rānar Kiyāma yanā shi kafai.

96. Lalle ne wafanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyuka na kwarai, Mai rahama zai sanya musu so.⁽¹⁾

يَوْمَ تَخْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الْرَّحْمَنِ وَقَدَا ٨٩

وَسَوْقُ الْمُجْرِمِينَ إِلَى جَهَنَّمَ وَرَدَا ٩٠

لَا يَمْلِكُونَ الشَّفَعَةَ إِلَّا مَنْ أَنْهَى عَنْهُ
الْرَّحْمَنُ عَهْدًا ٩١

وَقَالُوا أَنْهَدَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا ٩٢

لَقَدْ جَنَّمْتُ شَيْئًا إِذَا ٩٣

تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتَقَطَّرُنَّ مِنْهُ
وَتَنْسَقُ الْأَرْضُ وَتَخْرُجُ الْجِبَالُ هَذَا ٩٤

أَنْ دَعَوْلَ الرَّحْمَنِ وَلَدًا ٩٥

وَمَا يَنْبَغِي لِرَحْمَنِ أَنْ يَتَخَذِّلَ وَلَدًا ٩٦

إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا
هُنَّ قَاتِلُ الرَّحْمَنِ عَبْدَاهُ ٩٧

لَقَدْ أَحْصَاهُمْ وَعَدَهُمْ عَدَّا ٩٨

وَكُلُّهُمْ إِذِيهِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَرَدَا ٩٩

إِنَّ الَّذِينَ إِمْرَأَوْ عَمِلُوا الصَّلَاحَتِ
سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وَدَّا ١٠٠

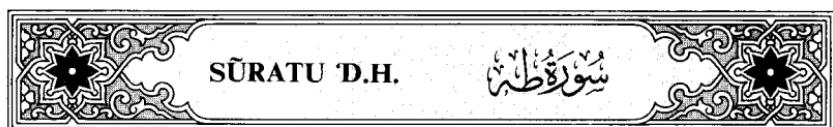
(1) Wanda ya bi Allah da gaskiya, Allah zai sanya zukātan mutāne su sō shi, kamar yadda yake a cikin Hadisi wanda Imām Tirmizi ya ruwaito daga Sa'ad da Abu Huraira.

97. Sa'an nan abin sani kawai, Mun saukar da shi (Alkur'ani) a harshenka, dōmin ka yi bushāra da shi ga māsu aiki da taħawa, kuma ka yi għargħad idha shi ga mutāne māsu tsananin husūma.

98. Kuma da yawa Muka halakar da mutānen karnoni a gabāninsu. Shin, kanā jin mōtsin wani guda daga gare su, kō kuwa kanā jin wata dūriya tāsu?

فَإِنَّمَا يَسْرُرُنَّهُ بِلِسَانِكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ
الْمُتَقِدِّمِينَ وَتُنذِّرَ بِهِ فَوْمَالَدًا

وَكَمْ أَهْلَكَنَا قَبَاهُمْ مِنْ قَرْنٍ هَلْ تَحْمِلُ
مِنْهُمْ مِنْ أَحَدٍ أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزَا

Tanā karantar da cēwa Alkur'āni kō Musulunci, abu ne mai sauki dōmin shiryar da mutāne zuwa ga sauki, bābu wahala a cikinsa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. 'D.H.

2. Ba Mu saukar da Alkur'āni a gare ka dōmin ka wahala ba.

3. Fäce dōmin tunātarwa ga wanda ke tsōron Allah.

4. (An saukar da shi) saukarwa daga Wanda Ya halitta kasa da sammai madaukaka.

طه ①

مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِشَفَقَ

إِلَّا تَذَكَّرَ لِمَنْ يَخْشَى

تَزِيلُ لَمَّا مَنَ خَلَقَ الْأَرْضَ وَالْسَّمَوَاتِ الْمُتَّقِيَّ

5. Mai rahama, Ya daidaita⁽¹⁾ a kan Al'arshi.

6. Abin da yake a cikin sammai Nāsa, ne, da abin da yake a cikin kasa da abin da yake a tsakāninsu da abin da ke karkashin turbāya.

7. Kuma idan ka bayyana da magana, to, lalle Shi, Yanā sanin asīri da mafi bōyuwa.

8. Allah, bābu abin bautawa fāce Shi. Yanā da sunāye mafiyā kyau.

9. Kuma shin, lābārin Mūsā yā je maka?

10. A lōkacin da ya ga wata wuta, sai ya ce wa iyālinsa, “Ku dākata. Lalle ne nī, na tsinkāyi wata wuta, tsammānīna in zo muku da makāmashi daga gare ta, kō kuwa in sāmi wata shiriya a kan wutar.”

11. Sa'an nan a lōkacin da ya je mata, aka kira shi, “Ya Mūsā!

12. “Lalle ne, Nī ne Ubangi-jinka, sai ka dēbe takalmanka.⁽²⁾ Lalle ne kanā a rāfin nan abin tsarkakēwa, Duwa.

13. “Kuma Nī, Nā zābē ka. Sai ka saurāra ga abin da ake yin wahayi.

14. “Lalle Nī, Ni ne Allah. Bābu abin bautawa fāce Ni. Sai ka bauta Mini, kuma ka tsayar da salsa dōmin tuna Ni.

الْرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ أَسْتَوَى ﴿٥﴾

لَهُ دُمَاطٌ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا

بِيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَهُنَّ رَبٌّ لَّهُمْ

وَإِنْ يَجْهَرْ بِالْفَوْلِ فَإِنَّهُ يَعْلَمُ الْبَيْرَ وَأَخْفَى ﴿٦﴾

الْهُنَّ لَآءٌ إِلَّا إِلَهُهُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى ﴿٧﴾

وَهَلْ أَتَكَ حَدِيثُ مُوسَى ﴿٨﴾

إِذْ رَأَيَ أَنَّ رَأْقَالًا لِأَهْلِهِ أَمْكَثَنَا إِنَّ

أَشَّتُ فَارِقَ الْعَلِيِّ إِنَّهُ كَمِنْهَا يَقْبَسُ أَوْ أَجْدُ

عَلَى النَّارِ هَذِي ﴿٩﴾

فَلَمَّا أَتَنَاهُ نُورِيَ بِنَمُوسَى ﴿١٠﴾

إِنِّي أَنَا بُنْكَ فَأُخْلِعَ عَلَيْكَ إِنَّكَ بِالْوَادِ

الْمَقَدَّسِ طُوْيَ ﴿١١﴾

وَأَنَا أَخْتَرُكَ فَأَسْتَمْعُ لِمَا يُوحَى ﴿١٢﴾

إِنِّي أَنَا اللَّهُ إِلَّا إِنَّمَا فَاعْبُدُنِي وَأَقْبِرُ

الصَّلَاةَ لِذِكْرِي ﴿١٣﴾

(1) Allah Ya daidaitu a kan Al'arshi daidaita wadda ta dāce da Shi.

(2) An ce wa Mūsā ya dēbe takalmansa dōmin sunā da najasa kō kuwa sū kansu najasa ne dōmin ya shiga wuri mai tsarki wanda ake kira Duwa a cikin sahārar Sinai a tsakānin Masar da Madyana.

15. "Lalle ne Sa'a mai zuwa ce, Inā kusa da In bōye ta dōmin a sāka wa dukan rai da abin da yake aikatāwa.

16. "Sabōda haka, kada wanda bā ya yin īmāni da ita kuma ya bison zuciyarsa, ya taushe ka daga gare ta har ka halaka.

17. "Kuma wāce ce waccan ga dāmanka yā Mūsā!"

18. Ya ce, "Ita sandāta ce, inā dōgara a kanta, kuma inā kakkabār ganye da ita a kan ḫanānan bisāshēna, kuma inā da wadansu bukātōci⁽¹⁾ na dabam a gare ta."

19. Yā ce "Ka yi jīfa da ita, yā Mūsā!"

20. Sai ya jēfa ta. Sai gā ta dabbar macījiya, tanā tafiya da gaggāwa.

21. Ya ce, "Ka kāma ta, kuma kada ka ji tsōro. Za Mu mayar da ita ga hālinta na farko.

22. "Kuma ka hada hannunka zuwa ga damtsenka, ya fita yanā fari, bābu sōfane, wata āyā ta dabam.

23. "Dōmin Mu nūna maka daga āyoyinMu manya.

24. "Ka tafi zuwa ga Fir'auna. Lalle shī, ya kētare haddi (da girman kai)."

إِنَّ الْسَّاعَةَ إِذَا هُنَّ أَكَادُ أَحْفِيَهَا لِتَجْزَى
كُلُّ نَفْسٍ بِمَا نَسَعَى ﴿١٥﴾

فَلَا يُصَدِّنَّكَ عَنْهَا مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا وَأَتَبَعَ
هَوْلَهُ فَرَّدَى ﴿١٦﴾

وَمَا تَلَكَ يَمِينِكَ يَمْوِسَى ﴿١٧﴾

قَالَ هِيَ عَصَمَى أَتُوكُؤْ عَلَيْهَا
وَأَهُشُ بِهَا عَلَى غَنَمِي وَلِيَفِيهَا مَغَارِبُ
أُخْرَى ﴿١٨﴾

قَالَ أَلْفِهَا يَمْوِسَى ﴿١٩﴾

فَأَلْقَنَهَا إِذَا هِيَ حَيَّةٌ سَعَى ﴿٢٠﴾

قَالَ خُذْهَا وَلَا تَنْفَعُ سَعِيْدُهَا
سِيرْهَا الْأُولَى ﴿٢١﴾

وَأَضْمُمْ يَدَكَ إِلَى جَنَاحِكَ تَحْرُجُ بَيْضَاءَ مَنْ
عَيْرِ سُوءَ إِلَيْهِ أُخْرَى ﴿٢٢﴾

لِتُرِيكَ مِنْ إِيْتَنَا الْكُبْرَى ﴿٢٣﴾

أَذْهَبْ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ دَطْغَى ﴿٢٤﴾

(1) Amfānōnin sanda; anā rikon alkibla a cikin daji ta zama sitra, anā dōgara a kanta sabōda gajiya kō rauni. Līmāmin Jumma'a na dōgara a kanta a lōkacin huđuba, anā fita da ita a cikin ruwan sama anā dōgara a kanta, anā dūkan iyāli da ita dōmin ladabtarwa. A cikin wani Hadisi Annabi ya ce, "Ka rātaye sandarka inda iyālinka suke ganin ta." Rikon sanda na sanya farkawa ga barin dūniya, watau mai ita ya zama a cikin hālin tafiya.

25. Ya ce, "Ya Ubangiji! Ka būda⁽¹⁾ mini kirjna.

26. "Kuma ka sauకake mini al'-amarīna.

27. "Kuma Ka warware mini wani kulli daga harshēna.

28. "Su fahimci maganāta.

29. "Kuma Ka sanya mini wani mataimaki daga mutānena.

30. "Hārūna dān'uwanā.

31. "Ka karfafa halittata da shi.

32. "Kuma Ka shigar da shi a cikin al'amarīna.

33. "Dōmin mu tsarkake Ka da yawa.

34. "Kuma mu tuna Ka da yawa.

35. "Lalle Kai, Ka kasance Mai gani gare mu."

36. Ya ce, "Lalle ne, an bā ka rōkonka, yā Mūsā!

37. "Kuma lalle ne, hakīka, Mun yi wata baiwa gare ka a wani lōkacin na dabam.

38. "A lōkacin da Muka yi wahayin abin da aka yi wahayi zuwa ga uwarka.

39. "Cēwa, 'Ki jēfa shi a cikin akwatin nan, sa'an nan ki jēfa shi a cikin kōgi, sa'an nan kogin ya jefa shi a gāba, wani makiyi Nāwa kuma makiyi nāsa ya dauke shi.' Kuma Na jēfa wani so daga gare Ni a kanka. Kuma dōmin a riķe ka da kyau a kan idoNa.

فَالَّرِبِّ أَشْرَحَ لِي صَدَرِي ﴿٥﴾

وَيَسْتَرِلِي أَمْرِي ﴿٦﴾

وَأَحْلُلْ عُقْدَةَ مِنْ يَسَانِي ﴿٧﴾

يَفْقَهُهُ أَقْوَلِي ﴿٨﴾

وَلْجَعَلْ لِي وَزِيرَكَمْ أَهْلِي ﴿٩﴾

هَرُونَ أَخْيَى ﴿١٠﴾

أَشْدُدِيَّةَ أَزْرِي ﴿١١﴾

وَأَشْرِكْهُ فِي أَمْرِي ﴿١٢﴾

كَسُسِيَّحَكَ كَيْرَا ﴿١٣﴾

وَنَذْكُرُكَ كَثِيرًا ﴿١٤﴾

إِنَّكَ كُنْتَ بِنَابِصِرَا ﴿١٥﴾

فَالَّرِبِّ أَوْتَ سُولَكَ يَكْمُوسَي ﴿١٦﴾

وَلَقَدْ مَنَّتَعْيَنِكَ مَرَّةً أُخْرَى ﴿١٧﴾

إِذَا وَحِينَا إِلَيْكَ مَايُوحَى ﴿١٨﴾

أَنَّ أَفْدِرِيَّهُ فِي الْتَّابُوتِ فَأَقْنَفِيَهُ فِي الْيَمَقِيلِيَّهُ
أَلْيَمِيَ السَّاحِلِ يَأْخُذُهُ دُعْدُوَيَ وَعَدُوَلَهُ، وَالْقَبْتُ

عَلَيَّكَ مَحَبَّهُ مَيَّيَ وَلَمُصْنَعَ عَلَيَّ عَيْنِي ﴿١٩﴾

(1) Ma'anar būda kirji, shi ne a sanya masa hakuri.

40. "A sa'ad da 'yar'uwarka ke tafiya har ta ce, 'Shin, in shiryar da ku ga wanda ke rēnonsa ?" Sai Muka mayar da kai zuwa ga uwarka dōmin idonta ya yi sanyi⁽¹⁾ kuma bā zā ta yi bañin ciki ba. Kuma kā kashe wani rai, sa'an nan Muka tsērar da kai daga bañin ciki, kuma Muka fitine ka da wadansu fitinōni. Sa'an nan ka zauna shēkaru a cikin mutānen Madyana. Sa'an nan kuma ka zo a kan wata kaddara, yā Mūsā!

41. "Kuma Na zābe ka dōmin Kaina.

42. "Ka tafī kai da dān'uwanika game da āyōyiNa, kuma kada ku yi rauni ga ambatōNa.

43. "Ku tafī kū biyu zuwa ga Fir'auna. Lalle shī, ya kētare haddi (ga girman kai).

44. "Sai ku gaya masa magana mai laushi,⁽²⁾ tsammāninsa yanā tunāwa kō kuwa ya ji tsōro."

45. Su biyu suka ce, "Ya Ubangijinmu! Lalle ne munā tsōron ya yi gaggawa a kanmu, kō ya kētare haddi."

46. Ya ce, "Kada ku ji tsōro. Lalle Nī, Inā tāre da ku, Inā ji, kuma Inā gani.

47. "Sai ku jē masa, sa'an nan ku ce, Lalle mū, Manzanni biyu ne na Ubangijinka, sai ka saki Banī Isrā'ilila tāre da mu. Kuma kada ka yi

إِذْ تَمْشِي أَخْتُكْ فَتَقُولُ هَلْ أَذْلُكْ عَلَى مَنْ يَكْفُلْهُ فَرَجَعْتَكْ إِلَى أَمْلَكْ كَيْ تَقْرَأَ عَيْنَهَا وَلَا تَخْرَنْ وَقَتَّلْتَ نَفَسَافَجَيْتَكْ مِنْ الْغَمْ وَفَتَّاكْ فُثُونَأَفْلَيْتَ سِينَنَ فِي أَهْلِ مَدَنْ لَمْجَحَتْ عَلَى قَدَرِيْنَمُوسَى ﴿٤١﴾

وَأَصْطَلَعْتَكْ لِنَفْسِي ﴿٤٢﴾

أَذْهَبْ أَنْتَ وَأَخْرُوكْ بِعَايَتِي وَلَا تَنِيَافِ ذَكْرِي ﴿٤٣﴾

أَذْهَبْ إِلَى فِرَعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ﴿٤٤﴾

فَقُولَاهُ وَقُلَّا لِيْنَالْعَلَهُ وَيَسْدَرَكْ أَوْ يَخْشَى ﴿٤٥﴾

قَالَ لَأَنْتَنَا إِنَّا خَافَ أَنْ يَقْرَطَ عَلَيْنَا أَوْ أَنْ

يَطْعَنَ ﴿٤٦﴾

قَالَ لَأَنْتَنَا إِنَّنِي مَعْكُمَاً سَمِعْ وَأَرِي ﴿٤٧﴾

فَأَيَّاهُ فَقُولَاهُ إِنَّا رُسُلَارِيْكَ فَأَرْسَلَ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَا تَعْدِ بَهْمَرْ قَدِحْتَكْ بِيَاهُو مِنْ

(1) Idonta ya yi sanyi, watau ta ji dāfī sabōda ganin danta.

(2) Wannan shī ne dalilin umurni da alhēri da hani daga sharri, kuma a yi haka da magana mai laushi ga wanda yake da iko da karfi. Kō dā ga wanda Allah Ya tsare da tsarinSa ne, balle ga wanda bai tāki kōme ba. Ta haka ne mai wa'azi ke cin nasara.

musu azāba. Haķīka, mun zo maka da wata āyā daga Ubangijinka. Kuma aminci ya tabbata ga wanda ya bi shiriya.

48. ““Lalle mū, haķīka, an yi wahayi zuwa gare mu, cēwa azāba tanā a kan wanda ya karyata, kuma ya jūya bāya.””

49. Ya ce, “To, wāne ne Ubangijinku? Ya Mūsā!”

50. Ya ce, “Ubangijinmu Shi ne Wanda Ya bai wa dukan kōme halittarsa, sa'an nan Ya shiryar.”

51. Ya ce, “To, mēne hālin karnōnin farko?”

52. Ya ce, “Saninsu yanā a wurin Ubangijīna, Ubangijīna bā Ya bacēwa kuma bā Ya mantuwa.

53. “Wanda Ya sanya muku kasa shimfida, kuma Ya shigar muku da hanyōyi a cikinta, kuma Ya saukar da ruwa daga sama.” Sa'an nan game da shi⁽¹⁾ Muka fitar da nau'i-nau'i daga tsirūruwa dabam-dabam.

54. Ku ci kuma ku yi kiwon dabōbin ni'imarku. Lalle ne, a cikin wannan akwai āyoyi ga masu hankali.

55. Daga gare ta⁽²⁾ Muka halitta ku, kuma a cikinta Muke mayar da ku, kuma daga gare ta Muke fitar da ku a wani lōkaci na dabam.

رَبِّكَ وَالْمَلَائِكَةَ عَلَىٰ مَنْ أَنْتَبَعَ الْهُدَىٰ ﴿٤٩﴾

إِنَّا نَذِّلُ إِلَيْنَا أَنَّ العَذَابَ عَلَىٰ مَنْ
كَذَّبَ وَوَوَّلَ ﴿٥٠﴾

قَالَ فَمَنْ زَبَّ كَمَا يَمُوسَىٰ ﴿٥١﴾

قَالَ رَبِّنَا الَّذِي أَغْطَىٰ كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ وَثُمَّ
هَدَىٰ ﴿٥٢﴾

قَالَ فَقَاتِلُ الْفُرُونَ الْأَوَّلَىٰ ﴿٥٣﴾

قَالَ عَمَّهَا عِنْدَ رَبِّي فِي كِتَابٍ لَا يَضُلُّ رَبِّي
وَلَا يَسْتَيْ ﴿٥٤﴾

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهَداً وَسَلَكَ لَكُمْ
فِيهَا سُبُّلًا وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَآءَ فَأَحْرَجَنَا
يَهُهَ أَرْوَجَانِ بَنَاتِ شَقَّىٰ ﴿٥٥﴾

كُلُّوْأَرْعَوْ أَنْحَمَ كُلُّوْنَ في ذَلِكَ لَكَيْتَ
لَأَوْلَى اللَّهِي ﴿٥٦﴾

* مِنْهَا خَلَقْتَكُو وَفِيهَا أُنْيَدُكُو وَمِنْهَا
خُرْجُكُو تَارَهُ أُخَرَىٰ ﴿٥٧﴾

(1) Ruwan.

(2) Kasa.

56. Kuma lalle, hakīka, Mun nūna masa āyōyinMu dukansu, sai ya karyata, kuma ya kiya!

57. Ya ce, "Shin, kā zo mana ne dōmin ka fitar da mu daga kasarmu game da sihirinka, yā Mūsā?

58. "To, lalle ne, munā zo maka da wani sihiri irinsa. Sai ka sanya wani wa'adi a tsakāninmu da tsakāninkā, bā mu sāba masa mū, kai kuma bā ka sābāwa, a wani wuri mai dācēwa."

59. Ya ce, "Wa'adinku shi ne rānar kawa, kuma a tāra mutāne da hantsi."

60. Sai Fir'auna ya jūya, sa'an nan ya tāra mugunyar dabārarsa, sa'an nan kuma ya zo.

61. Mūsā ya ce musu, "Kaitōnku! Kada ku kirikira karya ga Allah, har Ya tumbuke ku da wata azāba. Kuma wanda ya kirikira karya, yā tābe."

62. Sai suka yi jāyayya ga al'amarinsu a tsakāninsu, kuma suka asirta gānawa.

63. Suka ce, "Lalle ne wadannan biyun, hakīka, masihirta ne, sunā nufin su fitar da ku daga kasarku⁽¹⁾ game da sihirinsu, kuma su tafi da tabīarku mafīficiya.

64. "Sai ku hada dabārarku, sa'an nan kuma ku tafi a sahu guda,

وَلَقَدْ أَرَيْنَاهُ إِيْتَنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ وَأَبْيَنَ ٥١

قَالَ أَجِئْنَا إِلَّا تُحْرِجَنَا مِنْ أَرْضِنَا إِسْخَارَكَ
يَحُمُوسَى ٥٢

فَلَمَّا تَبَّنَّكَ إِسْخَارَكَ مُشَاهِدَهُ فَأَجْعَلَ بَيْتَنَا
وَبَيْتَنَا مَوْعِدًا لِّأَخْلِفُهُ، تَخْنُونَ وَلَا أَنْتَ مَكَانًا
سُوكَى ٥٣

قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمَ الْزِيَّةِ وَإِنْ يُحَشِّرَ النَّاسُ
صَحَّى ٥٤

فَتَوَلَّ فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدَهُ ثُمَّ أَقَى ٥٥

قَالَ لَهُمْ مُوسَى وَنِيلَكُمْ لَا تَفْرَوْأَعْلَى اللَّهِ
كَيْدَبَأْفَيْسِحَّتَكُمْ بِعَذَابٍ وَقَدْ خَابَ بَمِنْ
أَفْرَتَى ٥٦

فَتَنَزَّعُوا أَمْرُهُمْ بَيْنَهُمْ وَأَسْرُوا الْتَّجَوَى ٥٧

قَالُوا إِنَّ هَذَا نَسْحَرٌ بُرِيدَانٌ أَنَّ
يُخْرِجَ أَكْمَمْ قِنْ أَرْضَكُمْ بِسْخِرِهِمَا وَيَدْهَبَا
بِطَرِيقَتِكُمُ الْمُشَّلَّى ٥٨

فَاجْمِعُوا كَيْدَكُمْ فَوَأْتُو أَصْفَاقَهُمْ وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ

(1) Ya fara da siyāsa dōmin ya karkatar da hankalin mutāne daga āyōyin Allah. Cewarsa yā yi nufin ya fitar da ku daga kasarku, shī ne siyāsa, dōmin idan mutāne suka ji maganar fitarwa daga kasa, sai su manta da kōwace irin magana ta wani alhēri.

kuma hakīka, wanda ya rinjāya, a yau, ya rabbanta.”

65. Suka ce, “Yā Mūsā! Imma ka jēfa, ko kuma mu kasance farkon mai jēfawa.”

66. Ya ce, “Ā'a, ku jēfa.” Sai gā igiyoyinsu da sandunansu anā sūranta su a gare shi, daga sihirinsu, lalle sunā tafiya da sauri.

67. Sai Mūsā ya ji tsōro a cikin ransa.

68. Muka ce, “Kada ka ji tsōro. Lalle kai ne mafī d'aukaka.

69. “Kuma ka jēfa abin da ke a cikin hannun dāmanka, ta cafe abin da suka aikata. Lalle ne abin da suka aikata, mākircin masihirci ne, kuma masihirci bā ya cin nasara a duk inda ya je.”

70. Sai aka jēfar da masihirtan sunā māsu sujada, suka ce, “Mun yi īmāni da Ubangijin Hārūna da Mūsā.”

71. Ya ce, “Kun yi īmāni sabōda shi a gabānin in yi muku izni? Lalle shi, hakīka, babbanku ne wanda ya sanar da ku sihirin! To, lalle ne zan kakkātse hannayenku da kafā-funku a tarṇāki, kuma lalle zan tsīre ku a cikin kututturan itācen dabīno, kuma lalle zā ku sani wanenmu ne mafī tsananin azāba, kuma wāne ne mafī wanzuwar (azāba).”

72. Suka ce, “Bā zā mu fīfīta ka ba faufau a kan abin da ya zo mana na hujjōji. Munā rantsuwa da Wanda Ya kāga halittarmu sai ka hukunta abin da kake mai hukuntāwa,

٦٦ مَنْ أَسْتَعْلَى

قَالُوا إِنَّمَا أَنْ تُقْرَأَ وَإِمَّا أَنْ تَكُونَ أَوَّلَ

مِنْ آنِي

قَالَ بَلْ أَقْرَأْتُهُ فَإِذَا حَاجَ الْهُمَّةَ وَعَصِيَّهُمْ يُخْبَلُ

إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ أَنَّهَا شَعْنَى ٦٧

فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِفَةً مُؤْسِى ٦٨

فَلَمَّا لَاحَتْ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَغْنَى ٦٩

وَأَقْرَى مَا فِي يَمِينِكَ تَلَقَّفَ مَا صَعَدَ عَلَيْهِ اِنْتَاصَرْتُ

كِيدْسَحْرِرَ وَلَا يَقْلُبُهُ السَّاحِرُ حِيثُ أَقْ ٧٠

فَأَنْتَ السَّاحِرُ سُجَّدًا قَارُونَ اِمْتَابِرَتْ هَدْرُونَ

وَمُؤْسِى ٧١

قَالَ عَامِنُوْلَهُ وَقَبَلَ أَنْ إِذْنَ لَكُمْ إِنَّهُ لَكِبِيرُكُ

الَّذِي عَلِمَكُمُ السَّاحِرُ فَلَا قِطْعَنْ أَيْدِي كِيدْ

وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خَلْفٍ وَلَا صَبَيْلَكُمْ فِي

جُدُوعَ النَّحْلِ وَلَتَعْمَلُنَّ أَيْنَا أَشَدُ عَذَابًا

وَأَنْتَ ٧٢

قَالُولَنْ تُؤْرِثُكَ عَلَيْ مَاجَاهَةَ تَامِنَ الْبِيتَ

وَالَّذِي فَطَرَنَّا فَأَقْضَى مَا أَنْتَ قَاضِي إِنْتَاقْضِي

ai kanā hukunci akan rāyuwar dūniya kawai ne.

73. "Lalle mū, mun yi īmāni da Ubangijinmu dōmin Ya gāfarta mana laifuffukanmu da abin da ka tīlasta mu a kansa na sihiri. Kuma Allah ne Mafī alhēri, kuma Mafī wanzuwa."

74. Lalle⁽¹⁾ shī, wanda ya je wa Ubangijinsa yanā mai laifi, to, lalle ne yanā da Jahannama, bā ya mutuwa a cikinta kuma bā ya rāyuwa.

75. Kuma wanda ya je Masa yanā mai īmāni, alhāli kuwa ya aikata aikin kwarai, to, wadannan sunā da darajōji madaukaka.

76. Gidājen Aljannar zama, kōguna na gudāna daga karkashinsu, sunā madawwama a cikinsu. Kuma wannan ne sakamakon wanda ya tsarkaku.

77. Kuma lalle ne, hakīka, Mun yi wahayi zuwa ga Mūsā cēwa, "Ka yi tafiyar dare da bāyiNa. Sa'an nan ka dōka musu hanya a cikin tēku tana kēkasasshiya, bā ka tsōron riskuwa, kuma bā ka fargabar nut-sēwa."

78. Sai Fir'auna ya bi su game da rundunarsa. Sai abin da ya rufe su daga teku ya rufe su.

79. Kuma Fir'auna ya batar da mutānensa, kuma bai shiryar (da su) ba.

هَذِهِ الْحِجَّةُ الْدُّنْيَا ﴿٧٥﴾

إِنَّا أَمَّا بِرَبِّنَا لِغَفَرَانًا حَطَّلَيْنَا وَمَا أَكْرَهْنَا
عَلَيْهِ مِنْ أَسْحَرٍ وَلَهُ الْحِجَّةُ وَأَبْقَى ﴿٧٦﴾

إِنَّهُ وَمَنْ يَأْتِ بِهِ مُفْرِطًا فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ لَا يَمُوتُ
فِيهَا وَلَا يَخْيَى ﴿٧٧﴾

وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا فَقَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَأُولَئِكَ
لَهُمُ الْدَّرَجَاتُ الْعُلُوُّ ﴿٧٨﴾

جَنَّتُ عَذَنِ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَرُ حَلَّابِينَ
فِيهَا وَذَلِكَ حَرَاءُ مَنْ تَرَكَ ﴿٧٩﴾

وَلَقَدْ أَوْجَحْنَا إِلَيْ مُوسَى أَنَّ أَسْرِيَ بِعَبَادِي
فَأَصْرَرَتْ لَهُمُ طَرِيقًا فِي الْبَحْرِ بَسَا الْمَخْفُ
دَرَكًا وَلَا تَشْتَهِي ﴿٨٠﴾

فَأَتَبْعَهُمْ فَرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ فَغَشِيَ هُمْ مِنْ أَلْيَهِ
مَا أَغْشِيَهُمْ ﴿٨١﴾

وَأَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ وَمَا هَدَى

(1) Āyā ta 74 da ta 75 maganar Allah ce dōmin Karin bayāni a kan maganar masihirta a bāyan sun musulunta.

80. Yâ Banî Isrâ'îla! Lalle Mun tsêrar da ku daga ma'kiyinku, kuma Mun yi muku wa'adi a gëfen Dûtsen nan na dâma, kuma Mun sassaukar da darba da tattabaru dôminku.

81. Ku ci daga mâsu dâdfin abin da Muka arzûta ku, kuma kada ku kêtare haddi a cikinsa har hushi'Na ya sauка a kanku. Kuma wanda hushi'Na ya sauка a kansa, to, lalle ne, ya fâdi.

82. Kuma lalle Nî, hakîka, Mai gâfara ne ga wanda ya tûba kuma ya yi imâni, kuma ya aikata aikin kwarai, sa'an nan kuma ya nêmi shiryuwa.

83. "Kuma mène ne ya gag-gautar⁽¹⁾ da kai ga barin mutânenka? Yâ Mûsâ!"

84. Ya ce, "Su ne wadannan a kan sâwûna, kuma na yi gaggâwa zuwa gare Ka, yâ Ubangiji! Dômin Ka yarda."

85. Ya ce, "To, lalle ne, hakîka, Mun fitini mutânenka daga bayânsa, kuma Sâmiri ya batar da su."

86. Sai Mûsâ ya kôma zuwa ga mutânensa yanâ mai hushi, mai ba'kin ciki, ya ce, "Yâ mutânêna! Shin, Ubangijinku bai yi muku wa'adi ba, wa'adi mai kyau? Shin, lôkacin ya yi tsâwo a kanku ne, kô

يَبْنِي إِسْرَئِيلَ قَدْ أَجْعَلْتَكُمْ مِنْ عَدُوٍّ كُوَّفَّ وَأَدْنَكُمْ جَانِبَ الظُّرُورِ الْأَيْمَنَ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمُنَّ وَالسَّلْوَى ﴿٨١﴾

كُلُّوْمِنْ طَبِيْبَتِ مَارْزَقْنَكُمْ وَلَا تَطْغُوْفِيهِ فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِيٌّ وَمَنْ يَحِلَّ عَلَيْهِ غَضَبِيٌّ فَقَدْ هُوَيٌّ ﴿٨٢﴾

وَلَيْ لَعْفَارٌ لَمَنْ تَابَ وَأَمَنَ وَعَمِلَ صَلِيْحًا ثُمَّ أَهْتَدَى ﴿٨٣﴾

*وَمَا أَنْجَلَكَ عَنْ قَوْمَكَ يَكُمُوسَى ﴿٨٤﴾

قَالَ هُمْ أُولَئِكَ عَلَى أُثْرِي وَعَجِلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ لِرَحْمَى ﴿٨٥﴾

قَالَ فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِنْ بَعْدِكَ وَأَضَلْهُمْ أَسَامِيرِيٌّ ﴿٨٦﴾

فَرَجَعَ مُؤْسَى إِلَى قَوْمِهِ عَصَبَنَ أَسِفًا قَالَ يَقُومُهُ أَنَّرَ يَعْدُكُرْ بَكُورَ وَعَدَ حَسَنَا أَفَطَالَ عَلَيْكُمُ الْمَهْدُ أَرْدَنْمَ أَنْ يَحِلَّ عَلَيْكُمْ

(1) Mûsâ ya zâbi mutun sabâ'in daga Banî Isrâ'îla, dômin su tafî wurin Mîkâtî târe, su ji maganar Ubangiji. A lôkacin da ya yi kusa, sai ya yi gaggâwa dômin bêge. Kô kuwa a bâyan azumin kwâna arba'in ya tafî a wurin Mîkâtîn, Allah Ya fâra yi masa magana game da mutânensa dômin dêbe masa këwa. Sai ya karba da cêwa, "Sunâ nan a kan sâwûna." Wâtau sunâ nan a kan abin da na dôra su a kansa na addini da akîda ta tauhîdi. Sai Allah Ya ce masa "A'ha! Sun musanya addininka da bautar mara'ki."

kun yi nufi ne wani hushi ya sauка a kanku daga Ubangijinku, saboda haka kuka sābā wa alkawarīna?"

87. Suka ce, "Ba mu sāba wa alkawarinka⁽¹⁾ ba da īkonmu, kuma amma an dōra mana wa-dansu kāya māsu nauyi daga abin kawar mutānen ne, sai muka jēfar da su. Sa'an nan kamar haka ne Sāmiri ya jēfa.

88. "Sai ya fitar musu da wani maraki, jikin mutāne, yanā rūri, sa'an nan suka ce, 'Wannan ne gunkinku kuma gunkin Mūsā, sai ya manta'."

89. Shin, to, bā su ganin cēwa, bā ya mayar musu da magana, kuma bā ya mallakar wata cūta a gare su, kuma bā ya mallakar amfāni?

90. Kuma, haķīka, Hārūna yā ce musu daga gabāni, "Yā mutānēna! Lalle an fitinē ku dà shi ne kawai. Kuma lalle Ubangijinku Mai rahama ne, sai ku bi ni, kuma ku yi dā'a ga umurnīna."

91. Suka ce, "Bā zā mu gushe ba faufau a kansa munā māsu lazimta,⁽²⁾ sai Mūsā ya kōmo zuwa gare mu."

غضّبٌ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَخْلَقْتُمْ مَوْعِدِي

فَالْوَآمَّا أَخْلَقْنَا مَوْعِدَكُمْ بِمَلِكًا وَلَكُمْ
حُمِّلْنَا أَوْرَادًا مِنْ زِيَّةِ الْقَوْمِ فَقَدْ فَتَاهَا
فَكَذَّلَكَ الْقَوْمُ الْسَّامِرِيُّ

فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجَالًا جَسَدَ اللَّهُ حُمَارٌ فَقَالُوا
هَذَا إِلَهُكُمْ وَإِلَهُنَا مُوسَى فَنَسِيَ

أَفَلَا يَرَوْنَ أَلَيْرَجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا وَلَا
يَمْلِكُ لَهُمْ ضَرًّا وَلَا نَقْعَدًا

وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَرُونُ مِنْ قَبْلٍ يَقُولُ إِنَّمَا
فِتْنَتُكُمْ هُنَّا وَإِنَّ رَبَّكُمْ كُلُّ الْرَّحْمَنُ فَاتَّسِعُونَ
وَأَطْبِعُوا أَمْرِي

فَالْوَآلَانَ نَرَحَ عَلَيْهِ عَكْفِينَ حَتَّىٰ يَرْجِعَ
إِلَيْنَا مُوسَى

(1) Alōkacin da Banī Isrā'ilā zā su fita daga Masar sun yi aron mundāyen mutānen Masar dōmin su nūna cēwa biki suke yi, bā gudu zā su yi ba, dōmin kada a bī su da wuri. Wadannan mundāyen ne Sāmiri ya tāra a bāyan tafiyar Mūsā zuwa ga Mīkātin Ubangijinsa ya kēra musu maraki mai jiki irin na mutāne da sauti irin na shānu, dōmin yā yi masa magudānar iska a cikin cikinsa, idan iskar ta fito, sai a jī ta da sauti kamar sautin kūkan shānu. Kuma shi marakin bā ya da wani rai, bā ya mōtsi, sai dai kūgin kawai.

(2) Lazimta a kan bauta wa marakin akwai wahala a cikinta, dōmin haka aka kāwo wannan kissa saboda a nūna cēwa bautar Allah bābu lazimta da wahala a cikinta, duk abin da yake da wahala a cikinsa, bā addin Allah ba ne. Akwai i'itikāfi a cikin Musulunci wanda mafi yawansa kwāna gōma ne a cikin masallaci. Mutānen Sāmiri ne suka fāra ibāda da kidā da rawa da wākā a cikin wurin ibādarsu.

92. (Mūsā) ya ce, “Yā Hārūna! Mē ya hane ka, sa'ad da ka gan sun bace.

93. “Ba ka bī ni ba! Shin, to, ka sābā wa umurnina ne?”

94. (Hārūna) ya ce, “Yā dān'u-wāna! Kada ka yi kāmu ga gēmū-na kō ga kaina. Lalle nī, nā jī tsō-ron ka ce, ‘Ka rarraba a tsakānin Banī Isrā'īla, kuma ba ka tsare maganata ba’.”

95. (Mūsā) ya ce, “Mēne ne babban al'amarinka? Ya Sāmiri!”

96. (Sāmiri) ya ce, “Nā ga abin da ba su gan shi ba shi, sai na yi dāmka, damka guda daga kufan sāwun Manzon, sa'an nan na jēfa ta. Kuma haka dai raina ya kawāta mini.”

97. (Mūsā) ya ce, “To, ka tafī, sabōda haka lalle ne kanā da a cikin rāyuwarka, ka ce ‘Bābu shāfa’, kuma kanā da wani ma'alkawarta, bā zā a sābā maka gare ta ba. Kuma ka dūba zuwa ga gunkinka wanda ka yini a kansa kanā mai lazimta. Lalle ne muna kōne shi,⁽¹⁾ sa'an nan kuma munā shēkē shi, a cikin tēku, shēkēwa.”

فَلَمْ يَهْرُونْ مَا مَنَعَكَ إِذْ رَأَيْتُهُمْ ضَلَّوْا ﴿١٣﴾

الْأَتَيْنَاهُنَّ عَصَمِيَّةً أَمْرِيَّ ﴿١٤﴾

فَلَمْ يَبْقُوا لَا تَأْخُذْ بِلِحْيَقِ وَلَا بِرَأْسِيَّ إِنِّي
خَشِيتُ أَنْ تَقُولَ فَرَقَتْ بَيْنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ
وَلَوْ تَرَقَبْ قَوْلِي ﴿١٥﴾

فَلَمَّا حَطَبْتُكَ يَسَامِيرِيَّ ﴿١٦﴾

فَلَمْ يَصْرُتْ يَمَا لَهُ يَصْرُوْ وَإِنِّي فَقَبَضْتُ
قَبْضَةً مِنْ أَشْرِ الرَّسُولِ فَتَبَذَّثَهَا
وَكَذَلِكَ سَوَّلَتْ لِي نَفْسِي ﴿١٧﴾

فَلَمَّا فَادَهُبْ فِيَنَ لَكَ فِي الْحَيَاةِ أَنْ تَقُولَ
لَمْ يَسَاسْ وَلَنَ لَكَ مَوْعِدَانَ تُخْلِفَهُ
وَأَنْظُرْ إِلَى الْهَكَ الْيَوْمَ ظَلَّتْ عَلَيْهِ
عَاكِفًا لَأَنْحِرَقَهُ وَتَرَكَ نَسْفَهَهُ فِي الْبَيْتِ
نَسْفًا ﴿١٨﴾

(1) Mūsā, amincin Allah ya tabbata a gare shi, ya kōne mara'kin ya shēkē shi a cikin ruwan tēku domin ya nūna rashin ikon mara'kin ga kāre kansa daga wata cūta kuma da karancinsa a cikin tēku wadda take daya ce daga cikin abūbuwan ikon Allah da suke iya gani, da lālācēwar ibādar māsu bauta wa wanin Allah, a bāyan wahalarsu mai yawa ta lazimta a kansa .

98. Abin sani kawai, abin bau-tawarku Allah kawai ne, Wanda bābu wani abin bautāwa fāce shi, kuma Yā yalwaci⁽¹⁾ dukan kōme da ilmi.

99. Kamar wancan ne Muke lā-bartāwa⁽²⁾ a gare ka, daga lābāran abin da ya gabāta, alhāli kuwa hakīka, Mun bā ka zikiri (Alku-rāni) daga gunMu.

100. Wanda ya kau da kai daga gare shi, to, lalle shi, yanā daukar wani nauyi a Rānar Kiyāma.

101. Sunā madawwama a cikinsa, kuma yā mūnana ya zama abin dauka, a Rānar Kiyāma.

102. A Rānar da ake hūrāwa a cikin kāho, kuma Munā tāra māsu laifi, a rānar nan, sunā māsu shudayen idānu.

103. Suna bōye magana a tsakāninsu, (Sunā ce wa jūna) “Ba ku zauna ba (a cikin dūniya) fāce kwāna gōma.”

104. Mu ne mafi sani ga abin da suke fada a sa'ad da mafīfīcinsu ga hanya ke cēwa, “Ba ku zauna ba fāce a yini guda.”

إِنَّمَا إِلَّا إِلَهُ كُوْنَةُ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَسَعَ كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿٩٨﴾

كَذَلِكَ تَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَبْلَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ وَقَدْ هَاتَنِكَ مِنْ لَدُنَّا ذَكَرًا ﴿٩٩﴾

مَنْ أَغْرَضَ عَنْهُ فَإِنَّهُ يَحْمِلُ بَوْرَ الْقِيمَةِ وَزِنَّا ﴿١٠٠﴾

خَلِدِينَ فِي وَسَاءَ لَهُمْ نَوْمًا الْقِيمَةُ حَمَلًا ﴿١٠١﴾

يَوْمَ يُسَفَّحُ فِي الصُّورِ وَتَخْشُرُ الْمُجْرِمِينَ يَوْمَ إِذْ رُزْقًا ﴿١٠٢﴾

يَتَخَفَّتُونَ بِيَنْهَمٌ إِنْ لَيْتُمْ إِلَّا عَشَرَ ﴿١٠٣﴾

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ إِذْ يَقُولُ أَمْثَلُهُمْ طَرِيقَةً إِنْ لَيْتُمْ إِلَّا يَوْمًا ﴿١٠٤﴾

(1) Allah Ya yalwaci dukan kōme da sani, watau Yanā aikata kōme da ilminSa, kuma Yanā umurni da bauta Masa da ilmi, wanda Ya aiki ManzanninSa da shi.

(2) Yā kāwo kārin bayāni game da wannan kissa a cikin āyōyin da ke tafe daga nan, yadda bin addinin Allah yake da sauķi a cikin lōkaci gajēre na dūniya kawai, a cikin taķaitaccen lōkaci, da kuma wuyar bauta wa wani ga daukar kāya māsu nauyi a dūniya da Lāhira, a cikin dōgon lōkaci.

105. Kuma sunā tambayar ka daga duwātsu⁽¹⁾, sai ka ce, “Ubangijina Yana shēkē su shēkēwa,

106. Sa'an nan Yanā barin (wurinsu) fako mai santsi.

107. “Bā ka ganin karkata a cikinsa, kuma bā ka ganin wani tudu.”

108. A rānar nan sunā biyar mai kira, bābu karkata a gare shi, kuma sautuka suka yi kawaici ga Mai rahama, bā ka sauraren kōme fāce sautin tafiya.

109. A yinin nan cēto bā ya yin amfāni fāce wanda Mai rahama Ya yi masa izni kuma Ya yarda da shi, da magana.⁽²⁾

110. Yanā sanin⁽³⁾ abin da ke a gaba gare su da abin da ke bāyansu, kuma bā su kēwayēwa da Shi ga sani.

111. Kuma fuskōki suka ḁankān da kai ga Rāyayye, Tsayayye, alhāli kuwa wanda ya dauko wani zālunci ya tābe.

112. Kuma wanda ya aikata wani abu daga ayyukan ḁwarai alhāli kuwa yanā mai īmāni, to, bā ya

وَسَأَلُوكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَسِّفُهَا رَبِّي سَفَا ٦٥

فَيَذْرُهَا قَاعًا صَفَصَفًا ٦٦

لَاتَرِي فِيهَا عِوْجَارًا لَّا أَمْتَا ٦٧

بُوْمِيزِيَّيْعُورَنْ الدَّارِعِ لَأَعْوَجَ لَهُ وَخَشَعَتِ
الْأَصْوَاتُ لِرَحْمَنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسَةً ٦٨

بُوْمِيزِلَاتَسْمَعُ الشَّفَعَةُ إِلَّا مَنْ أَذْنَ لَهُ
الْرَّحْمَنُ وَرَضِيَ لَهُ وَقُلَّا ٦٩

يَعْلَمُ مَا بَيْتَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلَفَهُمْ وَلَا
يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا ٧٠

*وَعَنَتِ الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُومُ وَقَدْ حَابَ
مَنْ حَمَلَ ظُلْمَكَا ٧١

وَمَنْ يَعْمَلُ مِنَ الْأَصْلِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا

(1) Ana siffanta duwātsu madaukaka da ayyukan dūniya wafanda bā ibādar Allah ba, watau al'adu da ibādōdin da ba ibādar Allah ba, dukansu kōme yawansu zā su lālāce a rānar da Mai kira, wātau Isrāfil, zai būsa kaho na kiran mutāne zuwa ga Tāshin Kiyāma, kira wanda bābu makarkata daga gare shi, watau bā kamar kiran da Annabāwa suka yi ba, wanda wafansu mutāne suka karkace daga gare shi a nan dūniya.

(2) Bābu cēto ga kōwa sai wanda Allah Mai rahama Ya yi masa iznin da yin cēton, ga wanda aka yi iznin sabōda shi, kuma izni anā yin sa ne da maganar Allah, ba da wata ishāra ba.

(3) Allah Ya san kōme ga halittunSa, su kuwa bā su iya kēwayēwa da sanin kōme game da Shi.

tsōron wani zālunci ko wata na-kasa.

113. Kuma haka Muka saukar da shi, Alkur'āni, yanā abin karan-tāwa, da Larabci, kuma Muka jujuva misälai, a cikinsa, na tsōratar-wa, tsammāninsu, sunā yin takawa ko ya sabbaba musu wata wa'azuwa.

114. Sa'an nan Allah, Mamalla-ki, Tabbatacce, Yā dāukaka. Kuma kada ka yi gaggāwa⁽¹⁾ da Alkur'āni a gabānin a kāre wahayinsa zuwa gare ka. Kuma ka ce, "Yā Ubangiji! Ka kāra mini ilmi."

115. Kuma lalle, haķīka, Mun yi alkawari zuwa ga Ādamu a gabānin wannan, sai ya manta, kuma ba Mu-sāmi karfin zūciya a gare shi ba.

116. Kuma sa'ad da Muka ce wa malā'iku, "Ku yi sujada ga Ādamu." Sai suka yi sujada, fāce Ibīsa, yā kiya.

117. Sai Muka ce, "Ya Ādamu! Lalle ne wannan mafiyi⁽²⁾ ne gare ka da kuma ga mātarka, sabōda haka kada ya fitar da ku daga Aljanna har ku wahala.

يَخَافُ ظُلْمًا وَلَا هَضْمًا ﴿١١٣﴾

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا وَصَرَفَ فِيهِ
مِنَ الْأَعْيُدِ لِعَلَّهُمْ يَتَقَرَّبُونَ أَوْ يُخَدِّثُ لَهُمْ
ذِكْرًا ﴿١١٤﴾

فَتَعْلَمَ اللَّهُ الْمَلِكُ الْمُقْرِنُ وَلَا تَعْجَلْ
يَا الْفَرَّاءِ إِنَّمَا قَبْلَ أَنْ يَقْضَى إِلَيْكَ وَحْيُهُ وَ
وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا ﴿١١٥﴾

وَلَقَدْ عَاهَدْنَا إِلَيْكَ أَدَمَ مِنْ قَبْلُ فَسَيَّرْ وَأَمْ
نِحْدَلْهُ وَعَزَمْ مَا ﴿١١٦﴾

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةَ اسْجُدُوا لِإِدَمْ
فَسَاجَدُوا إِلَيْهِ إِنَّمَا يَنْهَا ﴿١١٧﴾

فَقُلْنَا إِنَّكَ آدَمُ إِنَّ هَذَا عَدُولُكَ وَلِزَوْجِكَ
فَلَا يُخْرِجُ حَكْمَكَ مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشَقَّقَ ﴿١١٨﴾

(1) Allah Ya umurci Annabi da ya bar gaggāwar karātun Alkur'āni a lōkacin da ake yin wahayinsa zuwa gare shi, dōmin kada ya wahala, dōmin sūratā karantar da cēwa addinin Musulunci sauķi ne, bai zo dōmin ya wahalar ba. Kuma tsōron yin kuskure yanā sanya yin kuskure mai jāwo wahala kamar yadda Ādamu ya yi gaggāwar ga tsorun umurnin Allah, sai ya yi mantuwa, ya yi abin da aka hana shi, har masifa ta sāmu, aka fitar da shi daga Aljanna.

(2) Anā farkar da diyān Ādamu ga maķiyin ubansu wanda ya sabbaba musu wahalar zuwa dūniya da haduwa da taklīfi a cikinta. Kuma bin wannan taklīfi yanā zame musu sauķi idan sun bī shi yadda Allah Ya ce, amma idan sun bi hanyar Shaidan, maķiyinsu, to, bābu abin da zai sāmu a gare su fāce kārin wahala daga dūniya har Lāhira.

118. "Lalle ne kā sāmu, bā zā ka ji yunwa ba a cikinta, kuma bā zā ka yi tsiraici ba."

119. "Lalle kai, bā zā ka ji kishirwa ba, kuma bā zā ka shiga hantsi ba."

120. Sai Shaidan ya sanya waswāsi zuwa gare shi, ya ce, "Yā Ādamu! Shin, in shiryar da kai ga itāciyar dawwama da mulki wanda bā ya fārēwa?"

121. Sai suka ci daga gare ta, sabōda haka al'aurunsu suka bayyana, kuma suka shiga sunā lullubāwa a kansu daga ganyen Aljanna. Kuma Ādamu ya sābā wa Ubangijinsa, sabōda haka ya bace.

122. Sa'an nan kuma Ubangijinsa Ya zābē shi, Ya karbi tūba gare shi, kuma Ya shiryar (da shi).

123. Ya ce, "Ku sauка kū biyu daga gare ta gabā daya, sāshenku yanā makiyi ga sāshe. To, imma dai wata shiriya ta jē muku daga gare Ni, to, wanda ya bi Shiriyarwāta, to, bā ya bacēwa, kuma bā ya wahala.

124. "Kuma wanda ya bijire⁽¹⁾ daga ambatōNa (Alkur'āni), to, lalle ne rāyuwa mai kunci ta tabbata a gare shi, kuma Munā tāyar da shi a Rānar Kiyāma yanā makāho."

125. Ya ce, "Ya Ubangiji! Don me ne Ka tāyar da ni makāho alhāli kuwa nā kasance mai gani?"

إِنَّ لَكَ الْأَلَّاجُوعَ فِيهَا وَلَا تَعْرِي
وَأَنْكَ لَا تَنْظِمُ فِيهَا وَلَا تَضْبَحِي

فَوَسَوَسَ إِلَيْهِ الشَّيْطَنُ قَالَ يَكْتَدُمْ هَلْ
أَذْلَكَ عَلَى شَجَرَةِ الْخُلُولِ وَمُلْكِي لَا يَتَبَانِي

فَأَكَلَ مِنْهَا بَدَتْ لَهُمَا سَوْءَهُمَا
وَطَفِقَا يَحْصِفَانَ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ
وَعَصَيَّهُمَا دَمْ رَبَّهُ وَغَوْنَى

شُرُّ الْجَنَّةِ رَبُّهُ وَقَابَ عَلَيْهِ وَهَدَى

قَالَ أَهِيَطَا مِنْهَا جَيْعاً بَعْضُكُمْ لِيَعْصِي
عَدُوّهُ فَإِنَّمَا يَأْتِي نَاسَ كُمْ مُقْنَى هُدَى فَمَنْ
أَتَبَعَ هُدَى إِفْلَاحٌ يَضِلُّ وَلَا يَشَقَّ

وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّهُ دُرْمَعِشَةَ
صَنَكَأَوْخَسْرُهُ دِرْوَمَ الْقِيمَةَ أَعْمَى

قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتَ بَصِيرًا

(1) Wanda ya bijire daga āyōyin Allah, shī ne kāfirin da bai yarda da shiga Musulunci ba.

126. Ya ce, "Kamar wancan ne ãyøyinMu suka jē maka, sai ka mance su, kuma kamar haka a yau ake mance ka."

127. Kuma kamar haka Muke sâka wa wanda ya yawaita,⁽¹⁾ kuma bai yi ìmâni da ãyøyin Ubangijinsa ba. Kuma lalle ne azâbar Lâhira ce mafi tsanani, kuma mafi wanzuwa.

128. Shin, to, bai shiryar da su ba cêwa da yawa Muka halakar da (kâfirai) daga karnuka, a gabânisu, sunâ tafiya a cikin masau-kansu? Lalle ne, a cikin wancan akwai ãyøyi ga mâsu hankula.

129. Kuma bâ dômin wata kalma ba wadda ta gabâta daga Ubangijinka, da kuma ajali ambatacce, hafîka, dâ azâbar ta kasance mai lazimta.

130. Sai ka yi hakuri⁽²⁾ a kan abin da suke cêwa, kuma ka yi tasbîhi da gödë wa Ubangijinka a gabânin fitôwar rânâ da gabânin ðacêwarta, kuma daga sâ'ô'in dare sai ka yi tasbîhi da sâsannin yini, tsammâninka zâ ka sâmi yarda.

131. Kuma kada ka mîkar da idânunka zuwa ga abin da Muka jiyan da su dâdi da shi, nau'i-nau'i, daga gare su, kamar huren râyuwar dûniya yake, dômin Mu fitine su a

قَالَ كَذَلِكَ أَتَشَاءْ إِنَّنَا فَسِيَّهَا وَكَذَلِكَ
الْيَوْمَ تُنسَى ١٦٣

وَكَذَلِكَ تَجْزِي مَنْ أَشْرَقَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِعِيْدَتِ
رَبِّهِ وَلَعَذَابَ الظَّرْفِ أَشَدُّ وَأَبْقَى ١٦٤

أَقْلَمَ يَهَدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكَهُمْ مِنْ الْقُرُونِ
يَمْسُوْنَ فِي مَسَكِنِهِمْ لَمَّا فِي ذَلِكَ لَأَكَيْتَ
لِأَوْلَى النَّهَى ١٦٥

وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ زَيْنِكَ لَكَانَ لِزَاماً
وَاجْمَلُ مُسَمَّى ١٦٦

فَأَصْبَرَ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَسَيِّحَ مُحَمَّدَ رَبِّكَ فَلَمْ
طُلُوعَ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهِ أَوْ مِنْ آنَاءِ
إِنِّي لَسَيِّحٍ وَأَنْظَارَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرَضَى ١٦٧

وَلَا تَمْدَنَ عَيْنِكَ إِلَى مَا مَنَعَنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ رَهْرَهَ
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لِنَفِيتَهُمْ فِيهِ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَأَنْقَى ١٦٨

(1) Wanda ya yawaita, shi ne Musulmi fâsîki kô mai bidi'a yanâ kara abin da ba a sani ba a cikin addini, ya yawaita shi. Shi ma ya shiga a cikin wahalar dûniya. Kuma ta Lâhira ta fi tsanani.

(2) Hakuri da riķe ibâda ta salloli da tasbîhi a lôkatanta, farilla da na nafila, shi ne maganin izgilin mâsu izgili. Tasbîhi da göde wa Allah a gabânin fitôwar rânâ ga sallar Asuba, a gabânin ðacêwarta ga La'asar, a sâ'ô'in dare ga Isha'i, da gefukan râna ga Azahar.

cikinsa, alhāli kuwa arzikan Ubangijinka ne mafi alhēri kuma mafi wanzuwa.

132. Kuma ka umurci iyālanka da salla, kuma ka yi hakuri a kanta. Bā Mu tambayar ka wani arziki, Mu ne Muke arzūta ka. Kuma ākiba mai kyau tanā ga ta-kawa.

133. Kuma suka ce, “Don me bā ya zo mana da wata āyā daga Ubangijinsa?” Shin, kuwa hujjar abin da ke a cikin littattafan farko, ba ta jē musu ba?

134. Kuma dā dai Mun halaka sū da wata azāba daga gabāninsa, lalle ne dā sun ce, “Yā Ubangi-jinmu! Dā Kā aiko da wani Manzo zuwa gare mu har mu bibbiyi āyōyinKa daga gabānin mu kaskanta, kuma mu wulākantu!”

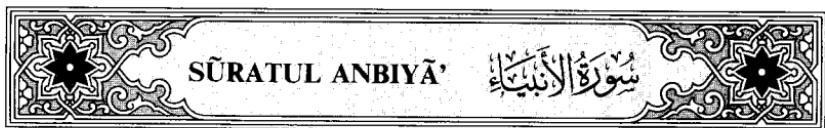
135. Ka ce, “Kōwa mai tsumāye ne. Sai ku yi tsumāye. Sa'an nan zā ku san su wa ne ma'abūta tafarki madaidaici, kuma wane ne ya nēmi shiryuwa.”

وَأَمْرَاهُمْ بِالصَّلَاةِ وَضَطَّلَ عَلَيْهَا الْأَشْعَالُ
رِزْقًا تَحْنُ تَرْزُقُكُ وَالْعِيْقَبَةُ لِلتَّقْوَىٰ ﴿١٧٣﴾

وَقَالُوا لَوْلَا يَأْتِينَا بِآيَةٍ مِّنْ رَبِّهِ أَوْ لَمْ
تَأْتِهِمْ بِيَتَهُ مَا فِي الصُّورِ الْأُولَىٰ ﴿١٧٤﴾

وَلَوْلَا أَهْلَكَهُمْ بِعَذَابٍ مِّنْ قَبْلِهِ لَقَالُوا
رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَبَيَّ
إِيْتَيْكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَذَلَّ وَنَخْرَىٰ ﴿١٧٥﴾

فَلَمْ يُلْمِدْهُمْ قَرَصُونَ فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ
أَصْحَبَ الْصَّرَاطَ السَّوِيًّا وَمَنْ أَهْتَدَىٰ ﴿١٧٦﴾

Tana karantar da dökokin Allah māsu hukunta haduwar addinan Allah da haduwar akidōdinsu a kan kadaitar Allah Makadaici.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Hisābin mutāne ya kusanta gare su, alhāli kuwa sunā a cikin gafala, sunā māsu bijirēwa.

2. Wani ambato daga Uban-gijinsu sābo, bā ya zuwa gare su fāce sun saurāre shi, alhāli kuwa sunā māsu yin wāsa.

3. Sunā māsu shagaltacin zukātansu, kuma su asirta gānāwā: wadanda suka yi zālunci, (sunā cēwa) “Wannan bā kōwa ba ne fāce mutum misālinku. Shin, to, kunā jē wa sihiri, alhāli kuwa kū, kunā sahimta?”

4. Ya ce, “Ubangijina Yanā sanin magana a cikin sama da kasa, kuma Shi ne Mai ji, Masani.”

5. Ā'a, suka ce, “Yāye-yāyen mafarki ne. Ā'a, yā kirkira shi ne. Ā'a, shi mawāki ne. Sai ya zo mana da wata āyā kamar yadda aka aiko manzanni na farko.”

أَقْرَبَ لِلنَّاسِ حُسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفَلَةٍ
مُّعَرِّضُونَ ①

مَا يَأْتِيهِم مِّن ذِكْرٍ مَّن رَّبِّهِمْ مُّخْدِثٌ إِلَّا
أَسْمَعَوْهُ وَهُمْ يَلْعَبُونَ ②

لَا هِيَةَ كُلُّوْبُهُمْ وَأَسْرُوا أَنْجَوِيَ الْذِيرَ
ظَلَمُوا هُلْ هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مُّثْلُكُمْ أَفَتَأُونَ
الْسِّحْرَ وَإِنْ تُبْصِرُونَ ③

قَالَ رَبِّيَ يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ
الْسَّمِيعُ الْعَلِيمُ ④

بَلْ قَالُوا أَضْغَطْنَا عَلَيْهِمْ بَلْ أَفْتَرَنَا بَلْ
هُوَ شَاعِرٌ فَيَأْتِي بِكَايَةٍ كَمَا أَرْسَلَ الْأَوْلَوْنَ ⑤

6. Wata alkarya da Muka halaka ta a gabāninsu, ba ta yi īmāni ba. Shin, to, sū, sunā yin īmāni?

7. Kuma ba Mu aika ba a gabāninka fāce mazāje, Munā yin wa-hayi zuwa gare su. Ku tambayi ma'abūta ambato⁽¹⁾ idan kun kasance ba ku sani ba.

8. Kuma ba Mu sanya su jiki, bā su cin abin ci ba, kuma ba su kasance madawwama ba.

9. Sa'an nan kuma Muka gas-kata musu alkawari; sai Muka tsē-rar da su da wanda Muke so, kuma Muka halakar da māsu yawai-tāwa.⁽²⁾

10. Lalle, hakīka, Mun saukar da wani littāfi zuwa gare ku,⁽³⁾ a cikinsa akwai ambatonku. Shin, to, bā ku hankalta?

11. Kuma da yawa Muka karya wata alkarya tā kasance mai zālunci, kuma Muka kāga halittar wa-dansu mutāne na dabam a bāyanta.

12. Sai a lōkacin da suka hangi azābarMu, sai gā su sunā gudu daga gare ta.

13. "Kada ku yi gudu. Ku kōmo zuwa ga abin da aka ni'imtar da ku a cikinsa da gidājenku tsammā-ninku anā tambayar ku."

مَاءَمِنْتَ قَبْلَهُمْ مِنْ قَرِيَّةٍ أَهْلَكَنَّهَا
أَفَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦﴾

وَمَا أَرَسَنَا بَيْلَكَ إِلَّا رِجَالًا لَوْحِيَ النَّهَمَةُ
فَتَعَلَّمُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧﴾

وَمَا جَعَلْنَا هُنُّ جَسَدًا لَا يَأْكُلُونَ أَطْعَامَ
وَمَا كَانُوا حَلَالِينَ ﴿٨﴾

ثُمَّ صَدَقَهُمُ الْوَعْدُ فَأَبْيَاهُمُ وَمَنْ شَاءَ
وَأَهْلَكَنَا الْمُسَرِّفِينَ ﴿٩﴾

لَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ كِتَابًا فِيهِ ذِكْرٌ كُلُّ أَفَلَأَ
تَعْقُلُونَ ﴿١٠﴾

وَلَكُمْ قَصَمَنَا مِنْ قَرِيَّةٍ كَانَتْ طَالِمَةً
وَأَنْشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ ﴿١١﴾

فَلَمَّا أَحْسَوْا بِأَسْنَانِهِ إِذَا هُمْ مِنْهَا يَرْكَضُونَ ﴿١٢﴾

لَا تَرَكُضُوا وَأَرْجِعُوهُ إِلَى مَا أَتَرْكُضْتُهُ فِيهِ
وَمَسَكِيكُمْ لَعَلَّكُمْ تُشَكِّلُونَ ﴿١٣﴾

(1) Ma'abūta ambato, watau mutānen da aka bai wa littatfan sama: Yahūdu da Nasāra.

(2) Māsu yawaitāwa, sū ne māsu wuce haddōdin Allah ga kōme, fāsikai da māsu bidi'ō'i.

(3) Al'ummar Muhammad, tsirar Allah da amincinSa su tabbata a gare shi. An saukar musu da Alkur'āni, a cikinsa akwai daukakarsu da darajarsu, dōmin wanda aka ambata, to, an daukaka shi.

14. Suka ce, "Kaitonmu! Lalle mū ne muka kasance māsu zālunci."

15. Sa'an nan waccan ba ta gushe ba, ita ce da'awarsu har Muka mayar da su girbabbu, bitattu.

16. Kuma ba Mu halitta sama da kasa da abin da ke a tsakāninsu Muna Māsu wāsā ba.

17. Dā Mun yi nufin Mu rīki wani abin wāsā dā Mun⁽¹⁾ rīke shi daga gunMu, idan Mun kasance māsu aikatāwa.

18. Ā'a, Munā jīfa da gaskiya a kan karya, sai ta darkāke ta, sai ga tā halakakka. Kuma bone yā tabbatā a gare ku sabōda abin da kuke siffantāwa.

19. Kuma Shī ne da mallakar wanda yake a cikin sammai da kasa. Kuma wafanda suke wurinSa (watau malā'iku), bā su yin girman kai ga ibādarSa, kuma bā su gajiya.

20. Sunā tasbīhi dare da rānā, bā su yin rauni.

21. Kō (kāfirai) sun rīki wafansu abūbuwan bautāwa ne ga kasā, su ne māsu tāyarwa (gare su)?

22. Dā wafansu abūbuwan bau-tawa sun kasance a cikinsu (sama da kasa) fāce Allah, hakīka, dā su biyun sun bāci. Sabōda haka tsarki ya tabbata ga Allah Ubangijin Al'arshi daga abin da suke siffantāwa.

قَالُوا لَنَا إِنَّا كُنَّا نَظَلِمُ إِنَّا

فَمَا زَالَتْ تِلْكَ دَعْوَةُهُمْ حَتَّى جَعَلْنَاهُمْ

حَصِيدًا حَمَدِينَ

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا يَنْهَا مَعَيْنَ

لَوْلَآرْدَنَا أَنْ تَتَّخِذَ لَهُمَا لَمَخْذَتْهُ مِنْ لَدُنَّا

إِنْ كُنَّا فَاعِلِينَ

بَلْ نَقْدُفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَطْرِيلِ فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا

هُوَزَاهِقٌ وَلَكُمُ الْوَيْلُ مَمَّا تَصْنَعُونَ

وَلَهُمْ مَنِ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ عِنْدَهُ وَلَا
يَسْتَكِنُونَ عَنْ عِبَادِهِ وَلَا يَسْتَهِسِرُونَ

يُسَيِّحُونَ أَيْنَ وَالْهَارِ لَا يَفْتَرُونَ

أَمْ لَخْدَذُوا إِلَهَهَ مِنَ الْأَرْضِ هُمْ يُنْشِرُونَ

لَوْكَانَ فِيهِمَا آئِهِ إِلَّا اللَّهُ لَقَدْ سَدَّ

فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعِزِيزِ عَمَّا يَصْنَعُونَ

(1) Abin wāsā, shi ne mātā, ko dā, kō wani abin da ake shagaltuwa da shi.

لَا يُسْكُنُ عَمَّا يَفْعَلُ وَقُرْبَةٌ سُكُونٌ ﴿٤٣﴾

أَمْ أَخْدُوا مِنْ دُونِهِ إِلَهَةً قُلْ هَاتُوا بِرَهْنَتُكُمْ
هَذَا ذِكْرٌ مِنْ مَعِيٍّ وَذِكْرٌ مِنْ قَبْلِيٍّ بِلَّا أَكْتُرُكُمْ لَا
يَعْلَمُونَ الْحَقُّ فَهُمْ مُعَصِّضُونَ ﴿٤٤﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِّدُ
إِلَيْهِ أَنْهَى إِلَيْهِ إِلَآ أَنَّا فَاعْبُدُونَ ﴿٤٥﴾

وَقَالُوا أَنْخَذَ الْحَمْنَ وَلَدَ أُسْبَحَ حَنَدُو بَلْ
عَبَادُ مُكَرَّمُونَ ﴿٤٦﴾

لَا يَسِّقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ ﴿٤٧﴾
يَعْلَمُ مَا يَبِينَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا
يَشَعُورُونَ إِلَّا لِمَنِ ارْتَضَى وَهُمْ مِنْ
خَشَيَّهِ مُسْتَفِعُونَ ﴿٤٨﴾

* وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ إِنْفَتِ إِلَهٌ مِنْ دُونِهِ فَذَلِكَ
مَجِزِّيَّهُ جَهَنَّمُ كَذَلِكَ بَخِرِيَ الظَّلَمِينَ ﴿٤٩﴾

أَوْلَئِرَانِيَّهُنَّ كَفَرُوا أَنَّ الْسَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ كَانَتَا رِقَابَتَهُمَا وَجَعَلْنَا

23. Bā a tambayar Sa ga abin da Yake aikatāwa, alhāli kuwa sū anā tambayar su.

24. Ko sun riķi wadansu abū-buwan bautāwa, baicinSa? Ka ce, "Ku kāwo hujjarku. Wannan shi ne ambaton wanda yake tāre da ni, kuma shi ne ambaton wanda yake a gabānīna." Ā'a, mafi yawansu bā su sanin gaskiya, sabōda haka sū māsu bijirēwa ne.

25. Kuma ba Mu aiki wani Manzo ba a gabāninka fāce Munā yin wahayi zuwa gare shi, cēwa "Lalle ne shi, bābu abin bautāwa fāce Nī, sai ku bauta Mini."

26. Kuma suka ce, "Mai rahama ya riķi dā." TsarkinSa ya tabbata! Ā'a, (malā'iku) bāyi ne māsu daraja.

27. Bā su gabātarSa da magana, kuma su da umurninSa suke aiki.

28. Yanā sanin abin da yake gaba gare su da abin da yake a bāyansu, kuma bā su yin cēto fāce ga wanda Ya yarda, kuma sū māsu sauna ne sabōda tsōronSa.

29. Kuma wanda ya ce daga gare su, "Lalle nī abin bautāwa ne baicinSa," to, wannan Munā sākā masa da Jahannama. Kamar haka Muke sākā wa azzālumai.

30. Shin, kuma wadanda suka kāfirta ba su gani da cēwa lalle sammai da kasa sun kasance dinke,⁽¹⁾ sai Muka būde su, kuma

(1) Sammai sun kasance dinke, ruwa ba ya sauva daga gare su, kuma kasa tā kasance dinke, tsiro bā ya tsira daga gare ta. Sa'an nan Muka sanya kōme mai rai daga ruwa mai sauva daga sama ya jika kasa, ta yi tsiro, dabbobi su rāyu.

Muka sanya dukan kome mai rai daga ruwa? Shin, bā zā su yi īmāni ba?

31. Kuma Mun sanya tabbatattun duwātsu a cikin fasa dōmin kada ta karkata da su, kuma Mun sanya ranguna, hanyōyi, a cikinsu (duwātsun), tsammāninsu sunā shiryuwa.

32. Kuma Mun sanya sama rufi tsararre, alhāli kuwa su daga āyōyinta māsu bijirēwa ne.

33. Kuma Shī ne wanda Ya halitta dare da yini da rānā da watā, dukansu⁽¹⁾ a cikin wani sarari suke iyo.

34. Kuma ba Mu sanya dawwama ga wani mutum ba, a gabānnika. Shin, to, idan ka mutu, to, sū ne madawwama?

35. Kōwane rai mai dandasnar mutuwa ne. Kuma Munā jarraba ku da sharri da alhēri dōmin fitina. Kuma zuwa gare Mu ake mayar da ku.

36. Kuma idan wadanda suka kāfirta suka gan ka, bā su rikon ka fāce da izgili (sunā cēwa) "Shin, wannan ne ke ambatar gumākanku?" Alhāli kuwa sū, ga ambatar Mai rahama, māsu kāfirta⁽²⁾ ne.

37. An halitta mutum daga gagāwa, zan nuna muku āyōyiNa.

٦٣ مِنْ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ

وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيًّا أَنْ تَمِيزَهُمْ

وَجَعَلْنَا فِيهَا فِجَاجًا سُبْلًا لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ٦٤

وَجَعَلْنَا الْأَسْمَاءَ سَقَفاً مَحْفُوظًا وَهُمْ عَنْ

هَاهِينَهَا مُعَرِّضُونَ ٦٥

وَهُوَ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ الْأَيَّلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ

وَالْقَمَرَ كُلُّ فِي قَلَّكَ يَسْبِحُونَ ٦٦

وَمَا جَعَلْنَا لِلنَّاسِ مِنْ قَبْلِكَ الْحَلْدَ أَفَإِنْ مَتَ

فَهُمُ الْخَالِدُونَ ٦٧

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَتَبَلُّوكُمْ بِالشَّرِّ

وَالْخَيْرِ فِتْنَةٌ وَالَّتِي نَارٌ جُهُونَ ٦٨

وَإِذَارَةُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَتَّخِذُونَكَ

إِلَّا هُرُوا أَهَذَا الَّذِي يَذْكُرُهُ الْهَسَنُ

وَهُمْ بِذِكْرِ الرَّحْمَنِ هُمْ كَافِرُونَ ٦٩

خُلُقُ الْإِنْسَنُ مِنْ عَجَلٍ سَأُرِيَكُمْ

(1) Wannan ya nūna cēwa rānā da watā a cikin sarari guda suke, kō da yake akwai nīsan gaske a tsakāninsu.

(2) Sun kasance sunā aibanta wanda yake musun gumākansu, alhāli kuwa sū, sunā musun zaman Allah Mai rahama ya kasance abin bautāwa guda. Wannan shi ne gāyar jāhilci.

Sabōda haka kada ku nēmi yin gaggāwa.

38. Kuma sunā cēwa, “A yaushe wannan wa'adi zai tabbata, idan kun kasance māsu gaskiya?”

39. Dā wadanda suka kāfirta sunā sanin lōkacin da bā su kange wuta daga fuskōkinsu, kuma haka daga bāyayyakinsu, alhāli kuwa ba su zama ana taimakon su ba.

40. Ā'a, tanā jē musu bisa ga auke, sai ta dīmāutarda su, sa'annan bā su iya mayar da ita, kuma ba su zama anā yi musu jinkiri ba.

41. Kuma lalle ne, hakīka, an yi izgili ga wadansu Manzanni daga gabāninka, sai abin da suka kasance sunā izgili da shi ya auku ga wadanda suka yi izgilin daga gare su.

42. Ka ce, “Wāne ne yake tsare ku a dare da yini daga Mai rahama?” Ā'a, sū māsu bijirēwa ne daga ambaton Ubangijinsu.

43. Ko kuwa sunā da wadansu abūbuwan bautāwa wadanda ke tsare su, daga gare Mu? Bā su iya taimakon kansu, kuma ba su kasance anā abūtar su⁽¹⁾ ba daga gare Mu.

44. Ā'a, Mun yalwata wa wadannan da ubanninsu ni'imar-Mu, har rāyuwa ta yi tsawo a kansu. Shin, to, bā su ganin cēwa lalle Mū,

ءَيْتَنِي فَلَا شَتَّعْجِلُونَ ﴿٢٧﴾

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ

صَدِيقِنَ ﴿٢٨﴾

لَوْيَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا حِينَ لَا يَكُنُّ قُوْنَ

عَنْ وُجُوهِهِمُ الْأَنَارُ وَلَا عَنْ طُهُورِهِمْ وَلَا

هُمْ يُنَصَّرُونَ ﴿٢٩﴾

بَلْ تَأْتِيهِم بَعْثَةً فَتَبَهَّهُمْ فَلَا

يَسْتَطِيعُونَ رَدَّهَا وَلَا هُمْ يُنَظَّرُونَ ﴿٣٠﴾

وَلَقَدْ أَسْتَهْرِيَ بُرْسِيلِ مِنْ قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالَّذِينَ

سَخَرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٣١﴾

قُلْ مَنْ يَحْكُمُ عَلَيْكُمْ إِنَّا نَحْنُ أَنَا الْحَكَمُ

بَلْ هُمْ عَنِ ذِكْرِنَا مُغَرَّضُونَ ﴿٣٢﴾

أَمْ لَهُمْ إِلَهٌ مُّنَزَّلٌ تَنْعَمُهُمْ مِنْ دُونِنَا لَا

يَسْتَطِيعُونَ نَصْرًا لِنَفْسِهِمْ وَلَا هُمْ قَنَا

يُصْحِبُونَ ﴿٣٣﴾

بَلْ مَتَّعْنَاهُمْ لَهُمْ وَآبَاءُهُمْ حَتَّىٰ ظَالَ عَلَيْهِمْ

الْعُمُرُ أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّا أَنَاٰ فِي الْأَرْضِ نَصْصُهَا

(1) Bā su iya sāmun wani abōki wanda zai tsare su daga azābar Mu. Kuma wanda bai tsare kansa ba yāya zai iya tsare wani?

Munā je wa kasarsu, Munā rage⁽¹⁾ ta daga sāsanninta? Shin, to, su ne marinjaya?

45. Ka ce, "Abin sani, inā yi muku gargadī kawai da wahayi," kuma kurma ba ya jin kira a lōkacin da ake yi musu gargadī.

46. Kuma hakīka idan wata iska daga azābar Ubangiji ta shāfe su, hakīka sunā cēwa, "Yā kaitonmu! Lalle mū ne muka kasantę māsu zālunci."

47. Kuma Munā aza ma'aunan ādalci ga Rānar Kiyāma, sabōda haka ba a zāluntar rai da kōme. Kuma kō dā ya kasance nauyin kwāya daga kōmayya ne Mun zo da ita. Kuma Mun isa zama Māsu hisābi.

48. Kuma lalle, hakīka, Mun kāwo wa Mūsā da Hārūna Rarrabewa da haske da ambato ga māsu aiki da taķawa.

49. Wadanda suke tsōron Uban-gijinsu a fake, alhāli kuwa sū, māsu sauna ne daga Sa'a.

50. Kuma wannan ambato ne mai albarka, Mun saukar da shi. Shin, to, kū māsu musu ne gare shi?

51. Kuma lalle, hakīka, Mun kāwo wa Ibrāhīm shiryuwarsa daga gabāni, kuma Mun kasance Masana gare shi.

52. Ya ce wa ubansa da mutanensa, "Mēne ne wadannan

٤٤) مِنْ أَطْرَافِهَا أَفَهُمُ الْغَلَيْلُوْتَ

قُلْ إِنَّمَا أَنْذِرْكُمْ بِأَنْوَحِي وَلَا يَسْمَعُ
الصُّمُّ الْدُّعَاءَ إِذَا مَا يُنْذَرُوْنَ

وَلَئِنْ تَسْتَهْمُمْ نَسْخَةً مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ
لَيَقُولُنَّ يَوْمَئِنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِيْنَ

وَضَعُ الْمُؤَزِّبِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَمَةِ فَلَا
تُظْلِمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ
مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَلَكَى بِنَا حَسِيْبَنَ

وَلَقَدْ أَتَيْنَا مُوسَى وَهَدَرُوتَ الْفُرْقَانَ
وَضِيَاءً وَدِكْرًا لِلْمُتَّقِيْنَ

الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَهُمْ مَنْ
السَّاعَةِ مُسْفِقُوْنَ

وَهَذَا ذَسْتَهُ رُمْبَارَكُ أَنْزَنَهُ أَنْتَسُرَلُهُ وَ
مُنْكِرُونَ

* وَلَقَدْ أَتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشَدَهُ مِنْ قَبْلُ
وَكُنَّا بِهِ عَلَمِيْنَ

إِذَا قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هَذِهِ الْتَّمَاثِيلُ

(1) Munā rage kasarsu daga sāsanninta, watau mutānen da ke bin su ga batarsu kullum sunā raguwa, sunā shiga Musulunci, Musulunci na kāruwa.

mutummutumai wadanda kuke māsu lazimta a kansu?"

53. Suka ce, "Mun sāmi ubanninmu māsu lazimta a kansu."

54. Ya ce, "Lalle, hakīka, kun kasance kū da ubanninku a cikin bata bayyananna."

55. Suka ce, "Shin, kā zo mana da gaskiya ne, kō kuwa kai kanā daga māsu wāsā ne?"

56. Ya ce, "Ā'a, Ubangijinku Shi ne Ubangijin sammai da kasa, Wanda Ya kāga halittarsu. Kuma ni inā daga māsu shaida a kan haka.

57. "Kuma inā rantsuwa da Allah, lalle zan yi wani shiri ga gumākanku a bāyan kun jūya kunā māsu bāyar da bāya."

58. Sai ya sanya su guntu guntu fāce wani babba gare su, tsammāninsū sunā kōmāwa zuwa gare shi.

59. Suka ce, "Wane ne ya aikata wannan ga gumākanmu? Lalle shī, hakīka, yanā daga azzālumai."

60. Suka ce, "Mun ji wani saurayi yanā ambatar su. Anā ce masa Ibrāhīm."

61. Suka ce, "To, ku zo da shi a kan idanun mutāne, tsammānin su zā su bāyar da shaida."

62. Suka ce, "Shin, kai ne ka aikata wannan ga gumākanmu? Yā Ibrāhīm!"

63. Ya ce, "Ā'a, babbansu, wannan, shī ya aikata shi. Sai ku tambaye su idan sun kasance sunā yin magana."

أَتَيْ أَنْتُمْ لَهَا عَذَّكُفُونَ ﴿٥٦﴾

قَالُوا وَجَدْنَاهُ إِبَانَ الْهَادِيْنَ ﴿٥٧﴾

قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُرُوْا بَأْوَدْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٥٨﴾

قَالُوا أَيْحَىْنَا بِالْحَقِّ أَمْ أَنْتَ مِنَ الْلَّهِ عِيْنَ ﴿٥٩﴾

قَالَ بَلَّ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ الَّذِي

فَطَرَهُنَّ وَأَنَا عَلَى ذَلِكُمْ مِنَ الشَّاهِيْنَ ﴿٦٠﴾

وَتَالَّهُ لَا كَيْدَنَ أَصْنَمْكُمْ بَعْدَ آنَ

وَلَوْلَا مُدِيرِيْنَ ﴿٦١﴾

فَجَعَلَهُمْ جُذَادًا إِلَّا كَيْرَالَهُمْ لَعْلَهُمْ

إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ ﴿٦٢﴾

قَالُوا مَنْ فَعَلَ هَذَا بِالْهَيْنَاءِ إِنَّهُ دُلْمَنَ

الظَّلَمِيْرِيْنَ ﴿٦٣﴾

قَالُوا سَمِعْنَا فَتَيْدَ كُرْهُمْ يُقَالُ لَهُ إِبْرَاهِيْمُ

قَالُوا فَأَنْوَيْهِ عَلَى أَعْيُنِ النَّاسِ لَعْلَهُمْ

يَشَهَدُوْنَ ﴿٦٤﴾

قَالُوا إِنَّتَ فَعَلْتَ هَذَا بِالْهَيْنَاءِ إِبْرَاهِيْمُ

قَالَ بَلْ فَعَلَهُ وَكَيْرُهُمْ هَذَا فَلَوْهُمْ إِنَّ

كَانُوا يَطْغُوْنَ ﴿٦٥﴾

64. Sai suka kōma wa junansu suka ce, "Lalle ne kū, ku ne azzā-lumai."

65. Sa'an nan kuma aka sunkuyar da su a kan kāwunansu (suka ce,) "Lalle, hakīka, kā sani – wadannan bā su yin magana."

66. Ya ce, "Shin, to, kunā bauta wa abin da bā ya amfānin ku da kōme kuma bā ya cūtar da ku, baicin Allah?

67. "Tir da ku, kuma da abin da kuke bauta wa, baicin Allah! Shin, to, bā ku hankalta?"

68. Suka ce, "Ku kōne shi, kuma ku taimaki gumākanku, idan kun kasance māsu aikatāwa."

69. Muka ce, "Yā wuta! Ki kasance sanyi da aminci ga Ibrāhīm."

70. Kuma suka yi nufin wani mugun shiri da shi, sai Muka sanya su mafiya hasāra.

71. Kuma Muka tsērar da shi, da Ludu zuwa ga ḫasar nan wadda Muka sanya albarka a cikinta ga tālikai.

72. Kuma Muka ba shi Is'hāka da Ya'akuba a kan dadī, alhāli kuwa dukansu Mun sanya su sālihai.

73. Kuma Muka sanya su shugabanni, sunā shiryarwa da umur-ninMu. Kuma Muka yi wahayi zuwa gare su da ayyukan alhēri da tsayar da salsa da bāyar da zakka. Kuma sun kasance māsu bauta gare Mu.

فَرَجَعُوا إِلَىٰ نُفُسْهُمْ فَقَالُوا إِنَّا كُنَّا
أَنْتُمْ الظَّالِمُونَ ٦٤

ثُمَّ نُكَسُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا
هَؤُلَاءِ يَنْطِفُونَ ٦٥

قَالَ أَفَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا
يَنْفَعُكُمْ شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ ٦٦

أَفَلَمْ يَرَوْا أَنَّا بِكُمْ إِنْ كُنْتُمْ
أَفَلَا تَعْقِلُونَ ٦٧

قَالُوا حَرَقُوهُ وَانْصُرُوا إِلَيْهِمْ إِنْ كُنْتُمْ
فَعَلِيلُنَا ٦٨

فَنَّا يَنْتَرُكُونِي بَرَدًا وَسَلَمًا عَلَىٰ إِنْ رَهِيمٌ ٦٩

وَأَرَادُوا إِلَيْهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَحْسَرِينَ ٧٠

وَنَحْيَنَاهُ وَلَوْطًا إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَرَكَنَا
فِيهَا الْعَالَمِينَ ٧١

وَوَهَبَنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً وَكُلَّا
جَعَلْنَا صَالِحِينَ ٧٢

وَجَعَلْنَاهُمْ أَيْمَةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا وَأَوْحَيْنَا
إِلَيْهِمْ فَقِيلَ الْخَيْرُتْ وَإِقَامُ الْعَصَلَوَةِ وَإِيتَاءَ
الرَّكْوَةِ وَكَانُوا لَنَا عَبْدِينَ ٧٣

74. Kuma Lūdu, Mun bā shi hukunci da ilmi. Kuma Mun tsīrar da shi daga alkaryar nan wadda ke aikata mūnānan ayyuka. Lalle sū, sun kasance mutānen mūgun aiki, fāsikai.

75. Kuma Muka shigar da shi a cikin rahamarMu. Lalle ne shi, yanā daga sālīhai.

76. Kuma Nūhu, a sa'ad da ya yi kira a gabāni, sai Muka karba masa, sa'an nan Muka tsīrar da shi da mutānensa daga bañin ciki mai girma.

77. Kuma Muka taimake shi daga mutānen nan wafanda suka karyata da âyoyinMu. Lalle ne sū, sun kasance mutānen mugun aiki. Sai Muka nutsar da su gabā ñfaya.

78. Kuma Dāwūda da Sulaimān, sa'ad da suke yin hukunci a cikin sha'anin shūka, a lōkacin da tumākin mutāne suka yi kiwon dare a cikinsa. Kuma Mun kasance Māsu halarta ga hukuncinsu.

79. Sai Muka fahimtar da ita (mas'alar⁽¹⁾) ga Sulaimān. Kuma dukansu Mun bā su hukunci da

وَلَوْطًا مَا تَبَيَّنَهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَجَهَنَّمَةُ
مِنَ الْقَرْبَىٰ الَّتِي كَانَتْ تَعَمَّلُ الْجَنِّينَ
إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا سَوْءً فَسِيقِينَ

وَأَذْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ

وَنُوحًا إِذْ نَادَىٰ مِنْ قَبْلٍ فَاسْتَجَبْنَا
لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ

وَنَصَرْنَاهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِعَيْنِهِ
إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا سَوْءً فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ

وَدَاؤِدَ وَسُلَيْمَانَ إِذْ يَحْكُمَانِ فِي الْأَرْضِ
إِذْ نَفَشَتْ فِيهِ غَنَمٌ الْقَوْمُ وَكَانَ
لِحُكْمِهِ شَهِيدِينَ

فَهَمَّهُنَّا سُلَيْمَانٌ وَكُلَّا إِذْ أَتَيْنَا حُكْمًا
وَعِلْمًا وَسَخَّنَّا مَعَ دَاؤِدَ الْجَبَالَ يُسَيْحَنَ

(1) Asalin mas'alar, tumākin wani mutum suka yi kiwon barna a gōnar wani a cikin dare, alhāli kuwa anā kallafa wa mai dabbōbi ya kange dabbōbinsa da dare kamar yadda ake kallafa wa mai shūka da tsare shūkarsa a cikin yini. Sai Dāwūdu ya yi hukunci da cēwa mai shūkar ya mallaki tumākin, shi kuma mai tumāki ya mallaki shūkar bātacciya. Sai Sulaimān ya gyāra hukuncin da cēwa mai gōna ya rīki tumākin ya rāyu a kansu har a lōkacin da mai dabbōbin ya gyāra masa gonarsa har ta koma yadda take a farkon lōkacin, sa'an nan ya mayar da tumākin ya karbi gōnarsa.

A cikin kissar akwai nūnin cēwa annabāwa bā su saunar fadin gaskiya sabōda wani mutum duk yadda yake, kuma anā warware hukunci idan kuskure ya auku a ciki. Kuma annabāwa sunā yin kuskure ga abin da bai shāfi wahayi ba. Kuma kōmāwa ga gaskiya idan tā bayyana wajibi ne.

وَالظَّيْرِ وَكُنَّا فَعَلِينَ ﴿٦١﴾

وَعَلَمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوئِسَ لَكُمْ لِتُحْصِسُكُمْ

مِنْ بَأْسِكُمْ فَهَلْ أَنْتُمْ شَكِرُونَ ﴿٦٢﴾

وَلِسَيْمَنَ الْبَعْجَ عَاصِفَةَ تَجْزِي بِأَمْرِهِ إِلَى
الْأَرْضِ الَّتِي بَرَكَ فِيهَا وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ

عَلَمِينَ ﴿٦٣﴾

وَمِنَ السَّيَطِينِ مَنْ يَعُصُّوْنَ رَبَّهُ
وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذَلِكَ وَكُنَّا لَهُمْ

حَفِظِينَ ﴿٦٤﴾

*وَأَيُوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ وَأَنِّي مَسَنِيَ
الْأَضْرُرُ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّحْمَنِ ﴿٦٥﴾

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَفَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرٍّ
وَأَتَيْنَاهُ أَهْلَهُ وَمَثَلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةٌ
مِنْ عِنْدِنَا وَذَكَرَى لِلْعَابِدِينَ ﴿٦٦﴾

ilmi, kuma Muka hôre duwatsu târe da Dâwûda, sunâ tasbîhi, da tsuntsâye. Kuma Mun kasance Mâsu aikatâwa.

80. Kuma Muka sanar da shi sana'ar⁽¹⁾ wata tufa sabôda ku, dômin ya tsare ku daga makâminku. To, shin, ku mâsu gôdêwa ne?

81. Kuma (Muka hôre) wa Sulaimân iska mai tsananin bugâwa, tanâ gudâna da umurninsa zuwa ga kasar nan wadda Muka sanya albarka a cikinta. Kuma Mun kasance Masana ga dukan kôme.

82. Kuma daga Shaidannu (Mun hôre) wanda ke nutso sabôda shi. Kuma sunâ yin wani aiki baicin wangan. Kuma Mun kasance Mâsu tsaro a gare su.

83. Kuma da Ayyûba a sâ'ad da ya yi kiran Ubangijinsa, (ya ce,) "Lalle nî, cûta ta shâfe ni, alhâli kuwa Kai ne Mafi rahamar mâsu rahama."

84. Sai Muka karba masa, sa'an nan Muka kuranye abin da ke a gare shi na cûta, kuma Muka kâwo masa mutânenса da kwatankwacinsu târe da su, sabôda rahama daga

(1) Wannan yanâ nûna wajabcin yin sana'a wadda mutum ke râyuwa a kanta. Kuma yanâ nûna wajabcin aiki da sabubba dômin nêmân tsaron kai. Bâ ya halatta ga mutum ya yi kwance bâbu sanâ'ar da zai tsayu a kanta kô kuma ya gitta kansa ga halaka da tâwilin tawakkali. Tawakkali shî ne mayar da âkîbar al'amura ga Allah a bâyan mutum ya yi abin da yake iya yi.

wurinMu da tunātarwa⁽¹⁾ ga māsu ibāda.

85. Kuma da Ismā'īla da Idrīsa da Zulkifli, dukansu sunā daga māsu haƙuri.

86. Kuma Muka shigar da su a cikin rahamarMu. Lalle ne, sunā daga sālihai.

87. Kuma mai kifi⁽²⁾, a sā'ad da ya tafi yanā mai hushi, sai ya yi zaton cēwa bā zā Mu ƙukunta masa ba. Sai ya yi kira a cikin duffai cēwa, “Bābu abin bautāwa fāce Kai. Tsarki ya tabbata a gare Ka. Lalle ne nī, nā kasance daga azzālumai.”

88. Sai Muka karba masa, kuma Muka tsīrar da shi daga baƙin ciki. Kamar haka ne Muke tsīrar da māsu īmāni.

89. Kuma da Zakariyya a sa'ad da ya kirāyi Ubangijinsa cēwa, “Ya Ubangiji! Kada Ka bar ni maka-daiici alhāli kuwa Kai ne Mafī alhērin māsu gādo.”

90. Sai Muka karba masa, kuma Muka kyautata⁽³⁾ masa mātarsa. Lalle ne sū, sun kasance sunā gudun tsēre zuwa ga ayyukan alhēri.

وَإِسْمَاعِيلَ وَأَدْرِيسَ وَذَا الْكَفْلِ كُلُّ مَنْ
الصَّالِحِينَ ﴿٤٦﴾
وَأَذْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُمْ مِنْ
الصَّالِحِينَ ﴿٤٧﴾

وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَرَّ أَنْ
لَّنْ تَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَاهُ فِي الظُّلْمِتِ أَنْ
لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ
مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٤٨﴾

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْفَحْشَاءِ
وَكَذَلِكَ نُنجِي الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٩﴾

وَرَكَّبَنَا يَا إِذْ نَادَى رَبُّهُ وَرَبِّ لَا تَدْرِي
فَتَرَدَّأْنَاتَ حِيرَةً لِّوَارِثِنَ ﴿٥٠﴾

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَوَهَبْنَا لَهُ وَيَحْيَى
وَأَصْلَحْنَا لَهُ زَوْجَهُ وَإِنَّهُمْ كَانُوا

(1) Ayyuba Manzon Allah, an jarrabe shi da wahalōli ga jikinsa da halakar diyansa ya yi haƙuri da hukuncin Allah, sai Allah Ya mayar masa da abin da ya halaka, sa'an nan kuma ya kārā masa wani kamarsa, dōmin rahamarSa ga māsu mayar da al'amari a gare Shi, da kuma wa'a zi ga māsu ibāda dōmin kada aukuar wata masifa ta sanya su kātsēwa da rashin daukar haƙuri.

(2) Shī ne Yūnus bn Matta. Yā yi hushi da mutānensa dōmin ba su karbī addini ba, sai ya bar su tun a gabānin a yi masa iznin barinsu. Sai Allah Ya jarrabe shi da fāfawa cikin ruwa har wani kīfi ya hadiye shi, sa'an nan kuma ya amāyo shi a bāyan wahala, ya kōma wa mutānensa. Suka yi īmāni.

(3) Bāyan mātarsa tā tsūfa ba ta haihu ba Allah Ya kyautata mahaifarta, ta sāmi cikin Yahaya daga gare shi.

Kuma sunā kiran Mu a kan kwaydayi da fargaba. Kuma sun kasance māsu saunar (aikata sābo) gare Mu.

91. Kuma da wadda ta tsare farjinta daga alfāsha. Sai Muka hūra a cikinta daga rūhinMu.⁽¹⁾ Kuma Muka sanya ta ita da danta wata āyā ga dūniya.

92. Lalle ne wannan⁽²⁾ ita ce al'ummarku, ta zama al'umma guda, kuma Nī ne Ubangijinku. Sai ku bauta Mini.

93. Kuma suka kakkātse al'amarsinsu a tsakaninsu. Dukan kōwannensu māsu kōmōwa zuwa gare Mu ne.

94. Dōmin wanda ya aikata daga ayyukan kwarai alhāli kuwa yanā mai īmāni, to, bābu musu ga akinsa, kuma Mu Māsu rubūtāwa gare shi ne.

95. Kuma hananne ne a kan wata alkarya da Muka halakar cēwa lalle sū, bā su kōmōwa.

96. Har sa'ad da aka būde Yā-jūju da Mājūju, alhāli kuwa sunā gaggawa daga kōwane tudun kasa.

يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَيَنْدُونَا رَغْبَاً وَرَهْبَّاً وَكَانُوا نَّاسَ حَشْعِينَ ﴿٦﴾

وَالَّتِي أَخْصَتْ فَرِجَاهَا فَخَنَّا فِيهَا مِنْ رُوحِنَا وَجَعَلْنَاهَا وَأَبْنَاهَا ءَايَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿٧﴾

إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أَمَّةٌ وَاحِدَةٌ وَأَنَّارُكُمْ قَاعِدُونَ ﴿٨﴾

وَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ كُلُّ إِلَيْنَا رَجُونَ ﴿٩﴾

فَمَن يَعْمَلْ مِن الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا كُفَّارَانِ لِسَعْيِهِ وَإِنَّ اللَّهَ كَيْبُورَ ﴿١٠﴾

وَحَرَمُ عَلَى قَرْبَةِ هَلَّتْ نَهَّا أَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿١١﴾

حَقَّ إِذَا فُتَحَتْ يَاجُوحُ وَمَاجُوحُ وَهُمْ مِن كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ ﴿١٢﴾

(1) Rūhin Allah a nan, shi ne Malā'ika Jibrīla. Shī ne ya hūra a cikin wuyan ḥīgarta. sai ta yi ciki da Isā. Maryamu bā Annabiya ba ce, an ambace ta ne dōmin shimsifa ga maganar Isā, amincin Allah ya tabbat a gare shi. Zamanta āyā shi ne ta sāmi dā bā da namiji ba, kuma wanda ya yi hakuri ga tsaren haddodin Allah, Allah zai daukaka shi da ni'imār dūniya da ta Lāhira. Danta ya zama āyā sabōda magana yana yāro, da Annabci, da daukar hakuri ga zartar da umurnin Allah.

(2) Al'ummar Musulmi duka guda ce kō da yake Annabāwansu sun zo dabam-dabam, a cikin lōkuta māsu nīsa tsakāninsu da harsuna dabam-dabam, dōmin duk akīdarsu guda ce a kan Ubangiji guda ne. Sa'an nan daga bāya wadanda suka fita daga wannan akīdar suka rarrabu kungiya-kungiya.

97. Kuma wa'adin nan tabbatacce ya kusanto, sai gā ta idānun wadanda suka kāfirta sunā bayyanannu, (sunā cēwa), "Yā kaitonmu! Hafīka, mun kasance a cikin gafala daga wannan! Ā'a, mun kasance dai māsu zālunci!"

98. (A ce musu) "Lalle ne, kū da abin⁽¹⁾ da kuke bautāwa, baicin Allah, makāmashin Jahannama ne. Kū māsu tusgāwa gare ta ne."

99. Dā wadannan (abūbuwan bautāwar) sun kașance abūbuwan bautāwar gaskiya ne, dā ba su tusga mata ba, alhāli kuwa dukansu madawwama a cikinta ne.

100. Sunā da wata hargōwa a cikinta, alhāli kuwa sū, a cikinta, bā su sauraren kōme.

101. Lalle ne wadanda kalmar yabo ta gabāta a gare su daga gare Mu, wadannan wadanda ake nisantarwa daga barinta ne.

102. Bā su jin sautin mōtsinta alhāli kuwa sū madawwama ne a cikin abin da rāyukansu suka yi marmarinsa.

103. Firgitar nan mafī girma, bā zā ta bākanta musu rai ba. Kuma malā'iku na yi musu marāba (sunā cēwa), "Wannan yininku ne wanda kuka kasance anā yi muku wa'adi da shi."

وَأَقْرَبَ الْوَعْدُ الْحَقُّ فِي أَذَاهِي شَخْصَةٌ
أَبْصَرَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِمَنِ افْدَئُنَا
فِي عَقْلَهُ مِنْ هَذَا بَلْ كُنَّا ظَلِيلِيْتَ ﴿٤٧﴾

إِنَّكُمْ وَمَا تَبْدِيْنَ مِنْ دُوبَ اللَّهِ
حَصَبُ جَهَنَّمَ أَنْتُمْ لَهَا فَارِدُونَ ﴿٤٨﴾

لَوْكَانَ هَؤُلَاءِ الَّهُمَّ مَأْوَرُوهَا
وَكُلُّ فِيهَا خَلِيلُونَ ﴿٤٩﴾

لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَهُمْ فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ ﴿٥٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ سَبَقُتَ لَهُمْ مِنَ الْحُسْنَى
أُولَئِكَ عَنْهَا مُبَعِّدُونَ ﴿٥١﴾

لَا يَسْمَعُونَ حَسِيسَهَا وَهُمْ فِي مَا
أَشَهَتْ أَنفُسُهُمْ خَلِيلُونَ ﴿٥٢﴾

لَا يَحْزُنُهُمُ الْقَرْعُ الْأَكَبُرُ وَتَلَقَّهُمُ
الْمَلَائِكَةُ هُذَا يَوْمُ كُلِّ الْذِي كُنْتُمْ

تُوعَدُونَ ﴿٥٣﴾

(1) Bāyin Allah sālihai da malā'iku wadanda wadansu mutāne suka bauta musu da tsammānin cēwa zā su cēcē su daga Allah, bā zā a sanya su wuta ba sabōda ibādar da aka yi musu, dōmin yabon Allah yā rigāyi hushinSa zuwa gare su. Bayansu da mai bautar da wanda ake bautawar kamar gumāka da wadansunsu, wuta za su shiga.

104. A rānar da Muke nafe sāma kamar nadēwar takarda ga abūbuwan rubūtāwa, kamar yadda Muka fāra a farkon⁽¹⁾ halitta Muke mayar da ita. Wa'adi ne a Kanmu. Lalle ne Mun kasance Māsu aikatāwa.

105. Kuma lalle, hakīka, Mun rubūta a cikin Littāfi baicin Ambato⁽²⁾ (Lauhul Mahfūz) cēwa kāsā, bayīNa sālihai, sunā gādonta.

106. Lalle ne a cikin wannan (Alkur'āni), hakīka, akwai iyarwa (ga maganar da tā gabātā⁽³⁾) ga wadansu mutāne māsu ibāda.

107. Kuma ba Mu aike ka ba fāce dōmin wata rahama ga talikai.

108. Ka ce, "Abin sani kawai, anā yin wahayi zuwa gare ni ne, cēwa 'Lalle ne, Abin bautāwarku, Abin bautāwa ne Guda. To, shin, kū māsu mīka wuya ne?"

109. Sa'an nan idan suka jūya, to, ka ce, "Nā sanar da ku, a kan daidaita, kuma ban sani ba, shin, abin da ake yi muku wa'adi makusanci ne kō kuwa manisanci ne?

110. "Lalle ne Shī (Allah) Yanā sanin bayyane daga magana, kuma Yanā sanin abin da kuke bōyēwa.

111. "Kuma ban sani ba, tsamāninsa ya zama fitina a gare ku,

(1) Tun da fārāwa bai buwāye Mu ba mayarwa ba za ta buwāye Mu ba. A Rānar Kiymā ake nafe sama a kan abin da yake a cikinta kamar yadda ake nafe takarda a kan abin da ta Kunsa na rubutun malā'iku a kan bāyin Allah.

(2) Allah Yanā mallakar da kasa ga bāyinSa sālihai, bā zā ta fita daga gare su ba sai idan sun musanya addininsu na kwarai da wani mugu.

(3) Ita ce cēwa, bāyin Allah sālihai sunā gadon kasa.

يَوْمَ نَظُرُوا إِلَيْهَا كَطَنَى الْيَسِيجُ
لِكُتُبٍ كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ حَقًّا يُعِيدُهُ
وَعَدَّا عَيْنَاهُنَا كُنَافَ الْعَلَيْنِ ﴿١٤﴾

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزُّبُرِ مِنْ بَعْدِ الْتَّكْرِيرِ
الْأَرْضَ يَرْثُهَا عِبَادِي الصَّلِحُورُونَ ﴿١٥﴾

إِنَّ فِي هَذَا أَبْلَغَ الْقَوْمَ عِدِينَ ﴿١٦﴾

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٧﴾

قُلْ إِنَّمَا يُوحَى إِلَيْكَ آتِيَةً إِلَيْهِ مُكَفَّرٌ إِلَهٌ
وَحْدَهُ فَهُلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٨﴾

إِنَّمَا تَوَلَّ أَفْقُلَاءَ إِذْ نُكَلِّمُ عَلَى سَوَاعِدِ
أَدْرِيَتْ أَقْرَبِيْبِ أَمْ بَعِيدِيْمَا لَوْعَدُونَ ﴿١٩﴾

إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهَرَ مِنْ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا
تَكْتُمُونَ ﴿٢٠﴾

وَإِنَّ أَذْرِي لَعَلَّهُ فِتْنَةً لَّكُمْ وَمَتَّعْ إِلَيْهِنِ ﴿٢١﴾

kō kuma don jin dādī, zuwa ga wani dan lōkaci.”

112. Ya ce, “Yā Ubangiji! Ka yi hukunci da gaskiya. Kuma Ubangi-jinmu Mai rahama ne Wanda ake nēman taimako a kan abin da kuke siffantāwa.”

فَلَرَبِّ أَحْكُمْ بِالْحَقِّ وَرَبُّنَا الْرَّحْمَنُ
الْمُسْتَعَنُ عَلَى مَا يَصِفُونَ ﴿١٦﴾

SŪRATUL HAJJ

سُورَةُ الْحَجَّ

Tanā karantar da yadda ake tsarkake akīda daga al'ādu, kuma a tsare ta daga gare su, kada a cūfanya ta da su.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Yā ku mutāne! Ku bi Ubangi-jinku da taķawa. Lalle ne girgizar⁽¹⁾ kasa ta tsayuwār Sa'a wata aba ce mai girma.

2. A rānar da kuke ganin ta du-kan mai shāyar da māma tanā sha-gala daga abin da ta shāyar, kuma dukan mai ciki tanā haihuwar cikin-ta, kuma kanā ganin mutāne sunā māsu māyē alhāli kuwa su bā māsu māye ba, amma azābar Allah ce mai tsanani.

يَا إِيَّاهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ إِذَا زَلَّتَهُ
السَّاعَةُ شَنِئُ عَظِيمٌ ﴿١﴾

يَوْمَ تَرَوْنَهَا تَذَهَّلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا
أَرَضَعَتْ وَقَضَعَ كُلُّ ذَاتٍ حَمِيلٍ حَمِيلَهَا
وَتَرَى النَّاسَ سُكَّرَى وَمَا هُمْ بِسُكَّرٍ
وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ ﴿٢﴾

(1) Addīni tsantsa shī ne ke sanya kafa ta yi tsayi da kyau. Idan an cūfanya addīni da wasu abūbuwa na bidi'a kō al'ādu, to, kafa bā ta iya tsayi balle ma a lōkacin girgizar kasa ta tsayin Sa'a.

3. Akwai daga mutāne⁽¹⁾ wanda yake yin musu ga sha'anin Allah bā da wani ilmi ba, kuma yanā biyar kōwane Shaidan mai taurin kai.

4. An wajabta masa cēwa wanda ya jibince shi, to, lalle ne sai ya batar da shi, kuma ya shiryar da shi zuwa ga azābar sa'ir.

5. Ya ku mutāne! Idan kun kassance a cikin shakka a Tāshin Kiyāma, to, lalle ne Mū, Mun halitta ku daga turbaya, sa'an nan kuma daga gudājin jini, sa'an nan kuma daga tsōka wadda ake halittāwa, da wadda ba a halittawa dōmin Mu bayyana muku. Kuma Munā tabbatar da abin da Muke so a cikin mahaifa zuwa ga wani ajali ambatacce, sa'an nan kuma Munā fitar da ku kunā jārīri, sa'an nan kuma dōmin ku kai ga cikar karfinku. Kuma daga gare ku akwai wanda ke mutuwa, kuma daga gare ku akwai wanda ake mayarwa zuwa ga mafi kasfancin rāyuwa dōmin kada ya san kōme a bāyan ya sani. Kuma kanā ganin kasa shiru, sa'an nan idan Muka saukar da ruwa a kanta, sai ta giringiza kuma ta kumbura, kuma ta tsirar da tsiri daga kōwane nau'i mai ban sha'awa.

6. Wancan ne, dōmin lalle Allah Shi ne Gaskiya, kuma lalle ne Shi Yake rāyar da matattu, kuma lalle Shi Mai ikon yi ne a kan kōme.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ
وَيَسْعِي كُلَّ شَيْطَانٍ مَرِيدٍ ﴿٦﴾

كُتِبَ عَلَيْهِ أَنَّهُ دَمَنْ تَوْلَاهُ فَأَنَّهُ
يُضْلَلُهُ وَيَهْدِيهِ إِلَى عَذَابِ السَّعَيْرِ ﴿٧﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مَّا
الْبَعْثَ فِي أَنَا خَلَقْتُكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ
مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِنْ مُضْغَةٍ
مُخْلَقَةٍ وَغَيْرُ مُخْلَقَةٍ لَتَبْيَانِ لَكُمْ وَقُرْ
فِي الْأَرْحَامِ مَا شَاءَ إِلَى أَجْلٍ مُسَمَّى ثُمَّ
نُخْرِجُكُمْ طَفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أُشْدَى كُمْ
وَمِنْكُمْ مَنْ يُوقَنُ بِمَا مِنْ يُرَدُّ إِلَى
أَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْلَا يَعْلَمَ مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ
شَيْئًا وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا
عَلَيْهَا الْمَاءَ أَهْتَرَتْ وَرَبَتْ وَأَنْبَتَتْ مِنْ
كُلِّ زَقْعَنْ بَهِيجٌ ﴿٨﴾

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحُقُوقُ وَأَنَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسَنَ وَأَنَّهُ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَبِيرٌ ﴿٩﴾

(1) An raba mutāne a game da addīni kashi huđu, sa'an nan ya fāra da kashi na farko, mafi yawa daga cikin sauran kasūwan, watau kashin wāwāye māsu biyar Shaidan ga al'ādu da son zūciyoyi su bar hukunce-hukuncen Allah.

7. Kuma lalle ne Sa'ar Tāshin Kiyāma mai zuwa ce, bābu shakka a cikinta, kuma lalle ne Allah Yanā tāyar da wadanda suke a cikin kaburbura.

8. Kuma daga mutāne akwai mai yin musu⁽¹⁾ ga Allah bā da wani ilmi ba, kuma bā da wata shiriya ba, kuma bā da wani littāfi mai haskakāwa ba.

9. Yanā mai karkatar da sāshensa dōmin ya batar (da wasu) daga tafarkin Allah! Yanā da wani wulākanci a dūniya, kuma Munā dandana masa azābar gōbara a Rānar Kiyāma.

10. (A ce masa) “Wangan azāba saboda abin da hannayenka biyu suka gabatar ne, kuma lalle ne Allah bai zama Mai zālunci ga bāyin-Sa ba.”

11. Kuma daga mutāne akwai mai bauta⁽²⁾ wa Allah a kan wani gefe. Sa'an nan idan wani alhēri ya sāme shi, sai ya natsu da shi, kuma idan wata fitina ta sāme shi, sai ya jūya bāya a kan fuskarsa. Yā yi hasārar dūniya da Lāhira. Waccan ita ce hasāra bayyananna.

12. Yanā kirān, baicin Allah, abin da bā ya cūtarsa da abin da bā ya amfāninsa! Waccan ita ce bata mai nīsa.

13. Yanā kirān wanda yake lalle cūtarwarsa ce mafī kusa daga amfā-

وَإِنَّ الْسَّاعَةَ إِذَا يُرِيكُ فِيهَا وَأَنَّ اللَّهَ
يَعْثُثُ مِنِ الْقُبُورِ ﴿٧﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَدِّلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا
هُدًى وَلَا كِتَابٌ مُّنِيرٌ ﴿٨﴾

ثَافِ عَطْفِهِ لِيُصْلَلَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُ فِي الدُّنْيَا
خَرَقَ وَنُذِيقَهُ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ عَذَابُ الْحَقِيقِ ﴿٩﴾

ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ يَدَكَ وَإِنَّ اللَّهَ لَيَسِّرُ
لِلْعَيْدِ ﴿١٠﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرَفٍ فَإِنْ
أَصَابَهُ وَحْيٌ أَطْمَانَ بِهِ وَإِنْ أَصَابَتْهُ
فِتْنَةٌ أَنْقَلَبَ عَلَى وَجْهِهِ حَسِيرًا
وَالآخِرَةُ ذَلِكَ هُوَ الْحُسْنَانُ الْمُبِينُ ﴿١١﴾

يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُ وَمَا لَا
يَنْفَعُهُ وَذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ﴿١٢﴾

يَدْعُوا الْمَنَضِرَهُ أَقْرَبُ مِنْ نَفْعِهِ لِيَسَّ

(1) Kashi na biyu shi ne mūgun malami ko Shaidan mai kōkarin batar da mabiyansa wāwāye.

(2) Kashi na uku shi ne munāfiki mai shiga addīni da biyu.

الْمَوْلَى وَلِيُّسْ الْعَشِيرُ ﴿١٣﴾

ninsa! Lalle ne, tir da shi ya zama majibinci, kuma tir da ya zama abokin zama!

14. Lalle ne Allah Yanā shigar da wafanda suka yi īmāni⁽¹⁾ kuma suka aikata ayyukan kwarai a cikin gidājen Aljanna, koramu na gudāna daga karkashinsu. Lalle ne Allah Yanā aikata abin da Yake nufi.

15. Wanda ya kasance yanā zaton cēwa Allah bā zai taimake shi⁽²⁾ ba a cikin dūniya da Lāhira, to, sai ya mīka wata igiya zuwa sama, sa'an nan kuma ya yanke ta, sa'an nan ya dūba. Shin, ko lalle kaidinsa zai gusar da abin da yake ji na takaici?

16. Kuma kamar haka Muka saukar da shi (Alkur'āni) yanā āyōyi bayyanannu. Kuma lalle ne, Allah Yanā shiryar da wanda Yake nufi.

17. Lalle ne wafanda suka yi īmāni da wafanda suka tūba⁽³⁾ (Yahūdu) da wafanda suka karkace (Saba'āwa) da Nasāra da Majūsāwa da wafanda suka yi shirka,

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا أَنَّهُمْ لَمَّا كَانُوا إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ﴿١٤﴾

مَنْ كَانَ يَظْلِمُ أَنَّ لَنْ يَصُورُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فَلَيَمْدُدْ سَبِّيلًا إِلَى السَّمَاءِ ثُمَّ يُقْطَعَ فَلَيَنْظُرْ هَلْ يُذْهِبَ كَيْدُهُ وَمَا يَغْطِي ﴿١٥﴾

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكُمْ بَيِّنَاتٍ وَأَنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يُرِيدُ ﴿١٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِرِينَ وَالنَّصَارَى وَالْمَجْوُسَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا وَإِنَّ اللَّهَ يَعْصِلُ بَيْتَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴿١٧﴾

(1) Kashi na hudu sū ne mūminai wafanda suke tsōron Allah, su tsaya a inda Ya tsayar da su. Su ne mafī karancin kashi ga uku na farko.

(2) Wanda yake zaton Allah bā zai taimaki Annabinsa ba, kuma yanā jin hushin Allah Ya zābi Muhammadu da Annabci, to, sai ya mutu da hushinsa, kuma ya yi dukun kadin da yake so ya yi. Allah bā zai fāsa abin da Ya yi nufi ba a game da Annabinsa, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi.

(3) Anā ce wa Yahūdāwa "wafanda suka tūba" dōmin sun sābā wa maganar Annabinsu, Mūsā, wanda ya ce wa Allah, "Mun tūba zuwa gare Ka." Saba'āwa, su ne māsu bauta wa malā'iku daga cikin Lārabāwa ko Yahūdāwa. Nasāra, sū ne wafanda suka bi Annabi Isa'Dan Maryamu, amincin Allah ya tabbata a gare shi. Majūsāwa, sū ne māsu bautā wa wuta da irin addinin Fārisa. Māsu shirki, su ne māsu bauta wa gumāka kō aljannu kō wafansu mutāne, wātau irin addinin Lārabāwa na lōkacin Jāhiliyya da irin bautar da wafansu Musulmi ke yi wa waliiyyai a yanzu.

lalle ne Allah Yanā yin hukunci a tsakāninsu a Ranār Kiyāma. Lalle ne Allah Mahalarci ne a kan dukan kōme.

18. Ashe, ba ka gani ba, lalle Allah, wanda yake a cikin sammai da wanda yake a cikin kasa yanā yin sujada a gare Shi, da kuma rāna da watā da taurāri da duwātsu da itāce da dabbōbi, da kuma māsu yawa daga mutāne? Kuma wadansu māsu yawa azāba tā tabbata a kansu. Kuma wanda Allah Ya wulākantar, to, bā ya da wani mai girmamāwa. Kuma Lalle ne Allah Yanā aikata abin da Yake so.

19. Wadannan fungiyoyi biyu⁽¹⁾ ne māsu husūma, sun yi husūma ga sha'anin Ubangijinsu. To, wadanda suka kāfirta an yanka musu wadansu tufāfi daga wata irin wuta, anā zuba tafasasshen ruwa daga bisa kāwunansu.

20. Da shī ake narkar da abin da yake a cikin cikunansu da fātun jikinsu.

21. Kuma sunā da wadansu gwalmōmin dūka na bākin karfe.

22. A kōyaushe suka yi nufin fita daga gare ta, daga bākin ciki, sai a mayar da su a cikinta, (a ce musu) "Ku dandani azābar gōbara."

23. Lalle ne, Allah Yana shigar da wadanda suka yi īmāni kuma

إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١٨﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ وَمَنْ فِي السَّمَاوَاتِ
وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالقَمَرُ
وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالْوَادِبُ
وَكَثِيرٌ مِّنَ النَّاسِ وَكَثِيرٌ حَقًّا عَنْهُهُ الْعَذَابُ
وَمَنْ يُهِنَّ إِنَّ اللَّهَ فَعَلُوهُ مِنْ مُّكَبِّرِ إِنَّ اللَّهَ
يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴿١٩﴾

* هَذَا إِنَّ خَصْمَانِ أَخْصَمُوا فِي رَبِّهِمْ
فَالَّذِينَ كَفَرُوا قُطِعَتْ لَهُمْ شَيَاءٌ مِّنْ
نَّارٍ يُصَبَّ مِنْ فَوْقِ رُءُوسِهِمْ الْحَمِيمُ ﴿٢٠﴾

يُصَهِّرُهُمْ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجَنُودُ ﴿٢١﴾

وَلَهُمْ مَقَامٌ مِّنْ حَدِيدٍ ﴿٢٢﴾

كُلَّمَا أَرَدُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ عَزِيزٍ
أُعْيَدُوا فِيهَا وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَقِيقَةِ ﴿٢٣﴾

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا

(1) Kuma ya kasa mutāne fungiya biyu, fungiyar farko sū ne māsu bin addinin gaskiya, fungiya ta biyu sū ne māsu karkacē wa addinin gaskiya, kamar kasūsuwa uku na farko. A kō da yaushe akwai husūma a tsakānin fungiyoyin biyu. Sa'an nan ya ambaci sakamakon fungiyar karya ta farkon,

suka aikata ayyukan kwarai a cikin gidājen Aljanna, koramu sunā gu-dāna daga karkashinsu, anā Kawāta su, a cikinsu, da wadansu mundāye na zīnāri da lu'u-lu'u. Kuma tafā-finsu a cikinsu alharīni ne.⁽¹⁾

24. Kuma an shiryar da su zu-wa ga mai kyau na zance, kuma an shiryar da su zuwa ga hanyar Wanda ake gode wa.

25. Lalle ne wadanda suka kāfir-ta kuma suka taushe (mutāne) daga hanyar Allah da masallaci mai al-farma wanda Muka sanya shi ga mutāne alhāli kuwa mazauni a ciki da bañkuye daidai suke, kuma wan-da ya yi nufin karkatar⁽²⁾ da gas-kiya a cikinsa da zālunci, zā Mu-dandana masa daga wata azāba mai raðadi.

26. Kuma a lōkacin da Muka iyākance⁽³⁾ wa Ibrāhim wurin Da-kin (Muka ce masa), "Kada ka hada kōme da Ni ga bauta, kuma ka tsarkake DākiNa, dōmin māsu dā-wāfi da māsu tsayuwa da māsu ruku'u da māsu sujada.

27. "Kuma ka yi yēkuwa ga mu-tāne da wajabcin Hajji, su je maka suna māsu tafiya da kafāfu da kuma a kan kōwane madfankwarin rāku-mi māsu zuwa daga kōwane rango mai zurfi.

(1) Sakamakon fungiya ta gaskiya, wātau muminai.

(2) Ilhādi, shī ne yin ibāda bā yadda Allah Ya yi umurni da a yi ta ba. Wanda ya yi nufin karkatar da gaskiyar ibāda a cikin hurumin Makka, Allah zai yi masa azāba mai tsanani, balle fa a ce mutum ya aikata. Saboda haka yanā wajaba ga mai nufin zuwa Hajji ya kōyi yadda ake yin ibāda kāfin ya tafi Makka dōmin kada ya jāwo wa kansa halaka.

(3) Allah Ya nūna wa Ibrāhīm iyākar Dākin Ka'aba da iska, sa'an nan ya fāra gina shi, kuma Ya nuna masa iyākōkin Hurumin Makka, ya sanya alāmōmi.

الصَّلَاةِ حَتَّى تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَرُ
يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ
وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ﴿١٦﴾

وَهُدُوْفٌ إِلَى الْطَّيْبِ مِنَ الْقَوْلِ وَهُدُوْفٌ إِلَى
صَرَاطِ الْحَيْدَرِ ﴿١٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَأَصْبَدُونَ عَنْ سَبِيلِ
اللَّهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِي جَعَلْنَاهُ
لِلنَّاسِ سَوَاءً الْعَكْفُ فِيهِ وَالْوَادِيَ وَمَنْ
بِرِّدْ فِيهِ بِإِلَحَامِ يُظْلِمُ نُذْقَهُ مَنْ
عَذَابِ الْيَرِ ﴿١٨﴾

وَذَبَّوْنَ لِإِبْرَاهِيمَ مَكَانَ الْبَيْتِ أَنَّ
لَا شَرِيكَ لِي شَيْئًا وَطَهَرَ بَيْتَيِّ لِلظَّالَمِينَ
وَالْقَابِيْسِينَ وَالرُّكَّعَ السُّجُودِ ﴿١٩﴾

وَأَذَنَ فِي النَّاسِ يَأْتِيَ الْحَجَّ يَأْتُوكَ رَجَالًا وَعَالَى
كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجَّ
عَمِيقٍ ﴿٢٠﴾

28. "Dōmin su halarci abubūwan amfāni a gare su, kuma su ambāci sunan Allah a cikin 'yan kwānuka sanannu, sabōda abin da Ya azurta su da shi daga dabbōbin jin dādī. Sai ku ci daga gare su, kuma ku ciyar da matsattse mataauci.

29. "Sa'an nan kuma sai su kāre ibādarsu da gusar da kazanta, kuma sai su cika alkawuransu, kuma sai su yi dawāfi (sunā gēwaya) ga Dākin nan 'yantacce."

30. Wancan ne. Kuma wanda ya girmama hukunce-hukuncen Allah, to, shī ne mafīfīci a gare shi, a wurin Ubangijinsa. Kuma an halatta muku dabbōbin ni'ima,⁽¹⁾ fāce abin da ake karantāwa a kanku. Sabōda haka ku nīsanci kazanta daga gu-māka, kuma ku nīsanci kazanta daga shaidar zur.

31. Kuna māsu tsayuwa ga gas-kiya dōmin Allah, ba māsu yin shirka da Shi ba. Kuma wanda ya yi shirka da Allah, to, yanā kamar abin da ya fādo daga sama, sa'an nan tsuntsāye su cafe shi, ko iska ta fāda da shi a cikin wani wuri mai nīsa.

32. Wancan ne. Kuma wanda ya girmama ibādōdin Allah, to, lalle ne ita (girmamāwar) tanā daga ayyukan zukāta na ibāda.

لِيَشْهَدُ وَأَمْتَنِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا سَمَاءُ
اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَعْلُومَاتٍ عَلَىٰ مَارِزَقَهُمْ
مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَمِ فَكُلُّوْمَنَهَا
وَأَطْعِمُوا الْبَاسِ الْفَقِيرَ ﴿٦﴾

ثُرَدَ لِيَقْضُوا فَتَهُمْ رِيْلُوْفَانْدُورَهُمْ
وَلِيَطَوْهُوْأِيَالْبَيْتَ الْعَتِيقِ ﴿٧﴾

ذَلِكَ وَمَنْ يُعَظِّمْ حُرْمَتَ اللَّهِ وَهُوَ
خَيْرُهُ وَعِنْدَهُ يَرِيَهُ وَأَحْلَتْ لَكُمْ
الْأَنْعَمُ إِلَامَيْتَلَ عَيْنَكُمْ فَاجْتَنِبُوا
الْرِّحْسَ مِنْ الْأَوْثَنِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الرُّورِ ﴿٨﴾

حُنْفَاءَ لِلَّهِ عَيْنَ شُرِيكِينَ بِهِ وَمَنْ يُشَرِّكُ بِاللَّهِ
فَكَانَآخَرَنَ الْسَّمَاءَ فَتَحْظُفُهُ الظَّلَيْرُ
أَوْ تَهُوِي بِهِ الْرِّجْحُ فِي مَكَانٍ سَجِيقِ ﴿٩﴾

ذَلِكَ وَمَنْ يُعَظِّمْ شَعَرَيْرَ اللَّهِ فِيَاهَا مِنْ تَقْوَىٰ
الْقُلُوبِ ﴿١٠﴾

(1) Dabbōbin ni'ima, sū ne rākumai da shānu da tumāki da awāki. An halatta cinsu sai wadanda suka mutu a gabānin a yanka. Kuma shaidar zur kamar bauta wa gumāka take wajen sabbaba azāba, dōmin anā halattar da haramtār da halat game da ita.

33. Kuna da wafansu abūbuwan amfāni⁽¹⁾ a cikinta (dabbar hadaya) har ya zuwa ga wani ajali ambatcce, sa'an nan kuma wurin halattā ta zuwa ga Dākin 'yantacce ne.

34. Kuma ga kōwace al'umma Mun sanya ibādar yanka, dōmin su ambaci sūnan Allah a kan abin da Ya arzūta su da shi daga dabbōbin ni'ima. Sa'an nan kuma Abin bau-tawarku Abin bautawa ne Gu-da, sai ku sallama Masa. Kuma ka yi bushāra ga māsu fankantar da kai.

35. Wafanda suke idan an ambaci Allah sai zukātansu su firgita, da māsu haķuri a kan abin da ya sāme su, da māsu tsayar da salla, kuma sunā ciyarwa daga abin da Muka arzūta su.⁽²⁾

36. Kuma rākuman, Mun sanya su a gare ku, a ibādōdin Allah. Kunā da wani alhēri babba a cikinsu. Sai ku ambaci sūnan Allah a kansu sunā tsaye⁽³⁾ a kan kafāfu uku. Sa'an nan idan sasanninsu suka fādī, to, ku ci daga gare su, kuma ku ciyar da mai wadar zūci da mai bara. Kamar haka Muka hōre muku su, tsammāninku, kunā gōdēwa.

(1) Anā amfāni da dabbar hadaya wajen hawa sabōda larūra da shan nōno har a kai ga wurin sōke ta. Anā sōke hadaya a cikin hurumin Makka.

(2) Wafannan sū ne siffōfin māsu faskantar da kai, watau māsu tawālī'u. Zukātansu na firgita idan an ambaci Allah, su ga kamar sunā ganin Sa, a gaba gare su, sabōda haka sai su ji sauķin haķuri ga daukar masifa, kuma su tsayar da salla da sauran ibādōdi na jiki, kuma su bāyar da zakka da sauran ibādōdin dūkiya.

(3) Wannan yanā nūna yadda ake sūkar rākuma sunā tsaye a kan kafāfu uku, a daure guda bāyan an lanķwasa guiwarta an daure sama. Anā ambatar sūnan Allah kuma a yi kabbara a lōkacīn sūkar a masōkar zūciyarta. Anā sukar shānu kuma anā yankansu. Anā yankan tumāki da awaki kawai. Anā yanka sauran dabbōbi da tsuntsaye kawai.

لَكُمْ فِيهَا مَنْتَعِنُ إِلَى أَجَلٍ مُّسَمٍّ لَّوْ تَحْمِلُهَا
إِلَى الْبَيْتِ الْعَيْقِ ﴿٦﴾

وَلَكُلُّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مِنْكُمْ كَائِنَاتٌ كُرُوا
أَسْمَ اللَّهِ عَلَى مَارِزَقَهُمْ مِّنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَمِ
فَإِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَلَهُ دَأْسِلُمُ وَأَبْشِرُ
الْمُحْكَمَاتِ ﴿٧﴾

الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجَلَتْ قُلُوبُهُمْ
وَالصَّابِرِينَ عَلَى مَا أَصَابَهُمْ وَالْمُقِيمِينَ
الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ نِفَاقُهُمْ ﴿٨﴾

وَالْبَدْنَ جَعَنَتْهَا لَكُمْ مِنْ شَعِيرِ اللَّهِ لَكُمْ
فِيهَا حِيرَةٌ فَاذْكُرُوا أَسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا صَوَافِ
فَإِذَا وَجَبَتْ جُنُوبُهَا فَكُلُّو مِنْهَا وَاطْعُمُوا
الْقَانِعَ وَالْمَعْرِجَ كَذَلِكَ سَخَنَهَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ
شَكُونَ ﴿٩﴾

37. Nāmōminsu bā za su sāmi Allah ba, haka jinainansu, amma takawa daga gare ku tanā sāmun Sa. Kamar haka Ya hōre su sabōda ku, dōmin ku girmama Allah sabōda shiriyar da Ya yi muku. Kuma ka yi bushāra ga māsu kyautata yi.

38. Lalle ne, Allah Yanā yin fada⁽¹⁾ sabōda wadanda suka yi īmāni. Lalle ne Allah bā Ya son dukan mayaudari, mai yawan kāfirci.

39. An yi izni ga wadanda ake yākar su da cēwa lalle an zālunce su, kuma lalle ne Allah, hakīka, Mai īkon yi ne a kan taimakonsu.

40. Wadanda aka fitar daga gidajensu bā da wani hakki ba fāce sunā cēwa, “Ubangijinmu Allah ne.” Kuma ba dōmin tunkudēwar Allah ga mutāne ba, sāshensu da sāshe, hakīka, dā an rūsa sau-ma’ō’in (Ruhbānāwa) da majāmi’ō’in Nasāra da gidājen ibādar Yahūdu da masallatai wadanda ake ambatar Allah a cikinsu da yawa. Kuma lalle, hakīka, Allah Yanā taimakon wanda yake taimakon Sa. Lalle Allah ne, hakīka, Mai karfi, Mabuwāyi.

41. Wadanda suke idan Muka bā su īko a cikin kasa, sai su tsai da sella, kuma su bayar da zakka kuma su yi umurni da abin da aka

لَنْ يَنَالَ اللَّهُ لُؤْمَهَا وَلَمَأْهَهَا وَلَكِنْ يَنَالُهُ
الشَّقْوَى مِنْكُمْ كَذَلِكَ سَخَرَهَا الْكُفَّارُ
اللَّهُ عَلَىٰ مَا هَدَىٰ نَعْمَلُ وَبَشَّرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٧﴾

* إِنَّ اللَّهَ يُدَافِعُ عَنِ الظَّالِمِينَ إِمَّا مُنْتَهِيَّا لَهُ الْأَمْرُ
يُحِبُّ كُلُّ حَوَّانٍ كَفُورٌ ﴿٢٨﴾

أُذْنَ لِلَّذِينَ يُقْتَلُونَ بِأَنَّهُمْ طَامِنُوا إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ
نَصْرِهِ هُنَّ لَقِيدُرُونَ ﴿٣٩﴾

الَّذِينَ أَخْرِجُوا مِنْ دِيْرِهِمْ بِغَيْرِ حِقٍّ إِلَّا
أَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللَّهُ وَلَوْلَا دَفَعَ اللَّهُ
النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِعَصْبَرَةٍ لَهُمْ مَاتَ صَوَاعِدُ
وَبَيْعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذْكُرُ فِيهَا
أَسْمَ اللَّهِ كَثِيرًا وَلَيَسْتَرَنَّ اللَّهُ مَنْ
يَنْصُرُهُ وَإِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٤٠﴾

الَّذِينَ إِنْ مَكَثُوهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا
الصَّلَاوَةَ وَأَنُوا الرَّكْعَةَ وَأَمْرُوا بِالْمَعْرُوفِ

(1) Allah Yā yi alkawarin kāre wanda yake aiki da takawa dōminSa. Yanā tunkude masa makiyansa, Ya yi masa fada.

sani,⁽¹⁾ kuma su hana daga abin da ba a sani ba. Kuma âkibar al'amura ga Allah take.

42. Kuma idan sun karyata ka, to, lalle, hafīka, mutānen Nūhu da Adāwa da Samūdawa, sun karyata a gabaninsu.

43. Da mutānen Ibrāhim da mutānen Lūdu.

44. Da māsu Madyana, kuma an karyata Mūsā. Sai Na jinkirta wa kāfirān, sa'an nan kuma Na kāma su. To, yāya musūNa (gare su) ya kasance?

45. Sa'an nan da yawa daga al-karya, Muka halaka ta, alhāli kuwa tanā mai zalūnci, sai ta zama fādad-dā a kan rassanta, da yawa daga rījiya wadda aka wōfintar, da kuma gidājen sarauta madaukaka.

46. Shin, to, ba su yi tafiya ba a cikin kasa, dōmin zukāta wadanda zā su yi hankali da su da kunnuwa da za su yi saurāre da su su kasance a gare su? Dōmin lalle ne idānun ba su makanta, amma zukāta wadanda ke a cikin kirāza sū ke makanta.

47. Kuma sunā nēman ka yi gag-gāwa da azāba, alhāli kuwa Allah bā zai sāba wa'adinSa ba, kuma lalle ne, yini⁽²⁾ daya a wurin

وَنَهَا عَنِ الْمُنْكَرِ وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ﴿٤١﴾

وَإِن يُكَدِّرُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ قَبْلَهُمْ

قَوْمٌ نُوحٌ وَعَادٌ وَثَمُودٌ ﴿٤٣﴾

وَقَوْمٌ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمٌ لُوطٌ ﴿٤٤﴾

وَأَصْحَابُ مَدْيَنَ وَكُذَّبَ مُوسَى فَأَمْلَأَتْ
لِلْكَفَّارِنَ شَمَّاً أَخْذَنَهُمْ فَكَيْفَ كَانَ تَكْبِيرُ ﴿٤٥﴾

فَكَلَّا إِنْ مَنْ قَرِيبٌ أَهْلَكَتْهَا وَهِيَ
ظَالِمَةٌ فَهِيَ خَاوِيَّةٌ عَلَى عُرُوشَهَا وَهِيَ
مُعَذَّلَةٌ وَقَصْرٌ مُشِيدٌ ﴿٤٦﴾

أَفَمَنْ يَسِيرُ وَفِي الْأَرْضِ فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ
يَعْقِلُونَ بِهَا أَوْ إِذَا نُسْمَعُونَ بِهَا
فَإِنَّهَا لَا تَغْمِي الْأَبْصَرَ وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ
الَّتِي فِي الْأَصْدُورِ ﴿٤٧﴾

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ
وَعْدَهُ وَإِذَا يَوْمًا عِنْدَ رِبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ

(1) Abin da aka sani daga shar'ia watau shī ne alhēri, kuma abin da ba a sani ba ga shari'a watau sharri wanda Allah bā Ya so, akasin alhēri. Tsayar da ayyukan alhēri ba zai isa ba sai anā yin wa'azi ga mutāne a umarce su da yin alhēri kuma a hana su daga aikata sharri.

(2) Allah bā Ya sāba wa'adinSa. Dadēwar rashin saukar azāba, bā sābāwar wa'adi ba ne, ajalin azābar ne bai zo ba. Dōmin yini guda a wurin Allah daidai yake da shēkara dubu na shēkarun dūniya. Sabōda haka kwana guda daidai yake da shēkara dubu biyu. Sabōda haka Sa'a guda ta Allah na daidai da shēkara tamānin da uku da wata huđu.

Ubangijinka kamar shēkara dubu yake daga abin da kuke fidāyāwa.

48. Kuma da yawa daga alkarya, Na yi jinkirin azāba gare ta (da laifinta) sa'an nan Na kāma ta, kuma zuwa gare Ni makōma take.

49. Ka ce, “Ya ku mutāne! Ni wani mai gargadī ne kawai zuwa gare ku, mai bayyanāwa.”

50. To, wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyuka na kwarai, sunā da gāfara da arziki na karimci.

51. Kuma wadanda suka yi aikin bātāwa a cikin āyōyinMu, sunā māsu gajiyarwa, wadancan 'yan Jāhīm ne.

52. Kuma ba Mu aika wani manzo ba a gabāninka, kuma ba Mu umurci wani Annabi ba, fāce idan ya yi būri,⁽¹⁾ sai Shaidan ya jēfa (wani abu) a cikin būrinsa, sa'an nan Allah Ya shāfe abin da Shaidan ke jēfāwa. Sa'an nan kuma Allah Ya kyautata āyōyinSa. Kuma Allah Masani ne, Mai hikima.

53. Dōmin Ya sanya abin da Shaidan ke jēfāwa ya zama fitina ga wadanda a cikin Zukātansu akwai cūta, da māsu kēkasassun Zukātansu. Kuma lalle ne azzālumai, hañķa, sunā a cikin sābāni mai nisa.

(1) Annabāwa sukan yi wahami ga tunāninsu, su yi zaton wani abu daidai ne alhāli kuwa a wurin Allah bā haka Yake nufi ba. A kan wannan, sai shakka ta shiga wāwā a kansu, amma wanda ke da īmāni, to, bā zai rikice ba, sabōda wannan kuskure, dōmin Allah bā Ya barin su a kansa, sai Ya gyāra abin da ke ciki na wahami. Misāli Kissar Yūnusu, da kissar Annabi a cikin Suratu Abasa, da kissar Ibrāhim wajen jāyayya da malā'ikun da aka aika zuwa alkaryoyin mutānen Lūdu.

مِمَّا تَعْدُونَ ﴿٤٩﴾

وَكَانُوا مِنْ قَرِيبَةِ أَمَّيَّتُ لَهَا وَهِيَ طَالِمَةٌ
لَمْ يَأْخُذْنَهَا وَإِلَى الْمَصِيرِ ﴿٥٠﴾

قُلْ يَاهُكُمْ إِنَّمَا أَنْكُنُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٥١﴾

فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٥٢﴾

وَالَّذِينَ سَعَوْفَاءِ إِنَّمَا مُعَذِّبُ جَنَّزِينَ
أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّمِ ﴿٥٣﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ
إِلَّا إِذَا تَمَّتِ الْفَلْقُ الشَّيْطَانُ فِي أَمْبِيَّتِهِ
فَيَنْسَخُ اللَّهُ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فَرُؤْيَا حَكَمَ
اللَّهُ أَعْلَمُ وَاللَّهُ عَلَيْهِ حِكْمَةٌ ﴿٥٤﴾

لِيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فَشَرَّهُ لِلَّذِينَ فِي
قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْفَاسِدَةُ قُلُوبُهُمْ فَلَمَّا
أَظْلَمُمْهُمْ لَفِي شَقَاقٍ بَعَدَهُ

54. Kuma dōmin wadanda aka bai wa ilmi su sani lalle shi ne gaskiya daga Ubangijinka dōmin su yi īmāni da shi sabōda zukātansu su natsu gare Shi. Kuma lalle ne Allah, hafīka, Mai shiryar da wadanda suka yi īmāni ne zuwa ga hanya madaidaiciya.

55. Kuma wadanda suka kāfirta bā zā su gushe ba sunā a cikin shakka daga gare Shi, har Sa'a ta jē musu bisa ga abke, kō kuwa azābar wani yini bakarāre ta jē musu.

56. Mulki a rānar nan ga Allah yake, Yanā hukunci a tsakāninsu. To, wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, sunā a cikin gidājen Aljannar ni'ima.

57. Kuma wadanda suka kāfirta, kuma suka karyata, game da āyōyinMu, to, wadannan sunā da azāba mai wulākantarwa.

58. Kuma wadanda suka yi hijira a cikin tafarkin Allah, sa'an nan kuma aka kashe su, kō suka mutu, lalle ne, Allah Yanā arzūta su da arziki mai kyau. Kuma lalle ne Allah, hafīka, Shī ne Mafī alhērin māsu arzutāwa.

59. Lalle ne, Yanā shigar da su a wata mashiga wadda zā su yarda da ita. Kuma lalle ne Allah, hafīka Masani ne, Mai hakuri.

60. Wancan! Kuma wanda ya rāma azāba da misālin abin da aka yi masa, sa'an nan kuma aka zālunce shi, lalle ne, Allah Yanā taimakon sa. Lalle ne Allah, hafīka, Mai yāfēwa ne, Mai gāfara.

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ أَتُوا الْعِلْمَ أَنَّهُ الْحَقُّ
مِنْ رَبِّكَ فَيُؤْمِنُوا بِهِ فَتُخْبِتَ لَهُ
فُلُوبُهُمْ وَإِنَّ اللَّهَ لَهَاوَ الدَّرِيْنَ إِمَّا مُؤْمِنٌ إِلَى
صِرَاطِ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٣﴾

وَلَا يَرَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مَرْيَةٍ مِنْهُ حَتَّىٰ
تَأْتِيهِمُ الْسَّاعَةُ بَعْدَهُ أَوْ يَأْتِيهِمُ عَذَابٌ
يَوْمَ عِقَابٍ ﴿٥٤﴾

الْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ يَحْكُمُ بَيْنَهُنَّ
فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
فِي جَنَّتِ النَّعِيمِ ﴿٥٥﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
فَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِمَّٰتٍ ﴿٥٦﴾

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَيِّلِ اللَّهِ شَرَقُوتُلُواْ
أَوْ مَا قُلُواْ لَيَزَّقُهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا
وَإِنَّ اللَّهَ أَهْوَ خَيْرُ الرِّزْقِينَ ﴿٥٧﴾

لَيَدْخُلَنَّهُمْ مُدْخَلًا يَرْضَوْنَهُ وَإِنَّ
اللَّهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ ﴿٥٨﴾

* ذَلِكَ وَمَنْ عَاقَبَ يَمْثُلَ مَا عُوَقََ
بِهِ ثُمَّ تَغْرِيْهُ لَيَسْتُرَهُ اللَّهُ إِنَّ
اللَّهَ لَعَفُوٌ غَفُورٌ ﴿٥٩﴾

61. Wancan! Sabōda Allah Yanā shigar da dare a cikin yini, kuma Yanā shigar da yini a cikin dare, kuma lalle, Allah Mai jī ne, Mai gani.

62. Wancan! Sabōda lalle ne Allah, Shī ne Gaskiya, kuma lalle ne, abin da suke kira, waninSa, shi ne karya. Kuma lalle ne Allah, Shī ne Madaukaki, Mai girma.

63. Ashe, ba ka gani ba, lalle ne, Allah Yā saukar da ruwa⁽¹⁾ daga sama, sai kasa ta wāyi gari kōriya? Lalle Allah Mai tausasāwa ne, Mai kididdigewa.

64. Abin da ke a cikin sammai, da abin da ke a cikin kasa, Nasa ne, kuma lalle ne Allah, hañika, Shi ne Wadatacce, Gōdadde.

65. Shin ba ka gani ba, lalle ne Allah Ya hōre muku abin da yake a cikin kasa, kuma jirāge sunā gudāna a cikin tēku, da umurninSa kuma Yanā riķe sama dōmin kada ta fādī a kan kasa fāce da iznīnSa? Lalle ne Allah ga mutāne hañika, Mai tau-sayi ne, Mai jin kai.

66. Kuma Shī ne Wanda Ya rāya ku, sa'an nan kuma Yanā matar da ku, sa'an nan kuma Yanā rāyar da ku. Lalle mutum, hañika, mai kāfir-ci ne.

67. Ga kōwace al'umma Mun sanya wurin yanka, su ne māsu yin baiko gare Shi, sabōda haka, kada

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ يُولِحُ الْيَلَى النَّهَارِ
وَيُولِحُ النَّهَارِ فِي الْيَلِ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ
بِصَرٍ^{٦٦}

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا
يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَطَلُ وَأَنَّ اللَّهَ
هُوَ عَلَى الْكِبِيرِ^{٦٧}

الْمَرْتَنَانَ اللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَصَبَّ
الْأَرْضَ مُخْضَرَةً إِنَّ اللَّهَ أَطِيفُ حَيْرٍ^{٦٨}

لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ^{٦٩}

الْمَرْتَنَانَ اللَّهُ سَخَّرَ كُمَّ مَا فِي الْأَرْضِ
وَالْفَلَكَ تَجْرِي فِي الْبَخْرِ يَأْمُرُهُ وَيُمْسِكُ
السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَيْهِ يَأْدِلُهُ إِنَّ اللَّهَ
بِالْتَّائِسِ لَرُؤُوفٌ رَّحِيمٌ^{٧٠}

وَهُوَ الَّذِي أَحْيَا كُمَّا فُرِيَّمْتُ كُمُّا
بُحْيِيْكُمْ إِنَّ الْإِنْسَنَ لَكَفُورٌ^{٧١}

لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْكُمْ نَاسِكُوْهُ
فَلَا يُتَرْعَبُكُمْ فِي الْأَمْرِ وَأَدْعُ إِلَى رَبِّكُمْ

(1) Ya misalta Alkur'āni da ruwan gurgije. Kamar yadda ruwa ke sauva daga sama ya rāya kasā haka Alkur'āni yake sauva ya rāya zukāta.

su yi maka jāyayya a cikin al'amarin (hadaya). Kuma ka yi kira zuwa ga Ubangijinka, lalle kai, kana a kan shiriya madaidaiciya.

68. Kuma idan sun yi maka jidālli, sai ka ce, "Allah ne Mafī sani game da abin da kuke aikatāwa.

69. "Allah ne zai yi hukunci a tsakāninku, a Rānar Kiyāma, a cikin abin da kuka kasance a cikinsa kunā sāba wa jūna."

70. Ashe, ba ka sani ba, lalle ne Allah Yanā sanin abin da yake a cikin sama da fasa? Lalle ne wancan yanā cikin Littāfi, lalle wancan ga Allah mai sauķi ne.

71. Kuma sunā bautāwa, baicin Allah, abin da (Allah) bai saukar da wani dalili ba game da shi, kuma abin da bā su da wani ilmi game da shi, kuma bābu wani mai taimako ga azzālumai.

72. Kuma idan anā karanta āyōyinMu bayyanannu, a kansu, kanā sanin abin kyāma a cikin fuskōkin wadanda suka kāfirta, sunā kusa su yi danka ga wadanda ke kāratun āyōyinMu a kansu. Ka ce, "Shin to, in gaya muku abin da yake mafī sharri daga wannan? (Ita ce) Wuta. Allah Yā yi alkawarinta ga wadanda suka kāfirta. Kuma makōmarsu tā mūnana.

73. "Ya ku mutāne! An buga wani misāli, sai ku saurāra zuwa gare shi. Lalle ne wadanda kuke kira bai-cin Allah, bā zā su halitta kudā ba, kō da sun tāru gare shi, kuma idan kudā ya kwāce musu wani abu,

إِنَّكَ لَعَلَىٰ هُدًىٰ مُّسْتَقِبِيٰ ﴿١٧﴾

وَإِنْ جَهَدُوكُمْ فَقُلُّ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَ كُلِّ الْفِيهَمَةِ فِيمَا

كُلُّ شَفَاعَةٍ تَخْتَلِفُونَ ﴿١٩﴾

أَلَمْ تَقْرَأَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ إِنَّ ذَلِكَ فِي كِتَابٍ إِنَّ
ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٢٠﴾

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ
سُلْطَانًا وَمَا لَيْسَ لَهُ بِهِ عِلْمٌ وَمَا
لِظَلَامِيْرٍ مِّنْ نَصِيرٍ ﴿٢١﴾

وَإِذَا تُشَلِّيَ عَيْنَهُمْ إِنْتَأْتِنَّتِ تَعْرِفُ فِي
وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَمْنَكَرُ كَيْكَادُونَ
يَسْطُونَ بِالَّذِينَ يَتَلَوُنَ عَيْنَهُمْ إِنْتَنَّا فُ
أَقْأَيْتُكُمْ بِشَرِّ قِنْ ذَلِكُمُ الْأَثَارُ وَعَدَهَا اللَّهُ
الَّذِينَ كَفَرُوا وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٢٢﴾

يَتَأَكَّلُهَا النَّاسُ صُرِبَ مَثَلُ فَأَسْتَجِعُوْلَهُ
إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنْ
يَخْلُقُوا ذَبَابًا وَلَا جَمَعًا لَهُ وَإِنْ

bā zā su kubutar da shi ba daga gare shi. Mai nēma da wanda ake nēman gare shi sun raunana.”

74. Ba su kaddara wa Allah hakkin girmanSa ba. Lalle ne Allah, hakīka, Mai karfi ne, Mabuwāyi.

75. Allah nā zāben Manzanni daga malā'iku kuma daga mutāne.^(١) Lalle Allah, Mai jī ne, Mai gani.

76. Yanā sanin abin da ke gaba gare su da abin da ke bāyansu, kuma zuwa ga Allah ake mayar da al'amura.

77. Yā kū wafanda suka yi īmāni! Ku yi rukū'i, kuma ku yi sujada, kuma ku bauta wa Ubangijinku, kuma ku aikata alhēri, tsam-māninku, ku sami babban rabo.

78. Kuma ku yi jihādi a cikin (al'amarin) Allah, hakkin jihādin-Sa. Shī ne Ya zābe ku, alhāli kuwa bai sanya wani kunci^(٢) ba a kanku a cikin addini. Bisa fudurcēwar ubanku Ibrāhīm, shī ne ya yi muku sūna Musulmi^(٣) daga gabānin haka. Kuma a cikin wannan (Littāfi ya yi muku sūna Musulmi), dōmin Manzo ya kasance mai shaida a

يَسْلُبُهُمُ الْذِبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَنِدُهُ
مِنْهُ ضَعْفَ الظَّالِبِ وَالْمَظْلُوبُ ﴿٦٦﴾

مَا قَدَرُوا لِلَّهِ حَقًّا قَدْرِهِ إِنَّ اللَّهَ لَغَوِيٌ عَزِيزٌ ﴿٦٧﴾

اللَّهُ يَصْطَفِي مِنْ الْمَلَكَةِ رُسُلًا
وَمِنْ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٦٨﴾

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفُهُمْ
وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٦٩﴾

يَتَائِبُهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذْ كَعُوا وَسَجَدُوا
وَأَعْبُدُوا رَبَّكُمْ وَأَفْعَلُوا الْخَيْرَ
لَمَّا كُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٧٠﴾

وَجَهَدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جَهَادِهِ هُوَ
أَجْتَبَكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي
الَّذِينَ مِنْ حَرَجَ مَلَهَا إِيمَانُكُمْ إِنَّهُمْ هُوَ
سَمَّكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلِ وَهَذَا
لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ وَتَكُونُو
شَهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ فَأَقِمُوا الصَّلَاةَ وَاعْمَلُو

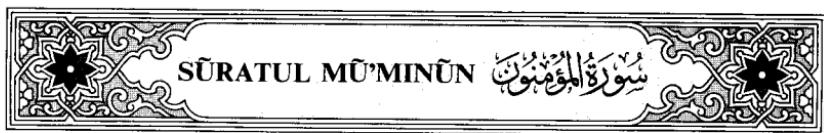
(1) Allah nā zaben Manzanni daga mutāne da malā'iku kawai. Sabō da haka bābu wani manzo da jinsin aljannu kō wani jinsi, kuma āyar Sūratul Ahzāb ta 40 tā nūna zāben nan ya kāre daga Annabi Muhammadu, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi. Duk wanda ya yi da'awar Allah Ya bā shi wani hukumci a bāyan Annabi Muhammadu, kō dā bai yi da'awar annabci ba, to, shī Dajjal ne, bā a bin sa.

(2) Bābu kunci a cikin Musulunci, duk inda aka fadī tsanani kuma an fadī yadda sauksi zai sāmu a kōwane hāli.

(3) Sharafin Musulunci ya zama a kan afidar Ibrāhīm wanda ya yi wa wannan al'umma sūna da Musulmi tun a zāmaninsa, kuma an ambaci wannan magana a cikin wannan Littāfi, wātau Alkur'āni, a cikin Sūrat Baķara āyā ta 128.

الْرَّحْمَةُ وَعَنِّصْمَوْا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَانَا كُفَّرُ فِي نَعْمَةِ
الْمَوْلَى وَنَعْمَةُ الْصَّيْرُ ﴿٦﴾

kanku, kū kuma ku kasance māsu shaida a kan mutāne. Sabōda haka ku tsayar da salla kuma ku bāyar da zakka, kuma ku amince da Allah, Shi ne Majibinciku. Sābōda haka mādalla da Shi Ya zama Majibinci, mādalla da Shi ya zama Mai taimako.

Tanā karantar da hafīkanin īmāni da ayyukan īmāni. īmāni ba ya cika sai da aiki.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1.. Lalle ne, Mūminai⁽¹⁾ sun sāmi babban rabo.

2. Wadanda suke a cikin sallarsu māsu tawāli'u ne.

3. Kuma wadanda suke, sū daga barin yasasshiyar magana, māsu kau da kai ne.

4. Kuma wadanda suke ga zakka māsu aikatāwa ne.

5. Kuma wadanda suke ga farjō-jinsu māsu tsarēwa ne.

قَدْ أَفْلَحَ اللَّهُمَّ الْمُؤْمِنَوْنَ ①

وَالَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَشِعُونَ ②

وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ الْلَّغْوِ مُعْرِضُونَ ③

وَالَّذِينَ هُمْ لِلرَّحْمَةِ فَاعْلَمُونَ ④

وَالَّذِينَ هُمْ لِرُوحِهِمْ حَفَظُونَ ⑤

(1) Muminai su ne wadanda suke da sifōfin da aka jeranta a cikin āyōyin da ke biye daga ta 2 zuwa ga ta 9.

6. Fâce a kan mâtan aurensu, kô kuwa abin da hannyaen dâmansu suka mallaka, to, lalle sû, bâ wadanda ake zargi ba ne.

7. Sabôda haka wanda ya nêmi abin da ke bâyan wancan, to, wadancan sû ne mâsu fëtarëwar haddi.

8. Kuma wadanda suke, sû ga amânôninsu da alkawarinsu mâsu tsarëwa ne.

9. Kuma da wadanda suke, sû a kan sallolinsu sunâ tsarëwa.

10. Wadannan, sû ne magâda.

11. Wadanda suke gâdon (Al-jannar) Firdausi,⁽¹⁾ su a cikinta madawwama ne.

12. Kuma lalle ne, hañika, Mun halitta mutum daga wani tsantsa daga lâka.

13. Sa'an nan kuma Muka sanya shi, dîgon maniyyi a cikin matabata natsatssiya.

14. Sa'an nan kuma Muka halitta shi gudan jini, sa'an nan Muka halitta gudan jinin tsôka, sa'an nan Muka halitta tsôkar ta zama kasu-suwa, sa'an nan Muka tufatar da kasusuwan da wani nâma, sa'an nan kuma Muka kâga shi wata halitta dabam. Sabôda haka albar-kun Allah sun bayyana, Shi ne Mafi kyaun mâsu halittawa.

15. Sa'an nan kuma ku, bâyan wannan, lalle ne mâsu mutuwa ne.

إِلَّا عَنْ أَرْوَاحِهِمْ أَوْ مَا مَلَكُتْ أَيْمَانُهُمْ
فَإِنَّهُمْ عَيْنُ مُلُومِينَ ٦

فَمَنْ أَبْغَى وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ
الْعَادُونَ ٧

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْنَتِهِمْ وَعَاهَدُهُمْ رَاعُونَ ٨

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَوةِهِمْ يُحَافِظُونَ ٩

أُولَئِكَ هُمُ الْوَرُونُ ١٠
الَّذِينَ يَرْثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا حَالِدُونَ ١١

وَلَقَدْ خَلَقْنَا إِلَيْسَنَ مِنْ سُلَالَةِ مِنْ طِينٍ ١٢

ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارِ مَكَّيِّنٍ ١٣

ثُمَّ حَكَفْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ
مُضْعَفَةً فَخَلَقْنَا الْمُضَعَفَةَ عَظِيلَمًا فَكَسَوْنَا
الْعَظِيلَمَ لِحَمَانَرْ أَشَانَتْهُ خَلْقَاءَ أَخْرَىٰ
فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ١٤

ثُمَّ إِنَّكَ بَعْدَ ذَلِكَ لَمْ يَسْتُونَ ١٥

(1) Asalin firdausi fadama mai ruwa da itâce da ni'ima. Aljannar firdausi ita ce mafî dâuukkar Aljanna.

16. Sa'an nan kuma, lalle ne kū, a Rānar Kiyāma, za a tāyar da ku.

17. Kuma lalle ne, haķīka, Mun halitta, a samanku, hanyöyi bakwai, kuma ba Mu kasance, daga barin halittar, Māsu shagala ba.

18. Muka saukar da ruwa daga sama bisa gwargwado, sa'an nan Muka zaunar da shi a cikin fasa, alhāli, lalle ne Mū, a kan tafiyar da shi, Māsu iyāwa ne.

19. Sai Muka kāga muku, game da shi (ruwan), gōnaki daga dabīnai da inabōbi, kunā da, a cikinsu, 'ya'yan itācen marmari māsu yawa, kuma daga gare su kuke ci.

20. Da wata itāciya,⁽¹⁾ tanā fita daga dūtsin Sainā'a, tanā tsira da man shāfāwa, da man miya dōmin māsu ci.

21. Kuma lalle ne, kunā da abin lūra a cikin dabbōbin ni'imōmi, Munā shāyar da ku daga abin da yake a cikinsu, kuma kunā da a cikinsu, abūbuwan amfāni⁽²⁾ māsu yawa, kuma daga gare su kuke ci.

22. Kuma a kansu da a kan jirgin ruwa ake dāukar ku.

23. Kuma lalle ne, haķīka, Mun aika Nūhu zuwa ga mutānensa, sai

ثُمَّ إِنَّكُمْ بِوْمَ الْقِيَمَةِ تُبَعَثُونَ ﴿١٧﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْكِمْ سَبْعَ طَرَابِيقَ وَمَا كَانَ
عَنِ الْحَقِيقَةِ غَيْرِ لِيَقِنَّا
﴿١٨﴾

وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً يُقَدَّرُ فَأَسْكَنَهُ فِي
الْأَرْضِ وَنَاهَى ذَهَابِهِ لَقَدْ رُونَ ﴿١٩﴾

فَإِنَّا نَأْنَثُ أَكْمُمْ بِهِ جَنَّتَيْ مِنْ تَخْيِيلِ وَأَعْتَبِ
لِكُوْفِيْهَا فَوْلَهُ كِثِيرَةٌ وَمَهَاتَأْكُونَ ﴿٢٠﴾

وَشَجَرَةَ تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سِينَاءَ تَبْعُثُ
بِالدُّدُنِ وَصَنْعِ لَلَّاهِ لِكِلَيْنَ ﴿٢١﴾

وَإِنَّ لِكُوفِيْهَا لِغَنَمَ لِعَبْرَةٍ شَقِيقُمْ مَمَافِ
بُطْوِنَهَا وَلِكُوفِهَا مَتَفِعَ كِثِيرَةٌ وَمَهَاتَأْكُونَ ﴿٢٢﴾

وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفَلَكِ تَحْمَلُونَ ﴿٢٣﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَيْ قَوْمِهِ فَقَالَ يَقُولُ

(1) Itāciyar Zaitūni. Ita ce itāciyar farko da ta tsira a kan fasa a bāyan Dūfāna, tanā rāyuwa mai dōgon lōkaci; an ce tanā rāyuwa kamar shēkara dubū huđu. Anā cin 'ya'yanta, anā man shāfāwa da su, kuma anā yin miya da su. Asalīn sibg, rini dōmin tanā rina lōmar tuwo. Dūtsen Sīnā'a mai albarka, dūr, shī ne dūtse mai itāce a kansa.

(2) Süfi da gashi dōmin tusfī da kāyan dāki, ḁasūsuwa da fātu da kōfatai dōmin yin abūbuwan amfāni.

ya ce, "Yā mutānēna! Ku bauta wa Allah. Bā ku da wani abin bautāwa waninSa. Shin, to, bā zā ku yi ta'awa ba?"

24. Sai mashāwarta wadanda suka kāfirta daga mutānensa, suka ce, "Wannan ba kōwa ba ne, fāce mutum misālinku, yanā nufin ya daukaka a kanku. Dā Allah Yā so, lalle ne dā Yā saukar da malā'iku. Ba mu ji (kōme) ba, game da wan-nan, a cikin ubanninmu na farko.

25. "Shi bai zamo kōwa ba, fāce wani namiji ne, a gare shi akwai hauka, sai ku yi jinkiri da shi har wani lōkaci."

26. Ya ce, "Ya Ubangijīna! Ka taimake ni sabōda sun karyata ni."

27. Sai Muka yi wahayi zuwa gare shi. "Ka sana'anta jirgin bisa ga idonMu, da wahayinMu. To, idan umurninMu ya jē, kuma tandā ta bussbuga da ruwa, to, ka shigar a cikinta daga kōme, ma'aura biyu, da iyālanka, sai wanda Magana ta gabāta a kansa, daga gare su, kuma kada ka rōkē Ni (sabōda wani) a cikin wadanda suka yi zālunci, lalle ne sū wadanda ake nutsarwa ne.

28. "Sa'an nan idan ka daidaitu, kai da wadanda ke tāre da kai a kan jirgin, sai ka ce, 'Gōdiya ta tabbata ga Allah, Wanda Ya tsīrar da mu daga mutāne azzālumai.'

29. "Kuma ka ce, 'Ya Ubangijīna! Ka saukar da ni, saukarwa mai albarka. Kuma Kai ne Mafī alhērin māsu saukarwa.'

أَعْبُدُ وَأَلِهَّ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ وَأَلَا
تَشْتَعِنَ ﴿٢٣﴾

فَقَالَ الْمُتَكَبِّرُوْنَ كُفَّارُ أَمِنَ قَوْمَهُ مَاهِدَّا
إِلَّا بَشَرٌ مُّثْلُكُمْ يُرِيدُ أَنْ يَنْفَضِّلَ عَلَيْكُمْ وَلَوْ شَاءَ
اللَّهُ لَأَنَّرَّ مَلَكَكُمْ مَا سَمِعْنَا يَقْهَدُّ فَ
إِبَابَاتِنَا الْأَوَّلِينَ ﴿٤٦﴾

إِنْ هُوَ إِلَّا رَحْلٌ بِهِ حِجَّةٌ فَتَرَّصُوا بِهِ حَتَّىٰ حِينَ ﴿٤٧﴾

قَالَ رَبِّنِي أَنْصُرْنِي بِمَا كَذَّبُونَ ﴿٤٨﴾

فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ أَنْ أَصْبَعَ الْفَلَكَ بِأَعْيُنِنَا
وَوَحَّيْنَا فِي إِدَاجَاءِ أَمْرُنَا وَفَارَ الشَّوْرُ فَأَسْلَكَ
فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجَيْنِ أَشْيَانَ وَهَلَكَ إِلَّا
مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ مِنْهُمْ وَلَا خَطَّبَنِي فِي
الَّذِينَ طَلَمُوا إِنَّهُمْ مُّغَرِّرُونَ ﴿٤٩﴾

فَإِذَا أَسْتَوَيْتَ أَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْفَلَكِ فَقُلْ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ مِنَ الْقَوْمِ أَنْظَلِيمِينَ ﴿٥٠﴾

وَقُلْ رَبِّنِي مُنْزَلًا مُّبَارَكًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزَلِينَ ﴿٥١﴾

إِنَّهُ فِي ذَلِكَ لَا يَتَّبِعُ وَلَنْ كَالْمُبْتَدِئِينَ ﴿٢٦﴾

ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِ هُرْقَنَاءَ أَخْرَىٰ ﴿٢٧﴾

فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ أَنَّ أَعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ
مِنْ إِلَهٍ عَيْرَهُ وَإِلَّا تَسْتَقْوِنَ ﴿٢٨﴾

وَقَالَ الْمُلَائِمُونَ قَوْمَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَبَّوْا
بِلِقَاءَ الْآخِرَةِ وَأَنْزَلْنَاهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
مَا هَدَاهُ إِلَّا بَشَرٌ مُّثْلُكُمْ يَأْكُلُ مِمَّا
تَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَسْرِي مِمَّا نَسَرْتُونَ ﴿٢٩﴾

وَلَيْسَ أَطْعَمُ شَرَّ أَكْلَكُمْ إِنَّهُ إِذَا لَخَسِرُونَ ﴿٣٠﴾

أَيَعْدُكُمْ أَنَّكُمْ إِذَا مُسْتُمْ وَكُنْتُمْ تُرَابًا وَعَظِيمًا
أَنَّكُمْ مُّخْرَجُونَ ﴿٣١﴾

*هَيَّاهَاتٌ هَيَّاهَاتٌ لِمَا تُوَعَّدُونَ ﴿٣٢﴾

إِنْ هُنَّ إِلَّا حَيَاتُنَا الَّذِي نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا
نَحْنُ بِمَغْوِثَيْنَ ﴿٣٣﴾

30. Lalle ne a cikin wancan akwai ãyöyi, ko da yake Mun kاسance, hakiča, Masu jarrabwā.

31. Sa'an nan kuma Muka kaga wani karni, na wadansu dabam, daga bãyansu.

32. Sai Muka aika a cikinsu, Manzo daga gare su. "Ku bauta wa Allah. Bã ku da wani abin bautawa, sai Shi. Shin to, bã zã ku yi ta'kawa ba?"

33. Mashawarta daga mutānensa, wadanda suka kafirta kuma suka karyata game da hasuwa da Lâhira, kuma Muka ni'imtar da su a cikin râyuwar dûniya, suka ce, "Wannan bã kôwa ba, fâce wani mutum ne kamarku, yanã cî daga abin da kuke cî daga gare shi, kuma yanã shâ daga abin da kuke shâ.

34. "Kuma lalle ne idan kun yi dâ'a ga mutum misâlinku, lalle ne, a lôkacin nan, hakiča, kû masu hasara ne.

35. "Shin, yanã yi muku wa'adin (cêwa) lalle kû, idan kun mutu kuma kuka kasance turbâya da kasuwa, lalle ne kû, wadanda ake fitarwa ne?

36. "Faufau faufau ga abin da ake yi muku wa'adi da shi.

37. "Râyuwa ba ta zama ba fâce râyuwarmu ta dûniya, munâ mutuwa kuma munâ râyuwa,⁽¹⁾ kuma ba mu zama wadanda ake tâyarwa ba.

(1) Munâ mutuwa kuma munâ râyuwa da haihuwar diya da 'yâ'ya. A bâyan wannan bâbu wata râyuwa ta wata Lâhira.

38. "Bai zama kōwa ba fāce namiji, ya Kirkira karya ga Allah, kuma ba mu zama, sabōda shi, māsu īmāni ba."

39. Ya ce, "Ya Ubangijina! Ka taimake ni sabōda sun karyatā ni."

40. Ya ce, "Daga abu kadan, lalle ne zā su wāyi gari sunā māsu nadāma."

41. Sai tsāwa ta kāma su da gaskiya, sai Muka sanya su tunkuba. Sabōda haka nīsa ya tabbata ga mutāne azzālumai!

42. Sa'an kuma Muka kāga halittar wasu karnōni dabam daga bayānsu.

43. Wata al'umma bā ta gabātar ajalinta, kuma bā zā su jinkirta ba.

44. Sa'an nan kuma Muka aika da ManzanninMu jēre, a kō da yaushe Manzon wata al'umma ya jē mata, sai su karyata shi, sabōda haka Muka biyar da sāshensu ga sāshe, kuma Muka sanya su lābārun hīra. To, nīsa ya tabbata ga mutāne (wadanda) bā su yin īmāni!

45. Sa'an nan kuma Muka aika Mūsā da dan'uwansa, Hārūna, game da āyoyinMu da dalīli bayyananne.

46. Zuwa ga Fir'auna da majalisarsa, sai suka kangara, alhāli sun kasance mutāne ne marinjāya.

47. Sai suka ce, "Shin, zā mu yi īmāni sabōda wasu mutāne biyu misālinmu, alhāli kuwa mutānensu, a gare mu, māsu bauta ne"

إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ أَفْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا وَمَا
نَحْنُ لَهُ بِيَقُومَنِينَ ﴿٢٦﴾

قَالَ رَبِّيْ أَنْصُرْنِي بِمَا كَذَبْنُونِ ﴿٢٧﴾

قَالَ عَمَّا فَعَلْتِ لِيَصْبِحَ حَنْ تَدْمِينَ ﴿٢٨﴾

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ فَجَعَلْنَاهُمْ
غُشَّاءً فَبَعْدَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢٩﴾

ثُمَّ أَشَانَا مِنْ بَعْدِهِمْ قُرُونًا أَخْرَيْنَ ﴿٣٠﴾

مَا تَسْقِيْنِيْ مِنْ أُمَّةٍ أَجْلَهَا وَمَا يَسْتَعْجِزُونَ ﴿٣١﴾

ثُمَّ أَرَسْلَنَا رُسُلًا تَرْكُلُ مَا جَاءَ أُمَّةَ رَسُولُهَا
كَذِبَهُ فَأَتَبَعْنَا بِعَصَمِهِ بَعَصَمًا وَجَعَلْنَاهُمْ
أَحَادِيثَ فَبَعْدَ الْقَوْمِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٢﴾

ثُمَّ أَرَسْلَنَا مُوسَىٰ وَأَخَاهُ هَارُونَ إِنَّا يَأْتِنَا وَسُلْطَانٍ
مُّبِينٍ ﴿٣٣﴾

إِلَى فَرْعَوْنَ وَمَلِيْلِهِ، فَأَسْتَكْبِرُوا وَكَانُوا قَوْمًا عَالَيْنَ ﴿٣٤﴾

فَقَالُوا أَنْتُمُ لِلشَّرِّينِ مُشَلِّنِينَ وَقَوْمٌ هُمْ كَا
عَيْدُونَ ﴿٣٥﴾

48. Sai suka karyata su sabōda haka suka kasance halakakku.

49. Kuma lalle ne, haķīka, Mun bai wa Mūsā littāfi tsammaninsu,⁽¹⁾ zā su shiryu.

50. Kuma Mun sanya 'Dan Māryama, shi da uwarsa wata āyā.⁽²⁾ Kuma Muka tattara su zuwa ga wani tsauri ma'abūcin natsuwa da marēmari.

51. Yā ku Manzanni! Ku ci daga abūbuwa māsu dāfi,⁽³⁾ kuma ku aikata aikin kwarai. Lalle Ni, ga abin da kuke aikatāwa, Masani ne.

52. Kuma lalle ne wannan al'ummarku ce, al'umma guda, kuma Ni, Ubangijinku ne, sai ku bī Ni da takawa.⁽⁴⁾

53. Sai (al'ummar) suka yan-yanke al'amarinsu a tsakāninsu guntu-guntu,⁽⁵⁾ kōwace fungiya sunā māsu farin ciki da abin da yake a gare su.

54. To, ka bar su a cikin batarsu har a wani lōkaci.

(1) Banī Isrā'ila na yanzu idan sun tuna cēwa Alkur'āni bā shī ne farkon littāfin sama ba, an bai wa Mūsā wani littāfi, su kuma sunā alfahari da shi.

(2) Āyar Īsā da uwarsa ita ce an haife shi bābū uba. Kuma a lōkacin nan Yahūdu suka so sarkin zāmanin nan ya kashe shi, sai uwarsa ta gudu da shi zuwa Baitil Maķaddas, kō Dimashķa, kō Falasdiņu, inda suka zauna shēkara gōma sha biyar har sarkin nan ya mutu.

(3) Allah Ya umurci ManzanninSa da cin halat, sa'an nan su aikata aikin kwarai. Haka kuma Ya umurci Mūminai. Sabōda haka karbar aiki na kwarai an tsayar da shi ne a kan cin halat.

(4) Taķawa, ita ce bauta wa Allah da abin da Ya yi umurni a bauta Masa, a kan harshen AnnabinSa na zamaninsa. Yanzu bābū taķawa sai a cikin Musulunci kawai.

(5) Kōwa ya kāma hanyarsa, al'ummar Musulmi ta zama fungiyōyi dabam-dabam, kōwanensu yanā farin ciki da abin da ke gare shi, yanā ganin shi ne mafīfici

فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا مِنَ الْمُهَمَّلِينَ ﴿١٨﴾

وَلَقَدْ أَتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ لِعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿١٩﴾

وَجَعَلْنَا لَنَا إِنَّ مَرِيحَةً وَإِيمَانَ وَأَوْسَاطَهُمَا إِلَيْنَا

رَبُوْقَ دَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ ﴿٢٠﴾

يَأَيُّهَا أَرْسُلُنَا كُلُّوْمَنَ الْطَّيِّبَاتِ وَأَعْمَلُوا

صَلِيْحًا إِلَيْهِ بِمَا نَعْمَلُونَ عَلَيْهِمْ ﴿٢١﴾

وَإِنَّ هَذِهِ أَمْتَكِنْتُمْ أُمَّةً وَحْدَةً وَلَا يَنْكِنُونَ

فَاتَّقُونَ ﴿٢٢﴾

فَتَقْطَعُوا أَنْفَرُهُمْ بِيَنْهُمْ زُرَّا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا

لَدِيهِمْ فِي حُرُونَ ﴿٢٣﴾

فَذَرُهُمْ فِي عَمَرَّهُمْ حَتَّىٰ جِنٍ ﴿٢٤﴾

55. Shin, sunā zaton cēwa abin da Muke taimakon su da shi daga dūkiya da diya,

56. Munā yi musu gaggāwa ne a cikin alhērōri?

57. Lalle ne, wadanda suke māsu sauna sabo da tsōron Ubangijinsu,

58. Da wadanda suke, game da ãyōyin Ubangijinsu sunā imāni,

59. Da wadanda suke game da Ubangijinsu bā su yin shirki,

60. Da wadanda ke bāyar da abin da suka bāyar, alhāli kuwa zukātansu sunā tsōrace dōmin sunā kōmāwa zuwa ga Ubangijinsu,

61. Wadancan sunā gaggāwar tsēre a cikin ayyukan alhēri, alhāli kuwa sunā māsu tsērēwa zuwa gare su (ayyukan alhēri).

62. Kuma bā Mu kallafa wa rai fāce abin iyawarsa, kuma a wurin-Mu akwai wani littāfi wanda yake magana da gaskiya, kuma sū bā a zāluntar su.

63. Ā'a, zukātansu sunā cikin jāhilci daga wannan (magana), kuma sunā da wadansu ayyuka, baicin wancan, sū a gare su, māsu aikatāwa ne.

64. Har idan Mun kāma mani'itmansi da azāba, sai gā su sunā hargōwa.

65. Kada ku yi hargowa a yau, lalle ne kū, daga gare Mu bā a taimakon ku.

66. Lalle ne, ãyōyiNa sun kasan-ce anā karātun su a kanku, sai kuka

يَحْسِبُونَ أَنَّمَا تُدْهِرُهُ يَهُدُّهُ مِنْ مَالٍ وَبَيْنَ^{٦٥}

سُارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ بَلْ لَا يَشْعُرُونَ^{٦٦}

إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ حَسَنَةِ رَبِّهِمْ مُّسْتَفْقُورُونَ^{٦٧}

وَالَّذِينَ هُمْ بِعِيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ^{٦٨}

وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ^{٦٩}

وَالَّذِينَ يُؤْكِنُونَ مَآءَ آتَاهُمْ فَلَوْلَهُمْ وَجَاهُهُمْ أَنَّهُمْ

إِلَى رَبِّهِمْ رَجُوْنَ^{٧٠}

أُولَئِكَ يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَهُمْ لَهَا سَادِقُونَ^{٧١}

وَلَا نُكَلِّفُ نَسَاءً إِلَّا دُرْسَعَهَا وَلَدَنِينَ كَتَبْ

يَنْطَقُ بِالْحُقْقَ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ^{٧٢}

بَلْ قَلُوبُهُمْ فِي عَمَرَةٍ مِّنْ هَذَا وَلَهُمْ أَعْمَلُ

مِنْ ذُوِنِ ذَلِكَ هُمْ لَهَا عَلِمُونَ^{٧٣}

حَتَّىٰ إِذَا أَخْذَنَا مُرْثَفِيهِمْ بِالْعَذَابِ إِذَا هُمْ يَتَجَرَّوْنَ^{٧٤}

لَا يَجْزِرُوا أَيْمَانُكُمْ مِّنَ الْأَنْصَرُونَ^{٧٥}

فَدَكَانَتْ إِيمَانِي تُشَنِّي عَلَيْكُمْ فَكَلَّتْ مُنْعَيَ

kasance, a kan dugāduganku, kunā kōmāwa bāya.

67. Kunā māsu girman kai gare shi (Annabi), da hīra kunā alfāsha.

68. Shin fa, ba su yi ta'ammalin maganar (Alkur'āni) ba, kō abin da bai jē wa ubanninsu na farko ba ne ya jē musu?

69. Kō ba su san Manzonsu ba ne, dōmin haka suke māsu musu a gare shi?

70. Kō sunā cēwa, "Akwai hauka gare shi?" Ā'a, yā zo musu da gaskiya, alhāli kuwa mafi yawansu, ga gaskiya, māsu ki ne.

71. Kuma dā gaskiya (Alkur'āni) yā bi son zuciyoyinsu, hakīka, dā sammai da kasa da wanda yake a cikinsu sun bāci. Ā'a, Mun tafo musu da ambaton⁽¹⁾ (darajar) su, sa'an nan sū daga barin ambatonsu māsu bijirēwa ne.

72. Kō kanā tambayar su wani harāji ne (a kan iyar da Manzanci a gare su)? To, harājin Ubangijinka ne mafi alhēri, kuma Shī ne Mafi alhērin māsu ciyarwa.

73. Kuma lalle ne, kai, hakīka, kanā kirān su zuwa ga hanya madaidaiciya.

74. Kuma lalle wafanda ba su yi īmāni da Lāhira ba māsu karkacēwa daga hanya ne.

أَعْلَمُكُمْ تَحْكِيمُهُ^{٦٦}

مُسْتَكْبِرُونَ يَهُ سَلِيمَاتٍ هُجُورُونَ^{٦٧}

أَفَمَنِيَّدَبَرُوا أَلْقَوْلَ أَمْ جَاءَهُمْ مَا لَمْ يَأْتِ^{٦٨}

إِبَاهَهُمُ الْأَوَّلَيْنَ^{٦٩}

أَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ دُمْكُرُونَ^{٧٠}

أَمْ يَقُولُونَ يَهُ حِنَّهُ بَلْ جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ^{٧١}

وَأَكْثَرُهُمْ لِلْحَقِّ كَهُونَ^{٧٢}

وَلَوْ أَتَيْتُهُمْ لِحْنَهُ أَهْوَاهُمْ لِفَسَدَتِ السَّمَوَاتِ^{٧٣}
وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ بَلْ أَتَيْتُهُمْ بِذِكْرِهِمْ^{٧٤}
فَهُمْ عَنْ ذِكْرِهِمْ مُعْرِضُونَ^{٧٥}

أَمْ تَسْكُلُهُمْ حَرْجًا فَحَرْجٌ رَبِّكَ حَيْرٌ وَهُوَ حَيْرٌ^{٧٦}

الرَّزْقِينَ^{٧٧}

وَإِنَّكَ لَتَدْعُهُمْ إِلَى صَرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ^{٧٨}

وَإِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ عَنِ^{٧٩}

الصَّرَاطِ لَنَكُونَ^{٨٠}

(1) Zikiri a nan, shi ne Alkur'āni wanda ya zo wa Lārabāwa, kō Kuraishāwa da abūbuwa na daukakarsu, da ambaton sūnansu, da shiryar da su, da gabātar da su a kan sauran kabīlu. Amma duk da haka sunā bijirēwa daga gare shi.

75. Kuma dā Mun ji tausayinsu, kuma Muka kuranye musu abin da yake tāre da su na cūta, lalle ne dā sun yi zurfi a cikin batarsu, sunā dīmuwa.

76. Kuma lalle ne, hakīka, Munā kāma su da azāba,⁽¹⁾ sai dai ba su saukar da kai ba ga Ubangijinsu, kuma bā su yin tawāli'u.

77. Har idan Mun būde, a kansu, wata kōfa mai azāba mai tsanani, sai gā su a cikinta sunā māsu mugi.⁽²⁾

78. Kuma Shi ne Wanda Ya kāga halittar ji da gani da zukāta domin-ku. Kadān kwarai kuke gōdēwa.

79. Kuma Shī ne Ya halitta ku a cikin kasa, kuma zuwa gare Shi ake tāyar da ku.

80. Kuma Shī ne Wanda Yake rāyarwa, kuma Yanā matarwa, kuma a gare Shi ne sābāwar dare da yini take. Shin, to, bā zā ku han-kalta ba?

81. Ā'a, sun fadi misālin abin da na farko suka fada.

82. Suka ce, "Shin, idan mun mutu kuma muka kasance turbaya da kāsūsuwa, shin, lalle ne mu, hakīka wadanda ake tāyarwa ne?

83. "Lalle ne, hakīka, an yi mana wa'adi, mū da ubanninmu ga wannan a gabāni. Wannan abu bai zama kōme ba, fāce tātsūniyōin na farko."

* وَلَوْرَحْمَنَهُمْ وَكَشْفَنَا مَا بِهِمْ مِنْ ضُرٍّ
لِلْجَوَافِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَلُونَ^(٧٦)

وَلَقَدْ أَخْذَنَهُمْ بِالْعَذَابِ فَمَا أَسْتَكَافُوا
لِرَبِّهِمْ وَمَا يَضْرِبُونَ^(٧٧)

حَتَّىٰ إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ
إِذَا هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ^(٧٨)

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ لِكُلِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضَ وَالْأَفْوَدَةَ
قَلِيلًا مَا شَكَرُونَ^(٧٩)

وَهُوَ الَّذِي زَرَكَ فِي الْأَرْضِ مَا يَنْهَا تُخْشِرُونَ

وَهُوَ الَّذِي يُنْجِي وَيُمْسِيْ وَلَهُ أَخْتِلَفُ الْأَيْلِيلُ
وَالنَّهَارُ أَفَلَا تَعْقِلُونَ^(٨٠)

بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوْلُونَ^(٨١)

قَالُوا إِنَّا دَامْتَنَا وَكُنَّا رَاجِيَّا وَعَظِلَمَانِيًّا
لَمْ يَعْوُذُونَ^(٨٢)

لَقَدْ وُعِدْنَا نَحْنُ وَإِنَّا هَذَا مِنْ قَبْلٍ
إِنْ هَذَا إِلَّا أَسْطِيرُ الْأَوَّلِينَ^(٨٣)

(1) Azābar dūniya kamar yunwa da ciwo da talauci da rashin kwanciyar hankali.

(2) Mugī, shi ne kāsa yin magana sabōda dēbe tsammāni daga sāmun kōwane alhēri. Asalin kalmar daga Fulātanci take.

84. Ka ce, "Wāne ne da mulkin kasa da wanda ke a cikinta, idan kun kasance kunā sani?"

85. Zā su ce, "Ta Allah ce." Ka ce, "Shin, to, bā zā ku yi tunāni ba?"

86. Ka ce, "Wāne ne Ubangijin sammai bakwai kuma Ubangijin Al'arshi mai girma?"

87. Zā su ce, "Na Allah ne." Ka ce, "Shin, to, bā zā ku bī Shi da ta'kawa ba?"

88. Ka ce, "Wāne ne ga hannunsa mallakar kōwane abu take, alhāli kuwa shi yanā tsarēwar wani, kuma ba a tsare kōwa daga gare shi, idan kun kasance kunā sani?"

89. Zā su ce, "Ga Allah yake." Ka ce, "To, yāya ake sihirce ku?"

90. Ā'a, Mun zo musu da gaskiya, kuma lalle ne sū, hakīka, makaryata ne.

91. Allah bai riķi wani abin hai-huwa ba, kuma bābu wani abin bautāwa tāre da Shi. Idan haka ne, (akwai abin bautawa tare da Shi), lalle ne, dā kōwane abin bautawar ya tafi da abin da ya halitta, kuma lalle ne, dā wadansu sun rinjāya a kan wadansu. Tsarki ya tabbata ga Allah, daga abin da suke siffantāwa.

92. Masanin bōye da bayyane. Sa'an nan Ya daukaka daga barin abin da suke yi na shirka.

93. Ka ce, "Yā Ubangijīna! Ko dai Ka nūna mini abin da ake yi musu wa'adi da shi,

قُلْ لِمَنْ أَلْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٨٧﴾

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعَ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿٨٨﴾

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَسْتَعْنُونَ ﴿٨٩﴾

قُلْ مَنْ يَبْدُو مَلْكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُحْيِي رُوْلَانِجَارْ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩٠﴾

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ فَإِنَّ سُحْرَوْنَ

بَلْ أَتَيْنَاهُمْ بِالْحَقِّ وَلَأَهْمَلْ كَذَّابُونَ ﴿٩١﴾

مَا أَنْخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَىٰ وَمَا كَانَ مَعْهُ وَمَنْ إِلَّا
إِذَا الْذَّهَبَ كُلُّ إِلَهٍ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَّ أَعْصَمُهُ
عَلَى بَعْضٍ سُبْحَنَ اللَّهُ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٩٢﴾

عَلِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَدَةَ فَعَلَىٰ عَمَّا يُشَرِّكُونَ ﴿٩٣﴾

قُلْ رَبِّ إِمَامٌ يَرْتَبِي مَا يُؤْعَدُونَ ﴿٩٤﴾

94. "Yā Ubangijīna, to, kada Ka sanya ni a cikin mutāne azzālumai."

95. Kuma lalle ne Mū, hakīka, māsu iyawa ne a kan Mu nūna maka abin da Muke yi musu wa'adi da shi.

96. Ka tunkude cūta da wadda take ita ce mafī kyau. Mū ne Mafi sani game da abin da suke siffantāwa.

97. Ka ce, "Yā Ubangijīna, inā nēman tsari da Kai daga fizgefizgen shaidānu.

98. "Kuma inā nēman tsari da Kai, ya Ubangijīna! Dōmin kada su halarto ni⁽¹⁾,"

99. Har idan mutuwa ta jē wa dayansu, sai ya ce, "Yā Ubangijina, Ku mayar da ni (dūniya).

100. "Tsammānina in aikata aiki na kwarai cikin abin da na bari." Kayya! Lalle ne ita kalma ce, shī ne mafadinta, alhāli kuwa a bāya gare su akwai wani shāmaki har rānar da zā a tāyar da su.

101. Sa'an nan idan an yi būsa a cikin kaho, to, bābu dangantakōki a tsakāninsu a rānar nan, kuma bā zā su tambayi jūnansu ba.

102. To, wadanda sikēlinsu ya yi nauyi, to, wadannan sū ne māsu babbān rabo.

103. Kuma wadanda sikēlinsu ya yi sauķi, to, wadannan ne wadanda suka yi hasārar rāyukansu

رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١١﴾

وَإِنَّا عَلَىٰ أَن نُرِيكَ مَا يَعْدُهُمْ لَفَدِرُونَ ﴿٩٥﴾

أَذْعَنْ بِالَّتِي هِي أَحْسَنُ أَسْبِعَةً تَخْنُ أَعْلَمُ
بِمَا يَصْفُورَ ﴿١١﴾

وَقُلْ رَبِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَرَاتِ الشَّيْطَانِ ﴿٦٧﴾

وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّي أَن يَخْضُرُونَ ﴿٦٩﴾

حَقَّ إِذَا جَاءَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّي
أَرْجُونَ ﴿١١﴾

لَعَلَّيْ أَعْمَلُ صَلَحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا
إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا وَمِنْ وَرَائِهِمْ
بَرَخَ إِلَى يَوْمِ يُبَعَّثُونَ ﴿٦٩﴾

فَإِذَا فُحْخَ في الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَ إِذِ
لَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿٦٩﴾

فَمَنْ شَفَّتْ مَوَازِينُهُ وَقَوْلَتِكَ هُمْ
الْمُفْلِحُونَ ﴿٦٩﴾

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ وَقَوْلَتِكَ الَّذِينَ

(1) Inā nēman tsari da Kai, yā Ubangijina! Kada shaidānu su halarto ni a cikin al'amurana duka, dōmin bā su halarta, fāce da sharri.

sunā madawwama a cikin Jahan-nama.

104. Fuskokinsu sunā balbalar wuta, kuma su a cikinta māsu yāgaggun lebba daga hakōra ne.

105. "Shin, ayōyīNa ba su kasance anā karanta su a kanku ba, sai kuka kasance game da su kunā karyatāwa?"

106. Suka ce, "Yā Ubangijinmu, shaķāwamu ce ta rinjāya a kanmu, kuma mun kasance mutāne batattu.

107. "Yā Ubangijinmu! Ka fitar da mu daga gare ta, sa'an nan idan mun kōma, to, lalle ne, mū ne māsu zālunci."

108. Ya ce, "Ku tafi (da wulā-kanci) a cikinta. Kada ku yi Mini magana."

109. Lalle ne wadansu kungiyoyi daga bāyiNa sun kasance sunā cēwa, "Yā Ubangijinmu! Mun yi īmāni, sai Ka gāfarta mana, kuma Ka yi mana rahama, kuma Kai ne Mafi alhērin māsu tausayi."

110. Sai kuka riķe su lēburōri har suka mantar da ku ambatōNa, kuma kun kasance, daga gare su kuke yin dāriya.

111. Lalle ne Nī, Inā sāka musu, a yau, sabōda abin da suka yi wa hakuri. Dōmin lalle ne, sū, sū ne māsu sāmun babban rabo.

112. Ya ce, "Nawa kuka zauna a cikin kasa na kidāyar shēkaru?"

113. Suka ce, "Mun zauna a yini daya ko rabin yini, sai ka tambayi māsu kidāywā."

حَسِرُوا نَفْسُهُمْ فِي جَهَنَّمَ خَلِدُونَ ﴿٦٧﴾

تَلْفُجُ وُجُوهُهُمُ الْتَّارُوْهُمْ فِيهَا كَلِحُونَ ﴿٦٨﴾

أَلَرَكُنْ إِذِنِي تُنَى عَلَيْنَ كُمْ فَكُشْمِهَا
نُكْلُبُونَ ﴿٦٩﴾

فَالْوَارِسَنَأَعْلَمَتْ عَلَيْنَا شَقْوَنَا وَكُنَّافَةً مَا
ضَالِّيَتْ ﴿٧٠﴾

رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا إِنَّ عَذَنَا فِيْنَا طَلَيْمُونَ ﴿٧١﴾

قَالَ أَخْسُوْفِهَا وَلَا كَلَمُونَ ﴿٧٢﴾

إِنَّهُ وَكَانَ فَرِيقٌ مِنْ عِبَادِي يَقُولُونَ رَبَّنَا إِمَّا
فَأَغْفِرْلَنَا وَإِنْ حَمَنَا وَلَنْتَ خَيْرُ الْزَّحْمِينَ ﴿٧٣﴾

فَأَنْجَدْتُمُهُمْ سَخِيَّا حَتَّى أَسْوَكُ ذَنَبِي
وَكُنْسُمْ قَمْهَمْ صَحْكُوكَتْ ﴿٧٤﴾

إِلَيْ جَزِيْهُمْ أَيْقَمْ بِمَا صَرُوا وَأَنَّهُمْ هُمْ
الْفَلَّابِرُونَ ﴿٧٥﴾

قَلَ كَلِيْثُمْ فِي الْأَرْضِ عَدَدَ سِنِّينَ ﴿٧٦﴾

قَالَ الْأَيْشَنَأَيْوْمَا وَأَيْعَصَنَ يَقْمَ قَنْعَلَ الْعَادِيَنَ ﴿٧٧﴾

114. Ya ce, “Ba ku zauna ba fāce kadan, dā dai kun kasance kunā sani.

115. “Shin, to, kun yi zaton cēwa Mun halitta ku ne da wāsa, kuma lalle ku, zuwa gare Mu, bā zā ku kōmo ba?”

116. Allah, Mamallaki, Gas-kiya, Yā dāukaka. Bābu abin bau-tāwa, fāce Shi. Shī ne Ubangijin Al'arshi, mai daraja.

117. Kuma wanda ya kira, tāre da Allah, wadansu abūbuwan bau-tāwa na dabam, bā yanā da wani dalili game da shī (kiran) ba, to, hisābinsa yanā wurin Ubangijinsa kawai. Lalle ne, kāfurai bā su cin nasara.

118. Kuma ka ce, “Yā Ubangi-jina! Ka yi gāfara, Ka yi rahama, kuma Kai ne Mafi alhērin māsu rahama.”

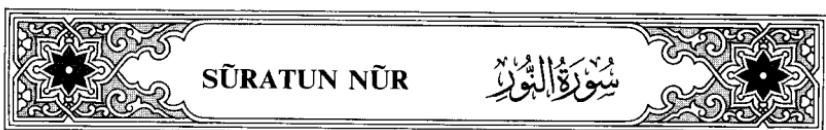
فَلَمْ يَلِدْنَ إِلَّا قَلِيلًا لَوْأَنَّكُمْ كُنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿١٦﴾

أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا حَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا
لَا تُرْجَعُونَ ﴿١٧﴾

فَتَعْلَمَ الَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ
الْعَرْشِ الْكَرِيمِ ﴿١٨﴾

وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا أَخْرَابُهُنَّ لَهُ
يُهُدُّ فَإِنَّمَا يَحْسَبُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ إِنَّهُ وَلَا يُفْلِحُ
الْكُفَّارُونَ ﴿١٩﴾

وَقُلْ رَبِّيْ أَغْفِرْ وَأَرْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿٢٠﴾

Tanā karantar da hukunce-hukuncen zaman jama'a da ladub-bansu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1.. (Wannan) sūra ce. Mun sau-kar da ita, kuma Mun wajabta ta,

سُورَةُ أَنْزَلْنَاهَا وَفَرَضْنَاهَا وَأَنْزَلْنَا فِيهَا آيَاتٍ

kuma Mun saukar da ãyøyi bayyananmu a cikinta, dômin ku zanunâwa.

2. Mazinâciya da mazinâci,⁽¹⁾ to, ku yi bûlala ga kôwane daya daga gare su, bûlala dari. Kuma kada tausayi ya kâma ku game da su a cikin addinin Allah, idan kun kasance kunâ yin ìmâni da Allah da Rânar Lâhira. Kuma wani yankin jama'a daga mûminai, su halarci azâbarsu.

3. Mazinâci bâ ya aure⁽²⁾ fâce da mazinâciya kô mushirika, kuma mazinâciya bâbu mai aurenta fâce mazinaci kô mushiriki. Kuma an haramta wannan a kan mûminai.

4. Kuma wadanda ke jîfar⁽³⁾ mâtâ, masu kâmun kai, sa'an nan kuma ba su jê da shaidu huſu ba, to, ku yi musu bûlala, bûlala tamânin, kuma kada ku karbi wata shaida tâsu, har abada. Wadancan su ne fâsikai.

5. Fâce wadanda suka tûba daga bâyan wannan, kuma suka gyâru, to lalle ne Allah Mai gâfara ne, Mai jin kai.

6. Kuma wadanda ke jîfar mâtan⁽⁴⁾ aurensu, kuma wadansu shaidu ba su kasance a gare su ba, fâce

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ تَكَوُنَ

الرَّانِيَةُ وَالرَّانِيَ فَأَجْلِدُ وَأَكْلُ وَجِدُ مِنْهُمَا مَائَةً
جَلَدَةٌ وَلَا تَأْخُذُكُمْ بِعَمَارَةٍ فِي دِينِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ
تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَيَشَهَدَ عَذَابَهُمَا
طَلَبَفَهُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦﴾

الرَّانِي لَا يَنْكِحُ إِلَّا رَانِيَةً أَوْ مُسْكِرَةً وَالرَّانِيَةُ لَا
يَنْكِحُهُ إِلَّا رَانِيَ أَوْ مُسْكِرَ وَحِرْمَةً ذَلِكَ عَلَى
الْمُؤْمِنِينَ ﴿٧﴾

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحَصَّنَاتِ ثُرَمَةٌ أَقْرَأُوا
يَا زَيْعَةَ شَهَدَةَ فَأَجْلِدُ وَهُنَّ مُنْذَنَّ جَلَدَةً
وَلَا تَقْبِلُ أَهْمَمَ شَهَدَةَ أَبَدًا وَأُولَئِكَ هُرُ
الْفَسِّقُونَ ﴿٨﴾

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ
اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٩﴾

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُنْ لَّهُمْ
شَهَدَةٌ إِلَّا أَنْفُسُهُمْ فَشَهَدَةُ أَحَدٍ هُمْ أَبْعَ

(1) Hukuncin wadanda ba su yi aure ba ne, amma wadanda suka yi aure, hukuncinsu a jêfe su har su mutu, bâyan sharudda sun cika, kamar yadda yake ga sunna. Kuma wannan ga hakkin 'ya'ya ne, amma bâyi, hukuncinsu bûlala hamsin kawai.

(2) Auren mazinâci kô mazinâciya makarûhi ne ga wanda ba hakanan yake ba, dômin tsaron mutunci da kôre tuhuma.

(3) Haddin kazafi bûlala tamânin ga dâ, kô arba'in ga bâwa idan ya yi kazafi ga dâ.

(4) Hukuncin rantsuwar li'ani da yadda ake yin ta.

dai kansu, to, shaidar dayansu, shaida hudu ce da Allah, 'Lalle shī, hakīka, yanā daga magasganta'.

7. Kuma na biyar cēwa 'La'anar Allah ta tabbata a kansa, idan ya kasance daga makaryata.'

8. Kuma yanā tunkude mata azāba ta yi shaida, shaida hudu da Allah, 'Lalle shī, hakīka, yanā daga makaryata.'

9. Kuma ta biyar cēwa 'Hushin Allah ya tabbata a kanta idan ya kasance daga magasganta.'

10. Kuma bā dōmin falalar Allah ba a kanku, da rahamarSa, kuma cēwa Allah Mai karbar tūba ne, Mai hikima!

11. Lalle ne, wadanda⁽¹⁾ suka zo da kiren karya wadansu jama'a ne

شَهَدَتْ بِاللَّهِ إِنَّهُ لِمِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١﴾

وَلِلْخِيَسَةِ أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَذَّابِ ﴿٢﴾

وَيَدْرُؤُ أَعْنَاهَا الْعَذَابَ أَنْ شَهَدَ أَرْبَعَ شَهَدَاتٍ

بِاللَّهِ إِنَّهُ لِمِنَ الْكَذَّابِ ﴿٣﴾

وَلِلْخِيَسَةِ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٤﴾

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْنَا كُوْرُوجَمَهُ وَإِنَّ اللَّهَ

تَوَابُ حَكِيمٌ ﴿٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصَبَةٌ مِنْ كُلِّ أَ

(1) Farko Hadisil Ifk ne wanda wadansu suka jēfi Ā'isha, Ummul Mūminīnā da zina a cikinsa, Allah Ya barrantar da ita. Bai zama sharri ba ga Musulmi, sai dai ya zama alhēri dōmin ya zama sanadi ga sanin hukunce-hukunce māsu yawa, na zaman jama'a da kuma darajar mutānen da abin ya shāfa.

Yadda kissar take, shi ne yadda Ā'ishatu, uwār mūminai ta tāfa, ta ce, "Na kasance tāre da Annabi, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi, a cikin wani yāki, a bāyan an saukar da Hijabi, watau kulle. Sai ya kāre daga yākin ya kōma, ya yi kusa da Madīna, sai ya yi umurni da tāshi ga tafiya a wani dare, sai ni kuma na tafī na kāre sha'anīna, na fuskanta zuwa ga wurin rākumāta, sai na ga abin wuyana ya yanke, sai na kōma, na nēme shi, kuma su māsu kula da ni suka dāuki darbūka suka aza a kan rākuma sunā zaton inā ciki, alhāli mātā sun kasance saukāka, dōmin ba su cin kōme sai kadān na abinci.

"Na sāmī abin wuyāna na kōmo a bāyan sun tafī. Sai na zauna a masaukīna wanda na kasance a ciki. Kuma na yi zaton mutānen zā su rasa ni su kōmo zuwa gare ni. Sai na ji barci, na yi barcin. Shi kuma Safwānu ya yi rurumi daga bāyan āyarin yāki, ya fita da sauran dare, sai ya wāyi gari a inda nake. Sai ya ga duhun mutum mai barci, sai ya gāne ni a lōkacin da ya gan ni, dā mā ya kasance yanā ganī na a gabānin kulle, sai na farka da jin sautinsa na istirjā'i.

"A lōkacin da ya gāne ni, sai na rufe fuskāta da mayāfina. Wallāhi bai yi mini magana ba da kalma, ni kuma ban ji kō kalma ba daga gare shi, sai dai istirjā'insa a lōkacin da ya gurfanar da rākumarsa, ya take kāfarta ta gaba ni kuma nā hau, ya shiga yanā jan rākumar da ni har muka isa ga uwār yākin, a bāyan sun sauka, a cikin zāfin rāna. Daga nan wanda ya halaka ya halaka, wanda ya jibinci girman abin, shi ne Abdullahi bn Ubayyin bn Salūl." Buhāri da Muslimu sun ruwaito shi.

daga gare ku, kada ku yi zatonsa sharri ne a gare ku. Ā'a, alhēri ne gare ku. Kōwane mutum daga gare su na da sakamakon abin da ya sanā'anta na zunubi, kuma wanda ya jibinci girmansa daga gare su, yanā da azāba mai girma.

12. Don me a lōkacin da kuka ji shi, mūminai maza da mūminai māta ba su yi zaton alhēri game da kansu ba, kuma su ce, "Wannan kiren karya ne bayyananne?"

13. Don me ba su zo da shaidu huđu a kansa ba? To, idan ba su kāwo shaidun nan ba, to, wadanan, a wurin Allah, sū ne maƙar-yata.

14. Kuma bā dōmin falalar Allah ba a kanku da rahamarSa, a cikin dūniya da Lāhira. Lalle ne, dā azāba mai girma ta shāfe ku a cikin abin da kuka kūtsa da magana a cikinsa.

15. A lōkacin da kuke marābarsa da harsunku kuma kunā cēwa da bakunku abin da bā ku da wani ilmi game da shi, kuma kunā zaton sa mai sauķi, alhāli kuwa, shi a wurin Allah, babba ne.

16. Kuma don me a lōkacin da kuka ji shi, ba ku ce ba, "Bā ya yiwuwa a gare mu, mu yi magana a game da wannan. Tsarki ya tabbata a gare Ka, wannan kiren karya ne mai girma"?

17. Allah Yanā yi muku wa'azi, kada ku kōma ga irinsa, har abada, idan kun kasance mūminai.

نَخَسِبُو شَرَّ الْكُمْبَلْ هُوَ خَيْرٌ لِكُلِّ كُلْ
أَمْرٍ مِنْهُمْ مَا أَكْسَبَ مِنَ الْإِثْمِ وَالَّذِي تَرَى
كَبَرُهُ مِنْهُ كُلَّهُ دَعَابٌ عَظِيمٌ ١٦

لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُو ظُلَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ
يَا نَفْسُهُمْ خَيْرٌ وَقَالُوا هَذَا إِلَفَكُ مُبِينٌ ١٧

لَوْلَا جَاءَهُ عَلَيْهِ يَا أَبْيَعَةَ شَهَدَاءَ فَإِذْ رَأَيْتُمْ أَتُوْا
يَا شَهَدَاءَ فَأُولَئِكَ عِنْدَ اللَّهِ هُمُ الْكَفِيْرُونَ ١٨

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ فِي الدُّنْيَا
وَالآخِرَةِ لَمْ سَكُونٌ فِي مَا أَفْصَطْتُ فِيهِ عَذَابٌ

عَظِيمٌ ١٩

إِذْ تَقْوَنَهُ بِالسَّيْئَاتِ كُمْ وَتَقُولُنَّ يَا فَلَاهُ كُمْ مَا
لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَنَخَسِبُونَهُ رَهِيْنًا وَهُوَ عِنْدَ
اللَّهِ عَظِيمٌ ٢٠

لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُو قَلْمُرْ مَا يَكُونُ لَنَا آنَّ
شَكَرٌ بِهِنْدَأُ سَبِحَنَكَ هَذَا بَهْتَنْ عَظِيمٌ ٢١

يَعْظُلُكُمُ اللَّهُ أَنْ تَعُودُوا إِلَيْهِ أَبَدًا إِنْ كُمْ
مُؤْمِنِينَ ٢٢

18. Kuma Allah Yanā bayyana muku āyōyinSa, kuma Allah Masa-ni ne, Mai hikimā.

19. Lalle ne wadanda ke son al-fāsha ta wātsu ga wadanda suka yi īmāni, sunā da azāba mai radādi, a cikin dūniya da Lāhira. Kuma Allah, Shi ne Ya sani, alhāli kuwa, kū ba ku sani ba.

20. Kuma bā dōmin falalar Allah ba a kanku da rahamarSa... Kuma lalle ne Allah Mai tausayi ne, Mai jin kai!

21. Ya ku wadanda suka yi īmāni, kada ku bi hanyōyin Shaidan. Kuma wanda ke bin hanyōyin Shaidan, to, lalle ne shi, yanā umurni da yin alfāsha da abin da ba a sani ba, kuma bā dōmin falalar Allah ba a kanku da rahamarSa, bābu wani mutum daga gare ku da zai tsarkaka har abada, kuma amma Allah Yanā tsarkake wanda Yake so, kuma Allah Mai ji ne, Masani.

22. Kuma kada⁽¹⁾ ma'abūta falala daga gare ku da mawadāta su rantse ga rashin su bāyar da alhēri ga ma'abūta zumunta da miskīnai da muhājirai, a cikin hanyar Allah. Kuma su yāfe, kuma su kau da kai.

وَيَسِّرْ لِلَّهُ لَكُمُ الْآيَتِ وَاللَّهُ عَلَيْهِ حَكِيمٌ ﴿١٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَجْهُونَ أَن تَشِيعَ الْفَحْشَةُ فِي الَّذِينَ
أَمْنُوا هُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُ لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُهُ وَأَنَّ
اللَّهَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٠﴾

* يَأْتِيهَا الَّذِينَ أَمْنُوا لَاتَّبِعُوا حُطُوتَ
الشَّيْطَانَ وَمَن يَتَّبِعُ حُطُوتَ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ
يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَوْلَا فَضْلُ
اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَمَا زَكَرَ مِنْ كُلِّ
أَبَدًا وَلَكِنَّ اللَّهَ يُنْزِلُ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ سَمِيعٌ
عَلَيْهِ ﴿٢١﴾

وَلَا يَأْتِي إِلَيْهِ الْفَضْلُ مِنْكُمْ وَالسَّعَةُ أَن يَوْمًا
أُولَئِي الْقُرْبَى وَالْمُسْكِنَ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ وَلَيَعْقُفُوا وَلَيَصْفَحُوا لَا يُحِبُّونَ

(1) Mai yin alhēri dōmin Allah kada ya yanke shi daga wanda yake yi wa alhērin nan, saboda yā yi masa wani laifi, da ya shāfe shi ga mutuncinsa kō dūkiyarsa. Sai ya yāfe, ya kau da kai, ya ci gaba da alhērinsa dōmin Allah, kamar yadda Mistahu, wanda yake a cikin dangin Abūbakar As-Siddiq ya shiga a cikin Hadīṣil Ifk alhāli kuwa Abūbakar ke ciyar da shi saboda shi miskini ne da zumunta kuma tsakāninsu, sai Abūbakar ya gāfarta masa, kuma ya ci gaba da bā shi abin da yake bā shi. Haka sauran wadanda suka fāda a cikin wannan masifa, an yāfe musu a bāyan an yi musu haddin kazafī, sai dai wanda ya dāuki mai girmansa, wātau Ibn Ubayyu, shi kam ba a yi masa haddi ba dōmin Allah Ya yi masa alkawarin azāba mai tsanani a Lāhira. Watau Musulmi ake yi wa haddi dōmin ya tsarkaka.

Shin, bā ku son Allah Ya gāfarta muku, alhāli Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai?

23. Lalle ne wadannan da suke jīfar mātā māsu kāmun kai gāfilai⁽¹⁾ mūminai, an la'ane su, a cikin dūniya da Lāhira, kuma sunā da azāba mai girma.

24. A rānar da harsunansu, da hannāyensu, da kafāfunsu, suke bāyar da shaida a kansu, game da abin da suka kasance sunā aikatāwa.

25. A rānar da Allah Yake cika musu sakamakonsu tabbatacce, kuma sunā sanin (cēwa) lalle Allah, Shi ne Gaskiya bayyananna.

26. Miyāgun mātā dōmin miyāgun⁽²⁾ maza suke, kuma miyāgun maza dōmin miyāgun mātā suke, kuma tsarkākan mātā dōmin tsarkākan maza suke, kuma tsarkākan maza dōmin tsarkākan mātā suke. Wadancan sū ne wadanda ake barrantāwa daga abin da (māsu kazafi) suke fada, kuma sunā da gāfara da arziki na karimci.

27. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Kada ku shiga gidāje wadanda bā gidājenku ba, sai kun sāmi izni, kuma kun yi sallama⁽³⁾ a kan ma'abūtansu. Wannan ne mafī al-hēri gare ku, tsammaninku, zā ku tuna.

أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُو وَاللَّهُ عَفُورٌ تَحِيمٌ ﴿٦٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحَصَّنَاتِ الْعَنْقَلَىٰ
الْمُؤْمِنَاتِ لِعُنُوفِ الْذِيَّا وَالْآخِرَةِ وَهُنَّ
عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٧٠﴾

يَوْمَ شَهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ
وَأَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٧١﴾

يَوْمَ يُبَيِّنُ اللَّهُ دِينَهُ الْحَقَّ وَيَعْلَمُونَ أَنَّ
اللَّهُ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ ﴿٧٢﴾

الْحَبِيبُتُ الْحَبِيبَتِينَ وَالْحَبِيشُونَ
الْحَبِيشَتُ وَالْطَّبِيبُتُ لِلْطَّبِيبَتِينَ
وَالْطَّبِيبُونَ لِلْطَّبِيبَتِ اُولَئِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَّا
يَقُولُونَ لَهُمْ مَعْفَرَةٌ وَرِزْقٌ كَفِيرٌ ﴿٧٣﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ إِذَا مَأْمُوا لَا تَحْلُوا بُيُوتُهُنَّ
بُيُوتُكُو حَتَّىٰ تَسْتَأْسِفُوا وَسَلِمُوا عَلَىٰ
أَهْلِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٧٤﴾

(1) Gāfila, ita ce wadda ba ta jarrabi kōme ba sabōda kurucciya.

(2) Haka miyāgun kalmōmi bā su dācēwa sai daga mūgun mutum. Kuma kalmōmin kwarai ba su fitōwa sai daga mutānen kwarai.

(3) Hukuncin shiga gidāje da nēman izni da sallama.

28. To, idan ba ku sāmi kōwa a cikinsu ba, to, kada ku shige su, sai an yi muku izni. Kuma idan an ce muku, "Ku kōma." Sai ku kōma, shi ne mafi tsarkaka a gare ku. Kuma Allah game da abin da kuke aikatāwa, Masani ne.

29. Bābu laifī a kanku, ga ku shiga gidaje wadanda bā zaunannu ba, a cikinsu akwai wadansu kāya nāku. Kuma Allah Yanā sanin abin da kuke nūnāwa, da abin da kuke bōyēwa.

30. Ka ce wa mūminai maza su runtse daga ganinsu, kuma su tsare farjōjinsu.⁽¹⁾ Wannan shī ne mafi tsarki a gare su. Lalle ne, Allah, Mai kididdigewa ne ga abin da suke sanā'antāwa.

31. Kuma ka ce wa mūminai mātā su runtse daga gannansu, kuma su tsare farjōjinsu, kuma kada su bayyana kawarsu fāce abin da ya bayyana daga gare ta, kuma su dōka da mayāfansu a kan wuyan rigunansu, kuma kada su nūna kawarsu fāce ga mazansu ko ubanninsu, ko ubannin mazansu, ko diyansu, ko diyān mazansu, ko 'yan'uwansu, ko diyān 'yan'uwansu mātā, kō mātan⁽²⁾ fungiyarsu, ko abin da hannāyensu na dāma suka

فَإِن لَّرَجِحَدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّى يُؤْذَنَ
لَكُمْ وَإِن قِيلَ لَكُمْ أَرْجِعُوْا فَارْجِعُوْا
هُوَأَنْكَرُ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا
عَمِلُوْنَ^(١)

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَن تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ
مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَاتَّعْ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا
بُتُّدُونَ وَمَا تَكْتُمُوْنَ^(٢)

فُلَلِلْمُؤْمِنِيْنَ يَعْصُوْا مِنْ أَبْصَرِهِنَّ
وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ دَلِيلُكَ أَزْكَى لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ
حَيْرٌ بِمَا يَصْنَعُوْنَ^(٣)

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَعْصُضُضُنَّ مِنْ
أَبْصَرِهِنَّ وَيَحْفَظُنَّ فُرُوجَهُنَّ وَلَا
يُبَدِّيْنَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَاهِرٌ مِنْهَا لِيُضَرِّيْنَ
بِحُمْرِهِنَّ عَلَى جُنُوبِهِنَّ وَلَا يُبَدِّيْنَ
زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبَابَهِنَّ أَوْ أَبَاءَهِنَّ
بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبَابَهِنَّ أَوْ أَبَاءَهِنَّ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ
إِخْوَانَهُنَّ أَوْ بَيْتَهِنَّ إِخْوَانَهُنَّ أَوْ بَيْتَهِنَّ
أَوْ نِسَاءَهِنَّ أَوْ مَالَكَتْ أَيْمَانَهُنَّ

(1) Hukuncin tsare idānu da rūfe al'aura ga maza da mātā.

(2) Mātansu, watau mātā Musulmi banda mātā kāfirai, bā ya halatta ga mace kāfira ta ga al'aurā mace Musulma. Mabiya sū ne māsu nēman bukāta ga mātā wātau miskīnai, tsōfaffi daga maza. Al'aurā mace, diya a cikin salla ko a tāre da wani namiji ajnabi, to, dukan jikinta ne sai fuska da tāfuna, haka kuma a cikin salla. Amma tāre da mace Musulma tsakānin cibiyā da guiwōyi, shi ne al'aura, kuma tāre da muharraminta, dukan abin da bā sasanni ba. Baiwa kamar namiji take, al'aurarsu abin da ke tsakānin cibiyā da guawa.

mallaka, ko mabiya wasun māsu bukātar māta daga maza, ko jārirai wafanda bā su tsinkāya a kan al'ausrar mātā. Kuma kada su yi dūka da kafāfunsu, dōmin a san abin da suke bōyēwa daga kawarsu. Kuma ku tūba zuwa ga Allah gabā daya, yā ku mūminai! Tsammāninku, ku sāmi babban rabo.

32. Kuma ku aurar da gwaurāye daga gare ku, da sālihai daga bāyinku, da kuyanginku. Idan sun kasance matalauta, Allah zai wadātar da su daga falalarsa. Kuma Allah Ma-wadāci ne, Masani.

33. Kuma wadannan da ba su sāmi aure ba, su kāme kansu, har Allah Ya wadātar da su daga falalarsa. Kuma wafanda ke nēman fansa daga abin da hannuwanku na dāma suka mallaka, to, ku daura musu fansa idan kun san akwai wani alhēri a cikinsu, kuma ku bā su wani abu daga dūkiyar Allah wan-nan da Ya bā ku. Kuma kada ku tilasta kuyanginku a kan yin zina, idan sun yi nufin tsaron kansu,⁽¹⁾ dōmin ku nēmi rāyuwar dūniya, kuma wanda ya tilasta su, to, lalle Allah, a bāyan tilasta su, Mai gāfa-ra ne, Mai jin kai.

34. Kuma lalle ne, Mun saukar, zuwa gare ku, ãyöyi māsu bayanāwa, da misāli daga wafanda suka shige daga gabāninku, da wa'azi ga māsu takawa.

أَوَالْتَّابِعُونَ عَبَرُوا لِلْأَزْبَدَةِ مِنَ الْجَهَالِ
أَوَالْطَّفَلَ الَّذِينَ لَمْ يَظْهِرُوا عَلَى عَوَادَاتِ
السِّيَاءِ وَلَا يَضِرُّنَّ بِأَنْجُلِهِنَّ لِعَلَمَهُمَا
يُخْفِيَنَ مِنْ زِيَّهِنَّ وَقُوَّاهُ إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا
أَيُّهُ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُلْحُونَ ﴿٦﴾

وَأَنِكُحُوا الْأَيَمَّةَ مِنْكُو وَالصَّالِحِينَ مِنْ عَبَادِكُمْ
وَإِمَامَكُمْ مِنْ يَكُوْنُو فَقَرَاءً يُعْنِيهِمُ اللَّهُ مِنْ
فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلَيْهِ ﴿٦﴾

وَلِلْسَّعْفَفِ الَّذِينَ لَا يَحِدُونَ نِكَاحَ حَتَّى يُعْنِيهِمُ اللَّهُ
مِنْ فَضْلِهِ وَالَّذِينَ يَتَنَعَّونَ لِكِتَابِ مِمَّا مَلَكَ
أَيْمَانُكُمْ فَكَمَا تُبُوهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا وَأَوْهُمْ
إِنْ مَالَ اللَّهُ أَلَّا يَعْلَمَكُمْ وَلَا تَكُونُو أَفْيَتُكُمْ عَلَى
الْعِلَاءِ إِنَّ رَدَنَ تَحْصِنَاتِ تَبَتَّعُوا عَرَضَ الْحَيَاةِ
الَّذِينَ أَنْجَلَهُمُ اللَّهُ وَمَنْ يُكَرِّهُهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ
غَفُورٌ تَّحِيمُ ﴿٦﴾

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ آيَاتٍ مُّبَيِّنَاتٍ وَمَثَلًا
مِنَ الَّذِينَ خَلُقُوا مِنْ قَبْلِكُمْ وَمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٦﴾

(1) Tsaron kai, shi ne su yi aure; tilastāwa a nan, shi ne a hana su aure dōmin su yi wa ubangijinsu aiki.

35. Allah ne Hasken sammai da kasa, misālin HaskenSa, kamar tāgā, a cikinta akwai fitila, fitilar a cikin karau, karau dīn kamar shi taurāo ne mai tsananin haske, anā kunna shi daga wata itāciya mai albarka, ta zaitūni, bā bagabashiya ba kuma bā bayammaciya ba, manta na kusa ya yi haske, kuma kō wuta ba ta shāfē shi ba, haske a kan haske, Allah na shiryar da wanda Yake so zuwa ga HaskenSa. Kuma Allah na buga misālai ga mutāne, kuma Allah game da dukan kōme, Masani ne.

36. A cikin wadansu gidāje wadanda Allah Yā yi umurnin a dāuka-ka, kuma a ambaci SūnanSa a cikinsu, sunā yin tasbīhi a gare Shi a cikinsu, sāfe da maraice.

37. Wadansu maza, wadanda wani fatauci bā ya shagaltar da su, kuma sayarwa bā ta shagaltar da su daga ambaton Allah, da tsai da salsa da bāyar da zakka, sunā tsōron wani yini wanda zukāta sunā bibrirkita a cikinsa, da gannai.

38. Dōmin Allah Ya sāka musu da mafi kyaun abin da suka aikata, kuma Ya kāra musu daga falalarSa. Kuma Allah Yanā arzūta wanda Yake so, bā da lissāfi ba.

39. Kuma wadanda suka kāfirta, ayyukansu sunā kamar kāwalwal-niya ga fakö, mai kishirwa yanā zaton sa ruwa, har idan ya jē masa bai iske shi kōme ba, kuma ya sāmi⁽¹⁾ Allah a wurinsa, sai Ya cika

*اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ مَثُلُّ نُورٍ
كِشْكَوْهَ فِيهَا مَصْبَاحٌ أَعْبَدُهُ
رَجَاجَةُ الرَّجَاجَةِ كَانَهَا لَوْكَ دُرْيٍ يُوقَدُ مِنْ
شَجَرَقَةٍ مُبَرَّكَةٍ زَيْتُونَ نَحْلَ سَرْقِيَّةٍ وَلَا عَرَبَيَّةٍ
يَكَادُ زَيْتَهَا يُضْعِفُهُ وَلَوْلَمْ تَسْسَسْهُ نَارٌ نُورٌ
عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ نُورُهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَضْرِبُ
اللَّهُ أَكْثَلَ لِلتَّائِسِ وَاللَّهُ يُكْلِلُ شَيْءًا عَلَيْهِ^{٢٥}

فِي يَوْنٍ أَذَنَ اللَّهُ أَنْ تُرْقَعَ وَيُدْكَرَ فِيهَا
أَسْمُهُ وَيُسَيِّحَ لَهُ فِيهَا بِالْعُدُوِّ وَالْأَصَالِ^{٢٦}

رِجَالٌ لَا تَنْهَا هُنْ تَجَرَّهُ وَلَا يَعْنِي عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ
وَإِقَامِ الْصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ يَخَافُونَ يَوْمًا
تَنَقَّلُ فِي الْقُلُوبِ وَالْأَصْرُ^{٢٧}

لَيَحْرِزَنَّهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَيَنْدِهُمْ
مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ^{٢٨}

وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَلُهُمْ كَسَرَابٌ بِقِيعَةٍ يَخْسِبُهُ
الظَّمَآنُ مَاءً حَتَّى إِذَا جَاءَهُمْ لَمْ يَجِدُهُ شَيْئًا
وَوَجَدَ اللَّهَ عِنْدَهُ وَهُوَ قَدْهُ حِسَابٌ وَاللَّهُ

(1) Ya sāmi Allah a wurin da kāwalwalniyar take, alhāli Allah Ya gaya masa cēwa

masa hisābinsa. Kuma Allah Mai gaggāwar sakamako ne.

40. Kō kuwa kamar⁽¹⁾ duffai a cikin tēku mai zurfi, tāguwar ruwa tanā ruse da shi, daga bisansa akwai wata tāguwa, daga bisansa akwai wani girgije, duffai sāshensu a bisa sāshe, idan ya fitar da tāfinsa ba ya kusa ya gan shi. Kuma wanda Allah bai sanya masa haske ba, to, bā ya da wani haske.

41. Shin, ba ka gani ba (cēwa) lalle ne Allah, wanda yake a cikin sammai da kasa sunā yi Masa tasbīhi, kuma tsuntsaye sunā māsu sanwa, kōwane lalle ya san sallarsa da tasbīhinsa, kuma Allah Masani ne ga abin da suke aikatāwa?

42. Mulkin sammai da kasa ga Allah kawai yake, kuma zuwa ga Allah makōma take.

43. Ashe, ba ka gani ba, lalle ne Allah Yanā kōra girgije, sa'an nan kuma Ya hada a tsakāninsa, sa'an nan kuma Ya sanya shi mai hauhawar jūna? Sai ka ga ruwa yanā fita daga tsattsakinsa, kuma Ya saukar daga wadansu duwātsu a cikinsa na fankara daga sama, sai Ya sāmu wanda Yake so da shi, kuma Ya karkatar da shi daga barin wanda Yake so. Hasken walkiyarsa yanā kusa ya tafī da gannai.

bābu ruwa a nan, kuma Ya nūna masa hanyar da zai sāmi ruwa, idan zai bī ta. Sai Allah Ya cika masa hisābinsa da cēwa, "Allah Mai saurin sakamako ne ga wanda ya sāba wa umurninSa," dōmin nan da nan mai sābāwar zai ga kuren kansa, tun daga dūniya. Hisābin Allah yanā aukuwa da sauri a kan mai sābā wa umurninSa da gangan.

(1) Ayyukan kāfiri, wanda bā ya bin Hasken Allah ga aikinsa kamar mai kishirwa da wanda ya siffanta a sama yake, kō kuwa kamar mai tafiya a cikin duffan da aka siffanta a wannan āya.

سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٦﴾

أَوْ كُلُّمَا تَبِعَتِ فِي بَخْرِ لِحْيَيْ بَعْشَهُ مَوْجٌ مِنْ
فَوْقَهُ مَوْجٌ مِنْ فَوْقَهُ سَحَابٌ ظُلْمَمَتْ
بَعْضُهَا أَفْوَقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ وَلَمْ يَكُنْ
بَرَانِهَا وَمَنْ لَمْ يَجْعَلْ اللَّهَ لَهُ دُورًا فَاللهُ
مِنْ نُورٍ ﴿٧﴾

أَلَمْ تَرَأَنَ اللَّهَ يُسَيِّعُ لَهُ وَمَنْ فِي السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَالظِّيرِ صَنَفَتِ كُلُّ قَدَّامَ صَلَانَهُ
وَتَسْبِيهَهُ وَلَلَّهُ عَلَيْهِ يُعَلِّمُ بِمَا يَعْلَمُونَ ﴿٨﴾

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿٩﴾

أَلَمْ تَرَأَنَ اللَّهَ يُرْجِي سَحَابًا تُمْرِئُ فِي سَيِّنَةٍ وَغَرَّ
يَجْعَلُهُ وَرَكَاماً فَتَرَى الْوَدَقَ يَخْرُجُ مِنْ خَلَلِهِ
وَيَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ جَالِلٍ فَهَا مَنْ بَرِدَ فَصَبَبَ بِهِ
مَنْ يَشَاءُ وَيَصْرِفُهُ عَنْ مَنْ يَشَاءُ يَكَادُ سَنَا
بَرْقَهُ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَرِ ﴿١٠﴾

44. Allah Yanā jūyar da dare da yini. Lalle ne a cikin wannan akwai abin kula ga ma'abūta gannai.

45. Kuma Allah ne Ya halitta kōwace dabba daga ruwa. To, daga cikinsu akwai wadanda ke tafiya a kan cikinsu, kuma daga cikinsu akwai wadanda ke tafiya a kan kafāfu biyu, kuma daga cikinsu akwai wadanda ke tafiya a kan huđu. Allah Yanā halitta abin da Yake so, lalle Allah, a kan kōwane abu, Mai ikon yi ne.

46. Lalle ne, hakīka, Mun sau-kar da āyoyi māsu bayyanāwa. Kuma Allah Yanā shiryar da wanda Yake so zuwa ga hanya madaidai-ciya.

47. Kuma sunā cēwa, “Mun yi īmāni da Allah da kuma Manzo, kuma mun yi dā'a.” Sa'an nan kuma wata fungiya daga gare su, su jūya daga bāyan wangan. Kuma wadancan ba mūminai ba ne.

48. Kuma idan aka kira su zuwa ga Allah da ManzonSa, dōmin Ya yi hukunci⁽¹⁾ a tsakāninsu, sai gā wata fungiya daga gare su sunā māsu bijirēwa.

49. Kuma idan hakki ya kasance a gare su, zā su jē zuwa gare shi, sunā māsu mīka wuya.

50. Shin, a cikin zukātansu akwai cūta ne, ko kuwa sunā tsōron

يَقْلِبُ اللَّهُ الْأَيْلَ وَالنَّهَارَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعْجَةً

لِلْأُولَى الْأَبَصِرِ ﴿٤٤﴾

وَاللَّهُ حَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِّنْ مَلَوِقَتْهُمْ مَنْ يَعْشَى عَلَى
بَطْرِيهِ، وَمَنْهُمْ مَنْ يَعْشَى عَلَى رِحْلَاتِنَ وَمَنْهُمْ
مَنْ يَعْشَى عَلَى أَرْبِيعِ يَخْلُقُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٥﴾

لَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ مُّبَيِّنَاتٍ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ
يَشَاءُ إِلَى صِرَاطِ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٦﴾

وَيَقُولُونَ كُلُّ أَمَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَلَمْ يَعْنَاثُرْ
يَتَوَلَّ فِرِيقٍ مِّنْهُمْ مَنْ بَعْدَ ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ
يَالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾

وَإِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ
إِذَا كَفَرُوا بِقِرْبَةٍ مِّنْهُمْ مُّعَرِّضُونَ ﴿٤٨﴾

وَإِنْ يَكُنْ لَّهُمْ الْحُقْقُ يَأْتُوا إِلَيْهِ مُذْعِنِينَ ﴿٤٩﴾

أَفَقُلُّهُمْ مَرْضٌ أَمْ أَرَى بُوأَمْ يَخَافُونَ أَنْ يَحِيفَ

(1) Wannan yanā nūna cēwa rashin yarda da hukuncin Allah kāfirci ne. Wanda ya kai kāra ga kōtun al'āda alhāli kuwa yanā Musulmi kuma ya halatta haka, bā da wata lalūra ba, ya zama kāfiri sai idan ya tūba. Bā ya halatta ga Musulmi su yarda da yin kōtun al'āda a kāsarsu.

Allah Ya yi zälunci a kansu, da Manzonsa? Ā'a, wadancan sū neazzālumai.

51. Maganar mūminai, idan aka kira su zuwa ga Allah da ManzonSa dōmin Ya yi hukunci a tsakāninsu, takan kasance kawai su ce, “Mun ji, kuma mun yi dā'ā.” Kuma wadannan sū ne māsu cin nasara.

52. Kuma wanda ya yi dā'ā ga Allah da ManzonSa, kuma ya ji tsōron Allah, ya kuma bī Shi da taķawa, to, wadannan sū ne māsu babban rabo.

53. Kuma suka rantse da Allah iyākar rantsuwarsu, ‘Lalle ne, idan ka umurce su, haķīķa, sunā fita.’ Ka ce, “Kada ku rantse, dā'ā sananna ce! Lalle ne, Allah Mai kididdige-wa ne ga abin da kuke aikatāwā.”

54. Ka ce, “Ku yi dā'ā ga Allah, kuma ku yi dā'ā ga Manzo. To, idan kun jūya, to, a kansa akwai abin da aka aza masa kawai, kuma a kanku akwai abin da aka aza muku kawai. Kuma idan kun yi masa dā'ā za ku shiryu. Kuma bābū abin da yake a kan Manzo fāce iyarwa bayananna.”

55. Allah Ya yi wa'adi ga wadanda suka yi īmāni daga gare ku, kuma suka aikata ayyukan kwarai, lalle zai shugabantar da su a cikin kasa kamar yadda Ya shugabantar da wadanda suke daga gabāninsu, kuma lalle ne zai tabbatar musu da addininsu wanda Ya yardar musu, kuma lalle ne Yanā musanya musu daga bāyan tsōronsu da aminci,

اللَّهُ عَلَيْهِ رَبُّ الْرَّحْمَنِ وَرَسُولُهُ دِبْلُ أَوْلَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٥٠﴾

إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ يَحْكُمُ بِيَنْهُمْ أَن يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأَوْلَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥١﴾

وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَنْهَا فَأَوْلَئِكَ هُمُ الْفَارِزُونَ ﴿٥٢﴾

*وَاقْسِمُوا بِاللَّهِ جَهَدَانِهِ لِمَنِ اتَّقَمْ لَيَخْرُجُنَّ فَلَنْ تَقْسِمُوا طَاعَةً مَعْرُوفَةً إِنَّ اللَّهَ خَيْرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٥٣﴾

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولُ إِنْ تَوَلُوا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حِلَّ وَعَلَيْكُمْ مَا حِمِّلْتُمْ وَلَنْ تُطْبِعُوهُ نَهْدَوْا وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلْغُ الْمُبِينُ ﴿٥٤﴾

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيُسْتَخْلَفُوكُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا أَسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِيَنَهُمُ الَّذِي أَرْضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ حَوْفَهُمْ أَمَّا بَعْدُ وَنَحْنُ لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ

sunā bauta Mini, bā su hada kōme da Nī. Kuma wanda ya kāfirta a bāyan wannan, to, wadancan, su ne fāsikai.

56. Kuma ku tsayar da salla, kuma ku bāyar da zakka, kuma ku yi dā'ā ga Manzo, tsammāninku a yi muku rahama.

57. Kada lalle ka yi zaton wadanda suka kāfirta zā su buwāya a cikin kasa, kuma makōmarsu wuta ce, kuma lalle ne makomar tā mūnana.

58. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Wadannan da hannuwanku na dāma suka mallaka da wadanda ba su isa mafarki ba daga cikinku, su nēmi izni⁽¹⁾ sau uku; daga gabānin sallar alfijir, da lōkacin da kuke ajiye tufāfinku sabōda zāfin rānā, kuma daga bāyan sallar ishā'i. Sū ne al'aurōri uku a gare ku. Bābu laifi a kanku kuma bābu a kansu a bāyansu. Sū māsu kēwaya ne a kanku, sāshenku a kan sāshe. Kamar wannan ne Allah Yake bayyana āyōyinSa a gare ku. Kuma Allah Masani ne, Mai hikima.

59. Kuma idan yāra daga cikinku suka isa mafarki, to, su nēmi izni, kamar yadda wadanda suke a gabāninsu suka nēmi izni. Kamar wannan ne Allah Yake bayyana āyōyinSa a gare ku, kuma Allah Masani ne, Mai hikima.

(1) Ladabin shiga gida shī ne dukan yāron da ya balaga, dā ne kō bāwa, kada ya shiga gida kō dāki a bāyan sallama sai ya nēmi izni da céwa "In shiga?" Idan an karba masa da izni, ya shiga, idan kuma yanā zaton ba a ji shi ba, sai ya sāke nēman izni har sau uku. Nēman izni yanā wajaba kō ga yaran gidan a cikin lōkuta uku, wātau a gabāninsu sallar asuba da lōkacin tsakar rānar na kailūla da bāyan sallar ishā'i.

بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٦﴾

وَأَقِمُوا الصَّلَاةَ وَإِذَا الْكَوَافِرَةَ وَلَطِيفُوا
الرَّسُولُ لَعَلَّكُمْ تُرَحَّمُونَ ﴿٧﴾

لَا يَخْسَبُنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ
وَمَا أَنْهَمُوا إِلَّا زَارُوا وَلَيَشَدَّ الدَّصِيرُ ﴿٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَسْتَذَدِنُوكُمُ الَّذِينَ
مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَسْتَلِعُوا عَلَيْمُوكُمْ
ثَلَاثَ مَرَّتَيْ مِنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَجِنَّ
تَضَبَّعُونَ شَيَابِكُمْ مِنَ الظَّاهِرَةِ وَمِنْ بَعْدِ
صَلَاةِ الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَوَّاتٍ لَكُوئِيسٌ عَلَيْكُمْ
وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ طَوْفُونَ عَلَيْكُمْ
بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ
لَكُمُ الْآيَاتُ وَاللَّهُ عَلَيْهِ حِكْمَةٌ ﴿٩﴾

وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمُ الْحُلُمُ
فَلَا يُسْتَذَدِنُوا كَمَا أَسْتَذَدَنَ الَّذِينَ مِنْ
قَبْلِهِمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ مَا يَنْتَهِ
وَاللَّهُ عَلَيْهِ حِكْمَةٌ ﴿١٠﴾

60. Kuma tsōfaffi daga mātā, wadanda bā su fatan wani aure, to, bābu laifi a kansu su ajiye tufāfinsu, bā sunā māsu fitar da kawa ba, kuma su tsare mutuncinsu, shī ne mafi alhēri a gare su. Kuma Allah Mai jī ne, Masani.

61. Bābu laifi a kan makāho, kuma bābu laifi a kan gurgu, kuma bābu laifi a kan majiyyaci, kuma bābu laifi a kan kōwanenku, ga ku ci (abinci) daga gidājenku, kō daga gidājen ubanninku, kō daga gidājen uwāyenku, kō daga gidājen 'yan'uwanku maza, kō daga gidājen 'yan'uwanku mātā, kō daga gidājen baffanninku, kō daga gidājen gwaggwanninku, kō daga gidājen kāwunnanku, kō daga gidājen innōninku, kō abin da kuka mallaki mabūdansa, kō abōkinku, bābu laifi a gare ku ku ci gabā daya, kō dabam-dabam. To, idan kun shiga wasu gidāje, ku yi sallama a kan kāwunanku,⁽¹⁾ gaisuwa ta daga wulin Allah mai albarka, mai dāfi. Kamar wuncan ne Allah Yake bayyana muku āyōyinSa, tsam-māninku ku yi hankali.

62. Wadanda ke mūminai sōsai, su ne wadanda suka yi īmāni da Allah da ManzonSa, kuma idan sun kasance tāre da shi, a kan wani al'amari na aikin gayya, bā su tafiya sai sun nēme shi izni. Lalle ne wa-

وَالْقَوَاعِدُ مِنْ الْتِسَاءِ الَّتِي لَا يَرْجُونَ
نِكَاحًا فَلَيَسْ عَلَيْهِمْ حُنَاحٌ أَنْ يَصْعَبَنَ
شَابَهُنَّ غَيْرَ مُتَدَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ وَأَنَّ
يَسْتَعْفِفُنَ خَيْرٌ لَهُنَّ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلَيْهِمْ ٦٠

لَيَسْ عَلَى الْأَعْمَى حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْأَغْرِيَحِ
حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْمَرْيِضِ حَرْجٌ وَلَا عَلَى
أَنْفُسِكُمْ أَنْ تَأْكُلُوا مِنْ يُؤْتُوكُمْ
يُؤْتُ ءاَبَائِكُمْ وَأَبْيُوتُ امْهَاتِكُمْ
أَوْ يُؤْتُ اخْرَنِكُمْ وَأَوْ يُؤْتُ أَخْوَاتِكُمْ
أَوْ يُؤْتُ أَعْمَمِكُمْ وَأَوْ يُؤْتُ
عَمَّاتِكُمْ وَأَوْ يُؤْتُ أَخْوَلِكُمْ وَأَوْ
يُؤْتُ خَلَتِكُمْ وَأَوْ مَلَاتِكُمْ
مَمَّا تَحْمِلُهُ وَأَوْ صَدِيقَكُمْ لَيَسْ
عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ
أَشْتَاتًا إِذَا دَخَلْتُمْ بُوْتَانَ فَسَلِّمُوا عَلَى
أَنْفُسِكُمْ بِحَيَّةٍ مَنْ عَنِ الدُّرُّ مُتَرَكَّهَ طَبِيَّهُ
كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ
لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ٦١

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آتَمُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَإِذَا كَانُوا مَعْهُ وَعَلَى أَمْرِ رَجَامِ لَهُ يَدْهُوْ

(1) Akwai daga ladubban zamantakēwa har dai a tsakānin dangi a ci abincin jūna, kō a ci tāre a makai gada, kō kuwa kōwa ya ci dabam. Kuma idan an hadu a yi gaisuwa a tsakānin jūna, gaisuwa irin wadda Allah Ya ce Musulmi su yi wa jūnansu da cēwa "Assalāmu alaikum". Ita ce gaisuwa mai kyau. Anā kāra "wa rahmatul Lāhi wa barakātuh," dōmin ta kāra dāfi.

danda suke bidar ka izni, wadancan sū ne suke yin īmāni da Allah da ManzonSa. To, idan sun nēme ka izni sabōda wani sha'aninsu, to, ka yi izni ga wanda ka so daga gare su, kuma ka nēmā musu gāfara daga Allah. Lalle Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai⁽¹⁾.

63. Kada ku sanya kiran Manzo⁽²⁾ a tsakāninku kamar kiran sāshenku ga sāshe. Lalle ne Allah Yanā sanin wadanda ke sancēwa daga cikinku da sadāde. To, wadanda suke sābāwa daga umurninSa, su yi saunar wata fitina ta sāme su, kō kuwa wata azāba mai radāfi ta sāme su.

64. To! Lalle Allah ne Yake da mulkin abin da ke a cikin sammai da kasa, hafīka, Yanā sanin abin da kuke a kansa, kuma a rānar da ake mayar da su zuwa gare Shi, sai Yanā bā su lābāri game da abin da suka aikata. Kuma Allah, ga dukan kōme, Masani ne.

(1) Babban ladabin haduwar jama'a shī'ne īmāni da Allah kuma da ManzonSa. Sa'an nan kuma biyayya ga shūgaba wajen ayyukan gayya na rāyuwa hade, kamar ginin masallaci da hanya da kāsuwa da makabarta. Shūgaba yanā da ikon bāyar da iznin fakuwar mai uzuri, kuma yanā da ikon hanāwa gwargwadon hāli. Wannan kuma ya nūna muhimmancin aikin gayya da tsayuwār shūgaba a kansa, da wajabcin karbā kira zuwa gare shi. Kuma wannan yanā nūna halaccin karbar harāji daga mutāne dōmin a tsayu da bukātocin haduwar jama'a gwargwadon hāli.

(2) Wannan yanā nūna ladabin yadda ake kiran Manzon Allah ta hanya mai ladabi. Kada a kira shi da sūnansa kamar yadda ake kiran sauran mutāne da 'Yā Ali,' 'Ya Zaid,' sai dai a ce Yā Manzon Allah! a cikin sauti mai laushi mai dāfi. Kuma wannan ladabi yanā shāfar dukan Musulmi na kōwane zāmani game da Shugabansu wanda yake shugabantar su ga al'amurran-su na zamantakēwa. Kuma wannan yanā nūna rashin kyāwon māsū cewa sunā zikiri da kiran sūnan Allah kamar haka "Allah! Allah! Allah!" sabōda rashin ladabin da ke cikin yin haka ga Manzon Allah balle ga Allah. Ba a yin addini sai yadda Allah Yake son a yi Masa, wātāu yadda AnnabinSa ya shiryar da mutāne dōmin su bi shi, su yi aiki da shi. Kuma sābā wa umurnin Annabi yanā sabbaba fitina ga mutāne kō kuma ga kasa gabā daya.

حَتَّىٰ يَسْتَغْنُوا بِهِاتِ الَّذِينَ يَسْتَغْنُونَكُمْ وَأَتَيْكُمْ
الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِذَا
أَسْتَدْوُكُمْ لِعَصْبَ شَائِهِمْ فَإِذَا ذَهَبْتُمْ
شَيْئَتْ مِنْهُمْ وَأَسْتَغْفِرْهُمْ اللَّهُ أَكْبَرُ
اللَّهُ أَعْظُمُ رَحْمَةً

لَا يَجْعَلُوادَعَةً الرَّسُولَ بَيْتَكُمْ كَدُعَاءً
بَعْضُكُمْ بَعْضًا قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ
يَسْكُلُونَ مِنْكُمْ لَوْا ذَاهِبِ حَدَرِ الَّذِينَ
يُخْلِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فَتَنَّهُ
أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابُ الْيَمِنِ

أَلَا إِنَّ اللَّهَ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
يَعْلَمُ مَا أَنْشَأَ عَلَيْهِ وَيَوْمَ يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ
فَيُبَيِّنُهُمْ بِمَا عَمِلُوا وَاللَّهُ يُكْلِشُ شَيْئًا عَلَيْهِمْ

Tanā karantar da yin kira ga tauhīdi da kōre shubhōhi daga Alkur'āni Mai girma, da kuma Annabi, tsīra da aminci su tabbata a gare shi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Albarka ta tabbata ga Wanda Ya saukar da (Littāfi) mai rarrabēwa a kan BāwanSa, dōmin ya kasance mai gargadī ga halitta.

2. Wanda Yake da mulkin sam-mai da kasa, kuma bai riķi abin haihuwa ba, kuma abōkin tārayya bai kasance a gare Shi ba a cikin mulkinSa, kuma Ya halitta dukan kōwane abu, sa'an nan Ya kaddara shi kaddarāwa.

3. Kuma suka riķi abūbuwan bautawa, baicin Shi, bā su yin halittar kōme, alhāli sū ne ake halittāwa, kuma bā su mallakar wa kansu wata cūta, ko wani amfāni, kuma bā su mallakar mutuwa, kuma bā su mallakar rāyarwa, kuma bā su mallakar tāyarwa.

4. Kuma wadanda suka kāfirta suka ce, "Wannan bā kōme ba ne fāce kirena karya da (Muhammadu)

بَارَكَ اللَّهُ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ
لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا ﴿١﴾

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَغَيْرَتِهِ
وَلَدَّا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ
كُلَّ شَيْءٍ وَفَقَدَرَهُ وَتَقْدِيرًا ﴿٢﴾

وَأَنْهَنَدُوا مِنْ دُونِهِ هَذِهِ الْهَمَةُ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا
وَهُمْ يُخْلِقُونَ وَلَا يَمْلِكُونَ لَا نَفْسٌ مَّرَضَ
ضَرًّا وَلَا قَفْعًا وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَاةً
وَلَا شُورًا ﴿٣﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا إِثْقَابٌ

ya kirkira shi, kuma wadansu mutāne na dabam suka taimake shi a kansa." To, lalle ne sun jē wa zālunci da karkacēwar magana.

5. Kuma suka ce, "Tatsūniyōyi ne na farko ya rurrubūta, sai sū ake shibtarṣu a gare shi sāfe da yamma."

6. Ka ce, "Wanda Yake sanin asīri a cikin sammai da kasa ne Ya saukar da shi. Lalle ne, Shī Ya kasance Mai gāfara, Mai jin kai."

7. Kuma suka ce, "Mēne ne ga wannan Manzo, yanā cin abinci, kuma yanā tafiya a cikin kāsuwan-ni! Don me ba a saukar da malā'ika zuwa gare shi ba, dōmin ya kasance mai gargadī tāre da shi?"

8. "Kō kuwa a jēfo wata taska zuwa gare shi, kō kuwa wata gōna ta kasance a gare shi, yanā ci daga gare ta?" Kuma azzālumai suka ce, "Bā ku bin kōwa, fāce mutum sihir-tacce."

9. Ka dūba yadda suka buga maka misālai, sai suka bace, dōmin haka bā su iya bin tafarki.

10. Albarka ta tabbata ga Wanda, idan Ya so, Yā sanya maka mafi alhēri daga wannan (abu): gōnaki, kōramu na gudāna daga karkashinsu, kuma Ya sanya maka manyan gidāje.

11. Ā'a, sun karyata game da Sā'a, alhāli kuwa Mun yi tattalin wuta mai tsanani ga wanda ya karyata (manzanni) game da Sā'a.

أَفْتَرَنَاهُ وَأَعْنَاهُ دَعَلَيْهِ قَوْمٌ أَخْرُونٌ فَقَدْ
جَاءُهُ وَظُلْمًا وَزُورًا ﴿١﴾

وَقَالُوا أَسْطِرُ الْأَوْلِيَّاتِ أَكْتَبْهَا فَهِيَ
تُمَلَّ عَلَيْهِ بُحْرَةٌ وَأَصِيلًا ﴿٢﴾

فُلْ أَنْزَلَهُ اللَّذِي يَعْلَمُ الْيَتَرَ فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ إِنَّهُ وَكَانَ عَفْوَرَارِ حِيمًا ﴿٣﴾

وَقَالُوا مَالِهِ هَذَا الرَّسُولُ يَأْكُلُ
الْطَّعَامَ وَيَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ لَوْلَا أُنْزِلَ
إِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُونَ مَعَهُ دِينِيرًا ﴿٤﴾

أَوْيُلُقَى إِلَيْهِ كَنْزٌ أَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ
يَأْكُلُ مِنْهَا وَقَالَ الظَّالِمُونَ إِنَّ
تَنْتَيْعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا ﴿٥﴾

أَنْظُرْ كَيْفَ صَرَبُوكَ الْأَمْثَلَ
فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَيِّلًا ﴿٦﴾

تَبَارَكَ الَّذِي إِنْ شَاءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا
ذَلِكَ جَنَّتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْمِلَهَا الْأَنْهَرُ وَيَجْعَلُ
لَكَ قُصُورًا ﴿٧﴾

بَلْ كَذَبُوا بِالسَّاعَةِ وَأَعْتَدَنَا لِلنَّاسِ كَذَبَ
بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا ﴿٨﴾

12. Idan ta gan su daga wani wuri mai nīsa, sai su ji sautin fushi da wani rūri nāta.

13. Kuma idan an jēfa su a wani wuri mai kunci daga gare ta, sunā wadanda aka daure, ciki daidai, sai su kirāyi halaka a can.

14. Kada ku kirāyi halaka guda, kuma ku kirāyi halaka mai yawa.

15. Ka ce, "Shin, wancan ne mafī alhēri, kō kuwa Aljannar dawwama wadda aka yi wa'adi ga māsu takawa? Tā zama, a gare su, sakamako da makōma.

16. "Sunā da abin da suke so, a cikinta, sunā madawwama. Wan-nan ya kasance wa'adi abin tambaya a kan Ubangijinka."

17. Kuma rānar da Yake tāra su da abin da suke bauta wa, baicin Allah, sai Ya ce, "Shin, kū ne kuka batar da bāyiNa, wadannan, ko kuwa su ne suka bata daga hanya?"

18. Suka ce, "Tsarki ya tabbata a gare Ka, bā ya kasancēwa a gare mu, mu riķi wadansu maji'binta, baicin Kai, kuma amma Kā jiyan da su dāfi sū da ubanninsu har suka manta da Tunātarwa, kuma sun kasance mutāne ne halakakku."

19. To, lalle ne, sun karyata game da abin da kuke cēwa, sabōda haka bā ku iya karkatarwa ga (maganarsu), kuma ba ku iya tai-mako (ga hana azāba), kuma wanda ya yi zālunci a cikinku zā Mu-fandana masa azāba mai girma.

20. Kuma ba Mu aika ba, a gabāninka daga Manzanni, fāce

إِذَا رَأَتْهُمْ قِنْ مَكَانٍ يَعِدُ سَمْعُوا لَهَا
تَغْيِظًا وَرَفِيْكَ ١٥

وَإِذَا أَلْقَوْا مِنْهَا مَكَانًا اضْيَقًا مُقْرَبَينَ
دَعَوْهُمْ نَالَكَ تُبُورَكَ ١٦

لَا تَدْعُوهُمْ يَوْمَ تُبُورَكَ وَجْدًا وَأَدْعُوهُمْ بُورَكَ
كَشِيرَكَ ١٧

فُلْ أَذْلَكَ خَيْرًا مَرْجَنَةُ الْخُلْدِ الَّتِي وُعِدَ
الْمُسْتَقْوِنَ كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَمَصِيرًا ١٨

لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ وَتَخْلِيدَتْ كَانَ
عَلَى زَيْنَكَ وَعَدَ أَمْسَعُولَا ١٩

وَيَوْمَ يَحْسُنُ هُنْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ
اللَّهِ فَيَقُولُ إِنَّكُمْ أَصْلَلْتُمْ عَبَادِي
هَلْوَاءً أَمْ هُمْ ضَلَّوْا السَّبِيلَ ٢٠

قَالُوا سُبْبَحَنَكَ مَا كَانَ يَتَبَيَّنُ لَنَا أَنْ تَسْخَدَ
مِنْ دُونِكَ مِنْ أُولَيَّهُ وَلَكِنْ مَتَعَهُرُ
وَأَبَاهُمْ حَتَّى سُوَالُ الذَّكَرِ وَكَانُوا
قَوْمًا بُورَكَ ٢١

فَقَدْ كَذَبُوكُمْ بِمَا قُلْوَتْ فَمَا
تَسْطِيعُونَ صَرْفًا وَلَا نَصْرًا وَمَنْ يَظْلِمْ
مِنْ كُمْ نُدْقَهُ عَذَابًا كَشِيرَكَ ٢٢

وَمَا أَرْسَلْنَا فَقْبَلَكَ مِنْ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا

lalle sū, hakīka, sunā cin abinci kuma sunā tafiya a cikin kasuwōyi. Kuma Mun sanya sāshen mutāne fitina ga sāshe. Shin kunā yin hakuri? Kuma Ubangijinka Yā kasance Mai gani.

21. Kuma wañanda bā su fatan haduwa da Mu, suka ce, “Don me ba a saukar da malā’iku ba a kanmu, kō kuwa mu ga Ubangijinmu?” Lalle ne sun kangara a cikin rāyukansu, kuma suka yi tsaurin kai, tsaurin kai mai girma.

22. A rānar da suke ganin mālā’iku, bābu bushāra a yinin nan ga māsu laifi, kuma sunā cēwa, “Allah Ya kiyāshe⁽¹⁾ mu!”

23. Kuma Muka gabāta zuwa ga abin da suka aikata daga aiki, sai Muka sanya shi kūra wātsattsiya.

24. Ma’abūta Aljanna a rānar nan, sū ne mafī alhēri ga matabata, kuma mafī kyaun wurin kai-lūla.

25. Kuma a rānar da sama take tsattsāgewa tāre da gizāgizai, kuma a saukar da malā’iku, saukarwa.

26. Mulki a rānar nan, na gas-kiya, yanā ga Mai rahama, kuma ya zama yini, a kan kāfirai, mai tsanani.

27. Kuma rānar da azzālumi yake cīzo a kan hannyaensa, yanā cēwa, “Ya kaitōna! (A ce dai) na riki hanya tāre da Manzo!

إِنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ الظَّعَامَ وَيَمْسُرُونَ
فِي الْأَسْوَاقِ وَجَعَلُنَا بَعْضَكُمْ لِيَعْصِي
فِتْنَةً أَنْصَبْرُونَ وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا ﴿٦﴾

* وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا لَوْلَا أُنْزَلَ
عَيْنَاهُ الْمَلَائِكَةُ أَوْنَرَى رَبِّنَا الْقَدِيرَ
أَسْتَكْبِرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ وَعَنْ عُتُّرَاتِ أَكْبِرَ ﴿٧﴾

يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ لَا يُشْرِكُونَ يَوْمَ إِذْ
لِلْمُجْرِمِينَ يَوْمُ الْحُجَّةِ حِجْرَةً مَحْجُورًا ﴿٨﴾

وَقَدْ مَنَّا إِلَيْنَا مَا أَعْمَلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ
هَبَاءً مَنْشُرًا ﴿٩﴾

أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَ إِذْ^{١٠} خَيْرٌ مُسْتَقْرَأً
وَأَخْسَنُ مَقْيَلًا ﴿١١﴾

وَيَوْمَ تَشَقَّقُ السَّمَاءُ بِالْعَمَمِ وَنَزِلَ الْمَلَائِكَةُ
تَنْزِيلًا ﴿١٢﴾

الْمُلْكُ يَوْمَ إِذْ^{١٣} الْحُقُوقُ لِرَحْمَنٍ وَكَانَ يَوْمًا
عَلَى الْكَافِرِينَ عَسِيرًا ﴿١٤﴾

وَيَوْمَ يَعْصُمُ الظَّالِمُونَ عَلَى يَدَيهِ يَقُولُ
يَكْلِسَنَّ أَخْذَنْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَيِّلًا ﴿١٥﴾

(1) Asalin maganar shī ne “Tsari tsararre,” wātau muna neman tsari daga Allah, tsari tabbatacce.

28. "Ya kaitōna! (A ce dai) ban riki wāne masōyi ba!"

29. "Lalle ne, haķīka, ya batar da ni daga Tunāwa a bāyan (Tunā-war) ta je mini." Kuma Shaidan ya zama mai zumbulēwa ga mutum.

30. Kuma Manzo ya ce, "Ya Ubangijīna! Lalle mutānena, sun riki wannan Alkur'āni abin kauracēwa!"

31. Kuma kamar haka ne, Muka sanya makiyi daga māsu laifi ga kōwane annabi. Kuma Ubangi-jinka Ya isa ga zama Mai shiryarwa, kuma Mai taimako.

32. Kuma wafanda suka kāfirta suka ce, "Don me ba a saukar da Alkur'āni a kansa ba, jimla guda?" Kamar wuncan! Dōmin Mu ḫarfa-fa zūciyarka game da shi, kuma Mun jéranta karanta shi da hankali jérantawa.

33. Kuma bā zā su zo maka da wani misāli ba, fāce Mun je maka da gaskiya da mafi kyau ga fassara.

34. Wafanda ake tāyarwa a kan fuskōkinsu, zuwa ga Jahannama, wadancan sū ne mafi sharri ga wuri, kuma mafi bacēwa ga hanya.

35. Kuma lalle ne, Mun bai wa Mūsā Littāfi, kuma Mun sanya dan'uwansa, Hārūna, mataimaki tāre da shi.

36. Sai Muka ce, "Ku tafī, kū biyu, zuwa ga mutānen nan wafanda suka ḫaryata game da āyō-yinMu." Sai Muka darkāke su, darkākewa.

يَوْمَئِنِي لَيَتَنِي لَرَأَيْخَذَ فُلَانَّا خَلِيلًا ﴿٤٨﴾

لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الْدِّرْكِ يَعْدِي دَجَاءِنِي
وَكَانَ الشَّيْطَنُ لِلْإِنْسَنِ خَدُولًا ﴿٤٩﴾

وَقَالَ الرَّسُولُ نَبَرَتِ إِنَّ قَوْمِي أَتَخْذُ وَهَذَا
الْقُرْءَانَ مَهْجُورًا ﴿٥٠﴾

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ بَنِي عَدْوَانَ
الْمُجْرِمِينَ قِرْكَفَى بِرَبَّكَ هَادِيًّا وَنَصِيرًا ﴿٥١﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا تُرِيلَ عَلَيْهِ الْقُرْءَانُ
جُمَلَةً وَحْدَةً كَذَلِكَ لِنُبَيِّنَ لَهُ فُؤَادَكُلَّ
وَرَئَلَنَّهُ تَرَيِيلًا ﴿٥٢﴾

وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلِ إِلَّا حِسَابَكَ بِالْحَقِّ
وَاحْسَنَ نَقْسِيرًا ﴿٥٣﴾

الَّذِينَ يُخْشِرُونَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِنَّ
بَهْمَمَ أُولَئِكَ شَرْمَكَانًا وَأَصْلُ سَيِّلًا ﴿٥٤﴾

وَلَقَدْ أَتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَا مَعْهُ وَ
أَخَاهُ هَرُوتَ وَزِيزِرًا ﴿٥٥﴾

فَقْلَنَا أَذْهَبَآءًا إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا
بِعَايَتِنَا فَدَمَرْتُهُمْ تَدْمِيرًا ﴿٥٦﴾

37. Kuma mutānen Nūhu, a lōkacin da suka faryata Manzanni, Muka nutsar da su, kuma Muka sanya su wata āya ga mutāne, kuma Muka yi tattalin azāba mai radadī ga azzālumai.

38. Da Ādāwa da Samūdāwa, da mutanen Rassi, da wadansu al'um-momi, a tsakānin wannan, māsu yawa.

39. Kuma kōwannensu, Mun buga masa misālai, kuma kōwanne Mun halakar da (shi), halakarwa.

40. Kuma lalle ne, hakīka, (Kuraishi) sun jē a kan alkaryar nan wadda aka yi wa ruwa, ruwan azāba. Shin, ba su kasance sun gan ta ba? Ā'a, sun kasance bā su kaunar tāyarwa (a Kiyāma).

41. Kuma idan sun gan ka, bā su rikon ka fāce da izgili, (sunā cēwa,) "Shin, wannan ne wanda Allah Ya aiko, Manzo?

42. "Lalle ne, yā yi kusa ya batar da mu daga Ubangijinmu, in bā dōmin da muka yi hakuri a kansu ba." Kuma zā su sani, a lōkacin da suke ganin azāba, wāne ne mafī bacēwa ga hanya!

43. Shin, kā ga wanda ya riķi Ubangijinsa son zuciyarsa? Shin, to, kai ne ke kasancēwa mai tsaro a kansa?

44. Ko kanā zaton cēwa, mafī yawansu sunā ji, kō kuwa sunā hankali? Sū ba su zama ba fāce dabbōbin gida⁽¹⁾ suke. Ā'a, sū ne mafī bacēwa ga hanya.

وَقَوْمَهُجُلَّمَاكَدَبُوا الرُّسُلَأَغْرِقُهُمْ
وَجَعَنَتْهُمْلِلَتَّاسِءَإِيَّاهُوَاعْتَدَنَاالظَّالِمِينَ
عَذَابًا أَلِيمًا

وَعَادَأَشْمُودًاوَأَصْحَبَالرَّيْسَوَقُرُونَ
بَيْنَ ذَلِكَكَثِيرًا

وَكُلَّا ضَرَبَنَا لَهُ الْأَمْثَلُ وَكُلَّا
تَبَرَّزَنَا تَبَيْرِيًّا
وَلَفَدَأَتَوْعَلَى الْقَرِيَّةِأَتَيَأُمْطَرَتْ مَطَرَ
السَّوْءَأَفَلَمْ يَكُوْنُوا يَرْوَاهَابَلْ كَانُوا
لَا يَرْجُونَنُشُورًا

وَإِذَا رَأَوكَ إِنْ يَتَخَذُونَكَ إِلَّا هُرُزُوا أَهْنَدَا
الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا

إِنْ كَانَدَيْضَلُّنَا عَنْ إِلَهِنَا لَوْلَا أَنَّ
صَبَرَنَا عَلَيْهَا وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ حِينَ
يَرَوْنَ الْعَذَابَ مَنْ أَصْلَ سَيِّلًا

أَرَعِيهَتْ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ دَهْوَنَهُ أَفَأَنَّ
تَكُونُ عَيْنَهُ وَكِيلًا

أَمْ تَحْسُبُ أَنَّ أَكْتَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَنَّ
يَعْقُلُونَ إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَمِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ
سَيِّلًا

(1) Dabbōbin gida sun fi rashin hankali bisa ga na dāji, dōmin na dāji na gudun abin

45. Ashe, ba ka dūba ba zuwa ga Ubangijinka, yadda Ya mīkē inuwa? Kuma dā Yā so dā Yā bar ta tsaye cif, sa'an nan Muka sanya rānā mai nūni a kanta.

46. Sa'an nan Muka karbē ta (inuwa) zuwa gare Mu, karbā mai sauķi.

47. Kuma Shī ne Wanda Ya sanya muku dare ya zama tūfa, da barci ya zama hütāwa, da yini ya zama lokacin tāshi (kamar Tashin Kiyāma).

48. Kuma Shi ne Ya aika iskōkin bushāra gaba ga rahamarSa, kuma Muka saukar da ruwa mai tsarkakēwa daga sama.

49. Dōmin Mu rāyar, game da shi, gari matacce, kuma Mu shayar da shi dabbōbi da mutāne māsu yawa daga abin da Muka halitta.

50. Kuma lalle ne, hakīka, Mun sarrafa⁽¹⁾ shi (Alkur'āni) a tsakāninsu, dōmin su yi tunāni, sai dai mafī yawan mutānen sun ki fāce kāfirci.

51. Kuma dā Mun so, hakīka, dā Mun aika da mai gargadī⁽²⁾ a cikin kōwace alkarya.

أَنْتَ إِلَى رِبِّكَ كَيْفَ مَدَ الظُّلْمَ وَلَوْ شَاءَ

لَجَعَلَهُ وَسَاكِنًا لَمْ يُرَجِّعْلَتَهُ اللَّهُمَّ عَلَيْهِ دَلِيلًا ﴿٤٦﴾

ثُمَّ قَضَيْتَهُ إِلَيْنَا فَبَضَّا يَسِيرًا ﴿٤٧﴾

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْيَلَى لِيَسَاوَالِتَهُ

سُبَّاتَارَ وَجَعَلَ الْهَمَارَ نُشُورًا ﴿٤٨﴾

وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ بُشْرًا بَينَ يَدَيِ

رَحْمَتِهِ وَأَنْزَلَنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا ﴿٤٩﴾

لَنْجَعِي بِهِ بَلَدَةً مَيْتَانًا وَسُقِيَّةً وَمِمَّا

خَلَقْنَا أَعْمَالًا أَسِيَّ كَثِيرًا ﴿٥٠﴾

وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُ لِيَذَكُّرُوا فَإِنَّ أَكْثَرَ

النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ﴿٥١﴾

وَلَوْ شَاءَتْ أَبْعَتَنَا فِي كُلِّ فَرِيقَةٍ تَنْذِيرًا ﴿٥٢﴾

da zai cūce sū su kuma dabbōbin gida sunā zama tāre da māsu cin su, su shā nōnonsu kuma su kashe 'ya'yansu.

(1) Sarrafa Alkur'āni watau Mun sanya shi a cikin misālai dabam-dabam dōmin su gani kō su ji, su yi tunāni, amma sai suka ki saurāren, sai dai kāfirci.

(2) Dā Muna so dā Mun aika wa kōwane gari da Annabinsa mai yi musu gargadī, amma ba Mu so haka ba, sai Muka aika ka kai daya zuwa ga dukan dūniya dōmin Mu dāukaka darajarka.

52. Sabōda haka kada ka yi dā'ā ga kāfirai, ka yāke su, da shi, yāki mai girma.

53. Kuma Shī ne Ya garwaya tēkuna biyu, wannan mai dādī, mai sauñin hadiya, kuma wannan gishiri gurbātacce, kuma Ya sanya wani shāmaki a tsakāninsu da kāriya mai shāmakacēwa.

54. Kuma Shi ne Ya halitta mutum daga ruwa, sai Ya sanya shi nasaba da surukuta, kuma Ubangi-jinka Ya kasance Mai īkon yi.

55. Kuma sunā bauta wa, bacin Allah, abin da bā ya amfānin su, kuma bā ya cūtar su, kuma kāfiri ya kasance mai taimakon (Shaidan) a kan Ubangijinsa.

56. Ba Mu aika ka ba sai kana mai bāyar da bushāra, kuma mai gargadī.

57. Ka ce, “Bā ni tambayar ku wata ijāra a kansa fāce wanda ya so ya rīki wata hanya⁽¹⁾ zuwa ga Ubangijinsa.”

58. Kuma ka dōgara a kan Rāyayye wanda bā Ya mutuwa, kuma ka yi tasbīhi game da gōde Masa. Kuma Yā isa zama Mai fididdigewa ga laifuffukan bāyinSa.

59. Wanda Ya halitta sammai da kasa da abin da yake a tsakāninsu, a

فَلَا يُطِعُ الْكُفَّارُ وَجَهَدُهُ بِهِ جَهَادًا
كَبِيرًا ﴿٤٦﴾

*وَهُوَ الَّذِي مَرَحَ الْبَحْرَيْنَ هَذَا عَذْبٌ
فُرَاتٌ وَهَذَا مَلْحٌ أَجَاجٌ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا
بَرَّ حَارًّا وَجَرَّأَ مَحْجُورًا ﴿٤٧﴾

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَعَلَهُ وَسَبَّا
وَصَهْرًا وَكَانَ رَبُّكَ فَيْرَاكَ فَيْرِيزًا ﴿٤٨﴾

وَيَعْدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا
يَضُرُّهُمْ وَكَانَ الْكَافِرُونَ إِلَيْهِ ظَاهِرِيزًا ﴿٤٩﴾

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٥٠﴾

قُلْ مَا أَسْكَنْتَكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْزِيَ الْآمِنِ شَاءَ
أَنْ يَتَّخِذَ إِلَيْهِ رَيْهَ سَيِّلَا ﴿٥١﴾

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْحَمْدِ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَسَيَّعَ
بِحَمْدِهِ وَكَفَى بِهِ بِدُنُوبِ عِبَادِهِ خَيْرًا ﴿٥٢﴾

الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا

(1) Bā na nēman wata ijāra sabōda inā karanta muku Alkur'āni, ko, sabōda inā shiryar da ku, amma wanda ya so ya ciyar da dūkiyarsa dōmin Allah, to, shī kam bā ni hana shi, sai ya ciyar. Kuma mun sani Annabi ba ya cin sadaka. A kan haka ne wafansu Malamai suka hana karbar ijāra a kan karantar da Alkur'āni. Abin da yake Mu'utamadi ya halatta sabōda Hadisi, kuma da sauñakēwa ga aikin yāda addīn Musulunci. Hukumci yanā canzawa da canzāwar hāli.

cikin kwānuka shida, sa'an nan Yā dāidaitu a kan Al'arshi, Mai rahama, sai ka tambayi mai bāyar da lābāri game da⁽¹⁾ Shi.

60. Idan aka ce musu, “Ku yi sujada ga Mai rahama.” Sai su ce, “Mene ne mai rahama? Ashe, zā mu yi sujada ga abin da kuke umurnin mu?” Kuma wannan (magana)⁽²⁾ ta kāra musu gudu.

61. Albarka ta tabbata ga Wanda Ya sanya masaukai⁽³⁾ (na tafiyar wata) a cikin sama kuma Ya sanya fitila da watā mai haskakewa a cikinta.

62. Kuma Shī ne Wanda Ya sanya dare da yini a kan mayēwa, ga wanda yake son ya yi tunāni, kō kuwa ya yi nufin ya göde.

63. Kuma bāyin Mai rahama⁽⁴⁾ su ne wadanda ke yin tafiya a kan kasa da sauķi, kuma idan jāhilai sun yi musu magana, sai su ce, “Salāma” (a zauna lāfiya).

64. Kuma wadanda suke kwāna sunā māsu sujada da tsayi a wurin Ubangijinsu.

(1) Idan kanā son sanin sifsofin Allah, sai ka tambayi Allah, dōmin bābu wanda ya san Shi, sani na gani balle ya iya gaya maka yadda Yake, sabōda haka sifsofin Allah da sūnāyenSa duka bā a yin shisshigi a gare su, sai yadda aka ji su daga Manzon Allah. Tauķifiyyai ne.

(2) Kō sun san gaskiyar abin da aka kira su zuwa gare shi, bā zā su yi dā'ā ba, dōmin wai sunā jin nauyi su karbi umurni daga wani mutum.

(3) Taurāri bakwai wadanda ake cē wa matafa, su ne Mirrikh, da Zahra, da Uđārid, da Kamar wātau watā, da rānā, da Mushtari, da Zuhal, Kumā burjōji sū gōma sha biyu ne. Su ne Himlu, da Saur, da Zaujā'a, da Sirtān, da Asad, da Sunbula, da Mīzān, da Akrab, da Kausu, da Jadyu, da Dalwu da Hüt.

(4) Bāyan da ya ambaci māsu kīn su yi sujada ga Mai rahama sabōda kangararsu, sai kuma ya fāra ambaton sifsofin māsu son yin sujada gare Shi, Yā yi musu sunā Bāyin Mai rahama.

فِي سَيَّةٍ أَيَّامٌ شَرَّأْسْتَوْيَ عَلَى الْعَرْشِ
الْرَّحْمَنُ فَسَعَلَ يَهْمَخِيرَا ٦١

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ أَسْجُدُوا لِلرَّحْمَنِ قَالُوا وَمَا
الرَّحْمَنُ أَنْسَجَدُ لِمَا تَأْمُرُنَا وَرَأَدَهُمْ نُفُورًا ٦٢

بَسَارَكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا
وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا وَقَمَرًا مُنِيرًا ٦٣

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيلَ وَالنَّهَارَ خَلْفَةً إِمَانَ
أَرَادَ أَنْ يَذَكَّرَ أَوْ أَرَادَ شُكُرًا ٦٤

وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْسُونُ عَلَى الْأَرْضِ هُوَنَا
وَإِذَا حَاطَبُهُمُ الْجِنُّ لُورَتْ قَالُوا سَلَمًا ٦٥

وَالَّذِينَ يَبِيسُوتْ لِرَبِّهِمْ سُجَّدَوا وَقِيمَاتِ ٦٦

65. Kuma wadanda suke cēwa, "Ya Ubangijinmu! Ka karkatar da azābar Jahannama daga gare mu. Lalle ne, azābarta tā zama tāra."⁽¹⁾

66. "Lalle ne ita ta mūnana ta zama wurin tabbata da mazauni."

67. Kuma wadanda suke, idan sun ciyar, bā su yin barna, kuma bā su yin kwauro, kuma (ciyarwarsu) sai ta kasance a tsakānin wangan da tsakaitāwa.

68. Kuma wadanda bā su kiran wani ubangiji tāre da Allah, kuma bā su kashe rai wanda Allah Ya haramta fāce da hakki, kuma bā su yin zina. Kuma wanda ya aikata wangan, zai gamu da laifuffuka.

69. A ribanya masa azāba a Rānar Kiyāma. Kuma ya tabbata a cikinta yanā wulakantacce.

70. Sai wanda ya tūba, kuma ya yi īmāni, kuma ya aikata aiki na kwarai, to, wadancan Allah Yanā musanya miyāgun ayyukansu da māsu kyau. Allah Ya kasance Mai gāfara Mai jin kai.

71. Kuma wanda ya tūba,⁽²⁾ kuma ya aikata aiki mai kyau, to, lalle ne sai ya tūba zuwa ga Allah.

72. Kuma wadanda suke bā su yin shaidar zur, kuma idan sun

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ
جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا^(١)

إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًا وَمُقَاماً^(٢)

وَالَّذِينَ إِذَا آتَفْقَدُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتَرُوا
وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ فَوْماً^(٣)

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَيْهِ أَخْرَى وَلَا
يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَمَ اللَّهُ إِلَيْهِ الْحَقَّ
وَلَا يَرْتُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَقْنُ أَثَاماً^(٤)

يُضَعَّفُ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَخَلَدَ
فِيهِ مُهَانًا^(٥)

إِلَّا مَنْ تَابَ وَأَمْنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَلِحًا
فَأُولَئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَتْ
وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا رَّحِيمًا^(٦)

وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَلِحًا فَإِنَّهُ دَيْنُهُ إِلَى
اللَّهِ مَتَابَةٌ^(٧)

وَالَّذِينَ لَا يَشْهُدُونَ إِلَزُورَ فَإِذَا مَرُوا

(1) Garama, ita ce uküba da dükìya mai lazimtar wanda aka aza wa ita. Da Hausa anā cēwa tāra. Watau azāba da zā ta fi karfin jiki har tanā nēman wani abu wanda ya danganci jiki. Kō mēne ne kamar dükìya.

(2) Wanda ya tūba daga kōwane irin zunubi, wadanda aka ambata da wadanda ba a ambata ba, kō dā laifinsa kāfirci ne, to, sai ya tūba zuwa ga Allah kawai, tūba ta gaskiya, lalle ne Allah zai karbi tūbarsa matukar ajalin mutuwa bai sauva a kansa ba.

shūde ga yasassar magana sai su shūde sunā māsu mutumci.

73. Kuma wadanda suke, idan an tunātar da su da āyōyin Allah, bā su saukar da kai, sunā kurame⁽¹⁾ da makāfi.

74. Kuma wadanda suke cēwa, “Yā Ubangijinmu! Ka bā mu sanyin idānu daga mātanmu da zūriyarmu, kuma Ka sanya⁽²⁾ mu shūgabanni ga māsu taķawa.”

75. Wadannan anā sāka musu da bēne, sabōda hakurin da suka yi, kuma a hada su, a cikinsa, da gaisuwa da aminci.

76. Sunā madawwama a cikinsa. Ya yi kyau ga zama matabbacī da mazauni.

77. Ka ce, “Ubangijīna ba Ya kula da ku in bā dōmin addu'arku⁽³⁾ ba. To, lalle ne, kun karyata, sabōda haka al'amarin zā ya zama malizimci.”

بِالْعَمَرُوا كَرَامًا ﴿٦﴾

وَالَّذِينَ إِذَا دُكَرُوا بِعَيْنَتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا صُمَاءً وَعُمَىٰ نَّا ﴿٧﴾

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَدُرْرِيَّتَنَا قُرْةً أَعْيُنٍ وَجَعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا ﴿٨﴾

أُولَئِكَ يُجْرِونَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا وَيُلْقَوْنَ فِيهَا نِحَيَةً وَسَلَمًا ﴿٩﴾

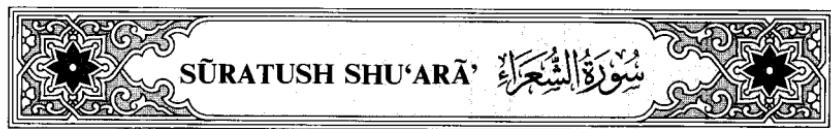
خَلِيلِينَ فِيهَا حَسِنَتْ مُسْتَقَرٌ وَمَقَامًا ﴿١٠﴾

فُلْ مَا يَعْجَبُ أَبِيكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَسْوَقَ يَكُونُ لِزَاماً ﴿١١﴾

(1) Idan an yi musu wa'azi zā su saurāre shi, kuma su yi aiki da shi. Bā zā su zama kurāme ba ga karbār gaskiya, kuma bā zā su zama makāfi ba ga ganin hanyar shiryuwa.

(2) Anā son mutum ya rōki Allah Ya dāukaka shi, shi da zuriyarsa, dāukakar addini, kamar yadda Annabi Ibrāhīm ya yi rōkon haka. Kuma wannan yanā cikin sifōfin Bāyin Mai rahama.

(3) Wannan yanā nūna cēwa Allah Yanā son bāyinSa māsu rōkonSa. Kuma Yanā son a rōke Shi kwarai.

Tanâ karantar da cêwa addinin Allah abu guda ne kuma shi ne gaskiya. Manzannin Allah ko da yake sun yi magana da harsuna dabam-dabam a cikin lôkutta masu nîsan gaske, amma duk da haka ba su sâbâ wa jûna ga ma'anônin abin da suka fada ba. Sauran addinai duka karya ne, mâsu sâbâ wa jûna.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sûnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. 'D.Ş.ℳ.

2. Wadancan âyôyin Littâfi ne bayyananne.

3. Tsammâninka kai mai halakar⁽¹⁾ da ranka ne, dômin ba su kasance mûminai ba!

4. Idan Mun so zâ Mu saukar, a kansu, da wata âyâ daga sama, sai wuyôyinsu su yini sabôda ita sunâ mâsu faskantar da kai.

5. Kuma wata tunâtarwa ba ta jê musu ba, daga Mai rahama, sâbuwa, face sun kasance daga barinta sunâ mâsu bijirêwa.

طسمـ

تَلَكَّ إِيَّاهُ الْكِتَابُ الْمُبِينُ ﴿١﴾

لَعَلَّكَ بَخْرَجْ تَقْسِكَ أَلَا يَكُوْنُ مُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾

إِنَّ شَانِزِيلَ عَلَيْهِمْ مِّنَ السَّمَاءِ آيَةً فَظَلَّتْ

أَعْنَفَهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ ﴿٣﴾

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِّنْ ذِكْرٍ مِّنَ الْرَّحْمَنِ مُحَدِّثٌ إِلَّا كَانُوا

عَنْهُ مُعِرِضِينَ ﴿٤﴾

(1) Wannan ya nûna cêwa Annabi Muhammadu yanâ jin tsôron rashin îmânin mutânenса, kada ya zama shî ne ya gjarta daga abin da Allah Ya dôra a kansa, na iyar da manzanci. Haka mûmini yake, kulum girman Ubangijinsa yake dûbi, sabôda haka kôme ya yi na da'a, sai ya ga kâsawar kansa ga tsayuwa da hakkin Ubangijinsa, a kansa, ya kâra jin tsôro da tawâli'u.

6. To, lalle ne, sun karyata, to, läbäran abin da suka kasance sunā yi na izgili da shi zā ya je musu.

7. Shin, ba su dūba ba zuwa ga kasa, da yawa Muka tsirar a cikinta, daga dukan nau'i mai kyau?

8. Lalle ne, a cikin wancan akwai āyā, kuma mafi yawansu ba su kasance mūminai ba.

9. Kuma lalle ne, Ubangijinka, hakīka, Shī ne Mabuwāyi, Mai rama.

10. Kuma a lōkacin da Ubangijinka Ya kirāyi Mūsā, “Ka je wa mutānen nan azzālumai.

11. “Mutānen Fir'auna, bā zā su yi taħawa ba?”

12. Ya ce, “Ya Ubangijīna, nī inā tsōron su karyata ni.

13. “Kuma kirjīna ya yi kunci,⁽¹⁾ kuma harshēna bā zai saku ba, sabōda haka ka aika zuwa ga Hārūna.

14. “Kuma sunā da wani laifi a kaina, sabōda haka inā tsōron kada su kashe ni.”

15. Ya ce, “Kayya! Ku tafī, kū biyu, da ĀyōyinMu. Lalle ne , Munā tāre da ku Munā Māsu saurāre.

فَقَدْ كَذَّبُوا فَسِيلَتِهِمْ أَبْيَضُ مَا كَانُوا يَهُ
يَسْتَهِنُونَ ⑦

أَوْلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ كَمَا لَبَثَّا فِيهَا مِنْ كُلِّ رَوْحٍ كَيْمِ ⑧

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذَّةٌ وَمَا كَانَ أَكَّهُ ثَرْهُرُ مُؤْمِنَ ⑨

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَمِيرُ ⑩

وَلَذَّنَادَى رَبُّكَ مُوسَى أَنِّي أَتَتِ الْقَوْمَ الظَّلَمِينَ ⑪

وَقَوْمَ فِرْعَوْنَ أَلَا يَتَّعَوْنَ ⑫

قَالَ رَبِّي إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونَ ⑬

وَيَضْبِقُ صَدَرِي وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي فَأَرْسَلْ
إِلَيْهِرُونَ ⑯

وَلَهُمْ عَلَيْهِ ذَنبٌ فَأَخَافُ أَنْ يَقْسِنُونَ ⑭

قَالَ كَلَّا فَأَدْهَبَنَا يَأْتِنَا إِلَيْأَنَا مَعَكُمْ
مُّسْتَمِعُونَ ⑮

(1) Mūsā yanā nūna cēwa, shi yanā jin tsōro kada ya zama ya gjarta wajen iyar da manzanci, dōmin shi mai saurin fushi ne, yanā nēman a taimake shi da dān'uwanisa, Hārūna. Wannan ya yi kama da farkon sūrar inda Annabi, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi, ya nūna tsōron taħaitawa ga iyar da manzancin Allah zuwa ga mutānensa dōmin haka ba su yi īmāni ba. Hālin Annabāwa duka daya ne ga tsōron taħaita aikin Ubangijinsu.

16. "Sai ku je wa Fir'auna, sa'an nan ku ce, 'Lalle ne, mu, Manzannin Ubangijin halitta ne.

17. "'Ka saki Banī Isrā'il tāre da mu'."

18. Ya ce, "Shin, ba mu yi rēnonka ba a cikinmu, kanā jārirī, kuma ka zauna a cikinmu shēkaru daga lōkacin rāyuwarka?

19. "Kuma ka aikata aikinka wanda ka aikata alhāli kai kanā daga butulai?"

20. Ya ce, "Na aikata shi a lōkacin inā daga māsu jāhilcin hushi.

21. "Sabōda haka na gudu daga gāre ku a lōkacin da na ji tsōronku, sai Ubangijīna Ya bā ni hukunci, kuma Ya sanya ni daga Manzanni.

22. "Kuma waccan ni'ima ce, kanā gōrinta a kaina, dōmin kā bautar da Banī Isrā'il."

23. Fir'auna ya ce, "Kuma mene ne Ubangijin halittu?"

24. Ya ce, "Ubangijin sammai da kasa, da abin da yake a tsakāninsu, idan kun kasance māsu karfin īmāni.

25. Ya ce wa wadanda suke a gēfensa, "Bā za ku saurāra ba?"

26. Ya ce, "Ubangijinku, kuma Ubangijin ubanninku na farko."

27. Ya ce, "Lalle ne, Manzonku, wanda aka aiko zuwa gare ku, hakīka, mahaukaci ne."

28. Ya ce, "Ubangijin mafitar rānā da ma'būyarta da abin da yake a tsakāninsu, idan kun kasance kunā hankalta."

فَأَتَيْتَ أَفْرِعَنَّ فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٥﴾

أَنَّ أَرْسَلْ مَعَنَابِي إِنْسَوِيلَ ﴿١٦﴾

قَالَ أَلَمْ تُرِيكَ فِي نَاوِيلَادَا وَلَيْتَ فِي نَايْمَنْ
عُمْرِكَ سِنِينَ ﴿١٧﴾

وَفَعَلْتَ فَقَلَّتَكَ الَّتِي فَعَلْتَ وَأَنْتَ مِنَ
الْكَافِرِينَ ﴿١٨﴾

قَالَ فَعَلْتَهَا إِذَا وَلَيْتَ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾

فَفَرَزْتُ مِنْكُمْ لَمَّا حَفَظْتُكُمْ وَهَبْتُ لِرَبِّ حُكْمَ
وَجَعَانِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٠﴾

وَتَلَكَ يَغْمَةً تَمْهَأْعَلَى أَنْ عَبَدَتْ بَنَى إِنْسَوِيلَ ﴿٢١﴾

قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَارِبُ الْعَالَمِينَ ﴿٢٢﴾

قَالَ رَبُّ الْسَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا
كُشْمُوقِينَ ﴿٢٣﴾

قَالَ لِمَنْ حَوَلَهُ أَلَا سَتَعِيْمُونَ ﴿٢٤﴾

قَالَ رَبَّكُمْ وَرَبُّ إِبْرَاهِيمَ كُلُّ أَوْلَيَنَ ﴿٢٥﴾

قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمُ الَّذِي أَرْسَلَ إِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ ﴿٢٦﴾

قَالَ رَبُّ الْمَسْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا
إِنْ كُلُّمُ تَعْقِلُونَ ﴿٢٧﴾

29. Ya ce, "Lalle ne idan ka riķi wani abin bautāwa wanīna, haķīka, inā sanya ka daga daurarru."

30. Ya ce, "Ashe, kuma ko dā nā zō maka da wani abu mai bayyanāwa?"

31. Ya ce, "To, ka zō da shi, idan ka kasance daga māsu gaskiya."

32. Sai ya jēfa sandarsa, sai ga ta kumurci bayyananne.

33. Kuma ya fizge hannunsa, sai ga shi fari ga māsu kallo.

34. (Fir'auna) ya ce ga mashāwarta a gēfensa, "Lalle ne, wannan haķīka, masihirci ne, mai ilmi!"

35. "Yanā son ya fitar da ku daga ƙasarku game da sihirinsa. To, mēne ne kuke shāwartāwa?"

36. Suka ce, "Ka jinkirtar da shi, shī da dan'uwansa, kuma ka aika māsu gayya a cikin birāne.

37. "Zā su zō maka da dukan mai yawan sihiri masani."

38. Sai aka tāra masihirta dōmin ajalin yini sananne.

39. Kuma aka ce wa mutāne, "Kō kū māsu tāruwa ne?

40. "Tsammāninmu, mu bi masihirta, idan sun kasance sū ne marinjāya."

41. To, a lōkacin da masihirta suka jē, suka ce wa Fir'auna, "Shin, lalle ne, haķīka munā da ijāra, idan mun kasance mū ne marinjāya?"

42. Ya ce, "Na'am! Kuma lalle ne, kū ne a lōkacin, haķīka, mukarabai."

قَالَ لِئِنْ أَتَّهَدْتَ إِلَيْهَا عَيْرِي لَأَجْعَنَّكَ
مِنْ الْمَسْجُونِينَ ﴿٢٦﴾

قَالَ أَوْلَوْ جِئْتُكَ شَفِيعًا مُّبِينًا ﴿٢٧﴾

قَالَ فَأَتِ بِهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٨﴾

فَأَلْقَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُغَبَانٌ مُّبِينٌ ﴿٢٩﴾

وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بِضَاءٍ لِلنَّاظِرِينَ ﴿٣٠﴾

قَالَ لِلْمَلِكِ حَوَّلَهُ وَإِنْ هَذَا السَّحْرُ عَلِيهِ ﴿٣١﴾

يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِ
فَمَاذَا أَمْرُونَ ﴿٣٢﴾

فَأَلْوَأْنَجِيَهُ وَأَخَاهُ وَأَعْثَثَ فِي الْمَدَائِنَ حَشِيرَينَ ﴿٣٣﴾

يَا تُوكَ بِكُلِ سَحَارِ عَلِيهِ ﴿٣٤﴾

فَجَمِعَ السَّحَرُ لِمِيقَاتِ يَوْمِ مَعْلُومٍ ﴿٣٥﴾

وَقَبِيلَ لِلنَّاسِ هُلْ أَشْمُمْ جَمِيعُونَ ﴿٣٦﴾

أَلْقَاتَنَّتِي السَّحَرَةُ إِنْ كَانُوا هُمُ الْفَلَّانِينَ ﴿٣٧﴾

فَلَمَّا جَاءَهُ السَّحَرَةُ قَالُوا لِفَرْعَوْنَ إِنْ لَنَا لَأَجْرًا

إِنْ كَانَتْنَا الْفَلَّانِينَ ﴿٣٨﴾

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ إِذَا لَمْ تَمْفَرِّطُونَ ﴿٣٩﴾

43. Mūsā ya ce musu, "Ku jēfa abin da kuke māsu jēfāwa."

44. Sai suka jēfa igiyōyinsu, da sandunansu, kuma suka ce, "Da karfin Fir'auna lalle ne mū, hakīka, mū ne marinjāya."

45. Sai Mūsā ya jēfa sandarsa, sai ga ta tanā harhade abin da suke yi na karya.

46. Sai aka jēfar da masihirta sunā māsu sujada.

47. Suka ce, "Mun yi īmāni da Ubangijin halitta.

48. "Ubangijin Mūsā da Hārūna."

49. Ya ce, "Ashe, kun yi īmāni sabōda shī, a gabānin in yi muku izni? Lalle ne shi, hakīka babbanku ne wanda ya kōya muku sihirin, to, zā ku sani. Lalle ne, hakīka, zan kakkātse hannuwanku da kafā-funku a tarnaki, kuma hakīka, zan tsirē ku gabā daya."

50. Suka ce, "Bābu wata cūta! Lalle ne mū māsu jūyāwa ne zuwa ga Ubangijinmu.

51. "Lalle ne mu, munā kwayayin Ubangijinmu Ya gāfarta mana kurakuranmu, dōmin mun kasance farkon māsu īmāni."

52. Kuma Muka aika zuwa ga Mūsā cēwa ka yi tafiyar dare da bāyiNa, lalle ne kū wadanda ake biyā⁽¹⁾ ne.

قَالَ لَهُمْ مُوسَى الْقَوْمَانِسْرَمُلُقُونَ ﴿٣٤﴾

فَالْقَوْا حَبَالَهُمْ وَعَصِيَهُمْ وَقَالُوا يَعْزَزُهُ
فِرْعَوْنَ إِنَّا نَخْنُ الظَّاهِرُونَ ﴿٣٥﴾

فَالْقَنْ مُوسَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ تَلَقَّفُ مَا يَأْتِي فَكُوْنَ ﴿٣٦﴾

فَالْقَنْ السَّحْرَةُ سَجِدِينَ ﴿٣٧﴾

قَالُوا إِنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٨﴾

رَبِّ مُوسَى وَهَرُونَ ﴿٣٩﴾

قَالَ إِنَّمِنْتُهُمْ وَقَبْلَ أَنْ أَذَنَ لَكُمْ أَنْ
لَكِيْرُكُهُ الَّذِي عَمِّكُوهُ الْسَّحْرُ فَاسْتَوْقَ عَلَمُونَ
لَا قَطَعْنَ أَيْدِيْكُوهُ وَأَرْجُلَكُوهُ مِنْ خَلْفِ
وَلَا صَلَّتْكُوهُ أَجْمَعِينَ ﴿٤٠﴾

قَالُوا أَضَرَّنَا إِلَى رَبِّنَا مُقْلِبُونَ ﴿٤١﴾

إِنَّا نَضْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا حَطَّلِنَا أَنْ كُنَّا
أَوْلَى الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٢﴾

* وَأَرْجَيْنَا إِلَى مُوسَى أَنْ أَسْرِيْعَادِي إِنَّكُمْ
مُتَّبِعُونَ ﴿٤٣﴾

(1) Fir'auna da yan yākinsa zā su bī ku dōmin su kāma ku. Amma bā zā su sāmi īkon kāma ku ba.

53. Sai Fir'auna ya aika mâsu gayya a cikin birâne.

فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَائِنِ حَشِيرِينَ ﴿٥٣﴾

54. "Lalle ne, wadannan, hakîka, fungiya ce kadan.

إِنَّهُتُلَاءَ إِشْرِذَمَةُ قَلِيلُونَ ﴿٥٤﴾

55. "Kuma lalle ne sû, a gare mu, mâsu fusâtarwa ne.

وَإِنَّهُمْ لَنَا لَغَيْطُونَ ﴿٥٥﴾

56. "Kuma lalle ne mû, hakîka, gabâ daya mâsu sauna ne."

وَإِنَّا لَجَمِيعَ حَذِيرُونَ ﴿٥٦﴾

57. Sai Muka fitar da su daga gônaki da marêmari.

فَأَخْرَجَنَّهُ مِنْ جَنَّتِ وَعِيُونِ ﴿٥٧﴾

58. Da taskoki da mazauni mai kyau.

وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَبِيرٍ ﴿٥٨﴾

59. Kamar haka! Kuma Muka gâdar da su ga Banî Isrâ'ilâ.

كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٥٩﴾

60. Sai suka bî su sunâ mâsu fita a lôkacin hûdôwar rânâ.

فَاتَّبِعُوهُمْ مُشْرِقِينَ ﴿٦٠﴾

61. Sa'an nan a lôkacin da jama'a biyu suka ga jûna, sai abôkan Mûsâ suka ce, "Lalle ne mû, hakîka, wadanda ake riska ne."

فَلَمَّا تَرَأَهُ الْجَمِيعَانِ قَالَ أَصْحَابُ مُوسَىٰ
إِنَّا لَمُدْرَكُونَ ﴿٦١﴾

62. Ya ce, "Kayya! Lalle ne, Ubangijîna Yanâ tare da ni, zai shiryar da ni."

قَالَ كَلَّا إِنَّ مَعِي رَبِّ سَيِّدِينَا ﴿٦٢﴾

63. Sai Muka yi wahayi zuwa ga Mûsâ, cêwa, "Ka dôki têku da sandarka."... Sai têku ta tsâge,⁽¹⁾ kôwane tsâgi ya kasance kamar falalen dûtse mai girma.

فَأَرْحَيْنَا إِلَيْ مُوسَىٰ أَنْ أَضْرِبَ بِعَصَابَكَ
الْبَحْرَ فَأَنْلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالظَّوْدِ الْعَظِيمِ ﴿٦٣﴾

64. Kuma Muka kusantar da wadansu mutâne a can.

وَأَرْلَقَنَا شَمَاءَ الْأَخْرَيْنَ ﴿٦٤﴾

65. Kuma Muka tsîrar da Mûsâ da wadanda suke târe da shi gabâ daya.

وَأَنْجَيْنَا مُوسَىٰ وَمَنْ مَعْهُ وَأَجْمَعِينَ ﴿٦٥﴾

(1) Têku ta tsâge hanya göma sha biyu a kan adadin dangin Banî Isrâ'ilâ. Suka bi, suka wuce, sa'ilin nan aka nutsar da Fir'auna, shi da jama'arsa, a cikin hanyoyin ruwan.

66. Sa'an nan kuma Muka nut-sar da wadansu mutānen.

67. Lalle ne, a cikin wannan ak-wai āyā, kuma mafi yawansu ba su kasance māsu īmāni ba.

68. Kuma lalle ne Ubangijinka, hačīka, Shī ne Mabūwayi, Mai jin kai.

69. Kuma ka karanta, a kansu, läbārin Ibrāhīm.

70. A sā'ilin da ya ce wa ubansa da mutānensa, "Mēne ne kuke bau-ta wa?"

71. Suka ce, "Munā bauta wa gumāka, sabōda haka munā yini māsu lazimta a gare su."

72. Ya ce, "Shin, sunā jin ku, a lōkacin da kuke kira?

73. "Kō kuwa sunā amfānin ku, kō sunā cūtar ku?"

74. Suka ce, "Ā'a, mun sāmi ubanninmu, kamar haka ne suke aikatāwa."

75. Ya ce, "Shin to, kun ga abin da kuka kasance kunā bautā wa?

76. "Kū da ubanninku mafi dadēwa?

77. "To, lalle ne sū mačiya ne a gare ni, fāce Ubangijin halittu.

78. "Wanda Ya halitta ni, sa'an nan Yanā shiryar da ni.

79. "Kuma Wanda Yake Shī ne Yake ciyar da ni, kuma Yanā shāyar da ni.

80. "Kuma idan na yi jiyya, to, Shi ne Yake warkar da ni.

شَرَأْغَرَقَ الْأَخْرَيْنَ ﴿٤٧﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذَيْهِ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ
مُؤْمِنِينَ ﴿٤٨﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٤٩﴾

وَأَنْتُ عَلَيْهِمْ بَأْ إِنْرَاهِيمَ ﴿٥٠﴾

إِذْ قَالَ لَيْلَيْهِ وَقَوْمِهِ مَا تَبْدِعُونَ ﴿٥١﴾

فَأَلْوَأْنَعْبُدُ أَضْنَانًا فَنَظَلُ لَهَا عَنْ كَيْفِيَنَ ﴿٥٢﴾

فَالْهَلْ يَسْمَعُونَ كُلُّ كَذَّابٍ دَنْعُونَ ﴿٥٣﴾

أَوْ يَنْفَعُونَ كُلُّ أَوْيَضُورَتَ ﴿٥٤﴾

فَأَلْوَأْبَلْ وَجَدَنَاءَ أَبَاءَنَا كَذَّالِكَ يَقْعُولُونَ ﴿٥٥﴾

فَالْأَفْرَيْتُمْ مَا كَذَّسْتُمْ تَبْدِعُونَ ﴿٥٦﴾

أَنْتُمْ وَأَبَاكُمْ الْأَقْمَوْنَ ﴿٥٧﴾

فَإِنَّهُمْ عَدُوْتُ إِلَّا رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٨﴾

الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ ﴿٥٩﴾

وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسِّرُنِي ﴿٦٠﴾

وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِيَنِي ﴿٦١﴾

81. "Kuma Wanda Yake matar da ni, sa'an nan Ya rāyar da ni,

وَالَّذِي يُمِسْتَنِي ثُمَّ يُجْهِنِينَ ﴿٨١﴾

82. "Kuma Wanda Yake inā kwadayin Ya gāfarta mini kurāku-raina, a rānar sakamako.

وَالَّذِي أَطْمَعَ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطَايَاتِي يَوْمَ الْدِينِ ﴿٨٢﴾

83. "Ya Ubangijīna! Ka ba ni hukunci, kuma ka riskar da ni ga sālhai.

رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَالْحَقْنِي بِالصَّالِحِينَ ﴿٨٣﴾

84. "Kuma Ka sanya mini hars-hen gaskiya⁽¹⁾ a cikin mutānen karshe.

وَاجْعَلْ لِي إِسَانَ صِدْقِي فِي الْأَخْرَى ﴿٨٤﴾

85. "Kuma Ka sanya ni daga magādan Aljannar ni'ima.

وَاجْعَلْنِي مِنْ وَرَبِّنِي جَنَّةَ الْتَّعْبِيرِ ﴿٨٥﴾

86. "Kuma Ka gāfarta wa ubā-na, lalle ne shi, ya kasance daga batattu.

وَاعْفُرْ لِي أَنَّهُ كَانَ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٦﴾

87. "Kuma kada Ka kunyata ni a rānar da ake tāyar da su.

وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يَبْعَثُونَ ﴿٨٧﴾

88. "A rānar da dūkiya bā ta amfāni, kuma diya bā su yi.

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَوْنٌ ﴿٨٨﴾

89. "Fāce wanda ya jē wa Allah da zūciya mai tsarki."

إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٩﴾

90. Kuma aka kusantar da Al-janna ga māsu takawa.

وَلَزَفَتْ الْجَنَّةُ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٩٠﴾

91. Kuma aka fitar da wuta babba dōmin halakakku.

وَرَزَّزَتْ الْجَحِيمُ لِلْغَافِلِينَ ﴿٩١﴾

92. Kuma aka ce musu, "Inā abin da kuka kasance kunā bauta wa?

وَقَلَّ لَهُمْ أَنَّ مَا كُنُّوا يَعْبُدُونَ ﴿٩٢﴾

93. "Baicin Allah? Shin, sunā taimakon ku kō kuwa sunā tsare kansu?"

مِنْ دُونِ اللَّهِ هُلْ يَنْصُرُونَ كُلُّ أُوْيَنَصُرُونَ ﴿٩٣﴾

(1) Harshen gaskiya shī ne yabo mai kyau. Mutanen karshe sū ne Musulmi, al'ummar Annabi Muhammadu, māsu shaida ga annabawa da iyar da manzanci.

94. Sai aka kikkife su⁽¹⁾ a cikinta, su da halakakkun.

95. Da rundunar Ibilīsa gabā daya.

96. Suka ce, alhāli sunā a cikinta sunā yin husūma,

97. "Rantsuwa da Allah! Lalle ne mun kasance, hafīka, a cikin bata bayyananna.

98. "A lōkacin da muke daidaita ku da Ubangijin halittu.

99. "Kuma bābu abin da ya batar da mu fāce māsu laifi.

100. "Sabōda haka bā mu da wadansu macēta.

101. "Kuma bā mu da abōki, masōyi.

102. "Sabōda haka, dā lalle munā da (dāmar) kōmawa, dōmin mu kasance daga mūminai!"

103. Lalle ne, a cikin wuncan akwai āyā, kuma mafi yawansu, bā su kasance mūminai ba.

104. Kuma lalle ne Ubangijinka, Shi ne Mabuwāyi, Mai jin kai.

105. Mutānen Nūhu sun karyata Manzanni.

106. A lōkacin da dān'uwanus, Nūhu, ya ce musu, "Shin, bā zā ku yi takawa ba?

107. "Lalle ne, zuwa gare ku, ni Manzo ne amintacce.

108. "To, ku bi Allah da takawa, kuma ku yi mini dā'ā.

فَجَبَكُبُولُهُ فِيهَا هُمْ وَالْغَاوُونَ ﴿٤٤﴾

وَجَنُودٌ إِبْلِيسٌ أَجْمَعُونَ ﴿٤٥﴾

فَأَلْوَاهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ ﴿٤٦﴾

تَالَّهُ إِنْ كُنَّا فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٤٧﴾

إِذْ سُوِّيَ كُمْ بَرَبُ الْعَالَمَيْنَ ﴿٤٨﴾

وَمَا أَضَلَّ إِلَّا آلَّامُجَرِمُونَ ﴿٤٩﴾

فَمَا تَأْمَنُ شَفِيعَيْنَ ﴿٥٠﴾

وَلَا صَدِيقَ حَمِيرٍ ﴿٥١﴾

فَقَوْلَانَ لَنَا كَرَّةٌ فَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٢﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِيْةٌ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٥٣﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٥٤﴾

كَذَبَتْ قَوْمٌ بِوْحَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٥٥﴾

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخْوَهُمْ بِوْحُ الْأَتَّقُونَ ﴿٥٦﴾

إِنِّي لَكُوْرُسُوْلُ أَمِينٌ ﴿٥٧﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيْعُونَ ﴿٥٨﴾

(1) Gumākan, sū da halakakku mabiyansu. Dukan mai batar da wani shī ne gunki ga mai bin sa halakakke.

109. “Kuma bā ni tambayar ku wata ijāra a kansa. Ijārāta ba ta zama ba fāce daga Ubangijin halittu.

110. “Sabōda haka, ku bi Allah da taķawa, kuma ku yi mini dā’ā.”

111. Suka ce, “Ashe, zā mu yi īmāni sabōda kai, alhāli kuwa, mafiya kasķanci sun bi ka?”

112. Ya ce, “Kuma bā ni da sani ga abin da suka kasance sunā aikatāwa.

113. “Hisābinsu bai zama ba, fāce ga Ubangijina, dā kunā sansancēwa.

114. “Ban zama mai kōre mūminai ba.

115. “Nī ba kōwa ba ne, sai mai gargadī mai bayyanāwa.”

116. Suka ce, “Lalle ne, idan ba ka hanu ba, yā Nūhu, (daga maganarka,) haķīka, kanā kasancēwa daga wadanda ake jēfēwa.”

117. Ya ce, “Yā Ubangijīna! Lalle ne mutānena sun ƙaryata ni.

118. “Sai ka yi hukunci, a tsakā-nīna da tsakāninsu, tabbataccen hukunci, kuma ka tsīrar da ni, da wadanda suke tāre da ni daga mūminai.”

119. Sai Muka tsīrar da shi, shi da wadanda suke tāre da shi, a cikin jirgi wanda aka yi wa lōdi.

120. Sa’ān nan Muka nutsar, a bāyan haka, da sauran.

121. Lalle ne, a cikin wannan, akwai āyā, kuma mafi yawansu, ba su kasance māsu īmāni ba.

وَمَا أَسْعَلُكُ عَيْتَهِ مِنْ أَجْرِيٍّ إِلَّا عَلَىٰ
رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٥﴾

فَأَتَقْوِيُ اللَّهَ وَأَطْبِعُونَ ﴿١٦﴾

*قَالُوا أَنَّهُمْ لَكَ وَأَبْعَكُوكَ الْأَرْذُلُونَ ﴿١٧﴾

قَالَ وَمَا عِلْمِي بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

إِنْ حَسَابُهُمْ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّهِ لَوْتَ شَعْرُونَ ﴿١٩﴾

وَمَا أَنَا بِطَارِدٍ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٠﴾

إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُّنِينٌ ﴿٢١﴾

قَالُوا لِلَّهِ لَمَّا تَنَتَّهُ يَكْنُخُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمَرْجُومِينَ ﴿٢٢﴾

قَالَ رَبِّ إِنَّ قَوْمِي كَذَّبُونَ ﴿٢٣﴾

فَأَفْتَحْ بَيْنِي وَبَيْنَهُ فَتَحًا وَتَحْنِي وَمَنْ مَعَيْ مِنَ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٤﴾

فَأَبْجِينَهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلُكِ الْمَسْحُورِينَ ﴿٢٥﴾

لَئِنْ أَغْرِقْنَا بَعْدَ أَلْبَاقِينَ ﴿٢٦﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذَّةٌ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ
مُّؤْمِنِينَ ﴿٢٧﴾

122. Kuma Lalle ne, Ubangijin-ka, hañika, Shî ne Mabuwâyi, Mai rahama.

123. Ädâwa sun karyata Manzanni.

124. A lôkacin da dñan'uwansu, Hûdu ya ce musu, "Bâ zâ ku yi tañawa ba?"

125. "Lalle ne ni, zuwa gare ku, hañika, Manzo ne, amintacce.

126. "Sabôda haka ku bi Allah da tañawa, kuma ku yi mini dñâ'a.

127. "Kuma bâ ni tambayar ku wata ijâra a kansa. Ijârâta ba ta zama ba, fâce daga Ubangijin halit-tu.

128. "Shin, kunâ yin ginin sitadiyo⁽¹⁾ a kôwane tsauni ne, kunâ yin wâsa?

129. "Kuma kunâ rikon matsâr-rar ruwa, tsammâninku, ku daw-wama?⁽²⁾

130. "Kuma idan kun yi damka, sai ku yi damkar kunâ mâsu tankwasâwa.

131. "To, ku bi Allah da tañawa, kuma ku yi mini dñâ'a.

132. "Ku ji tsôron Wanda Ya taimake ku da abin da kuka sani.

133. "Ya taimake ku da dabbö-bin ni'ima da diya.

134. "Da gônaki da marëmari.

135. "Lalle ne nî, inâ ji muku tsôron azâbar wani yini mai girma."

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَمِيدُ ﴿١٧٦﴾

كَذَّبَتْ عَادٌ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧٧﴾

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخْرُوهُمْ هُودٌ لَا تَتَّقُونَ ﴿١٧٨﴾

إِنَّ لِكُلِّ رَسُولٍ أَمِينٌ ﴿١٧٩﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِي ﴿١٨٠﴾

وَمَا أَنْتُ بِكُلِّ عَلَيَّهِ مِنْ أَجْرٍ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨١﴾

أَتَبِعُونَ بِكُلِّ رِيحٍ إِلَيْهِ تَعْبُثُونَ ﴿١٨٢﴾

وَتَسْخِدُونَ مَصَابِحَ لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ ﴿١٨٣﴾

وَإِذَا بَطَشْتُمْ بَطَشْتُمْ جَهَنَّمَ ارِينَ ﴿١٨٤﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِي ﴿١٨٥﴾

وَاتَّقُوا الَّذِي أَمَدَّكُمْ بِمَا تَعَمَّلُونَ ﴿١٨٦﴾

أَمَدَّكُمْ بِأَعْلَمِ وَبَيْنَ ﴿١٨٧﴾

وَجَنَّتِ وَعُيُونِ ﴿١٨٨﴾

إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٨٩﴾

(1) Sitadiyo shi ne gidan wasanni da Turanci, alâmâ da Lârabci.

(2) Ko kuma wurâren sanâ' ö'i kamar masâkoñi irin na zâmanin nan.

قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَوْ عَذَّبَنَا أَمْ لَمْ تَكُنْ مِنْ

الْوَاعِظِينَ ﴿١٣﴾

إِنْ هَذَا إِلَّا حُقْقُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٤﴾

وَمَا لَنْحُ بِمُعَذَّبِينَ ﴿١٥﴾

فَكَذَّبُوهُ فَأَهْلَكَهُمُ اللَّهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا

كَانَ أَكْتَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٦﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٧﴾

كَذَّبُتْ شَمُودُ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٨﴾

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَحُوْهُمْ صَلِحُ الْأَسْتَقْوَنَ ﴿١٩﴾

إِنِّي لِكُورُسُولُ أَمِينٍ ﴿٢٠﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا طَبِيعُونَ ﴿٢١﴾

وَمَا أَسْعَلُكُ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنَّ أَجْرِيٍ إِلَّا عَلَى

رِبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٢﴾

أَتَرْكُونَ فِي مَا هُنَّاءٌ أَمِينَ ﴿٢٣﴾

136. Suka ce, “Daidai ne a kanmu: Kā yi wa’azi kō ba ka kasance daga māsu wa’azi ba.

137. “Wannan abu bai zamo ba fāce hālāyen⁽¹⁾ mutānen farko.

138. “Kuma mū, ba mu zama wafanda ake yi wa azāba ba.”

139. Sabōda haka suka karyata shi, sai Muka halakar da sū. Lalle ne a cikin wannan akwai āyā, kuma mafi yawansu ba su kasance māsu īmāni ba.

140. Kuma lalle ne, Ubangi-jinka, hakīka, Shi ne Mabuwāyi, Mai jin kai.

141. Samūdāwa sun karyata Manzanni.

142. A lōkacin da dān’uwansu Sālihu ya ce, “Shin, bā zā ku bi Allah da taƙawa ba?

143. “Lalle ne nī, zuwa gare ku, Manzo ne, amintacce.

144. “Sabōda haka, ku bi Allah da taƙawa, kuma ku yi mini dā’ā.

145. “Kuma bā ni tambayar ku wata ijāra, a kansa. Ijārāta ba ta zama ba fāce daga Ubangijin halittu.

146. “Shin, anā barin ku⁽²⁾ a cikin abin da yake a nan, kunā amintattu?

(1) Wātau lābarun mutāne wafanda ba su ci gaba ba, bā su son a yi rawa da nishādī. Anā karantawar ma’anar kāryar ta farko, watau wai tātsūniya ce, a ce wai a hana āyā a kan tsauNUKA dōmin wasanni. Suna nufi da āya ko alāma gidājen rawa da na nashādī watau stadiyam da kasīno.

(2) Kuna zaton zā a bar ku a irin wannan nī’ima, Allah bā zai karbi rāyukanku ba, kuma Ya yi muku hisābi a kanta? Kayya! Zā a yi muku hisābi a bāyan kun mutu an tsayar da ku, dōmin hisābin ayyukan da kuka yi.

147. "A cikin gōnaki da marē-mari.

فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٤٧﴾

148. "Da shuke-shuke da dabī-nai, 'ya'yan itācensu hirtsi⁽¹⁾ māsu narkēwa a ciki?

وَرُّوعٌ وَنَخْلٌ طَلْعُهَا هَضِيمٌ ﴿١٤٨﴾

149. "Kuma kunā sassaķa gidāje daga duwātsu, kunā māsu alfāhāri?

وَتَسْجِنُونَ مِنَ الْجَبَالِ بُيُوتًا فِيهِنَّ ﴿١٤٩﴾

150. "Sabōda haka ku bi Allah da taķawa, kuma ku yi mini dā'ā.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونَ ﴿١٥٠﴾

151. "Kada ku yi dā'ā ga umur-nin maħbarnata.

وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ ﴿١٥١﴾

152. "Wadanda suke yin bārnat a cikin ƙasa, kuma bā su kyautatāwa."

الَّذِينَ يُقْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿١٥٢﴾

153. Suka ce, "Kai daga māsu sihiri kurum kake.

قَالُوا إِنَّا أَنَاٰ مِنَ الْمُسَخَّرِينَ ﴿١٥٣﴾

154. "Bā kōwa kake ba, fāce mutum kamarmu. To, ka zo da wata āyā idan kā kasance daga māsu gaskiya."

مَا أَنَاٰ إِلَّا بَشَرٌ مَّثُلْنَا فَإِنِّي بِعَيْنِي إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّابِدِينَ ﴿١٥٤﴾

155. Ya ce, "Wannan rākuma ce tanā da shan⁽²⁾ yini, kuma kunā da shan yini sananne.

قَالَ هَذِهِ نَاقَةٌ لَهَا شَرْبٌ وَلَكُوْشَرْبُ بَوْرٌ مَعْلُومٌ ﴿١٥٥﴾

156. "Kada ku shāfe ta da cūta, har azābar yini mai girma ta shāfe ku."

وَلَا تَمْسُوهَا بِسُوءٍ فَإِنَّهُمْ عَذَابٌ يَوْمَ عَظِيمٌ ﴿١٥٦﴾

157. Sai suka sōke ta, sa'an nan suka wāyi gari sunā māsu nadāma.

فَعَقَرُوهَا فَاصْبَحُوا نَذِيرِينَ ﴿١٥٧﴾

158. Sabōda haka azāba ta kāma su. Lalle ne a cikin wannan akwai āyā, kuma mafi yawansu, ba su kasance māsu īmāni ba.

فَأَخْذُهُمُ الْعَذَابُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذَّةٌ وَمَا كَانَ أَكَّرْهُمُ مُؤْمِنِينَ ﴿١٥٨﴾

(1) Hirtsi shi ne 'ya'yan itāce sababbi tun ba su nuna ba. Wātau hirtsin gonakinsu idan an ci shi narkēwa yake yi a cikin ciki balle kuma 'ya'yan itāce nunannu.

(2) Rānar da take da shā ita kadai zā ta shanye ruwan rījiyarsu, su kuma rānar da suke da shā su kadai zā su dēbi ruwan, bā zā ta shā ba. Amma kuma tanā bā su nōno da madara.

159. Lalle ne Ubangijinka, hakîka, Shî ne Mabuwayi, Mai jin kai.

160. Mutânen Lûdu sun karyata Manzanni.

161. A lôkacin da dan'uwan-su,⁽¹⁾ Lûdu ya ce musu, "Bâ zâ ku yi takawa ba?

162. "Lalle ne nî, zuwa gare ku, Manzo ne, amintacce.

163. "Sabôda haka, ku bi Allah da takawa, kuma ku yi mini dâ'a.

164. "Kuma bâ ni tambayar ku wata ijâra. Ijârâta ba ta zama ba fâce daga Ubangijin halittu.

165. "Shin, kunâ jê wa maza daga cikin talikai?

166. "Kuma kunâ barin abin da Ubangijinku Ya halitta muku daga mâtanku? Ā'a, ku mutâne ne mâsu kêtarêwa!"

167. Suka ce, "Lalle ne, hakîka, idan ba ka hanu ba, yâ Lûdu! Tilas ne kanâ kasancêwa daga wadanda ake fitarwa (daga gari)."

168. Ya ce, "Lalle ne ga aikinku, hakîka, inâ daga mâsu kinsa.

169. "Yâ Ubangijina! Ka tsîrar da ni da iyâlîna daga abin da suke aikatâwa."

170. Sabôda haka Muka tsîrar da shi, shi da mutânensa gabâ daya.

171. Fâce wata tsôhuwa a cikin mâsu wanzuwa.

وَإِنْ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ (١٥٣)

كَذَّبَتْ قَوْمٌ لِّوْطًا الْمُرْسَلِينَ (١٥٤)

إِذَا قَالَ لَهُمْ أَحْوَاهُمْ لُوطًا الْأَسْتَقْوَانَ (١٥٥)

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ (١٥٦)

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطْبِعُونِ (١٥٧)

وَمَا أَنْعَلْتُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِلَّا

عَلَّارِيَ الْعَالَمِينَ (١٥٨)

أَتَأُنُونَ الْذِكْرَ كَمِنْ الْعَالَمِينَ (١٥٩)

وَتَدْرُونَ مَا حَلَّ لَكُمْ رَبُّكُمْ مَنْ أَرَوْا حِكْمَةً

أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ (١٦٠)

قَالُوا لِلَّهِ لَرَبِّنَا يَنْلُوطُ لَنَكُونَ مِنَ

الْمُخْرِجِينَ (١٦١)

قَالَ إِنِّي لَعَمِلْكُمْ مِّنَ الْقَالِينَ (١٦٢)

رَبِّ يَخْيِي وَأَهْلِي مَا يَعْمَلُونَ (١٦٣)

فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ وَأَجْمَعِينَ (١٦٤)

إِلَّا عَبُورًا فِي الْغَيْرِينَ (١٦٥)

(1) Lûdu dan'uwan-su ne na zaman gari da aure kawai. Asalinsa dan baffan Ibrâhîm ne, sun tâso daga gabas, kasar Bâbila suka yi hijira, har Ibrâhîm ya sauca Habrûna a kasar Shâm, Lûdu kuwa ya sauca a Sadûm da alkaryunta.

172. Sa'an nan kuma Muka dar-kâke wasu.

فَرَدَمَنَا الْأَخَرِينَ ﴿١٧٣﴾

173. Kuma Muka yi ruwan sama a kansu, ruwa. Sai dai ruwan wa-danda ake yi wa gargadî ya mûna-na.

وَمَطَرْنَا عَلَيْهِ مَطَرًا فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنَذِّرِينَ ﴿١٧٤﴾

174. Lalle ne ga wannan, akwai ãyâ, kuma mafi yawansu bâ su ka-sance mâsu imâni ba.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِيْهِ وَمَا كَانَ أَكْرَهُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٥﴾

175. Kuma lalle ne Ubangijinka, hafîka, Shî ne Mabuwâyi, Mai jin kai.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٧٦﴾

176. Ma'abûta kunci sun karya-ta Manzanni.

كَذَبَ أَصْحَابُ لَيْكَةَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧٧﴾

177. A lôkacin da Shu'aibu ya ce musu, “Bâ zâ ku yi ta'kawa ba?

إِذْ قَالَ لَهُمْ شَعِيبٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٧٨﴾

178. “Lalle ne ni, zuwa gare ku, Manzo ne, amintacce.

إِلَيْكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٧٩﴾

179. “Sabôda haka, ku bi Allah da ta'kawa kuma ku yi mini dâ'a.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِي ﴿١٨٠﴾

180. “Kuma bâ ni tambayar ku wata ijâra a kansa. Ijârata ba ta zama ba fâce daga Ubangijin halit-tu.

وَمَا آسَعُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنَّ أَجْرَى إِلَّا عَلَىٰ

رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨١﴾

181. “Ku cika mûdu, kuma kada ku kasance daga mâsu sanyâwar hasâra (ga mutâne).

*أَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ ﴿١٨٢﴾

182. “Kuma ku yi awo da sikêli daidaitacce.

وَرِزُّوْ بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيرِ ﴿١٨٣﴾

183. “Kuma kada ku nakasa wa mutâne abûbuwansu, kuma kada ku yi fasâdi a cikin kasa kuna mâsu barna.

وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْنَوْ في

الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿١٨٤﴾

184. “Kuma ku ji tsôron Allah Wanda Ya halitta ku, kû da jama'ar farko.”

وَأَتَوْهُ الَّذِي خَلَقُوكُمْ وَالْجِلَّةُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٨٥﴾

185. Suka ce, "Kai dai daga wa-danda suke sihirtattu kawai ne.

186. "Kuma bā kōwa kake ba, fāce mutum kamarmu, kuma lalle ne munā zaton ka, hafīka, daga makaryata.

187. "To, ka jēfo wani bāb̄bake daga sama a kanmu, idan ka kasance daga māsu gaskiya."

188. Ya ce, "Ubangijina ne Mafi sani ga abin da kuke aikatāwa."

189. Sai suka kāryata shi, sabōda haka, azābar rānar ḡirḡije⁽¹⁾ ta kāma su. Lalle ne ita tā kasance azābar yini mai girma.

190. Lalle a cikin wuncan, hafīka, akwai āya, amma mafi yawansu ba su kasance māsu īmāni ba.

191. Kuma lalle Ubangijinka, hafīka, Shī ne Mabuwāyi, Mai jin kai.

192. Kuma lalle Shi (Alkur'āni), hafīka, saukarwar Ubangijin halitu ne.

193. Rūhi⁽²⁾ amintacce ne ya sauка da shi.

194. A kan zūciyarka, dōmin ka kasance daga māsu gargadī.

195. Da harshe na Larabci mai bayāni.

فَأَلْوَانِمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَخَّرِينَ ﴿١٤٩﴾

وَمَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مَّثُنَا وَإِنَّنَّا لَنَّا

الْكَذَّابِينَ ﴿١٥٠﴾

فَأَسْقَطْنَاكَ سَفَاقَ مِنَ السَّمَاءِ إِنْ كُنْتَ

مِنَ الْأَصْدِيقِينَ ﴿١٥١﴾

قَالَ رَبِّيْ أَغْمِنْ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٥٢﴾

فَكَذَّبُوهُ فَأَخْذَهُ عَذَابٌ يَوْمَ الظُّلَّةِ إِنَّهُ كَانَ

عَذَابٌ يَوْمَ عَظِيمٍ ﴿١٥٣﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذَّةٌ وَمَا كَانَ أَكْتَشَرُهُمْ

مُؤْمِنِينَ ﴿١٥٤﴾

وَلَمَّا رَأَكَ لَهُوا عَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٥٥﴾

وَإِنَّهُ لَتَنْزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٥٦﴾

نَزَّلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿١٥٧﴾

عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنْذِرِينَ ﴿١٥٨﴾

بِلِسَانٍ عَرَبِيًّا مُّبِينًا ﴿١٥٩﴾

(1) An ruwaito cēwa Allah Ya bûde musu kōfar Jahannama, zāfi ya hana su zama a kōina cikin gidājensu, sa'an nan aka sanya ḡirḡije ya yi musu inuwa mai sanyi-sanyi har suka tāru a ciki, sa'an nan aka sanya ḡirḡijen ya kāma da wuta a kansu, suka kōne kurmus kamar an gasa fāra. Suka kōma tōka kamar yadda suka nēma daga Shu'aibu da a jēfa musu bāb̄bake daga sama idan ya zama daga māsu gaskiya.

(2) Rūhul Kudus, shi ne Jibirīl, amincin Allah ya tabbata a gare shi.

196. Kuma lalle shī , hakīka, yanā a cikin littattafan (Manzan-nin) farko.

197. Ashe, bai kasance āyā ba a gare su, ya zama Mālaman Banī Isrā’īla sun san shi?

198. Kuma dā mun saukar da shi a kan sāshen Ajamāwa,

199. Ya karanta shi a kansu, ba su kasance sabōda shi māsu īmāni ba.

200. Kamar wancan ne! Muka shigar da shi a cikin zukātan māsu laifi.

201. Bā zā su yi īmāni da shī ba sai sun ga azābar nan mai radadī.

202. Sai ta taho musu kwatsam, alhāli kuwa sū, ba su sansance ba.

203. Sai su ce, “Shin, mu wadan-da ake yi wa jinkiri ne?”

204. Ashe, to, da azābar Mu suke nēman gaggāwa?

205. Ashe, to, kā gani, idan Muka jīshe su dadī a shēkaru,

206. Sā’an nan abin da suka ka-sance anā yi musu wa’adi (da shi) ya jē musu,

207. Abin da suka kasance anā jīshe su dādin, bā zai tunkude azāba ba daga gare⁽¹⁾ su.

208. Kuma ba Mu halakar da wata alkarya ba fāce tanā da māsu gargadī.

وَإِنَّهُ لَفِي زُرْبِ الْأَوَّلِينَ ﴿١٦٧﴾

أَوْعَزَكُنَّ لَهُمْ إِيمَانًا أَنْ يَعْلَمُهُ وَعُلِّمُوا بِهِ

إِسْرَئِيلَ ﴿١٦٨﴾

وَتَوَزَّلَهُ عَلَى بَعْضِ الْأَغْرِيَقِينَ ﴿١٦٩﴾

فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٠﴾

كَذَلِكَ سَلَكُهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٧١﴾

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّى يَرُوا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿١٧٢﴾

فَيَأْتِيهِمْ بَعْثَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٧٣﴾

فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنْظَرُونَ ﴿١٧٤﴾

أَفَعَدَنَا إِنَّا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٧٥﴾

أَفَرَبِتَ إِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ﴿١٧٦﴾

ثُمَّجَاءَهُمْ مَا كَانُوا عَدُونَ ﴿١٧٧﴾

مَا أَغْفَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَمْتَعُونَ ﴿١٧٨﴾

وَمَا أَهْلَكَنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا لَهَا مُنْذِرُونَ ﴿١٧٩﴾

(1) Dā an ba su lōkaci mai tsawo sunā jin dādī da rāyuwar dūniya a cikinsa, to, rānar da mutuwa kō azābar Allah ta jē gare su, wannan lōkacin bā zai tunkudē mutuwar kō azabar ba daga gare su.

209. Dōmin tunātarwa, kuma ba Mu kasance Māsu zālunci ba.

ذَكَرَىٰ وَمَا كُنَّا نَظَلِمِينَ ﴿٦٣﴾

210. Kuma (Alkur’āni) shaidānu ba su dōra sauка da shi ba.

وَمَا تَنْزَلَتْ بِهِ الشَّيْطَانُ ﴿٦٤﴾

211. Kuma bā ya kamāta a gare su (su shaidanu su sauка da shi), kuma ba su iyāwa.

وَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِعُونَ ﴿٦٥﴾

212. Lalle ne sū, daga saurāre, hakīka, wadanda aka nisantar ne.

إِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَمَعْزُولُونَ ﴿٦٦﴾

213. Sabōda haka, kada ka kira wani abin bautāwa na dabam tāre da Allah, sai ka kasance daga wadanda ake yi wa azāba.

فَلَا تَنْتَعَ مَعَ اللَّهِ إِلَهَاهَا أَخْرَقْتَكُونَ مِنَ

الْمَعْدَّيْنَ ﴿٦٧﴾

214. Kuma ka yi gargadī ga danginka mafiya kusanci.

وَأَنْذِرْ عَشِيرَاتَكَ الْأَقْرَبِيْنَ ﴿٦٨﴾

215. Kuma ka sassauta fikāfi-kanka⁽¹⁾ ga wanda ya bī ka daga mūminai.

وَأَخْفَضْ جَنَاحَكَ لِمَنْ أَتَيْعَكَ مِنْ

الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٦٩﴾

216. Sa'an nan idan suka sābā maka, to, ka ce, “Lalle nī, barrantacce ne daga abin da kuke aikatāwa.”

إِنَّ عَصُوكَ فَقُلْ لِي بِرَىءٌ مَّا تَحْمَلُونَ ﴿٧٠﴾

217. Kuma ka dōgara ga Mabuwāyi, Mai jin kai.

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٧١﴾

218. Wanda Yake ganin ka a lōkacin da kake tāshi tsaye.

الَّذِي يَرِيكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٧٢﴾

219. Da jujjuyāwarka a cikin māsu yin sujada.

وَتَقْبَلْكَ فِي السَّجْدَيْنَ ﴿٧٣﴾

220. Lalle Shi⁽²⁾, Shi ne Mai ji, Masani.

إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٧٤﴾

(1) Ka zama mai tausayi ga mūminai wadanda suka bī ka, ka yi musu kamar yadda kāzā take yi wa 'ya'yanta kanana a lōkacin sanyi, kō kuwa idan zā su yi barci dōmin ta kāre su daga cūta.

(2) Allah Shi ne Mai ji, ji na gaskiya, kuma Masani, sani na gaskiya.

221. Shin, (kunā so) in gaya⁽¹⁾ muku a kan wanda shaidannu kan sauка?

222. Sukan sauка a kan dukan makaryaci, mai zunubi.

223. Sunā jēfa (abin da suka) ji, alhāli kuwa mafī yawansu makaryata ne.

224. Kuma mawāka⁽²⁾ halakaku ne ke bin su.

225. Shin, ba ku ga cēwa, lalle ne sū, a cikin kōwane rango sunā yin dimuwa (su fētare haddi) ba?

226. Kuma lalle ne sū, sunā fadin abin da bā su aikatāwa?

227. Fāce wadanda suka yi īmāni suka aikata ayyukan ḥwarai, kuma suka ambaci Allah da yawa, kuma suka rāma zālunci, daga bāyan an zālunce su. Kuma wadanda suka yi zālunci, zā su sani a wace majūya suke jūyāwa.

هَلْ أُنِتُّ كُفُورًا مَّنْ تَنَزَّلَ اللَّهُ عَلَيْهِ مِنْ سَيِّطِرِنِي ﴿١١﴾

تَنَزَّلُ عَلَى كُلِّ أَفَّاكِ أَثْيَرِ ﴿١٢﴾

يُلْقَوْتَ السَّمَاءَ وَأَسْكَرُهُ كَذَبُونَ ﴿١٣﴾

وَالشَّعَرَاءَ يَبِعُهُمُ الْغَاوُونَ ﴿١٤﴾

أَفَرَأَيْتَهُنَّ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ ﴿١٥﴾

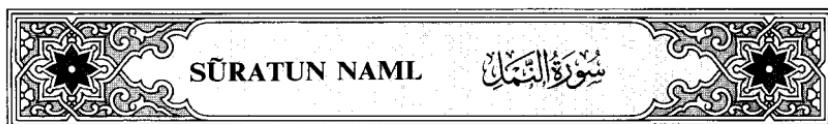
وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٦﴾

إِلَّا الَّذِينَ إِذَا آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا وَأَنْصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا
ظُلِمُوا وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلِبٍ

يَنْقِلِبُونَ ﴿١٧﴾

(1) Wannan dōmin raddi ne ga māsu cēwa aljannu ke gaya wa Muhammadu, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi, Alkur'āni. Aljannu bā su sauка sai ga makaryaci, mai zunubi, Muhammadu kuwa bā haka yake ba. Sabōda haka shi bā mahaukaci ba, kuma ba wanda aljannu suke gaya wa ba. Dukan abin da ya fada, to, wahayi ne daga Allah.

(2) Siffōfin mawāka sun nūna cēwa Annabi Muhammadu bā mawāki ba ne, dōmin bā shi da daya daga cikin siffōfin mawāka. Kuma mabiyansa ba halakakku ba ne.

Tanā karantar da cēwa Allah Yanā da asirrai, bā su da iyāka, Yanā nūna sāshensu ta hannun wadansu mutāne bāyinSa da a cikin littattafanSa, dōmin mūminai su kāra Karfin īmāni, kuma su yi aiki da shari'ar da Yā aza su a kanta.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. 'D.Ş. Wadancan āyōyin Al-kur'āni ne da Littāfi mai bayanawa.

2. Shiriya ce da bushāra ga mūminai.

3. Wadanda suke tsayar da salla kuma su bāyar da zakka, alhāli kuwa sū, game da Lāhira, to, sū, sunā yin yaķīni.

4. Lalle ne wadanda suke bā su yin īmāni da Lāhira, Mun kawāta musu ayyukansu, sabōda haka sunā dīmuwa.

5. Wadannan ne wadanda suke sunā da mugunyar azāba (a dūniya), kuma sū, a Lāhira, sū ne mafiya hasāra.

طسٌ تلَكَ مَا يَنْتَهِي إِلَيْهِ الْقُرْآنُ وَكِتَابٌ مُّبِينٌ ﴿١﴾

هُدَىٰ وَشُرِىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾

الَّذِينَ يُقْسِمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ

وَهُوَ بِالآخِرَةِ هُمْ بُوْقُونَ ﴿٣﴾

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالآخِرَةِ زَنَّا لَهُمْ

أَعْمَلُهُمْ فَهُمْ بِعَمَلِهِمْ

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَدَابِ وَهُنَّ فِي

الآخِرَةِ هُمُ الْأَكْسَرُونَ ﴿٤﴾

6. Kuma lalle ne kai, hakīka, anā hada⁽¹⁾ ka da Alkur'āni daga gun Mai hikima, Masani.

7. A lōkacin da Mūsā ya ce wa iyālinsa, "Lalle ni, na tsinkāyi wata wuta, ni mai zo muku daga gare ta ne, da wani läbari, ko kuwa mai zo muku ne da yūla, makāmashin, tsammāninku, ku ji dīmi."

8. To, a lōkacin da ya jē mata, sai aka kira shi cēwa, "An tsarkake wanda yake cikin (wurin) wutar da wanda yake a gēfenta, kuma tsarki ya tabbata ga Allah Ubangijin halittu.

9. "Yā Mūsā, lalle ne shi, Nī ne Allah, Mabuwāyi, Mai hikima.

10. "Kuma ka jēfa sandarka." To, a lōkacin da ya gan ta, tanā girgiza kamar dai ita karamin maciji ne, sai ya jūya yanā mai bāyar da bāya, kuma bai kōma ba, "Yā Musā! Kada ka ji tsōro, lalle Ni, Manzanni bā su jin tsōro a wuriNa.

11. "Sai wanda ya yi zālunci, sa'an nan ya musanya kyau a bāyan cūta, to, lalle Nī, Mai gāfara ne, Mai jin kai.

12. "Kuma ka shigar da hannunka a cikin wuyan rigarka, ya fita fāri, bābu wata cūta, a cikin wasu āyōyi tara zuwa ga Fir'auna da mutānensa. Lalle ne sū, sun kasance mutāne ne fāsikai."

(1) Lāhira da Īmāni da ita sunā a cikin asīran Allah. Haka karbar Alkur'āni daga Allah yanā a cikin asīran Allah da Ya bayyana a Littafi. Ganin Mūsa ga wuta da abubuwān da suka auku a wurin game da maganar Allah a gare shi da jūyāwar sanda macijiya da kōmawarta sanda da jūyāwar hannunsa fari kāl da jūyāwarsa zuwa ga asalinsa, duka sunā a cikin asīran Allah da Ya bayyana su ga wani mutum.

وَإِنَّكَ لَتَلْقَى الْفُرْقَانَ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ عَلَيْهِ ⑥

إِنَّمَا مُوسَىٰ لِأَهْلِهِ إِذْ أَتَاهُنَّ اسْتَأْتِكُ
مَمْهَأْ يَعْبَرُ أَوْ إِذْ أَتَكُمْ بِشَهَابٍ قَبِيسٌ لَعَلَّكُمْ
تَصْطَلُونَ ⑦

فَلَمَّا جَاءَهَا نُودِيَ أَنْ تُورَكَ مَنْ فِي الْأَنْسَارِ وَمَنْ
حَوْلَهَا وَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ⑧

يَمُوسَىٰ إِنَّهُ أَنَّ اللَّهَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ⑨

وَأَلَّقَ عَصَاصَ كَلْمَارَةً إِذَا هَنَّزَ كَانَهَا جَانِبُ وَلَيْ
مُدِيرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ بِمُوسَىٰ لَخَفَ إِذْ لَا يَخَافُ
لَدَى الْمُرْسَلِونَ ⑩

إِلَّا مَنْ ظَلَمَ فَرَبَّدَ حُسْنًا بَعْدَ سُوءٍ فَإِنَّ عَفْوَهُ
رَحِيمٌ ⑪

وَأَدْخِلْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجْ بِصَاءَ مِنْ غَيْرِ
سُوءٍ فِي تَسْعَ إِذَا إِنَّ إِلَى فِرْعَوْنَ وَقَوْمَهُ إِنَّهُمْ
كَافُرُ قَوْمًا فَيَسْقِيَنَ ⑫

13. To, a lōkacin da ãyøyin Mu suka jē musu, sunā māsu wāyar da kai, suka ce, wannan sihiri ne, bayyananne.

14. Kuma suka yi musunsu, al-hāli zukatansu, sun natsu da su, dōmin zālunci da girman kai. To, ka dūbi yadda ākibar ma'barnata ta kasance.

15. Kuma lalle ne, hakīka, Mun bai wa Dāwūda da Sulaimān ilmi, kuma suka ce, “Gōdiya⁽¹⁾ ta tabbata ga Allah, Wanda Ya fīfīta mu a kan māsu yawa daga BāyinSa mūminai.”

16. Kuma Sulaimān ya gāji Dāwūda ya ce, “Yā ku mutāne! An sanar da mu maganar tsuntsāye, kuma an bā mu daga kōwane abu. Lalle ne, wannan, hakīka, shi ne falalar (Allah) bayyananna.”

17. Kuma aka tattara, dōmin Sulaimān, rundunōninsa, daga al-jannu da mutāne da tsuntsāye, to, sū anā kange su (ga tafiya).

18. Har a lōkacin da suka je a kan rāfin turūruwa, wata turūruwa ta ce, “Yā kū jama' ar turūruwa! Ku shiga gidājenku, kada Sulaimān da rundunōninsa su kakkarya ku, al-hāli kuwa sū, ba su sani ba.”

19. Sai ya yi murmushi yanā mai dāriya daga maganarta, kuma ya

فَلَمَّا جَاءَ نَهْرُهُ أَيْتَنَا مُبَصِّرَةً قَالُوا هَذَا

سِحْرٌ مُّبِينٌ^(١)

وَجَاهَهُ دُولَهَا وَأَسْيَقَتْهَا أَنْفُسُهُمْ لَطَمَّا
وَعَلُوْا فَانْظَرْ كَيْفَ كَانَ عَيْقَبَةُ
الْمُقْسِيْنَ^(٢)

وَلَقَدْ أَتَيْنَاكَمَا دُولَهُ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي فَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِّنْ عِبَادِهِ
الْمُؤْمِنِينَ^(٣)

وَوَرَثَ سُلَيْمَانُ دَأْوَدَ وَقَالَ يَا إِيَّاهَا النَّاسُ
عِلْمَنَا أَنْطَقَ الظَّيْرَ وَأَوْتَيْنَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ إِنَّ
هَذَا إِنَّهُ الْفَضْلُ الْمُبِينُ^(٤)

وَحِشْرَ لِسُلَيْمَانَ جُنُودُهُ مِنَ الْجِنِّ
وَالْإِنْسَ وَالظَّيْرَ فَهُمْ يُوَزَّعُونَ^(٥)

حَتَّىٰ إِذَا أَتَقْأَعَ عَلَىٰ وَادِ الْتَّمِيلِ قَالَتْ نَمَلَةٌ يَا إِيَّاهَا
الْتَّمِيلُ اذْخُلُوا مَسِكَنَكُمْ لَا يَخْطُمُكُمْ
سُلَيْمَانُ وَجُنُودُهُ وَهُنَّ لَا يَشْعُرُونَ^(٦)

فَتَبَسَّمَ صَاحِكًا مِنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ أَوْرَنْجِي

(1) Abin da ke hakin ni'imar Allah a kan mutum, ya gode Masa. Dawūda da Sulaimān Allah Yā bā su ilmi na Annabci sun tsayu da gōdiyarsa a kan aiki da shi, da kuma ikrāri da cēwa ni'ima ce daga Allah, bā da wani aiki nāsu ba. Annabci da ilmi da sanin maganar tsuntsu da ta aljannu da ta turūruwa duka sunā cikin asirin Allah da Yake nūnāwa ta hanyar wadansu BāyinSa, Annabāwa.

ce, "Yā Ubangijīna! Ka cūsa mini in gōde wa ni'imarKa wadda Ka ni'imta ta a gare ni da kuma ga mahaifāna biyu, kuma in aikata aiki na kwarai, wanda Kake yarda da shi, kuma Ka shigar da ni, sabōda rahamarKa, a cikin bāyinKa sālihai."

20. Kuma ya binciki⁽¹⁾ tsuntsāye, sai ya ce, "Me ya kāre ni bā ni ganin hudhudu, kō ya kasance daga māsu fakuwa ne?

21. "Lalle ne zā ni azabta shi azāba mai tsanani, kō kuwa lalle in yanka shi, kō kuwa lalle ya zo mini da dafili bayyananne."

22. Sai ya zauna bā nēsa ba, sa'an nan ya ce, "Nā san abin da ba ka sani ba, kuma na zo maka daga Saba da wani läbari tabbatacce.

23. "Lalle ni, nā sāmi wata mace wadda tanā mulkinsu, kuma an bā ta daga dukan kōme, kuma tanā da gadon sarauta mai girma.

24. "Na sāme ta, ita da mutānenta, sunā yin sujada ga rānā, baicin Allah, kuma Shaidan ya kawāce musu ayyukansu, sabōda haka ya karkatar da su daga hanya, sa'an nan sū, ba su shiryuwa.

25. "Ga⁽²⁾ su yi sujada ga Allah Wanda Yake fitar da abin da yake a bōye, a cikin sammai da kasa, kuma

أَن أَشْكُرْ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى
وَالْدَّيْ وَأَن أَعْمَلْ صَدَقَاتَ رَضْسَهُ وَأَدْخُلَني
بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ ١٦

وَنَفَقَ الظَّيْرَ فَقَالَ مَا لِي لَا أَرَى الْهَذِهْدَهُ
أَمْ كَانَ مِنَ الْفَارِيَّينَ ١٧

لَا عَذَبَتْهُ دُعَابَ اشْدِيدًا وَلَا أَذْبَحَتْهُ
أَوْلَى تَبَيَّنَ بِسُلطَنِ مُدِينَ ١٨

فَمَكَّ غَيْرَ يَعِدِ فَقَالَ أَحَاطْتُ بِمَا لَرَ
تُحَاطُ بِهِ وَجِئْتُكَ مِنْ سَبِيلِيَّاقِيَّينَ ١٩

إِنِّي وَجَدْتُ امْرَأَةً تَعْلِكُهُمْ وَأَوْتَيْتُ مِنْ
كُلِّ سَيِّءٍ وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ ٢٠

وَجَدَهُمْهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّائِسِ
مِنْ دُونِ اللَّهِ وَرَبِّنَ لَهُمْ الشَّيْطَنُ أَعْمَلَهُمْ
فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ ٢١

أَلَا يَسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي يُنَزِّعُ الْحَبَّةَ فِي
الْسَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ٢٢

(1) Wannan ya nūna tsayuwar Sulaimān da binciken kōme da kōwa a cikin daularsa. Kuma da yadda yake yin tsanani a cikin sauķi. Wannan ita ce hanyar mulki mai kyau.

(2) An kāyar da harafin kōrewa dōmin barinsa, da Hausa, yanā bāta ma'ana, dōmin Shaidan bai kange su daga rashin yin sujada ba.

Yā san abin da kuke bōyēwa da abin da kuke bayyanāwa.

26. "Allah, bābu abin bautāwa, fāce Shī, Ubangjin⁽¹⁾ Al'arshi, mai girma."

27. Ya ce, "Za mu dūba, shin, kā yi gaskiya ne, kō kuwa kā kasance daga makaryata ?

28. "Ka tafi da takardāta wan-nan, sa'an nan ka jēfa ta zuwa gare su, sa'an nan kuma ka jūya daga barinsu, sa'an nan ka ga mēne ne suke mayarwa."

29. Ta ce, "Yā kū mashawarta ! Lalle ne, an jēfo, zuwa gare ni, wata takarda mai girma.

30. "Lalle ita daga Sulaiman take, kuma lalle ita, da sūnan Al-lah, Mai rahama, Mai jin kai ne.

31. "Kada ku yi girman kai a gare ni, kuma ku zo mini kunā māsu sallamāwa."

32. Ta ce, "Yā ku mashawar-ta⁽²⁾ ! Ku yi mini fatawa ga al'amariñā, ban kasance mai yanke wani al'amari ba, sai kun halarta."

33. Suka ce, "Mū ma'abūta karfi ne, kuma ma'abūta yākī mai tsana-ni ne, kuma al'amari yā kōma zuwa gare ki, sabōda haka ki dūba, mēne ne zā ki yi umurni (da shi)?"

وَيَعْلَمُ مَا تَحْكُمُونَ وَمَا نَعْلَمُونَ ﴿٤٦﴾

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿٤٧﴾

* قَالَ سَنَنْظُرُ أَصَدَقَتْ أَفْكَنَتْ مِنَ الْكَذَبِينَ ﴿٤٨﴾

أَذْهَبْتِكُنِي هَذَا فَالْقِيلَةِ إِلَيْهِمْ فَتَوَلَّ عَنْهُمْ فَانْظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ ﴿٤٩﴾

قَالَتْ يَا إِيَّاهَا الْمَلَوْأَاتِ الْقِيَامِ كَيْمَرْ ﴿٥٠﴾

إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمَانَ وَإِنَّهُ يَسِّرُ اللَّهُ الْجَنَّالَ الْجَمِيعَ ﴿٥١﴾

أَلَا تَعْلُوْعَلَى وَأَتُوْنِي مُسْلِمِينَ ﴿٥٢﴾

قَالَتْ يَا إِيَّاهَا الْمَلَوْأَاتِ أَفْتُونِي فِي أَمْرِي مَا كُنْتُ قَاطِعَةً أَمْرًا حَتَّى شَهَدُونَ ﴿٥٣﴾

قَالُوا لَخَنْ أُولُوا الْقُوَّةِ وَأُولُوا الْبَأْسِ شَدِيدِينَ وَالْأَمْرُ إِلَيْكَ فَانْظُرْ مَاذَا أَمْرِيْنَ ﴿٥٤﴾

(1) Ya siffanta Allah da cēwa bābu abin bautāwa fāce Shi, dōmin ya kōre cancantar rānā ga ibāda, da Ubangjin Al'arshi dōmin ya dēbe girman gadon Bilkisu daga zukāta.

(2) Allah bai kēbance hikima ga maza kawai ba, har mātā akwai māsu hikima a cikinsu. Sai dai Musulunci yā hana shugabancin mātā, sabōda galibinsu ḥasifarsu tā rinjāyi hankalinsu, sabōda kyautata tarbiyyar yāra. Anā fahimtar cēwa iya mulki, shi ne rashin fallēwa da ra'ayi ga shūgaba, sai a bāyan ya shāwarci mutānensa, kamar yadda Sarauniyar Saba ta yi da Majalisarta.

34. Ta ce, "Lalle Sarakuna idan sun shiga wata alkarya, sai su bāta ta, kuma su sanya māsu darajar mutānenta faskantattu. Kuma kammar wancan ne suke aikatāwa.

35. "Kuma lalle nī, mai aikāwa ce zuwa gare su da kyauta, sa'an nan mai dūbawa ce: da me manzannin zā su kōmo."

36. To, a lōkacin da ya jē wa Sulaiman ya ce, "Shin, za ku kāra ni da dūkiya ne? To, abin da Allah Ya bā ni, shi ne mafi alhēri daga abin da Ya bā ku. A'a, kū ne kuke yin farin ciki da kyautarku.

37. "Ka kōma zuwa gare su. Sa'an nan lalle munā je musu da rundunōni, bābu wata tābukāwa gare su game da su, kuma lalle munā fitar da su daga gare ta, sunā mafi wulākantuwa, kuma sunā faskantattu."

38. Ya ce, "Yā ku mashāwarta! Wannenku zai zo mini da gadonta a gabānin su zo, sunā māsu sallamāwa?"

39. Wani mai karfi daga aljannu ya ce, "Nī, inā zo maka da shi a gabānin ka tāshi daga matsayinka. Kuma lalle nī, a gare shi, hafīka, mai karfi ne amintacce."

40. Wanda yake a wurinsa akwai⁽¹⁾ wani ilmi daga Littāfin ya ce,

فَأَتَتِ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا
وَجَعَلُوا أَعْزَمَهَا أَذَلَّهَا وَكَذَلِكَ
يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

وَلَئِنْ مُرْسِلَةً إِلَيْهِمْ بِهَدِيهِ فَنَاظِرَةٌ يُمَرِّجُ
الْمُرْسَلِونَ ﴿٢٧﴾

فَإِذَا جَاءَهُمْ سُلَيْمَانٌ قَالَ أَتَيْمُدُونَ بِمَا لِي فَمَا
عَاهَنِي اللَّهُ خَيْرٌ قَمَاءَ اتَّكُمْ بِأَنْ شِئْتُمْ بِهَدِيهِ تَكُونُ
تَفَرَّحُونَ ﴿٢٨﴾

أَرْجِعُ إِلَيْهِمْ فَلَمَّا نَبَثُوهُمْ بِجُنُودِ لَأْقِلَّاهُمْ بِهَا
وَلَنَخْرُجَنَّهُمْ مِنْهَا أَذَلَّهُمْ وَهُوَ صَغِيرُونَ ﴿٢٩﴾

قَالَ يَا أَيُّهَا الْمُلُوكُ إِذَا كُنْتُمْ بِأَيْمَنِي بِعَرْشِهِمَا قَبْلَ أَنْ
يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ ﴿٣٠﴾

قَالَ عَفْرَوْتُ مِنْ أَلْحَنَ أَنَّا إِنَّا إِلَيْكَ بِهِمْ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ
مِنْ مَقَابِلِكَ وَإِنِّي عَلَيْهِ لَهُوَ أَمِينٌ ﴿٣١﴾

قَالَ الَّذِي عِنْدُهُ عِلْمٌ مِنْ الْكِتَابِ أَنَّا إِلَيْكَ

(1) Allah na bāyar da asirai daga littattafai, kō da wahayi zuwa ga Annabāwa, kō da ilhama daga abin da aka bai wa Annabāwa. Wadansu sun ce ilmin nan sunan Allah ne mafi girma. Allah ne Mafi sani. Sai dai sharadin aiki da ilmi ga ibāda, ya kasance daga Annabāwa kawai, a cikin lōkacin aiwatar da shari'arsu. Bā a iya amfāni da wani sūnan Allah wanda wani Annabi bai zo da shi ba a gabānin Musulunci, kuma a bāyan Musulunci

"Ni inā zo maka da shi a gabānīn kyaftāwar ganinka ta kōma gare ka." To, a lōkacin da ya gan shi matabbaci a wurinsa, ya ce, "Wannan daga falalar Ubangijina yake, dōmin Ya jarraba ni : Shin, zan gode ne, kō kuwa zan butulce! Kuma wanda ya gode, to, yanā godēwa ne dōmin kansa, kuma wanda ya kāfirata, to, lalle Ubangijina Wadātacce ne, Karīm."

41. Ya ce, "Ku canza kamar gadonta gare ta, mu gani, shin zā ta shiryu, kō kuwa tanā kasancēwa daga wadanda bā su shiryuwa."

42. To, a lōkacin da ta jē, aka ce, "Shin, kamar wannan gadon sarautarki yake?" Ta ce, "Kamar dai shi ne. Kuma an bā mu ilmi daga gabāninta, kuma mun kasance māsu sallamāwar (al'amari ga Allah)."

43. Kuma abin da ta kasance tanā bautāwa, baicin Allah, ya kange ta. Lalle ita, tā kasance daga mutāne kāfirai.

44. Aka ce mata, "Ki shiga a gidan sarauta." To, a lōkacin da ta gan shi, ta yi zatonsa wai gulbi ne, kuma ta kuranye⁽¹⁾ daga kwaurinta. Ya ce, "Lalle ne shi, gidan sarauta ne mai santsi daga madūbai." Ta ce, "Yā Ubangijīna!

bā a rōkon Allah sai da sunāyenSa māsu kyau, tis'in da taran nan, sai dai a dunküle kamar a ce, "Inā rōkon Allah da sunayenSa da na sanī da wadanda ban sani ba."

(1) Idan īmāni ya shiga a cikin zūciya, sai girman kai ya fita daga gare ta. Sarauniya Bilkiṣu tanā kuranye kafāfunta da niyyarta ta shiga a cikin ruwa dōmin ta nūna dā'arta ga umurnin Annabin Allah Sulaimān, kuma ta yarda da shiga gulbin da ba ta san tsawon surfinsa ba, kō da za ta mutu a wurin dā'ā da takawa. Mace da sarauta iyakar girman kai ke nan, bābu abin da zai gusar da shi sai īmānin gaskiya.

بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَ إِلَيْكُ طَرْفُكَ فَلَمَّا رَأَاهُ
مُسْتَقْرَأً عَنْهُ دُوْقَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّ الْبَلْوَى
إِشْكُرْ كَامَهُ كَفُورَ وَمَنْ شَكَرَ فَلَمَّا يَشْكُرْ لِنَفْسِهِ
وَمَنْ كَفَرَ فَلَانَ رَبِّ عَنِّي كَرِيمٌ ﴿٤١﴾

قَالَ نَسِيْرُ وَأَهَمُّهَا نَظَرٌ أَتَهْتَدِي أَمْ
تَكُونُ مِنَ الْأَنْبِيَّنَ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٤٢﴾

فَلَمَّا جَاءَتِ قِيلَ أَهْدَكَذَا عَرْشِكَ قَالَتْ كَانَهُ وَهُوَ
وَلَوْلَيْنَا الْعِلْمَ مِنْ قِبَلِهَا وَلَدَّا مُسْلِمِينَ ﴿٤٣﴾

وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُوْنِ اللَّهِ إِنَّهَا كَانَتْ مِنْ
قَوْمٍ كَفِيرِينَ ﴿٤٤﴾

قِيلَ لَهَا أَدْخُلِ الْصَّرْحَ فَلَمَّا رَأَتْهُ حِسْبَتْهُ
لِجَّةً وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقَيْهَا قَالَ إِنَّهُ صَرْحٌ
مُمَرَّدٌ مِنْ قَوْارِبِهِ قَالَتْ رَبِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي

Lalle nī, na zālunci kaina, kuma nā sallama al'amari tāre da Sulaimān ga Allah, Ubangijin halittu.”

45. Kuma lalle ne, hañka, mun aika zuwa Samūdāwa da dan'u-wansu, Salihu (ya ce), “Ku bauta wa Allah.” Sai gā su kungiyōyi biyu sunā ta husūma.

46. Ya ce, “Yā mutānēna! Don me kuke nēman gaggāwa game da mūnanāwa, a gabānin kyautatāwa. Don me bā ku nēman Allah gāfara, tsammāninku, zā a yi muku raha-ma?”

47. Suka ce, “Munā shu'umci da kai, kuma da wanda ke tāre da kai.” Ya ce, “Shu'umcinku a wurin Allah yake. Ā'a, kū mutāne ne, anā fiti-nar ku.”

48. Kuma wadansu jama'a tara⁽¹⁾ sun kasance a cikin birnin, sunā yin barna, kuma bā su kyauta-tāwa.

49. Suka ce, “Ku yi rantsuwa da Allah, lalle zā mu kwānan masa,⁽²⁾ shi da mutānensa, sa'an nan mu ce wa waliyyinsa. ‘Ba mu halarci halakar mutānensa ba, kuma mū, hañka, māsu gaskiya ne.’”

50. Kuma suka kulla mākirci, kuma Muka kulla sakamakon mā-kirci, alhāli sū ba su sani ba.

وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٤﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَيْ شُمُودَ أَخَاهُمْ صَلِحَّاً نَّ
أَعْبُدُ فُلُّ اللَّهِ فَإِذَا هُمْ فِيْ قَيْمَانِ يَخْتَصِّمُونَ ﴿٤٥﴾

قَالَ يَقُومُ لَوْلَا شَتَّعَ حَلُونَ بِالسَّيِّعَةِ قَبْلَ
الْحَسَنَةِ لَوْلَا شَتَّعَفُونَ اللَّهَ لَعَلَّكُمْ
تُرْحَمُونَ ﴿٤٦﴾

قَالُوا أَطْلَبْنَا يَكَ وَبِمَنْ مَعَكَ قَالَ طَلِبُكُمْ
عِنْدَ اللَّهِ بِلَ أَنْتُمْ قَوْمٌ فَتَسْتَوْنَ ﴿٤٧﴾

وَكَانَ فِي الْمَدِينَةِ تِسْعَةُ رَهْطٍ
يُقْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿٤٨﴾

قَالُوا تَقَاسَمُوا بِاللَّهِ لَتُبَيِّنَنَّهُ وَأَهْلُهُ وَنُورُ
لَنْقُولَنَّ لَوْلَيْهِ مَا شَهَدْنَا مَهْلِكَ أَهْلِهِ
وَإِنَّا لَصَدِيقُونَ ﴿٤٩﴾

وَمَكَرُوا مَكَرًا وَمَكَرْنَا مَكَرًا وَهُمْ
لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٠﴾

(1) Yawan māsu barna bā ya hana gaskiya bayyana. Kuma mai mākirci dōmin ya halakar da mai gargadin addinin Allah, yanā yi wa kansa sanadin halaka kawai ne. Wadannan mutāne tara sun yi niyyar kashe Sālihu ne, bā da sanin danginsa ba, a wurin da yake kwāna yanā salla a masallacinsa, a bāyan gari. A can Allah ya halakar da su. Wannan shī ne sakamakon mākircin da suka kulla.

(2) Zā mu kwānan masa, ai zā mu kwāna da niyyar kashe shi a cikin dare, a bōye.

51. Ka dūba yadda ākibar mā-kircinsu ta kasance, lalle Mū, Mun darkāke su da mutānensu gabā daya.

52. Wadancan, gidājensu ne, wōfintattu, sabōda zāluncin da suka yi, lalle ne a wangan akwai āyā ga mutāne wadanda suke sani.

53. Muka tsīrar da wadanda suka yi īmāni, kuma sun kasance sunā taħawa.

54. Da Lūdu, a lōkacin da ya ce wa mutānensa, “Shin, kunā jē wa alfasha⁽¹⁾ ne alħāli kuwa kunā gani?

55. “Shin, lalle kū, haħiġa, kunā je wa maza da sha'awa, baicin mātā? Ā'a, kū, wasu irin mutāne ne kunā aikin jāħilci.”

56. Bābu abin da ya kasance ja-wābin mutānensa, fāce suka ce, “Ku fitar da mutānen Lūdu daga alkaryarku, lalle sū, wasu irin mutāne ne māsu da'awar sunā da tsarki.”

57. Sai Muka tsīrar da shi, shi da mutānensa,⁽²⁾ fāce mātarsa, Mun faddara ta a cikin māsu wanzuwa.

58. Kuma Muka yi ruwa a kansu da wani irin ruwa. To, ruwan wa-danda ake yi wa gargadī yā mū-nana.

فَانظُرْ كِيفَ كَانَ عَنْقَبَةُ مَكْرُهُمْ أَنَّا
دَمَرَتْ هُنْ وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ ٥١

فَتِلْكَ يُوْنُهُمْ حَاوِيَةٌ إِيمَاظَ الْمُؤْلَدَاتِ
فِي ذَلِكَ لَذَّيْهِ لَقَوْمٌ يَعْلَمُونَ ٥٢

وَأَنْجَيْنَا الَّذِينَ أَمْنَوْا وَكَانُوا يَسْتَقُورُونَ ٥٣

وَلُوطٌ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ
الْفَاحِشَةَ وَأَنْتُمْ بِهَا تُبَصِّرُونَ ٥٤

إِنَّكُلَّتْ أَتُونَتْ أَرْجَاعَ شَهَوَةِ مَنْ دُرِّبَ
الْإِنْسَاءَ بِأَنْ شَهَدَ قَوْمٌ بِمَا جَهَلُونَ ٥٥

* فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمَهُ إِلَّا أَنْ قَالُوا
آخِرُ حُرُوا إِلَّا لُوطٌ مَنْ قَرِيتَ كُلُّ إِنْتَهِمُ أَنَّا سُ
يَطَّهَرُونَ ٥٦

فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتُهُ قَدْرَتْهَا
مِنَ الْغَيْرِينَ ٥٧

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَسَاءَ مَطَرُ
الْمُنْذَرِينَ ٥٨

(1) Alfāshar mutānen Lūdu, ita ce luwādī, namji ya bi namji a duburarsa. Wannan alfāsha, kō dabbobi bā su yin ta. Ga mutānen Lūdu ta fāra bayyana. Allah Ya halakar da su kamar yadda Ya ambata. Sa'an nan kuma ba a kāra ganinta ba, sai ga wannan al'umma. Asirin da ke ciki, shī ne yadda Allah Yake jūyar da dabi'ar mutum ta zama bā ta māsu hankali ba, tāre da dōgewar halittar jikinsa kamar yadda take ga zāħiri.

(2) Mutānensa mūminai. Īmāni da gaskiya idan gaskiya ta bayyana asīri ne daga asīran Allah sai wanda Ya bai wa. Kusanci ga wani Annabi da aure kō zumunta, bā ya bāyar da shi. Ruwan azāba, shī ma asīri ne na Allah.

59. Ka ce, “Gōdiya ta tabbata ga Allah, kuma aminci ya tabbata bisa ga BāyinSa, wadanda Ya zābā.” Shin, Allah ne Mafī alhēri, kō abin da suke yin shirki da shi?⁽¹⁾

60. Kō wāne ne Ya halitta sammai da kasa, kuma Ya saukar muku, daga sama, wani ruwa, Muka tsirar, game da shi, gōnaki māsu sha'awa, ba ya kasancēwa gare ku, ku tsirar da itācensu? Shin, akwai abin bautāwa tāre da Allah? Ā'a, sū mutāne ne suna daidaitāwa (Allah da wani).

61. Kō kuwa wāne ne Ya sanya kasa tabbatacciya, kuma Ya sanya kōguna a tsakāninta kuma Ya sanya mata manyan duwātsu tabatattu, kuma Ya sanya wani shāmaki a tsakānin tēkuna biyu? Shin akwai wani abin bautāwa tāre da Allah. Ā'a, mafī yawansu ba su sanī ba.

62. Kō wāne ne yake karba wa mai bukatā idan ya kira Shi, kuma ya sanya ku mamayan kasa? Shin akwai wani abin bautawa tāre da Allah? Kadān kwarai kuke yin tunāni.

63. Kō wāne ne yake shiryarwa a cikin duffan kasa da tēku, kuma wāne ne Yake aikōwar iskōki dōmin bāyar da bushāra a gaba ga rahamarSa? Ashe, akwai wani abin bautāwa tāre da Allah? Tsarki ya tab-

فَلِلْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ الَّذِينَ
أَصْطَطُقَنَّ لِلَّهِ حِيْزَمَا يُسْرِكُونَ ٥٩

أَمَّنْ حَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ لَكُمْ
مِّنَ السَّمَاءِ مَا مَأْتَ بِهِ حَدَّا يَقِنَّ ذَاتَ
بَهْجَةٍ مَّا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُثْبِتُوا
شَجَرَهَا إِعْلَمٌ مَّعَ اللَّهِ بِلْ هُمْ قَوْمٌ
يَعْدِلُونَ ٦٠

أَمَّنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خَلَقَهَا
أَنْهَرًا وَجَعَلَ لَهَا رَوْسٍ وَجَعَلَ بَيْنَ
الْبَحْرَيْنِ حَاجِرًا إِعْلَمٌ مَّعَ اللَّهِ بِلْ
أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ٦١

أَمَّنْ يُحِبُّ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ
السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خَلَقَهَا الْأَرْضَ
إِعْلَمٌ مَّعَ اللَّهِ قَلِيلًا مَا نَذَكَرُونَ ٦٢

أَمَّنْ يَهْدِي كُمْ فِي ظُلْمَتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ
وَمَنْ يُرْسِلُ الْرِّيحَ بِشُرُّا يَبْرُدُ
رَحْمَتِهِ إِعْلَمٌ مَّعَ اللَّهِ تَعَالَى اللَّهُ عَمَّا
يُسْرِكُونَ ٦٣

(1) Daga wannan ãyā ta 59 zuwa karshen sūra, duka tambīhi ne ga abūbuwan fake na ilmin Allah, wanda ya shāfi jikunanmu, amma ba mu san yadda suke aukuwa a gare mu ba. Sa'an nan kuma da tambīhi ga abūbuwan gaibi da suke zuwa dōmin mu yi īmāni da su.

bata ga Allah daga barin abin da suke shirki da shi.

64. Kō wāne ne Yake fāra halitta sa'an nan kuma ya mayar da ita, kuma Wāne ne Yake arzūta ku daga sama da kasa? Ashe, akwai wani abin bautāwa tāre da Allah? Ka ce, “Ku kāwo dalīlinku, idan kun kāsance māsu gaskiya.”

65. Ka ce, “Bābu wanda ya san gaibi a cikin sammai da kasa fāce Allah. Kuma bā su sansancēwar a yaushe ne ake tāyar da su.”

66. Ā'a, saninsu ya kai a cikin Lāhira. Ā'a, sunā cikin shakka daga gare ta. Ā'a, sū da gare ta makāfin zūci ne.

67. Kuma wadanda suka kāfirta suka ce, “Shin, idan mun kasance turbāya, mu da ubanninmu, shin, hakīka, wadanda ake fitarwa ne?

68. “Lalle ne, hakīka, an yi mana wa'adi ga wannan, mū da ubanninmu, daga gabānin haka. Wan-nan bā kōme ba ne fāce tātsūni-yoyin farko.”

69. Ka ce, “Ku yi tafiya a cikin kasa, sa'an nan ku dūba, yāyā ākibar māsu laifi take?”

70. Kuma kada ka yi bañin ciki a kansu, kuma kada ka kasance a cikin kuncin rai daga abin da suke kullāwa na mākirci.

71. Kuma sunā cēwa, “A yaushe wannan wa'adi (zai auku), idan kun kasance māsu gaskiya?”

72. Ka ce, “Akwai fatan sāshen abin da kuke nēman gaggāwarsa, ya

أَمْنَ يَبْدُوا لِلْحَقِّ تُرْبِعُهُ، وَمَنْ يَرْفُكُ مَنْ
السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ أَعْلَاهُ مَعَ اللَّهِ قُلْ هَا لَوْا
بُرْهَنْتُكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ٦١

فُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا
اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يَبْعَثُونَ ٦٢

بِلْ أَذْرَكَ عَلَمُهُمْ فِي الْآخِرَةِ بَلْ هُمْ فِي شَكٍ
مِنْهَا بَلْ هُمْ قَنْهَاءُ اعْمُوتَ ٦٣

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِذَا كُنْتَ رَبَّا
وَإِبَابُونَا إِنَّا مُحْرَجُونَ ٦٤

لَقَدْ عَدْنَا هَذَا لَحْنًا وَإِبَابُونَا مِنْ قَبْلِ إِنْ
هَذَا إِلَّا أَسْطِرُ الْأَوَّلِينَ ٦٥

فُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ
عَبْقَةُ الْمُجْرِمِينَ ٦٦

وَلَا تَخْرُنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مَعَ
يَمْكُرُونَ ٦٧

وَيَقُولُونَ مَقَ هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ٦٨

فُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ رَوْفَ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي

kasance yā kuturta⁽¹⁾ a gare ku.”

73. Kuma lalle ne Ubangijinka, hakīka, Mai falala ne a kan mutāne, kuma amma mafi yawansu, bā su gōdēwa.

74. Kuma lalle Ubangijinka, hakīka, Yanā sanin abin da kirāzansu suke bōyēwa, da abin da suke bayyanāwa.

75. Kuma bābu wata (mas'ala) mai bōyuwa, a cikin sama da kasa fāce tanā a cikin littāfi bayyananne.

76. Lalle ne wannan Alkūr'āni⁽²⁾ yanā gaya wa Banī Isrā'il mafi yawan abin da sū suke sāba wa jūnansu a ciki.

77. Kuma lalle shi, hakīka, shiriya ce da rahama ga mūminai.

78. Lalle Ubangijinka Yanā yin hukunci a tsakāninsu da hukuncinSa, kuma Shi ne Mabuwāyi, Masani.”

79. Sabōda haka, ka dōgara ga Allah, lalle ne, kai ne a kan gaskiya bayyananniya.

80. Lalle ne kai, bā ka jiyan da matattu, kuma bā ka sa kurāme su ji kiranka, idan sun jūya sunā māsu bāyar da bāya.

(1) Kuturi, shi ne a bāyan wani ya hau dabba ya kuma aza wani a kanta daga bāya gare shi. Kinaya ce na cēwa abin yanā kusa gare su kwarai, kamar tsakānin dan kuturi da mahayin dabba.

(2) Idan wanna Alkūr'āni ya kunsu ilmin asīrai da yake iya gaya wa Banī Isrā'il mafi yawan abin da sū da kansu, suke sābā wa jūna a kansu, tāre da shahararsu da ilmi, da yawan Annabāwan da suka wuce a cikinsu, to, ga Lārabāwa jāhilai hiyāka ke nan. Bābu abin da ya wajaba a gare su, sai sallamawa ga abin da yake kiran zuwa gare shi. In abin da yake fada ba gaskiya ba ne, dā Banī Isrā'il ne farkon māsu nūna karyarsa. Amma ba su yi ba. Sabōda haka duka gaskiya ne. Sai kōwa ya bī shi ya tsīra.

تَسْتَعِجِلُونَ ﴿٦﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ

أَكَثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٧﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ مَا تَكُونُ صُدُورُهُمْ وَمَا

يَعْلَمُونَ ﴿٨﴾

وَمَمَّا مِنْ عَابِرٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِلَّا فِي

كِتَابٍ مُّبِينٍ ﴿٩﴾

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَعْصُمُ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ

أَكَثَرُهُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٠﴾

وَلَهُ لَهُدَىٰ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُوْمِنِينَ ﴿١١﴾

إِنَّ رَبَّكَ يَعْصِي بَنِيهِمْ بِحُكْمِهِ وَهُوَ

الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ﴿١٢﴾

فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّكَ عَلَى الْحَقِيقَ الْمُبِينِ ﴿١٣﴾

إِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمُؤْمِنَ وَلَا تُسْمِعُ الْأَصْمَمَ الدُّعَاءَ

إِذَا أَوْلَوْهُ مُدِيرِينَ ﴿١٤﴾

81. Kuma kai ba ka zama mai shiryar da dīmammu daga bata ba. Bā ka jiyarwa fāce wanda yake yin īmāni da āyōyinMu. To, sū ne māsu sallamāwa (al'amari zuwa ga Allah).

82. Kuma idan magana ta auku a kansu, Munā fitar musu da wata dabba⁽¹⁾ daga kasa, tanā yi musu magana, cēwa "Lalle mutāne sun kasance game da āyōyinMu, bā su yin īmānin yakīni."

83. Kuma a rānar da Muke tārāwa daga kōwace al'umma, wata kungiya daga wadanda suke kāryata āyōyinMu, sai ga su anā kange su (ga kōra).

84. Har idan sun zo, (Allah) zai ce, "Ashe kun kāryata āyōyinNa, kuma ba ku kēwaye su da sani ba? To, mēne ne kuka kasance kunā aikatāwa?"

85. Kuma magana ta auku a kansu, sabōda zāluncin da suka yi. To, sū bā su da ta cēwa.

86. Shin, ba su gani ba, cēwa, lalle Mū, Mun sanya dare dōmin su natsu a cikinsa, kuma da yini mai sanya gani? Lalle a cikin wancan akwai āyōyi dōmin mutāne wadanda suka yi īmāni.

وَمَا أَنْتَ بِهَدِي الْعُمَى عَنْ ضَلَالٍ تَّهْمِّ إِنْ
تُسْمِعُ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِمَا يَأْتِنَا فَهُمْ
مُسْلِمُونَ ﴿٨١﴾

*وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا الْهُرَبَ آبَةً
مِنَ الْأَرْضِ تُكَفِّهُمْ أَنَّ الْأَنَاسَ كَانُوا
يَعَيْتَنَا لَا يُؤْقُنُونَ ﴿٨٢﴾

وَمَوْرَدَنَحْشُرُونَ كُلُّ أُمَّةٍ فَرَجَاءً مَنْ يُكَذِّبُ
يَعَيْتَنَا فَهُمْ بُوزَعُونَ ﴿٨٣﴾

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُ وَقَالَ أَكَذَّبْنَا شِمَّبَيَّاتِي وَلَئِنْ
تُحِيطُوا بِهَا عِلْمًا أَمَّا دَكْشُرْ تَعْمَلُونَ ﴿٨٤﴾

وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَلَمُوا فَهُمْ لَا
يَنْطَقُونَ ﴿٨٥﴾

الْمَرْرَقُ أَنَّا جَعَلْنَا الْلَّيلَ لِيَسْكُنُوا فِيهِ
وَالنَّهَارَ مُبَصِّرًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذَكِّرَ لِقَوْمَهُ
لَوْمَوْنُونَ ﴿٨٦﴾

(1) Wata dabba ce anā kiran ta Jassāsa, an ce 'yar rākumar Sālihu ce, a lōkacin da aka kashe uwarta, ta gudu, ta shiga cikin dūtsé, dūtsen ya rufe da ita. Tanā fitōwa daga dūtsen Safa a Makka da hantsi. Bāyan fitōwarta, bābu sauran wa'azi. Mūmini ya tabbata mūmini, kāfiri kuma ya tabbata haka. Tanā riķe da sandar Mūsā da Hātimin Sulaimān. Tana fitōwa a bāyan fitōwar rānā daga yamma. Allah dai Ya san gaskiyar yadda take.

87. Kuma da rānar⁽¹⁾ da ake būsa a cikin faho, sai wanda yake a cikin sammai da wafanda suke a cikin ƙasa su firgita, fâce wanda Allah Ya so, kuma dukansu, su je Masa sunā ƙaskantattu.

88. Kuma kanā ganin duwātsu, kanā zaton su sandararru, alhāli kuwa sū sunā shūdēwa, shūdēwar girgije, bisa sanā'ar Allah Wanda Ya kyautata kōwane abu. Lalle Shi, Mai lābartāwa ne game da abin da kuke aikatāwa.

89. Wanda ya zo da kyakkawan aiki guda, to, yanā da mafi alhēri daga gare shi. Kuma sū daga wata firgita,⁽²⁾ a yinin nan, amintattu ne.

90. Kuma wanda ya zo da mu-gun aiki, to, an kife fuskōkinsu a cikin wuta. Ko zā a sāka muku fâce da abin da kuka kasance kūnā aikatāwa?

91. (Ka ce), “An umurce ni, in bauta wa Ubangijin wannan Gari⁽³⁾, Wanda ya mayar da shi Hurumi, kuma Yanā da dukan kōme. Kuma an umurce ni da in kasance daga māsu sallamāwa.

92. “Kuma inā karanta Al-kur'āni.” To, wanda ya shiryu, yā shiryu ne dōmin kansa kawai.

وَيَوْمَ يُنَفَّحُ فِي الْأَصْوَرِ فَقَرَعَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ
وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ وَكَلَّ
أَتُوهُ دَخْرِينَ ﴿٤٨﴾

وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسِبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ
الْسَّحَابِ صُبْعَ اللَّهِ الَّذِي أَقْنَى كُلَّ شَيْءٍ
إِنَّهُ وَحْيٌ بِمَا تَفَعَّلُونَ ﴿٤٩﴾

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ وَحْيٌ مَمْتَهَاهُ وَهُمْ مِنْ فَرَعَ
يَوْمٍ مِنْ إِيمَانُونَ ﴿٥٠﴾

وَمَنْ جَاءَ بِالْسَّيِّئَةِ فَكَبَّتْ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ
هَلْ تُجْزِي رَوْنَ إِلَّا مَا نَسْتُرُ عَمَلُونَ ﴿٥١﴾

إِنَّمَا أَمْرُتُ أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَذِهِ الْبَلْدَةِ
الَّذِي حَرَمَهَا وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ
مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٥٢﴾

وَأَنَّ أَكْثُرَ الْقُرْءَانِ قَمِّيْ أَهْتَدَى فَإِنَّمَا يَهْتَدِي

(1) Bāyan fitōwar dabba, kuma sai būsa faho na farko, sa'an nan na biyu sa'an nan Kiyāma.

(2) Firgita daga azābar Lāhira, wannan firgita ba irin ta farko ba ce, wadda aka ambata a cikin ȣyā ta 87, dōmin wangan firgitar kwarjini ce a bāyan tāshi daga kaburbura.

(3) Wannan Gari shī ne Makka. Sanya Makka hurumi ba a iya shiga cikinsa da yāki yanā a cikin asīrai na Allah. Shiryuwa da bata duka asīrai ne na Allah. Tsārin Alkur'āni da abubuwān da ya ƙunsa duka asīran Allah ne.

Kuma wanda ya bâce, to, ka ce, “Ni daga māsu gargadi kawai nake.”

93. Kuma ka ce, “Gōdiya ta tabbata ga Allah. Zai nūna muku āyōyin Sa, har ku sansu.” Kuma Uban-gijinka bai zama Mai shagala daga barin abin da kuke aikatāwa ba.

لِنَفْسِهِ وَمَنْ صَلَّى فَقُلْ إِنَّمَا أَنَّا مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿٢﴾

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سَيِّدِ الْكُوَافِرِ إِنَّمَا يَعْلَمُ فِتْنَةَ أَهْلِهِ

وَمَا رَأَيْتُكُمْ يَعْمَلُونَ ﴿٣﴾

SŪRATUL KAṢĀṢ

سُورَةُ الْقَصَصِ

Tanā karantar da nūna falalar hijira dōmin addini, kuma tanā kwadaitarwa ga yin hijira. Kada tsōron barin dūkiya da diya, su kange mūmini daga yin hijira da addininsa zuwa ga wurin yardar Allah Wanda Yake Shi ne Mai kōme kuma Yanā rife da kōme Shi kadai. Kuma tanā hana rarraba jama'ar Musulmi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. D. Š. M.
2. Wafancan āyōyin Littāfi ne bayyananne.
3. Munā karantāwa a kanka, daga lābarin Mūsā da Fir'auna da gaskiya dōmin mutāne wadanda suke yin īmāni.
4. Lalle ne Fir'auna ya dāukaka a cikin ƙasa, kuma ya sanya mutānenta ƙungiya-ƙungiya, yanā rau-nanar da wata jama'a daga gare su; yanā yanyanka dīyansu maza kuma yanā rāyar da mātan su. Lalle shī, ya kasance daga māsu barna.

طَسْمَةٌ

تَلَكَ أَيْتُ الْكِتَابَ الْمُبِينَ ﴿١﴾

تَسْلُوا عَلَيَّكُمْ مِنْ نَبَأِ مُوسَى وَفِرْعَوْنَ

بِالْحَقِّ لَوْمَرْبُوْمُونَ ﴿٢﴾

إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَىٰ أَلْأَرْضِ وَجَاهَ

أَهْلَهَا شِيعَانَا يَسْتَصْعِفُ طَالِيفَةً مِنْهُمْ

يُذَيْحُ أَبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَحِيَ نِسَاءُهُمْ إِنَّهُ كَانَ

مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٣﴾

5. Kuma Munā nufin Mu yi falala ga wadanda aka raunanan a cikin kasar, kuma Mu sanya su shugabanni, kuma Mu sanya su magāda.

6. Kuma Mu tabbatar da su a cikin kasar, kuma Mu nūna wa Fir'auna da Hāmāna da rundu-nōninsu abin da suka kasance sunā sauna daga gare su.

7. Kuma Muka yi wahayi zuwa ga uwar Mūsa, cēwa ki shāyar da shi, sai idan kin ji tsōro game da shi, to, ki jēfa shi a cikin kōgi, kuma kada ki ji tsōro, kuma kada ki yi bañin ciki. Lalle ne Mū, Māsu mayar da shi ne zuwa gare ki, kuma Māsu sanya shi ne a cikin Manzanni

8. Sai mutānen Fir'auna suka tsince shi, dōmin ya kasance makiyi da bañin ciki a gare su. Lalle ne Fir'auna da Hāmāna da rundu-nōninsu, sun kasance māsu aikin ganganci.

9. Kuma matar⁽¹⁾ Fir'auna ta ce, ("Ka bar shi yanā) sanyin ido a gare ni da gare ka! Kada ka kashe shi, akwai fatan ya amfane mu, kō mu riķe shi dā," alhāli kuwa sū ba su sansance ba.

10. Kuma zuciyar uwar Mūsā ta wāyi gari yōfintatta⁽²⁾. Lalle ne, haķīka, ta yi kusa ta bayyanar da shi, bā dōmin Mun daure zūciyarta

وَنَرِيدُ أَنْ تَمْنَعَ عَلَى الَّذِينَ أَسْتُضْعِفُونَا فِي الْأَرْضِ
وَنَجْعَلَهُمْ أَبْيَمَةً وَنَجْعَلَهُمْ أُلَوَّثِينَ ﴿٦﴾

وَنَمْكِنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَرُبُّرَيْ فِرْعَوْنَ
وَهَامَنَ وَجُودَهُمَا مِنْهُمْ مَا كَانُوا
يَحْذَرُونَ ﴿٧﴾

وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ مُوسَىٰ أَنَّ أَنْصَاعِيهِ فَإِذَا
خَفِتَ عَلَيْهِ فَالْقِيَهُ فِي الْيَمِّ وَلَا تَنْقَافِ
وَلَا تَخْرَقِ إِنَّ رَادُوهُ إِلَيْكَ وَجَاءُهُ مِنَ
الْمَرْسَلِينَ ﴿٨﴾

فَالْتَّقَطَهُمْ إِلَيْهِ فِرْعَوْنَ لَيَكُونَ لَهُمْ
عُدُوًا وَحَزَنًا إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَنَ
وَجُودَهُمَا كَانُوا حَلَطِينَ ﴿٩﴾

وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ قُرْتُ عَيْنِي لِي
وَلَكَ لَا تَقْتُلُهُ عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ
نَتَخْذِلُهُ وَلَدًا وَهُوَ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٠﴾

وَأَصْبَحَ قُرْدًا أَمْ مُوسَىٰ فَرِغًا إِنْ كَادَتِ
لَتُبَدِّي بِهِ لَوْلَا أَنْ رَبَّنَا عَلَىٰ قَلْبِهِمَا

(1) Sunan mātar Fir'auna Ā'siya, tanā da zumunta da Mūsā. Ta ce ka yi masa sūna 'Mūshā', ma'anarsa an same shi tsakānin "mū" wātau ruwa da "shā", watau itāce, sa'an nan ya zama Mūsā. Allah Yanā tsare mutum gaba ga makiyinsa.

(2) Zūciya yōfintatta, ita ce wadda bā ta da wani tunāni sabōda abin da ya shagaltar da ita na tunānin danta a hannun makiyinsa.

ba, dōmin ta kasance daga mūmīnai.

11. Kuma ta ce wa 'yar'uwar-sa,⁽¹⁾ "Ki bī shi." Sabōda haka sai ta lēke shi daga gēfe, alhāli sū ba su sani ba.

12. Kuma Muka hana masa māsu shāyar da māma, a gabānin haka, sai ta ce, "Kō in nūna muku mutānen wani gida, su yi muku renonsa, alhāli kuwa su māsu nasiha ne a gare shi?"

13. Sai Muka mayar da shi zuwa ga uwarsa dōmin idanunta su yi sanyi, kuma bā zā ta yi bañin ciki ba, kuma dōmin ta san cēwa lalle wa'adin Allah gaskiya ne, amma kuma mafī yawansu ba su sani ba.

14. Kuma a lōkacin da ya kai karfinsa, kuma ya daidaita, Mun bā shi hukunci⁽²⁾ da ilmi, kuma kamar haka Muke sāka wa māsu kyautatāwa.

15. Kuma sai ya shiga garin a lōkacin da mutānen garin suka sha-gala, sai ya sāmu, a cikin garin, wadansu maza biyu sunā fada, wannan daga fungiyarsa, kuma dayan daga makiyansa, sai wannan da yake daga fungiyarsa ya nēmi āga-jinsa, sai Mūsā ya yi masa kūlī, ya

لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١﴾

وَقَالَتْ لِأَخْرِهِ فُصِّيَّةٌ فَبَصَرَتْ بِهِ عَنْ جُنُبٍ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢﴾

* وَحَرَّمَنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلِ فَقَاتَ هَلْ أَدْلُكُ عَلَى أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ وَهُمْ لَهُ تَصْحُورُونَ ﴿٣﴾

فَرَدَدْنَاهُ إِلَى أُمِّهِ كَمَا تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَخْرَجَ وَلَا تَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤﴾

وَلَمَّا بَلَغَ أَشْدَهُ وَأَسْتَوَى إِلَيْهِ حُكْمًا وَعْلَمَ أَنَّ كُلَّ الْكَبَرِيَّاتِ مُحْسِنٍ ﴿٥﴾

وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَى جِينِ عَفَلَةِ مِنْ أَهْلِهَا فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَلَانِ هَذَيَا مِنْ شَيْعَتِهِ وَهَذَا مِنْ عَدُوِّهِ فَاسْتَغْفَرَهُ اللَّهُ مِنْ شَيْعَتِهِ عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ فَوَكَزَ زُوْمُوسَيْ فَقَضَى عَلَيْهِ قَالَ هَذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ عَدُوٌّ

(1) Sūnan 'yar'uwar Mūsā Maryamu ko Kalsama ko Kalsumu. Sūnan uwarsu Yūhāniz diyar Hāmid dan Lāwaya dan Yākūbu.

(2) Wannan ya nūna, cēwa Mūsā an bā shi Annabci a gabānin ya yi hijira zuwa Madyana. Kuma yanā kāra karfafa wannan magana abin da ke cikin āyā ta 16 inda ya rōki Allah gāfara, Ya gāfarta masa, da āyā ta 17 wadda ta nūna ya san an yi masa gāfarar har yanā nēman tsari dōmin kada ya kōma yin haka a gaba. Annabāwa sunā wahami ga abin da bā wahayi ba, sa'an nan Allah Ya gyāra kuskuren, Ya tabbatar da gaskiya.

kashe shi. Ya ce, “Wannan aikin Shaifan ne, dōmin shi makiyi ne mai batarwa, bayyananne!”

16. Ya ce, “Ya Ubangijīna! Lalle na zālunci kaina, sai Ka yi mini gāfara.” Sai Ya gāfarta masa, dōmin Shī ne Mai yawan gāfara, Mai jin kai.

17. Ya ce, “Yā Ubangijīna! Dōmin abin da Ka ni’imta shi a kaina, sabōda haka bā zan kasance mai taimako ga māsu laifi ba.”

18. Sai ya wāyi gari a cikin birnin yanā mai tsōro, yanā sauna. Sai ga wanda ya nēmi taimako daga gare shi a jiya, yanā nēman āgajinsa. Mūsā ya ce masa, “Lalle kai batacce ne, bayyananne.”

19. To, a lōkacin da Mūsā ya yi nufin ya damki wanda yake maikiyi ne a gare su, (mai nēman āgajin) ya ce,⁽¹⁾ “Ya Mūsā! Shin, kanā nufin ka kashe ni ne kamar yadda ka kashe wani rai jiya? Ba ka son kōme fāce ka kasance mai tankwasawa⁽²⁾ a cikin kasa, kuma bā ka nufin ka kasance daga māsu kyautatāwa.”

20. Kuma wani mutum ya zo daga mafi nīsan birnin yanā tafiya da gaggāwa, ya ce, “Ya Mūsā! Lalle mashāwarta sunā shāwara game da kai dōmin su kashe ka, sabōda haka ka fita. Lalle nī, mai nasīha ne a gare ka.”

(1) Ya fadī haka zaton Mūsā zai kashe shi ne sabōda gargadīn da ya gabātar a gare shi. Maganar ta nūna Mūsā ya shahara da son gyāran abūbuwa dōmin islāhi, haka ne ga al’adar mutāne wanda ya tāshi yanā gyāra sai sun tuhumce shi da nēman girma.

(2) Tanķwasa ke sanya mutāne su yi abin da bā su son yi. Kyautatāwar islāhi bā ta sāmuwa sai da tanķwasāwa dōmin gālibi mutāne sun fi son barna a kan kyautatāwa tāre da saninsu ga cēwar kyautatāwar ita ce daidai.

مُضِلٌّ مُّبَيِّنٌ ﴿١٥﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَأَعْغَزْتِ لِي فَغَرَّ لَهُ وَ

إِنَّهُ هُوَ الْغَنُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٦﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعْمَلَتُ عَلَىٰ فَنَّ أَكُونَ ظَاهِيرًا

لِلْمُجْرِمِينَ ﴿١٧﴾

فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ حَائِلًا يَرْتَقِبُ فَإِذَا الَّذِي

أَسْتَأْسِرُ عَلَيْهِ مِنْ يَسْتَأْسِرُهُ وَقَالَ لَهُ وَمُؤْمِنٍ

إِنَّكَ لَغَوِيٌّ مُّبِينٌ ﴿١٨﴾

فَلَمَّا آتَى رَبَّهُ أَنَّ رَأَدَ أَنْ يَطْشَ بِالَّذِي هُوَ عَدُوُّهُ مَهْمَا

فَأَلَّا يَمُوَّمَ أَنْ تُرِيدُ أَنْ تَقْتُلَنِي كَمَا قَاتَلَتْ

نَفْسًا بِالْأَمْسِ إِنْ تُرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ جَبَارًا

فِي الْأَرْضِ وَمَا أَرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ ﴿١٩﴾

وَجَاءَ رَجُلٌ مِّنْ أَفْصَا الْمَدِينَةِ يَسْعَى قَالَ

يَمُوَّمَ إِنَّ الْمَلَائِكَةَ يَأْتِمُونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ

فَأَخْرُجْ إِنِّي لَكَ مِنَ النَّاصِحِينَ ﴿٢٠﴾

21. Sai ya fita daga gare ta,⁽¹⁾ yanā mai jin tsōro yanā sauna. Ya ce, "Ya Ubangijīna! Kā tsērar da ni daga mutāne azzālumai."

22. Kuma a lōkacin da ya fus-kanci wajen Madyana, ya ce, "Inā fatan Ubangijīna Ya shiryar da ni a kan madaidaiciyar hanya."

23. Kuma a lōkacin da ya isa mashāyar Madyana, ya sāmi wata jam'ar mutāne sunā shāyarwa, kuma a bāyansu ya sāmi wadānsu mātā biyu sunā kōrār (tumākinsu). Ya ce, "Mēne ne sha'aninku?" Suka ce, "Bā zā mu iya shāyarwa ba sai makiyāya sun fita, kuma ubanmu tsōho ne⁽²⁾ mai daraja."

24. Sai ya shāyar musu, sa'an nan kuma ya jūya zuwa ga inuwa, sa'an nan ya ce, "Yā Ubangijīna! Lalle ne, ga abin da Ka saukar zuwa gare ni na alhēri nī mai bukāta ne."

25. Sai dayansu ta je masa, tanā tafiya a kan jin kunya, ta ce, "Ubā-na yanā kirān ka, dōmin ya sāka maka ijārar abin da ka shāyar sabōda mu." To, a lōkacin da ya je masa, ya gaya masa lābārinsa, ya ce, "Kada ka ji tsōro, kā tsīra daga mutāne azzālumai."

26. Dayarsu ta ce, "Yā Bāba! Ka bā shi aikin ijāra, lalle ne mafī

فَرَّجَ مِنْهَا حَلَقَيْتَرَقْبُ قَالَ رَبِّ تَحْتِي مَنْ
الْقَوْمُ الظَّالِمِينَ ٦١

وَلَمَّا مَاتَ وَجْهَهُ تَلْقَاءَ مَدِينَ قَالَ عَسَى رَبِّي أَنْ
يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّيِّلِ ٦٢

وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدِينَ وَجَدَ عَلَيْهِ أَمَّةً
مِنَ النَّاسِ يَسْقُونَ وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمْ
أُمَرَّانِي نَذُودَانِ ٣٧ قَالَ مَا حَطَبُكُمَا قَالَ إِلَّا
شَقِّيَ حَقَّ قُصْدَرَ الرِّعَاهُ وَأَوْنَ شَيْخٌ
كَيْرٌ ٤٩

فَسَقَى لَهُمَا شَرَّهُ تَوَّأَ إِلَى الْظَّلِيلِ فَقَالَ رَبِّي
إِلَى لِمَ آتَيْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقَيْرٌ ٥٠

فِيَاءَ تَهُ إِحْدَاهُمَا تَمِيَّ عَلَى أَسْتِيجِيَّهُ
قَالَ إِنَّ أَنِي يَدْعُوكَ لِيَجِزِيَكَ أَجْرَهَا
سَقَيَتْ لَتَأْلَمَّاجَاهُ وَقَصَّ عَائِنَهُ
الْقَصَصَ قَالَ لَا تَحْفَظْ بَحْوَتَ مِنَ الْقَوْمِ
الظَّالِمِينَ ٦٣

قَالَ إِحْدَاهُمَا يَتَابَتْ أَسْتَعِجِهُ إِنَّ خَيْرَ

(1) Ya fita daga alkāryar.

(2) Sabōda girma bā ya zuwa ya shayar da tumakinsa, sai ya sanya mu, mu 'ya'yansa, kō da muke mātā. Wannan ya nūna mace tanā yin aikin maza sabōda larūra. Kuma sabōda darajar ubansu ba su shiga a cikin makiyāya ba dōmin tsaron mutuncinsu, don haka ake son asali mai kyau. Nisantarsu daga maza nau'in kauracewa ne na shari'a.

alhērin wanda ka bai wa aikin ijāra
shi ne mai karfi⁽¹⁾ amintacce.”

27. Ya ce, “Lalle ne inā nufin in aurar da kai dayan 'yā'yāna biyu, wadannan, a kan ka yi mini aikin ijāra shēkara takwas, to, idan ka cika gōma, to, daga gare ka yake. Ba ni so in tsananta maka, zā ka sāme ni, in Allah Yā so, daga sālihai.”

28. Ya ce, “Wannan yanā a tsakanina da tsakāninka, kōwane dayan adadin biyun na kāre, to, bābu wani zālunci a kaina. Kuma Allah ne Wakili ga abin da muke fada.”

29. To, a lokacin da Mūsā ya kāre adadin kuma yanā tafiya da iyālinsa, sai ya tsinkāyi wata wuta daga gēfen dütse ('Dür'). Ya ce wa iyālinsa, “Ku dākata, lalle ne nī, nā tsinkāyi wata wuta, tsammāniña ni, mai zo muku ne daga gare ta da wani lābāri, kō kuwa da guntun makāmashi daga wutar don kō ku ji dīmi.”

30. To, a lōkacin da ya jē wurinta (wutar) aka kira shi, daga gēfen rāfin na dāma, a cikin wurin nan mai albarka, daga itāciyar (cēwa) “Ya Mūsā! Lalle Nī ne Allah, Ubangijin halittu.

31. “Kuma ka jēfa sandarka.” To, a lōkacin da ya gan ta, tanā girgiza kamar karamar macijiya, ya jūya yanā mai bāyar da bāya, bai kōma ba. “Ya Mūsā! Ka fuskanto,

مَنْ أَسْتَجَرَتِ الْقُوَىُّ الْأَمِينُ ﴿٦﴾

قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُنْكِحَكَ إِلَيْهِ أَبْنَتِي
هَذِئَنِ عَلَىٰ أَنْ تَأْجُرَنِي شَمَائِيلَ حَجَاجَ
فَإِنْ أَتَمْمَتَ عَشْرًا فَمِنْ عِنْدِكَ وَمَا
أُرِيدُ أَنْ أَشْقَى عَيْنَكَ سَتَجِدُنِي
إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ ﴿٧﴾

قَالَ ذَلِكَ بِخَيْرٍ وَبَيْنَكَ أَيْمَانَ الْأَجْلَانِ
قَضَيْتُ فَلَا عُذْوَرَتْ عَلَىٰ وَاللَّهُ عَلَىٰ مَا نَفَعَ
وَكَيْلٌ ﴿٨﴾

*فَلَمَّا هَبَطَ مُوسَىُ الْأَجَلَ وَسَارَ يَأْهُلُهُ
إِاسَ منْ جَانِبِ الظُّورِ نَارًا قَالَ لِأَهْلِهِ مَكْثُوا
إِنِّي أَنْسَتُ نَارًا لَعْنَيْكُمْ مِنْهَا يَخْبَرُ
أَوْجَدَوْهُ مِنْ أَنَارِ لَعَلَّكُمْ
تَضَطَّلُونَ ﴿٩﴾

فَلَمَّا آتَهَا نُودِيَّ مِنْ شَطِّيِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ
فِي الْبَقِعَةِ الْمُبَرَّكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَنَّ
يَمْوُسَىَ إِنِّي أَنَا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠﴾

وَأَنَّ الْقِعَدَاتِ فَلَمَّا رَأَهَا هَنَّرَ كَاهَنَهَا
جَاهَنَّ وَلَّ مُدِيرًا وَمَرْبُعَقَتْ يَمْوُسَىَ

(1) Watau tanā ishāra ga ubanta da cēwa Mūsā ya tāra siffōfin nan biyu na karfi da amāna dōmin abin da ta jarraba daga gare shi kāfin ya iso ga ubanta.

kuma kada ka ji tsōro, lalle ne kanā daga wadanda ke amintattu.

32. “Ka shigar da hannunka a cikin wuyan rīgarka, ya fita fari, ba da wata cūta ba, kuma ka hada hannuwanka ga kāfadunka, dōmin tsōro (ya gushe daga gare ka). To, wadannan abūbuwa dalīlai biyu ne daga Ubangijinka zuwa ga Fir'auna da 'yan Majalisarsa. Lalle sun kasance mutāne ne fāsikai.”

33. Ya ce, “Yā Ubangijīna! Lalle nā kashe wani rai daga gare su, dōmin haka inā tsōron kada su kashe ni.

34. “Kuma dān'uwanā Hārūna shī ne mafī fasāha daga gare ni, ga harshe, sabōda haka Ka aika shi tāre da ni, yanā mai taimako, yanā gaskata ni, lalle ne inā tsōron su kāryata ni.”

35. Ya ce, “Zā Mu kārfafa dāmtsenka game da dān'uwanā, kuma Mu sanya muku wani dalīli, sabōda haka bā zā su sādu zuwa gare ku ba, tāre da āyōyinMu, kū da wadanda suka bī ku ne marinjāya.”

36. To, a lōkacin da Mūsā ya jē musu da āyōyinMu bayyanannu, suka ce, “Wannan bā kōme ba, sai sihiri, wanda aka kāga, kuma ba mu ji wannan ba daga wajen uban-ninmu na farko.”

37. Kuma Mūsā ya ce, “Ubangijīna ne Mafī sanin wanda ya zo da shiriyā daga gare Shi, da wanda ākibar gida take kasancēwa a gare shi. Lalle ne māsu zālunci bā su cin nasara.”

أَقْبَلَ وَلَا تَخَفَ إِنَّكَ مِنَ الْآمِنِينَ ﴿٦﴾

أَسْلُكْ يَدَكَ فِي جِبِيلَكَ تَخْرُجْ بِيَضَاءَ
مِنْ غَيْرِ سُوءٍ وَأَصْمِمْ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنْ
الرَّهْبَةِ فَذَانِكَ بُرْهَنَانِ مِنْ رَبِّكَ إِنَّ
فِرْعَوْنَ وَمَلَائِكَةَ الْقُمَرَ كَانُوا قَوْمًا
فَسَقِيَتَ ﴿٦٢﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي فَلَتْ مِنْهُمْ نَفْسًا أَحَدُ أَنَّ
يَقْتُلُونِ ﴿٦٣﴾

وَأَخْيَ هَرُونُ هُوَ أَفَصَحُ مِنِّي لِسَانًا فَأَرْسَلَهُ
مَعِي رَدْعَةً يَصْدِقُ فِيَّ إِنَّ أَحَدُ أَنَّ
يُكَذِّبُونِ ﴿٦٤﴾

قَالَ سَنَشِدُ عَصْدَكَ إِلَيْكَ وَجَعَلَ
لَكُمَا سُلْطَنَا فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا يَأْتِيَنَا
أَنْسُمَا وَمِنْ أَبْعَكُمَا الْغَلِيلُونَ ﴿٦٥﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسَى بِإِيمَانِنَا بِيَسِنَتٍ قَالُوا مَا
هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُفْرَّغٌ وَمَا سَمِعْنَا بِهَذَا
فِي ءَابَاءِنَا الْأَوَّلِينَ ﴿٦٦﴾

وَقَالَ مُوسَى رَبِّي أَعْلَمُ بِمَنْ جَاءَ بِالْهَدَىٰ
مِنْ عِنْدِهِ وَمَنْ تَكُونُ لَهُ عَلَيْهِ الدَّارِ
إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٦٧﴾

38. Kuma Fir'auna ya ce, "Yā ku mashāwarta! Ban san kunā da wani abin bautāwa baicina ba, sabōda haka ka hūra mini wuta, ya Hāmānu! a kan lāka⁽¹⁾ (dōmin a yi tūbali), sa'an nan ka sanya mini bēne, tsammānīna zan ninkāya zuwa ga Ubangijin Mūsā, kuma lalle ne ni, haķīka, inā zaton sa daga makaryata."

39. Kuma ya kangare, shi da rundunōninsa a cikin kasa, bā da haķīka ba, kuma suka zaci cēwa sū, bā zā a mayar da su zuwa gare Mu ba.

40. Sai Muka kāma shi, shī da rundunōninsa, sai Muka jēfa su a cikin kōgi. Sai ka dūbi yadda ākibar azzālumai ta kasance.

41. Kuma Muka sanya su shūgabanni, sunā kira zuwa ga wuta, kuma a Rānar Kiyāma bā zā a taimake su ba.

42. Kuma Muka biyar musu da la'ana a cikin wannan dūniya kuma a Rānar Kiyāma sunā daga wađanda aka mūnana halittarsu.

43. Kuma lalle ne, haķīka, Mun bai wa Mūsā Littāfi daga bāyan Mun halakar da karnōnin farko, dōmin su zama abūbuwan kula ga mutāne, da shiriya da rahama, tsammāninsu sunā tunāwa.

(1) Fir'auna ya fāra yin gasasshen tūbali da ake cēwa ājurru, aka gina masa dōgon bēne, ya hau samansa, ya harba kibiya ta tafī sama, ta kōmo da jini. Sai ya ce, "yā kashe Ubangijin Mūsā." Bayan haka sai bēnen ya karye guntu uku, guntu daya ya fāda wa sōjansa, da yawa daga cikinsu suka mutu, guntu daya kuma ya fāda a cikin ruwa, sauran guntu daya ya fāda wa magina, suka mutu. Kuma cēwar Fir'auna, "Lalle ne nī, inā zaton Mūsā daga makaryata," ya nūna girman kansa kawai ne ya hana shi īmāni, ba rashin gānēwa ba, sai dai kuma sun ga kamar bābu Tāshin Kiyāma.

وَقَالَ فَرَعَوْنُ يَتَأْبِيْهَا الْمَلَائِكَةَ لِمَا عَلِمْتُ
لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرِي فَأَوْقَدْتِي بِهِمْ
عَلَى الظِّلِّينَ فَجَعَلْتِي صَرْحًا عَلَى أَطْلَعِ
إِلَى إِلَهٍ مُوسَى وَلِنِي لَأَظْهِرُهُ مِنْ
الْكَذَّابِينَ ﴿٦﴾

وَأَسْتَكِبَرُهُ وَجَنُودُهُ فِي الْأَرْضِ
يَغْيِرُ الْحَقَّ وَظَلَّمُوا نَهْمَمُ إِلَيْنَا لَا
يُرَجِعُونَ ﴿٧﴾

فَأَخَذْنَاهُ وَجَنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمَّانَاطِرِ
كَيْفَ كَانَ عَيْبَةُ الْقَلَّابِينَ ﴿٨﴾

وَجَعَلْنَاهُمْ أَيْمَمَةً يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ
وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا يُنْصَرُونَ ﴿٩﴾

وَأَتَبْعَثْنَاهُمْ فِي هَذِهِ الْأَرْضِ الْعَنَّةِ وَيَوْمَ
الْقِيَامَةِ هُمْ مِنْ الْمَقْبُوحِينَ ﴿١٠﴾

وَلَقَدْ أَتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِ
مَا أَهَلَكَنَا الْقُرُونُ الْأُولَى بِصَالِبِنَ لِتَسَاسِ
وَهُدَى وَرَحْمَةً لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿١١﴾

44. Kuma ba ka kasance ba ga gēsen rāfi na yamma a lōkacin da Muka hukunta al'amari zuwa ga Mūsā, kuma ba ka kasance daga halartattu ba.

45. Kuma amma Mū, Mun kāga halittāwar wasu ḁarnōni har lōkatan rāyuwa suka yi tsawo a kansu. Kuma ba ka kasance mazauni ba a cikin mutānen Madyana, kanā karanta musu āyōyinMu, amma Mū, Mun kasance māsu aikāwa (da kai game⁽¹⁾ da wadancan lābārai).

46. Kuma ba ka kasance ga gēfen dūtse ba a lōkacin da Muka yi kira, kuma amma dōmin rahama daga Ubangijinka, dōmin ka yi gargadī ga mutāne wadanda suke wani mai gargadī a gabāninka bai je musu ba, tsammāninsu sunā tunāwa.

47. Kuma bā dōmin wata masīfa ta sāme su ba sabōda abin da hannayensu suka gabātar, su ce, “Yā Ubangijinmu! Don me ba Ka aiko wani Manzo zuwa gare mu ba, har mu dinga bin āyōyinKa, kuma mu kasance daga mūminai?”

48. Sa'an nan a lōkacin da gaskiya ta jē musu daga wurinMu, suka ce, “Don me ba a bā shi kamar abin da aka bai wa Mūsā ba?” Shin, kuma ba su kāfirta ba da abin da aka bai wa Mūsā a gabānin (wanan)? Suka ce, “Sihirōri biyu ne

وَمَا كُنْتَ بِحَاجَةٍ إِلَّا فَعَلَيْنَا إِلَى مُوسَى
الْأَمْرُ وَمَا كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ

وَلَكُنَّا أَنْشَأْنَا قُرُونًا فَطَوَّلَ عَلَيْهِمُ
الْعُمُرُ وَمَا كُنْتَ تَأْبِيَ فِتْنَاتِ أَهْلِ مَدِينَةِ
شَلْوَاعَلَيْهِمْ إِذْنَنَا وَلَكُنَّا كُنْتَ
مُرْسِلِينَ

وَمَا كُنْتَ بِحَاجَةٍ إِلَّا طُورَ إِذْ نَادَنَا
وَلَكُنَّ رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ لِشَنِدَرَقَوْمًا
مَا أَنَّهُمْ مِنْ تَدَرِّيرٍ مِنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ
يَتَذَكَّرُونَ

وَلَوْلَا أَنْ يُصِيبَهُمْ مُصِيبَةٌ بِمَا فَدَّمْتَ
إِيَّيهِمْ فَيَقُولُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا
رَسُولًا فَنَتَّبَعَ إِيَّاكَ وَنَكُونُتْ مِنَ
الْمُؤْمِنِينَ

فَلَمَّا جَاءَهُمْ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا لَوْلَا
أُوتِيَ مِثْلَ مَا أُوتِيَ مُوسَى أَوْ لَئِنْ
يَكُنْ فُرُوا إِيمَانًا أُوتِيَ مُوسَى مِنْ قَبْلُ قَالُوا

(1) Sanin wadannan abūbuwa duka ga Ummiyi a wuri mai nīsa daga wurin da abin ya auku a ciki, da kuma nīsa daga wadanda abin ya fi shāfuwa, ya nūna gaskiyar abin da kake da'awa. Kuma yanā natsar da zūciyarka da zūciyar wadanda suka yi īmāni, kuma suka yi hijira tāre da ku, cēwa sunā cikin tsaron Allah.

suka taimaki jūna,” kuma suka ce, “Lalle ne mū, māsu kāfirta ne ga dukansu?”

49. Ka ce, “To, ku zo da wani littāfi daga wurin Allah, wanda yake shi ne mafī shiryarwa daga gare su, in bī shi, idan kun kasance māsu gaskiya.”

50. To, idan ba su karba maka ba, to, sai ka sani sunā bin son zuciyarsu ne kawai, kuma wāne ne mafī bata daga wanda ya bi son zuciyarsa, bā tāre da wata shiriya daga Allah ba? Lalle ne, Allah bā ya shiryar da mutāne azzālumai.

51. Kuma lalle ne, haķīfa, Mun sādar⁽¹⁾ da magana sabōda su, tsammāninsu, sunā tunāni.

52. Wadanda Muka bā su littāfi daga gabāninsa (Alkur'āni), su māsu īmāni ne da shi.⁽²⁾

53. Kuma idan anā karanta shi a kansu, sai su ce, “Mun yi īmāni da shi, lalle shi ne gaskiya daga Ubangijinmu. Lalle mū, mun kasance a gabāninsa māsu sallamāwa.”

54. Wadancan anā bā su lādarsu sau biyu, sabōda hakurin da suka yi, kuma da kyautatāwa sunā tunkudewar mūnanāwa, kuma daga abin da Muka arzūta su sunā ciyarwa.

سَحْرَانَ تَظَاهِرَا وَقَالُوا إِنَّا يَكُلُّ كَفِرُوْنَ ﴿٤٨﴾

قُلْ فَأَنُؤْبِسْكِتُ مَنْ عَنِ اللَّهِ هُوَ أَهْدَى
مِنْهُمَا آتَيْتُهُمْ إِنْ كُنْتُ صَادِقِينَ ﴿٤٩﴾

إِنَّ لَهُ يَسْتَعْجِبُوْلَكَ فَاعْلَمُ أَنَّمَا^{٥٠}
يَبْيَعُونَ أَهْوَاءَهُمْ وَمَنْ أَضَلُّ مِنْ أَنْشَعَ
هَوْلَهُ بِغَيْرِ هُدَىٰ مِنْ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ
لَا يَهِدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥١﴾

* وَلَقَدْ وَصَلَّنَا لَهُمُ الْقُولَ لَعْنَهُمْ
يَتَذَكَّرُوْلَهُ ﴿٥٢﴾

الَّذِينَ أَتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ
بُؤْمُونُ ﴿٥٣﴾

وَإِذَا يُشَانُ عَلَيْهِمْ قَالُوا إِنَّا يَهِيَّأُونَ^{٥٤}
رَيْتَ إِنَّا سَكَنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ

أُولَئِكَ يُوقَنُ أَخْرُهُمْ مَرْتَبَتِنَ بِمَا صَرَّبُوا
وَيَدْرُوْنَ بِالْحَسْنَةِ أَسْتِيْنَهُ وَمَمَارِرْقَتْهُمْ
يُنْفِقُوْنَ ﴿٥٥﴾

(1) Attaura da Alkur'āni. Ayyukan Annabawa sāshensu sun sādu da sāshe.

(2) Mun sādar da ilmin Taurata da ilmin Alkur'āni, kowāne ya gaskata wani, ko kuwa Mun sādar da maganar Alkur'āni, wata ta bi wata, bābu bambanci ga fasāha da abūbuwan ban māmaki a cikinsu.

55. Kuma idan sun ji yāsassar magana sukan kau da kai daga barinta, kuma sukan ce, “Ayyukanmu sunā a gare mu, kuma ayyukanku sunā a gare ku, aminci ya tabbata a kanmu, bā mu nēman jāhilai (da husūma).”⁽¹⁾

56. Lalle ne kai bā ka shiryar⁽²⁾ da wanda ka so, amma kuma Allah Yanā shiryar da wanda Yake so, kuma Shi ne Mafī sani daga māsu shiryuwa.

57. Kuma suka ce, “Idan mun bi shiriya tāre da kai anā fizge mu⁽³⁾ daga kasarmu.” Shin, ba Mu tabbatar musu da mallakar Hurumi ba, ya zama amintacce, anā jāwōwa zuwa gare shi, ’ya’yan itācen kōwane iri, bisa ga arzūtāwa daga gare Mu? Amma kuma mafī yawansu ba su sani ba.

58. Kuma da yawa Muka hala-kar da wata alkarya wadda ta yi butulci ga rāyuwarta. To, wadancan gidājensu ne, ba a zaune su ba, a bāyansu, fāce kadan. Kuma mun kasance Mü ne Magāda.

(1) Wadanda aka bai wa littāfi a gabānin Alkur’āni, sū ne Yahūdu da Nasāra, wadansu daga cikin Malamansu sun musulunta, kamar Abdullahi bn Salāmi daga Yahūdu, da Nasāran Najrāna daga Nasāra, sun musulunta. Idan ba’ali ya musulunta sai a ce dukansu ke nan sun musulunta, sai wanda ya yi girman kai ya ki gaskiya. Bā zā a kula da shi ba.

(2) Annabi, tsīra da aminci su tabbata a gare shi, ya kasance yanā son mutānensa Kuraishāhu su shiryu har dai Ammins Abu Talib, sai Allah Ya gaya masa cēwa shiriya ga hannunSa take, Shi kadai, kuma sai wanda Ya so, shi ne zai shiryu, amma kuma akwai daga cikin daffālai bayyanannu maganar hijira kamar yadda āyar da ke tafe ta bayyana.

(3) Wanda ya makkana musu Hurumi ya zama amintacce, yanā iya tsare bāwanSa kuma Ya bā shi arziki a kō’ina yake a cikin kasa, sabōda haka tsōron fita daga Hurumi da tsōron wuyar abinci a wurin baķunci, bā zai hana mūmini ya yi hijira da addininsa ba zuwa wurin yardar Allah.

وَلَا سَمِعُوا الْغَوَّ أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا إِنَّا
أَعْمَلْنَا وَلَا كُمْ أَعْمَلْنَا كُمْ سَلَمٌ عَلَيْكُمْ
لَا يَتَبَغِي لِجَاهِهِينَ ٥٦

إِنَّا لَنَا هَدِيَ مَنْ أَخْبَتَ وَلَا كُنَّا
يَهِيدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ
بِالْمُهَمَّاتِينَ ٥٧

وَقَالُوا إِنَّ نَجَّعَ الْهَدَىٰ مَعَكُمْ نُتَخَطَّفُ
مِنْ أَرْضِنَا أَوْ لَنْ نُمِكَنْ لَهُمْ حَرَماً إِذَا
يُجْهَى إِلَيْهِ تَمَرَّتْ كُلُّ شَيْءٍ وَرَقَّا مِنْ لَدُنَّا
وَلَا كُمْ أَكْتَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ٥٨

وَلَمْ يَأْهَلْ كُنَّا مِنْ قَرِيبَةٍ بَطَرَتْ مَعِيشَتَهَا
فَتَلَكَ مَسَدِكُهُمْ لَمْ يُسْكَنْ مِنْ بَعْدِهِمْ
إِلَّا فَيَلِلَ وَكُنَّا نَخْنَ أَلْوَارِثِينَ ٥٩

59. Kuma Ubangijinka bai kasance Mai halaka alkaryu ba, sai Ya aika a cikin hedkwatarsu da wani Manzo yanā karanta āyōyinMu a kansu. Kuma ba Mu kasance Māsu halaka alkaryu ba, fāce mutānensu sun kasance māsu zālunci.

60. Kuma abin da aka bā su daga kōme, to, jin dādin rāyuwar dūniya ne da kawarta. Kuma abin da ke wurin Allah, shī ne mafi alhēri, kuma mafi wanzuwa. Shin bā ku hankalta?

61. Shin fa, wanda Muka yi wa wā'adi, wa'adi mai kyau, sa'an nan shī mai haduwa da shi ne, yanā zama kamar wanda Muka jiyan da shi dan dādī, dādin rāyuwar dūniya, sa'an nan shi a Rānar Kiyāma yanā daga māsu shiga wuta?

62. Kuma rānar da(Allah) Yake kirān su, sa'an nan Ya ce, “Inā abōkan tārayyaTa, wadanda kuka kasance kunā riyāwa?”

63. Wadanda magana ta wajaba a kansu, su ce, “Yā Ubangijinmu! Wadannan sū ne wadanda muka halakar, mun halakar da su kamar yadda muka halaka. Mun barranta zuwa gare Ka, ba su kasance mū suke bautā wa ba.”

64. Kuma a ce, ku kirāwo abōkan tārayyar dīnku, sai su kira su, sai ba su amsa ba, kuma su ga azābar. Dā dai lalle su sun kasance sunā shiryuwa⁽¹⁾!

وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرْيَ حَتَّىٰ يَبْعَثَ فِي أُمَّهَارَ سُولًا يَتَلَوَّ عَلَيْهِ إِيمَنَّا وَمَا كَتَأْمَهْلِكِ الْقُرْيَ إِلَّا وَاهْلَهَا ظَلِيلُونَ ﴿٦١﴾

وَمَا أُولَئِنَّ مِنْ شَيْءٍ فَقَسَطَ الْحِيَوَةُ الْدُّنْيَا وَزَيَّنَهَا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى أَفَلَا تَقْعُلُونَ ﴿٦٢﴾

أَفَمَنْ وَعَذَنَهُ وَعَدَّا حَسَنَاتِهِ لَقِيهِ كَمَ مَتَّعْنَاهُ مَتَّعَنَ الْحِيَوَةُ الْدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْمُحْضَرِينَ ﴿٦٣﴾

وَقَوْمٌ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِي الَّذِينَ لَكُنُوكُنْ تَرْعَمُونَ ﴿٦٤﴾

قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقُولُ رَبِّنَا هَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَغْوَيْنَا أَغْوَيْنَاهُمْ كَمَا أَغْوَيْنَا تَبَرَّأَنَا إِلَيْكُمْ مَا كَانُوا إِنَّا نَعْبُدُنَّهُنَّ ﴿٦٥﴾

وَقَلَّ أَدْعُو أَشْرَكَاهُ كُنْكُنْ قَدَّعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِبُو لَهُمْ وَرَأُوا أَعْذَابَ لَوْلَاهُمْ كَانُوا يَهْتَدُونَ ﴿٦٦﴾

(1) An shāfe jawābi. Kaddarawarsa ita ce “Dā sun kasance sunā shiryuwa a dūniya, dā ba su gan ta ba a Lāhira.”

65. Kuma rānar da Yake kiran su, sa'an nan Ya ce, "Mēne ne kuka karba wa Manzanni?"

66. Sai lābāru su face musu a rānar nan, sa'an nan bā zā su tambayi jūnansu ba.

67. To, amma wanda ya tūba, kuma ya yi īmāni, ya aikata aiki na kwarai, to, akwai fatan su kasance daga māsu cin nasara.

68. Kuma Ubangijinka Yanā halitta abin da Yake so kuma Yake zābi. Zābi bai kasance a gare su ba. Tsarki ya tabbata ga Allah, kuma (Allah) Ya dāukaka daga barin abin da suke yi na shirka.

69. Kuma Ubangijinka Yanā sannin abin da zukātsu ke bōyēwa, da abin da suke bayyanāwa.

70. Kuma Shī ne Allah, bābu abin bautāwa fāce Shi. Kuma Shi ne abin gödiya a cikin ta farko (dūniya), da ta karshe (Lāhira). Kuma Shi ne da hukunci, kuma zuwa gare Shi ake mayar da ku.

71. Ka ce, "Shin, kun gani, idan Allah Ya sanya dare tutur a kanku har zuwa Rānar Kiyāma, wane abin bautāwa wanin Allah zai zo muku da haske? Shin, bā ku ji?"

72. Ka ce, "Shin, kun gani, idan Allah Ya sanya yini a kanku tutur zuwa Rānar Kiyāma, wane abin bautāwa, wanin Allah, zai zo muku da dare, wanda kunā natsuwa a cikinsa? Shin fa, bā ku gani?

73. "Kuma daga rahamar Sa Ya sanya muku dare da yini dōmin ku natsu a cikinsa, kuma dōmin ku

وَتَوَكُّمْ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ مَاذَا أَجْبَسْتُ
الْمُرْسَلِينَ ٦٥

فَعَمِيتَ عَلَيْهِمُ الْأَبْيَاءُ يَوْمَ إِذْ فَهَمُوا
يَسَّاءَ لُونَ ٦٦

فَامَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَلِحًا فَعَسَى أَنْ
يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ ٦٧

وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَاشَأَ وَيَخْتَارُ مَا كَانَ لَهُمْ
الْحَيَاةُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَعَلَى عَمَّا
يُشَرِّكُونَ ٦٨

وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُ صُدُورُهُمْ وَمَا
يُعْلَمُونَ ٦٩

وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَمْدُ لِلَّهِ فِي الْأُولَىٰ
وَالْآخِرَةِ وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ شُرَجُونَ ٧٠

فُلَّأَرَءَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَيْنَكُمُ الْأَيْلَـ
سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ مَنْ إِلَّا اللَّهُ عَيْرُ اللَّهِ
يَأْتِيَكُمْ بِضِيَّـ أَفَلَا تَسْمَعُونَ ٧١

فُلَّأَرَءَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَيْنَكُمُ الْأَيْلَـ
سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ مَنْ إِلَّا اللَّهُ عَيْرُ اللَّهِ
يَأْتِيَكُمْ بِأَيْلَـ تَسْكُنُونَ فِيْ أَفَلَا
تَبْصِرُونَ ٧٢

وَمَنْ رَحَمَهُمْ جَعَلَ لَكُمُ الْأَيْلَـ وَالنَّهَـ
لَتَسْكُنُوْفِيهِ وَلَتَتَبَغُّوْمِنْ فَضْلِهِ ٧٣

nēma daga falalarSa, kuma tsam-māninku zā ku gōde.”

74. Kuma a rānar da Yake kiran su ya ce, “Inā abōkan tarayyaTa, wadanda kuka kasance kunā riyāwa?”⁽¹⁾

75. Kuma Muka zāre mai shaida daga kōwace al'umma, sa'an nan Muka ce, “Ku kāwo dalilinku.” Sai suka san cēwa lalle gaskiya ga Allah take. Kuma abin da suka kasance sunā kirkirāwa na karya ya bace daga barinsu.

76. Lalle ne Kārūna ya kasance daga mutānen Mūsā, sai ya fita⁽²⁾ daga tsārinsu alhāli Mun bā shi taskōkin abin da yake mabūdansa sunā nauyi ga jama'a⁽³⁾ ma'abūta karfi, a lōkacin da mutānensa suka ce masa, “Kada ka yi annashuwa, lalle ne Allah bā Ya son māsu annashuwa.

77. “Kuma ka bidā, a cikin abin da Allah Ya bā ka, gidan Lāhira, kuma kada ka manta da rabonka daga dūniya. Kuma ka kyautata, kamar yadda Allah Ya kyautata zuwa gare ka, kuma kada ka nēmi barna a cikin kasa,⁽⁴⁾ lalle ne Allah bā Ya son māsu barna.”

(1) Bāyan Allah Ya tunātar da Musulmi rahamarSa da kafaita ga bāyar da ni'imā kō hana ta, da siffōfi māsu kwadaitar da mūmini ga dā'ā ga Allah da ManzonSa, daga cikin dā'ā akwai yin hijira wanda yake shī ne kan lābārin sūrar, sai kuma Ya tsōratar da mai bin wanin Allah ga rashin yin hijira. Duka abin da ya hana mūminai hijira idan shi abin nan ba uzuri ne na shari'a ba, to, ya zama gunki, abin bautāwa, wanin Allah. Umurnin da ya sāba wa umurnin Allah duka, umurnin abōkin tārayya ne ga Allah ga wanda ya bī shi.

(2) Asalin baghy zālunci, amma ga izdilāhi, shi ne fita daga dā'ar Shugaban Musulmi.

(3) Yawansu saba'in, an ce arba'in, kuma an ce gōma.

(4) Barna a cikin kasa, shi ne fita daga tsarin jama'a, da raba su kungiya-kungiya, ko barin hijira a bāyan an yi umurni da yin ta.

وَلَعَلَّكُمْ تَشَكُّرُونَ ﴿٧٣﴾

وَتَوَمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَاءِي الَّذِينَ
كُلُّ شَيْءٍ تَرْغَمُونَ ﴿٧٤﴾

وَرَأَتُهُمْ كُلَّ أُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْنَا هَاتُوا
بِرُهْنَتِكُمْ فَعَلِمُوا أَنَّ الْحَقَّ لِلَّهِ
وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٧٥﴾

* إِنَّ قَرْوَنَ كَانَ مِنْ قَوْمٍ مُّوسَىٰ فَعَنَ
عَلَيْهِمْ ۚ وَأَتَيْنَاهُ مِنَ الْكُنُوزِ مَا إِنَّ
مَفَاتِحَهُ لَتَنْتَلُوا بِالْعُصْبَةِ أُولَئِكُو الْفُوَّارُ إِذْ قَالَ
لَهُ رَبُّهُ مُهَاجِرًا لَا تَفْتَحْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الْفَرِّجَينَ ﴿٧٦﴾

وَأَبْتَغِ فِيمَا آتَنَاكَ اللَّهُ الدَّارُ الْآخِرَةِ وَلَا
تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَلَا حِسْنَ كَمَا
أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ فِي الْأَرْضِ
إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٧٧﴾

78. Ya ce, "An bā ni shi a kan wani ilmi wanda yake gare ni ne kawai." Shin, kuma bai sani ba cēwa lalle Allah, hafīka, Ya halakar a gabainsa, daga karnōni, wanda yake shi ne mafī tsananin karfi daga gare shi, kuma mafī yawan tārāwar dūkiya, kuma bā zā a tambayi māsu laifi daga zunubansu ba?"⁽¹⁾

79. Sai (Kārūna) ya fita a kan mutānensa a cikin adonsa. Wadanda suke nufin rāyuwar dūniya suka ce, "Inā dai munā da kwatancin abin da aka bai wa Kārūna! Lalle shī, hafīka, ma'abūcin rabo babba ne."

80. Kuma wadanda aka bai wa ilmi suka ce, "Kaitonku! Sakamakon Allah ne mafī alhēri ga wanda ya yi tunāni, kuma ya aikata aikin kwarai,"⁽²⁾ kuma bābu wanda ake hadawa da ita fāce mai hakuri."

81. Sai Muka shāfe kasa⁽³⁾ da shi da kuma gidansa. To, wadansu ja-

قال إنماً أُوتِيَتْهُ عَلَى عِنْدِي أَوْلَأَعْلَمُ
أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ مِنْ الْقَرُونِ مَنْ
هُوَ أَشَدُ دُمْنَةً فُؤَادًا وَأَكَرَّ رَجْمًا وَلَا يَسْكُنُ
عَنْ ذُنُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٧٨﴾

فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ ۚ قَالَ الَّذِينَ
يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا يَكِيدُتْ لَنَا مِثْلَ مَا
أَوْقَتْ قَرُونُ إِنَّهُ لَذُو حَاطِعَةٍ ۝

وَقَالَ الَّذِينَ أَتُوا الْعِلْمَ وَنَلَكُتْهُمْ ثَوَابُ اللَّهِ
خَيْرٌ لِمَنْ ءاْمَنَ وَعَمِلَ صَلِحًا وَلَا
يُلْفَهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ ۝

فَخَسَفْنَا بِهِ وَبَدَارَهُ الْأَرْضُ فَمَا

(1) Yanā ganin dūkiyar da ya samu, ya sāme ta ne sabōda ya san ilmin fatauci da sana'a kuma yanā da karfi nēman dūkiyar. Sabōda raddin irin tunānsa, Allah Ya ce Ya halaka wanda ya fi shi tsananin karfi da kōkarin tāra dūkiya, kuma idan Ya tāshi halaka mai laifi bā Ya tsayāwa tambayarsa dašīlin da ya sa ya yi lafin, kāfin Ya halakar da shi. Wadannan abūbuwa uku sun isa ga mai dūkiya ya yi tunāni, dōmin kada annashuwa ta shige shi ya ki gode wa Allah.

(2) Īmāni da aikin kwarai wanda Allah Ya yi umurni da a yi shi, kuma yinsa kamar yadda ManzonSa ya nūna. Akwai daga cikin aikin kwarai yin hijira da barin kula da dūkiya. Bā a sāmūn sakamakon Allah sai da hakuri.

(3) An ce a bāyan Kārūna ya yanke kansa da nasa mutāne daga Mūsā, sai ya shirya da wata kāruwa dōmin ta yi wa Mūsā kazafin cēwa ya yi zina da ita, a kan ya aure ta. Sai Mūsā ya tāshi yanā wa'a zi a cikin Banī Isrā'il ya ce, "Yā Banī Isrā'il wanda ya yi sāta zā mu yanke hannunsa, wanda ya yi kazafī mu yi masa būlāla tamānin, wanda ya yi zina, bā ya da mātā, mu yi masa būlāla dāri, wanda ya yi zina yanā da mātā, mu jēfe shi sai yā mutu." Sai Kārūna ya ce, "Kō dā kai ne?" Ya ce, "Kō da ni ne." Sai Kārūna ya ce "An ce kā yi fājirci tāre da wance, kāruwa." Sai Mūsā ya ce, "A kirā ta." Da ta zo, ya gama ta da

ma'a ba su kasance gare shi ba, wadanda suke taimakon sa, baicin Allah, kuma shi bai kasance daga māsu taimakon kansu ba.

82. Kuma wadanda suka yi būrin matsayinsa a jiya suka wāyi gari sunā cēwa, "Wai! Allah Yanā shifida arziki ga wanda Yake so daga BāyinSa, kuma Yanā kuntatāwa. Bā dōmin Allah Ya yi mana falala ba, dā Yā shāfe kasa da mu. Wai! Lalle ne shi, kāfirai bā su cin nasara."

83. Wancan gidan Lāhira Munā sanya shi ga wadanda suke bā su nufin dāukaka a cikin rāyuwar dūniya, kuma bā su son barna. Kuma ākiba ga māsu taķawa take.

84. Wanda ya zo da abu mai kyau, to, yanā da mafi alhēri daga gare shi, kuma wanda ya zo da mūgun abu, to, bā zā a sāka wa wadanda suka aikata miyāgun ayyuka ba, fāce da abin da suka kasance sunā aikatāwa.

85. Lalle ne Wanda Ya faralta Alkur'āni a kanka, hākiķa, Mai mayar da kai ne zuwa ga makōma. Ka ce, "Ubangijīna ne Mafi sani ga wanda ya zo da shiriya, da kuma wanda yake a cikin bata bayyanan-nya."

86. Kuma ba ka kasance kanā fātan a jēfa Littāfin nan zuwa gare ka ba, fāce dai dōmin rahama daga

كَانَ لَهُ مِنْ فِعْلَةٍ يَصُرُّونَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَمَا كَانَ مِنْ الْمُنْتَصِرِينَ ﴿٨١﴾

وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَّا مَكَانَهُ وَبِالْآمِسَى
يَقُولُونَ وَيَكَانُ اللَّهُ يَسْطُطُ الْرِّزْقَ لِمَنْ
يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَوْلَا أَنَّ مِنَ اللَّهِ
عَيْنَانَ الْحَسْفَ بِإِنْ تَكَانَهُ وَلَا يُقْبِلُعَ
الْكُفَّارُونَ ﴿٨٢﴾

تِلْكَ الْأَدَارُ الْآخِرَةُ تَجْعَلُهَا اللَّهُ إِلَيْرِيدُونَ
عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَلَا عَيْقَبَةَ
لِلْمُتَّقِينَ ﴿٨٣﴾

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَمَنْ جَاءَ
بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى أَلَيْرِيتَ عَمِلُوا
السَّيِّئَاتِ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨٤﴾

إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكُمُ الْقُرْءَانَ لَرَازَكَ إِلَى
مَعَادٍ قُلْ رَبِّيْ أَعْلَمُ مِنْ جَاهَ بِالْهُدَىٰ وَمَنْ
هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٌ ﴿٨٥﴾

وَمَا كُنْتَ تَرْجُو أَنْ يُلْقَى إِلَيْكُمُ الْكِتَابُ
إِلَّا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكُمْ فَلَا تَكُونُنَّ ظَاهِرًا

Ubangijinka. Sabōda haka kada ka zama mai taimako⁽¹⁾ ga kāfīrai.

87. Kuma kada lalle su karkatar da kai daga barin āyōyin Allah, a bāyān har an saukar da su zuwa gare ka. Ka yi kira zuwa ga Ubangijinka, kuma kada lalle ka kasance daga māsu shirka.

88. Kada ka kira wani abin bautāwa na dabam tāre da Allah. Bābu abin bautāwa fāce Shi. Kōwane abu mai halaka ne fāce FuskarSa. Shi ne da hukunci kuma zuwa gare Shi ake mayar da ku.⁽²⁾

لِلْكَافِرِينَ ﴿٤٧﴾

وَلَا يُصْدِّقُنَّكَ عَنْ مَا إِيَّتِيَ اللَّهُ بَعْدَ إِذْ أَنْزَلَتْ
إِلَيْكَ وَرَدَعْ إِلَى رَبِّكَ وَلَا تَكُونُ مِنَ
الْمُشْرِكِينَ ﴿٤٧﴾

وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهَاءً أَخْرَى إِلَهَ الْأَهْمَرِ
كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ رَبُّ الْحَمْرَاءِ
وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٤٨﴾

SŪRATUL 'ANKABŪT

سُورَةُ الْعَنكَبُوتِ

Tanā karantar da cēwa Kalmar īmāni kawai bā ta isa sai da aikata abin da ta kunsa. Kuma Allah na jarraba Musulmi dōmin a fitar da munafukai daga cikin nagari.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. A. L. M.

2. Ashe, mutāne sun yi zaton a bar su su ce, "Mun yi īmāni," alhāli kuwa bā zā a fitine su ba?

الْمَ

أَحَسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا
إِمَانَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ ﴿١﴾

(1) Taimakon, shi ne ka yi būrin musuluntarsu har ka wahala dōmin a sauķafe ma hukuncin hijira wadda Allah Ya yi umurni da a yi ta a bāyan musulunta. Sai ka iyar da Manzanci, shiryarwa kuwa ga hannun Allah take. Wannan āyā tanā nunāwa bayyana kāyār māsu da'awar cēwa wani mutum yanā bai wa wani īmāni ko ya karbē shi daga gare shi. Kōwa a cikin tsōro yake, sai wanda Allah Ya sanya shi cikin aminci. Allah Ya sanya mu cikin amincinSa dōmin rahamarSa.

(2) Wannan āyā ta karshen sūrar, ta tāra ilmin da sūrar ta karantar a cikin abūbuwa biyar da ta zāna.

3. Kuma lalle Mun fitini wadanda ke a gabāninsu, dōmin lalle Allah Ya san wadanda suka yi gaskiya, kuma lalle Ya san makaryata.

4. Kō wadanda ke aikata miyāgun ayyuka sun yi zaton su tsēre Mana? Abin da suke hukuntāwa ya mūnana.

5. Wanda ya kasance yanā fātan gamuwa da Allah, to, lalle ajalin Allah mai zuwa ne, kuma (Allah) Shī ne Mai ji, Masani.

6. Kuma wanda ya yi jihādi, to, yanā yin jihādin ne dōmin kansa. Lalle Allah, hakīka Wadātacce ne daga barin tālikai.

7. Kuma wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, lalle Munā kankare musu miyāgun ayyukansu, kuma lalle Munā sāka musu da mafi kyaun abin da suka kasance sunā aikatāwa.

8. Kuma Mun yi wa mutum wasiyyar kyautatāwa ga uwayensa, kuma idan sun tsananta maka dōmin ka yi shirki da Ni game da abin da bā ka da ilmi gare shi, to, kada ka yi musu dā'a. Zuwa gare Ni makōmarku take, sa'an nan In bā ku läbāri ga abin da kuka kasance kunā aikatāwa.

9. Kuma wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, lalle Munā shigar da su a cikin mutānen kirki.

10. Kuma daga cikin mutāne akwai mai cēwa, "Mun yi īmāni da Allah," sa'an nan idan aka cūce shi wajen aikin Allah, sai ya sanya

وَلَقَدْ فَتَنَاهُ اللَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْمَلُنَّ اللَّهَ الَّذِينَ
صَدَقُوا وَلَيَعْمَلُنَّ الْكَاذِبِينَ ⑦

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الْسَّيِّئَاتِ أَنَّ
يَسْبِقُونَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ⑧

مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ فَإِنَّ أَجَلَ اللَّهِ لَآتَى
وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ⑨

وَمَنْ جَهَدَ فِي نَعْمَانًا بِهِمْ دُلْفَسِةٌ إِنَّ اللَّهَ أَعْلَمُ
عَنِ الْعَالَمِينَ ⑩

وَالَّذِينَ إِذَا آتُوا وَعْدَنَا أَصْبَلُوهُنَّ لِكُفْرَنَّ
عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي
كَانُوا يَعْمَلُونَ ⑪

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَنَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنَا وَإِنْ
جَهَدَ إِلَى لِتُشَرِّفِي مَا لِيَسَ لَكَ بِهِ عَلْمٌ
فَلَا تُطْعِمُهُمَا إِلَّا مَرْجِعُكُمْ فَإِنَّكُمْ كُمَيْتُمَا
كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ⑫

وَالَّذِينَ إِذَا آتُوا وَعْدَنَا أَصْبَلُوهُنَّ
لِنُذْلِكَنَّهُمْ فِي الْأَصْلَاحِينَ ⑬

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ إِمَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ
فِي اللَّهِ وَجَعَلَ فِتْنَةَ النَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ وَلَيْنَ

fitinar mutāne kamar azābar Allah, kuma lalle idan taimakon Ubangi-jinka ya zo, hafīka, yakan ce, “Lalle mū, mun kasance tāre da ku.” Shin, Allah bai zama Mafi sani ba ga abin da ke a cikin kirāzan halitunSa?

11. Kuma lalle Allah na sanin wadanda suka yi īmāni kuma lalle Yanā sanin munafukai.

12. Kuma wadanda suka kāfīrta suka ce wa wadanda suka yi īmāni, “Ku bi hanyarmu, kuma mu dāuki laifuffukanku,” alhāli kuwa ba su zamo māsu dāuka daga kōme ba daga laifuffukansu. Lalle sū, makaryata ne.

13. Kuma lalle sunā dāukar kāyan nauyinsu da wadansu nauyāyan kāya tāre da kāyan nauyinsu, kuma lalle zā a tambaye su a Rānar Kiyama game da abin da suka ka-sance sunā kirkirāwa na karya.

14. Kuma lalle Mun aika Nūhu zuwa ga mutānensa, sai ya zauna a cikinsu shēkara dubu fāce shēkara hamsin, sa’ān nan cikowar (Dū-fāna) ta kāmā su, alhāli kuwa sū ne māsu zālunci.

15. Sa’ān nan Muka tsīrar da shi da mutānen jirgin, kuma Muka sanya jirgin ya zama wata ãyā ga tālikai.

16. Da Ibrāhīm a lōkacin da ya ce wa mutānensa, “Ku bauta wa Allah, ku bī Shi da taķawa. Wan-nan shī ne alhēri a gare ku idan kun kasance kunā sani.

جَاءَ نَصْرٌ مِّنْ رَّبِّكَ لِيُقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا
مَعَكُمْ وَإِنَّ اللَّهَ يَأْعَلِمُ بِمَا فِي صُدُورِ
الْعَالَمِينَ ﴿١﴾

وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ
الْمُنَفَّقِينَ ﴿٢﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا
أَتَيْعُوا سَيِّلَنَا وَلَنْ حِيلَ حَطَّابِكُمْ وَمَا
هُمْ بِحَيْلَاتٍ مِّنْ حَطَّابٍ هُمْ مِّنْ شَيْءٍ
إِنَّهُمْ لَكَذَّابُونَ ﴿٣﴾

وَلَيَحْمِلُنَّ أَنفَالَهُمْ وَلَنْ تَأْلَمَنَّ أَنفَالَهُمْ
وَلَيَسْعَلُنَّ يَوْمَ الْقِيَمَةِ عَمَّا كَانُوا
يَفْرُوتُ ﴿٤﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا لُوحًا إِلَى قَوْمٍ فَلَيَشَرِّفُوهُ
أَلْفَ سَيِّدَةِ الْأَخْسِيرَاتِ عَامًا فَأَخْذَهُمْ
الظُّوفَافُ وَهُمْ ظَلَمُونَ ﴿٥﴾

فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَضْحَبَ السَّفِينَةَ وَجَعَلْنَاهَا
ءَاهِيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿٦﴾

وَإِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَعْبُدُو اللَّهَ
وَلَنْ تُقْوَى ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿٧﴾

17. "Abin da dai kuke bautawa, baicin Allah, gumāka ne, kuma kun kirkira karya. Lalle wadannan da kuke bauta wa, baicin Allah, bā su mallaka muku arziki. Sabōda haka ku nēmi arziki a wurin Allah kawai, kuma ku bauta Masa, kuma ku yi gōdiya zuwa gare Shi. Zuwa gare Shi ake mayar da ku.

18. "Kuma idan kun karyata, to, lalle wadansu al'ummomi a gabāninku sun karyata, kuma bābu abin da ke kan Manzo, fāce iyar da manzanci, iyarwa bayyananna."

19. Shin, ba su⁽¹⁾ ga yadda Allah ke fāra yin halitta ba, sa'an nan kuma Ya mayar da ita? Lalle wan-nan abu ne mai sauksi ga Allah.

20. Ka ce, "Ku yi tafiya cikin kasa, sa'an nan ku dūba yadda (Allah) Ya fāra yin halitta, sa'an nan kuma Allah Yanā kāga wata halittar mayarwa. Lalle Allah Mai ikon yi ne a kan kōme.

21. "Yanā azabta wanda Ya so, kuma Yanā jin kan wanda Ya so. Kuma zuwa gare Shi ake jūya ku.

22. "Kuma ba ku zamo māsu buwāya ba a cikin kasā, kuma haka a cikin sama, kuma bā ku da wani majibinci wanda bā Allah ba, kuma ba ku da wani mataimaki."

23. Kuma wafanda suka kāfirta da āyoyin Allah da gamuwa da Shi, wadannan sun yanke kauna daga rahamaTa, kuma wafanda sunā da wata azāba mai radadi.

(1) Ga wata kīra'a, ba ku ga... da lamīrin abokan magana wafanda Ibrāhīm ke yi wa magana. A kan wannan kīra'a, maganar Ibrāhīm ba ta yanke ba har karshen āya ta 23.

إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُولَةِ اللَّهِ أَوْ شَرِكَةً
وَخَلَقُوكُتْ إِفْكًا إِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ
دُولَةِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَاتَّبِعُوا
عِنْدَ اللَّهِ الْأَرْزَقَ وَاعْبُدُوهُ وَأَسْكِرُوا
لِهُمُ الْيَتَمَّهُ تَرْجَعُونَ ﴿١٧﴾

وَإِنْ تُكَبِّلُواْ فَقَدْ كَيْدَ بَأْمَمٍ مِنْ
قَبْلِكُمْ وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا بَلَغَ الْمُرِيبِ ﴿١٨﴾

أَوْ لَوْ بَرَرُواْ كَيْفَ يُبَدِّئُ اللَّهُ الْحَلْقَ ثُمَّ
يُعِيدُهُ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿١٩﴾

قُلْ سِيرُواْ فِي الْأَرْضِ فَانظُرُواْ كَيْفَ بَدَأَ
الْحَلْقُ ثُمَّ لَمَّا هُنَّ يُنْشَأُونَ الْآخِرَةَ إِنَّ اللَّهَ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾

يُعَذَّبُ مَنْ يَسْأَءُ وَيَرْحَمُ مَنْ يَشَاءُ وَإِنَّهُ
نَّقْلُوبُونَ ﴿٢١﴾

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي
السَّمَاءِ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُولَةِ اللَّهِ مِنْ
وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٌ ﴿٢٢﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُواْ يَأْتِيَنَّ اللَّهَ وَلَقَاءٍ يَهُدِي
أُولَئِكَ يَسِّرُواْ مِنْ رَحْمَتِي وَأُولَئِكَ لَهُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٣﴾

24. Sa'an nan bābu abin da ya kasance jawābin mutānensa (Ibrāhīm) fāce dai suka ce, "Ku kashe shi kō, ku kōnā shi," sai Allah Ya tsīrar da shi daga wutā. Lalle a cikin wannan akwai āyōyi ga mutānen da ke yin īmāni.

25. Kuma Ibrāhīm ya ce, "Bābu abin da kuka yi sai dai kun bar Allah kun riķi gumāka sabōda sōyayyar tsakāninku a cikin rāyū-war dūniya, sa'an nan a Rānar Kiyāma sāshinku zai kāfirce wa sāshi, kuma sāshinku zai la'ani sāshi, kuma makōmarku ita ce wutā, kuma bā ku da wadfansu mataimaka."

26. Sai Lūdu ya yi īmāni da shi. Kuma Ibrāhīm ya ce, "Lalle nī mai kaura ne zuwa ga Ubangijina. Lalle Shī, Shī ne Mabuwāyi, Mai hikima."

27. Kuma Muka bā shi Is'hāka da Ya'aķūba, kuma Muka sanya Annabci da littāfi a cikin zuriyarsa. Kuma Mun bā shi sakamakonsa a dūniya, kuma lalle shī, a Lāhira, tabbas, yanā a cikin sālihai.

28. Da Lūdu, a lōkacin da ya ce wa mutānensa, "Lalle kū, hakīka, kunā jē wa alfāsha wadda wani mahalūki daga cikin dūniya bai riga ku gare ta ba.

29. "Ashe, lalle kū, kunā je wa maza, kuma ku yi fashin hanya kuma ku je, a cikin majalisarku, da abin da bā shi da kyau? To, jawābin mutānensa bai kasance ba fāce dai sun ce, 'Ka zo mana da azābar Allah, idan ka kasance daga māsu gaskiya.'"

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا
أَفَلُوْهُ أَوْ حَرَقُوهُ فَلَمْ يَجْعَلْهُ اللَّهُ مِنَ الْأَنَارِ
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١﴾

وَقَالَ إِنَّمَا أَنْتَ حَذَّرْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْ قَدْنَا
مَوَدَّةَ بَنِيكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُمْ بِعَصْبِ
وَيَأْلَعُنْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا وَمَأْوَى كُمْ
الْئَارُ وَمَالَكُمْ مِنْ تَصْرِيرٍ ﴿٢﴾

*فَقَاتَمَ لَهُ لُوطٌ وَقَالَ إِنِّي مُهَاجِرٌ
إِلَى رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣﴾

وَوَهَبَنَا اللَّهُ إِلَيْنَا حَقًّا وَيَعْلُوْرَ
وَجَعَلَنَا فِي دُرِّيَّتِهِ الْتُّبُوْهَ وَالْكِتَابَ
وَأَتَيْنَاهُ أَجْرَهُ فِي الدُّنْيَا
وَلَنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لِمَنِ الْصَّالِحِينَ ﴿٤﴾
وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ إِنَّكُمْ لَتَأْثُرُونَ
الْفَحْشَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ
الْعَالَمِينَ ﴿٥﴾

إِنَّكُمْ لَتَأْثُرُونَ الرِّجَالَ وَنَقْطَعُونَ
السَّيِّلَ وَتَأْثُرُونَ فِي تَأْدِيْكُمْ
الْمُنْكَرُ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ
قَالُوا إِنَّنَا بَعْدَ آبَائِنَا كُنْتَ مِنَ
الْأَصْدِيقَنَ ﴿٦﴾

30. Ya ce, "Ya Ubangijīna! Ka taimake ni a kan mutānen nan ma'barnata."

31. Kuma a lōkacin da ManzanninMu suka jē wa Ibrāhīm da bushāra suka ce, "Lalle mu māsu halaka mutānen wannan alkarya ne. Lalle mutānenta sun kasance māsu zālunci."

32. Ya ce, "Lalle akwai Lūdu a cikinta!" Suka ce, "Mū ne mafiya sani ga wadanda suke a cikinta, lalle munā tsīrar da shi da mutānensa, fāce fa matarsa ta kasance a cikin māsu wanzuwa."

33. Kuma a lōkacin da ManzanninMu suka je wa Lūdu ya bāta rai sabōda su, kuma yā kuntata ga kirji sabōda su. Kuma suka ce, "Kada ka ji tsōro, kuma kada ka yi ba'kin ciki, lalle mū māsu tsīrar da kai ne da iyālanka, fāce dai matarka tā ka-sance daga māsu wanzuwa (a cikin azābar Allah).

34. "Lalle mū, māsu saukar da azāba ne daga sama a kan mutānen wannan alkarya sabōda abin da suka kasance sunā yi na fāsikanci."

35. Kuma lalle Mun bar wata āyā bayyananna daga gare ta ga mutāne māsu hankalta.

36. Kuma zuwa ga Madyana, Mun aika dān'uwan-su Shu'aibu, sai ya ce, "Ya mutānena! Ku bauta wa Allah kuma ku yi fatan (rahamar) Rānar Lāhira, kuma kada ku yi barna a cikin kasā, alhāli kuwa kunā māsu lālātarwa."

37. Sai suka ḫaryata shi, sabōda haka tsāwa ta kāmā su, dōmin haka

قالَ رَبِّيْ أَنْصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ ﴿٦﴾

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَى
قَالُوا إِنَّا مُهْلِكُوْ أَهْلِ هَذِهِ الْقَرْيَةِ إِنَّ
أَهْلَهَا كَانُوا أَظْلَمُ مِنَّا ﴿٦﴾

قَالَ إِنَّ فِيهَا لُطْفًا لِّوَالْخَنْ ﴿٧﴾
أَعْلَمُ بِمَنْ
فِيهَا النَّجِيَّةُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتُهُ وَ
كَانَتْ مِنَ الْغَنِيرِينَ ﴿٧﴾

وَلَمَّا آتَى جَاءَتْ رُسُلُنَا لُطْفًا سَيِّدَ
بِهِمْ وَصَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالُوا لَا تَخْفَ
وَلَا تَحْزَنْ إِنَّا مُتَجَوِّلُوكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا
امْرَأَتُكَ كَانَتْ مِنَ الْغَنِيرِينَ ﴿٨﴾

إِنَّا مُنْزَلُونَ عَلَى أَهْلِ هَذِهِ الْقَرْيَةِ رَحْزًا
مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُدُونَ ﴿٩﴾

وَلَقَدْ رَأَيْتَ نَاسًا مِنْهَا آيَةً بَيْنَهُ لِقَوْمٍ
يَعْقِلُونَ ﴿١٠﴾

وَإِلَى مَدِينَتِ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا فَقَالَ يَقُولُ
أَعْبُدُو اللَّهَ وَأَرْجُو أَيَّمَّ الْآخِرَ وَلَا
يَقْتُلُونَ فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿١١﴾

فَكَذَّبُوهُ فَأَخْذَنَاهُمُ الرِّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا

suka wāyi gari sunā guggurfāne.

38. Da Ādawa da Samūdāwa, alhāli kuwa lalle alāmun azāba sun bayyana a gare su daga gidājensu, kuma Shaifan ya kawāta musu ayyukansu, sabōda haka ya kange su daga hanyar Allah, kuma sun kasance māsu basīra!

39. Kuma Kārūna da Fir'auna da Hāmāna, kuma lalle Mūsā ya je musu da hujjōji, sai suka yi girman kai a cikin kasā, kuma ba su kasance māsu tsērēwa ba.

40. Sabōda haka kōwanensu Mun kama shi da laifinsa: Watau daga cikinsu akwai wanda Muka aika iskar tsakuwa a kansa, kuma daga cikinsu akwai wanda tsāwa ta kāmā, kuma daga cikinsu akwai wanda Muka birkice kasā da shi, kuma daga cikinsu akwai wanda Muka nutsar. Bā ya yiwuwa ga Allah Ya zālunce su, amma sun kasance kansu suke zālunta.

41. Misālin wadanda suka riki wadansu masōya wadanda bā Allah ba, kamar misālin gizogizo ne wanda ya riki wani dan gida, alhāli kuwa lalle mafi raunin gidāje, shī ne gidan gizogizo, dā sun kasance sunā sane.

42. Lalle Allah Yanā sane da abin da suke kira, wanda bā Shi ba, na wani abu duka, kuma Shī ne Mabuwāyi, Mai hikima.

43. Kuma wadancan misālan Munā bayyana su ga mutāne, kuma bābu mai hankalta da su sai māsu ilmi.

في دارِهم جَنِيْمَيْت ﴿٣٧﴾

وَعَادُوا تَمُودًا وَقَدْ شَيْئَ لَكُمْ
مِّنْ مَسَكِينَهُمْ وَزَيْنَ لَهُمْ
الشَّيْطَانُ أَعْمَلَهُمْ فَضَدَهُمْ عَنِ
السَّبِيلِ وَكَانُوا مُسْتَبْتَصِرِينَ ﴿٣٨﴾
وَقَدْ رُونَ وَقَرْعَوْتَ وَهَذِنَ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ
مُؤْسَى بِالْبُشِّرَاتِ فَأَسْتَكَبَ رُؤْفَاً في
الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا سَيِّقِينَ ﴿٣٩﴾
فَكُلُّا لَأَخْذَنَا يَدِنِيهِ فَيَنْهَمُ مَنْ
أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبَاً وَمَنْهُمْ مَنْ أَخْذَتُهُ
الصَّيْحَةُ وَمَنْهُمْ مَنْ خَسْفَنَا بِهِ
الْأَرْضَ وَمَنْهُمْ مَنْ أَعْرَقْنَا وَمَا كَانَ
اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفَسَهُمْ
يَظْلِمُونَ ﴿٤٠﴾

مَثَلُ الَّذِينَ أَخْذُدُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ
أَوْلِيَاءَ كَمَثَلُ الْعَنْكَبُوتِ أَخْدَدَ
بَيْتَانَ وَأَوْهَنَ الْبَيْوَتِ لَبَيْتِ
الْعَنْكَبُوتِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مِنْ
شَيْءٍ وَهُوَ أَعْزَى لِحَكِيمٍ ﴿٤٢﴾

وَقِيلَكَ الْأَمْثَلُ نَصْرٌ بِهَا لِلنَّاسِ ۖ وَمَا
يَعْقِلُهُ إِلَّا الْعَالَمُونَ ﴿٤٣﴾

44. Allah Ya halitta sammai da kasa da gaskiya. Lalle cikin wangan akwai ãyã ga muminai.

45. Ka karanta abin da ake yin wahayi zuwa gare ka daga Littafi, kuma ka tsayar da salla. Lalle salla tanã hanawa daga alfasha da abin kyama, kuma lalle ambaton Allah ya fi girma, kuma Allah Yanã sane da abin da kuke aikatawa.

46. Kada ku yi jayayya da mazowa Littafi sai fa da magana wadda ta fi kyau, sai fa wadanda suka yi zâlunci daga gare su, kuma ku ce, “Mun yi imani da abin da aka saukar a gare mu kuma aka saukar a gare ku, kuma Abin bautawarmu da Abin bautawarku Guda ne, kuma mû mâsu sallamâwa ne a gare Shi.”

47. Kuma kamar haka Muka saukar da Littafi a gare ka, to, wadannan da Muka bai wa Littafi sunâ ïmâni da shi, daga cikin wadannan akwai mai ïmani da shi, kuma bâbu mai musun ãyoyinMu, fâce kâfirai.

48. Kuma ba ka kasance kanâ karâtun wani littafi ba a gabâniisa, kuma bâ ka rubûtunsa da dâmanka, dâ haka yâ auku, dâ mâsu barna sun yi shakka.

49. ã'a, shî ãyoyi ne bayyananu a cikin kirâzan wadanda aka bai wa ilmi. Kuma bâbu mai musun ãyoyinMu fâce azzâlumai.

50. Kuma suka ce, “Don me ba a saukar masa da ãyoyi ba daga Ubangijinsa?” Ka ce, “Su ãyoyi a

خَلَقَ اللَّهُ الْسَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ
إِنَّهُ فِي ذَلِكَ لَذِيَّةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٤﴾
أَتَلَّمَ أُولَئِكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقْرَبَ
الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ
الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرِ اللَّهِ
أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٤٥﴾

* وَلَا يُجَدِّلُوا أَهْلَ الْكِتَابَ إِلَيْهِ
هُنَّ أَحْسَنُ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَقُولُوا
إِنَّمَا يَأْلَمُ الَّذِي أُنْزَلَ إِلَيْنَا وَأَنْزَلَ إِلَيْكُمْ
وَإِنَّهُمَا إِلَهٌ مُّمَكِّنٌ وَاحْدَوْهُ وَنَحْنُ لَهُمْ مُّسْلِمُونَ ﴿٤٦﴾

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ
فَالَّذِينَ ءَاتَيْتَهُمُ الْكِتَابَ يُؤْمِنُونَ
بِهِ وَمَنْ هَلَّ لَأَعْلَمُ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمَا يَجْحَدُ
بِإِيمَانِنَا إِلَّا الْكَافِرُونَ ﴿٤٧﴾

وَمَا كُنْتَ تَسْأَلُ مِنْ قِبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ
وَلَا تَخْطُطْهُ وَبِسَمِينَكَ إِذَا لَأَرْتَابَ
الْمُبْطَلُونَ ﴿٤٨﴾

بَلْ هُوَ إِنْتَ بَيْتَنِتُ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا
الْعِلْمَ وَمَا يَجْحَدُ بِإِيمَانِنَا إِلَّا أَنَّهُمْ لَمُؤْمِنُونَ ﴿٤٩﴾

وَقَالَ الْوَلَّا أَنْزَلَ عَلَيْهِ إِنْتَ مِنْ رَبِّهِ قُلْ
إِنَّمَا إِنْتَ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنْزَلْنَا

wurin Allah kawai suke, kuma lalle ni mai gargadī kawai ne, mai bayyanāwa.”

51. Shin bai ishe su ba cēwa lalle Mū, Mun saukar da Littāfin a kan-ka, anā karanta shi a kansu? Lalle a cikin wangan, hakīka, akwai raha-ma da tunātarwa ga mutānen da ke yin īmāni.

52. Ka ce, “Allah Yā isa Shaida a tsakānīna da tsakānīku, Yanā sane da abin da ke a cikin sammai da kasā, kuma wadanda suka yi īmāni da karya kuma suka kāfirta da Allah, wadannan sū ne māsu hasāra.”

53. Kuma sunā nēman ka da gaggauta azāba, to, bā dōmin ajali kayyadadde ba, dā azāba ta jē musu, kuma lalle dā tanā iske su bisa ga abke, alhāli kuwa sū, ba su sani ba.

54. Sunā nēman ka da gaggauta azāba, kuma lalle Jahannama, tabbas, mai kēwayewa ce ga kāfirai.

55. Rānar da azāba ke rufe su daga samansu da kuma kasān kafafunsu kuma Ya⁽¹⁾ ce, “Ku dandani abin da kuka kasance kunā aika-tāwa.”

56. Yā bāyiNa, wadanda suka yi īmāni! Lalle fa kasāTa mai yalwa⁽²⁾ ce, sabōda haka ku bauta Mini.

مُبِينٌ ﴿٥﴾

أَوْلَئِكَ فِيهِمُ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْكِتَابَ
يُتَلَقَّى عَلَيْهِمُ الْحُكْمُ فِي ذَلِكَ لَرْحَمَةً
وَذَكَرَى لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥﴾

فُلْ كَفَى بِاللَّهِ بَيْتِنِي وَبَيْتَكُمْ
شَهِيدًا إِعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَالَّذِينَ ءَامَنُوا بِالْبَطْلِ وَكَفَرُوا
بِاللَّهِ أُولَئِكُمْ هُمُ الْخَسِيرُونَ

وَيَسْتَعِجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَوْلَا أَجْلُ مُسَمٍّ
لَجَاءَهُمُ الْعَذَابُ وَلَيَأْتِنَهُمْ بَعْثَةٌ وَهُنَّ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٦﴾

يَسْتَعِجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَإِنَّ جَهَنَّمَ
لَمُحِيطَةً بِالْكُفَّارِ ﴿٦﴾

يَوْمَ يَغْشِهُمُ الْعَذَابُ مِنْ قَوْقَعَةٍ وَمِنْ
نَّحْتِ أَرْجُلِهِمْ وَيَقُولُ ذُو قُوَّمٍ مَا كُثُرَ تَعْمَلُونَ ﴿٧﴾

يَعْبَدُونَ الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّ أَرْضَى
فَإِنَّمَا فَأَعْبُدُونَ ﴿٨﴾

(1) Ga wata ruwāyar “Mu” matsayin “Ya”, watau Malā’iki wakilin azābarsu.

(2) Tun da kasā nā da yalwa, sai mutum ya yi hijira zuwa wurin da yake sassauka a gare shi, ya bauta wa Allah da sauķi, idan garinsu ya buwāye shi.

57. Kōwane rai mai dandanar mutuwa ne, sa'an nan zuwa gare Mu ake mayar da ku.

58. Kuma wañanda suka yi ìmāni kuma suka aikata ayyukan kwairai, lalle zā Mu zaunar da su daga cikin Aljanna a gidājen bēne, koramu nā gudāna daga karkashinsu, sunā madawwama a cikinsu. To, madalla da sakamakon māsu aikin kwairai.

59. Wadanda suka yi hakuri, kuma sunā dōgara ga Ubangijinsu kawai.

60. Kuma da yawa⁽¹⁾ dabba wadda bā ta daukar abincinta, Allah Yanā ciyar da ita tāre da ku, kuma Shī ne Mai ji, Mai ilmi.

61. Lalle idan ka tambaye su, “Wāne ne ya halitta sammai da kasā kuma ya hōre rānā da watā?” Lalle sunā cēwa Allah ne. To, yāya ake karkatar da su⁽²⁾?

62. Allah ne ke shimpida arziki ga wanda Yake so daga cikin bāyin-Sa, kuma Yanā kuntātāwa ga (wanda Yake so). Lalle Allah, Masani ne ga dukan kōme.

63. Kuma lalle idan ka tambaye su, “Wāne ne ya saukar da ruwa daga sama, har ya rāyar da kasā game da shi a bāyan mutuwarta?” Lalle sunā cēwa, “Allah ne.” Ka ce,

كُلُّ نَفْسٍ ذَآيِقَةُ الْمَوْتِ شَرِّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٦٧﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُبَشِّرُهُمْ
مِّنْ أَجْنَانِهِ عَرْقًا لَّمْ يُجِدِي مِنْ تَحْمِلِهِ الْأَنْهَارُ
خَلِيلِينَ فِيهَا يَعْمَلُونَ ﴿٦٨﴾

الَّذِينَ صَرَّرُوا وَعَلَى رَيْهُمْ بَوَّلُكُونَ ﴿٦٩﴾

وَكَانُوا مِنْ دَابَّةِ لَا تَحْتَلُ رِزْقَهَا اللَّهُ
يَرْزُقُهَا وَإِلَيْهِ وَهُوَ أَسْمَعُ الْعَالِيمُ ﴿٧٠﴾

وَلَئِنْ سَأَلْتُهُمْ مَنْ حَلَقَ السَّحُورَ وَالْأَرْضَ
وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَالَّذِي يُؤْفِكُونَ ﴿٧١﴾

الَّهُ يُبَشِّرُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ
وَيَقْدِرُ لِهِ مَا أَنَّ اللَّهَ يُكْلِ شَيْءٍ عَلَيْمٌ ﴿٧٢﴾

وَلَئِنْ سَأَلْتُهُمْ مَنْ تَرَلَ مِنْ السَّمَاءَ مَاءَ
فَأَخْيَاهُ إِلَيْهِ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا لَيَقُولُنَّ
الَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بِلَ أَكْثَرُهُ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٧٣﴾

(1) Saboda haka tunānin abinci kada ya hana ku yin hijira zuwa wurin yardar Allah, Mai ciyar da dabbobin da bā su tattalin abincinsu.

(2) Yāya ake karkatar da su daga hijira dōmin tsōron yankēwar abinci, alhāli kuwa sun tafī wurin yardar wanda Ya halitta sammai da kasā? Yin hijira yanā a cikin jarrabawar Allah ga Musulmi.

“Gōdiya tā tabbata ga Allah.” Ā'a, mafi yawansu bā su hankalta.

64. Kuma wannan rāyuwa ta dūniya ba ta zamo ba, fāce abar shagala da wāsā, kuma lalle Lāhira, tabbas, ita ce rāyuwa, dā sun kasance sunā sani.

65. To, a lōkacin da suka shiga cikin jirgin ruwa, sun kirāyi Allah sunā māsu tsarkake addini a gare Shi, to, a lōkacin da Ya tsīrar da su zuwa ga tudun kasā, sai gā su sunā shirki.

66. Dōmin su kāfirce wa abin da Muka bā su, kuma dōmin su ji dādī, sa'an nan kuma zā su sani.

67. Shin, ba su ga cēwa, lalle Mun sanya Hurumi amintacce ba, alhāli kuwa anā fisge mutāne a gēfensu? Shin, da bātaccen abu suke īmāni kuma da ni'imar Allah suka kāfirta?

68. Kuma wāne ne ya fī zālunci bisa ga wanda ya kirkira karya ya jingina ta ga Allah, kō kuma ya karyata gaskiya a lōkacin da ta je masa? Ashe, a cikin Jahannama bābu mazauna ga kāfīrai?

69. Kuma wadannan da suka yi kōkari ga nēman yardarMu, lalle Munā shiryar da su ga hanyōyinMu, kuma lalle Allah, tabbas, Yanā tāre da māsu kyautatāwa (ga addīninsu).

وَمَا هَذِهِ الْحِجَرَةُ الَّذِي نَأَىٰ لَهُ وَلَعِبٌ وَلَنَّ
اللَّدَّارَ الْآخِرَةِ لَهُنَّ الْحَيَوَانُ وَكَلُوبُ يَعَامِونَ ﴿٦٦﴾

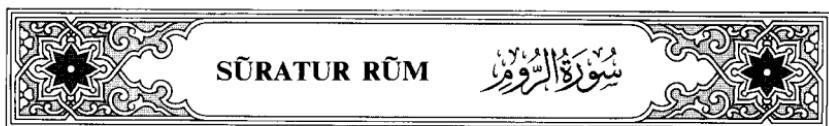
فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْقُلُكِ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ
لَهُ الَّذِينَ قَلَمَّاجَتَهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشَرِّكُونَ ﴿٦٧﴾

لَيَكْفُرُوا بِمَا أَتَيْنَاهُمْ وَلَيَتَمَسَّكُوا
فَسَوْفَ يَعَامُونَ ﴿٦٨﴾

أَوْلَئِرَوْلَأْنَا جَعَلْنَا حَرَمًا إِمَّا
وَيَسْخَطُفُ أَنَّا سُمْنَ حَوْلَهُمْ أَفَإِلَّا طَلِيلٌ
يُؤْمِنُونَ وَيَنْقِمُهُ اللَّهُ يَكْفُرُونَ ﴿٦٩﴾

وَمَنْ أَطْلَمَ مَمْنَ أَفْرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَبَ
بِالْحَقِّ لَمَاجَهَهُ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوَىٰ
لِلْكَافِرِينَ ﴿٧٠﴾

وَالَّذِينَ حَمَدُوا فِي سَاءَتِهِمْ سُبْلَةً
وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٧١﴾

Tanā karantar da cēwa duka abūbuwan dūniya sunā da dangantaka da junansu, dangantaka bayyananna kō bōyayya. Kuma zumuntarsu na gudāna gwargwadon dangantakarsu da jūna ga jiki da ma'ana.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. A. L. M.
2. An rinjāyi Rūmawa.⁽¹⁾
3. A cikin mafi kusantar ƙasar-su, kuma sū, a bāyan rinjāyarsu, zā su rinjāya.
4. A cikin 'yan shēkaru. Al'ami-ri na Allah ne a gabānin kōme da bāyansa, kuma a rānar nan mūmī-nai zā su yi farin ciki.
5. Da taimakon Allah, Yanā tai-makon wanda Yake so. Kuma Shī ne Mabuwāyi, Mai jin kai.

الْمَ
عَلَيْكُمُ الرُّوْمُ ﴿١﴾
فِي أَذْنَ الْأَرْضِ وَهُمْ قَمَ بَعْدَ غَلَبِهِمْ
سَيَغْبُرُونَ ﴿٢﴾
فِي رِصْعَ سَيِّنَ اللَّهُ أَمْرُ مِنْ قَبْلِ وَمِنْ
بَعْدُ وَلَوْمَدُ يَقْرَأُ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٣﴾
يَتَصَرَّفُ اللَّهُ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٤﴾

(1) Rūmawa Kiristōci ne māsu aiki da littāfi, sunā fada da Fārisāwa māsu bauta wa wutā. Fārisa suka rinjāyi Rumāwa, sabōda haka Kuraishāwa suka ji dādī sabōda alfānu cēwa zā su rinjāyi Musulmi idan sun yi fada. A bāyan saukar Surar, sai Musulmi suka yi farin ciki sabōda alfānu cēwa sū kuma zā su rinjāyi Kuraishāwa. Wannan ya sanya Abūbakar ya yi kūri'a da Ubaiyu bn Halafa kan rākuma gōma a cikin shēkaru uku. Sai Annabi ya ce wa Abūbakar ya kāra rākuma da ajāli zuwa shēkaru tara. A bāyan shēkaru bakwai sai Rūmawa suka ci nasara a kan Fārisawa, kuma wannan ya yi daidai da Badar, watau rānar da Musulmi suka ci nasara a kan Kuraishāwa. Abūbakar ya ci rākumansa daga magādan Ubaiyu. Amma sai ya yi sadaka da su da umurnin Annabi, dōmin Allah Yā hana Musulmi su yi cāca a lōkacin.

6. Wa'adin Allah, Allah bā ya sābāwa ga wa'adin Sa, kuma amma mafi yawan mutāne ba su sani ba.

7. Sunā sanin bayyanannar rāyuwar dūniya, alhāli kuwa sū shagalallu ne daga rāyuwar Lāhirā.⁽¹⁾

8. Shin, ba su yi tunāni ba a cikin zukantansu cēwa Allah bai halitta sammai da kasa ba da abin da ke tsakāninsu, fāce da gaskiya⁽²⁾ da ajali ambatacce? Kuma lalle māsu yawa daga mutāne kāfirai ne ga gamuwa da Ubangijinsu?

9. Shin, kuma ba su yi tafiya ba, a cikin kasā dōmin su gani yadda ākibar wadanda ke a gabāninsu ta kasance? Sun kasance mafiya karfi daga gare su kuma suka nōmi kasa, suka rāya ta fiye da yadda suka raya ta, kuma manzanninsu suka je musu da hujjoji bayyanannu. Saboda haka Allah ba Ya yiwuwa Ya zālunce su, amma kansu suka kasance sunā zālunta.

10. Sa'an nan ākibar wadannan da suka aikata mūgun aiki ta kasance mafi muni, wātau sun karyata game da āyōyin Allah, kuma suka kasance sunā izgili da su.

11. Allah ne ke fāra yin halitta, sa'an nan Ya sāke ta, sa'an nan zuwa gare Shi ake mayar da ku.

12. Kuma a rānar da Sa'a ke tsayuwa, māsu laifi zā su kāsa magana.

(1) Dangantakar rashin sanin īkon Allah da sanin sha'anin dūniya da kuma jāhiltar al'amarin Lāhirā.

(2) Gaskiya ita ce tsāri tabbataccce wanda bā ya canzāwa.

وَعَدَ اللَّهُ لَا يَخْلُفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٧﴾

يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُوَ غَافِلُونَ ﴿٨﴾

أَلَوْرَى تَفَكَّرُ وَفِي أَنفُسِهِ قُلْ مَا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِلَهٍ وَأَجَلٌ مُسْمَىٰ وَلَكُمْ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ يَلْقَأُونِي رَبِّهِمْ لِكَفِرُوْنَ ﴿٩﴾

أَوْلَمْ يَسِيرُ وَفِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُ وَأَكْيَفَ كَانَ عَلَيْهِ الْأَذْنَينِ مِنْ قِبْلِهِمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَتَارُوا الْأَرْضَ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَاءَهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِنَّ كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١٠﴾

ثُمَّ كَانَ عَنْقَبَةُ الَّذِينَ أَسْغَوْا أَسْوَائِهِنَّ كَيْدُوْرِيَاتِهِنَّ اللَّهُ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهِمُونَ ﴿١١﴾

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ فِي الْأَخْلَاقِ تُرْبَعِدُهُ وَمَنْ أَيْمَانُهُ تُرْجَعُونَ ﴿١٢﴾

وَنَوْمَ نَوْمٌ الْسَّاعَةُ يُبَلِّسُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٣﴾

13. Kuma bā su da māsu cēto daga abūbuwan shirkinsu, kuma sun kasance māsu kāfircēwa daga abūbuwan shirkinsu.

14. Kuma a rānar da Sa'a ke tsayuwa, a rānar nan mutāne ke rarraba.

15. To, amma wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, to, sū anā faranta musu rāyuka a cikin wani lambu.

16. Kuma wadanda suka kāfirta, kuma suka karyata, game da āyōyinMu da kuma haduwa da Rānar Lāhira, to, wadancan anā halartar da su a cikin azāba.

17. Sabōda haka tsarkakēwa ta tabbata ga Allah a lōkacin da kuke shiga maraice, da lōkacin da kuke shiga sāfiya.⁽¹⁾

18. Kuma Shī ne da gōdiya, a cikin sammai da kasā, kuma da lōkacin yamma da lōkacin zawaī.

19. Yanā fitar da mai rai daga matacce, kuma Yanā fitar da matacce daga mai rai, kuma Yanā rāyar da fasa a bāyan mutuwarta. Kuma haka ake fitar da ku.

20. Kuma akwai daga āyōyinSa, Ya halitta ku daga turbāya, sai gā ku kun zama mutum, kunā wātsuwa.

21. Kuma akwai daga āyōyinSa, Ya halitta muku mātan aure daga

وَعَرِيْكُن لَّهُمْ مِنْ شُرِّ كَيْلَبِهِمْ شُفَعَّةٌ
وَكَانُوا بِشَرَكَاتٍ كَيْلَبِهِمْ كَافِرُونَ ١٣

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُؤْمِنُ دِيْنَ سَفَرَرُونَ ١٤

فَإِنَّمَا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا أَصْحَابَ الْحَيَاةِ
فَهُمْ فِي رَوْضَةٍ يُخْبَرُونَ ١٥

وَإِنَّمَا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَيْلَبِهِمْ إِنَّمَا
وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ فَأُولَئِكَ فِي الْعَدَابِ
مُهْضُرُونَ ١٦

فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِلَّتْ تُمْسُوْنَ وَجِينَ تُصْبِحُونَ ١٧

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَعَشِيَّاً وَجِينَ تُظَهَرُونَ ١٨
يُخْبَرُ أَلْجَى مِنَ الْمَيْتِ وَيُخْبَرُ الْمَيْتَ مِنَ
الْحَىٰ وَيُخْبَرُ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَلِكَ تُخْبَرُونَ ١٩

وَمِنْ إِبْرَاهِيمَ أَنَّ خَلَقَ كُمَّةٍ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ
إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنَتَّشِرُونَ ٢٠

وَمِنْ إِبْرَاهِيمَ أَنَّ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ

(1) Akwai dangantaka a tsakānin tasbīhi, watau ibāda da rāyuwa, da tsakānin fitar hantsi da sāfiya, kamar yadda yake akwai dangantaka a tsakānin mutuwa da maraice, da yamma da kāfirci.

kanku, dōmin ku natsu zuwa gare ta, kuma Ya sanya sōyayya da rahama a tsakāninku.⁽¹⁾ Lalle a cikin wancan akwai ãyöyi ga mutāne māsu yin tunāni.

22. Kuma akwai daga ãyöyinSa, halittar sammai da kasā, da sābā-war harsunanku, da launukanku. Lalle a cikin wannan akwai ãyöyi ga māsu ilmi.

23. Kuma akwai daga cikin ãyöyinSa, barcinku, a cikin dare da rāna, da nēmanku ga falalarSa. Lalle a cikin wannan akwai ãyöyi ga mutāne māsu saurārāwa.

24. Kuma akwai daga cikin ãyöyinSa, Ya nūna muku walkiya a kan tsōro da dammāni, kuma Ya dinga saukar da ruwa daga sama, sa'an nan Ya rāyar da kasā game da shi a bāyan mutuwarta. Lalle a cikin wannan akwai ãyöyi ga mutāne māsu hankaltāwa.

25. Kuma akwai daga ãyöyinSa, tsayuwar sama da kasā bisa umurninSa, sa'an nan idan Ya kira ku, kira daya, daga kasā, sai gā ku kunā fita.

26. Kuma wanda ke cikin sammai da kasā Nāsa ne, Shi kadai. Dukansu māsu tawāli'u ne a gare Shi.

27. Kuma Shī ne Wanda Ya fāra halitta, sa'an nan Ya sāke ta, kuma (sākēwarta) tā fi sauki a gare Shi. Kuma Yanā da misāli wanda ya fi

أَرْجَأَتْسَكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ
مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا لِقَوْمٍ
يَتَفَكَّرُونَ ﴿١﴾

وَمِنْ أَيْنَتِهِ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَأَخْتَلَفُ الْسَّمَاءُكُمْ وَالْأَرْضُكُمْ إِنَّ فِي
ذَلِكَ لَذِكْرًا لِلْعَلِمِينَ ﴿٢﴾

وَمِنْ أَيْنَتِهِ مَنَّا مُكْبِرٌ بِالْأَيْمَنِ وَالنَّهَارِ
وَأَتَيْتَهُؤُكُمْ مِنْ فَصْلِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ
لَذِكْرًا لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٣﴾

وَمِنْ أَيْنَتِهِ يُرِيكُمُ الْبَرِّ حَوْفًا وَطَمَعًا
وَيُبَرِّئُ مِنْ السَّمَاءِ مَاءً فَيُغَيِّبُهُ بِالْأَرْضِ
بَعْدَ مَوْتِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا لِقَوْمٍ
يَعْقُلُونَ ﴿٤﴾

وَمِنْ أَيْنَتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ
يَأْمُرُهُ شَفَاعَةً إِذَا دَعَاهُ كُلُّ دُعَوَةٍ مِنَ الْأَرْضِ إِذَا
أَنْشَأَتْخَرْجُونَ ﴿٥﴾

وَلَهُ مَنِ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّهُ
قَنِينُونَ ﴿٦﴾

وَهُوَ الَّذِي يَبْدُو الْخَلْقَ قُرْبَيْدُهُ وَهُوَ
أَهُونُ عَيْنَهُ وَلَهُ الْمَثُلُ الْأَكْبَرُ فِي

(1) Akwai dangantaka a tsakānin halittar namiji da mace daga yumbu da kuma natsuwar da suke sāmu daga junā da sōyayya da rahamar da ke a ciki.

daukaka a cikin sammai da kasā, kuma Shī ne Mabuwāyi, Mai jin kai.

28. Ya būga muku wani misāli daga kanku. Kō kunā da abōkan tārēwa, daga cikin bāyin da hānnāyenku na dāma suka mallaka, a cikin arzikinku, watau ku zama daidai a ciki, kunā tsōron su kamar tsōronku ga kanku? Haka dai Mu-ke bayyana ãyōyi, daki-daki, ga mutāne māsu hankaltāwa.

29. Ā'aha! Wadanda suka yi zālunci sun bi son zūciyōyinsu, bā tāre da wani ilmi ba. To, wāne ne zai shiryar da wanda Allah Ya batar, kuma bā su da wadansu mataimaka?

30. Sabōda haka, ka tsayar da fuskarka ga addini,⁽¹⁾ kanā mai karkata zuwa ga gaskiya, halittar Allah da Ya halitta mutāne a kanta. Bābu musanyāwa ga halittar Allah. Wannan shī ne addini madaidaici, kuma amma mafi yawan mutāne ba su sani ba.

31. Kunā māsu mai da al'amari gare Shi, kuma ku bī Shi da ta'kawa, kuma ku tsayar da salla, kuma kada ku kasance daga mushirikai.⁽²⁾

السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦٧﴾

ضَرَبَ لَكُم مَّثَلًا مِّنْ أَنفُسِكُمْ هُنَّ
لَكُم مِّنْ مَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِّنْ
شُرَكَاءَ فِي مَارِزَقَاتِكُمْ فَإِنْتُمْ فِيهِ
سَوَاءٌ تَخَافُوهُمْ كَخِيفَةٍ كُمْ أَنْفُسُكُمْ
كَذَلِكَ نُقْصِلُ الْأَيْكَتَ لِقَوْمٍ يَعْقُلُونَ ﴿٦٨﴾

بِلَّ أَنْبَعَ الَّذِينَ طَلَمُوا أَهْوَاءَهُمْ يَعْرِي عَلَيْهِ
فَمَنْ يَهْدِي مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ وَمَا لَهُمْ مِّنْ
نَّصِيرٍ ﴿٦٩﴾

فَأَفَوْجَهَكَ اللَّذِينَ حَنِيقَاتٍ فَظَرَرَتِ اللَّهُ
أَلَّيْ فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ
ذَلِكَ الَّذِينَ أَفْلَمُهُمْ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٧٠﴾

*مُبَيِّنَ إِلَيْهِ وَأَنَّقُوهُ وَأَقِيمُوا الْصَّلَاةَ
وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشَرِّكِينَ ﴿٧١﴾

(1) Yin addini dabī'a ce wadda Allah Ya halitta mutum a kanta. Idan mutum ya bi abin da Allah Ya umurce shi da yikōbari, to, yā yi addinin gaskiya, idan kuwa bai yi haka ba, ya zama mushiriki game da wanda yake karbar umurni daga gare shi.

(2) Ya fassara mushirikai da ãyā ta 32. Wannan ya nūna ta yi nuni ga hana dukan darīkun Sūfāye dōmin sunā rarraba mutāne Ḳungiya-Ḳungiya, kuma kōwa nā ganin abin da yake yi ko kuma wanda yake bi yā fī na wani. Kuma wanda ke cikin wata Ḳungiya bā zai iya haduwa da wata ba a lōkacin wurudinsu, a bāyan abūbuwan da suke Ḳunsawa a cikin ayyukansu na bidi'ō'i da akīdōdi da suka sāba wa Musulunci.

32. Wātau wadanda suka rarrabe addininsu, kuma suka kasance fungiya-fungiya, kōwace fungiya tanā mai farin ciki da abin da ke a gare ta kawai.

33. Kuma idan cūta ta shāfi mutāne, sai su kirāyi Ubangijinsu, sunā māsu mai da al'amari gare Shi, sa'an nan idan Ya dandana musu wata rahama daga gare Shi, sai gā wani ḫangare daga gare su sunā shirki da Ubangijinsu.

34. Dōmin su kāfirta da abin da Muka bā su. To, ku ji dādī kadan, sa'an nan zā ku sani.

35. Kō Mun saukar da wani dalīli a gare su? Shi kuwa yanā magana da abin da suka kasance sunā shirkin da shi?

36. Kuma idan Muka dandana wa mutāne wata rahama, sai su yi farin ciki da ita, kuma idan cūta ta sāme su, sabōda abin da hannyaensu suka gabātar, sai gā su sunā yanke kauna.

37. Shin, kuma ba su gani ba cēwa Allah na shimpida arziki ga wanda Yake so, kuma Yanā kuntatāwa? Lalle a cikin wangan, akwai āyōyi ga mutāne māsu yin imāni.

38. Sabōda haka, ka bai wa mai zumunta hakkinsa, da miskinai, da dan hanya. Wannan shī ne alhēri ga wadanda ke nufin yardar Allah, kuma wadancan sū ne māsu sāmun babban rabo.

39. Kuma abin da kuka bāyar na riba dōmin ya kāru a cikin dükiyar mutāne to, bā zai kāru ba, a wurin

٦٣١
مِنَ الَّذِينَ قَرَفُوا دِيْنَهُمْ وَكَانُوا شَيْعَةً
كُلُّ حِزْبٍ يَتَّالَيْهِمْ فَرَحُونَ

وَإِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرُّدٌ عَوَازُهُمْ مُنْبَيِّنَ إِلَيْهِ
ثُمَّ إِذَا أَذَقْهُمْ رَحْمَةً إِذَا فَرِيقٌ مَنْهُمْ
بِرَّهُمْ يُشْرِكُونَ

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ
تَعْلَمُونَ

أَمْ أَنْزَلْنَا عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا
كَانُوا بِهِ يُشْرِكُونَ

وَإِذَا أَذْقَنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرَحُوا بِهَا وَلَمْ
تُصِيبْهُمْ سَيِّئَةٌ إِذَا قَدَّمْتَ أَيْدِيهِمْ إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ

أَوْمَيْرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ
وَيَقْدِرُ لَمَّا فِي ذَلِكَ لَا يَكُنْ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

فَقَاتِذَ الْقُرْبَى حَقَّهُ وَالْمُسْكِينُونَ وَابْنَ
السَّبِيلِ ذَلِكَ حِيدُّ الَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجَهَ
اللَّهِ وَأَوْلَئِكُ هُوَ الْمُغْلَبُونَ

وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ رِبَالٍ يَرُوْا فِي أَمْوَالِ النَّاسِ

Allah. Kuma abin da kuka bāyar na zakka, kunā nufin yardar Allah, to, (māsu yin haka) wadancan sū ne māsu ninkāwa (ga dūkiyarsu).

40. Allah ne Wanda Ya halitta ku, sa'an nan Ya arzūta ku, sa'an nan Ya matar da ku, sa'an nan Ya rāyar da ku. Ashe, daga cikin abūbuwan shirkinku akwai wanda ke aikata wani abu daga wadannan abūbuwa? Tsarki ya tabbata ga Allah, kuma Ya daukaka bisa ga abin da suke yi na shirki.

41. Barna tā bayyana a cikin kasa da tēku, sabōda abin da hanñyen mutāne suka aikata. Dōmin Allah Ya dandana musu sāshin abin da suka aikata, dammāninsu zā su komo.

42. Ka ce, “Ku tafī a cikin kasā, sa'an nan ku dūbi yadda ākibar wadanda suka kasance a gabāninku ta kasance. Mafī yawansu sun ka-sance māsu yin shirki.”

43. Sabōda haka, ka tsayar da fuskarka ga addini madaidaici a gabānin wani yini ya zo, bābu makawa gare Shi daga Allah, a rānar nan mutāne sunā tsāgēwa (su rabu biyu).

44. Wanda ya kāfīrta, to, kāfīrcinsa na kansa, kuma wanda ya aikata aikin kwarai, to, sabōda kansu suke yin shimpida.

45. Dōmin Ya sākā wa wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, daga falalarSa. Lalle Allah bā Ya son kafirai.

فَلَيَأْتِيَ رُؤْبَا عِنْدَ اللَّهِ وَمَآءِ اتَّسِعُ مِنْ رَكْوَةٍ
تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ فَأَفَلَيْكُمْ هُمُ الْمُضْعُفُونَ ﴿٤٩﴾

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَفَعَكُمْ ثُمَّ بَيَّنَ كُلَّ شَيْءٍ
يُحِبِّي كُلَّ هُلٍ مِنْ شُرَكَاءِ إِلَيْكُمْ مَنْ يَقْعُلُ
مِنْ ذَلِكُمْ مَنْ شَاءَ سُبْحَنَهُ وَعَلَى عَمَّا
يُشَرِّكُونَ ﴿٤٤﴾

ظَاهِرَ الْفَسَادُ فِي الْأَرْضِ وَالْبَحْرِ يُمَاكِبُ
أَيْدِي الْأَنْاسِ لَيُذَيْهُمْ بَعْضُ الَّذِي عَمِلُوا
لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٥﴾

فَلْ يُسِرُّوْلَفِي الْأَرْضِ فَانْظُرُوْلَفِي كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكُونَ ﴿٤٦﴾

فَأَقْمِ وَجْهَكَ لِلَّذِينَ أَقْتَلُمِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ
يَوْمَ لَآمْرَهُ لَوْمَدَهُ مِنْ اللَّهِ وَمَيْدَنَ صَدَّاعُونَ ﴿٤٧﴾

مَنْ كَفَرَعَلَيْهِ كُفْرٌ وَمَنْ عَمِلَ صَلَاحَاتٍ
فَلَا نَفْسٌ يَمْهُدُونَ ﴿٤٨﴾

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ
فَضْلِهِ إِنَّهُ لَيُحِبُّ الْكُفَّارِ ﴿٤٩﴾

46. Kuma akwai daga ãyøyinSa, ya aika iskōki māsu bāyar da bu-shāra kuma dōmin Ya dandana muku daga rahamarSa, kuma dōmin jirāgen ruwa su gudāna da umurninSa, kuma dōmin ku nēma daga falalarSa, fātanku zā ku gode.

47. Kuma lalle Mun aiki wadansu Manzanni a gabāninka, zuwa ga mutānensu, sai suka je musu da hujjōji, bayyanannu, sa'an nan Muka azabtar da wadanda suka yi laifi, kuma ya kasance tabbatacce, taimakon mūminai wajibi ne a Kanmu.

48. Allah ne Wanda ke aika iskōki, sai su mōtsar da giringe, sa'an nan Ya shimpida shi a cikin sama, yadda Yake so, kuma Ya sanya shi wani baßbake, sa'an nan ka ga ruwa na fita daga tsakāninsa. Sa'an nan idan Allah Ya sāmi wadanda Ya so daga bāyinSa, sai gā su suna bushāra da shi.

49. Kuma kō da sun kasance a gabānin a saukar da shi a kansu, kusa-kusa, sunā bañin ciki har bā su iya magana.

50. Sai ka dūbi alāmōmin rahamar Allah yadda Yake rāyar da kasā a bāyan mutuwarta. Lalle wannan (Mai wannan aiki), tabbas, Mai rāyar da halitta ne, kuma Shi Mai ikon yi ne a kan kōme.

51. Kuma lalle idan Mun aika wata iska, suka ganta fatsifatsi, lalle zā su yini a bāyansa sunā kāfirta.

52. Sabōda haka, kai, bā ka jiyar da matattu kira, kuma bā ka jiyar

وَمِنْ أَيْتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيحَ مُبِشِّرًا وَلِيُذْفَكِمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَلِتَجْرِيَ الْفَلَكُ يَا مَرِيءِ وَلِتَبْغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٦﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَى قَوْمَهُمْ فِي أَهْلِهِ وَهُمْ بِالْبَيْتِ كَفَرُوا فَأَنْتَمْ سَاهِنُوا مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٧﴾

اللَّهُ أَلَّدَيْرِسُلَ الرِّيحَ فَتَبَرُّ سَحَابَةِ قَبْصُطَةِ وَ فِي السَّمَاءِ كَفَرَ يَشَاءَ وَمَحَلَّهُ وَسَفَاقَ فَنَّى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خَلَالِهِ فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مَنْ يَشَاءَ مِنْ عَبْدَهُ فَإِذَا هُوَ يَسْتَشْرُونَ ﴿٨﴾

وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمُبَشِّرُونَ ﴿٩﴾

فَانظُرْ إِلَى أَثْرِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُنْجِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنْ ذَلِكَ لَمَحْيَى الْمَوْتَى وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَارِئٌ ﴿١٠﴾

وَلَيْلَنْ أَرْسَلْنَا رِجَالًا حَافِرَ أَرْوَهُ مُصْفَرَ الظَّلَوْلُ مِنْ بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ ﴿١١﴾ فَإِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَى وَلَا تُسْمِعُ الصَّمَدَ

da kurāme kira idan sun jūya bāya sunā gudu.

53. Kuma ba ka zamo mai shi-ryar da makāfi ba daga batarsu, bā ka jiyanwa fāce wanda ke yin īmāni da āyōyin Mu, watau sū ne māsu mīka wuya, su sallama.

54. Allah ne Ya halitta ku daga rauni,⁽¹⁾ sa'an nan Ya sanya wani karfi a bayan wani rauni, sa'an nan Ya sanya wani rauni da furfura a bāyan wani karfi, Allah na halitta abin da Ya so, kuma Shī ne Mai ilmi, Mai ikon yi.

55. Kuma a rānar da Sa'a⁽²⁾ ke tsayuwa, māsu laifi na rantsuwa: ba su zauna (a cikin kabari) ba fāce sā'a guda. Kamar haka suka kasance anā karkatar da su.

56. Kuma wadanda aka bai wa ilmi da īmāni suka ce, "Lalle, hafīka, kun zauna a cikin Littāfin Allah, har zuwa rānar tāyarwa, to, kuma wannan ita ce rānar tāyarwar, kuma amma kū kun kasance⁽³⁾ ba ku sani ba."

57. To, a rānar da uzurin wadanda suka yi zālunci bā ya amfaninsu, kuma bā a neman yardarsu.

58. Kuma lalle, tabbas, Mun buga kōwane irin misāli ga mutāne a cikin wannan Alkur'āni, kuma

اللَّدُّعَاءِ إِذَا وَلَوْ أَمْدَرْتِينَ ﴿٤٦﴾

وَمَا أَنْتَ بِهِدَى الْمُعْتَنِي عَنْ ضَلَالِهِمْ إِنْ تُسْعِمُ
إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِمَا يَتَبَشَّرُهُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٤٧﴾

*اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُرَجَعَ
مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُرَجَعَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ
ضَعْفَنَا وَشَيْبَةً يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ
الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ ﴿٤٨﴾

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ
مَالِيْشَوْأَيْرَ سَاعَةً كَذَلِكَ كَانُوا يُوقَكُونَ ﴿٤٩﴾

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ لَقَدْ
لِيَشْتَمَّ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْبَعْثَةِ فَهَذَا
يَوْمُ الْبَعْثَةِ وَلَكِنَّكُمْ كُنْدُرُ لَا تَعْمَلُونَ ﴿٥٠﴾

فِيَوْمِ الْحِلْلَةِ لَا يَسْعَفُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعْذِرَتُهُمْ
وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٥١﴾

وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلثَّالِثِينَ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ

(1) Raunin farko, shī ne maniyi, na biyu jārīntaka da karfin kurūciya, rauni na uku, shī ne tsūfa bāyan karfin hankalin kamāla ta dattāko.

(2) Sa'a ta farko Rānar Kiyāma, ta biyu dan lōkaci, watau dan lōkacin da suka sāmi hutun azābar kabari a tsakānin būsar farko da ta biyu. Akwai munāsabar karyarsu ta dūniya da ta Lāhira. Akwai munasabar dangantakar lafzin kalmomi.

(3) Rashin aiki da littāfin Allah a dūniya yakan sanya dīmēwa a rānar Lāhira.

lalle idan kā je musu da kōwace āyā,
lalle, wadanda suka kāfirta zā su ce,
“Kū bā kōme kuke ba fāce māsu
barna.”

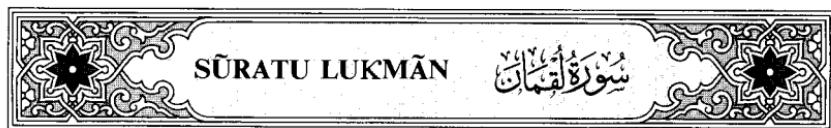
59. Kamar haka Allah Yake shāfe haske a kan zukātan wadanda ba su sani ba.

60. Sabōda haka ka yi hakuri,
lalle wa'adin Allah gaskiya ne,
kuma kada wadanda bā su da yakini
ni su sassabce maka hankali.

كُلُّ مَثِيلٍ وَلَئِنْ حَشَّتَهُ بِعَيْنَيْهِ لَيَقُولَنَّ
الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ أَنْتَمْ إِلَّا مُبْطِلُونَ ﴿٥٨﴾

كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِ الظَّنِّ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٩﴾

فَاصْبِرْ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ حُقٌُّ وَلَا يَسْتَحْفِنَكَ
الَّذِينَ لَا يُؤْفَوْنَ ﴿٦٠﴾

Tanā karantar da yadda ake tarbiyya da rēnon yāra, a cikin harshe mai sauķi.

سُبْحَانَ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. A. L. M.
2. Wadancan āyoyin Littāfin ne mai hikima.
3. Shiriya da rahama ne ga māsu kyautatāwa.
4. Wadanda ke tsai da salla, kuma sunā bāyar da zakka, kuma sū, sunā yin īmānin yakini ga Lāhirā.
5. Wadannan sunā a kan shiriya ta daga Ubangijinsu, kuma wadannan sū ne māsu babban rabo.

الْحَمْدُ لِلَّهِ

تَلَكَءَ ائِنُوكِتِيْنِ الْحَكِيمِ ﴿٦١﴾

هُدَى وَرَحْمَةً لِلْمُحْسِنِينَ ﴿٦٢﴾

الَّذِينَ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَرُوْبُونَ الْزَّكُورَةَ وَهُمْ
بِالآخِرَةِ هُمْ بُوْقُونَ ﴿٦٣﴾

أُولَئِكَ عَلَىٰ هُدَىٰ مِنْ رَّتِيْهِمْ وَأُولَئِكَ هُمْ
الْمُفْلِحُونَ ﴿٦٤﴾

6. Kuma akwai daga cikin mutāne wanda ke sayen tātsuniyōyi⁽¹⁾ dōmin ya batar da mutāne daga hanyar Allah, bā da wani ilmi ba, kuma ya riķe ta abin izgili! Wadancan sunā da wata azāba mai wulākantāwa.

7. Kuma idan an karanta āyōyin Mu a gare shi, sai ya jūya bāya, yanā mai girman kai, kamar dai bai saurāre su ba, kamar dai akwai wani danni a kan kunnuwansa! To, ka yi masa bushāra da azāba mai radādi.

8. Lalle, wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, sunā da gidājen Aljannar ni'ima.

9. Sunā dawwama a cikinsu, Allah Yā yi alkawarin, Ya tabbatar da shi. Kuma Shī ne Mabuwāyi, Mai hikima.

10. (Allah) Ya halitta sammai, bā da ginshiki wanda kuke gani ba, kuma Yā jēfa duwatsu māsu kafēwa a cikin ƙasā, dōmin kada ta karkata da ku, kuma Ya wātsa daga kowace irin dabba a cikinta, kuma Mun saukar da ruwa daga sama, sa'an nan Muka tsirar a cikinta, daga kōwane nau'i biyu (namiji da mace) mai ban sha'awa.

11. Wannan shī ne halittar Allah. To, ku nūna mini, "Mēne ne wadanan da ba Shi ba suka halitta? Ā'a, azzālumai sunā a cikin ɓata bayyananna."

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشَرِّي لَهُوا حَدِيثٍ لِّيُضْلِلُ
عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَسْخَدَهَا هُرُوفًا
أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٦﴾

وَلَذِكْرِي عَيْنِهِ إِذْنَنَا وَلَيْلَ مُسْتَكِبِرًا
كَانَ لَرَى تَسْمَعَهَا كَانَ فِي أَذْنِيهِ وَفِرَقًا فَبَشِّرْهُ
بِعَدَابٍ أَلِيمٍ ﴿٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ آتَيْنَا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ
جَنَّتُ الْعِيْمَارِ ﴿٨﴾
خَلِيلِنَ فِيهَا وَعَدَ اللَّهُ حَقًا وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْكَبِيرُ ﴿٩﴾

خَلَقَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَالْقَمَرَ فِي
الْأَرْضِ رَوَيْسٌ أَنَّ تَمِيدَ بِكُوْرَيْثَ فِيهَا مِنْ
كُلِّ دَائِقٍ وَأَنْزَلَنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَبْلَغْنَا
فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٌ ﴿١٠﴾

هَذَا حَلْقُ اللَّهِ قَارُونَ فِي مَاذَا حَلَقَ الَّذِينَ مِنْ
دُونِهِمْ تَلَى الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُّهِينٍ ﴿١١﴾

(1) Tatsūniyōyi sunā shagaltarwa daga ilmi mai sanya sanin Allah. Allah Ya hana a yi tarbiyyar yāra game da tātsūniya mai dfauke hankalinsu daga ibāda. Littatfaan makaranta na zāmani da jarīdu duka tātsūniyōyi ne, sai abin da ya dāce da Sunna.

12. Kuma lalle, hakīka, Mun bai wa Luqmān hikima. (Muka ce masa) Ka gode wa Allah, kuma wanda ya gode, to, yanā gōdēwa ne dōmin kansa kawai, kuma wanda ya kāfirta, to, lalle, Allah Mawadāci ne, Gōdadde.

13. Kuma a lōkacin da Luqmān ya ce wa dansa, alhāli kuwa yanā yi masa wa'azi, "Yā karamin dāna! Kada ka yi shirki game da Allah. Lalle shirki wani zālunci ne mai girma."

14. Kuma Mun yi wasiyya ga mutum game da mahaifansa biyu; uwarsa tā dauke shi a cikin rauni a kan wani rauni, kuma yāyensa a cikin shekaru biyu (Muka ce masa), "Ka gode Mini da kuma mahai-fanka biyu. Makōma zuwa gare Ni kawai take.

15. "Kuma idan mahaifanka suka tsananta⁽¹⁾ maka ga ka yi shirki game da Ni, ga abin da bā ka da ilmi gare shi, to, kada ka yi musu dā'a. Kuma ka abūce su a cikin dūniya gwargwadon shari'a, kuma ka bi hanyar wanda ya mayar da al'amari zuwa gare Ni, sa'an nan zuwa gare Ni makōmarku take, sa'an nan In bā ku lābāri game da abin da kuka kasance kunā aika-tāwa."

16. "Yā karamin dāna! Lalle ita, idan gwargwadon kwāyar kōmayya ce ta kasance, to, ta kasance a cikin wani falalen dūtse, kō a cikin sam-

وَلَقَدْ أَتَيْنَا لِقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنَّ أَشْكُرَ لِهِ
وَمَن يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرْ لِنَفْسِهِ وَمَن
كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ عَنِ الْحِمَدِ

وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِأَبْنِيهِ وَهُوَ يَعْظُلُهُ دِينَهُ
لَا تُشْرِكُ بِاللَّهِ إِنَّ الشَّرِكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ

وَوَصَّيْنَا إِلَيْ إِنْسَنَ بِوَلَادِهِ حَمَّاتَهُ أُمُّهُ
وَهَنَا عَلَىٰ وَهُنَّ وَفَصَلُهُ رِبِّيْعَيْنِ أَنَّ
أَشْكُرْ لِهِ وَلَا يُؤْدِيَكَ إِلَى الْمَصِيرِ

وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِ مَا لَيْسَ
لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطْعِمُهُمَا وَاصْبِرْهُمَا فِي
الَّذِي سَا مَعْرُوفًا وَأَتَيْتُكَ سَبِيلًا مَنْ أَنْتَ إِلَيْهِ
ثُمَّ إِلَىٰ مَرْجِعِكُمْ فَأَنْتَ شُكُورٌ بِمَا
كُنْتُ تَعْمَلُونَ

يَبْيَنِ إِنَّهَا إِنْ تَكُ مُنْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ حَرَدَلٍ
فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي أَسْكَوْتٍ أَوْ فِي

(1) A bāyan hakīkin Allah sai hakīkin uwāye. Sabōda haka bā zā a yi dā'a ga uwāye ba ga abin da ya sābā wa Allah.

mai, kō a cikin kasā, Allah zai kāwo ta. Lalle Allah Mai tausasāwa ne, Masani.

17. “Yā karamin dāna! Ka tsai da salla, kuma ka yi umurni da abin da aka sani, kuma ka yi hani daga abin da ba a sani ba, kuma ka yi hakuri a kan abin da ya sāme ka. Lalle, wangan yanā daga muhimman al'amura.

18. “Kada ka karkatar da kundukukinka⁽¹⁾ ga mutāne, kada ka yi tafiya a cikin kasā kanā mai nūna fādin rai. Lalle, Allah bā Ya son dukan mai tākama, mai alfa-hari.

19. “Kuma ka tsakaita a tafiyar-ka, kuma ka runtse ga sautinka. Lalle, mafi mūnin sautuka, hakīka, shī ne sautin jākuna.⁽²⁾”

20. Ashe, ba ku gani ba, cēwa Allah Yā hōre muku abin da ke a cikin sammai da abin da ke a cikin kasā, kuma Ya zuba ni'imōminSa a kanku, bayyanannu da bōyayyu? Kuma akwai daga mutāne wanda ke yin jidāli ga al'amarin Allah, bā da wani ilmi ba, kuma bā da wata shiriya ba, kuma bā da wani littāfi mai haskakāwa ba.

21. Kuma idan aka ce musu, “Ku bi abin da Allah ya saukar,” sai su ce, “Ā'a, munā bin abin da muka sāmi ubanninmu a kansa.” Shin, kō dā Shaifan nā kirān su ne zuwa ga azābar sa'ir,

الْأَرْضَ يَأْتِيَنَّ إِلَيْهَا اللَّهُ أَنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ حَبِيرٌ^(١)

يَبْعَثُ أَقْرَبَ الصَّلَوةِ وَأَمْرَتْ بِالْمَعْرُوفِ وَأَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَضْرَبَ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزَمِ الْأَمْوَارِ^(٢)

وَلَا تُصْبِحَ حَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرْجَأً إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ^(٣)

وَأَقْصَدَ فِي مَشِيكَ وَأَعْضُضَ مِنْ صَوْنِكَ إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ^(٤)

أَلْقَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَكَ مَقْدِرَ السَّمَوَاتِ وَمَاقِ الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ عَلَيْكَ فِعْمَاءً وَظَاهِرَةً وَبِاطِنَةً وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَدِّلُ فِي اللَّهِ بِعَيْنِ عَلِيهِ وَلَا هُدَىٰ وَلَا كِتَابٌ مُّبِيرٌ^(٥)

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ أَتَيْتُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَالْأَوْابَنْ نَنْهَىٰ مَا وَجَدْنَا عَنِيهِ إِنَّمَا تَأْوِلُوكَانَ الْشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ إِلَى عَذَابِ السَّعِيرِ^(٦)

(1) Karkata kundukuki ga mutāne, alamar wulākanta su ne.

(2) A nan ne iyākar wasiyyar Luķmān ga dānsa. Sa'an nan kuma Allah Ya ci gaba da bayānin yadda ake tarbiyyar mutāne.

22. Kuma wanda ya mīka fus-karsa zuwa ga Allah, alhālī kuma yanā mai kyautatāwa, to, lalle ya yi riko ga igiya amintacciya. Kuma zuwa ga Allah ākibar al'amura take.

23. Kuma wanda ya kāfīrta, to, kada kāfīrcinsa ya bākanta maka rai, zuwa gare Mu makōmarsu take, sa'an nan Mu bā su lābāri game da abin da suka aikata. Lalle Allah, Masani ne ga abin da ke a cikin kirāza.

24. Munā jīshe su dādī kafan, sa'an nan Mu tīlasta su ga shiga zuwa azāba kakaura.

25. Kuma lalle, idan ka tambaye su, "Wāne ne ya halitta sammai da kasā?" Lalle, zā su ce, "Allah ne." Ka ce, "Gōdiya tā tabbata ga Allah." Ā'a, mafī yawansu, ba su sani ba.

26. Abin da yake a cikin sammai da kasā duka na Allah kawai ne. Lalle, Allah Shī ne Mawadāci, Gōdadde.

27. Kuma dā dai abin da ke a cikin kasa duka, na itāce, ya zama alkalumma, kuma tēku tanā yi masa tawada, a bayansa da wadansu tēkuna bakwai, kalmōmin Allah ba zā su kāre ba.⁽¹⁾ Lalle, Allah Mabuwāyi ne, Mai hikima.

* وَمَنْ يُسْلِمْ رَوْجَهُهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ
فَقَدْ أَسْتَمْسَكَ بِالْعَرْوَةِ الْوُثْقَىٰ إِلَى اللَّهِ
عَبِيقَةُ الْأُمُورِ ﴿٦﴾

وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَخْزُنَكَ كُنْفُودَ إِلَيْنَا
مَرْجُهُمُهُ فَتَسْعَهُمْ بِمَا عَمِلُوا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَنَاتِ
الْأَصْدُورِ ﴿٦﴾

نُمْعِنْهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ نَضْطَرُهُمْ إِلَى عَذَابٍ
غَلِيظٍ ﴿٦﴾

وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ حَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلْ لَمْحُدُ اللَّهُ بَلْ أَكَثَرُهُ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

إِلَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ
الْحَمِيدُ ﴿٦﴾

وَلَوْأَنَّمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَفَلَمْ
وَالْبَحْرُ يَمْدُدُهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحَارٍ
مَا نَفَدَتْ كَلْمَتُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٧﴾

(1) Wannan bayāni ne ga yawan ilmin Allah, watau yanā nūna wa mutāne cēwa su yi aiki da ilmin da Ya bā su, mai amfāni zuwa gare su, kada su wuce shi zuwa nēman wani ilmi daga wani abu, su bar Allah, su halaka a kan wani ilmi da bai umurce su da su yi aiki da shi ba. Ilmin da Ya bā su a cikin Alkur'āni shi ne shari'a watau hanya mai kai su ga Aljanna. Sauran hanyōyi bata ne.

28. Halittarku bā ta zama ba, kuma tāyar da ku bai zama ba, fāce kamar rai guda. Lalle, Allah Mai jī ne, Mai gani.

29. Ashe, ba ka ga, lalle, Allah Yanā shigar da dare a cikin rāna ba, kuma Yanā shigar da rāna a cikin dare, kuma Yā hōre rānā da watā, kōwane yanā gudāna zuwa ga ajali ambatacce, kuma lalle Allah Māsanī ne ga abin da kuke aikatāwa?

30. Wannan fa, dōmin Allah Shī ne Gaskiya, kuma abin da suke kira wanda bā Shi ba, shi ne karya, kuma lalle, Allah Shī ne Mađau-kaki, Mai girma.

31. Ashe, ba ka ga lalle jirgin ruwa nā gudāna ba a cikin tēku da ni'imar Allah, dōmin Ya nūna muku daga āyōyinSa? Lalle a cikin wangan akwai āyōyi ga dukan mai haķuri, mai gōdiya.

32. Kuma idan tāguwar ruwa, kamar duwatsu, ta rufe su, sai su kira Allah, sunā tsarkakēwar addini a gare Shi. To, a lōkacin da Ya tsīrar da su zuwa ga tudu, sai daga cikinsu akwai mai taķaitāwa, kuma bābu mai musun āyōyinMu fāce dukan mayaudari mai yawan kāfirci.

33. Ya ku mutāne! Ku bauta wa Ubangijinku da taķawa, kuma ku ji tsōron wani yini, (rānar) da wani mahaifī bā ya sāka wa abin haifuwarsa da kōme kuma wani abin haifuwa bā ya sāka wa mahaifinsa da kōme. Lalle wa'adin Allah gaskiya ne. Sabōda haka, kada wata rāyuwa ta kusa ta rūde ku, kuma

مَا خَلَقْتُكُمْ وَلَا يَعْشُكُمْ إِلَّا كَنَفِيسَ وَجَهَةٌ
إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٦﴾

الْمُرْتَأَنَ اللَّهُ يُولَجُ أَيْلَى فِي الْنَّهَارِ وَيُولَجُ
الْنَّهَارَ فِي أَيْلَى وَسَخَرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
يَجْرِي إِلَى أَجْلٍ مُسْمَى وَإِنَّ اللَّهَ بِمَا
تَعْمَلُونَ حَيْرٌ ﴿٧﴾

ذَلِكَ يَأْنَ اللَّهُ هُوَ الْحَقُّ وَإِنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ
دُونِهِ أَبْطَلٌ وَإِنَّ اللَّهَ هُوَ عَلَيْهِ الْكَبِيرُ ﴿٨﴾

الْمُرْتَأَنَ الْفَلَكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ يَنْعَصِتُ اللَّهُ
لِدُرِّكُمْ قَنْ عَائِتَتِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَا يَرَى
لِكُلِّ صَبَارٍ شَكُورٍ ﴿٩﴾

وَإِذَا عَشَيْهُمْ مَقْرُعٌ كَالظُّلَلِ دَعَوْهُ اللَّهَ
مُحْلِصِينَ لَهُ الَّذِينَ قَلَمَاتَ بَحْرَهُمْ إِلَى الْبَرِّ
فِيهِمْ مُقَاصِدٌ وَمَا يَتَجَهُدُ فِي أَيْنَاءِ إِلَّا
كُلُّ حَتَّارٍ كَفُورٌ ﴿١٠﴾

يَأْتِيهَا النَّاسُ أَتَقْوَاهُمْ وَأَخْشَوْهُمْ مَا لَا
يَجْرِي وَالدُّعْنَ وَلَدِهِ وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَازِعٌ
وَاللَّهُ شَيْئًا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا
تَغَرِّبُكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا
يُغَرِّبُكُمْ بِاللَّهِ الْغَرُورُ ﴿١١﴾

kada marūdfin⁽¹⁾ nan ya rūde ku game da Allah.

34. Lalle, Allah a wurinSa kawai sanin Sa'a yake, kuma Yanā saukar da girqije, kuma Yanā sanin abin da yake a cikin mahaiffannai, kuma wani rai bai san abin da yake aikatāwa a gobe ba, kuma wani rai bai san a wace kasā yake mutuwa ba. Lalle Allah Masani ne, Mai kidid-didigēwa.

إِنَّ اللَّهَ عِنْدُهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ
الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْضَ إِلَّا مَا تَدْرِي
نَفْسٌ مَاذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ
بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَسِيرٌ

SŪRATUS SAJDA

سُورَةُ السَّجْدَةِ

Tanā karantar da wa'azi da Alkur'āni gaskiya ne, mabiyinsa shī ne mai rība, wanda ya sābā masa, shī ne mai hasāra.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. A. L. M.

2. Saukar da Littafin, bābu shakka a gare shi, daga Ubangijin tālikai yake.

3. Kō sunā cēwa (Muhammadune) ya kirkira shi? Ā'a, shī ne gaskiya daga Ubangijinka, dōmin ka yi gargadī ga mutāne wadanda wani mai gargadī bai je musu ba a gabāninka, fātan zā su shiryu.

١. تَنِزِيلُ الْكِتَابِ لِرَبِّهِ مِنْ رَبِّ
الْعَالَمِينَ

٢. أَمْ يَقُولُونَ أَفَرَنَاهُ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ
لِئَذِيرَهُمَا مَا أَتَاهُمْ مِنْ تَنِيزِرِي قَبْلَكَ
لَعَلَّهُمْ يَهَتَّدُونَ

(1) Shaidan.

4. Allah ne Wanda Ya halitta sammai da kasa da abin da yake a tsakāninsu a cikin kwānuka shida, sa'an nan Ya daidaita a kan Al'arshi. Bā ku da, baicin Shi, wani majibinci, kuma babu wani maceci. Shin, bā zā ku yi tunāni ba?

5. Yanā shirya al'amari daga sama zuwa ga kasā, sa'an nan ya tāka zuwa gare Shi a cikin yini, wanda gwargwadonsa shēkaru dubu ne ga abin da kuke lissafāwa.

6. Wannan Shī ne Masanin fake da bayyane, Mabuwāyi, Mai jin kai.

7. Wanda Ya kyautata kōme, wanda Ya halitta shi. Kuma Ya fāra halittar mutum daga lāka.

8. Sa'an nan Ya sanya diyansa daga wani asali na wani ruwa wulākantacce.

9. Sa'an nan Ya daidaita shi, kuma Ya hūra a cikinsa, daga ruhinSa, kuma Ya sanya muku ji, da ganunuwa da zukāta. Gōdiyarku kadsan ce kwārai.

10. Kuma suka ce, “Shin, idan mun bace a cikin kasā, shin, lalle mu, tabbas ne, munā zama a cikin wata halitta sābuwa?” Ā'a, su game da gamuwa da Ubangijinsu kāfirai ne.

11. Ka ce, “Malā'ikin mutuwa wanda aka wakkala a gare ku, shī ne ke karbar rāyukanku.⁽¹⁾ Sa'an nan zuwa ga Ubangjinku ake mayar da ku.”

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا
بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ أَسْتَوَى عَلَى
الْعَرْشِ مَا لَكُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا شَفِيعٍ
أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٦﴾

يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مِنْ السَّمَاوَاتِ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ يَعْرِجُ
إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مَقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مَمَّا
تَعْدُونَ ﴿٧﴾

ذَلِكَ عَلِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَدَةُ الْعَرِيزُ الْحَمِيمُ ﴿٨﴾

الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ وَبَدَأَ خَلْقَ
الْإِنْسَنِ مِنْ طِينٍ ﴿٩﴾

ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ مَاءٍ مَهِينٍ ﴿١٠﴾

ثُرَسَوْهُ وَفَنَّحَ فِيهِ مِنْ رُوحِهِ وَجَعَلَ لَكُمْ
الْسَّمَعَ وَالْأَبْصَرَ وَالْأَفْعَادَةَ قَلِيلًا مَا
تَشْكُرُونَ ﴿١١﴾

وَقَالُوا إِنَّا دَاضَلْنَا فِي الْأَرْضِ إِنَّا لَنَحْنُ خَلْقٌ
جَدِيدٌ بَلْ هُمْ يَلْقَاءُ رَبِّهِمْ كَفُورُونَ ﴿١٢﴾

* قُلْ يَوْمَئِذٍ مَلَكُ الْمُوتَ الَّذِي وُكِلَ
بِكُلِّئِمٍ إِلَى رَبِّكُمْ شَجَعُونَ ﴿١٣﴾

(1) Watau bā ku ke mutuwa da kanku ba, sai an matar da ku, sabōda haka tāyarwar ma bā kū zā ku yi ta da kanku ba, balle ku yi musu.

12. Kuma da kā gani a lōkacin da māsu laifi suke māsu sunkuyar da kawunansu a wurin Ubangijinsu, “Ya Ubangijinmu! Mun gani, kuma mun ji, to, Ka mayar da mu, mu aikata aiki na kwarai. Lalle mū māsu yakīni ne.”

13. Kuma dā Mun so dā Mun bai wa kōwane rai shiriyarsa, to, amma magana ta tabbata daga gare Ni! Lalle ne Inā cika Jahannama daga aljannu da mutāne gabā daya.

14. To, ku dandana, sabōda abin da kuka manta na haduwa da ranarku wannan. Lalle Mū mā Mun manta da ku, kuma ku dandani azābar dawwama sabōda abin da kuka kasance kunā aikatāwa.

15. Wadanda ke īmāni da āyōyinMu kawai, sū ne wadanda idan aka karanta musu āyōyinMu, sai su fādī sunā māsu sujada, kuma su yi tasbīhi game da göde wa Ubangijinsu, alhāli kuwa su bā su yin girman kai.

16. Sāsanninsu nā nīsanta daga wurāren kwanciya, sunā kirān Ubangijinsu bisa ga tsōro da dāmmāni, kuma sunā ciyarwa daga abin da Muka arzūta su.

17. Sabōda haka wani rai bai san abin da aka bōye musu ba, na sanyin idānu, dōmin sakamako ga abin da suka kasance sunā aikatāwa.

18. Shin, wanda ya zama mūmīni yanā kamar wanda ya zama fāsi-kī? Bā zā su yi daidai ba.

وَلَوْتَرَى إِذَا لَمْ جِمِّوْنَ تَاكِسُوْ
وُسِيْهَمْ عَنْدَ رَبِّهِمْ رَبَّنَا أَبْصَرَنَا وَسَمِعَنَا
فَأَرْجِعَنَا نَعْمَلْ صَلِيلًا حَانَ مُؤْقُونُ^{١٥}

وَلَوْ شِنْتَنَا لَأَتَيْنَا كُلَّ نَقِيسْ هُدَنَهَا
وَلَكِنْ حَقَّ الْقُولُ مِنْ لَامَلَانَ جَهَمَّمَ
مِنْ لَجْنَةَ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ^{١٦}

فَذُو قُرْأَى بِمَا نَسِيْتُمْ لِقَاءَ وَمَكْهُهَدَّا إِنَّا
نَسِيْتَكُمْ وَذُو قُرْأَدَابَ أَخْلَدَ بِمَا
كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ^{١٧}

إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِعَائِدَتِنَا الَّذِينَ إِذَا دُكَّرُوا بِهَا
حَرُو سُجَّدَ وَسَبَحُوا حَمْدَ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا
يَسْتَكْبِرُونَ^{١٨}

تَتَجَافَ جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ
رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعاً وَمَمَارِزَ قَلْمَهُمْ يُنْفِقُونَ^{١٩}

فَلَا تَعْلَمُنَّ نَفْسًا مَا أَخْفَى لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنِ
جَزَاءَ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ^{٢٠}

أَفَنْ كَانَ مُؤْمِنًا كَمَنْ كَانَ فَإِسْقَالَأَسْتَوْنَ^{٢١}

19. Amma wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwai, to, sunā da gidäjen Aljannar makōma, a kan liyāfa sabōda abin da suka kasance sunā aikatāwa.

20. Kuma wadanda suka yi fāsi-fanci, to, makōmarsu ita ce wuta, kō da yaushe suka yi nufin su fita daga gare ta, sai a mayar da su a cikinta, kuma a ce musu, “Ku dandana azābar wutā, wadda kuka ka-sance kunā karyatāwa game da ita.”

21. Kuma lalle Munā dandana musu daga azāba, mafī kaskanci, kāfin a kai ga azāba mafī girma, dōmin fātan za su kōmo.

22. Kuma wāne ne ya fi zālunci bisa ga wanda aka tunātar da āyoyin Ubangijinsa, sa'an na ya bijire daga barinsu? Lalle Mū, Māsu yin azābar rāmuwa ne ga māsu laifi.

23. Kuma lalle haķīka, Mun bai wa Mūsā Littāfi,⁽¹⁾ sabōda haka kada ka kasance a cikin shakka daga haduwa da shi. Kuma Mun sanya shi ya zama shiriya ga Banī Isrā'ilā.

24. Kuma Mun sanya shugabanni daga cikinsu, sunā shiryarwa da umurnin Mu, a lōkacin da suka yi haķuri, kuma sun kasance sunā yin yaķīni da āyoyin Mu.

أَمَّا الَّذِينَ ظَاهَرُوا مِنْ أَهْلِ الْأَصْنَافِ فَلَهُمْ
جَنَاحُ الْمَأْوَىٰ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

وَلَمَّا الَّذِينَ قَسَّمُوا فِيمَا دَرَأُوهُمُ الْنَّارَ كُلَّمَا
أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا أَعْدَدُوا فِيهَا وَقِيلَ لَهُمْ
دُوْفُرًا عَذَابَ النَّارِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ

وَلَنْذِيقَتْهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الْأَذَقَى دُونَ
الْعَذَابِ الْأَكْثَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٧﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذَكَرَ بِعَيْنَيْكَ رَبِيعَهُ ثُمَّ
أَغْرَضَ عَنْهَا إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنْتَقِمُونَ ﴿١٨﴾

وَلَقَدْ أَتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَلَمَّا تَكَنُ فِي
مَرِيَّةِهِ مِنْ لَقَاءِهِ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِبَنِي
إِسْرَائِيلَ ﴿١٩﴾

وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أُئِمَّةً يَهَدُونَ بِآمِرِنَا لَنَا
صَرِيفًا وَكَانُوا بِأَيْمَانِنَا يُوقَنُونَ ﴿٢٠﴾

(1) Ba Alkur'āni ne farkon Littāfin sama ba, kuma bā Muhammadu ne farkon Manzannin Allah ba, Mun bai wa Mūsā Attaura, mutānensa sun yi aiki da ita, sun dāukaka kamar yadda ake nēman Musulmi su yi aiki da Alkur'āni su dāukaka.

25. Lalle Ubangijinka Shî ne zai rarrabe a tsakâninsu, a Rânar Ki'yâma a cikin abin da suka kasance sunâ sâba wa jûna a cikinsa.

26. Shin, ba ya shiryar da su cêwa da yawa Muka halakar, a gabâninsu, daga al'ummômi, sunâ tafiya a cikin masaukansu?⁽¹⁾ Lalle a cikin wuncan akwai âyôyi. Shin, ba su jî ne?

27. Shin, kuma ba su gani ba cêwa lalle Mû, Munâ kôra ruwa zuwa ga kasâ kekasasshiya, sa'an nan Mu fitar, game da shi, wata shûka wadda dabbôbinsu da su kansu ke ci daga gare ta? Ashe fa, ba su gani ba?

28. Kuma sunâ cêwa, "Yaushe wannan hukunci yake aukuwa, idan kun kasance mâsu gaskiya?"

29. Ka ce, "Ranar hukuncin nan, îmânin wadanda suka kâfîrta bâ zai amfâne su ba (a cikinta), kuma bâ zâ a yi musu jinkiri ba."

30. Sabôda haka, ka kau da kai daga barinsu, kuma ka yi jira lalle, sû ma mâsu jira ne.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَعْصِي بَنِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٦٥﴾

أَوْلَئِكَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ
مِنْ أَقْرَبِهِمْ يَمْشُونَ فِي مَسَكِينَاتِ

فِي ذَلِكَ لَيَّاتٍ أَفَلَا يَسْمَعُونَ ﴿٦٦﴾

أَوْلَئِكَمْ أَنَا نَسُوقُ الْأَمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ
الْمُجْرِزَ فَتَحْرِجُ بِهِ زَرَعَاتَكُلِّ مِنْهُ
أَنْعَمْهُمْ وَأَنْفَسُهُمْ أَفَلَا يَبْصِرُونَ ﴿٦٧﴾

وَقُولُونَ مَعِيَ هَذَا الْفَتْحُ إِنْ كَيْفَيْتُمْ

صَدِيقِنَ ﴿٦٨﴾

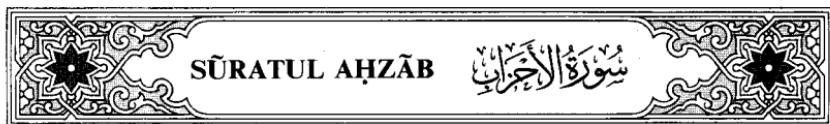
فَلَمَّا كَوَمَ الْفَتْحُ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا

لِمَنْ تَهْمُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٦٩﴾

فَأَغْرِضُ عَنْهُمْ وَأَنْتَظِرْ إِنْهُمْ

مُنْتَظِرُونَ ﴿٧٠﴾

(1) Kuraishâwa sunâ tafiya a cikin gidâjen al'ummômin da suka halaka, sunâ ganin abin da ya auku gare su.

Tanā karantar da yadda ake kashe miyāgun al-ādun Jāhiliyya da ba su dāce da Musulunci ba, da musanyar wadanda suka dāce da shari'a.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Yā kai Annabi! Ka bi Allah da taķawa, kuma kada ka yi dā'a ga kāfirai da munāfukai. Lalle, Allah Ya kasance Mai ilmi, Mai hikima.

2. Kuma ka bi abin da aka yi wahayi da shi zuwa gare ka daga Ubangijinka. Lalle, Allah Ya kasance Mai labartawa ga abin da kuke aikatāwa.

3. Ka dōgara ga Allah. Kuma Allah Ya isa Ya zama Wakīlī.

4. Allah bai sanya zūciya biyu ba ga wani namiji a cikinsa, kuma bai sanya mātanku wadanda kuke yin zihāri daga gare su, su zama uwāyenku ba, kuma bai sanya diyan hankākarku su zama diyanku ba. Wannan abu nāku, maganarku ce da bākunanku, alhāli kuwa Allah na fadar gaskiya, kuma Shī ne ke shiryarwa ga hanyar kwarai.

5. Ku kira su ga ubanninsu, shi ne mafī ādalci a wurin Allah. To, idan ba ku san ubanninsu ba, to, 'yan'uwanku ga addini da dīmajō-

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آتَيْنَاكُمْ الْأَنْوَارَ لَا تُلْقِيُوهُنَّا
وَالْمُنَافِقِينَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْهِ حَكِيمًا

وَأَتَتْكُمْ مَا يُحِيطُ بِإِيمَانِكُمْ إِنَّ اللَّهَ
كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ حَسِيرًا

وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكُفَّرْ بِاللَّهِ وَكَيْلًا

مَاجَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِّنْ قَبْلِنَا فِي جَهَنَّمَ
وَمَاجَعَلَ أَزْوَاجَهُ مِنْ أَنْجَحِي نُظُمَّرُونَ
مِنْهُنَّ أُمَّهَتُكُمْ وَمَاجَعَلَ أَذْعِيَاءَكُمْ
أَبْنَاءَكُمْ ذَلِكُمْ قَوْلُكُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ
يَقُولُ الْحَقُّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ

أَدْعُوهُمْ لِآبَائِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ فَإِنَّمَا
تَعْلَمُوا إِبَاءَهُمْ فَإِنْحَوْكُمْ فِي الْأَذِيْنِ

jinku. Kuma bābu laifi a gare ku ga abin da kuka yi kuskure da shi, kuma amma (akwai laifi) ga abin da zukātanku suka ganganta, kuma Allah Ya kasance Mai gāfara, Mai jin kai.

6. Annabi ne mafi cancanta⁽¹⁾ ga mūminai bisa ga su kansu, kuma mātansa uwāyensu ne. Kuma ma'abūta zumunta wadansunsu sun fi wadansu a cikin Littāfin Allah bisa ga mūminai da Muḥājirai, fāce fa idan kun aikata wani alhēri zuwa ga majibintanku. Wancan yā kasance a cikin Littāfi, rubūtacce.

7. Kuma a lōkacin da Muka riķi alkawarin Annabawa daga gare su, kuma daga gare ka, kuma daga Nūhu da Ibrāhīm, da Mūsā, da kuma Īsā dan Maryama, kuma Muka riķi wani alkawari mai kauri daga gare su.

8. Dōmin Ya tambayi māsu gaskiya a kan gaskiyarsu, kuma Yā yi tattalin wata azāba mai radadi ga kāfirai.

9. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Ku tuna ni'imar Allah a kanku a lōkacin da wadansu rundunōni suka zo muku, sai Muka aika wata iskā a kansu da wadansu rundunōni wadanda ba ku gani ba. Kuma Allah Yā kasance Mai gani ga abin da kuke aikatāwa.

10. A lōkacin da suka zo muku daga samanku da kuma ƙasa daga

وَمَوَلِيْكُمْ وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا
أَخْطَلْتُمُ بِهِ وَلَكِنَّ مَا عَمَدَتْ
قُلُوبُكُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا حِيمًا ﴿٦﴾

الَّتِي أَوَى إِلَيْهِ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِنَّ وَأَرْوَاحُهُمْ وَ
أَمْهَاتُهُمْ هُنَّ أُولُو الْأَرْحَامِ يَعْصِمُهُمْ أَوَى يَعْصِمُ
فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ إِلَّا
أَنْ تَقْعُدُوا إِلَيْهِ أَوْ لِيَأْكُمْ مَعْرُوفًا كَانَ
ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ﴿٧﴾

وَإِذْ أَخْذَنَا مِنَ النَّبِيِّنَ مِثْقَالَهُ وَمِنَ
وَمِنْ نُوْجَ وَإِرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى ابْنَ مَرِيَمَ
وَأَخْذَنَا مِنْهُمْ مِثْقَالًا عَلَيْهَا ﴿٨﴾

لَيَسْعَلَ الصَّدِيقَيْنَ عَنْ صَدْقَهُمْ وَأَعْدَدَ
لِلْكُفَّارِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
إِذْ جَاءَكُمْ بِهِمْ جُوْدٌ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا
وَجَنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا وَكَانَ اللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿١٠﴾

إِذْ جَاءَهُمْ وَكُمْ مَنْ فَوْقُكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ

(1) Idan son mūmini ya sābā wa fadar Annabi, sai ya bar son ransa ya kōma wa fadar Annabi.

gare ku, kuma a lōkacin da gannai suka karkata, kuma zukāta suka kai ga makōsai, kuma kuka yi zaton zace-zace, game da Allah.

11. A can aka jarrabi mūminai, kuma aka yi ḡirgiza da su, ḡirgiza mai tsanani.

12. Kuma a lōkacin da munāfukai da wadanda akwai cūta a cikin zukātansu ke cēwa, “Allah da ManzonSa, ba su yi mana wa'adin kōme ba, fâce rūdfi.”

13. Kuma a lōkacin da wata kungiya daga gare su, ta ce, “Yā mutānen Yasriba!⁽¹⁾ Bā ku da wani matsayi, sabōda haka ku kōma.” Kuma wata kungiya daga gare su na nēman izni ga Annabi sunā cēwa, “Lalle gidājenmu kuranye suke,” alhāli kuwa bā kuranye suke ba, bā su da nufin kome fâce gudu.

14. Kuma dā an shige ta (Madīna) a kansu, daga sasanninta, sa'an nan aka tambaye su fitina (kāfirci), lalle, dā sun jē mata, kuma dā ba su zauna a cikinta (Madīna) ba fâce kadfan.

15. Kuma lalle, haķīķa, sun kasance sunā yi wa Allah alkawari, a gabānin wannan: bā zā su jūya dōmin gudu ba, kuma alkawarin Allah ya kasance abin tambaya.

16. Ka ce, “Gudun nan, bā zai amfāne ku ba daga mutuwa ko kisa. Kuma har in kun gudu, bā zā a jishe ku dādī ba fâce kadfan.”

مِنْكُمْ وَإِذْ رَأَيْتَ الْأَبْصَرَ وَيَلْعَبُ
الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَتَطْنُونُ بِاللَّهِ الظَّنُونَا ﴿١٦﴾

هُنَّا لَكَ أَبْشِرُ الْمُؤْمِنُونَ وَزُلْزَلُوا زِلْزَلًا سَدِيدًا ﴿١٧﴾

وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَاهِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ
مَرْضٌ مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا أَغْرِيَنَا ﴿١٨﴾

وَإِذْ قَاتَلَ طَالِيفَةً مِنْهُمْ يَأْهَلَ بَثْرَ لَامْقَامَ
لَكُنْهُ فَأَرْجِعُوهُ وَسَتَذَلِّلُ فِي قِبَلِ مِنْهُمْ الَّتِي
يَقُولُونَ إِنَّ يَوْمَ تَأْعُورَهُ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ إِنَّ
يُرِيدُونَ إِلَّا فِرَارًا ﴿١٩﴾

وَلَوْ دُخِلَتْ عَلَيْهِمْ مِنْ أَقْطَارِهَا شُرُسٌ لَوْ
الْفِتْنَةُ لَا تَوَهَا وَمَا تَلَكُو أَهْمَانِهَا إِلَّا سِرَّا ﴿٢٠﴾

وَلَقَدْ كَانُوا عَنْهُدُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ لَا يُؤْلُونَ
الْأَدْبَرَ وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْتَوْلًا ﴿٢١﴾

فُلَّا يَفْعَكُمُ الْفِرَارُ إِنْ فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ
أَوِ الْقَتْلِ وَلَذَا لَا تَمْتَعُونَ إِلَّا قَبِيلًا ﴿٢٢﴾

(1) Sun kōma ga sūnan Madīna na zāmanin Jāhiliyya sunā izgili da cēwa ba su yarda da sābon sūnan ba na Madīna, fâce Yasriba, sūnanta da suka sani na asali.

17. Ka ce, "Wāne ne wanda yake tsare ku daga Allah, idan Yā yi nufin wata cūta game da ku ko Yā yi nufin wata rahama?" Kuma bā zā su sāmar wa kansu wani majibinci ba, banda Allah, kuma bā zā sāmar wa kansu wani mataimaki ba.

18. Lalle, Allah Ya san māsu hana mutāne fita daga cikinku, da māsu cēwa ga 'yan'uwansu, "Ku zo nan a wurinmu." Kuma bā zā su shiga yāki ba fāce kadān.

19. Suna māsu rōwa gare ku, sa'an nan idan tsōro ya zo, sai ka gan su sunā kallo zuwa gare ka, idānunsu sunā kēwaya, kamar wanda ake rufe hankalinsa sabōda mutuwa. Sa'an nan idan tsōron ya tafi, sai su yi muku miyāgun maganganu da harussa māsu kaifi, sunā māsu rōwa a kan dūkiya. Wadannan, ba su yi īmāni ba, sabōda haka Allah Ya bāta ayyukansu. Kuma wannan ya kasance mai sauki ga Allah.

20. Sunā zaton fungiyōyin kāfirai ba su tafi ba. Kuma idan fungiyōyin kāfirai sun zo, sunā gūrin dā dai sun zama a karkara a cikin kauyāwa, sunā tambayar lābāranku. Kuma kō dā sun kasance a cikinku, bā zā su yi yāki ba, fāce kadān.

21. Lalle, abin kōyi mai kyau ya kasance gare ku daga Manzon Allah, ga wanda ya kasance yanā fātan rahamar Allah da Rānar Lāhirah, kuma ya ambaci Allah da yawa.

22. Kuma a lōkacin da mūminai suka ga fungiyōyin kāfirai, sai suka

فُلَّمَنْ ذَالَّذِي يَعْصِمُكُمْ مِنَ اللَّهِ إِنْ أَرَادَ
بِكُمْ سُوءًا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ حَمَّةً وَلَا يَحِدُونَ لَهُمْ
مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَيَكُنْ لَأَنْصِبَرًا ﴿٦﴾

* قَدْ يَعْلَمَ اللَّهُ الْمَعْرُوقَيْنَ مِنْكُمْ وَالْقَابِلَيْنَ لِإِخْرَاجِهِمْ
هَلْمُ إِلَيْنَا وَلَا يَأْتُونَ أَبَاسًا إِلَّا قَبِيلًا ﴿٧﴾

أَشَحَّةً عَلَيْكُمْ فَإِذَا جَاءَ الْحَوْفُ رَأَيْتُمْهُمْ
يَنْظَرُونَ إِلَيْنَا تَدْرُرُ أَعْيُنُهُمْ كَأَلَى يَعْشَى
عَلَيْهِمْ مِنَ الْمَوْتِ فَإِذَا دَهَبَ الْمَنْوِفُ سَلَقُوكُمْ
بِالسِّنَةِ حِدَادًا شَحَّةً عَلَى الْخَيْرِ أُولَئِكَ لَمْ
يُؤْمِنُوا قَاحِبَطَ اللَّهُ أَعْمَلَهُمْ وَكَانَ ذَلِكَ
عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٨﴾

يَحْسِبُونَ الْأَحَزَابَ لَمْ يَرِدْهُبُوا وَلَا يَأْتُ
الْأَحَزَابَ يُؤْدِلُوا لَوْ أَنَّهُمْ بَادُونَ فَ
الْأَغْرِيَابَ يَسْأَلُونَ عَنْ أَبَاهِكُمْ وَلَوْ كَانُوا
فِي كُمْ مَا قَاتَلُوا إِلَّا قَبِيلًا ﴿٩﴾

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أَسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ
كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ
كَثِيرًا ﴿١٠﴾

وَلَمَّا رَأَ الْمُؤْمِنُونَ الْأَحَزَابَ قَالُوا هَذَا مَا

ce, "Wannan ne abin da Allah da ManzonSa suka yi mana wa'adi, Allah da ManzonSa sun yi gaskiya." Kuma wannan bai kāra musu kōme ba fâce īmāni da sallamāwa.

23. Daga mūminai akwai wadansu mazāje da suka gaskata abin da suka yi wa Allah alkvari a kansa, sa'an nan a cikinsu, akwai wanda ya biya bukātarsa,⁽¹⁾ kuma daga cikinsu akwai wanda ke jira. Kuma ba su musanya ba, musanyawa.

24. Dōmin Allah Ya sāka wa masu gaskiya da gaskiyarsu, kuma Ya azabtar da munafukai idan Ya so, ko Ya karbi tūba a kansu. Lalle, Allah Yā kasance Mai gāfara, Mai jin kai.

25. Kuma Allah Yā mayar⁽²⁾ da wadanda suka kāfirta da fushinsu, ba su sāmi wani alhēri ba. Allah Ya isar wa mūminai daga barin yāki. Kuma Allah Ya kasance Mai karfi, Mabuwāyi.

26. Kuma Ya saukar⁽³⁾ da wadannan da suka taimake su daga mazōwa Littāfi, daga birānensu, kuma Ya jēfa tsōro a cikin zukatansu: wata fungiya kunā kashēwa, kuma kunā kāma wata fungiyar.

27. Kuma Ya gādar da ku gōnkinsu da gidājensu da dūkiyoyinsu,

وَعَدْنَا اللَّهُ وَرَسُولَهُ، وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ،

وَمَا زَادُهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيْمًا ﴿٦﴾

فَنَّ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا لِلَّهَ
عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَى نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ
يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَأَ لَوْ أَبْتَدِيلًا ﴿٧﴾

لِيَجْزِيَ اللَّهُ الصَّدِيقِينَ بِصَدَقَتِهِمْ
وَيَعْدِدُ الْمُنَافِقِينَ إِنْ شَاءَ أَوْ تَبُوَّبَ
عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٨﴾

وَرَدَ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْرِ طَهْرٍ لَمْ يَنْتَلِوْا
خَيْرًا وَكَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْفَتَالَ
وَكَانَ اللَّهُ فَوْيَاتِ عَزِيزًا ﴿٩﴾

وَأَنْزَلَ اللَّهُ الَّذِينَ ظَاهَرُوْهُمْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ
مِنْ صَيَاصِيهِمْ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ
فَرِيقًا قَاتَلُونَ وَرِيقًا سُرُوتَ فِيْقًا ﴿١٠﴾

وَأَوْرَثَ كُلَّ أَصَهَّمْ وَدَيْرَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَرْضَهُمْ

(1) Biyan bukātarsa wātau ya mutu, cikinsu akwai wanda yake jirar mutuwa.

(2) Allah Yā kōre fungiyoyin kāfirai da iskarSa mai tsananin sanyi, watau iskar Saba.

(3) Sa'an nan kuma Musulmi suka tsare Yahūdu, Bani Kuraiza, a cikin birninsu, har suka sallama kansu ga hukuncin Sa'ad bn Mu'azu wanda ya hukunta a kashe wanda ya balaga daga cikinsu, kuma a bautar da mātā da yāra. Aka yi musu hakanan, aka zartar da hukuncinsa a kansu.

da wata kasa wadda ba ku taba tākarta ba. Kuma Allah ya kasance Mai ikon yi ne a kan kōme.

28. Yā kai Annabi! Ka ce wa mātanka, "Idan kun kasance kunā nufin rāyuwar dūniya da kawarta, to, ku zo in yi muku kyautar ban kwāna, kuma in sake ku, saki mai kyau.

29. "Kuma idan kun kasance kunā nufin Allah da ManzonSa da gidan Lāhira, to, lalle, Allah Yā yi tattalin wani sakamako mai girma ga māsu kyautatāwa daga gare ku."

30. Yā mātan Annabi! Wadda ta zo da alfāsha bayyananna daga cikinku, zā a ninka mata azāba ninki biyu. Kuma wancan yā ka-sance mai sauķi ga Allah.

31. Kuma wadda ta yi tawāli'u daga cikinku ga Allah da ManzonSa, kuma ta aikata aiki na kwarai, zā Mu bā ta sakamakonta ninki biyu, kuma Mun yi mata tattalin arziki na karimci.

32. Yā mātan Annabi! Ba ku zama kamar kōwa ba daga mātā, idan kun yi takawa, sabōda haka, kada ku sassautar da magana, har wanda ke da cūta a cikin zuciyarsa ya yi dammani, kuma ku fadi magana ta alhēri.

33. Kuma ku tabbata a cikin gidājenku⁽¹⁾, kuma kada ku yi fitar gāye-gāye irin fitar gāye-gāye ta jāhiliyyar farko. Kuma ku tsai da salla, kuma ku bāyar da zakka,

لَمْ تَطُوْهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٦٧﴾

يَأَيُّهَا الَّتِي قُلْ لِآرْوَاحِكَ إِنْ كُنْتَ تُرِدُّنَ
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِيَّنَهَا فَعَالَيْتَ
أُمَّيَّعَكَ وَأَسْرِحَكَ سَرَاحًا حَيْلًا ﴿٦٨﴾

وَإِنْ كُنْتَ تُرِدُّنَ اللَّهُ وَرَسُولَهُ وَاللَّارَ
الْآخِرَةَ فَإِنَّ اللَّهَ أَعْدَّ لِلْمُحْسِنِينَ مِنْكُنْ
أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٦٩﴾

يَسِّئَةَ النَّبِيِّ مِنْ يَأْتِي مِنْكُنْ يُفَلِّحَشَةَ
مُبَيِّنَةً يُضَعِّفَ لَهَا الْعَذَابُ صَعْنَيْنَ
وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٧٠﴾

* وَمَنْ يَقْنَتْ مِنْكُنْ لَهُ وَرَسُولُهُ وَعَمَلَ
صَلَلَ حَلْقَوْهَا أَجْرَهَا مَرْتَبَتِينَ وَأَعْتَدَنَا لَهَا
رِزْقًا كَيْمَا ﴿٧١﴾

يَسِّئَةَ النَّبِيِّ لَسْنُكَ حَادِرٌ مِنَ النَّسَاءِ
إِنْ أَتَقْيَنْ فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْعَمَ الْذَّي
فِي قَلْبِهِ مَرْضٌ وَفَلَنْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ﴿٧٢﴾

وَقَرَنَ فِي بُيُوتِكُنْ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَدْرُجْ
الْجَاهِلِيَّةَ الْأُولَى وَأَقْمَنَ الْصَّلَاةَ
وَأَتَيْتَ الْرَّكْوَةَ وَأَطْعَنَ اللَّهَ

(1) Umurni ga mātan Annabi umurni ne ga mātan sauran Musulmi. Sabōda haka bā ya halatta mace ta fita daga gidanta fāce da lalūra.

ku yi dā'ā ga Allah da ManzonSa. Allah na nufin Ya tafiyar da kazamta kawai daga gare ku, yā mutānen Babban Gida! Kuma Ya tsarkake ku, tsarkakēwa.

34. Kuma ku tuna abin da ake karantawa a cikin dākunanku daga āyōyin Allah da hukunci. Lalle Allah Yā kasance Mai tausasāwa, Mai labartawa.

35. Lalle, Musulmi maza da Musulmi mātā da mūminai maza da muminai mātā, da māsu tawālī'u maza da māsu tawālī'u mātā, da māsu gaskiya maza da māsu gaskiya mātā, da māsu hakuri maza da māsu hakuri mātā, da māsu tsōron Allah maza da māsu tsōron Allah mātā, da māsu sadaka maza da māsu sadaka mātā, da māsu azumi maza da māsu azumi mātā, da māsu tsare farjōjinsu maza da māsu tsare farjōjinsu mātā, da māsu ambaton Allah da yawa maza da māsu ambatonSa mātā, Allah Ya yi musu tatatalin wata gāfara da wani sakamako mai girma.

36. Kuma ba ya halatta ga mūmini kuma haka ga mūmina, a lōkacin da Allah da ManzonSa Ya hukunta wani umurni, wani zābi daga al'amarinsu ya kasance a gare su. Kuma wanda ya sābā wa Allah da ManzonSa, to, yā bace, bacēwa bayyananna.⁽¹⁾

(1) Wannan āyā hani ne ga kōwane Musulmi kō Musulma ga sābā wa umurnin Allah da ManzonSa, su bi son rāyukansu ga kōme. Kuma ba a lōkacin auren Zainab da Zaidu ne dai ta sauva ba kamar yadda wadansu māsu tafsīri ke rubūtāwa dōmin an yi wannan aure a gabānin hijira da nīsa, ita āyar kuwa tā sauva a Madīna ne a bāyan yākin Ahzab, kamar yadda tsarin maganarta ya nūna.

وَرَسُولُهُ أَنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ إِذْ هَبَ عَنْكُمْ
الْرِّجُسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطْهِرُكُمْ تَطْهِيرًا ﴿٢٧﴾

وَأَذْكُرْنَا مَا يُشَاهِدُ فِي بُيُوتِكُمْ
مِّنْ آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةَ إِنَّ اللَّهَ
كَانَ لَطِيفًا خَيْرًا ﴿٢٨﴾

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ
وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ
وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ
وَالْخَشِعِينَ وَالْخَشِعَاتِ وَالْمُنَاصِدِينَ
وَالْمُنَاصِدَاتِ وَالصَّتَّابِينَ وَالصَّتَّابَاتِ
وَالْحَافِظِينَ فِي رُجُومِهِمْ وَالْحَافِظَاتِ
وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا
وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً
وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٩﴾

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ
وَرَسُولُهُ رَأْمًا أَنْ يَكُونُ أَهْمُمُ الْحَيَاةِ مِنْ أَمْرِهِ
وَمَنْ يَعْصِي اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَفَدَضَلَ ضَلَالًا
مُّبِينًا ﴿٣٠﴾

37. Kuma a lōkacin⁽¹⁾ da kake cēwa ga wanda Allah Ya yi ni'ima a gare shi kai kuma ka yi ni'ima a gare shi, "Ka rike mātarka, kuma ka bi Allah da taķawa." Kuma kana bōyēwa a cikin ranka abin da Allah zai bayyana⁽²⁾ shi, kanā tsōron mutāne, alħali kuwa Allah ne Mafi cancantar ka ji tsōronSa. To, a lōkacin da Zaidu ya kāre bukātarsa daga gare ta, Mun aurar da kai ita, dōmin kada wani kunci ya kasance a kan mūminai a cikin (auren mātan) diyan hankākarsu, idan sun kāre bukāta daga gare su. Kuma umurnin Allah yā kasance abin aikatāwa.

38. Wani kunci bai kasance a kan Annabi ba ga abin da Allah Ya faralta a kansa, a kan kā'idar Allah a cikin (Annabāwa) wadanda suka shige daga gabāninsa. Kuma umurnin Allah yā kasance abin kādarāwa tabbatacce.

39. Wadanda ke iyar da Manzancin Allah, kuma sunā tsōron Sa, kuma bā su tsōron kōwa fāce Allah. Kuma Allah Ya isa Ya zama Mai hisābi.

وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْصَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمَتْ عَلَيْهِ أَمْسَاكَ عَلَيْكَ رَوْجَافَ وَأَنَّ اللَّهَ وَخُنْفِي فِي نَفْسِكَ مَا أَنَّ اللَّهَ مُبْدِيهِ وَتَحْشِي النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَحْشِيَهُ فَلَمَّا قَضَى رَبِّهِ مِنْهَا وَطَرَأَ رَوْجَافٌ كَمَا لَمْ يَكُنْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَرْوَاحِهِمْ لَا فَضَّلُوا مِنْهُنَّ وَطَرَأَ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولاً

مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فِيمَا فَرَضَ اللَّهُ وَسُنْنَةُ اللَّهِ فِي الَّذِينَ حَنَّوْا مِنْ قَبْلٍ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَقْدُورًا

الَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالَتِ اللَّهِ وَيَخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يَكُنْ بِاللَّهِ حَسِيبًا

(1) Idan Allah ya umurci mutāne da yin wani abu kō da barinsa, to, Annabi shī ne mai fāra bin umurnin kō kange kansa daga abin da aka hana. Wannan kissa misāli ce ga āyar da ke a gaba da ita, yadda Annabi ya bi umurni wajen auren mātar Zaidu bn Hārisa wanda Annabi ya yi tabanninsa a gabānin a hana aiwatar da tabanni. Auren yā auku Annabi na da shekara 58 ita kuwa da shekara 43. Sūnanta Zainab binta Jahash cīyar goggon Annabi. Allah Yā nūna cewa dai tabanni yā mutu sōsai.

(2) Abin da Annabi ke bōyēwa shī ne umurnin Allah da Ya gaya masa cēwa, zai auri Zainab mātar Zaidu a bāyan Zaidun ya sake ta. Sabōda haka Annabi ke lallāshin Zaidu dōmin kada sakın ya auku har aurenta ya zama wājibī a kansa, a bāyan abin da aka sani na cēwa, Zaidu yā zama dānsa da tabanni a gabānin haka.

40. Muhammadu bai kasance uban kōwa ba daga mazanku, kuma amma shī yā kasance Manzon Allah kuma cikon Annabāwā. Kuma Allah Ya kasance Masani ga kōme.

41. Ya ku wadanda suka yi īmāni! Ku ambaci Allah, ambata mai yawa.

42. Kuma ku tsarkake shi, a sāfiya da maraice.

43. (Allah) Shī ne Wanda ke tsarkake ku, da mala'ikunSa (sunā yi muku addu'a), dōmin Ya fitar da ku daga duffai zuwa ga haske. Kuma (Allah) Yā kasance Mai jin kai ga mūminai.

44. Gaisuwarsu a rānar da suke haduwa da Shi "Salām", kuma Yā yi musu tattalin wani sakamako na karimci.

45. Yā kai Annabi! Lalle Mū, Mun aike ka kanā mai shaida, kuma mai bāyar da bushāra kuma mai gargađi.

46. Kuma mai kira zuwa ga Allah da izninSa, kuma fitila mai haskakāwa.

47. Kuma ka yi bushāra ga mūminai cēwa, sūnā da falala mai girma daga Allah.

48. Kuma kada ka yi dā'a ga kāfirai da munāfukai, kuma ka kyāle cūtersu (gare ka), kuma ka dōgra ga Allah. Allah Yā isa zama Wakīlī.

49. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Idan kun auri mūminai mātā,

مَا كَانَ مُحَمَّدًا أَبَا أَحَدٍ قَنْ رِجَالُكُو زَلَّكُون
رَسُولُ اللَّهِ وَخَاتَمُ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيهِما

يَأَيُّهَا الَّذِينَ إِمْنَوْا إِذْ كُرُوا اللَّهُ ذِكْرًا كَثِيرًا ﴿٤١﴾

وَسَيَّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٤٢﴾

هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلَئِكَتُهُ
لِئَلَّا حِجَّةً مِّنَ الظُّلُمُوتِ إِلَى الْتُّورِ وَكَانَ
بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ﴿٤٣﴾

يَعْلَمُهُمْ يَوْمَ يَقُولُونَهُ سَلَامٌ وَأَعْدَلُهُمْ أَجْرًا
كَيْفَ يَرَوْا

يَأَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا
وَنَذِيرًا ﴿٤٤﴾

وَدَاعِيًّا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَسَارِجًا مُنِيرًا ﴿٤٥﴾

وَشَيْرًا لِلْمُؤْمِنِينَ يَأْنَ لَهُمْ مِّنَ اللَّهِ فَضْلًا
كَثِيرًا ﴿٤٦﴾

وَلَا تُطِعُ الْكُفَّارِينَ وَالْمُنَافِقِينَ وَلَعَلَّ أَذْنَهُمْ
وَتَوَكَّلُ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٤٧﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ إِمْنَوْا إِذَا نَكْحُمُ الْمُؤْمِنَاتِ

sa'an nan kuka sake su a gabānin ku shāfe su, to, bā ku da wata idda da zā ku lissafa a kansu, kuma ku yi musu kyautar jin dādī,⁽¹⁾ kuma ku sake su saki mai kyau.

50. Yā kai Annabi! Lalle Mū, Mun halatta maka mātanka waddanda ka bai wa sadākōkinsu, da abin da hannun dāmanka ya mal-laka daga abin da Allah Ya bā ka na ganīma, da 'yā'yan baffanka, da 'yā'yan goggonninka da 'yā'yan kā-wunka da 'yā'yan innōninka, waddanda suka yi hijira tāre da kai, da wata mace mūmina idan ta bāyar da kanta ga Annabi, idan shi Annabi yanā nufin ya aure ta, (hālin wan-nan hukunci) kēbe yake gare ka, banda ga mūminai. Lalle Mun san abin da Muka faralta a kansu (su mūminai) game da mātansu da abin da hannayensu suka mallaka. Dom-in kada wani funci ya kasance a kanka, kuma Allah Yā kasance Mai gāfara, Mai jin kai.

51. Kanā iya jinkirtar da⁽²⁾ wadda ka ga dāmā daga gare su, kuma kanā tāro wadda kake so zuwa gare ka. Kuma wadda ka nēma daga waddanda ka nisantar, to, bābu laifi a gare ka. Wannan yā fi kusantar da sanyaya idānunsu, kuma bā zā su yi bañin ciki ba, kuma su yarda da abin da ka bā su, sū duka. Kuma Allah Yanā sane da abin da yake a cikin zukātanku. Kuma Allah Ya kasance Masani, Mai hakuri.

(1) Kyautar jin dādī ita ce kyautar ban kwana ga mātar da aka saki.

(2) Rabon kwāna ga mātan Annabi, ba shari'a ba ce a kan hususiyarsa, sabōda yawan nauyin da yake dāuke da shi na iyar da Manzancin Allah.

ثُمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمَسُّوهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُونَهَا فَمَنْ يُعْوِهُنَّ وَسَرِحُوهُنَّ سَرِاحًا حَمِيلًا ﴿٤٤﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا أَخْلَقْنَا الْأَنْوَارَ بِالَّتِي أَنْتُمْ بِهَا أَتَيْتُمْ أُجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكْتُ يَمْسِكُ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ وَبِنَاتٍ عَيْنَكُمْ وَبَنَاتٍ عَمَّتِكُمْ وَبَنَاتٍ خَالِكُمْ وَبَنَاتٍ خَلَّتِكُمْ الَّتِي هَاجَرْنَ مَعَكُمْ وَأَمْرَأَةً مُؤْمِنَةً إِنْ وَهَبْتُ نَفْسَهَا لِلَّهِ إِنَّ أَرَادَ الْجِنُّ أَنْ يَسْتَنِدَ كَعْبَاهَا حَالِصَةً لَكُمْ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ عِلِمْنَا مَا فِرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِي أَرْزَاقِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ لَكَيْلًا يَكُونُ عَلَيْكُمْ حَرْجٌ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٤٥﴾

* تُرْجِيَ مَنْ لَشَاءَ مِنْهُنَّ وَتُغْنِيَ إِلَيْكُمْ مَنْ شَاءَ وَمَنْ أَبْتَغَيَ مَمْنَ عَزَّلَتْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ ذَلِكَ أَذْنَقَ أَنْ تَقْرَأُ عَيْنَهُنَّ وَلَا يَخْرَجُ وَتَرْصِيدُنَّ بِمَا أَتَيْهُنَّ كُلُّهُنَّ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيْمًا حَلِيمًا ﴿٤٦﴾

52. Wadansu mātā bā su halatta a gare ka a bāyan haka, kuma ba zā ka musanya su da mātan aure ba, kuma kō kyaunsu yā bā ka sha'awa, fāce dai abin da hannun dāmanka ya mallaka. Kuma Allah Yā kasance Mai tsaro ga dukan kōme.

53. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Kada ku shiga gidājen Annabi, fāce fa idan an yi izni a gare ku zuwa ga wani abinci, bā da kun tsaya jiran nunarsa ba, kuma amma idan an kira ku, to, ku shiga, sa'an nan idan kun ci, to, ku wātse, kuma bā da kun tsaya kunā māsu hīra da wani lābāri ba. Lalle wannan yanā cūtar da Annabi, to, yanā jin konyarku, alhāli kuwa Allah bā Ya jin kunya daga gaskiya. Kuma idan zā ku tambaye su wadansu kāyā, to, ku tambaye su daga bāyan shāmaki. Wannan ya fi muku tsarki ga zukātanku da zukātansu. Kuma bā ya halatta a gare ku, ku cūci Manzon Allah, kuma bā ya halatta ku auri mātansa a bāyansa har abada. Lalle wannan a gare ku yā kasance babban abu a wurin Allah.

54. Idan kun bayyana wani abu, kō kuma kuka bōye shi, to, lalle Allah Yā kasance Masani ga kōme.

55. Bābu laifi a kansu game da ubanninsu, kuma bābu game da diyansu, kuma bābu game da 'yan'uwansu maza, kuma bābu game da diyān 'yan'uwansu maza, kuma bābu game da diyān 'yan'uwansu mātā, kuma bābu game da mātan mūminai, kuma bābu game da abin da hannāyensu suka mallaka, kuma

لَا يَحِلُّ لِكَ الْيَسَاءَ مِنْ بَعْدِهِ لَا أَنْ تَبْدَأْ
بِهِنَّ مِنْ أَرْفَعِ وَلُؤْأَعْجَبَ حُسْنُهُنَّ إِلَّا
مَا مَلَكَتْ يَمِينُكُوكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ
كُلِّ شَيْءٍ رَّقِيبًا

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا يُونَ الَّتِي
إِلَّا أَنْ يُؤْدَنَ لَكُمْ إِلَى طَعَامٍ عَيْرَ تَنْظَرُونَ
إِنَّهُ لَكُمْ إِنْ إِذَا دُعَيْتُمْ فَادْخُلُوهُ فَإِذَا
طَعِمْتُمْ فَأَنْتُشِرُوا وَلَا مُسْتَغْسِلِينَ لِحَدِيثٍ
إِنْ ذَلِكُمْ كَانَ يُؤْذِنِي الَّتِي فَسَتَحِي
مِنْكُمْ وَاللَّهُ لَا يَسْتَحِي مِنَ الْحَقِّ وَإِذَا
سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَّعًا فَسَعَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ
حِجَابٍ ذَلِكُمْ أَظَاهَرُ لِقُلُوبِكُمْ
وَقُلُوبِهِنَّ وَمَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُؤْدِنُوا
رَسُولُ اللَّهِ وَلَا أَنْ تَتَكَبَّرُوا أَرْجِهُمْ مِنْ بَعْدِهِ
أَبْدًا إِنْ ذَلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا

إِنْ تُبْدُوا شَيْئًا أَوْ تُخْفُوهُ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيمًا

لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ فِيءَابَآيِهِنَّ وَلَا أَبْنَآيِهِنَّ
وَلَا إِخْرَيْهِنَّ وَلَا أَبْنَآءَ إِخْرَيْهِنَّ وَلَا أَبْنَآءَ
أَخْرَيْهِنَّ وَلَا إِنْسَآيِهِنَّ وَلَا مَالَكَتْ أَيْمَنَهُنَّ
وَأَقْتَيْتَ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
شَهِيدًا

ku bi Allah da taħawa. Lalle Allah Yā kasance Mahalarci a kan kōme.

56. Lalle, Allah da malā'ikunsa sunā salati⁽¹⁾ ga Annabi. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Ku yi salāti a gare shi, kuma ku yi sallama dōmin amintarwa a gare shi.

57. Lalle wadanda ke cūtar Allah da ManzonSa, Allah Yā la'ane su, a cikin dūniya da Lāhira, kuma Yā yi musu tattalin azāba mai wulākantarwa.

58. Kuma wadanda suke cūtar mūminai maza dā muminai mātā, bā da wani abu da suka aikata ba, to, lalle sun dāuki kiren karya da zunubi bayyananne.

59. Yā kai Annabi! Ka⁽²⁾ ce wa mātan aurenka da 'yā'yanka da mātan mūminai su kusantar da kasā daga manyan tufāfin da ke a kansu. Wancan ya fī sauksi ga a gane su dōmin kada a cūce su. Kuma Allah Yā kasance Mai gāfara, Mai jin kai.

60. Lalle, idan munāfukai da wadanda yake akwai wata cuta a cikin zukatansu, da māsu tsēgumi, a cikin Madīna, ba su hanu ba (daga hālā-yensu),⁽³⁾ lalle, zā Mu shūshūta ka a

إِنَّ اللَّهَ وَمَائِلَتِكُتُهُ يُصَلُّونَ عَلَى الْأَنْبِيَاءِ
يَكَانُوا إِلَيْهَا الْدِينَ آمَنُوا صَلَوَاتُهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمُوا
تَسْلِيمًا ﴿٥١﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذِنُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ لَعَنْهُمُ اللَّهُ فِي
الْدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعْذَلُهُمْ عَذَابًا مُهِمَّا
﴿٥٢﴾

وَالَّذِينَ يُؤْدُرُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
بِغَيْرِ مَا أَكْسَبُوا فَقَدْ أَحْتَمَلُوا
بُهْتَنَاتًا إِشْمَامِيَّاتًا ﴿٥٣﴾

يَكَانُوا إِلَيْهَا أَنْبِيَاءُ الْأَنْوَارِ قَلْ لِأَنَّ رَجِلَكَ وَبَنَاتِكَ
وَنِسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِيْنَ عَلَيْهِنَّ مِنْ
جَلَبِيْهِنَّ ذَلِكَ أَذْنَى أَنْ يُعْرَفَ فَلَا
يُؤْذِنُ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّاجِيًّا
﴿٥٤﴾

* لِئِنْ لَمْ يَنْتَهِ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ
مَرْضٌ وَالْمُرْجِحُونَ فِي الْمَدِيْنَةِ لَمْ يَرِيْتَكَ

(1) Salātin Allah ga Annabi, shī ne dāukaka darajarsa a kōyaushe. Salātin malā'iku, shī ne istigfāri da addu'a a gare shi. Salātin mutāne, shī ne ibāda da istigfāri da addu'a a gare shi da tawassuli da shi dōmin nēman Allah Ya karbī ibādarsu. Salāti sau daya wājibi ne a kan kōwane Musulmi a tsawon ransa, sa'an nan kuma sunna ce a cikin kōwace salla. Kuma mustahabbi ne a cikin kōwane mazauni da wurin ambatonsa.

(2) Anā fāra gyāra daga sama, sa'an nan gyāran ya sauksi kasa, kamar barnar da tā fāru daga sama, sai tā kai kasa.

(3) Munāfukai da shaidānu da māsu tsēgumi bābu abin da ke hana su mugun hālinsu sai tsanani da tsōrō.

gare su, sa'an nan bā zā su yi makwabtaka da kai ba, a cikinta, fāce kadañ.

61. Sunā la'anannu, inda duka aka sāme su a kāmā su, kuma a karkashe su karkashēwa.

62. A kan hanyar Allah (ta gyaran jama'a) a cikin wadanda suka shūde gabāninka, kuma bā zā ka sāmi musanyāwa ba ga hanyar Allah.

63. Sunā tambayar ka⁽¹⁾ ga Sā'a. Ka ce, "Saninta yanā wurin Allah kawai." Kuma me yā sanar da kai cēwa anā tsammānin Sa'a ta kasance kusa?

64. Lalle, Allah Yā la'ani kāfirai, kuma Yā yi musu tattalin wata wuta mai kūna.

65. Sunā madawwama a cikinta har abada, bā su sāmun majibinci, kuma bā su sāmun mataimaki.

66. Rānar da ake jūya fuskōkinsu a cikin wuta, sunā cēwa, "Kaitonmu, sabōda rashin biyarmu ga Allah da rashin biyarmu ga Manzo!"

67. Kuma suka ce, "Yā Ubangijinmu! Lalle mū, mun⁽²⁾ bi shugabanninmu da manyanmu! Sai suka batar da mu daga hanya!"

68. "Yā Ubangijinmu! Ka ba su ninki biyu na azāba, kuma ka la'ane su, la'ana mai girma."

(1) Shiryarwa ce ga Musulmi cēwa idan zā su yi tambaya su tambayi addininsu da abūbuwa māsu amfāni a gare su, kada su tambayi abin da ya fi hankalinsu kamar Sa'a da abūbuwan gaibi da Allah Yā kēbānta da saninsu.

(2) Wannan yā nūna biya da jāhilci ga addini bā uzuri bā ne. Anā azābtar da mai biya, kamar yadda ake azabtar da shugaban bata.

بِهِمْ شَرَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَيْلَادَ ﴿٦٧﴾

مَلَعُونِينَ أَيْنَمَا تَفْقُؤُوا أَخْذُوا وَقْتُلُوا نَقْتَلَاهُ ﴿٦٨﴾

سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَتْلٍ

وَلَنْ يَحْدَدَ لِسُنَّةَ اللَّهِ تَبَدِّي لَاهُ ﴿٦٩﴾

يَسْكُلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ قُلْ إِنَّمَا عَلَيْهَا عِنْدَ

اللَّهِ وَمَا يَدْرِي رَبُّكَ لَعْلَ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ﴿٦٤﴾

إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكُفَّارِ وَأَعَدَ لَهُمْ سَعِيرًا ﴿٦٥﴾

خَلِيلِينَ فِيهَا أَبَدًا لَا يَحْدُدُونَ وَلِئَلَّا يَأْصِبُوكُمْ ﴿٦٦﴾

يَوْمَ تُنَقَّلُ بُوْجُوهُهُمْ فِي الْأَنَارِ يَقُولُونَ

يَا كَيْتَنَا أَطْعَنَا اللَّهُ وَأَطْعَنَا الرَّسُولُ لَا

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطْعَنَا سَادَتَنَا وَكُنْجَانَةَ

فَأَضْلَلُونَا السَّيِّلَادَ ﴿٦٧﴾

رَبَّنَا إِنَّهُمْ ضَعَفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنْهُمْ

لَعْنَا كَيْرَادَ ﴿٦٨﴾

69. Yā kū wadanda suka yi ūmāni! Kada ku kasance kamar wadanda suka cūci⁽¹⁾ Mūsā, sa'an nan Allah Ya barrantar da shi daga abin da suka ce. Kuma ya kasance mai daraja a wurin Allah.

70. Yā kū wadanda suka yi ūmāni! Ku bi Allah da tafkawa, kuma ku fadi magana madaidaiciya.

71. Ya kyaутата muku ayyukan-ku, kuma Ya gāfarta zunubanku. Kuma wanda ya yi dā'ā ga Allah da ManzonSa, to, lalle, yā rabbanta, babban rabo mai girma.

72. Lalle Mū, Mun gitta amāna ga sammai da kasā da duwātsu, sai suka ki dāukarta kuma suka ji tsōro daga gare ta, kuma mutum ya dāuke ta, lalle shī (mutum) ya kasance mai yawan zālunci, mai yawan jāhilci.

73. Dōmin Allah Ya azabta mu-nāfukai maza da mu-nāfukai mātā, da mushirikai maza da mushirikai mātā, kuma Allah Yā karbi tūba ga mūminai maza da mūminai mātā. Kuma Allah Yā kasance Mai gāfra, Mai jin kai.

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آدَوْا مُوسَى فَبَرَأَهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ حِجْمَهَا

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَتَقُولُ اللَّهُ وَقُلُوا قَلَّا

سَدِيدًا

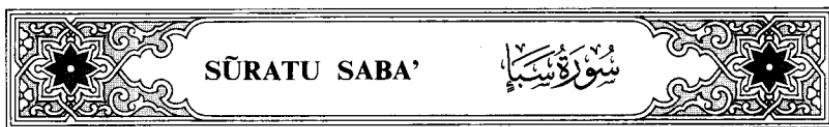
يُصْلِحُ لَكُمْ أَعْمَلَكُمْ وَيَغْفِرُ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَرَّارًا عَظِيمًا

إِنَّا عَرَضْنَا الْأُمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبْيَانَ أَنْ يَخْمِلَهَا وَأَشْفَقَنَّ مِنْهَا وَحْمَلَهَا الْإِنْسَنُ إِنَّهُ وَكَانَ ظَلُومًا جَهُولًا

لِيَعْذِبَ اللَّهُ الْمُنْتَقِيْنَ وَالْمُنْتَقَدِّتِ

وَالْمُسْرِكِيْنَ وَالْمُسْرِكَاتِ وَيَتُوبَ إِلَيَّ اللَّهِ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا

(1) Kada ku cūci Muhammadu da kazafī kō mūguwar magana kamar yadda Yahūdu suka yi kazafī ga Mūsā da nēman wata kāruwa ta ce yā nēme ta da zina kō kuma da cēwa shi mai gwaiwa ne, sai Allah Ya tsare Mūsā daga kazafīn, kuma Ya sanya wani dūtse, ya gudu da tufāfinса daga wurin wanka har suka gan shi mai cikakkiyar halitta ne, bābu načasa game da shi. Allah Yā barrantar da shi daga dukan aibi. Haka Yake barrantar da Muhammadu ga mai son ya sa masa aibi.

Tanā karantar da cēwa wanda ya bauta wa Allah, sai Allah Ya sauకāke masa ibādar nan kuma Ya hōrē masa abincinsa, kuma wanda ya sābā wa Allah, idan yanā da wadāta ne, to, Allah zai karbe wadātarsa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Gōdiya ta tabbata ga Allah, Wanda Yake abin da yake a cikin sammai da abin da yake a cikin kasā Nāsa ne, kuma Shī ne abin godiya a cikin ta karshe (Lahira), kuma Shī ne Mai hikima, Mai labartawa.

2. Yā san abin da yake shiga a cikin kasā da abin da yake fita daga gare ta, da abin da yake sauka daga sama da abin da yake hawa a cikinta, kuma Shī ne Mai jin kai, Mai gāfara.

3. Kuma wadanda suka kāfirta suka ce, "Sā'a bā zā ta zo mana ba." Ka ce, "Kayya! Na rantse da Ubangijīna, lalle, zā ta zō muku." Masanin gaibi, gwargwadon zarra bā ta nīsanta daga gare Shi a cikin sammai, kuma bā ta nīsanta a cikin kasā, kuma bābu mafi karanci daga wancan kuma bābu mafi girma fāce yanā a cikin Littāfi bayyananne.

4. Dōmin Ya sākā wa wadanda suka yi īmāni kuma suka aikata

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَلَهُ الْحُكْمُ فِي الْآخِرَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْجَيِّرُ ①

يَعْلَمُ مَا يَأْتِي فِي الْأَرْضِ وَمَا يَنْجُحُ مِنْهَا وَمَا
يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ
الْرَّحِيمُ الْغَفُورُ ②

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِنَا الْأَسْعَادُ قُلْ بَلَى
وَرَبِّنَا تَأْتِنَا كُمْ عَلَيْهِ الْغَنِيَّ لَا يَغُرُّ
عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي
الْأَرْضِ وَلَا أَصْغَرُ مِنْ ذَلِكَ وَلَا
أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ ③

لَيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

ayyukan kwarai. Wadancan suna da wata gafara da wani arziki mai karimci.

5. Kuma wadanda suka yi mākirci ga āyoyin Mu, sunā māsu gajiyarwa, wadannan sunā da wata azāba daga azāba mai radadi.

6. Kuma wadanda aka bai wa ilmi sunā ganin abin nan da aka saukar zuwa gare ka daga Ubangi-jinka, shi ne gaskiya, kuma yanā shiryarwa zuwa ga hanyar Mabuwāyi, Gōdadde.

7. Kuma wadanda suka kāfirta suka ce, "Shin, zā mu nūna muku wani namiji wanda yake gaya muku wai idan an tsattsāge ku, kōwace irin tsattsāgēwa, lalle kū, tabbas, kunā a cikin wata halitta sābuwa. ?

8. "Yā kāga karya ga Allah ne kō kuwa akwai wata hauka a gare shi?" Ā'a, wadanda ba su yi īmāni da Lāhira bā, sunā a cikin azāba da bāta mai nīsa.

9. Ashe fa, ba su yi dūbi ba zuwa ga abin da ke a gaba gare su da abin da ke a bāyansu daga sama da kasā? Idan Mun so, sai Mu shāfe kasā da su, kō kuma Mu kāyar da wani bābbake daga sama a kansu. Lalle, a cikin wangan akwai āyā ga dukan bāwā mai mai da al'amarinsa ga Allah.

10. Kuma lalle, haķīka, Mun bai wa Dāwūda wata falala daga gare Mu. Yā duwatsu, ku konkōma sautin tasbīhi tāre da shi, kuma da tsuntsāye. Kuma Muka tausasa masa baķin karfe.

أُولَئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿١﴾

وَالَّذِينَ سَعَوْفَى إِيَّنَا مُعَجِّزِنَ
أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ ﴿٢﴾

وَبِرَىءِ الْدِيْنِ أُولَئِكَ الَّذِيْنَ أُنْزَلَ إِلَيْنَ
مِنْ رَبِّنَا هُوَ الْحَقُّ وَيَهْدِي إِلَى صِرَاطِ
الْعَرِيزِ الْحَمِيدِ ﴿٣﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَذُلُكُمْ عَلَى رَجُلٍ
يُتَّعَذِّكُمْ إِذَا مُرْفَعُكُمْ كُلُّ مُمْزَقٍ إِنَّكُمْ لَفِي
خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿٤﴾

أَفَرَأَيْتَ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَمْ بِهِ حِنْنَةً بَلْ الَّذِينَ لَا
يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ فِي الْعَذَابِ وَالصَّلَلِ الْبَعِيدِ ﴿٥﴾

أَفَمَرَرْتَ رِوَايَةً مَابَيِّنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا حَلَفَهُمْ بِنَ
السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنْ تَشَائِنْسِيفِ بِهِمُ الْأَرْضَ
أَوْ سُقْطَ عَلَيْهِمْ كَسَقَافَةً السَّمَاءِ إِنْ
فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيبٍ ﴿٦﴾

*وَلَقَدْ أَتَيْنَا دَارِودَمَّا فَضْلًا يَجِبُ
أُوْيِ مَعْهُ وَالظَّلِيرُ وَالنَّالَهُ الْحَدِيدَ ﴿٧﴾

11. Ka aikata sulkuna, kuma ka kaddara lissāfi ga tsārāwa, kuma ka aikata aikin kwarai. Lalle Nī, Mai gani ne ga abin da kuke aikatāwa.

12. Kuma ga Sulaimān, Mun hōre masa iska, tafiyarta ta safiya daidai da wata, kuma ta maraice daidai da wata. Kuma Muka gu-dānar masa da marmaron gaci, kuma daga aljannu (Muka hōre masa) wadanda ke aiki a gaba gare shi, da iznin Ubangijinsa. Wanda ya karkata daga cikinsu, daga umur-ninMu, sai Mu dandana masa daga azābar sa īr.

13. Sunā aikata masa abin da yake so, na masallatai da mutum-mutumai da akussa kamar kudud-dufai, da tukwāne kafaffu. Ku aikata gödiya, yā diyan Dāwūda, kuma kadan ne mai gödiya daga bāyīNa.

14. Sa'an nan a lōkacin da Muka hukunta mutuwa a kansa, bābu abin da ya ja hankalinsu a kan mutuwarsa, fāce dabbar kasā (gara) wadda take cin sandarsa. To, a lōkacin da ya fādī, sai aljannu suka bayyana (ga mutāne) cēwa dā sun kasance sun san gaibi, dā ba su zauna ba a cikin azāba mai wulā-kantarwa.

15. Lalle, hañķa, akwai āyā ga Saba'āwa⁽¹⁾ a cikin mazauninsu: gōnakin lambu biyu, dāma da hagu. "Ku ci daga arzikan Ubangijinku, kuma ku yi gödiya gare Shi. Gari

أَنْ أَعْمَلْ سَيِّغَتْ وَقَدْرَ فِي السَّرْدَ
وَأَعْمَلُوا صَلِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ١٦

وَلِسُلَيْئَمَنَ الْرَّيْحَ عُدُوْهَا شَهَرٌ وَرَاحَهَا
شَهَرٌ وَأَسْلَانَهُ، عَيْنَ الْقِطْرِ وَمِنْ لَيْلَيْهِ مَنْ
يَعْمَلْ بَيْنَ يَدَيْهِ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَمَنْ بَيْنَ
مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ قُهْ مِنْ عَدَابِ السَّعِيرِ ١٧

يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ مِنْ مَحْرِبٍ وَتَمَثِيلَ
وَجِفَانِ كَلْبِوْبَ وَقُدُورِ رَاسِيَتْ أَعْمَلُوا
أَلْ دَارُدْ شُكْرَا وَقَلِيلٌ مِنْ عِبَادِيَ اللَّشُكُورُ ١٨

فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَى
مَوْتِهِ إِلَّا دَأْبَةُ الْأَرْضِ تَأْكُلُ
مِنْ سَأَهَهُ وَفَلَمَّا حَرَّ تَبَيَّنَتِ الْجِنُّ أَنَّ لَهُ كَافُوا
يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ مَا لِي شُوْفَ الْعَدَابَ الْمُهِينِ ١٩

لَقَدْ كَانَ لِسَيِّإِ فِي مَسْكِنِهِءَ اِيَّهُ جَنَّتَانَ عَنْ
يَمِينِ وَشَمَالِ كُلُّهُ مِنْ زِرْقَرِتِكُو وَأَشْكَرُوا
لَهُ بَلْدَهُ طِبَّهُ وَرَبُّ غَفُورٌ ٢٠

(1) Kissar Dāwūda da ta Sulaimān sunā nūna yadda Allah ke sauķake wa bāyīna hanyar ibāda da ta sāmun abinci da sauķi idan sun mayar da al'amuransu gare Shi. Kissar Saba'āwa tanā nūna yadda Allah ke karbe wadāta daga wanda ya kāfirce Masa.

mai dādīn zama, da Ubangiji Mai gāfara.”

16. Sai suka bijire, sabōda haka Muka saki mālālin Arimi (dam) a kansu, kuma Muka musanya musu gōnakinsu biyu da wadansu gōnaki biyu māsu 'ya'yan itāce kadan: talākiya da gōriba da wani abu na magarya kadan.

17. Wancan, da shi Muka yi musu sakamako sabōda kāfircinsu. Kuma lalle, bā Mu yi wa kōwa⁽¹⁾ irin wannan sakamako, fāce kāfirai.

18. Kuma Muka sanya, a tsakāninsu da tsakānin⁽²⁾ garūruwan da Muka sanya albarka a cikinsu, wadansu garūruwa māsu ganin jūna kuma Muka kaddara tafiya a cikinsu, “Ku yi tafiya a cikinsu, darūruwa da rānaiku, kunā amintattu.”

19. Sai suka ce, “Yā Ubangi-jinmu! Ka nīsantar da tsakānin tafiyoyinmu”, kuma suka zālunci kansu, sabōda haka Muka sanya su läbāran hīra, kuma Muka kekkēce su⁽³⁾ kōwace irin kekkēcowa. Lalle, a cikin wancan akwai ãyōyi ga dukan mai yawan hakuri, mai yawan gōdiya.

20. Kuma lalle, hafīka, Iblīs ya gaskata zatonsa a kansu, sai suka bi shi fāce wani bangare na mūminai.

(1) Allah na sāka wa kāfirai gwargwadon aikinsu, kuma Yanā yin falala ga mūmini da kyautar da ta fi aikinsa.

(2) Tafiya a tsakānin Yemen, Ḳasar Saba'awa da Syria, watau Sham, Ḳasā mai albarka, Ḳasar Annabāwa kuma Ḳasā mai yawan ruwa da itāce.

(3) Muka sanya Saba'awa suka wātse a cikin wadansu Ḳasāshe sabōda ruwa ya halaka Ḳasarsu, sa'an na kuma ta būshe bābu wadāta, har ana cewa 'Sun yi rarrabar Saba'awa' watau sun wātse.

فَأَعْرَضُوا فَأَزَّنَا عَلَيْهِمْ سَيِّئَاتِ الْعَرِيمِ
وَبَدَّلْنَاهُمْ بِمَا كَنَّهُمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَانَ أَكْلٍ
خَمْطٍ وَأَثْلٍ وَشَعِيرٍ مِنْ سِدْرٍ قَلِيلٍ ﴿١٦﴾

ذَلِكَ جَزَيْنَاهُمْ بِمَا كَفَرُوا وَهُنَّ بِجُنُونٍ إِلَّا
الْكَافِرُونَ ﴿١٧﴾

وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى أُلَّقَى بَرَكَاتُنَا
فِيهَا قُرَى ظَهِيرَةً وَقَدَرَنَا فِيهَا أَسْيَرٌ سِرُوفُوا
فِيهَا يَالِيٌّ وَأَيَّامًاً أَمِينَ ﴿١٨﴾

فَقَالُوا رَبَّنَا بَكَيْدَيْنَ أَسْفَارِنَا وَظَلَمَوْا
أَنْفُسَهُمْ فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ وَمَرْقَفَهُمْ كُلُّ
مُمْزَقٍ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذَّاتٍ لِكُلِّ صَبَارٍ
شَكُورٌ ﴿١٩﴾

وَلَقَدْ صَدَقَ عَيْنَهُمْ إِبْلِيسُ ظَلَّةٌ فَأَتَّبَعَهُ
إِلَّا فِرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٠﴾

21. Kuma bā ya da wani dalili a kansu, fāce dai dōmin Mu san wanda yake yin īmāni da Lāhira daga wanda yake a cikin shakka daga gare ta. Kuma Ubangijinka, a kan kōme, Mai tsaro ne.

22. Ka ce, “Ku kirāyi wadanda kuka riya (cēwa abūbuwan bau-tāwa ne) baicin Allah, bā su mallakar ma'aunin zarra a cikin sammai, kuma bā su mallakarsa a cikin kasa, kuma bā su da wani rabon tārēwa a cikinsu (sammai da kasa), kuma bā Shi da wani mataimaki daga gare su.

23. “Kuma wani cēto bā ya amfāni a wurinSa fāce fa ga wanda Ya yi izni a gare shi. Har a lōkacin da aka kuranye⁽¹⁾ tsōro daga zukātansu, sai su ce, ‘Mēne ne Ubangi-jinku Ya ce?’ Suka ce, ‘Gaskiya, kuma Shi ne Madaukaki, Mai girma.’”

24. Ka ce, “Wāne ne yake arzūta ku daga sama da kasa?” Ka ce, “Allah, kuma lalle mū, kō ku, wani yanā a kan shiriya, kō yanā a cikin bata bayyananniya.”

25. Ka ce, “Bā zā a tambaye ku ba ga abin da muka aikata daga laifi, kuma bā zā a tambaye mu daga abin kuke aikatawa ba.”

وَمَا كَانَ لَهُ عَيْنِهِ مِنْ سُلْطَنٍ إِلَّا لِتَعْلَمَ
مَنْ يُؤْمِنُ بِالْآخِرَةِ وَمَنْ هُوَ مِنْهَا فَ
شَكِّ وَرَبُّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِظٌ ﴿٦﴾

قُلْ أَدْعُوا الَّذِينَ زَعَمُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا
يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَفٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا
فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيهَا مِنْ شَرِيكٍ وَمَا لَهُ
مِنْ هُنْمٌ مِنْ ظَهِيرٍ ﴿٦٥﴾

وَلَا تَنْقُضُ اللَّشْفَعَةَ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ
حَقَّ إِذَا فُزِعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا فَعَالَ
رَبُّكُمْ قَالُوا الْحَقُّ وَهُوَ أَعْلَمُ الْكَبِيرُ ﴿٦٦﴾

* قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنْ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ قُلْ اللَّهُ وَلَا أَنَا أَبِي أَكُمْ لَعَلَّ
هُدَى أَوْ فَضْلَلِ مُؤْمِنِينَ ﴿٦٧﴾
قُلْ لَا إِنْسَلُونَ عَمَّا جَرَّمُنَا وَلَا سُنْنُ
عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٦٨﴾

(1) Bābu wanda ya san lōkacin bāyar da izni ga yin cēto kō wanda zā a bai wa iznin ya yi, kō a yi masa, sabōda haka mutāne a Lāhira na a cikin tsōro har a lōkacin da aka kuranye tsōron ta hanyar bāyar da izni ga cēto babba ga Annabi Muhammadu, sai mūminai su yi farin ciki su dinga tambayar jūna da cēwa, “Mēne ne Ubangi-jinku Ya ce?” Wadansu su ce, “Yā fadī gaskiya, Shī ne Madaukaki, Mai girma.”

26. Ka ce, "Ubangijinmu zai tāra tsakāninmu, sa'an nan Ya yi hukunci a tsakaninmu da gaskiya. Kuma Shī ne Mahukunci, Masani."

27. Ka ce, "Ku nūna mini wafanda kuka riskar da Shi, su zama abōkan tārayya. Ā'a, Shī ne Allah, Mabuwāyi, Mai hikima."

28. Kuma ba Mu aika ka ba fāce zuwa ga mutāne gabā dāya, kanā mai bāyar da bushāra kuma mai gargađi, kuma amma mafi yawan mutāne ba su sani ba.

29. Sunā cēwa, "Yaushe ne wan-nan wa'adi zai auku idan kun kasance māsu gaskiya?"

30. Ka ce, "Kunā da mi'ādin wani yini wanda bā ku jinkirta daga gare shi kō da sa'a dāya, kuma bā ku gabāta."

31. Kuma wafanda suka kāfirta suka ce, "Bā zā mu yi īmāni da wannan Alkur'āni ba, kuma bā zā mu yi īmāni da abin da yake a gabāninsa ba (na wafansu littatafan sama)." Kuma dā kā gani a lōkacin da azzālumai suke abin tsayarwa wurin Ubangijinka, sa-shensu na mayar wa sāshe maganar, maraunana (mabiya) suke cēwa makangara (shūgabanni) "Bā dō-minku ba, lalle, dā mun kasance mūminai."

32. Makangara suka ce wa maraunana, "Ashe, mū ne muka kange ku daga shiriya a bāyan ya zo muku? Ā'a, kun dai kasance māsu laifi."

قُلْ يَجْمَعُ بِينَنَا بِتُّا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ
وَهُوَ الْفَتَاحُ الْعَلِيمُ ﴿١﴾

قُلْ أَرْوَى الَّذِينَ أَحْقَمْتُ بِهِ شَرَكَةً كَلَّا
بَلْ هُوَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢﴾

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَةً لِلنَّاسِ بِشِيرًا وَنَذِيرًا
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣﴾

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنَّا
صَدِيقِينَ ﴿٤﴾

قُلْ لَكُمْ مِعَادٌ يَوْمٌ لَا تَسْتَخِرُونَ عَنْهُ
سَاعَةً وَلَا سَقِيَمُونَ ﴿٥﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِهَذَا
الْقُرْءَانَ وَلَا بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَوْ تَرَى إِذ
الظَّالِمُونَ مَوْفُونَ عَنْ دِرَبِهِمْ يَرْجِعُ
بَعْضُهُمُ إِلَى بَعْضٍ الْقَوْلَ يَقُولُ الَّذِينَ
أَسْتَضْعِفُ الَّذِينَ أَسْتَكْبِرُوا لَوْلَا أَنْ شَاءَ
لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ ﴿٦﴾

قَالَ الَّذِينَ أَسْتَكْبِرُوا وَالَّذِينَ أَسْتَضْعِفُوا
أَنَّهُنْ صَدَدُوكُمْ عَنِ الْهُدَى بَعْدَ إِذْ جَاءَكُمْ
بَلْ كُنُّمُ مُجْرِمِينَ ﴿٧﴾

33. Kuma maraunana suka ce wa makangara, “Ā'a, (ku tuna) mākircin dare da na rāna a lōkacin da kuke umurnin mu da mu kāfirta da Allah, kuma mu sanya Masa abōkan tārayya.” Kuma suka assitar da nadāma a lōkacin da suka ga azāba. Kuma Muka sanya fukumma a cikin wuyōyin wadanda suka kāfirta. Lalle, bā zā a yi musu sakamako ba fāce da abin da suka ka-sance sunā aikatāwa.

34. Kuma ba mu aika wani mai gargadi ba a cikin wata alkarya fāce mani'itmanta (shūgabanni) sun ce, “Lalle mū, māsu kāfirta ne da abin da aka aiko ku da shi.”

35. Kuma suka ce, “Mū ne mafiya yawa ga dūkiya da dīya, kuma mu ba mu zama wafanda ake yi wa azāba ba.”

36. Ka ce, “Lalle, Ubangiñā Yanā shimpida arziki ga wanda Ya so, kuma Yanā fukuntāwa, kuma amma mafi yawan mutāne ba su sani ba.”

37. Kuma dūkiyarku ba ta zamo ba, haka diyanku ba su zamo abin da yake kusantar da ku ba a wu-rinMu, kusantarwar muñāmi, fāce wanda ya yi īmāni kuma ya aikata aikin kwarai. To, wadannan sunā da sakamakon ninkawa sabōda abin da suka aikata. Kuma su amin-tattu ne a cikin bēnāye.

38. Kuma wafanda suke mākir-ci a cikin āyōyinMu, sunā nēman gajiyarwa, wadannan abin halar-tarwā ne a cikin azāba.

وَقَالَ الَّذِينَ أَسْتُضْعِفُونَ لِلَّذِينَ أَسْتَكْبِرُواْ
بَلْ مَكْرُهًا إِلَيْهِ وَنَجَعَلُ لَهُ وَآنَدَادًا وَأَسْرُواْ
الَّذِي أَمَّا مَاتَ رَأَوْهُ الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا الْأَغْلَى
فِي أَعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُواْ هَلْ يُخْزَنُونَ إِلَّا مَا
كَانُواْ يَعْمَلُونَ ﴿٢٦﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيرٍ إِلَّا قَالَ
مُرْفُوهَا إِنَّا بِإِيمَانِنَا أَرْسَلْنَاهُ كُفَّارُونَ ﴿٢٧﴾

وَقَالُواْ تَحْنُنْ أَكْثَرُ أَمْوَالَهُ وَأَوْلَادَهُ وَمَا نَحْنُ
بِمُعَدِّيْنَ ﴿٢٨﴾

فُلْ إِنَّ رَبِّيْ يَبْسُطُ الْرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ
وَلِكُنَّ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٩﴾

وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي تُقْرِبُونَ كُمْ عِنْدَنَا
رُفْقٌ إِلَّا مَنْ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَلِحًا فَأُولَئِكَ
لَهُمْ جَزَاءُ الْصَّعْفِ بِمَا عَمِلُواْ وَهُنَّ فِي الْأَعْرَفِ
ءَمْنُونَ ﴿٣٠﴾

وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ مُعَجِّزِينَ أُولَئِكَ
فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ﴿٣١﴾

39. Ka ce, "Lalle, Ubangijinā yanā shimfida arziki ga wanda Ya so daga bāyinSa, kuma Yanā kuntatāwa a gare shi, kuma abin da kuka ciyar daga wani abu, to, Shī ne zai musanya shi, kuma Shī ne Mafīfīcin māsu arzuttāwa."

40. Kuma rānar da Allah Ya ke tāra su gabā daya, sa'an nan Ya ce wa malā'iku, "Shin, wadannan, kū ne suka kasance sunā bauta wa?"

41. Suka ce, "Tsarki ya tabbata a gare Ka. Kai ne Majibincinmu, bā su ba. Ā'a, sun kasance sunā bauta wa aljannu. Mafī yawansu, da sū suka yi īmāni."

42. Sabōda haka, a yau sāshenku bā ya mallakar wani amfāni ga wani sāshen, kuma bā ya mallakar wata cūta, kuma Munā cēwa ga wadanda suka yi zālunci, "Ku dandani azābar wutā wadda kuka kasance, game da ita, kunā karyatāwa."

43. Kuma idan an karanta āyōyinMu bayyanannu a kansu, sai su ce, "Wannan bai zama ba, fāce namiji ne yanā son ya kange ku daga abin da ubanninku suka kasance sunā bauta wa." Kuma su ce, "Wannan bai zama ba fāce kiren karya da aka kāga." Kuma wadanda suka kāfirta suka ce, ga gaskiya a lōkacin da ta je musu, "Wannan bā kōme ba fāce sihiri ne bayyananne."

44. Kuma ba Mu bā su wadansu littattafai ba wadanda suke karātun su, kuma ba Mu aika wani mai gargadī ba zuwa gare su a gabāninka!

فُلْ إِنَّ رَبِّيْ سُطُّ الْرِّزْقَ لِمَن يَسِّأَهُ مِنْ
عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ وَمَا آنْفَقَ شَيْءٍ
فَهُوَ بِخَيْفَةٍ وَهُوَ خَيْرُ الرِّزْقِينَ ﴿٦﴾

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُ جَمِيعَ أُمَّةٍ يَقُولُ لِلْمُلَكَيْكَةُ
أَهْلَؤُلَاءِ إِنَّا كُنَّا فِيْ عِبَادُونَ ﴿٧﴾

قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلِيُّنَا مِنْ دُونِهِمْ كَلَّ كَلَّ أَنْتَ
يَعْبُدُونَ أَجْنَانَ أَكْثَرُهُمْ بِهِمْ مُؤْمِنُونَ ﴿٨﴾

فَالْيَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا
وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَاهِرُهُمْ ذُوْعًا عَذَابُ الْتَّارِكَيْ
كُنْتُمْ بِهَا تُكَبِّرُونَ ﴿٩﴾

وَلَذَا تُنَاهِي عَنِيهِمْ أَيْنَ شَاءَتِنَاتٍ قَالُوا مَا هَذَا
إِلَّا رَجُلٌ يُرِيدُ أَنْ يَصْدِكُ عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ
أَبَاهُوكُمْ وَقَالُوا مَا هَذَا إِلَّا إِفْكٌ مُفْرِئٌ وَقَالَ
الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ إِنْ هَذَا
إِلَّا سُحْرٌ مُّنِينٌ ﴿١٠﴾

وَمَآءَةٌ أَتَيْنَاهُمْ مِنْ كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا وَمَا
أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِنْ نَذِيرٍ ﴿١١﴾

45. Kuma wafanda suke a gabāninsu, sun karyata, alhāli kuwa ba su kai ushurin ushurin abin da Muka bā su ba, sai suka karyata ManzanniNa! To, yāya musūNa (ga makaryata) ya kasance?

46. Ka ce, “Inā yi muku wa’azi ne kawai da kalma guda! Watau ku tsayu dōmin Allah, bibbiyu da dai-dai, sa’an nan ku yi tunāni, bābu wata hauka ga ma’abūcinku. Shī bai zama ba fāce mai gargadī ne a gare ku, a gaba ga wata azāba mai tsanani.

47. Ka ce, “Abin da na rōke ku na wani sakamako, to, amfāninsa nāku ne. Ijārata ba ta zama ba fāce daga Allah, kuma Shi Mahalarci ne a kan dukan kōme.”

48. Ka ce, “Lalle Ubangijina Yanā jēfa gaskiya. (Shi) Masanin abūbuwan fake ne.”

49. Ka ce, “Gaskiya ta zo, kuma karya bā ta iya fara (kome) kuma bā ta iya mayarwa.”

50. Ka ce, “Idan na bace, to, inā bacēwa ne kawai a kan kaina. Kuma idan na shiryu, to, sabōda abin da Ubangijina Yake yōwar wahayi ne zuwa a gare ni. Lalle Shī, Mai ji ne, Makusanci.”

51. Kuma dā kā gani, a lōkacin da suka firgita, to, bābu kubuta, kuma aka kāma su daga wuri makusanci.

52. Kuma suka ce, “Mun yi īmāni da Shi.” To, inā zā su sāmu kāmā-wa daga wuri mai nīsa?

وَكَذَبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا بَلَّغُوا
مَعْشَارًا مَاءً أَتَيْتُهُمْ فَكَذَبُوا رُسُلِي
فَكَيْفَ كَانَ لَكُمْ ١٥

*قُلْ إِنَّمَا أَعْطُكُمْ مِمَّا تَوَجَّدَ إِنَّمَا تُؤْمِنُونَ
مَنْتَنِي وَفُرَدَيْ إِنَّمَا تَنَفَّكُرُوا مَا يَصْاحِبُكُمْ
إِنْ حِجَةً إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَكُمْ بَيْنَ يَدَيْ
عَذَابٍ شَدِيدٍ ١٦

قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ كُمْ إِنْ أَجْرٍ إِلَّا
عَلَى اللَّهِ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ١٧

قُلْ إِنَّ رَبِّي يَقْدِفُ بِالْحُقْقِ عَلَمَ الْغَيْوبِ ١٨

قُلْ جَاءَ الْحُقْقُ وَمَا يَبْدِئُ الْبَطْلُ وَمَا يُبْدِي ١٩

قُلْ إِنْ ضَلَّتْ فَإِنَّمَا أَضِلُّ عَلَى نَفْسِي وَإِنْ
أَهْتَدَيْتُ فِيمَا يُوحَى إِلَيَّ رَبِّي إِنَّهُ سَمِيعٌ
قَرِيبٌ ٢٠

وَلَوْ تَرَى إِذْ فَرِعُوا فَلَاقُوهُ وَأَخْذُوا مِنْ
مَكَانٍ قَرِيبٍ ٢١

وَقَالُوا إِنَّمَا بَاهِهٌ وَأَنَّ لَهُمُ الشَّنَاؤُشُ مِنْ
مَكَانٍ بَعِيدٍ ٢٢

53. Kuma lalle sun kāfirta da Shi a gabānin haka, kuma sunā jīfa da jāhilci daga wuri mai nīsa.

54. Kuma an shāmakance a tsakāninsu da tsakānin abin da suke marmari, kamar yadda aka aikata da irin fungiyoyinsu a gabāninsu. Lalle sū, sun kasance a cikin shakka mai sanya kōkanto.

وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلٍ وَيَقْذِفُونَ
بِالْغَنِيَّ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٣٧﴾
وَجِيلَ يَدِنُهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ كَمَا فَعَلَ
بِأَشْيَاءِ عِهْدِهِ مِنْ قَبْلِ إِنْهُمْ كَاوُلُونَ شَكٍّ
مُرِيبٌ ﴿٣٨﴾

SŪRATU FĀDIR

سُورَةُ فَاطِرٍ

Tanā karantar da cēwa bauta wa Allah, shi ne mabūdin dukan alhēri kuma bautar nan da sanin yadda ake yin ta daga gare Shi yake.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Gōdiya ta tabbata ga Allah, Mai fāra halittar sammai da kāsā, Mai sanya malā'iku manzanni māsu fukāfukai, bibbiyu, da uku-uku da hurhudu. Yanā kārāwar abinda Ya keso a cikin halittar. Lalle Allah Mai ikon yi ne a kan kōme.

2. Abin da Allah Ya būda wa mutāne daga rahama, to, bābu mai rikewa a gare shi, kuma abin da Ya riķe, to, bābu mai saki a gare shi, waninSa, kuma Shī ne Mabuwāyi, Mai hikima.

الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلُ
الْمُتَكَبِّرِ كُرُسُلًا أَوْلَى الْجِنَاحَةِ مَئْنَى وَثَلَاثَةَ
وَرُؤْيَعَ بِزَيْدِهِ فِي الْحَقِّ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾

مَا يَفْتَحُ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ تَحْمِةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا
وَمَا يَمْسِكُ فَلَا مُرْسِلٌ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤٠﴾

3. Yā kū mutāne! Ku tuna ni'imar Allah a kanku. Shin, akwai wani mai halitta wanin Allah, da zai arzutta ku daga sama da kasā? Bābu wani abin bautāwa, fāce Shi. To, yāya ake karkatar da ku?

4. Kuma idan sun karyata ka, to, lalle, an karyata wadansu Mazzanni a gabāninka, kuma zuwa ga Allah ake mayar da al'amura.

5. Yā kū mutāne! Lalle, wa'adin Allah gaskiya ne, sabōda haka kada rāyuwar dūniya ta rūdar da ku, kuma kada marūdī ya rūde ku game da Allah.

6. Lalle Shaidan makiyi ne a gare ku, sai ku riķe shi makiyi. Yanā kiran fungiyarsa kawai ne, dōmin su kasance yan saīr.

7. Wadanda suka kāfirta suna da azāba mai tsanani, kuma wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, sunā da wata gāfara da sakamako mai girma.

8. Shin, to, wanda aka kawāta masa aikinsa, har ya gan shi mai kyau (yanā daidai da waninsa)? Sabōda haka, lalle, Allah Yanā batar da wanda Yake so, kuma Yanā shiryar da wanda Yake so, sabōda haka kada ranka ya halaka a kansu dōmin baķin ciki. Lalle Allah Māsanī ne ga abin da suke sanā'antawa.

9. Kuma Allah ne Ya aikā da iskōki har su mōtsar da giringe, sa'an nan Mu kōra shi zuwa ga gari matacce, sa'an nan Mu rāyar da

يَأَيُّهَا النَّاسُ أَذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ كُلُّ هُنَّ مِنْ خَلْقِنِيْعِرِ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَإِنَّ تَوْفِيقَكُمْ ۝

وَإِنْ يُكَذِّبُوكُمْ فَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكُمْ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ۝

يَأَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حُقُوقٌ فَلَا تَنْزَهُنِيْعَرِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا يَغْرِيْنِيْعَرِكُمْ بِاللَّهِ الْغَرُورُ ۝

إِنَّ الشَّيْطَنَ لَكُمْ عَدُوٌ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُونَ حَرْثَهُ رَبِّكُمْ كُوْنُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ ۝

الَّذِينَ كَفَرُوا وَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ۝

أَفَنَرِبِّنَ لَهُ دُوْسُوْعَ عَمَلِهِ فَرِعَاهُ حَسَنَاتِهِ إِنَّ اللَّهَ يُضَلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ فَلَا نَذَهَبُ نَفْسُكُ عَلَيْهِمْ حَسَرَتِ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ۝

وَاللَّهُ الْمُذِّيْرُ أَرْسَلَ الرَّبِيعَ فَتَّيْرُ سَحَابَاتِهِ فَسَقَنَهُ إِلَى بَلَدِ مَيْتَ فَأَحْيَنَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا

kasā game da shi a bayan mutuwarta. Kamar wuncan ne Tāshin Kiyāma yake.

10. Wanda ya kasance yanā nēman wata izza, to, Allah ne da izza gabā daya. Zuwa gare Shi magana mai dādī ke hawa, kuma aiki na fwarai Yanā daukar ta. Kuma wadanda ke yin mākircin mūnanan ayyuka, sunā da wata azāba mai tsanani, kuma mākircin wadannan yanā yin tasgaro.

11. Kuma Allah ne Ya halitta ku daga turbāya, sa'an nan daga digon maniyyi, sa'an nan Ya sanya ku surkin maza da mātā. Kuma wata mace bā ta yin ciki, kuma bā ta haihuwa, fāce da saninSa, kuma bā zā a rāyar da wanda ake rāyarwa ba, kuma bā zā a rage tsawon ransa ba fāce yanā a cikin Littāfi. Lalle, wuncan mai sauki ne ga Allah.

12. Kuma kōguna biyu bā su daidaita: Wannan mai ruwan dādī, mai zākī, mai sauķin hadiya, kuma wannan mai ruwan gishiri, mai zartsi, kuma daga kōwane, kunā cin wani nama sābo, kuma kunā fitar da kawa wadda kuke tufantarta, kuma kanā ganin jirāge a cikinsa sunā māsu gudāna, dōmin ku nēmo daga falalarSa, kuma dammāninku zā ku dinga gōdēwa.

13. Yanā shigar da dare a cikin rāna, kuma Yanā shigar da rāna a cikin dare. Kuma Ya hōre rānā da watā kōwannensu yanā gudāna zuwa ga ajali ambatacce. Wannan Shī ne Allah, Ubangijinku, gare Shi mulki yake, kuma wadanda kuke

كَذَلِكَ الْشُّورُ ①

مَنْ كَانَ تُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا إِنَّهُ يَصْعُدُ
الْكَبِيرَ أَطْلَبُ وَالْعَمَلُ الصَّلِحُ يَرْفَعُهُ
وَالَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ السَّيْئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ
شَدِيدٌ وَمَكْرُؤُ أُولَئِكَ هُوَ بَيْرُوتٌ ②

وَاللَّهُ حَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ
جَعَلَكُمْ أَرْجَاعًا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُثْنَى وَلَا
تَضَعُ إِلَّا يَعْلَمُهُ وَمَا يَعْمَرُ مِنْ مُعْمَرٍ وَلَا
يُنْقَصُ مِنْ عُمْرٍ إِلَّا فِي كَيْنَى إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ
يَسِيرٌ ③

وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ هَذَا عَذَابٌ فُرَارٌ
سَاعِيٌ شَرَبُهُ وَهَذَا مِلْحٌ لَجَاجٌ وَمَنْ كُلَّ
تَأْكُلُونَ لَحْمَاطِرِيَّا وَتَسْتَخِرُونَ
حِلْيَةَ تَلْسُوْهَا وَرَرَى الْفُلَكَ فِيهِ مَوَاحِرٌ
إِنْتَعَوْهُ مِنْ قَضِيلِهِ وَعَلَّكُمْ شَكْرُونَ ④

بُولْجُ أَيْلَلِ فِي النَّهَارِ وَبُولْجُ النَّهَارِ فِي
أَيْلَلِ وَسَحْرُ السَّمْسَ وَالْقَمَرِ كُلُّ
يَجْرِي لِأَجْلِ مُسْمَى ذَلِكُمُ اللَّهُ
رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ

kira, waninSa, bā su mallakar kō fātar gurtsun dabīno.

14. Idan kun kira su, bā zā su ji kiranku ba, kuma kō sun jiya, bā zā su karba muku ba, kuma a Rānar Kiyāma zā su kāfirce wa shirkinku, kuma bābu mai bā ka lābāri, kamar wanda ya sani.

15. Yā kū mutāne! Kū ne māsu bukāta zuwa ga Allah, kuma Allah, Shī ne Mawadāci, Gōdadde.

16. Idan Ya so, zai tafi da ku, kuma Ya zo da wata halitta sābuwa.

17. Kuma wancan bai zama mabuwāyi ba ga Allah.

18. Kuma wani rai mai dāukar nauyi, bai dāukar nauyin wani rai. Kuma idan ran da aka nauyaya wa kāya ya yi kira (ga wani mataimaki) zuwa ga kāyansa, bā zā a dāuki kōme ba daga gare shi, kuma kō dā (wanda ake kiran) yā kasance makusancin zumunta ne. Kanā gar-gadi kawai ne ga wadanda ke tsoron Ubangijinsu a fake, kuma suka tsayar da salla. Kuma wanda ya tsarkake, to, yanā tsarkaka ne dōmin kansa. Kuma zuwa ga Allah kawai makōma take.

19. Kuma makāho bā ya daidaita da mai gani.

20. Kuma duffai bā su daidaita, kuma haske bā ya daidaita.

21. Kuma inuwa bā ta daidaita, kuma iskar zāfi bā ta daidaita.

22. Kuma rāyayyu bā su daidaita, kuma matattu ba su daidaita. Lalle Allah Yanā jiyar da wa'azi ga

دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ ﴿١٦﴾

إِن تَدْعُهُمْ لَا يَسْمَعُوْا دُعَاهُكُمْ وَلَا سَمَعُوا
مَا أَسْتَجَابُ لَهُمْ كُلُّهُمْ وَلَوْمَةُ الْقِيمَةِ يَكْفُرُونَ
يُشَرِّكُ كُمْ وَلَا يُسْتَكِنُ مِثْلُ حَيْرٍ ﴿١٧﴾

* يَأَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ
وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿١٨﴾
إِن يَسْأَلُنِيهِبْتَكُمْ وَيَأْتِ بِخَلِيقٍ جَدِيدٍ ﴿١٩﴾
وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَذِيزٍ ﴿٢٠﴾

وَلَا تَنْزِرُ وَازِرَةً وَرَأْهُ أَخْرَى وَلَنْ تَدْعُ مُنْقَلَةً
إِلَى حِلْهَا لَا يَحْمَلُ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا
قُرْبَى إِنَّمَا تُنْذَرُ الظَّالِمُونَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ
بِالْغَيْبِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَمَنْ تَزَكَّى فَإِنَّمَا
يَتَرَكَّبُ لِنَفْسِهِ وَإِلَى اللَّهِ الْمُصِيرُ ﴿٢١﴾

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ ﴿٢٢﴾
وَلَا الظَّلْمَدُ وَلَا الْنُورُ ﴿٢٣﴾
وَلَا الظَّلْلُ وَلَا الْحُرُورُ ﴿٢٤﴾
وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَالُ إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ

wanda Ya so, kuma bā ka jiyar da wadanda suke a cikin kaburbura.

23. Ba ka zama ba fāce mai garga-di kawai.

24. Lalle Mū, Mun aike ka da gaskiya, kanā mai bāyar da bushāra kuma mai gargadi. Kuma bābu wata al'umma fāce wani mai garga-di yā shūde a cikinta.

25. Kuma idan sunā karyata ka, to, hakīka, wadanda suke a gabā-ninsu sun karyata. Manzanninsu sun jē musu da hujjōji, kuma da takardu, kuma da Littafi mai haske.

26. Sa'an nan Na kāma wadanda suka kāfirta. To, yāya musūNa yake?

27. Ba ka gani ba, lalle Allah Ya saukar da ruwa daga sama? Sai Muka fitar, game da shi, 'yāyan itāce māsu sābanin launuka, kuma daga duwatsu akwai zane-zane, far-faru da jājāye, māsu sābanin launin, da māsu launin bakin karfe, bakā-ke.

28. Kuma daga mutāne da dab-bobi da bisāshen gida, māsu sābān-in launinsu kamar wangan. Malamai kawai ke tsōron Allah daga cikin bāyinSa. Lalle, Allah, Mabuwāyi ne, Mai gāfara.

29. Lalle, wadanda ke karātun Littāfin Allah⁽¹⁾ kuma suka tsayar da salla, kuma suka ciyar daga abin da Muka arzuta su da shi, a

مَن يَشَاءُ وَمَا أَنْتَ بِمُسْبِحٍ مَّنْ فِي الْقُبُورِ ﴿٦٦﴾

إِنَّ أَنْتَ إِلَّا نَذِيرٌ ﴿٦٧﴾

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ يَشِيرًا وَنَذِيرًا وَإِنْ
مِّنْ أُمَّةٍ إِلَّا لَهَا نَذِيرٌ ﴿٦٨﴾

وَإِنْ يُكَبِّرُوكَ فَقَدْ كَبَّ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
جَآءَهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالْأُثُرِ
وَبِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿٦٩﴾

لَمْ يَأْخُذْ الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَعْلَمُ كَانَ نَذِيرٌ ﴿٧٠﴾

الْمَرْرَآنَ اللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً
فَأَخْرَجَنَا بِهِ ثَمَرَاتٍ مُّخْلِفَاتٍ لَوْلَاهُ
وَمَنْ أَلْجَى إِلَيْهِ جَدُّ دِيْصُ وَحُمْرٌ مُّخْلِفُ
الْوَاهِهَا وَغَرَابِيبُ سُودٌ ﴿٧١﴾

وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَارِتِ وَالْأَنْعَمِ مُخْلِفُ
الْوَاهِهِ وَكَذَالِكَ إِنَّمَا يَحْسَنُ اللَّهُ مِنْ عِبَادِهِ
الْعَلَمَؤُلُّ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ عَفُورٌ ﴿٧٢﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَتَوَلَّنَ كَتَبَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ
وَأَنْفَقُوا مَقَارِفَهُمْ سَرَّاً وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ

(1) Littattafan sama a gabānin Annabi Muhammadu, tsira da aminci su tabbata a gare shi.

asirce da bayyane, sunā fātan (sā-mun) wani fatauci ne wanda bā ya yin tasgaro.

30. Dōmin (Allah) zai cika musu sakamakonsu, kuma Ya karā musu daga falalarSa. Lalle Shi Mai gāfara ne, Mai gōdiya.

31. Kuma abin da Muka yi wahayi zuwa gare ka, daga Littāfi,⁽¹⁾ shi ne gaskiya, mai gaskatāwa ga abin da yake a gaba gare shi. Lalle ne Allah ga bāyinSa, hakīka, Mai labartawa ne, Mai gani.

32. Sa'an nan Mun gādar da Lit-tāfin, ga wadanda Muka zāba daga bāyinMu, sa'an nan daga cikinsu, akwai mai zālunci ga kansa, kuma daga cikinsu akwai mai tsakaitāwa, kuma daga cikinsu akwai mai tsē-rēwa da ayyukan alhēri da iznin Allah. Waccan ita ce falalar (Allah) mai girma.

33. Gidājen Aljannar zamā, sunā shigar su. Anā kawāce su a cikinsu, da kawā ta mundāye daga zīnāriya da lu'lu'u, kuma tufāfinsu, a cikinsu alharīni ne.

34. Kuma suka ce, “Gōdiya ta tabbata ga Allah Wanda Ya tafiyar da bañin ciki daga gare mu. Lalle Ubangijinmu, hakīka Mai gafara ne, Mai gōdiya.

35. “Wanda Ya saukar da mu a gidan zamā, daga falalarSa, wata wahala bā ta shāfar mu a cikinsa, kuma wata kāsāwa bā ta shāfar mu a cikinsa.”

(1) Alkur'āni.

٢٦ تَبَعِّدُهُ لَنْ تَبُوْرَ ﴿

لَيُوقِّتُهُمْ أَجُورُهُمْ وَيَزِيدُهُمْ مَنْ فَضَّلَهُ
إِنَّهُ دُغْفُورٌ شَكُورٌ ﴿٢٦﴾

وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ لَكَ
مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ إِنَّ اللَّهَ يُعَبَّادُهُ
لَخَيْرٌ بَصِيرٌ ﴿٢٧﴾

ثُرُّ أَوْرَثَنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ أَصْطَفَيْنَا مِنْ
عِبَادَاتِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ وَمَنْ هُوَ
مُقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ
إِنَّ اللَّهَ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٢٨﴾

جَئْنُّ عَدْنَ يَدْخُلُونَهَا يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ
أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرَيرٌ ﴿٢٩﴾

وَقَالُوا حَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزَنَ
إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٣٠﴾

الَّذِي أَحْلَنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ لَا
يَمْسِنُ فِيهَا نَصَبٌ وَلَا يَمْسِنُ فِيهَا غُرُوبٌ ﴿٣١﴾

36. Kuma wafanda suka kāfirta sunā da wutar Jahannama, bā a yin hukunci a kansu balle su mutu, kuma bā a sauకāka musu daga azābarta. Kamar haka Muke sāka wa kōwane mai yawan kāfirci.

37. Kuma sū, sunā hargōwar nēman āgaji a cikinta. (Sunā cēwa) “Yā Ubangijinmu! Ka fitar da mu, mu aikata aiki mai kyau, wanin wanda muka kasance munā aikatāwa.” Ashe, kuma, ba Mu rāyar da ku ba, abin da mai tunāni zai iya yin tunāni a ciki, kuma mai gargadī yā jē muku? To, ku dandana, sabōda haka bābu wani mataimaki ga azzālumai.

38. Lalle Allah ne Masanin gai-bin sammai da kasā. Lalle Shī ne Masani ga abin da yake ainihin zukata.

39. Shī ne Wanda Ya sanya ku māsu maye wa junā, a cikin kasā. To, wanda ya kāfirta, to, kāfircinsa yanā a kansa. Kuma kāfircin kāfirai bā ya kāra musu kōme fāce bakin jini, kuma kāfircin kāfirai bā ya kāra musu kōme fāce hasāra.

40. Ka ce, “Shin, kun ga abūbuwan shirkinku, wafanda kuke kira, wasun Allah? Ku nūna mini, mēne ne suka halitta daga kasā? Kō sunā da tārayya ne a cikin sammai? Kō kuma Mun bā su wani littāfi ne sabōda haka sunā a kan wata hujja ce daga gare shi? Ā'a, azzālumai bā su yin wani wa'adi, sāshensu zuwa ga sāshe, fāce rūdfi.”

وَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمْ نَارٌ جَهَنَّمُ لَا يُقْصَدُ
عَلَيْهِمْ فَيَمُوْلُوْا وَلَا يُحْفَفُ عَنْهُمْ مِنْ
عَذَابِهَا كَذَلِكَ بَخْرِي ۝ كُلُّ كَفُورٍ ۝

وَهُمْ يَصْطَرِخُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا
نَعْمَلْ صَلِيلًا حَاعِنَرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلْ
أَوْ لَمْ نَعْمَلْ كُمَّ مَا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ
وَجَاءَهُ كُمَّ الْتَّذِيرُ فَدُوْفُوا فَمَا لِلظَّلَمِيْرَ
مِنْ نَصِيرٍ ۝

إِنَّ اللَّهَ عَلِمُغَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
إِنَّهُ وَعَلِمَ بِدَارِ الصُّدُورِ ۝

هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلِيفَ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ كَفَرَ
فَعَانِيْهِ كُفُرٌ وَلَا يَزِيدُ الْكُفَّارِنَ كُفُرُهُ عَنْهُ
رَبِّهِمْ إِلَّا مَقْتَلًا وَلَا يَزِيدُ الْكُفَّارِنَ كُفُرُهُ
إِلَّا حَسَارًا ۝

قُلْ أَرَأَيْتُمْ شَرَكَاءَ كَمَّ الَّذِينَ دَعَوْنَ مِنْ دُونِ
اللَّهِ أَرَوْنِي مَا ذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شَرِيكٌ فِي
السَّمَوَاتِ أَمْ ءا تَبَيَّنَهُمْ كِتَابًا فَهُمْ عَلَىٰ بَيِّنَتِ
مِنْهُ بَلْ إِنْ يَعْدُ الظَّالِمُوْتَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا
إِلَّا أَعْرُوْرًا ۝

41. Lalle Allah Yanā rike sammai da kasā dōmin kada su gushe. Kuma hakīka, idan sun gushe, bābu wani baicinSa da zai rike su. Lalle Shi, Yā kasance Mai hakuri, Mai gāfara.

42. Kuma suka⁽¹⁾ yi rantsuwa da Allah, mafi nauyin rantsuwarsu, "Lalle, idan wani mai gargadī ya zo musu, tabbas, zā su kasance mafi shiryuwa, daga dayan al'ummōmi." To, a lōkacin da mai gargadī ya jē musu, bai karā su da kōme ba fāce gudu.

43. Dōmin nūna girman kai a cikin kasā da mākircin cūta. Kuma mākirci na cūta bā ya fādāwa fāce a kan mutānensa. To, shin, sunā jiran (wani abu ne) fāce dai hanyar (kāfirān) farko. To, bā zā ka sāmi musanya ba ga hanyar Allah. Kuma bā zā ka sāmi jūyarwa ba ga hanyar Allah.

44. Ashe, kuma ba su yi tafiya ba, a cikin kasā, dōmin su dūba yadda ākibar wadannan da suke a gabāninsu ta kasance? Alhāli kuwa sun kasance mafīfitā karfi daga gare su? Kuma Allah bai kasance wani abu nā iya rinjāyarSa ba, a cikin sammai, kuma haka a cikin kasā. Lalle Shi ne Ya kasance Masani, Mai īkon yi.

45. Kuma dā Allah Yanā kāma mutāne sabōda abin da suka aikata, dā bai bar wata dabba ba a kanta

*إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَرُولَ وَلَئِنْ زَلتَا إِنَّ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ قُوَّةٌ إِنَّهُ وَكَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴿٤١﴾

وَقَسَمُوا بِاللَّهِ جَهَدًا إِيمَانُهُمْ لِمَنْ جَاءَهُمْ نَذِيرٌ
لَيَكُونُنَّ أَهْدَى مِنْ إِحْدَى الْأُمَمِ فَلَمَّا
جَاءَهُمْ نَذِيرٌ مَازَادُهُمْ إِلَّا لَنُفُورًا ﴿٤٢﴾

أَسْتَكِبَارًا فِي الْأَرْضِ وَمَكْرُ الْسَّيِّئِ وَلَا يَحْسِنُ
الْمَكْرُ الْسَّيِّئُ إِلَّا بِأَهْلِهِ فَهُمْ يُنْظَرُونَ إِلَّا
سُتَّ الْأَيَّلَنْ فَلَمْ يَحْدِلْ سُلْطَنَ اللَّهِ تَبَدِيلَ الْأَوْلَانَ
يَحْمَدُ سُلْطَنَ اللَّهِ تَعَوِّلَانَ ﴿٤٣﴾

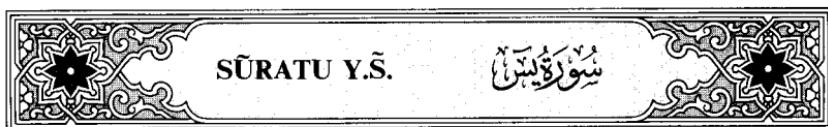
أَوْلَئِكُمْ سَيِّرُوا فِي الْأَرْضِ فَيُنْظَرُوا كَيْفَ كَانَ
عِقْبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَكَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ
قُوَّةً وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعِجِزُهُ مِنْ شَيْءٍ فِي
السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ إِنَّهُ وَكَانَ
عَلِيمًا قَدِيرًا ﴿٤٤﴾

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسُ بِمَا كَسَبُوا مَا
تَرَكُ عَلَى ظَهِيرَهَا مِنْ دَآبَّةٍ وَلَا كِنْ

(1) Lārabāwa sun kasance sunā gūri su sāmi mai ja musu gōra kamar Yahūdu kō Nasāra, sa'an nan Muhammadu ya jē musu, sai suka kāfirce.

(kasā). Amma Yanā jinkirta musu zuwa ga ajalin da aka ambatā. Sa'an nan idan ajalinsu ya zo, to, lalle Allah yā kasance Mai gani ga bāyinSa.

يُؤَخِّرُهُمْ إِلَى أَجَلٍ مُّسَمٍّ فَإِذَا جَاءَهُمْ
أَجَلُهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ
بَصِيرًا ﴿١﴾

Tanā karantar da īmāni game da Ubangiji Mai aikōwa, da Manzon, da abin aikowa, da halin wadanda aka aiko safon zuwa gare su, dōmin haka Annabi ya yi mata suna 'Zuciyar Alkur'āni'.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Y. S.
2. Inā rantsuwa da Alkur'āni⁽¹⁾
Mai hikima.
3. Lalle kai, haķīka kanā cikin Manzanni.
4. A kan hanya madaidaiciya.
5. (Allah Ya saukar da Alkur'āni) Saukarwar Mabuwāyi,
Mai jin kai.
6. Dōmin ka yi gargadī ga wa-dansu mutāne da ba a yi gargadī ga ubanninsu ba, sabōda haka sū masu rafkana ne.

يس ﴿١﴾

وَالْقُرْءَانُ الْحَكِيمُ ﴿٢﴾

إِنَّكَ لِمَنِ الْمُرْسَلِينَ ﴿٣﴾

عَلَىٰ صَرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٤﴾

تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٥﴾

لِتُنذِرَ قَوْمًا أُنذِرَهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ ﴿٦﴾

(1) Alkur'āni ma'anarsa abin karātu

7. Lalle, hañika, kalma⁽¹⁾ tā wajaba a kan mafī yawansu, dōmin sū, bā zā su yi īmāni ba.

8. Lalle Mū, Mun sanya kükumma a cikin wuyoyinsu, sa'an nan sū (kükumman sun kai) har zuwa ga habōbinsu, sabōda haka, sū bankarru ne.

9. Kuma Muka sanya wata tōsiya a gaba gare su, da wata tōsiya a bāyansu, sabōda haka Muka rufe su, sai suka zama bā su gani.

10. Kuma daidai yake a gare su, shin, ka yi musu gargadī kō ba ka yi musu gargadī ba, sū bā zā su yi īmāni ba.

11. Kanā yin gargadī kawai ga wanda ya bi Alkur'āni ne, kuma ya ji tsōron mai rahama a fake. To, ka yi masa bushāra da gāfara da wani sakamako na karimci.

12. Lalle Mū, Mū ne ke rāyar da matattu kuma Mu rubūta abin da suka gabātar, da gurābunsu, kuma kōwane abu Mun kididdige shi, a cikin babban Littāfi Mabayyani.

13. Kuma ka buga musu misāli: Wadansu ma'abūta alkarya, a lōkacin da Manzanni⁽²⁾ suka jē mata.

14. A lōkacin da Muka aika (Manzannin) biyu zuwa gare su, sai suka karyata su, sa'an nan Muka

لَفَدِحْقَ الْقُولُ عَلَى الْكَهْرِيْهِ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ٧

إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا فَهِيَ إِلَى

الْأَذْقَانِ فَهُمْ مُقْمَدُونَ ٨

وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا مِنْ خَفِيفِهِمْ

سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبَصِّرُونَ ٩

وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَنْذَرْنَاهُمْ أَنْذَرْنَاهُمْ لَا

يُؤْمِنُونَ ١٠

إِنَّمَا نُذَرُ مَنْ أَتَبَعَ الْدِكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ

بِالْغَيْبِ فَبَشَّرْهُمْ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَيْدِهِ ١١

إِنَّا نَخْنُونَ نُخْيِ الْمَوْتَى وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا

وَإِنَّ رَهْبَرَهُمْ وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي

إِمَامٍ مُّبِينٍ ١٢

وَأَضْرَبْنَاهُمْ مَثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ إِذْ

جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ ١٣

إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ أَشْيَانٍ فَكَذَّبُوهُمْ فَعَزَّزْنَا

(1) Kalma a nan ita ce fadar Allah da take cēwa zai yi azāba ga kāfirin da bai yi īmāni ba.

(2) Su Manzannin Ūsā ne zuwa Antākiya, bābban garin kasar Rūmu. Sū ne Yōhana da Pulis. Na uku, shī ne Sham'ūn. Mutumin da ya jē yanā gaggawa, shi ne Habīb Masassaki wanda ya fāra gamuwa da Manzannin farko, ya yi īmāni da su, sa'an ya jē yanā wa'azi ga mutānensa.

karfafa (su) da na uku, sai suka ce, "Lalle mū, Manzanni ne zuwa gare ku."

15. Suka ce, "Kū ba ku zamo ba fāce mutāne ne kamarmu, kuma Mai rahama bai saukar da kōme ba, ba ku zamo ba fāce karya kuke yi."

16. Suka ce, "Ubangijinmu Yā sani, lalle mū, haķīka Manzanni ne zuwa gare ku.

17. "Kuma bābu abin da ke kanmu, fāce iyar da manzanci bayyananne."

18. Suka ce, "Lalle mū, munā shu'umci da ku! Haķīka, idan ba ku hanu ba, haķīka, zā mu jēfe ku, kuma haķīka wata azāba mai rada-dī daga gare mu zā ta shāfe ku."

19. Suka ce, "Shu'umcinku, yanā tāre da ku. Ashe, dōmin an tunātar da ku? Ā'a, kū dai mutāne ne māsu fētare haddi."

20. Kuma wani mutum daga mafī nīsan birnin ya je, yanā tafiya da gaggāwa, ya ce, "Ya mutānēna! Ku bi Manzannin nan.

21. "Ku bi wadanda bā su tambayar ku wata ijāra, kuma sū shiryayyu ne.

22. "Kuma me ne a gare ni, bā zan bauta wa Wanda Ya kāga halittata ba, kuma zuwa gare Shi ake mayar da ku?

23. "Shin, zan riķi waninSa abū-buwan bautāwa? Idan Mai rahama Ya nufe ni da wata cūta, to, cētonsu bā ya amfanīna da kōme, kuma bā za su iya tsāmar da ni bā.

يَشَّالِثُ فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُم مُّرْسَلُونَ ﴿١﴾

قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا وَمَا أَنْزَلَ رَحْمَنُ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَكَبِّرُونَ ﴿٥﴾

قَالُوا رُبُّنَا يَعْلَمُ إِنَّا إِلَيْكُم مُّرْسَلُونَ ﴿٦﴾

وَمَا عَلِمْنَا إِلَّا الْبَلْغُ الْمُبِينُ ﴿٧﴾

قَالُوا إِنَّا نَظَرْنَا إِلَيْكُمْ لَمْ تَنْهَا هُوَا لَرَحْمَنُ كُمْ وَلَيْمَسْتَكْمَ مَنَاعَذَابَ الْيَمِّ ﴿٨﴾

قَالُوا أَطْهِرُكُمْ مَعَكُمْ أَئِنْ دُكَّرْتُمْ بِأَنْسَرُ قَوْمًا مُّسْرِفُونَ ﴿٩﴾

وَجَاءَهُمْ مِّنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى قَالَ يَنْقُومُ أَتَجِعَوْ الْمُرْسِلِينَ ﴿١٠﴾

أَتَسْعَوْمَنْ لَا يَسْعَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿١١﴾

وَقَاتِلُ لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرْنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٢﴾

أَتَخْدِمُ مِنْ دُونِهِ إِلَهٌ إِنْ يُرِدُنَ الرَّحْمَنُ يَصْرِي لَا تُغْنِي عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْعَا وَلَا يُنْقَذُونَ ﴿١٣﴾

24. "Lalle nī, a lōkacin nan, tabbas, inā a cikin bata bayyananna.

25. "Lalle ni, nā yi īmāni da Ubangijinku, sabōda haka ku sau-rāre nī."

26. Aka ce ^(۱) (masa), "Ka shiga Aljanna." Ya ce, "Dā dai a ce mutānēna sunā iya sani.

27. "Game da gāfarar da Ubangijīna ya yi mini, kuma Ya sanya ni a cikin wadanda aka girmama."

28. Kuma ba Mu saukar da wa-dansu runduna ba daga sama ^(۲) a kan (halaka) mutānensa, daga bāyansa, kuma bā zā Mu kasance Māsu saukarwa ba.

29. Ba ta kasance ba face tsawa guda, sa'an nan sai gā su sō-mammu.

30. Yā nadāma a kan bāyīNa! Wani Manzo bā ya zuwa gare su fāce sun kasance sunā māsu yi masa izgili.

31. Ba su gani ba, da yawa Muka halakar da (mutānen) karnōni a gabāninsu kuma cēwa su bā zā su kōmo ba?

32. Kuma lalle bābu kōwa fāce wadanda ake halartarwa ne a wu-rinMu.

33. Kuma āyā ce a gare su: Kasā matacciya, Mu rāyar da ita, Mu

إِنَّ إِذَا لَفِي صَلَالِ مُبِينٍ ﴿٤١﴾

إِنَّمَا أَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَأَسْمَعُونِ ﴿٤٢﴾

قِيلَ أَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَالَ يَنْهَا قَوْمٌ يَعْلَمُونَ ﴿٤٣﴾

بِمَا عَفَرَ لِرَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمَكْرِمِينَ ﴿٤٤﴾

* وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَىٰ قَوْمَهُ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جُنْدٍ

مِنَ السَّمَاءِ وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ ﴿٤٥﴾

إِنْ كَانَتِ الْأَصِحَّةُ وَجْهَةً فَإِذَا هُرُّ حَمِدُونَ ﴿٤٦﴾

يَحْسَرُهُ عَلَىٰ الْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ

إِلَّا كَوْلُؤُبِهِ يَسْتَهِزُونَ ﴿٤٧﴾

أَلَّا يَرْقُ أَكْمَمَ أَهْلَكَنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقَرُونِ

أَهْمَرَ الْيَمَرَ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٤٨﴾

وَإِنْ كُلُّ لَتَاجِيْعٍ لَدِيْنَا مُحَضِّرُونَ ﴿٤٩﴾

وَإِيْمَانُهُمْ لَهُمُ الْأَرْضُ الْمَيْتَةُ أَحْيِيْنَاهَا

(1) An ce masa haka a bayan mutāne sun kashe shi sabōda īmāninsa. Wannan shi ne sakamakon mai wa'azi idan ya yi shahada a kan aikinsa na wa'azi.

(2) Wātau halakar da su abu ne mai sauki a gare Mu, ba Mu yi bukātar saukar da wasu sōjōjin malā'iku daga samā ba.

fitar da kwāya daga gare ta, sai gā
shi daga gare ta suke ci.

34. Kuma Muka sanya, a cikinta
(kasā), wadansu gōnaki na dabīno
da inabōbi, kuma Muka būbbugar
da ruwa daga marēmari a cikinta.

35. Dōmin su ci 'yā'yan itācensa,
alhālī kuwa hannāyensu ba su aika-
ta shi ba. Shin, to, bā zā su gōdēwa
ba?

36. Tsarki ya tabbata ga Wanda
Ya halitta nau'uka, namiji da mace,
dukansu, daga abin da kasā ke
tsirarwa, kuma daga kansu, kuma
daga abin da ba su sani ba.

37. Kuma āyā ce a gare su: Dare,
Muna fēde rāna daga gare shi, sai gā
su sunā māsu shiga duhu.

38. Kuma rānā tanā gudāna
zuwa ga wani matabbacī nātā.
Wannan faddarāwar Mabuwāyi
ne, Masani.

39. Kuma da watā, Mun kadda-
ra masa manzilōli, har ya kōma
kamar tsumajiyar murlin dabīno,
wadda ta tsūfa.

40. Rānā bā ya kamāta a gare ta,
ta riski watā. Kuma dare bā ya
kamāta a gare shi ya zama mai tsēre
wa yini, kuma dukansu a cikin sara-
ri guda suke yin iyo.

41. Kuma āyā ce a gare su: Lalle
Mū, Mun dāuki zuriyarsu a cikin
jirgin, wanda aka yi wa lōdin.

42. Kuma Muka halitta musu,
daga irinsa, abin da suke hawa.

43. Kuma idan Mun so, zā Mu
nutsar da su, har bābu kururuwar

وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبَّابَفِينَهُ يَأْكُلُونَ ﴿٢٣﴾

وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ تَحْمِيلٍ وَأَعْنَبَ
وَفَجَرَنَا فِيهَا مِنَ الْأَعْيُونِ ﴿٢٤﴾

لَيَأْكُلُونَ مِنْ ثَمَرَهُ وَمَا عَمِلْتُهُ أَيْدِيهِمْ
أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٢٥﴾

سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ كُلَّهَا مَمَّا
تُثْبِتُ الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

وَإِيَّاهُ لَهُمْ أَيْلُ شَلَحٌ مِنْهُ الْنَّهَارُ فَإِذَا
هُمْ مُظْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقْرِرٍ لَهَا ذَلِكَ
تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٢٨﴾

وَالْقَمَرُ قَدَرْتُهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعَرْجُونِ
الْقَدِيرُ ﴿٢٩﴾

لَا الشَّمْسُ يَبْغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا
أَيْلُ سَابِقُ الْنَّهَارِ وَكُلُّ فِلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٣٠﴾

وَإِيَّاهُ لَهُمْ أَنَا حَمَلْنَا دُرْسَهُمْ فِي الْفُلُكِ الْمَسْحُونِ ﴿٣١﴾

وَخَاقَنَ الْهُمْ مِنْ مُثْلِهِ مَا يَرْكُونَ ﴿٣٢﴾

وَلَمْ يَأْنُرْ قَهْمٌ فَلَاصْرِيحْ لَهُمْ وَلَا هُمْ
وَلَمْ يَأْنُرْ قَهْمٌ فَلَاصْرِيحْ لَهُمْ وَلَا هُمْ

neman āgaji a gare su, kuma ba su zama anā tsīrar da su ba.

44. Sai fa bisa ga wata rahama daga gare Mu, da jiyanwa dādī zuwa ga wani dan lōkaci.

45. Kuma idan aka ce musu, “Ku kāre abin da ke a gaba gare ku da abin da yake a bāyanku, dōmin tsammāninku a ji tausayinku.”

46. Kuma wata āyā daga āyōyin Ubangijinsu bā ta zuwa a gare su, sai sun kasance sunā māsu bijirēwa daga gare ta.

47. Kuma idan aka ce musu, “Ku ciyar daga abin da Allah Ya arzuta ku,” sai wadanda suka kāfirata su ce ga wadanda suka yi īmāni, “Ashe, zā mu ciyar da wanda idan Allah Ya so Yanā ciyar da shi? Ba ku zama ba fāce a cikin bata bayyananniya.”

48. Kuma sunā cēwa, “A yaushe wannan wa'adi yake (aukuwa), idan kun kasance māsu gaskiya?”

49. Bā su jiran (kōme) fāce wata tsāwa guda, zā ta kāma su, alhāli kuwa sunā yin husūma.

50. Bā zā su iya yin wasiyya⁽¹⁾ ba, kuma bā zā su iya kōmāwa zuwa ga iyālansu ba.

51. Kuma aka yi būsa a cikin kāfah, to, sai gā su, daga kaburbura zuwa ga Ubangijinsu, sunā ta gudu.

52. Suka ce, “Yā bonenmu! Wāne ne ya tāyar da mu daga

يُقْدُونَ ﴿١٣﴾

إِلَّا رَحْمَةً مَّنَا وَمَتَّعًا إِلَى حِينٍ ﴿١٤﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ أَتَقُولُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْجِعُونَ ﴿١٥﴾

وَمَا أَنْتُ بِهِمْ مِّنْ إِيمَانٍ فَمَنْ أَيْمَنْتَ رَبِيعَ الْأَعْوَادَ
كَافُؤُغَنْهَا مَعْرِضِينَ ﴿١٦﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقَهُ اللَّهُ قَالَ
الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَطْعُمُ مَنْ لَوْ
يَشَاءُ اللَّهُ أَطْعَمُهُمْ وَإِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ
مُّبِينٍ ﴿١٧﴾

وَيَقُولُونَ مَمَّا هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٨﴾

مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا صِيَحَّةٌ وَاحِدَةٌ تَأْخُذُهُمْ
وَهُوَ لَا يَنْخُصُهُمْ ﴿١٩﴾

فَلَا يَسْتَطِعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَى أَهْلِهِمْ
يَرْجِعُونَ ﴿٢٠﴾

وَنُفَخَّ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُمْ مِّنَ الْأَجْمَادِ إِلَى
رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ ﴿٢١﴾

قَالُوا يُوَلِّنَا مَنْ بَعْشَامَنْ مَرْقَدِنَا هَذَا مَا

(1) Māsu izgili ga addini idan ajali ya je musu bisa ga abke, bā zā a bā su dāmar wasiyya ba ga iyālansu.

barcinmu?" "Wannan shi ne abin da Mai rahama ya yi wa'adi da shi, kuma Manzanni sun yi gaskiya."

53. Ba ta kasance ba fâce wata tsâwa ce guda, sai gâ su duka, sunâ abin halartarwa a gare Mu.

54. To, a yau, bâ zâ a zâlunci wani rai da kôme ba. Kuma bâ zâ a sâkâ muku ba fâce da abin da kuka kasance kunâ aikatâwa.

55. Lalle, 'yan Aljanna, a yau, sunâ cikin shagali, sunâ mâsu nishâdi.

56. Sû da mâtan aurensu, sunâ cikin inuwôwi, a kan karagai, sunâ mâsu gincira.

57. Sunâ da 'yâ'yan itâcen marmari a cikinta, kuma sunâ sâmun abin da suke kirân a kâwo.

58. "Aminci," da magana,⁽¹⁾ daga Ubangiji Mai jin kai.

59. "Ku rarrabe dabam, a yau, yâ kû mâsu laifi!"

60. "Ashe, ban yi muku umurni na alkawari ba, yâ diyan Ìadam? Cêwa kada ku bauta wa Shaidan, lalle shî, makiyi ne a gare ku bayyananne?

61. "Kuma ku bauta Mini. Wannan ita ce hanya madaidaciya."

62. "Kuma lalle, hakîka, (Shaidan) yâ batar da jama'a mâsu yawa daga gare ku. Ashe, to, ba ku kasance kunâ yin hankali ba?

وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ ﴿٥١﴾

إِنْ كَانَتِ الْأَصْيَحَةُ وَجْهَةً فَإِذَا هُمْ

جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحَضِّرُونَ ﴿٥٢﴾

فَالْيَوْمَ لَا ظُلْمٌ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا يُنْجَرِرُونَ

إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٣﴾

إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغْلٍ فَكَهُونَ ﴿٥٤﴾

هُوَ أَرَوَى بِجُهْرٍ فِي طَلَالٍ عَلَى الْأَرَائِكِ مُتَكَبِّرُونَ ﴿٥٥﴾

لَهُمْ فِيهَا فَكِهَةٌ وَلَهُمْ مَا يَدْعُونَ ﴿٥٦﴾

سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحْمَةٍ ﴿٥٧﴾

وَأَمْتَرُوا الْيَوْمَ أَيْمَانًا الْمُعْجَرُونَ ﴿٥٨﴾

* إِنَّمَا أَعْهَدْتُ إِلَيْنِي كُمْبَيْنِيَّةً آدَمَ أَنَّ لَا
تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ وَلَكُمْ عَذْوُرُ مُؤْيِنٌ ﴿٥٩﴾

وَأَنَّ أَعْبُدُونِي هَذَا صَرْطٌ مُسْتَقِيرٌ ﴿٦٠﴾

وَلَقَدْ أَصَلَّ مِنْ كُمْجِلَّا كَثِيرًا أَفَمَّا

تَكُونُوا تَعْقِلُونَ ﴿٦١﴾

(1) Ana ce musu aminci ya tabbata a gare ku, da magana daga wajen Ubangijinsu Mai rahama, watau ana fada musu haka da magana bâ da wata ishâra ba.

63. "Wannan ita ce Jahannama wadda kuka kasance anā yi muku wa'adi da ita.

64. "Ku shigē ta a yau, sabōda abin da kuka kasance kunā yi na kāfirci."

65. A yau, Munā sanya hātimin rufi a kan bākunansu, kuma hannā-yensu su yi Mana magana, kuma kafāfunsu su yi shaidu da abin da suka kasance sunā aikatāwa.

66. Dā Mun so, dā Mun shāfe gani daga idānunsu, sai su yi tsēre ga hanya, to, yaya zā su yi gani?⁽¹⁾

67. Kuma da Mun so, da Mun juyar da halittarsu a kan halinsu, saboda haka ba zā su iya shudewa ba, kuma ba zā su komo ba.

68. Kuma wanda Muka rāya shi, Munā sunkuyar da shi ga halittarsa. Ashe, bā su hankalta?

69. Ba Mu sanar da shi (Annabi) wākā ba, kuma wākā ba ta kamāta da shi (Annabi) ba. Shi (Alkur'āni) bai zama ba fāce tunātarwa ce, da abin karātu bayyananne.

70. Dōmin ya yi gargadī ga wanda ya kasance mai rai, kuma magana ta wajaba a kan kāfirai.

71. Shin, ba su gani ba (cēwa) lalle Mun halitta musu dabbōbi daga abin da HannayenMu suka aikata, sai sunā mallakar su?

هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٦﴾

أَصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٧﴾

الْيَقَمَ نَخْتَمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ
وَنَسْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨﴾

وَلَوْنَشَاءَ لَظَمَسْنَا عَلَىٰ أَعْيُنِهِمْ فَأَسْتَبَقُوا
الْأَصْرَاطَ فَأَنَّىٰ بَيْصُرُونَ ﴿٩﴾

وَلَوْنَشَاءَ لَسْخَنْمُ عَلَىٰ مَكَانِتِهِمْ
فَمَا أَسْتَطَعُهُمْ مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ ﴿١٠﴾

وَمَنْ نُعَمِّرُ سُكَّسَهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا
يَعْقُلُونَ ﴿١١﴾

وَمَا عَمِّتْهُ الشِّعْرُ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا
ذِكْرٌ وَقُوَّانٌ مُّبِينٌ ﴿١٢﴾

لَيَسِدِرَ مَنْ كَانَ حَيَا وَيَحْكُمُ الْقَوْلُ عَلَىٰ
الْكُفَّارِينَ ﴿١٣﴾

أَوْلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مَمَّا عَيْلَتْ أَيْدِيهِنَا
أَفَمَا فَهُمْ لَهَا مَلِكُونَ ﴿١٤﴾

(1) Dā Mun so shāfe ganinsu na ido kamar yadda Muka shāfe basīrarsu ta hankali, dā Mun shāfe shi, sai su zama makāfin idānu kamar yadda suke makāfin zūci. sabōda haka ko sun so gani, bā zā su yi ba.

72. Kuma Muka hōre su, sabōda su, sabōda haka daga gare su abin hawansu yake, kuma daga gare su suke ci.

73. Kuma sunā da wadansu am-fānōni a cikinsu, da abūbuwan shā. Ashe fa, bā zā su gōdēwa ba?

74. Kuma suka riki wadansu abūbuwan bautāwa wanin Allah, dammāninsu zā su taimake su.

75. Bā zā su iya taimakonsu ba, alhāli kuwa sū runduna ce wadda ake halartarwa (a cikin wutā).

76. Sabōda haka, kada maganarsu ta bāta maka rai. Lalle Mū, Munā sanin abin da suke asirtāwa da abin da suke bayyanāwa.

77. Ashe, kuma mutum bai ga (cēwa) lalle Mū, Mun halitta shi daga maniyyi ba, sai gā shi mai yawan husūma, mai bayyanāwar husūmar.

78. Kuma ya buga Mana wani misāli, kuma ya manta da halittarsa, ya ce, “Wāne ne ke rāyar da kasūsuwa alhāli kuwa sunā rududugaggu?”

79. Ka ce, “Wanda ya kāga halittarsu a farkon lōkaci, Shī ke rāyar da su, kuma Shi, game da kōwace halitta, Mai ilmi ne.

80. “Wanda ya sanya muku wutā daga itāce kōre, sai gā ku kunā kunnāwa daga gare shi.

81. “Shin, kuma Wanda Ya halitta sammai da kasā bai zama Mai ikon yi ba ga Ya halitta kwatan-kwacinsu? Na'am, zai iya! Kuma

وَذَلِكَنَّهَا لَهُمْ فِيهَا كُوْبُرْمُ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ ﴿٧﴾

وَلَهُمْ فِيهَا مَنْفَعٌ وَمَسَارِبٌ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٨﴾

وَلَقَدْ نَذَرُوا مِنْ دُونِ آتِهِ إِلَهَهَ لَعَلَّهُمْ
يُنَصْرُونَ ﴿٩﴾

لَا يَسْطِيعُونَ بَصَرَهُمْ وَهُنَّ لَهُمْ جُنُدٌ
مُحَضَّرُونَ ﴿١٠﴾

فَلَا يَجِدُونَ قُلُّهُمْ إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسْرُونَ وَمَا
يُعْلَمُونَ ﴿١١﴾

أَوْلَئِكَ الْإِنْسَنُ إِنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ
فَإِذَا هُوَ حَصِيمٌ مُمِينٌ ﴿١٢﴾

وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَسَيَخْلُقُهُ وَقَالَ مَنْ
يُحْكِي أَعْظَامَهُ وَهِيَ رَفِيمٌ ﴿١٣﴾

قُلْ يُحَبِّبُهَا الَّذِي أَنْشَأَهَا أَوْلَ مَرَّةً وَهُوَ
بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ﴿١٤﴾

الَّذِي جَعَلَ لِكُمْ مِنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا
فَإِذَا أَنْشَمْتُهُ تُوقَدُونَ ﴿١٥﴾

أَوْلَئِكَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ يَعْلَمُ
عَلَى أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ بَلَى وَهُوَ الْحَلَقُ الْعَلِيمُ ﴿١٦﴾

Shī Mai yawan halittāwa ne, Mai ilmi.

82. UmurninSa, idan Yā yi nufin wani abu, sai Ya ce masa kawai, "Ka kasance," sai yana kasancewa (kamar yadda Yake nufi).

83. Sabōda haka, tsarki yā tabbata ga Wanda mallakar kōwane abu take ga HannāyenSa, kuma zuwa gare Shi ake mayar da ku.

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ
فَيَكُونُ ﴿٨١﴾

فَسُبْحَانَ اللَّهِ يَعْلَمُ مَا كُلُّ شَيْءٍ
وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٢﴾

SŪRATUṢ ṢĀFFĀT

سُورَةُ الصَّافَاتِ

Tanā karantar da yadda Allah Ya shirya abūbuwan da ke tunkude māsu barna a cikin halittarSa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Inā rantsuwa da māsu yin sahu-sahu (a cikin salla kō yāki).

وَالصَّافَاتِ صَفَاتٌ ﴿١﴾

2. Sa'an nan māsu yin tsāwa⁽¹⁾ dōmin gargadī.

فَالنَّجَرَاتِ زَجَرًا ﴿٢﴾

3. Sa'an nan da māsu karātun abin tunātarwa.

فَالثَّلِيلَاتِ ذِكْرًا ﴿٣﴾

4. Lalle Abin bautawarku hakīka 'Daya ne.

إِنَّ الْهُكْمَ لِوَحْدَهُ ﴿٤﴾

(1) Māsu tsāwa, sū ne Malamai māsu sāmun ilmin wa'azi daga Annabāwa wafanda ke karātun abin tunāwa daga Allah Ubangijin sammai da kasa, Mai bāyar da haske ga rānā, Mai haskaka taurari māsu kawātar da samā kuma su tsare ta daga shaidanu. An siffanta rānā da Annabāwa, Malamai da taurāri, ilmi da haske da sababin kawa da shiryarwa da kōrar māsu barna.

الْمَشَرَقِ وَالْمَغَارِبِ

إِنَّا زَيَّنَّا السَّمَاءَ الْمُتَبَلِّذَةَ الْكَوَافِرَ ①

وَحْفَظَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْطَنٍ مَّا دِرَ ②

لَا يَسْمَعُونَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ وَيُعَذَّبُونَ مِنْ كُلِّ

جَانِبِ ③

دُخُورًا وَآتَهُمْ عَذَابًا وَلَا صُبْ ④

إِلَّا مَنْ حَطَّفَ الْحَطْفَةَ فَأَتَبَعَهُ وَشَهَادَ ثَاقِبَ ⑤

فَاسْتَقْبَرُهُمْ أَهْرَامٌ حَلَقَهُمْ حَلَقَنَا إِنَّا

حَلَقَنَا هُمْ مِنْ طِينٍ لَّازِبٍ ⑥

بَلْ عَجَبَتْ وَيَسْحَرُونَ ⑦

وَإِذَا ذَكَرُوا لَا يَذْكُرُونَ ⑧

وَلَذَّارُوا إِلَيْهِ يَسْتَسْخِرُونَ ⑨

وَقَالُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ⑩

إِذَا مِنَّا وَكَانَ تُرْكَابًا وَعَظِيمًا أَتَالْمَعْوُنُونَ ⑪

أَوْ أَبَا قُونَ الْأَوْلَونَ ⑫

قُلْ نَعَمْ وَأَنْتَمْ دَخْرُونَ ⑬

5. Ubangijin sammai da kasā da abin da ke tsakāninsu, kuma Ubangijin wurāren fitar rānā.

6. Lalle Mū, Mun kawatār da sama ta kusa da wata kawa, watau taurāri.

7. Kuma sunā tsari daga dukan Shaifan mai tsaurin kai.

8. Bā zā su iya saurāre zuwa ga jama'a mafi d'aukaka (Malā'iku) ba, kuma anā jīfar su daga kōwane gēfe.

9. Dōmin tunkudēwa, kuma sunā da wata azāba tabbatacciya.

10. Fāce wanda ya fizgi wata kalma, sai yūla mai haske ta bī shi.

11. Ka tambaye su, "Shin, sū ne mafi wuya ga halittawa, kō kuwa wadanda Muka halitta?" Lalle Mū, Mun halitta su daga lākā mai dauri.

12. Ā'a, kā yi māmāki, alhāli kuwa sunā ta yin izgili.

13. Kuma idan aka tunātar da su, bā su tunāwa.

14. Idan suka ga wata āyā, sai su dinga yin izgili.

15. Kuma su ce, "Wannan bā kōme ba, fāce sihiri ne bayyananne.

16. "Shin, idan mun mutu, kuma muka kasance turbaya da kasū-suwa, ashe, lalle mū, tabbas, wa-danda ake tāyarwa ne?

17. "Ashe, kō da ubanninmu na farko?"

18. Ka ce, "Na'am, alhāli kuwa kunā kaskantattu."

19. Tsāwa guda kawai ce, sai gā su, sunā dūbi.

20. Kuma su ce, "Yā bonenmu! Wannan ita ce rānar sakamako."

21. Wannan ita ce rānar rabbēwa wadda kuka kasance kuna kāyatāwa.

22. Ku tāra wadanda suka yi zālunci, da abōkan hadīnsu, da abin da suka kasance sunā bautāwa.

23. Wanin Allah, sabōda haka ku shiryar da su zuwa ga hanyar Jahīm.

24. Kuma ku tsayar da su, lalle su, wadanda ake yi wa tambaya ne.

25. Me ya sāme ku, bā ku tai-makon jūna?

26. Ā'a, sū a yau, māsu sal-lamāwa ne.

27. Kuma sāshensu ya fuskanta ga sāshe, sunā tambayar jūna.

28. Suka ce, "Lalle kū, kun kasance kunā jē mana daga wajen dāma (inda muka amince)."

29. Suka ce, "Ā'a, ba ku kasance mūminai ba.

30. "Kuma wani dañili bai kasance ba gare mu a kanku. Ā'a, kun kasance mutāne ne māsu kētare iyāka.

31. "Sabōda haka maganar Ubangijinmu ta wajaba a kanmu. Lalle mū, māsu dandanāwa ne.

32. "Sabōda haka muka batar da ku. Lalle mū, mun kasance batat-tu."

فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ فَإِذَا هُمْ يَنْظُرُونَ ﴿١﴾

وَقَالُوا إِنَّمَا هِيَ أَيْمَانُ الَّذِينَ ﴿٢﴾

هَذَا يَقِيمُ الْفَصْلُ الَّذِي لَكُمْ يُهْدِي ثَكِيرُونَ ﴿٣﴾

* أَحْشِرُوا الَّذِينَ طَامُوا وَأَرْوَاحُهُمْ وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٤﴾

مِنْ دُونِ اللَّهِ فَأَهْدُوهُمْ إِلَى صِرَاطِ الْحَيْثِيرِ ﴿٥﴾

وَقُوَّهُمْ إِنَّهُمْ مَسْتَوْلُونَ ﴿٦﴾

مَالِكُ لَا تَأْصِرُونَ ﴿٧﴾

بَلْ هُمْ إِلَيْوْمَ مُسْتَسِلُونَ ﴿٨﴾

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٩﴾

قَالُوا إِنَّكُمْ كُشْرَتُمْ أَتُؤْنَتَعِنَ الْيَمِينَ ﴿١٠﴾

قَالُوا إِنَّكُمْ لَمْ تَكُنُوا مُؤْمِنِينَ ﴿١١﴾

وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَنٍ إِلَّا كُنْتُمْ قَوْمًا

طَغِينَ ﴿١٢﴾

فَحَقَّ عَلَيْنَا قُولُ رِتَابًا إِنَّا لَذَاهِبُونَ ﴿١٣﴾

فَأَعْوَيْتُمْ إِنَّا كُنَّا غَوْنَانَ ﴿١٤﴾

33. To, lalle sū, a rānar nan, māsu tārayya ne a cikin azābar.

فَإِنَّهُمْ بِوَمِيزِنِ الْعَدَابِ مُشَرِّكُونَ ﴿٢٣﴾

34. Lalle Mū, kamar haka Muke aikatāwa game da māsu laifi.

إِنَّا كَذَلِكَ تَقْتَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿٢٤﴾

35. Lalle sū, sun kasance idan an ce musu, “Bābu abin bautāwa, fāce Allah,” sai su dōra girman kai.

إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٢٥﴾

36. Kuma sunā cēwa, “Shin, mū lalle māsu barin gumākanmu ne, sabōda maganar wani mawāki mahaukaci?”

وَيَمْوِلُونَ أَيْنَا لَكَارِكُؤْ أَهْتَنَا إِسَاعِيرَ مَجْنُونٍ ﴿٢٦﴾

37. Ā'a, yā zo da gaskiya kuma ya gaskata Manzanni.

بَلْ جَاءَ بِالْحُكْمِ وَصَدَقَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٧﴾

38. Lalle kū, hakīka, māsu dandana azāba mai radadī ne.

إِنَّكُمْ لَذَلِيقُوا الْعَدَابِ الْأَلِيمِ ﴿٢٨﴾

39. Kuma bā zā a sāka muku ba fāce da abin da kuka kasance kunā aikatāwa.

وَمَا يُخْرِجُونَ إِلَّا مَا كُنُتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٩﴾

40. Fāce bāyin Allah wadanda aka tsarkake.

إِلَّا عِبَادُ اللَّهِ الْمُحْلَصِينَ ﴿٣٠﴾

41. Wadannan sunā da abinci sananne.

أُولَئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَعْلُومٌ ﴿٣١﴾

42. 'Yā'yan itācen marmari, kuma sunā wadanda ake girmamāwa.

فَوْلَاهُ وَهُمْ مَكْرُمُونَ ﴿٣٢﴾

43. A cikin gidājen Aljannar ni'ima.

فِي جَنَّتِ النَّعِيمِ ﴿٣٣﴾

44. A kan karagu, sunā māsu fuskantar jūna.

عَلَى سُرُرٍ مُتَقَبِّلِينَ ﴿٣٤﴾

45. Anā kēwayāwa a kansu da hinjālan giya, ta daga wadansu marēmari.

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَاسِ مِنْ مَعِينٍ ﴿٣٥﴾

46. Farā mai dādī ga mashāyan.

يَضْصَاءَ لَذَّةُ الشَّرَبِينَ ﴿٣٦﴾

47. A cikinta bābu jirī, kuma ba su zama māsu māye daga gare ta ba,

لَا فِيهَا شَوْقٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنَزَّفُونَ ﴿٣٧﴾

48. Kuma a wurinsu, akwai mātan aure māsu takaita kallonsu, māsu manyan idānu.

49. Kamar dai su kwai ne bōyaye.

50. Sai sāshensu ya fuskanta a kan sāshe, sunā tambayar jūna.

51. Wani mai magana daga cikinsu ya ce, “Lalle ni wani abōki ya kasance a gare ni (a dūniya).”

52. Yanā cēwa, “Shin, kai, lalle, kanā daga māsu gaskatāwa ne?

53. “Ashe, idan muka mutu, kuma muka kasance turbaya da kasūsuwa, ashe, lalle, mū tabbas wadanda ake sāka wa ne?”

54. (Mai maganar) ya ce, “Shin, kō ku, māsu tsinkāya ne (mu gan shi)?”

55. Sai ya tsinkāya, sai ya gan shi a cikin tsakar Jahim.

56. Ya ce (masa), “Wallahi, lalle, kā yi kusa, hafīka, ka halakā ni.

57. “Kuma bā dōmin ni’imar Ubangijīna ba, lalle, dā na kasance daga wadanda ake halartarwa (tāre da kai a cikin wutā).

58. “Shin fa, ba mu zama māsu mutuwa ba,

59. “Sai mutuwarmu ta farko, kuma ba mu zama wadanda ake azabtarwa ba?”

60. Lalle, wannan shī ne babban rabo mai girma.

61. Sabōda irin wannan, sai māsu aiki su yi ta aikatāwa.

وَعِنْهُمْ قَصَرُ الظَّرْفُ عَيْنٌ^{٤٨}

كَانُهُنَّ يَعْصِيُنَّ مَكَوْنَنَ^{٤٩}

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ^{٥٠}

قَالَ فَآئِلُّ مِنْهُمْ إِلَى كَاتِلِ قَرِينٍ^{٥١}

يَقُولُ أَءَ أَنَا لَهُنَّ الْمُصَدِّقَةُ^{٥٢}

أَذَامَتَا وَكَانَتِي أَبَا وَعَظِيمًا إِنَّا لَمْ يُؤْنَوْنَ^{٥٣}

قَالَ هَلْ أَشْرُكُ مُطَّلِّعُونَ^{٥٤}

فَأَتَلْعَبُ تَرَاهُ فِي سَوَاءِ الْجَحِيرِ^{٥٥}

قَالَ تَأْلِهَةٌ إِنِّي كَيْدُ لَرْتُدِينَ^{٥٦}

وَلَوْلَا يَقْمَةُ رَبِّي لَكُنْتُ مِنَ الْمُحَصَّرِينَ^{٥٧}

أَفَمَا نَحْنُ بِمَيِّتِينَ^{٥٨}

إِلَّا مَوْتَنَا الْأُولَى وَمَا نَحْنُ بِمُعَدَّبِينَ^{٥٩}

إِنَّهُنَّا لَهُوا لِقُورٌ عَظِيمٌ^{٦٠}

لِيُشَلِّ هَذَا فَلَيَعْمَلِ الْعَمَلُونَ^{٦١}

62. Shin, wancan shî ne mafi zama alhêri ga liyafa kô itâciyar zakkûm?

63. Lalle, Mû, Mun sanya ta fitina ga azzâlumai.

64. Lalle ita wata itâciya ce wadda take fita daga asalin Jahîm.

65. Gundarta, kamar dai shi kânun Shaidan ne.

66. To, lalle sû, hakîka, mâsu ci ne daga gare ta. Sa'an nan mâsu cika cikuna ne daga gare ta.

67. Sa'an nan lalle sunâ da wani garwaye a kanta, daga ruwan zâfi.

68. Sa'an nan lalle makomarsu, hakîka, zuwa ga Jâhîm take.

69. Lalle sû, sun iske ubanninsu batattu.

70. Sabôda haka sû, a kan gurâbunsu, suke gaggâwa.

71. Kuma tabbas, hakîka, mafi yawan mutânen farko sun bace a gabâninsu.

72. Kuma tabbas, hakîka, Mun aika mâsu gargadî a cikinsu.

73. Sai ka düba yadda âkibar wadanda aka yi wa gargadî ta kassance.

74. Fâce bâyin Allah wadanda aka tsarkake.

75. Kuma lalle, hakîka, Nûhu ya kira Mu. To, madalla da mâsu karbâwa, Mu.

76. Kuma Mun tsîrar da shi da mutânenса daga baķin ciki babba.

أَذْلَكَ خَيْرٌ لَا أَمْ شَجَرَةُ الْرَّقْوُمِ^(١)

إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِّلظَّالِمِينَ^(٢)

إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيرِ^(٣)

طَلَعْنَاهَا كَانَهُ دُرْدُ وَسُ الشَّيْطَنِ^(٤)

فَإِنَّهُمْ لَا يَكُونُ مِنْهَا قَوْنٌ مِّنْهَا الْبَظْنُونَ^(٥)

ثُمَّ إِنَّهُمْ عَلَيْهَا السَّوَابِقُ مِنْ حَمِيرٍ^(٦)

ثُمَّ إِنَّ مَرْجِعَهُمْ إِلَى الْجَحِيرِ^(٧)

إِنَّهُمْ أَفْوَأُ ابْنَاءَ هُرَصَالِينَ^(٨)

فَهُمُّ عَلَىٰ إِثْرِ زَمْبُرُونَ^(٩)

وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ الْأَوَّلِينَ^(١٠)

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِمْ مُنْذِرِينَ^(١١)

فَأَظْرِرْ كَيْفَ كَانَ عَيْقَبَةُ الْمُنْذِرِينَ^(١٢)

إِلَاعِبَادُ اللَّهُ الْمُخَاصِبِينَ^(١٣)

وَلَقَدْ نَادَنَا فَلَوْلَهُ فَلَيْقَمَ الْمُجِيْبُونَ^(١٤)

وَجَنَّتْنَاهُ وَهَلَهُ رَمَنَ الْكَرَبُ الْعَظِيمِ^(١٥)

77. Muka sanya zurriyarsa sunā māsu wanzuwa.

وَجَعَلْنَا ذِيَّتَهُ وَهُمُ الْأَبَاقِينَ ﴿٧٧﴾

78. Kuma Muka bar masa (yabo) a cikin jama'ar karshe.

وَتَرَكَ عَلَيْهِ فِي الْآخِرَةِ ﴿٧٨﴾

79. Aminci ya tabbata ga Nūhu, a cikin halittu.

سَلَمَ عَلَى نُوحٍ فِي الْعَامِينَ ﴿٧٩﴾

80. Lalle Mū, kamar haka Muke sāka wa māsu kyautatāwa.

إِنَّا كَذَلِكَ تَخْرِيَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٠﴾

81. Lalle shi, yanā daga bāyin-Mu mūminai.

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨١﴾

82. Sā'an nan Muka nutsar da wadansunsu.

لَمْ أَعْرِفْ أَلَاكَرِينَ ﴿٨٢﴾

83. Kuma lalle daga fungiyarsa, hakīka, Ibrahīm yake.

*وَلَئِنْ مَنْ شَيَّعَهُ لِإِبْرَاهِيمَ ﴿٨٣﴾

84. A lōkacin da ya je wa Ubangijinsa da zūciya kuþutacciya.

إِذْ جَاءَ رَبَّهُ وَيَقْلِبُ سَلِيمٍ ﴿٨٤﴾

85. A lōkacin da ya ce wa ubansa da mutānensa, “Mēne ne kuke bautāwa?

إِذْ قَالَ لِأَيْهَ وَقَرْمَهُ مَاذَا تَعْبُدُونَ ﴿٨٥﴾

86. “Shin, kiren karya, (wātau) gumāka, wanin Allah, kuke bau-tāwa?

أَيْقَنًا إِلَهٌ كَذِيرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٨٦﴾

87. “To, mēne ne zatonku game da Ubangijin halittu?”

فَاطَّلَنْ كَبِيرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٨٧﴾

88. Sai ya yi dūbi, dūba ta sōsai, a cikin taurāri.

فَقَطَرَ نَظَرَةً فِي النُّجُومِ ﴿٨٨﴾

89. Sā'an nan ya ce, “Nī mai rashin läfiya ne.”

فَقَالَ إِلَيْ سَقِيرٍ ﴿٨٩﴾

90. Sai suka jūya ga barinsa, sunā māsu jūyāwa da bāya.

فَوَلََّ عَنْهُ مُدَبِّرِينَ ﴿٩٠﴾

91. Sai ya karkata zuwa ga gumākansu, sa'an nan ya ce, “Ashe bā zā ku ci ba?

فَرَأَى إِلَهٌ هَمْ فَقَالَ أَلَا تَكُونُونَ ﴿٩١﴾

92. “Me ya sāme ku, bā ku magana?”

مَالِكٌ لَا تَطِقُونَ ﴿٩٢﴾

93. Sai ya zuba dūka a kansu da hannun dāma.

فَرَأَعَ عَلَيْهِمْ ضَرِبًا بِالْيَمِينِ ﴿٩٣﴾

94. Sai suka fuskanto zuwa gare shi, sunā gaggāwa.

فَأَقْبَلُوا إِلَيْهِ يَرْفُونَ ﴿٩٤﴾

95. Ya ce, “Kunā bauta wa abin da kuke sassakawa,

قَالَ أَتَعْبُدُونَ مَا تَحْشُونَ ﴿٩٥﴾

96. “Alhāli, Allah ne Ya halitta ku game da abin da kuke aikatāwa?”

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾

97. Suka ce, “Ku gina wani gini sabōda shi, sa'an nan ku jēfa shi a cikin Jahīm.

قَالُوا أَبْتُوا لَهُ بُنِيَّكَافَ الْقُوَّةِ فِي الْجَحِيمِ ﴿٩٧﴾

98. Sabōda haka suka yi nufin makīda game da shi. Sai Muka sanya su, sū ne mafi kaskanci.

فَأَرَادُوا لَهُ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلَيْنَ ﴿٩٨﴾

99. Kuma (Ibrāhīm) ya ce, “Lalle, nī mai tafiya ne zuwa ga Ubangi-jīna, zai shiryar da ni.

وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَى رَبِّ سَيِّدِيْنَ ﴿٩٩﴾

100. “Ya Ubangijīna! Ka bā ni (abōkin zama) daga sālihan mutāne.”

رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الْصَّالِحِينَ ﴿١٠٠﴾

101. Sai Muka yi masa bushāra da wani yārō⁽¹⁾ mai haƙuri.

فَبَشَّرَنَاهُ بِعُلُمِ حَلِيمٍ ﴿١٠١﴾

102. To, a lōkacin da ya isa aiki tāre da shi, ya ce, “Ya karamin dāna! Lalle ne inā gani, a cikin barci, lalle inā yanka ka. To, ka dūba, mē ka gani?” (Yāron) ya ce, “Yā Bā-bāna! Ka aikata abin da aka umurce ka, zā ka sāme ni, in Allah Ya so, daga māsu haƙuri.”

فَلَمَّا تَابَعَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَكْبُتَ إِنِّي أَرِيَ فِي

103. To, a lōkacin da suka yi sallama, (Ibrāhīm) ya kāyar da shi ga gēfen gōshinsa.

الْمَنَامَ إِنِّي أَذَّهَكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَرَى قَالَ

يَكْبَتَ أَفْعَلَ مَا تُؤْمِنُ وَرَسَّأَ حَدْنَى إِنْ

شَاءَ اللَّهُ مِنَ الْصَّالِحِينَ ﴿١٠٢﴾

فَلَمَّا أَسْلَمَ مَا وَرَأَهُ وَلِلْجَنِينَ ﴿١٠٣﴾

(1) Yāron da aka yi bushāra da shi a nan, shī ne Ismā’īla, sabōda abin da yake tafe a gaba wanda ya shāfi Is’hāka da sūnansa a bayyane yā nūna a nan bā shi ba ne. Watau Ismā’īla kawai ne.

104. Kuma Muka kira shi cēwa
“Ya Ibrāhīm!

105. “Haññā kā gaskata mafarkin.” Lalle kamar haka Muke sāka wa māsu kyautatāwa.

106. Lalle, wannan ita ce jarra-bawa bayyananna.

107. Kuma Muka yi fansar yāron da wani abin yanka, mai girma.

108. Kuma Muka bar (yabo) a kansa a cikin mutānen farshe.

109. Aminci ya tabbata ga Ibrāhīm.

110. Kamar haka Muke sāka wa māsu kyautatāwa.

111. Lalle shī, yanā daga bāyin-Mu mūminai.

112. Kuma Muka yi masa bus-hāra⁽¹⁾ da Is'hāka ya zama Annabi daga sālihan mutāne.

113. Kuma Muka yi albarka a gare shi, kuma ga Is'hāka. Kuma daga cikin zurriyarsu akwai mai kyautatāwa da kuma mai zālunci dōmin kansa, mai bayyanāwa (ga zāluncin).

114. Kuma lalle, Mun yi ni'ima ga Mūsā da Hārūna.

115. Kuma Muka tsīrar da su da mutānensu daga bañin ciki mai girma.

وَنَذَرْتَنَاهُ أَنْ يَأْتِيَنَا بِهِمْ ١٤٦

قَدْ صَدَقَتْ الرُّؤْيَا إِنَّا كَذَلِكَ تَحْزِي

الْمُحْسِنِينَ ١٤٧

إِنَّهُمْ هُنَّ الْمُبْلُغُونَ الْمُبْتَدِئِينَ ١٤٨

وَقَدْ نَذَرْتَنَاهُ بِذِيْجَ عَظِيمٍ ١٤٩

وَتَرَكَ عَلَيْهِ فِي الْآخِرَةِ ١٥٠

سَلَّمَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ ١٥١

كَذَلِكَ تَحْزِي الْمُحْسِنِينَ ١٥٢

إِنَّهُ مِنْ عَبْدَنَا الْمُؤْمِنِينَ ١٥٣

وَسَرَّنَاهُ بِإِسْحَاقَ نَبِيَّا مِنَ الْصَّالِحِينَ ١٥٤

وَنَذَرَكَ عَلَيْهِ وَعَلَى إِسْحَاقَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِمَا

مُحْسِنٌ وَطَالِرٌ لِنَفْسِهِ مُمِينٌ ١٥٥

وَلَقَدْ مَنَّا عَلَى مُوسَى وَهَرُونَ ١٥٦

وَجَنَّبْنَاهُمَا رَقْمَهُمَا مِنَ الْكُنْبِ الْعَظِيمِ ١٥٧

(1) Wannan sābuwar bushāra da Is'hāka tanā nūna cēwa bā shī ne wanda kissar yankā ta shāfa ba. Sabōda haka Isma'il'a dfa'i ne, tabbas, mai kissar yankā. Sabōda haka Allah Ya sanya shi wata al'umma dabam, dōmin a sāka masa, sa'an nan aka sāka wa Ibrāhīm da Is'hāka dōmin ya zama wata al'umma ta dabam.

116. Kuma Muka taimake su, sabōda haka suka kasance māsu rinjāya.

117. Kuma Muka ba su Littāfi mai iyākar bayāni.

118. Kuma Muka shiryar da su ga hanya mīkākkiya.

119. Kuma Muka bar (yabo) a gare su a cikin mutānen karshe.

120. Aminci ya tabbata ga Mūsā da Hāruna.

121. Lalle kamar haka, Muke sāka wa māsu kyautatāwa.

122. Lalle, sunā daga bāyin Mu mūminai.

123. Kuma lalle Ilyās, haķīka, yanā daga Manzanni.

124. A lōkacin da yake ce wa mutānensa, “Ashe, bā zā ku yi taķawa ba?

125. “Shin, kunā bauta wa Ba’al ne, kuma kunā barin Mafi kyautatāwar māsu halitta?

126. “Allah Ubangijinku, kuma Ubangijin ubanninku na farko?”

127. Sai suka karyata shi. Sabōda haka sū, lalle, wadanda zā a halartarwā ne (a wutā).

128. Sai bāyin Allah wadanda aka tsarkake.

129. Kuma Muka bar (yabo) a gare shi, a cikin mutānen karshe.

130. Aminci ya tabbata ga Ilyās.

131. Lalle Mū, kamar haka, Muke sāka wa māsu kyautatāwa.

وَنَصَرَتْهُمْ فَكَانُوا هُمُ الْأَغْلَيْنَ ﴿١١٧﴾

وَإِنَّهُمْ مَا الْكِتَابَ أَمْسَكَيْنَ ﴿١١٨﴾

وَهَدَيْتَهُمْ أَصْرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿١١٩﴾

وَرَكِنْتَنَا عَلَيْهِمَا فِي الْآخِرَةِ ﴿١٢٠﴾

سَلَمٌ عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَرُورٍ ﴿١٢١﴾

إِنَّا كَذَلِكَ بَخْرِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٢٢﴾

إِنَّهُمْ مَا مِنْ عَبْدٍ إِنَّا لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢٣﴾

وَلَئِنْ إِلَيْسَ لَمَنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٤﴾

إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ لَاَتَتَّقُونَ ﴿١٢٥﴾

أَتَدْعُونَ بِعَلَوْتَدْرُونَ أَخْسَنَ الْخَلِيقَينَ ﴿١٢٦﴾

اللَّهُ رَبُّكُمْ وَرَبِّ ابْنَائِكُمْ الْأَوَّلِينَ ﴿١٢٧﴾

فَكَذَبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَمْ يَخْضُرُونَ ﴿١٢٨﴾

إِلَّا عَبَادُ اللَّهِ الْمُخَاصِّينَ ﴿١٢٩﴾

وَرَكِنْتَنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرَةِ ﴿١٣٠﴾

سَلَمٌ عَلَىٰ إِلَيْسِينَ ﴿١٣١﴾

إِنَّا كَذَلِكَ بَخْرِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣٢﴾

132. Lalle shī, yanā daga bāyin-Mu mūminai.

إِنَّهُ مِنْ عَبْدَنَا الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٦٧﴾

133. Kuma lalle Lūdu, hafīka, yanā daga Manzanni.

وَإِنَّ لُوطًا لِّمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٦٨﴾

134. A lōkacin da Muka tsīrar da shi, da mutānensa gabā daya.

إِذْ نَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٦٩﴾

135. Sai wata tsōhuwa tanā a cikin māsu wanzuwa (a cikin azāba).

إِلَّا عَجَزُوا فِي الْغَنَّارِينَ ﴿١٧٠﴾

136. Sā'an nan Muka darkāke wadansu mutānen.

ثُرَدَ مِنَ الْآخَرِينَ ﴿١٧١﴾

137. Kuma lalle kū, hafīka, kunā shūdēwa a kansu, kunā māsu asubanci.

وَلَنَكُو لَتَرُونَ عَلَيْهِمْ مُّصَبِّحِينَ ﴿١٧٢﴾

138. Kuma da dare. Shin fa, bā zā ku hankalta ba?

وَبِالَّيْلِ إِفْلَاقًا تَعْقِلُونَ ﴿١٧٣﴾

139. Kuma lalle Yūnusa, hafīka, yanā daga Manzanni.

وَإِنَّ يُوسُفَ لِمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧٤﴾

140. A lōkacin da ya gudu zuwa ga jirgin ruwa wanda aka yi wa lōdi.

إِذْ أَبْقَى إِلَى الْفُلُكِ الْمَسْحُونَ ﴿١٧٥﴾

141. Sā'an nan ya yi kuri'a, sai ya kasance a cikin wadanda aka rin-jāya.

فَسَاهَمَ فِي كَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ ﴿١٧٦﴾

142. Sai kīfi ya yi lōma da shi, alhāli kuwa yanā wanda ake zargi.

فَالْتَّقْمَةُ الْلُّوْثُ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿١٧٧﴾

143. To, ba dōmin lalle shi ya kasance daga māsu tasbīhi ba,

فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسْتَحِينَ ﴿١٧٨﴾

144. Lalle dā ya zauna a cikin cikinsa har ya zuwa rānar da zā a tāyar da su.

لَلِّيْثَ فِي بَطْرِيهَ إِلَى يَوْمِ يُبَعَّثُونَ ﴿١٧٩﴾

145. Sai Muka jēfa shi ga wani fili, alhāli kuwa yanā mai raunin rashin lāfiya.

*فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيرٌ ﴿١٨٠﴾

146. Kuma Muka tsīrar da wata itāciya ta kankana a kusa da shi.

وَأَثْبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِنْ يَقْطَنِينَ ﴿١٨١﴾

147. Kuma Muka aika shi zuwa ga wadansu mutāne dubu dāri, kō

وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَى مَائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَرِيدُونَ ﴿١٨٢﴾

sunā̄ karuwa (a kan haka).

148. Sai suka yi īmāni, sabōda haka Muka jiyar da su dādī, har wani lōkaci.

149. Sabōda haka, ka tambaye su, "Shin, Ubangijinka ne da 'yā'ya mātā, kuma su da diya maza?"

150. Kō kuma Mun halitta mālā'iku mātā ne, alhāli kuwa sū, sunā halarce?

151. To! Lalle sū, daga kiren kāryarsu sunā cēwa,

152. "Allah Yā haihu," alhāli kuwa lalle sū, hařīka mařaryata ne.

153. Shin, Yā zābi 'yā'ya mātā ne a kan diya maza?

154. Mē ya same ku? Yāya kuke hukuntāwa (wannan hukunci)?

155. Shin, bā̄ ku tunāni?

156. Ko kuma kunā da wani dālī bayyananne ne?

157. To, ku zo da littāfinku idan kun kasance māsu gaskiya.

158. Kuma suka sanya nasaba a tsakāninSa da tsakānin aljannu. Alhāli kuwa Lalle aljannu sun sani, "Lalle sū, hařīka, wadanda ake halartarwa ne (a cikin wutā.)"

159. Tsarki ya tabbata ga Allah daga abin da suke siffantāwa.

160. Sai bāyin Allah wadanda aka tsarkake.

161. To, lalle, ku da abin da kuke bautāwa,

162. Ba ku zama māsu buwāya ba a gare Shi.

فَقَامُوا فَمَتَّعْهُمْ إِلَى حِينٍ ﴿١٩﴾

فَأَسْتَفْتِهِمْ أَلَيْرَبَكَ الْبَيْنَاتُ وَهُمْ أَلْبَوْنَ ﴿٢٠﴾

أَمْ حَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِذَاً وَهُمْ شَهِيدُونَ ﴿٢١﴾

أَلَا إِنَّهُمْ قَنْ إِنْكَهُمْ لَيَقُولُونَ ﴿٢٢﴾

وَلَدَ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ لَكَذَّابُونَ ﴿٢٣﴾

أَضْطَفَنَا الْبَيْنَاتِ عَلَى الْبَيْنَ ﴿٢٤﴾

مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٢٥﴾

أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٦﴾

أَمْ لَكُمْ سُلْطَنٌ مِّنْ ﴿٢٧﴾

فَأَنُوْ بِكَيْكَهُمْ إِنْ كَسْرَ صَدَقَنَ ﴿٢٨﴾

وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْحِنْنَةِ شَبَّاً وَلَقَدْ عَلِمْتَ

الْحِنْنَةَ إِنَّهُمْ لَمَحْضُرُونَ ﴿٢٩﴾

سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٣٠﴾

إِلَّا عَبَادُ اللَّهِ الْمُحَاسِّبُينَ ﴿٣١﴾

فِلَكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ ﴿٣٢﴾

مَا أَنْشَرْ عَلَيْهِ بِقَتَّابِينَ ﴿٣٣﴾

163. Sai wanda yake mai shiga babbbar wutā Jahīm.

164. "Kuma bābu kōwa daga cikinmu,⁽¹⁾ fāce yanā da matsayi sananne.

165. "Kuma lalle mu, hakīka, mū ne māsu yin sahu-sahu (dōmin ibāda).

166. "Kuma lalle mū, hakīka, mū ne māsu yin tasbīhi."

167. Kuma lalle su, sun kasance sunā cēwa,

168. "Dā lalle munā da wani littāfi irin na mutānen farko.

169. "Lalle dā mun kasance bāyin Allah wadanda aka tsarkake."

170. Sai suka kāfirta da shi. Sabōda haka zā su sani.

171. Kuma lalle, hakīka kalmar-Mu ta gabāta ga bāyinMu, Manzanni.

172. Lalle sū, hakīka, sū ne wa-danda ake taimako.

173. Kuma lalle rundunarMu, hakīka, sū ne marinjāya.

174. Sabōda haka juya daga barinsu, har a wani lōkaci.

175. Ka nūna musu (gaskiya), da haka zā su dinga gani.⁽²⁾

إِلَمْ أَنْ هُوَ صَالِحٌ جَاهِدٌ^{١٦٣}

وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَعْلُومٌ^{١٦٤}

وَإِنَّا نَحْنُ الصَّافُونَ^{١٦٥}

وَإِنَّا نَحْنُ الْمُسَيْحُونَ^{١٦٦}

وَإِنَّا نَحْنُ الْمُقْرِئُونَ^{١٦٧}

لَوْأَنَّ عِنْدَنَا ذِكْرُ أَمَنَ الْأَوَّلِينَ^{١٦٨}

لَكُنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخَاصِصِينَ^{١٦٩}

فَكُفِرُوا بِهِ فَسَوْفَ يَعْمَلُونَ^{١٧٠}

وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَمْتَانِي عِبَادَنَا الْمُرْسَلِينَ^{١٧١}

إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ^{١٧٢}

وَإِنَّ جُنَاحَنَا لَهُمُ الْغَلِيلُونَ^{١٧٣}

فَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىَ جِينَ^{١٧٤}

وَأَنْصِرْهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ^{١٧٥}

(1) Malā'iku da sauran halitta duka kōwa yā san matsayinsa na bauta ga Allah wanda ba Ya da dā ko dīya, kuma ba Ya da dangantaka da kōwa.

(2) Wannan kārin bayāni ne ga abin da sūrar ke karantarwa na cewa Annabāwa sū ne kamar rāna mai haske na asali. Mālamai kamar taurāri suke māsu sāmun haske daga rana su wātsa ga dūniya kuma su kōre bārna. Aya ta 179 da ke tafe karfafawa ce ga ma'anar wannan.

176. Shin fa, da azabar Mu suke nēman gaggāwa?

177. To, idan ta sauka ga farfājiyarsu, to, sāfiyar wadanda ake yi wa gargadī ta mūnana.

178. Kuma ka jūya daga barinsu har a wani lōkaci.

179. Ka nūna (musu gaskiya), da haka zā su dinga gani.

180. Tsarki ya tabbata ga Ubangijinka, Ubangijin rīnjāye, daga barin abin da suke siffantāwa.

181. Kuma aminci ya tabbata ga Manzanni.

182. Kuma gōdiya ta tabbata ga Allah Ubangijin halittu.

أَفِيْعَدَ إِنَّا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿٧﴾

فَإِذَا نَزَّلَ سَاحَرٌ هُرْ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ ﴿٨﴾

وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ جِئْنَ ﴿٩﴾

وَأَبْصِرْ فَسَوْقَ يَبْصُرُونَ ﴿١٠﴾

سُبْحَانَ رَبِّ الْعَزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿١١﴾

وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢﴾

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٣﴾

SŪRATU Ḳ

سُورَةُ الْحَصْنٍ

Tanā karantar da hanyar mulkin Musulunci da yadda ake gudānar da shari'a da ādalci, da gargadī ga bin wata hanya.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ḳ, Inā rantsuwa da Alkur'āni mai hukunce-hukunce.

2. Ā'a, wadanda suka kāfirta sunā cikin girman kai (ga riñon al'ādunsu) da sābāni (tsakānin jūnansu).

صَ وَالْفُرْقَةُ إِنْ ذِي الْذَّكْرِ ﴿١﴾

بِلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عَزَّةٍ وَشَقَاقٍ ﴿٢﴾

3. Da yawa Muka halakar da wani karni, a gabâniinsu, suka yi kira (nêman cêto), bâbu lôkacin kubucêwa.

4. Kuma suka yi mâmäki dômin Mai gargadî, daga cikinsu, ya je musu. Kuma kâfirai suka ce, “Wannan mai sihiri ne, makaryaci.

5. “Shin, yâ sanya gumâka duka su zama abin bautawa guda? Lalle wannan, hakîka, abu ne mai ban mâmäki!”

6. Shûgabanni daga cikinsu, suka tafi (suka ce), “Ku yi tafiyarku, ku yi hakuri a kan abûbuwan bautawarku. Lalle wannan, hakîka, wani abu ne ake nufi!

7. “Ba mu taþa ji ba, game da wannan, a cikin addinin karshe. Wannan bai zama ba fâce kiren karya.

8. “Shin, an saukar da Alkur’âni ne a kansa, a tsakâninmu (mû kuma ba mu gani ba)?” Ï'a, su dai sunâ cikin shakka daga hukunciNa. Ï'a, ba su ida dandanan azâba ba.

9. Ko kuma a wurinsu ne ake ajiye taskôkin rahamar Ubangi-jinka, Mabuwâyi, Mai yawan kyauta?

10. Kô kuma sû ne da mallakar sammai da kasâ da abin da ke a tsakâninsu? To, sai su hau a cikin sammai (dômin su hana saukar Alkur’âni ga Muhammadu).

11. Rundunõni ne abin da ke can, rusassu, na fungiyôyinsu.

كَوَاهِلَكُنَا مِنْ قَبْلِهِمْ قَنْ قَرْنَ فَنَادُوا لَهُ لَهُ حِينَ
مَاصِ ﴿٦﴾

وَجَعِلُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ فَنَهَمُوا وَقَالَ الْكَفَرُونَ
هَذَا سِحْرٌ كَذَابٌ ﴿٧﴾

أَجْعَلَ الْآلَهَةَ إِلَهًا وَحْدَهُ إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ
يُجْعَلُ ﴿٨﴾

وَأَنْطَلَقَ الْمَلَائِكَةُ مِنْهُمْ أَنَّ أَمْسِوَأُواصِرُ وَأَعَانَ
هَذَا لَهُمْ إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ يُرَادُ ﴿٩﴾

مَا سِعْنَا بِهِذَا فِي الْمِلَةِ الْآخِرَةِ إِنَّ هَذَا إِلَّا
أَخْتِيلَقُ ﴿١٠﴾

أَنْزَلَ عَلَيْهِ الْذِكْرُ مِنْ بَيْنِ أَيْمَانِهِ هُرُوفٌ شَكِيرٌ قَنْ
ذَكْرٌ بِكَلِمَاتٍ مَبِيدٍ وَفُؤُودٍ عَذَابٍ ﴿١١﴾

أَمْ عِنْدَهُ تَحْرِيزٌ أَنْ رَحْمَةٌ رِبِّكَ الْعَزِيزُ الْوَهَابٌ ﴿١٢﴾

أَمْ لَهُمْ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا يَنْهَا مَا
فَلَيَرَتُوْفِي الْأَسْبَبِ ﴿١٣﴾

جُنْدُ مَا هُنَالِكَ مَهْرُومٌ مِنَ الْأَحْزَابِ ﴿١٤﴾

12. Mutānen Nūhu sun karyata, a gabāninsu, da Ādāwa da Fir'auna mai turākun (da suka kafe mulkinsa).

13. Da Samūdāwa da mutānen Lūdu da ma'abūta Kunci,⁽¹⁾ wa-dancan ne fungiyoyin.

14. Bābu kōwa a cikinsu fāce ya karyata Manzanni, sabōda haka azābāTa ta wajaba.

15. Kuma wadannan,⁽²⁾ bā su jiran kōme fāce tsāwā guda, wadda bā ta da hani.

16. Kuma suka ce, “Ya Ubangi-jinmu! Ka gagauta mana da rabonmu, a gabānin rānar bincike.”⁽³⁾

17. Ka yi hakuri bisa ga abin da suke fada (na izgili), kuma ka am-baci bāwanMu Dāwūda, ma'abūcin karfīn ibāda. Lalle, shi, mai mayar da al'amari ga Allah ne.

18. Lalle Mū, Mun hōre duwātsu tāre da shi, sunā yin tasbīhi maraice da fitōwar rānā.

19. Da tsuntsāye wadanda ake tattarawa, kōwannensu mai kōmā-wa ne a gare shi.

20. Kuma Muka karfafa mulkinsa, kuma Muka bā shi hikima⁽⁴⁾ da rarrabēwar magana.

كَذَّبَتْ قَبَّلَهُمْ قَوْمٌ نُوحٌ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنٌ
دُوْلًا وَرَبَّادًا

وَثَمُودٌ وَقَوْمٌ لُوطٌ وَأَصْحَابُ لَهِيَكَةَ أُولَئِكَ
الْآخِرَاتُ
إِنْ كُلُّ الْأَكَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقٌّ عِقَابٌ

وَمَا يَنْظُرُهُنُّ لِإِلَّا صَبَّحَهُ وَجَدَهُ مَا لَهَا
مِنْ فَوَاقٍ
وَقَالُوا رَبَّنَا أَعْلَمُ لَنَا فَقَطَنَا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ

أَصْبَرْتَنَا عَلَى مَا يَأْتُونَا وَلَذُكْرُ عِبْدَنَا وَلَذُكْرُ دَاءَ الْأَيْدِ
إِنَّهُ أَوَابٌ

إِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ، يُسَيِّحُنَّ بِالْعَشِيَّ
وَالْأَشْرَقِ

وَالظِّيرَ مَحْشُورَةٌ كُلُّهُ أَوَابٌ

وَشَدَّدْنَا مُلْكَهُ، وَأَتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ وَفَضَّلَ
الْحِطَابِ

(1) Mutānen Kunci, sū ne mutānen Annabi Shu'aibu. A cikin Sham suke.

(2) Watau mutānen Annabi Muhammadu: Kuraishāwa da waninsu har ya zuwa Tāshin Kiyāmā.

(3) Wannan ita ce maganar dukan kāfirai na kōwane zāmani, māsu nēman rabon dūniya kawai, ba su yarda da Tāshin Kiyāma ba, balle sāmun sakamako a cikinsa.

(4) Hikima, ita ce Annabci, rarrabe magana, shī ne sanin hanyar yin shari'a, da rarrabe mai kāra daga wanda aka yi kāra, da nēman shaidu daga mai kāra da nēman rantsuwa ga mai musu.

21. Kuma shin, lābārin māsu hu-sūma ya zo maka, a lōkacin da suka haura gārun masallaci?

22. A lōkacin da suka shiga ga Dāwūda, sai ya firrgita daga gare su. Suka ce, “Kada kaji tsōro, masu husuma biyu ne; sāshenmu ya zālunci sāshe. Sabōda haka, ka yi hukunci a tsakānīnmu da gaskiya. Kada ka fētare haddi, kuma ka shiryar da mu zuwa ga tsakar hanya.”

23. “Lalle, wannan dān'uwāna ne, yanā da tunkiya casa'in da tara, kuma inā da tunkiya guda, sai ya ce, ‘Ka lāmunce mini ita.’ Kuma ya buwāye ni ga magana.”

24. (Dāwūda) ya ce, “Lalle, ha-kīka ya zālunce⁽¹⁾ ka game da tam-bayar tunkiyarka zuwa ga tuma-kinsa. Kuma lalle ne māsu yawa daga abōkan tarayya, ha-kīka, sāshensu na zambatar sāshe, fāce wa-danda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan ḥwarai.” Kuma su kaḍan ne ḥwarai. Kuma Dāwūda ya tabbata cēwa Mun fitine shi ne, sabōda haka, ya nēmi Ubangijinsa gāfara, kuma ya fādī yanā mai sujada, kuma ya mayar da al'amari ga Allah.

25. Sabōda haka Muka gāfarta masa wangan, kuma lalle yanā da

* وَهَلْ أَتَكَ نَبُوًا لِّخَصِيمٍ إِذْ سَوَرُوا
الْمِحَارَبَ^(١)

إِذْ دَحَلُوا عَلَى دَأْوِدَ فَقَرَعَ مِنْهُمْ قَالُوا لَا تَخْفِي
خَصِيمَانِ بَعَنْ بَعْضِنَا عَلَى بَعْضٍ فَأَحَدُكُمْ يَبْتَأِ
بِالْحَقِّ وَلَا شُطِطٌ وَأَهْدِنَا إِلَى سَوَاء الْصِّرَاطِ^(٢)

إِنْ هَذَا أَخْرِي لَهُ تَسْعُ وَتَسْعُونَ تَجَهَّزُ وَلِيَتَجَهَّزُ
وَجَدَهُ فَقَالَ أَكْهَلْنِيهَا وَعَزَّزَنِي فِي الْخُطَابِ^(٣)

قَالَ لَقَدْ ظَلَمْتَنِي سُؤَالُ تَعْنِيكَ إِلَى نَعَاجِهِ^(٤) وَلَئِنْ
كَيْرَأْتَنِي لَخَطَطَاهُ لَتَبَتَّلَنِي بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ إِلَّا
الَّذِينَ أَمْنَوْا عَمَلُوا الصَّلَاحَتِ وَقَلِيلٌ مَا هُمْ
وَظَلَّنَ دَأْوِدَ أَنَّمَا فَتَتَّهُ فَأَسْتَغْفِرَ رَبِّهِ وَخَرَّ إِلَيْهِ
وَأَنَّابَ^(٥)

فَغَفَرَنَاللهُ ذَلِكَ وَلَئِنْ لَمْ يَعْذِنْ لَنْ يَنْفَعَ

(1) Dāwūda ya yi hukunci da zālunci ga wanda ya yi ḫāra, sabōda abin da ya rufe shi na kin zāluntar mai rauni wanda Allah Ya hana. Nauyin wani laifi ya rufe shi daga tunāwa da wani laifi, watau yin hukunci tun binciken sharī'a bai cika ba, sabōda iya maganar wani abōkin ḫāra. Wannan shī ne fitinar da ta same shi kawai kuma a kanta ya yi nadāma, kuma a kanta ne Allah Ya yi masa gargadīn kada ya bi son rai mai sanya hushi kō yarda ga abin da bai cancinci haka ba. Yarda da wata kissar mātar Uriya wadda Yahūdāwa ke sanyāwa, a nan, kāfīrci ne ga Musulmi, dōmin ta kōre ismar Annabāwa, kuma ba ta dāce da lafazin Alkur'āni ba.

wata kusantar daraja a wurinMu, da kyaun makōma.

26. Yā Dāwūda! Lalle Mū, Mun sanya ka Halīfa a cikin kasā. To, ka yi hukunci tsakānin mutāne da gas-kiya, kuma kada ka biye wa son zūciyar, har ya batar da kai daga hanyar Allah. Lalle wadanda ke bacēwa daga hanyar Allah, sunā da wata azāba mai tsanani dōmin abin da suka manta, a rānar hisābi.

27. Kuma ba Mu halitta sama da kasā da abin da ke a tsakāninsu ba a kan karya. Wannan shī ne zaton wadanda suka kāfirta. To, bone ya tabbata ga wadanda suka kāfirta daga wutā.

28. Kō zā Mu sanya wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai kamar wadanda suke māsu barna ne a cikin kasa? Ko kuma za Mu sanya masu bin Allah da taħawa kamar fājirai makarkata?

29. (Wannan) Littāfi ne, Mun saukar da shi zuwa gare ka, yanā mai albarka, dōmin su lūra da āyōyinsa, kuma don māsu hankali su riķa yin tunāni.

30. Kuma Muka bai wa Dāwūda Sulaimān. Mādalla da bāwanMu, shi. Lalle shi (Sulaimān) mai mayar da al'amari ne ga Allah.

31. A lōkacin da aka gitta masa dawāki māsu asali,⁽¹⁾ a lōkacin maraice.

(1) Shī ne dōki mai tsayuwa a kan ƙafāfu uku. Wannan yanā nūna asalinsa mai kyau ne.

وَحُسْنَ مَعَابٍ ﴿١﴾

يَدَاوُدٌ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَأَخْكُمْ
بَنِّ النَّاسِ بِالْقُوَّةِ وَلَا تَتَبَعِ الْهَوَى فَصَبِّلَكَ عَنْ
سَيِّلِ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ يَصْبِلُونَ عَنْ سَيِّلٍ
الَّلَّهُ أَعْلَمُ عَذَابٌ شَدِيدٌ يَمْأُوسُ إِيمَانَهُمْ

الْحَسَابٍ ﴿٢﴾

وَمَا حَلَقْتَ أَلْسِنَةَ وَالْأَرْضَ وَمَا يَنْهَا مَا يَلْطَأُ
ذَلِكَ طَلَنَ الَّذِينَ كَفَرُوا قَوْمٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ
النَّارِ ﴿٣﴾

أَنْجَمَعُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
كَلْمَفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ أَمْ نَجَمَعُ الْمُتَّقِينَ
كَلْمُجَاهِرٍ ﴿٤﴾

كَتَبْنَا أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ مُّبَرَّكٌ لِتَبَرُّوا إِنَّمَا
وَلِيَسْتَدِرَّكُ أُولُوا الْأَلْبِرِ ﴿٥﴾

وَهَبَنَا إِلَيْدَاؤَدْ سُلَيْمَانٌ نَعَمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ
أَوَّلُ ﴿٦﴾

إِذْ عَرَضَ عَلَيْهِ بِالْعَيْنِ الْصَّفِيتُ الْجَيادُ ﴿٧﴾

32. Sai ya ce, “Lalle nī, na fīfīta son dūkiya daga tunāwar Ubangi-jīna, har (rānā) ta faku da shāmaki!

33. “Ku mayar da su a gare ni.”
Sai ya shiga yankansu⁽¹⁾ da takōbi ga kwabrukansu da wuyoyinsu.

34. Kuma lalle, hakīka, Mun fitini⁽²⁾ Sulaiman kuma Muka jēfa wani jikin mutum a kan karagarsa. Sa'an nan ya mayar da al'amari zuwa gare Mu.

35. Ya ce, “Ya Ubangijīna! Ka gāfarta mini, kuma Ka bā ni mulki wanda bā ya kamāta da kōwa daga bāyāna.⁽³⁾ Lalle Kai, Kai ne Mai yawan kyauta.

36. Sabōda haka Muka hōre masa iska⁽⁴⁾ tanā gudu da umurnin-sa, tanā tāshi da sauķi, inda ya nufa.

37. Da shaifanu, dukan mai gini, da mai nutsa (a cikin kōguna.)

38. Wadansu, daddaure a cikin marūruwa.

فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبُ حَبَّ الْخِيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّيْ حَتَّى
تَوَارَتْ بِالْجَهَابِ ﴿٢٦﴾

رُدُّوهَا عَلَىْ قَطْلِنِقَ مَسْحَابًا لِلْسُوقِ وَالْأَغْنَاقِ ﴿٢٧﴾

وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ وَلَقَيْتَنَا عَلَىْ كُرْسِيْهِ

جَسَدًا لُّثُرَاتَابِ ﴿٢٨﴾

قَالَ رَبِّيْ أَغْفِرْلِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَا يَبْتَغِي لِأَحَدٍ
مِنْ بَعْدِيْ إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَابُ ﴿٢٩﴾

فَسَخَرَنَّا لَهُ أَرْبَعَ تَجَرِيْ يَا مَرْوَهْ رُخَاءَ حَيْثُ أَصَابَ ﴿٣٠﴾

وَالسَّيْطِينُ كُلُّ بَنَاءٍ وَغَوَّاصٍ ﴿٣١﴾

وَإِخْرَيْنَ مُقْرَنَيْنَ فِي الْأَضْفَادِ ﴿٣٢﴾

(1) Sulaimāna ya yanka dawākin, dōmin kallonsu yā hana shi salla, wadda take farlu ainin ce a gare shi, amma tattalin kāyan yāki farlu kifāya ce. Anā gabātar da farlu ainin a kan farlu kifāya. Wannan kuma ya nūna cēwa anā cin dōki idan wani daflī bai hana ba. Dūbi Sūra ta 16, ayā ta 8.

(2) Wata rāna Sulaiman ya yi tunānin ya sādu da mātansa dari uku, dōmin su yi cikunna, su haifi diya māsu taimakonsa jihādi fi sabillahi, amma ya manta, bai ce in Allah Yā so ba. Sai ya sādu da su, ba su yi cikin ba, sai guda daya daga cikinsu, kuma ta haife shi bābu rai. Ma'anar Kissar, ita ce ko aikin Allah, sai mutum ya mayar da yinsa ga mashī'ar Allah, sa'an nan zai ci nasara a kansa.

(3) Yā yi wannan addu'a dōmin kada wani ya yi alfahari da sarauta a bāyansa, ya halaka kuma ya halakar da wani. Sarauta ita ce asalin girman kai da alfahari. Bā ka ganin wanda ya shiga wa Sarki, dōmin ya gaishe shi, idan ya fito daga gare shi, sai ya dōra yin tākama dōmin abin da zuciyarsa ta dēbo daga girman kan Sarkin da alfaharinsa?

(4) An hore masa iska matsayin dawākin da ya yanke dōmin Allah. An hōre masa aljannu dōmin niyyarsa ta sāmun diya māsu jihādi dōmin Allah.

39. Wannan kyautarMu ce. Sai ka yi kyauta ga wanda kake so, ko kuma ka riķe, bābu wani bincike.

هَذَا اعْطَاؤُنَا فَمُنْ أَوْمَسِكٍ بِعِنْدِ حِسَابٍ ﴿١﴾

40. Kuma lalle, hakīka yanā da kusantar daraja a wurinMu, da kyaun makōma.

وَإِنَّ اللَّهَ عِنْدَنَا أَرْبَى وَحُسْنَ مَعَابٍ ﴿٢﴾

41. Kuma ka ambaci bāwanMu Ayyūba,^(۱) a lōkacin da ya kirāyi Ubangijinsa, ya ce, “Lalle nī, Shafan yā shāfe ni da wahala da kuma wata azāba.”

وَأَذْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَخَ

الْسَّيِّطُونَ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ ﴿٣﴾

42. Ka shura da kafarka. Wan-nan abin wanka ne mai sanyi da abin shā.

أَرْكُضْ بِرِجْلِكَ هَذَا مَعْنَسِلْ بَارِدٌ وَسَرَابٌ ﴿٤﴾

43. Kuma Muka bā shi iyalansa da kwatankwacinsu tāre da su, sabōda rahama daga gare Mu, da tunātarwa ga māsu hankali.

وَهَبَنَا اللَّهُ أَهْلَهُ وَفِنَاهُمْ مَعْفُورٌ حَمَةُ قَنَا وَذَرَى

لَا فِي الْأَبَدِ ﴿٥﴾

وَخُذْ بِيَدِكَ ضَعْثَافَ أَصْرِبْ بِهِ وَلَا تَخْنَثْ إِنَّا

وَجَدَنَاهُ صَابِرًا لَعَمَّ الْعَبْدُ إِنَّهُ وَآتَابَتْ ﴿٦﴾

44. Kuma ka riķi wata ķulla da hannunka, ka yi dūka da ita, kuma kada ka karya rantsuwarka. Lalle Mü, Mun sāme shi mai hakuri. Madalla da bāwa, shī. Lalle shī mai mayar da al'amari ga Allah ne.

وَأَذْكُرْ عَبْدَنَا آبَرَهِيَوَ إِسْحَاقَ وَيَقُوبَ أُولَى

الْأَيْدِي وَالْأَبْصَرِ ﴿٧﴾

إِنَّا أَخْلَصْنَاهُمْ بِمَا حَسِبُوكُمْ ذَكْرَى الدَّارِ ﴿٨﴾

45. Kuma ka ambaci bāyinMu: Ibrāhīm da Is'hāka da Ya'akūba, ma'abūta karfin (daukar umur-ninMu) da basīra.

46. Lalle Mü, Mun kēbance su game da wata tsattsarkar aba: Hukunce-hukuncen gidan dūniya (mai tunātar da su Lāhira).

47. Kuma lalle sū a wurinMu, tabbas, sunā daga zābaħbu, mafīfa.

وَإِنَّهُمْ عِنْدَنَا لَيْلَنَ الْمُضْطَفَينَ الْأَخِيَارِ ﴿٩﴾

(1) Wannan ķissa tanā nūna hakuri ga riķon iyāli, mulkin ķasā da mulkin gida duka daidai suke, sai yadda Allah Ya yi umurni a yi su. Haka mallakar rai, idan mutum bai bi umurnin Allah ba a cikinsu, sai su buwāye shi tsarēwa, kamar yadda mulkin ķasa ke buwāya a riķe shi tāre da kāfirci da zālunci.

48. Kuma ka ambaci Ismā'īla da Alyasa'u da Zulkifli, kuma dukansu sunā daga zābañbu.

49. Wannan tunātarwa ce, kuma lalle māsu bin Allah da taķawa, sunā da kyakkyawar makōma.

50. Gidājen Aljannar zama, al-hāli kuwa tanā abar būde wa kōfōfi sabōda su.

51. Sunā gingincire a cikinsu, sunā kira a cikinsu, ga 'ya'yan itācen marmari māsu yawa, da abin shā.

52. Kuma a wurinsu akwai mātan aure māsu gajarta ganinsu ga mazansu, tsārar jūna.

53. Wannan shī ne abin da ake yi muku wa'adi ga rānar hisābi.

54. Lalle wannan, hafīka, arzuttarwar Mu ce, bā ta kārēwa.

55. Wannan shī ne, kuma lalle makangara, hafīka, sunā da mafī sharrin makōma.

56. Jahannama, sunā shigarta. To, shimfidar tā mūnana, ita.

57. Wannan shī ne! To, su danda-nē shi: ruwan zāfi ne da rubaňben jini.

58. Da wani daga siffarsa nau'i-nau'i.

59. Wannan wani yanki ne mai kūtsawa tāre da ku, bābu marāba a gare su, lalle sū, māsu shiga wutā ne.

60. Suka ce, "Ā'a, ku ne bābu marāba a gare ku, kū ne kuka gabatar da shi a gare mu." To, matabbar tā mūnana (ita wutar).

وَأَذْكُرْ إِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكَلْبِ وَكُلُّ
مِنَ الْأَخْيَارِ ﴿٤٨﴾

هَذَا ذِرَرُونَ لِلْمُتَقِينَ لِحُسْنِ مَعَابِ ﴿٤٩﴾

جَنَّتِ عَدْنٍ مُّفْتَحَةً لِلْمُأْتَوْبِ ﴿٥٠﴾

*مُشَكِّينَ فِيهَا يَدْعُونَ فِيهَا يَفْكَهُهُ تَغْيِيرٌ وَشَرَابٌ ﴿٥١﴾

*وَعِنْدَهُمْ قَصْرَنُ الظَّرْفِ أَثْرَابٌ ﴿٥٢﴾

هَذَا مَا تُوعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٥٣﴾

إِنَّ هَذَا لِرِزْقٍ مَّا لَهُ مِنْ نَّقَادٍ ﴿٥٤﴾

هَذَا وَإِنَّ لِلظَّاغِينَ لَشَرٌّ مَّا يُبَرِّ ﴿٥٥﴾

جَهَنَّمَ يَصْلُوْنَهَا فِيْنَ الْمَهَادِ ﴿٥٦﴾

هَذَا فِيْدُ وَقُوهُ حَيَّيْهِ وَعَسَافٌ ﴿٥٧﴾

وَآخَرُ مِنْ شَكْلِهِ أَزْوَاجٌ ﴿٥٨﴾

هَذَا فَوْجٌ مُّفْتَحٌ مَّعَكُمْ لَا مَرْجَبًا
بِهِمْ لَا يَمْهُدُ صَلَاوَاتُ النَّارِ ﴿٥٩﴾

قَالُوا بَلْ أَنْتُمْ لَا مَرْجَبًا كُمْ أَنْتُمْ قَدَّمْتُمُوهُ لَنَا

فِيْسَ الْقَرَارِ ﴿٦٠﴾

61. Suka ce, “Yā Ubangijinmu! Wanda ya gabātar da wannan a gare mu, to, Ka kāra masa azāba, ninki, a cikin wutā.”

62. Kuma suka ce, “Mē ya sāme mu, bā mu ganin wadansu mazāje, mun kasance munā kīdāya su daga asharārai?

63. “Shin, mun riķē su abin izgili ne kō idānunmu sun karkata daga gare su ne?”

64. Lalle wannan, haķīka, gaskiya ne, husūmar mutānen wutā.

65. Ka ce, “Nī mai gargadī kawai ne, kuma babu wani abin bautawa sai Allah, Makadaici, Mai tilastāwa.

66. “Ubangijin sammai da kāsa da abin da ke a tsakāninsu, Mabuwāyi, Mai gāfara.”

67. Ka ce, “Shī (Alkur'āni) babban lābāri ne mai girma.

68. “Kū, māsu bijirēwa ne daga gare shi!

69. “Wani ilmi bai kasance a gare ni ba game da jama'a (malā'iku) mafi dsaukaka a lōkacin da suke yin husūma.

70. “Ba a yi mini wahayin kōme ba fāce cēwa ni mai gargadī kawai ne, mai bayyanāwa.”

71. A lōkacin da Ubangink Ya ce wa malā'iku, “Lalle Nī Mai halitta mutum ne daga lākā.

72. “Sa'an nan idan Nā daidaita shi, kuma Na hūra (wani abu) daga RuhiNa a cikinsa, to, ku fādi kunā māsu sujada a gare shi.”

فَالْوَارِبَاتُ مَنْ قَدَمَ لَنَا هَذَا فَرِدَهُ عَذَابًا
ضَعَقَفَافِي التَّارِ^(٦١)

وَقَالُوا مَا لَنَا لِأَرَى رِجَالًا كَانُوا دُعُوهُمْ مِنْ الْأَسْرَارِ^(٦٢)

أَخْدَنَهُمْ سِحْرِيًّا أَمْ رَاغَتْ عَنْهُمُ الْأَبْصَرُ^(٦٣)

إِنَّ ذَلِكَ لَحَقَّ بِهِمْ أَخْاصِمُ أَهْلَ الْأَنَارِ^(٦٤)

قُلْ إِنَّمَا أَنْتُمْ مُنْذَرٌ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ أَلْوَحْدُ الْقَهَّارُ^(٦٥)

رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا أَعْزَىٰ مُغْنِزُ الْغَنَّازِ^(٦٦)

قُلْ هُوَ بِنُؤْ عَظِيمٌ^(٦٧)

أَنْتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ^(٦٨)

مَاكَانِي مِنْ عِلْمٍ بِالْمُلِلِ أَلَا غَالِي إِذْ يَحْتَصِمُونَ^(٦٩)

إِنْ يُوحَى إِلَيَّ إِلَّا أَنَّمَا أَنْلَيْتِي مُبِينٌ^(٧٠)

إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَلَقْتُ بَشَرًا مِنْ طِينٍ^(٧١)

فَإِذَا سَوَيْتُهُ وَنَفَحْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ^(٧٢)

سَجَدُوكَنَ^(٧٣)

73. Sai malā'ikun suka yi sujada dukansu, gabā daya.

74. Fāce Iblis, ya yi girman kai, kuma ya kasance daga kāfirai.

75. (Allah) Ya ce, “Yā Ibilis! Mē ya hana ka, ka yi sujada ga abin da Nā halitta da HannayeNa biyu? Shin, kā yi girman kai ne, kō kuwa kā kasance daga mafaukaka ne?”

76. Ya ce, “Nī, masifici ne daga gare shi: Kā halitta ni daga wutā, kuma Kā halitta shi daga lākā.”

77. Ya ce, “To, ka fita daga gare ta, dōmin lalle kai la'ananne ne.

78. “Kuma lalle a kanka akwai la'anaTa har zuwa rānar saka-mako.”

79. Ya ce, “Ya Ubangijina! To, Ka yi mini jinkiri zuwa ga rānar da ake tāyar da su.”

80. Ya ce, “To, lalle kanā daga wadanda aka yi wa jinkiri,

81. “Zuwa ga yinin lōkaci sanna-ne.”

82. Ya ce, “To, inā rantsuwa da buwāyarKa, lalle inā batar da su gabā daya.

83. “Fāce bāyinKa tsarkakakku daga gare su.”

84. (Allah) Ya ce, “To, (wannan magana ita ce) gaskiya. Kuma gaskiya Nake fada.

85. “Lalle zā Ni cika Jahannama daga gare ka, kuma daga wanda ya bī ka daga gare su, gabā daya.”

فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴿٦٤﴾

إِلَّا إِنِّي أَسْتَكْبِرُ وَكَانَ مِنَ الظَّاهِرِينَ ﴿٦٥﴾

قَالَ رَبِّيَ الْأَنْتِلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِتَخْلُقَتُ
بِيَدِي أَسْتَكْبَرْتُ أَفْكَرْتَ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٦٦﴾

قَالَ أَنْأَخْبِرُ مِنْهُ خَلْقَتِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ
طِينٍ ﴿٦٧﴾

قَالَ فَأَخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَحِيمٌ ﴿٦٨﴾

وَإِنَّ عَيْنَكَ لَعْنَى إِلَى يَوْمِ الْتِينِ ﴿٦٩﴾

قَالَ رَبِّيَ فَأَنْظُرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبَعْثُرُونَ ﴿٧٠﴾

قَالَ فِإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٧١﴾

إِلَى يَوْمِ أُولَئِكَ الْمَعْلُومِ ﴿٧٢﴾

قَالَ فَيُعَزِّزَنِكَ لَأَغْرِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٧٣﴾

إِلَّا عَبَادَكَ مِنْهُمْ الْمُخَلَّصِينَ ﴿٧٤﴾

قَالَ فَلَحُقْ وَلَحُقْ أَقُولُ ﴿٧٥﴾

لَمَّا لَمَّا جَهَّمَ مِنْكَ وَمَنْ يَعْكَ مِنْهُ
أَجْمَعِينَ ﴿٧٦﴾

86. Ka ce, “Bā ni tambayar ku wata ijāra, a kansa, kuma bā ni daga māsu fākalen fasarsa.

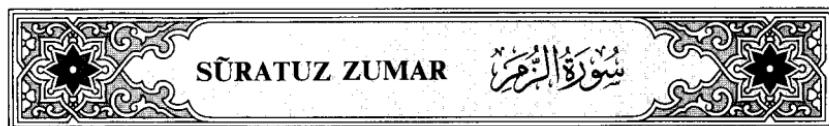
قُلْ مَا أَسْعَلَكُ عَنِيهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنْ الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٤٧﴾

87. “Shī (Alkur’ān) bai zama ba fāce ambato ne ga dukan halitta.

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَلَّمِينَ ﴿٤٨﴾

88. “Kuma lalle zā ku san babban lābārinsa⁽¹⁾ a bayan dan lōkaci.”

وَتَعَلَّمُنَّ بَأْبَاهُو بَعْدَ حِينٍ ﴿٤٩﴾

Tanā karantar da cēwa sanin akwai Allah, da sanin Shī ne Ya halitta kōme, ba ya isa ga īmāni, sai an tsarkake ibada gare Shi. Wātau tauhidin Rubūbiyya, bā ya isa sai da na Ulūhiyya.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Saukar da Littāfin daga Allah ne, Mabuwāyi, Mai hikima.

تَنَزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾

2. Lalle Mū, Mun saukar da Lit-tāfi zuwa gare ka, da gaskiya. Sabōda haka, ka bauta wa Allah, kanā mai tsarkake addini a gare Shi.

إِنَّا نَرْزَقُكَ إِنِّي نَكَبِتَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدْنَا اللَّهَ

3. To, addini tsarkakakke na Allah ne, kuma wafanda suka riki

مُحْلِصًا لَّهُ الْدِينِ ﴿٢﴾

أَلَا إِنَّهُ الَّذِينَ الْخَالِصُونَ وَالَّذِينَ أَنْهَذُوا

(1) Watau za ku san aikin da Alkur’āni zai yi wa wafanda suka yi aiki da shi a bāyan dan lōkaci, sā'ilin da zā su dāukaka a idan dūniya, su zama wadāttattu a bāyan talauci, kuma sarākuna a bāyan mōranci. Wannan kuwa ya auku inda suka mallake dūniya a cikin rabin karni.

wadansu majibinta, bā Shi⁽¹⁾ ba, (sunā cēwa) “Ba mu bauta musu ba fāce dōmin su kusantar da mu zuwa ga Allah, kusantar daraja.” Lalle Allah nā yin hukunci a tsakāninsu ga abin da suka zama sunā sābāwa a cikinsa. Lalle Allah ba Ya shiryar da wanda yake mai karya, mai kāfirci.

4. Dā Allah Yā yi nufin Ya riki dā, to, lalle sai Ya zāba daga abin da Yake halittāwa, abin da Yake so. Tsarki ya tabbata a gare Shi. Shi ne Allah, Makadaici, Mai tilastāwa.

5. Ya halitta sammai da kasā da gaskiya. Yanā shigar da dare a kan rāna, kuma Yanā shigar da rāna a kan dare, kuma Yā hōre rānā da watā, kōwannensu yanā gudāna zuwa ga ajali ambatacce. To, Shi ne Mabuwāyi, Mai gāfara.

6. Yā halitta ku daga rai guda, sa'an nan Ya sanya ma'auranta daga gare shi. Kuma Ya saukar muku daga dabbōbin gida nau'i takwas, Yanā halitta ku a cikin cikunnan uwayenku, halitta a bāyan wata halitta, a cikin duffai uku. Wannan shī ne Allah Ubangi-jinku. Mulki a gare Shi yake. Bābu abin bautāwa fāce Shi. To, yāya ake karkatar da ku?

7. Idan kun kāfirta, to, lalle Allah Wadātacce ne daga barinku, kuma bā Shi yarda da kāfirci ga bāyinSa, kuma idan kun gode, zai yarda da ita (gōdiyar) a gare ku,

مِنْ دُونِهِ أَوْ لِيَاءَ مَا نَعْبُدُ هُمْ إِلَّا
لِيَقْرُبُونَا إِلَى اللَّهِ رَبِّنَا إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ
بِنِيَّتِهِمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ إِنَّ اللَّهَ لَا
يَهْدِي مَنْ هُوَ كَذِبٌ كُفَّارٌ ﴿٦﴾

لَوْأَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا لِّأَصْطَطِقَنِ مَمَا
يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ سُبْحَانَهُ هُوَ اللَّهُ الْوَحْدَةُ
الْفَهَارٌ ﴿٧﴾

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ يُكَوِّرُ
الْأَيْمَلَ عَلَى النَّهَارِ وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى الظَّلَلِ
وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلُّ يَجْرِي
لِأَجْلِ مُسَمَّى الْأَهُوَالِ الْعَزِيزِ الْغَنَّمُ ﴿٨﴾

خَلَقَكُمْ مِنْ نَقْسٍ وَاحِدَةٍ ثُرَجَعَ مِنْهَا
رَوْجَهَا وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ الْأَنْعَمِ ثَمَدِيَةً
أَرْوَحَكُمْ يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا
مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ فِي ظُلْمَتِ ثَلَاثَ ذَلِكُمُ اللَّهُ
رَبُّكُمُ اللَّهُ الْمَلِكُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَإِنَّ تَصْرِفُونَ ﴿٩﴾

إِنْ تَكُونُوا فَرِداً فَإِنَّ اللَّهَ عَنِّي عَنْكُمْ وَلَا يَرْضَى
لِعِبَادِهِ الْكُفَّارُ وَإِنْ شَكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ وَلَا
تَرْزُ وَلَزِدُ وَرَدُّ أُخْرَى شُمَّ إِلَى رَيْسِكُمْ

(1) Bauta wa gumāka da hidimar shehunai da suka mutu wadanda suka shirya wani sābon abu da bābu ga Sunnar Annabi duka daya suke, dōmin kōwanensu kiran wanin Allah sabōda nēman āgaji ne.

kuma wani rai mai daukar nauyi, bā ya daukar nauyin wani. Sa'an nan kuma makōmarku zuwa ga Ubangijinku take, dōmin Ya bā ku lābāri game da abin da kuka kasance kunā aikatāwa. Lalle Shī, Masani ne ga abin da yake a ainihin zukata.

8. Kuma idan wata cūta ta shāfi mutum, sai ya kira Ubangijinsa, yanā mai mai da al'amari zuwa gare Shi, sa'an nan idan Ya jūyar da cūtar da ni'ima ta daga gare Shi, sai ya manta da abin da ya kasance yanā kira zuwa gare shi a gabānin haka, kuma ya sanya wa Allah wadansu abōkan tarēwa dōmin ya batar (da su) daga hanyarSa. Ka ce (masa), “Ka ji dādi da kāfircinka, a dan lōkaci, lalle kai daga 'yan wutā ne.”

9. Shin, wanda yake mai tawāli'u sā ò'in dare, yanā mai sujada kuma yanā mai tsayi ga salla, yanā tsōron Lāhira, kuma yanā fātan rahamar Ubangijinsa, (yanā daidai da waninsa?) Ka ce, “Ashe, wafanda suka sani, sunā daidaita da wafanda ba su sani ba?” Māsu hankali kawai ke yin tunāni.

10. Ka ce, (Allah Ya ce), “Yā bāyīNa wafanda suka yi īmāni! Ku bi Ubangijinku da takawa. Wafanda suka kyautata a cikin wannan dūniya sunā da sakamako mai kyau, kuma ƙasar Allah mai fādi⁽¹⁾

(1) Bābu dalīlī da zai sanya mutum ya zauna a inda bā ya iya bauta wa Ubangijinsa da kyau. Watau hijira zuwa wurin yardar Allah, wājibi ne, sai idan dūniya ta zama haka a kō'ina bābu wurin tafiya, kō kuma tafiya can da wuya kwarai tanā kallafa nauyin da zai zama wani laifin da ke daidai da rashin hijirar, to, sai mutum ya zauna, ya tsare kansa gwargwadon hāli.

مَرْجِعُكُمْ فِيْتَنَّكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ إِنَّهُ
عَلِيمٌ بِذَاتِ الْأَصْدُورِ ﴿٧﴾

* وَإِذَا مَسَ الْإِنْسَنَ ضُرُّ دَعَارَبَهُ وَمُنْبَأً إِلَيْهِ
ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مَنْهُ سَوَّ مَا كَانَ يَدْعُوا
إِلَيْهِ مِنْ قُلْ وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْدَادًا لِّيُضْلِلَ عَنْ
سَبِيلِهِ قُلْ تَمَّ شَعْبَكُفْرِكَ قَلْ يَلِإِنَّكَ مِنْ
أَصْحَابِ الْتَّابِرِ ﴿٨﴾

أَمْ هُوَقَنْتُ هَاهُآءَ آتَيْتِهِ سَاجِدًا وَقَالَ مَا
يَحْدِرُ الْأُخْرَاءَ وَيَرْجُو رَحْمَةَ رَبِّهِ قُلْ هَلْ
يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا
يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَذَكُرُ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٩﴾

قُلْ تَعْبَادُ الَّذِينَ إِنْمَأُوا أَنَّهُوَرَبُّكُمْ لِلَّذِينَ
أَحْسَسُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَأَرَضُ
اللَّهُ وَاسِعَةٌ إِنْمَائِيَّوْقَنْ

ce. Māsu hakuri kawai ake cika wa ijārarsu, bā da wani lissāfi ba.

11. Ka ce, "Lalle nī, an umurce ni da in bauta wa Allah, inā tsarkake addini a gare Shi.

12. "Kuma an umurce ni da in kasance farkon māsu mīka wuya (ga umurnin Allah)."

13. Ka ce, "Lalle nī, inā tsōro, idan na sābā wa Ubangijīna, ga azābar yini mai girma."

14. Ka ce, "Allah nake bautā wa, inā mai tsarkake addinīna a gare Shi.

15. "To, ku bauta wa abin da kuke so, waninSa." Ka ce, "Lalle māsu hasāra, sū ne wadanda suka yi hasarar rāyukansu da iyālansu, a Rānar Kiyāma. To, waccan fa, ita ce hasāra bayyananna."

16. Sunā da wadansu inuwōwi na wutā daga samansu, kuma daga ḥasansu akwai wadansu inuwōwi. Wancan shī ne Allah ke tsōratar da bāyinSa da shi. Yā bāyīNa! To, ku bī Ni da taƙawa.

17. Kuma wadanda suka nīsanci shaifannu ga bauta musu, kuma suka mai da al'amari ga Allah, sunā da bushāra. To, ka bāyar da bushāra ga bāyīNa.

18. Wadanda ke sauraren⁽¹⁾ magana, sa'an nan su bi mafī kyaunta.

الصَّابِرُونَ أَجْرٌ هُمْ بِغَيْرِ حَسَابٍ ﴿١﴾

قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُحْكَمًا لِّلَّاهِ الَّذِينَ ﴿٢﴾

وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٣﴾

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٤﴾

قُلْ إِنَّ اللَّهَ أَعْبُدُ مُحْكَمًا لَّهُ دِينِي ﴿٥﴾

فَاعْبُدُ وَأَمَا شَتَّرْتُ مِنْ دُوِيْهِ، قُلْ إِنَّ الْحَسِيرِينَ
الَّذِينَ حَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيَّهُمْ بِقَمَ الْقِيمَةِ
أَلَا ذَلِكَ هُوَ الْحَسِرَانُ الْمُبِينُ ﴿٦﴾

لَهُمْ مِنْ قَوْمِهِمْ ظُلْلٌ مِنَ النَّارِ وَمِنْ تَحْيِمَهُمْ ظُلْلٌ
ذَلِكَ يُحِبُّ فُلُوكَ اللَّهِ يَهُدِ عِبَادَهُ دِيْعَبَادَ فَإِنَّهُنَّ ﴿٧﴾

وَالَّذِينَ أَجْتَبَيْتُمْ أَلْقَلَعُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا وَأَنْابُولَى
اللَّهُ لَهُمُ الْبَشَرُ فَبَشِّرْ عِبَادَ ﴿٨﴾

الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَبَعُونَ أَحْسَنَهُ

(1) Bāyin Allah na ḫwarai sū ne wadanda suke saurāren maganar Allah, sa'an nan su yi aiki da abin da yake mai bayyanannar ma'ana daga gare ta, kuma su bar abin da ba su gāne ma'anarsa ba bāyan sun yi īmāni da shi cēwa daga Allah yake, kuma su tsarkake Allah daga abin da bai sifantuwa da shi na sūrōrin hālittarSa.

Wadancan sū ne Allah Ya shiryar da su, kuma wadancan su ne māsu hankali.

19. Shin fa, wanda kalmar azāba ta wajaba a kansa? Shin fa, kanā iya tsāmar da wanda ke a cikin wutā?

20. Amma wafanda suka bi Ubangijinsu da tafkawa, sunā da bēnāye, daga samansu akwai wadansu bēnāye ginannu, koramu na gudāna daga karkashinsu. Alkawarin Allah. Allah bā Ya sābā wa alkawarinSa.

21. Shin, ba ka gani ba cēwa lalle Allah Yā saukar da ruwa daga sama, sa'an nan Yā gudānar da shi yanā marēmari a cikin kasā, sa'an nan Yā fitar da shūka game da shi, launukan shūkar māsu sābānin jūna, sa'annan shūkar ta kēkashe har ka gan ta fatsifatsi, sa'an nan Allah Ya sanya ta dandakākiya? Lalle ne ga wuncan akwai tunātarwa ga māsu hankali (ga iyāwar gudānar da ruwa a cikin gidājen Aljanna).

22. Shin fa, wanda Allah Ya būda kirjinsa dōmin Musulunci, sa'an nan shi yanā a kan haske daga Ubangijinsa, (zai zama kamar waninsa)? To, bone yā tabbata ga makēkasa zukātansu daga ambaton Allah. Wadancan sunā a cikin wata bata bayyananna.

23. Allah Ya sassaukar da mafi kyaun läbāri, Littāfi mai kama da jūna, wanda ake konkoma karātunsa, fātun wadanda ke tsōron Ubangijinsu, sunā tākura sabōda

أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَئِكَ هُمْ
أُولُو الْأَلْبَابِ ١٨

أَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كُلُّمَا الْعَذَابِ أَفَإِنَّتْ تُتَقدِّمُ
مَنْ فِي الْأَنَارِ ١٩

لِكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْرَبُوهُمْ لِهِمْ عَرْفٌ مَنْ فِي هَا عَرْفٌ
مَبْيَنَةٌ تَجْعَلُ مِنْ تَحْتَهَا الْأَنْهَرُ وَعَدَ اللَّهُ
لَا يَخْلُفُ اللَّهُ الْمِيعَادُ ٢٠

الْوَرْتَانَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَهُ
يَسْتَعِيْفُ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ يُخْجِيْهُ بِهِ زَرْعًا مُخْتَلِفًا
الْوَالْدَةُ ثُمَّ يَهْبِطُ فَتَرَهُ مُصْبِرًا ثُمَّ
يَجْعَلُهُ حُطْطَمًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا
لِأُولَئِكَ الْأَلْبَابِ ٢١

أَفَمَنْ سَرَّ اللَّهُ صَدَرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَىٰ
نُورٍ مَنْ زَرَهُ فَوَيْلٌ لِلْقَدِيسَةِ قُلُوبُهُمْ مَنْ ذَكَرَ
اللَّهُ أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ٢٢

اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُشَكِّلاً
مَثَانِيَ تَقْشِيرُهُ مَنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ
رَبَّهُمْ شَمَّلَاهُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ

shi, sa'an nan fātunsu da zukātansu su yi laushi zuwa ga ambaton Allah. Waccan ita ce shiryarwar Allah, Yanā shiryar da wanda Ya so game da ita. Kuma wanda Allah Ya batar, to, bā shi da wani mai shiryarwa.

24. Shin fa, wanda ke kāre mūguwar azāba da fuskarsa (yanā zama kamar waninsa) a Rānar Ki-yāma? Kuma a ce wa azzālumai, “Ku dandani abin da kuka kasance kunā aikatāwa.”

25. Wadanda ke a gabāninsu, sun karyata, sai azāba ta jē musu daga inda ba su sani ba.

26. Sai Allah Ya dandana musu azābar wulākanci a cikin rāyuwar dūniya, kuma lalle azābar Lāhira ita ce mafi girma, dā sun kasance sunā da sani.

27. Kuma lalle ne, haķīka, Mun buga wa mutāne a cikin wannan Alkur'āni, daga kōwane misāli, dammāninsu su yi tunāni.

28. Abin karantāwa ne na Lārabci, ba mai wata karkata ba, dammāninsu, su yi taķawa.

29. Allah Yā buga misāli; wani mutum (bāwa) a cikinsa akwai māsu tarayya, māsu mūgun hālin jāyayya, da wani mutum (bāwa) dukansa ga wani mutum. Shin, zā su daidaita ga misāli? Gōdiya ta tabbata ga Allah (a kan bayāni). Ā'a, mafi yawan mutāne ba su sani ba.

30. Lalle kai mai mutuwa ne, kuma su mā lalle māsu mutuwa ne.

ذَكَرَ اللَّهُ ذَلِكَ هُدًى لِّلَّهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُضْلِلُ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٢٦﴾

أَفَمَنْ يَتَقَبَّلُ بِوَجْهِهِ سُوءَ الْعَذَابِ بِقَمَّ الْفِيمَةِ وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ دُوْلُؤًا مَا كُنُّوا تَكْسِبُونَ ﴿٤٤﴾

كَذَبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَاتَّهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٤٥﴾ فَإِذَا قَهَمَهُمُ اللَّهُ الْحَرَقِيُّ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْثَرُهُمُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٦﴾

وَلَقَدْ ضَرَبَنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٧﴾

فُرِّئَ إِنَّا عَرَيَّا غَيْرَ ذِي عَوْجٍ لَّعَلَّهُمْ يَتَّقَوْنَ ﴿٤٨﴾

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُشَكِّنُونَ وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ هُلِّ يَسْوِيَانِ مَثَلًا الْحَمْدُ لِلَّهِ بِأَكْثَرِهِمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٩﴾

إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَمِيتُونَ ﴿٥٠﴾

31. Sa'an nan lalle kū, a Rānar Kiyāma, a wurin Ubangijinku, zā ku yi ta yin husūma.

32. To, wāne ne mafi zālunci daga wanda ya yi karya ga Allah, kuma ya karyata gaskiya a lōkacin da ta jē masa? Shin, bābu mazauni a cikin Jahannama ga kāfirai?

33. Kuma wanda ya zo da gaskiya, kuma ya gaskata a game da ita, wadancan sū ne māsu taķawa.

34. Sunā da abin da suke so wajen Ubangijinsu. Wancan shī ne sakamakon māsu kyautatāwa.

35. Dōmin Allah Ya kankare musu mafi mūnin abin da suka aikata, kuma Ya sākā musu ijārarsu da mafi kyaun abin da suka kasance sunā aikatāwa.

36. Ashe, Allah bai zama Mai isa ga BāwanSa ba? Kuma sunā tsōtar tar da kai ga wadanda suke wanin Sa, kuma wanda Allah Ya batar, to, bā shi da mai shiryarwa.

37. Kuma wanda Allah Ya shiryar, to, bā shi da mai batarwa. Ashe, Allah bai zama Mabuwāyi ba, Mai azābar rāmuwa?

38. Kuma lalle idan ka tambaye su, "Wāne ne ya halitta sammai da kasā?" Hafīka, zā su ce, "Allah ne." Ka ce, "Ashe, to, kun gani abin da kuke kira, wadanda suke wanin Allah ne, idan Allah Ya nufe ni da wata cūta, shin, sū abūbuwan nan māsu kuranye cutarSa ne? Kō kuma Ya nufe ni da wata rahama, shin, su abūbuwan nan māsu kāme rahamarSa ne?" Ka ce, "Mai isata

ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةَ عِنْ دَرَبِكُمْ
مَخْتَصِّمُونَ ﴿١﴾

* فَمَنْ أَطْلَمَ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَىَ اللَّهِ
وَكَذَبَ بِالصَّدْقِ إِذْ جَاءَهُ الْيَسَرُ فِي
جَهَنَّمَ مُثْوَىٰ لِلْكَافِرِ ﴿٢﴾

وَالَّذِي جَاءَ بِالْأَصْدِقِ وَصَدَقَ بِهِ
أُولَئِكَ هُمُ الْمُسْقُوتُونَ ﴿٣﴾

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ وَتَعْنَىٰ رِبَّهُمْ ذَلِكَ جَرَاءَ
الْمُحْسِنِينَ ﴿٤﴾

لِيَكْفِرُ اللَّهُ عَنْهُمْ أَشْوَأُ الَّذِي عَمِلُوا
وَيَخْرُجُهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿٥﴾

الْيَسَرُ اللَّهُ بِكَافِ عَبْدَهُ وَيُخْرُجُونَكَ
بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا
لَهُ مِنْ هَادِيٍ ﴿٦﴾

وَمَنْ يَهْدِي اللَّهُ فَمَا لَهُ وَمَنْ مُضْلِلٌ إِلَيْهِ
اللَّهُ يَعْزِيزُ ذِي الْقَارَمَ ﴿٧﴾

وَلَيَنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ
لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلْ أَفَرَأَيْتَ مَا تَدْعُونَ مِنْ
دُونِ اللَّهِ إِنَّ أَرَادَ فِي اللَّهِ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ
كَاشِفَاتُ ضُرُّهُ أَوْ أَرَادَ فِي بِرْحَمَةِ هَلْ
هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِهِ قُلْ حَسْبِ اللَّهِ
عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٨﴾

Allah ne, gare Shi māsu tawakkali ke dōgara.”

39. Ka ce, “Yā mutānena! Ku yi aiki a kan hālinku, lalle nī, inā aiki a kan hālīna. Sa'an nan zā ku sani.

40. “Wanda azāba ta je masa, zā ta wulākanta shi, kuma wata azāba mai dawwama za ta sauva a kansa.”

41. Lalle Mü, Mun saukar da littāfi a gare ka dōmin mutāne da gaskiya. Sa'an nan wanda ya nēmi shiriya, to, dōmin kansa, kuma wanda ya bace, to, yanā bacēwa ne a kanta. Kuma ba ka zama wakīl a kansu ba.

42. Allah ne ke karbar rāyuka a lōkacin mutuwarsu, da wadannan da ba su mutu ba, a cikin barcinsu. Sa'an nan Ya riķe wanda Ya hukunta mutuwa a kansa, kuma Ya saki gudar, har zuwa ga ajali ambatacce. Lalle a cikin wangan, hakīka, akwai āyōyi ga mutāne wadanda ke yin tunāni.

43. Kō kuma sun riķi māsu cēto ne, wadansun Allah? Ka ce, “Shin, kuma kō dā sun kasance bā su da mallakar kōme, kuma bā su han-kalta?”

44. Ka ce, “Cēto gabā daya ga Allah yake. Mulkin sammai da kasā Nāsa ne. Sa'an nan zuwa gare Shi ake mayar da ku.”

45. Kuma idan aka ambaci Allah, Shi kadai, zukātan wadanda ba su yi īmāni ba da Lāhira, su yi kyāma, kuma idan an ambaci wadanda suke kiran, wasunSa, sai gā su sunā yin bushārar farin ciki.

قُلْ يَعْمَلُوا عَلَىٰ مَا كَاتَبَ لَهُمْ إِنِّي

عَدْلٌ فَسُوفَ تَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْرِجُهُ وَيَحْلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ

مُقْبِلٌ ﴿٧﴾

إِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ

فَمَنْ أَهْتَدَى فَإِنَّهُمْ بِهِ مُّنَاهَّرٌ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا

يَضْلُلُ عَلَيْهَا وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿٨﴾

اللَّهُ يَتَوَقَّى الْأَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالْأَنْتِي

لَمْ تَمُتْ فِي مَنَامِهَا فَإِنْمِسَكُ الْأَنْتِي قَضَى

عَلَيْهَا الْمَوْتُ وَيُرْسِلُ الْأُخْرَى إِلَى أَجَلٍ

مُسْعَىٰ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرٍ لَوْمَرٍ

يَفْكِرُونَ ﴿٩﴾

أَمْ أَنْخَذُ وَأَمْ دُونَ اللَّهِ شُفَعَاءَ قُلْ أَوْلَئِنَّ

كَانُوا لَا يَمِلِّكُونَ شَيْئًا وَلَا

يَعْقِلُونَ ﴿١٠﴾

قُلْ لِلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا لَهُ رَمْلُ السَّمَوَاتِ

وَالْأَرْضُ شُمُّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١١﴾

وَلَدَّا ذُكْرُ اللَّهِ وَحْدَهُ أَشْمَارَتْ قُلُوبُ

الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَلَدَّا ذُكْرُ

الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ إِذَا هُمْ

يَسْتَبِّشُونَ ﴿١٢﴾

46. Ka ce, “Ya Allah, Mai kāga halittar sammai da kasā, Masanin gaibi da bayyane! Kai ne ke yin hukunci a tsakānin bāyinKa a cikin abin da suka kasance sunā sāba wa jūna a cikinsa.”

47. Kuma dā wadanda suka yi zālunci sunā da abin da ke cikin kasā gabā daya, da misālinsa a tāre da shi, lalle dā sun yi fansa da shi daga mummunar azāba, a Rānar Kiyāma. Kuma abin da ba su kasance sunā zato ba, daga Allah, ya bayyana a gare su.

48. Mūnānan ayyuka da suka aikata, suka bayyana a gare su, kuma abin da suka kasance sunā yi, na izgili, ya wajaba a kansu.

49. To, idan wata cūta ta shāfi mutum, sai ya kirāye Mu, sa'an nan idan Muka canza masa ita, ya sāmi ni'ima daga gare Mu, sai ya ce, “An bā ni ita ne a kan wani ilmi nāwa kawai.” Ā'a ita wannan (magana) fitina ce, kuma amma mafī yawansu ba su sani ba.

50. Lalle wadanda ke a gabānisu, sun fadē ta, sabōda haka abin da suka kasance sunā aikatāwa bai wadātar da su da kōme ba.

51. Sai (sakamakon) mūnānan abin da suka aikata ya same su. Kuma wadanda suka yi zālunci daga wadannan, (sakamakon) mūnānan abin da suka aikata zai sāme su, kuma ba su zama mabuwāya ba.

52. Ashe, kuma ba su sani ba cēwa Allah na shimpida arziki ga wanda Yake so, kuma Yanā kufun-

قُلْ لَّهُمَّ فَاطِرُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ عَلَّمَ
الْغَيْبَ وَالشَّهَدَةَ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عَبْدَكَ
فِي مَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٤٧﴾

وَلَوْا نَلَمَّا بَيْنَ طَلَمَوْا مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
وَمِثْلُهُ وَمَعْهُ، لَكَفَدَوْا إِيَّاهُ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ
يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَبِدَاهُمْ مِنَ اللَّهِ مَا لَمْ يَكُنُوا
يَحْسِبُونَ ﴿٤٨﴾

وَبِدَاهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ
مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهِرُونَ ﴿٤٩﴾

فَإِذَا مَسَ الْأَيْسَنَ ضُرُّ دَعَانَاثُمْ إِذَا حَوَّلْنَاهُ
نِعْمَةً مِنْنَا قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَى عِلْمٍ بِلَهِ
فِتْنَةً وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٠﴾

فَدَقَّا لَهَا الْأَلَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَمَا أَعْنَى عَنَّهُمْ
مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٥١﴾

فَأَصَابُوهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَالَّذِينَ
ظَلَمُوا مِنْ هَؤُلَاءِ سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ
مَا كَسَبُوا وَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥٢﴾

أَوْلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَسْعُطُ الرُّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ

tāwa? Lalle a cikin wancan akwai āyōyi ga mutāne wadanda ke yin imāni.

53. Ka ce, (Allah Ya ce), “Yā bāyīNa wadanda suka yi barna a kan rāyukansu! Kada ku yanke kauna daga rahamar Allah. Lalle Allah na gāfarta zunubai gabā daya. Lalle Shī, Shī ne Mai gāfara, Mai jin kai.

54. “Kuma ku mayar da al'ami zuwa ga Ubangijinku, kuma ku sallama Masa, a gabānin azāba ta zo muku, sa'an nan kuwa bā zā a taimake ku ba.

55. “Kuma ku bi mafi kyaun abin da aka saukar zuwa gare ku daga Ubangijinku, a gabānin azāba ta zo muku, bisa auke, kuma kū ba ku sani ba.

56. “Kada wani rai ya ce, ‘Yā nadāmāta a kan abin da na yi sakaci a cikin sāshen Allah, kuma lalle na kasance, hafīka, daga māsu izgili!’”

57. “Ko kuma (kada) ya ce, ‘Dā Allah Ya shiryar da ni, dā na kasance daga māsu ta'kawa.’”

58. “Ko kuma (kada) ya ce, a lōkacin da yake ganin azāba, ‘Dā lalle a ce inā da wata kōmawa (zuwa dūniya) dōmin in kasance daga māsu kyautatāwa.’”

59. “Na'am! Lalle ne āyōyiNa sun jē maka, sai ka karyata a game da su, kuma ka yi girman kai, kuma ka kasance daga kāfirai.”

60. Kuma a Rānar Kiyāma kanā ganin wadanda suka yi karya ga

وَيَهْدِرُ إِنِّي فِي ذَلِكَ لَا يَكُنْ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٦﴾

* قُلْ يَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهُ أَشْرَفُ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ
لَا تَنْقُضُ طَوْلَمِنْ رَحْمَةَ اللَّهِ إِذَا هُوَ يَعْفُرُ
الَّذِنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَافُورُ
الْرَّجِيمُ ﴿٥٧﴾

وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لَهُ مِنْ قَبْلِ
أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنْصَرُونَ ﴿٥٨﴾

وَاتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أَنْزَلَ إِلَيْكُمْ مِنْ
رِّبِّكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَعْثَةً
وَأَنْشُرُوا لَا شَعْرُورَتْ ﴿٥٩﴾

أَنْ تَقُولُ نَفْسٌ يَحْسَرُتِي عَلَىٰ مَا فَرَطْتُ
فِي جَنَّٰتِ اللَّهِ وَإِنْ كُنْتُ لِمِنَ السَّاجِنِينَ ﴿٦٠﴾

أَوْ تَقُولُ لَوْأَنَّ اللَّهَ هَدَنِي لَكُنْتُ مِنَ
الْمُتَّقِينَ ﴿٦١﴾
أَوْ تَقُولُ حِينَ تَرَى الْعَذَابَ لَوْأَنِي لَكَرَّةَ
فَأَكُونَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٢﴾

بِلَىٰ قَدْ جَاءَتْكَ إِيَّاكَ فَكَذَّبَتْ بِهَا
وَأَسْتَكَبَرَتْ وَكُنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٦٣﴾

وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَّبُوا عَلَىٰ اللَّهِ

Allah fuskōkinsu sunā māsu yin baki. Ashe, bābu mazauni a cikin Jahannama ga māsu girman kai?

61. Kuma Allah na tsīrar da wadanda suka yi takawa a game da wurin sāmun babban rabonsu, cūta bā zā ta shāfe su ba, kuma ba su zama sunā bañin ciki ba.

62. Allah ne Mai halitta dukan kōme, kuma Shī ne Wakīlī a kan kōme.

63. Shī ke da mabūdan sammai da kasā. Kuma wadanda suka kāfirta da āyoyin Allah, wadannan sū ne māsu hasāra.

64. Ka ce, “Shin, wanin Allah kuke umurni na da in bauta wa? Yā ku jāhilai!”

65. Kuma an yi wahayi zuwa gare ka da kuma zuwa ga wadanda suke a gabāninka, “Lalle idan ka yi shirki, hakīka, aikinka zai bāci, kuma lalle zā ka kasance daga māsu hasāra.”

66. Ā'aha! Ka bauta wa Allah kadai, kuma ka kasance daga māsu gōdiya.

67. Kuma ba su kaddara Allah a kan hakīkanin⁽¹⁾ īkon yinSa ba: Kasā duka damkarSa ce, a Rānar Kiyāma, kuma sammai abūbuwan nadewa ne ga dāmanSa. Tsarki ya tabbata a gare Shi, kuma Ya daukaka daga barin abin da suke shirki da shi.

(1) Yā yi bayānin yadda zā a iya kaddara Allah a kan hakīkanin īkon yinSa da cēwa, “Kasā duka damkarSa ce...” har zuwa karshen sūrār. Wātau yā dunküle sūrār abūbuwan da zā su auku a Rānar Kiyāma dōmin su bai wa mai hankali yadda suranta ikon yi na Allah Mai girma zai yiwu.

وَجُوْهُهُمْ مُّسَوَّدَةٌ لَا يَسِّرُ فِي جَهَنَّمَ مَشْوَى
لِلْمُتَكَبِّرِينَ ٦٥

وَيُنَبِّئُ اللَّهُ الَّذِينَ أَتَقْوَى بِمَفَازَتِهِمْ لَا
يَمْسُهُمُ الْأَسُوءُ وَلَا هُمْ يَحْزُنُونَ ٦٦

اللَّهُ خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
وَكَيْلٌ ٦٧

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
يَعَايِثُ اللَّهَ وَأُولَئِكَ هُمُ الْخَلِسُونَ ٦٨

فُلُّ أَفْغَارِ اللَّهِ تَأْمُرُونَ تَأْبُدُ أَيْمَانَهَا
الْجَاهِلُونَ ٦٩

وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ
لَيْلَتِ أَشْرَكَتْ لِيَحْبَطَنَ عَمَلُكَ
وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَلِيلِينَ ٧٠

بِلِ اللَّهِ فَأَعْبُدُ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ٧١

وَمَا قَدَرَ رَوْلَهُ اللَّهُ حَقُّ قَدْرِهِ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا
قَضَيْتُهُ دِيْرَمَ الْقِيَمَةِ وَالسَّمَوَاتُ مَطْوِيَّتَ
بِيَحْمِينَهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا
يُسْكُونُ ٧٢

68. Kuma aka busa a cikin kāho, sai wadanda ke a cikin sammai da kasā suka sūma, sai wanda Allah Ya so (rashin sūmarsa), sa'an nan aka hūra a cikinsa, wata hūrāwa, sai gā su tsaitssaye, sunā kallo.

69. Kuma kasā ta yi haske da hasken Ubangijinta, kuma aka aza littāfi, kuma aka zo da Annabāwa da māsu shaida, kuma aka yi hu-kunci a tsakāninsu, da gaskiya, al-hāli kuwa, sū, bā zā a zālunce su ba.

70. Kuma aka cika wa kōwane rai abin da ya aikata. Kuma (Allah) Shī ne Mafi sani game da abin da suke aikatāwa.

71. Kuma aka kōra wadanda suka kāfirta zuwa Jahannama, jama'a-jama'a, har a lōkacin da suka je mata, sai aka būde kōfōfinta, kuma matsaranta suka ce musu, "Ashe, wadansu Manzanni, daga cikinku ba su je muku ba, sunā karanta ãyōyin Ubangijinku a kan-ku, kuma sunā yi muku gargadīn gamuwa da yininku wannan?" Suka ce, "Na'am," kuma amma kalmari azāba ita ce ta wajaba a kan kāfirai!

72. Aka ce, "Ku shiga kōfōfin Jahannama, kunā madawwama a cikinta. Sa'an nan mazaunin makangara yā mūnana."

73. Kuma aka kōra wadanda suka bi Ubangijinsu da ta'kawa zuwa Aljanna, jama'a-jama'a, har a lōkacin da suka jē mata, alhāli kuwa an būde kōfōfinta, kuma matsaranta suka ce musu, "Aminci ya

وَنُفْخَ فِي الْصُّورِ فَصَبَعَ مَنِ فِي السَّمَوَاتِ
وَمَنِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ تَرْبِيعَ
فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُوَ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ^(٦)

وَأَشَرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَقُضِيَ
الْكِتَابُ وَجَاءَهُمْ بِالْتَّيْكِينَ وَأَشْهَدَهُ
وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ^(٧)

وَوُقِيتَ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا
يَفْعَلُونَ^(٨)

وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى جَهَنَّمَ زَمَرًا
حَقَّ إِذَا جَاءَهُمْ وَهَا فُيحَىٰ أَبُوئِبَهَا وَقَالَ
لَهُمْ حَزَنَتْهَا الرِّيَاحُ أَتَكُمْ مُرْسِلُونَ
عَلَيْنَكُمْ إِذَا يَأْتِيَنَّكُمْ وَيُنْذِرُونَكُمْ لِقَاءَ
يَوْمٍ كُلُّهُ أَقْوَأُ لَوْبَىٰ وَلِكُنْ حَقَّتْ كِلَمَةُ
الْعَدَابِ عَلَى الْكُفَّارِينَ^(٩)

قِيلَ اذْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا
فِي سَمَاءِ مَثَوَيِ الْمُتَكَبِّرِينَ^(١٠)

وَسِيقَ الَّذِينَ أَتَقْوَاهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زَمَرًا
حَقَّ إِذَا جَاءَهُمْ وَهَا وَفِتَحَتْ أَبُوئِبَهَا وَقَالَ

tabbata a gare ku, kun ji dādī, sabōda haka ku shige ta, kunā madawwama (a cikinta)."

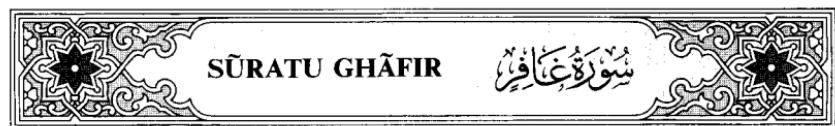
74. Kuma suka ce, "Gōdiya ta tabbata ga Allah Wanda Ya yi mana gaskiya ga wa'adinSa, kuma Ya gādar da mu fāsā, munā zama a cikin Aljanna a inda muke so." To, madalla da ijārar ma'aikata.

75. Kuma kanā ganin malā'iku sunā māsu tsayāwa da haikkōkin da aka dōra musu daga kēwayen Al'arshi, sunā tasbīhi game da göde wa Ubangijinsu. Kuma aka yi hukunci a tsakāninsu da gaskiya. Kuma aka ce, "Gōdiya ta tabbata ga Allah, Ubangjin halittu."

لَهُمْ حَزَنَتْهَا سَلَمٌ عَلَيْكُمْ طَبِيعَةٌ
فَادْخُلُوهَا أَخْلِيلِيهِنَّ

وَقَالُوا لِلَّهِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَنَا وَعْدَهُ
وَأَوْرَثَنَا الْأَرْضَ نَتَبَوَّأُمِنَ الْجَنَّةَ
حَيْثُ نَشَاءُ فَعَمِّلُوا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِظِينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ
يُسَيِّحُونَ بِهِمْ وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْحُقْقِ
وَقَبِيلُ الْحَمْدِ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Tanā karantar da wajabcin bayyana gaskiya da haramcin yin jidāli dōmin bāta gaskiya.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. H. M.
2. Saukar da Littāfi daga Allah ne, Mabuwāyi, Masani.
3. Mai gāfarta zunubi kuma Mai karbar tūba Mai tsananin azāba, Mai wadātarwa, bābu abin bau-tāwa fāce Shi, zuwa gare Shi makōma take.

حَمَ

تَنَزِّلُ الْكِتَابُ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

عَلَيْهِ الْدَّبَابُ وَقَابِلُ الْتَّوْبَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ذِي
الْطَّوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَيْهِ الْمَصِيرُ

4. Bābu mai jāyayya a cikin ăyōyin Allah, fāce wadanda suka kāfirta. Sabōda haka kada jūyāwarsu a cikin garūruwa ta rūde ka.

5. Mutānen Nūhu sun karyata a gabāninsu, da fungiyōyin da suke a bāyansu, kuma kōwace al'umma tā yi nufi game da Manzonsu, dōmin su kāmā shi. Kuma suka yi jāyayya da karya dōmin su gusar da gaskiya da ita. Sai Na kāmā su. To, yāya azābāTa take?

6. Kuma kamar haka, kalmar Ubangijinka ta wajaba a kan wadanda suka kāfirta, dōmin sū yan wutā ne.

7. Wadanda ke daukar Al'arshi da wadanda ke kēwayenta, sunā tasbīhi game da göde wa Ubangijsu, kuma sunā yin īmāni da Shi, kuma sunā yin istigfāri dōmin wadanda suka yi īmāni, (sunā cēwa), "Yā Ubangijinmu! Kā yalwaci dukan kōme da rahama da ilmi, to, Ka yi gāfara ga wadanda suka tūba kuma suka bi hanyarKa, kuma Ka tsare musu azābar Jahīm.

8. "Yā Ubangijinmu! Kuma Ka shigar da su a gidājen Aljannar zama, wannan da Ka yi musu wa'adi, sū da wanda ya kyautatu daga ubanninsu da mātan aurenṣu da surriyarsu. Lalle Kai, Kai ne Mabuwāyi, Mai hikima.

9. "Kuma Ka tsare su daga mūnānan ayyuka, kuma wanda Ka tsare shi daga mūnānan ayyuka a rānar nan, to, lalle, Ka yi masa rahama, kuma wancan shi ne babban rabo mai girma."

مَا يَجْعَلُ فِي إِيمَانِ اللَّهِ إِلَّا لِيَنْهَا وَلَا
يَغْرِي كَوْتَابَهُمْ فِي الْإِلَكَدِ

كَذَبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمٌ نُوحُ وَالْأَخْزَابُ مِنْ
بَعْدِهِمْ وَهَمْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ
لِيَأْخُذُوهُ وَجَدَلُوا بِالْبَطْلِ لِيَتَحْصُوا
بِهِ الْحَقُّ فَلَمْ يَأْخُذُهُمْ فَكِيفَ كَانَ عَقَابِ

وَكَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ
كَفَرُوا أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْأَنَارِ

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ، يُسَيِّحُونَ
مُحَمَّدَرَبِهِمْ وَنُومُونَ بِهِ، وَيَسْتَغْفِرُونَ
لِلَّذِينَ أَمْتَوْا بَنَاءً وَسَعَتْ كُلُّ شَيْءٍ
رَحْمَهُ وَعَلَمَا فَاعْغَرَ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا
سَيِّلَكَ وَقَهَّرَ عَذَابَ الْجَحْمِ

رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنَ الَّتِي وَعَدَنَهُمْ
وَمَنْ صَلَحَ مِنْ عَابِرِهِمْ وَأَرْوَاهُمْ
وَدُرِّيَتْهُمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ

وَقَهَّمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقَ أَلْسِنَاتِ
يَوْمَيْزِ فَقَدْ رَحْمَتَهُ، وَذَلِكَ هُوَ الْقُرْ
الْعَظِيْرُ

10. Lalle wadanda suka kāfirta, anā kirān su, “Hakīka, kīn Allah (a gare ku) shī ne mafi girma daga kinku ga kanku a lōkacin da ake kirān ku zuwa ga īmāni, sai kunā ta kāfircēwa.”

11. Suka ce, “Ya Ubangjinmu! Kā matar da mu sau biyu, kuma Kā rāyar da mu sau biyu, sabōda haka mun yarda da laifuffukanmu. To, shin, akwai wata hanya zuwa ga fita?”

12. Wancan sababinsa, lalle (shi ne) idan an kirāyi Allah Shi kadai, sai ku kāfirta, kuma idan aka yi shirki game da Shi, sai ku yi īmāni. To, hukuncin fa, na Allah Madau-kaki, Mai girma ne.

13. Shī ne Wanda ke nūna muku āyoyinSa, kuma Ya saukar da arziki daga sama sabōda ku, kuma bābu mai yin tunāni fāce mai mayar da al'amari ga Allah.

14. Sabōda haka ku kirāyi Allah, kunā māsu tsarkake addini a gare Shi, kuma kō dā kāfirai sun ki.

15. Mai dāukaka darajōji (dōmin mūminai), Mai Al'arshi, Yanā jēfa rūhi⁽¹⁾ daga al'amarinSa a kan wanda Ya so daga bāyinSa, dōmin ya yi gargadfi kan rānar gamuwa.

16. Rānar da suke bayyanannu, bābu wani abu daga gare su wanda yake iya bōyuwa ga Allah. “Mulki

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادِونَ لَمَقْتُ اللَّهِ
أَكْثَرُهُمْ مَقْتَلُوكُنْسُكُهُ إِذْنَدُعَوْنَ
إِلَى الْإِيمَانِ فَكَفُرُونَ ١٥

فَالْوَارِبِنَا أَمْتَنَنَا أَشْتَنَنَ وَأَحِيَّتَنَا أَشْتَنَنَ
فَأَغْتَرَقَنَا بِإِلْدُنُونَا فَهَلْ إِلَى حُرُوجِ مَنْ

سَيِّلِ ١٦

ذَلِكُمْ بِإِنَّهُ إِذَا دَعَوْنَ اللَّهَ وَحْدَهُ
كَفَرُتُهُ وَلَمْ يُشَرِّكْ بِهِ قُوَّمُوا
فَالْحُكْمُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْكَبِيرِ ١٧

هُوَالَّذِي يُرِيكُمْ أَيْمَنَهُ وَيُنَزِّلُ لَكُمْ مِنَ
السَّمَاءِ رِزْقًا وَمَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا مَنْ
يُنِيبِ ١٨

فَأَذْعُو اللَّهَ مُخْلِصِينَ لِهِ الْبَيْتَ وَلَوْ
كَيْرَةُ الْكَافِرُونَ ١٩

رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ دُوَّالْعَرْشِ يُلْقَى الرُّوحَ
مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنذِرَ
يَوْمَ الْثَّلَاقِ ٢٠

يَوْمَ هُوَ بَرُورٌ لَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ

(1) Rūhi a nan, ga fahimtata, Allah ne Mafī sani, shī ne karfin rai da basīrār fahimtar addini da aiki wajen rāyar da shī, wanda Allah Yake sakāwa ga mālamin da Yake nufin jaddada addini da shī a kan kōwane karni kamar yadda Hadisi ya zo da shī, ya kōre jidālin māsu jidāli.

ga wa yake a yau?" Yanā ga Allah, Makadaici, Mai tilastāwa.

17. Yau anā sāka wa kōwane rai a game da abin da ya aikata, bābu zālunci a yau. Lalle Allah Mai gagawar hisābi ne.

18. Kuma ka yi musu gargadī kan rānar (Sā'a) makusanciya, a lōkacin da zukāta suke māsu cika da bakin ciki, ga makōsansu. Bābu wani ma-sōyi ga azzālumai, kuma bābu wani mai cēto da zā a yi wa dā'a (ga cētonsu).

19. (Allah) Ya san yaudarar idā-nu da abin da kirāza ke bōyēwa.

20. Kuma Allah Shī ke yin hu-kunci da gaskiya, wadannan da suke kira, waninSa, bā su yin hu-kunci da kōme. Lalle Allah, Shī ne Mai ji, Mai gani.

21. Ashe, ba su yi tafiya ba, a cikin kasā, dōmin su dūba ga yadda ākibar wafanda suka kasance a gabāninsu ta zama? Sun kasance sū ne mafi tsananin karfi daga gare su, da kufaifan aiki a cikin kasā, sai Allah Ya kāmā su da laifuffukansu. Kuma bā su da wani mai tsarēwa daga Allah.

22. Wancan sababinsa, dōmin sū, Manzanninsu sun kasance sunā zuwa gare su da hujjōji bayyanannu, sai suka kāfirta, sai Allah Ya kāmā su. Lalle Shī Mai karfi ne, Mai tsananin azāba.

23. Kuma lalle ne, haķīķa, Mun aika Mūsā a game da āyoyinMu da wani dalīli bayyananne.

لِمَنِ الْمُلْكُ أَيَّمَ اللَّهُ الْوَحْدَةُ الْفَهَارِ^{١٦}
أَيَّمَ تُخْزِيَ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا
ظُلْمٌ أَيَّمَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ^{١٧}
وَأَنِذْرُهُمْ يَوْمًا الْأَزْفَةَ إِذَا أَقْلُوبُ لَدَى
الْحَنَاجِرِ كَظِيمِينَ مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَيْثُ
وَلَا سَيْفَ يَعِظُّ بِطَاعَ^{١٨}

يَعْلَمُ خَلِيلَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ^{١٩}
وَاللَّهُ يَعْصِي بِالْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ بَرْ من
دُونِهِ لَا يَعْضُوْتَ بِشَيْءٍ إِنَّ اللَّهَ هُوَ
الْسَّمِيعُ الْبَصِيرُ^{٢٠}

*أَوْلَئِي سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ
كَانَ عَدْقَبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا
هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ فُوَّةً وَأَثَارَ فِي الْأَرْضِ
فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ
اللَّهِ مِنْ وَاقِ^{٢١}

ذَلِكَ يَأْنَهُمْ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ فَكَفَرُوا فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ إِنَّهُ فَوِيٌّ
شَدِيدُ الْعِقَابِ^{٢٢}

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِإِيمَنَتِنَا وَسُلْطَانِ
مُؤْمِنِ^{٢٣}

24. Zuwa ga Fir'auna da Hāmāna da Kārūna, sai suka ce, "Mai sihiri ne, makaryaci."

25. Sa'an nan a lōkacin da ya jē musu da gaskiya daga wurinMu, suka ce, "Ku kashe diyan wadanda suka yi imāni tāre da shi, kuma ku rāyar da mātansu." Kuma mugun shirin kāfīrai, bai zama ba fāce a cikin bata.

26. Kuma Fir'auna ya ce, "Ku bar ni in kashe Mūsā, kuma shī, ya kirāyi Ubangijinsa. Lalle ne nī, inā tsōron ya musanya addininku, kō kuwa ya bayyana barna a cikin kasā."

27. Kuma Mūsā ya ce, "Lalle nī, nā nēmi tsari da Ubangijīna kuma Ubangijinku, daga dukan makan-gari, wanda bā ya imāni da rānar Hisābi."

28. Kuma wani namiji mūmini daga dangin Fir'auna, yanā bōye imāninsa, ya ce, "Ashe, za ku kashe mutum dōmin ya ce Ubangijīna Allah ne, alhāli kuwa haķīka ya zo muku da hujjōji bayyanannu daga Ubangijinku? Idan yā kasance makaryaci ne, to, kāryarsa na kansa, kuma idan ya kasance mai gaskiya ne, sāshen abin da yake yi muku wa'adi zai sāme ku. Lalle ne Allah bā Ya shiryar da wanda yake mai barna, mai yawan kārya.

29. "Yā kū mutānēna! Kunā da mulki a yau, kuma kū ne marinjāya a cikin kasā, to, wāne ne zai taimake mu daga azābar Allah idan ta zo mana?" Fir'auna ya ce, "Bā ni nūna muku kōme fāce abin da na gani,

إِلَى فِرْعَوْنَ وَهَامَنْ وَقَدْرُونَ فَقَالُوا
سَدِّحْرَ كَذَابٌ ﴿١﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا
أَفَتُؤْتُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
وَأَسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ وَمَا كَيْدُ
الْكَفَّارُ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿٢﴾

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرْنِي أَقْتُلْ مُوسَى وَلَيَتَّخُ
رَبَّهُ وَإِنِّي أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ وَأَنْ
يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ ﴿٣﴾

وَقَالَ مُوسَى إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ مِنْ كُلِّ
مُتَكَبِّرٍ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٤﴾

وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ أَهْلِ فِرْعَوْنَ
يَكْتُمُ إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ
رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ
رَبِّكُمْ وَإِنِّي كُوْنُ كَذَابًا فَعَلَيَّهِ كَذِبَهُ
وَإِنِّي كُوْنُ صَادِقًا يُصْبِغُ بَعْضَ الْلَّهِي
يَعْدُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ
مُسْرِفٌ كَذَابٌ ﴿٥﴾

يَقُولُ لَكُمْ أَمْلُكُ أَيْمَوْنَ طَاهِرِينَ فِي
الْأَرْضِ فَمَنْ يَصْرُنَا مِنْ بِأَنَّ اللَّهَ إِنْ جَاءَنَا
قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُو إِلَّا مَا أَرَى وَمَا

kuma ba ni shiryar da ku, sai ga hanyar shiryuwa.”

30. Kuma wannan da ya yi īmāni ya ce, “Ya mutānēnā! Lalle ne nī, inā yi muku tsōron kwatankwacin rānar kungiyōyi.

31. “Kwatankwacin al'adar mutānen Nūhu da Ādāwa da Samū-dāwa da wadanda ke a bāyansu. Kuma Allah bā Ya nufin zālunci ga bāyinSa.

32. “Kuma ya mutānēna! Lalle nī, inā ji muku tsōron rānar kirān jūna.

33. “A rānar da zā ku jūya, kunā māsu bāyar da bāya (gudāne) bā ku da wani mai tsaro daga Allah. Kuma wanda Allah Ya batar, to, bā shi da wani mai shiryarwa.”

34. “Kuma lalle ne, haķīka, Yusufu ya zo muku daga gabāni, da hujjōji bayyanannu, ba ku gushe ba kunā a cikin shakka daga abin da ya zo muku da shi, har a lōkacin da ya halaka kuka ce, ‘Allah bā zai aiko wani Manzo ba a bāyansa.’ Kamar haka Allah ke batar da wanda yake mai bārna, mai shakka.

35. “Wadanda ke jayayya a cikin āyōyin Allah, bā da wani dalili da ya zo musu ba. Jidalin ya girma ga zamansa abin ki a wurin Allah da wurin wadanda suka yi īmāni. Kamar haka Allah ke bicēwar haske a kan zūciyar dukan makangari, mai tilastāwa.”

36. Kuma Fir'auna ye ce, “Yā Hāmāna! Ka gina mini bēne, dammānīna zā ni isa ga kōfōfi.

أَهْدِيْكُمْ إِلَّا سَيْلَ الرَّشَادِ ﴿٦﴾

وَقَالَ الَّذِيْءَ امَنَّ يَقُومُ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ
مِّثْلَ يَوْمِ الْأَحْزَابِ ﴿٧﴾

مِثْلَ دَأْبِ قَوْمٍ نُوحَ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ
مِنْ بَعْدِهِمْ وَمَا اللَّهُ بِرِيدٍ طُلْمَامَ الْعِبَادِ ﴿٨﴾

وَنَقْوَمٌ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ الشَّنَادِ ﴿٩﴾

يَوْمَ تُولَّنَ مُدْبِرِينَ مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ
وَمَنْ يُضْلِلُ اللَّهُ فَمَأْلَمُهُ مَنْ هَادِيٰ ﴿١٠﴾

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلِ يَالْبَيْتَ
فَمَا زَلْتُمْ فِي شَكٍّ مِمَّا جَاءَكُمْ بِهِ
حَتَّىٰ إِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ مِنْ
بَعْدِهِ رَسُولًا كَذَلِكَ يُضْلِلُ اللَّهُ مِنْ
هُوَ مُسَرِّفٌ مُرْتَابٌ ﴿١١﴾

الَّذِينَ يُحَكِّمُونَ فِيْ إِيمَانِ اللَّهِ بِغَيْرِ
سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ كَبُرَ مَقْتاً عِنْدَ اللَّهِ
وَعِنْدَ الَّذِينَ إِمَانُوا كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَىٰ
كُلِّ قَبْلٍ مُتَكَبِّرِ حَجَارٍ ﴿١٢﴾

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَهْمَنْ أَبْنَى لِي صَرْحًا عَلَىٰ
أَبْلَغَ الْأَسْبَابَ ﴿١٣﴾

37. "Kōfōfin sammai, dōmin in yi ninkaya zuwa ga abin bautāwar Mūsā. Kuma lalle nī, hakīka, inā zaton sa makaryaci." Kuma haka dai aka kawāce wa Fir'auna mūnānan aikinsa, kuma aka danne shi daga barin tafarki. Kuma mugun nufin Fir'auna bai zama ba fāce yanā a cikin hasāra.

38. Kuma wannan da ya yīmāni ya ce, "Ya mutānēna! Ku bī ni, in shiryar da ku tafarkin shiryuwa.

39. "Kuma ya mutānēna! Wan-nan rāyuwa ta dūniya dan jin dādī ne kawai, kuma lalle Lāhira ita ce gidan tabbata.

40. "Wanda ya aikata mummu-nan aiki, to, ba za a sāka masa ba fāce da misālinsa, kuma wanda ya aikata aiki na kwarai daga namiji kō mace, alhāli kuwa shi mūmini ne, to, wadannan sunā shiga Al-janna, anā ciyar da su a cikinta, bā da lissāfi ba.

41. "Kuma ya mutānēna! Me ya sāme ni, inā kiran ku zuwa ga tsīra, kuma kunā kira na zuwa ga wutā?

42. "Kunā kira na zuwa ga in kāfirta da Allah, kuma in yi shirki, game da Shi, da abin da bābu wani ilmi game da shi gare ni, kuma ni inā kiran ku zuwa ga Mabuwāyi, Mai gāfara.

43. "Haƙkan ne, abin da kawai kuke kira na zuwa gare shi, bā ya da wani kira a cikin dūniya, kuma bā shi da shi a Lāhira, kuma lalle makomarmu zuwa ga Allah take, kuma lalle mabarnata sū ne 'yan wutā.

أَسْبَبَ السَّمَوَاتِ فَأَطْلَعَ إِلَيْهِ مُوسَى
وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ كَذَّابًا وَكَذَّالِكَ زُورٌ
لِفَرْعَوْنَ سُوءُ عَمَلِهِ وَصُدَّدَ عَنِ السَّبِيلِ
وَمَا كَيْدُ فَرْعَوْنَ إِلَّا فِي تَبَابٍ ﴿٤٣﴾

وَقَالَ الَّذِي أَمِنَ بِأَقْوَامٍ أَتَجِعُونِ
أَهْدِيْكُمْ سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٤٤﴾
يَقُولُونَ إِنَّمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَّعٌ
وَإِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقُرْبَارِ ﴿٤٥﴾

مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا
وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أُولَئِنَّى وَهُوَ
مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ
يُرَزَّقُونَ فِيهَا بَغْيَرِ حِسَابٍ ﴿٤٦﴾

* وَيَقُولُونَ مَا لِي أَذْهُوكُمْ إِلَى النَّجَوِ
وَتَدْعُونَنِي إِلَى الْنَّارِ ﴿٤٧﴾
تَدْعُونَنِي لَا كُفُرْ بِاللهِ وَأَشْرِكْ بِهِ مَا
لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَأَنَّا أَذْهُوكُمْ إِلَى
الْعَرَبِينَ الْعَقَرِ ﴿٤٨﴾

لَاجْرَمَ أَنَّا نَدْعُونَنِي إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ
فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ وَأَنَّ مَرَدَنَا
إِلَى اللهِ وَأَنَّ الْمُسْتَرِ فِينَ هُمْ أَصْحَابُ
النَّارِ ﴿٤٩﴾

44. “To, zā ku ambaci abin da nake gaya muku, kuma inā fawwala al'amarina zuwa ga Allah. Lalle Allah Mai gani ne ga bāyinSa.”

45. Sai Allah Ya tsare shi daga mūnānan abūbuwa da suka yi na mākirci, kuma mummunar azāba ta wajaba ga mutānen Fir'auna.

46. Wutā, anā gitta su a kanta, sāfe da maraice, kuma a rānar da Sa'a take tsayuwa, anā cēwa, “Ku shigar da mutānen Fir'auna a mafī tsananin azāba.”

47. Kuma a lōkacin da suke hu-sūma a cikin wutā, sai raunāna (mabiya) su ce wa wadanda suka kangara (shugabanni), “Lalle mū, mun kasance mabiya gare ku, to, shin, kū māsu wadātar da mu ne daga barin wani rabo daga wutā?”

48. Wadanda suka kangara suka ce, “Lalle mū duka munā a cikinta. Lalle ne, Allah Ya yi hukunci a tsakānin bāyinSa.”

49. Kuma wadanda suke a cikin wutā suka ce wa matsaran Jahan-nama, “Ku rōki Ubangijinku Ya sau-kaka mana, a yini daya, daga azāba.”

50. Suka ce, “Ashe, Man-zanninku ba su jē muku da hujjōji bayyanannu ba?” Suka ce, “Na'am, sun jē!” Suka ce, “To, ku rōka.” Kuma rōkon kāfirai bai zamo ba fāce a cikin bata.

51. Lalle Mū, haķīka, Munā tai-makon ManzanninMu da wadanda suka yi īmāni, a cikin rāyuwar dū-niya da rānar da shaidu ke tsayāwa.

فَسَتَدْكُرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ وَأُفْرِضُ
أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِصَاحِبِ الْعِبَادِ ﴿٤٤﴾

فَوَقَهَ اللَّهُ سَيِّئَاتٍ مَا مَكَرُوا وَحَاقَ بِهِالْ
فِرَعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ ﴿٤٥﴾

النَّارُ يُعَرِّضُونَ عَلَيْهَا عَذَابًا وَعَيْشًا
وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَذْخُلُوهَا إِلَى
فِرَعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ ﴿٤٦﴾

وَإِذْ يَتَحَاجِجُونَ فِي النَّارِ فَيَقُولُ
الْأَصْعَفُونَ لِلَّذِينَ أَسْتَكْبَرُوا إِنَّا
كُنَّا لَكُمْ بَعَافَهُلَّ أَنْ شُرُّمُغُونَ عَنَّا
نَصِيبًا مِنَ النَّارِ ﴿٤٧﴾

قَالَ الَّذِينَ أَسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلُّ
فِيهَا إِنَّ اللَّهَ قَدْ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ ﴿٤٨﴾

وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَرَنَةِ جَهَنَّمَ
أَذْعُورَبَعْكُرَيْخَقَفَ عَنَّا يَوْمًا مِنْ
الْعَذَابِ ﴿٤٩﴾

قَالُوا أَوَلَمْ تَأْتِي كُمْرُسُلُكُمْ
بِالْبَيْتَنَتِ قَالُوا بَلَىٰ قَالُوا فَأَذْعُورَبَعْكُرَيْخَقَفَ
الْكَفَرِيْتِ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿٥٠﴾

إِنَّا نَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ ءَامَنُوا فِي
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَدُ ﴿٥١﴾

52. Rānar da uzurin azzālumai bā ya amfāninsu, kuma sunā da la'ana, kuma sunā da mūnin gida.

53. Kuma lalle hakīka, Mun bai wa Mūsā shiriya, kuma Mun gādar da Banī Isrā'il Littāfi.

54. Shiryarwa da tunāwa ga ma'-abūta hankali.

55. Sabōda haka, ka yi hakuri, lalle wa'adin Allah gaskiya ne. Kuma ka nēmi gāfara ga zunubinka, kuma ka yi tasbīhi game da gōde wa Ubangijinka, maraice da kuma wāyēwar sāfiya.

56. Lalle wadanda ke jāyayya a cikin āyōyin Allah, bā game da wani dalīli wanda ya jē musu ba, bābu kōme a cikin kirāzansu, fāce girman kai, ba su zama māsu isa ga gūrinsu ba, sabōda haka ka nēmi tsari daga Allah. Lalle Shī, Shī ne Mai ji, Mai gani.

57. Lalle halittar sammai da kasā, ita ce mafi girma daga halittar mutāne, kuma amma mafi yawan mutāne ba su sani ba.

58. Kuma makāho da mai gani bā su daidaita, kuma wadanda suka yi īmāni suka aikata ayyukan kwarai, da mai mūnanāwa bā su daidaita. Kadān kwarai, kuke yin tunāni.

59. Lalle Sa'a hakīka mai zuwa ce, bābu shakka a gare ta, kuma amma mafi yawan mutāne bā su yin īmāni.

60. Kuma Ubangijinku ya ce, "Ku kira Ni in karba muku. Lalle

يَوْمَ لَا يَنْقَعُ الْقَلَمِينَ مَعَذِّرَهُمْ وَلَهُمْ
الْعَنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ

وَلَقَدْ أَتَيْنَا مُوسَى الْهُدَىٰ وَأَزَّنَا
بِئْ إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ

هُدَىٰ وَذَكَرَىٰ لِأُولَئِكَ الْأَلَبِينِ

فَاصْبِرْ إِذَنَ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ
لِذَنِيْكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعُشْشَىٰ
وَالْأَبْكَرِ

إِنَّ الَّذِينَ يُجَدِّلُونَ فِيَءَ اِيَّتِ اللَّهِ يَعْبُدُ
سُلْطَنِ اَتَاهُمْ اِنْ فِي صُدُورِهِمْ
إِلَّا كَثِيرٌ مَا هُمْ بِكِلَافِيهِ فَأَسْتَعِذُ
بِاللَّهِ إِذَا هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

لَخَلُقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ أَكْبَرُ مِنْ
خَلْقِ النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا
يَعْلَمُونَ

وَمَا يَشْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ وَالَّذِينَ
هَمَّتْهُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَا أَمْسَأَ
قِيلَامَاتَ دَكَرُونَ

إِنَّ الْأَسَاطِيرَ لَأَرِيَّتَ فِيهَا وَلَكِنَّ
أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ

وَقَالَ رَبُّكُمْ أَدْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ

wadannan da ke kangara daga barin bauta Mini, za su shiga Jahan-nama sunā kaskantattu.”

61. Allah ne Wanda Ya sanya muku dare dōmin ku natsu a cikinsa, da rāna mai gānarwa. Lalle Allah, hakīka, Ma'abūcin falala ne a kan mutāne, kuma amma mafi yawan mutāne bā su gōdēwa.

62. Wancan Shī ne Allah Ubangijinku, Mahaliccin dukan kōme, bābu abin bautāwa fāce Shi. To, yāya ake karkatar da ku?

63. Kamar haka ake karkatar da wadanda suka kasance sunā jāyayya game da āyoyin Allah.

64. Allah ne Ya sanya muku kāsā tabbatacciya, da sama gīnanniya, kuma Ya sūranta ku, sa'an nan Ya kyautata sūrōrinku, kuma Ya arzutta ku daga abūbuwa māsu dādī. Wancan Shī ne Allah Ubangijinku. To, albarkar Allah Ubangijin halittu tā bayyana.

65. Shī ne Mai rai, bābu abin bautāwa fāce Shi. Sabōda haka ku kira Shi, kunā māsu tsarkake addini a gare Shi. Gōdiya ta tabbata ga Allah Ubangijin halittu.

66. Ka ce, “Lalle nī, an hana ni in bauta wa wadanda kuke kira, wadansun Allah a lōkacin da hujjōji bayyanannu suka zo mini daga Ubangijīna, kuma an umurce ni in sallama ga Ubangijin halittu.”

67. Shī ne Wanda Ya halitta ku daga turbāya, sa'an nan daga maniyyi, sa'an nan daga sāren jini, sa'an nan Ya fitar da ku kunā jārīri,

إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي
سَيِّدِ الْحُولَنَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ٦١

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَيَّلَ لِتَسْكُنُوا
فِيهِ وَالثَّهَارَ مُبْصِرٌ إِنَّ اللَّهَ لَدُوْ فَضْلٍ
عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا
يَشْكُرُونَ ٦٢

ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ خَلِقُكُلُّ شَيْءٍ وَلَا
إِلَهٌ إِلَّا هُوَ فَإِنَّ تُوَفَّ كُوْنَ ٦٣

كَذَلِكَ يُؤْفَكُ الَّذِينَ كَانُوا يَعِيَّنُونَ اللَّهَ
يَجْحَدُونَ ٦٤

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ قَرَارًا
وَالسَّمَاءَ بَنَاءً وَصَوَرَ كُمُّ فَأَخْسَنَ
صُورَ كُمُّ وَرَزَقَ كُمُّ مِنْ الظَّبِيَّةِ
ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَتَبَارَكَ اللَّهُ
رَبُّ الْعَلَمِينَ ٦٥

هُوَ الَّذِي لَا إِلَهٌ إِلَّا هُوَ فَدَعْرَهُ مُحْلِصِينَ
لَهُ الَّذِينَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ
الْعَلَمِينَ ٦٦

*قُلْ إِنِّي نُهِيَّتُ أَنْ أَغْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ
مِنْ دُونِ اللَّهِ لَمَّا جَاءَنِي الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبِّ
وَأَمِرْتُ أَنْ أَسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ٦٧

هُوَ الَّذِي خَلَقَ كُمُّ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ
ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُ كُمُّ طَفْلًا ثُمَّ لَتَبْغُوا

sa'an nan dōmin ku isa ga cikar karfinku, sa'an nan dōmin ku kasance tsōfaffi, kuma daga cikinku, akwai wanda ake karbar ransa a gabānin haka, kuma dōmin ku isa ga ajali ambatacce, kuma damāninku ko zā ku hankalta.

68. Shi ne Wanda ke rāyarwa kuma Yana kashewa. To, idan Ya hukunta wani al'amari, to, Yana cewa kawai gare shi, ka kasance, sai yana kasancewa (kamar yadda ake bukatar sa.)

69. Ashe, ba ka gani ba ga wa-fanda ke jāyayya a cikin ḥyōyin Allah, yadda ake karkatar da su?

70. Wadanda suka ḫaryata, game da Littāfin, kuma da abin da Muka aika Manzanninmu da shi. To, za su sani.

71. A lōkacin da ḫukumma suke a cikin wuyōyinsu, da sarkōki anā jan su.

72. A cikin ruwan zāfi, sa'an nan a cikin wutā anā babbaka su.

73. Sa'an nan a ce musu, "Inā abin da kuka kasance kunā shirki da shi,

74. "Wanin Allah?" Suka ce, "Sun bace mana. Ā'a, ba mu kasance munā kirān kōme ba a gabani." Kamar wancan ne Allah Yake batar da kāfirai.

75. Wancan dōmin abin da kuka kasance ne kunā farin ciki da shi, a cikin ḫasā, bā da hakki ba, kuma da abin da kuka kasance kunā yi na nishādī.

أَشَدَّ كُمْ ثُمَّ لَكُوْنُوا شُيُوخًا وَمِنْكُمْ مَنْ
يُتَوَقَّى مِنْ قَبْلِهِ وَلَتَبْلُغُوا أَجَلًا مَسْمَى
وَلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾

هُوَ الَّذِي يُحْكِمُ وَيُمْسِطُ فِي إِذَا قَضَى أَمْرَكَ إِنَّا
يَقُولُ لَهُ كُمْ فِي كَيْمَوْنَ ﴿٦٨﴾

أَلَّمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُجَدِّلُونَ فِي إِيمَانِ اللَّهِ
أَلَّمْ يُصْرَفُونَ ﴿٦٩﴾

الَّذِينَ كَذَبُوا بِالْكِتَابِ وَبِمَا أَرَسَلْنَا يَهُوَ
رُسُلَنَا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٧٠﴾

إِذَا الْأَغْلَلُ فِي أَعْتَقَهُمْ وَالْسَّكِيلُ
سُحْبُوتَ ﴿٧١﴾

فِي الْحَمِيمِ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ ﴿٧٢﴾

ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ أَيْنَ مَا كُشِّمْتُ شَرِكُونَ ﴿٧٣﴾

مِنْ دُونِ اللَّهِ فَالْأَحْسَنُوْلَأَعْتَابَ لَعْنَكُنْ
نَدْعُوكُمْ فِي قَبْلِ شَيْئًا كَذَلِكَ يُضْلِلُ اللَّهُ
الْكَافِرِينَ ﴿٧٤﴾

ذَلِكُمْ بِمَا كُشِّمْتُ شَرِكُونَ فِي الْأَرْضِ يَعْتَزِزُونَ
الْحَقُّ وَبِمَا كُشِّمْتُ ثَمَرُونَ ﴿٧٥﴾

76. Ku shiga kofōfin Jahan-nama, kunā madawwama a cikinta. To, mazaunin māsu girman kai yā mūnana.

77. Sabōda haka ka yi hakuri. Lalle wa'adin Allah gaskiya ne. To, kō dai lalle Mu nūna maka sāshen abin da Muka yi musu wa'adi da shi, kō kuwa lalle Mu karbi ranga, to, zuwa gare Mu ake mayar da su.

78. Kuma lalle hakīka, Mun aika wasu Manzanni daga gabāninka, daga cikinsu akwai wanda Muka kissanta maka lābārinsa, kuma daga cikinsu akwai wanda ba Mu kissanta lābārinsa ba a gare ka. Bā ya yiwuwa ga wani Manzo ya jē da wata āyar mu'ujiza fāce da iznin Allah. Sa'an nan idan umurnin Allah ya jē, sai a yi hukunci da gaskiya, māsu bātāwa sun yi hasara a can.

79. Allah ne Wanda Ya sanya muku dabbōbi dōmin ku hau daga gare su, kuma daga gare su kuke ci.

80. Kuma kunā da abūbuwan amfāni a cikinsu, kuma dōmin ku isar da wata bukāta, a cikin kirā-zanku a kansu, kuma a kansu da a kan jirāge ake daukar ku.

81. Kuma Ya nūna muku āyoyinSa. To, wane āyoyin Allah kuke musu?

82. Ashefa, ba su yi tafiya a cikin kasā ba, dōmin su dūba yadda āki-bar wadanda ke a gabāninsu ta kasance? Sun kasance mafi yawa daga gare su. Kuma sun fi tsananin karfi, da (yawan) gurābun sanā'ō'i

أَدْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ حَلَّيْدِينَ فِيهَا فِيسْ

مَئْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ

فَاصْرِرُوا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَإِذَا رَأَيْتُمْ نَحْنَ

بَعْضَ الَّذِي نَعْدُهُمْ أَنَّنَا فِي سَبَقٍ فَإِذَا نَ

بَرَجَعُونَ

وَلَقَدْ أَرَزَكْنَا رُسُلَّا مِنْ قَبْلِكُمْ مِنْهُمْ مَنْ

فَصَصَّنَا عَلَيْكُمْ وَمِنْهُمْ مَنْ لَمْ نَفْصُصْ

عَلَيْكُمْ وَمَا كَانَ لِرَسُولِنَا أَنْ يَأْتِي بِعَايَةٍ

إِلَّا يَأْذِنُ اللَّهُ فَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرُ اللَّهِ قُضِيَ بِالْحَقِّ

وَخَسَرَ هُنَالِكَ الْمُبْطَلُونَ

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَعْنَاءَ

لِرَزْكَ بُوأْمِنَهَا وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ

وَلَكُمْ فِيهَا مَنْفَعٌ وَلَتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً

فِي صُدُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفَلَكِ

تَحْمَلُونَ

وَبِرِيشْكُمْ إِيمَانَهُمْ فَإِنَّمَا يَأْتِي اللَّهُ

شُكُرُوكَ

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنظُرُوا كَيْفَ

كَانَ عَقْبَةُ الْلَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا

أَكْثَرُهُمْ لَا يَشْفُوْهُ وَلَا يَأْتُونَ فِي الْأَرْضِ

a cikin kasā. To, abin da suka kāsance sunā aikatāwa bai wadātar da su ba.

83. A lōkacin da Manzanninsu suka jē musu da hujjōji bayanannu, suka yi farin ciki da abin da ke wurinsu, na ilmi,⁽¹⁾ kuma abin da suka kāsance sunā yi na izgili da shi ya wajaba a kansu.

84. Sa'an nan a lōkacin da suka ga azābarMu, suka ce, "Mun yi imāni da Allah, Shi kadai, kuma mun kāfirta da abin da muka kāsance munā shirki da shi."

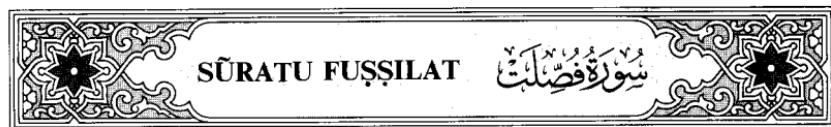
85. To, īmāninsu bai kāsance yanā amfaninsu ba a lōkacin da suka ga azābarMu. Hanyar Allah wadda ta gabāta a cikin bāyinSa. Kuma kāfirai sun yi hasāra a can.

فَمَا أَعْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٦﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبُيُّنَاتِ فَرِحُوا مَا
عِنْدَهُمْ قَنَ الْعِلْمُ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا يَهْدِي
لِسْتَهُنَّ بِوَنَّ ﴿٨٧﴾

فَلَمَّا رَأَوْا بِأَسْنَاقِ الْوَاءِ امْتَأْلَلَهُ وَحْدَهُ
وَكَفَرُوا بِمَا كَتَبْنَا لَهُمْ مُشَرِّكِينَ ﴿٨٨﴾

فَلَمَّا رَأَوْهُمْ إِيمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بِأَسْنَاقِ
سُنَّتَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَقَتْ فِي عَبَادَوْهُ وَخَسَرَ
هُنَّا لِكَ الْكَفَرُونَ ﴿٨٩﴾

Tanā karantar da mutāne cēwa hālayensu duka cūta ne, Alkur'āni ne māganin wannan cūtar.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. H. M.

حـم

(1) Ilmin dūniya na sanā'ō'i ya zo ne daga Annabāwa kamar na ibādōdi. Nūhu ya fāra sassakar jirgin ruwa da wahayi daga Allah, Zulkarnaini ya fāra hada ɓakin karfe da gaci dōmin hana tsātsa, Yūsufu ya fāra barin hatsi a cikin sōshiya dōmin hana kwāri. Dāwūda ya fāra sanā'ar sulke. Ādam ya fāra rubūtu, Idīrisu ya fāra yin alkalami. Isā ya fāra warkar da majinyata, Alkur'āni ya nūna anā iya tāshi sama da jirgin sama. Shu'aibu shi ya nūna kasuwanci, da sauransu.

2. Saukarwa (da Alkur'āni) daga Mai rahama ne, Mai jin kai.

3. Littāfi ne an bayyana āyōyinsa daki-daki, yanā abin karantāwa na Lārabci, dōmin mutānen da ke sani.

4. Yanā mai bāyar da bushāra kuma mai gargađi. Sai mafī yawan-su suka bijire. Sabōda haka sū, bā su saurārāwa.

5. Kuma suka ce, “Zukātanmu nā a cikin kwasfa daga abin da kake kiran mu zuwa gare shi, kuma a cikin kunnuwanmu akwai wani nauyi, kuma daga tsakāninmu da tsakāninka akwai wani shāmaki. Sabōda haka ka yi aiki, lalle mū, māsu aiki ne.”

6. Ka ce, “Nī mutum kawai ne kamarku, anā yin wahayi zuwa gare ni cēwa abin bautāwarku, abin bau-tāwa guda ne. Sai ku daidaitu zuwa gare Shi, kuma ku nēmi gāfararSa.” Kuma bone ya tabbata ga māsu yin shirki.

7. Wadanda bā su bāyar da zak-ka, kuma sū a game da Lāhira su kāfirai ne.

8. Lalle wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan ḥwarai, sunā da wani sakamako wanda bai yankēwa.

9. Ka ce, “Ashe lalle kū, hafīka, kunā kāfurta a game da Wanda Ya halitta kasā a cikin kwanuka biyu, kuma kunā sanya Masa kishiyöyi? Wancan fa, Shī ne Ubangijin halittu.

تَنْزِيلٌ مِّنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

كِتَابٌ فُصِّلَتْ إِيَّتُهُ وَقُرِئَ أَنَّا عَرِيَّا لِّقَوْمٍ
يَعْلَمُونَ ②

بَشِّرَا وَنَذِيرًا فَاعْرَضْ أَكَثَرُهُ فَهُمْ لَا
يَسْمَعُونَ ③

وَقَالُوا فَلَوْنَا فِي أَكْتَمَ مَانَدَعُونَا إِلَيْهِ وَفِي
أَذَانِا وَقَرْ وَمِنْ بَيْنِا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ فَاعْمَلْ
إِنَّا عَلِمُونَ ④

قُلْ إِنَّمَا أَنْبَشَ رَبُّكُمْ بُوْحَى إِلَيْنَا
إِلَهُكُو إِلَهٌ وَحْدَهُ فَأَسْتَقِيمُ إِلَيْهِ
وَاسْتَغْفِرُهُ وَوَيْلٌ لِلْمُسْرِكِينَ ⑤

الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الْرَّحْمَةَ وَهُمْ بِالآخِرَةِ هُنْ
كُفَّارٌ ⑥

إِنَّ الَّذِينَ أَمْنَوْا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ
أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ⑦

* قُلْ لَيْسَ كُلُّ كُفَّارٍ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ
فِي يَوْمَيْنِ وَنَجَعُونَ لَهُ وَأَنَّهُ ذَلِكَ رَبُّ
الْعَالَمِينَ ⑧

10. Kuma Ya sanya, a cikinta, dūwatsu kafaffu daga samanta, kuma Ya sanya albarka a cikinta, kuma Ya kaddara abūbuwan cinta a cikinta, a cikin kwānuka huđu māsu daidaita, dōmin matambaya.

11. Sa'an nan Ya daidaita zuwa ga sama alhāli kuwa ita (a lōkacin) hayāki ce, sai Ya ce mata, ita da kasā, "Ku zo, bisa ga yarda kō a kan tīlas." Suka ce, "Mun zo, munā māsu dā'ā."

12. Sai Ya hukunta su sammai bakwai a cikin kwānuka biyu. Kuma Ya yi wahayi, a cikin kōwace sama da al'amarinta, kuma Muka fawāta sama ta kusa da fitilu kuma don tsari. Wancan kaddarāwar Mabuwāyi ne, Masani.

13. To, idan sun bijire sai ka ce, "Nā yi muku gargađi ga wata tsāwa kamar irin tsāwar Ādāwa da Samū-dāwa."

14. A lōkacin da Manzanninsu suka je musu daga gaba gare su kuma daga bāyansu, "Kada ku bauta wa kōwa fāce Allah." Suka ce, "Dā Ubangijinmu Yā so, lalle dā Ya saukar da malā'iku, sabōda haka lalle mū, māsu kāfirta ne a game da abin da aka aiko ku da shi."

15. To, amma Ādāwa, sai suka yi girman kai a cikin kasā, bā da wani hakki ba, suka ce, "Wāne ne mafi tsananin karfi daga gare mu?" Ashe, kuma ba su gani ba cēwa Allah, Wanda Ya halitta su, Shī ne Mafi karfi daga gare su, kuma sun kasance a game da ãyōyinMu suna yin musu?

وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيٍّ مِنْ فَوْقَهَا وَنَدَرَهُ
فِيهَا وَقَدَرَ فِيهَا أَقْوَاتُهَا فِي أَرْبَعَةِ
أَيَّامٍ سَوَاءٌ لِلْسَّائِلِينَ ١٦

ثُمَّ أَسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ
لَهَا وَلِلْأَرْضِ اتَّبِعَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا
أَتَيْنَا طَائِبَيْنَ ١٧

فَقَضَاهُنَّ سَعْيَ سَمَوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَىٰ فِي
كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا وَزَيَّنَ السَّمَاءَ الْمُتَبَعِّداً
بِمَصَدِّيقٍ وَحَفْظًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ
الْعَلِيمِ ١٨

فَإِنَّ أَغْرِصُوا فَقُلْ أَنذِرْنِّكُمْ صَدِيقَةَ مَثْلَ
صَدِيقَةَ عَادٍ وَنَمُودَ ١٩

إِذْ جَاءَهُمُ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ
حَلْفِهِمْ لَا يَأْبُدُونَ إِلَّا اللَّهُ قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا
لَا نَزَّلَ مَلِئِكَةً فَإِنَّا بِمَا أَرْسَلْتُمْ بِهِ
كَفِرُونَ ٢٠

فَأَمَّا عَادٌ فَأَسْتَكَبَرُوا فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ
وَقَالُوا مَنْ أَشْدُدُ مِنَاقَةً أَوْ لَيْسَ رَبُّ أَنَّ اللَّهَ
الَّذِي حَلَقَهُمْ هُوَ أَشْدُدُ مِنْهُمْ فُوْزٌ وَكَلَوْنٌ
بِعَيْنِنَا يَجْحَدُونَ ٢١

16. Sai Muka aika, a kansu, da iska mai tsananin sauti da sanyi, a cikin kwānuka na shu'umci, dōmin Mu ḍandana musu azābar wulākanci, a cikin rāyuwar dūniya, kuma lalle azābar Lāhira ita ce mafī wulākantarwa, kuma sū bā zā a taimake su ba.

17. Kuma amma Samūdāwa, sai Muka shiryar da su, sai suka fi son makanta a kan shiriya, dōmin haka tsawar azābar wulākanci, ta kāmā su, sabōda abin da suka kasance sunā aikatāwa (dōmin nēman wata fā'ida).

18. Kuma Muka tsīrar da waḍanda suka yi īmāni kuma suka kasance sunā yin takawa.

19. Kuma rānar da ake tāra makiyan Allah zuwa wutā, to, sū anā kakkange su.

20. Har idan sun jē mata, sai jinsu da ganinsu da fātunsu, su yi shaida a kansu a game da abin da suka kasance sunā aikatawa.

21. Kuma suka ce wa fātunsu, "Don me kuka yi shaida a kanmu?" Suka ce, "Allah, Wanda ke sanya kōwane abu ya yi furuci, Shī ne Ya sanya mu mu yi furuci, kuma Shī ne Ya halitta ku, can da farko, kuma zuwa gare Shi ake mayar da ku.

22. "Ba ku kasance kunā sani ba a bōye, cēwa jinku zai yi shaida a kanku kuma ganinku zai yi, kuma fātunku za su yi. Kuma amma kun yi zaton cēwa Allah bai san abūbuwa māsu yawa daga abin da kuke aikatāwa ba.

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرَّافًا فِي أَيَّامٍ
لَّمْ يَسْأَلُوكُمْ عَذَابُ الْجَنَّةِ فِي الْحَيَاةِ
الَّذِي نَنْهَاكُمْ عَنْهُ لِعَذَابَ الْآخِرَةِ أَخْرَىٰ وَهُوَ لَا
يُنَصَّرُونَ ١٦

وَمَا أَنْتُمْ بِهِمْ فَهَدَىٰ هُمْ فَإِنْ سَجَدُوا إِلَيْهِمْ عَلَىٰ
الْهُدَىٰ فَأَنْذَلَهُمْ صَبِيْعَةً لِعَذَابِ الْأَلْهَمِونَ
بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ١٧

وَنَحْنُ عَلَيْهِمْ أَلَّا يَنْتَهُونَ ١٨

وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ بُوزَعُونَ ١٩

حَتَّىٰ إِذَا مَاجَأَهُ وَهَا شَهَدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ
وَإِنَّصَرُهُمْ وَجْهُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ٢٠

وَقَالُوا لِجَلُودِهِمْ لَئِنْ شَهِدْتُمْ عَلَيْنَا قُلُّا
أَنْظَقْنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ
خَلَقُكُمْ أَوْلَىٰ مَرْوِقَةٍ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ٢١

وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَرُونَ أَنْ شَهَدَ عَلَيْكُمْ
سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَرُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَا كِنْ
ظَنَنُتُمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كُثِيرًا مَمَّا تَعْمَلُونَ ٢٢

23. “Kuma wancan zaton nāku wanda kuka yi zaton shi, game da Ubangijinku, ya halakar da ku, sai kuka wāyi gari a cikin māsu hasāra.”

24. Sabōda haka idan sun yi hakuri, to, wutar, ita ce mazauni a gare su, kuma idan sun nēmi yarda, to, ba su zama daga wadanda ake yardarwa ba.

25. Kuma Muka salladar da mabiya⁽¹⁾ a gare su, sai suka kawāta musu abin da ke a gabansu da abin da ke a bāyansu. Kuma kalmar azāba ta wajaba a kansu, a cikin wasu al'ummōmi da suka shūde a gabāninsu daga aljannu da mutāne. Lalle sū, sun kasance māsu hasāra.

26. Kuma wadanda suka kāfirta suka ce, “Kada ku saurāra ga wan-nan Alkur'āni, kuma ku yi ta yin kuwwa a cikin (lōkacin karātun) sa, dammāninku zā ku rinjaya.”

27. Sabōda haka lalle zā Mu dandana wa wadanda suka kāfirta wata azāba mai tsanani, kuma lalle zā Mu sāka musu da mafī mūnin abin da suka kasance sunā aikatāwa.

28. Wancan shī ne sakamakon makiyan Allah, watau wutā. Sunā a gidan dawwama a cikinta, dōmin sakamako ga abin da suka kasance sunā yin musu game da ãyōyinMu.

29. Kuma wadanda suka kāfirta suka ce, “Yā Ubangijinmu! Ka nūna mana wadannan biyun da suka batar da mu daga aljannu da

وَذَلِكُمْ ظُنُوكُ الَّذِي طَنَثُمْ بِرَبِّكُمْ
أَرْدَلُكُمْ فَاصْبَحُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦﴾

فَإِنْ يَصِرُّوا فَإِنَّا نَارٌ مَّوْنَى لَهُمْ وَلَا يَسْتَعْتِبُونَ
فَمَا هُمْ مِنَ الْمُعْتَدِينَ ﴿٧﴾

*وَقَيَضَنَا لَهُمْ قُرْبَاهُ فَرَبَّنَا لَهُمْ مَاءِنَ
أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلَقُهُمْ وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقُرْبُ
فِي أُمُّمٍ قَدْ حَلَّتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ
وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ ﴿٨﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا شَمَعُوا لِهَذَا
الْقُرْبَةِ إِنَّ وَالْقُوَّافِيَهُ لَعَلَّكُمْ تَغْبُونَ ﴿٩﴾

فَكَنْدِيقَتِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَأَعْذَابًا شَدِيدًا
وَلَنَجِزِيَنَّهُمْ أَسْوَأُ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٠﴾

ذَلِكَ جَزَاءُ أَعْدَاءِ اللَّهِ الْكَافِرِ لَهُمْ فِيهَا دُلُّ
جَزَاءٌ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبِّنَا الَّذِينَ
أَضَلَّا نَا مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ بَعْدَ هُمْ سَاجِنَ

(1) Mabiya, sū ne aljannun kō shaidannun da ke tāre da mutum.

mutāne, mu sanya su a karkashin kafāfunmu, dōmin su kasance daga kaskantattu.”

30. Lalle wadannan da suka ce, “Ubangijinmu, Shī ne Allah,” sa'an nan suka daidaitu, mala'iku na sassauka a kansu (a lōkacin saukar ajalinsu sunā ce musu), “Kada ku ji tsōro, kuma kada ku yi bañin ciki, kuma ku yi bushāra da Aljanna, wadda kun kasance anā yi muku wa'adi da ita.

31. “Mū ne majibintanku a cikin rāyuwar dūniya da kuma a cikin Lāhira, kuma a cikinta kunā da abin da rāyukanku ke sha'awa, kuma kunā da abin da kuke kira (a kawo muku) a cikinta.

32. “A kan liyāfa daga Mai gāfa-ra, Mai jin kai.”

33. Kuma wāne ne mafi kyau ga magana daga wanda ya yi kira zuwa ga Allah, kuma ya aikata aiki na kwarai, kuma ya ce, “Lalle nī, inā daga māsu sallamāwar al'amari zuwa ga Allah?”

34. Kuma kyautatāwa bā ta dai-daita, kuma haka mūnanāwa. Ka tunkude cūta da abin da yake mafi kyau, sai gā shi wanda akwai fiyayya a tsakāninka da tsakā-ninsa, kamar dai shi majibinci ne, masoyi.

35. Kuma bā za a cūsa wa kōwa wannan hāli ba fāce wadanda suka yi hañuri, kuma bā zā a cūsa shi ba fāce ga mai rabo mai girma.

36. Kuma idan wata fizga ta fiz-ge ka daga Shaifan, to ka nēmi tsari

أَقْدَمَنَا إِلَيْكُونَا مِنَ الْأَسْفَلِينَ ٢٩

إِنَّ الَّذِينَ قَاتَلُوا رَبِّنَا اللَّهَ شَرَّ أَسْتَقْبَلُو
تَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمُلَائِكَةُ أَلَا تَخَافُوا
وَلَا تَحْزَنُوا وَلَا يُشْرُوْبَا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ
تُوعَدُوْنَ ٣٠

نَحْنُ أَولَىٰ بِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي
الْآخِرَةِ وَلَكُمْ فِيهَا مَا لَشَتَّيْتُ
أَنفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا اتَّدَعْتُمْ ٣١

نَرَلَامْ عَفْوُرَ حِيمِرٌ
وَمَنْ أَحْسَنْ فُؤَلَامْ مَنْ دَعَ إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ
صَلِحًا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ٣٢

وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ أَذْفَعَ
بِالَّتِي هُوَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ
عَدُوَّهُ كَانَهُ وَلِيٌ حِيمِرٌ ٣٣

وَمَا يُلْقَهَا إِلَّا الَّذِينَ صَرَّبُوا وَمَا يُلْقَهَا
إِلَّا دُوْحَظٌ عَظِيمٌ ٣٤

وَمَا يَنْزَعُنَّكَ مِنَ الشَّيْطَنِ نَزْعٌ فَأَسْتَعِدُ

ga Allah. Lalle Shī, Shī ne Mai ji, Masani.

37. Kuma akwai daga āyōyinSa, dare da yini, da rānā da watā. Kada ku yi sujada ga rānā, kuma kada ku yi ga watā. Kuma ku yi sujada ga Allah Wanda Ya halitta su, idan kun kasance Shī ne kuke bauta wa.

38. To, idan sun yi girman kai, to, wadanda ke a wurin Ubangijinka, sunā tasbīhi a gare Shi, a dare da rana, alħāli kuwa sū, bā su kōsāwa.

39. Kuma akwai daga āyōyinSa cēwa lalle kai kanā ganin kasā kēkasasshiya, to, idan Mun saukar da ruwa a kanta, sai ta giringiza kuma ta kumbura. Lalle Wannan da Ya rāya ta, haķīka, Mai rāyar da mattu ne. Lalle Shī, Mai ikon yi ne a kan kōwane abu.

40. Lalle wadannan da ke karkacēwa a cikin āyōyinMu, bā su fakuwa a gare Mu. Ashe fa, wanda ake jēfawa a cikin wutā ne mařīfici kō kuwa wanda zai je amintacce a Rānar Kiyāma? Ku aikata abin da kuke so! Lalle Shī Mai gani ne ga abin da kuke aikatāwa.

41. Wadannan da suka kāfirta game da Alkur'āni a lōkacin da ya je musu... kuma lalle shi, haķīka, littāfi ne mabuwāyi.

42. Barna bā zā ta je masa ba daga gaba gare shi, kuma bā zā ta zo ba daga bāya gare shi. Saukarwa ce daga Mai hikima, Gōdadde.

43. Bā zā a fada maka ba fāce abin da aka riga aka fada ga Manzannin da suke a gabāninka. Lalle

بِاللّٰهِ إِنَّهُ هُوَ أَسْمَىٰ الْعِلَمُ ﴿٦﴾

وَمِنْ عَيْنِهِ أَيْنُلَّ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ
وَالقَمَرُ لَا سَجْدَةٌ لِلشَّمْسِ وَلَا لِلنَّهَارِ
وَاسْجُدُوا لِلّٰهِ الَّذِي خَلَقُوهُنَّ إِنْ كُنْتُمْ
إِيمَانًا تَعْبُدُونَ ﴿٧﴾

فَإِنْ أَسْتَكِنْ بِهِ رُوْا فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ
يُسْتَخْرُجُونَ لَهُ بِأَيْنُلَّ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا
يَسْعَمُونَ ﴿٨﴾

وَمِنْ عَيْنِهِ أَنَّكَ تَرِي الْأَرْضَ خَشْعَةً فَإِذَا
أَزْرَقْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ أَهْبَرْتَهُ وَرَبَّتْ إِنَّ الَّذِي
أَحْيَاهَا الْمُحْيِي الْمَوْتَىٰ إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِيَءَ اِيَّنَا لَا يَخْفَوْنَ
عَيْنَاهُ اَفَمَنْ يُلْقَى فِي التَّارِيخِ حِرْمَانٌ مَنْ يَأْتِي
عَامِنَآيَوْمَ لِقَيْمَمَةً اَعْمَلُوا مَا شَاءُنَّ إِنَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِاللَّٰهِ كِلَّا لَمَاجَأَهُمْ وَلَهُ
لِكَتْبٌ عَزِيزٌ ﴿١١﴾

لَا يَأْتِيهِ الْبَطْلُ مِنْ بَيْنِ دَيْرَهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ
تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ﴿١٢﴾

مَا يُقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِنْ

Ubangijinka, hañika, Ma'abûcîn gâfara ne, kuma Ma'abûcîn azâba mai radadî ne.

44. Kuma da Mun sanya shi abin karâtu na ajamanci, lalle dâ sun ce, "Don me ba a bayyana ãyôyinsa ba? Ashe, zai yiwu a sâmi littâfi ba'ajame da Manzo Balârabe?" Ka ce, "Shi, shiriya ne da warkewa ga wadanda suka yi ïmâni. Kuma wadanda ba su yi ïmâni ba akwai wani nauyi a cikin kunnuwansu, kuma shi wata makanta ne a kansu. Wadannan anâ kiran su daga wuri mai nîsa."

45. Kuma lalle Mun bai wa Mûsâ Littâfi, sai aka yi sâbâni a cikinsa. Kuma ba dömin wata kalma da tâ gabata ba daga Ubangijinka, lalle dâ an yi hukunci a tsakâninsu. Kuma lalle sû, hañika, sunâ a cikin shakka daga gare shi, mai sanya kôkanto.

46. Wanda ya aikata aiki na kwarai, to, sabôda kansa ne, kuma wanda ya mûnana, to, yanâ a kansa. Kuma Ubangijinka, bâ Mai zâlunci ga bâyinSa ne ba.

47. Zuwa gare Shi ake mayar da sanin Sa'a. Kuma wadsansu 'yâ'yan itâce bâ su fita daga kwasfôfinsu, kuma wata mace bâ ta yin ciki, kuma bâ ta haihuwa, fâce da saninSa, kuma a rânar da Yake kiran su (Ya ce), "Inâ abôkan târayyaTa?" Sai su ce, "Mun sanar da Kai, bâbu mai bâyar da shaida da haka nan daga gare mu."

فَبِلَيْكَ إِنَّ رَبَّكَ لَدُو مَعْفَرَةٍ وَدُوْعَقَابٍ
أَلِيمٌ ﴿٤٣﴾

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا أَعْجَمِيًّا لَقَاتُوا لَوْلَا
فُصِّلَتْ آيَاتُهُ وَإِنْجَمِيٌّ وَعَرَفَ قُلْهُ
لِلَّذِينَ أَمْنَوْهُدَى وَيَشْفَأُونَهُ وَلِلَّذِينَ لَا
يُؤْمِنُونَ فِي إِذَا نَهَمُ وَقَرْرُ وَهُوَ عَلَيْهِمْ
عَمَّى أُولَئِكَ يُنَادِونَ مِنْ مَكَانٍ
بَعِيدٍ ﴿٤٤﴾

وَلَقَدْ أَتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَأَخْلَقَ فِيهِ
وَلَوْلَا كَلَمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَفَضَّ
بَيْسَهُمْ أَنَّهُمْ لَفِي شَكٍ فِتْنَةٌ مُّرِيبٌ ﴿٤٥﴾

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ مُمْلَكٌ
فَعَلَيْهِمَا وَمَا رُبِّكَ يَطْلَمُ لِلْعَيْدِ ﴿٤٦﴾

* إِلَيْهِ يُرْدُ عَلَمُ السَّاعَةِ وَمَا تَحْمِلُ مِنْ
ثَمَرَاتٍ مَنْ أَكَاهُمَا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُثْنَيْ
وَلَا تَضَعُ إِلَّا يُعْلَمُهُ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ أَنَّ
شُرَكَاءَ إِيَّاهُ قَاتُلُوا إِذَا تَأَكَّمُوا مِنْ

شَهِيدٍ ﴿٤٧﴾

48. Kuma abin da suka kasance, sunā kira a gabānin haka ya bace musu, kuma suka yi zaton cēwa bā su da wata mafakā.

49. Mutum bā ya kōsāwa daga addu'ar nēman alhēri, kuma idan sharri ya shāfe shi, sai ya zama mai yanke kauna, mai nūna kāsāwa.

50. Kuma lalle idan Mun dandana masa wata rahama daga gare Mu, daga bāyan wata cūta ta shāfe shi, lalle zai ce, "Wannan (ni'ima) tāwa ce, kuma bā ni zaton Sa'a mai tsayuwa ce, kuma lalle idan aka mayar da ni zuwa ga Ubangijina, hakīka, inā da makōma mafi kyau, a wurinSa." To, lalle zā Mu bā da lābāri ga wafanda suka kāfirta game da abin da suka aikata, kuma lalle Munā dandana musu daga azāba, mai kauri.

51. Kuma idan Muka yi ni'ima ga mutum, sai ya bijire, kuma ya nisantar da gēfensa, kuma idan sharri ya sāme shi, sai ya zama ma'abūcin addu'a mai fādī.

52. Ka ce, "Ashe, kun gani! Idan (Alkur'āni) ya kasance daga Allah ne, sa'an nan kun kāfirta a game da shi, wāne ne mafi bata daga wanda yake yanā a cikin sābani manisanci (daga gaskiya)?"

53. Zā Mu nūna musu āyōyin-Mu a cikin sāsanni da kuma a cikin rāyukansu, har ya bayyana a gare su cēwa lalle (Alkur'āni), shi ne gaskiya. Ashe, kuma Ubangijinka bai isa ba, ga cēwa lalle Shī Halar-tacce a kan kowane abu ne?

وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ مِنْ قَبْلٍ

وَظَلُّوْمًا لَهُمْ مِنْ مَحِيصٍ ﴿٤٦﴾

لَا يَسْعُمُ الْأَيْنَ سَنْ مِنْ دُعَائِهِ الْخَيْرِ وَإِنْ

مَسَّةُ الشَّرِّ فَيَقُولُونَ فَنُوطٌ ﴿٤٧﴾

وَلَيْلَنَ أَذْفَنَهُ رَحْمَةً مِنَاهُ مِنْ بَعْدِ صَرَاءَ
مَسَّةُ لَيْقُولَنَ هَذَا لِي وَمَا آطَنِ الْسَّاعَةَ
قَالِيمَةً وَلَيْلَنْ رُجِعَ إِلَى رِيقِ إِنَّ لِي عِنَدَهُ
لِلْحُسْنَى فَلَنْتَيْنَ اللَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا

وَلَنْذِيَقَنَهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِظٍ ﴿٤٨﴾

وَإِذَا نَعْمَنَا عَلَى الْإِنْسَنِ أَغْرَضَ وَنَعَا
بِحَانِيهِ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فَذُو دُعَاءٍ
عَرِيضٍ ﴿٤٩﴾

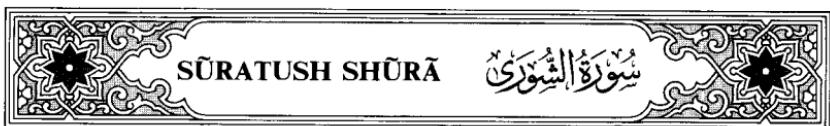
فُلَّأَرَعَيْشُ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ثُمَّ
كَفَرَتُمْ بِهِ مِنْ أَضَلُّ مِنْ هُوَ فَ
شَقَاقٌ بَعِيدٌ ﴿٥٠﴾

سَرِيْعَهُمْ إِيْتَنَا فِي الْأَفَاقِ وَفِي
أَنْفُسِهِمْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحُقُّ
أَوْ لَمْ يَكُفِ بِرِبِّكَ أَنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ

شَهِيدٌ ﴿٥١﴾

54. To, lalle sū, sunā a cikin shakka daga gamuwa da Ubangi-jinsu. To, lalle Shī Mai kēwayēwa ga dukan kōme ne.

أَلَا إِنَّهُمْ فِي مَرِيَقَةٍ مِّنْ لَقَاءِ رَبِّهِمْ أَلَا إِنَّهُمْ
يُكَلِّلُ شَيْءاً مُّحِيطُ

Tanā karantar da muhimmancin haduwar jama'ar Musulmi da hanāwar rarrabar kalmarsu, a kōwane hāli.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. H. M.
2. Ī. S. K.

3. Kamar wuncan⁽¹⁾ (asīrin) Allah, Mabuwayi, Mai hikima, ke yin wahayi zuwa gare ka da zuwa ga wadanda ke gabāninka.

4. (Allah) Shi ne da abin da ke cikin sammai da abin da ke cikin kasa, kuma Shi ne Madaukaki, Mai girma.

5. Sammai nā kusan su tsāge daga bisansu, kuma malā'iku nā yin tasbīhi game da gödē wa Ubangi-jinsu kuma sunā istigfāri dōmin wanda ke cikin kasa. To, lalle Allah Shī ne Mai gāfara, Mai jin kai.

١ حم

٢ عسق

كَذَلِكَ يُوحَى إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ اللَّهُ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ٣

لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ عَلَىٰ
الْعَظِيمُ ٤

تَكَادُ السَّمَاوَاتُ يَتَفَطَّرُنَّ مِنْ فَوْقَهُنَّ
وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ
وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا إِنَّ اللَّهَ
هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ٥

(1) Asīrin hada jama'a bā zā su rarrabu ba. Watau su rīki Allah Shi kadai ne Ubangiji Mai yin umurni ko hani, kuma su rīki cēwa Muhammadu, tsīra da aminci su tabbata a gare shi, shī ne cikamakin Annabāwa, bāyansa bā a bai wa kōwa kōme fāce fahimta ga abin da ya zo da shi.

6. Kuma wadanda suka riki wadansu majibinta wadanda bâ Shî ba, Allah ne Mai tsaro a kansu, kuma kai, bâ wakili ne a kansu ba.

7. Kuma kamar haka ne Muka yi wahayin abin karantâwa (Alkur'âni) na Lârabci zuwa gare ka, dômin ka yi gargadî ga Uwar Alkaryu (Makka) da wanda ke a kewayenta, kuma ka yi gargadî game da rânar târuwa, bâbu shakka gare ta, wata kungiya tanâ a cikin Aljanna kuma wata kungiya tanâ a cikin sa'îr.

8. Kuma dâ Allah Yâ so, dâ Yâ hadâ su al'umma guda, kuma amma Yanâ shigar da wanda Ya so a cikin rahamarSa, alhâli kuwa az-zâlumai bâ su da wani majibinci, kuma bâ su da wani mataimaki.

9. Kô kuma sun riki waninSa majibinta? To, Allah Shî ne Majibinci, kuma Shî ne ke râyar da matattu, alhâli kuwa Shî Mai ikon yi ne a kan dukan kôme.

10. Kuma abin da kuka sâbâ wa jûna a cikinsa, kô mène ne, to, hukuncinsa (a mayar da shi) zuwa ga Allah. Wancan Shî ne Allah Ubangijîna, a gare Shi na dôgara, kuma zuwa gare Shi nake mayar da al'amarîna.

11. (Shî ne) Mai fâga halittar sammai da fasa, Ya sanya muku ma'ura daga jinsinku, kuma (Ya sanya) daga dabbobi maza da mâtâ, Yanâ shûka ku a cikinsu, wani abu bai zama kamar tamkarSa ba, kuma Shî ne Mai ji, Mai gani.

وَالَّذِينَ أَخْتَدُوا مِنْ دُونِهِ أَوْ لِيَاءَ اللَّهِ
حَفِظَ عَلَيْهِمْ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ٦

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ فُرْقَةً أَنَّا عَرَبَيَا أَشَنْدَرَ أَمْ
الْفُرَّارِيَ وَمَنْ حَوَّلَهَا وَشَنْدَرَ فَوْمَ الْجَمْعِ لَا
رَبَّ فِيهِ قِرْقَقْ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقُ فِي السَّعِيرِ ٧

وَأَوْشَاءَ اللَّهُ لِجَاعَهُمْ أُمَّةٌ وَحْدَةٌ وَلَكِنْ يُدْخِلُ
مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ قِنَ وَلَيْ
وَلَأَنْصِرِ ٨

أَمْ أَخْتَدُوا مِنْ دُونِهِ أَوْ لِيَاءَ اللَّهِ هُوَ أَوْلَىٰ وَهُوَ
يُبَحِّي الْمَوْقَدَ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ٩

وَمَا أَحْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَىٰ
اللَّهِ ذَلِكُو اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ
أُنِيبُ ١٠

فَاطَّرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ
أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَمِنْ الْأَنْثِيَارِ زَوْجًا
يَدْرُوُكُمْ فِيهِ لِيَسْ كَيْشِلَهُ شَيْءٌ وَهُوَ
الْسَّمِيعُ الْبَصِيرُ ١١

12. Shî ne da mabûdan sammai da kasa, Yanâ shimfida arziki ga wanda Ya so, kuma Yanâ kufuntâwa. Lalle ne, Shî Masani ne ga dukan köme.

13. Ya shar'anta muku, game da addini, abin da Ya yi wasiyya da shi ga Nûhu da abin da Muka yi wahayi da shi zuwa gare ka, da abin da Muka yi wasiyya da shi ga Ibrâhîm da Mûsâ da Îsâ, cêwa ku tsayar da addini sôsai, kuma kada ku rarrabu a cikinsa.⁽¹⁾ Abin da kake kira zuwa gare shi,⁽²⁾ ya yi nauyi a kan mâsu shirkî. Allah na zâben wanda Yake so zuwa gare Shi, kuma Yanâ shiryar da wanda ke tawakkali gare Shi, ga hanyarSa.

14. Kuma ba su rarraba ba fâce bâyan da ilmi ya jê musu, dômin zâlunci a tsakâninsu, kuma bâ dômin wata kalma⁽³⁾ tâ gabâta ba

لَهُمْ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ يَسْطُطُ الْرِّزْقَ
لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٦﴾

*شَرَعَ لِكُمْ مِنَ الَّذِينَ مَا وَصَّيَ بِهِ وُحْدًا
وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكُمْ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ
إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا
الَّذِينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرُّ عَلَى الْمُسْرِكِينَ
مَا نَدْعُوْهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ يَعْلَمُ بِمَا يَعْمَلُونَ
وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ ﴿١٧﴾

وَمَا تَنَقَّرُوا إِلَّا مَنْ بَعْدَ مَا جَاءَهُمُ الْعَلَمُ بِعِيَّا
بِيَّهُمْ وَلَوْلَا كَمَةً سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ إِلَى أَجَلِ

(1) Ku bi umurnin Allah kamar yadda Ya aza muku hukunce-hukuncensa, kada ku karkace da bin umurnin wadansu na dabam, wadanda bâ Allah ba, kô kuma kada ku bi son züciyarku. Bin umurnin wani zai sanya ku sâbâ wa jünanku, ku rarrabu, ku rasa karfi a kan mašiyanku. Wanda ya bi umurnin wadansu, wadanda bâ Allah ba, to, yâ yi shirkî da Allah ke nan, kuma haduwâr mâsu bin umurnin wadansu wadanda bâ Allah ba, to, tanâ da wuya. Wannan âyâ ta hana bin darîkôkin fungiyöyn süfâye duka, dômin bin su, bin umurnin wadansu ne wadanda bâ Allah ba, kuma yanâ rarraba Musulmi, su zama fungiya-kungiya, da sâbâni mai nîsa. Bâ zâ a ce ba, "Â'a! Wannan âyâ ta sauka ga Yahûda da Nasâra kawai", dômin âyöyi biyu 14 da 15, mâsu bin wannan, sun gama har da Musulmi, dômin umurni ga Annabi, umurni ne sabôda al'ummarsa. Kuma sâbâni mâsu darîkôki, sâbâni ne a kan asali, watau akîda, bâ sâbâni ne a kan rassuna na Furû'a ba. Sabôda haka bâbu kiyayya a tsakânim mabiya mazhabôbi, dômin sâbâniinsu, na fahimta ne kawai. Sâbâni ga rëshe, rahama ce, amma sâbâni ga asali azâba ce.

(2) Watau haduwâr jama'a ga bin addini guda, bâ da sâbâwa ba ga asalinsa. Wanda ya ce: An saukar wa wani mutum, baicin Muhammadu, da wani abu daga Allah, to, shî ya sâbâ wa asali. Sâbâwa ga asali kâfirci ne.

(3) Kalmar da ta gabâta, ita ce "Allah bâ zai halaka mutane ba sabôda zunubi sai ajalinsu yâ zo." Zâlunci da ke hana su haduwâr a bâyan sanin gaskiya, shî ne hassadar jûna, sa kwadayi da son shugabanci a cikin mu'amala.

مَسْمَى لِقَضَى بَيْنَهُمْ وَلَنَّ الَّذِينَ أُرْتُوا الْكِتَاب
مِنْ بَعْدِهِمْ لِفِي شَالِقٍ مِنْهُ مُرِيبٌ ﴿١٦﴾

daga Ubangijinka, zuwa ga wani ajali ambatacce, dâ an yi hukunci a tsakâninsu. Kuma lalle ne, wadanda aka gâdar wa Littafi daga bâyan-su, hakîka, sunâ cikin shakka a gare shi, mai sanya kokanto.

15. Sabôda haka, sai ka yi kira, kuma kai, ka daidaitu kamar yadda aka umurce ka, kuma kada ka bi son züciyöyinsu, kuma ka ce, "Nâ yi îmâni da abin da Allah Ya saukar na littâfi, kuma an umurce ni da in yi âdalci a tsakâninku. Allah ne Ubangijinmu, kuma Shî ne Ubangijinku, ayyukanmu nâ gare mu, kuma ayyukanku nâ gare ku, kuma bâbu wata hujja a tsakâ-ninmu da tsakâninku. Allah zai tara mu, kuma zuwa gare Shi ma-kôma take."

16. Kuma wadannan da ke jâyayya a cikin al'amarin Allah daga bâyan an karba masa, huj-jarsu bâtacciya ce a wurin Ubangi-jinsu, kuma akwai fushi a kansu, kuma sunâ da wata azâba mai tsan-ani.

17. Allah ne Wanda Ya saukar da Littâfi da gaskiya, da sikeli. Kuma me ya sanar da kai (cêwa anâ) tsammânin Sa'ar kusa take?

18. Wadanda ba su yi îmâni da ita ba, (sû) ke nêman gag-gautôwarta, alhâli kuwa wadanda suka yi îmâni, mâsu tsôro ne daga gare ta, kuma sun sani, cêwa ita gaskiya ce. To, lalle ne wadanda ke shakka a cikin Sa'a, hakîka, sunâ a cikin bata mai nîsa.

فِلَذَّاتِكَ فَأَدْعُ وَاسْتَغْفِرَ كَمَا أَمْرَتِ وَلَا
تَبْيَغَ أَهْوَاءَهُمْ وَقُلْهُمْ إِنَّمَا أَنْزَلَ اللَّهُ
مِنْ كِتَابٍ وَأَمْرَتِ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمْ اللَّهُ رَبُّنَا
وَرَبُّكُمْ لَنَا أَعْدَمْنَا وَلَكُمْ أَعْدَمْنَا
حُجَّةً بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اللَّهُ يَعْلَمُ
بَيْنَنَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿١٧﴾

وَالَّذِينَ يُحَاجُجُونَ فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا
أَسْتَحِبُ لَهُ حُجَّهُمْ دَاحِضَةٌ عِنْدَ
رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ عَذَابٌ
شَدِيدٌ ﴿١٨﴾

اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَالْمِيزَانَ
وَمَا يَدْرِيكَ لَعَلَ السَّاعَةَ قَرِيبٌ ﴿١٩﴾

يَسْتَعِجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا
وَالَّذِينَ إِذَا مَنَّا مُسْفِرُونَ مِنْهَا وَيَعْلَمُونَ
أَنَّهَا الْحَقُّ لَا إِنَّ الَّذِينَ يُمَارُونَ فِي
السَّاعَةِ لَفِي ضَلَالٍ بَعِيرٍ ﴿٢٠﴾

19. Allah Mai tausasāwa ne ga bāyinsa. Yanā arzūta wanda Yake so, alhāli kuma Shī ne Mai karfi, Mabuwāyi.

20. Wanda ya kasance yanā nufin nōman Lāhira, zā Mu kāra masa a cikin nōmansa, kuma wanda ya kasance yanā nufin nōman dūniya, zā Mu sam masa daga gare ta, alhāli kuwa bā shi da wani rabo a cikin Lāhira.

21. Kō sunā da wadansu abōkan tārayya (da Allah) wadanda suka shar'anta musu, game da addini, abin da Allah bai yi izni ba da shi? Kuma bā dōmin kalmar hukunci ba, dā lalle, an yi hukunci a tsakāninsu. Kuma lalle azzālumai sunā da azāba mai radafī.

22. Kanā ganin azzālumai sunā māsu tsōro daga abin da suka sanā'anta, alhāli kuwa shi abin tsonron, mai aukuwa ne gare su, kuma wadanda suka yi īmāni kuma suka aikata ayyukan kwarai sunā a cikin fadamun Aljanna, sunā da abin da suke so a wurin Ubangijinsu. Wacan fa ita ce falala mai girma.

23. Wancan shī ne Allah ke bāyar da bushāra da shi ga bāyinSa wadanda suka yi īmāni kuma suka aikata ayyukan kwarai. Ka ce, "Bā ni tambayar ku wata ijāra a kansa, fāce dai sōyayya ta cikin zumunta." Kuma wanda ya aikata wani abu mai kyau, zā Mu karā masa kyau a cikinsa, lalle Allah Mai gāfara ne, Mai gōdiya.

اللَّهُ لَطِيفٌ يَعْبَادُهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ
الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ١٦

مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرَثَ الْآخِرَةِ نَزَدَ اللَّهُ فِي
حَرَثِهِ وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرَثَ الدُّنْيَا قَوْتَهُ
مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ ١٧

أَفَلَمْ يَرَوْا شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ
مَا لَوْيَأْدُنَّ بِهِ اللَّهُ وَلَوْلَا كَلَمَةُ الْفَضْلِ
لَقِضَى بَيْنَ هُنْكُوْنَ الظَّالِمِينَ لَهُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ ١٨

تَرَى الظَّالِمِينَ مُسْفِقِينَ مَمَّا
كَسَبُوا وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ وَالَّذِينَ
إِمْسُوا وَعَمِلُوا الْصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَاتِ
الْجَنَّاتِ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ وَنَعْدَرُ بِهِمْ
ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكِبِيرُ ١٩

ذَلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهُ عِبَادُهُ الَّذِينَ إِمْسُوا
وَعَمِلُوا الْصَّالِحَاتِ قُلْ لَا أَسْعَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا
إِلَّا الْمَوَدَّةُ فِي الْقُرْبَىٰ وَمَنْ يَقْرَفُ حَسَنَةً
نَزَدَ لَهُ فِيهَا حُسْنًا إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ شَكُورٌ ٢٠

24. Kō zā su ce, “Yā kirkira karya ga Allah ne”? To, idan Allah Ya so, zai yunke a kan zūciyarka, kuma Allah Yana shāfe karya kuma Yana tabbatar da gaskiya da kalmōminSa. Lalle ne, Shi Masani ne ga abin da ke cikin zukata.

25. Kuma Shi ne ke karba tūba daga bāyinSa, kuma Yanā yāfe kananan laifuffuka, alhāli kuwa Yanā sanin abin da kuke aikatāwa.

26. Kuma Yanā karba wa waddannan da suka yi īmāni kuma suka aikata ayyukan Ḳwarai, kuma Yanā Ḳāra musu (sakamako) daga falalalSa. Kuma kāfirai sunā da wata azāba mai tsanani.

27. Kuma dā Allah Ya shimpida arziki ga bāyinSa, dā sun yi zāluncin rarraba jama'a a cikin ƙasa, kuma amma Yanā sassaukarwa gwargwado ga abin da Yake so. Lalle ne Shi, game da bāyinSa, Mai labartawa ne, Mai gani.

28. Kuma Shi ne ke sassaukar da girgije (ruwa) a bāyan sun yanke kauna, kuma Yana wātsa rahamarSa, alhāli kuwa Shi ne Majibinci, Mai gödiya.

29. Kuma akwai daga ãyoyinSa, halittar sammai da ƙasa, da abin da Ya wātsa a cikinsu na dabba alhāli kuwa Shi Mai iko ne ga tāra su, a lōkacin da Yake so.

30. Kuma abin da ya sāme ku na wata masīfa, to, game da abin da hannāyenku suka sana'anta ne, kuma (Allah) Yanā yāfēwar (wadansu laifuffuka) māsu yawa.

أَمْ يَقُولُونَ أَفْرَتَى عَلَىَ اللَّهِ كَذِبًا فَإِنْ يَشَاءُ اللَّهُ
يَخْتَمُ عَلَىَ قَلْبِكَ وَيَمْحُ اللَّهُ الْبَطْلَ وَيُحْكُمُ
الْحُقْقَى كَمَا نَهِيَ إِلَيْهِ وَعَلِمَ بِمَا دَارَ الْمُصْدُورُ ﴿٦﴾

وَهُوَ الَّذِي يَقْبِلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَغْفِلُ
عَنِ الْأَسْيَاتِ وَيَعْلَمُ مَا فَعَلُوا ﴿٧﴾

وَسَتَّحِبِّبُ الَّذِينَ إِذَا مَسَوُا عَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ وَيَرِدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ
وَالْكُفَّارُ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿٨﴾

*وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الْأَرْضَ لِعِبَادِهِ لَبَغْوَافِ
الْأَرْضِ وَلَكِنْ يُرِيدُ يَقْدِيرُ مَا يَشَاءُ إِلَيْهِ
بِعِبَادِهِ حَيْثُ يَصِيرُ ﴿٩﴾

وَهُوَ الَّذِي يُرِيدُ الْعِثَمَ مِنْ بَعْدِ مَا قَطَّعُوا وَيُنْشِرُ
رَحْمَتَهُ وَهُوَ الَّذِي الْحَمْدُ ﴿١٠﴾

وَهُنَّ إِنَّتِهِ خَلُقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَثَ
فِيهِمَا مِنْ دَآبَةٍ وَهُوَ عَلَىٰ جَمِيعِ هُمْ إِذَا يَشَاءُ فَقَبِيرٌ ﴿١١﴾

وَمَا أَصَبَّكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فِيمَا كَسَبْتُ إِلَيْكُمْ
وَيَعْقُلُونَ كَثِيرٌ ﴿١٢﴾

31. Kuma ba ku zama māsu buwāya ba a cikin kasa, kuma bā ku da wani majibinci, wanin Allah, kuma bā ku da wani mataimaki.

32. Kuma akwai daga āyōyinSa, jirāgen māsu gudāna a cikin tēku kamar duwātsu.

33. Idan Ya so sai Ya kwantar da iskar, sai jirāgen su yini sunā māsu kawaici a kan bāyan tēkun, lalle ne ga wangan, hañika, akwai āyōyi ga dukan mai hañuri, mai gödiya.

34. Kō Ya halakā su (sū jirāgen) sabōda abin da māsu su suka sanā'anta, alhāli kuwa Yanā yāfe (laifuffuka) māsu yawa.

35. Kuma dōmin wadanda ke jāyayya a cikin āyōyinMu su sani (cēwa) bā su da wata mafaka.

36. Sabōda haka abin da aka bā ku, kō mēne ne, to, jin dādin rayuwar dūniya ne, kuma abin da ke a wurin Allah, shī ne mafifīci, kuma shī ne mafi wanzuwa ga wadanda suka yi īmāni kuma sunā dōgara a kan Ubangijinsu kawai.

37. Kuma wadanda⁽¹⁾ ke nisantar manyan zunubbai da ayyukan alfāsha, kuma idan sun yi fushi, sū, sunā gāfartawa.

38. Da wadanda suka karba kira ga Ubangijinsu, kuma suka tsayar da salsa, kuma al'amarinsu shāwa-

وَمَا أَنْثُم بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ
مِّنْ دُونِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٢١﴾

وَمَنْ إِيمَانُهُ لِجَوَارٍ فِي الْبَحْرِ كَالْأَغْلَمِ ﴿٢٢﴾

إِنْ يَشَاءُ سُكِّنُ الرِّيحَ فِي قَطْلَانَ رَوَادِكَ عَلَىٰ
ظَهَرِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَا يَتِي لِكُلِّ صَبَارٍ شُكُورٍ ﴿٢٣﴾

أَوْ يَوْمَ يَقْهُنَ بِمَا كَسَبُوا وَيَعْفُ عَنْ كَثِيرٍ ﴿٢٤﴾

وَيَعْلَمُ الَّذِينَ يُحَدِّلُونَ فِي إِيمَانِهِمْ مِّنْ مُّحِيطِنَ ﴿٢٥﴾

فَأَوْتِسْمُونَ سَيِّئَةً فَتَمَّعَ الْجَوَاهِرُ الْدُّنْيَا وَمَا عِنْدَ
الَّهِ خَيْرٌ وَأَقْنَعَ الَّذِينَ أَمْنَوْا عَلَىٰ رَبِّهِمْ بِتَوْكُونَ ﴿٢٦﴾

وَالَّذِينَ يَخْتَبُونَ كَتَبَهُمُ الْأَنْوَارُ وَالْفَوْحَشُ
وَإِذَا مَا عَصَبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ ﴿٢٧﴾

وَالَّذِينَ اسْتَجَأُوا لِرَبِّهِمْ وَاقَامُوا الصَّوَافَةَ وَأَمْرُهُمْ
شُورَىٰ بَيْنَهُمْ وَمَسَارٌ فَنْهُمْ يُفْقَهُونَ ﴿٢٨﴾

(1) Bayānin siffōfin müminai, wadanda suke tsare su, yana lāmunce zama hafe, da gamuwar Musulmi, sū ne siffōfi shida, n̄isantar manyan zunubbai da zina, da gāfarta fushi, da tsayar da salsa, da shāwara ga al'amuran tsakāninsu, da ciyar da dükiya da ta wajabci mutum ya ciyar da ita ga cikin alhēri ga inda Allah Ya ce a ciyar da ita.

ra ne a tsakāninsu, kuma daga abin da Muka arzūta su sunā ciyarwa.

39. Da wafanda⁽¹⁾ idan zālunci ya sāme su, sunā nēman taimako (su rāma).

40. Kuma sakamakon cūta, shī ne wata cūta kamarta, sai dai wanda ya yāfe kuma ya kyautata, to, lādarsa nā ga Allah. Lalle ne, Shī (Allah) bā Ya son azzālumai.

41. Kuma lalle ne wanda ya nēmi taimakon rāmāwa a bāyan an zālunce shi, to, wafannan bābu wata hanyar zargi a kansu.

42. Inda hanyar zargi kawai take, shī ne a kan wafanda ke zāluntar mutāne, kuma sunā kētare haddin shari'a cikin kasa, bā tare da hakki ba. Wafannan sunā da azāba mai radadi.

43. Kuma lalle ne, wanda ya yi hakuri kuma ya gāfarta (wa wanda ya zālunce shi), to shī wuncan aiki, hakīka, yanā daga manyan al'amuра (da Allah ke so).

44. Kuma wanda⁽²⁾ Allah Ya batar, to, bā shi da wani majibinci, bāyanSa, kuma zā ka ga azzālumai, a lōkacin da suka ga azāba, sunā cēwa, "Shin, akwai hanya zuwa ga kōmāwa?"

45. Kuma kanā ganin su anā gitte su a kanta, sunā faskantattu

وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابُهُمُ الْبَغْيَ هُرُونَ يَتَصَرُّونَ ﴿٤٣﴾

وَجَرَوْا سَيِّئَةً سَيِّئَةً مِثْلَهَا فَنَّ عَفَا وَأَضَلَّ حَقَّ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٤٤﴾

وَلَمَنْ أَنْتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ فَإِنَّ لِكَ مَا عَلِيهِ مِنْ سَيِّيلٍ ﴿٤٥﴾

إِنَّمَا الْسَّيِّئُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلَمُونَ النَّاسَ وَيَعْنُونَ فِي الْأَرْضِ يَعْتَدِلُ حَقُّكَ أَوْ لِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٦﴾

وَلَمَنْ صَبَرَ وَعَفَرَ إِنَّ ذَلِكَ لِمَنْ عَزَّمَ الْأُمُورِ ﴿٤٧﴾

وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَأْلَهُ مَنْ وَلَيَ مِنْ بَعْدِهِ وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَمَارًا وَالْعَدَابَ يَعْلَمُونَ هَلْ إِلَى مَرَدِّهِ مِنْ سَيِّيلٍ ﴿٤٨﴾

وَتَرَلُمُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا خَشِيعَتْ مِنْ

(1) Wajen rāma zālunci kō yinsa, mutāne sun kasu kashi huđu. Māsu rāmāwa gwargwadon zālunci, bā su da laifī; da māsu rāmāwa da abin da ya fi laifīn da aka yi musu, to, sunā da laifi kamar māsu fāra zālunci, da māsu gāfartāwa, wafannan sū ne Allah ke so.

(2) Bayānin mai zālunci da sakamakonsa a Rānar Lāhira.

sabōda wulākanci, sunā hange daga gefen gani boyayye. Kuma wadanda suka yi imāni sai su ce, "Lalle ne, māsu hasāra, sū ne wadanda suka yi hasārar rāyukansu da iyālansu a Rānar Kiyāma." To, lalle ne, azzālumai sunā a cikin wata azāba zaunanniya.

46. Kuma wadansu majibinta ba su kasance ba a gare su, wadanda ke iya taimakonsu, baicin Allah. Kuma wanda Allah Ya batar, to, bāshi da wani gōdabe na tsīra.

47. Ku karbā wa Ubangijinku tun gabānin wani yini ya zo, bābu makawa gare shi daga Allah, bāku da wata mafaka a rānar nan, kuma bāku iya yin wani musu.

48. To, idan sun bijire, to, ba Mu aike ka kanā mai tsaro a kansu ba, bābu abin da ke a kanka fāce iyar da Manzanci. Kuma lalle ne, Mū idan Mun dandana wa mutum wata rahama daga gare Mu, sai ya yi farin ciki da ita, kuma idan wata masifa ta sāme su sabōda abin da hannyaensu suka gabātar, to, lalle ne mutum mai tsananin kāfirci ne.

49. Mulkin sammai da kasa na Allah kawai ne. Yanā halitta abin da Yake so. Yanā bāyar da 'ya'ya mātā ga wanda Yake so, kuma Yanā bāyar da diya maza ga wanda Yake so.

50. Kō kuma Ya hada su maza da mātā, kuma Yanā sanya wanda Ya so bakarāre.⁽¹⁾ Lalle Shi, Mai ilmi ne, Mai ikon yi.

الَّذِلِيلُ يَنْظُرُونَ مِنْ طَرِيفٍ حَقِيقٍ وَقَالَ
الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّ الْحَسِيرِينَ الَّذِينَ
خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
أَلَا إِنَّ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُّقِيمٍ ﴿٤٦﴾

وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ أَقْيَاهَةٍ بَنَصْرٍ وَنَهْمٍ مِنْ
دُونِ اللَّهِ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٤٧﴾

أَسْتَجِيبُ لِرَبِّكُمْ مَنْ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَنِيَوْمًا لَّا
مَرَدَلَهُ مِنْ أَنْ لَمَّا كُمْ مَنْ مَلَّجَا
يَوْمَيْذِ وَمَالَكُمْ مَنْ تَكَبِّرَ ﴿٤٨﴾

فَإِنَّ أَعْرَضُوا فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ
حَفِيظًا إِنْ عَلَيْكَ إِلَّا الْبَلْغُ وَإِنَّا إِذَا أَذَقْنَا
الْإِنْسَنَ مِنَّا رَحْمَةً فَرِحَ بِهَا وَإِنْ
تُصْنَهُمْ سَيِّئَةً بِمَا دَقَدَمْتَ إِنَّدِيهِمْ فَإِنَّ
الْإِنْسَنَ كَفُورٌ ﴿٤٩﴾

إِلَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا
يَشَاءُ يَهْبِطُ لِمَنْ يَشَاءُ إِنَّهُ وَيَهْبِطُ لِمَنْ
يَشَاءُ الدُّكُورَ ﴿٥٠﴾

أَفَرَأَوْ جُهْمَةً دُكَارًا وَإِنَّهُ وَيَجْعَلُ مَنْ
يَشَاءُ عَقِيمًا إِنَّهُ وَعَلَيْهِ قَدِيرٌ ﴿٥١﴾

(1) Bakarāre, shi ne wanda bā ya haihuwa.

51. Kuma bā ya kasancēwa ga wani mutum Allah Ya yi masa magana⁽¹⁾ fāce da wahayi, kō daga bāyan wani shāmaki, kō Ya aika wani Manzo, sa'an nan ya yi wahayi, da izniNSa ga abin da Yake so. Lalle Shi, Madaukaki ne Mai hiki-ma.

52. Kuma kamar wangan, Mun aika wani rūhi (rai mai hada ja-ma'a) zuwa gare ka, daga gare Mu. Ba ka kasance kā san abin dā yake littāfi ba, kō abin da yake īmāni, kuma amma Mun sanya shi (rūhin, watau Alkur'āni) wani haske ne, Munā shiryar da wanda Muke so daga cikin bāyinMu game da shi. Kuma lalle kai, hañīka, kanā shir-yarwa zuwa ga hanya madaidai-ciya.

53. Hanyar Allah Wanda ke da mulkin abin da ke cikin sammai da abin da ke cikin fasa. To, zuwa ga Allah kawai al'amura ke kōmāwa.

*وَمَا كَانَ لِشَرَّانِ يُكَلِّمُهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا
أَوْ مِنْ وَرَآءِ حِجَابٍ أَوْ بِرِسْلَ رَسُولًا فِي وَحْيٍ
بِإِذْنِهِ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلَىٰ حَكْمِهِ ٥١

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِنْ أَمْرِنَا مَا كُتِبَ
تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا إِلَيْمَنُ وَلَكِنْ جَعَلْنَاهُ
فُرَانَهُدِيٍّ بِهِ مَنْ شَاءَ مِنْ عَبْدَنَا وَإِنَّكَ
لَتَهْدِي إِلَى صَرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ٥٢

صَرَاطٌ اللَّهُ الَّذِي لَهُ وَمَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ إِلَّا إِلَيْهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ ٥٣

(1) Annabāwa a lōkacin da Allah Ya yi musu magana ba su gan Shi ba, sai dai su ji maganarSa kamar yadda Mūsā ya ji, kō kuma da wāsifdar malā'ika kamar sauran Annabāwa, kō kuwa da ilhami watau ya san hukunci ba da magana kō wani wāsifdar malā'ika ba. Ilhāmin Annabāwa da mafarkinsu gaskiya ne. Ilhāmi da mafarkin sauran mutāne bā ya zama hujja sai idan yā dāce da shari'a, sai a yi aiki da shi a kan shari'a bā a kan mafarkin ko ilhāmin ba.

 سُورَةُ الزَّخْرُفِ

SŪRATUZ ZUKHRUF

Tanā karantar da häläyen mutāne na son rikon al'adunsu da jayayya da karya dōmin haka a kan gaskiya.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. H. M.
2. Ina rantsuwa da Littāfi Mabayyani.
3. Lalle Mü, Mun sanya shi abin karātu na Lārabci, tsammāninku, kunā hankalta.
4. Kuma lalle shī, a cikin uwarrittāfi, a wurinMu, hafīka, madaukaki ne, bayyananne.
5. Shin, zā Mu kau da kai daga saukar da hukunci daga gare ku ne dōmin kun kasance mutane māsu barna?
6. Alhāli kuwa sau nawa Muka⁽¹⁾ aika wani Annabi a cikin mutānen farko!
7. Kuma wani Annabi bai je musu ba fāce sun kasance, game da shi, sunā māsu yin izgili.
8. Sai Muka halakar da wadanda suke sū ne mafiya karfin damka

١ حم

وَالْكَيْتَبِ الْمُبِينِ

إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا لِّعَلَّ كُمَّ

تَعَقُّلُوكُ

وَإِنَّهُ فِي أُمِّ الْكَيْتَبِ لَذِيَّنَا عَلَيْ

حَكِيمٌ

أَفَضَّلُ بِّرٌّ عَنْ كُمَّ الْذِكْرِ صَفَحًا أَنَّ

كُنْتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِينَ

وَكُمَّ أَرْسَلْنَا مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَوَّلِينَ

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِّنْ نَّيٍ إِلَّا كَوْلُبٌ يَسْتَهْزِئُونَ

فَأَهْلَكَنَا أَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا وَمَصْنَى

(1) Tun da ba Mu bar mutānen farko māsu barna ba, sai da Muka aika musu Manzanni, kuma kōwace kungiya daga cikin wafanda aka aika wa wani Manzo sai da ta yi izgili game da Manzonsu, har abin ya kai ga halakar shūgabanninsu. To, haka mutānenka, bā zā Mu bar su ba, saboda barnansu, sai Mun aike ka zuwa gare su, su yi izgili game da kai, har a halaka shūgabanninsu, sa'an nan sauransu, su bi abin da aka umurce su da shi.

daga gare su. Kuma abin misālin mutānen farkon ya shūde.

9. Kuma lalle ne, idan ka tambaye su, "Wāne ne ya halitta sammai da kasa?" Lalle zā su ce, "Mabuwāyi Mai ilmi ne Ya halitta su."

10. Wanda Ya sanya muku kasa shimpida kuma Ya sanya muku han-yōyi a cikinta, tsammāninku, zā ku nēmi shiryuwa.

11. Kuma wanda Ya saukar da ruwa daga sama, a kan wani gwargwado, sai Muka rāyar da gari matacce game da shi. Kamar haka nan ake fitar da ku (daga kabari).

12. Kuma Wanda Ya halitta ma'aura dukansu, kuma Ya sanya muku, daga jirgi da dabbōbin ni'imā, abin da kuke hawa.

13. Domin ku daidaitu a kan bāyansa, sa'an nan ku tuna ni'imā Ubangijinku a lōkacin da kuka daidaita a kansa, kuma ku ce, "Tsarki ya tabbata ga Wanda Ya hōre mana wannan, alhāli kuwa ba mu kāsance māsu iya rinjāya gare shi ba.

14. "Kuma lalle mū, hakīka, māsu⁽¹⁾ jūyāwa muke zuwa ga Ubangjinmu."

15. Kuma suka sanya⁽²⁾ Masa juz'i daga bāyinSa. Lalle ne mutum,

(1) Ku yi dañli da hōrēwar abin hawa gare ku zuwa ga tabbatar tāshinku, dōmin hisābin Kiyāma, dōmin ku bi umurninSa a dūniya, kuma ku bar al'adunku.

(2) Suka ce malā'iku 'ya'ya māta ne na Allah, sunā bauta musu ne dōmin su kusantar da su zuwa ga Allah, watau dōmin su cēce su daga azāba. Sun yi wannan karya ne dōmin su tabbatar da al'ādarsu ta surkulle. Sabōda haka suka yi wa Allah karya, suka nañasa Shi da haka, kuma suka nañasa malā'iku māsu daraja a wurin Allah, kuma suka kāfīre wa ni'imār da Allah Ya yi musu wajen aiko musu Manzo mai shiryar da su. Sa'an suka kafa hujja da karya dōmin su danne gaskiya.

مَثْلُ الْأَوَّلِينَ ﴿٨﴾

وَلِئِنْ سَأَلْتُهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ
لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ﴿٩﴾

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَجَعَلَ
لَكُمْ فِيهَا سُبْلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٠﴾

وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَا مَيِّدَرَ
فَإِنْ شَرَّتَا بِهِ بَلَدَةً مَيْتَانًا كَذَلِكَ تُخْرِجُونَ ﴿١١﴾

وَالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ كَلَّا وَجَعَلَ لَكُمْ
مِنَ الْفُلَكِ وَالْأَنْعَمِ مَا تَرَكُوكُمْ ﴿١٢﴾

لَتَسْتَوْ أَعْلَى ظُهُورِهِ ثُرَّتْ كُرُونَعَمَةَ رِتَّكُو
إِذَا أَسْتَوَتْ مِنْ عَلَيْهِ وَنَثَرُوا سُبْحَنَ الَّذِي
سَخَرَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ ﴿١٣﴾

وَلَمَّا إِلَى رِبِّ الْمُنْقَلِبِوْتَ ﴿١٤﴾

وَجَعَلُوهُمْ مِنْ عَبَادِهِ جُنُونًا إِنَّ الْإِنْسَنَ

لَكَ فُورْمِين^{١٥}

hañka, mai yawan kāfirci ne, mai bayyanāwar kāfircin.

16. Kō zā Ya dāuki 'ya'ya mātā daga abin da Yake halittāwa ne, kuma Ya zābe ku da diya maza?

17. Alhāli kuwa idan an bāyar da bushāra ga dayansu da abin da ya buga misāli da shi ga Mai rahama, sai fuskarsa ta yini tanā wadda aka bañanta launinta, kuma yanā cike da bañin ciki.

18. Ashe, kuma (Allah zai zābi) wanda ake rēno a cikin fawa, alhāli kuwa gā shi a husūma bā mai iya bayyanawar magana ba?

19. Kuma suka mayar da mālāiku ('yā'ya) mātā, alhāli kuwa sū, wadanda suke bāyin (Allah) Mai rahama ne! Shin, sun halarci halit-tarsu ne? Zā a rubūta shaidarsu, kuma a tambaye su.

20. Kuma suka ce, "Dā Mai rahama ya so, dā ba mu bauta musu ba." Bā su da wani ilmi game da wancan! Bābu abin da suke yi fāce yanki-fadī.

21. Kō Mun bā su wani littāfi ne a gabāninsa (Alkur'āni) sabōda haka da shī suke rīke?

22. Ā'a, sun ce dai, "Lalle mū, mun sāmi ubanninmu a kan wani addini (na al'āda) kuma lalle mū, a kan gurābunsu muke māsu nēman shiryuwa."

23. Kuma kamar haka, ba Mu aika wani mai gargadī ba a gabāninka, a cikin wata alkarya, fāce manī'imtanta sun ce, "Lalle mū, mun

أَمْ أَخْذَ مِمَّا يَحْكُمُ بَنَاتٍ وَأَصْفَدُكُمْ بِالْبَنِينَ^{١٦}

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِمَا صَرَبَ لِرَحْمَنِ
مَثْلًا ظَلَّ وَجْهُهُ، مُسْوَدًا وَهُوَ كَظِيرٌ^{١٧}

أَوْ مَنْ يُشَوَّفُ فِي الْجَلَةِ وَهُوَ فِي الْخَصَابِ
غَيْرُ مُمِينٍ^{١٨}

وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عَبْدُ الرَّحْمَنِ
إِنَّا أَشَهِدُهُ أَخْلَقُهُمْ سَتَّكِبٌ
شَهَدَهُمْ وَسُئَلُونَ^{١٩}

وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَبَدَ نَهْرٌ مَالَهُمْ
بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنَّهُمْ لَا يَحْرُصُونَ^{٢٠}

أَمْ إِتَيْنَاهُ كِتَابًا مِنْ قَبْلِهِ فَهُمْ يَهُ
مُسْتَمِسُونَ^{٢١}

بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَا إِبَاءَ نَا عَلَىٰ أُمَّةٍ
وَإِنَّا عَلَىٰ إِثْرِهِمْ مُهَنَّدُونَ^{٢٢}

وَكَذَلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرِيبَةٍ مِنْ ذَيْرٍ
إِلَّا قَالَ مُتَرْجِفُهَا إِنَّا وَجَدْنَا إِبَاءَ نَا عَلَىٰ أُمَّةٍ

sāmi ubanninmu a kan wani addini, kuma lalle mū, māsu kōyi ne a kan gurābunsu.”

24. (Sai mai gargadfin) ya ce, “Shin, ban zo muku da abin da ya fi zama shiriya daga abin da kuka sāmi ubanninku a kansa ba?” Suka ce, “Lalle mū dai māsu kāfirta ne game da abin da aka aiko ku da shi.”

25. Sabōda haka Muka yi musu azābar rāmuwa. To, ka dūbi yadda ākibar māsu karyatāwa take.

26. Kuma (ka ambaci) lōkacin da Ibrāhīm ya ce wa ubansa da mutānensa, “Lalle nī mai barranta ne daga abin da kuke bautāwa.

27. “Fāce Wannan⁽¹⁾ da Ya kāga halittata, to, lalle Shī ne zai shiryar da ni.”

28. Kuma (Ibrāhīm) ya sanya (ita wannan magana) kalma mai wanzuwa a cikin zuriyarsa, tsam-māninsu su kōmo daga bata.

29. Ā'a, Na jiyar da wadannan mutāne, dādī, sū da ubanninsu har gaskiya da Manzo mai bayyanawar gaskiyar, ya zo musu.

30. Kuma a lōkacin da gaskiyar ta jē musu, sai suka ce, “Wannan sihiri ne, kuma mū, māsu kāfirta da shi ne.”

31. Kuma suka ce, “Don me ba a saukar da wannan Alkur'āni a kan

وَإِنَّا عَلَىٰ إِثْرِهِمْ مُقْتَدُونَ ﴿١٣﴾

* قَالَ أَوْلَوْ جِئْنُكُمْ بِأَهْدَىٰ مِنَّا وَجَدْنَّا
عَيْنَهُمْ أَبَاءَكُمْ قَالُوا إِنَّا بِمَا أَرْسَلْنَا لَمْ يَهُ
كُفَّارُونَ ﴿١٤﴾

فَأَنْتَ مَنْ أَمْهَمْتُمْ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَيْنَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿١٥﴾

وَإِذْ قَالَ إِنَّهُمْ لَا يَهُ وَقَوْمَهُ إِنَّمَا
كَعْبُدُونَ ﴿١٦﴾

إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ وَسِيمَدِينَ ﴿١٧﴾

وَجَعَلَهَا كَلْمَةً بَاقِيَةً فِي عَيْقَبِهِ لَعَنْهُمْ
يَرْجِعُونَ ﴿١٨﴾

بَلْ مَنْعَتْ هَؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْحُقُّ
وَرَسُولُ مُّبِينٍ ﴿١٩﴾

وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحُقُّ قَالُوا هَذَا اِسْحَارٌ وَإِنَّا يَهُ
كُفُّارُونَ ﴿٢٠﴾

وَقَالُوا لَوْلَا نُرِئُ هَذَا الْفُرْقَاءِ أُنْعَلَ رَجُلٍ مِّنَ

(1) Bā ni bauta wa gumāka, amma inā bauta wa Allah Wanda Ya kāga halittata.

wani mutum mai girma daga alkār-yun⁽¹⁾ nan biyu ba?"

32. Shin, sū ne ke raba rahamar Ubangijinka? Mū ne, Muka raba musu abincinsu a cikin rāyuwar dūniya, kuma Muka daukaka wadansunsu a kan wadansu da darajōji, dōmin wadansunsu su rīki wadansu lēburōri, kuma rahamar Ubangijinka (ta Annabci⁽²⁾), ita ce mafīficiya daga abin da suke tārāwa.

33. Kuma bā dōmin mutāne su kasance al'umma daya ba, lalle ne, dā Mun sanya wa māsu kāfircē wa Mai Rahama, a gidājensu, rufi na azurfa, kuma da matākalai, ya zama a kanta suke tākāwa.

34. Kuma a gidājensu (Mu sanya) kyamāre da gadāje, a kansu suke kishingida.

35. Da zīnāriya. Kuma dukan wancan abu bai zama ba, sai jin dādin rāyuwar dūniya ne kawai, alhāli kuwa Lāhira, a wurin Ubangijinka, ta māsu taķawa ce.

36. Kuma wanda ya makanta daga barin hukuncin Mai rahama, to, zā Mu lullube shi da Shaidan, watau shī ne abōkinsa.

الْقَرِيْتَيْنِ عَظِيمٍ ٦١

أَهُوَ يَقِسِّمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ مَنْ هُوَ فَسَمَّا بِإِبْرَاهِيمَ
مَعِيشَتَهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعَنَ بَضْعَهُمْ
فَوْقَ بَعْضِ دَرَجَاتِ لِتَسْخَدَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا
سُحْرِيًّا وَرَحْمَتُ رَبِّكَ حَيْزٌ مَمَّا يَجْمَعُونَ ٦٢

وَلَوْلَا أَنْ يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةٌ وَحْدَةٌ لَجَعَلْنَا
لَنَ يَكْفُرُ بِالرَّحْمَنِ لِيُبُوْتَهُمْ سُقْفَاءِ مِنْ
فِضَّةٍ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ ٦٣

وَلِبِيُّوتِهِمْ أَبُوبَابًا وَسُرُّاً عَلَيْهَا يَشَكُورُونَ ٦٤

وَرَزْخُرْفَاؤُونَ كَلُّ ذَلِكَ لَمَامَتْعُ
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ عِنْدَ رَبِّكَ
لِلْمُمْتَقِينَ ٦٥

وَمَنْ يَعْشُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نُقِضَ لَهُ
شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ ٦٦

(1) Sunā nufin Makka da Tā'ifa, kuma sunā nufi a saukar da Alkur'āni ga Waſīdu dan Mugīra na Makka kō ga Urwatu dan Mas'ūdi As Sakafi a Ta'ifa. Watau sunā sūkar Muhammadu, dōmin bā shi da dūkiya. A gare su mai dūkiya shī ne babban mutum, wanda ya cancanta Allah Ya aiko shi ga mutāne.

(2) Tun da ba Mu bar rabon abincin rāyuwarsu ta dūniya a hannunsu ba, to, ta yāya ne zā Mu bar babban abu kamar Annabci da shiryar da mutāne ga hannāyensu? Wātau bā zai yiwu Mu yi ba sai yadda Muke so kawai, kō su bi, kō su kāfīrta, duka daidai ne a gare Mu.

وَإِنَّهُمْ لِيَصُدُّونَهُمْ عَنِ الْسَّبِيلِ وَلَا يَحْسَبُونَ

أَنَّهُمْ مُهْدِدُونَ

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُمْ نَاقَالَ يَكْتَبَتْ بَيْنَ يَدَيْهِ وَبَيْنَكَ

بَعْدَ الْمَشْرِقَيْنَ فِي شَيْسَ الْقَرَبَيْنَ

وَلَنْ يَنْفَعَكُمُ الْأَيُومَ إِذَظْلَمْتُمُ الْكُفَّارَ

الْعَذَابُ مُشَرِّكُونَ

أَفَلَمْ تُشْعِمُ الصُّرُمَّاً وَتَهْدِي الْعُمَّاً وَمَنْ

كَانَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

فِيمَانَدَهَنَّ بِكَ فَإِنَّا مِنْهُمْ مُنْتَقِمُونَ

أَوْزِينَكَ الَّذِي وَعَدْتَهُمْ فَإِنَّا عَلَيْهِمْ

مُفْتَدِرُونَ

فَاسْتَمِسِكْ بِالَّذِي أُوحِيَ إِلَيْكَ إِنَّكَ عَلَى صَرَاطِ

مُسْتَقِيرٍ

وَإِنَّهُ لِذِكْرِكَ وَلِقَوْمِكَ وَسَوْفَ تُشَكُُونَ

وَسَعَ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا أَجْعَلْنَا

37. Kuma lalle su, hačika, sunā kange su daga hanya, kuma sunā zaton cēwa sū māsu shiryuwa ne.

38. Har a lōkacin da (abōkin Shaidan) ya zo Mana (ya mutu) sai ya ce, (wa Shaidan) "Dā dai a tsakā-nina da tsakāninka akwai nīsan gabas da yamma, sabōda haka, tir da kai ga zama abōkin mutum!"

39. Kuma (wannan magana) bā zā ta amfāne ku ba, a yau, dōmin kun yi zālunci, lalle ku māsu tārēwa ne a cikin azāba.

40. Shin to, kai kanā jiyan da kurma ne, ko kanā shiryar da makāho da wanda ke a cikin bata bayyananna?

41. To, kō dai Mu tafi⁽¹⁾ da kai, to, lalle Mū, māsu yin azābar rāmu-wa ne a kansu.

42. Kō kuma Mu nūna maka abin da Muka yi musu wa'adi, to, lalle Mū, Māsu īkon tasarrufi a kansu ne.

43. Sabōda haka, ka yi riiko ga abin da aka yi wahayi da shi zuwa gare ka. Lalle ne kai, kanā a kan hanya madaidaiciya.

44. Kuma shi (abin wahayin) ambato (na dsaukaka) ne a gare ka da kuma ga mutānenka, kuma zā a tambaye ku.

45. Kuma ka tambayi wadanda Muka aika a gabāninka daga ManzanninMu, "Shin, Mun sanya

(1) Mu tafi da kai, watau Mu karbi ranka, ka mutu, to, dā Mun yi musu azāba ke nan, dōmin sun rasa mai shiryar da su.

wadansu gumāka, wasun (Allah), Mai rahama, anā bauta musu?"

46. Kuma lalle ne, haķīka, Mun aika Mūsā, game da āyōyinMu, zuwa ga Fir'auna da mashā-wartansa, sai ya ce, "Lalle nī, Manzo ne daga Ubangijin halittu."

47. To, a lōkacin da ya jē musu da āyōyinMu, sai gā su sunā yi musu dāriya.

48. Kuma ba Mu nūna musu wata āyā ba, fāce ita ce mafī girma daga 'yar'uwarta. Kuma Muka kāma su da azāba, tsammāninsu kō sunā kōmōwa.

49. Kuma suka ce, "Yā kai mai sihiri! Ka rōka mana Ubangijinka da albarkacin abin da Ya yi alkawari a wurinka, lalle mū, haķīka, māsu shiryuwa ne."

50. To, a lōkacin da duk Muka kuranye musu azāba, sai gā su sunā warware alkawarinsu.

51. Kuma Fir'auna ya yi kira a cikin mutānensa, ya ce, "Ya mutā-nēna! Ashe, mulkin Masar bā a gare ni yake ba, kuma wadannan kōgu-na sunā gudāna daga karkashīna? Ashe, ba ku gani ba?

52. "Kō kuma bā nī ne mařifici ba daga wannan wanda yake shī wulakantacce ne, kuma bā ya iya bayyanawar magana sai da ḫyar?

53. "To, don me, ba a jēfa mundāye na zināriya a kansa ba, kō kuma malā'iku su taho tāre da shi hade?"

٦٩ مِنْ دُونِ الْرَّحْمَنِ إِلَهٌ يُعْبَدُونَ

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِإِيمَانَنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ
وَمَلِئِيهِ فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ
٦٨

فَلَمَّا جَاءَهُ بِإِيمَانِنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَصْنَعُونَ
٦٧

وَمَا نُرِيْهُمْ مِنْ آيَةٍ إِلَّا هُنَّ أَكْثَرُ مِنْ
أَخْتَهَا وَأَخْدِنُهُمْ بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ
٦٦

وَقَالُوا إِنَّا يَهُوَ السَّاحِرُ إِذْ أَدْعُ لِنَارِنَا كَيْمَاعِهَدٍ
عِنْدَكُمْ إِنَّا مُهَمَّتُوْنَا
٦٥

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابِ إِذَا هُمْ
يَنْكُثُونَ
٦٤

وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ قَالَ يَقُولُ أَلِيْسَ لِي
مُلْكُ مَصْرَ وَهَذِهِ الْأَنْهَرُ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِي أَفَلَا تُبْصِرُونَ
٦٣

أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِنْ هَذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ
وَلَا يَكُوْنُ بِيْنِيْنِ
٦٢

فَلَوْلَا لِلْقَوْنِ عَلَيْهِ أَسْوَرَةٌ مِنْ ذَهَبٍ أَوْ حَاجَةٍ
مَعَهُ الْمَلَكِيَّةُ مُقْرَبِيْنَ
٦١

54. Sai ya sassabce hankalin mutānensa, sabōda haka suka bī shi. Lalle sū, sun kasance wadansu irin mutāne ne fāsiķai.

55. Sabōda haka a lōkacin da suka husātar da Mu, Muka yi musu azābar rāmuwa, sai Muka nutsar da su gabā daya.

56. Sai Muka sanya su magabāta kuma abin misāli ga mutānen karshe.

57. Kuma a lōkacin da aka buga misāli da 'Dan Maryama, sai gā mutānenka daga gare shi (shi misālin) sunā dāriya da izgili.

58. Kuma suka ce, "Shin, gumākanmu ne mafīfīta kō shi ('Dan Maryama)?" Ba su buga wannan misāli ba a gare ka fāce dōmin yin jidāli.⁽¹⁾ Ā'a, sū mutāne ne māsu husūma.

59. Shi ('Dan Maryama) bai zama ba fāce wani bāwa ne, Mun yi ni'ima a gare shi, kuma Muka sanya shi abin kōyi ga Banī Isrā'ilā.

60. Kuma dā Munā so, lalle ne, dā Mun sanya malā'iku, daga cikinku, a cikin ƙasa, sunā mayewa.⁽²⁾

61. Kuma lalle shī, hakīka, wani ilmi ne na Sa'a, sabōda haka, kada

فَاسْتَخَفَ قَوْمَهُ رَأَطَاعُوهُ إِنَّهُمْ
كَانُوا أُقْوَمًا فَسِيقِينَ ﴿٥٥﴾

فَلَمَّا آتَاهُمْ سُفُونَا أَنْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَاعْرَقُوهُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿٥٦﴾

فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَافًا مُشَاهِدًا لِلْآخَرِينَ ﴿٥٧﴾

*وَلَمَّا ضَرَبَ أَبْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ
مِنْهُ يَصِدُّونَ ﴿٥٨﴾

وَقَالُوا إِنَّ الْهَمَّ تَحْيِرُ أَمْ هُوَ مَاضٌ بُوْهُ لَكَ
إِلَّا جَدَلًا لَّأَبْلُهُ فَوْمَرْ خَصِيمُونَ ﴿٥٩﴾

إِنْ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَعْمَنَّا عَيْنَهُ وَجَعَلْنَاهُ
مُشَاهِدًا لِتَبَيَّنَ إِنْ شَرَّابَ يَلَّا
﴿٦٠﴾

وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَنْنَا مِنْكُمْ مَلَكِكَةً فِي الْأَرْضِ
يَخْلُقُونَ ﴿٦١﴾

وَلَئِنْهُ لَعِمْ لِلسَّاعَةِ فَلَا تَمْرُنَ بِهَا

(1) Wātau da aka ce gumāka da māsu bauta musu duka abincin wutar Jahannama ne, kamar yadda yake a cikin Sura ta 21 ayā ta 98 da 99, sai suka ce sun yarda gumakansu su zama tāre da dan Maryama.

(2) Dā Mun so dā Mun sanya diyansu su zama malā'iku, su fi Ḫāsā dan Maryama zama abin māmāki ga halitta, sa'an nan su maye muku a cikin ƙasā maimakon diya masu siffōfi irin na jikunkunanku. Zai fi zama abin māmāki mutum ya haifi malā'ika bisa mace ta haifi dā bā da wani namiji yā kusance ta ba.

ku yi shakka a gare ta, kuma ku bī Ni. Wannan ita ce hanya madaidai-ciya.

62. Kuma kada Shaidan ya taus-he ku (daga hanyar). Lalle shī ma-kiyi ne a gare ku, mai bayyanāwar kiyayya.

63. Kuma a lōkacin da Īsā ya jē da hujjōji bayyanannu, ya ce, "Lalle ne nā zo muku da hikima, kuma dōmin in bayyana muku sāshen abin da kuke sābā wa jūna a cikinsa, sabōda haka ku bi Allah da taķawa, kuma ku yi mini dā'a.

64. "Lalle ne, Allah Shī ne Ubangijina kuma Shi ne Ubangi-jinku, sabōda haka ku bauta Masa. Wannan ita ce hanya madaidaiciya.

65. Sai kungiyöyi⁽¹⁾ suka sābā a tsakāninsu. To, bone yā tabbata ga wadanda suka yi zālunci daga azā-bar yini mai radadī!

66. Shin, sunā jiran wani abu ne? Sai dai Sa'a ta jē musu bisa ga abke, alhāli kuwa ba su sani ba.

67. Masōya a yinin nan, sāshensu zuwa ga sāshe makiya ne, fāce māsu taķawa (sū kam māsu son jūna ne).

68. Yā bāyīNa! Bābu tsōro a kanku a yau, kuma bā zā ku yi baķin ciki ba.

وَأَتَيْهُمْ هَذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ ﴿٦١﴾

وَلَا يَصُدُّنَّكُمُ الشَّيْطَانُ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٦٢﴾

وَلَمَّا جَاءَهُ عِيسَىٰ بِالْبُيُّنَاتِ قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ
بِالْحَقِّ مَهْمَةً وَلَا يُبْلِغُنَّكُمْ بَعْضُ الَّذِي تَخْتَلِفُونَ
فِيهِ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿٦٣﴾

إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّنِي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا

صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ ﴿٦٤﴾

فَاخْتَافَ الْأَخْرَابُ مِنْ أَبْيَنِهِمْ فَوَيْلٌ
لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَدَابِ يَوْمِ الْآيَرِ ﴿٦٥﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَى الْأَلْسَانَةَ أَنْ تَأْيِهُمْ
بَعْثَةَ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٦﴾

الْأَخْلَاءَ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِيَعْصِي عَدُوًّا لِأَلْأَخْلَاءِ
الْمُنْتَفَعِينَ ﴿٦٧﴾

يَعْبَادُ لِأَخْوَفُ عَيْنَكُمُ الْيَوْمَ وَلَا أَنْشُرُ
تَحْزِينَوْنَ ﴿٦٨﴾

(1) Nasāra suka kasu a cikin kungiyöyi a bayan Īsā. Ya'akubiyya, māsu cēwa Īsā dān Allah ne, da Malakāniyya, māsu cēwa Īsā dāyan uku ne. Wadansu kuma suka ce bāwan Allah ne, watau su ne Musulmins, kuma wadansu daga Musulmin suka kāfīrta a bāyan zakuwar Muhammadu, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi, sabōda sun kī yarda da Annabcinsa. Yahūdu suka ce, "Īsā bā Annabi ba ne dān zina ne." Allah Ya la'ani kāfirai dukansu.

69. Wadanda suka yi īmāni da ḻayoyin Mu, kuma suka kasance māsu sallamawar al'amari (ga Allah).

70. Ku shiga Aljanna, kū da mātan aurenku, anā girmama ku.

71. Anā kēwayāwa a kansu da akussa na zīnāriya da kōfuna, alhāli kuwa a cikinsu akwai abin da rāyuka ke marmari, kuma idānu su ji dādī, kuma kū, a cikinta (Aljannar), madawwama ne.

72. Kuma waccan ita ce Aljannar, wannan da aka gādar da ku ita sabōda abin da kuka kasance kunā aikatāwa.

73. Kunā sāmu, a cikinta, 'yā'yan itācen marmari māsu yawa, daga cikinsu kuke ci.

74. Lalle māsu laifi madawwama ne a cikin azābar Jahannama.

75. Bā a sauకاkar da ita (azābar) daga gare su, alhāli kuwa sū, a cikinta, māsu kāsa magana ne.

76. Kuma ba Mu zālunce su ba, amma sū ne suka kasance azzālumai.

77. Kuma suka yi kira, "Yā Māliku! Ubangijinka Ya kashe mu mana⁽¹⁾" (Māliku) ya ce, "Lalle kū mazauna ne."

78. Lalle ne, hařīka, Mun jē muku da gaskiya, kuma amma mafī yawanku māsu ki ga gaskiyar ne.

الَّذِينَ ءَامَنُوا بِعِيَاتِنَا وَكَانُوا
مُسْلِمِينَ ﴿٦﴾

أَدْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْ شَاءُوا وَأَرْوَحُكُمْ مُّخْبُرُونَ ﴿٧﴾

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصَحَافٍ مِّنْ ذَهَبٍ وَأَكَابِرٍ
وَفِيهَا مَا تَشَهِّيْهِ الْأَنْفُسُ وَتَلَدُّ
الْأَعْيُّنُ وَأَنْشُرُ فِيهَا حَلِيلُوْنَ ﴿٨﴾

وَتَلَكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثُمُوهَا إِمَّا كُنْتُمْ
تَعْمَلُوْنَ ﴿٩﴾

لَكُمْ فِيهَا فَرَكَهٌ كَثِيرٌ مِّنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿١٠﴾

إِنَّ الْمُجْرِمِيْنَ فِي عَذَابٍ جَهَنَّمَ خَلَدُوْنَ ﴿١١﴾

لَا يُفَرِّغُ عَنْهُمْ وَهُوَ فِيهِ مُبِيْسُوْنَ ﴿١٢﴾

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنَّ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِيْمَ ﴿١٣﴾

وَنَادُوا يَمْلَأُكُمْ لِيَقْضِي عَلَيْتَارَبُكُمْ قَالَ إِنَّكُمْ
مَلَكُوْنَ ﴿١٤﴾

لَقَدْ حِتَنَكُمْ بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ الْكُفَّارَ كُلُّهُمْ لِلْحَقِّ
كَرْهُوْنَ ﴿١٥﴾

(1) Watau sunā nēman su mutu su huta da daukar azāba.

79. Kō kuma sun tukka wani al'amari ne? To, lalle Mū, Māsu tukkāwa ne.

80. Ko sunā zaton lalle Mū, bā Mu jin asīrinsu da gānāwarsu? Na'am! Kuma manzanninMu na tāre da su sunā rubūtāwa.

81. Ka ce, "Idan har akwai dā ga Mai rahama, to, nī ne farkon māsu bauta (wa dan)."

82. Tsarkin Ubangijin sammai da kasa, Ubangijin Al'arshi, ya tabbata daga abin da suke sifantāwa.

83. Sabōda haka ka Ḳyālē su, su kūtsa kuma su yi wāsā har su hadu da yininsu, wanda ake yi musu wa'adi da shi.

84. Kuma Shī ne Wanda ke abin bautāwa a sama, kuma abin bautāwa a kasa, kuma Shī ne Mai hikima, Masani.

85. Kuma albarkar Wanda ke da mulkin sammai da kasā da abin da ke a tsakāninsu tā bayyana, kuma a wurinSa ne ilmin Sa'a yake, kuma zuwa gare Shi ake mayar da ku.

86. Kuma wadanda suke kira baicinSa, ba su mallaki cēto ba, fāce wanda ya yi shaida da gaskiya, kuma sū, sunā sane⁽¹⁾ (da haka).

87. Kuma lalle idan ka tambaye su, "Wāne ne ya halitta su?" Lalle

أَقْرَبَ مُوْأْفِرًا فَإِنَّا مُبِرِّ مُونَ ﴿٧٤﴾

أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُ وَجَنَوْهُمْ بِكَيْ وَرَسَلْنَا لَدَيْهِمْ بِكَتُبُونَ ﴿٨٠﴾

فَلَمْ يَأْنَ كَانَ لِرَحْمَنِ وَلَدًّا فَإِنَّا أَوْلُ الْعَبْدِينَ ﴿٨١﴾

سُبْحَنَ رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ

الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٨٢﴾

فَذَرْهُو يَخُوضُوا وَيَعْبُرُوا حَتَّىٰ يُنَقُّلُو يَوْمَهُمْ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٨٣﴾

وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلَهٌ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٨٤﴾

وَتَبَارِكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا يَبِهُمَا وَعِنْهُ دِلْعُ الْسَّاعَةِ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٥﴾

وَلَا يَمْلِأُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الْشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنْ شَهَدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾

وَلَئِنْ سَأَلْتُهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَإِنَّ

(1) Su wadanda suka yi shaida da gaskiya sun san bābu mai mallakar cēto ga wani fāce Allah. Sabōda haka Allah nā yi musu izni su cēci wanda Yake son su cēce shi, ba wanda su suke so ba. Ma'anar iznin da cēto ga bāyin Allah sālīhai ita ce dōmin Allah Ya bayyana darajar mai cēton ne kawai, bā don yanā da wani hakki ba, ga Allah. Allah Ya tsarkaka daga wata halittarSa ta sāmi wani hakki a kanSa. Kōwa bāwanSa ne.

ne zā su ce Allah ne. To, yāya ake jūyar da su?

88. Kuma da (ilmin) maganarsa (Annabi) "Yā Ubangijīnā! Lalle wadannan mutāne ne wadanda bā zā su yi īmāni ba."

89. To, sai ka kau da kai daga gare su, kuma ka ce, "Salāmā". Sa'an nan kuma zā su sani.

يُوْقَوْنَ ﴿٤٧﴾

وَقِيلَ لَهُ يَرَبِّ إِنَّ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٤٨﴾

فَاصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٤٩﴾

SŪRATUD DUKHĀN

سُورَةُ الدُّخَانِ

Tanā karantar da cēwa Allah Yanā tadbīri ga al'amuranSa kāfin Ya bayyana su ga bāyinSa. Kuma ni'imarSa tanā gushēwa sabōda sābā wa umurninSa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sunan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. H. M.

2. Inā rantsuwa da Littāfi Mabayyani.

3. Lalle ne Mū, Muka saukar da shi a cikin wani dare mai albarka. Lalle Mū, Mun kasance Māsu yin gargadī.

4. A cikinsa (shi daren) ake rarabe kōwane al'amari da ake hukuntāwa.

5. Umurni na daga wurinMu. Lalle Mū ne Muka kasance Māsu aikāwa.

حَمَ ﴿١﴾

وَالْكَيْتَبِ الْمَيْنِ ﴿٢﴾

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ مُبَرَّكَةٍ إِنَّا كُنَّا

مُنذِّرِينَ ﴿٣﴾

فِيهَا يُفَرِّقُ كُلُّ أَمْرٍ حِكْمٍ ﴿٤﴾

أَمْرًا مِنْ عِنْدِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴿٥﴾

6. Sabōda rahama daga Ubangi-jinka. Lalle Shī, Shi ne Mai ji, Ma-sani.

7. (Shī ne) Ubangijin sammai da kasa da abin da ke a tsakāninsu, idan kun kasance māsu yañini (za ku gāne haka).

8. Bābu abin bautāwa fāce Shi. Yana rāyarwa kuma Yana kashēwa. (Shī ne) Ubangijinku, kuma Ubangijin ubanninku na farko.

9. A'a sū sunā wāsā a cikin shakka.

10. Sabōda haka, ka dākata, rānar da sama zā ta zo da hayāki bayyananne.

11. Yanā rufe mutāne. Wannan wata azāba ce mai radfadi.

12. Ya Ubangijinmu! Ka kuranye mana azāba. Lalle mū, māsu imāni ne.

13. Inā tunāwa take a gare su, alhāli kuwa, hakīka, Manzo mai bayyanāwa ya je musu (da gargadfin saukar azābar, ba su karba ba)?

14. Sa'an nan suka jūya bāya daga gare shi, kuma suka ce, "Wanda ake gayāwa⁽¹⁾ ne, mahaukaci."

15. Lalle Mū, Māsu kuranyēwar azāba ne, a dan lōkaci kadān, lalle kū, māsu kōmāwa ne (ga laifin).

16. Rānar da Muke damka, damka mafi girma, lalle ne Mū māsu azābar rāmuwa ne.

رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ①

رَبِّ الْسَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ②

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ تَعْلِيَّ وَيُمَيِّزُ رَبُّكَ وَرَبُّ أَبَابِيلِ الْأَوَّلِينَ ③

بَلْ هُمْ فِي شَكٍ يَأْعَبُونَ ④

فَإِذَا قَبِيتْ بِنَوْمَتَانِي الْسَّمَاءَ بِدُخَانٍ مُّبِينٍ ⑤

يَعْشَى النَّاسُ هَذَا عَذَابُ أَلِيمٌ ⑥

رَبَّنَا أَكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ ⑦

أَفَلَمْ يَرَوْا لِذَكْرِي وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُّبِينٌ ⑧

ثُغَرَوْلًا عَنْهُ وَقَالُوا مَعْلَمٌ مَّجْنُونٌ ⑨

إِنَّا كَاسِفُو الْعَدَابِ قَلِيلًا إِنَّهُ عَلِيُّونَ ⑩

يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَى إِنَّا مُنْتَهِمُونَ ⑪

(1) Sunā nufin wafansu mutāne ne ke gaya wa Annabi Alkur'āni, kō kuma daga alāma, watau wai Annabi tababbé ne, mahaukaci. Tababbé da mahaukaci duka ma'anarsu guda ce, watau marashin hankali, wanda aka yi wa alāma da rashin hankali.

17. Kuma lalle ne, hakīka, a gabāninsu, Mun fitini mutānen Fi'r'aura, kuma wani Manzo karīmi ya jē musu.

18. (Manzon ya ce), “Ku kāwo mini (imāninku) ya bāyin Allah! Lalle ni, Manzo ne amintacce zuwa gare ku.

19. “Kuma kada ku nēmi dauka-ka a kan Allah. Lalle nī, mai zo muku ne da dalīli bayyananne.

20. “Kuma lalle nī, na nēmi tsari da Ubangijina, kuma Ubangijinku, dōmin kada ku jēfe ni.

21. “Kuma idan ba ku yi imāni sabōda nī ba, to, ku nīsance ni.”

22. Sai ya kirayi Ubangijinsa cēwa wadannan mutāne ne māsu laifi.

23. (Allah Ya ce), “To, ka yi tafiyar dare da bāyiNa, da dare. Lalle kū, wadanda ake bī ne (dōmin a kāma ku.)

24. “Kuma ka bar tēku rarrabe. Lalle sū, runduna ce abar nutsarwa.”

25. Da yawa suka bar gōnaki da marēmari.

26. Da shuke-shuke da matsayi mai kyau.

27. Da wata ni'ima da suka ka-sance a cikinta sunā māsu raha.

28. Kamar haka! Kuma Muka gādar da ita ga wadansu mutāne na dabam.

*وَلَقَدْ فَتَنَّا بِهِمْ قَوْمًا فِي رَعْوَنَ وَجَاءَهُمْ
رَسُولٌ كَرِيمٌ ﴿١٧﴾

أَنْ أَدْعُوا إِلَيَّ عِبَادَ اللَّهِ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ
أَمِينٌ ﴿١٨﴾

وَأَنَّ لَا يَعْلُو عَلَى اللَّهِ إِنِّي أَتَكُمْ سُلْطَنٌ مُّبِينٌ ﴿١٩﴾

وَإِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ أَنْ تَرْجُمُونِ ﴿٢٠﴾

وَإِنْ لَّمْ تُؤْمِنُوا إِنَّ فَاعْتَزَلُونِ ﴿٢١﴾

فَدَعَارَيْهِ وَأَنَّ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ مُّجْرِمُونَ ﴿٢٢﴾

فَأَسْرِي عِبَادِي لَيْلًا إِنَّكُمْ مُّتَّبِعُونَ ﴿٢٣﴾

وَاتْرُكْ الْبَحْرَ هُوَ أَنَّهُمْ جُنُدٌ مُّعَرَّفُونَ ﴿٢٤﴾

كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنَّتٍ وَعَيْنٍ ﴿٢٥﴾

وَرَزْرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٢٦﴾

وَنَعْمَمٍ كَأَوْلَى فِيهَا فَكِهِينَ ﴿٢٧﴾

كَذَلِكَ وَأَوْنَثَنَهَا قَوْمًا مِّنْ أَخْرِينَ ﴿٢٨﴾

29. Sa'an nan samā da kasa ba su yi kūka⁽¹⁾ a kansu ba, kuma ba su kasance wadanda ake yi wa jinkiri ba.

30. Kuma lalle ne, hakīka, Mun tsīrar da Banī Isrā'īla daga azāba mai wulākantāwa.

31. Daga Fir'auna. Lalle shi, ya kasance madaukaki daga cikin māsu barna.

32. Kuma lalle ne, hakīka, Mun zābe su sabōda wani ilmi (na Taurata) a kan mutāne.

33. Kuma Muka bā su, daga āyoyin mu'ujizōji, abin da yake a cikinsa, akwai ni'ima bayyananna⁽²⁾.

34. Lalle wadannan mutāne⁽³⁾, hakīka, sunā cēwa,

35. "Bābu wani abu sai mutuwarmu ta farko, kuma ba mu zama wadanda ake tāyarwa ba.

36. "Sai ku zo da ubanninmu, idan kun kasance māsu gaskiya."

37. Shin, sū ne mafifīta kō kuwa mutānen Tubba'u, kuma da wadanda ke a gabāninsu? Mun halaka su, Lalle sū, sun kasance māsu laifi.

فَبَاتَكُتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا مُنْظَرِينَ ﴿١﴾

وَلَقَدْ نَجَّيْتَنَا بِإِشْرَاعِيلَ مِنْ الْعَذَابِ الْمُهِينِ ﴿٢﴾

مِنْ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ كَانَ عَالِيًّا مِنَ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣﴾

وَلَقَدْ أَخْرَجْنَاهُمْ عَلَى عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٤﴾

وَأَتَيْنَاهُمْ مِنَ الْآيَاتِ مَا فِيهِ يَكُوْنُ مُؤْمِنُونَ ﴿٥﴾

إِنَّهُوَلَاءِ لَيَقُولُونَ ﴿٦﴾

إِنْ هُنَّ إِلَّا مَوْتَنَا الْأُولَى وَمَا نَحْنُ بِمُنْتَهٍ ﴿٧﴾

فَأَتُوا إِنْجَابَنَا إِنْ كَنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٨﴾

أَهُمْ خَيْرٌ مَفَرُوتُبُعَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

أَهْلَكَهُمُ الْجَنَّةَ كَأَوْمَاجِرِيمِينَ ﴿٩﴾

(1) Watau sama da kasa ba su gurgizu ba sabōda halaka su da aka yi kamar ba a yi, kōme ba.

(2) An bai wa Banī Isrā'īla ni'imar ilmi na Taurāta, an dāukaka su, sabōda aiki da ilmin, a kan sauran mutānen zāmaninsu, kuma aka bā su āyoyin mu'ujiza kamar tsāge tēku da mannu da salwa da sauransu, amma kuma dukkan wadannan ni'imomin sai da suka gushe a lōkacin da suka sābā wa umurnin Allah, sai kuma kāfānci ya maye musu daga bāya. Wannan kuma wa'azi ne ga Musulmi wadanda Allah Ya dāukaka su da Alkur'āni a kan sauran mutāne, idan sun kauce masa zā su walākantu.

(3) Anā nufin mutānen zāmanin Annabi Muhammadu, tsīra da aminci su tabbata a gare shi, wadanda ake kirān su zuwa ga Musulunci.

38. Kuma ba Mu halitta sammai da kasa da abin da ke a tsakāninsu ba, alhāli kuwa Munā māsu wāsā.

39. Ba Mu halitta su ba fāce da manufa ta gaskiya, kuma amma mafi yawansu, ba su sani ba.

40. Lalle rānar rarrabēwa, ita ce lōkacin wa'adinsu gabā daya.

41. Rānar da wani zumu bā ya amfānin wani zumu da kōme, kuma ba su zama anā taimakon su ba.

42. Fāce wanda Allah Ya yi wa rahama. Lalle Shi (Allah), Shī ne Mabuwāyi, Mai jin kai.

43. Lalle itāciyar Zaikkūm (danyen wutā),

44. Ita ce abincin mai laifi.

45. Kamar narkakken kwalta, yanā tafasa a cikin cikunna.

46. Kamar tafasar ruwan zāfi.

47. (A cē wa malā'ikun wutā), "Ku kāmā shi, sa'an nan ku fizge shi zuwa ga tsakiyar Jahīm.

48. "Sa'an nan ku zuba, a kansa, daga azābar ruwan zāfi."

49. (A ce masa), "Ka dandana! Lalle kai , kai ne mabuwāyi mai girma!

50. "Lalle wannan shi ne abin da kuka kasance kunā shakka game da shi."

51. Lalle māsu takawa sunā cikin matsayi amintacce.

52. A cikin gidājen Aljanna da marēmari.

وَمَا حَلَقْنَا لِلْسَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا
لَعِينٌ ﴿٢٨﴾

مَا حَلَقْنَاهُمَا إِلَّا يَحْقِّقُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا
يَعْمَلُونَ ﴿٢٩﴾

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ مِيقَدُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٣٠﴾
يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلَىٰ عَنْ مَوْلَىٰ شَيْئًا وَلَا هُمْ
يُصْرُوْنَ ﴿٣١﴾

إِلَّا مَنْ رَحِمَ اللَّهُ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٣٢﴾

إِنَّ شَجَرَتَ الرَّقْمٍ ﴿٣٣﴾

طَعَامُ الْأَثَيْمِ ﴿٣٤﴾
كَالْمُهَلِّ يَعْلَى فِي الْبَطْوَنِ ﴿٣٥﴾

كَغَلْيُ الْحَمِيمِ ﴿٣٦﴾
خُذُوهُ فَأَعْتَلُوهُ إِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ ﴿٣٧﴾

نُمَّ صُبُّوْفَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ ﴿٣٨﴾

ذُقْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ ﴿٣٩﴾

إِنَّ هَذَآ مَا كُنْنُ بِهِ تَحْتَرُونَ ﴿٤٠﴾

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامِ أَمِينٍ ﴿٤١﴾

فِي جَنَّاتٍ وَعَيْنُونَ ﴿٤٢﴾

53. Sunā tufanta daga tufāfin alharīni rakīki, da mai kauri, sunā māsu zaman fuskantar jūna.

54. Kamar haka, kuma Mun aurar da su da mātā māsu kyaun idānu, māsu girmansu.

55. Sunā kira, a cikinsu (gidājen) ga dukan 'ya'yan itācen marmari, sunā amintattu (daga dukan abin tsōro).

56. Bā su dandanar mutuwa, a cikinsu, fāce mutuwar farko, kuma (Allah) Ya tsare musu azābar Jahīm.

57. Sabōda falala daga Ubangijinka. Wancan shi ne babbān rabo, mai girma.

58. Dōmin haka kawai Muka sauķafar da shi (Alkur'āni) da harshenka, tsammāninsu, su riķa tunāwa.

59. Sai ka yi jira. Lalle sū, māsu jira ne.⁽¹⁾

يَلْيَسُورَتْ مِنْ سُنْدَسْ وَاسْتَبَرَقْ
مُتَقَبِّلَاتْ ٥٣

كَذَلِكَ وَرَجَّهُمْ بِحُورِ عَيْنِ ٥٤

يَدْعُونَ فِيهَا يُكْلِ فَكَهَةَ ءَامِنِينَ ٥٥

لَا يَأْدُو ثُونَتْ فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَ
الْأُولَى وَقَدْ هُمْ عَذَابَ الْجَحْمِ ٥٦

فَضْلًا قِرَّتِكَ ذَلِكَ هُوَ الْقَوْزُ الْعَظِيمُ ٥٧

فَإِنَّمَا يَسْرِنَهُ يَلْسَانِكَ لَعَلَّهُمْ
يَتَذَكَّرُونَ ٥٨

فَأَرْتَقِبْ إِنَّهُمْ مُرْتَقِبُونَ ٥٩

(1) Māsu jira ne ga abin da zai sāme su idan ba su yi īmāni ba, watau ni'imar da aka ba su zā ta gushe ke nan dōmin ba su aiwatar da ita ba a kan umurnin Allah.

SŪRATUL JĀTHIYA

سُورَةُ الْجَاثِيَّةِ

Tanā karantar da wajabcin bin shari'ar Allah. Wanda ya bi waninta, yā bace, kō da ya ga kansa a kan wani ilmin da jarrabāwa kō wani mutum ya bā shi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūman Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. H. M.

2. Saukar Littāfi daga Allah Mabuwāyi Mai hikima yake.

3. Lalle ne a cikin sammai da kasa akwai āyōyi⁽¹⁾ ga māsu īmāni.

4. Kuma a cikin halittarku da abin da ke watsuwa na dabba akwai āyōyi ga mutāne māsu yakīni.

5. Kuma da sābawar dare da yini da abin da Allah Ya saukar daga sama na arziki, sa'an nan Ya rāyar da kasa game da shi a bāyan mutuwarta, da jūyāwar iskōki, akwai āyōyi ga mutāne māsu yin hankali.

6. Wadancan āyōyin Allah ne, Munā karanta su gare ka da gas-kiya. To, da wane lābāri bāyan Allah da āyōyin Sa suke yin īmāni?

7. Bone yā tabbata ga dukan mai yawan kireñ karya, mai laifi.

٥ حم

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ①

إِنَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِلْمُؤْمِنِينَ ②

وَفِي خَلْقِكُو مَا يَبْثُثُ مِنْ دَأْبَهُ إِنَّكُمْ لِقَوْمٌ يُوقِنُونَ ③

وَاحْتِلَافُ أَلَيْلٍ وَأَنْهَارٍ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ أَسْمَاءً
مِنْ رَزْقٍ فَأَخْيَاهُ الْأَرْضُ بَعْدَ مَوْتِهَا وَصَرِيفُ

الرَّيْحَنَ إِنَّكُمْ لِقَوْمٍ يَعْقُلُونَ ④

تَلَكَّهُ إِنَّكُمْ لِقَوْمٌ تَنْتَهُوا هَا عَلَيْكُمْ بِالْحَقِيقَةِ فَبَأْيَ
حَدِيثُكُمْ بَعْدَ اللَّهِ وَإِنَّكُمْ لِقَوْمٌ يُوقِنُونَ ⑤

وَقَلْ لَكُلُّ أَفَأَلَيْكُمْ ⑥

(1) Āyā, ita ce alāma mai jan hankalin mutum zuwa ga shiriya. Jam'inta, shi ne āyōyi.

8. Yanā jin ãyøyin Allah anā karanta su a kansa, sa'an nan ya dōge yanā makangari, kamar bai ji su ba. To, ka yi masa bushāra da azāba mai radadī.

9. Kuma har idan ya san wani abu daga ãyøyin Mu, sai ya riķa su da izgili. Wadancan sunā da wata azāba mai wulākantāwa (a dūniya).

10. Gaba gare su (a Lāhira) akwai Jahannama, kuma abin da suka sanā' anta bā ya wadātar da su daga kōme, kuma abūbuwan da suka riķā majibinta, baicin Allah, bā su wadātar da su daga kōme. Kuma sunā da wata azāba mai girma.

11. Wannan (Alkur'āni) shi ne shiryuwa. Kuma wadanda suka kāfirta game da ãyøyin Ubangijinsu, sunā da wata azāba ta wulākanci mai radadī.

12. Allah ne Wanda Ya hōre muku tēku dōmin jirgi ya gudāna a cikinta da umurninSa, kuma dōmin ku nēma daga falalarSa, kuma tsammāninku zā ku góde.

13. Kuma Ya hōre muku abin da ke a cikin sammai da abin da ke a cikin kasa, gabā daya daga gare Shi yake. Lalle ne, a cikin wancan, hařika, akwai ãyøyi ga mutāne wadanda ke yin tunāni.

14. Ka ce wa wadanda suka yi īmāni, su yi gāfara ga wadanda bā su fātan rahama ga kwānukan Allah,⁽¹⁾ dōmin (Allah) Ya sāka wa

يَسْمَعُ إِيمَانَ اللَّهِ سَلَامَ عَلَيْهِ وَمُؤْمِنُ مُسْتَكْبِرٍ كَانَ
لَمْ يَسْمَعْ هَا فَيَسْرُّ بِعَذَابِ الْيَمِينِ ﴿٨﴾

وَإِذَا عَلِمُنَاءِ إِيمَانَ شَيْءًا أَنْخَذَهَا هُرُوفًا وَأَوْلَئِكَ
لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٩﴾

فَنَرَأَيْهُمْ جَهَنَّمَ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا
شَيْئًا وَلَا مَا أَنْجَدُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلَيَاءُ وَلَهُمْ
عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠﴾

هَذَا هُدَىٰ وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّا يَنْهَا عَمَّهُ
عَذَابٌ مِّنْ رَّحْمَةِ اللَّهِ ﴿١١﴾

*اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لِتَجْرِيَ الْفُلُكَ فِيهِ
بِأَمْرِهِ وَلَتَبْغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشَكُّرُونَ ﴿١٢﴾

وَسَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
مَنْ هُنَّ فِي ذَلِكَ لَا يَكُنُ لَّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٣﴾

فُلِّ الَّذِينَ أَمْوَالُهُمْ غَيْرُهُمْ وَالَّذِينَ لَا يَرْجُونَ
أَيَّامَ اللَّهِ لِيَجْرِيَ قَوْمًا إِمَامًا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾

(1) Kwanukan Allah, sū ne masīfu wadanda ke sāmun kāfirai wadanda bā su bin shari'ar Allah. Wātau Allah Ya umurci Annabi ya gaya wa Musulmi, cēwa wanda bā ya

mutāne da abin da suka kasance sunā aikatāwa.

15. Wanda ya aikata aikin kwari, to, dōmin kansa, kuma wanda ya mūnana aiki, to, a kansa. Sa'an nan zuwa ga Ubangijinku ake mayar da ku.

16. Kuma lalle ne, hařīka, Mun bai⁽¹⁾ wa Banī Isrā'īla littāfi da hukunci da Annabci, kuma Mun arzūta su daga abūbuwa māsu dāfi, kuma Mun fifīta su a kan mutānen dūniya (a zāmaninsu).

17. Kuma Muka bā su hujjōji na umurni. Ba su sāba ba fāce bāyan ilmi ya jē musu, sabōda zālunci a tsakāninsu. Lalle ne, Ubangijinka zai yi hukunci a tsakāninsu, a Rānar Kiyāma a cikin abin da suka kasance sunā sāba wa (jūna).

18. Sa'an nan Muka sanya ka a kan wata shari'a ta al'amarin. Sai ka bī ta, kuma kada ka bi son zūciyōyin wadannan da ba su sani ba.

19. Lalle ne sū, bā zā su wadātar da kai da kōme ba daga Allah. Kuma lalle ne azzālumai, sāshensu majibintan sāshe ne. Kuma Allah ne Majibincin māsu tařawa.

tsōron masīfu sabōda yā ki aiwatar da shari'ar Allah a kansa, to, kada Musulmi su dāmu da shi, watau kāfirān amāna nā iya bin dōkōkinsu na al'āda, bābu ruwan Musulmi, matukar dai ba su shūka wata fitina ba a gare su. A bāyan haka Allah zai sāka wa kōwa game da aikinsa.

(1) Bā Musulmi kawai aka aiko wa Manzo ba, bā su kawai aka bā su shari'a ba kuma aka umurice su da binta ba, Banī Isrā'īla ma, an bā su haka, kuma sun dāukaka a kan mutāne a lōkacin da suka yi aiki da shari'ar, kuma suka faskanta a lōkacin da suka bar aiki da ita. Musulmi ma haka suke idan sun bar shari'ar da Allah Ya aza su a kanta, zā su faskanta yadda Yahūdāwa suka faskanta.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ مَوْلَانَا
فَعَلَيْهِ أَثُمٌ إِلَى رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١٩﴾

وَلَقَدْءَاءَتِنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ وَالْحُكْمُ
وَالنُّبُوَّةَ وَرَزْقَنَا هُنَّ مُنْظَرُونَ
وَقَصَّلْتُمُهُمْ
عَلَى الْعَالَمَيْنَ ﴿٢٠﴾

وَأَئِنَّهُمْ بِيَتَنَتَّ مِنَ الْأَمْرِ فَمَا أَخْلَقُوا
إِلَّا مَنْ بَعْدَ مَا جَاءَهُ هُنَّ عَلَمُوْنَ يَعْلَمُهُمْ إِنَّ
رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ بِوَمَّا فَعَلُوكُمْ فِيمَا
كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٢١﴾

شَهَدَ عَنْكُمْ اللَّهُ شَرِيعَتُهُ مِنَ الْأَمْرِ
فَأَتَيْتُهُمَا وَلَا تَنْتَعِيْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٢﴾

إِنَّهُمْ لَنْ يُغْنُوْا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَلَئِنْ
أَطْلَمْيْنَ بَعْضُهُمْ أَوْ لِيَأْتِ بَعْضٍ وَلَلَّهُ وَلِي
الْمُؤْتَقِنَ ﴿٢٣﴾

20. Wannan (Alkur'āni) hukunce-hukuncen natsuwa ne ga mutāne, da shiryuwa, da rahama, ga mutāne wadanda ke da yafīni.

21. Kō wafanda suka yāgi miyāgun ayyuka sunā zaton Mu sanyā su kamar wafanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, su zama daidai ga rāyuwarsu da mutuwarsu? Abin da suke hukuntāwa yā mūnana!

22. Alhāli kuwa Allah ne Ya halitta sammai da kasā sabōda gaskiya, kuma dōmin a sāka wa kōwane rai da abin da ya sanā'anta, kuma su, bā zā a zālunce su ba.

23. Shin, kā ga wanda ya riķi son zūciyarsa shī ne abin bautawarsa, kuma Allah Ya batar da shi a kan wani ilmi,⁽¹⁾ kuma Ya sa hātimi a kan jinsa, da zūciyarsa, kuma Ya sa wata yānā a kan ganinsa? To, wāne ne zai shiryar da shi bāyan Allah? Shin to, bā zā ku yi tunāni ba?

24. Kuma suka ce, "Bābu kōme fāce rāyuwarmu ta dūniya; munā mutuwa kuma munā rāyuwa (da haihuwa) kuma bābu abin da ke

هَذَا بِصَدِيرٍ لِلثَّالِسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِفَوْمِ
يُوقِنُونَ ﴿٦﴾

أَتَرَحَسِبَ الَّذِينَ أَجْتَرُحُوا أَسْتِيَاتَ أَنْ
يَجْعَلُهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
أَصْلَاحَتِ سَوَاءٌ مَحِيَّا هُمْ وَمَمَاتُهُمْ سَوَاءٌ
مَا يَحْكُمُونَ ﴿٦﴾

وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ
وَلِتُجْرِيَ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ
لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦﴾

أَفَرَأَيْتَ مِنْ أَنْخَدَ إِلَهَهُ هُوَيْهُ وَأَضْلَلَ اللَّهُ عَلَىٰ عَلِيهِ
وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِ
غِشْوَةً فَمِنْ بَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ أَفَلَا
تَذَكَّرُونَ ﴿٦﴾

وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حِيَا شَانِدُونَ لَدُنْهُمْ وَنَحْيَا وَمَا

(1) Ilmin Allah bā ya da iyāka, Yanā būfā shi ga wanda Ya ga dāma, a inda kō a lōkacin da Ya ga dāma, amma dai duk ilmin da bai saukar da shi ga Annabi Muhammadu ba, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi, to, bā a aiki da shi ga hukunci kō sharī'a, wanda ya bi shi kuwa, to, ya bace ga aikinsa, bā ya cikin shiryayyu māsu zaman lāfiya a dūniya kuma su shiga Aljanna a Lāhira, dōmin sharadīn haka shī'ne bin sunna. Wanda ya bar sunna kuwa, ya yi kuskuren hanya, bābu mai shiryar da shi kuma sai Allah idan Yā so shi da rahama, watau Ya sanya shi ya tūba. Wannan ya nūna cēwa ibāda da mu'āmala duka daya suke ga Musulunci, barin aiki da sharī'a a cikin kōwannensu duka, kāfirci ne ga wanda ya halatta yin haka nan. Mafi yawan kāfircin da ya sāmi Musulmi, ya zo musu ne ta hanyar barin mu'āmalōli da sharī'ar Allah, suka dauki yin salsa da mai kama da ita, shi kadai ne Musulunci, suka kāfirta da haka.

halaka mu sai zāmani.” Alhāli kuwa (ko da suke fadaf maganar) bā su da wani ilmi game da wannan, bā su bin kōme fāce zato.

25. Kuma idan anā karanta āyōyin Mu bayyanannu a kansu, bābu abin da ya kasance hujjarsu fāce suka ce, “Ku zo mana da uban-ninmu, idan kun kasance māsu gaskiya.”

26. Ka ce, “Allah ne ke rāyar⁽¹⁾ da ku, kuma Shī ne ke matar da ku, sa'an nan Ya tāra ku zuwa ga Rānar Kiyāma, bābu shakka a gare ta, kuma amma mafi yawan mutāne ba su sani ba.

27. “Kuma mulkin sammai da kasa na Allah ne Shī kadai. Kuma rānar da Sa'a ke tsayuwa, a rānar nan māsu bātāwa (ga hujjōjin Allah dōmin su ki bin shari'arSa) zā su yi hasāra.”

28. Kuma zā ka ga kōwace al'umma tanā gurfāne, kōwace al'umma anā kirān ta zuwa ga littāfinta. (A ce musu) “A yau anā sāka muku da abin da kuka kasance kunā aikatāwa.”

29. “Wannan littāfin Mu ne, yanā yin magana a kanku da gaskiya. Lalle Mū, Mun kasance Muna sauya rubūtun tamkar abin da kuka kasance kunā aikatāwa.”

30. To, amma wadanda suka yi īmāni kuma suka aikata ayyukan

يَهْلِكُكَا إِلَّا الْدَّهْرُ وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنَّهُمْ
إِلَيْهِنَّ لَا يُظْهِرُونَ ﴿٤٩﴾

وَلَمَّا دُعُواٰ عَلَيْهِمْ أَهْمَرَتِ الْأَرْضُ
مَا كَانَ حُجَّةً لِلَّهِ إِنَّمَا
أَنْ قَالُواٰ أَتَتُمُّهُ بِآيَاتِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥٠﴾

فِي اللَّهِ يُحِبُّ كُلُّ فُرِيقٍ مُّبِينٍ كُلُّ فُرِيقٍ
يَوْمَ الْقِيَمَةِ لَا رَبَّ فِيهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا
يَعْلَمُونَ ﴿٥١﴾

وَإِنَّهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَقَوْمٌ نَّقُومُ السَّاعَةَ
وَمِنْ يَوْمِ الْحِسْنَى الْمُبَطِّلُونَ ﴿٥٢﴾

وَرَبِّي كُلَّ أُمَّةٍ جَاهِيَّةً
كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعَى إِلَىٰ كِتَابِهِ الْيَوْمَ
تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٣﴾

هَذَا إِنَّكُمْ بِأَنْتُمْ تُطْهِرُ
عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ إِنَّكُمْ
نَسْتَنْهِي مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٤﴾

فَإِنَّمَا الَّذِينَ
إِيمَانُهُمْ وَعَمَلُهُمْ
أَصْلَحُكُمْ

(1) Wātau ba kū ne ke rāyuwa da kanku ba, sai an rāyar da ku, haka ne ga mutuwa, bāku ne ke mutuwa da kanku ba, sai an matar da ku, kuma Allah Shi'Daya ke iya rāyarwa ko matarwa. To, yāya ne zā ku ki bin shari'ar da Ya umurce ku da binta?

kwarai, to, Ubangijinsu zai sanya su a cikin rahamarSa. Wannan shi ne babban rabo bayyananne.

31. Kuma amma wadanda suka kāfirta (Allah zai ce musu), “Shin, ãyøyîNa ba su kasance anã karanta su a kanku ba sai kuka kangare, kuma kuka kasance mutâne māsu laifi?

32. “Kuma idan aka ce, lalle wa'adin Allah gaskiya ne, kuma Sa'a, bâbu shakka a cikinta, sai kuka ce, ‘Ba mu san abin da ake cêwa Sa'a ba, bâ mu zato (game da ita) fâce zato mai rauni, kuma ba mu zama māsu yañini ba.””

33. Kuma mûnanan abin da suka aikata ya bayyana a gare su, kuma abin da suka kasance sunâ yi na izgili ya wajaba a kansu.

34. Kuma aka ce, “A yau zâ Mu manta da ku, kamar yadda kuka manta da gamuwa da yininku wan-nan. Kuma makômarku wutâ ce, kuma bâ ku da wadansu māsu taimako.

35. “Wancan dômin lalle kû, kun riki ãyøyin Allah da izgili, kuma râyuwar dûniya ta rûde ku. To, a yau bâ zâ su fita daga gare ta ba, kuma bâ zâ su zama wadanda ake nêman yardarsu ba.””

36. Sabôda haka, gödiya ta tab-bata ga Allah Ubangijin sammai, kuma Ubangijin kasâ, Ubangijin halittu.

37. Kuma gare Shi girma yake, a cikin sammai da kasâ, kuma Shi ne Mabuwâyi, Mai Hikima.

فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ ذَلِكَ هُوَ
الْفَوْزُ الْمُبِينُ ﴿٦﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا أَفَلَمْ يَرَوْا أَنَّهُمْ تَكَبَّرُونَ إِنَّمَا تُشَاتِلُ عَنِّيْكُمْ
فَإِنَّكُمْ بَرُّونَ وَكُلُّكُمْ قَوْمٌ مَّا مَنَعَهُمْ مِّا جَرَّمُوكُمْ ﴿٧﴾

وَإِذَا قِيلَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ لَا رَيْبٌ
فِيهَا فَلَمَّا نَذَرَ رَبُّكَ مَا أَنْذَرَإِنْ تُؤْنِثُ إِلَّا أَنَّهُ
وَمَا نَخَنُ بِمُسْتَيقِنِينَ ﴿٨﴾

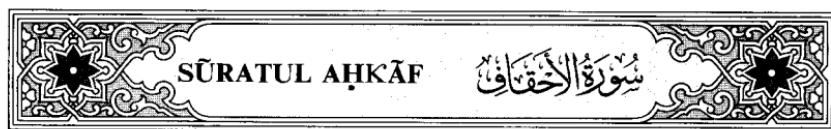
وَيَدَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ
مَا كَانُوا بِهِ بِسْتَهْنَوْنَ ﴿٩﴾

وَقِيلَ الْيَوْمَ نَسْسَكُ كُمَا سَيِّئَتْ لِقَاءُ يَوْمَ كُوْكُوكَهُنَّا
وَمَا وَلَدُكُمُ الْأَنَارُ وَمَا لَكُمْ مِّنْ نَصْرٍ ﴿١٠﴾

ذَلِكُمْ بِأَنَّكُمْ أَخْذَلْتُمْ إِنَّمَا هُنْ زُوَّارٌ غَرَّتْكُمْ
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فَأَيُّمْ لَآخْرُجُونَ مِنْهَا وَلَا هُنْ
يُسْتَعْبُطُونَ ﴿١١﴾

فِإِنَّهُ الْحَمْدُ لِرَبِّ السَّمَاوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿١٢﴾

وَلَهُ الْكَبِيرُ إِنَّمَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ
أَعْرِيزُ الْكَبِيرُ ﴿١٣﴾

Tanā karantar da cēwa duka mai yin našīha ga kansa, ko ga wani, to, mai gargadī ne, Annabi ne kō waninsa, mutum ne ko aljani.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

١ حم

1. H. M.

2. Saukar da littafi daga Allah, Mabuwāyi, Mai hikima yake.

3. Ba Mu halitta sammai da kasa ba, da abin da ke tsakāninsu, fāce da gaskiya da wani ajali ambatacce, kuma wafanda suka kāfirta, māsu bijirēwa ne daga abin da aka yi musu gargadī (da shi).

4. Ka ce, “Shin, kun gani, abin da kuke kira, wanda yake baicin Allah? Ku nūna mini, mene ne suka halitta daga kasā? Kō kuwa sunā da tārayya a cikin sammai? Ku zo mini da wani littāfi na gabānin wannan (Alkur’āni) kō wata alāma daga wani ilmi, idan kun kasance māsu gaskiya.”

5. Kuma wāne ne mafi bata daga wanda ke kirān wanin Allah wanda bā zai karba masa ba, har Rānar Kiyāma, alhāli sū (wafanda ake kirān) shagaltattu ne daga kirānsu?

تَنَزَّلُ الْكِتَابُ مِنْ أَنْدَرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا يَنْهَا إِلَّا
بِالْحَقِّ وَأَجَلٌ مُسَمٌّ وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا نَذَرُوا

مُعَرِّضُونَ ۚ

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرَوْنِ
مَاذَا أَخْلَقُوا مِنْ الْأَرْضِ أَفَلَمْ يَرْهِمُوهُنَّ فِي
السَّمَاوَاتِ أَثْوَرُوا بِكَيْكَبِ مِنْ قَبْلِ هَذَا أَوْ أَثْرَقُ
مَنْ عَلِمَ إِنْ كُنْتُ صَدِيقُهُ ۖ

وَمَنْ أَصْلُ مِنْ مَنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَنْ
لَا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ وَهُمْ عَنْ
دُعَائِهِمْ غَافِلُونَ ۚ

6. Kuma idan aka tāra mutāne, sai su kasance makhiya a gare su, alhāli sun kasance māsu ki ga ibādarsu.

7. Kuma idan anā karātun āyōyin Mu bayyanannu a kansu, sai wadanda suka kāfirta ga gaskiya a lōkacin da ta jē musu, su ce, “Wannan sihiri ne bayyananne.”

8. Kōkuwa sunācēwa, “Yā kirkira shi (Alkur'āni) ne”? Ka ce, “Idan na kirkira shi ne, to, bā ku mallaka mini kōme daga Allah. Shī ne Mafī sani ga abin da kuke kūtsāwa a cikinsa na magana. (Allah) Yā isa Ya zama Shaida a tsakānīna da tsakāninku. Kuma Shī ne Mai gāfara, Mai jin kai.”

9. Ka ce, “Ban kasance fārau ba daga Manzanni, kuma ban san abin da zā a yi game da ni kō game da ku (na gaibi) ba, bā ni bin kōme fāce abin da ake yin wahayi zuwa gare ni, kuma ban zama ba, fāce mai gargadī mai bayyanāwa.”

10. Ka ce, “Shin, kun gani, idan (Alkur'āni) ya kasance daga wurin Allah yake, kuma kuka kāfirta da shi, kuma wani mai shaida daga Banī Isrā'il ya bāyar da shaida a kan kwatankwacinsa, sa'an nan ya yi īmāni, kuma kuka kangare? Lalle Allah bā Ya shiryar da mutāne azzālumai.”

11. Kuma wadanda suka kāfirta suka ce wa wadanda suka yi īmāni, “Dā (Alkur'āni) ya kasance, wani alhēri ne, dā ba su riga mu zuwa gare shi ba.” Kuma tun da ba su

وَإِذَا حُشِرَ النَّاسُ كَانُوا لِهِمْ أَعْدَاءً وَكَانُوا
بِعِبَادَتِهِمْ كُفَّارٌ ⑦

وَلَمَّا تُتْلَى عَلَيْهِمْ إِيمَانُنَا يَنْتَهِيَنَّ قَالَ الظَّاهِرُونَ كُفَّارًا
لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ⑧

أَمْ يَقُولُونَ أَفَرَنَّاهُ فَلْ إِنْ أَفَرَنَّهُ فَلَا تَكُونُ
لِي مِنَ اللَّهِ شَيْئًا هُوَ أَعْلَمُ مَا تَقْبِضُونَ فِيهِ كَفَرٌ
يَعْمَلُ شَهِيدًا بِنِي وَبَيْتِهِ وَهُوَ الْعَفُورُ
الْأَرْجِيمُ ⑨

قُلْ مَا كُنْتُ بِدَعَائِنَ الرَّسُولِ وَمَا أَدْرِي مَا
يُفْعَلُ بِي وَلَا بِكُوْنِكُوْنِ أَشْيَعُ الْأَمَلُوْحَى إِلَيْهِ وَمَا
أَنْأَى الْأَنْدِيرُ مُبِينٌ ⑩

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَكَفَرُتُمْ بِهِ
وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِّنْ أَبْنَائِي إِسْرَائِيلَ عَلَى مُشْلِهِ
فَأَمَّنَ وَأَسْتَكْبَرَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ ⑪

وَقَالَ الظَّاهِرُونَ كُفَّارُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا لَوْكَانَ
خَيْرًا مَا سَبَقُونَا إِلَيْهِ وَإِذَا لَمْ يَهْتَدُوا لَهُ

shiryu game da shī ba, to, zā su ce,
“Wannan kiren karya ne dadadde.”

12. Alhāli kuwa a gabāninsa akwai littāfin Mūsā, wanda ya kasance abin kōyi, kuma rahama. Kuma wannan (Alkur'āni) littafi ne mai gaskatāwa (ga littafin Mūsā), a harshe na Larabci dōmin ya gar-gadfi wadanda suka yi zālunci, kuma ya zama bushāra ga māsu kyautatāwa.

13. Lalle ne, wadanda⁽¹⁾ suka ce, “Ubangijinmu Allah ne,” sa'an nan suka daidaitu, to, bābu wani tsōro a kansu, kuma bā zā su yi bakin ciki ba.

14. Wadannan 'yan Aljanna ne, sunā madawwama a cikinta, a kan sakamako ga abin da suka kasance sunā aikatāwa.

15. Kuma Mun yi wasiyya ga mutum⁽²⁾ game da mahaifansa biyu da kyautatāwa, uwarsa tā yi cikinsa wahala, kuma ta haife shi wahala. Cikinsa da yāyensa watā talātin. Har a lōkacin da ya kai ga mafī karfinsa, kuma ya kai shēkara arba'in, ya ce, “Yā Ubangijīna! Ka kange ni dōmin in gōde wa nī'imarka, wadda Ka nī'imta a kaina, da kuma a kan mahaifāna biyu, kuma dōmin in aikata aikin kwarai, wanda Kake yarda da shi, kuma Ka kyautata mini a cikin zuriyata. Lalle nī, nā

(1) Yā fara da wanda ya yi wa kansa nasiha, kuma ya yi aiki da ita, to, shī mai gargađi ne. Haka kuma mai yin nasiha ga mutāne, shī mā mai gargađi ne.

(2) Mutum a cikin iyālinsa, kō ya zama mai gargađi ga kansa da nashīha ga mahaifansa da zuriyarsa kamar yadda ya bayyana a cikin āyōyi 13, 14 da 15, kō kuma ya zama mai butulci ga kansa, ya tōzartar da iyāyensa da zuriyarsa, kamar yadda ya bayyana a cikin āyōyi 17 da 18.

فَسَيَقُولُونَ هَذَا إِنْفَاقٌ فَرِيمٌ ﴿١١﴾

وَمَنْ قَبْلَهُ كَتَبْ مُوسَى إِمَامًا وَرَحْمَةً
وَهَذَا كَتَبْ مُصَدِّقٌ لِسَانًا عَرَبِيًّا يُبَدِّر
الَّذِينَ ظَلَمُوا وَشَرِي لِلْمُحْسِنِينَ ﴿١٢﴾

إِنَّ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ أَنْتُمْ أَسْتَقْمُوا فَلَا
حَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْرَوْنَ ﴿١٣﴾

أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَلِيلِينَ فِيهَا جَرَاءٌ يَمَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

وَوَصَّيْتُ إِلَيْكُمْ نَبِيَّنَ بِوَالِدَتِهِ إِحْسَنًا حَمَّانَةً
أُمَّهُ، تَرَهَا وَضَعْتَهُ كُرْهًا وَحَمْلُهُ، وَفَصَلَهُ،
ثَلَثُونَ شَهْرًا حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ أَشْدَادُهُ وَرَبَاعَ
أَرْبَعِينَ سَنَةً قَالَ رَبُّ أَقْرَبَعِيْ أَنَّ أَشْكُرَ
يَعْمَلَكَ أَلَيْهِ لَعْنَتٌ عَلَىٰ وَعَلَىٰ وَلَدِيَ وَلَنَّ
أَعْمَلَ صَلِيلًا حَارَضَهُ وَأَصْلَحَ لِي فِي ذُرْيَّتِي
إِنِّي تَبَعُّ إِلَيْكَ وَلَمْ يَكُنْ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٥﴾

tūba zuwa gare Ka, kuma lalle ni, inā daga māsu sallamāwa (ga umurninKa)."

16. Wadancan ne wadanda Muke karba, daga gare su, mafi kyaun abin da suka aikata, kuma Muke gāfarta mafi mūnanan ayyukansu, (sunā) a cikin 'yan Aljanna, a kan wa'adin gaskiya wanda suka kasance anā yi musu alkawari (da shi).

17. Kuma wanda ya ce wa mahaifansa biyu, "Tir gare ku! Shin, kunā tsōratar da ni cēwa zā a fitar da ni daga (kabari) ne, alhāli kuwa farnōni na mutāne da yawa sun shūufe a gabānīna (ba su kōmo ba)?" Kuma sū (mahaifan) sunā nēman Allah taimako (sunā ce masa) "Kaitonka! Ka yi īmāni, lalle wa'adin Allah gaskiya ne." Sai shi kuma ya ce. "Wannan bā kōme ba ne fāce tātsūniyōyin mutānen farko."

18. Wadancan ne wadanda kalmar azāba ta wajaba a kansu, a cikin al'ummōmi wadanda suka shūufe, (bā da dadēwa ba), a gabāninsu, daga aljannu da mutāne. Lalle sū, sun kasance māsu hasāra.

19. Kuma ga kōwane nau'i, yanā da darajōji daga abinda suka aikata. Kuma dōmin (Allah) Ya cika musu (sakamakon) ayyukan-su, alhāli kuwa sū, bā zā a zālunce su ba.

20. Kuma rānar da ake gitta wadanda suka kāfīrtā a kan wutā (a ce musu), "Kun tafiyar da abūbu-wanku na jin dādī a cikin rāyu-

أُولَئِكَ الَّذِينَ تَقْبَلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا
عَمِلُوا وَتَجَوَّزُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ فِي أَصْحَاحِ
الْجَنَّةِ وَعَدَ الصَّادِقُ الَّذِي كَانُوا
يُوعَدُونَ ﴿١٧﴾

وَالَّذِي قَالَ لِوَالِيَّهِ أَفِ لَكُمَا أَتَعْدَانِي أَنْ
أُخْرَجَ وَقَدْ خَلَتِ الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِي وَهُمَا
يَشْتَغِلُونَ بِاللهِ وَبِكَاهِلَّ عَامِنَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ
فَيَقُولُ مَا هَذَا إِلَّا أَسْطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٨﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْعَوْلَى فِي أَمْمِ قَدْ خَلَتْ
مِنْ قَبْلِهِمْ مَنْ لَمْ يُنْهَى وَالِّيُّنْسُ إِنَّهُمْ كَانُوا حَسِيبِينَ ﴿١٩﴾

وَلِكُلِّ دَرَجَتٍ فَمَا عَمِلُوا وَلِوَقَبْتِهِمْ أَعْمَلَهُمْ
وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٠﴾

وَيَوْمَ يُعرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَذْهَبُهُ
طَيْبَتِكُمْ فِي حَيَاكُمُ الْأَثْنَيْنِ وَأَسْتَمْتَعُلُمُ بِهَا

warku ta dūniya, kuma kun nēmi jin dāfi da su, to, a yau anā sāka muku da azābar wulākanci, dōmin abin da kuka kasance kunā yi na girman kai a cikin fasa, bā da wani hakki ba, kuma dōmin abin da kuka ka-sance kuna yi na fāsiķansi.”

21. Kuma ka ambaci da-n'uwān⁽¹⁾ Ādāwa a lōkacin da ya yi gargadi ga mutānensa, a Tuddan Rairayi, alhāli kuwa wadansu māsu gargadi sun shūde a gaba gare shi da bāya gare shi (da cēwa) “Kada ku bauta wa kōwa fāce Allah. Lalle nī, inā tsōrata muku azābar yini mai girma.”

22. Suka ce, “Shin, kā zo mana ne dōmin ka karkatar da mu daga gumākanmu? To, ka zo mana da abin da kake yi mana wa'adin, idan kā kasance daga māsu gaskiya.”

23. Ya ce, “Ilmin a wurin Allah kawai yake, kuma inā iyar muku abin da aka aiko ni da shi, kuma amma inā ganin, kū, wasu mutāne ne, kunā jāhiltar gaskiya.”

24. To, a lōkacin da suka ga azābar, kamar hadari mai fuskan-tar rāfukansu, suka ce, “Wannan hadari ne mai yi mana ruwa.” Ā'a, shī ne abin da kuke nēman gag-gāwar saukarsa: iska ce, a cikinta akwai wata azāba mai radafi.

فَالْيَوْمَ بُخْرَونَ عَذَابَ الْهُوَنِ يَمَاكِثُ
تَسْتَكْرِرُونَ فِي الْأَرْضِ يَغْيِرُ الْحَقَّ وَمَا
كُنْتُمْ تَفْسِّرُونَ ﴿٦﴾

* وَأَذْكُرْ أَنَا عَاداً إِذْ أَنْدَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ
وَقَدْ خَلَتِ النُّدُرُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ
أَلَا تَبْدُوا إِلَى اللَّهِ إِلَيْنَا أَخْافُ عَلَيْكُمْ عَذَابٌ
يَوْمَ عَظِيمٍ ﴿٧﴾

فَالْأُولُو الْحِكْمَةِ إِذْ كَانُوا
عَنِ الْهَتِنَافَاتِ نَاهُوا
عِدْنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّابِرِينَ ﴿٨﴾

فَالِّذِي أَنْهَى الْعِمَّ عِنْ دَارِ اللَّهِ وَأَلْيَغَكُمْ مَا أَرْسَلْتُ
بِهِ وَلَكِنِّي أَرِنُكُمْ فَمَا تَجْهَهُونَ ﴿٩﴾

فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُسْتَقِيلًا أَوْ دَيْتَهُ قَالُوا
هَذَا عَارِضٌ مُمْطَرُ ثَابِلٌ هُوَ مَا أَسْعَجَلْتُمْ
بِهِ رُوحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠﴾

(1) Ya ambaci Hūdu da mutānensa Ādāwa da misālin wadansu māsu gargadi daga Annabāwan da suka shūde da kuma mutānensu, da yadda aka halaka su daga inda suke zaton rahama ta jē musu. Haka ne hukuncin dukan wanda aka yi wa gargadi da bin umurnin Allah, idan ya ki bi, sa'an nan ya bi son zūciyarsa, Allah zai kāwo masa azāba daga inda yake zaton alhēri ga kansa.

25. Tanā darkake kōwane abu da umurnin Ubangijinta. Sai suka wāyi gari, bā a ganin kōme fāce gidājensu. Kamar wannan ne Muke sāka wa mutāne māsu laifi.

26. Kuma lalle ne, hakīka, Mun ba su īko ga abin da ba Mu bā ku īko gare shi ba, kuma Muka sanya musu wani irin jī da gani da zukāta. Sai dai jinsu bai amfāne su ba, kuma ganinsu bai amfāne su ba, kuma zukātansu ba su amfāne su ba ga kōme, dōmin sun kasance sunā musu game da āyōyin Allah, kuma abin da suka kasance sunā aikatāwa na izgili game da shi ya wajaba⁽¹⁾ a gare su.

27. Kuma lalle ne, hakīka, Mun halakar da abin da yake kēwayenku na alkaryu, kuma Muka jujjūya āyōyi, tsammāninsu zā su kōmo.

28. To, don mēne ne wadanda suka riķa, baicin Allah, abubuwani yi wa baiko, gumaka, ba su taimake su ba? Ā'a, sun bace musu. Kuma wannan shi ne kiren karyarsu da abin da suka kasance sunā kirkirāwa.

29. Kuma a lōkacin da Muka jūya wafansu jama'a na aljannu⁽²⁾ zuwa gare ka sunā saurāren Alku'rāni. To, a lōkacin da suka halarce shi, suka ce, "Ku yi shiru." Sa'an nan da aka kāre, suka jūya zuwa ga jama'arsu sunā māsu gargadī.

تُدِيرُ كُلَّ شَيْءٍ بِإِمْرَتِهَا فَأَصْبَحَ حُوَالَيْرَى
إِلَّا مَسَكُوكُهُمْ كَذَلِكَ تَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٥﴾

وَلَقَدْ مَكَّنْتَهُمْ فِيمَا إِنْ مَكَّنْتَكُمْ فِيهِ
وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمَاعًا وَأَبْصَرًا وَأَفْيَدْنَاهُمْ
عَنْهُمْ سَمْعًا هُمْ وَلَا يَأْصِرُهُمْ وَلَا أَفْيَدُهُمْ
مِنْ شَيْءٍ إِذَا كَانُوا يَجْحُدُونَ بِيَقِنَتِ اللَّهِ وَحَاقَ
بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهِرُونَ ﴿١٦﴾

وَلَقَدْ أَهْلَكَنَا مَا حَوَلَكُمْ مِنَ الْقَرَىٰ
وَصَرَقْنَا الْآيَتِ لِعَاهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٧﴾

فَلَوْلَا نَصَرُهُمُ الَّذِينَ احْدُوْا مِنْ دُونِ
اللَّهِ قُرْبَانَةَ اللَّهِ بِلْ ضَلَّوْا عَنْهُمْ وَذَلِكَ
إِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوا يَفْسَرُونَ ﴿١٨﴾

وَلَذِ صَرَقْنَا إِلَيْكَ نَفَرَّا مِنَ الْجِنِّ
يَسْتَجِعُونَ الْقُرْءَانَ فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا
أَنْصِتُوْا فَلَمَّا أَقْضَيْنَا وَلَقَّا إِلَيْهِمْ
مُنْذِرِينَ ﴿١٩﴾

(1) Ya wajaba a gare su, watau sakamakonsa ya tabbata a kansu da azāba.

(2) Wannan ya nūna cēwa a cikin aljannu akwai Musulmi da māsu gargadī, kuma idan mutum ya yi gargadī dōmin Allah, Allah zai taimake shi da māsu saurāra masa, kō da daga wafansu jinsin da ba nasa ba. Kuma zama a cikin wani addinin Allah da ya shige, bā ya isa ga wanda bai shiga Musulunci ba, a bāyan bayyanar Musuluncin.

30. Suka ce, “Ya mutānenmu! Lalle mū, mun ji wani littāfi an saukar da shi a bāyān Mūsā, mai gaskatāwa ga abin da ke a gaba da shi, yanā shiryarwa ga gaskiya da kuma zuwa ga hanya madaidaiciya.

31. “Yā mutānenmu! Ku karba wa mai kiran Allah, kuma ku yi īmāni da Shi, Ya gāfarta muku daga zunubanku, kuma ya tserar da ku daga azāba mai radadi.

32. “Kuma wanda bai karba wa mai kiran Allah, ba, to, bai zama mai buwāya a cikin kasa ba, kuma ba ya da wadansu majibinta, baicin Shi. Wadannnan sunā a cikin bata bayyananna.”

33. Shin, kuma ba su gani ba cēwa, “Lalle Allah, Wanda Yā halitta sammai da kasa, kuma bai kāsa ga halittarsu ba, Mai īkon yi ne a kan rāyar da matattu?” Na'am, lalle Shi, Mai īkon yi ne a kan kōme.

34. Kuma rānar da ake gittar da wadanda suka kāfirta a kan wutā, (a ce musu) “Ashe, wannan bā gaskiya ba ne?” Su ce, “Na'am, gaskiya ne, mun rantse da Ubangi-jinmu!” Sai Ya ce, “To, ku dandani azābar, sabōda abin da kuka kasance kunā yi na kāfirci.”

35. Sabōda haka, ka yi hakuri kamar yadda māsu karfin niyya daga Manzanni suka yi hakuri. Kuma kada ka yi musu gaggāwa. Kamar dai sū, a rānar da suke ganin (sakamako) abin da ake yi musu wa'adi, ba su zauna ba, fāce sa'a guda daga yini. Iyarwa (dai da

فَالْوَابِيَّ تَوَمَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنزَلَ مِنْ
بَعْدِ مُوسَى مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي
إِلَى الْحَقِّ وَإِلَى طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢١﴾

يَقُولُ مَنَا جَيْبُوا دَاعِيَ اللَّهَ وَاءَ امْتُوْبِهِ
يَعْفُرُ لَكُمْ مَنْ دُونُكُمْ وَجُنُرُكُمْ مَنْ عَذَابٌ
أَلَيْسَ ﴿٢٢﴾

وَمَنْ لَا يُحِبِّبُ دَاعِيَ اللَّهَ فَإِنَّهُ مُعْجِزٌ فِي
الْأَرْضِ وَلَيْسَ لَهُ مَنْ دُونَهُ أَوْ لَيْلَةً أُولَئِكَ
فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٢٣﴾

أَوْلَئِرَقَا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضَ وَلَمْ يَعِيْ بِخَلْقِهِنَّ يَقْدِيرُ عَلَىَّ أَنْ
يُحْكِمِ الْمَوْقَعَ بِلَامَةَ عَلَىَّ كُلِّ شَيْءٍ قَيْرَ ﴿٢٤﴾

وَقَوْمٌ عَرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَىَّ الْأَنَارِ أَلَيْسَ هَذَا
بِالْحَقِّ قَالُوا بِيَقْرَبَ وَرِبَّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ
بِمَا كُنْتُرَكُفُرُونَ ﴿٢٥﴾

فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا
تَسْعَجِلْ لَهُمْ كَمَّهُمْ يَوْمَ مِرَّوْنَ مَا لَوْعَدُونَ
لَمْ يَبْشِرُوا إِلَّا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ يَكُنْ فَهَلْ

Manzanci). Shin, akwai wanda za a halakar? (Bābu), face mutāne fasičkai.

يُهَلِّكُ إِلَّا الْقَوْمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٢٥﴾

SŪRATU MUHAMMAD

سُورَةُ مُحَمَّدٍ

Tanā karantar da kwadaitarwa ga yin jihādi dōmin tsaron addini da takōbi, kuma tanā gargadī ga barin jihādi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Wadanda suka kāfirta, kuma suka kange mutāne daga tafarkin Allah, (Allah) Ya batar da ayyukansu.

2. Kuma wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, kuma suka yi īmāni da abin da aka sassaukar ga Muhammadi, alhāli kuwa shī ne gaskiya daga Ubangijinsu, (Allah) Yā karkare musu miyāgun ayyukansu, kuma Yā kyautata hālāyensu.

3. Wannan kuwa sabōda, lalle, wadanda suka kāfirta sun bi karya, kuma lalle wadanda suka yi īmāni, sun bi gaskiya daga Ubangijinsu. Kamar wannan ne Allah Yake bayyana wa mutāne misālansu.

4. Sabōda haka, idan kun hadu da wadanda suka kāfirta, sai ku yi ta dūkan wuyōyinsu har a lōkacin

الَّذِينَ كَفَرُوا وَاصْدُرُوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ أَصْلَلُ
أَعْنَاهُمْ

وَالَّذِينَ إِذْ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِهَا
رُتِلُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَهُوَ أَعْلَمُ مَنْ رَبِّهِمْ كَفَرَ عَنْهُمْ
سَيَغَايَتُهُمْ وَأَصْلَحَ بِالْهُمْ ﴿٢٥﴾

ذَلِكَ بِإِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَشَبُوا أَنْبِطَلَ وَإِنَّ الَّذِينَ
إِذْ آمَنُوا أَتَبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ ذَلِكَ لِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ
لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ

فَإِذَا لَقِيْرُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَظْرَبَ الْرِقَابَ حَقًّا إِذَا

da kuka yawaita musu kisa, to, ku tsananta daurinsu, sa'an nan imma karimci a bāyan haka kō biyan fansa, har yāki ya saukar da kayansa māsu nauyi. Wancan, dā Allah nā so, dā Ya ci nasara a kansu, (ba tare da yakin ba) kuma amma (Ya wajabta jihādi) dōmin Ya jarraba sāshenku da sāshe. Kuma wadanda aka kashe a cikin tafarkin Allah,⁽¹⁾ to, bā zai batar da ayyukansu ba.

5. Zai shiryar da su, kuma Ya kyautata hālāyensu.

6. Kuma Ya shigar da su Aljanna (wadda) Ya siffanta ta a gare su.

7. Yā kū wadanda suka yi īmani! Idan kun taimaki Allah, zai taimake ku, kuma Ya tabbatar da dugādu-ganku.⁽²⁾

8. Kuma wadanda suka kāfīrta, to, rubushi ya tabbata a gare su, kuma (Allah) Ya batar da ayyukansu.

9. Wannan, sabōda lalle sū, sun ki abin da Allah Ya saukar, dōmin haka Ya bāta ayyukansu.

10. Shin, ba su yi tafiya ba, a cikin kasa, dōmin su gani yadda ākībar wadanda ke a gabāninsu ta kasance? Allah Ya darkāke a kansu. Kuma akwai misālan wannan ākībar ga kāfīrai (na kōwane zāmani).

أَخْتَنَمُوهُمْ فَشَدُوا لِأَوْقَافٍ إِلَيْهَا مَتَّبِعُهُمْ وَإِمَانَهُمْ
حَتَّىٰ ضَعَفَ لَهُرُبٌ أَوْ زَارَهَا ذَلِكَ وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ
لَا تَنْصَرَ مِنْهُمْ وَلَكِنْ لَيَسُوا بِعَصْمَكُمْ بِعَصْمِ
وَالَّذِينَ قَاتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَمْ يُضْلَلْ أَعْمَالَهُمْ ①

سَيَهْدِيهِمْ وَرَصِلْحُ بِإِلَهِهِمْ ②

وَيَنْذِلُهُمْ لَجْنَةً عَرَفَهَا اللَّهُ ③

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ تَصْرُّفَ اللَّهِ يَصْرُّفُ كُوْكُبَ
وَيُبَيِّنُ أَقْدَامَكُمْ ④

وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَأَعْسَالُهُمْ وَأَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ ⑤

ذَلِكَ بِإِنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأَخْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ⑥

* أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَسْتُرُوا إِذْ كَانَ
عِيقَبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مُؤْمِنُونَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
وَلِلْكُفَّارِنَ أَمْلَاهُمْ ⑦

(1) Tafarkin Allah, (fi sabillah) a wannan sūra tanā nufin jihādi na takōbi dōmin daukaka kalmar Allah da tsare ta. Anā fassara tafarkin Allah a wadansu wurāre da jihādi na takōbi kō na magana dōmin shiryar da mutāne kō dōmin tsaron gaskiya, kō kuma karantarwa, da kuma tsare rai daga shāwarta da hushinta. A cikin Hadisi anā ruwaitōwa cēwa tsaron rai daga shāwarta da hushinta shī ne jihādi wanda ya fi girma.

(2) Tabbatar da dugadugan kafāfun, yanā nufin sanya musu zārumci a cikin zukātansu, dōmin kafāfunsu, su kafu a wurin yāki, dōmin kada su gudu.

11. Wancan! Sabōda lalle Allah ne Majibincin wadanda suka yi īmāni, kuma lalle, kāfirai bābu wani majibinci a gare su.

12. Lalle ne, Allah nā shigar da wadanda suka yi īmāni kuma suka aikata ayyukan kwarai a gidājen Aljanna, kōgunan ruwa na gudāna daga Karkashinsu, kuma wadanda suka kāfirta, sunā jin dan dādī (a dūniya) kuma sunā ci, kamar yadda dabbobi ke ci, kuma wutā ita ce mazauni a gare su.

13. Kuma da yawa akwai alkarya, ita ce mafi tsanani ga karfi daga alkaryarka wadda ta fitar da kai, Mun halaka ta, sa'an nan kuwa bābu wani mai taimako a gare su.

14. Shin, wanda ya kasance a kan wata hujja daga Ubangijinsa, zai zama kamar wanda aka kawāce masa mugun aikinsa, kuma suka bibbiyi son zūciyōyinsu?

15. Misālin Aljanna, wadda aka yi wa'adinta ga māsu takawa, a cikinta akwai wadsansu kōguna na ruwa, ba mai sākēwa ba, da wadsansu kōguna na madara wadda dandanonta bā ya canjāwa, da wadsansu kōguna na giya mai dādī ga mas-hāya, da wadsansu kōguna na zuma tātacce, kuma suna sāmu, a cikinta, daga kōwane irin 'ya'yan itāce, da wata gāfara daga Ubangijinsu. (Shin, māsu wannan ni'ima nā dai-daita) kamar wanda yake madawwami ne a cikin wutā, kuma an shāyar da su wani ruwa mai zāfi har ya kakkātse hanjinsu?

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مُوْلَى الَّذِينَ ءَامَنُوا وَأَنَّ
الْكَافِرِينَ لَا مُوْلَى لَهُمْ ١١

إِنَّ اللَّهَ يَدْعُلُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّلَاحَاتِ
جَنَّتَ تَخْرِي منْ تَحْمِلَهَا الْأَنْهَارُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
يَتَمَسَّعُونَ وَلَا يَكُونُ لَهُمَا كُلُّ الْأَنْعَمُ وَالنَّارُ
مَئُوكِي لَهُمْ ١٢

وَكَانَ مِنْ قَرِبَةِ هِي أَشَدُّ قُوَّةً مِنْ قَرِبَتِكَ الْأَلَّى
أَخْرَجَتَكَ أَهْلَكَكُمْ فَلَا تَاصِرُهُمْ ١٣

أَفْمَنْ كَانَ عَلَى بَيْنَةِ مِنْ رَبِّهِ كَمْ زِينَ لَهُ دُوْسُؤَ
عَمَلَهُ وَأَتَبْعَوْهُ أَهْوَاءُهُمْ ١٤

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَقَوْنَ فِيهَا أَنَّهُمْ دُونَ مَأْءُونٍ
عَيْرَاءُ اسِنْ وَأَنْهَرُ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَغِيرَ طَعْمَهُ وَأَنْهَرٌ
مِنْ حَمْرَ لَدَّةٍ لِلشَّرَبِينَ وَأَنْهَرٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفَّىٌ
وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ الْثَمَرَاتِ وَمَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ
كَمْ هُوَ خَالِدٌ فِي الْأَنَارِ وَسُقُونَ مَأْهَمِهَا فَقَطَّعَ
أَمْعَاءَهُمْ ١٥

16. Kuma daga cikinsu akwai wanda ke saurare⁽¹⁾ zuwa gare ka, har idan sun fita daga wurinka, su ce wa wadanda aka bai wa ilmi, “Mēne ne (Muhammadu) ya fādā dāzū?” Wadannan ne wadanda Allah Ya shāfe haske daga zukātansu, kuma suka bi son zūciyōyinsu.

17. Kuma wadannan da suka nēmi shiryuwa (Allah) Yā kara musu shiryuwarsu, kuma Yā bā su (sakamakon) ta Kawarsu.⁽²⁾

18. To, shin, sunā jiran (wani abu)? Fāce Sa'a ta jē musu bisa abke, dōmin lalle alāmominta sun zo. To, yāya tunāwarsu⁽³⁾ take, idan har ta jē musu?

19. Sabōda haka ka sani, cēwa bābu abin bautāwa fāce Allah, kuma ka nēmi gāfara ga zunubinka,⁽⁴⁾ kuma sabōda mūminai maza da mūminai mātā, kuma Allah Ya san majūyarku da mazauninku.

20. Kuma wadanda suka yi īmāni sunā cēwa, “Don mēne ne ba a saukar da wata sūra ba?” To, idan aka saukar da wata sūra bayyananna, kuma aka ambaci yāki a cikinta, zā ka ga wadanda yake

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَعِيْعُ إِلَيْكَ حَتَّىٰ إِذَا حَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ قَالُوا لِلَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ إِنَّا أُولَئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَأَتَبَعَهُمْ أَهْوَاءَهُنَّ

۱۶

وَالَّذِينَ هَتَّدَ فَرَزَادُهُمْ هُدَىٰ وَإِنَّهُمْ

۱۷

فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا لِلْسَّاعَةِ أَنْ تَأْتِيهِمْ بِغَنَمٍ فَقَدْ جَاءَهُمْ أَسْرَاطُهَا فَأَنَّ لَهُمْ إِذَا جَاءَهُمْ ذِكْرَهُمْ

۱۸

فَأَعْلَمُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ أَكْبَرُ وَأَسْعَفُرُ لِذَنِبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَبِّلَكُمْ وَمُمْنَعَكُمْ

۱۹

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا لَوْلَا نَزَّلْتَ سُورَةً فَإِذَا أَنْزَلْتَ سُورَةً مُّحَكَّمَةً وَذُكِّرَ فِيهَا الْقَتَالُ رَأَيْتَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ

(1) Wannan shī ya nūna cēwa wani dan rahōto ba zai iya fahimtar gaskiya ba, matukar anā aikin Allah da gaskiya. Allah na sanya tsōro a cikin zukātan kāfirai.

(2) Takawa, ita ce bin umurnin Allah da nīsantar haninSa. Sabōda haka abin da Allah ke bai wa mai takawa, shī ne sakamakon aikinsa wanda ya yi daidai da Sunnar Annabi, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi.

(3) Tunāwarsu da wa'aztuwarsu ga Sa'a bā zai yi musu amfāni ba, a bāyan tā je musu. Wa'azi bā ya amfāni, sai idan wanda aka yi wa shi, yā yi aiki da shi a gabānīn mutuwa ta jē masa.

(4) An umurci Annabi ya nēmi gāfara dōmin mutāne su yi kōyi da shi, dōmin Allah Yā riga ya tsare shi daga zunubi a gabāni da bayan Manzanci.

akwai wata cuta a cikin zukatansu sunā kallo zuwa gare ka, irin kallon wanda aka rufe da māgāgi sabōda mutuwa. To, abin da yake mafifīci a gare su:

21. Yin dā'ā da magana mai kyau. Sa'an nan idan al'amarin ya fullu,⁽¹⁾ to, dā sun yi wa Allah gaskiya, lalle dā ya kasance mafifīci a gare su.

22. To, shin, kunā fātan idan kun jūya (daga umurnin) zā ku yi barna a cikin kasā, kuma ku yan-yanke⁽²⁾ zumuntarku?

23. Wadannan sū ne wadanda Allah Ya la'anē su, sa'an nan Ya kurumtar da su, kuma Ya makantar da ganinsu.

24. Shin to, bā zā su kula da Alkur'āni ba, kō kuwa a kan zukātansu akwai makullansu?

25. Lalle ne, wadanda suka kōma bāya a kan dugādugansu a bāyan shiryuwa tā bayyana a gare su, Shaidan ne ya kawāta⁽³⁾ musu (haka), kuma ya yi musu shibta.

26. Wancan, dōmin lalle sū, sun ce wa wadanda suka ki abin da Allah Ya saukar, "Za mu yi muku dā'ā ga sāshen al'amarin," alhāli kuwa Allah Yanā sane da gānawarsu ta asīri.

يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ نَظَرًا مُعْشِيًّا عَلَيْهِ مِنْ
الْمَوْتِ فَأَوْلَى لَهُمْ ﴿١﴾

طَاعَةً وَقَوْلًا مَعْرُوفٍ إِذَا عَزَمَ الْأَمْرَ فَلَوْ
صَدَقَهُ اللَّهُ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ ﴿٢﴾

فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّمُمْ أَنْ تُقْسِدُوا فِي
الْأَرْضِ وَتَقْطَعُوا أَرْحَامَكُمْ ﴿٣﴾

أَوْلَئِكَ الَّذِينَ لَعَنْهُمُ اللَّهُ فَاصْمَهُمْ وَأَغْمِي
أَبْصَرَهُمْ ﴿٤﴾

أَفَلَا يَتَبَرَّوْنَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَى قُلُوبِ
أَفْفَالِهَا ﴿٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ ازْتَدُوا عَلَى أَذْبَرِهِمْ مِنْ نَعْدِ
مَا تَبَرَّتْ لَهُمُ الْمَهْدَى الشَّيْطَنُ سَوَّى
لَهُمْ وَأَقْلَى لَهُمْ ﴿٦﴾

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَفَرُوا مَا
نَزَّلَ اللَّهُ سَطْعَيْعُكُمْ فِي بَعْضِ الْأَمْرِ
وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنْ شَرَّاهُمْ ﴿٧﴾

(1) Kulluwar al'amari, shī ne umurni da yin yāfi, yi wa Allah gaskiya, shī ne zartar da umurninSa, bā tāre da tsōro ba. Tsōro, mūnafunci ne.

(2) Dōmin barin jihādi yanā kai ga wātsuwar barna da fasādi a cikin kasā. Wātsuwar fasādi, yanā kai ga yanke zumunta tsakānin dangi, sabōda zāluntar jūna.

(3) Barin jihādi, ridda ne da kōmāwa zuwa ga kāfirci da kāwātāwar Shaidan cēwa rashin zuwa yāki na sanya kwanciyar hankali da rashin mutuwa, kuma yanā sanya musu waswasī da haka.

27. To, yāya hālinsu yake a lōkacin da malā'iku ke karbar rāyukan-su, sunā dūkan fuskōkinsu da duwaiwansu?

28. Wannan, dōmin lalle sū, sun bi abin da ya fusātar da Allah, kuma sun ki yardarSa, saboda haka Ya bāta ayyukansu.

29. Ko kuwa wafanda ke da wa-ta cùta a cikin zukātansu, sunā za-ton cēwa Allah bā zai fitar da mu-gun kulle-kullensu (ga Musulunci) ba?

30. Kuma dā Munā so, dā lalle Mun nūna maka su. To, lalle kanā sanin su game da alāmarsu. Kuma lalle kanā sanin su daga shāgubēn magana, alhāli kuwa Allah Yanā sanin ayyukanku.

31. Kuma lalle ne, Munā jarraba ku, har Mu san māsu jihādi daga cikinku, da māsu hakuri, kuma Muna jarraba lābāranku.

32. Lalle ne wafanda suka kāfir-ta, kuma suka kange daga tafarkin Allah, kuma suka sāba wa Manzo a bāyan shiriyar ta bayyana a gare su, bā za su cūci Allah da kōme ba, kuma zā Ya bāta ayyukansu.

33. Yā kū wafanda suka yi īmā-ni! Ku yi dā'ā ga Allah, kuma ku yi dā'ā ga ManzonSa, kuma kada⁽¹⁾ ku bāta ayyukanku.

(1) Kada ku bāta ayyukanku da kin dā'ā ga Allah da ManzonSa ga fita zuwa yāki da waninsa. Ridda na bāta ayyuka, kuma riya da māmākin kai na bāta lādar ayyuka, kuma kwāre da cūtarwa sunā bāta lādar sadaka. Sauran manyan zunubbai, bā su bāta ayyuka sai ga ra'ayin Mu'utazilāwa māsu cēwa manyan zunubbai na bāta lādar ayyuka kamar ridda. An bāta maganarsu da ãyar da ke cēwa, "Allah na gāfarta abin da ya kāsa haka ga wanda Yā so". Sūratun Nisa ãyā ta 48.

فَكَيْفَ إِذَا تُقْتَهُمُ الْمَلَائِكَةُ
يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَذْبَرُهُمْ ﴿١٦﴾

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ أَكَبُّوا مَا أَسْخَطَ اللَّهُ
وَكَمْ هُوَ أَضَوَانَهُ فَأَخْبِطْ أَعْمَالَهُمْ ﴿١٧﴾

أَمْ حِسَبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ أَنَّ لَّهَ
يُخْرِجَ اللَّهَ أَضَعَنَتْهُمْ ﴿١٨﴾

وَلَوْ شَاءَ لَأَرْسَلَ كُلَّ عَرْفَتِهِمْ
بِسِيمَاهُ وَلَعْرِفَهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ وَاللَّهُ
يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ ﴿١٩﴾

وَلَتَبْلُوَنَّكُلَّ حَتَّىٰ يَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ
وَالْأَصَدِيرِينَ وَبَتُولُوا أَخْبَارَكُمْ ﴿٢٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
وَشَاقَّوْا الرَّسُولَ مِنْ تَعْدِي مَاتَيْنَ لَهُمْ
الْهُدَىٰ لَنْ يَضْرُبُوا اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحْكِمُ أَعْمَالَهُمْ ﴿٢١﴾

*يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطْبِعُوا اللَّهَ
وَأَطْبِعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ ﴿٢٢﴾

34. Lalle ne, wafanda suka kāfirta, sa'an nan kuma suka kange (mutāne) daga tafarkin Allah, sa'an nan suka mutu, alhāli kuwa sunā kāfirai, to, Allah bā zai yi gāfara ba a gare su.

35. Sabōda haka kada ku yi rau-ni, kuma (kada) ku yi kira zūwa ga sulhi alhāli kuwa kū ne mafī d'auka-ka, kuma Allah na tāre da ku, kuma bā zai nañasa muku ayyukanku ba.

36. Rāyuwar dūniya, wāsā da abin shagala kawai⁽¹⁾ ce, kuma idan kun yi īmāni, kuma kun yi takawa, Allah zai kāwo muku ijārōrinku, kuma bā zai tambaye ku dūkiyarku ba.

37. Dā Allah zai tambaye ku su (dūkiyōyin) har Ya wajabta muku bāyarwa, zā ku yi rōwa kuma Ya fitar da miyāgun kulle-kullenku.

38. Ga ku, ya ku wadannan! Anā kiran ku dōmin ku ciyar ga tafarkin Allah, sa'an nan daga ci-kinku akwai mai yin rōwa. Kuma wanda ke yin rōwa, to, yanā yin rōwar ne ga kansa. Kuma Allah ne Wadātacce alhāli kuwa kū fākīrai ne. Kuma idan kuka jūya (daga yi Masa dā'ā), zai musanya wadansu mutāne, wadansunku, sa'an nan bā zā su kasance kwatankwacinku ba.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ مَا لَوْا وَهُمْ كُلُّ قَارُونَ يَعْفُرُ اللَّهُ لَهُمْ ٤٧

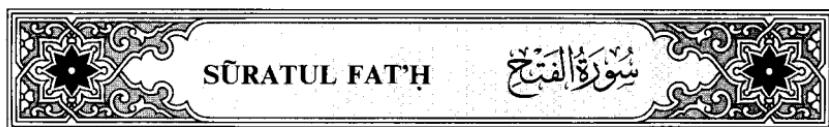
فَلَا يَهْنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلَامِ وَأَنْتُمُ الْأَغْنُونَ وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَرْكَعُوكُمْ ٤٨

إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لِعِبْدٍ وَلَهُوَ فِي أَنْ تُؤْمِنُوا وَتَسْقُو بِئْرَكُمْ أَجُورَكُمْ وَلَا يَسْعَلُكُمْ أَنْوَارُكُمْ ٤٩

إِنَّ يَسْعَلُكُمْ هَا فِي حِفْكُمْ تَبَخَّلُوا وَيَنْخِرُجْ أَصْغَنَكُمْ ٥٠

هَاتَنْتُمْ هَؤُلَاءِ نَدْعُونَ لِتُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخَلُ وَمَنْ يَبْخَلْ فَإِنَّمَا يَبْخَلُ عَنْ تَفْسِيهِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ وَأَنْتُمُ الْفَقَرَاءُ وَلَنْ تَنْوِلُوا أَيْسَابِيلَ قَوْمًا عِيرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْشَاكَكُمْ ٥١

(1) Wāsā, shi ne dukan aiki wanda aka yi bā da nufin wata fa'ida ta addini ba, watau anā yin sa ne dōmin a sāmi abin aikatāwa a bāta lōkaci. Dukan ayyukan da mutum ya yi da nufin rāyuwar dūniya kawai, to, ya zama wāsā kō dā cin abinci ne da karātu. Kuma duk abin da mutum ya yi da niyyar bin umurnin Allah, wājibi, to, ya zama aikin Lāhira kō dā cin abinci ne da jīma'insa da matarsa, kamar yadda yake a cikin Hadīsin Annabi, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi.

Tanā karantar da yadda Allah Ya shirya tsayuwar daular Musulunci ta hanyar siyāsa dōmin ta tsare haƙkoƙin Allah da na Musulmi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Lalle Mū, Mun yi maka rinjaye (a kan maƙiyanka), rinjaye bayyananne.

2. Dōmin Allah Ya shāfe abin da ya gabāta na laifinka da abin da ya jinkirta, kuma Ya cika ni’imarSa a kanka, kuma Ya shiryar da kai ga hanya madaidaiciya.

3. Kuma Allah Ya taimake ka, taimako mabuwāyi.

4. Shī ne Wanda Ya saukar da natsuwa a cikin zukātan mūminai dōmin su kāra wani īmāni tāre da imāninsu, alhāli kuwa rundunōnin

إِنَّا فَتَحَنَا لَكَ فَتَحًا مُّبِينًا ①

لِيغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقْدَمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأْخَرَ
وَيُتَمَّنِعَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيَكَ صِرَاطًا
مُّسْتَقِيمًا ②

وَيَضْرِبَ لَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَزِيزًا ③

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ
لِرَدَادِهِ لِيَمْنَعَ إِيمَانَهُمْ وَلِلَّهِ جُنُودُ

sammai da kasā, na Allah kawai ne, kuma Allah Ya kasance Masani, Mai hikima.

5. Dōmin Ya shigar da mūminai maza da mūminai mātā gidājen Aljanna, kōgunan ruwa na gudāna daga karkashin gidājen, sunā madawwama a cikinsu, kuma Ya kankare musu mūnānan ayyukansu. Wannan abu ya kasance a wurin Allah babbān rabo, mai girma.

6. Kuma Ya yi azāba ga munāfikai maza da munāfikai mātā da mushirikai maza da mushirikai mātā, māsu zaton mugun zato game da Allah, mugunyar masīfa mai kēwayēwa ta tabbata a kansu, kuma Allah Yā yi hushi da su, kuma Yā la'ane su, kuma Yā yi musu tattalin Jahannama, kuma ta mūnana ta zama makōma (gare su).

7. Rundunōnin sammai da kasā na Allah kawai ne, kuma Allah Ya kasance Mabuwāyi, Mai hikima.

8. Lalle Mū, Mun aike ka, kanā mai shaida, kuma mai bāyar da bushāra kuma mai gargadī.

9. Dōmin ku yi īmāni da Allah da ManzonSa, kuma ku karfafa shi, kuma ku girmama shi, kuma ku tsarkake Shi (Allah) sāfiya da maraice.

10. Lalle wadanda ke yi maka mubāya'a⁽¹⁾, Allah kawai ne suke yi

السموات والأرض وَكَانَ اللَّهُ عَلَيْهَا حِكْمَةً ﴿١﴾

لَيَدْخُلَ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ جَنَّاتٍ تَّبَرِّىءُ مِنْ
تَّحْنِنَاهَا الْأَنْهَارُ خَلَدِينَ فِيهَا وَيُكْفَرُ عَنْهُمْ
سَيِّئَاتِهِمْ وَكَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ قَوْرَأً
عَظِيمًا ﴿٢﴾

وَيَعِذُّبُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ
وَالْمُسْرِكِينَ وَالْمُسْرِكَاتِ الظَّالِمِينَ بِاللَّهِ
ظَلَّمُوا أَنْسُوءَ عَلَيْهِمْ دَاءِرَةً السُّوءِ وَعَصَبَ
اللَّهُ عَلَيْهِ هُوَ وَعَاهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ
وَسَآءَتْ مَصِيرًا ﴿٣﴾

وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ
اللَّهُ عَزِيزًا حِكْمَةً ﴿٤﴾

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٥﴾

لَوْمَمُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَعَزِيزُوهُ وَوُقْرُوهُ
وَسُسِّيَّحُوهُ بُكَرَةً وَأَصِيلًا ﴿٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ

(1) Asalin mubāya'a daga bai'u ne, watau ciniki, wanda ya yi mubāya'a ga Limāmin Musulmi kamar yā yi ciniki ne yā sayar da ransa, dōmin ya karbī Aljanna daga Allah a Rānar Kiyāma. Mubāya'a ta farko, ita ce wadda aka yi wa Annabi a Hudaibiyya wani dan gari ne kusa da Makka a hanyar Jadda, tafiyar kwana daya. An ce tanā a cikin Hurumi, wadansu sun ce bā ta cikinsa.

wa mubāya'a, Hannun Allah nā bisa hannayensu, sabōda haka wanda ya warware, to, yanā warwarēwa ne a kan kansa kawai, kuma wanda ya cika ga alkawarin da ya yi wa Allah a kansa, to, (Allah) zai kāwo masa ijāra mai girma.

11. Wadanda aka bari daga kauyāwa⁽¹⁾ zā su ce maka, "Dūkiyōyinmu da iyālanmu sun shagaltar da mu, sai ka nēma mana gāfara." Sunā fadā, da harsunansu, abin da bā shī ne a cikin zukātansu ba. Ka ce, "To, wāne ne ke mallakar wani abu daga Allah sabōda kū, idan Yā yi nufin wata cūta a gare ku kō kuma (idan) Ya yi nufin wani amfāni a gare ku? A'a, Allah Ya kasance Mai labartawa ne ga abin da kuke aikatāwa."

12. Ā'a kun yi zaton Annabi da mūminai, bā zā su kōmo zuwa ga iyālansu ba, har abada. Kuma an kawāta wannan (tunāni) a cikin zukātanku, kuma kun yi zato, zaton mugunta, kuma kun kasance mutāne halakakku.

13. Kuma wanda bai yi īmāni da Allah da kuma Manzonsa ba, to, lalle Mū, Mun yi tattalin wutā mai tsananin kūna, dōmin kāfirai.

(1) Annabi, tsīra da aminci su tabbata a gare shi, ya yi nufin tafiya Makka dōmin ya yi Umra sabōda masarkan da ya yi cēwa yā ga ya shiga Makka shi da Sahabbansa, sunā māsu yin aski da saisaye na ibāda, sai ya ce wa kauyāwan da ke gēfen Madina su fita tāre da shi dōmin kada Kuraishāwa su fāda shi da yākī, su tsare shi daga Dākin. Kuma ya yi harama ya kōra hadaya dōmin mutāne su san bā yākī yake nufi ba. Sai wadansu māsu yawa daga kauyāwa suka yi nauyin fita, suka yi zamansu kuma suka ce, "Zai tafi zuwa ga mutānen da suka yākī shi a tsakar gidansa a Madīna, suka kashe Sahabbansa. Ba zā mu bī shi ba dōmin mu halaka kanmu."

يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ فَمَنْ تَكَّثَ فَإِنَّمَا
يَنْكُثُ عَلَى نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْفَ بِمَا عَاهَدَ
عَلَيْهِ اللَّهُ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١﴾

سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّصُونَ مِنَ الْأَغْرَابِ
شَغَلَنَا أَمْوَالُنَا وَأَهْلُوْنَا فَاسْتَغْفِرَنَا
يَقُولُونَ يَالْسَّيِّدِ هُوَ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ
قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنَّ أَرَادُوكُمْ
ضَرًّا أَوْ أَرَادُوكُمْ نَفْعًا بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ خَيْرًا ﴿٢﴾

بَلْ ظَنَنْتُمْ أَنْ لَنْ يَنْقَلِبَ الرَّسُولُ
وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَى أَهْلِيِّهِمْ أَبَدًا وَرَبِّنَ ذَلِكَ فِي
فُلُوكِهِ وَظَنَنْتُمْ طَلَّ السَّوَءِ وَكُنْتُمْ فَوْمًا
بُورَكًا ﴿٣﴾

وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّ أَعْذَنَا
لِلْكُفَّارِينَ سَعِيرًا ﴿٤﴾

14. Mulkin sammai da kasā na Allah kawai ne, Yanā gāfartawa ga wanda Yake so, kuma Yanā azabta wanda Yake so, alhāli kuwa Allah Ya kasance Mai gāfara ne, Mai jin kai.

15. Wadanda aka bari zā su ce idan kun tafi zuwa ga wadsansu ganīmōmi⁽¹⁾ dōmin ku karbo su, “Ku bar mu, mu bī ku.” Sunā son su musanya maganar Allah ne. Ka ce, “Bā zā ku bī mu ba. Kamar wannan ne Allah Ya ce, a gabānin haka.” Sa’an nan zā su ce, “Ā'a, kunā dai hāssadar mu ne.” Ā'a, sun kasance bā su fahimtar (abūbuwa) sai kadān.

16. Ka ce wa wadanda aka bari daga kauyāwa, “Zā a kira ku zuwa ga wadsansu mutāne⁽²⁾ māsu tsananin yākī (dōmin) ku yāke su kō kuwa su musulunta. To, idan kun yi dā'ā, Allah zai kāwo muku wata ijāra mai kyau, kuma idan kuka jūya bāya kamar yadda kuka jūya a gabānin wancan, zai azābtā ku, azāba mai rāfadī.”

17. Bābu laifi a kan makāho, kuma bābu laifi a kan gurgu, kuma bābu laifi a kan majiyyaci. Kuma wanda ya yi dā'ā ga Allah da ManzonaSa, (Allah) zai shigar da shi a gidājen Aljanna, kōguna nā gudāna

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَعْفُرُ لَمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا

رَجِيمًا

سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ إِذَا أَنْظَلْقْتُمُ إِلَيْهِمْ مَا كُنْتُمْ تَحْكُمُونَ
مَغَانِمُكُمْ لَا تَخْدُو هَا دَرْ وَنَانِي عَكْبُرْ بِرْ يَدُونَ
أَنْ يُبَدِّلُوا كَلْمَ اللَّهِ قُلْ لَنْ تَبْيَعُونَا كَذَلِكُ
قَالَ اللَّهُ مِنْ قَبْلِ فَسَيَقُولُونَ بَلْ تَحْسُدُونَا
بَلْ كَافُوا لَا يَفْهَمُونَ إِلَّا قَلِيلًا

قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سَتُدْعَوْنَ إِلَىٰ
قَوْمٍ أُولَئِي بَأْسٍ شَدِيدٍ نُقْتَلُنَّهُمْ أَوْ نُسْلَمُونَ
إِنْ تُطِيعُنَا يُؤْتَكُ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا وَإِنْ
تَتَوَلُّوْ كَمَا تَوَلَّتُمْ مِنْ قَبْلٍ يُعَذِّبُكُمْ عَذَابًا
أَلِيمًا

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حِجْرٌ وَلَا عَلَى الْأَعْجَمِ حِجْرٌ
وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حِجْرٌ وَمَنْ يُطِيعُ اللَّهَ وَرَسُولَهُ
يُدْخِلُهُ جَنَّتَنِ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِ الْأَنْهَارُ

(1) A bāyan sulhun Hudaibiyya Allah Ya yi wa Annabi alkawarin zai būde masa Haibara ya sāmī ganīma mai yawa, amma kuma kada ya bari kauyāwan da aka nema su fita zuwa Makka, suka kī, su fita tāre da shi.

(2) Abūbakar zai kira su dōmin su yākī mutānen Musailama, ko kuma su yākī Rūmu da Fārisa a bāyan rāyuwar Annabi, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi.

daga karkashinsu. Kuma wanda ya jūya bāya, (Allah) zai azabtā shi, azāba mai radādi.

18. Lalle ne, hakīka, Allah Ya yarda da mūminai a lōkacin da suke yi maka mubāya'a⁽¹⁾ a karkashin itāciyar nan dōmin Yā san abin da ke cikin zukātansu, sai Yā saukar da natsuwa a kansu, kuma Yā sāka musu da wani cin nasara makusanci.

19. Da wadansu ganīmōmi māsu yawa da zā su karbo su. Kuma Allah Yā kasance Mabuwayi, Mai hikima.

20. Kuma Allah Yā yi muku wa'adin wadansu ganīmōmi māsu yawa, wadanda zā ku karbo su,

وَمَن يَتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٧﴾

*أَقْدَرْخَيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ
يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فَرَأَى
فَلُوِيَّهُ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِ وَأَثْبَهُ فَتَحَمَّا
فَيَسِّرَهُ ﴿١٨﴾

وَمَعَالِنُكَ كَثِيرَةٌ يَأْخُذُونَهَا وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا

حَكِيمًا ﴿١٩﴾

وَعَدَكُوكَ اللَّهُ مَعَانِمَ كَثِيرَةٍ تَأْخُذُونَهَا

(1) A bāyan da Annabi ya sauva a Hudaibiyya, ya kirāyi Khuraish bn Umayya el Khuzā'i ya aike shi Makka ya azā shi a kan rākuminsa dōmin ya gaya wa shugabanninsu cēwa yā taho Umra ne, bai zo da yāki ba. Sai suka sōke rākumin Annabi, kuma suka yi nufin kashe Khuraish amma Ahābīsh suka hana su, ya zo ya gaya wa Annabi. Sa'an nan Annabi ya kira Umar bn Khattāb dōmin ya aika shi zuwa Makka, sai ya ce, "Yā Manzor Allah inā tsōron raina ga Kuraishāwa, bābu banī Adiyyin bn Ka'ab a Makka balle su kāre ni daga gare su, amma inā nūna maka wani mutum wanda ya fī ni dangi a cikinta, shī ne Usman bn Affān." Sai Annabi ya kira Usman ya aike shi zuwa ga Abi Sufyān da shugabannin Kuraish, ya bā su läbārin cēwa bai zo yāki ba. ya taho ne dōmin ziyāra kawai ga wannan Dāki dōmin ya girmama alfarmarsa. Ya rubūta masa takarda ya tafī da ita. Kuma ya umurce shi da ya yī bushāra ga Musulmi māsu rauni, cēwa cin nasara yā yi kusa, kuma Allah zai dāukaka addininsa. Usman ya fita ya tafī Makka ya iske cēwa Kuraishāwa sun hadu a kan hana Annabi shiga Makka. Abban bn Sai'īd bn Āsi ya hadu da Usmān a lōkacin shigarsa Makka, sai ya dāuke shi a kan rākumarsa, ya bā shi ma'kwabtaka dōmin kada a kashe shi, har ya kai takardar Annabi. Suka nāce cēwa Annabi bā zai shiga ba, suka ce wa Usmān, "Idan yanā son dawāfi sai ya yī," Sai ya ce bā zai yi ba sai Manzor Allah yā yi. Musulmi suka ce, "Usmān ya ji dāfi yā yi dawāfi," sai Annabi ya ce, "Ban yi zaton Usmān zai yi ba." Sa'an nan läbāri ya zo wa Annabi, cēwa an kashe Usman, sabōda haka Annabi ya ce, "Idan sun kashe shi, sai mun yāke su." Wannan ya sa aka yi masa mubāya'a a karkashin itāciyar talh mai kama da farar kaya. A bāyan haka Annabi ya aza hannunsa na hagu a kan hannunsa na dāma, ya ce, "Gā hannun Usmān." Māsu mubāya'a dubū da dari uku kō dari huđu ne, da cēwa za su yi yāki da Kuraishawa, bā zā su gudu ba, sai dai su mutu. Daga nan shugabancin ya tabbata. Umar bn Khattāb yā sanya an sāre itāciyar nan dōmin mutāne sun fāra salla a karkashinta. Ba a yi yāki ba, sai aka yi sulhu. Annabi ya kōma a shēkara mai zuwa yā yi Umra.

kuma Ya gaggauta⁽¹⁾ muku wan-nan. Kuma Ya kange⁽²⁾ hannāyen mutāne daga gare ku, kuma dōmin ta kasance wata ãyā ce ga mūminai, kuma Yā shiryar da ku ga hanya madaidaiciya.

21. Da wafansu (ganīmōmin⁽³⁾) da bā ku da īko a kansu, lalle Allah Ya kēwaye su da saninSa, kuma Allah Ya kasance Mai ikon yi ne a kan dukan kōme.

22. Kuma dā wafanda suka kā-firta sun yāke ku, dā sun jūyar da duwaiwai (dōmin gudu) sa'an nan bā zā su sāmi maji'binci ba, kuma bā zā su sāmi mataimaki ba.

23. Hanyar Allah wadda ta shū-de daga gabānin wannan, kuma bā zā ka sāmi musanya ba ga hanyar Allah (ta taimakon mūminai a kan mai zāluntarsu).

24. Kuma Shī ne Ya kange han-nayensu⁽⁴⁾ daga gare ku, kuma da hannayenku daga gare su, a cikin Makka, bāyan Ya rinjāyar da ku a kansu. Kuma Allah Ya kasance Mai gani ga abin da kuke aikatāwa.

(1) Cin nasara makusanci, shī ne cin Haibara, a bāyan kōmawar Annabi Madīna a Karshen Zul Hajji. Sa'an nan ya fita wajen Karshen Muharram shēkara ta bakwai. Aka samo ganīma mai yawa. Wafansu ganīmōmi na wafansu kāsāshen da zā a ci a nan gaba har Karshen dūniya. Ganīmar Haibara ita ce aka gaggauta.

(2) A lōkacin da Annabi ya fita daga Madīna zuwa Hudaibiyya Allah Ya kange han-nuwān Yāhūdāwa daga iyālān Musulmi na cikin Madīna, in dā bā dōmin haka ba, sai su jē su fāda su da kashi da kāmu. Sai Allah Ya jēfa tsōro a cikin zukātansu.

(3) Ganīma da aka yi musu gaggāwa da ita, ita ce Haibara. Ganīma wadda ba su da īko da ita, ita ce sauran kāsāshen dūniya inda Musulmi suka ci, suka mallake shi, na kāsar Rumāwa da Farisāwa da Masar da sauransu.

(4) Wafansu Kuraishawa ne, sū tamānin, suka kēwaye Musulmi a Hudaibiyya, da niyyar yaudara, sai aka kāme su, su duka, aka kai su ga Annabi, shi kuma ya yāfe musu, a bāyan ya nūna musu rinjāya. Wannan shī ne ya sabbaba yin sulhu.

فَعَجَلَ لَكُمْ هَذِهِ وَهُنَّ أَيْدِيَ الْأَنَّاسِ
عَنْهُمْ وَلَتَكُونُ مَآيِّهًةً لِلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِي كُمْ
صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿١﴾

وَأُخْرَى لَمْ يَقْدِرُوا عَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا
وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٢﴾

وَلَوْقَاتَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا الْأَذْبَرُ ثُمَّ
لَا يَجِدُونَ وَلَئِنْ أَنْصَرْتَهُمْ ﴿٣﴾

سُنْنَةُ اللَّهِ الَّتِي قَدْ حَلَّتْ مِنْ قَلْبِنَا وَلَنْ يَحْدَدَ
لِسُنْنَةِ اللَّهِ تَبَدِّي لَا ﴿٤﴾

وَهُوَ الَّذِي كَفَأَيْدِيهِمْ عَنْكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ
بِيَطْرِنَ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرْتُكُمْ عَلَيْهِمْ
وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿٥﴾

25. Sū ne wadanda suka kāfirta, kuma suka kange ku daga Masal-lacin Harami, da hadaya tanā tsare (sun hana ta) ta isa ga wurinta. Kuma bā dōmin wadansu maza mūminai da wadansu mātā mūminai ba, ba ku sansu ba, ku tākā su har wani aibi ya sāme ku daga gare su, bā da sani ba, (dā Allah Yā yi muku iznin yāki), dōmin Allah Ya shigar da wanda Yake so a cikin rahamarSa. Dā (mūminai) sun tsabbace dā Mun azabtar da wadanda suka kāfirta daga gare su da azāba mai radadī.

26. A lōkacin da wadanda suka kāfirta suka sanya hanānar kabīlanci a cikin zukātansu, hanānar kabīlanci irin⁽¹⁾ na Jāhiliyya, sai Allah Ya saukar da natsuwarSa a kan ManzonSa, kuma da a kan mūminai, kuma Ya lazimta musu kalmar taħawa,⁽²⁾ alħāli kuwa sun kasance mafi dācēwa da ita, kuma ma'abūtanta. Kuma Allah Ya ka-sance Masani game da dukan kōme.

27. Lalle ne, haħiġa, Allah Ya gaskata wa ManzonSa mafarkinsa da gaskiya: lalle zā ku shiga Masal-

هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّقُوكُمْ عَنِ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَأَهْدَى مَعْكُوفًا أَنْ
يَبْلُغَ مَحْلَهُ وَلَوْلَا رِجَالٌ مُؤْمِنُونَ وَإِنَّمَا
مُؤْمِنَاتٍ لَّهُ تَعْلَمُوهُنَّ أَنَّ نَطَاعَهُمْ فَصُبِّيَّكُمْ
مِنْهُمْ مَعْرَةٌ بِعِيرٍ عَلَيْهِ لَيَدْخُلَ اللَّهُ
رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ لَوْتَرَيْلُو لَعَذَبَتِ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٥﴾

إِذْ جَعَلَ اللَّهُ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَفَرُوا فِي قُوَّبِهِمُ الْحَمِيمَةَ
حَمِيمَةَ الْجَهَلِيَّةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَةً عَلَىٰ
رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَرَأَمَهُمْ
كَلْمَةَ الْقُوَّىٰ وَكَوَافَّهَا وَهَلَّهَا
وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿١٦﴾

لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولُهُ الْرُّؤْءَىٰ بِالْحَقِيقَىٰ

(1) A lōkacin da Kuraishi suka ga bā su iya yāki da Annabi, suka dōge da kabīlancinsu, ta hanyar sulhu. Suka aika Sahlu bn Amru da Huwaitib bn Abdul Uzza da Makraz bn Hafs bn Ahnaf dōmin nēman sulhu bisa kada Annabi ya shiga Makka a wannan shēkara, amma shēkara mai kōmōwa ya jē ya shiga Makka kwana uku, su kuma su fita har ya kāre Umra ya fita. Annabi ya karbi sulhun. Aka ce Aliyu bn Abi Tālib ya rubūta. Wajen rubūtun kuma aka so a yi tāshin hankali, dōmin ya rūbuta 'Manzon Allah ya yi sulhu da Kuraishāwa', sai kuma suka ce ba su yarda a rubūta kalmar Manzon Allah ba. Sai Annabi ya sanya hannunsa mai daraja ya sōke kalmar da ake sābāni a kanta. Allah Ya saukar da natsuwa ga kōwa.

(2) Kalmar taħawa ita ce kalmar shahāda dōmin daukar alkawari da ita yanā lazimta wa mai ita bin umurniñ Allah, da dādī kō ba dādī, ta haka sai natsuwa ta sāmu. Anā cē mata kalmar taħawa dōmin da ita ake kāre rai daga bin Shaidan. Ma'anar taħawa, ita ce kārija.

lacin Harami, in Allah Ya so, kunā māsu natsuwa, māsu aske kawunanku da māsu suisuye, bā ku jin tsōro, dōmin (Allah) Ya san abin da ba ku sani ba, sa'an nan Ya sanya wani cin nasara makusanci a bāyan wannan.

28. Shī ne Wanda Ya aiki ManzonSa da shiriya da addinin gaskiya dōmin Ya rinjāyar da shi a kan addinai dukansu. Kuma Allah Ya isa Ya zama Mai shaida.

29. Muhammadu Manzon Allah ne. Kuma wadannan da ke tāre da shi māsu tsanani ne a kan kāfirai, māsu rahama ne a tsakāninsu, kanā ganin su sunā māsu rukū'i māsu sujada, sunā nēman falala⁽¹⁾ daga Allah, da yardarSa. Alāmarsu tanā a cikin fuskōkinsu, daga kufan sujuda.⁽²⁾ Wannan shī ne siffarsu, a cikin Attaura. Kuma siffarsu a cikin Injila, ita ce kamar tsiron shūka wanda ya fitar da rēshensa, sa'an nan ya karfafa shi, ya yi kauri, sa'an nan ya daidaita a kan kafāfunsa, yanā bāyar da sha'āwa ga māsu shūkar, dōmin (Allah) Ya fusātar da kāfirai game da su. Kuma Allah Ya yi wa'adi ga wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, daga cikinsu, da gāfara da ijāra mai girma.

(1) Nēman falala da sana'ar hannunsu, kō fatauci, ba su zama nauyi a kan mutāne ba, kōwanensu ya dōgara ga Allah, sa'an nan yanā rāyuwa a kan hālaliyarsa.

(2) Kufan sujuda, shī ne hasken fuskōkinsu da annurinsu. Fuska ita ce madūbin zūciya. Anā gāne zūciyar kwarai daga fuskarta. Bā ya halatta ga mutum ya riķa darkāka gōshinsa ga kāsā dōmin ya yi kwādon salla. Wannan alāmar riya ce.

Fadakarwa. Nan ne kārshen dōgāyen sūrōri da ake cē wa Mudawwalātu. An kāre su da sūrōri biyu, Kitāl dōmin yāki, da Fat'h dōmin tsārin gudānar da siyāsa sabōda tsaron Addīni. Bāyan haka kuma sai gajērun sūrōri, watau Mufassalātu.

لَتَدْخُلُنَ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ
عَمِينَ مُحَلَّقِينَ رُؤُسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لَا
خَافُونَ فَعَلَمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا فَاجْعَلُوهُ
دُونَ ذَلِكَ فَتَحَاقِرِيْبًا ﴿١٧﴾

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَرِيْدَىٰ
الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الْدِيْنِ كُلِّهِ وَكَفَىٰ
بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿١٨﴾

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ وَأَشْدَأَهُ عَلَىٰ
الْكُفَّارِ رُحْمَاءٌ يَهُمْ رُغْرُغٌ كَاعِسَجَدَاهُ يَتَّهَمُونَ
فَضَلَّا مِنَ اللَّهِ وَرَضُونَ اسْيَمَاهُمْ فِي
وَجْهِهِمْ فَنِيَ الْاسْجُودُ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي
الْتَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ كَرَعَ أَخْرَجَ
شَطَّهُ فَقَازَهُ فَأَسْتَغْلَطَ فَأَسْتَوَىٰ عَلَىٰ
سُوقِهِ يَعْجِبُ الْزَّرَاعَ لِيَغِيظُهُمُ الْكُفَّارُ
وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
مِنْهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ أَعْظَيْمًا ﴿١٩﴾

سُورَةُ الْحِجَرَاتِ

SŪRATUL ḤUJURĀT

Tanā karantar da häläyen kwarai da ladubba na addini da na zaman jama'a a tsakäninsu.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Kada ku gabāta (da kōme) gaba ga Allah da ManzonSa.⁽¹⁾ Kuma ku yi dā'ā ga Allah da taķawa. Lalle Allah Mai ji ne, Masani.

2. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Kada ku dāukaka saututtukanku⁽²⁾ bisa sautin Annabi, kuma kada ku bayyana sauti gare shi a magana, kamar bayyanāwar sāshenku ga sāshe, dōmin kada ayyukanku su bāci, alhāli kuwa kū ba ku sani ba.

3. Lalle wadanda ke runtsēwar saututtukansu a wurin Manzon Allah, wadannan ne wadanda Allah Ya jarabi zukātansu ga takawa. Sunā da wata irin gāfara da ijāra mai girma.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُقْدِمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلَا تَأْتُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفُوْا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا جَهَرُوا بِالْأَقْوَالِ كَمَنْ يَعْضُلُ كَمَنْ لَا شَعْرُونَ ②

إِنَّ الَّذِينَ يَعْضُلُونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ أُولَئِكَ الَّذِينَ أَمْتَحَنَ اللَّهَ فَلَوْهُمْ لِلتَّقْوَىٰ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ③

(1) Wannan ya nūna mana cēwa bā ya halatta ga Musulmi ya yi wani aiki ko ya fadi wata magana sai ya san hukuncin Allah a cikinsu. Kuma kada ya kāra wāyōnsa a kan abin da Allah Ya ce, kuma kada ya rage idan yanā da ikon cikāwa. Dukan wannan yakan ja Musulmi ga bācin ayyukansa, watau ya yi ridda daga Musulunci.

(2) Ladubban zama da shugaba. Annabi shi ne kan shugabanni, sai dai dā'a gare shi wājibi ne ga kōme, sauran shūgabanni ga abin da bai sāba wa shari'a ba.

4. Lalle wadanda ke kiranka daga bāyan dafuna, mafī yawansu bā su aiki da hankali.

5. Kuma dā lalle sū, sun yi haiku har ka fita zuwa gare su, hakīka, dā yā kasance mafī alhēri gare su, kuma Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

6. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Idan fāsīki⁽¹⁾ ya zo muku da wani babbān lābāri, to, ku nēmi bāyāni, dōmin kada ku cūci wadansu mutāne a cikin jāhilci, sabōda haka ku wāyi gari a kan abin da kuka aikata kunā māsu nadāma.

7. Kuma ku sani (cēwa) lalle ne, a cikinku akwai Manzon Allah. Dā yanā bin ku ga (hālāye) māsu yawa na al'amarin, dā kun auku a cikin zunubi, kuma amma Allah Ya sōyar da īmāni a gare ku, kuma Yā kawāta shi a cikin zukātānku, kuma Ya Ḳyamantar da kāfirci da fāsicci da sābo zuwa gare ku. Wadannan (da suka lazimci sifōfin nan) su ne shiryayyu.

8. Bisa ga falala daga Allah da ni'ima. Kuma Allah Masani ne, Mai hikima.

9. Kuma idan jama'a biyu ta mūminai suka yi yāki, to, ku yi sulhu, a tsakāninsu. Sai idan dayansu ta yi zālunci a kan gudar, to, sai

إِنَّ الَّذِينَ يُبَادِرُونَكَ مِنْ وَرَاءِ الْحُجَّرَاتِ

أَكْتَشَفُهُمْ لَا يَعْقُلُونَ ٤

وَلَوْأَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّىٰ تَخُّلُّ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا

لَهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ٥

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ حَمَاءَ كُمْ فَاسِقٌ بَنِيٌّ

فَتَبَيَّنُوا أَنَّ تُصْبِيُّوْ قَوْمًا بِهَمَّةٍ فَصَبِّحُوا

عَلَىٰ مَا فَعَلُنَّ تَنَاهِيٌّ ٦

وَاعْمُوا أَنَّ فِي كُمْ رَسُولَ اللَّهِ وَيُطِيعُكُمْ كُمْ فِي كِثِيرٍ

مِنَ الْأَمْرِ لَعْنَتُهُ وَلِكُمْ اللَّهُ حَبَّبَ إِلَيْكُمْ

إِلَيْمَنَ وَرَزَيْنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَانَ إِلَيْكُمْ

الْكُفَرُ وَالْقُسُوقُ وَالْعُصَيْانُ اُولَئِكَ هُنْ

الْرَّشِيدُونَ ٧

فَضَلَّا مِنَ اللَّهِ وَنَعْمَةٌ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ٨

وَإِنْ طَابَتْنَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَفْتَأْلُوْ

فَأَصْلِحُهُمْ إِنَّهُمْ مَا فِيْنَهُمْ بَغْتَ إِحْدَاهُمْ مَا عَلَىَّ

(1) Idan wani ya kai lābārin bārna, kada a yi aiki da shi sai bāyan an bincika an san gaskiyar al'amarin, kāfin a yi aiki da shi. Fāsīki ga asalin kalma shi ne duka wanda ya karkace daga hanyar kwarai wadda aka sani. A nan, fāsīki, shi ne mai kai lābārin da yake akwai tāshin hankali a cikinsa, ko kuma abin tsōro dōmin ya sanya rūdu a tsakānin jama'a tun ba a san hakīkanin al'amarin ba.

ku yāki wadda ke yin zālunci har ta kōma, zuwa ga umurnin Allah. To, idan ta kōma, sai ku yi sulhu a tsakāninsu da ādalci, kuma ku dādaita.⁽¹⁾ Lalle Allah na son māsu daidaitāwa.

10. Mūminai 'yan'uwan jūna kawai ne, sabōda haka ku yi sulhu a tsakānin 'yan'uwanku biyu, kuma ku bi Allah da takawa, tsam-māninku, a yi muku rahama.

11. "Yā ku wadanda suka yi īmāni! Kada wadansu mutāne su yi izgili game da wadansu mutāne, mai yiwuwa ne (abin yi wa izgilin) su kasance mafifita daga gare su (māsu izgilin), kuma wadansu mātā kada su yi izgili game da wadansu mātā mai yiwuwa ne su kasance mafifita daga gare su. Kuma kada ku aibanta kanku, kuma kada ku jēfi jūna da miyāgun sunāye na lakabōbi. Tir da sūna na fāsicci a bāyān īmāni. Kuma wanda bai tūba ba, to, wadannan sū ne azzālumai.

12. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Ku nīsanci abu mai yawa na zato. Lalle sāshen zato laifi ne. Kuma kada ku yi rahōto, kuma kada sāshenku ya yi gībar sāshe. Shin, dayanku nā son ya ci naman

الْأَخْرَى فَقَتَلُوا الَّتِي تَغْيِيرَ حَتَّىٰ يَوْمَ إِلَى أَمْرِ اللَّهِ
فَإِنْ فَاءَتْ فَأَصْلِحُوا بِهِمَا بِالْعَدْلِ
وَأَقْسِطُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿١﴾

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ لِحَوْةٍ فَاصْلِحُوهُنَّ
أَحَدِيهِمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٢﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرُوْمْ مِنْ قَوْمٍ
عَسَىٰ أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِّنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِّنْ نِسَاءٍ
عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ حَيْرًا مِّنْهُنَّ وَلَا تَأْمِرُوا أَنفُسَكُمْ
وَلَا تَأْبِرُوا بِالْأَقْبَابِ يَسُّ اللَّهُمَّ افْسُوْقُ
بَعْدَ الْأَيْمَانِ وَمَنْ لَمْ يَتَّبِعْ فَأُولَئِكُمْ هُمُ
الظَّالِمُونَ ﴿٣﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَجْتَبُوكُمْ كَثِيرًا مِّنَ
الظُّنُنِ إِنَّ بَعْضَ الظُّنُنِ إِثْمٌ وَلَا جَحَسْسُوا وَلَا
يَغْتَبُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا إِنَّمَا يُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ

(1) Wannan tsāri na sulhu a tsākanin al'umma biyu māsu fada, shī ne hanya mafi kyau wadda har yanzu wayon dūniya bai kai ga yin aiki da shi ba. Dā yanzu an zauna läfiya, dā Majalisar Dinkin Dūniya na iya aiki da shi. Haka yake kuma ga sauran hukunce-hukuncen mutānen dūniya. Sharī'ar Musulunci sabōda ādalcin da ke cikinta, kuma wayon dūniya bai kai ta ga anā iya zartar da shi ba, shī ne ya sa kasāshen Musulunci nā kaucēwa gare ta, dōmin son ran shugabanninsu. Allah Ya mayar da mu ga addininmu! Dukan Musulmin da ya kouce wa sharī'ar Musulunci, to, ya kouce ne dōmin ya sami damar yin zālunci, kuma idan ya halatta kaucewar, ya zama bā Musulmi ba.

dan'uwansa yanā matacce? To, kun kī shi (cin nāman). Kuma ku bi Allah da takawa. Lalle Allah Mai karbar tūba ne, Mai jin kai.

13. Yā kū mutāne!⁽¹⁾ Lalle ne Mū, Mun halitta ku daga namiji da mace, kuma Muka sanya ku dangōgi da kabilōli, dōmin ku san jūna. Lalle mafīficinku daraja a wurin Allah, (shī ne) wanda yake mafīficinku a takawa. Lalle ne, Allah Masani ne, Mai fididdigēwa.

14. Kauyāwa suka ce, “Mun yi īmāni.” Ka ce, “Ba ku yi īmāni ba, amma dai ku ce, ‘Mun mīka wuya,’ īmāni bai gama shiga a cikin zukātangku ba. Kuma idan kun yi dā’ā ga Allah da ManzonSa, to, bā zai rage muku kōme daga ayyukanku ba. Lalle Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.”

15. Mūminan gaskiya kawai, sū ne wadanda suka yi īmāni da Allah da ManzonSa, sa'an nan ba su yi shakka ba, kuma suka yi jihādi da dūkiyarsu da kuma rāyukansu, cikin tafarkin Allah. Wadannan sū ne māsu gaskiya.

16. Ka ce, “Kuna sanar da Allah ne game da addininku, alhāli kuwa Allah Yā san abin da ke cikin sammai da abin da ke cikin kasa, kuma Allah Masani ne ga dukan kōme?”

يَا كُلَّ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرْهَتُمُوهُ وَأَنْقُوا

اللَّهُ أَبَّ اللَّهَ تَوَابٌ رَّحِيمٌ ﴿١٧﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِذَا حَلَقْتُمُوهُنَّ ذَكَرٌ وَأُنثَى وَجَعَلْتُمُوهُنَّ

شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارُفُوا إِنَّ اللَّهَ كُوئِيدَ

اللَّهُ أَنْقَدَكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ رَّحِيمٌ ﴿١٨﴾

* قَالَتِ الْأَعْرَابُ إِمَّا قُلْ لَمْ يُؤْمِنُوا وَلَكِنْ

فُلُولُ أَسَاطِينَا وَلَمَيْدَنِهِنْ فِي فُلُولِكُمْ

وَلَانْ تُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَنْتَكُمْ مِنْ

أَعْمَلِكُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ غَنُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٩﴾

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ

وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَأُ بُوأْ وَجَهَدُوا بِمَا مَوَلَهُمْ

وَأَنْفَسُهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ

الصَّادِقُونَ ﴿٢٠﴾

قُلْ أَعْلَمُونَ اللَّهُ بِدِينِكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي

السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ يُكْلِمُ شَيْئًا

عَلِيمٌ ﴿٢١﴾

(1) Yā kirāyi māsu īmāni a cikin wannan sūra sau biyar ga abin da ya kebhānta da su na umurni da hani kamar yadda Lukmān ya kirāyi dansa wajen yi masa wasiyoyi. Kuma ya kirāyi mutāne a wannan āyā ga abin da ya hada mūminai da kāfirai wajen halitta, watau alfahari da dangantaka. Dangantaka bā ta dāukaka wanda takawarsa ba ta dāukaka shi ba, kuma bā ta rage wanda takawarsa ta dāukaka shi. Fisfikon takawa, shī ne fisfiko tabbatacce.

17. Suna yin gōri a kanka wai sun musulunta. Ka ce, “Kada ku yi gōrin kun musulunta a kaina. Ā'a, Allah ne ke yi muku gōri dōmin Yā shiryar da ku ga īmāni, idan kun kasance māsu gaskiya.

18. “Lalle Allah Yanā sanin gai-bin sammai da kasa, kuma Allah Mai gani ne ga abin da kuke aikatāwa.”

يَمُؤْتَنَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُو أَقْلَلَ لَا تَمْنَأُ عَلَىٰ
إِسْلَامِكَمْ بَلَّ اللَّهُ يَمُؤْتَنَ عَلَيْكُمْ أَنْ هَذَنِكُمْ
لِلْإِيمَانِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٧﴾

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ
بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

SŪRATU K

سُورَةُ قٌ

Tanā karantar da yadda mai wa'azi zai yi amfāni da kalmōmi da kuma ma'anōni māsu tāsīri ga rai. Annabi yakan yi huduba da ita a kan mimbarinsa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. K. Inā rantsuwa da Alkur'āni Mai girma.

2. Ā'a, sun yi māmāki, cewa mai gargadī, daga gare su, yā zo musu, sai kāfirai suka ce, “Wannan wani abu ne mai ban māmāki.”

3. “Shin, idan muka mutu, kuma muka kasance turbāya (zā a kōmo da mu)? Waccan kōmowa ce mai nīsa.”

4. Lalle ne, Mun san abin da kasā ke ragēwa daga gare su, kuma wurinMu akwai wani littāfi mai tsarēwa.

قٌ وَالْفُرْقَانُ الْمَجِيدُ

بَلْ عَجَبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنذِرٌ مِّنْهُمْ فَقَالُوا
الْكُفَّارُونَ هَذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ ﴿١﴾

أَءَذَمْنَا وَكَانُوا بِذَلِكَ رَجُحٌ بَعِيدٌ ﴿٢﴾

فَدَعَاهُمْ نَاصِحٌ أَنْ تَقْصُلُ الْأَرْضَ مِنْهُمْ وَعِنْدَنَا كِتَابٌ
حَفِظٌ ﴿٣﴾

5. Ā'a, sun karyata ne game da gaskiyar a lōkacin da ta je musu, sabōda haka suñā a cikin wani al'amari mai raurawa.

6. Shin, to, ba su yi dubi ba zuwa ga samā, a bisa gare su, yadda Muka gina ta, kuma Muka kawāce ta, kuma bā ta da wadansu tsā-gogi?

7. Da kasa, Mun mīke ta, kuma Mun jēfa kafaffun duwātsu a cikinta, kuma Mun tsirar, a cikinta daga kōwane ma'auri mai ban sha'awa?

8. Dōmin wāyar da ido da tunātarwa ga dukan bāwa mai tawakkali?

9. Kuma Mun sassaukar, daga samā, ruwa mai albarka, sa'an nan Muka tsirar game da shi (itācen) lambuna da kwāya abin girbēwa.

10. Da itācen dabīno dōgāye, sunā da 'ya'yan itāce gunda māsu hauhawar jūna.

11. Dōmin arziki ga bāyi, kuma Muka rāyar da kasa matacciya game da shi. Kamar wannan ne fita daga kabari take.

12. Mutānen Nūhu sun karyata, a gabāninsu (mutānen yanzu) da ma'abūta Rassi,⁽¹⁾ da Samūdāwa.

13. Da Ādāwa da Fir'auna da 'yan'uwan Lūdu.

بَلْ كَذَبُوا بِالْحَقِّ لِمَا جَاءَهُ فَهُمْ فِي أَمْرٍ

مَرْجِعٌ

أَفَمُنَظِّرٌ إِلَى السَّمَاءِ فَوْهُمْ كَيْفُ

بَنَتِهَا وَرَزَّاهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ

وَالْأَرْضَ مَدَدَهَا وَأَقْتَنَاهَا رَوْسَى وَأَنْبَشَ

فِيهَا مِنْ كُلِّ رُوْجٍ بَهِيجٍ

تَبَصَّرَةٌ وَذَكْرٌ لِكُلِّ عَبْدٍ مُنْبِتٍ

وَنَزَّلَنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبَرِّكًا فَأَنْبَثْنَا بِهِ

جَنَّاتٍ وَحَبَّ الْحَصِيدِ

وَنَلْهَلَ بَا سِقْتٍ لَهَا طَلْعٌ نَضِيدٌ

رِزْقًا لِلْعَابِدِ وَاحْيَنَا بِهِ بَلَدَةً مَيَّتَ كَذَلِكَ

الْخُرُوجُ

كَذَبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمٌ نُوحٌ وَأَصْحَابُ الْرَّيْسِ وَنَمُوذُ

وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ وَلَجُونُ لُوطٍ

(1) Rassi sunan wata rijiya ce. Mutānen na zaune a gēfenta da dabbōbinsu, sunā bauta wa gumāka, aka aika musu wani Annabi, anā ce da shi Hanzala bn Safwan kō kuma waninsa.

14. Da ma'abūta kunci⁽¹⁾ da mutānen Tubba'u,⁽²⁾ kōwanensu ya karyata Manzanni, sai kyacēwa Ta ta tabbata.

15. Shin, to, Mun kāsa ne game da halittar farko? Ā'a, su, sunā a cikin rikici daga halitta sābuwa.

16. Kuma lalle ne, hakīka, Mun halitta mutum, kuma Mun san abin da ransa ke yin waswāsi da shi, kuma Mū ne mafi kusanta zuwa gare shi daga lakar jannayēnsa.

17. A lōkacin da māsu haduwa biyu suke haduwa daga dāma, kuma daga hagu akwai wani (mala'ika) zaunanne.

18. Bā ya lafazi da wata magana fāce a līke da shi akwai mai tsaro halartacce.

19. Kuma māyen mutuwa ya jē da gaskiya. Wannan shī ne abin da ka kasance daga gare shi kanā biji-rewa.

20. Kuma aka hūra a cikin kaho. Wancan yinin kyacēwar ne fa.

21. Kuma kōwane rai ya zo, tāre da shi akwai mai kōra da mai shaida.

22. (Sai a ce masa), “Lalle ne, hakīka, ka kasance a cikin gafala daga wannan. To, Mun kuranye maka rufinka, sabōda haka ganin-ka a yau, mai kaifi ne.”

وَأَحْبَبَ الْأَيْنَكَ وَقَوْمٌ يُبَعِّدُونَ كُلَّ ذَذَبَ الرَّسُولَ فَقَرَأَ

وَعَيْدٌ ﴿١٤﴾

أَفَعَيْنَا بِالْحَقِيقَةِ الْأَوَّلِ بَلْ هُمْ فِي لَبَسٍ مِّنْ

حَلْقَ جَدِيدٍ ﴿١٥﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَا إِلَيْنَا إِنْسَانًا وَقَعَمْ مَا تُوَسِّعُ بِهِ نَفْسَهُ

وَخَنَّ أَقْرَبَ إِلَيْهِ مِنْ جَبَلِ الْوَرِيدِ ﴿١٦﴾

إِذْ يَتَّلَقُ النَّسَّاقِيَانَ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشَّمَاءِ

قَيْدٌ ﴿١٧﴾

مَا يَلْفَظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَيْدٌ ﴿١٨﴾

وَجَاءَتْ سَكَرَةُ الْمَوْتِ يَأْلِمُهُ ذَلِكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ

نَحْيِدُ ﴿١٩﴾

وَفُتَحَ فِي الصُّورِ ذَلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ ﴿٢٠﴾

وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّعَهَا سَأِيقٌ وَشَهِيدٌ ﴿٢١﴾

لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفَلَةٍ مِّنْ هَذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ

غَطَاءَكَ فَبَصَرُوكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ ﴿٢٢﴾

(1) Ma'abūta kunci, mutānen Shu'aibu ne na farko. Bāyan an halaka su, sa'an nan ya tafī Madayana.

(2) Tubba'u, Sarkin Himyar ne, a Yemen, yā musulunta amma mutānensa suka ki bin sa ga addini, aka halaka su, shi kuma ya tsīra. Shī ne sarki wanda ya sābā wa kā'ida: ya musulunta amma mabiyansa ba su musulunta ba.

23. Kuma abōkin hadinsa⁽¹⁾ ya ce, "Wannan shi ne abin da ke tāre da ni halarce."

24. (A ce wa malā'iku) "Ku jēfa, a cikin Jahannama, dukan mai yawan kāfirci, mai tsaurin rai.

25. "Mai yawan hanāwa ga alhēri, mai zālunci, mai shakka.

26. "Wanda ya sanya, tāre da Allah, wani abin bautāwa na dabam, sabōda haka ku jēfa shi a cikin azāba mai tsanani."

27. Abōkin hadinsa⁽²⁾ ya ce, "Yā Ubangijinmu! Ban sanya shi girman kai ba, kuma amma ya kasance a cikin bata mai nīsa."

28. Ya ce, "Kada ku yi husūma a wuriNa, alhāli Na gabātar da kyacea-wa zuwa gare ku.

29. "Bā a musanya magana a wuriNa. Kuma Ban zama Mai zālunci ba ga bāyiNa."

30. Rānar da Muke cēwa ga Jahannama, "Shin, kin cika?" Kuma ta ce, "Ashe,⁽³⁾ akwai wani kāri?"

31. Kuma a kusantar dā Aljanna ga māsu takawa, ba da nīsa ba.

وَقَالَ فَرِينُهُ، هَذَا مَا لَدَى عَيْنِي ۝

الْقِبَابِيِّ جَهَنَّمَ كُلَّ هَنَارِ عَيْنِي ۝

مَنَاعَ لِلْخَيْرِ مُعَتَدِّ مُرِيبٍ ۝

الَّذِي جَعَلَ مَعَ الْهَاءِ الْهَاءَ أَخْرَ فَأَقْبَاهُ فِي الْعَذَابِ
الشَّدِيدِ ۝

* قَالَ قَرِينُهُ، رَبَّا مَا أَطْعَنَيْهُ، وَلَكِنَّ كَانَ فِي ضَلَالٍ
بَعِيدٍ ۝

قَالَ لَا تَحْتَصِمُوا لَدَىٰ وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُمْ
بِالْأَوْعِيدِ ۝

مَا يَبْدِلُ الْقُولُ لَدَىٰ وَمَا أَكْأَلِظَلَمَ لِلْعَيْدِ ۝

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلْ أَمْلَأْتُ وَنَقُولُ هَلْ مِنْ
مَرِيزِيدٍ ۝

وَأَزْلَفْتُ لِجَنَّةَ لِلْمُتَقِينَ عَيْرَ بَعِيدٍ ۝

(1) Malā'ika mai rubūtun aikinsa. Bā ya rabuwa da shi sai a hālāye uku, wurin jimā'i da salga da wanka. Malā'ikan da aka hada shi da shi dōmin ya rubūta ayyukansa.

(2) Shaifanin da ke tāre da shi. A cikin Hadīsi an ruwaito cēwa kōwa yana da Shaifani tāre da shi, sai dai idan ya rinjāye shi, da bin abin da Allah Yā aza masa, ko kuma shi Shaidānin ya rinjāye shi da bin son zūciyarsa.

(3) Wannan jawābi na Jahannama yanā daukar ma'anōni biyu. Ta farko tanā nūna ta cika kwarai, amma tanā kūkan a kāra mata wani abu a cikinta. Wannan fassara ta yi daidai da ayār da ta ce, "Lalle na cika Jahannama daga aljannu da mutāne gabā daya." Sura ta 32, ayā ta 13. Fassara ta biyu, ita ce Jahannama nā nēman kāri tanā hushi sabōda māsu sāba wa umurnin Allah. Sūra ta 67 ayōyi 6, 7 da 8.

32. "Wannan shī ne abin da ake yi muku wa'adi da shi ga dukan mai yawan kōmawa ga Allah, mai tsarē-war (umurninSa).

33. "Wanda ya ji tsōron Mai rahama a fake,⁽¹⁾ kuma ya zo da wata irin zūciya mai tawakkali."

34. (A ce musu) "Ku shige ta da aminci.⁽²⁾ Waccan ita ce rānar dawwama.

35. Sunā da abin da suke so a cikinta, kuma tāre da Mū akwai kārin ni'ima.

36. Kuma da yawa Muka halakar, a gabāninsu, (mutānen yanzu) daga wadansu al'ummomi, (wadanda suke) sū ne mafi karfin damka daga gare su, sa'an nan suka yi bincike a cikin fāsāshe: 'Kō akwai wurin tsīra?'⁽³⁾ (Babu).

37. Lalle ne a cikin wancan, akwai tunātarwa ga wanda zūciyarsa ta kasance gare shi, kō kuwa ya jēfa surāro, alhāli kuwa yanā halarce (da hankalinsa).

38. Kuma lalle ne, hakīka, Mun halitta sammai da fāsā da abin da ke a tsakāninsu, a cikin kwānaki shida, alhāli wata 'yar wahala ba ta shāfe Mu ba.

39. Sabōda haka, ka yi hakuri a kan abin da suke fadā, kuma ka yi

هَذَا مَا تُوعَدُونَ كُلُّ أَوَابٍ حَفِظٌ

مَنْ خَشِيَ الْرَّحْمَنَ بِالْعَيْنِ وَجَاءَ يُقْلِبُ مُنِيبًا

أَذْخُوكُوهَا سَلَمٌ لِدِيَكَ يَوْمَ الْخُلُودِ

لَهُمْ مَا يَسَّأَلُونَ فِيهَا وَلَدَيْتَ أَمْرِيْدًا

وَكَاهْلَكَ نَاقِبَهُمْ مِنْ قَرْنِ هُوَ أَشَدُ
مِنْهُمْ بَطْشًا فَنَقَبُوا فِي الْبَلَدِ هَلْ مِنْ

مَحِيصٌ

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا لِمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ

أَوْ أَلْقَى أَسْمَعَ وَهُوَ شَهِيدٌ

وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا يَنْهَا مَا
فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا مِنْ لُعُوبٍ

فَاصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَسَيَّحْ حِمْدَ رَبِّكَ

(1) Tsoroni Allah a fake, shī ne a bauta masa, bā da riya ba, bayyane da bōye duka daya.

(2) Kō kuma ku shiga da sallama.

(3) Sun nēmi wurin tsīra, ba su sāmu ba, sabōda haka kāfirān yanzu ma bā su iya sāmun wurin tsīra, sai dai idan sun kōma ga Allah ta hanyar ManzonSa kawai, watau takawa ga Allah ke nan. Anā kāre azābarSa da ibādarSa kamar yadda Yake so.

tasbîhi⁽¹⁾ game da gôdê wa Ubangi-jinka (watau ka yi salla) a gabânin fitôwar rânâ da gabânin bacêwarta.

40. Kuma daga dare, sai ka yi tasbîhi a gare Shi da bâyan sujada.

41. Kuma ka saurâra a rânar da mai kira ke yin kira daga wuri⁽²⁾ makusanci.

42. Rânar da suke saurâron tsâwa da gaskiya. Wancan shî ne yinin fita (daga kabari).

43. Lalle Mû ne hakîkatan, Mu ne ke râyarwa, kuma Mû ne ke kashêwa, kuma zuwa gare Mu kawai ne makômar take.

44. Rânar da ƙasâ ke tsattsâgêwa daga gare su, sunâ mâsu gaggâwa. Wancan târâwar mutâne ne, mai sauķi a gare Mu.

45. Mû ne mafi sani game da abin da suke fadî, kuma bâ zâ ka zama mai tilasta su ba. Sabôda haka ka tunatar game da Alkur'ani,⁽³⁾ ga wanda ke tsôron kyacêwâTa.

قَنَ طُلُوعُ الشَّمْسِ وَقَنَ الْغُرُوبُ ﴿٦﴾

وَمِنَ الْأَنْبَلِ فَسَيَحُهُ وَأَدْبَرَ الْسَّجُودُ ﴿٧﴾

وَأَسْتَعِمْ بِيَوْمٍ يَنْادِ الْمُنَادِ مِنْ مَكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٨﴾

يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصِّيَحَةَ بِالْحَقِّ ذَلِكَ يَوْمُ الْحُرُوجِ ﴿٩﴾

إِنَّا نَحْنُ نُخْبِي وَنُنْمِيْتُ وَإِنَّا مَصِيرُ ﴿١٠﴾

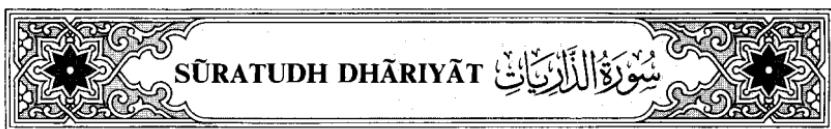
يَوْمَ تَشَقَّقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سَرَاعًا ذَلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ ﴿١١﴾

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَعْلَمُونَ وَمَا أَنَّ عَلَيْهِمْ بِجَنَاحٍ فَذَكِّرْ بِالْفُرْقَةِ إِنَّمَّا يَحْكُمُ وَعِيدٌ ﴿١٢﴾

(1) Tasbîhi game da gôde wa Allah a gabânin fitar rânâ, shi ne sallar asuba, na gabânin bacêwarta, shi ne sallar Azahar da La'asar. Daga dare kuwa, shî ne sallar Magariba da Issha'i. Bâyan sujada, shî ne salloli na nafila kuma ma'anarsa a nan tasbîhi da tahmîdi da kabbarôri a bâyan salloli farillai talâtîn da uku kowace, sa'an nan a cika dari da addu'ar da aka ruwaito a nan.

(2) Mai kira shî ne Isrâfilu a cikin Ƙaho a Baitil Ma'kadis dömin a nan ƙasa ta fi zama kusa da samâ.

(3) Wannan ya nûna ba a wa'azi da ilmin da bâ daga Alkur'ani aka fitar da shi ba, sai fa idan bai sâba wa abin da ke cikin Alkur'ani ba.

Tanā karantar da gaggawar saūkar azabar Allah ga wadanda suka ki bin umurninSa ko suka sāba wa haninSa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Inā rantsuwa da iskōki māsu shēkar abūbuwa, shēkēwa.

وَاللَّذِينَ ذَرُوا

2. Sa'an nan da girāgizai māsu daukar nauyi (na ruwa).

فَالْحَقِيقَاتِ وَفَرَا

3. Sa'an nan da jirāge māsu gdāna (a kan ruwa) da sauksi.

فَالْجَدِيدَاتِ يُسَرِّا

4. Sa'an nan da malā'iku māsu rabon al'amari (bisa umurnin Allah).

فَالْمُقَسِّمَاتِ أَمْرًا

5. Lalle abin da ake yi muku alkawari (da zuwansa), hafīka gas-kiya ne.

إِمَّا تُؤْعَدُونَ لِصَادِقٍ

6. Kuma lalle sakamako (ga ayyukanku), hafīka, mai aukuwa ne.

وَإِنَّ الَّذِينَ لَوْفَقُوا

7. Inā rantsuwa da samā ma'abūciyar hanyōyi (na tafiyar taurāri da sautin rediyo).

وَالسَّمَاءُ دَاهِيَاتُ الْحُبُكِ

8. Lalle kū, hafīka, kunā cikin magana mai sāba wa jūna (game da Alkur'āni).

إِنَّكُمْ لَأُولَئِنَّ مُغْتَلِفِ

9. Anā karkatar da wanda aka jūyar (daga gaskiya).

يُوقَفُ عَنْهُ مَنْ أُفِيكَ

10. An la'ani māsu kiri-fadi.

فَقُلْ الْحَرَاصُونَ

11. Wafanda suke shagala a cikin zurfin jāhilci.

12. Sunā tambaya, “Yaushe ne rānar sakamako zā ta auku?”

13. Rānar da suke a kan wuta anā fitinar su.

14. (A ce musu) “Ku dāndani fitinarku, wannan shī ne abin da kuka kasance kunā nēman zuwansa da gaggāwa.”

15. Lalle māsu taķawa sunā a cikin lambunan itāce da marēmari.

16. Sunā māsu dībar abin da Ubangijinsu Ya bā su. Lalle sū, sun kasance māsu kyautatāwa a gabānin haka (a dūniya).

17. Sun kasance a lōkaci kadān na dare suke yin barci.

18. Kuma a lōkutan asuba sunā ta yin istigfāri.

19. Kuma a cikin dūkiyarsu akwai hakki ga (matalauci) mai rōko da wanda aka hana wa rōko.

20. Kuma a cikin ƙasā akwai ăyōyi ga māsu yakīni.

21. Kuma a cikin rāyukanku (akwai ăyōyi). To, bā zā ku dūbāwa ba?

22. Kuma a cikin samā arzikinku (yake fitōwa) da abin da ake yi muku alkawari.

23. To, kuma Ina rantsuwa da Ubangjin sama da ƙasā, lalle Shī (abin da ake yi muku alkawari), hakīka, gaskiya ne, kamar abin da kuka zamo kunā karantāwa na magana.

الَّذِينَ هُرُبُّ فِي غَمَرَ قَسَاهُونَ ﴿١﴾

يَسْعَوْنَ إِيَّا نَّا يَوْمَ الْدِينِ ﴿٢﴾

يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ ﴿٣﴾

دُوْهُوْرٌ وَتَنَكُّرٌ هَذَا الَّذِي كُنْتُ بِهِ
تَسْتَعِجِلُونَ ﴿٤﴾

إِنَّ الْمُؤْمِنِينَ فِي جَنَّتٍ وَعُوْنَىٰ ﴿٥﴾

أَخْدِنِينَ مَآمَةً لَهُمْ رَبُّهُمْ كَوْلُ أَقْبَلَ ذَلِكَ
مُحْسِنُونَ ﴿٦﴾

كَانُوا فَلَيْلَاتِ مَآيَهَ حَمَوْنَ ﴿٧﴾

وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْرِفُونَ ﴿٨﴾

وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِلصَّابِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿٩﴾

وَفِي الْأَرْضِ إِيَّا تُّلْمِوْدِينَ ﴿١٠﴾

وَفِي أَنْفُسِهِمْ كُلُّ أَفْلَاثٍ بَصِرُونَ ﴿١١﴾

وَفِي السَّمَاءِ رِزْقٌ كُلُّ وَمَا تُوعَدُونَ ﴿١٢﴾

فَوَرَبَ السَّمَاءَ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقٌّ مِثْلَ مَا أَنْكُمْ تَطْقُونَ ﴿١٣﴾

24. Shin, lābārin bā'kin Ibrāhīm, wadanda aka girmama, ya zo maka?

25. A lōkacin da suka shiga gare shi, sai suka yi sallama; ya ce “Aminci ya tabbata a gare ku, mu-tāne bā'ki!”

26. Sai ya jūya zuwa ga iyālinsa, sa'an nan ya zo da mara'ki tutturna.

27. Sai ya kusantar da shi zuwa gare su, ya ce, “Bā zā ku ci ba?”

28. Sai ya ji tsōro daga gare su. Suka ce, “Kada ka ji tsōro.” Kuma suka yi masa bushāra da (haihuwar) wani yaro mai ilmi.

29. Sai matarsa ta fuskanta cikin kyallōwa, har ta mari fuskarta, kuma ta ce, “Tsōhuwa bakarāriya (zā ta haihu)!”

30. Suka ce, “Kamar haka Ubangijinki Ya fada. Lalle Shī, Shī ne Mai hikima, Mai ilmi.”

31. (Ibrāhīm) ya ce, “To, mēne ne babban al'amarinku, yā kū Manzanni!”

32. Suka ce, “Lalle mū, an aike mu zuwa ga wadansu mutāne, māsu laifi.

33. “Dōmin mu saka musu wadansu duwātsu na wani yumbu (bom).

34. “Wadanda aka yi wa alāma daga wajen Ubangijinka, dōmin māsu barna.”

35. Sa'an nan Muka fitar da wanda ya kasance a cikinta daga mūminai.

هَلْ أَتَنَاكَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ
الْمُذَكُورِينَ ﴿٤﴾

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامًا قَوْمٌ
مُّنْكَرُونَ ﴿٥﴾

فَرَأَوْا إِلَى أَهْلِهِ مُجَاهِدًا بِعِجْلٍ سَمِينٍ ﴿٦﴾

فَقَرَرَهُمْ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴿٧﴾

فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِفَةً قَالُوا لَا تَخَفُ وَسِرُوهُ
يَعْلَمُهُ عَلِيهِمْ ﴿٨﴾

فَأَقْبَلَ أَمْرَانُهُ فِي صَرَقَةٍ فَصَكَّتْ وَجْهَهَا
وَقَالَتْ عَجُورٌ عَقِيمٌ ﴿٩﴾

قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ رَهُو أَحَدٌ كَبِيرٌ
الْعَلِيمُ ﴿١٠﴾

* قَالَ فَاتَّخَذْنَاكَ كَذَلِكَ الْمُرْسَلُونَ ﴿١١﴾

قَالُوا إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَى قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿١٢﴾

لَنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّنْ طِينٍ ﴿١٣﴾

مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِمُمْسِرِ فِينَ ﴿١٤﴾

فَأَرْجَنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٥﴾

36. Sai dai ba mu sāmu ba, a cikinta, fāce gida guda na Musulmi.

37. Kuma Muka bar wata āyā, a cikinta, ga wadanda ke jin tsōron azāba, mai radadī.

38. Kuma ga Mūsā, a lōkacin da Muka aiko shi zuwa ga Fir'aura da wani dalīlī bayananne.

39. Sai ya jūya bāya tāre da karfinsa, kuma ya ce, "Mai sihiri ne kō kuwa mahaukaci!"

40. Sabōda haka Muka kama shi tāre da rundunarsa, sa'an nan Muka jēfa su a cikin tēku, alhāli kuwa yanā wanda ake zargi.

41. Kuma ga Ādāwa, a lōkacin da Muka aika iska kēkasasshiya a kansu.

42. Bā ta barin kōme da ta jē a kansa, fāce ta mayar da shi kamar ruddudugaggan kasūsuwa.

43. Kuma ga Samūdāwa, a lōkacin da aka ce musu, "Ku ji dan dādī har wani dan lōkaci!"

44. Sai suka yi girman kai ga umurnin Ubangijinsu, sabōda haka tsāwa ta kāma su, alhāli kuwa sunā kallo.

45. Ba su kō sāmu dāmar tsayā-wa ba, kuma ba su kasance māsu nēman āgaji ba.

46. Da mutānen Nūhu a gabānin haka, lalle sun kasance wadansu irin mutāne ne fāsikai.

47. Kuma samā, mun gina ta da wani irin karfi, alhāli kuwa lalle Mūne Māsu yalwatāwa.

فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِّنَ الْمُسَلِّمِينَ ﴿٤٦﴾

وَتَرَكَاهَا فِيهَا أَيَّةً لِلَّذِينَ يَخافُونَ الْعَذَابَ

الْأَلْيَهُ ﴿٤٧﴾

وَفِي مُوسَى إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَى قَرْعَوْتِ سُلْطَانِ

مُبْيِنِينَ ﴿٤٨﴾

فَوَلَىٰ بِرْكَهُهُ وَقَالَ سَحْرًا وَجَهَنَّمُ ﴿٤٩﴾

فَأَخْذَنَاهُ وَجُودَهُ فَبَذَنَاهُمْ فِي أَلْيَهٖ وَهُوَ

مُلْيِمٌ ﴿٥٠﴾

وَفِي عَادٍ إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الْيَمَّ الْعَقِيمَ ﴿٥١﴾

مَا نَذَرْنَا مِنْ شَيْءٍ أَتَتْ عَلَيْهِ إِلَّا جَعَلَهُ

كَالْأَمْيَمِ ﴿٥٢﴾

وَفِي شَمُودٍ إِذْ قَيلَ لَهُمْ تَمَّتُوا حَتَّىٰ جِينٍ ﴿٥٣﴾

فَعَتَوْا عَنْ أَمْرِنَا هُمْ فَأَخْذَنَاهُمُ الصَّاعِقَةُ وَهُمْ

يَنْظُرُونَ ﴿٥٤﴾

فَمَا أَسْتَطَلْعُوا مِنْ قِيَامٍ وَمَا كَانُوا

مُنْتَصِرِينَ ﴿٥٥﴾

وَقَوْمٌ نُوحٌ مَنْ قَتَلَ إِنَّهُمْ كَانُوا فَرِّنَما

فَلَسِقِينَ ﴿٥٦﴾

وَالسَّمَاءَ نَبَثَنَاهَا بِأَيْدِيهِ وَلَأَنَّا لَمْ يُسْعُونَ

48. Kuma kasa Mun shimpida ta, To, madalla da māsu shimpidawa, Mū.

49. Kuma daga kōme Mun halitta nau'i biyu, watakila zā ku yi tunāni.

50. Saboda haka ku gudu zuwa ga Allah, lalle nī mai gargađi kawai ne a gare ku, mai bayyanannen gargađi.

51. Kuma kada ku sanya, tāre da Allah, wani abin bautawa na dabam, lalle nī, mai gargađi kawai ne a gare ku, mai bayyanannen gargađi.

52. Kamar haka dai wani Manzo bai jē wa wadanda ke gabāninsu ba fāce sun ce, “Mai sihiri ne kō mahaukaci.”

53. Shin, sunā yi wa jūna wasiyya da shi ne? Ā'a, sū dai mutāne ne māsu girman kai.

54. Sai ka jūya daga barinsu, kuma kai ba abin zargi ba ne.

55. Kuma ka tunātar, dōmin tunātarwa tanā amfānin mūminai.

56. Kuma Ban halitta aljannu da mutāne ba sai dōmin su bauta Mini.

57. Bā Ni nufin (sāmun) wani arziki daga gare su, Bā Ni nufin su (yi Mini hidimar) ciyar da Ni.⁽¹⁾

58. Lalle Allah Shī ne Mai arzutawa, Mai ikon yi, Mai cikakken karfi.

59. To, lalle wadanda suka yi zālunci sunā da wasaki (na dīban zunubi) kamar wasakin abōkansu,

وَالْأَرْضَ فَرَشَنَاهَا فَيَعْمَلُ الْمَهْدُونَ ﴿٣٨﴾

وَمَن كُلَّ شَيْءٍ حَلَقْنَا زَوْجِينَ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٣٩﴾

فَيَرْفَعُ إِلَى اللَّهِ إِلَيْهِ لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٤٠﴾

وَلَا يَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا أَخَرَ إِلَيْهِ لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٤١﴾

كَذَلِكَ مَا أَنْتَ لِلَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مَحْجُونٌ ﴿٤٢﴾

أَتَأَصْوَأُوهُمْ بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغِيُونَ ﴿٤٣﴾

فَوَلَّ عَنْهُمْ فَمَا أَنْتَ بِمَلُومٍ ﴿٤٤﴾

وَذَكَرْ فِيْنَ الْذِكْرِيْ تَنَفَّعُ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٤٥﴾

وَمَا خَلَقْتُ لِلْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا يَعْدُونَ ﴿٤٦﴾

مَا أَرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أَرِيدُ أَنْ يُظْعَمُونَ ﴿٤٧﴾

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ دُوْلُقُوْةُ الْمَتَّيْنِ ﴿٤٨﴾

فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُنُوبُهُمْ إِنْ شَاءَ اللَّهُ أَصْحَّهُمْ

(1) Bā Ni nufin su sāmo Mini abinci, kuma bā Ni nufin su dafa Mini abinci.

sabōda haka kada su yi Mini gag-gāwa.

60. Sabōda haka bone ya tabba-ta ga wadanda suka kāfirta, daga rā-nar su wadda aka yi musu alkawari.

فَلَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿٥٩﴾

فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ يَوْمِهِمُ الَّذِي
يُوعَدُونَ ﴿٦٠﴾

SŪRATU'D DŪR

سُورَةُ الطُّورِ

Tanā karantar da yadda ake rumātar da abōkin husūma da hujjōji da kuma jan hankalinsa zuwa ga gaskiya.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Inā rantsuwa da Dūr (Dūtsen Mūsā).

وَالظُّورُ ﴿١﴾

2. Da wani littāfi rubūtacce.

وَكَتَبَ مَسْطُورٍ ﴿٢﴾

3. A cikin wata takardar fāta shimpidaddā.

فِي رَقِّ مَنْشُورٍ ﴿٣﴾

4. Da Gidan da aka rāyar da shi (da ibāda).

وَالْبَيْتُ الْمَقْمُورُ ﴿٤﴾

5. Da rufin nan da aka dāukaka.

وَالسَّقْفُ الْمَرْفُوعُ ﴿٥﴾

6. Da tēkun nan da aka cika (da ruwa).

وَالْبَخْرُ الْمَسْجُورُ ﴿٦﴾

7. Lalle azābar Ubangijinka, ha-kiķa, mai aukuwa ce.

إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقٌ ﴿٧﴾

8. Bā ta da mai tunkudēwa.

مَالَهُ دُنْ دَافِعٍ ﴿٨﴾

9. Rānar da samā ke yin mōtsi tanā kai kāwo.

يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءَ مَوْرًا ﴿٩﴾

10. Kuma duwātsu nā tafiya sunā shūdēwa.

وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيِّرًا ﴿١٠﴾

11. To, bone yā tabbata a rānar
nan ga māsu karyatāwa.

12. Wadanda suke a cikin ku-
duddufi sunā wāsā.

13. Rānar da zā a tunkuda su zu-
wa wutar Jahannama, tunkudāwa.

14. (A ce musu) "Wannan ita ce
wutar da kuka kasance kunā karya-
tāwa game da ita.

15. "To, shin, wannan sihiri ne
kō kuwa kū ne bā ku gani?

16. "Ku shigē ta. To, ku yi haķu-
ri ko kuma kada ku yi haķuri, dai-
dai ne a kanku, kawai anā yi muku
sakamakon abin da kuka kasance
kunā aikatāwa."

17. Lalle māsu taķawa sunā a
cikin gidājen Aljanna da wata
ni'ima.

18. Sunā māsu jin dādī da abin
da Ubangijinsu Ya ba su, kuma
Ubangijinsu Ya tsāre musu azābar
Jahim.

19. (A ce musu) "Ku ci, ku sha,
da ni'ima, dōmin abin da kuka
kasance kunā aikatāwa."

20. Sunā kishingide a kan kara-
gu wadanda ke cikin sahu, kuma
Muka aurar da su wadansu mātā
māsu farin idānu, māsu girmansu.

21. Kuma wadanda suka yi īmā-
ni kuma zūriyarsu⁽¹⁾ suka bī su ga
īmānin, Mun riskar da zūriyarsu da

فَوَيْلٌ يَوْمَ ذِلْلِ الْمُكَذِّبِينَ ١١

الَّذِينَ هُمْ فِي حَوْضِ يَأْعُوبَتْ ١٢

يَوْمَ يُدْعَوْنَ إِلَى نَارِ جَهَنَّمَ دَعَّا ١٣

هَذَاهُ الْنَّارُ الَّتِي كُشِّمْ بِهَا تَكْبِرُونَ ١٤

أَفَسْحَرُهُدَّاً أَمْ أَنْشَمْ لَأَبْصِرُونَ ١٥

أَضْلَوْهَا قَاصِرُواْ أَوْ لَأَصْبِرُواْ سَوَاءٌ
عَلَيْكُمْ إِنَّمَا يُجْزِئُونَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ١٦

إِنَّ الْمُرْتَقِينَ فِي جَنَّتٍ وَّقَعِيمٍ ١٧

فِي كِهِنَّبَنِ يَمَاءَاتِهِمْ رَبِيعٌ وَّقَنْهِمْ زَيْنٌ
عَذَابَ الْجَحِيْمِ ١٨

كُلُّا وَأَشْرُوْهُنِيْغَا يَمَاءَاتِهِنَّ تَعْمَلُونَ ١٩

مُنَّكِّفِينَ عَلَى سُرُّ مَضْفُوْةٍ وَّرَوْجَنَهُمْ
بَحْرِيْعِينَ ٢٠

وَالَّذِينَ ءامَنُواْ وَأَتَّبَعُهُمْ دُرْيَتُهُمْ بِإِيمَنِهِنَّ

(1) Wannan āyā tanā nūna yadda wani ke cēton wani sabōda kusanci dōmin a kāra dafukaka mai cēton. Sharafdin cēton, shī ne wanda ake cēton yanā da nāsa īmanin. Wanda jinginarsa ta halaka bābu mai cētonsa. Zuriya ta hada uwāye da almajiran malami sālihi. Suna shiga a cikin cētonsa.

su, alhāli kuwa bā da Mun rage musu kōme ba daga aikinsu, kōwane mutum jingina ne ga abin da ya sanā'anta.

22. Kuma Muka yalwata musu 'ya'yan itāce da nāma irin wanda suke marmari.

23. Sunā mīka wa jūnansu a cikinta hinjālan giya, wadda bābū yāsassar magana a cikinta, kuma bābū jin nauyin zunubi.

24. Kuma wadansu samāri nā gēwayāwa a kansu, kamar dai sū lu'ulu'u ne wanda ke kulle.

25. Wadansunsu suka fuskanta zuwa ga wadansu, sunā tambayar jūna.

26. Suka ce, "Lalle mū, mun kasance a gabānin wannan (a dūniya) a cikin iyālanmu munā jin tsōro.

27. "To, Allah Yā yi mana kyautar falala, kuma Yā tsare mana azābar iskar zāfi.

28. "Lalle mū, mun kasance, a gabānin haka, munā kiran Sa. Lalle Shī, Shī ne Mai kyautatāwa, Mai rahama."

29. To, ka tunātar, kai fa, sabōda ni'imar Ubangijinka, bā bōka kake ba, kuma bā mahaukaci ba.

30. Shin, zā su ce, "Mawāki ne, munā jiran masifun mutuwa game da shi"?

31. Ka ce, "Ku yi jira, domin nī ma lalle inā a cikin māsu jira tāre da ku."

الْحَقَنَا بِهِمْ ذُرِّيَّهُمْ وَمَا أَنْتَ هُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ
فَنَشَيْعُ كُلُّ أُمَّرِي بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ ﴿١٥﴾

وَأَمْدَدْنَاهُمْ بِقَلْكَلَةٍ وَلَحِيمٍ مِمَّا يَشَاءُونَ ﴿١٦﴾

يَتَنَزَّعُونَ فِيهَا كَاسِلًا لَعْوَفِيهَا وَلَاتَائِمٌ ﴿١٧﴾

* وَظَطَّوفُ عَلَيْهِمْ غَلَمانٌ لَهُمْ كَانَهُمْ قُلُّ مَكْسُونٌ ﴿١٨﴾

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿١٩﴾

فَأَلْوَانُ إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُسْفِقِينَ ﴿٢٠﴾

فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا وَقَنَّا عَذَابَ السَّمُومِ ﴿٢١﴾

إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِ نَدْعُوهُ إِنَّهُ هُوَ أَلْبَرُ
الْرَّحِيمُ ﴿٢٢﴾

فَذَكِّرْ فَمَا أَنْتَ بِنَعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا
مَجُونٌ ﴿٢٣﴾

أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَرَصُ بِهِ رَبِّ الْمُنْوِنِ ﴿٢٤﴾

فَلَمْ يَرْبِصُوا فَإِنَّمَا كُمُّهُ مَنْ
الْمُرْتَصِينَ ﴿٢٥﴾

32. Shin, hankulansu ne ke umarnin su da wannan, kō kuwa sū wasu mutāne ne māsu ketare haddi?

33. Shin, cēwa suke yi, “Shi ne ke kāga fadarsa”? Ā'a ba su dai yi īmāni ba.

34. Sai su zō da wani lābāri mai misālinsa, idan sun kasance sū māsu gaskiya ne.

35. Shin, an halitta su ne bā daga kōme ba, kō kuwa sū ne māsu yin halitta?

36. Shin, sun halitta sammai da kasa ne? Ā'a ba su dai yi īmānin yakīni ba.

37. Shin, taskōkin Ubangijinka, sunā a wurinsu ne? Kō kuwa sū ne māsu rinjāya?

38. Shin, sunā da wani tsāni ne wanda suke (hawa sunā) saurāron (lābārin samā) a cikinsa? Sai mai saurarōnsu ya zo da wani dalīli bayyananne.

39. Shin, Yanā⁽¹⁾ da 'ya'ya mātā ne kuma kū, kunā da diya maza ne?

40. Shin, kanā tambayar su wata ijāra ne, sabōda haka suka zama māsu jin nauyin biyan tārar?

41. Shin, a wurinsu akwai ilmin gaibi, sabōda haka sunā rubūtāwa?

42. Shin, sunā nufin wani kaidi ne? To, wadanda suka kāfirta sū ne wadanda ake yi wa kaidi.

أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَحَدٌ مِّنْهُمْ بِهَذَا أَفَهُمْ قَوْمٌ طَاغِيُونَ ﴿٢٣﴾

أَمْ يَقُولُونَ نَعَّلَةٌ بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٤﴾

فَيَأْتُونَ بِحَدِيثٍ مَّثِيلٍ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ ﴿٢٥﴾

أَمْ خَلَقُوا مِنْ عِنْدِ شَيْءٍ أَفَهُمُ الْخَلِقُونَ ﴿٢٦﴾

أَمْ خَلَقُوا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٧﴾

أَمْ عَنْدَهُمْ خَرَائِمٌ رَّبِّكَ أَمْ هُمْ أَمْصَيَطُونَ ﴿٢٨﴾

أَمْ لَهُمْ سُلْطَانٌ يَسْتَعِنُونَ فِيهِ فَلَمْ يَأْتِ مُسْتَعِنٌ هُوَ سُلْطَانٌ مُّبِينٌ ﴿٢٩﴾

أَمْ لَهُ الْبَنْتُ وَلَكُمُ الْبَنْتُونَ ﴿٣٠﴾

أَمْ لَسْتَ أَنْهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مَنْ مَغْرِمٌ مُّشْقَلُونَ ﴿٣١﴾

أَمْ عَنْدَهُمْ الْعَيْنُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ﴿٣٢﴾

أَمْ بِرِيدُونَ يَكْدِأُ الَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكِيدُونَ ﴿٣٣﴾

(1) Wadansu Lārabāwa sunā kiran malā'iku 'ya'yan Allah mātā, sunā kuma bauta musu dōmin su cēce su daga Allah, suna yin gumāka da sūnansu.

43. Shin, sunā da wani abin bau-tāwa ne wanda bā Allah ba? Tsarki ya tabbata ga Allah daga abin da suke yi na shirki!

44. Kuma idan sun ga wani ṣa-b-bake daga samā yanā fāduwa, sai su ce wani girgije ne, mai hauhawar jūna.

45. To, ka bar su, sai sun hadu da yinin nan da zā a sūmar da su a cikinsa.

46. Rānar da kaidinsu bā ya wa-dātar masu da kōme, kuma bā a taimakon su.

47. Kuma lalle wadannan da suka yi zāluncin, sunā da azāba (a nan dūniya) banda waccan, kuma mafi yawansu ba su sani ba.

48. Sai ka yi haƙuri da hukuncin Ubangijinka, lalle kai fa kanā idā-nunMu, kuma ka tsarkake⁽¹⁾ Ubangijinka da (tasbīhi) game da gōde Masa a lōkacin da kake tāshi tsaye (dōmin salla kō wani abu).

49. Kuma daga dare, sai ka tsar-kake Shi (da tasbīhin) da lōkacin jūyāwar taurāri.

أَلْهَمُ إِلَهٌ لَّهُ عَيْرَ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشَرِّكُونَ ﴿٤٣﴾

وَإِنْ يَرَوْا لِكَسْقًا مِّنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ
مَّرْكُومٌ ﴿٤٤﴾

فَدَرَهُمْ حَقًّا يُلْقَوْا يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ
يُصْعَقُونَ ﴿٤٥﴾

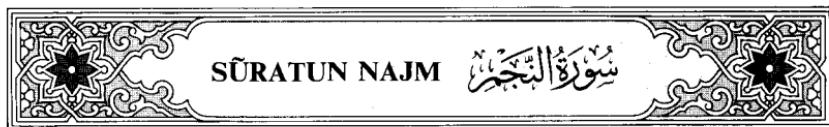
يَوْمَ لَا يُعْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا وَلَا هُمْ
يُنْصَرُونَ ﴿٤٦﴾

وَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا أَعْدَادًا بِمَا دُونَ ذَلِكَ وَلَكِنَّ
أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٧﴾

وَاصْبِرْ لِهِمْ كَيْرِيْكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَيِّدْ مُحَمَّدْ
رَيْنَكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٤٨﴾

وَمِنَ الْيَلِ فَسِّيَّدْهُ وَلَدِنَرَ الْجُنُومْ ﴿٤٩﴾

(1) Ma'anar tsarkakēwa kō tasbīhi, shi ne, tsare sallōli, farillai, anā cēwa fadin "Subhānal Lāhi wal Hamdu Lillāhi" a bāyan kōwane mazauni, dōmin ya zama kaffārar wannan mazaunin.

Tanā tsarkake Annabi da Manzancinsa daga kōwane aibi. Tanā tabbatar da shi daga Allah, sa'an nan tanā bāta dukan abin da bā shi ba na addīnai da al'ādu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Inā rantsuwa da taurāron, a lōkacin da ya faku.

وَالنَّجْمٌ إِذَا هَوَى ﴿١﴾

2. Ma'abūcinku bai bata ba, kuma bai kētare haddi ba.

مَا حَضَلَ صَاحِبُكُومَا غَوَى ﴿٢﴾

3. Kuma bā ya yin magana daga son zuciyarsa.

وَمَا يَنْطَقُ عَنِ الْهَوَى ﴿٣﴾

4. (Maganarsa) ba ta zamo ba, fāce wahayi ne da ake aikōwa.

إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ بُوْحِي ﴿٤﴾

5. (Malā'ika) mai tsananin karfi⁽¹⁾ ya sanar da shi.

عَلَمَهُ، شَدِيدُ الْفُوْرَى ﴿٥﴾

6. Ma'abūcin karfi da kwarjini, sa'an nan ya daidaita.

ذُورَةً فَأَسْوَى ﴿٦﴾

7. Alhāli kuwa yanā a sararin samā mafi daukaka.

وَهُوَ بِالْأَقْفَنِ الْأَغْلَى ﴿٧﴾

8. Sa'an nan ya kusanta, kuma ya matsa zurōwa.

ثُمَّ دَنَافَدَلَى ﴿٨﴾

9. Har ya kasance gwargwadon zirā'i biyu, kō kuma abin da ya fi kusa.

فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوَّذْنَى ﴿٩﴾

(1) Wahayin da ke zuwa ga Annabi bābu bata a cikinsa dōmin Jibrili mai kāwo shi ga Annabi, Malā'ika ne mai karfi kwarai, wani Shaifāni bā ya iya taron sa dōmin ya musanya wahayin, kuma Annabi ya san shi sōsai, kuma idan ya kāwo wahayin, sai ya sauko kusa kwarai da Annabi, sa'an nan shi kuma Annabi ba rikitacce ba ne, yanā cikin hankalinsa.

10. Sa'an nan ya yi wahayi zuwa ga bāwan Allah (Muhammadu) da abin da ya fada (masa).

فَأَوْحَى إِلَيْهِ عَبْدَهُ مَا أَوْحَى ﴿١﴾

11. Zūciyar (Annabi) ba ta karya-ta abin da ya gani ba.

مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَارَأَى ﴿٢﴾

12. Shin, zā ku yi masa musu a kan abin da yake gani?

أَقْتَمَ رُونَهُ عَلَى مَا يَرَى ﴿٣﴾

13. Kuma lalle ya gan shi, hakī-katan, a wani lōkacin saukarsa⁽¹⁾.

وَلَقَدْ رَأَهُ أَنْزَلَهُ أُخْرَى ﴿٤﴾

14. A wurin da magaryar tukē-wa take.

عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُسْتَهْدِى ﴿٥﴾

15. A inda taken, nan Aljannar makoma take.

عِنْدَ هَاجَنَّةِ الْمَأْوَى ﴿٦﴾

16. Lōkacin da abin da yake rufe magaryar tuķēwa ya rufe ta.

إِذْ يَعْشَى السِّدْرَةَ مَا يَعْشَى ﴿٧﴾

17. Ganinsa⁽²⁾ bai karkata ba, kuma bai ketare haddi ba.

مَانَعَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى ﴿٨﴾

18. Lalle, tabbas, (Annabinku) ya ga wadanda suka fi girma⁽³⁾ daga âyōyin Ubangijinsa.

لَقَدْ رَأَى مِنْ أَيْكَتْ رِبِّهِ الْكُبْرَى ﴿٩﴾

19. Shin, kun ga Lāta da Uzza?⁽⁴⁾

أَفَرَأَيْتَ اللَّهَ وَالْأَعْزَى ﴿١٠﴾

20. Da (wani gunki wai shi) Ma-nāta, na ukunsu?

وَمَنْأَةُ الْثَالِثَةِ الْأُخْرَى ﴿١١﴾

21. Ashe, kū ne da dā namiji, Shī (Allah) kuma da diya mace?

الْكُلُّ لِلَّهِ وَلَهُ الْأَكْلُ ﴿١٢﴾

22. Wannan fa ya zama rabo naķasasshe.

تِلْكَ إِذَا فَسَمَّهُ ضَيْرَى ﴿١٣﴾

(1) Lamirin Malā'ika Jibrila ne.

(2) Lamirin Annabi Muhammadu ne.

(3) Watau dai Alkur'āni ya zo daga Allah ta hanya maſī aminci har ya sadu da mutāne dōmin su yi aiki da abin da ke cikinsa.

(4) Watau kun bar Alkur'āni kun kōma wa surkullen da kuke hadāwa game da gumāka su Lāta da Uzza da Manāta. Kuna cēwa sū wakīlan Malā'ikun da kuke bautā wa ne kuma su 'ya'yan Allah mātā ne. Sunā cēton ku daga Allah.

23. Wadannan bā kōme ba ne fāce sūnāye, wadanda kuka ambace su da su, kū da uwāyenku. Allah bai saukar da wani dalīli game da su ba. (Kāfirai) bā su biyar kōme fāce zato da abin da rāyukansu ke so, alhāli kuwa shiriyar,⁽¹⁾ ta daga wajen Ubangijinsu, ta jē musu (sai suka bar ta suka kōma wa zaton).

24. Ko (an fadi cēwa) mutum zai sāmi abin da yake gūri?

25. To, Lāhira da dūniya na Allah kawai ne (wanda ya nēmē su daga wani, yā yi kuskure).

26. Akwai malā'iku da yawa a cikin sammai, cētonsu bā ya wadātar da kōme fāce bāyan Allah Yā yi izni (da shi) ga wanda Yake so, kuma Yake yarda.

27. Lalle wadannan da bā su yin īmāni da Lāhira, hařīka, sunā kiran malā'iku da sūnan mace.

28. Kuma bā su da wani ilmi game da shi, bā su bin kōme fāce zato, alhāli kuwa lalle zato bā ya amfānar da kōme daga gaskiya.

29. Sabōda haka sai ka kau da kai daga wanda ya jūya bāya daga ambatonMu, kuma bai yi nufin kōme ba fāce rāyuwar kusa (dūniya).

30. Wannan ita ce iyākar abin da suke iya kai gare shi na ilmi. Lalle Ubangijinka Shī ne Mafi sanin wanda ya bace daga hanyarSa, kuma Shī ne Mafi sani ga wanda ya nēmi shiriya.

إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَمِّيَّتُهَا أَنْتَ وَآبَاؤُكُمْ مَا
أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَنٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ
وَمَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنْ رَبِّهِمْ
الْهُدَىٰ ﴿٢٣﴾

أَمْ لِلْإِنْسَنِ مَا تَمَنَّىٰ ﴿٢٤﴾

فَلِلَّهِ الْأَخْرَةُ وَالْأُولَىٰ ﴿٢٥﴾

*وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِي السَّمَاوَاتِ لَا تُقْنَى
شَفَعَتْهُ فُرْشَيْعًا إِلَّا مَنْ بَعْدَ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ لَمَنْ
يُشَاءُ وَبِرَحْمَةٍ ﴿٢٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ لَيَسْمُونَ
الْمَتَّكِّهَةُ شَيْئًا إِلَّا
وَمَا هُمْ بِهِ مِنْ عَلِيهِمْ بَيِّنُونَ إِلَّا الظَّنُّ وَإِنَّ
الظَّنَّ لَا يُعْلَمُ مِنْ الْحَقِيقَةِ شَيْئًا ﴿٢٧﴾

فَأَعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلَّ عَنْ ذِكْرِنَا وَلَمْ يُرِدْ إِلَّا
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ﴿٢٨﴾

ذَلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَا
ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا هُنَّا هَتَّدَىٰ ﴿٢٩﴾

(1) Watau Alkur'āni wanda Malā'ika Jibrīla ya zo wa Annabi da shi. Sun bar shi sun kōma wa tatsūniyōyi da gūracing-gūracing.

31. Kuma abin da ke cikin sammai da abin da yake a cikin kasa na Allah kawai ne, dōmin Ya saka wa wadanda suka mūnana da abin da suka aikata, kuma Ya saka wa wadanda suka kyautata da sakamakon da ya fi kyau.

32. Wadanda ke nisantar manyan zunubai da abubuwān alfasha, face kanānan laifuffuka, lalle Ubangijinka Mai yalwatattar gāfara ne, Shī ne Ya fi sani ga abin da ke gare ku a lōkacin da Ya kaga halittarku daga kasa, kuma a lōkacin da kuke tāyuna a cikin cikunnan uwāyenku. Saboda haka, kada ku tsarkake⁽¹⁾ kanku, Shī ne Mafi sani ga wanda ya yi takawa.

33. Shin, ka ga wannan da ya juya bay?

34. Ya yi kyauta kadān, kuma ya yi rowa?

35. Shin, akwai ilmin gaibi a wrinsa, saboda haka yanā ganin gaibin?

36. Ko kuwa ba a ba shi lābāri ba ga abin da yake a cikin Littafan Mūsā?

37. Da Ibrāhīm wanda ya cika alkawari?

38. Cēwa wani rai mai kāyan laifi bā ya dāukar kāyan laifin wani.

39. Kuma mutum bā shi da kōme fāce abin da ya aikata.

40. Kuma lalle aikinsa zā a gan shi.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لِيَجْزِي
الَّذِينَ أَسْعَوا إِيمَانَهُمْ وَجَزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا^{٢١}
بِالْحُسْنَى

الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كُبِيرًا لِلَّهِ وَالْقَوْمَ حَسِنَ إِلَّا
اللَّمَمَ إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ^{٢٢}
إِذَا نَسِيْكُمْ مِنَ الْأَرْضِ فَإِذَا أَنْتُمْ جَهَنَّمَ فِي مُطْرُونَ
أَمْهَتِكُمْ قَلَّا تَرَكُوْكُمْ أَنْفُسَكُمْ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ^{٢٣}
أَنْتُمْ

أَفَرَأَيْتَ الَّذِي تَوَلَّ^{٢٤}

وَأَعْطِنِي قَلِيلًا وَأَكْتَدِي^{٢٥}

أَعْنَدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ بَرَّى^{٢٦}

أَفَلَمْ يُبَيِّنَ مَا فِي صُحْفِ مُوسَى^{٢٧}

وَإِنَّرَاهِيمَ الَّذِي وَقَّى^{٢٨}

الَّآتِرُ وَازِرَةٌ وَرَأْزَرُ أَخْرَى^{٢٩}

وَأَنَّ لِيَسَ لِلْإِنْسَنِ إِلَّا مَا سَعَى^{٣٠}

وَأَنَّ سَعْيَهُ دَسَقَرِيَ^{٣١}

(1) Wanda yake mutumin kirki, Allah Ya san shi. Kada ku dinga tsarkake kanku da bākunanku dōmin nēman girma, kō dōmin nēman wani abu dabam.

41. Sa'an nan a sāka masa da sakamako wanda yake mafi cikar ma'auni?

ثُمَّ يَجْرِيْهُ الْجَرَاءُ الْأَوْقَنِ ﴿٤١﴾

42. Kuma lalle makōmar zuwa Ubangijinka kawai take?

وَإِنَّ إِلَى رِبِّكَ الْمُتَهَى ﴿٤٢﴾

43. Kuma lalle Shī, Shī ne Ya sanya dāriya, kuma Ya sanya kūka.

وَإِنَّهُ هُوَضَحَّكَ وَأَبَكَ ﴿٤٣﴾

44. Kuma lalle Shī, Shī ne Ya kashe, kuma Ya rāyar.

وَإِنَّهُ هُوَمَاتَ وَأَحْيَا ﴿٤٤﴾

45. Kuma lalle Shī ne Ya yi halitta nau'i-nau'i, namiji da mace.

وَإِنَّهُ خَلَقَ الرَّوْجِينَ الَّذِكَرَ وَالْأُنْثَى ﴿٤٥﴾

46. Daga wani digon ruwa guda a lōkacin da ake jēfa shi a cikin mahaifa.

مِنْ نُطْفَةٍ إِذَا تُمْسِنَ ﴿٤٦﴾

47. Kuma a kansa ne kāga halitta ta biyu take.

وَإِنَّ عَلَيْهِ النَّسَاءُ الْأُخْرَى ﴿٤٧﴾

48. Kuma lalle Shī, Shī ne Ya arzuta, kuma Ya wadātar.

وَإِنَّهُ هُوَعَنِيْ وَأَفْنَى ﴿٤٨﴾

49. Kuma lalle Shi, Shi ne Ubangijin Shi'ira⁽¹⁾.

وَإِنَّهُ هُورَبُ الشِّعْرَى ﴿٤٩﴾

50. Kuma lalle Shī, Shi ne Ya halaka Ādāwa na farko.

وَإِنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَى ﴿٥٠﴾

51. Da Sumūdāwa, sa'an nan bai rage su ba.

وَشُودَّا فَمَا أَبْقَى ﴿٥١﴾

52. Da mutānen Nūhu a gabānin haka, lalle sū, sun kasance mafi zālunci kuma mafi girman kai.

وَقَمَّ نُوحٌ مِنْ قَبْلِ إِلَهِهِ كَانُوا هُمْ أَظَلَّهُمْ
وَأَطْغَى ﴿٥٢﴾

53. Da wadanda aka birkice⁽²⁾ kasarsu, Ya kāyar da su.

وَالْمُؤْفَكَةَ أَهْوَى ﴿٥٣﴾

54. Sa'an nan abin da ya rufe su, ya rufe su.

فَعَشَّلَهَا مَا عَشَّى ﴿٥٤﴾

(1) Sūnan wasu taurāri biyu ne sunā fita a bāyan taurarin Jauza'a sunā tafiya daga kudu zuwa arēwa karkace. Kabilar Lārabawa ta Khuza'a na bauta musu da umurnin Abu Kabshah, daya daga cikin kākannin Annabi na wajen uwa dōmin haka ne Kuraishawa ke ce wa Annabi Ibn abī Kabshah, wanda ya kāga sābon addinīn da ya sāba wa na ubanninsa.

(2) Mutānen Lūdu da aka birkice kasarsu da su.

55. To, da wace daga ni'imōmin
Ubangijinka kake⁽¹⁾ yin shakka?

56. Wannan (Muhammadu) mai
gargadi ne kamar irin māsu gar-
gadi na farko.

فِيَأَيِّهِ الْأَئِرَكَ تَمَارَىٰ ﴿٥٥﴾

هَذَا نَذِيرٌ مِّنَ الْدُّرُّ الْأَوَّلِ ﴿٥٦﴾

57. Makusanciya⁽²⁾ fa, tā yi kusa.

58. Bābu wani rai, banda Allah,
mai iya bayāni gare ta.

أَرْفَتُ الْأَرْفَةَ ﴿٥٧﴾

لَيَسْ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ ﴿٥٨﴾

59. Shin, kuma daga wannan⁽³⁾
lābāri kuke māmāki?

أَفَمِنْ هَذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ ﴿٥٩﴾

60. Kuma kunā yin dāriya,
kuma bā ku yin kūka?

وَنَصْحَكُونَ وَلَا يَتَكَبَّرُونَ ﴿٦٠﴾

61. Alhāli kunā māsu wāsā?

وَأَنْتُمْ سَمِدُونَ ﴿٦١﴾

62. To, ku yi sujada⁽⁴⁾ ga Al-
lah, kuma ku bauta (Masa).

فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا ﴿٦٢﴾

Tanā karantar da cēwa wanda ya nēmi wata mu'ujiza, to, ita za ta zama sababin halakarsa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Sā'a tā yi kusa, kuma watā⁽⁵⁾
ya tsāge.

أَفْتَرَيْتَ السَّاعَةَ وَلَشَوَّقَ الْقَمَرُ ﴿٦٣﴾

(1) Kamar abōkin magana kō mai karātu.

(2) Makusanciya, ita ce Kiyāma.

(3) Alkur'āni.

(4) Anā yin sujadar karātu a nan, amma bā ta a cikin sujudai na tilas.

(5) Kuraishāwa suka nēmi Annabi ya yi addu'a dōmin wata ya tsāge wani balgace nāsa ya fādo a kasā; ya yi addu'ar, watā ya tsāge, wani abu daga gare shi ya fādo kamar yadda suka nēma.

2. Kuma idan sun ga wata āyā, sai su juya baya su ce, “Sihiri ne mai dōgēwa!”

3. Kuma suka karyata, kuma suka bi son zūciyarsu, alhāli kuwa kōwane al'amari (wanda suke son su tūre daga Annabi) an tabbatar da shi.

4. Kuma lalle, abin da yake akwai tsāwatarwa a cikinsa na lābārai ya zo musu.

5. Hikima cikakka! Sai dai abūbuwan gargadī bā su amfāni.

6. Sabōda haka, ka bar su! Rānar da mai kiran zai yi kira zuwa ga wani abu abin kyāma.

7. Kaskantattu ga idanunsu zā su fito daga kaburburansu, kamar dai sū fāri ne wadanda suka wātse.

8. Sunā gaggāwar tafiya zuwa ga mai kiran, kāfirai na cēwa, “Wannan yini ne mai wuya!”

9. Mutānen Nūhu sun karyata, a gabāninsu, sai suka karyata BawanMu, kuma suka ce, “Shi mahaukaci ne.” Kuma aka tsāwacē shi.

10. Sabōda haka ya kira Ubangi-jinsa (ya ce), “Lalle nī, an rinjāye ni, sai Ka yi taimako.”

11. Sai Muka būdē kōfōfin samā da ruwa mai zuba.

12. Kuma Muka būbbugar da kasā ta zama idānun ruwa, dada ruwa ya hadu a kan wani umurni da aka riga aka kaddara shi.

13. Kuma Muka dauke Nūhu a kan (jirgi) na alluna da kūsōshi.

وَإِنْ يَرَوْا إِيمَانَهُمْ فَلَا يُقْنَعُوا بِسُخْرَيْسَمْسَمَرٌ ①

وَكَذَّبُوا وَتَبَعَوا هَوَاءُهُمْ وَكُلُّ أَمْرٍ مُسْتَقِرٌ ②

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنْ الْأَئْبَاءِ مَا فِيهِ مُزَاجٌ ④

حَكْمَةٌ بِالْعِلْمِ فَمَا تَغْنِي النُّذُرُ ⑤

فَوَلَّ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعَ إِلَى شَيْءٍ نُكَرٍ ⑥

خُسْعًا أَبْصَرُهُمْ يَغْرِبُونَ مِنَ الْأَجَدَاثِ كَانُوهُمْ جَرَادٌ مُنْتَشِرٌ ⑦

مُهْطَعِينَ إِلَى الدَّاعَ يَقُولُ الْكَافِرُونَ هَذَا يَوْمٌ عَسِيرٌ ⑧

* كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمٌ نُوحٌ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا مَجْنُونٌ وَلَدُجُورٌ ⑨

فَدَعَارِيَةٌ وَأَنِّي مَغْلُوبٌ فَأَنْتَصَرٌ ⑩

فَتَحَتَّنَا أَبْوَابُ السَّمَاءِ يَمْلأُهُنَّهُمْ ⑪

وَفَجَرَنَا الْأَرْضَ عِيُونًا فَأَنْتَنِي الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ فَدَفَدَرٌ ⑫

وَحَلَّتْهُ عَلَى ذَاتِ الْوَجْهِ وَدُسُرٌ ⑬

14. Tanā gudāna, a kan idānunMu, dōmin sakamako ga wanda aka yi wa kāfircin.

15. Kuma lalle Mun bar ta ta zama āyā. To, shin, akwai mai tunāni?

16. To, yāya azābāTa take da gargadīNa?

17. Kuma lalle ne, hakīka, Mun saukafe Alkur'āni, dōmin tunāwa. To, shin, akwai mai tunāwa?

18. Ādāwa sun karyata, to, yāya azābāTa take, da gargadīNa?

19. Lalle Mū, Mun aika da iska mai tsananin sauti a kansu, a cikin wani yinin nahīsa mai dōgēwa.

20. Tanā fizgar mutāne kamar dai sū kututturan dabīno tumbukakku ne.

21. To, yāya azābāTa take da gargadīNa?

22. Kuma lalle ne, hakīka Mun saukafe Alkur'āni, dōmin tunāwa. To, shin, akwai mai tunāwa?

23. Samūdāwa sun karyata game da gargadīn.

24. Sai suka ce, "Wani mutum daga cikinmu, shi kadai, wai mu bī shi! Lalle mū, a lōkacin, hakīka, mun shiga wata bata da haukā.

25. "Shin, an jēfa masa Manzancin ne, a tsakāninmu? Ā'a shī dai gawurtaccen makaryaci ne mai girman kai!"

26. Zā su sani a gōbe, wāne ne gawurtaccen mai karyar, mai girman kan?

تَجْرِي بِأَعْيُنِنَا جَرَاءَ لَمَنْ كَانَ كُفَّارٌ ﴿١٦﴾

وَلَقَدْ تَرَكْنَا إِيمَانَهُ فَهَلْ مِنْ مُّذَكَّرٍ ﴿١٧﴾

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِيَ وَنُذُرِ ﴿١٨﴾

وَلَقَدْ يَسَرَنَا الْقُرْءَانُ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُّذَكَّرٍ ﴿١٩﴾

كَذَبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِيَ وَنُذُرِ ﴿٢٠﴾

إِنَّا أَنْسَلْنَا عَبْيَمَرَ رِحَامَهُ صَرَّا فِي يَوْمٍ حَسِينٍ
مُسْتَمِرٍ ﴿٢١﴾

تَرَزَّعَ النَّاسُ كَمَنَّهُمْ أَعْجَازُهُنَّ مُنْقَعِرٍ ﴿٢٢﴾

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِيَ وَنُذُرِ ﴿٢٣﴾

وَلَقَدْ يَسَرَنَا الْقُرْءَانُ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُّذَكَّرٍ ﴿٢٤﴾

كَذَبَتْ ثَمُودٌ بِالنُّذُرِ ﴿٢٥﴾

فَقَاتُوا أَبْشَرًا مَنَا وَحِدَانَتْنَاهُ وَإِنَّا إِذَا لَفِي

ضَلَالٍ وَسُرُّرٍ ﴿٢٦﴾

أَلَيْهِ اللَّهُرْعَانِهِ مِنْ بَيْنَنَا بَلْ هُوَ كَذَابٌ أَشِرُّ ﴿٢٧﴾

سَيَعْكُمُونَ عَذَامَنَ الْكَذَابُ الْأَشِرُ ﴿٢٨﴾

27. Lalle Mū, māsu aikāwa da rākumar⁽¹⁾ ne, ta zame musu fitina, sai ka tsare su da kallo, kuma ka yi hakuri.

28. Kuma ka bā su lābāri, cēwa ruwa rababbe ne a tsakāninsu (da rākumar), kōwane sha, mai shi yanā halartar sa.

29. Sai suka kira abokinsu, sai ya karba, sa'an nan ya sōke ta.

30. To, yāya azābaTa take da gargađiNa?

31. Lalle Mū, Mun aika tsāwa guda a kansu, sai suka kasance kamar yāyin mai shinge.

32. Kuma lalle ne, hařīka, Mun sauřake Alkurāni, dōmin tunāwa. To, shin, akwai mai tunāwa?

33. Mutānen Lūđu sun ḫaryata, game da gargađi.

34. Lalle Mun aika iskar tsakuwa a kansu, fāce mabiyan Lūđu, Mun tsirar da su a lōkacin asuba.

35. Sabōda wata ni'ima ta daga gare Mu. Kamar haka Muke sāka wa wanda ya gōde.

36. Kuma lalle, hařīka, ya yi musu gargađin damkarMu, sai suka yi musu game da gargađin.

37. Kuma lalle, hařīka, sū, sun nēme shi ta wajen bākinsa, sai Muka shāfe idānunsu. "To, ku dān-dani azābaTa da gargađiNa."

إِنَّا مُرْسِلُوا النَّاقَةَ فِتْنَةً لَهُمْ فَأَرْتَقُبْهُمْ
وَأَضْطَبِرْ

وَيَنْهَا أَنَّ السَّمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَ هُنْكُلٍ شَرِبٍ مُحَقَّصٍ

فَادَوْ أَصْاحَبَهُمْ فَعَاطَلَى فَعَقَرَ

فَلَيْكَ كَانَ عَذَابِي وَنَذْرِ

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَجَهَدَةً فَكَانُوا
كَهْشِيرُ الْمَحْتَظِرِ

وَلَقَدْ يَسَرَنَا الْقَوْمُ إِنَّ لِلَّهِ كُفَّالٌ مِنْ مُذَكَّرٍ

كَذَبَتْ قَوْمٌ أُولَئِي الْأَنْذِرِ

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبَةً إِلَّا إِلَّا لُوطٌ
جَنِينَهُ بِسَحْرٍ

يَعْمَلُهُ مَنْ عِنْدَنَا كَذَلِكَ تَجْزِي مَنْ شَكَرَ

وَلَقَدْ أَنْدَرْهُمْ بَطْشَنَّا فَتَمَارَوْلِي الْأَنْذِرِ

وَلَقَدْ رَوَدُوهُ عَنْ صَيْفِهِ فَطَمَسَنَا أَعْيَنَهُمْ
فَنَذُرُ قُوَّاعَذَابِي وَنَذْرِ

(1) Mutānen Sāleħ sun nēmi mu'ujiza da rākuma, a fitar da ita daga dūtse, sai aka fitar da ita, kuma aka raba ruwan sha a tsakāninsu da ita.

38. Kuma lalle, hakīka, wata azāba matabbaciya tā wāye musu gari da yāki, tun da sāfe.

39. To, ku dandani azābāTa da gargadīNa.

40. Kuma lalle ne, hakīka, Mun sauakake Alkur'āni dōmin tunāwa. To, shin, akwai mai tunāwa?

41. Kuma lalle, hakīka, gargadīn ya jē wa mabiyan Fir'auna.

42. Sun karyata game da ãyōyin-Mu, dukansu, sai Muka kāma su, irin kāmun Mabūwāyi, Mai ikon yi.

43. Shin, kāfranku ne mafi alhēri daga wadancan, ko kuwa kunā da wata barā'a a cikin littattafai?

44. Kō zā su ce, "Mū duka māsu hada karfi ne dōmin cin nasara?"

45. Zā a karya⁽¹⁾ tāron, kuma su jūya bāya dōmin gudu.

46. Ā'a, Sā'a ita cē lōkacin wa'adinsu, kuma Sa'ar tā fi tsananin masīfa, kuma ta fi dāci.

47. Lalle ne māsu laifi sunā a cikin bata da hauka.

48. Rānar da zā a jā su a cikin wuta a kan fuskōkinsu. "Ku dandani shāfar wutar Sa'ar."

49. Lalle Mū, kōwane irin abu Mun halitta shi a kan tsāri.

50. Kuma umurninMu bai zamo ba fāce da kalma daya, kamar wal-kāwar ido.

وَلَقَدْ صَبَحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُّسْتَقِرٌ ﴿٢١﴾

فَذُوقُوا عَذَابِي وَنَذْرِ ﴿٢٢﴾

وَلَقَدْ يَسَرْنَا الْقُرْآنَ لِلرَّكِيرَهَلَّ مِنْ مُذَكَّرٍ ﴿٢٣﴾

وَلَقَدْ جَاءَهُ أَلِفِرْعَوْنَ النُّذْرُ ﴿٢٤﴾

كَذَبُوا بِآيَاتِنَا كُلَّهَا فَأَخْذَنَاهُمْ أَخْذَنَزِينَ مُقْتَدِرٍ ﴿٢٥﴾

أَكُفَّارُ كُلُّ حِirْمَ مِنْ أُولَئِكُمْ أَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي الْزُّبُرِ ﴿٢٦﴾

أَمْ يَقُولُونَ تَخْنُ حَجَمٌ "شَتَّصِرٌ" ﴿٢٧﴾

سَيْهَزْمَ الْجَمْعُ وَيُؤْلُونَ الْذُبَرَ ﴿٢٨﴾

بِلِ السَّاعَةِ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَذْهَى وَأَمْرٌ ﴿٢٩﴾

إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعْيٍ ﴿٣٠﴾

يَوْمَ سُجَنُونَ فِي أَنْتَارٍ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ ذُوقُوا

مَسَّ سَقَرَ ﴿٣١﴾

إِنَّ كُلَّ شَيْءٍ حَقَقَهُنَّ إِنْقَادٌ ﴿٣٢﴾

وَمَا آمَرْنَا إِلَّا وَحْدَةً كَلْمَجْ بِالْبَصَرِ ﴿٣٣﴾

(1) Bushāra ce ga Annabi, cēwa zai yi yāki da Kuraishi kuma zai rinjāye su. Sa'an nan yākin ya auku a Badar.

51. Kuma lalle ne, haķīka, Mun halaka irin gayyarku. To, shin, akwai mai tunāni?

52. Kuma kōwane abu, da suka aikata shi, yanā a cikin littattafai.

53. Kuma dukan karami da babba, rubutacce ne.

54. Lalle māsu takawa sunā a cikin gidājen Aljanna da kōguna.

55. A cikin mazaunin gaskiya, wurin Mai ikon yi, Mai iya zartaswa.

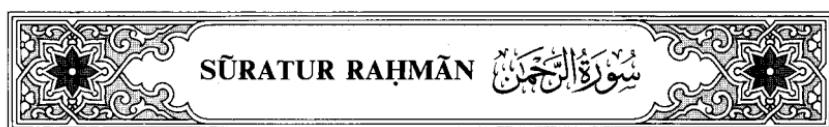
وَلَقَدْ أَهْلَكَنَا أَشْيَا عَجْمَوْنَاهُ مِنْ مُذَكَّرٍ ﴿٥١﴾

وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلَوْهُ فِي الْتُّبُرِ ﴿٥٢﴾

وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطْرِ ﴿٥٣﴾

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ ﴿٥٤﴾

فِي مَقْعَدٍ صَدِيقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ مُقْتَدِرٍ ﴿٥٥﴾

Tanā karantar da ni'imōmin Allah nau'i-nau'i ga mutāne da aljannu a dūniya da Lāhira, kuma tanā kwadaitar da su ga gōde wa Allah Mai ni'imtar da su.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. (Allah) Mai rahama.
2. Yā sanar da Alkur'āni.
3. Yā halitta mutum.
4. Yā sanar da shi bayāni (magana).
5. Rānā da watā a kan lissāfi suke.

الْرَّحْمَنُ ﴿١﴾

عَلَّمَ الْفُرَّعَانَ ﴿٢﴾

خَلَقَ الْإِنْسَنَ ﴿٣﴾

عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ﴿٤﴾

الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ مُحْسِبَانِ ﴿٥﴾

6. Kuma tsirrai māsu yādo da itāce sunā tawālu'i.

وَالْتَّجُمُ وَالسَّجَرُ سَجْدَانٌ ①

7. Kuma samā Ya dāukaka ta, kuma Yā aza sikēli.

وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ②

8. Dōmin kada ku karkatar da sikēlin.

أَلَا تَنْظُرُ فِي الْمِيزَانِ ③

9. Kuma ku daidaita awo da ādalci, kuma kada ku rage sikēlin.

وَأَقْبَلُوا أَلْوَزَنَ بِالْقُسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ ④

10. Kuma ƙasā Yā aza ta dōmin tālikai.

وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا الْأَذَانَ ⑤

11. A cikinta akwai 'ya'yan itācen marmari da dabīno mai kwafsa.

فِيهَا فَكِهَةٌ وَالْتَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ ⑥

12. Da kwāya mai sōshiya da kamshi.

وَالْحُمُّ دُوْلُ الْعَصِيفِ وَالرَّيْحَانُ ⑦

13. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku⁽¹⁾ kuke kāyatāwa?

فِي أَيِّ الْأَرْضِ كُمَاثُكَذِبَانِ ⑧

14. Yā halitta mutum daga kēkasasshen yumbu kamar kasko.

خَلَقَ إِلَيْسَنَ مِنْ صَلَصَلٍ كَالْفَخَارِ ⑨

15. Kuma Ya halitta aljani daga bira daga wutā.

وَخَلَقَ لِجَانَ مِنْ مَارِيجٍ مِنْ نَارٍ ⑩

16. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke kāyatāwa?

فِي أَيِّ الْأَرْضِ كُمَاثُكَذِبَانِ ⑪

17. Ubangijin mafita biyu na rānā, kuma Ubangijin mafādā biyu na rānā.

رَبُّ الْمُشْرِقَيْنَ وَرَبُّ الْمُغْرِبَيْنَ ⑫

18. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke kāyatāwa?

فِي أَيِّ الْأَرْضِ كُمَاثُكَذِبَانِ ⑬

19. Yā garwaya tēku biyu (ruwan dādī da na zartsi) sunā haduwā.

مَنْجَ الْبَحْرَيْنِ يَنْتَقِيَانِ ⑭

(1) Asalin lamiri "ku" yanā nūni ne ga nau'i biyu, watau mutāne da aljannu, sai dai bābu lamirin abu biyu kawai a cikin Hausa, sai na jama'a. Jam'i a luggar Hausa ya fara daga biyu.

20. A tsakāninsu akwai shāma-ki, bā zā su ketare haddi ba.

بِئْنَهُمَا بَرَزَتْ لَا يَتَعْلَمُانِ ﴿١﴾

21. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?

فِي أَيِّ الْأَرْضِ تَكُونُ كَذِبَانِ ﴿٢﴾

22. Lu'ulu'u da murjāni na fita daga gare su.

يَخْرُجُ مِنْهُمَا الْقُوَّلُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٣﴾

23. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?

فِي أَيِّ الْأَرْضِ تَكُونُ كَذِبَانِ ﴿٤﴾

24. Kuma Yanā da manyan jirāge, wadanda ake fāgāwa a cikin tēku kamar manyan duwātsu.

وَلَهُ الْجُوَارُ الْمُشَغَّلُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَغْلَمِ ﴿٥﴾

25. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?

فِي أَيِّ الْأَرْضِ تَكُونُ كَذِبَانِ ﴿٦﴾

26. Dukan wanda ke kanta⁽¹⁾ mai fārēwa ne.

كُلُّ مَنْ عَلِمَهَا قَاتِلٌ ﴿٧﴾

27. Kuma fuskar Ubangijinka, Mai girman Jalala da karimci, ita ce take wanzuwa.

وَيَبْقَى وَجْهُ رَبِّكَ دُوَلَجَلَانٍ وَالْأَكْرَامِ ﴿٨﴾

28. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?

فِي أَيِّ الْأَرْضِ تَكُونُ كَذِبَانِ ﴿٩﴾

29. Wanda ke a cikin sammai da kasa yanā rōkon Sa (Allah), a kul-lum Allah na a cikin wani sha'ani.

يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ ﴿١٠﴾

30. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?

فِي أَيِّ الْأَرْضِ تَكُونُ كَذِبَانِ ﴿١١﴾

31. Zā Mu dauki lōkaci sabōda ku, yā kū⁽²⁾ māsu nauyin halitta biyu!

سَقَرَّعُ لَكُرَآيَةُ الثَّقَالَانِ ﴿١٢﴾

(1) Yanā nufin kasa.

(2) Mutāne da aljannu.

32. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?

33. Ya jama'ar aljannu da mutāne! Idan kunā iya zarcēwa daga sāsannin sammai da kasā, to, ku zarce. Bā za ku iya zarcēwa ba fāce da wani dalīl.

34. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?

35. Anā sako wani harshe daga wata wutā a kanku, da narkakkiyar tagulla. To, bā zā ku nēmi taimako ba?

36. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa.

37. Sa'an nan idan sama ta tsāge kuma ta zama jā kamar jar fāta.

38. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?

39. To, a ran nan, bā zā a tambayi wani mutum laifinsa ba, kuma haka aljani.

40. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?

41. Zā a iya sanin māsu laifī da alāmarsu, sabōda haka sai a kāma kwarkadarsu da sāwāyensu.

42. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?

43. Wannan Jahannama ce wadda māsu laifī ke karyatāwa game da ita.

فَيَأْتِيَ الَّاءَ رِبِّكُمَا نَكِيدُ بَانٌ ﴿٢٣﴾

يَعْشَرَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ إِنْ أَسْتَطَعْتُهُنَّ
تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
فَانْفُذُوا لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا إِسْلَاطِنِ ﴿٢٤﴾

فَيَأْتِيَ الَّاءَ رِبِّكُمَا نَكِيدُ بَانٌ ﴿٢٥﴾

يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شَوَاظٌ مِنْ تَارٍ وَمُخَاسٌ فَلَا
تَنْتَصِرُانِ ﴿٢٦﴾

فَيَأْتِيَ الَّاءَ رِبِّكُمَا نَكِيدُ بَانٌ ﴿٢٧﴾

فَإِذَا أَنْشَقَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرَدَةً كَالْدَهَانِ ﴿٢٨﴾

فَيَأْتِيَ الَّاءَ رِبِّكُمَا نَكِيدُ بَانٌ ﴿٢٩﴾

فِي يَوْمٍ مِنْ لَيْلٍ لَا يُسْعَلُ عَنْ ذَئْبِهِ إِنْسٌ وَلَا جَانٌ ﴿٣٠﴾

فَيَأْتِيَ الَّاءَ رِبِّكُمَا نَكِيدُ بَانٌ ﴿٣١﴾

يَعْرُفُ الْمُجْرُمُونَ يُسِيمَهُ فِيَوْمٍ
بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ ﴿٣٢﴾

فَيَأْتِيَ الَّاءَ رِبِّكُمَا نَكِيدُ بَانٌ ﴿٣٣﴾

هَذِهِ جَهَنَّمُ أَنَّى يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ ﴿٣٤﴾

44. Sunā kēwaya a tsakaninta da ruwan dīmi mai tsananin tafasa.

يَطْلُوْهُنَّ بِهَا وَبَيْنَ حَمِيمِهِ اِنۚ ﴿٤٤﴾

45. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?

فِيَأَيِّ الَّاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٥﴾

46. Kuma wanda ya ji tsōron tsayāwa a gaba ga Ubangijinsa yanā da Aljanna biyu.

وَلَمْنَ حَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّتَانِ ﴿٤٦﴾

47. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?

فِيَأَيِّ الَّاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٧﴾

48. Māsu rassan itāce.

ذَوَاتَ آفَانِ ﴿٤٨﴾

49. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?

فِيَأَيِّ الَّاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٩﴾

50. A cikinsu akwai marēmari biyu sunā gudāna.

فِيهِمَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ ﴿٥٠﴾

51. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?

فِيَأَيِّ الَّاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥١﴾

52. A cikinsu akwai nau'i biyu daga kōwane 'ya'yan itācen mar-mari.

فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَكِهَةٍ زَوْجَانِ ﴿٥٢﴾

53. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?

فِيَأَيِّ الَّاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٣﴾

54. Sunā gincire a kan wadansu shimfidu, cikinsu tufāfin alharīni mai kauri ne, kuma nūnannun 'yā'yan itācen Aljannar biyu kusakusa suke.

مُتَكَبِّينَ عَلَىٰ فُرْشٍ بَطَلَيْهَا مِنْ إِسْتَرْقٍ وَحْنَ
الْجَنَّتَيْنِ دَانِ ﴿٥٤﴾

55. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?

فِيَأَيِّ الَّاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٥﴾

56. A cikinsu akwai mātā māsu takaita ganinsu, wani mutum, ga-

فِيهِنَّ قَصَرَتُ الظَّرِيفُ لَمْ يَطِمْ شَهْنَ إِنْ ﴿٥٦﴾

banin mazajensu, bai debe budur-cinsu ba kuma haka wani aljani.

57. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?

58. Kamar dai sū yakūtu ne da murjāni.

59. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?

60. Shin, kyautatāwa nā da wani sakamako? (A'aha) Fāce kyautatāwa.

61. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?

62. Kuma baicinsu akwai wa-dansu gidājen Aljanna biyu.

63. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?

64. Māsu duhun inuwa.

65. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?

66. A cikinsu, akwai marēmari biyu māsu kwarārar ruwa.

67. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?

68. A cikinsu akwai 'yā'yan itācen marmari da dabīno da rum-māni.

69. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?

فَتَهْمُمُوا لِجَانٌ ﴿٦٣﴾

فِي أَيِّ الَّاءِ رَبِّكُمَا تَكُونُ بَيْانٌ ﴿٦٤﴾

كَانُوكُنْ مَلِيَّا قُوْتُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٦٥﴾

فِي أَيِّ الَّاءِ رَبِّكُمَا تَكُونُ بَيْانٌ ﴿٦٦﴾

هَلْ حَرَاءُ الْإِحْسَنِ إِلَّا إِلَّا إِحْسَنُ ﴿٦٧﴾

فِي أَيِّ الَّاءِ رَبِّكُمَا تَكُونُ بَيْانٌ ﴿٦٨﴾

وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّاتَانٌ ﴿٦٩﴾

فِي أَيِّ الَّاءِ رَبِّكُمَا تَكُونُ بَيْانٌ ﴿٧٠﴾

مُدْهَمَأَمَّتَانٌ ﴿٧١﴾

فِي أَيِّ الَّاءِ رَبِّكُمَا تَكُونُ بَيْانٌ ﴿٧٢﴾

فِيهِمَا عَيْنَانٌ ضَاحَّخَانٌ ﴿٧٣﴾

فِي أَيِّ الَّاءِ رَبِّكُمَا تَكُونُ بَيْانٌ ﴿٧٤﴾

فِيهِمَا فَيْكَهَةٌ وَخَلْ وَرْقَانٌ ﴿٧٥﴾

فِي أَيِّ الَّاءِ رَبِّكُمَا تَكُونُ بَيْانٌ ﴿٧٦﴾

فِيهِنَّ حَيْرَاتٌ حَسَانٌ ﴿٧﴾

70. A cikinsu, akwai wasu mātā māsu kyaun hālāye, māsu kyaun halitta.

71. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?

72. Māsu farin idānu da bakinsu wadfanda aka tsare a cikin haimōmi.

73. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?

74. Wani mutum, gabanin mazajensu, bai dēbe budurcinsu ba, kuma haka wani aljani.

75. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?

76. Sunā gincire a kan wasu matāsai māsu kōren launi da katifun Abkara kyāwāwa.

77. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?

78. Sūnan Ubangijinka, Mai girman Jalāla da Karimci, ya tsarkaka.

فِيَأَيِّ الَّاءِ رَبِّكُمَا نُكَذِّبَانِ ﴿٨﴾

حُوَرٌ مَقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ ﴿٩﴾

فِيَأَيِّ الَّاءِ رَبِّكُمَا نُكَذِّبَانِ ﴿١٠﴾

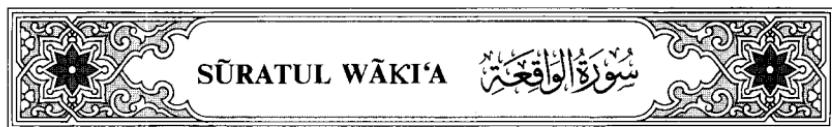
لَمْ يَطْلُمْهُنَّ إِنْسُونٌ قَبْلَهُمْ وَلَاجَانِ ﴿١١﴾

فِيَأَيِّ الَّاءِ رَبِّكُمَا نُكَذِّبَانِ ﴿١٢﴾

مُتَكَبِّرِينَ عَلَى رَفِيقِ حُضُورٍ وَعَبْرَرِي حَسَانٌ ﴿١٣﴾

فِيَأَيِّ الَّاءِ رَبِّكُمَا نُكَذِّبَانِ ﴿١٤﴾

تَبَرَّكَ أَسْمُرَيْكَ ذِي الْجَلَلِ وَالْإِكْرَامِ ﴿١٥﴾

Tanā karantar da kasuwar mutāne uku, kōwane kashi da hanyarsa a rāyuwarsa da mutuwarsa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Idan mai aukuwa ta auku.
2. Bābu wani (rai) mai karyatā-wa ga aukuwarta.
3. (Ita) mai kaskantāwa ce, mai daukakāwa.
4. Idan aka girqiza kasā girqizāwa.
5. Kuma aka niķe duwātsu, niķewa.
6. Sai suka kasance kūra da ake wātsarwa.
7. Kuma kun kasance nau’i uku.
8. Watau mazōwa dāma.⁽¹⁾ Mēne ne mazōwa dāma?
9. Da mazōwa hagu. Mēne ne mazōwa hagu?
10. Da wadanda suka tsēre. Sū wadanda suka tsēren nan,
11. Wadancan, sū ne wadanda aka kusantar.
12. A cikin Aljannar ni’ima.

إِذَا وَقَعَتْ أُلْوَاقَعَةٌ ﴿١﴾

لَيْسَ لِوَقْتِهَا كَاذِبَةٌ ﴿٢﴾

خَافِضَةٌ رَّافِعَةٌ ﴿٣﴾

إِذَا رَجَتْ الْأَرْضُ رَجَانًا ﴿٤﴾

وَلَوْسَتْ لِيَمَالْ بَسَّا ﴿٥﴾

فَكَانَتْ هَبَاءً مُّنْبَثًا ﴿٦﴾

وَكَشَمَ أَرْوَاجَالَلَّهَةَ ﴿٧﴾

فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ﴿٨﴾

وَأَصْحَابُ الْمَسْعَمَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَسْعَمَةِ ﴿٩﴾

وَالسَّدِيقُونَ السَّدِيقُونَ ﴿١٠﴾

أُولَئِكَ الْمُفَرَّغُونَ ﴿١١﴾

فِي جَنَّتِ النَّعِيمِ ﴿١٢﴾

(1) Mazōwa dāma kō māsu albarka wadanda zā a bai wa takardunsu da dāma. Mazōwa hagu kō māsu shu’umci wadanda zā a bai wa takardunsu da hagu.

13. Jama‘a ne daga mutānen farko.^(١)

تُلَهُّ مِنَ الْأَوَّلِينَ ١٣

14. Da kadan daga mutānen farshe.

وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ ١٤

15. (Sunā) a kan wasu gadāje sākāfku.

عَلَى سُرِّ مَوْصُونَةٍ ١٥

16. Sunā gincire a kansu, suna māsu kallon jūna.

مُشَكِّكِينَ عَيْنَاهَا مُتَقَدِّلِينَ ١٦

17. Wasu yara samāri na dindin-din na gēwaya a kansu.

يُطْوِفُ عَيْنَهُمْ وَلَذِنْ "خَلَّ" وَنَ ١٧

18. Da wasu kōfuna da shantula da hinjälai daga (giya) mai bùbbuga.

بِأَكْوَابٍ وَلَيَارِيقٍ وَكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ ١٨

19. Bā a sanya musu cīwon jīri sabōda ita, kuma bā su buguwa.

لَا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنَزِّفُونَ ١٩

20. Da wasu ‘ya’yan itācen mar-mari daga irin wadanda suke zābe.

وَفِكْهَةٍ مَمَاتِحَرُونَ ٢٠

21. Da nāman tsuntsāye daga wanda suke ganin sha’awa.

وَلَحْمٌ طَيْرٌ مَمَاتَهُونَ ٢١

22. Da wasu mātā māsu fararen idanu da girmansu.

وَحُورُ عَيْنٍ ٢٢

23. Kamar misālan lu’ulu’u wanda aka bōye.

كَامَتِلَ الْلُؤُلُؤُ الْمَكْنُونِ ٢٣

24. A kan sakamako, dōmin abin da suka kasance sunā aikatāwa.

جَرَاءٌ إِمَّا كَافُوا يَعْمَلُونَ ٢٤

25. Bā su jin wata yāsassar magana a cikinta, kuma bā su jin sun yi laifi.

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا الْغَوْلُ وَلَا تَأْيِمًا ٢٥

26. Sai dai wata magana (mai dādi): Salāmun, salāmun.

إِلَّا قِلْكَاسَلَمَكَاسَلَمَا ٢٦

27. Da mazōwa dāma. Mēne ne mazōwa dāma?

وَأَصْعَبُ الْيَمِينَ مَا أَصْحَبُ الْيَمِينِ ٢٧

(1) Jama‘a daga mutānen farko, sū ne Annabāwan farko da kadan daga cikin mutānen farshe, shi ne Annabi Muhammadu, sallallāhu alaihi wa sallama. Bā a shiga cikin wannan kashi da aiki sai dai da zābin Allah. Kuma an rufe kōfarsa. Bābu sauran wani annabi wanda zai zo da wani addini sābo a bāyan Annabi Muhammadu, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi.

28. (Sunā) a cikin itācen maga-rya maras kaya.

فِي سِدْرٍ فَخَضُودٍ ﴿٦﴾

29. Da wata ayaba mai yawan 'yā'ya.

وَطَلْحَجَ مَنْصُودٍ ﴿٧﴾

30. Da wata inuwa mīkakkiya.

وَظَلَّلَ مَمْدُورٍ ﴿٨﴾

31. Da wani ruwa mai gudānā.

وَمَاءٌ مَسْكُوبٌ ﴿٩﴾

32. Da wasu 'yā'yan itācen mar-mari māsu yawa.

وَفَكَهَةٌ كَبِيرٌ قَرْقَعَةٌ ﴿١٠﴾

33. Bā su yankēwa kuma bā a hana su.

أَمْقَطْوَعَةٌ وَلَا مَمْتُوعَةٌ ﴿١١﴾

34. Da wasu shimfidu madaukaka.

وَفَرِيشٌ مَرْفُوعَةٌ ﴿١٢﴾

35. Lalle Mū, Mun kāga halit-tarsu kāgāwa.

إِنَّا نَسْأَلُهُنَّ إِنْ شَاءَ ﴿١٣﴾

36. Sa'an nan Muka sanya su budurwai.

فَعَلَّمَنَاهُنَّ أَبْكَارًا ﴿١٤﴾

37. Māsu son mazansu, a cikin tsārā daya.

عُرِيًّا أَثْرَابًا ﴿١٥﴾

38. Ga mazōwa dāma.

لَا صَحْبٌ لِلْيَتَامَةِ ﴿١٦﴾

39. Wata fungiya ce daga mutā-nen farko.

شَلَّهٌ مِنَ الْأَوْلَى ﴿١٧﴾

40. Da wata fungiya daga mutā-nen karshe.

وَنُلَّهٌ مِنَ الْآخْرَى ﴿١٨﴾

41. Mazōwa hagu, Mēne ne ma-zōwa hagu?

وَاصْحَابُ السَّمَاءِ مَا أَصْحَابُ السَّمَاءِ ﴿١٩﴾

42. Suna a cikin wata iskar zāfi da wani ruwan zāfi.

فِي سَمُومٍ وَحَمِيمٍ ﴿٢٠﴾

43. Da wata inuwa ta hayāki mai baki.

وَظَلَّلَ مِنْ يَحْمُومَةٍ ﴿٢١﴾

44. Bā mai sanyi ba, kuma bā mai wata ni'ima ba.

لَا بَارِدٌ وَلَا كَرِيمٌ ﴿٢٢﴾

45. Lalle sū, sun kasance a gabā-nin wannan wadanda aka jiyar dādī.

إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُرْتَفِعُونَ ﴿٢٣﴾

46. Kuma sun kasance sunā dō-gēwa a kan mummūnan zunubi mai girma.

وَكَانُوا يُصْرُونَ عَلَى الْجُنُبِ الْعَظِيمِ ﴿٢٤﴾

47. Kuma sun kasance sunā cēwa, "Shin, idan mun mutu kuma muka kasance turbāya da kasu-suwa, shin, lalle mù, wadanda zā a kōma rāyarwa ne hakīkatan?

48. "Shin, kuma da ubanninmu na farko?"

49. Ka ce, "Lalle mutānen farko da na karshe.

50. "Tabbas, wadanda ake tārāwa ne a cikin wani yini sananne.

51. "Sa'an nan lalle ku, ya kū batattu, māsu karyatāwa!

52. "Lalle māsu cī ne daga wata itāciya ta zaikkūm (danyen wutā).

53. "Har zā ku zama māsu cika cikunna daga gare ta.

54. "Sa'an nan kuma māsu shā ne, a kan wannan abin cin, daga ruwan zāfi.

55. "Ku zama māsu shā irin shan rākuma māsu kishirwa."

56. Wannan ita ce liyāfarsu a rānar sakamako.

57. Mū ne Muka halitta ku, to, don me bā zā ku gaskata ba?

58. Shin, kuma kun ga abin da kuke fitarwa na maniyyi?

59. Shin, kū ne kuke halitta shi, kō kuwa Mū ne Māsu halittāwa?

60. Mū ne Muka kaddara mutu-wa a tsakāninku, kuma ba Mu zama Māsu gajiyāwa⁽¹⁾ ba,

رَكُوفًا يَقُولُونَ أَيْدَا مِسْنَا وَكُنَّا تَرْبَا وَعَظِمَاءً نَّا
لَمْ يَجِدُو نَّانَ
﴿١٧﴾

أَوْءَابَاؤُنَا الْأَوْلَوْنَ
﴿١٨﴾

فُلِيلَ الْأَوْلَيْنَ وَالآخِرِينَ
﴿١٩﴾

لَمْ جُمُوعُنَ إِلَى مِيقَاتِ يَوْمِ مَعْلُومٍ
﴿٢٠﴾

تُمَّ إِنَّكُمْ بِهَا الصَّابُونَ الْمُكْتَبُونَ
﴿٢١﴾

لَا كُوْنُ مِنْ شَجَرَقَنْ رَوْمَ
﴿٢٢﴾

فَإِلَيْنَاهُ مِنْهَا الْبَطْوَنَ
﴿٢٣﴾

فَشَرِّبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيرِ
﴿٢٤﴾

فَشَرِّبُونَ شَرَبَ الْهَمِيرِ
﴿٢٥﴾

هَذَا نَزَلَ لِهِمْ بِقَوْمَ الْأَلَيَّينَ
﴿٢٦﴾

نَحْنُ حَفَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ
﴿٢٧﴾

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تُصْنَعُونَ
﴿٢٨﴾

أَئْنَمْ تَحْلُقُونَ وَأَئْنَحْنُ أَخْلَقُونَ
﴿٢٩﴾

نَحْنُ قَدَرْنَا بَيْنَكُمُ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ
﴿٣٠﴾

(1) Āyā ta 60 hadē take da āya ta 61 watau, bā zā Mu kāsa musanya ku da wadansu mutāne ba su tsaya matsayinku, sa'an nan kū kuma Mu mayar da ku wata halitta.

61. A kan Mu musanya wadsansu (mutāne) kamarku, kuma Mu mayar da ku a cikin wata halitta da ba ku sani ba.

62. Kuma lalle ne hakīka, kun san halittar farko, to, don me ba zā ku yi tunāni ba?

63. Shin, kuma kun ga abin da kūkē nōmāwa?

64. Shin, kū ne ke tsirar da shi, kō kuwa Mū ne Māsu tsirarwa?

65. Dā Munā so, lalle, da Mun sanya shi būsashiyar ciyāwa, sai ku yini kunā māmākin bākīn ciki.

66. (Kunā cēwa) "Lalle hakīka an azā mana tāra!"

67. "Ā'a, mun dai zama wađanda aka hanā wa!"

68. Shin, kuma kun ga ruwa wannan da kuke sha?

69. Shin, kū ne kuke saukar da shi daga gırğije, kō kuwa Mū ne Māsu saukarwa?

70. Dā Mun so, dā Mun mayar da shi ruwan zartsi. To, don me bā ku gödēwa?

71. Shin, kuma kun ga wutā wannan da kuke ḫyastāwa?

72. Shin, kū ne kuke ḫagā halitar itāciyarta, kō kuwa Mū ne Māsu ḫāgāwa?

73. Mū ne Muka sanya ta wata abar wa'azi da jin dādī ga matafiya a cikin jēji.

74. Sai ka tsarkake sūnan Ubangijinka Mai girma.

عَلَيْهِ أَنْ يُبَدِّلَ أَمْثَالَكُوْنَ وَنُنْشِئَكُوْنَ فِي مَا لَأَعْلَمُ
تَعَلَّمُونَ ﴿٦﴾

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّاسَةَ الْأُولَى فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٦٥﴾

أَفَرَأَيْتُمْ مَا لَخَرُونَ ﴿٦٦﴾

إِنَّمَا تَرَكَعُونَهُ وَأَمْتَحِنُ الْأَتْرَاعَوْنَ ﴿٦٧﴾

لَوْشَاءَ لَجَعَلْنَاهُ حُطَمًا فَظَلَّتُمْ تَفَكَّهُونَ ﴿٦٨﴾

إِنَّا الْمُغَرَّمُونَ ﴿٦٩﴾

بَلْ تَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٧٠﴾

أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي شَرَبُونَ ﴿٧١﴾

إِنَّمَا تَرَكَسُوا مِنَ الْمُزِنِينَ أَمْ تَحْنُ الْمَنْزِلُونَ ﴿٧٢﴾

لَوْشَاءَ جَعَلْنَاهُ أَجَاجًا فَلَوْلَا تَشَكُّرُونَ ﴿٧٣﴾

أَفَرَأَيْتُمُ الْنَّارَ الَّتِي قُرُونَ ﴿٧٤﴾

إِنَّمَا أَشَانُمْ شَجَرَبَاهَا أَمْ تَحْنُ الْمُنْشَفُونَ ﴿٧٥﴾

تَحْنُ جَعَلْنَاهَا نَذَرَةً وَمَنَعَ الْمُقْوِينَ ﴿٧٦﴾

فَسَيِّدُ بِاسْمَرِ رِبِّ الْعَظِيمِ ﴿٧٧﴾

75. To, bā sai Na yi rantsuwa ba da lōkutan fāduwar taurāri.

* فَلَا أَقِسْمُ بِمَوْقِعِ الْجُجُورِ ﴿٧٥﴾

وَإِنَّهُ لِفَسَمٌ لَّوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ﴿٧٦﴾

إِنَّهُ لَقَرْءَانٌ كَبِيرٌ ﴿٧٧﴾

76. Kuma lalle ne, hāfi'ka, rantsuwa ce mai girma, dā kun sani.

77. Lalle shi (wannan littāfi), hāfi'ka, abin karantāwa ne mai daraja.

78. A cikin wani littāfi tsararre.

فِي كِتَابِ مَكْتُوبٍ ﴿٧٨﴾

79. Bābu mai shāfa shi fāce wa-fanda aka tsarkake.

لَا يَمْسِهُ قِيلَالاً الْمُظَاهِرُونَ ﴿٧٩﴾

80. Wanda aka saukar ne daga Ubangijin halitta.

تَزَيَّلُ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨٠﴾

81. Shin, to, wannan lābārin ne kuke māsu wulākantāwa?

أَفِيهَاذَا الْحَدِيثُ أَنْتُمْ مُدْهُنُونَ ﴿٨١﴾

82. Kuma kunā sanya arzikinku (game da shi) lalle kū, ku faryata (shi)?

وَجَنَاحُهُنَّ رَزْقُهُنَّ كُلُّهُنَّ بُكَّلُهُنَّ ﴿٨٢﴾

83. To, don me idan rai ya kai ga makōshi? (Kusa da mutuwa).

فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْحَلْقُومَ ﴿٨٣﴾

84. Alhāli kuwa kū, a lōkacin nan, kunā kallo.

وَأَنْشُجِينَ إِذْنَتَنْظُرُونَ ﴿٨٤﴾

85. Kuma Mū ne mafi kusanta gare shi daga gare ku, to, amma kū bā ku gani.

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكُنْ لَا تَبْصِرُونَ ﴿٨٥﴾

86. To, don me in dai kun kasance bā wadanda zā a yi wa sakamako ba?

فَلَوْلَا إِنْ كُنْتُمْ عَيْرَ مَدِينِينَ ﴿٨٦﴾

87. Ku mayar da shi (cikin jikinsa) har idan kun kasance māsu gaskiya⁽¹⁾.

تَرْجِعُوهُنَّا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٨٧﴾

88. To, amma idan (mai mutuwar) ya kasance daga makusanta,

فَامْأَأْ إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقْرَّبِينَ ﴿٨٨﴾

(1) Idan kun kasance māsu gaskiya ga da'awar rashin Tāshin Kiyāma, to, ku yi fōkarin hana mutuwa ga mutāne dōmin ku hana cikar alkawarin tayarwa a bāyan mutuwa.

89. Sai hutāwa da kyakkyawan abinci da Aljannar ni'ima.

فَرُوحٌ وَرِيحَانٌ وَجَنَّتُ نَعِيْرٍ ﴿٨٩﴾

90. Kuma amma idan ya kasan-ce daga mazōwa dāma,

وَمَا إِنْ كَانَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٩٠﴾

91. Sai (a ce masa) aminci ya tabbata a gare ka daga mazōwa dāma.

فَسَلَّمَ لَكَ مَنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٩١﴾

92. Kuma amma idan ya kasan-ce daga māsu karyatāwar, batattun,

وَمَا إِنْ كَانَ مِنْ الْمُكَذِّبِينَ الظَّالِمِينَ ﴿٩٢﴾

93. Sai wata liyāfa ta ruwan zāfi.

فَزُلُّ مِنْ حَمِيرٍ ﴿٩٣﴾

94. Da kōnuwa da Jahīm,

وَصَلَّيْلَةُ حَاجِمٍ ﴿٩٤﴾

95. Lalle wannan, hākīka, ita ce gaskiya ta yakīni.

إِنَّهُ دَاهِرٌ حَقُّ الْيَقِينِ ﴿٩٥﴾

96. Sabōda haka, ka tsarkake⁽¹⁾ sūnan Ubangijinka Mai girma.

فَسَيِّدُ يَاسِرِيْكَ الْعَظِيْمِ ﴿٩٦﴾

SŪRATUL HADĪD

سُورَةُ الْحَادِيدِ

Tanā karantar da muhimmancin Jihādi da ciyar da dūkiya dōmin Jihādin dāukaka kalmar Allah, a bāyan īmāni da Allah da ManzonSa.

سَبِّحْ لِلَّهِ الْحَمْزَ الْرَّحِيمَ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Abin da ke cikin sammai da kasa yā yi tasbīhi ga Allah. Kuma Shī ne Mabuwāyi, Mai hikima.

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ أَعْلَمُ
الْحَكِيمُ ﴿١﴾

(1) A cikin rukū'i anā tasbīhi da cēwa "Subhāna Rabbiyal Azīm wa Bihamdih" sau uku. Ma'anarsa 'Tsarki ya tabbata ga Ubangijina Mai girma game da gode Masa.'

2. Shī ne da mulkin sammai da kasa; Yanā rāyarwa kuma Yanā kashēwa, kuma Shī Mai ikon yi ne a kan kōme.

3. Shī ne Na farko, Na karshe, Bayyananne, Bōyayye, kuma Shī Masani ne ga dukan kōme.

4. Shī ne Wanda Ya halitta sammai da kasa a cikin wasu kwānuka shida, sa'an nan Ya daidaitu a kan Al'arshi, Yanā sanin abin da ke shiga cikin kasa da abin da ke fita daga gare ta, da abin da ke sauva daga sama da abin da ke hawa cikinta, kuma Shī Yanā tāre da ku, duk inda kuka kasance. Kuma Allah Mai gani ne ga abin da kuke aikatāwa.

5. Shī ne da mulkin sammai da kasa, kuma zuwa gare Shi (Allah) kawai ake mayar da al'amura.

6. Yanā shigar da dare a cikin yini, kuma Yanā shigar da yini a cikin dare, kuma Shī Masani ne ga abin da yake a cikin kirāza.

7. Ku yi īmāni da Allah da ManzonSa, kuma ku ciyar daga abin da Allah Ya wakilta ku a cikinsa (na dūkiya). To, wadannan da suka yi īmāni daga cikinku, kuma suka ciyar, sunā da wani sakamako mai girma.

8. Kuma me ya same ku, bā zā ku yi īmāni ba da Allah, alhāli kuwa ManzonSa na kiran ku dōmin ku yi īmāni da Ubangijinku, kuma lalle Allah Yā karbi alkawarinku (cēwa zā ku bauta Masa)? (Ku bauta

لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْكِمُ وَيُبَيِّنُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَوِيرٌ ﴿١﴾

هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيهِ ﴿٢﴾

هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ أَسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يَعْلَمُ مَا يَلْهُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَعْنِي مِنْهَا وَمَا يَرِزُلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْنِي فِيهَا وَهُوَ مَعْلُومٌ بِأَنَّ مَا كُلِّتُمْ وَاللَّهُ يَمْعَلُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣﴾

لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٤﴾

بُولُجُ الْيَلَىٰ فِي الْتَّهَارِ وَبُولُجُ الْتَّهَارِ فِي الْيَلَىٰ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الْأَصْدِرِ ﴿٥﴾

إِنَّمَّا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْفَقُوا مَا جَاءُوكُمْ مُسْتَحْلِفِينَ فِيهِ فَالَّذِينَ إِنَّمَّا يُؤْمِنُونَ كُمْ وَأَنْفَقُوا لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٦﴾

وَمَا كُلُّكُمْ لَا تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَأَلَّا رَسُولُ يَدْعُوكُمْ إِنَّمَّا يُؤْمِنُ بِرَبِّكُمْ وَقَدْ أَخَذَ مِثْقَلَكُمْ إِنَّمَّا يُشَقِّكُكُمْ كُمْ شَهْرٌ مُؤْمِنِينَ ﴿٧﴾

Masa) idan kun kasance⁽¹⁾ māsu imāni.

9. Shī ne Wanda ke sassaukar da āyōyi bayyanannu ga BāwanSa, dōmin Ya fitar da ku daga duffai zuwa ga haske, kuma lalle Allah haķīka Mai tausayi ne gare ku, Mai jin kai.

10. Kuma me ya sāme ku, bā zā ku ciyar ba dōmin daukaka kalmar Allah, alhāli kuwa gādon sammai da kasā na Allah ne? Wanda ya ciyar a gabānin cin nasara, kuma ya yi yāki daga cikinku, bā ya zama daidai (da wanda bai yi haka ba). Wadancan ne mafifīta girman daraja⁽²⁾ bisa ga wadanda suka ciyar daga bāya kuma suka yi yāki. Kuma dukansu Allah Ya yi musu wa'adi da (sakamako) mai kyau, kuma Allah Masani ne ga abin da kuke aikatāwa.

11. Wāne ne wanda zai ranta wa Allah rance mai kyau dōmin Allah Ya ninka masa shi (a dūniya) kuma yanā da wani sakamako na karimci (a Lāhira)?

12. Rānar da zā ka ga mūminai maza da mūminai mātā, haskensu nā tafiya a gaba gare su, da kuma dāma gare su. (Anā ce musu) "Bushārarku a yau, ita ce gidajen Aljanna." Ruwa na gudāna daga Karkashinsu, sunā māsu dawwama a cikinsu. Wannan, shī ne babban rabo mai girma.

هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَى عَبْدِهِ مَا يَشَاءُ بِئْسَتِ لِكُحْرِجُكُمْ
مِّنْ أَظْلَمُمْتُ إِلَى أَنْتُرُ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ أَرْوَفٍ
رَّحِيمٌ ﴿١﴾

وَمَا كُلُّ الْأَتْقَافُ إِلَّا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ
إِنْ قَبْلَ الْفَتْحِ وَقَاتَلَ أُولَئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً
مِنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدِ وَقْتَنَّا وَكُلُّ أَوْدَادٍ
اللَّهُ أَحْسَنَ وَاللَّهُ يُعَلِّمُ لَوْلَا يَعْلَمُ لَوْلَا يَعْلَمُ رَحِيمٌ ﴿٢﴾

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْصًا حَسَنًا
فَيُضْعِفُهُ اللَّهُ وَلَهُ أَجْوَاهُ بِرٌّ ﴿٣﴾

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَى
بُوْرُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ بُشْرَكُوْمُ
آلِيَوْمَ جَاءَتْ بَحْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَرُ خَلِدِينَ
فِيهَا ذَلِكَ هُوَ الْقُوْرُعُ الْعَظِيمُ ﴿٤﴾

(1) Wannan ya nūna bin umurnin Allah da nīsantar abin haninSa shi ne bauta, dōmin Ya ambaci ciyar da dūkiya da yin jihādi bauta, ne.

(2) Wannan ya nūna cēwa sahabban Annabi sū ne suka fi kōwane Musulmi a bāyansu daraja. Kuma akwai bambancin daraja a tsakānin sahabban farko da na bāya.

13. Rānar da munafikai maza da munāfikai mātā ke cēwa wadanda suka yi īmāni, “Ku dūbo mu, mu yi makāmashi daga haskenku!” A ce (musu), “Ku kōma a bāyanku, dōmin ku nēmo wani haske.” Sai a danne a tsakāninsu da wani gāru yanā da wani kyaure, a cikinsa nan rahama take, kuma a bāyansa daga wajensa azaba take.

14. Sunā kirān su, “Ashe, bā tāre muke da ku ba?” Su ce, “I, amma kū, kun fitini kanku, kuma kun yi jiran wata masīfa, kuma kun yi shakka, kuma wadansu gūrace-gūrace sun rūde ku, har umurnin Allah ya jē muku, kuma marūdī ya rūde ku game da Allah.

15. “To, a yau bā zā a karbi fansa daga gare ku ba. Kuma bā zā a karba daga wadanda suka kāfirta ba. Makōmarku wutā ce, ita ce mai dacēwa da ku, kuma makōmarku dīn nan tā mūnana.”

16. Shin, lōkaci bai yi ba ga wadanda suka yi īmāni⁽¹⁾ zukātansu su yi tawālu'i ga ambaton Allah da abin da ya sauva daga gaskiya? Kada su kasance kamar wadanda aka bai wa littāfi a gabānin haka, sai zāmani ya yi tsawo a kansu, sabōda haka zukātansu suka kēkashe, kuma masu yawa daga cikinsu fāsiķai ne.

يَوْمَ يَقُولُ الْمُنْكَفِرُونَ وَالْمُنْكَفِرُ لِلَّذِينَ آمَنُوا
أَنْظُرُونَا نَحْنُ إِنْ مِنْنَا كُفَّارٌ فِيلَ أَرْجِعُونَا
وَرَأَءَاهُ كُثُرًا فَالْتَّمِسُونَا بُورًا فَضَّلُّوْنَا بَيْنَهُمْ سُورٌ
لَّهُ وَبَابُ بَاطِنُهُ رِفِيْهِ أَرْحَمُهُ وَظَلِيمُهُ مِنْ قِبَلِهِ
الْعَذَابُ ١٦

يُنَادِيهِمْ أَلَّا هُنَّ كُنْ مَعَكُمْ قَالُوا يَا إِنَّا وَلَكُنَّكُمْ
فَتَنَمُّ أَنْفُسُكُمْ وَتَرَصَّمُمْ وَأَرْتَبَشُمْ وَغَرَّكُمْ
الْأَمَانِيْ حَتَّى جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ وَغَرَّكُمْ بِاللَّهِ الْغَرُورُ ١٧

فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنْكُمْ فَدِيَةٌ وَلَا مِنَ الظَّالِمِينَ
كُفَّرُوا مَا وَلَكُمْ مِنَ النَّارِ هِيَ مَوْلَانِكُمْ
وَيَسِّرْ أَمْصِرُ ١٨

*أَلَّا يَرَى إِنَّ لِلَّذِيْتَ إِنْ تَحْشَعَ
فُلُوْبُهُمْ لِدِحْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَّلَ مِنْ لُحْنٍ وَلَا
يَكُونُوا كَالَّذِيْنَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قِبَلِهِ
عَلَيْهِمُ الْأَمْدَ فَقَسَّتْ فُلُوْبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ
فَيَسْقُونَ ١٩

(1) Wanda ya yi īmāni da Allah amma bai bi umurninSa ba, sai zūciyarsa ta kēkashe, īmānin ya fita sa'an nan kuma ya zama fāsiķi mai fita hanyar gaskiya. Barin ciyarwa da dukiya dōmin jihādi yanā nūna kēkashe war zūciya daga īmāni, sabōda haka fada da zūciya dōmin tsaron imāninta shi ne jihādi maſī girma.

17. Ku sani cēwa Allah Yanā rāyar da kasā a bāyan mutuwarta.⁽¹⁾ Lalle Mun bayyana muku āyōyi da fatan zā ku yi hankali.

18. Lalle māsu gaskatāwa maza da māsu gaskatāwa mātā, kuma suka ranta wa Allah rance mai kyau, anā ribanya musu, kuma suna da wani sakamako na karimci.

19. Kuma wadanda suka yi īmāni da Allah da ManzanninSa, wadannan sū ne māsu kamālar gaskatāwa, kuma su ne māsu shahāda a wurin Ubangijinsu. Sunā da sakamakonsu da haskensu. Wadanda suka kafirta, kuma suka karyata game da āyōyinMu, wadannan su ne 'yan Jahim.

20. Ku sani cēwa rāyuwar dūniya wāsā dai ce da shagala da kawa da alfahari a tsakāninku da gāsar wadāta ta dūkiya da diya, kamar misālin shūka wadda yabanyarta ta bāyar da sha'awa ga manōma, sa'an nan ta kēkashe, har ka gan ta tā zama rawaya, sa'an nan ta kōma rauno. Kuma a Lāhira akwai azāba mai tsanani da gāfara daga Allah da yarda. Kuma rāyuwar dūniya ba ta zama ba fāce dan jin dādin rūdī kawai.

21. Ku yi tsēre zuwa ga (nēman) gāfara daga Ubangijinku, da Aljanna, fādinta kamar fādin samā da kasā ne, an yi tattalinta dōmin wadanda suka yi īmāni da Allah da

أَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْهِبَتِهَا فَادْبِيَّنَا
لِكُلِّ الْأَيْنَ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٧﴾

إِنَّ الْمُصَدِّقَيْنَ وَالْمُصَدِّقَاتِ وَأَقْرَبُوا إِلَيْهِ
فَرَضَّا حَسَنَاتِهِنَّ لِعَفْوٍ لَهُمْ وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١٨﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ أُولَئِكَ هُمُ
الْأَصِدِيقُونَ وَالشَّهِداءَ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ
أَجْرُهُمْ وَلُؤْلُؤُهُمْ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا
بِيَقِنِتِنَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١٩﴾

أَعْلَمُوا أَنَّهَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَمَّا
وَلَهُمْ وَزِينَةٌ
وَقَاتَّا حِرْبًا بَيْنَكُمْ وَتَكَاثَرُ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ
كَثُلَّ عَيْثَ أَعْجَبَ الْكَهَارَ بِنَانَةً شَرَّبَ يَهِيجَ
فَرَرَهُ مُصْفَرًا تَمَّ كَوْنُ حُطَّلَمًا وَفِي الْآخِرَةِ
عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرَضِوانٌ وَمَا
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَّعٌ الْفُرُورِ ﴿٢٠﴾

سَابِقُوا إِلَى مَعْفَرَقَ مِنْ رَّيْكُمْ وَجَنَّةٌ عَرْضُهَا
كَعْرُضُ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَعْدَتْ لِلَّذِينَ
آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ

(1) Mai rāyar da kasā a bāyan mutuwarta da ruwa, yanā rāyar da zukāta sabōda tawālu'i ga ambaton Allah da bin umurninSa. Watau tawalu'i daidai yake da ruwa wajen rāyarwa ga matattu, sai dai kōwane da tāsa hanya.

ManzanninSa. Wannan falalar Allah ce, Yanā bāyar da ita ga wanda Ya so. Kuma Allah Mai falala ne mai girma.

22. Wata masīfa bā zā ta auku ba a cikin kasā kō a cikin rayukanku fāce tanā a cikin littāfi a gabānin Mu halitta ta. Lalle wannan, ga Allah, mai sauksi ne.

23. Dōmin kada ku yi bakin ciki a kan abin da ya kubuce muku, kuma kada ku yi murnar alfahari da abin da Ya bā ku. Kuma Allah bā Ya son dukan mai tākama, mai alfahari.

24. Watau wafanda ke yin rōwa, kuma sunā umurnin mutāne da yin rōwa. Kuma wanda ya jūya bāya, to, lalle Allah, Shī ne kadai Mawādāci, Gōdadde.

25. Haķīka, lalle, Mun aiko ManzanninMu da hujjōji bayyanannu, kuma Muka saukar da Littāfi da sikēli tāre da su dōmin mutāne su tsayu da ādalci, kuma Mun saukar da bakin karfe,⁽¹⁾ a cikinsa akwai cutarwa mai tsanani da amfāni ga mutāne, kuma dōmin Allah Ya san mai taimakonSa da ManzanninSa a fake. Lalle ne Allah Mai karfi ne, Mabuwāyi.

26. Kuma haķīka, lalle, Mun aiki Nūhu da Ibrāhīm, kuma

يُؤْتَيْهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٦﴾

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي
أَنفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ قَبْلَ أَن تَبْرَأُوهُ
إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِسِيرٍ ﴿٦٦﴾

لِكَيْلَاتَأَسْوَاعِي مَا فَاتَكُمْ وَلَا
تَفْرَحُوا بِمَا آتَيْتُكُمْ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ
مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿٦٧﴾

الَّذِينَ يَخْلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبَخْلِ
وَمَن يَتَوَلَّ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٦٨﴾

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا إِلَيْبِنَاتٍ وَأَنْزَلْنَا
مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُولُوا
النَّاسُ بِالْقُسْطِ وَأَنْزَلْنَا الْمُحْدِيدَ فِيهِ
بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنْتَفِعٌ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن
يَصْرُونَ وَرَسُلُهُمْ يَالْغَيْبِ إِنَّ اللَّهَ فَوْيٌ عَزِيزٌ ﴿٦٩﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي

(1) Littāfi a nan anā nufin dukan littattafan samā da aka bāyar a bāyan Nūhu da Ibrāhīm. Ma'auni kuma, shī ne sharī'ar da ke cikinsu. Bakin karfe kuwa dōmin kāyan aiki na amfāni sana'ō'i da cūtar da ke a cikinsa na makāmai da kuma amfāni tsaron addini da jihādi. Littāfi da ma'auni ana aiki da su wajen awon ibādar Allah da mu'amaloli a tsakānin mutāne.

Muka sanya Annabci da Littāfi a cikin zuriyarsu; daga cikinsu akwai mai nēman shiryuwa, kuma māsu yawa daga cikinsu fasikai ne.

27. Sa'an nan Muka biyar a bāysansu⁽¹⁾ da ManzanninMu; kuma Muka biyar da Isā dan Maryama, kuma Muka ba shi Linjila kuma Muka sanya tausayi da rahama a cikin zukātan wadanda suka bī shi, da ruhbānanci⁽²⁾ wanda suka kāga shi, ba Mu rubūta shi ba a kansu, face dai (Mun rubūta musu) nēman yardar Allah, sa'an nan ba su tsare shi haṭṭin tsarēwarsa ba, sabōda haka Muka bai wa wadanda suka yi īmāni daga cikinsu sakamakonsu, kuma māsu yawa daga cikinsu fasikai ne.

28. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Ku bi Allah da takawa, ku yi īmāni da ManzonSa,⁽³⁾ Ya bā ku rabo biyu daga rahamarSa, kuma Ya sanya muku wani haske wanda kuke yin tafiya da shi, kuma Ya gāfarta muku. Kuma Allah Mai gāfara ne, Mai rahama.

29. Dōmin kada⁽⁴⁾ mutānen Littāfi su san cēwa lalle bā su da ikon yi

ذِرْهُمْ مَا لَبُوْبَةَ وَالْكِتَابَ فِيْنَهُمْ
مُهَمَّدٌ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَلَسْقُوتٌ

شَرَفَقَيْنَا عَلَىَّ إِذْرِهِمْ بِرِسُلِنَا وَقَيْنَا
بِعِيسَىَ ابْنِ مَرْيَمْ وَإِتَّيْنَاهُ الْأَخْيَلَ وَجَعَلْنَا
فِيْ قُلُوبِ الظِّرْنَ أَتَبْعُوهُ رَافِهَةَ وَرَحْمَةَ
وَرَهْبَانِيَّةَ أَبْنَدَعُوهَا مَا كَبَّتْهَا
عَلَيْهِمْ إِلَّا أَتَيْغَاءَ رَضْوَانَ اللَّهِ وَقَارَعَهَا
حَقَّ رِعَايَتِهَا فَاتَّيْنَا الَّذِينَ أَمْنَوْا مِنْهُمْ
أَجْرَهُمْ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَلَسْقُوتٌ

يَتَّائِيْهَا الَّذِينَ أَمْنَوْا أَتَقْوَاهُ اللَّهُ وَأَمْنَوْا
بِرَسُولِهِ بِرُؤْتُكُمْ كَفَّارِيَّهُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَجَعَلَ
لَكُمْ نُورًا تَمْسُونَ بِهِ وَيَعْفُرُ لَكُمْ وَاللَّهُ
عَفْوُرٌ رَّحِيمٌ

لَكَلَّا يَعْلَمَ أَهْلُ الْكِتَابَ أَلَا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ

(1) Nūhu da Ibrāhīm da Annabāwan da ke bāysansu zuwa ga Isā dan Maryama.

(2) Ruhubānanci a Kiristanci kamar tasawwufi ne a Musulunci. Hana bidi'a yanā cikin jihādi da tsaron addini, bidi'a kuma kashe addini ne. Anā kashe budi'a idan anā awon ayyuka da Littāfi kamar yanda ake hana zālunci idan anā awo da sikeli kō mūdu.

(3) Manzon Allah a nan, shi ne Muhammadu, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi. Anā umarnin ma'abūta Littāfi da su bī shi dōmin su sāmi rabo ninki biyu. Māsu imāni a nan su ne Ahlul kitābi na kwarai.

(4) Rashin saninsu ya hana su su bi Muhammadu ga sāmun falalar Allah: rabo biyu. Ga wata fassara, an ce harafin nafyi kāri ne, watau ma'anarsa ita ce Allah Yā bāyar da rabo biyu ga wadanda suka yi īmāni da ManzonSa, dōmin mutānen littāfi su san ba zā su iya hana abin da Allah Ya nufa ba.

ga kōme na falalar Allah, kuma ita falalar ga hannun Allah kawai take, Yanā bāyar da ita ga wanda Ya so (wannan jāhilci yā hana su īmāni). Kuma Allah Mai falala ne mai girma.

شَيْءٌ مِّنْ فَضْلِ اللَّهِ وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ
بُوئْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ دُوَّلُ الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ⑥

SŪRATUL MUJĀDALA

سُورَةُ الْجَادَلَةِ

Tanā karantar da yadda tsārin Majalisar Annabi ta kasance a lōkacinsa, dōmin ta zama abar kōyi ga sauran majalisun Shūgabannin Musulmi a bāyansa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Lalle Allah Yā ji maganar⁽¹⁾ wadda ke yi maka jāyayya game da mijinta, tanā kai kāra ga Allah, kuma Allah nā jin muhawararku. Lalle Allah Mai jī ne, Mai gani.

2. Wadanda ke yin zihāri daga cikinku game da mātansu, sū mātan

فَدَسِيمَ اللَّهُ قَوْلَ أَتَى بِجَدِلَكَ فِي زَوْجِهَا
وَتَشَكَّى إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاجُرَ كُمَاءِنَ
اللَّهُ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ①

الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْكُمْ مَنْ سَآتِهِمْ مَا هُنَّ

(1) Wannan kissa tanā nūna cēwa a Majalisar Annabi kōwa na da 'yancin shiga, namiji da mace, kuma ya fadi abin da yake so, kō dā ya sāfā wa abin da Annabi ya gani kāfin wani wahayi ya sauwa. Gā wannan mace sunanta Khaulatu bnt Sa'alahabah ta kai fārār mijinta Asu bñ Samit wanda ya yi zihāri game da ita, watawu ya ce idan ya kusasita kamar ya kwāna da uwarsa ne. Ga al'adar Lārabāwa wannan bā saki ba ne, kuma ba ya iya kwana da ita har abada. Wannan shi ne ta kai kāra wurin Annabi har ta yi muhāwara da shi a kansa. Kuma wannan kissa tanā nūna gaskiyar Annabi, bai yi jawābi ba ga abin da bai sāmi wahayi ba a kansa.

nan bā uwāyensu ba ne, bābu uwāyensu fāce wadanda suka haife su. Lalle sū, sunā faḍar abin kyāmā na magana da karya, kuma lalle Allah hakiča Mai yafēwa ne, Mai gāfara.

3. Wadanda ke yin zihāri game da mātansu, sa'an nan su kōma wa abin da suka fada, to, akwai 'yanta wuya a gabānin su shāfi jūna. Wannan anā yi muku wa'azi da shi. Kuma Allah Mai kididdigewa ne ga abin da kuke aikatāwa.

4. To, wanda bai sāmu ba, sai azumin wata biyu jēre a gabānin su shāfi jūna, sa'an nan wanda bai sāmi ikon yi ba, to, sai ciyar da miskīnai sittin. Wannan dōmin ku yi īmāni da Allah da ManzonSa. Kuma wadannan hukunce-hukunce haddōdin Allah ne. Kuma kāfirai, sunā da azāba mai radadi.

5. Lalle wadanda ke sābā wa Allah da ManzonSa, an wulākanta su kamar yadda aka wulākantar da wadanda ke a gabāninsu, kuma lalle Mun saukar da āyoyi bayyanannu, kuma kāfirai nā da azāba mai wulākantāwa.

6. Rānar da Allah zai tāyar da su gabā daya, sa'an nan ya bā su lābāri game da abin da suka aikata, Allah Yā lissafa shi, alhāli kuwa sū, sun manta da shi, kuma a kan kōme Allah Halartacce ne.

7. Ashe, ba ka ga cēwa lalle Allah Yanā sane da abin da yake a cikin sammai da abin da ke cikin

أَمَّهَتْهُمْ إِنْ أَمْهَتْهُمْ إِلَّا اللَّهُ وَلَدَهُمْ
وَلَدَهُمْ لَا يَقُولُونَ مُكَرَّافِنَ الْقَوْلَ وَزُورَاً
وَلَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌ عَفُورٌ ﴿٢﴾

وَالَّذِينَ يُظْهِرُونَ مِنْ نَسَاءِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لَمَا
قَالُوا فَتَحَرَّرَ رَبَّهُ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَّ
ذَلِكُمْ تُوعَذُونَ بِهِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَيْرٌ ﴿٣﴾

فَمَنْ أَعْجَدَ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَتِنِ مِنْ قَبْلِ
أَنْ يَتَمَاسَّا فَمَنْ لَوْرِسَطَعَ فِي اطْعَامِ سِتِّينَ
مِسْكِينًا ذَلِكَ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَالْكُفَّارِ عَدَابٌ
أَلِيمٌ ﴿٤﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَحَادُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ كُلُّمَا كُلَا
كُلُّ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَقَدْ أَنْزَلَنَا إِلَيْنَاهُ
بَيْتَنَاتٍ وَلِلْكُفَّارِ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٥﴾

وَقَوْمٌ يَتَعَبَّدُهُمُ اللَّهُ جَيْعَانًا فَيَنْتَهُمْ بِمَا عَمَلُوا
أَحْصَبَهُمُ اللَّهُ وَسُوءُهُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٦﴾

أَلَوْرَتَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ مَا يَكُونُ مِنْ بَخْوَى شَلَّاثَةِ الْأَهْوَ

Kasa ba? Wata gānāwa⁽¹⁾ ta mutum uku bā zā ta kasance ba fāce Allah Shī ne na huđu dinta, kuma bābu ta mutum biyar fāce Shī ne na shida dinta, kuma bābu abin da ya kāsa wannan kuma bābu abin da yake mafī yawa fāce Shī Yanā tāre da su duk inda suka kasance, sa'an nan Ya bā su lābāri game da abin da suka aikata a Rānar Kiyāma. Lalle Allah Masani ne ga dukan kōme.

8. Ashe, ba ka ga wadanda aka hane su ba daga ganāwar, sa'an nan sunā kōmā wa abin da aka hane su daga gare shi, kuma sunā gānāwa game da zunubi da zālunci da sābā wa Manzon Allah, kuma idan sun zo maka sai su gaishe ka da abin da Allah bai gaishe ka da shi ba, kuma sunā cēwa a cikin zukatansu, "Don me Allah bā Yā yi mana azāba sabōda abin da muke fada?" Jahan-nama ita ce mai isarsu, zā su shige ta. Sabōda haka makōmarsu tā mūnana.

9. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Idan za ku yi gānāwa, to, kada ku gāna game da zunubi da zālunci da sābā wa Manzon Allah, kuma ku yi gānāwa game da alhēri da takawa. Ku bi Allah da takawa, Wanda zā a tattara ku zuwa gare Shi.

10. Gānāwar daga Shaidan take kawai dōmin ya mūnanā wa wadanda suka yi īmāni, alhāli kuwa bā zai

رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٌ لِأَلَّا هُوَ سَادُسٌ هُوَ وَلَا أَذْنِي
مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْتَرُ إِلَّا هُوَ مَعْهُمْ إِنَّمَا
كَانُوا مُنْتَهِمْ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَمَةِ
إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٧﴾

أَتَرَ إِلَى الَّذِينَ نَهْوَاعِنَ الْجَوَى ثُمَّ يَعُودُونَ
لِمَا نَهُوا عَنْهُ وَيَتَنَحَّوْنَ بِالْإِثْمِ وَالْعَدْوَنِ
وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَذَاجَاءُوهُ كَحِيَّاتِهِ
يُحِيِّكُهُ اللَّهُ وَيَقُولُونَ فِي أَنفُسِهِمْ لَوْلَا عَزَّذَنَا
اللَّهُ بِمَا نَأَقُولُ حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ يَصْلَوْنَهَا
فِي سَبَقِ الْمُصِيرِ ﴿٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ إِذَا تَبَيَّنَ لَهُمْ فَلَا تَتَكَبَّرُوا
بِالْإِلَهِمْ وَالْعَدْوَنِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ
وَتَسْجُدُوا بِالرِّبِّ وَالْتَّقْوَى وَأَنْفَقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ
خُشْرُونَ ﴿٩﴾

إِنَّمَا الْتَّجَوَى مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَخْرُجُنَّ الَّذِينَ
إِمَّا مُؤْمِنُوا وَلَيْسَ بِضَارٍ هُمْ شَيْئًا إِلَّا بِذِنِ اللَّهِ

(1) A bāyan kissar zihāri, ya shiga maganar māsu gānāwa a cikin majalisa. Kuma ya nūna cēwa ba a sisanta Annabi kō a jingina wani abu zuwa gare shi sai idan abin nan yā fito daga Allah a cikin harshen ManzonSa.

iya cūtar su da kōme ba fāce da iznin Allah. Kuma sai mūminai su dogara ga Allah.

11. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Idan an ce muku,⁽¹⁾ “Ku yalwattā, a cikin majalisai,” to, ku yalwattā, sai Allah Ya yalwatā muku, kuma idan an ce muku, “Ku tāshi” to, ku tāshi. Allah nā daukaka wadanda suka yi īmāni daga cikinku da wadanda aka bai wa ilmi, wasu darajōji māsu yawa, kuma Allah Mai kididdigewa ne ga abin da kuke aikatāwa.

12. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Idan zā ku gānāwa da Manzon Allah, to, ku gabātar da 'yar sadaka⁽²⁾ a gabānin gānāwarku, wan-nan ne mafi alhēri a gare ku, kuma mafi tsarki. Sai idan ba ku sāmi (abin sadakar ba), to, lalle, Allah, Mai gāfara ne, Mai jin kai.

13. Ashe, kun ji tsōron ku gabātar da sadakōki a gabānin gānāwarku? To, idan ba ku aikata ba, kuma Allah Ya kōmo da ku zuwa ga sauksi, sai ku tsai da salla, kuma ku bāyar da zakka, kuma ku yi dā'ā ga Allah da ManzonSa. Kuma Allah ne Mai kididdigewa ga abin da kuke aikatāwa.

14. Ashe, baka gawadanda⁽³⁾ suka

وَعَلَى اللَّهِ فَيُسَوْكَلُ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ قَسْسَحُ وَفِي
الْمَجَlisِ فَاقْسِحُوا يَقْسِحَ اللَّهُ لَكُمْ وَإِذَا قِيلَ
آشْرُوا فَاقْشِرُوا وَبَرَّقَ اللَّهُ الْأَدِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ
وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ حَسِيرٌ ﴿١١﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا حَيَتُمُ الرَّسُولَ قَدَّمُوا
بَيْنَ يَدَيْهِ تَجْنُبُوكُمْ صَدَقَةً ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ وَأَظْهَرُ
فَإِنْ لَمْ يَحْدُدُوكُمْ فَإِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢﴾

أَسْفَقْتُمْ أَنْ تَقْدِمُوا بَيْنَ يَدَيْهِ تَجْنُبُوكُمْ
صَدَقَتْ فِي أَدْلَى تَقْعُلُوا وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَاقْمِمُوا
الْأَصْلَوَةَ وَأَلْوَأُ الْرَّكْوَةَ وَأَطْبِعُوا اللَّهَ
وَرَسُولُهُ وَاللَّهُ حَسِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٣﴾

*الْوَرَاءِ إِلَى الَّذِينَ تَلَوْقُهُمَا غَضِيبُ اللَّهُ عَلَيْهِ

(1) Bāyan kissar hukuncin gānāwa cikin majalisa, sai kuma hukuncin zaunāwa kō tāshi dōmin wani ya zauna. Kuma ana fifita māsu ilmi da zama ga wurin da ya fi dācewa da su.

(2) Hukuncin tāyar da mutāne dōmin a gāna da Manzon Allah, bā ya halatta sai a kan larūra mai tsanani sabōda haka aka sanya gabātar da sadaka, sa'an nan aka sōke shi da umurni da tsaron salla dōmin wa'zin da ke cikinta da kuma bayar da zakka.

(3) Bāyan maganar māsu tāyar da mutāne dōmin gānāwa a cikin majalisa, sai kuma munāfi'kai māsu mu'āmala da kāfirai, kuma su jē su zauna cikin majalisar Musulmi dōmin su dauki rahōtonsu zuwa ga ma'kiyansu.

مَا هُوَ بِكُوْنٍ وَلَا مِنْهُمْ وَيَخْلُفُونَ عَلَى الْكَذِبِ وَهُمْ
يَعْلَمُونَ

١٦

أَعَدَ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا سَيِّدِيًّا إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا

يَعْمَلُونَ

١٧

أَتَخْدِلُو أَيْمَنَهُرْ جُنَاحَهُضْ صَدُّوأَعْنَ سَيِّلِ اللَّهِ

فَلَأَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ

١٨

لَنْ تُقْعِدَنَّهُمْ أَمْوَالَهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ
شَيْئًا أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْتَّارِهُرْ فِيهَا حَلَدُونَ

١٩

يَوْمَ يَجْعَلُهُمُ اللَّهُ جِيمِعًا فِي حَلَمُونَ لَهُ دَكَّا
يَخْلُفُونَ لَكُوْنَهُرْ وَيَخْسِبُونَ أَنَّهُمْ عَلَى شَيْءٍ أَلَا

إِنَّهُمْ هُمُ الْكَذِبُونَ

٢٠

أَسْتَحْوِدُ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَنُ فَأَسْسَهُرْ ذَكْرُ اللَّهِ
أُولَئِكَ حَزْبُ الشَّيْطَنِ أَلَا إِنَّ حَزْبَ الشَّيْطَنِ
هُمُ الْخَسِرُونَ

٢١

إِنَّ الَّذِينَ يَحْكَمُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ فِي

الْأَدِلَّينَ

٢٢

كَتَبَ اللَّهُ لَأَغْلِبِنَّ أَنَا وَرَسُولِي إِنَّ اللَّهَ

قَوْيٌ عَزِيزٌ

٢٣

jibinci wadansu mutāne da Allah Ya yi hushi a kansu ba, bā su cikinku, kuma bā su a cikinsu, kuma sunā rantsuwa a kan farya, alhāli kuwa sunā sane?

15. Allah Ya yi musu tattalin azāba mai tsanani. Lalle sū, abin da suka kasance sunā aikatāwa ya mūnana.

16. Sun riķi rantsuwōwinsu gar-kuwa, sabōda haka suka kange (mūminai) daga jihādin daulkaka tafarkin Allah. To, sunā da azāba mai wulākantāwa.

17. Dūkiyōyinsu ba su wadātar musu kōme ba daga Allah, haka kuma diyansu. Wadannan 'yan wutā ne. Sū, māsu dawwama ne a cikinta.

18. Rānar da Allah ke tāyar da su gabā daya, sai su yi Masa rantsuwa kamar yadda suke yi muku rantsuwa (a nan dūniya) kuma sunā zaton cēwa sū a kan wani abu suke! To, lalle sū, sū ne makaryata.

19. Shaidan ya rinjaya a kansu, sai ya mantar da su ambaton Allah, wadannan fungiyar Shaidan ne. To, lalle fungiyar Shaidan, sū ne māsu hasāra.

20. Lalle wadanda ke sābā wa Allah da ManzonSa, wadannan sunā a cikin (mutāne) mafi kas-fanci.

21. Allah Ya rubūta cēwa, "Lalle zan rinjāya, Nī da ManzanniNa." Lalle Allah Mai karfi ne, Mabuwāyi.

22. Bā zā ka sāmi mutāne māsu yin īmāni da Allah da Rānar Lāhira sunā sōyayya da wanda ya sābā wa Allah da ManzonSa ba, kō dā sun kasance ubanninsu ne, kō dīyansu kō 'yan'uwansu, ko danginsu. Wadannan Allah Yā rubūta īmāni a cikin zukātansu, kuma Yā karfafa su da wani rūhi⁽¹⁾ daga gare Shi, kuma zai shigar da su a gidājen Aljanna, koramu na gudāna kar-kashinsu sunā māsu dawwama a cikinsu. Allah Yā yarda da su, kuma sun yarda da Shi. Wadannan fungiyar Allah ne. To, lalle fungiyar Allah sū ne māsu babban rabo.

لَا يَحْمِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
يُؤَذُّونَ مِنْ حَذَّرَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ، وَلَوْكَانُوا
عَابِرَةً هُنَّ أَوْبَاتَاءَ هُنَّ أَوْ إِحْوَانُهُمْ أَوْ
عَشِيرَتُهُمْ أَوْ لَيْكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمْ
إِلَيْمَنَ وَأَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ
جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا أَلَّا نَهَرٌ خَلِيلٌ
فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أَوْ لَيْكَ
حَرَبُ اللَّهِ إِلَيْهِ حَرَبٌ اللَّهُ هُمْ
الْمُفْلِحُونَ ﴿٣﴾

SŪRATUL HASHR

سُورَةُ الْجَنَّةِ

Tanā karantar da yadda Allah ke shirya yadda zai taimaki wanda ya dōgara a gare Shi ga bin umurninSa, da sauksi, ta hanyar da bai sani ba.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Abin da ke cikin sammai da abin da ke cikin kasā ya yi tasbihi ga Allah, alhāli kuwa, Shī ne Mabuwāyi, Mai hikima.

سَبَحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَهُوَ أَعْلَمُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾

(1) Wadanda suka tsāre dōkōkin Allah, Allah zai bā su karfin rai ga zartar da al'amuransu da kyau, kuma zai wadāta su a dūniya da Lāhira. Asalin rūhi shī ne rai. Anā nufin rāyuwar īmāni da karfin halin fuskantar gaskiya.

2. Shī ne Wanda Ya fitar da wanda suka kāfirta daga Mazōwa Littāfi,⁽¹⁾ daga gidājēnsu da kōra⁽²⁾ ta farko. Ba ku yi zaton sunā fita ba, kuma sun tabbata cēwa gānuwō-winsu māsu tsare su ne daga Allah, sai Allah Ya jē musu daga wajen da ba su yi zato ba, kuma ya jēfa tsōro a cikin zukātansu, sunā rushe gidā-jensu da hannāyensu da kuma han-nāyen mūminai. To, ku lūra fa, ya māsu basīrōri.

3. Kuma bā dōmin Allah Ya rubuta musu kōrar ba, dā Ya azabta su a cikin dūniya, kuma a Lāhira sunā da azābar wutā.

4. Wannan, dōmin lalle su, sun sāba wa Allah da ManzonSa, alhāli kuwa wanda ya sāba wa Allah, to, lalle Allah, Mai tsananin uķūba ne.

5. Abin da kuka sāre na dabīniya, kō kuka bar ta tsaye a kan asallanta, to, da iznin Allah ne, kuma dōmin Ya wulākanta fasikai.

6. Kuma abin da Allah Ya sanya ya zama ganīma ga ManzonSa, daga gare su, to, ba ku yi hari a kansa da dawāki ko rākuma ba, amma Allah ne Ya rinjāyar da Man-zanninSa a kan wanda Yake so, kuma Allah Mai īkon yi ne a kan kōme.

7. Abin da Allah Ya sanya shi ganīma ga ManzonSa daga mutā-nen kauyukan nan, to, na Allah ne,

هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ
مِن دِيرِهِنْ لِأَوْلَى الْحَسْرِ مَا ظَنَنُتْ أَن يَخْرُجُوا
وَطَنَوْا إِنَّهُمْ مَا يَعْتَهُمْ حُصُونُهُمْ مِنْ اللَّهِ
فَأَسْهَمُهُمُ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَخْتَسِبُوا وَقَدْ
فِي قُوُّهُمْ أَرْغَبُ بَخْرُونَ بِيُونَهُمْ بِأَيْدِيهِمْ
وَإِنَّهُمْ أَلْمَوْنَى فَأَعْتَرُو إِنْ تَأْوِلِي أَلْأَبْصَرِ ①

وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ لَعَذَابُهُمْ
فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ ②

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِ
اللَّهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ③

مَا قَطْعَتْهُمْ مِنْ لِيْنَةٍ أَوْ رَكَبَتْهُمْ أَقِيمَةً
عَلَى أَصْوَلِهَا فَإِذَا ذَنَّ اللَّهَ وَلِيُخْزِي الْفَسِيقِينَ ④

وَمَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا
أَوْجَحَ فِسْرَهُ عَلَيْهِ مِنْ حِيلٍ وَلَا رِكَابٍ وَلَا كَنَّ
اللَّهُ يُسَلِّطُ رُسْلَهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَرِيرٌ ⑤

مَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْفَرَقَى فِيْنَهُ
وَلِرَسُولٍ وَلِذِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينِ

(1) Mazōwa Littāfi a nan, sū ne Yahūdun Madīna, watau Banī Nadīr,

(2) Kōrēwa daga kāsā, Annabi yā kōre su zuwa Haibara a gargadar farko, Umar ya kōre su daga Haibara zuwa Syria a gargada ta biyu.

kuma na ManzonSa ne, kuma na māsu dangantaka da marāyu da miskīnai da dan hanya⁽¹⁾ (matafiyi) ne, dōmin kada ya kasance abin shāwāgi a tsakānin mawadāta daga cikinku, kuma abin da Manzo ya bā ku, to, ku kama shi, kuma abin da ya hane ku, to, ku bar shi. Kuma ku bi Allah da takawa. Lalle Allah, Mai tsananin ukūba ne.

8. (Ku yi māmāki) Ga matalauta māsu hijira wadanda aka fitar daga gidājēnsu da dūkiyoyinsu, sunā nēman falala daga Allah da kuma yarda, kuma sunā taimakon Allah da ManzonSa! Wadannan sū ne māsu gaskiya.

9. Da wadanda suka zaunar da gidājensu (ga Musulunci) kuma (suka zābi) imāni, a gabānin zuwan-su,⁽²⁾ sunā son wanda ya yi hijira zuwa gare su, kuma bā su tunānin wata bukāta a cikin kirāzansu daga abin da aka bai wa muhājirīna, kuma sunā fīfīta wadansu a kan kāwunansu, kuma ko dā sunā da wata larūra. Wanda ya sābā wa rōwar ransa, to, wadannan sū ne māsu babban rabo.

10. Kuma wadanda suka zō daga bāyansu, sunā cēwa, “Yā Ubangijinmu! Ka yi gāfara a gare mu, kuma ga 'yan' uwanmu, wadā-

وَأَئِنَّ السَّبِيلَ كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْ كُلِّ مَا أَتَى كُمُّ الرَّسُولِ فَخُدُودُهُ وَمَا نَهَى كُمُّهُ عَنْهُ فَاتَّهُوا وَأَنْقُوا اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٧﴾

لِلْفَقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَرِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرَضِيَّوْنَا وَيَنْصُرُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَوْ لَيْكُ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿٨﴾

وَالَّذِينَ تَبَوَّءُونَ الدَّارَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَحِدُورُونَ فِي صُدُورِهِ حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَى أَنفُسِهِرَ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوقَ شَحَّ نَفْسِهِ فَأَوْلَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٩﴾

وَالَّذِينَ جَاءُوْنَ مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَعْفِرْنَا وَلَا حَوْنَنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا

(1) 'Dan hanya, shī ne matafiyin da guzuri ya kāre masa, yanā nēman taimakon da zai mayar da shi garinsa.

(2) Muhājirīna sun yi hijira zuwa Madīna daga Makka kō wadansu wurāre. Ansar, sū ne mutānen Madīna. Wadannan sū ne ya kamāta a yi māmākin yadda suka taimaki addini a lōkacin tsanani. Muhājirīna sun bar gidājensu da dūkiyarsu sun yi hijira, Ansarai sun raba dūkiyarsu da gidājensu da iyālansu sun bai wa Muhājirīna dōmin taimakon addini.

da suka riga mu yin ūmāni, kada Ka sanya wani fulli a cikin zukātanmu ga wadanda suka yi ūmāni. Yā Ubangijinmu! Lalle Kai ne Mai tausayi, Mai jin kai.

11. Ashe, ba ka ga wadanda suka yi munāfinci⁽¹⁾ ba, sunā cēwa ga 'yan'uwansu, wadanda suka kāfirta daga Mazōwa Littāfi, "Lalle idan an fitar da ku, lalle zā mu fita tāre da ku, kuma bā zā mu yi dā'ā ga kōwa ba game da ku, har abada, kuma lalle idan an yāke ku, lalle zā mu taimake ku haķikatan?" Alhāli kuwa Allah na shaidar cēwa lalle sū, tabbas, makaryata ne.

12. Lalle idan an fitar da su, bā zā su fita tāre da su ba, kuma lalle idan an yāke su bā zā su taimake su ba, kuma lalle idan sun taimake su, lalle ne, haķikatan, zā su jūyar da bāyansu dōmin gudu, sa'an nan kuma bā zā a taimake su ba.

13. Lalle kū ne kuka fī bāyar da firgita a cikin zukātansu bisa ga Allah, wannan kuwa dōmin sū lalle wadansu irin mutāne ne da bā su gānēwa.

14. Bā su iya yākar ku gabā daya, fāce a cikin garūruwa māsu gānuwa da gāruna, kō kuma daga bāyan katangu. Yākinsu a tsākaninsu mai tsanani ne, kanā zaton su a hade, alhāli kuwa zukātansu dabam-dabam suke. Wannan kuwa dōmin sū, lalle wasu irin mutane ne da bā su hankalta.

(1) Bāyan ya nūna yadda Allah ke taimakon mai binSa da taķawa. Kuma yanā nūna yadda Yake tābar da mai binSa da munāfinci.

بِالْأَيْمَنِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غَلَّا لِلَّذِينَ
أَمْنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿٦﴾

*الْمَرْءُ إِلَى الَّذِينَ نَاقَوْا يَقُولُونَ
لِلْخُوَنِيهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ
لِئَنَّ أَخْرِجُهُمْ لَنَخْرُجُنَّ مَعَهُمْ وَلَا نُظْعِنَ
فِي كُمْ أَحَدًا أَبْدَأَ وَلَنْ قُوْتِلْنَّ
لَنَنْصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ يَشْهُدُ إِنَّهُمْ
لَكَذَّابُونَ ﴿٧﴾

لِئَنَّ أَخْرِجُوا أَخْرَجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِنْ قُتْلُوا
لَا يَنْصُرُوهُمْ وَلَئِنْ نَصْرُوهُمْ لَيُؤْتَنَ
الْأَذْبَارُ ثُمَّ لَا يُصْرُوْنَ ﴿٨﴾

لَأَنَّمَا أَشَدُ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنْ
اللَّهِ ذَلِكَ بِإِنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٩﴾

لَا يُفْتَنُونَ كُمْ جَمِيعًا إِلَّا فِي قُرْبِ مُحْكَمَةٍ
أَوْ مِنْ وَلَاءِ جُدُرٍ بِأَسْهُمْ بِنَهْمَ شَدِيدٌ
تَحْسِبُهُمْ جَمِيعًا قُلُوبُهُمْ شَتَّى ذَلِكَ بِإِنَّهُمْ
قَوْمٌ لَا يَعْقُلُونَ ﴿١٠﴾

15. Kamar misālin wadanda⁽¹⁾ ke a gabāninsu, bā da dadēwa ba, sun dandani kūdar al'amarinsu, kuma sunā da wata azāba mai rafadi.

16. Kamar misālin Shaidan a lōkacin da yake cē wa mutum, "Ka kāfirta". To, a lōkacin da ya kāfirta dīn, ya ce (masa), "Lalle bābu ruwāna da kai. Lalle ni inā tsōron Allah, Ubangijin halitta!"

17. Sai ākibarsu ta kasance cēwa su biyun duka sunā a cikin wutā, sunā māsu dawwama a cikinta. Kuma wannan shī ne sakamakon māsu zālunci.

18. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Ku bi Allah da takawa, kuma rai ya dūbi abin da ya gabātar dōmin gōbe, kuma ku bi Allah da takawa. Lalle Allah, Mai kididdigewa ne ga abin da kuke aikatāwa.⁽²⁾

19. Kuma kada ku kasance kammar wadanda suka manta Allah, Shi kuma Ya mantar da su rāyukansu. Wadannan sū ne fāsikai.

20. 'Yan wutā da 'yan Aljanna bā su daidaita. 'Yan Aljanna, sū ne māsu babban rabo.

21. Dā Mun saukar da wannan Alkur'āni a kan dūtse, dā lalle kā ga dūtsen yanā mai tawāli'u, mai tsattsāgēwa sabōda tsōron Allah, kuma wadancan misālai Munā bayyana

كَمَثِيلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا دَافُوا
وَيَا أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٥﴾

كَتَلَ الشَّيْطَنَ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَنِ أَكُفِّرْ
فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِّنْكَ إِنِّي أَخَافُ
الْهَمَّةَ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

فَكَانَ عَقِبَتْهُمَا أَنَّهُمْ فِي التَّارِيخِ لَدِينِ فِيهَا
وَذَلِكَ جَزْفُ الظَّالِمِينَ ﴿١٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُنْظِرُنَّفُسْ
مَا أَفَدَ مَتَّ لِعَدَ وَإِنَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَيْرٌ
بِمَا أَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ سَوَّا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ
أَنْفُسَهُمْ أُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١٩﴾

لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ
أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَارِزُونَ ﴿٢٠﴾
لَوْأَنْزَلْنَا هَذَا الْقُرْءَانَ عَلَى جَبَلٍ لَّرَبِّتُهُ
خَشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَنَذَكَرَ
الْأَمْثَلُ نَصْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَاهُمْ

(1) Kuraishāwa da aka kashe a Badar.

(2) Daga wannan ãyā ta 18 zuwa Karshen sūra, yanā bayānin hāsilin darasin sūras ne dunkule, da kuma ambatar muhimman abūbuwan da ta Kunsa dōmin wa'azi da farkarwa ga mai hankali.

su ne ga mutāne, da fatan za su yi tunāni.

22. (Wanda Ya saukar da Alku-r'āni) Shi ne Allah, Wanda bābu wani abin bautāwa fāce Shi, Ma-sanin fake da bayyane, Shī ne Mai rahama, Mai jin kai.

23. Shī ne Allah, Wanda bābu abin bautāwa fāce Shi, Mai mulki, Mai tsarki, Aminci, Mai amintar-wa, Mai Tsarēwa, Mabuwāyi, Mai tilastāwa , Mai nūna isa. Tsarki ya tabbata a gare Shi daga abin da suke yi na shirki da Shi.

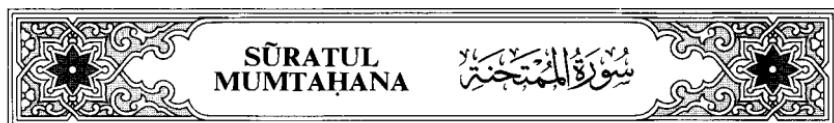
24. Shī ne Allah, Mai halitta, Mai gināwa, Mai sūrantāwa. Yanā da sūnāye māsu kyau, abin da ke a cikin sammai da kasa sunā tsarkake Shi, kuma Shī ne Mabuwāyi, Mai hikima.

يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٦﴾

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ الْغَيْبُ
وَالشَّهَدَةُ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿١٧﴾

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ
الْقُدُّوسُ السَّلَمُ الْمُؤْمِنُ الْمَهِيمُ
الْعَزِيزُ الْجَبَارُ الْمَكِيرُ سُبْحَانَ اللَّهِ
عَمَّا يَشَاءُ كُوٰتَ ﴿١٨﴾

هُوَ اللَّهُ الْخَلِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ
الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى يُسَتَّرُ لَهُ مَا فِي
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿١٩﴾

Tanā gargadī ga Musulmi su tsantsantar da biyayyarsu ga Allah, su yanke wata mu'āmala da kāfirai, bā da sun zālunce su ba.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ya kū wafanda suka yi ūmāni!
Kada ku riķi maķiyīNa kuma maķi-

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْخِذُوا عَدُوِّي

yinku masøyi, kuna jëfa søyayya⁽¹⁾ zuwa gare su, alhāli kuwa hakīka sun kāfirta da abin da ya zo muku, na gaskiya, sunā fitar da Manzon (Allah) tāre da ku (daga gidājenku) dōmin kun yi imāni da Allah, Ubangijinku, idan kun fito dōmin jihādi sabōda daukaka kalmaTa da nēman yardaTa, kunā asirta søyayya zuwa gare su alhāli kuwa Nī ne Mafī sani ga abin da kuka bōye da abin da kuka bayyana, kuma duk wanda ya aikata shi daga cikinku, to, lalle ya bace daga tsakar hanya.

2. Idan sun kāma ku, zā su kasance makiya a gare ku, kuma su shimsida hannuwansu da harsunansu zuwa gare ku da cūta, kuma su yi gūrin ku kāfirta.

3. Zumuntarku bā zā ta amfāne ku ba, haka kuma diyanku, a Rānar Kiyāma. (Allah) zai⁽²⁾ rarrabe tsakāninku, kuma Allah Mai gani ne ga abin da kuke aikatāwa.

4. Lalle abin kōyi mai kyau ya kasance a gare ku game da Ibrāhīm da wadanda ke tāre da shi a lōkacin da suka ce wa mutānensu, “Lalle mū, bābu ruwanmu da ku, kuma da abin da kuke bautāwa,

وَعَدُوكُمْ أُولَيَاءُ تُلْقَوْنَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ
كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنْ أَنْوَاعِ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ
وَإِنَّا كُلُّنَا أَنَّ نُؤْمِنُ بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُشِّمْ حَرَجٌ
جَهَدَكُمْ فِي سَبِيلِ وَأَتَيْغَاهَ مَرْضَانِي سُرُونَ
إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَلَا أَعْلَمُ بِمَا أَحْفَيْتُمُوهُ مَا
أَعْلَمْتُمْ وَمَنْ يَعْلَمْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءً
الْسَّيِّلِ

إِنْ يَقْفُو كُلُّ كُوْنُوا لِكُلِّ أَعْدَاءٍ وَبَسْطُوا إِلَيْكُمْ
أَيْدِيهِمْ وَالسَّتَّهُمْ بِالسُّوءِ وَوَدُوا لِوَقْتِكُفُونَ ﴿٥﴾

لَنْ تَفْعَلُ كُلُّ أَحَامِكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ يَوْمَ الْقِيَمةِ
يَفْصِلُ بَيْنَ كُلِّ وَاللَّهِ يَعْلَمُ مَا عَمَلُونَ صَدِيرٌ ﴿٦﴾

فَذَكَرَتْ لَكُمْ أَسْوَأُهُوَّةً حَسَنَةً” فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ
مَعَهُ إِذْ قَاتَلُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرُءٌ مِّنْ كُلِّ وَمَمَا
تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ هُنَّا بِكُلِّ وَبِدَائِنَنا
وَبَيْنَكُمُ الْعَدُوَّةُ وَالْعَصَمَاءُ أَبْدَاحَتْ قُوَّمُوا

(1) Wani Sahābin Annabi da aka cēwa Hātibu bn Abi Balta'a ya rubūta takarda zuwa ga Kuraishāwa yanā sanar da su cēwa Annabi na zuwa garinsu da yāki, sai Allah Ya sanar da Annabi tun manzonsa bai isa ba ga Kuraishāwa, sai aka mayar da takardar. Da aka tambayi Hātibu dalīlin yin ta, sai ya ce dōmin yanā da diya da dūkiya ne a can, dōmin haka ya so ya gaya musu zuwan Annabi kō da yake yanā da cikakken imāmin cēwa Annabi gaskiya ne, kuma zai rinjāye su duk yadda aka yi. Sai Annabi ya karbi uzurinsa, ba a yi masa kōme ba, sai dai abin da Allah Ya hana; kada Musulmi su sāke wata ma'āmala da kāfirai a bōye ko a bayyane sabōda dalīlan da aka fada a cikin sūrar.

(2) Ga wata Kirā'a zā a fassara wurin da cēwa 'za a rarrabe tsakāninku'.

baicin Allah, mun fita batunku, kuma kiyayya da jiyēwa jūna sun bayyana a tsakāninmu, sai kun yi īmāni da Allah Shi kadai." Fāce maganar Ibrāhīm ga ubansa (da ya ce), "Lalle zā ni nēma maka gāfara kuma ban mallaki kōme ba daga Allah sabōda kai." "Yā Ubangi-jinmu! A gare Ka muka dōgara, kuma gare Ka muka mayar da al'amuranmu, kuma zuwa gare Ka makōma take."

5. "Yā Ubangi-jinmu! Kada Ka sanya mu fitina ga wadanda suka kāfirta, kuma Ka yi gāfara gare Mu. Ya Ubangi-jinmu! Kai ne Mabuwāyi, Mai hikima!"

6. Lalle, hakīka, abin kōyi mai kyau ya kasance a gare ku daga cikinsu, ga wanda ya kasance yanā fātan (rahamar) Allah da Rānar Lāhira, kuma wanda ya jūya bāya, to, lalle Allah, Shī ne Wadātacce, Gōdadde.

7. Anā tsammānin Allah Ya sanya, a tsakāninku da tsakānin wadanda kuka yi kiyayya da su, wata sōyayya daga gare su, kuma Allah Mai ikon yi ne, kuma Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

8. Allah bā Ya hana ku, daga wadanda ba su yāke ku ba sabōda addini kuma ba su fitar da ku ba daga gidājenku, ga ku kyautata musu kuma ku yi musu ādalci. Lalle Allah Yanā son māsu ādalci.

9. Allah Yana hana ku kawai daga wadanda suka yāke ku sabōda addini kuma suka fitar da ku daga gidājenku, kuma suka taimaki jūna

بِاللَّهِ وَحْدَهُ إِلَّا قُولَّ إِبْرَاهِيمَ لِأَيِّهِ لَا سَقَرْفَنَ
لَكَ وَمَا أَنْلَى لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ وَرَبَّنَا
عَيْنَكَ تَوَكَّلْنَا عَلَيْكَ أَبْنَانَا وَالْيَتَامَةَ مَصْبِرُكَ

رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَأَغْفِرْنَا رَبَّنَا
إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ⑤

لَقَدْ كَانَ لِكُفَّارِهِ أَسْوَهُ حَسَنَةٌ لَمَنْ كَانَ يَرْجُوا
اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرُ وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ أَعْلَمُ
الْحَمِيدُ ⑥

*عَسَى اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادُوكُمْ
مَنْهُمْ مَوْدَةٌ وَاللَّهُ قَدِيرٌ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ⑦

لَا يَنْهَاكُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقْتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ
وَلَا يُنْهِي جُوْكُمْ مِنْ دِيْرِكُمْ أَنْ يَبُرُّوهُمْ وَقَسْطُوا
إِنَّمَّا يَنْهَاكُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ
وَأَخْرَجُوكُمْ مِنْ دِيْرِكُمْ وَظَاهَرُوا عَلَى إِخْرَاجِكُمْ

إِنَّمَا يَنْهَاكُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ
وَأَخْرَجُوكُمْ مِنْ دِيْرِكُمْ وَظَاهَرُوا عَلَى إِخْرَاجِكُمْ

ga fitar da ku, kar ku jibince su, kuma wanda ya jibince su, to, wadannan sū ne azzālumai.

10. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Idan mātā mūminai suka zo muku, sunā māsu hijira, to, ku jarrafa su. Allah Shī ne Mafī sani ga īmāninsu. To, idan kun san sū mūminai ne, kada ku mayar da su zuwa ga kāfirai. Sū mātan bā su halatta ga aurensu, sū kuma kāfiran bā su halatta ga auren mātan. Ku bā su abin da suka batar na dūkiya. Kuma bābu laifi a kanku ga ku aure su idan kun bā su sadākōkinsu. Kuma kada ku rīke auren mātā kāfirai, kuma ku tambayi abin da kuka batar daga dūkiya, su kuma kāfirai su tambayi abin da suka batar na dūkiya. Wannan hukuncin Allah ne, Yanā hukunci a tsakānniku. Kuma Allah, Masani ne, Mai hikima

11. Kuma idan wani abu ya kubuce muku daga mātanku zuwa ga kāfirai, sa'an nan kuma kuka dauki fansa, to, sai ku bai wa wadanda matansu suka tafi kwatankwacin abin da suka batar na dūkiya. Kuma ku yi biyayya da ta'kawa ga Allah Wanda kuke māsu īmāni da Shi, Shi Kadai.

12. Yā kai Annabi! Idan mātā mūminai suka zo maka sunā yi maka mubāya'a a kan bā zā su yi shirki da Allah ba ga kōme, kuma

أَنْ تُوَلُّهُمْ وَمَنْ يَوْلِهِمْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ
فَامْتَحِنُهُنَّ اللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ فَإِنْ
عِلِّمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تُرْجِعُوهُنَّ إِلَى
الْكُفَّارِ لَا هُنَّ جُلُّ لَهُمْ وَلَا هُنْ يَحْلُّونَ لَهُنَّ
وَإِذَا ثُوَّبْهُنَّ مَا نَفَقُوا وَلَا جُناحَ عَلَيْكُمْ أَنْ تَنكِحُوهُنَّ
إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ وَلَا تُمْسِكُو بِعِصَمِ
الْكَوَافِرِ وَسَلُوْمًا أَنْفَقُهُ وَلَيَسْعُوا مَا أَنْفَقُوا
ذَلِكُ حُكْمُ اللَّهِ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ
حَكِيمٌ ﴿٢﴾

وَإِنْ فَاتَكُوكُمْ شَيْءٌ مِّنْ أَرْزُقِكُوكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ
فَعَاقِبَتُمُوهُنَّ الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَرْقَجُهُمْ
مِّثْلَ مَا أَنْفَقُوهُنَّ وَأَنْفَعُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ
مُؤْمِنُونَ ﴿٣﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِي إِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلَى
أَنْ لَا يَشْرِكُنَّ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقُنَّ وَلَا يَرْزِقُنَّ

bā su yin sātā, kuma bā su yin zina, kuma bā su kashe⁽¹⁾ 'ya'yansu, kuma bā su zuwa da karya da suke Kirkirāwa⁽²⁾ a tsākanin hannuwansu da kfafunsu, kuma bā su sāba maka ga wani abu da aka sani na shari'a, to, ka karbi mubāya'arsu, kuma ka nēmi Allah Ya gāfarta musu. Lalle Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

13. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Kada ku jibinci wadansu mutāne⁽³⁾ da Allah Ya yi hushi a kansu. Lalle sun yanke tsammāni daga (rahamar) Lāhira, kamar yadda kāfirai suka yanke tsammāni daga mazōwa⁽⁴⁾ kaburbura.

وَلَا يَقْتُلُنَّ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِيَنَّ بِهُمْ تَنَيِّعَرِسَةً، بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْصِيَنَّكَ فِي مَعْرُوفٍ فَبِإِعْنَافِهِنَّ وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْتَوُا قَوْمًا غَضِيبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ قَدْ يَسُوْمُ امْنَ الْآخِرَةَ كَمَا يَسِّ الْكُفَّارُ مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُوْرِ ﴿١٨﴾

SŪRATUS ŠAFF

سُورَةُ الصَّافِ

Tanā karantar da gaskiyar maganar watau kada aikin mutum ya sābā wa maganarsa .

سَبَّحَ اللَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Abin da ke cikin sammai da abin da ke cikin kasā ya yi tasbihī ga Allah, alhalī kuwa, Shi ne Mabuwayi, Mai hikima.

سَبَّحَ اللَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ أَعْزَىٰ لِحِكْمَةٍ ﴿١﴾

(1) A zāmanin jāhiliyya sun kashe 'ya'yansu mātā ta hanya uku, daya sabōda bākance na addīni, na biyu sabōda tsōron talauci; sunā turbude 'ya'ya mātā a bāyan sun shēkara shida, na uku sabōda kunyar haihuwar mace sai uwa ta yi rāmi, idan ta haifi namiji ta bar shi, idan kuma ta haifi mace, sai ta tūra ta a cikin rāmin ta turbude.

(2) Sunā tsintar yārō su mayar da shi dānsu, haka kuma maza na yin tabanni, watau mutum ya mai da dan wani nāsa kamar yadda har yanzu kāfirai nā yin sa.

(3) Allah Ya yi hushi ga duk wanda ya sani kuma ya ki aiki da saninsa kamar Yahūdāwa da miyāgun Mālamai.

(4) Kāfirai ba su yarda da Tāshin Kiyāma ba, sabōda haka suke yanke fauna daga wanda ya mutu.

2. Yâ kû wadanda suka yi ūmâni!
Don me kuke fadîn abin da bâ ku
aikatâwa?

3. Ya girma ga zama abin kyâma
a wurin Allah, ku fadî abin da bâ ku
aikatâwa.

4. Lalle Allah Yanâ son wadanda
ke yin yâki dômin daukaka Kal-
marSa, a cikin safu kamar sû gini ne
mai ðamfarar jûna.

5. Kuma a lôkacin da Mûsâ ya ce
wa mutânensa, "Yâ mutânena! Sa-
bôda me kuke cûtar da ni, alhâli
kuwa lalle kun sani cêwa lalle nî
Manzon Allah ne zuwa gare ku?"
To, a lôkacin da suka karkace,
Allah Ya karkatar da zukâtansu.
Kuma Allah bâ Ya shiryar da mutâ-
ne fasikai.

6. Kuma a lôkacin da Ísâ dan
Maryama ya ce, "Yâ Banî Isrâ'îla!
Lalle nî, Manzon Allah ne zuwa
gare ku, mai gaskata abin da ke
gaba gare ni na Attaura, kuma mai
bâyar da bushâra da wani Manzo
da ke zuwa a bâyâna, sûnasa Ah-
mad (Mashâyabo)." To, a lôkacin
da ya jê musu da hujjôji, suka ce,
"Wannan sihiri ne, bayyananne."

7. Kuma wâne ne mafî zâlunci
daga wanda ya kirkira karya ya
jingina ta ga Allah, alhâli kuwa shî,
anâ kirân sa zuwa ga Musulunci?
Kuma Allah bâ Ya shiryar da mutâ-
ne azzâlumai.

8. Sunâ nufin su bice hasken Al-
lah da bâkunansu, alhâli kuwa Al-
lah Mai kammala haskenSa ne,
kuma kô da kâfirai sun ki.

يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءامَنُوا لَمْ تَقُولُوْتُ مَا لَا
تَعْلَمُوْنَ ﴿٥﴾

كَبُرُّ مَقْتاً عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا
تَعْلَمُوْنَ ﴿٦﴾

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقْدِلُوْنَ فِي سَيِّلِهِ
صَفَّا كَأَنَّهُمْ بُنِيَّنَ مَرْضُوْصٌ ﴿٧﴾

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَقُولُمْ يَعْرِفُونِي
تُؤْذِنِي وَقَدْ تَعْلَمُوْنَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ
إِلَيْكُمْ فَلَمَّا زَانُوْا أَزَاعُوا اللَّهَ قُلُوبَهُمْ
وَاللَّهُ لَا يَهِيدُ الْقَوْمَ الظَّالِمِيْنَ ﴿٨﴾

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ تَبَّعَ إِنَّمَا يَلِي رَسُولُ اللَّهِ
إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْتَّوْرَةِ وَمُبَشِّرًا
بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي أَسْمُهُ أَخْمَدُ فَلَمَّا جَاءَهُ
بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٩﴾

وَمَنْ أَطْلَمَ مِمَّنْ أَفْرَجَ اللَّهُ الْكَذِبَ وَهُوَ يَدْعُعُ
إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهِيدُ الْقَوْمَ الظَّالِمِيْنَ ﴿١٠﴾

يُرِيدُوْنَ لِيُظْفِغُوْنُ نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمٌّ
نُورٌ وَلَوْكَرَهُ الْكُفَّارُوْنَ ﴿١١﴾

9. Shi ne Wanda Ya aiko ManzonSa da Shiriya da addînin gaskiya, dômin Ya daukaka shi a kan wani addîni dukansa, kuma kô dâ mushirikai sun ki.

10. Yâ kû waſanda suka yi ūmâni! Shin, in nûna muku wani fatauci wanda zai tsarshe ku daga wata azâba mai radadi?

11. Ku yi ūmâni da Allah da ManzonSa, kuma ku yi jihâdi ga dâuakaka kalmar Allah game da dûkiyôyinku da râyukanku. Wannan shi ne alhëri a gare ku idan kun kasance kuna da sani.

12. Sai Allah Ya gâfarta muku zunubanku, kuma Ya shigar da ku gidâjen Aljanna, koramu na gudâna daga karkashinsu, da wadansu dâkuna mâsu dâdi a cikin gidâjen Aljannar zama. Wannan shî ne babbân rabo, mai girma.

13. Da wata (falala) da yake kunâ son ta: taimako daga Allah da cin nasara wanda yake kusa. Kuma ka yi bushâra ga mûminai.

14. Yâ kû waſanda suka yi ūmâni! Ku kasance mataimakan Allah, kamar abin da Isâ dan Maryama ya ce ga Hawâriyâwa, "Wadanne ne mataimakâna zuwa ga (aikin) Allah?" Sai wata kungiya daga Banî Isrâ'îla ta yi ūmâni, kuma wata kungiya ta kâfirta. Sai Muka karfa fa waſanda suka yi ūmâni a kan makiyansu, sabôda haka suka wâyi gari marinjâya.

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينَ الْحَقِّ
لِيُظْهِرَهُ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا وَلَوْكِرَهُ الْمُشْرِكُونَ ١١

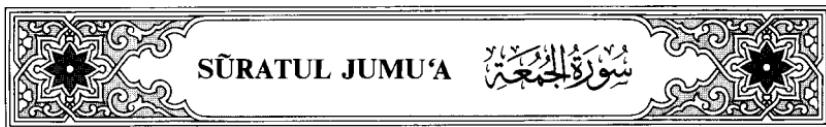
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ إِذَا مَنَّا لَهُمْ أَهْلَكُوكُمْ تَجْرِيَنَّ تُسْجِيْكُمْ مَنْ
عَذَابِ الْآلِيمِ ١٢

تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمُجْهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
يَا أَمْوَالَكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كَثُرْتُمْ تَقْلِمُونَ ١٣

يَعْفَرُ لَكُمْ دُوَّبُكُمْ وَيُدْخِلُكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِيْهَا
الْآتَهُرُ وَمَسِكَنَ طَيْبَةَ فِي حَيَّتِنَ ذَلِكَ الْفَوْرُ
الْعَظِيمُ ١٤

وَأُخْرَى تَحْبُّهُنَّ أَنْصَرٌ مِنَ اللَّهِ وَفِيْهِ قَرِيبٌ وَبَشِّرَ
الْمُؤْمِنِينَ ١٥

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ إِذَا مَنَّا لَهُمْ أَنْصَارَ اللَّهِ كَمَا قَاتَلَ
عِيسَى ابْنُ مُرْيَمَ لِلْحَوَارِيْعَ مِنْ أَنْصَارِهِ إِلَيَّ اللَّهِ
قَالَ الْمُؤْمِنُوْنَ مَنْ هُنَّ أَنْصَارُ اللَّهِ فَقَامُتْ طَائِفَةٌ
مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَكَفَرَتْ طَائِفَةٌ فَإِنَّمَا الَّذِينَ
إِذَا مَنَّا عَلَىْهِمْ هُنَّ فَأَصْبَحُوْهُنَّ ظَاهِرِيْمَ ١٦

Tanā karantar da cēwa daukar ilmi bā da yin aiki da shi ba, bā shi da wani amfāni sai wahalar banza.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Abin da yake a cikin sammai da abin da yake a cikin fāsā sunā tasbīhi ga Allah, Mamallaki, Mai tsarki, Mabuwāyi, Mai hikima.

2. Shī ne Wanda Ya aika, a cikin mabiya al'ādu (marasa rubutu da karātu),⁽¹⁾ wani Manzo daga gare su yanā karanta āyōyinSa a kansu, kuma yanā tsarkake su, kuma yanā sanar da su Littafi da hikima kō da yake sun kasance daga gabāninsa lalle sunā a cikin bata bayyananne.

3. Da wadansu mutāne⁽²⁾ daga gare su, ba su i da riskuwa da sū ba, alhāli kuwa Shī ne Mabuwāyi, Mai hikima.

يُسَيِّدُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
الْمَلِكُ الْقَدُّوسُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ①

هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمَمِ رَسُولًا مِّنْهُمْ يَتَّلَوُ
عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُنذِّكِرُهُمْ وَيَعْلَمُهُمُ الْكِتَابَ
وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ لَفْنِ ضَلَالٍ
مُّبِينٌ ②

وَإِخْرَجَنَ مِنْهُمْ مَا يَحْتَوِيهِمْ وَهُوَ أَعْزَىٰ
الْحَكِيمُ ③

(1) Lārabāwa sū ne mabiya al'ādu, watau ummiyyūn daga ummu, watau uwa, watau kamar yadda uwāye suka haife su dōmin bā su da wani littāfi da suke bi, sai al'ādunsu da hukunce-hukuncen shaihunansu.

(2) Sū ne Ajamāwan da zā su musulunta su bi Annabi, tṣira da amincin Allah su tabbata a gare shi. Kō kuwa duk wanda ya musulunta a bāyan Sahabban Annabi. Wannan yanā nunā falalar Sahabbai a kan wadansunsu.

4. Waccan wata falalar Allah ce, Yanā bāyar da ita ga wanda Yake so. Kuma Allah ne Ma'abūcin dukan falala mai girma.

5. Misālin wadanda aka dōra wa dāukar Attaura sa'an nan ba su dāuke ta ba, kamar misālin jāki ne, yanā dāukar littattafai. Tir da misālin mutānen⁽¹⁾ nan da suka karyata game da āyōyin Allah! Kuma Allah bā Ya shiryar da mutāne azzālumai.

6. Ka ce, "Yā kū wadanda suka tūba (Yahūdu)! Idan kun riya cēwa lalle kū ne zābābbun Allah bā sauran mutāne ba, sai ku yi gūrin mutuwa⁽²⁾ idan kun kasance māsu gaskiya."

7. Kuma bā zā su yi gūrinta ba har abada sabōda abin da han-nayensu suka gabātar. Kuma Allah ne Masani ga azzālumai.

8. Ka ce, "Lalle mutuwar nan da kuke gudu daga gare ta, to, lalle ita mai haduwa da ku ce sa'an nan kuma anā mayar da ku zuwa ga Masanin fake da bayyane, dōmin Ya bā ku lābāri ga abin da kuka kasance kunā aikatāwa."

9. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Idan an yi kira zuwa ga salsa daga rānar Jumu'a, sai ku yi aiki zuwa ga

ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو
الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ①

مَثْلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا الْتَّوْرِيدَةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا
كَمَثْلِ الْحَمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا بِئْسَ مَثْلُ
الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا يَعْبَادُونَ اللَّهَ وَاللَّهُ لَا
يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّلَمِيْمِ ②

قُلْ يَأَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِنَّ رَعْمَثُمْ أَنْجَوْ
أُولَئِكَ لَهُمْ مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَّوْا الْمَوْتَ
إِنْ كُنُّمْ صَدِيقِينَ ③

وَلَا يَسْتَوِهِ أَبْدًا إِمَّا قَدَّمْتَ أَيْدِيهِمْ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ بِالظَّلَمِيْمِ ④

قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي تَفْرُوتَ مِنْهُ فَإِنَّهُ
مُلَكِّيْكُمْ كُلُّمُرُونَ إِلَى عِلْمِ الْغَيْبِ
وَالشَّهَدَةُ فِي نِسْكِكُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ⑤

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُوَيْدَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمٍ

(1) Tir wanda ya yi siffa da irin siffōfin Yahūdu daga Musulmi wajen dāukar karātun Alkūr'āni amma kuma bai yi aiki da shi ba. Yahaya bn Yamāni ya ce, "Sunā rubuta Hadīsi bā su fahimtarsa, kuma bā su kula da ma'anarsa." Wata sunā wahala wajen dāukar ilmin da aka dōra musu dāukarsa amma kuma bā su yin amfāni da shi a wajen aikinsu da mu'amalōlinsu.

(2) Ba a sāduwa da Allah sai a bāyan mutuwa. Masōyi nā gūrin sāduwa da masōyinsa, kuma bā zai yi gudun sababin sāduwar ba.

ambaton Allah, kuma ku bar⁽¹⁾ ciniki. Wancan dinku ne mafi alhēri a gare ku idan kun kasance kunā sani.

10. Sa'an nan idan an karē sal-la, sai ku wātsu a cikin kasā kuma ku nēma daga falalar Allah, kuma ku ambaci sūnan Allah da yawa dammāninku, ku sāmi babban rabo.

11. Kuma idan suka ga wani fatauci kō kuma wani wasan shaga-la, sai su yi rūgūguwar fita zuwa gare su, kuma su bar ka kanā tsaye. Ka ce, "Abin da yake a wurin Allah ne mafi alhēri daga fataucin, alhāli kuwa Allah ne Mafi alhērin māsu arzūtāwa."

الْجُمُعَةُ فَاسْهُوْ إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ وَذِرْوًا الْبَيْعَ

ذَلِكُ حِلْكَانِ كُتُمْ تَعَامُونَ ﴿١﴾

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَأَنْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَذِكْرُهُ أَللَّهُ كَيْرَكَاعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٢﴾

وَإِذَا رَأَوْا تِجْرَةً أَوْ لَهْوًا أَنْفَضُوا إِلَيْهَا وَتَرْكُوكَ

فَإِمَّا قَلُّ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِّنَ الْأَنَهْوَ وَمَنْ

أَتَتِجْرَةً وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٣﴾

(1) Ba a hana Musulmi aiki ba a kōwace rāna, sai dai an hana duk wanda Jumu'a ta lazimta a kansa da ya yi wani aiki wanda bā na tattalin sala ba a rānar Jumma'a, a bāyan kiran salsa. Anā nufi da kiran salsa na biyu a bāyan limāmi ya zauna a kan mumbarinsa, dōmin wannan kiran aka sani a zāmanin Annabi da Abubakar da Umar. Amma kira na farko, Usman bn Affān ne ya fāra shi dōmin farkar da mutāne, a bāyan sun yi yawa kuma sun kāma sanā'd'i. Kuma a bāyan an kāre salsa, sai a wātsē zuwa ga ayyuka da nēman abinci. Bā a tsayāwa yin wata nāfila a bāyan sallar Jumu'a, sai dai an so yin raka'a biyu a bāyan fita daga masallāci kamar yadda Annabi ke yi.

A farko, anā yin hudubar sallar Jumma'a a bāyan salsa har a lōkacin da àyarin Dihya el Kalbi ya kōmo daga Shām (Syria) da abinci, ya sauva a Bakī'a, suka buga ganga, sai Sahabbai suka fita dōmin nēman sayen abincin a gabānin a kāre hudubar suka bar mutum gōma shā biyu tāre da Annabi. Sai aka mayar da hudubar a gabānin salsa. Kuma an fahimci cēwa anā yin huduba a tsaye. Kuma ba a kafa Jumu'a, sai a kafaffen gari, amma Jumu'a nā kulluwa da mutum gōma sha biyu da Līman.

SŪRATUL MUNĀFIĶŪN

Tanā karantar da halāyen munāfukan Madīna a zāmanin Annabi da wa'azi ga barin yin hāli irin nāsu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Idan munāfukai⁽¹⁾ suka jē maka suka ce, “Munā shaidar lalle kai, hakīka Manzon Allah ne,” kuma Allah Yanā sane da lalle kai, hakīka ManzonSa ne, Kuma Allah Yanā shaida lalle munafukan, hakīka, makaryata ne.

2. Sun riki rantsuwōwinsu garkuwa, sai suka taushe daga tafarkin Allah. Lalle sū, abin da suka kasance sunā aikatāwa ya mūnana.

3. Wuncan, dōmin lalle sū, sun yi īmāni, sa'an nan kuma suka kāfirta, sai aka yunke a kan zukātansu. Sabōda sū, bā su fahimta.

4. Kuma idan kā gan su, sai jikunansu su bā ka sha'awa, kuma idan sun fada,⁽²⁾ zā ka saurāra ga magnarsu. Kamar dai sū kyami ne wan-

إِذَا جَاءَكُلِّ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشَهِدُ إِنَّا لَرَسُولُ اللَّهِ وَأَنَّهُ يَعْلَمُ إِنَّا لَرَسُولُهُ وَأَنَّ اللَّهُ يَشَهِدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكُلَّ بُونَ

أَتَخَذُوا أَيْمَانَهُمْ حُجَّةً فَصَدُّوْا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

ذَلِكَ يَأْثِمُهُمْ أَمْوَالُهُمْ كُفُرُوا فَأَطْبَعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقِهُونَ

* وَإِذَا رَأَيْتُمُهُمْ تَعْجِبُكُمْ أَجْسَامُهُمْ فَلَن يَغُلوْتُمْ سَمِعَ لِقَوْلِهِمْ كَأَنَّهُمْ حُشْبٌ مُّسَيَّدَةٌ

(1) Munāfuki, a zāmanin Annabi, shi ne wanda ya yi kalmar shahāda, ya bayyana Musulunci, amma kuma a bōye, shī kāfiri ne. A bāyan Annabi anā cē wa munāfuki zindikī.

(2) Munāfukai sunā da kyaun sūrā jiki kuma sun iya magana da fasaha amma fa bā su da hankali sabōda kāfaryar da suke a kanta, sabōda haka sunā tsōron kōwane irin mōtsi ya zama a kansu.

da aka jingine. Sunā zaton kōwace tsāwa a kansu take. Sū ne makiyan, sai ka yi saunarsu. Allah Yā la'ane su. Yāya ake karkatar da su?

5. Kuma idan aka ce musu, "Ku zo Manzon Allah ya nēma maku gāfara," sai su gyāfa kāwunansu, kuma ka gan su sunā kangēwa, alhāli kuwa sunā māsu girman kai.

6. Daidai ne a kansu, kā nēma musu gāfara kō ba ka nēma musu ba. Faufau Allah bā zai gāfarta musu ba. Lalle Allah, bā zai shiryar da mutāne fāsikai ba.

7. Sū ne wadanda ke cēwa, "Kada ku ciyar a kan wanda ke wurin Manzon Allah har su wātse," alhāli kuwa taskōkin sammai da kasa ga Allah suke, kuma amma munāfukai bā su fahimta.

8. Sunā cēwa, "Lalle ne idan mun kōma⁽¹⁾ zuwa Madīnar, hakīka mafi rinjaya zai fitar da mafi kaskanta daga gare ta, alhāli kuwa rinjāyar ga Allah take kuma da ManzonSa, kuma da mūminai, kuma amma munāfikai ba su sani ba.

9. Ya ku wadanda suka yi īmāni! Kada dūkiyōyinku da diyanku su shagaltar da ku daga ambaton Allah. Kuma wanda ya yi haka, to, wadannan sū ne māsu hasāra.

(1) Abdullah bn Ubayyi bn Salūl ya fasī cēwa "Wallahi idan mun kōma Madīna wanda ya fi kārfi, lalle zai fitar da wanda ya fi kāskanci." Yanā nufin Ansārai mutānen Madīna zā su kōri Muhājirai. Yā fasī haka a cikin wata tafiya ta jihādi. Aka gaya wa Annabi, sai ya yi musu. Allah Ya kunyata shi.

يَخْسِبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعَدُوُّ
فَأَحَدَرُهُمْ قَتَّاهُمُ اللَّهُ أَنَّ يُؤْفَكُونَ ﴿١﴾

وَلَا يُقْبَلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرُ لَهُمُ رَسُولُ اللَّهِ
لَوْلَا رُءُوسُهُمْ وَرَأْيَهُمْ بَصُدُونَ وَهُمْ
مُسْتَكْبِرُونَ ﴿٢﴾

سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفِرَ لَهُمْ أَمْ لَمْ
تَسْتَغْفِرَ لَهُمْ لَمْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٣﴾

هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ
اللَّهِ حَقًّا يَنْفَضِعُوا وَلَلَّهِ خَزَانَاتُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَلِكُنَّ الْمُنَفِّقِينَ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٤﴾

يَقُولُونَ لَمَنْ رَجَعَنَا إِلَى الْمَدِينَةِ
لَيُخْرِجَنَّ الْأَعْزَمُ مِنْهَا الْأَذَلُ وَلَلَّهِ الْعَرْزُ
وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلِكُنَّ
الْمُنَفِّقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥﴾

يَتَأَيَّهَا الَّذِينَ أَمْنَوْا لَا يَهِمُّهُمْ كُلُّ كُثْرَةٍ
وَلَا أَوْلَادُهُمْ يَمْرُغُونَ ذِكْرَ اللَّهِ وَمَنْ
يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُحْسِرُونَ ﴿٦﴾

10. Kuma ku ciyar daga abin da Muka arzūta ku daga gabānin mu-tuwa ta je wa ḍayanku har ya ce, “Yā Ubangijina! Don me ba Ka yi mini jinkiri ba zuwa ga wani ajali makusanci dōmin in gaskata kuma in kasance daga sālīhai?”

11. Kuma Allah bā zai jinkirta wa wani rai ba idan ajalinsa ya je. Kuma Allah Masani ne ga abin da suke aikatāwa.

وَأَنْفَقُوا مِنْ مَآرِزَ قَنْتَكُمْ مَنْ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَ
أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولُ رَبِّ لَوْلَا أَخْرَجْتَنِي
إِلَى أَجْلِ رَبِّيْسٍ فَاصْدَقَ وَأَكُنْ مِنْ
الصَّالِحِينَ ﴿١﴾

وَلَنْ يُؤْخِرَ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا وَاللَّهُ
حَيْرُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٢﴾

SŪRATUT TAGHĀBUN سورة التغابن

Tanā karantar da cēwa wanda ya shagala da dūniya ya bar addini, ya yi hasara. Addini kuwa shi ne bin umurnin Allah da barin haninSa ga kōme.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Abin da yake a cikin sammai da wanda yake a cikin ḫasā sunā tasbīhi ga Allah. Gare Shi mulki yake, kuma gare Shi gödiya take. Kuma Shi, a kan kōme, Mai ikon yi ne.

2. Shī ne Wanda Ya halitta ku. Sa'an nan daga gare ku akwai kāfīri kuma daga gare ku akwai mūmini. Kuma Allah Mai gani ne ga abin da kuke aikatāwa.

يُسَيِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَهُ
الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ عَقِيرٌ ﴿١﴾

هُوَ الَّذِي خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ كَافِرٌ وَمِنْ كُلِّ مُؤْمِنٍ
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢﴾

3. Ya halitta sammai da kasā da abin da yake hakkinSa. Kuma Ya sūranta ku, sa'an nan Ya kyautata sūrōrinku. Kuma zuwa gare Shi makōma take.

4. Yanā sanin abin da ke a cikin sammai da kasā. Kuma Yanā sanin abin da kuke bōyēwa da abin da kuke bayyanāwa. Kuma Allah Māsanī ne ga abin da ke cikin kirāza.

5. Shin, babban läbāri bai je muku ba na wadānda suka kāfirta daga gabāni, sai suka dāndani uķūbar al'amarinsu kuma sunā da wata azāba mai rafadī?

6. Wancan, sabōda lalle su Manzanninsu sun kasance sunā jē musu da hujjōji bayyanannu, sai suka ce, “Āshe, wasu mutane za su shiryar da mū?” Sai suka kāfirta kuma suka jūya bāya, kuma Allah Ya wadātu (daga gare su). Kuma Allah Wadātacce ne, Gōdadde.

7. Wadānda suka kāfirta sun riya cēwa bā zā a tāyar da su ba. Ka ce, “Ni, inā rantsuwa da Ubangiјina. Lalle zā a tāyar da ku hāfikatān, sa'an nan kuma lalle anā bā ku läbāri game da abin da kuka aikata. Kuma wannan ga Allah mai sauksi ne.”

8. Sabōda haka ku yi īmāni da Allah da ManzonSa da hasken nan da Muka saukar. Kuma Allah, ga abin da kuke aikatāwa, Mai läbar-tāwa ne.

9. A rānar da Yake tattara ku dōmin rānar tāruwa. Wancan ne rānar kāmunga. Kuma wanda ya yi īmāni da Allah, kuma ya aikata

حَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَصُورَكُو
فَأَخْسَنَ صُورَكُو وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ٧

يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا
تُسَرِّعُونَ وَمَا يَعْلَمُونَ وَاللَّهُ عَلَيْمٌ بِدِيَاتِ
الْأَصْدُورِ ٨

الَّهُ يَأْتِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَفْعَلُونَ ۖ كَفَرُوا مِنْ قَبْلِ فَذَاقُو
وَبِالْأَمْرِ هُنَّ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ٩

ذَلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ
فَقَالُوا إِنَّا يَهْدِي دُولَنَا فَكُفَرُوا وَأَوْتَلُوا ۚ وَاسْتَغْنَى
اللَّهُ وَاللَّهُ عَنِّي حَمِيدٌ ١٠

رَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ لَنَّ يَبْعَثُنَا قُلْ بِئَ وَرِي
لَتَبْعَثُنَا ۖ لَمْ يُؤْتَنَا بِمَا عَمِلْنَا وَذَلِكَ عَلَى اللَّهِ
يَسِيرٌ ١١

فَعَامِلُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَأَنُورُ الدِّيَنِ أَنْزَلَنَا اللَّهُ
بِمَا نَعْمَلُونَ حَيْرٌ ١٢

يَوْمَ يَجْمِعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمِيعِ ذَلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ ۗ وَمَنْ
يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحَاتِهِ فَرَعَّاهُ سِيَّعَاتِهِ ۗ

aikin kwarai, zai kankare masa mū-nānan ayyukansa, kuma Ya shigar da shi gidājen Aljanna, koramu na gudāna daga karkashinsu, sunā madawwama a cikinsu har abada. Wannan ne babban rabo mai girma.

10. Kuma wadanda suka kāfīrta, kuma suka karyata game da ãyōyinMu, wadannan sū ne 'yan wuta, sunā madawwama a cikinta. Kuma tir da makōma, ita.

11. Wata masīfa bā zā ta sāmu ba fāce da iznin Allah. Kuma wan-danda ya yi īmāni da Allah, Allah zai shiryar da zuciyarsa. Kuma Allah, ga dukan kōme, Masani ne.

12. Kuma ku yi dā'ā ga Allah, kuma ku yi dā'ā ga Manzo. Sa'an nan idan kun jūya bāya, to, abin sani kawai, akwai iyarwa bay-yananna a kan ManzonMu.

13. Allah, bābu wani abin bauta wa fāce Shi. Kuma ga Allah, sai mūminai su dōgara.

14. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Lalle ne daga mātanku da diyan-ku akwai wani makiyi⁽¹⁾ a gare ku, sai ku yi saunarsu. Kuma idan kuka yāfe, kuma kuka kau da kai, kuma kuka gāfarta, to, lalle Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

15. Dūkiyoyinku da diyanku fitina⁽²⁾ dai ne. Kuma Allah, a wurin-Sa akwai wani sakamako mai girma.

وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْقُوْرُ الْعَظِيمُ ﴿١﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَئِكَ
أَعْجَبُ النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٢﴾

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَمَنْ
يُؤْمِنُ بِاللَّهِ يَهْدِ فَقَبْلَهُ وَاللَّهُ يُكْلِ
شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣﴾

وَأَطْبِعُوا اللَّهَ وَأَطْبِعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ
تَوَلَّتُمْ فَإِنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٤﴾

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّاهُو وَعَلَى اللَّهِ فَلِيَسْتَوْكِلِ
الْمُؤْمِنُونَ ﴿٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ إِذَا مَنُوا إِنَّمَا
أَرَوْجُهُمُ وَأَوْلَادُهُمْ عَدُوًا لَّهُمْ
فَاحْذَرُوهُمْ وَإِنْ تَعْقُلُوا وَتَصْفَحُوا
وَتَغْفِرُوا فَإِنَّ اللَّهَ عَغُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٦﴾

إِنَّمَا آمُونُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَاللَّهُ
عِنْهُ دُوْلَهُ أَخْرُجُ عَظِيمٌ ﴿٧﴾

(1) Makiyi, shi ne mai hana mutumin da yake kiyayya da shi wani alhēri ya sadu da shi. Idan son dūkiya kō māta kō diya ya hana mutum yin sadaka kō fita zuwa jihādi, to, dūkiyar da mātan da diyan sun zama makiyansa ke nan.

(2) Fitina, ita ce duk abin da zai cūci mutum ta hanyar da yake amincēwa, cūtar ta dūniya ce kō ta Lāhira. Cūtar Lāhira ta fi tsanani sabōda girman hasārar da ke a cikinta.

16. Sai ku bi Allah da taħkawa gwargwadon abin da kuka sāmi iko. Kuma ku saurāra kuma ku yi dā'a, kuma ku ciyar, ya fi zama alħeri gare ku. Kuma wanda ya sābā wa rōwar ransa, to, wadannan sū ne māsu babban rabo.

17. Idan kun bai wa Allah rance, rance mai kyau, (Allah) zai ninka shi a gare ku kuma Ya għafarta muku. Kuma Allah Mai yawan għodiya ne, Mai hukuri.

18. Shī ne Masanin fake da bayyane, Mabuwāyi, Mai hikima.

فَأَتَقُولُ اللَّهُ مَا لَا سُطْحَةَ لَهُ وَأَسْمَعُوا وَأَطْبِعُوا
وَأَنْفَقُوا أَخِيرًا لِأَنَفْسِهِمْ وَمَنْ يُوقَ شَحَّ
نَفْسِهِ فَأُولَئِكُمْ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ^(١٧)

إِنْ تُفْرِضُوا لِلَّهِ قَدْرًا حَسَنًا يُضَعِّفُهُ
لَكُوْنَ وَغَفْرَانَكُمْ وَاللَّهُ شَكُورٌ حَلِيمٌ ^(١٨)

عَلَيْهِ الْغَيْبُ وَالشَّهَدَةُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ^(١٩)

SŪRATUD DALĀK

سُورَةُ الظَّلَاقِ

Tanā karantar da hukunce-hukuncen sakin mātan aure da haġķokkin da ke rätayuwa ga ma'auran a bāyan sakin.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sunan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ya kai Annabi! Idan kun saki mātā, sai ku sake su ga iddarsu,⁽¹⁾

يَا إِنَّمَا الَّذِي يَذَّلِّقُهُمُ الْإِنْسَانُ فَطَلَقُوهُنَّ

(1) Saki, shī ne warware kullin halaccin sāduwa da jūna a tsakānin miji da māta. Haġķi ne wanda Allah Ya saka ga hannayer maza ban da mātā. Saki ga idda, watau ya sake ta saki guda a cikin tsarkin da bai shāfe ta ba dōmin sauķin idda. Yanā haramta ga mijin da mātar ya fitar da ita kō ta fita daga dākinta a lōkacın idda. Fāruwar wani al'amari shi ne sōyayya a bāyan kiyayya da mayarwa a bāyan saki. Alfasha a nan, tanā nufin fada da zāġe-zāġe a kan surukanta. Anā fitar da mai iddar saki sabōda alfāsha daga gidanta. Akwai saki na sunna kuma akwai na bidi'a, amma saki na sunna daya ne, a cikin tsarkin da bā a shāfe ta ba, kuma kada a kāra mata wani saki har ta kāre idda. Sakin bidi'a kuwa shi ne uku gabā daya kō a cikin idda guda, a cikin haila kō jinin biki. Sakin bidi'a yanā lazimta. Anā tilasta shi mayarwa ga wadda aka saki a cikin haila idan bai kai uku ba ga miji 'yantacce, kō biyu ga miji bāwā.

kuma ku fididdige iddar. Kuma ku bi Allah Ubangijinku da tafawa. Kada ku fitar da su daga gidājensu, kuma kada su fita fāce idan sunā zuwa da wata alfāsha bayyananna. Kuma wadancan iyakōkin Allah ne. Kuma wanda ya fētare iyākōkin Allah, to, lalle ya zālunci kansa. Ba ka sani ba dammānin Allah zai fitar da wani al'amari a bāyan haka.

2. Sa'an nan idan sun isa ga ajalinsu (na idda) sai ku riķe su da abin da aka sani kō ku rabu da su da abin da aka sani kuma ku shaidar da māsu adalci biyu daga gare ku. Kuma ku tsayar da shaidar dōmin Allah. Wancan dinku anā yin wa'azi da shi ga wanda ya kasance yanā yin īmāni da Allah da Rānar Lāhira. Kuma wanda ya bi Allah da tafawa, Allah zai sanya masa mafita.

3. Kuma Ya arzūta shi daga inda bā ya zato. Kuma wanda ya dōgara ga Allah, to, Allah ne Ma'ishinsa. Lalle Allah Mai iyar da umurninSa ne. Haķīka Allah Ya sanya ma'auni ga dukan kōme.

4. Kuma wadanda suka yanke⁽¹⁾ dammāni daga haila daga mātanku, idan kun yi shakka, to, iddarsu watā uku ce da wadanda ba su yi

لَعْنَهُمْ وَأَخْصُوا الْعَدَةَ وَلَقُوْلَهُمْ رَبِّكُمْ لَا
تُحْرِجُوهُمْ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجُنَّ إِلَّا أَنْ
يَأْتِنَّ فِي حَشَّةٍ مُبِينَةٍ وَتَلَاقَ حُدُودَ اللَّهِ
وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي
عَلَّالَ اللَّهَ يُخْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا ①

إِذَا بَلَغُنَّ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ
فَارُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا دَوْ�َى عَدْلٍ مِنْكُمْ
وَأَقِيمُوا الشَّهَدَةَ لِلَّهِ ذَلِكُمُ الْعَظِيمُ مَنْ كَانَ
يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمَ الْآخِرُ وَمَنْ يَتَقَبَّلُهُ
يَجْعَلُهُ مَخْرَجًا ②

وَيَرْزُقُهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْسِبُ وَمَنْ يَوْكِلْ عَلَى
اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ أَمْرٍ قَدْ
جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ③

وَالَّتِي يَئِسَنَ مِنَ الْحِجَاضِ مِنْ
سَابِقِهِمْ إِنْ أَرْتَبْتُمْ فَعَدْنَهُنَّ ثَلَاثَةٌ
أَشْهُرٍ وَالَّتِي لَمْ يَحْضُنْ وَأَوْلَاتُ الْأَخْمَالِ

(1) Muddar idda ga wadda ta yanke dammāni haila sabōda tsūfa, watanni uku, kuma bā zā ta kāra kōme ba a kai. Wadda take akwai shakka a game da ita ga kō akwai ciki kō bābu shi, to, zā ta yi iddar wattani uku kuma ta yi jiran watanni tara, watau ta yi watannin shēkara, uku na idda, saura na ta fid da shakka ne. Haka ne hukuncin mai istihāla, watau jinin ciwo. Amma yārinya mai shakkar ciki, sai ta zauna har shakka ta gushe. Yarinyar da ba ta fāra haila ba tana iddar wata uku. Bābu bambanci a tsakānin diya da baiwa ga idda da watanni, amma ga idda ta tsarki, to, baiwa tana yin rabin na diya ga saki da mutuwa.

haila ba. Kuma ma'abūta cikinna, ajalinsu, (shi ne) cewa su haifi cikinnansu. Kuma wanda ya bi Allah da takawa, (Allah) zai sanya masa wani sauksi daga al'amarinsa.

5. Wancan umurnin Allah ne, Ya saukar da shi zuwa gare ku. Kuma wanda ya bi Allah da takawa, Allah zai kankare masa mūnānan ayyukansa, kuma Ya girmama masa sakamako.

6. Ku zaunar da su daga inda kuka zauna⁽¹⁾ daga gwargwadon sāmunku. Kuma kada ku cūce su dōmin ku kuntata a kansu. Kuma idan sun kasance ma'abūta ciki, sai ku ciyar da su har su haifi cikinsu. Sa'an nan idan sun shāyar da māma sabōda ku, sai ku bā su tsādōdinsu. Kuma ku yi shāwara a tsakāninku bisa abin da aka sani. Kuma idan kun nūna talauci, to, wata mace zā ta shāyar da māma sabōda shi (mijin).

7. Sai mawadāci ya ciyar daga wadātarsa kuma wanda aka kunta masa arzikinsa, to, sai ya ciyar daga abin da Allah Ya bā shi. Allah bā Ya kallafa wa wani rai fāce abin da Ya bā shi. Allah zai sanya sauksi a bāyan tsanani.

8. Kuma da yawa⁽²⁾ daga alfārya wadda ta yi tsaurin kai daga

أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضْعَنَ حَمْلَهُنَّ وَمَنْ يَتَّقِ
اللَّهَ يَجْعَلُ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ مُسْرًا ⑤

ذَلِكَ أَمْرُ اللَّهِ أَنْرَاهُ تِبْيَكُ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ
يُكَفِّرُ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيَعْظُمُ لَهُ أَخْرَى ⑤

أَشْكُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنُوهُنَّ مِنْ وُجْدِكُو وَلَا
ضُرَارُوهُنَّ لِتُضَيِّعَ أَعْيُهُنَّ وَلَنْ كُنْ أُولَئِنَّ حَمِيلٍ
فَإِنِّي قُوْلُهُنَّ حَتَّى يَضْعَنَ حَمْلَهُنَّ فَإِنَّ أَرْضَعَنَ
لَكُوْفَاتُهُنَّ أَجْوَهُنَّ وَأَتَحْمُرُ وَابْنَكُو
بِمَعْرُوفٍ وَلَنْ تَعَاشَرُ فَسَرْضُعَ لَهُ وَ
أُخْرَى ①

لِيُنْقُذُ دُوْسَعَةً مِنْ سَعَيْهُ وَمَنْ قُدْرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ
فَلَيُنْقُذَ مَمَاءَ اتَّهَمَ اللَّهَ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَقْسَالَةً
مَاءَ اتَّهَمَ اللَّهَ بِعَدَّ عَسِيرٍ سُرَّا ③

وَلَكِنَّ مَنْ قَرِيبٌ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ وَرَسُولِهِ

(1) Mijin zai fita ya bar wa mātar da ya saki daki ta zauna a dākinta har ta kāre idda. Anā ciyar da mai sakin kōmē, amma bā a ciyar da mai sakin bā'inī sai idan tanā da ciki. Ijarar shāyarwa tanā a kan uba ga uwar da aka saki saki ba'inī kō ga watarta, bisa ga yardar sassan biyu.

(2) A bāyan da ya gama bayānin saki da hukunce-hukuncen da suka rātayu a gare shi. sai kuma ya gōya gargađi ga wanda bai bi wadannan hukunce-hukuncen ba, ta hanyar

barin umurnin Ubangijinta da ManzanninSa, sai Muka yi mata hisābi, hisābi mai tsanani, kuma Muka azabtar da ita, azāba abar kyāma.

9. Sa'an nan ta dandana masifar al'amarinta. Kuma karshen al'amarinta ya kasance hasāra,

10. Allah Ya yi musu tattalin wata azāba mai tsanani. Sabōda haka ku bi Allah da takawa, yā ma'abūta hankula, wafanda suka yi īmāni! Hafīka Allah Ya saukar da wata tunātarwa zuwa gare ku:

11. Manzo, yanā karātun āyoyin Allah bayyanannu a kanku dōmin Ya fitar da wafanda suka yi īmāni kuma suka aikata ayyukan kwarai daga duffai zuwa ga haske. Kuma wanda ya yi īmāni da Allah ya aikata aikin kwarai Allah zai shigar da shi gidājen Aljanna, koramu nā gudāna daga karkashinsu, sunā māsu dawwama a cikinsu har abada. Hafīka Allah Yā kyauta⁽¹⁾ masa arziki.

12. Allah, Wanda Ya halitta bakwai din sammai kuma daga kasā kwatankwacinsu, umurninSa yanā ta sauva a tsakaninsu dōmin ku san lalle Allah Mai ikon yi ne a kan

tsoratar da shi da cēwa Allah Ya halaka alkaryu māsu yawa sabōda sābā Masa ga hukunce-hukuncenSa ga kanānan abūbuwa, balle mutum guda wanda ya sābā masa ga babbani al'amari kamar aure da saki wafanda rāyuwar dan Adam ta dōgara a kansu. Kuma ya yi bushāra ga wanda ya bī Shi da takawa, ya fita daga duhun al'adu zuga ga hasken Sharī'arSa, kuma Ya yi wa'adi da bā shi sauñin rāyuwa daga WadātarSa mai yawa.

(1) Allah Yā kyautata wa wanda ya tsare sharī'arsa da kyau, a wajen arzikinsa tun daga dūniya har ya zuwa Lāhira, dōmin Yā ce, "Hafīka Allah Yā kyautata masa (mai tsare sharī'ar) arziki" bā da Yā yi kaidin lōkaci kō wuri ba.

فَاسْبَّهُنَا حِسَابًا شَدِيدًا وَعَذَّبَهُنَا عَذَّابًا أَنْكَرًا ﴿٨﴾

فَدَافَتْ وَبَالْ أُمِّرِهَا وَكَانَ عَقِبَةً أُمِّرِهَا حَسْرًا ﴿٩﴾

أَعْذَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَّابًا شَدِيدًا فَإِنَّهُمْ لَا يَأْفُلُونَ
الَّذِينَ إِذَا مَنَّا عَلَيْهِمْ أَعْمَلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ
إِلَى اللَّوْرَقَنْ يُؤْنَى بِاللَّهِ وَيَعْمَلُ صَلَاحًا يَدْخُلُهُ
جَنَّتِنَ تَجْنِيَرِي مِنْ خَتْمَهَا الْأَنْهَرُ خَلَدِينَ فِيهَا أَبَدًا
قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُمْ رِزْقًا ﴿١٠﴾

رَسُولًا يَتْلُو عَلَيْكُمْ كُمَّةً إِذْنَ اللَّهِ مُبِينَ لِتُعْلَجَ
الَّذِينَ إِذَا مَنَّا عَلَيْهِمْ أَعْمَلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ
إِلَى اللَّوْرَقَنْ يُؤْنَى بِاللَّهِ وَيَعْمَلُ صَلَاحًا يَدْخُلُهُ
جَنَّتِنَ تَجْنِيَرِي مِنْ خَتْمَهَا الْأَنْهَرُ خَلَدِينَ فِيهَا أَبَدًا
قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُمْ رِزْقًا ﴿١١﴾

اللَّهُ أَلَّذِي حَلَقَ سَبْعَ سَمَوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ
مِشَهُنْ يَسْتَرِزُ الْأَمْرَ بِهِنْ يَتَعَلَّمُونَ أَنَّ اللَّهَ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحْاطَ

dukan kōme, kuma lalle Allah, ha-
kīka Ya kēwaye ga dukan kōme da
sani.

بِسْكُلِ شَيْءٍ عَلَمًا

SŪRATUT TAHRĪM

سُورَةُ التَّحْرِمِ

Tanā karantar da yadda ake kyautata zamantakēwa da iyāli.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Yā kai Annabi! Don me kake haramta abin da Allah Ya halatta maka,⁽¹⁾ kanā nēman yardar mātanka, alhāli kuwa Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

2. Hañīka Allah ya faralta muku warware⁽²⁾ rantsuwōyinku, kuma

يَا لَيْلَةَ الْمَحْرُمِ مَا حَلَّ لَكَ تَبْتَغِي
مَرْضَاتٍ أَرْوَاحُكَ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ

قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لِكُوكُوكَ حَلَّةً أَيْمَنِكَ وَاللَّهُ مُوَلَّدُكَ وَهُوَ

(1) A cikin littāfin Buhāri an ruwaito daga Ā'isha, mātar Annabi, cewa Annabi, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi, yakan yi jinkiri a wurin Zainab bint Jahash dōmin ya shā zuma a wurinta. Ta ce, "Sai nā shirya, ni da Hafṣah: Duka wadda Manzon Allah ya shiga a gare ta daga gare mu, ta ce masa. 'Inā jin wārin tsimi daga gare ka! Kā ci tsimi!' To, sai Annabi ya shiga ga dayansu, ta ce masa, "Kā ci tsimi." Ya ce, "Ā'ha! Nā shā zumā dai a wurin Zainab bint Jahash, kuma ba zan kōma gare shi ba." Asālin abin, Annabi, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi, yā kasance yanā zāgayāwa a gidājen mātansa a bāyan sallar la'asar dōmin ya gaishe su. To, sai ya shiga ga Hafṣa a bāyan ya shiga ga Zainab, ta gaya masa haka. Kuma ya gaya mata nisantarsa ga zuman, kuma ya gaya mata lābārin cewa Abubukar da Umar, Allah Ya yarda da su, za su zama halifai a bāyansa. To, sai ta fadi wadannan lābaru ga maķwabciyarta Ā'isha. Wannan kissa tanā kōyar da sauķin hālin Annabi a game da iyālinsa, da girmamawarsa a gare su.

(2) An rubūta yadda ake warware rantsuwa da kaffara wadda aka ambata a cikin sūra ta 5, ayā ta 89. Anā kaffārār rantsuwa da ciyar da miskīnai gōma daga matsakaicin abinci, mūdu biyu ga kōwane, kō tufātar da su tufar da za ta ishe su salla, idan bai sāmu ba, ya yi azumin kwāna uku.

Allah ne Mataimakinku kuma Shī ne Masani, Mai hikima.

3. Kuma a sā'ilin da Annabi ya asirta wani lābāri zuwa ga sāshen mātansa, to, a lōkacin da ta bā da lābari da shi. Kuma Allah Ya bayyana shi a gare shi, ya sanar da sāshensa kuma ya kau da kai daga wani sāshe. To, a lōkacin da ya bā ta lābāri da shi, ta ce, "Wāne ne ya gaya maka wannan?" Ya ce, "Masani, Mai labartawa, Ya gaya mini."

4. Idan kū biyu kuka tūba zuwa ga Allah, to, hafīka zukātanku sun karkata. Kuma idan kun taimaki jūna a kansa, to, lalle Allah Shī ne Mataimakinsa, da Jibīrilu da sālihan mūminai. Kuma malā'iku, a bāyan wangan, mataimaka ne.

5. Mai yiwa ne Ubangijinsa, idan ya sake ku, Ya musanya masa wadansu mātan aure mafiya alhēri daga gare ku, Musulmai, mūminai, māsu tawāli'u, māsu tūba, māsu ibāda, māsu azumi, zawarōri da'yammāta.

6. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Ku kāre wa kanku⁽¹⁾ da iyālinku wata wuta makāmashinta mutāne da duwātsu ne. A kanta akwai wadansu malā'iku māsu kauri, māsu farfi. Bā su sābā wa Allah ga abin da Ya umurce su, kuma sunā aikata abin da ake umurnin su.

الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾

وَإِذَا سَرَّ اللَّهُ إِلَى بَعْضِ أَرْوَاحِهِ، حَدِيثَةً فَأَتَاهَا
بَيْنَ أَنَّهُ يَهُ وَأَنَّهُ عَلَيْهِ عَرَفٌ بَعْضُهُ
وَأَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ فَلَمَّا تَبَأَّهَا إِلَيْهِ قَالَ مَنْ أَنْبَأَكَّ
هَذَا قَالَ تَبَأَّنِي الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٢﴾

إِنْ تَوْبَ إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَاغَتْ فُؤُلُوكَمَا وَلِنْ
تَظَاهِرَ أَعْيُهُ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مُوَلَّهُ وَجِيلُ
وَصَلِيبُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذَلِكَ
ظَهِيرٌ ﴿٣﴾

عَسَى رَبُّهُ إِنْ طَلَقْكُنْ أَنْ يُدْلِهِ، أَرْوَاحًا خَيْرًا
مِنْكُنْ مُسْلِمَاتٍ مُؤْمِنَاتٍ قَنْتَتْ تَبَيَّنَتْ عِدَادَتِ
سَعِيدَاتٍ شَيْبَتْ وَأَنْكَارًا ﴿٤﴾

يَتَأَبَّلُهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوَّا أَنْفَسَكُ وَأَهْلِيَكُ
نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا
مَلَائِكَةٌ غَلَاظٌ شَدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ
مَا أَمْرُهُ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمِرُونَ ﴿٥﴾

(1) Tsare kai da iyāli daga wuta yanā sāmuwa da shiryar da su da karātu da naśīha a kan addini. Wannan yanā a cikin kyaun zamantakēwa wanda sūrar ke karantarwa.

7. Yā kū wadanda suka kāfirta⁽¹⁾! Kada ku kāwo wani uzu-ri a yau. Anā yi muku sakamakon abin da kuka kasance kunā aikatā-wa kawai ne.

8. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Ku kōma zuwa ga Allah kōmawar gaskiya. Mai yiwuwa Ubangijinku Ya kankare muku miyāgun ayyu-kanku kuma Ya shigar da ku a gidājen Aljanna, koramu na gu-dāna daga karkashinsu a rānar da Allah bā Ya kunyatar da Annabi⁽²⁾ da wadanda suka yi īmāni tāre da shi. Haskensu yanā tafiya a gaba gare su da jihōhin dāmansu, sunā cēwa, "Yā Ubangijinmu! Ka cika mana haskenmu, kuma Ka yi mana gāfara. Lalle Kai, a kan dukan kōme, Mai ikon yi ne."

9. Yā kai Annabi! Ka yāki kāfi-rai da munāfiikai. Kuma ka tsanantā a kansu. Kuma matattararsu Jahannama ce, kuma tir da makoma, ita.

10. Allah Ya buga wani misāli dōmin wadanda suka kāfirta⁽³⁾: mātar Nūhu da mātar Lūḍu, sun

يَأَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْتَذِرُوْا أَيْمَوْمَانًا
بُخْرُونَ مَا كُشِّمْتُمْ تَعْمَلُونَ ⑤

يَأَيُّهَا الَّذِينَ إِمَّا تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ تَوْهِيدَهُ
أَصْوَاحَ عَسَى رَبُّهُمْ أَن يُكَفِّرَ عَنْهُمْ
سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ جَنَّاتٍ تَخْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَرُ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ الَّذِي
وَالَّذِينَ إِمَّا مُؤْمِنُوْهُمْ وَرُورُهُمْ يَسْعَى بَيْنَ
أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَتَيْمَنَا
وُرَنَا وَأَغْفِرْنَا إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ⑥

يَأَيُّهَا الَّذِي جَاهَدَ الْكُفَّارَ وَالْمُنْفَقِينَ
وَأَغْظَى عَلَيْهِمْ وَمَا وَرَهُمْ جَهَنَّمُ وَبِسْ
الْمَصِيرُ ⑦

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِّلَّذِينَ كَفَرُوا أَمْرَاتٌ فُوحٌ
وَأَمْرَاتٌ لُوطٌ كَانَتْ حَتَّى عَبْدِيْنَ مِنْ

(1) Kāfirai a nan, kāfircinsu sabōda kin bin umurnin Allah game da kyaun zamantakēwa da iyāli yake. Laifinsu yā fi sauran laifuffuka dōmin yanā sabbaba yāmutsi a gida, har abin ya shāfi surriya da kasā gabā daya.

(2) Allah Yā yi alkawarin bā zai kunyatar da AnnabinSa ba, haka kuma wadanda suka yi īmāni tāre da shi, watau Sahabbansa a Rānar Kiyāma. Wannan shī ne dašīlin da yā sa Allah Ya tsare Annabi da Sahabbansa daga a bauta musu kamar yadda aka bauta wa wadansu Annabawa da sālihai wadanda Allah zai tambaye su kō sū ne suka yi umurni da a yi musu bautar, sū kuma su fadī barrantarsu daga wadanda suka bauta musu.

(3) Wadannan misālai biyu, mātar Nūhu da mātar Lūḍu sunā nūna kusanci ga sālihai bā ya isa ga addini sai kōwa ya yi abin da Allah Ya yi umurni da shi. Kuma anā kallafa wa mātā da su kiyāye kyaun zamantakēwa da mazansu. Kuma anā yi musu azāba sabōda sāba wa Allah ga barin haka kamar yadda ake ga mazansu.

kasance a karkashin wasu bāyi biyu daga BāyinMu sālihai, sai suka yaudare su, sabōda haka ba su wadātar musu da kōme daga Allah ba. Kuma aka ce, "Ku shiga, kū biyu, wutā tāre da māsu shiga."

11. Kuma Allah Ya buga wani misāli dōmin wadanda suka yi īmāni: matar Fir'auna,⁽¹⁾ sa'ad da ta ce, "Yā Ubangiji! Ka gina mini wani gida a wurinKa a cikin Aljanna. Kuma Ka tsīrar da ni daga Fir'auna da aikinsa. Kuma Ka tsīrar da ni daga mutānen nan azzālumai."

12. Da Maryama⁽²⁾ diyar Imrāna wadda ta tsare farjinta, sai Muka hūra a cikinsa daga RūhinMu. Kuma ta gaskata game da āyoyin Ubangijinta da LittattafanSa alhāli kuwa ta kasance daga māsu tawālli'u.

عَبَادِنَا صَدِيقَيْهِ فَخَانَتْهُمَا فَلَمْ يُغْنِنَا
عَنْهُمَا مِنْ أَنَّ اللَّهَ شَيْئًا وَقَيْلَ أَدْخُلَا الْنَّارَ
مَعَ الدَّالِّيْلِينَ ﴿١﴾

وَصَرَبَ اللَّهُ مَكَلَّا لِلَّذِيْرَتْ إِمَّا مَنْ نُؤْمِنُوا
أَمْ رَأَيْتَ فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَ رَبِّيْ أَتَيْنِيْ بِي
عِنْدَكَ بَيْتَنَا فِي الْجَنَّةِ وَنَجَّنِيْ مِنْ فِرْعَوْنَ
وَعَمَّالِيْهِ وَنَجَّنِيْ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢﴾

وَمَرِّمَّا بَنَتْ عَمَرَتْ أُلَّا أَخْصَنَتْ
فَرَجَّهَا فَخَنَّافِيْهِ مِنْ رُوْحِنَا وَصَدَّقَتْ
بِكَلْمَتِ رَبِّهَا وَكُتُبِهِ وَكَانَتْ مِنَ
الْقَنِيْنِينَ ﴿٣﴾

(1) Wannan yanā nūna cēwa kusantar kāfīri bā zai cūci mūminai ba. Sai dai Allah Yā hana aure a tsakānin Musulma da kāfīri.

(2) Wannan yanā nūna cēwa rashin aure ga mātar da ke iya tsare farjinta daga alfāsha kuma ta tsare addininta da takawa, bā zai cūce ta ba ga sāmun rahamar Allah a dūniya da Lāhira.

SŪRATUL MULK

سُورَةُ الْمُلْكِ

Tana karantar da tauhīdi da kafaitar Allah ga mulki da halittawa da ni'imtawa da cikakken iko wanda yake tāre da rahama da tausayi.

ANA SON KARATUNTA DARE DUKA DA KUMA HARDACE TA DA KĀ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. (Allah), Wanda gudānar da mulki yake ga hannunSa , Yā tsarkaka, kuma Shi Mai iko ne a kan kome.

2. Shi ne Wanda Ya halitta mutuwa da rāyuwa domin Ya jarraba ku, Ya nūna wāye daga cikinku ya fi kyāwon aiki, Shi ne Mabuwāyi, Mai gafara.

3. Shi ne Wanda Ya halitta sammai bakawi, dabakōki a kan jūna, bā za ka ga goggociya ba a cikin halittar (Allah) Mai rahama. Ka sāke dūbawa, ko za ka ga wata baraka?

4. Sa'an nan ka sake maimaita, dūbāwa, ganinka zai komo maka, gajiyayye, ba da ganin wata naķasa bā.

5. Kuma lalle Mun kawāta samar farko da fitillu, kuma Muka

تَبَرَّكَ الَّذِي بَيْدَهُ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ①

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوكَ أَيُّهُو أَحْسَنُ عَمَلاً وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ②

الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طَبَّأَ مَارِتَنَى فِي خَلْقِ الرَّحْمَنِ مِنْ نَقْوَتٍ فَاتَّجَعَ الْبَصَرُ هَلْ تَرَىٰ مِنْ قُطُورٍ ③

ثُمَّ اتَّجَعَ الْبَصَرُ كَرَبَنْ يَنْقَلِبُ إِلَيْكَ الْبَصَرُ حَاسِنًا وَهُوَ حَسِيرٌ ④

وَلَقَدْ زَيَّنَ السَّمَاءَ الَّذِي أَعْصَمَ دِينَ وَجَعَلَنَاهَا

sanya su abin jifa ga shaidānu,
kuma Muka yi musu tattalin azā-bar Sa'ir.

6. Kuma wadanda suka kafirse
wa Ubangijinsu na da azābar Jähannama, tā munana ga zamanta
makōmarsu.

7. Idan an jēfa su a cikinta, sai su
ji daga gare ta wata kāra, tana
tafasa.

8. Tana kusa ta tsāge domin hushi,
ko da yaushe aka jēfa wani
bangaren jama'a a cikinta, matsaranta
na tambayar su da cewa,
“Wani mai gargadī bai je mukuba?”

9. Sai su ce, “I, lalle wani mai
gargadī ya je mana, sai muka
karayata shi, muka ce, ‘Allah bai sau-
kar da kome ba, bā ku cikin kōme
sai bata babba’”.

10. Kuma suka ce, “Dā mun
zamo muna saurāre, kō muna da
hankali, dā ba mu kasance a cikin
'yan sa'ir ba.”.

11. Wato su yi ikrāri da laifinsu.
Allah Ya la'ani 'yan sa'ir!

12. Lalle wadanda ke tsōron
Ubangijinsu, a boye, suna da wata
gāfara da wani sakamako mai-
girma.

13. Kuma ku asirta maganarku
ko ku bayyana ta, lalle Shi, (Allah),
Masani ne ga abin da ke cikin
kirāza.

14. Ashe, Wanda Ya yi halitta bā
zai iya saninta ba, alhāli kuwa Shi
Mai tausasāwa ne, kuma Mai
labartawa?

رُحْمَةً لِلشَّيْطَنِ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا سَيِّئًا ⑥

وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابٌ جَهَنَّمُ وَنِسْكَ
الْمُصِيرُ ⑦

إِذَا أَلْقُوا فِيهَا سَمِعُوا هَاشِمِيقَا وَهِيَ تَفُورُ ⑧

نَكَادْ تَمِيزُ مِنَ الْعَظِيمِ كُلَّمَا أَلْقَى فِيهَا فَوَجَعَ
سَالَّهُمْ حَرَّثْنَاهَا لَهُمْ يَأْتُكُمْ نَذِيرٌ ⑨

قَالُوا إِلَيْكُمْ قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَلَمْ يَنْبَأْنَا وَقْنَا مَانِزَلَ اللَّهِ
مِنْ شَيْءٍ إِنَّ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ ⑩

وَقَالُوا لَوْ كَانَتْ مُسْمَعَةً وَنَعْلَمُ مَا كَانَ فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ ⑪

فَأَعْرَفُو بِذَلِيلِهِمْ فَسُحْقًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ ⑫

إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ
وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ⑬

وَأَسِرُّ وَأَقْلَمُكُمْ أَوْ أَجْهَرُو بِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الْأَصْدُورِ ⑭

الْأَيَّاعُمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ الظَّيِّفُ الْحَيْرُ ⑮

15. Shi, (Allah), Yā sanya muku kasa hōrarriya, sai ku tafī cikin sāsanninta, kuma ku ci daga arzīkinSa, kuma zuwa gare Shi ne tāshin yake.

16. Shin kō kun amince cewa Wanda ke cikin sama, bā zai iya shāfe kasa tāre da ku ba, sai ga ta tana mai girkiza?

17. Kō kun amincē cewa Wanda ke cikin sama bā zai iya sako muku iskar gūguwa ba? To, zā ku san yadda (ākibar) gargadīNa take.

18. Lalle, wafanda ke gabansu sun karyata (manzanni). To, yāya (ākibar) gargadīNa ta kasance?

19. Bā zā su yi dūbi ba zuwa ga tsuntsāye a kansu, māsu sanwā, kuma suna fiffikāwa, bābu mai riķe da su sai (Allah), Mai rahama? Lalle Shi Mai gani ne ga dukan kōme.

20. Wāne ne wanda zai zame muku mayākin da zai taimake ku, wanda bā (Allah) ba, Mai rahama? Kāfirai bā su a cikin kōme fāce rūdu.

21. Wāne ne wanda zai ciyar da ku, idan (Allah) Ya riķe arzīkinSa? A'ha, sun yi zurfi cikin girman kai da tāshin hankali.

22. Shin wanda ke tafiya a kife a kan fuskarsa yā fī zama a kan shiruwa, ko kuwa wanda ke tafiya miķe a kan hanya madaidaiciya?

23. Kace, “(Allah) Shi ne Wanda Ya kaga halittarku, Ya sanya muku ji da gani da tunāni, amman kadan ce kwarai godiyarku!”

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لِكُلِّ الْأَرْضَ دُلُّا فَأَمْشَا فِي
مَنَاكِبِهَا وَكُلُّ أُمَّةٍ رَّزَقْهُ وَإِلَيْهِ الْشُّورُ ١٥

أَمْنَتْمُ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يَخْسِفَ بِكُلِّ الْأَرْضِ
فَإِذَا هِيَ تَمُورُ ١٦

أَمْرَأْمَشَ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ
حَاصِبًا فَسَعَلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرٌ ١٧

وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَذِيرٌ ١٨

أَوْلَئِرْ وَالْأَطْيَرْ فَرَقَهُمْ صَفَّاتٍ وَيَعْصِيَنَّ
مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا أَرَاهُمْ إِنَّهُ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ يَصِيرُ ١٩

أَمْنَ هَذَا الَّذِي هُوَ جُنْدٌ لِكُلِّ يَنْصُرُ كُلُّ مَنْ دُونَ
الْرَّحْمَنِ لِنِلِ الْكُفُرِ وَلِلْأَفْلَاقِ عُرُورٌ ٢٠

أَمْنَ هَذَا الَّذِي يَرْزُقُهُمْ أَنْ أَنْتَكَ رِزْقُهُ وَكَلَّ
لَجْرَأَ فِي عُثُورِ نَفُورٍ ٢١

أَفَمَ يَمْشِي مُبْكَأً عَلَى وَجْهِهِ أَهْدَى أَمْنَ
يَمْشِي سَوِيًّا عَلَى صَرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ٢٢

قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَ كُلَّ كَوْجَعَ لِكُلِّ السَّمَعَ
وَالْأَبْصَرَ وَالْأَفْدَةَ قِيلَادَمَانَشُكُونَ ٢٣

24. Kuma ka ce, “Shi ne Ya halitta ku daga kasa, kuma zuwa gare Shi ne ake tashin ku.”

25. Kuma sunā cewa, “Yaushe ne wannan alkawarin zai tabbata, in dai kun kasance māsu gaskiya ne kū?”

26. Ka ce, “Ilmin a wurin Allah kawai yake, kuma ni mai gargadī kawai ne, mai bayyana (gargadīn).”

27. To, lokacin da suka gan ta (azābar) a kusa, fuskokin wadanda suka kāfirta suka mūnana, kuma aka ce (musu) wannan shi ne abin da kuka zamo kuna karyatāwa.

28. Ka ce musu, “Idan Allah Ya halaka ni, nī da wanda ke tāre da ni, ko kuma Yā yi mana rahama, to, wāne ne zai tserar da kafirai daga wata azāba mai radadī?”

29. Ka ce, “Shī ne Mai rahama, mun yi īmāni da Shi, gare Shi muka dogara, saboda haka zā ku san wanda yake a cikin bata bayyananniya.”

30. Ka ce, “Ko kun gani, idan ruwanku ya wāyi gari fakakke, to, wāne ne zai zo muku da ruwa wani mai bubbyuga?”⁽¹⁾

قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ
تُحْشِرُونَ ﴿٤٤﴾

وَيَقُولُونَ مَنِي هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٥﴾

قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنْذِرْتُكُمْ مِّمَّا
كُنْتُمْ تَسْأَلُونَ ﴿٤٦﴾

فَلَمَّا رَأَوُهُ رُلْفَةً سَيَّعَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا
وَقَلَّ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَدْعَوْنَ ﴿٤٧﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكَنِي اللَّهُ وَمَنْ مَعِيْ أَوْ رَحَمَنَا
فَمَنْ يُجِيرُ إِلَّا لِكَفِرِيْنَ مَنْ عَذَابَ أَلَيْسَ

قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ أَمْ أَنَا بِهِ وَعَلَيْهِ توَكَّلْتُ
فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٤٩﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُوكُ عَوْرَاتٍ فَمَنْ يَأْتِيْكُمْ
بِمَا إِعْمَلْتُمْ ﴿٥٠﴾

(1) Ana so idan mai karatu ya kai farshen wannan sūra ya ce wato Allah Ubangjin halitta. An karanta wannan äya a gabán wani kāfiri, sai ya ce zā mu fito da ruwan game da amfāni da dundurūsai da farétani, sai ruwan idānunsa ya fāke.

SŪRATUL KALAM

سُورَةُ الْقَلْمَنْ

Tana yi wa Annabi bushara da cēwa mutānensa na Makka zā su shiga Musulunci, su yi nadāma a kan aikinsu na kāfirci da cūtar da suka yi masa, kuma Allah zai karbi tūbarsu,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. N. Na rantse da alikalami da abin da (marubūta) suke rubūtāwa.

2. Kai, sabōda ni'imar Ubangi-jinka, bā mahaukaci kake ba.

3. Kuma, lalle, hači ka kana da lädar da ba ta yankewa.

4. Kuma, lalle, hači ka kana a kan häläyen kirki, manya.

5. Don haka, zā ka gani, sū kuma zā su gani.

6. Ga wanenku hauka take.

7. Lalle Ubangijinka Shi ne Mafī sani ga wanda ya bace daga tafarkinSa. Kuma Shi ne Mafī sani ga māsu shiryuwa.

8. Saboda haka kada ka bi māsu karyatāwa.

9. Sunā fatar ka sassauta, sū kuma su sassauta.

10. Kada ka bi dukan mai yawan rantsuwa, walākantacce.

11. Mai zunde, mai yāwo da gulma.

تَ وَالْقَلْمَنْ وَمَا يَسْطُرُونَ ﴿١﴾

مَا أَنْتَ بِنَعْمَةِ رَبِّكَ بِمَحْجُونٍ ﴿٢﴾

وَلَمَّا لَكَ لَأْخَرَ عَيْرَ مَمْوُنٍ ﴿٣﴾

وَلَمَّا كُلَّ عُنْقٌ عَظِيمٌ ﴿٤﴾

فَسَبَّصَرُ وَيَصِرُونَ ﴿٥﴾

بِأَيْكُمْ أَمْقَنُونَ ﴿٦﴾

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمَهْتَدِينَ ﴿٧﴾

فَلَا تُطِعِ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٨﴾

وَدُولَأَوْ نُدَهُنْ فَيَدِهُنَوْنَ ﴿٩﴾

وَلَا تُطِعِ الْمُكَذِّبِينَ ﴿١٠﴾

هَمَارِ مَشَاعِبَ نَمِيمِ ﴿١١﴾

12. Mai hana alhēri, mai zālunci, mai zunubi.

مَنَّاعَ لِلْخَيْرِ مُعَتَدِّ أَشِيمٌ ﴿١٣﴾

13. Mai girman kai, bāyan haka kuma la'imi (bā ya son alhēri).

عُثِلَ بَعْدَ ذَلِكَ زَنِيمٌ ﴿١٤﴾

14. Sabōda yā kasance mai dūkiya da diya.

أَنْ كَانَ ذَاماً لِّوَبَيْتَ ﴿١٥﴾

15. Idan ana karanta masa āyōyinMu, sai ya ce, "Tatsūniyōyin mutānen farko ne."

إِذَا تُشَلِّ عَيْتَهُ إِنْتَاقَ الْأَسْطِيرُ الْأَوَّلَيْنَ ﴿١٦﴾

16. Zā Mu yi masa alāma a kan hanci.

سَنَسِمُهُ وَعَلَى الْحَرْطُومِ ﴿١٧﴾

17. Lalle Mun jarrabe su kamar yadda Muka jarrabi māsu gonar lambu, a lokacin da suka yi rantsuwa, wai lalle zā su girbe amfāninta, suna māsu asubanci.

إِنَّا لَكُنَّاهُمْ كَمَا بَقَوْا أَخْبَرَ الْجَنَّةَ إِذَا قُسُّوا يَصْرُمُهُمْ ﴿١٨﴾

مُصْبِحُونَ ﴿١٩﴾

18. Kuma (suka yi niyya), bā su kō tōgēwa.

وَلَا يَسْتَقِنُونَ ﴿٢٠﴾

19. Wani mai kēwayāwa daga Ubangijinka ya kēwaya a kanta, (ya kone ta,) alhāli sunā barci.

فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِّنْ رَّبِّكَ وَهُوَ آتَيْمُونَ ﴿٢١﴾

20. Sai ta wāyi gari (bača kirin) kamar dare.

فَاصْبَحَتْ كَالصَّرَبِ ﴿٢٢﴾

21. Sai suka kirāyi jūna, suna māsu yin asubanci.

فَتَنَادُو مُصْبِحَينَ ﴿٢٣﴾

22. Cēwa ku yi sammako ga amfanin gonarku, idan kun kasance māsu girbewa.

أَنْ أَعْدُوا عَلَى حَرَثِكُمْ كُنْثُ صَرَمِينَ ﴿٢٤﴾

23. Sai suka tafī, suna shāwara a boye (sunā cēwa).

فَأَنْطَلَقُوا وَهُوَ تَخْفَنُونَ ﴿٢٥﴾

24. "Lalle kada wani miskīni ya shigar muku ita a yau!"

أَنْ لَا يَدْخُلَنَّهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مَسْكِينٌ ﴿٢٦﴾

25. Kuma suka yisammako a kan (niyyar) rowa, matukar iyāwarsu.

وَغَدَوْلَعَلَى حَرَقِدِينَ ﴿٢٧﴾

26. Lōkacin da suka gan ta, sai suka ce, "Lalle, mun saki hanya (mun bace)!

فَمَتَّأْرَأَهَا فَأَلْوَأْنَا الصَّلَوَنَ ﴿٢٨﴾

27. "Ba haka ba, mū dai, an hana mu ne."

بَلْ كُنْ مَحْرُومُونَ ﴿١٧﴾

28. Mafificinsu (hankali) ya ce, "Ban gaya muku ba, yā kamata ku tsarkake Allah?"

قَالَ أَوْسَطُهُمُ الْأَرْقَلَ لَكُمْ فَوَّلَّا شُسْتِهُونَ ﴿١٨﴾

29. Suka ce, "Tsarki ya tabbata ga Ubangijinmu! Lalle, mu mun kasance azzālumai."

قَالُوا سُبْحَنَ رَبِّنَا إِنَّا كَانَ طَالِمِينَ ﴿١٩﴾

30. Sai suka fuskanci jūna, suna zargin kansu.

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَلَوَّمُونَ ﴿٢٠﴾

31. Suka ce, "Kaitonmu! Lalle, mū ne muka kasance māsu kētare iyāka.

قَالُوا إِنَّوْلَاتِنَا إِنَّا كَانَ طَاغِيْنَ ﴿٢١﴾

32. "Mai yiwa ne Ubangijinmu Ya musanya mana da wani abu da ya fi ta. Lalle, mū (ba mu yanke kauna ba) zuwa ga Ubangijinmu, māsu kwadayi ne".

عَسَى رَبُّنَا أَنْ يُبَدِّلَنَا خَيْرًا مِنْهَا إِنَّا إِلَى رَبِّنَا رَاغُوبُونَ ﴿٢٢﴾

33. Haka dai azābar⁽¹⁾ take, kuma lalle ne, azābar Lāhira ta fi girma, in da sun kasance zā su iya gānēwa.

كَذَلِكَ الْعَذَابُ وَلَعْدَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْلَا كُوْلُوْيَعَمُونَ ﴿٢٣﴾

34. Lalle ne, māsu taķawa nā da, a wurin Ubangijinsu, gidājen Al-janna na ni'ima.

إِنَّ الْمُسْتَقِينَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ ﴿٢٤﴾

35. Shin ko zā Mu sanya wadanda ke bi da da'a kamar māsu laifi?

أَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُحْرِمِينَ ﴿٢٥﴾

36. Me ya sāme ku, yāya kuke yin hukunci (da haka)?

مَا الْكُوْكِيفَ تَحْكُمُونَ ﴿٢٦﴾

37. Ko kuna da wani littafi, wanda a cikinsa, kuke karantāwa?

أَمْ لَكُمْ كِتْبٌ فِيهِ تَدْرِسُونَ ﴿٢٧﴾

38. Cēwā kunā da, a cikinsa lalle (duk) abin da rāyukanku suka zāba?

إِنَّ الْكُوْفَيْفَ لَمَّا خَيْرُوكُونَ ﴿٢٨﴾

(1) Irin wannan azāba ce za a yi wa Kuraishāwa, dangin Annabi, kamar yadda aka yi wa māsu gonar lambu, wāto da suka tūba aka musanya musu da abin da ya fi abin da suka saba sāmu. Wāto an gayā wa Annabi ne lōkacin da danginsa suka kangare, suka ki shiga Musulunci, aka yi musu azābar fari, da rashin ruwa shekara bakwai, Allah Ya gaya masa cēwa, zā su musulunta, alhēri ya kōma musu. Ya kuwa kōma, kamar yadda Allah Ya yi alkawari.

39. Ko kuna (rike) da wasurantsuwōyin alkawari a kanMu, har ya zuwa Rānar Kiyāma, cēwa lalle ne kuna da abin da kuke hukuntā wa kanku?

40. Ka tambaye su, wāne, a cikinsu, kelamuncēwa ga samun wannan (hukuncin)?

41. Kō sunā da abōkan tārēwa (ga wannan ra'ayi)? To, sai su kāwo abōkan tārāyyarsu, idan sun kasance māsu gaskiya.

42. Ranar da zā a kuranye kwbri, kuma a kira su zuwa ga yin sujūda, sai bā zā su iyāwa ba.

43. Su fito da idanu faskantatu, wulākanci yana rufe su. Lalle ne a dā, sun kasance ana kiran su zuwa yin sujūdar, alhāli kuwa suna lāfiya lau, (suka ki yi).

44. Sabōda haka, ka bar Ni da mai karyata wannan läbāri (Alkūrāni). Zā Mu yi musu istidraji daga inda ba su sani ba.

45. Ina jinkirta musu, lalle kai-diNa mai karfi ne.

46. Kō kana tambayar su wata la'ada ne, sabōda haka sū, daga wannan tārar, suke jin an nauyaya musu?

47. Ko kuma suna da ilmin gai-bu ne, wāto suna yin rubūtun (abin da suke fadā daga gare shi) ne?

48. Sabōda haka, ka yi hakuri da hukuncin Ubangijinka, kada ka zama kamar Ma'abūcin kīfi, a lōkacinc da ya yi kira, alhāli yana cike da hushi.

أَمْ لَكُمْ أَيْمَنٌ عَلَيْنَا بِلَغَةٍ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ إِنَّ لَكُمْ مَا تَحْكُمُونَ ﴿٤٧﴾

سَلَّهُمْ أَعْلَمُ بِذَلِكَ زَعِيرٌ ﴿٤٨﴾

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءٌ فَإِنَّا نُؤْسِرُ كَيْفَيَةَ مَنْ كَافَرَ
صَدِيقٌ ﴿٤٩﴾

يَوْمٌ يُكَشَّفُ عَنِ سَاقٍ وَيُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ
فَلَا يَسْتَطِعُونَ ﴿٥٠﴾

خَشْعَةً أَبْصَرُهُمْ تَرَهُقُهُمْ ذَلِكَ وَقَدْ كَانُوا يُدْعَوْنَ
إِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَلَمُونَ ﴿٥١﴾

فَذَرْنِي وَمَنْ يُكَذِّبُ بِهَذَا الْحَدِيثِ
سَنَسْتَدِرُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْمَلُونَ ﴿٥٢﴾

وَأَمْلَأْنَاهُمْ إِنَّ كِيدِي مَتِينٌ ﴿٥٣﴾

أَمْ سَتَاهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرِمٍ مُشْقَلُونَ ﴿٥٤﴾

أَمْ عِنْدَهُمْ أَغْيَبٌ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ﴿٥٥﴾

فَأَصْبِرْ لِهِمْ رِيَكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبٍ
الْحُوتِ إِذْ نَادَى وَهُوَ مَكْظُومٌ ﴿٥٦﴾

49. Ba dōmin ni'ima daga wajen Ubangijinsa tā riske shi ba, lalle ne da an jēfa shi a cikin wōfintacciya kasa, alhāli yanā abin zargi.

50. Sai Ubangijinsa Ya zābe shi, sa'an nan Ya sanya shi a cikin mutānen kirki.

51. Kuma lalle ne wadanda suka kāfirta suna yin kamar su kāyar da kai sabōda kallonsu (kallon māmāki), a lokacin da suke jin karātun Alkur'āni, kuma sunā cēwa, "Lalle ne shi mahaukaci ne!"

52. Shi (Alkur'āni) bai kasance ba, fāce abin tunātarwa ne ga duka dūniya.

لَوْلَا أَنْ تَدَارِكَهُ بِعِمَّةٍ مِّنْ رَبِّهِ لَنِيَدِي بِالْعَرَقِ
وَهُوَ مَدْمُومٌ ﴿٤٤﴾

فَأَجْبَتْهُ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الْصَّابِلِ حِينَ ﴿٤٥﴾

وَإِنْ يَكُونُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيَلْفُوكُنَّ
يَا تَصْدِيرًا مَا سَمِعُوا الْتَّذْكُرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ
لِمَجْنُونٌ ﴿٤٦﴾

وَمَا هُوَ لَآدِيكُ لِلْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾

SŪRATUL HĀKKA

سُورَةُ الْحَكَّةِ

Tana bayānin kiran gaskiya zuwa ga Allah, Shi kadai ne ga sifofinSa da ikonSa, bābu mai tsoma bāki a cikin ikonSa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Kiran gaskiya!
2. Mēne ne kiran gaskiya?
3. Kuma mē ya sanar da kai abin da ake cēwa kiran gaskiya?
4. Samūdāwa da Ādāwa sun kāryatar da kiran gaskiya mai dūkar zūciya!

الْحَكَّةُ ﴿١﴾

مَا الْحَكَّةُ ﴿٢﴾

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحَكَّةُ ﴿٣﴾

كَذَبَتْ قَوْدُ وَعَلَيْهِ لَا قَارِعَةٌ ﴿٤﴾

5. To, amma Samūdāwa, to, an halaka su da tsāwa mai tsanani.

6. Kuma amma Ādāwa, to, an halaka su da wata iska mai tsanani sauti wadda ta kētare haddi.

7. (Allah) Ya hōre ta a kansu, a cikin dare bakwai da yini takwas, biye da jūna, sabōda haka, kana ganin mutāne a cikinta kwance. Kamar sū kirāruwan dabino ne, wadanda suka fādi.

8. To, kō kana ganin abin da ya yi saura daga cikinsu?

9. Kuma Fir'auna ya zo da wadanda ke gabāninsa, da wadan-nan da aka kife kasarsu, sabōda laifi.

10. Dōmin sun sābā wa manzon Ubangijinsu, sabōda haka ya kāmā su da wani irin kāmu mai kāruwar (tsanani).

11. Lalle ne Mü, a lōkacin da ruwa ya kētare haddi, Mun dauke ku a cikin jirgin ruwan nan.

12. Dōmin Mu sanya shi, gare ku, abin tunāwa, kuma wani kunne mai kiyayewa ya kiyaye (shi).

13. To, idan an yi būsa a cikin faho, būsa daya.

14. Kuma aka dauki kasa da duwātsu, kuma aka niķa su niķāwa daya.

15. A ran nan, mai aukuwa zā ta auku.

16. Kuma sama zā ta tsāge, dōmin ita a ran nan, mai rauni ce.

17. Kuma malā'iku (su bayyana) a kan sāsanninta, kuma wasu

فَامَّا تَمُودُ فَأَهْلِكُوا بِالظَّاغِيَّةِ ①

وَامَّا عَادُ فَأَهْلِكُوا بِرَحْبَرِيَّةٍ ②

سَخَّرَهَا عَلَيْهِ رَسُوخٌ لَيَالٍ وَمَنِيَّةَ أَيَامٍ حُسُومًا فَرَتَى ③

الْقَمَّ فِيهَا اصْرَعٌ كَاهِمٌ تَحْمَدُ خَارِبَيْهِ ④

فَهَلْ تَرَى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَّةِ ⑤

وَجَاءَهُمْ فَرَعُونُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْنَفَكُثُرٌ بِالْحَلَاطَةِ ⑥

فَحَصَّوْرَ رَسُولَ رَبِّهِمْ فَأَخْذَهُمْ لَحْذَةَ رَبِّيَّهُ ⑦

إِنَّا لَمَاطَعَ الْمَاءَ مَمْلَكَتُكُنْ في الْجَارِيَّةِ ⑧

لِنَجْعَلَهَا الْكَوْنِكَرَةَ وَتَعِيَّهَا أَدْنَى وَرَعِيَّةٍ ⑨

إِذَا نَفَخْتُ فِي الْأَصْوَرِ نَفَخَهُ وَكَيْمَةٌ ⑩

وَجَعَلْتُ الْأَرْضَ وَالْجَالَ فَدَكَادَكَهُ وَجَهَدَهُ ⑪

فِي يَوْمِ إِذْ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ⑫

وَأَنْسَقْتُ السَّمَاءَ وَهِيَ يَوْمَ إِذْ وَاهِيَةٌ ⑬

وَالْمَلَكُ عَلَيْهِ أَرْجَاهِيَهَا وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوَهَمَ ⑭

(malā'iku) takwas na dauke da Al'arshin Ubangijinka, a sama da su, a wannan rānar.

18. A rānar nan zā a bijirā ku (dōmin hisābi), bābu wani rai, mai boyewa, daga cikinku, wanda zaiya bōyēwa.

19. To, amma wanda aka bai wa littāfinsa a dāmansa, sai ya ce wa (makusantansa), “Ku karba, ku karanta littafina.

20. “Lalle ne ni, nā tabbata cewa ni mai haduwa da hisābina ne.”

21. Sabōda haka, shi yana cikin wata rāyuwa yardadda.

22. A cikin Aljanna mafauka-kiya.

23. Nunannun 'yā'yan itācenta makusantā ne (ga mai son dība).

24. (Ana ce musu) ‘Ku ci, kuma ku sha a cikin ni’ima, sabōda abin da kuka gabatar a cikin kwānukan da suka shige.’

25. Kuma wanda aka bai wa littāfinsa ga hagunsa, sai ya ce, “Kaitona, ba a kāwo mini littāfina ba!

26. “Kuma ban san abin da (ke sakamakon) hisābina ba!

27. “In dā dai ita, tā kasance mai halakā ni gabā daya ce!

28. “Dukiyāta ba ta wadatar da ni ba!

29. “Ĩkona ya bace mini!”

30. (Sai a ce wa malā'iku) “Ku kāmā shi, sa'an nan ku sanyā shi a cikin ūkumi.

يَوْمَئِذٍ تُعَرَّضُونَ لَا يَخْتَفِي مِنْكُمْ حَافِةً ١٨

فَأَمَّا مَنْ أُولَئِكُنَّهُ وَيَسِّرْنَهُ فَقُولُ هَامُونَ أَقْرَءُوا ١٩

كِتْبَيْهُ ⑯

إِنِّي طَنَنْتُ أَنِّي مُلَقِّ جَسَابَيْهُ ٢٠

فَهُوَ فِي عِشَّةٍ رَاضِيَهُ ٢١

فِي حَجَّةٍ عَالِيَّهُ ٢٢

فُطُوفُهَا دَارِيَّهُ ٢٣

كُلُّوْ أَشْرُبُوهَنِيْعًا بِمَا أَشْفَقْتُ فِي الْأَيَّامِ

لَلْكَلِيلَهُ ٢٤

وَأَمَّا مَنْ أُولَئِكُنَّهُ يَشْمَالِهُ فَقُولُ يَلَتَنَى لَهُ

أَوْتَ كِتْبَيْهُ ٢٥

وَلَوْدَرْ مَاجَسَابَيْهُ ٢٦

يَكِيْتَهَا كَاتِ الْقَاضِيَّهُ ٢٧

مَا أَعْنَى عَنِي مَالِيَّهُ ٢٨

هَلَكَ عَنِي سُلْطَنَيْهُ ٢٩

حُدُودُ قَعْلُوهُ ٣٠

31. "Sa'an nan, a cikin Jahīm, ku kōna shi.

32. "Sa'an nan, a cikin sarka, tsawonta zirā'i saba'in, sai ku sanya shi.

33. "Lalle ne shi ya kasance ba ya yin īmāni da Allah, Mai girma!

34. "Kuma ba ya kwadaitarwa ga (bāyar da) abincin matalauci!

35. "Sabōda haka, a yau, a nan, bā ya da masōyi.

36. "Kuma bābu wani abinci, sai daga (itācen) gislin.

37. "Bābu mai cin sa sai māsu ganganci."

38. To, ba sai Nā yi rantsuwa da abin da kuke iya gani ba,

39. Da abin da bā ku iya gani.

40. Lalle ne, shi (Alkur'āni) tabbas maganar wani manzo (Jibirilu) mai daraja ne.

41. Kuma shi ba maganar wani mawāki ba ne. Kadān kwarai zā ku gaskata.

42. Kuma bā maganar bōka ba ne. Kadān kwarai zā ku iya tunāwa.

43. Abin saukarwa ne daga Ubangjin halitta duka.

44. Kuma dā (Muhammadu) yā fadi wata magana, yā jingina ta garē Mu.

45. Dā Mun kāma shi da dāma.

46. Sa'an nan, lalle ne, dā Mun kātse masa lakā.

47. Kuma daga cikinku bābu wasu māsu iya kāre (azābarMu) daga gare shi.

١٧. لِلْجَحَمَ صَلُوةٌ

١٨. تُرِفُّ سَلِيلَةً دَرَعَهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَأَسْلَكُوهُ

١٩. إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ

٢٠. وَلَا يَمْضُ عَلَى طَعَامِ الْمُسْكِينِ

٢١. فَلَيَسْ لَهُ الْيَوْمَ هُنَّا حَمِيرٌ

٢٢. وَلَا طَعَامٌ لِلْأَمْنِ غَشِيلِينَ

٢٣. لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَطَّافُونَ

٢٤. فَلَا أَقِسْرٌ بِمَا تُبْصِرُونَ

٢٥. وَمَا الْأَنْبَصُرُونَ

٢٦. إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولِنَا مُحَمَّدٌ

٢٧. وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَا قُوْمُونَ

٢٨. وَلَا يَقُولُ كَاهِنٌ قَلِيلًا مَا تَكَوْنُونَ

٢٩. تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ

٣٠. وَلَوْ تَقُولَ عَيْتَنًا عَضْلَ الْأَفَوَيْلِ

٣١. لَا خَدَنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ

٣٢. لَمْ يَقْطَعْنَا مِنْهُ أُوتَيْنَ

٣٣. فَمَا مِنْ كُوْمَنْ أَحَدٌ عَنْهُ حَجَرِينَ

48. Kuma lalle ne shi (Alkur'āni) tunātarwa ce ga māsu takawa.

وَإِنَّهُ لَتَذَكَّرَةٌ لِلْمُتَقِينَ ﴿٤٨﴾

49. Kuma lalle ne Mū, wallahi, Munā sane da cēwa daga cikinku akwai māsu karyatāwa.

وَإِنَّا لَعَلَمْنَا أَنَّ مِنْكُمْ مُّكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾

50. Kuma lalle ne shi (Alkur'āni) wallahi bañin ciki ne ga kāfirai.

وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٥٠﴾

51. Kuma lalle ne shi gaskiya ce ta yañini.

وَإِنَّهُ لَحَقْ لِيَقِينٍ ﴿٥١﴾

52. Sabōda haka, ka tsarkake sūnan Ubangijinka, Mai girma.

فَسَيِّدِ بِأَسْمَرِ رَيْنَكَ الْعَظِيمِ ﴿٥٢﴾

SŪRATUL MA'ĀRIJ

سُورَةُ الْمَعَارِجِ

Tana bayānin saukar azāba ga kāfirai, bābu makawa, kuma tana bayanin cūtar rai da maganin cutar.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Wani mai tambaya yā yi tambaya game da azāba, mai aukuwa.

سَأَلَ سَائِلٌ عَذَابٍ وَاقِعٍ ﴿١﴾

2. Ga kāfirai, bā ta da mai tun-kudēwa.

لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ ﴿٢﴾

3. Daga Allah Mai matākala.

مِنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ ﴿٣﴾

4. Malā'iku da Ruhi (Jibrila) sunā tākāwa zuwa gare Shi, a cikin yini wanda gwargadonsa, shēkara dubu hamsin ne.

تَرْجُمَ الْمَلَكِ كُلُّهُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ

مِقْدَارُهُ هُمْ سِيَّرَةُ الْفَسَنَةِ ﴿٤﴾

5. Sabōda haka, ka yi hakuri, hakuri mai kyāwo.

فَاصِرٌ صَبَرٌ كَحِيلًا ﴿٥﴾

6. Lalle ne su, sunā ganin ta mai nīsa.

إِنَّهُمْ بِرَوْنَهُ وَبَعِيْدَاً ①

7. Kuma Mū, Muna ganin ta a kusa.

وَزَرَلَهُ فَرِيْبَا ②

8. Rānar da sama zā ta kasance kamar narkakkār azurfa.

يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْمُهْلِ ③

9. Kuma duwātsu su zama kamār sa'bīn sūfi.

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعَهْنِ ④

10. Kuma abōki bā ya tambayar inda wani abōki yake.

وَلَا يَسْلُكُ حَمِيرًا ⑤

11. Ana sanya su, su ga jūna, mai laifi na gūrin dā zai iya yin fansa, daga azābar rānar nan, da dīyansa,

يُبَصِّرُ وَنَهُوْدُ الْمُجْرِمُ لَوْيَقْدَى مِنْ عَذَابٍ

يُوْمَ الْجِنَاحِ ⑥

12. Da matarsa da dān'uwansa.

وَصَلَحَتِهِ وَأَخْيَهِ ⑦

13. Da danginsa, māsu tattarā shi.

وَفَصِيلَتِهِ أَلَّى قُوَّوِيَهِ ⑧

14. Da wanda ke a cikin dūniya duka gabā daya, sa'an nan fansar, ta tsīrar da shi.

وَمَنْ فِي الْأَرْضِ هُمْ يَعْلَمُ بِنِيجِيَهِ ⑨

15. A’aha! Lalle ne fa, ita ce Lazā,

كَلَّا إِنَّهَا لَطَّى ⑩

16. Mai twāle fātar goshi.

نَرَاعَةً لِلشَّوَّى ⑪

17. Tanā kirān wanda ya jūya bāya (daga addini) kuma ya kau da kai.

تَدْعُونَمِنْ أَبْرَ وَقَلَّى ⑫

18. Ya tāra (dūkiya), kuma ya sanya ta a cikin jaka.

وَجْمَعْ قَافَوْعَى ⑬

19. Lalle ne mutum an halitta shi mai ciwon kwadai.

*إِنَّ الْإِنْسَنَ حُلْقَهَلُوْعَا ⑭

20. Idan sharri ya shāfe shi, ya kāsa hakuri.

إِذَا مَسَهُ الشَّرُّ جَرُوْعَا ⑮

21. Kuma idan alhēri ya shāfe shi, ya yi rōwa.

وَلَذَا مَسَهُ الْحَيْرُ مَنْوَعَا ⑯

22. Sai māsu yin salsa,

إِلَّا الْمُصْلِينَ ⑰

23. Wadanda suke, a kan sallarsu, su, māsu dawwama ne.

24. Kuma wadanda, a cikin dūkiyarsu, akwai wani haƙki sananne.

25. Ga (matalauci) mai rōko da wanda aka hanā wa rokon.

26. Da wadannan da ke gaskata rānar sakamako.

27. Da wadannan, sabōda azābar Ubangijinsu, suna jin tsōro.

28. Lalle ne, azābar Ubangijinsu bā wadda ake iya amincēwa ba ce.

29. Da wadanda suke, ga farjojinsu, māsu tsarewa ne.

30. Sai fa a kan matan aurensu da abin da hannayensu na dāma suka mallaka. To, lalle ne sū kam, ba wadanda ake zargi ba ne.

31. To, duk wanda ya nēmi abin da yake a bayan wannan, to, wadancan sū ne māsu ketare iyāka.

32. Kuma da wadannan da suke, ga amānōninsu da alkawarinsu, māsu tsarēwa ne.

33. Kuma da wadanda suke, ga shaidarsu, māsu dāgēwa ne.

34. Kuma wadanda suke, a kan sallarsu, māsu tsarēwa ne.

35. Wadannan, a cikin gidājen Aljanna, wadanda ake girmamāwa ne.

36. Mē ya sāmi wadanda suka kāfirta, a wajenka, sunā gaugāwar (gudu).

الَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣﴾

وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ ﴿٤﴾

لِلْسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿٥﴾

وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ يَوْمَ الْدِينِ ﴿٦﴾

وَالَّذِينَ هُمْ مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ﴿٧﴾

إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَا يُؤْمِنُونَ ﴿٨﴾

وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَلَقُظُونَ ﴿٩﴾

إِلَّا عَلَىٰ أَرْوَاحِهِمْ أَوْ مَالَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ

غَيْرُ مُؤْمِنِينَ ﴿١٠﴾

فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ﴿١١﴾

وَالَّذِينَ هُمْ لَا مُنْتَهِيهِ وَعَهْدُهُمْ رَعُونَ ﴿١٢﴾

وَالَّذِينَ هُمْ شَهَدَاتِهِ قَاتِلُونَ ﴿١٣﴾

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ حَلَقُظُونَ ﴿١٤﴾

أُولَئِكَ فِي جَنَّتِ مُكَبُّونَ ﴿١٥﴾

فَالَّذِينَ كَفَرُواْ قَبْلَكَ هُمْ مُهَطِّعُونَ ﴿١٦﴾

37. Daga jihar dāma, kuma daga jihar hagu, jama‘a-jama‘a!

عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الْشِّمَالِ عَزِيزٌ ﴿١٧﴾

38. Shin kōwane mutum daga cikinsu yana nēman a shigar da shi a Aljannar ni‘ima ne (ba da wani aiki ba)?

أَطْعَمَ كُلُّ أُمَّرَى مِنْهُمْ أَنْ يُدْخِلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ ﴿١٨﴾

39. A‘aha! Lalle Mū, Mun halitta su, daga abin da suka sani.

كَلَّا إِنَّا نَخْلَقُهُمْ مَا يَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾

40. Sabōda haka ba sai Na yi rantsuwa da Ubangjin wurāren bulōwar rāna da wurāren fāduwarta ba, lalle Mū, Māsu iyāwa ne.

فَلَا أَشْمُرُ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ إِنَّا لَقَدْ رَوَنَ ﴿٢٠﴾

41. Ga Mu musanya wadanda suke mafī alhēri, daga gare su. Kuma ba Mu kasance wadanda ake rinjāya ba.

عَلَّا أَنْ تُنْذَلَ حَيْرًا مِنْهُمْ وَمَا تَحْنَنُ

بِمَسْبُوقِينَ ﴿٢١﴾

42. Sabōda haka, ka bar su, su dulmuya, kuma su yi wāsā, har su hadu da rānarsu wadda ake yi musu alkawari (da ita).

فَذَرْهُمْ يَحْكُمُوا وَيَأْبُوا حَتَّى يُلْفُوا وَمَهُمْ

الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٢٢﴾

43. Rānar da suke fitowa daga kaburbura da gaugāwa, kamar sū, zuwa ga wata kafaffiyar (tuta), suke yin gaugāwa.

يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجَدَاثِ سَرَاعًا كَانُوهُمْ إِلَى

نُصُبٍ بُوْرَضُونَ ﴿٢٣﴾

44. Makaskanta ga idanunsu, wani walakanci yana rufe su. Wan-nan shi ne yinin da suka kasance ana yi musu alkawari (a kansa.)

خَسِّعَةً أَبْصَرُهُمْ تَرَهُقُهُمْ ذَلِكَ الْيَوْمُ الَّذِي

كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٢٤﴾

SŪRATU NŪH

سُورَةُ نُوحٍ

Tana karantar da yadda Annabi Nuhu ya yi gargadī ga mutānensa har suka kai ga ya yi addu'a, suka halaka.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Lalle ne Mun aiki Nūhu zuwa ga mutānensa, cēwa ka yi gargadī ga mutānenka gabānin wata azāba mai radadī ta zo musu.

2. Ya ce, “Ya mutānena, ni, a gare ku, mai gargadī ne, mai bayyanāwa.

3. “Cewa ku bauta wa Allah, ku ji tsōronSa, kuma ku bī ni.

4. “Allah zai gāfarta muku daga zunubanku, kuma Ya jinkirta muku zuwa ga ajalin da aka ambata. Lalle ne ajalin Allah idan ya zo, ba za a jinkirta shi ba, dā kun kasance masana (ga abin da nake fadā, dā kun bar kāfirci).”

5. (Nūhu) ya ce, “Ya Uban-gijina! Lalle ne, na kirāyi mutānena, a cikin dare da yini.

6. “To, amma kirana bai kāre su ba sai dai gudu (daga gare ni).

7. “Kumalalleneni, kō da yaushe na kirāye su dōmin Ka gāfarta

إِنَّا أَرْسَلْنَا فِيٰ إِلَيْهِمْ رَّسُولًا أَنَّ أَذْنِرْ قَوْمَكَ مِنْ
قَبْلِنَا أَنَّ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ①

قَالَ يَقُولُونَ إِنَّا لَكُنَّا نَذِيرًا مُّبِينًا ②

أَنَّ أَعْبُدُوا إِلَهَهَ وَأَتَقْوُهُ وَأَطْبِعُونَ ③

يَغْفِرُ لِكُلِّ مَنْ دُنُونِكُمْ وَيُؤْخِرُ كُلَّ إِلَاجِلٍ
مُسْمَىً إِنَّ أَجَلَ اللَّهِ إِذَا جَاءَ لَا يُؤَخِّرُ لَوْلَا
تَعَمَّدُونَ ④

قَالَ رَبِّي إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمَيْ لَيْلًا وَنَهَارًا ⑤

فَأَمَرْتُ بِرَزِّدَهُمْ عَلَيْهِ الْأَفْرَارَ ⑥

وَإِنِّي كَلَّمَادَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلْتُمْ

musu, sai su sanya yatsunsu a cikin kunnuwansu, su lullube da tufāfinsu, su dōge ga yin laifi. Sun yi girman kai iyākar girman kai.

8. “Sa'an nan lalle ne ni, na kira su, a bayyane.

9. “Sa'an nan lalle ne na yi yēkuwa sabōda su, kuma na gāna da su a cikin asīri.

10. “Sai na ce, ‘Ku nēmi gāfara daga Ubangijinku, lalle ne Shi Ya kasance Mai gāfara ne.

11. “Ya sako (girgijen) sama a kanku da ruwa mai būbbuga.

12. “Kuma ya yalwata muku game da dūkiya da dīya, Ya sanya muku (albarka) ga gōnaki, kuma Ya sanya muku koguna.

13. “Me ya sāme ku, bā ku fātar sāmun natsuwa daga Allah,

14. “Alhāli kuwa, lalle ne, Ya halitta ku, a cikin hālāye?

15. “Ba ku ga yadda Allah Ya halitta wasu sammai bakwai dābakōkī a kan jūna ba?

16. “Ya sanya watā a cikinsu, yana mai haske, Ya sanya rānā babbar fitila?

17. “Kuma Allah Ya tsirar da ku daga kasa (kamar ganye) tsirarwa.

18. “Sa'an nan Ya mayar da ku a cikinta, kuma Ya fitar da ku fitarwa.

19. “Kuma Allah Ya sanya muku kasa shimpidaḍiya.

20. “Dōmin ku shiga a cikinta, hanyōyi māsu fādi.””

أَصْدِعُهُمْ فِي أَذْانِهِمْ وَأَسْتَغْشِي شَابَهُمْ
وَأَصْرُّهُمْ وَأَسْتَكْبِرُهُمْ وَأَسْتَكْبَرَهُمْ ①

ثُمَّ إِلَيْهِمْ دَعَوْهُمْ حِجَارًا ②

ثُمَّ إِلَيْهِمْ أَغْنَتْهُمْ وَأَسْرَرَتْ لَهُمْ مَسْرَارًا ③

فَقُلْتُ أَسْتَغْفِرُهُمْ وَأَبْكِهُمْ إِنَّهُ كَانَ عَفَارًا ④

يُرِسِّلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مَذْرَارًا ⑤

وَيُمْدِدُكُمْ بِأَقْوَالٍ وَبَيْنَ وَجْهَنَّمْ وَجَعَلَ لَكُمْ حَيَاةً
وَيَجْعَلُ لَكُمْ آنْهَارًا ⑥

مَالِكُ الْأَرْضِ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ⑦

وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا ⑧

أَلَوْ تَرَوْ كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمَوَاتٍ طَبَاقًا ⑨

وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا ⑩

وَاللَّهُ أَنْتَ كُمْ مِنَ الْأَرْضِ بَنَانًا ⑪

ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا وَمُخْرِجُكُمْ إِلَى حَرَاجًا ⑫

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ سِرَاطًا ⑬

لِتَسْلُكُوهُ مِنْهَا سُلَالًا فِجَاجًا ⑭

21. Nūhu ya ce, "Ya Ubangijina! Lalle ne sū, sun saba mini, sun bi wanda dukiyarsa da diyansa ba su kāre shi da kōme ba sai da hasāra.

22. "Kuma sun yi wani mākirci, mākirci babba.

23. "Kuma suka ce, 'Faufau, kada ku bar gumākanku, kuma faufau, kada ku bar Wadda, kuma kada, ku bar Suwā'a, kuma kada ku bar Yagūsa da Ya'ūka da Nasra.'

24. "Kuma lalle ne, sun batar da (mutāne) māsu yawa, kuma kada Ka kārā wa azzālumai (kōme) sai bata."

25. Sabōda laifukansu na ganganci aka nutsar da su, sa'an nan aka sanya su a wuta. Saboda haka ba su sāmā wa kansu wani mataimaki wanin Allah ba.

26. Kuma Nūhu ya ce, "Ya Ubangijina! Kada Ka bari, a kan kasa, daga cikin kāfirai, wanda ke zama a cikin gida.

27. "Lalle ne, Kai, idan Ka bar su, zā su batar da bāyinKa, kuma bā zā su haifi kowa ba fāce fājiri mai yawan kāfirci

28. "Ya Ubangijina! Ka yi mini gāfara (ni) da mahaifāna biyu, da wanda ya shiga gidana, yana mai īmāni, da mūminai maza da mūminai mātā, kuma kada Ka kārā wa azzālumai kōme sai halaka."

قَالَ رَبُّهُمْ إِنَّهُمْ عَصَوْنِي وَأَتَبَعُ أَمْنَ لَهُمْ زَدَهُ
مَالُهُ وَوَلَدُهُ إِلَّا الْحَسَارَا ﴿٦﴾

وَمَكَرُوا مَكْرَهُ كَبَارًا ﴿٧﴾

وَقَالُوا لَا تَذَرْنَا إِلَهَتَكُو وَلَا تَذَرْنَنَا وَذَارًا
سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا ﴿٨﴾

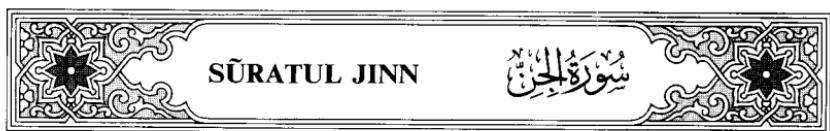
وَقَدْ أَضْلَلُوا كَثِيرًا وَلَا تَزِدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا ضَلَالًا ﴿٩﴾

فَمَا حَطَّيْتَ هُمْ أَغْرِقُوا فَادْخُلُونَارًا فَلَوْمَيْهِ دُوا
لَهُمْ مَنْ دُونَ اللَّهِ أَنْصَارًا ﴿١٠﴾

وَقَالَ رَبُّهُمْ لَا تَذَرْنَعَى الْأَرْضَ مِنَ الْكُفَّارِ
دَيَارًا ﴿١١﴾

إِنَّكَ إِنْ تَذَرْهُمْ يُضْلُلُ عَبَادَكَ وَلَا يَلْدُو
إِلَّا فَاجْرَاهُ كَفَارًا ﴿١٢﴾

رَبُّهُمْ أَغْفَرَلَى وَلَوْلَدَى وَلَمَنْ دَخَلَ بَيْتَ
مُؤْمِنًا وَلِمُؤْمِنَاتِهِ وَلَمُؤْمِنَاتِهِ وَلَا تَزِدُ
الظَّالِمِينَ إِلَّا ثَبَارًا ﴿١٣﴾

Wa'azi ga māsu bauta wa aljannu da mutāne domin nēman tsari ko sāmu, da ladubban mai wa'azi da yadda ya kamata ya yi tawāli'u. Son girman shugabanni da jahilcin mabiya ne ke sanya ana bauta-wa wanin Allah.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ka ce: An yi wahayi zuwa gare ni cewa wasu jama'a na aljannu sun saurāri (karatuna), sai suka ce, 'Lalle ne mū, mun ji wani abin karantāwa (Alkur'āni), mai ban māmāki.

2. 'Yana nūni zuwa ga hanyar kwarai, sabōda haka mun yi īmāni da shi, bā zā mu kōma bautā wa Ubangijinmu tāre da kōwa ba.

3. 'Kuma lalle ne shī, girman Ubangijinmu, Yā dāukaka, bai rīki māta ba, kuma bai rīki dā ba.

4. 'Kuma lalle ne shī, wāwanmu ya kasance yana fadar abin da ya ketare haddi ga Allah.

5. 'Kuma lalle ne mū, mun yi zaton mutum da aljani bā zā su iya fadar karya ba ga Allah.

6. 'Kuma lalle ne shī, wasu maza, daga cikin mutāne, sun kasance sunā nēman tsari da wasu maza

قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ أَسْتَمَعَ نَفَرًا مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا
إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا يَعْجِبُنَا ①

يَهْدِي إِلَى الْرُّشْدِ فَمَا نَهَا بِهِ وَلَنْ شُرِكْ بِرَبِّنَا
أَحَدًا ②

وَأَنَّهُ تَعَلَّمَ جَدِيرًا مَا أَخْذَ صَدِيقَةً وَلَا وَلَدًا ③

وَأَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَيِّهُنَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا ④

وَأَنَّا ظَنَّنَا أَنَّ لَنْ تَقُولَ إِلَيْنُسُ وَلَجِنْ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ⑤

وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ الْإِنْسَنِ يَعُوذُونَ بِرَحْمَةِ مَنْ

daga cikin aljannu, sabōda haka suka kara musu girman kai.

7. ‘Kuma lalle ne sū, sun yi zato, kamar yadda kuka yi zato, cewa Allah bā zai aiko kōwa ba.

8. ‘Kuma lalle ne mū, mun nēmi (hawan) sama, sai muka sāme ta an cika ta da tsaro mai tsanani, da kuma yūlāye.

9. “Kuma lalle ne mū, mun ka-sance muna zama daga garēta, a wurāren zama, dōmin saurare. To, wanda ya yi saurāre a yanzu, zai sāmi yūla, mai dāko dōminsa.

10. ‘Kuma lalle ne mū, ba mu sani ba, shin, sharri ne aka yi nufi ga wadanda ke cikin kasa, ko Ubangi-jinsu Yā yi nufin shiriya a gare sunne?

11. “Kuma lalle ne mū, akwai sālihai a cikinmu, kuma akwai a cikinmu wadanda ba haka bā, mun kasance fungiyoyi dabam-dabam.

12. ‘Kuma lalle ne mū, mun tabbatā bā zā mu buwāyi Allah ba, a cikin kasa, kuma bā zā mu buwāye Shi da gudu ba.

13. ‘Kuma lalle ne mū, a lōkacin da muka ji shiriya, mun yi īmāni da ita. To wanda ya yi īmāni da Ubangijinsa, bā zai ji tsōron nakka-sa ba, kuma bā zai ji tsōron zālunci ba.

14. ‘Kuma lalle ne mū, akwai a cikinmu, wadanda suka mīka wuya, kuma akwai, a cikinmu, karkatattu. To, wanda ya mīka wuya wadancan kam sun nufi shiryuwa.

الْجِنْ فَرَادُوهُرَهْقَا ①

وَأَنَّهُمْ طَنُوا كَمَا ظَنَنَتُمْ أَنَّ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا ⑦

وَإِنَّا لَسَنَّا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَاهَا مُلْيَّةً

حَرَسَاتَا شَدِيدَاتِ شَهْبَاتِ ⑧

وَإِنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقْلَعَدَ لِلسَّمْعِ فَمَنْ

يَسْتَمِعُ إِلَيْنَا لَيَحْذِلَهُ رِيشَهَا بَارَصَدَا ⑨

وَإِنَّا لَأَنْدَرَى أَشْرُرِيدَمَنْ فِي الْأَرْضِ أَمْ أَرَادَ

يَهْتَرِيْهُمْ رَشَدَا ⑩

وَإِنَّا مَنَّا الصَّابِحُونَ وَعِنَادُونَ ذَلِكَ كَانَ طَرَابِقَ

قِدَدَا ⑪

وَإِنَّا ظَنَنَّا أَنَّ لَنْ نُعْجِزَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ وَلَنْ

نُعْجِزَهُ رَهَبَا ⑫

وَإِنَّا لَمَّا سِمِعْنَا أَلْهَدَى آمَنَّا بِهِ فَمَنْ يُؤْمِنْ

بِرَبِّهِ فَلَا يَخَافُ بَحْسَانَ لَرَهْقَا ⑬

وَإِنَّا مَنَّا السُّلْمَانُونَ وَمَنَّا الْقَسِطْلُونَ فَمَنْ

أَسْلَمَ فَأُولَئِكَ تَخْرُقُ رَشَدَا ⑭

15. ‘Kuma amma karkatattu, sai suka kasance makāmashi ga Jahannama.’

16. “Kuma dā sun tsayu⁽¹⁾ sōsai a kan hanya, dā lalle Mun shāyar da su ruwa mai yawa.

17. “Domin Mu jarraba su a ciki, kuma wanda ya kau da kai daga tuna Ubangijinsa, Ubangijinsa zai shigar da shi azāba mai hauhawa.

18. “Kuma lalle ne wurāren sujūda na Allah ne, saboda haka kada ku kira kōwa tāre da Allah (da su, a cikinsu).

19. “Kuma lalle ne shi, a lōkacin da bāwan Allah⁽²⁾ ke kiran Sa, sun yi kusa su zama kamar shirgi a kansa”.

20. Ka ce, “Ina kiran Ubangijina ne kawai, kuma bā zan tāra kowa da Shi ba.”

21. Ka ce, “Lalle ne nī, bā ni mallakar wata cūta gare ku, kuma bā ni mallakar wani alhēri.”

22. Ka ce, “Lalle ne nī, kōwa bā ya iya cētona daga Allah, kuma bā zan iya sāmun mafaka ba daga gare Shi.

23. “Fāce iyarwa, daga Allah, da manzancinSa. To, wanda ya sāba wa Allah da ManzonSa, to, lalle

وَمَا أَقْتَسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ﴿١٥﴾

وَالَّذِي أَسْتَقْدِمُ عَلَى الظَّرِيقَةِ لَا سَقَيَنَاهُ مَاءً
غَدْقَا ﴿١٦﴾

لَنْفَتَهُ فِيهِ وَمَنْ يُعْرِضَ عَن ذِكْرِ رَبِّهِ
يَسْلُكُهُ عَذَابًا صَعِدًا ﴿١٧﴾

وَأَنَّ الْمُسَكِّنَدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ﴿١٨﴾

وَإِنَّهُ لَمَاقَمَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يُكَوِّنُونَ
عَيْنَهُ لِيَدًا ﴿١٩﴾

قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا ﴿٢٠﴾

قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لِكُوْضَرًا وَلَا رَشِدًا ﴿٢١﴾

قُلْ إِنِّي لَنْ يُحِيدَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ مِنْ
دُونِهِ مُلْتَحِدًا ﴿٢٢﴾

إِلَآ بَلَاغَاتِنَ اللَّهَ وَرَسُلَتِهِ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ

(1) Tsayuwa sosai wato su bauta wa Allah kamar yadda Allah Ya umarce su, su yi Masa da'a saboda Ya wadāta su.

(2) Bawan Allah shi ne duk wani mai wa'azi yana kira zuwa ga Allah. Bā ya halatta a gare shi ya bar wafanda yake yi wa wa'azi su kai fagen bauta masa shi kansa. Sai ya gaya musu gaskiyar matsayinsa, kamar yadda Allah Ya fada wa AnnabinSa, kuma Ya umarce shi da ya gaya wa wafanda yake yi wa wa'azi.

yana da wutar Jahannama, suna māsu dawwama a cikinta, har abada.”

24. Har idan sun ga abin da ake yi musu gargadī da shi, to, zā su san wanda ya zama mafi raunin mataimaki da mafi karancin adadi.

25. Ka ce, “Ban sani ba, a kusa ne abin da ake yi muku gargadī da shi, ko Ubangijina Yā sanya masa dōgon ajali!

26. “Shi dai ne Masanin fake, sabōda haka, bā Ya bayyana gaibinSa ga kowa.

27. “Fāce ga wanda Yā yarda da shi, wato wani manzo, sa'an nan, lalle ne, zai sanya⁽¹⁾ gādi a gaba gare shi da bāya gare shi.

28. “Dōmin Ya san lalle, sun iyar da sākonnin Ubangijinsu, kuma (Shi Ubangjin) Yā kēwaye su da sani, kuma Yā lissafe dukan kōme da fididdiga.”

وَرَسُولُهُرَفِإِنَّلَّهُرَنَارَجَهَمَرَخَلِيلِينَفِيهَا أَبْدًا ﴿٣٤﴾

حَقِّيَ إِذَا رَأَى وَمَا يُوَعَّدُونَ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ
أَضْعَفَ نَاصِرًا وَأَقْلَعَ عَدَدًا ﴿٣٥﴾

فَلَمَّا إِنَّ أَكْرَى أَقْبَلُ مَا لُوْعَدُونَ أَمْ بَجَعَلُ لَهُ
رَبِّيَ أَمْدًا ﴿٣٦﴾

عَلَيْهِ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى عَيْنِهِ أَحَدًا ﴿٣٧﴾

إِلَّا مَنْ أَرَضَنِي مِنْ رَسُولِي فَإِنَّهُ يَسْلُكُ
مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَفْفِهِ رَصَدًا ﴿٣٨﴾

لَيَعْلَمَ أَنَّ قَدْ أَتَلَّغُوا رِسَالَتِ رَبِّهِمْ وَلَحَاطَ
بِمَا لَدَيْهِمْ وَأَخْصَى كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا ﴿٣٩﴾

(1) Idan Allah Yā aiko wani manzonSa da wani umurni ko hani zuwa ga mutāne, to, zai sanya mala'iku gaba gare shi da bāya gare shi suna gādin sa dōmin kada wani shaidāni ya kusance shi har ya sanya shi mantuwa ko kuskure, har ya iyar da manzancin nan kamar yadda yake.

Tana karantar da tarbiyya da juriya ga Musulmi, dōmin su sāmi dāmar tsayuwa da umurnin Allah.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Yā wanda ya lullube!
2. Ka tsayu domin yin salsa a cikin dare (duka) fāce kafan.
3. Rabinsa, ko ka rage abu kadan daga gare shi.
4. Ko ka kāra kansa, kuma ka kyautata karanta Alkur'āni, daki daki.
5. Lalle ne Mū, zā Mu jēfa maka magana mai nauyi.
6. Lalle ne tashin dare shi ne mafisananin natsuwa, kuma mafi daitiuwa ga magana.
7. Lalle ne kanā da, a cikin yini, wani tasbīhi mai tsawo.
8. Kuma ka ambaci sūnan Ubangijinka, kuma ka yanke (kau-na daga kowa ka koma) zuwa gare Shi, yankewa.
9. Shi ne Ubangijin mafitar rānā da mafādarta, bābu abin bautawa fāce Shi. Sabōda haka ka riķe Shi Wakili.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱. يَا أَيُّهَا الْمُزَمْلُ ﴿١﴾

۲. قُرْأَتِكَ الْأَقْلَى ﴿٢﴾

۳. تَضَعَّفُ أَوْ أَنْصَعُ مِنْهُ قَلِيلًا ﴿٣﴾

۴. أَوْزَدَ عَلَيْهِ وَرِئَلَ الْفَرْعَانَ تَرْتِيلًا ﴿٤﴾

۵. إِنَّا سَنُنَقِّي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا ﴿٥﴾

۶. إِنَّ نَاسِئَةَ أَيَّلَ هِيَ أَشَدُ وَطَأً وَأَقْمُ قِيلًا ﴿٦﴾

۷. إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْعًا طَوِيلًا ﴿٧﴾

۸. وَإِذْ كُرِّأَتْ رِئَكَ وَبَثَثَتْ إِلَيْهِ تَبَتِيلًا ﴿٨﴾

۹. رَبُّ الْمَسْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا ﴿٩﴾

10. Kuma ka yi hakuri ga abin da suke fadā, kuma ka kaurace musu, kauracēwa mai kyāwo.

11. Kuma ka bar Ni da māsu karyatāwa, mawadāta, kuma ka jinkirta musu kadan.

12. Lalle ne, a wurinMu, akwai wasu marūruwa māsu nauyi da Jahīm.

13. Da wani abinci mai mākara da azāba mai radadi.

14. Rānar da kasa ke raurawa, da duwātsu, kuma duwātsu su kasance tudun rairayi mai malālā.

15. Lalle ne Mü; Mun aika, zuwa gare ku, wani Manzo⁽¹⁾ mai shaida a kanku, kamar yadda Muka aika wani Manzo⁽²⁾ zuwa ga Fir'auna,

16. Sai Fir'auna ya saba wa Manzon, saboda haka Muka kāma shi, kāmu mai tsanani.

17. To, yāya, idan kun kāfirta, zā ku kāre (azabar) wani yini mai mayar da yāra (tsofaffi) māsu hurhura.

18. Sama zā ta tsāge a cikinsa, wa'adinsa yā kasance mai aukuwa.

19. Lalle ne wannan wata tunātarwa ce, sai dai wanda ya so, ya kāma hanyar kwarai zuwa ga Ubangijinsa.

20. Lalle ne Ubangijinka Yā sani cēwa, kai kana tsayuwa a kusan kashi biyu daga uku na dare, da rabinsa, da sulusinsa, tāre da wani

وَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جِيَلًا ﴿١﴾

وَدَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولَئِكُمُ الظَّمِنَةُ وَمَهْلَكُهُمْ قَلِيلًا ﴿٢﴾

إِنَّ لَدَنِنَا أَنْ كَلَّا وَجَحِيْسًا ﴿٣﴾

وَطَعَامًا ذَادَعْصَةً وَعَذَابًا أَلِيمًا ﴿٤﴾

يَوْمَ تَرْحُفُ الْأَرْضُ وَلِلْجَنَّالْ وَكَانَتِ الْجِنَّالْ كَيْبَا مَهِيلًا ﴿٥﴾

إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَهِدَ أَعْيَنَ كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا ﴿٦﴾

فَهَصَىٰ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخْذَهُ أَخْذًا وَبِيلًا ﴿٧﴾

فَكِيفَ تَسْتَوْنَ إِنْ كَفَرُتُمْ بِوَمَا يَعْجَلُ الْوَلَدَنْ شَيْبًا ﴿٨﴾

السَّمَاءُ مُنْفَطِرٌ بِهِ كَانَ وَعْدُهُ مَقْعُولًا ﴿٩﴾

إِنَّهُ هَذِهِ تَذَكِّرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَيْرَبِهِ سَيِّلًا ﴿١٠﴾

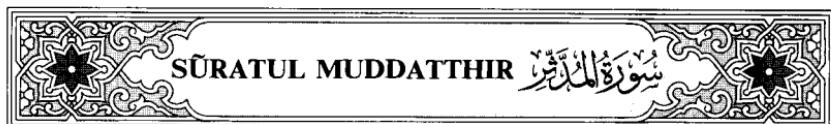
* إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ إِنَّكَ تَقُومُ أَذْنَىٰ مِنْ ثُلُثَيَ الْيَلِ وَضَفْفَهُ وَلِلَّهِ رُطَابَةٌ مِنْ الَّذِينَ مَمَّكَ وَاللَّهُ يُقْدِرُ إِلَيْلَ

(1) Wato Annabi Muhammad, tsīra da aminci su tabbata a gare shi.

(2) Wato Annabi Musa, aminci ya tabbata a gare shi.

bangare na wadanda ke tāre da kai. Allah Yake iya faddara dare da yini, Ya san bā zā ku iya lissafa shi ba, sabōda haka Ya karbi tubarku, sai ku karanta abin da ya sauకaka na Alkur'āni. Yā san wasu daga cikinku, zā su yi ciwo, kuma wasu zā su yi tafiya cikin kasa suna nēman falalar Allah da fatauci, kuma wasu zā su yi yāki a cikin hanyar Allah. Sabōda haka ku karanta abin da ya sauکaka daga gare shi, kuma ku tsai da sala, kuma ku bāyar da zakka, kuma ku bai wa Allah rance, rance mai kyāwo. Kuma abin da kuka gabatar dōmin kanku, na alhēri, zā ku sāme shi, a wurin Allah, zai kasance mafifici (daga wanda kuka ajiye) kuma zai fi girma ga sakamako, kuma ku rōki Allah gāfara; lalle ne Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا فِي الْأَرْضِ وَإِنَّ اللَّهَ لَغَنِي عَنِ الْإِنْسَانِ
تَبَشَّرُونَ فِي الْأَرْضِ بِمَا تَعْرِفُونَ مِنْ
فَضْلِ اللَّهِ وَآخَرُونَ يُقْتَلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَفَاقُوا وَآتَاهُمُ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا فِي الْأَرْضِ
وَأَفْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا وَمَا قَدِيمًا وَالْأَنْفُسُ كُمَّنْ
حَيْثُ شَاءُوا وَعِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ وَأَعْظَمُ أَجْرًا وَأَسْتَغْفِرُ
اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٦﴾

Tana karantar da fāra yin wa'azi ga dangi na kusa ga mai wa'azi kāmin ya fita zuwa ga wasu mutāne na nēsa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Yā wanda ya lulluba da mayāfi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

2. Ka tāshi dōmin ka yi gargadī.

فُرْقَانِنْدِرْ ﴿٢﴾

3. Kuma Ubangijinka, sai ka girmama Shi, وَرِبَّكَ فَلَجِرْ ①
4. Kuma tufāfinka, sai ka tsar-kake su, وَشَيَّابَكَ نَظَهَرْ ②
5. Kuma gumāka, sai ka kaura-ce musu. وَالْجُرْزَ فَاهْجُرْ ③
6. Kada ka yi kyauta kana nē-man kāri وَلَا تَقْنُنْ سَكَنْتُرْ ④
7. Kuma sabōda Ubangijinka, sai ka yi hakuri. وَلِرِبَّكَ فَاصْبِرْ ⑤
8. To, idan aka yi būsa a cikin kaho, فَإِذَا نُقْرَفَ فِي الْتَّأْفُرْ ⑥
9. To, wannan, a rānar nan, yini ne mai wuya فَذِلِكَ بُوْمِيدَبُوْمُ عَسِيرْ ⑦
10. A kan kāfirai, bā mai sauķi ba ne. عَلَى الْكُفَّارِينَ عَنْ رُسُرْ ⑧
11. Ka bar Ni da wanda Na halitta, yana shi kadai, ذَرْنِي وَمَنْ حَلَقْتُ وَجِيدَا ⑨
12. Kuma Na sanya masa dū-kiya shimfidādhiya وَجَعَلْتُ لَهُ مَا لَا مَمْدُودَا ⑩
13. Da diyā halartattu, وَبَيْنَ شُهُودَا ⑪
14. Kuma Na shimfidā masa kōme shimfidāwa. وَمَهَدْتُ لَهُ وَتَهَيَّدَا ⑫
15. Sa'an nan yanā kwadayin In yi masa kāri! فَرِطْمَعْ وَأَنْ زَيْدَ ⑬
16. Faufau! Lalle ne shī, yā ka-sance, ga âyoyinMu, mai tsaurin kai. كَلَّا إِنَّهُ كَانَ لَا يَتَنَاعِنَدَا ⑭
17. Zā Ni kallafa masa wahala mai hauhawa. سَأَرْ هَفْهُ وَصَعُودَا ⑮
18. Lalle ne shi, yā yi tunāni, kuma yā kaddara (abin da zai fadā game da Alkur'āni) إِنَّهُ فَكَرْ وَفَتَرْ ⑯
19. Sabōda haka aka la'ane shi, kamar yadda ya kaddara. فَقَتِلَ لَيْكَ قَتَرْ ⑰

20. Sa'an nan aka la'ane shi kam
mar yadda ya kaddara.

ثُمَّ قُتِلَ كَيْفَ قَدَرَ ﴿١﴾

ثُمَّ نَظَرَ ﴿٢﴾

ثُمَّ عَبَسَ وَيَسَرَ ﴿٣﴾

ثُمَّ أَذْبَرَ وَاسْكَنَ ﴿٤﴾

فَقَالَ إِنْ هَذَا إِلَّا سُحْرٌ وَّغُرْبَرٌ ﴿٥﴾

إِنْ هَذَا إِلَّا قُولُ الْبَشَرِ ﴿٦﴾

سَأَصْبِلِيهِ سَقَرَ ﴿٧﴾

وَمَا أَذْرَنِكَ مَا سَقَرُ ﴿٨﴾

لَا تُبْقِي وَلَا تُدْرِكُ ﴿٩﴾

لَا وَاحِدَةَ لِلْبَشَرِ ﴿١٠﴾

عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ ﴿١١﴾

وَمَا جَعَلْنَا أَحَبَّ الْتَّارِيَّةِ لِلْأَمْلَكَةِ وَمَا جَعَلْنَا
عَنْهُمُ الْأَفْتَةَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا لِلْسَّيِّقَنَ الَّذِينَ
أُتُوا الْكِتَابَ وَيَزَادُونَ الَّذِينَ ءَامَوْا إِيمَانَهُنَّا وَلَا يَرْتَكِنُ
الَّذِينَ أُتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ وَلَا يَقُولُ الَّذِينَ
فِي قُوْلِهِمْ مَرْضٌ وَالْكُفَّارُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهِنَّا
مَثَلًا كَذَلِكَ يُضْلِلُ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ
يَشَاءُ وَمَا يَعْلَمُ حُجُودَ رِبِّكَ إِلَّا هُوَ وَمَا هُوَ إِلَّا
ذِكْرٌ لِلْبَشَرِ ﴿١٢﴾

21. Sa'an nan ya yi tunāni,

22. Sa'an nan ya gintse huska,
kuma ya yi murtuk.

23. Sa'an nan ya jūya bāya,
kuma ya bunkāsa,

24. Sai ya ce, "Wannan abu dai
bā kōme ba ne fāce wani sihiri,
wanda aka ruwaito.

25. "Wannan maganar mutum
dai ce."

26. Zā Ni kōna shi da Saķar.

27. Kuma mē ya sanar da kai
abin da akē cēwa Sakar!

28. Bā ta ragēwa, kuma bā ta
bari.

29. Mai nācēwa ga jiki ce (da
kūna).

30. A kanta akwai (matsara)
gōma shā tara.

31. Kuma ba Mu sanya ma'abū-
ta wuta (wāto matsaranta) ba, fāce
malā'iku, kuma ba Mu sanya ad-
dinsu (goma sha tara) ba, fāce dō-
min fitina ga wadanda suka kāfirta,
domin wadanda aka bai wa littāfi su
sāmi yakini, kuma wadanda suka yi
imāni su kāra imāni, kuma wadan-
da aka bai wa littāfi da mūminai bā
zā su yi shakka ba, kuma domin wa-
danda a cikin zukatansu akwai wa-
ta cuta da kāfirai su ce, "Mē Allah
Yake nufi da wannan ya kasance
misāli?" Haka dai Allah ke batar da
wanda Ya so, kuma Ya shiryar da
wanda Ya so. Kuma bābu wanda ya

san mayākan Ubangijinka fāce Shi, kuma ita (wutar) ba ta kasance ba fāce wata tunātarwa ce ga mutum.

32. A'aha! Ina rantsuwa da watā.

33. Da dare a lōkacin da ya jūyar da baya.

34. Da sāfiya idan ta wāye.

35. Ita (wutar) dāyan manyan masifū ce.

36. Mai gargadī ce ga mutum.

37. Ga wanda ya so, daga cikin-ku, ya gabāta ko ya jinkirta.

38. Kowane rai ga abin da ya aikata jingina ce.

39. Fāce mutānen dāma.

40. A cikin Aljanna suna tambayar jūna.

41. Game da māsu laifi.

42. (Su ce musu) "Me ya shigar da ku a cikin Sakar?"

43. Suka ce, "Ba mu kasance munā a cikin māsu salla ba.

44. "Kuma ba mu kasance muna ciyar da matalautā ba.

45. "Kuma mun kasance muna kūtsāwa tāre da māsu kūtsāwa,

46. "Mun kasance munā kāryata rānar sakamako.

47. "Har gaskiya (wāto mutuwa) ta zo mana".

48. Sabōda haka cēton māsu cēto bā zai amfāne su ba.

49. Haba! Me ya same su, suka zama māsu bijirewa daga wa'azin gaskiya.

كَلَّا وَلَقَمْرٌ ﴿٣﴾

وَأَتَيْلِ إِذْ أَذْبَرَ ﴿٤﴾

وَالصُّبْحُ إِذَا أَسْفَرَ ﴿٥﴾

إِنَّهَا لِإِحْدَى الْكَبِيرِ ﴿٦﴾

نَبِرِ الْبَشَرِ ﴿٧﴾

لِمَنْ شَاءَ مِنْكُوْنَ يَقْدَمُ أَوْ تَأْخِرُ ﴿٨﴾

كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسِبَتْ رَهِينَةٌ ﴿٩﴾

إِلَّا أَصْحَابُ الْيَمِينَ ﴿١٠﴾

فِي جَنَّتِ يَسَاءَ لَوْنَ ﴿١١﴾

عَنِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٢﴾

مَاسَلَكُوكِ حِفْ سَقَرَ ﴿١٣﴾

فَأَلَوْنَكُ منْ الْمُصَلِّيِّينَ ﴿١٤﴾

وَأَلَوْنَكُ نُطْعَمُ الْمُسَكِّيِّينَ ﴿١٥﴾

وَكُنَّا تَخْوُضُ مَعَ الْحَاضِرِينَ ﴿١٦﴾

وَكُنَّا نَكِيدُ بِيَوْمِ الدِّينِ ﴿١٧﴾

حَتَّىٰ أَتَنَا الْيَقِينَ ﴿١٨﴾

فَاتَّفَعُهُمْ شَفَعَةُ الشَّفِيعِينَ ﴿١٩﴾

فَالَّهُمَّ عَنِ التَّذَكَّرَةِ مُعَرِّضِينَ ﴿٢٠﴾

50. Kamar dai sū, jākuna firgitattu ne.

كَلَّا لَهُمْ حُرُومٌ مُسْتَفِرَةٌ ﴿٥١﴾

51. Sun gudu daga zāki.

فَرَأَتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ ﴿٥٢﴾

52. A'aha! Kōwāne mutum daga cikinsu yanā son a zo masa da takardu (da sūnansa) ana wātsāwa

بَلْ يُرِيدُ كُلُّ أُمَّرِي مُنْهَمٌ أَنْ يُؤْتَى صُحْفًا مُنْشَرَةً ﴿٥٣﴾

53. A'aha! Kai dai, bā su jin tsōron Lāhira.

كَلَّا لَكُلَّا لَا يَخَافُنَ الْآخِرَةَ ﴿٥٤﴾

54. A'aha! Lalle ne, shi (Alku-rāni) tunātarwa ce.

كَلَّا إِنَّهُ تَذَكَّرَةٌ ﴿٥٥﴾

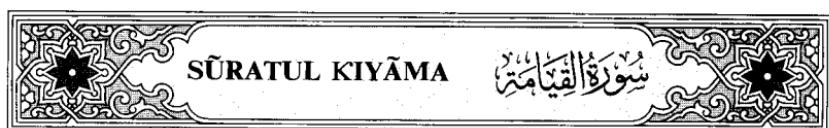
55. Dōmin wanda ya so, ya tuna.

فَمَنْ شَاءَ ذَكَرَهُ ﴿٥٦﴾

56. Kuma bā zā su tuna ba fāce idan Allah Ya so, Shi ne Ya cancanta a bi Shi da takawa, kuma Ya cancanta ga Ya yi gāfara.

وَمَا يَدْكُرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ هُوَ أَهْلُ

الثَّقَوَىٰ وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ ﴿٥٧﴾

Tana karantar da bāyānin yiwar Tāshin Kiyāma, da sifar mūmini ga saurin kāma umurnin Allah, da sakamakon wanda ya bi hanyar Allah, ko kuwa ya ki bin ta.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Bā sai Nā yi rantsuwa⁽¹⁾ da Rānar Kiyāma ba.

لَا أَقْسِمُ بِيَوْمٍ لِفِيهِمْ ﴿٥٨﴾

(1) Wasu na fassarawa: Ina rantsuwa da Rānar Kiyāma. A ganina, da tabbatar da rantsuwar da kuma kore ta duka daya ne, makasūdi dai jan hankalin mai karātu ga abin da yake a ciki, na hikimar Allah.

2. Bā sai Nā yi rantsuwa da rai mai yawan zargin⁽¹⁾ kansa ba.

3. Shin, mutum yanā zaton cēwa bā zā Mu tāra fāsusuwansa ba?

4. Na'am! Māsu īkon yi Muke a kan Mu daidaita gabōbin yātsunsa.

5. Ba haka ba! Mutum so yake, ya yi fājirci, ya karyata abin da yake a gabansa.

6. Yanā tambaya, “Yaushe ne Rānar Kiyāma?”

7. To, idan gani ya dimauta (ya yi fājilli).

8. Kuma watā ya yi husūfi (has-kensa ya dushe).

9. Aka tāra rānā da watā.

10. Mutum zai ce a rān nan, “Ina wurin gudu?”

11. A'aha! Bābu mafaka.

12. Zuwa ga Ubangijinka wurin tabbata, a rānar nan, yake.

13. Ana gayā wa mutum, a rānar nan, abin da ya gabatar da wanda ya jinkirtar.

14. Ba haka ba! Mutum, ga abin da ya shafī kansa, masani ne.

15. Kuma ko da yā jēfa uzuro-rinsa (bā zā a saurāre shi ba).

16. Kada ka mōtsar⁽²⁾ da hars-henka game da shi dōmin ka yi gaugāwar riķe shi (Alkur'āni).

وَلَا أَقِسْمٌ بِالنَّفَسِ الْوَاقِمَةِ ⑤

أَخْسَبُ الْإِنْسَنَ أَنَّ يَجْمَعَ عِظَامَهُ ⑥

بِلَّا قَدْرِينَ عَلَىٰ أَنْ شُوَيْ بَشَانَهُ ⑦

بِلَّا يُرِيدُ الْإِنْسَنُ لِيَقْبَرْ أَمَاهَهُ ⑧

يَسْكُنُ إِثْنَانِ قَوْمَ الْقِبَلَةِ ⑨

فَإِذَا بَرَقَ الْبَصَرُ ⑩

وَخَسَفَ الْقَمَرُ ⑪

وَجْمَعَ السَّمْسُ وَالْقَمَرُ ⑫

يَقُولُ الْإِنْسَنُ يَوْمَئِذٍ أَنَّ الْمَقْرُ ⑬

كَلَّا لَادَرَرَ ⑯

إِلَى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُ ⑯

يَنْبُوُ الْإِنْسَنُ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَخَرَ ⑭

بِلَّا إِنْسَنٌ عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ ⑮

وَلَوْلَا لَقِيَ مَعَذِيرَهُ ⑯

لَا تُحْكِمُ بِهِ لِسَانَكَ لَتَعْجَلَ بِهِ ⑰

(1) Kowane rai na zargin kansa idan bai yi aikin alheri ba, ko kuma bai yi fiye da wanda ya yi ba, ko kuma bai aikata wanda ya fi kyāwo ba a lokacin aikinsa.

(2) Dangantakar wannan āya da ta sama da ita ce bambancin Annabi mai gaugawar karbar umurnin Allah da kyamar kāfiri ga karbarsa, da bayānin sauķākēwar Allah ga mai bin umurninSa.

إِنَّ عَيْنَانَا جَمِيعُهُ وَقُرْبَانَدُورٌ ﴿١٧﴾

إِذَا قَرَأْنَاهُ فَاتَّبَعَ قُرْبَانَهُ ﴿١٨﴾

بُرْجَانَ عَيْنَانَا يَانَهُ ﴿١٩﴾

كَلَابِلَ بُحْبُونَ الْعَاجِلَةَ ﴿٢٠﴾

وَنَدَرُونَ الْآخِرَةَ ﴿٢١﴾

وُجُوهُ يَوْمِيَّةٍ تَاضَرَةٌ ﴿٢٢﴾

إِلَى رِبَّهَا نَاطَرَةٌ ﴿٢٣﴾

وَوُجُوهُ يَوْمِيَّةٍ بَاسِرَةٌ ﴿٢٤﴾

تَطْلُبُ أَنْ يُفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ ﴿٢٥﴾

كَلَابِلَ اذَلَّكَتْ أَنْزَارِيَّةٌ ﴿٢٦﴾

وَفِيلَ مَنْ رَاقِيٌّ ﴿٢٧﴾

وَظَنَّ أَنَّهُ الْفَرَاقُ ﴿٢٨﴾

وَالْفَقَتِ السَّاقُ بِالسَّاقِ ﴿٢٩﴾

إِلَى رِبِّكَ يَوْمِيَّةُ الْمَسَاقِ ﴿٣٠﴾

فَلَاصَدَقَ وَلَاصَلَّى ﴿٣١﴾

وَلِكَنْ كَذَبَ وَتَوَلَّى ﴿٣٢﴾

17. Lalle ne wājibi ne a gare Mu, Mu tāra shi. Mu (tsare maka) karātunsa.

18. To, idan Muka karanta shi, sai ka bi karatunsa.

19. Sa'an nan lalle, wājibi ne, a gare Mu, bayāninsa.

20. A'aha! Bā haka ba, kunā son mai gaugawar nan (dūniya) ne.

21. Kunā barin ta karshen (Lāhira).

22. Wasu huskōki, a rānar nan, māsu annuri ne.

23. Zuwa ga Ubangijinsu māsu kallo ne.

24. Wasu huskōki, a rānar nan, māsu gintsewa ne.

25. Sunā zaton a sako musu maśifa mai karya tsatso.

26. A'aha! Idan (rai) ya kai ga karankarmai.

27. Kuma aka ce, 'Wāne ne mai tāwada?"

28. Kuma ya tabbata cēwa rabuwa dai ce.

29. Kuma kwabri ya lauye da wani kwabri.

30. Zuwa ga Ubangijinka, a rānar nan, magargada⁽¹⁾ take.

31. To, bai gaskatā ba, kuma bai yi salsa ba!

32. Amma dai ya karyata, kuma ya jūya baya!

(1) Ranar kora mutane, kamar ana gargada tumāki, zuwa ga tsayi a gaba ga Allah, dōmin hisābi.

33. Sa'an nan ya tafi zuwa ga mutānensa, yana tākama.

٢٧) بِرَدَهْبِ إِلَى أَهْلِهِ يَسْمَعُونَ

34. Halaka tā tabbata a gare ka, sa'an nan ita ce mafī dācewa.

٢٨) أَوْلَى لَكَ فَأَوْلَى

35. Sa'an nan wata halaka tā tabbata a gare ka dōmin tā fī dācewa.

٢٩) ثُمَّ أَوْلَى لَكَ فَأَوْلَى

36. Shin, mutum nā zaton a bar shi sagaga (wātō bābu nufin kōme game da shi)?

٣٠) أَيْخَسِبُ الْإِنْسَنُ أَنْ يُرَدِّكَ سُدًّا

37. Bai kasance digo na maniyyi ba, wanda ake jēfarwa (a cikin mahaifa),

٣١) أَتَرِكَ نُطْفَةً مِنْ مَنْيٍ يُحْمِي

38. Sa'an nan ya zama gudan jini, sa'an nan Allah Ya halitta shi, sa'an nan Ya daidaita gabōbinsa;

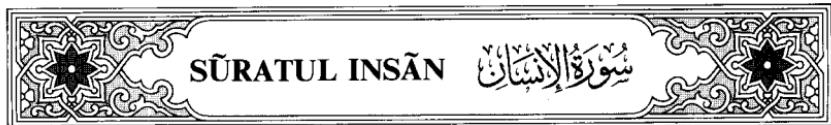
٣٢) مُكَانٌ عَلَقَةٌ فَخَلَقَ فَسَوْتَى

39. Sa'an nan Ya sanya, daga gare shi, nau'i biyu: namiji da mace?

٣٣) فَجَعَلَ مِنْهُ الْزَوْجَيْنَ الْكَرَّ وَالْأَنْثَى

40. Ashē Wannan bai zama Mai iko ba bisa ga rāyar da matattu?⁽¹⁾

٣٤) أَيْنَسْ ذَلِكَ يَقْدِيرُ عَلَى أَنْ يُخْحِي الْمَوْقَفَ

Tana karantar da asalin mutum da yadda zai kare, ko ya dōge idan yā bauta wa Allah.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Lalle ne wata mudda ta zami tā zo a kan mutum, bai kasance kōme ba wanda ake ambata.

٣٥) هَلْ أَقَى عَلَى الْإِنْسَنِ حِينٌ مِنَ الدَّهَرِ لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَذْكُورًا

(1) Ana son mai karātu a nan ya ce, a boye بل وأنا على ذلك من الشاهدين

2. Lalle ne Mū, Mun halitta mutum daga dīgon ruwa garwayayye, Muna jarraba shi, sabōda haka Muka sanya shi mai ji mai gani,

3. Lalle ne Mū, Mun shiryar da shi ga hanyar kwarai, ko ya zama mai gōdiya, kuma ko ya zama mai kāfirci.

4. Lalle ne Mū, Mun yi tattali, dōmin kāfirai, sarkoki da kükumma da sa'ir.

5. Lalle ne mutānen kirki zā su sha daga finjālin giya, abin gaurayarta yā kasance kāfur ne.

6. Wani marmaro ne, daga gare shi bayin Allah suke sha, suna būbugar da shi būbugarwa.

7. Suna cikāwa da alwāshin (da suka bākanta), kuma suna tsōron wani yini wanda sharrinsa ya kasance mai tartsatsi ne.

8. Kuma suna ciyar da abinci, a kan suna bukātarsa, ga mataauci da marāya da kāmamme.

9. (Suna cēwa) "Munā ciyar da ku ne dōmin nēman yardar Allah kawai, bā mu nufin sāmun wani sakamako daga gare ku, kuma bā mu nufin gōdiya.

10. "Lalle ne mū, muna tsōro, daga Ubangijinmu, wani yini mai gintsēwa, mai murtukēwa."

11. Sabōda haka Allah Ya tsare musu sharrin wannan yini, kuma Ya hada su da annūrin huska da farin ciki,

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَنَ مِنْ تُرْكِيَّةٍ أَمْشَاجَ تَبَتَّلِيَّةٍ
فَعَلَّمْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿١﴾

إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَاشَاكَرَ وَإِمَاقَهُورًا ﴿٢﴾

إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكُفَّارِ سَلَاسِلًا وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا ﴿٣﴾

إِنَّ الْأَجْرَ رِيشَرُونَ مِنْ كَانَ مِنْ جَهَنَّمَ كَافُورًا ﴿٤﴾

عَيْنَاهُ شَرِبٌ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفْجِرُ وَهَا تَفْجِيرًا ﴿٥﴾

وُوْهُونَ بِالنَّذْرِ وَمَخَافُونَ بِوَمَا كَانَ شَرُودٌ مُسْطَلِرًا ﴿٦﴾

وَيُظْعِمُونَ الْطَّعَامَ عَلَى حُجَّهِهِ مُشْكِنًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا ﴿٧﴾

إِنَّمَا تُطْعِمُ كُلُّهُ لِوَجْهِ اللَّهِ لَا تُنْهِدُ مِنْ كُلِّ حَرَاءٍ وَلَا شُكُورًا ﴿٨﴾

إِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا وَمَا عَبُوسًا قَطَرِيرًا ﴿٩﴾

فَوَقَّهُمُ اللَّهُ شَرَّ زَلَّاقٍ الْيَوْمَ وَلَقَّهُمْ نَضَرَّةً وَسُرُورًا ﴿١٠﴾

12. Kuma Ya sāka musu, sabōda hakurin da suka yi, da Aljanna da tufāfin alharīni.

13. Sunā māsu zaman ginciri⁽¹⁾, a cikinta, a kan karagu, bā su ganin rānā a cikinta, kuma bā su ganin jaura.

14. Kuma inuwōyinta suna kusa, a kansu, an hōre nunannun 'yā'yan itācenta, hōrēwa.

15. Kuma ana kēwayāwa a kansu da finjālai na azurfa da kofuna wadanda suka kasance na karau.

16. Karau na azurfa, sun kaddara su kaddarawa, daidai bukāta.

17. Ana shayarwa da su, a cikinta, finjalan giya, wadda abin gaurayarta ya kasance zanjabil ne.

18. Wani marmaro ne, a cikinta, ana kirān sa Salsabil.

19. Kuma wasu yara samārin dindindin na kēwayāwa, a kansu, idan ka gan su, zā ka zaci sū lu'ulu'u ne wanda aka wātsa.

20. Kuma idan kā ga wannan wurin, to, kā ga wata irin ni'ima da mulki babba.

21. Tufāfinsu na sama na alharīni ne, kōre da mai wal̄kiya, kuma an kawāce su da mundāye na wata irin azurfa, kuma Ubangijinsu, Ya shāyar da su abin sha mai tsarkakēwar (ciki).

وَجَرَّهُمْ بِمَا صَرَدُوا جَنَّةً وَحَرَّيرًا

مُشَكِّينٍ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا

وَلَا زَمْهَرِيرًا

وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظَلَّاهُمْ وَذُلْلَتْ قُطُوفُهَا تَذَلِّلًا

وَيُظَلَّفُ عَلَيْهِمْ بَاقِيَةً مِنْ فَضَّةٍ وَكُوَافِيرَ كَاتَ قَوَارِيرًا

قَوَارِيرًا مِنْ فَضَّةٍ قَدَرُوهَا تَذَلِّلًا

وَسُسْقَوْنَ فِيهَا كَاسَا كَانَ مَرَاجِعًا نَجِيلًا

عَيْنَا فِيهَا سُمَّيَ سَاسِيَلَا

* وَيُطَوْفُ عَلَيْهِ وَلِدُنْ خَلْدَادُونْ إِذَا رَأَيْتُهُمْ

حَسِبْتُهُمْ لَوْلَوْ أَمْتُنُورَا

وَإِذَا رَأَيْتُهُمْ لَوْرَأَتْ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَيْرَا

عَلَيْهِمْ شَابُ سُنْدِيسْ حُضْرُ وَلَسْتَبْرِقُ وَحَلُوًا

أَسَاوَرَ مِنْ فَضَّةٍ وَسَقَنْهُمْ رَبُوُمْ شَرَابًا طَهُورًا

(1) Kishingifa.

22. (A ce musu) “Lalle ne wannan ya kasance, a gare ku sakamako, kuma aikinku ya kasance abin gödewa.”

23. Lalle Mū ne, Muka saukar da Alkur'āni a gare ka, saukarwa.

24. Sabōda haka ka yi hafuri ga hukuncin Ubangijinka, kuma kada ka bi, daga cikinsu, mai zunubi ko mai kāfirci.

25. Kuma ka ambaci sūnan Ubangijinka, sāfe da maraice.

26. Daga dare, sai ka yi sujūda gare Shi, kuma ka tsarkake Shi darē mai tsawo.

27. Lalle ne wadannan suna son mai gaugāwa (dūniya) kuma suna bari, a bāyansu, wani yini mai nauyi.

28. Mū ne, Muka halitta su, kuma Muka ḫarfafa halittarsu, kuma idan Mun so, zā Mu musanyā su da wasu mutāne, kwatan-kwacinsu, musanyāwa.

29. Lalle ne wannan wata tunātarwa ce, saboda wanda ya so ya rika hanyar kirki zuwa ga Ubangijinsa,

30. Kuma bā zā ku so ba, sai Allah Yā so, lalle ne Allah Yā kasance Masani, Mai hikima.

31. Yana shigar da wanda Ya so a cikin rahamarSa, kuma azzālumai, Yā yi musu tattalin wata azāba mai radadi.

إِنَّهُدَنَاكَانَلِكُجَزَاءَوَكَانَسَعِينُكُمْمَشْكُورًا ﴿٦﴾

إِنَّا نَحْنُ نَرَأَنَا عَلَيْكَالْقُرْآنَتَنِيزِكَ ﴿٧﴾

فَاصْبِرْلِحُكْمِرِبِكَوَلَاطْعَمْمِنْهُمْأَثْمًاوَ
كَفُورًا ﴿٨﴾

وَذَكِّرْأَسْمَرِبِكَبُكْرَةَوَصِيلَا ﴿٩﴾

وَمِنَالْأَيَّلِفَاسْجُدْلَهُوَسَبِحَهُلِيَّلَاطَّوِيلًا ﴿١٠﴾

إِنَّهُؤَلَاءِيُجْمُونَالْعَاجِلَهُوَيَدْرُونَوَرَاءَهُهُ

يَوْمَأَنْقِيلَا ﴿١١﴾

نَحْنُخَلَقْنَاهُهُوَشَدَدْنَاأَسْرَهُهُوَوَإِذَاشَنَا

بَدَلَنَاأَمْتَاهُمْتَبَدِيلًا ﴿١٢﴾

إِنَّهُدَنِهِتَذَكِرَةٌفَنَشَاءَأَنْتَهُهُوَإِذِرِيهِ

سِيلَا ﴿١٣﴾

وَمَاشَاءَوَنَإِلَّاآنِيَشَاءَاللهُإِنَّاللهَكَانَ

عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٤﴾

يُدْخِلُمَنِيَشَاءِفِرَحَمَتِهِوَالظَّالِمِينَ

أَعَدَلَهُمْعَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٥﴾

سُورَةُ الْمُرْسَلَاتِ

SŪRATUL MURSALĀT

Tana gargadī dōmin nēman a gaskata Alkur'āni da abin da yake fada game da Kiyāma.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ina rantsuwa da iskōkin da ake sakōwa jēre, sunā bin jūna.	وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا ①
2. Sa'an nan su zama iskōki māsu karfi suna kadāwa da karfi.	فَالْعَصِيقَاتِ عَصِيقًا ②
3. Kuma māsu watsa rahama wātsāwa.	وَالنَّشَرَاتِ نَشَرًا ③
4. Sa'an nan da āyōyi ⁽¹⁾ māsu rarrabe gaskiya da karya rarrabēwa.	فَالْأَفْرَقَاتِ فَرَقًا ④
5. Sa'an nan da malā'iku māsu jēfa tunātarwa (ga Manzanni).	فَالْمُلْقَيَّاتِ ذِكْرًا ⑤
6. Domin yanke hamzari ko dōmin gargadī.	عُدْرًا أَوْنُدْرًا ⑥
7. Lalle ne abin da ake yi muku wa'adi da shi tabbas mai aukuwa ne.	إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَوْقٌ ⑦
8. To, idan taurāri aka shāfe haskensu.	فَإِذَا الْجُنُومُ طُمَسَتْ ⑧
9. Kuma, idan sama aka tsāge ta.	فَإِذَا السَّحَمَاءُ فُجِّعَتْ ⑨

(1) Yā kamanta manzanin Allah māsu kāwo āyōyinSa da iskōki māsu kāwo ruwa, dōmin rahamar da ke cikin kowanensu.

10. Kuma idan duwātsu aka nike su.

وَإِذَا الْجِبَالُ سِقَتَ ﴿١﴾

11. Kuma idan manzanni aka fayyade lōkacin tāra su.

وَإِذَا الرَّسُولُ أَفْتَنَ ﴿٢﴾

12. Domin babbar rānar da aka yi wa ajali.

لَا يَأْتِي يَوْمَ أَجْلَتْ ﴿٣﴾

13. Domin rānar rarrabēwa⁽¹⁾.

لِيَوْمِ الْفَصْلِ ﴿٤﴾

14. Kuma me ya sanar da kai rānar rarrabēwa?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الْفَصْلِ ﴿٥﴾

15. Bone yā tabbata, a rānar nan, ga māsu karyatāwa!

وَيَلْيُومَ مِيزِيلَكَذِينَ ﴿٦﴾

16. Ashe, ba Mu halakar da (māsu karyatāwa) na farko ba,

أَنَّهُمْ لِكَذِيرَ الْأَوَّلِينَ ﴿٧﴾

17. Sa'an nan kuma zā Mu biyar musu da na karshe?

ثُمَّ نَبِعُهُمُ الْآخِرِينَ ﴿٨﴾

18. Haka nan Muke aikatāwa da māsu yin laifi.

كَذِيرَكَ تَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿٩﴾

19. Bone yā tabbata a rānar nan ga māsu karyatāwa!

وَيَلْيُومَ مِيزِيلَكَذِينَ ﴿١٠﴾

20. Ashe, ba Mu halitta ku daga wani ruwa wulakantacce ba,

أَنَّهُمْ لَقُومٌ مِّنْ مَّا مَهِمْهِينَ ﴿١١﴾

21. Sa'an nan Muka sanya shi a cikin wani wurin natsuwa amintacce,

فَعَنْتَهُ فِي قَرَارِ مَكَّينَ ﴿١٢﴾

22. Zuwa ga wani gwargwadon mudda sananna,

إِلَى قَدَرِ مَعْلُومٍ ﴿١٣﴾

23. Sa'an nan Muka nūna iyā-warMu? Madalla da Mu, Māsu nūna iyāwa.

فَقَدْ رَنَّا فِي قَدِيرُونَ ﴿١٤﴾

24. Bone ya tabbata a rānar nan ga māsu karyatāwa!

وَيَلْيُومَ مِيزِيلَكَذِينَ ﴿١٥﴾

25. Ashe, ba Mu sanya kasa matattarā ba,

أَنَّهُمْ لَجَعَلُ الْأَرْضَ كَهَانًا ﴿١٦﴾

(1) Yin hukunci a tsakanin tālikai.

26. Ga rāyayyu da matattu,
27. Kuma Muka sanya, a cikinta, kafaffun duwātsu madaukaka, kuma Muka shāyar da ku ruwa mai dādī?
28. Bone ya tabbata, a rānar nan, ga māsu karyatāwa!
29. Ku tafī zuwa ga abin da kuka kasance kuna karyatāwa game da shi!
30. Ku tafī zuwa ga wata inuwa mai rassa uku.
31. Ita ba inuwar ba, kuma ba ta wadātarwa daga harshen wuta.
32. Lalle ne ita, tanā jifā da tar-tsatsi kamar sōrāye.
33. Kamar dai su rakumma ne bakāke.
34. Bone ya tabbata, a rānar nan, ga māsu karyatāwa!
35. Wannan yini ne da bā zā su iya yin magana ba.
36. Bā zā a yi musu izni ba, balle su kāwo hanzari.
37. Bone ya tabbata, a rānar nan, ga māsu karyatāwa!
38. Wannan rānar rarrabēwa ce, Mun tattara ku tare da mutānen farko.
39. To, idan akwai wata dabara gare ku, sai ku yi ma Ni ita.
40. Bone ya tabbata, a rānar nan, ga māsu karyatāwa!
41. Lalle ne māsu takawa suna a cikin inuwōwi da marēmari.
42. Da wasu 'ya'yan itāce irin wafanda suke marmari.

أَحِيَاءَ وَأَمْوَاتًا ﴿٦﴾
وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوْسَى شَجَرَاتٍ وَأَسْقَيْنَاكُمْ مَاءً
فِرْنَانًا ﴿٧﴾

وَلِلْيَوْمِ الْمَكْدُبِينَ ﴿٨﴾

أَنْطَلَقُوا إِلَى مَا كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٩﴾

أَنْطَلَقُوا إِلَى ظَلَلٍ ذِي ثَلَاثٍ شَعَرٍ ﴿١٠﴾

لَا ظَلِيلٌ وَلَا يَعْنِي مِنَ الْهَمِ ﴿١١﴾

إِنَّهَا تَرْحِي بِشَرِّ الْفَقْرِ ﴿١٢﴾

كَانَةَ حِمْلَاتٍ صَفَرٌ ﴿١٣﴾

وَلِلْيَوْمِ الْمَكْدُبِينَ ﴿١٤﴾

هَذَا يَوْمٌ لَا يَنْطِقُونَ ﴿١٥﴾

وَلَا يُؤْذَنُ أَهْمَمُ فِي عَتَزِزُونَ ﴿١٦﴾

وَلِلْيَوْمِ الْمَكْدُبِينَ ﴿١٧﴾

هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ مَعَنَّا كُوَّلُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٨﴾

فَإِنْ كَانَ لَكُمْ يَدٌ فِي كِيدُونَ ﴿١٩﴾

وَلِلْيَوْمِ الْمَكْدُبِينَ ﴿٢٠﴾

إِنَّ الْمُتَقِينَ فِي ظَلَالٍ وَغُيُونَ ﴿٢١﴾

وَفِرْكَةٌ مِمَّا يَشَتَّهُونَ ﴿٢٢﴾

43. (A ce musu) "Ku ci ku sha cikin ni'ima sabōda abin da kuka kasance kuna aikatāwa."

44. Lalle ne Mü, haka Muke sāka wa māsu kyautatāwa.

45. Bone ya tabbata, a rānar nan, ga māsu karyatāwa!

46. (Ana ce musu) "Ku ci ku ji dan dādī kadan, lalle ne dai ku māsu laifi ne."

47. Bone ya tabbata, a rānar nan, ga māsu karyatāwa!

48. Kuma idan an ce musu, "Ku yi rukū'i," bā zā su yi rukū'in (sal-la) ba.

49. Bone ya tabbata, a rānar nan, ga māsu karyatāwa!

50. To, da wane lābāri (Littāfi), waninsa (Alkur'āni) zā su yi īmāni?

كُلُّ أَنْشَرٍ بُوأْهِنِيَا بِمَا كَنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٦﴾

إِنَّا كَذَلِكَ تَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٤٧﴾

وَقَلْ يَوْمَدِلَ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٨﴾

كُلُّ أَنْشَرٍ مَسْعَوْقَلِيلًا إِنَّكُمْ مُجْرِمُونَ ﴿٤٩﴾

وَقَلْ يَوْمَدِلَ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٥٠﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ أَرْكَعُوا لَا يَرْكَعُونَ ﴿٥١﴾

وَقَلْ يَوْمَدِلَ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٥٢﴾

فَإِنَّى حَدِيثٌ بَعْدُهُ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٣﴾

SŪRATUN NABA'

سُورَةُ النَّبَأِ

Tana nūna rikicēwar mutāne a farkon addini da yadda ake jāwo hankalinsu dōmin su kōma ga hanya.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. A kan mē suke tambayar jūna?

2. A kan muhimmin lābari mai girma (Alkur'āni)?

عَمَّ يَسْأَلُونَ ﴿١﴾

عَنِ النَّبِيِّ الْعَظِيمِ ﴿٢﴾

3. Wanda suke sāba wa jūna a cikinsa?
4. A'aha! Zā su sani.
5. Kuma a'aha! Zā su sani.
6. Ashe, ba Mu sanya kasa shimpida ba?
7. Da duwātsu turaku (ga rīke kasa)?
8. Kuma Mun halitta ku mazā da mātā?
9. Kuma Muka sanya barcinku hūtāwa?
10. Kuma Muka sanya dare (ya zama) sutura?
11. Kuma Muka sanya yini (ya zama) lōkacin nēman abinci?
12. Kuma Muka gina, a samanku, sammai bakwai māsu karfi?
13. Kuma Muka sanya fitila mai tsanin haske (rānā)?
14. Kuma Muka saukar daga cikakkun girāgizai, ruwa mai yawan zuba?
15. Dōmin Mu fitar da kwaya da tsiri game da shi?
16. Da itācen lambuna māsu libniya?
17. Lalle ne rānar rarrabēwa tā kasance abin kayyadē wa lōkaci.
18. Rānar da zā a yi būsa a cikin kaho, sai ku zo, jama'a jama'a.
19. Kuma aka bude sama, sai ta kasance kōfōfi.
20. Kuma aka tafiyar da duwātsu, sai suka kasance kūra.

۷۰ الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ ﴿٧﴾
 كَلَّا سَيَعْمَلُونَ ﴿٨﴾
 فَرَبَّكَلَّا سَيَعْمَلُونَ ﴿٩﴾
 إِنَّهُجَعِلُ الْأَرْضَ مِهْدَا ﴿١٠﴾
 وَالْجِبَالُ أَوْقَادًا ﴿١١﴾
 وَحَلَقَنَكُمْ أَزْوَاجًا ﴿١٢﴾
 وَجَعَلْنَا لَوْمَكُمْ سُبَاتًا ﴿١٣﴾
 وَجَعَلْنَا أَيْلَلَ بِإِسَاسًا ﴿١٤﴾
 وَجَعَلْنَا الْنَّهَارَ مَعَاشًا ﴿١٥﴾
 وَبَنَيْنَا فَرَقَكُمْ سَبَعَادِدًا ﴿١٦﴾
 وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَاجًَا ﴿١٧﴾
 وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَتِ مَاءً شَجَابًا ﴿١٨﴾
 لِتُنْبَحِّرَ بِهِ حَبَّاً وَبَنَاتًا ﴿١٩﴾
 وَجَعَلْنَا أَفَاقًا ﴿٢٠﴾
 إِنَّ يَوْمَ الْقُصْلِ كَانَ مِيقَاتًا ﴿٢١﴾
 يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا ﴿٢٢﴾
 وَفُتُحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا ﴿٢٣﴾
 وَسُرِّيَّتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ﴿٢٤﴾

21. Lalle ne Jahannama tā kasance madākata.

إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ١٦

22. Ga māsu kētare iyākōki, tā zama makōma

لِلظَّاغِينَ مَعَابًا ١٧

23. Sunā māsu zama a cikinta, zāmunna.

لِلْيَتَّشِينِ فِيهَا أَحْقَابًا ١٨

24. Bā su dandanañwar wani sanyi a cikinta, kuma bā su dandana abin sha.

لَيَدُو وَفُونَ فِيهَا تَرَدٌ وَلَا شَرَلًا ١٩

25. Fāce tafasasshen ruwa da rubaßben jini.

إِلَاحِيمًا وَغَسَاقًا ٢٠

26. Sakamako mai dācēwa.

جَرَاءٍ وَفَاقًا ٢١

27. Lalle ne sū, sun kasance bā su fātar saukin wani hisābi.

إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ٢٢

28. Kuma suka karyata game da ayoyin Mu, karyatāwa!

وَكَذَبُوا بِمَا يَتَنَاهُ كِذَابًا ٢٣

29. Alhāli kōwane abu Mun kiddigē shi, a rubuce.

وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَبْنَاهُ كِتَابًا ٢٤

30. Sabōda haka ku dandana, domin haka, bā zā Mu kāra muku kōme ba fāce azāba.

فَذُوقُوا فَلَنْ تَزِيدَ كُمْ إِلَاعْذَابًا ٢٥

31. Lalle ne māsu taķawā nā da wani wurin sāmun babban rabo.

إِنَّ الْمُتَّقِينَ مَقَارِنًا ٢٦

32. Lambuna da inabōbi.

حَدَّاقٍ وَأَعْتَبًا ٢٧

33. Da cikakkun 'yammata, tsārār jūna.

وَكَوْاعِبٍ أَثْرَابًا ٢٨

34. Da hinjālan giya cikakku.

وَكَاسَادِهَا قَا ٢٩

35. Bā su jin yāsassar magana, a cikinta, kuma bā su jin karyatāwa.

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا الْغَوَّا وَلَا كَذَبًا ٣٠

36. Dōmin sakamako daga Ubangijinka, kyautā mai yawa.

جَرَاءٌ مِنْ رِبَّكَ عَطَاءٌ حِسَابًا ٣١

37. Ubangijin sammai da kasa da abin da yake a tsakāninsu, Mai rahama, bā su da ikon yin wata magana daga gare Shi.

رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَنُ لَا

يَعْلَمُ كُوْنَ مِنْهُ خَطَابًا ٣٢

38. Rānar da Rūhi da malā'iku zā su tsaya a cikin safu, bā su magna, sai wanda Allah Ya yi masa izni, kuma ya fadi abin da ke daidai.

39. Wancan shi ne yini na gaskiya; to, wanda ya so, ya rika makōma zuwa ga Ubanginsa.

40. Lalle ne Mū, Mun yi muku gargadin azāba makusanciya, rānar da mutum ke dūbi zuwa ga abin da hannāyensa suka aikata, kuma kāfiri ya ce, "Kaitona, dā dai nā zama turbāya!"

يَقُولُونَ رُوحٌ وَّمَلائِكَةٌ صَفَا لَا يَتَكَبَّرُونَ
إِلَّا مَنْ أَذْنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَقَالَ صَوَابًا ﴿٢﴾

ذَلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ فَمَنْ شَاءَ اخْتَدِلَ رَبِّهِ مَعَابًا ﴿٣﴾

إِنَّا أَنذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا إِنَّمَا يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا
قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُونَ لَيَأْتِيَنَا كُنْتُ تُرْبَابًا ﴿٤﴾

SŪRATUN NĀZI'ĀT سورة النازعات

Tanā karantar da cewa jinkirin saukar azāba ga mai laifi bā kyāle shi ba ne, ga Allah, istidrāji ne.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ina rantsuwa da mala'iku māsu fisgar rāyuka (na kafirai) da karfi.

2. Da māsu dībar rāyuka (na mūminai) da sauķi a cikin nishādī.

3. Da māsu sauķa daga sama da umurnin Allah kamar suna iyo.

4. Sa'an nan su zama māsu gauğawa (da umurnin Allah) kamar suna tsere.

وَالنَّزَعَاتِ عَرْقَانَ ﴿١﴾

وَالنَّشْطَاتِ نَشَاطًا ﴿٢﴾

وَالنَّدِيَحَاتِ سَبَحَا ﴿٣﴾

فَالسَّقِيقَاتِ سَبَقَا ﴿٤﴾

5. Sa'an nan su kasance māsu shirya gudanar da umurni.

فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرٌ

6. Rānar da mai ḡirgiza abūbu-wa (būsar farko) zā ta kada.

يَوْمَ تَرْجُفُ الْرَّاحِقَةُ

7. Mai biyar ta (būsa ta biyu) nā biye.

تَبَعَهُ الْرَّادِفَةُ

8. Wasu zukāta, a rānar nan, māsu jin tsōro ne.

فَلَوْلَيْمَدِنَ وَلِحَفَةُ

9. Alhāli idānunsu na faskantattu.

أَبْصِرُهَا حَشْعَةُ

10. Sunā cēwa, "Ashe, lalle zā a iya mayar da mu a kan al'amarin farko?

يَقُولُونَ إِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِي الْحَفَرَةِ

11. "Ashe, idan muka zama ƙasusuwa rududdugaggu?"

أَوْدَكَأَعْظَمَكَأَخْجَهُ

12. Suka ce, "Waccan kam kō-māwa ce, tābaθbiya!"

قَالُواْ تِلْكَ إِذَا كَرَّهَ حَاسِرَةُ

13. To, ita kam, tsāwa guda kawai ce.

فَإِنَّمَا هِيَ رَحْمَةٌ وَحْدَةٌ

14. Sai kawai gā su a bāyan ƙasa.

فَإِذَا هُم بِالسَّاهِرَةِ

15. Shin, läbārin Mūsā ya zo maka?

هَلْ أَتَنَكَ حَدِيثُ مُوسَىٰ

16. A lōkacin da Ubangijinsa Ya kirāye shi, a cikin rāfi mai tsarki, wato Duwā?

إِنَّمَادَهُ رَبُّهُ يَرِدُ إِلَوَادَ الْمَقْدَسِ طَوْيَ

17. Ka tafi zuwa ga Fir'auna, lalle ne shi, ya kētare haddi.

أَدْهَبَ إِلَى قَوْعَدَنَ إِنَّهُ طَغَىٰ

18. "Sai ka ce masa, 'Kō zā ka so ka tsarkaka,

فَقُلْ هَلْ لَكَ إِلَى أَنْ تَرْكَ

19. "'Kuma in shiryar da kai zuwa ga Ubangijinka domin ka ji tsorona?"

وَلَهِدِيَكَ إِلَى رَيْكَ فَتَخَشِّنَ

20. Sai yā nūna masa āyar⁽¹⁾ nan mafī girma.

فَأَرْزِيَهُ الْأَلْيَةُ الْكُبْرَىٰ

(1) Āyar Mūsā da tā fī girma ita ce sandarsa mai zama maciji ko hannunsa mai haske kamar tōcila idan yā sanya cikin hammata yā fitar.

21. Sai ya karyata, kuma ya sâba (umurni),

فَكَذَّبَ وَعَصَى ﴿١﴾

22. Sa'an nan ya jûya bâya, yanâ tafiya da sauri.

فُرِّأَذْبَرَ يَسْعَى ﴿٢﴾

23. Sai ya yi gayya, sa'an nan ya yi kira.

فَشَرَّقَادَى ﴿٣﴾

24. Sai ya ce, "Nî ne Ubangijin-ku mafî dâukaka."

فَقَالَ أَنَّا رَبُّكُمْ أَلَا خَلَقْتَنَا ﴿٤﴾

25. Sabôda haka Allah Ya kâma shi, dômin azâbar maganar karshe da ta farko

فَأَخْدَدَهُ اللَّهُ نَكَلَ الْآخِرَةَ وَالْأُولَى ﴿٥﴾

26. Lalle ne a cikin wannan hakîka akwai abin kula ga wanda yake tsôron Allah.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعْبَةً لَمْنَ يَخْشَى ﴿٦﴾

27. Shin, kû ne mafî wuyar halitta ko sama? Allah Ya gina ta,

أَشْنَمْ أَشْدُ خَلْقًا إِمَّ السَّمَاءُ بِنَهَا ﴿٧﴾

28. Ya dâukaka rufinta, sa'an nan Ya daidaitâ ta,

رَفَعَ سَمْكَهَا فَسَوَّهَا ﴿٨﴾

29. Kuma Ya duhuntar da darenta, kuma Ya fitar da hantsinta,

وَأَعْطَشَ إِلَيْهَا وَأَخْرَجَ ضَحْكَهَا ﴿٩﴾

30. Kuma fasa a bayan haka Ya mulmula ta,

وَأَلْرَضَ بَعْدَ ذَلِكَ دَحْهَهَا ﴿١٠﴾

31. Ya fitar da ruwanta daga gare ta da makiyâyarta,

أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءً هَا وَمَرْعَاهَا ﴿١١﴾

32. Da duwatsu, Yâ kafe ta,

وَلَجَّبَ إِلَيْهَا أَرْسَلَهَا ﴿١٢﴾

33. Domin jiyyarwa dâdî a gare ku, kuma ga dabbobinku.

مَتَعَالَكُمْ وَلَا تَنْعِمُكُمْ ﴿١٣﴾

34. To, idan uwar masifu, mafî girma, ta zo,

إِذَا جَاءَتِ الظَّاهِرَةُ الْكُبُرَى ﴿١٤﴾

35. Rânar da mutum zai yi tunânin abin da ya aikata,

يَوْمَ يَنَذِّكُ إِلَيْهِ إِنْسَنٌ مَا سَعَى ﴿١٥﴾

36. Kuma a bayyana Jahîm ga mai gani,

وَبَرِزَتِ الْجَحِيمُ لِمَنْ يَرَى ﴿١٦﴾

37. To, amma wanda ya yi girman kai,

فَأَنْ طَغَى ﴿١٧﴾

38. Kuma ya zābi rāyuwa ta kusa, (wato dūniya),

وَإِثْرَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ﴿٢٧﴾

39. To, lalle ne Jahīm, ita ce makōma.

فَإِنَّ الْجَحِيمَ هِيَ الْمَأْوَى ﴿٢٨﴾

40. Kuma amma wanda ya ji tsōron tsayi a gaba ga Ubangijinsa, kuma ya kange kansa daga son rai.

وَأَمَّا مَنْ حَافَ مَقَامَ رَبِّهِ، وَنَهَى النَّفَسَ عَنِ الْهُوَى ﴿٢٩﴾

41. To, lalle ne Aljanna ita ce makōma.

فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَى ﴿٣٠﴾

42. Sunā tambayar ka game da Sa'a, wai yaushe ne matabbatarta?

يَسْأَلُونَكُمْ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَلَهَا ﴿٣١﴾

43. Me ya hadā ka da ambatonta?

فَسِئَلَ أَنْتَ مِنْ ذِكْرِهَا ﴿٣٢﴾

44. Zuwa ga Ubangijinka kars-hen al'amarinta yake

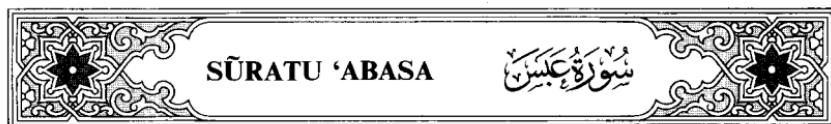
إِلَيْ رَبِّكَ مُتَّهِمَهَا ﴿٣٣﴾

45. Kai mai gargadī kawai ne ga mai tsōron ta.

إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ مِنْ يَخْشَهُهَا ﴿٣٤﴾

46. Kamar sū, a rānar da zā su gan ta, ba su zauna ba fāce a lōkacin marēce ko hantsinsa.

كَأَنَّهُمْ يَوْمَرُونَهَا لَمْ يَلْبِسُوا إِلَّا عَشِيشَةً فَوْضُحَّهَا ﴿٣٥﴾

Tana karantar da rashin bambanci a cikin Musulunci; rikon addini da gaskiya shi ne daukaka, bā sāmu ba.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Yā game huska⁽¹⁾ kuma ya jūya bāya.
2. Sabōda makāho yā je masa.
3. To, me ya sanar da kai cēwa watakila shi ne zai tsarkaka,
4. Ko ya tuna, dōmin tunāwar ta amfane shi?
5. Amma wanda ya wadātu da dūkiya,
6. Sa'an nan kai kuma ka dora bijira zuwa gare shi!
7. To, me zai cūce ka idan bai tsarkaka ba?

عَبَسٌ وَتَوَلَّٰۤ ﴿١﴾

أَنْجَاءُهُ الْأَعْمَىٰ ﴿٢﴾

وَمَا لِيْدِ رِيكَ لَعْلَهُ بِرَبِّكَ ﴿٣﴾

أُونِدَّكَ فَتَنَعَّهُ الْكَرْبَىٰ ﴿٤﴾

أَمَامِنْ أَسْتَغْفِي ﴿٥﴾

فَانَّتْ لَهُ بَصَدَّىٰ ﴿٦﴾

وَمَا عَلَيْكَ الْأَيْزَگَىٰ ﴿٧﴾

(1) Wani makāho, Abdullahi bin Ummi Maktūm ya je wurin Annabi dōmin ya musulunta, sai ya iske a lōkacin nan Annabi na kōkarin shiryar da wasu manyan mutāne na Kuraishāwa, sai wannan makāhon ya yanke maganar Annabi da su, bā da saninsa ba, alhāli Annabi na gūrin su musulunta dōmin darajarsu ga idon mutānensu. Saboda haka Annabi, (tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi), ya bāta huska, ya tafī dōmin bacin ransa, saboda rashin musuluntarsu. Bāyan haka Annabi nā girmama Abdullahi kwarai, idan ya je wurinsa sai ya ce masa “Maraba da wanda Ubangijina Ya zarge ni sabōda shi”. Kuma ya shimfiда masa mayafinsa, idan ya fita tafiya, yakan sanya shi rikon garin Madīna,

Kissar tana nūna girmamawar Allah ga Annabi da Ya ce, “Ya game huska...” bai ce masa, “Domin ka game huska”... ba sai ya fada a cikin hali mai sauķi.

8. Kuma amma wanda ya zo maka yana gaugāwa,

وَأَمَّا مِنْ جَاءَ لِكَيْسَعَىٰ ﴿٨﴾

9. Alhāli shī yanā jin tsōrōn Allah,

وَهُوَ يَخْشَىٰ ﴿٩﴾

10. Kai kuma kā shagala ga barinsa!

فَأَنْتَ عَنْهُ تَكَاهُنَّ ﴿١٠﴾

11. A'aha! Lalle ne wannan tunātarwa ce,

كَلَّا إِنَّهَا تَكُوُنُ ﴿١١﴾

12. Sabōda wanda ya so ya tuna Shi (Allah).

فَمَنْ شَاءَ ذَرَرَهُ ﴿١٢﴾

13. (Tunātarwa ce) ta cikin lit-tafai abāban girmamāwa,

فِي صُحْفٍ مَكْرَمَةٍ ﴿١٣﴾

14. Abāban daukakāwa, abāban tsarkakēwa,

مَرْفُوعَةً مُظَهَّرَةً ﴿١٤﴾

15. A cikin hannāyen malā'iku marubūta,

بِأَيْدِي سَفَرَةٍ ﴿١٥﴾

16. Māsu daraja, māsu dā'a ga Allah.

كَرَامَ بَرَّةٍ ﴿١٦﴾

17. An la'ani mutum (kafiri). Mē yā yi kāfircinsa!

فُتُلَّ إِلَّا نَسْنُ مَا أَكَتَ فَرَهُ ﴿١٧﴾

18. Daga wane abu, (Allah) Ya halitta shi?

مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ ﴿١٨﴾

19. Daga digon maniyyi, Ya halitta shi, sa'an nan Ya kaddarā shi (ga halaye).

مِنْ نُطْفَةٍ خَلَقَهُ، فَقَدَرَهُ، ﴿١٩﴾

20. Sa'an nan hanyarsa ta fitā Ya sauķafe masa.

ثُرُّ الْسَّيْلَ يَسْرُهُ ﴿٢٠﴾

21. Sa'an nan Ya matar da shi, sai Ya sanya shi a cikin kabari.

ثُرُّ الْمَاتَهُ، فَاقْرَبَهُ ﴿٢١﴾

22. Sa'an nan idan Ya so, lalle ne, zai tāyar da shi.

ثُرُّ إِذَا شَاءَ أَشْرُهُ ﴿٢٢﴾

23. Haķīka, bai i da aikata abin da Allah Ya umurce shi ba (lōkacin sanya shi a cikin kabari).

كَلَّا لَمَّا يَقْضِي مَا أَمْرُهُ ﴿٢٣﴾

24. To, mutum ya dūba zuwa ga abincinsa.

فَلَيَنْظُرْ إِلَى إِنْسَنٍ إِلَى طَعْلَمَةٍ ﴿٤٤﴾

25. Lalle ne Mū, Mun zubo ruwa, zubōwa.

أَنَا صَبَبَتِ الْمَاءَ صَبَبَ ﴿٤٥﴾

26. Sa'an nan Muka tsattsäge kasa tsattsagewa.

فُوْشَقَنَّا الْأَرْضَ شَقَّاً ﴿٤٦﴾

27. Sa'an nan Muka tsirar da kwaya, a cikinta.

فَلَبَسْتَ فِيهَا حَبَّاً ﴿٤٧﴾

28. Da inabi da ciyāwa.

وَعَنْبَأَ وَقَضَبَ ﴿٤٨﴾

29. Da zaitūni da itācen dabīno.

وَرَبِّنَا وَخَلَّا ﴿٤٩﴾

30. Da lambuna māsu yawan itāce.

وَحَدَّأْنَقَ عَلَيْاً ﴿٥٠﴾

31. Da 'yā'yan itācen marmari, da makiyāyā ta dabbōbi.

وَقَنْكَهَةَ وَرَبَّاً ﴿٥١﴾

32. Domin jin dādī a gare ku, ku da dabbobinku.

مَنْعَالَكُمْ وَلَا تَنْهِكُمْ ﴿٥٢﴾

33. To, idan mai tsāwa (busa ta biyu) ta zo.

فَإِذَا جَاءَتِ الْصَّاخَةُ ﴿٥٣﴾

34. Rānar da mutum yake gudu daga dan'uwansa.

وَقَمْ يَرُزَّ أَمْرَهُ مِنْ أَحْيَهِ ﴿٥٤﴾

35. Da uwarsa da ubansa.

وَأَمْهَهَ وَلَيْهِ ﴿٥٥﴾

36. Da mātarsa da diyansa.

وَصَاحِبَتِهِ وَبِنِيهِ ﴿٥٦﴾

37. Ga kōwane mutum daga cikinsu, a rānar nan, akwai wani sha'ani da ya ishe shi.

لِكُلِّ أَمْرٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَانٌ يُغَيِّبُهُ ﴿٥٧﴾

38. Wasu huskōki, a rānar nan, māsu haske ne.

وَجُوْهَةُ يَوْمَئِذٍ مُسْفِرَةٌ ﴿٥٨﴾

39. Māsu dāriya ne, māsu bushāra.

صَاحِبَكَهُ مُسْتَبِشَرٌ ﴿٥٩﴾

40. Wasu huskōki, a rānar nan, akwai kūra a kansu,

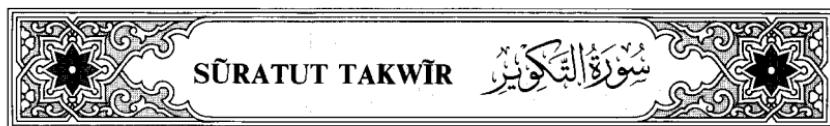
وَوُجُوهُ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا أَعْبَرَةٌ ﴿٦٠﴾

41. Baki zai rufe su,

تَرَهُقَهَا قَرَرَةٌ ﴿٦١﴾

42. Wadannan sū ne kāfirai fājirai (ga ayyukansu).

أُولَئِكَ هُمُ الْكَفَرُهُ الْقَرْجَرُ ﴿٦٢﴾

Tana karantar da Tāshin Kiyāma gaskiya ne, kuma Alkur'āni gaskiya ne, daga Allah yake, bābu ragi bābu kāri, yā taho ta hannun aminci, daga Allah zuwa ga Annabi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Idan rāna aka shāfe haskenta.
2. Kuma idan taurāri suka gurbāce (wani ya shiga a cikin wani).
3. Kuma idan duwātsu aka tafiyar da su.
4. Kuma idan rākuma māsu ci-kunna⁽¹⁾ aka sakē su wāwai, bā ga kōwa ba.
5. Kuma idan dabbōbin dāji aka tattara su.
6. Kuma idan tēkuna aka mayar da su wuta.
7. Kuma idan rāyuka aka hada⁽²⁾ su da jikunkunansu.
8. Kuma idan wadda aka turbude⁽³⁾ ta da rai aka tambaye ta.

إِذَا الْشَّمْسُ كُوِرتَ ﴿١﴾
 وَإِذَا النُّجُومُ أَنْكَرَتَ ﴿٢﴾
 وَإِذَا الْجِبَالُ سُيرَتَ ﴿٣﴾
 وَإِذَا الْعَسَارُ عُطَلَتَ ﴿٤﴾
 وَإِذَا الْوَحْشُ حُشِرَتَ ﴿٥﴾
 وَإِذَا الْبَحَارُ سُيَرَتَ ﴿٦﴾
 وَإِذَا الْنُّوْسُ رُوَجَتَ ﴿٧﴾
 وَإِذَا الْمَوْدَدَةُ سُيَلَتَ ﴿٨﴾

(1) Rākuma māsu ciki dan wata gōma.

(2) Ko kuma aka hada kōwane mutum da irin mutānensa a Aljanna ko a wuta.

(3) A cikin zāmanin jahiliyya Lārabāwa bā su son a haifa musu 'ya'ya māta dōmin haka har sukan turbude 'ya'yansu dōmin kada su yi abin kunya ko kuma su talauce wajen yi musu aure.

9. "Sabōda wane laifi ne aka kashe ta?"

يَأَيُّ ذَلِكَ فِتْنَةٌ

10. Idan takardun ayyuka aka wātsa su (ga māsu su).

وَلَذَا الصُّحْفُ لَشَرَتْ

وَلَذَا السَّمَاءُ كُلُّهُ تَضَطَّ

وَلَذَا الْجَهَنَّمُ سُعَرَتْ

وَلَذَا الْجَنَّةُ أَلْفَتْ

عَلِمْتَ نَفْسٍ مَا أَخْضَرَتْ

فَلَا أُقْسِمُ بِالْخَنِّيسِ

الْجَوْارُ الْكَنِّيسِ

وَأَتَيْلَ إِذَا عَسَعَ

وَالصُّبْحُ إِذَا تَفَسَّ

إِنَّهُ لَقُولُ رَسُولُ كَوْثَرِ

ذِي قُوَّةٍ عَنْ ذِي الْعَرْشِ مَكِينِ

مَطَاعِ شَرَامِينِ

وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَحْتَوْنِ

وَلَقَدْ رَأَاهُ بِالْأَقْبَقِ الْمُبِينِ

11. Kuma idan sama aka fēde ta.

12. Kuma idan Jahīm aka hūra ta.

13. Kuma idan Aljanna aka ku-santar da ita.

14. Rai ya san abin da ya halar-tar (a rānar nan).

15. To, ba sai Na yi rantsuwa da taurāri matafā⁽¹⁾ ba.

16. Māsu gudu suna būya.

17. Da dare idan ya bāyar da bāya.

18. Da sāfiya idan ta yi lumfashi.

19. Lalle ne shi (Alkur'āni) ha-kkan, maganar wani manzon (Allah) ne mai girma ga Allah.

20. Mai kārfī, mai daraja a wurin Mai Al'arshi.

21. Wanda ake yi wa dā'a (wato shugaban malā'iku) ne a can, amin-tacce.

22. Kuma abokinku ba mahau-kaci ba ne.

23. Kuma lalle ne yā gan shi⁽²⁾ a cikin sararin sama mabayyani.

(1) Masu tafiya suna kōmawa bāya.

(2) Annabi yā ga Mala'ika Jibirilu yā san shi. Sabōda haka wani aljani bā zai yi kama da shi ba balle ya kāwo masa karya.

24. Kuma shi, ga gaibi⁽¹⁾, bā mai rōwa ba ne.

وَمَا هُوَ عَلَى الْعِيْنِ بِصَبَّينِ ﴿٤﴾

25. Kuma shi (Alkur'āni) bā maganar shaifani, wanda aka la'ana, ba ce.

وَمَا هُوَ يَقُولُ شَيْطَانٌ رَّجِيمٌ ﴿٥﴾

26. Shin, a inā zā ku tafī?

فَإِنْ تَدْهُبُونَ ﴿٦﴾

27. Lalle ne shi (Alkur'āni) bā kōme ba ne fāce gargadī ga talikai.

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِرَّةٌ لِّعَالَمَيْنَ ﴿٧﴾

28. Ga wanda ya so, daga cikin-ku, ya shiryu,

لِمَنْ شَاءَ مِنْ كُوَنَّ يَشْتَقِيمَ ﴿٨﴾

29. Kuma bā zā ku so ba, sai idan Allah Ubangijin halitta Yā yarda.

وَمَا أَشَاءَ وَرَبٌ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمَيْنَ ﴿٩﴾

Tana karantar da gaskiyar Tashin Kiyāma, kuma ayyukan mutum na dūniya ana tsare da su dōmin hisābi da sakamako. Akwai malā'iku matsara na musumman.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Idan sama ta tsāge,

إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ ﴿١﴾

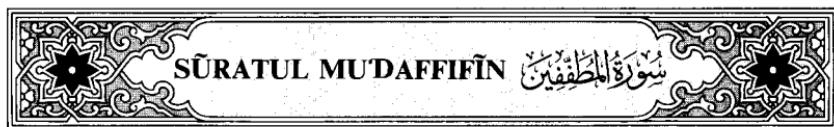
2. Kuma idan taurāri suka wā-tse,

وَإِذَا الْكَوْكَبُ اسْتَثْرَتْ ﴿٢﴾

(1) Ma'anar gaibi a nan, ilmin da Allah Ya aiko Jibirilu da shi zuwa ga Annabi, Annabi ba ya bōye shi daga mutāne. Ga wata kirā'a, wanda ake tuhuma, wāto ba a tuhumar Annabi, ga gaibin da ya fada cēwa daga Allah yake, wāto Alkur'āni duka gaskiya ne.

3. Kuma idan tēkuna aka facce su,
4. Kuma idan kaburbura aka tōne su,
5. Rai yā san abin da ya gabatar, da abin da ya jinkirtar.
6. Yā kai mutum! Mē ya rūde ka game da Ubangijinka, Mai karimci?
7. Wanda Ya halitta ka, sa'an nan ya daidaitā ka, Ya kuma tsakaitā ka.
8. A cikin kōwace irin sūra Ya so, Ya ginā ka a kanta.
9. A'aha, bā haka ba, kuna karyatāwa game da sakamako!
10. Lalle ne, a kanku, hakīka akwai matsara,
11. Māsu daraja, marubūta,
12. Sunā sanin abin da kuke ai-katāwa.
13. Lalle ne māsu dā'ā ga Allah, dāhir, suna cikin ni'ima.
14. Kuma lalle ne fājirai, dāhir, sunā cikin Jahīm.
15. Zā su shigē ta a rānar sakamako.
16. Bā zā su faku daga gare ta ba.
17. Kuma mē ya sanar da kai abin da ake cē wa rānar sakamako?
18. Sa'an nan mē yā sanar da kai abin da ake cē wa rānar sakamako?
19. Rānā ce da wani rai ba ya iya mallakar kōme, dōmin wani rai, al'amari, a rānar nan, ga Allah (dai) yake.

وَإِذَا الْحَارُّ فَجَرَتْ ٢
وَإِذَا الْقُبُوْرُ بُعْثَرَتْ ٤
عَلِمَتْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ وَأَخَرَتْ ٦
يَأْلِهَا إِلَيْهَا إِنْسَنٌ مَا عَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَبِيرِ ٧
الَّذِي خَلَقَكَ فَسُوَّلَكَ فَعَدَّلَكَ ٨
فِي أَيِّ صُورَةٍ مَا شَاءَ رَبُّكَ ٩
كَلَّا لَمْ تَكُنُونَ بِالْدِينِ ١٠
وَإِنَّ عَلَيْكَ لِحَفْظِي ١١
كَرَامًا كَتِيبَيْنِ ١٢
يَعْمَلُونَ مَا تَقْعَدُونَ ١٣
إِنَّ الْأَنْزَلَ لِيَ تَعْبِيرٍ ١٤
وَإِنَّ الْفُجَارَ لِيَ حَيِّرٍ ١٥
يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ الدِّينِ ١٦
وَمَا هُنَّ بِعَنْهَا يَأْبَيْنَ ١٧
وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ ١٨
ثُمَّمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الْيَمِينِ ١٩
يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِتَقْسِيسِ شَيْئًا وَالْأَمْرُ
يَوْمَ يُنْذَرُ اللَّهُ ٢٠

Tana karantar da wajabcin tsare hakkökin mutāne, tsakaninsu, a ciniki da wasu mu'āmalolin zamantakēwa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Bone ya tabbata ga māsu naikasawa.
2. Wadanda suke idan suka auna daga mutāne suna cika mūdu,
3. Kuma idan sun auna musu, da zakka⁽¹⁾ ko da sikēli, suna ragēwa
4. Ashe! Wadancan bā su tabbatā cēwa lalle sū, ana tāyar da su ba?
5. Domin yini mai girma,
6. Yinin da mutāne ke tāshi zuwa ga Ubangjin halitta?
7. Haķīka, lalle ne littāfin fājirai, dāhir, yana a cikin Sijjīn,
8. Kuma mē ya sanar da kai abin da akē cē wa Sijjīn?
9. Wani littāfi ne rubūtacce,
10. Bone yā tabbata a rānar nan ga māsu karyatāwa,
11. Wadanda suke karyatāwa game da rānar sakamako,

وَيَلِ الْمُطْفَفِينَ ①

الَّذِينَ إِذَا أَكَلُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفِنُونَ ②

فَلَذَا كَلَوْهُ وَأَرْزَوْهُ مُخْسِرُونَ ③

أَلَيْطُنْ أَوْلَئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ ④

لِيَوْمِ عَظِيمٍ ⑤

يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ⑥

كَلَانِ كِتَابِ الْفُجَارِ لَفِي سِيَجِينَ ⑦

وَمَا أَذْرَكَ مَاسِجِينَ ⑧

كِتَابٌ مَرْفُومٌ ⑨

وَيَلِ يَوْمِ الْمَكَرِيْنَ ⑩

الَّذِينَ يَكْذِبُونَ يَوْمَ الْدِينِ ⑪

(1) Mūdu.

12. Babū mai karyatāwa gare shi fāce dukan mai kētare haddi, mai yawan zunubi,

13. Idan ana karātun āyōyin Mu, a kansa, sai ya ce, tātsūniyōyin mutānen farko ne,

14. A'aha! Bā haka ba, abin da suka kasance suna aikatāwa dai, yā yi tsātsa a cikin zukātansu.

15. A'aha! Haķika, lalle ne sū, daga Ubangjinsu, a rānar nan, wadanda ake shāmakacēwa ne,

16. Sa'an nan, lalle ne sū, māsu shiga cikin Jahīm ne.

17. Sa'an nan a ce, "Wannan shi ne abin da kuka kasance kuna karyatāwa game da shi."

18. A'aha! Haķika, lalle ne littāfin māsu dā'ā yana a cikin Illiyyīna?

19. Kuma mēne ne yā sanar da kai abin da ake cēwa Illiyyūna?

20. Wani littāfi ne rubūtacce,

21. Muķarrabai⁽¹⁾ suke halarta shi.

22. Lalle ne māsu dā'ā ga Allah tabbas suna cikin ni'ima,

23. A kan karagu, suna ta kallo,

24. Kana sani, a cikin huskōkinsu, akwai kwarjinin ni'ima.

25. Ana shāyar da sū daga wata giya wadda aka yunke a kan rufinta.

26. Karshen kurbinta miski ne. To, a cikin wannan, māsu gwagwarmaya su yi ta gwagwarmayar nēma.

وَمَا يَنْكِذُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدِلٍ أَشِيمٍ ١٦

إِذَا تَلَى عَيْنَهُ إِنْتَاقَلَ أَسْطِيرُ الْأَقْبَابِ ١٧

كَلَّا لِرَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ١٨

كَلَّا لِنَهَمَّرَ عَنْ رَيْحَهُ وَمِنْ لَمَحْجُوبِوْنَ ١٩

لَمْ يَأْتِهِمْ لَصَالُوا الْجَحِيرِ ٢٠

نُرِيقَالْهَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَبِّرُونَ ٢١

كَلَّا إِنَّ كَبَّ الْأَبْرَارِ لَفِي عَلَيْنَ ٢٢

وَمَا أَذْرِيكَ مَا عَلَيْنَ ٢٣

كَتَبْ مَرْقُومٌ ٢٤

يَشَهِدُهُ الْمُقْرَبُونَ ٢٥

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي تَعْيِيرٍ ٢٦

عَلَى الْأَرْضِ كَيْ يَظْرُونَ ٢٧

تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَصْرَةُ الْنَّعِيمِ ٢٨

يُسْقَوْنَ مِنْ رَحْقِ مَخْتُومٍ ٢٩

خَتَمْهُ مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَيَتَنَافِسُونَ ٣٠

الْمُسْتَقْسِسُونَ ٣١

(1) Malā'iku masu daraja.

27. Kuma abin da ake gauraya ta da shi, daga tasním yake,

28. (Wato) wani marmaro ne wanda mukarrabai ke sha daga gare shi.

29. Lalle ne wafanda suka kāfirata sun kasance (a dūniya) suna yi wa wafanda suka yi īmāni dāriya.

30. Kuma idan sun shude su, sai su dinga yin zundé,

31. Kuma idan suka jūya zuwa ga iyālansu, sai su tafi suna kākāci,

32. Kuma idan sun gan su sai su ce, "Lalle wadannan batattu ne."

33. Alhāli kuwa ba a aike su ba dōmin su zama māsu tsaro a kansu.

34. To, yau fa (a Lāhira) wafanda suka yi imāni, sū ke yi wa kāfirai dāriya.

35. A kan karagu, suna ta kallo.

36. Shin, an sāka ma kāfirai abin da suka kasance suna aikatawa? ⁽¹⁾

وَمَرَاجِهُ مِنْ سَنِيمٍ ﴿١﴾

عَيْنَا يَشْرُبُ بِهَا الْمُقْرَبُونَ ﴿٢﴾

إِنَّ الَّذِينَ أَخْرَجُوا كَافِرًا مِنَ الْأَيْنَاءِ آمَنُوا

يَضْحَكُونَ ﴿٣﴾

وَإِذَا أَمْرُوا بِهِمْ يَتَعَامِزُونَ ﴿٤﴾

وَلَا أَنْقَلَبُوا إِلَى أَهْلِهِمْ أَنْقَلَبُوا فَكَهِينَ ﴿٥﴾

وَإِذَا رَأُوهُمْ قَالُوا إِنَّ هَؤُلَاءِ لَصَالُونَ ﴿٦﴾

وَمَا أَرْسَلُوا عَلَيْهِمْ حَفَظِينَ ﴿٧﴾

فَالْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ

يَضْحَكُونَ ﴿٨﴾

عَلَى الْأَرَابِيكِ يَنْظُرُونَ ﴿٩﴾

هَلْ قُبْحَ الْكَهَارُ مَا كَافُونَ يَعْلَوْنَ ﴿١٠﴾

سُورَةُ الْأَشْقَاقِ

SŪRATUL INSHIKĀK

Tana karantar da tabbatar Tāshin Kiyāma, kuma duka abin da ake aikatāwa idan ba na tattalin Kiyāmar ba ne, to, yā zama wahal da kai, maras amfāni, da bāta lōkaci.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Idan sama ta kēce,

إِذَا السَّمَاءُ اشَقَّتْ ﴿١﴾

(1) Amsar tambaya "na'am".

2. Ta saurari Ubangijinta, kuma aka wajabta mata yin saurāron,
3. Kuma idan kasā aka mīke ta,
4. Kuma ta jēfar da abin da yake a cikinta, tā wōfinta daga kōme,
5. Kuma ta saurāri Ubangijinta, aka wajabta mata yin saurāren,
6. Ya kai mutum! Lalle ne kai mai aikin wahal da kai ne zuwa ga Ubangijinka, wahala mai tsanani, To, kai mai haduwa da Shi ne.
7. To, amma wanda aka bai wa littāfinsa da dāmansa,
8. To, za a yi masa hisābi, hisābi mai sauķi
9. Kuma ya jūya zuwā ga iyālin-sa (a cikin Aljanna), yanā mai raha.
10. Kuma, amma wanda aka bai wa littāfinsa daga wajen bāyansa,
11. To, zā shi dinga kiran halaka!
12. Kuma ya shiga saīr,
13. Lalle ne shi, yā kasance (a dūniya) cikin iyālinsa yanā mai raha.
14. Lalle ne yā yi zaton bā zai kōmo ba.
15. Na'am! Lalle ne Ubangijin-sa Ya kasance Mai gani gare shi.
16. To, ba sai Nā rantse da sha-faki ba,
17. Da dare, da abin da ya kunsa,
18. Da watā idan (haskensa) ya cika,

وَأَذِنْتِ لِرِبَّهَا وَحْقَتْ ⑤

وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ ⑦

وَالْقَتْ مَا فِيهَا وَخْلَتْ ⑧

وَأَذِنْتِ لِرِبَّهَا وَحْقَتْ ⑨

يَأَيُّهَا أَيُّهَا إِنَّكَ كَادْتُ إِلَى رِبِّكَ كَدْحًا

فَمُلَاقِيْهِ ⑩

فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَبَهُ وَيَسِّمِينَهُ ⑪

فَسَوْقُ يُحَاسِبُ حِسَابًا يَسِيرًا ⑫

وَيَنْقَلِبُ إِلَى أَهْلِهِ مَسْرُورًا ⑬

وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَبَهُ وَرَأَهُ ظَهِيرَةً ⑯

فَسَوْقٌ يَدْعُو شُورًا ⑭

وَصَلَلِي سَعِيرًا ⑮

إِنَّهُ دَانٌ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا ⑯

إِنَّهُ دَانٌ أَنَّ لَنْ يَحْوَرَ ⑯

بَلْ إِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا ⑯

فَلَا أَفِسُمُ بِإِشْقَقَ ⑰

وَالثَّلِيلُ وَمَا وَسَقَ ⑱

وَالْقَمَرُ إِذَا أَلَّسَقَ ⑲

19. Lalle ne kunā hawan wani hāli daga wani hāli.

لَتَرْكُونَ طَبِيقًا عَنْ طَبِيقِهِ ﴿١٩﴾

20. To, mē ya sāme su, ba su yin īmāni?

فَمَا هُمْ لَيُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾

21. Kuma idan an karanta Alku-rāni a kansu, bā su yin tawāli'u?

وَإِذَا قِرَئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ ﴿٢١﴾

22. Ba haka ba! Wafanda suka kāfirta, sai karyatāwa suke yi.

بَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ كَيْبُونَ ﴿٢٢﴾

23. Alhāli, Allah Shī ne Mafi sani ga abin da suke tārāwa.

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوَعِّدُونَ ﴿٢٣﴾

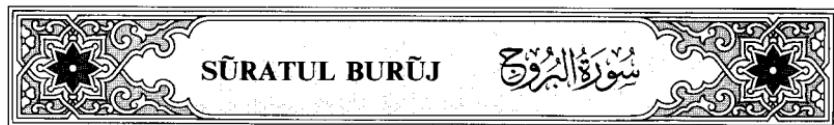
24. Saboda haka, ka yi musu bushāra da azāba mai radadī,

فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابِ الْيَمِينِ ﴿٢٤﴾

25. Fāce wafanda suka yi īmāni, suka aikata ayyukan kwarai, sunā da wani sakamako wanda bā ya yankēwa.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ

أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٢٥﴾

Tana bayānin mugunyar ākibar māsu wahal da mūminai a kan addininsu, bā da wata huja ba ta shari'ā.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Inā rantsuwa da sama mai taurārin lissafin shekara,

وَالسَّمَاءَ ذَانِ أَلْبُرُوجِ ﴿١﴾

2. Da yinin da aka yi alkawarin zuwansa,⁽¹⁾

وَالْيَوْمَ الْمَوْعِدُ ﴿٢﴾

(1) Rānar Kiyāma.

3. Da yini mai shaidu, da yini da ake halarta⁽¹⁾ a cikinsa

وَشَاهِدُوْنَ مَسْهُودٍ ﴿٢﴾

4. An la'ani mutānen rāmi⁽²⁾.

فَتُلَّأَ أَعْجَبُ الْأَخْدُودِ ﴿٣﴾

5. Wato wuta wadda aka hura

أَنَّارِدَانَ الْوَقُودِ ﴿٤﴾

6. A lōkacin da suke a kan (gefen) ta a zazzaune.

إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قَوْدٌ ﴿٥﴾

7. Alhāli sū, bisa ga abin da suke aikatāwa ga mūminai, sunā halarce.

وَهُنَّ عَلَىٰ مَا يَعْلَمُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شَهُودٌ ﴿٦﴾

8. Kuma ba su tuhumce su ba, fāce kawai domin sun yi īmāni da Allah Mabuwāyi, Wanda ake göde wa,

وَمَانَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللهِ الْعَزِيزِ ﴿٧﴾

الْحَمِيدُ ﴿٨﴾

9. Wanda Yake Shi ne da mulkin sammai da kasa, kuma Allah a kan kōme halarce Yake.

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللهُ عَلَىٰ كُلِّ

شَيْءٍ عَشَهِيدٌ ﴿٩﴾

10. Lalle ne wafanda suka fitini mūminai maza da mūminai māta, sa'an nan ba su tūba ba, to, sunā da azābar Jahannama, kuma sunā da azābar gōbara.

إِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ فَلَا يُبَوِّلُوْنَ ﴿١٠﴾

فَلَهُمْ عَذَابٌ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابٌ الْحَرِيقُ ﴿١١﴾

11. Lalle ne wafanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, sunā da gidājen Aljanna, koramu na gudāna daga karkashin gidājen. Wancan abu fa shi ne rabo babba.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ

جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ذَلِكَ الْفَتْرُ ﴿١٢﴾

الْكَبِيرُ ﴿١٣﴾

12. Lalle ne damkar Ubangijinka mai tsanani ce kwarai.

إِنَّ بَطْشَ رَيْنَكَ آشَدِيدُ ﴿١٤﴾

13. Lalle ne Shī, Shi ne Mai kāga halitta, kuma Ya mayar da ita (bāyan mutuwa).

إِنَّهُمْ يُوبَدَىٰ وَيُعَذَّبُ ﴿١٥﴾

(1) Rānar Arafa.

(2) Mutānen Najiran ne suka yi rāmi suka hūra wuta a ciki, dōmin su kōne wanda yā yi īmāni da addinin Masīh Isa dōmin su hana yādūwarsa. Suka umurci kōwane Musulmi ya jēfa kansa a ciki, sū kuma suna zazzaune suna kallo.

14. Kuma Shi ne Mai gāfara,
Mai bayyana sōyayya.
15. Mai Al'arshi mai girma
16. Mai aikatāwa ga abin da
Yake nufi.
17. Ko lābārin rundunōni yā zo
maka
18. Fir'auna da Samūdāwa ?
19. Ā'aha ! Wafanda suka kāfir-
ta sunā cikin faryatāwa.
20. Alhāli, Allah daga bāyansu,
Mai kēwaye su ne (da saninSa).
21. Ā'aha ! Shi Alkur'āni ne mai
girma.
22. A cikin Allo tsararre.

وَهُوَ الْعَفْوُرُ الْوَدُودُ ﴿١﴾

دُوَالْعَرِشِ الْمَجِيدِ ﴿٢﴾

فَعَالٌ لِّمَا يُرِيدُ ﴿٣﴾

هَلْ أَتَكَ حَمِيثُ الْجَنُودِ ﴿٤﴾

فَرَعَوْنَ وَمُؤْمَدٌ ﴿٥﴾

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ ﴿٦﴾

وَاللَّهُ مِن وَرَائِهِمْ مُّحِيطٌ ﴿٧﴾

بَلْ هُوَ قَرَاءُ الْقَرِيءِ ﴿٨﴾

فِي لَوْجٍ مَّحْفُوظٍ ﴿٩﴾

Tana karantar da tsaron Allah ga kome bisa ga tsari, kuma kome asīrinSa ne, Alkur'āni gaskiya ne da asiri, Allah Yā tsare shi daga mai son ya bāta shi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jinkai.

1. Inā rantsuwa da sama da mai aukōwa da dare.
2. To, mē yā sanar da kai abin da
ake cēwa mai aukōwa da dare?

وَالسَّمَاءَ وَالْطَّارِقِ ﴿١﴾

وَمَا أَذْرَاكَ مَا الظَّارِقُ ﴿٢﴾

3. Shi ne taurāron nan mai tsaninan haske.⁽¹⁾

النَّجْمُ الْتَّاقِبُ ﴿٧﴾

4. Bābu wani rai fāce a kansa akwai wani mai tsaro.

إِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَّمَاعِنَّهَا حَافِظٌ ﴿٨﴾

5. To, mutum ya dūba, daga mē aka halittā shi?

فَلَيَنْظُرْ إِلَيْهِ اسْنُنْ مَمَّ حَقَّ ﴿٩﴾

6. An halittā shi daga wani ruwa mai tunkudar jūna,

حَلُونَ مِنْ مَأْوَى دَافِقٍ ﴿١٠﴾

7. Yanā fita daga tsakanin tsatso da karankarman kirji.

يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالْتَّرَيْبِ ﴿١١﴾

8. Lalle ne Shi (Allah) ga mayar da shi (mutum), tabbas Mai iyāwa ne.

إِنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ﴿١٢﴾

9. Rānar da ake jarrabawar asirai

يَوْمَ تُبْلَى السَّرَّايرُ ﴿١٣﴾

10. Saboda haka bā shi da wani karfi, kuma bā shi da wani mai taimako (da zai iya kāre shi daga azābar Allah).

فَالَّهُ مِنْ فُوقَ وَلَا تَأْصِرِ ﴿١٤﴾

11. Ina rantsuwa da sama ma'abūciyar ruwa mai kōmāwa yana yankēwa,

وَالسَّمَاءُ ذَاتُ الرَّجْمَعِ ﴿١٥﴾

12. Da kasa ma'abūciyar tsāgēwa,⁽²⁾

وَالْأَرْضُ ذَاتُ الصَّدْعِ ﴿١٦﴾

13. Lalle ne shī (Alkur'āni), hakīka magana ce daki-daki⁽³⁾,

إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصَلٌ ﴿١٧﴾

14. Kuma shī, bā bananci⁽⁴⁾ ba ne.

وَمَا هُوَ بِالْمَرْزِ ﴿١٨﴾

15. Lalle ne sū, suna kulla kaidi na sōsai,

إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ﴿١٩﴾

(1) Wannan ya yi kama da zuwan Annabi a cikin jahiliyya don ya haskaka duniya da ilimi kamar yadda gırğije ke ba da ruwa saboda tsiron kasa, hantsar uwa ta ba da nono saboda jariri kuma maniyi ya zo lokacin jima'i.

(2) Dōmin fitar tsiro.

(3) Mai rabewa tsakanin ḫarya da gaskiya.

(4) Kākāci.

16. Kuma Ni, Ina mayar da kai-di (gare su) kamar yadda suke kulla kaidi,

وَأَكْيَدُوكِيدَا^{١٦}

17. Sabōda haka, ka yi wa kāfi-rai jinkiri, ka dākata musu, sannu-sannu.

فَهِلْ الْكَافِرِينَ أَمِّهِ لَهُمْ رُؤْيَا^{١٧}

SŪRATUL A'ALĀ

سُورَةُ الْأَعُلَىٰ

Tana karantar da cewa rāyarwa da matarwa ga hannun Allah suke, sū kuma nau'i-nau'i ne.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ka tsarkake sūnan Ubangijin-ka Mafi daukaka,

سَيِّدُ أَسْرَارِكَ الْأَعْلَىٰ^١

2. Wanda Yā yi halitta sa'an nan Ya daidaita abin halittar,

الَّذِي خَاقَ فَسَوَّى^٢

3. Kuma Wanda Ya kaddara (abin da Ya so) sannan Ya shiryar, (da mutum ga hanyar alhēri da ta sharri),

وَالَّذِي قَدَّرَ هَدَى^٣

4. Kuma Wanda Ya fitar da makiyāyā,

وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمُرْعَى^٤

5. Sa'an nan Ya mayar da ita kekasassa, baka.

فَجَعَلَهُ عُثَّاءً أَحْوَى^٥

6. Za mu karantar da kai (Al-kur'āni) sabōda haka bā zā ka man-tā (shi) ba.

سَنْفُرُكَ فَلَاتَنْسَى^٦

7. Fâce abin da Allah Ya so, lalle ne Shi (Allah) Ya san bayyane da abin da yake bôye.

8. Kuma za Mu sauķače maka (al'amari) zuwa ga (Shari'a) mai sauķi.

9. Sabôda haka, ka tunātar, idan tunatarwa zā ta yi amfāni.

10. Wanda yake tsôron (Allah) zai tuna.

11. Kuma shakiyyi, zai nisance ta,

12. Wanda zai shiga wutar da tā fi girma,

13. Sa'an nan bā zai mutu ba a cikinta, kuma bā zai rāyu ba,

14. Lalle ne wanda ya tsarkaka (da imāni) yā sāmu babban rabo.

15. Kuma ya ambaci sūnan⁽¹⁾ Ubangijinsa, sa'an nan yā yi sala.

16. Ba haka ba! Kunā zābin rāyuwa ta kusa (dūniya)⁽²⁾

17. Alhāli Lāhira ita ce mafi al-heri kuma mafi wanzuwa,

18. Lalle ne wannan⁽³⁾ yanā a cikin litaffan farko.

19. Littaffan Ibrâhîm da Mûsâ.

إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّهُ بِعِلْمٍ لِّكُلِّ هُوَ وَمَا يَخْفِيٰ ﴿٧﴾

وَبِئْسُ رُثْلَى لِلْيُسْرَى ﴿٨﴾

فَذَكِّرْ إِنْ تَقْعَدَ الْذِكْرَى ﴿٩﴾

سَيِّدُكُمْ مَنْ يَخْشَىٰ ﴿١٠﴾

وَيَسِّرْ لَهَا الْأَشْقَىٰ ﴿١١﴾

الَّذِي يَصْلِي النَّارَ الْكُبْرَىٰ ﴿١٢﴾

لَمْ يَأْمُوْ فِيهَا وَلَا يَجِيْهَا ﴿١٣﴾

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَرَكَ ﴿١٤﴾

وَذَكِّرْ أَسْمَرَتِهِ، فَضَلَّ ﴿١٥﴾

بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿١٦﴾

وَالْآخِرَةُ حُرْرٌ وَأَنْقَىٰ ﴿١٧﴾

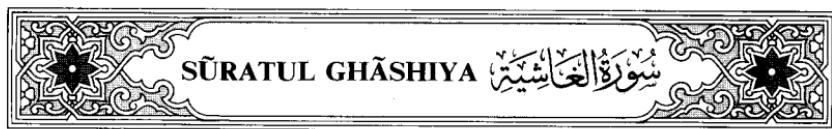
إِنَّ هَذَاهُ فِي الصُّحْفِ الْأُولَىٰ ﴿١٨﴾

صُحْفُ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ ﴿١٩﴾

(1) Ya ambaci sūnan Allah ga ayyukansa duka, ya yi sallolin nan biyar da sauran ibādōdi duka.

(2) Rayuwa iri biyu ce, ta dūniya da ta Lāhira.

(3) Kamanta rāyuwar ciyāwa da rāyar da ummiyyi da ilmi bābu mantuwa, da rāyar da mātattu cikin sa'āda ko cikin shakāwa yana cikin litaffan farko.

Tana karantar da yin hujja da abin da ake iya gani da ido dōmin a fahimci abin da ake gani da hankali, gwargwadon tunanin abokin magana.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Lalle ne labārin (Kiyāma) mai rufe mutāne da tsōronta yā zo maka?

2. Wasu huskōki a rānar nan kasfantattu ne.

3. Māsu aikin wahala ne, māsu gajiya,

4. Zā su shiga wata wuta mai zāfi.

5. Ana shāyar da su daga wani marmaro mai zāfin ruwa,

6. Ba su da wani abinci fāce dai daga danyi.

7. Bā ya sanya ūiba, kuma bā zai wadātar daga yunwa ba.

8. Wasu huskōki a rānar nan māsu ni'ima ne.

9. Game da aikinsu, masu yarda ne,

10. (Suna) a cikin Aljanna madfaukakiya.

11. Bā zā su ji yāsassar magana ba, a cikinta.

١ هُلْ أَتَيْكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ

٢ وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَيْشَعَةٌ

٣ عَوْلَمَةٌ نَّاصِيَةٌ

٤ تَصْلَى نَارًا حَامِيَةٌ

٥ تُشْقَى مِنْ عَيْنَيْ إِلَيْهِ

٦ لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ ضَرِيعٍ

٧ لَا يُسِينُ وَلَا يُغْنِي مِنْ جُوعٍ

٨ وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّارِمَةٌ

٩ لَسْعِيَهَا رَاضِيَةٌ

١٠ فِي جَنَّةٍ عَالِيَّةٍ

١١ لَا تَسْمَعُ فِيهَا غَيْرَهَا

12. A cikinta akwai marmaro
mai gudāna.

فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ^{١٥}

13. A cikinta akwai gadāje
madaukaka.

فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ^{١٦}

14. Da kōfuna ar'aje.

وَأَكْوَابٌ مَوْصُوعَةٌ^{١٧}

15. Da filōli⁽¹⁾ jēre,

وَمَارِقٌ مَصْفُوفَةٌ^{١٨}

16. Da katifu shimfidé.

وَرَدَدِينٌ مُتَبَوِّثَةٌ^{١٩}

17. Ashe, to, bā zā su dūbāwa ba
ga rākumā yadda aka halitta su?

أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْأَيْلَمْ كَيْفَ خُلِقُتْ^{٢٠}

18. Da zuwa ga sama yadda aka
daukaka ta?

وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ^{٢١}

19. Da zuwa ga duwātsu yadda aka
kafa su?

وَإِلَى الْجَبَلِ كَيْفَ نُصِبَتْ^{٢٢}

20. Da zuwa ga kasa yadda aka
shimfidā ta?

وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ^{٢٣}

21. Sabōda haka, ka yi wa'azi,
kai mai yin wa'azi ne kawai.

فَلَمَّا كَرِهُوا أَتَتْ مُذَكَّرٌ^{٢٤}

22. Ba ka zama mai īkon tank-
wasawa a kansu ba.

لَسْتَ عَلَيْهِم بِمُصَيْطِرٍ^{٢٥}

23. Fâce dai duk wanda ya jūya
bâya, kuma ya kâfirta,

إِلَّا مَنْ تَوَلَّ وَكَفَرَ^{٢٦}

24. To, Allah zai yi masa azâba,
azâbar nan da take mafi girma.

فَيُعَذَّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ^{٢٧}

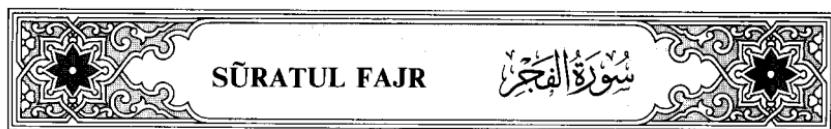
25. Lalle ne, zuwa gare Mu kō-
mōwarsu take,

إِنَّ إِلَيْنَا يَأْتِي بِهِمْ^{٢٨}

26. Sa'an nan lalle ne aikinMu
ne Mu yi musu hisâbi.

لَهُمْ أَنَّ عَلَيْنَا حِسَابُهُمْ^{٢٩}

(1) Matâsan kai.

Tana karantar da cēwa girmamawa da īmāni da taħawa take, bā da sāmun dūkiya ko kyāwon halitta ko mulki ba.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Inā rantsuwa da alfijiri,
2. Da darūruwa gōma.
3. Da (adadi na) cikā da (na) mārā.
4. Da dare idan yana shūdewa,
5. Ko a cikin wadannan akwai abin rantsuwa ga mai hankali (da yake kange shi daga zunubi)?
6. Ba ka ga yadda Ubangijinka Ya aikata da Ādāwa ba?
7. Iramawa māsu sakon⁽¹⁾ kīrar jiki.
8. Wafanda ba a halitta kwatankwacinsu ba, a cikin garūruwa (na dūniya).
9. Da Samūdāwa wafanda suka fasa duwātsu a cikin wādi⁽²⁾ (suka yi gidāje)?

وَالْفَجْرِ ①

وَلَيَالٍ عَشَرِ ②

وَالشَّفَعَ وَالوَتْرِ ③

وَالْأَيَّلِ إِذَا سَرَ ④

هَلْ فِي ذَلِكَ قَسْمٌ لِذِي حِجْرِ ⑤

أَلَمْ تَرَكِفْ فَعَلَ رِبُّكَ بَعْدَ ⑥

إِرْمَ زَادَتْ الْعَمَادِ ⑦

أَلَّا تَرْجِعُ مِثْلَهَا فِي الْلَّدْنِ ⑧

وَمَوْدَدَ الَّذِينَ جَاءُوا الصَّحْرَ بِالْوَادِ ⑨

(1) Tsawo mai ma'ana.

(2) Wādil kura, sunan wuri ne kusa da Madina wajen Syria, wato Sham.

10. Da Fir'auna mai turāku,
11. Wadanda suka kētare iyā-karsu, a cikin garūruwa?
12. Sabōda haka, suka yawaita yin barna a cikinsu.
13. Sabōda haka Ubangijinka Ya zuba musu büləlar azāba.
14. Lalle ne Ubangijinka Yana nan a mafaka.
15. To, amma fa mutum idan Ubangijinsa Ya jarraba shi, wāto Ya girmama shi kuma Ya yi masa ni'ima, sai ya ce, "Ubangijina Yā girmama ni."
16. Kuma idan Ya jarraba shi, wāto Ya kuntata masa abincinsa, sai ya ce "Ubangijina Ya walākanta ni."
17. A'aha! Bari wannan, ai bā ku girmama marāya!
18. Bā ku kwadaitā wa jūnanku ga (tattalin) abincin matalauci!
19. Kuma kuna cin dūkiyar gādo, ci na tārāwa,
20. Kuma kuna son dūkiya, so mai yawa,
21. A'aha! Idan aka niķa kasa niķewa sosai,
22. Kuma Ubangijinka Ya zo, alhāli malā'iku na jēre, safū-safu,
23. Kuma a ranar nan aka zo da Jahannama. A ranar nan mutum zai yi tunāni. To, inā fa tunāni yake a gare shi!
24. Yana dinga cēwa, "Kaitona, dā na gabatar (da aikin kwarai) domin rāyuwata!"

وَقَرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَادِ ﴿١﴾
 الَّذِينَ طَغَوْا فِي الْأَرْضِ ﴿٢﴾
 فَأَكَمَّرُوا فِيهَا الْفَسَادَ ﴿٣﴾
 فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رِزْقًا سَوْطَ عَذَابٍ ﴿٤﴾
 إِنَّ رَبَّكَ لِيَأْمُرَ صَادِقًا ﴿٥﴾
 فَأَمَّا الْإِنْسَنُ إِذَا مَا أَبْتَلَهُ رَبُّهُ، فَأَكْسَرَهُ
 وَنَعَّمَهُ، فَيَقُولُ رَبِّيَ الْكَرِيمُ ﴿٦﴾
 وَأَمَّا إِذَا مَا أَبْتَلَهُ فَقَدْ رَأَيْهِ رِزْقًا، فَيَقُولُ رَبِّيَ
 هُنَّنَ ﴿٧﴾
 كَلَّا لِلَّاتِكُمْ وَالْيَتَمَ ﴿٨﴾
 وَلَا تَحْضُنُونَ عَلَى طَعَامِ الْمُسْكِنِينَ ﴿٩﴾
 وَتَأْكُلُونَ الْمُرَاثَ أَكْلَالَمَا ﴿١٠﴾
 وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبَّاجَمًا ﴿١١﴾
 كَلَّا إِذَا دَكَّنَ الْأَرْضَ دَكَّانَكَ ﴿١٢﴾
 وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفَّاصَفًا ﴿١٣﴾
 وَجِئَ إِيَّاهُ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ
 إِلَيْهِنَّ وَأَنَّ لَهُ الْأَنْتَرَى ﴿١٤﴾
 يَقُولُ يَنْلَيْتَنِي قَدَّمْتُ لِي حَيَاةً ﴿١٥﴾

25. To, a rānar nan bābu wani mai yin azāba irin azābar Allah.

26. Kuma bābu wani mai dauri irin daurinSa.

27. Yā kai rai mai natsuwa!

28. Ka koma zuwa ga Ubangi-jinka, alhāli kana mai yarda (da abin da Ya faddara maka a dūniya) abar yadarwa (da sakamakon da zā a ba ka a Lāhira).

29. Sabōda haka, ka shiga cikin bāyiNa (māsu bin umurni a dūniya).

30. Kuma ka shiga AljannaTa (a Lāhira).

فِيَوْمٍ يُزَدَّلُ إِلَيْهِ عَذَابٌ أَنَّدَدٌ ﴿٤﴾

وَلَا يُؤْتَقُ وَثَاقَةٌ أَنَّدَدٌ ﴿٥﴾

يَأَيُّهَا النَّفَسُ الْمَطْمَئِنَةُ ﴿٦﴾

أَرْجِعِنِي إِلَى رَبِّكَ رَاضِيَةً مَرْضِيَةً ﴿٧﴾

فَادْخُلِي فِي عَبْدِي ﴿٨﴾

وَادْخُلِي جَنَّتِي ﴿٩﴾

SŪRATUL BALAD

سُورَةُ الْبَلَادِ

Tana karantar da cewa mutum an halitta shi cikin wahala, ko mai amfanin sa idan ya bi umurnin Allah ko kuwa mai cūtar sa idan ya sāba wa umurnin Allah.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Bā sai Na yi rantsuwa da wan-nan gari⁽¹⁾ ba.

لَا أُقْسِمُ بِهَذَا الْبَلَدِ ﴿١﴾

(1) Allah Ya ce bā sai Ya yi rantsuwa da Makka ba sa'an nan zā a san darajarta, a lōkacin da Annabi yake a cikinta, kuma shi yana da haffkin zama a cikinta mahafansa da surriyarsa duka, ko da yake zai yi hijira sabōda fitinar kāfirai māsu halaka dūkiyarsu kan adāwa da shi. Dā sun yi amfāni da dukiyar ga ayyukan alhēri, dā yā fi musu.

2. Alhāli kai kanā mai sauka a cikin wannan gari,

وَأَنْتَ حِلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ ﴿٥﴾

3. Da mahaifī da abin da ya haifa,

وَوَاللَّهِ وَمَا لَدُّهُ ﴿٦﴾

4. Lalle ne, Mun halitta mutum cikin wahala.

لَقَدْ خَلَقْنَا إِلَيْسَنَ فِي كُكِيدٍ ﴿٧﴾

5. Kō yanā zaton bābu wani mai iya sāmun iko, a kansa?

أَيْخَسَبُ أَنَّ لَنْ يَقْدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ ﴿٨﴾

6. Yana cēwa "Na⁽¹⁾" halakar da dūkiya mai yawa".

يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَالَ أَبْدًا ﴿٩﴾

7. Shin, yana zaton cewa wani bai gan shi ba?

أَيْخَسَبُ أَنَّ لَهُ زِيرَةً وَاحِدَةً ﴿١٠﴾

8. Shin, ba Mu sanya masa idānu biyu ba?

أَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ ﴿١١﴾

9. Da harshe, da lebba biyu,

وَلَسَانًا وَشَفَتَيْنِ ﴿١٢﴾

10. Kuma ba Mu shiryar da shi ga hanyōyi⁽²⁾ biyu ba?

وَهَدَيْتَهُ الْمُجَدَّدَيْنِ ﴿١٣﴾

11. To, don me ne bai shiga Aka-bā ba?

فَلَا أَفْتَحْمُ الْعَقَبَةَ ﴿١٤﴾

12. Kuma mene ne ya sanar da kai abin da ake cē wa Aka-bā?

وَمَا أَدَرَيْتَكَ مَا الْعَقَبَةُ ﴿١٥﴾

13. Ita ce fansar wuyan bāwa,

فَكُرْرَبَةٌ ﴿١٦﴾

14. Ko kuwa ciyarwa, a cikin yini ma'abūcin yunwa,

أَوْ أَطْعَمْتُهُ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْعَبَةٍ ﴿١٧﴾

15. Ga marāya ma'abūcin zumunta

يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةَ ﴿١٨﴾

16. Ko kuwa wani matalauci ma'abūcin turbāya.

أَوْ مُسِكِنًا ذَا مَرْبَةَ ﴿١٩﴾

17. Sa'an nan kuma ya kasance daga wafanda suka yi īmāni, kuma suka yi wa jūna wasiyya da yin hakuri, kuma suka yi wa jūna wasiyya da tausayi.

نُرَّكَانَ مِنَ الَّذِينَ إِذَا مَسْأَلُوا وَتَوَاصَوْا بِالصَّبَرِ

وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ ﴿٢٠﴾

(1) Nā halaka dukiya mai yawa dōmin fadā da addīni.

(2) Hanyar alhēri da ta sharri.

18. Wadannan ne ma'abūta
albarka⁽¹⁾

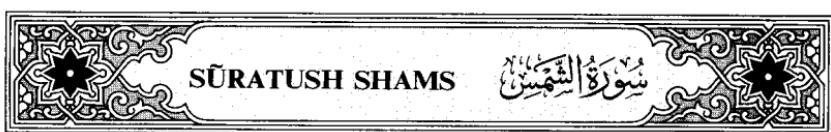
أَوْلَئِكَ أَحَبُّ الْمَيْمَنَةَ ﴿١٨﴾

19. Kuma wadanda suka kāfirta
da āyōyinMu, sū ne ma'abūta shu'-
umci⁽²⁾

وَالَّذِينَ هُرُوا يَا إِنَّا هُمْ أَحَبُّ الْمَشْعَمَةَ ﴿١٩﴾

20. A kansu akwai wata wuta
abar kullewa.

عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّوَقَّدَةٌ ﴿٢٠﴾

Tana karantar da cewa idan azāba ta sauva a kan mutāne,
takan shāfi mai laifi da wanda bā shi da laifi daga cikinsu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ina rantsuwa da rānā, da
hantsinta,

وَالشَّمْسِ وَصَحَّهَا ﴿١﴾

2. Kuma da wata idan ya bi ta.

وَالقَمَرِ إِذَا لَتَاهَا ﴿٢﴾

3. Da yini a lōkacin da ya bayya-
nā ta.

وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّهَا ﴿٣﴾

4. Da dare a lōkacin da ya ke
rufe ta.

وَالْأَنْجَلِ إِذَا عَسَّهَا ﴿٤﴾

5. Da sama da abin da ya gina ta.

وَالسَّمَاءَ وَمَا بَنَّهَا ﴿٥﴾

6. Da fāsā da abin da ya shim-
fidā ta.

وَالْأَرْضَ وَمَا طَحَّهَا ﴿٦﴾

(1) Ko kuwa wadanda ake bai wa takardunsu ga dāma, a Lāhira.

(2) Ko kuwa wadanda ake bai wa takardunsu ga hagu, a Lāhira.

7. Da rai da abin da ya daidaita shi,

وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّلَهَا ﴿٧﴾

8. Sa'an nan ya sanar da shi fājircinsa da shiryuwarsa,

فَالْهَمَّهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَهَا ﴿٨﴾

9. Lalle ne wanda ya tsarkake⁽¹⁾ shi (rai) yā sāmi babbān rabo.

فَدَأْلَحَ مَنْ رَكَّهَا ﴿٩﴾

10. Kuma lalle ne wanda ya turbuđe⁽²⁾ shi (da laifi) ya tābe.

وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّهَا ﴿١٠﴾

11. Samūdāwa sun karyata (An-nabinsu), dōmin girman kansu.

كَذَّبَتْ نَمُوذِجَتْهُنَّا ﴿١١﴾

12. A lōkacin da mafī shakāwsu ya tafi (wurin sōke rākumar Sālihu),

إِذَا نَبَغَ أَشْقَنَهَا ﴿١٢﴾

13. Sai Manzon Allah ya gaya musu cewa, "Ina tsōratar da ku ga rākumar Allah da ruwan shanta!"

فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ تَعَالَى اللَّهُ وَسُفِّيَّهَا ﴿١٣﴾

14. Sai suka karyata shi, sa'an nan suka sōke ta. Sabōda haka Ubangijinsu Ya darkāke su, sabōda zunubinsu. Sa'an nan Ya daidaita ta (azābar ga mai laifi da maras laifi).

فَكَذَّبُوهُ فَعَرَفُوهَا فَدَمِّنَهُ عَلَيْهِمْ رُبُّهُمْ

يَذَّهِبُهُ فَسَوَّلَهَا ﴿١٤﴾

15. Kuma bā ya tsōron ākibarta (ita halakāwar).

وَلَا يَخَافُ عَقْبَهَا ﴿١٥﴾

(1) Karbars imāni da aiki da abin da ya kunsa tsarkake rai ne.

(2) Kafirci turbude rai ne da zunubi.

Tana karantar da dangantaka tsakanin dabi'a da halitta da ãkibar mutum bisa aikinsa, da kuma kasuwar abubuwa tsakanin alheri da sharri.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Inā rantsuwa da dare a lōkacin da yake rufēwa.
2. Da yini a lōkacin da yake kuranyēwa.
3. Da abin da ya halitta namiji da mace.
4. Lālle ne ayyukanku, dabam-dabam suke.
5. To amma wanda ya yi kyauta, kuma ya yi takawa,
6. Kuma ya gaskata kalma⁽¹⁾ mai kyāwo,
7. To, zā Mu saukafe masa, har ya kai ga sauķi.
8. Kuma amma wanda ya yi rōwa, kuma ya wadātu da kansa,
9. Kuma ya karyatar da kalma mai kyāwo,

وَأَتَيْلِ إِذَا يَعْشَى ①

وَالنَّهَارِ إِذَا يَجْلِي ②

وَمَا خَفَقَ الْذِكْرُ وَالْأُنْتَيْ ③

إِنَّ سَعِينَكُمْ لِشَتِي ④

فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى ⑤

وَصَدَقَ بِالْحَسْنَى ⑥

فَسُتُّرِرُهُ لِيُسْرَى ⑦

وَأَمَّا مَنْ بَخَلَ وَاسْتَعْنَى ⑧

وَكَذَبَ بِالْحَسْنَى ⑨

(1) Kalma mai kyāwo ita ce Kalmar shahāda da abin da ta kunsa na addinin Musulunci, wanda yake yinsa kamar yadda Allah Ya ce, ta hanyan Manzonsa, shi ne takawa.

10. To, zā Mu sauķakke masa, har ya kai ga tsanani.

فَسَيِّئُ سِرُّهُ لِلْعُسْرَى ﴿١﴾

11. Kuma dūkiyarsa ba ta wadātar masa da kōme ba, a lōkacin da ya gangara (a wuta).

وَمَا يَعْنِي عَنْهُ مَا لَهُ إِذَا تَرَدَّى ﴿٢﴾

12. Lālle aikinMu ne, Mu bayyanashiriya,

إِنَّ عَلَيْنَا الْهُدَىٰ ﴿٣﴾

13. Kuma lalle ne Lāhira da duniya Namu ne.

وَإِنَّ لَنَا الْآخِرَةَ وَالْأُولَىٰ ﴿٤﴾

14. Sabōda haka Na yi maku gargađi da wuta mai babbaka,

فَانْدَرَ زُكْرُوكَنَارَاتَاطَّلِي ﴿٥﴾

15. Bābu mai shigarta sai mafi shaķāwa,

لَا يَصِلُّهَا إِلَّا لِلْأَشْقَىٰ ﴿٦﴾

16. Wanda ya ūaryata, kuma ya jūya bāya.

الَّذِي كَذَبَ وَوَلَىٰ ﴿٧﴾

17. Kuma mafi taķawa⁽¹⁾, zai nisance ta,

وَسُوكِحَتْهَا الْأَنْقَىٰ ﴿٨﴾

18. Wanda yake bāyar da dūkiyarsa, alhāli yana tsarkaka,

الَّذِي يُؤْفِي مَالَهُ بِتَرَكِي ﴿٩﴾

19. Alhāli bābu wani mai wata ni'ima wurinsa wadda ake nēman sakamakonta.

وَمَا الْأَحَدُ عِنْهُ، مِنْ تَعْمِلَةٍ بُخْزَىٰ ﴿١٠﴾

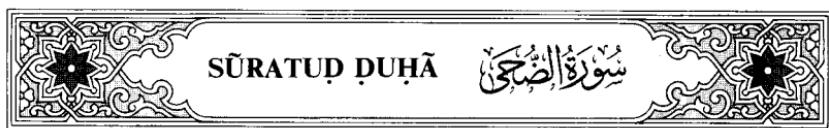
20. Fāce dai nēman yardar Ubangijinsa Mafi daukaka.

إِلَّا ابْتِغَاهُ وَجْهَ رَبِّهِ الْأَعَلَىٰ ﴿١١﴾

21. To, lalle ne zai yarda (da sakamakon da zā a bā shi).

وَلَسَوْقَ يَرْضَىٰ ﴿١٢﴾

(1) Mafi taķawa da Mafi shaķāwa suna ma'anar mai taķawa da shaķiyyi.

Tana karantar da ni'imōmin da Allah Yā yi wa Annabi, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi, a game da zātinSa, dōmin Ya gina wasu hukunce-hukunce a kansu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Inā rantsuwa da hantsi
2. Da dare a lōkacin da ya rufe (da duhunsa).
3. Ubangijinka bai yi maka bankwana ba, kuma bai ki ka ba.
4. Kuma lalle ta karshe⁽¹⁾ ce mafī alheri a gare ka daga ta farko.
5. Kuma lalle ne Ubangijinka zai yi ta bā ka kyauta sai kā yarda.
6. Ashe, bai sāme ka marāya ba, sa'an nan Ya yi maka makōma?
7. Kuma Ya sāme ka bā ka da shari'ā, sai Ya shiryar da kai?
8. Kuma Ya sāme ka matalauci, sai Ya wadātā ka?
9. Sabōda haka, amma marāya, to, kada ka rinjāye shi,
10. Kuma amma mai tambaya, kada ka yi masa tsāwa,
11. Kuma amma ni'imar Ubangijinka, sai ka fada (dōmin gōdiya)

وَالصَّبْحَى ﴿١﴾

وَاللَّيلِ إِذَا سَجَى ﴿٢﴾

مَا وَدَعَكَ رَبِّكَ وَمَا قَاتَ ﴿٣﴾

وَلِلآخرةِ خَيْرٌ لَكَ مِنَ الْأُولَى ﴿٤﴾

وَسَوْفَ يُعَطِّيكَ رَبُّكَ فَتَرَضَّحَ ﴿٥﴾

إِنَّمَا يَجِدُكَ بِتِيمًا فَقَاوِي ﴿٦﴾

وَوَجَدَكَ ضَالًاً فَهَدَى ﴿٧﴾

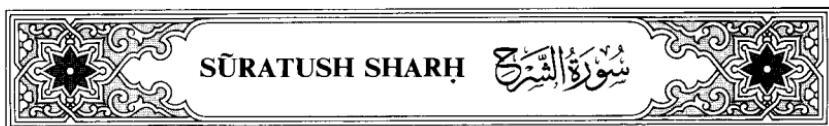
وَوَجَدَكَ عَلَيْكَ فَأَغْنَى ﴿٨﴾

فَأَمَّا الْيَتِيمُ فَلَا تَقْهِرْ ﴿٩﴾

وَأَمَّا السَّاِلُ فَلَا تَشَهَّرْ ﴿١٠﴾

وَأَمَّا بِنْعَمَةِ رَبِّكَ فَخَدَثْ ﴿١١﴾

(1) Ta karshe, wāto, Lāhira; kuma ta farko, wato, dūniya.

Tana karantar da ni'imōmin da Allah Ya yi wa Annabi, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi, game da sifōfinsa, dōmin Ya gina wasu hukunce-hukunce a kansu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ashe, ba Mu būda maka zūciyarka ba (dōmin dāukar hakuri da fahimta)?
2. Kuma Muka saryar maka da nauyinka,
3. Wanda ya nauyayi bāyanka?
4. Kuma Muka dāukaka maka ambatonka?
5. To, lalle ne tāre da tsananin nan akwai wani sauķi,
6. Lalle ne tāre da tsananin nan akwai wani sauķi.
7. Sabōda haka idan ka kāre (ibāda) sai ka kafu (kana rōkon Allah).
8. Kuma zuwa ga Ubangijinka ka yi kwadayi.

أَتَنْسَحَ لَكَ صَدْرَكَ ①

وَضَعَنَا عَنْكَ وَرْكَ ②

الَّذِي أَنْقَضَ ظَهِيرَكَ ③

وَرَفَقَنَا لَكَ ذَكْرَكَ ④

فَإِنَّ مَعَ الْعَسْرِ يُسْرًا ⑤

إِنَّ مَعَ الْعَسْرِ يُسْرًا ⑥

فَإِذَا وَرَعْتَ فَانْصِبْ ⑦

وَإِلَى رَيْكَ فَارْجَبْ ⑧

Tana karantar da cēwa duka abin da ya shāfi addini bā ya halaka, sauran abubuwa suna halaka da shudēwar zāmaninsu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Inā rantsuwa da Attinu da Azzaitūn.⁽¹⁾

وَأَتَيْنَاهُ وَأَتَيْتُهُنَّ ﴿١﴾

2. Da Dūr Sīnīna.⁽²⁾

وَطُورَ سِينِينَ ﴿٢﴾

3. Da wannan gari⁽³⁾ amintacce.

وَهَذَا الْبَلَدُ الْأَمِينُ ﴿٣﴾

4. Lalle ne Mun halitta mutum a cikin mafī kyawon tsayuwa

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَنَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ﴿٤﴾

5. Sa'an nan Muka mayar da shi mafī kaskantar masu rauni

فَرَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَفِيلِينَ ﴿٥﴾

6. Face wadanda suka yi imani, kuma suka aikata ayyukan Ḳwurai, saboda haka suna da sakamako wanda bā ya yankewa.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَمِلُوا الصَّلَاةَ حَتَّىٰ فَلَمْ يَرَوْهُ أَجْرًا

عَبْرَ مَمْكُونِينَ ﴿٦﴾

7. To, bāyan haka mē ya sanya ka ka Ḳaryata sakamako (wanda za a yi a bāyan Tāshin Kiyāma)?

فَمَا يُكَذِّبُ بُكْ بَعْدُ بِالَّذِينَ ﴿٧﴾

8. Ashe, Allah bā Shi ne Mafī māsu hukunci kyāwon hukunci ba?⁽⁴⁾

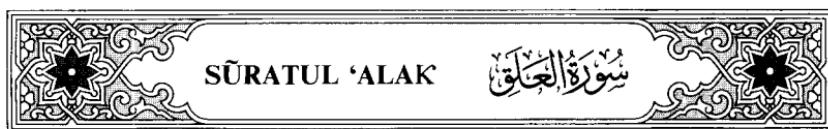
أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحَقٍ الْحَكْمَيْنَ ﴿٨﴾

(1) Ibn Abbas ya ce Attinu shi ne masallacin Nuhu a kan Judiyyi, Azzaitun Masallacin Baitil Muḳaddas.

(2) Dutsen da Allah Ya yi magana da Musa a kansa. Ma'anarsa dutse mai albarka saboda itacen da ke kansa.

(3) Gari amintacce shi ne Makkah.

(4) Ana son wanda ya karanta sūrar har Ḳarshe ya ce بل Wato na'am, Allah Ya fi kowa kyāwon hukunci.

Tana karantar da cēwa karātu shi ne gaba da kōme, amma a gama shi da sūnan Allah, kuma a yi aiki da shi dōmin a sāmi kiyāyewar Allah daga dukan makiyin addīni.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ka yi karatu da sunan Ubangijinka, wanda Ya yi halitta.
2. Ya halitta mutum daga gudan jini.
3. Ka yi karatu, kuma Ubangijinka Shi ne Mafi karimci.
4. Wanda Ya sanar (da mutum) game da alkalamci
5. Ya sanar da mutum abin da bai sani ba.
6. A'aha! Lalle, ne mutum, haki-ka, yana girman kai (ya ki karatu).
7. Dōmin yā ga kansa, yā wadāta.
8. Lalle ne zuwa ga Ubangijinka makoma take,
9. Shin, kā ga wanda ke hana,
10. Bāwā idan yā yi salsa?
11. Ashe, kā gani, idan (shi bāwan) ya kasance a kan shiriya?
12. Ko ya yi umurni da takawa?

أَفَرَأَيْتَ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ①
خَلَقَ الْإِنْسَنَ مِنْ عَلَقٍ ②
أَفَرَأَيْتَ رَبِّكَ الْأَكْرَمَ ③
الَّذِي عَلَمَ بِالْقَلْبِ ④
عَلَمَ الْإِنْسَنَ مَا لَيْسَ بِعَلْمَهُ ⑤
كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَنَ لَيَطْغَى ⑥
أَنْ زَعَاهُ أَسْتَغْفِي ⑦
إِنَّ إِلَيْ رَبِّكَ الْجُحْمَى ⑧
أَرَأَيْتَ الَّذِي يَنْهَا ⑨
عَبْدًا إِذَا أَصْلَحَ ⑩
أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَى الْهُدَى ⑪
أَوْ أَمْرَبِ الْعَوْنَى ⑫

13. Ashe, kā gani, idan (shi mai hanin) ya karyata, kuma ya jūya bāya?

أَرَأَيْتَ إِنْ كَذَبَ وَقُوْلَىٰ ﴿١﴾

14. Ashe, bai sani ba cewa Allah Yanā gani?

أَلَمْ يَعْلَمْ بِأَنَّ اللَّهَ يَرَىٰ ﴿١١﴾

15. A'aha! Lalle ne idan bai hanu ba, lalle ne zā Mu ja gāshin makwarkwada

كَلَّا لَيْنَ لَمْ يَنْتَهِ لِنَسْفَعًا بِالنَّاتِصَيْةِ ﴿١٥﴾

16. Makwarkwada makarya-ciya, mai laifi.

نَاتِصَيْةٌ كَذِبَةٌ حَاطِعَةٌ ﴿١٦﴾

17. Sai ya kirayi fungiyarsa.

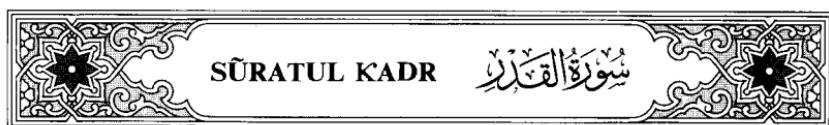
فَلَيَكُنْ كَذِبَةٌ رَّاهِيٌّ ﴿١٧﴾

18. Zā Mu kirayi Zabaniyāwa (mala'iku māsu girma).

سَدِّدْنَا زَبَانِيَّةً ﴿١٨﴾

19. A'aha, kada ka bī shi. Kuma ka yi tawali'u,⁽¹⁾ kuma ka nemi kusanta (zuwa ga Ubangijinka).

كَلَّا لَا تَطْعُهُ وَاسْجُدْ وَاقْرِبْ ﴿١٩﴾

Tana karantar da son Allah ga wannan al'umma ta Musulmi, da Ya ba su Lailatul Kadari dōmin Ya yawaita ladar ayyukansu ko da yake rāyukansu bā su da tsawo kamar na al'ummomin farko.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Lalle ne Mū, Mun saukar da shi (Alkur'āni) a cikin Lailatul Kadari (daren daraja)

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ﴿١﴾

(1) Wato salsa da sauran ibādodi.

2. To, me ya sanar da kai abin da
ake cewa Lailatul Kadari?

3. Lailatul Kadari mafi alheri ne
daga wasu watanni dubu.

4. Mala'iku da Rūhi suna sauка
a cikinsa da iznin Ubangijinsu sabō-
da kowane umurni.

5. Sallama ne shi daren, har fitar
alfijiri.

وَمَا أَدْرَاكَ مَا تَلِهُ الْقَدْرُ ۝

لِيَنَّةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ ۝

تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِّنْ

كُلِّ أَمْرٍ ۝

سَلَامٌ هِيَ حَقٌّ مَطْلَعُ الْفَجْرِ ۝

SŪRATUL BAYYINA

سُورَةُ الْبَيْنَةِ

Tana karantar da häläyen kāfirai da mutānen Littāfi, wāto
Yahūdu da Nasāra game da Annabi, tsīra da amincin Allah su
tabbata a gare shi, a gabaniñ da bayan bayyanarsa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Wadanda suka kāfirta daga
mūtanen Littāfi, da mushirikai, ba
su kasance māsu gushewa daga gas-
kiya ba har hujja ta je musu.

2. Wani Manzo⁽¹⁾ daga Allah,
yana karātun wasu takardu masu
tsarki.

لَوْكِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ
مُنْفَكِّرِينَ حَقَّ تَأْيِيدُهُ الْبَيْنَةُ ۝

رَسُولُ مِنْ اللَّهِ يَتَلَوُ أُحْفَافًا مُطَهَّرَةً ۝

(1) Shi ne Muhammadu, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi, dōmin bābu
wanda ya dāce da abin da ke cikin littafansu sai shi.

3. A cikinsu akwai wasu littafai māsu kíma da daraja.

4. Kuma wadanda aka bai wa Littafi ba su sāba wa juna ba face bayan hujjar ta je musu.

5. Kuma ba a umarce su da kome ba, fāce bautā wa Allah, suna māsu tsarkake addinin gare Shi, māsu karkata zuwa ga addinin gas-kiya, kuma su tsai da salsa kuma su bāyar da zakka, kuma wannan shi ne addinin wadanda suke a kan hanyar kwarai.

6. Lalle ne wadanda suka kafirta daga mutanen Littafi da mushirikai suna cikin wutar Jahannama, suna madawwama a cikinta. Wadannan su ne mafi ashararancin tālikai.

7. Lalle ne wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, wadannan su ne mafisita alherin halitta.

8. Sakamakonsu, a wurin Ubangijinsu, shi ne gidajen Aljannar zama, koramu na gudāna daga karkashinta, sunā madawwama a cikinta har abada. Allah Ya yarda da su, kuma su, sun yarda da Shi. Wannan sakamako ne ga wanda ya ji tsōron Ubangijinsa.

فِيهَا كُلُّ قِسْمَةٍ ⑦

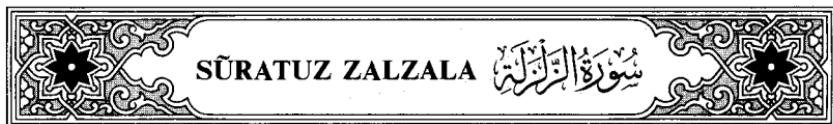
وَمَا نَفَرَّقَ اللَّهُنَّ أُولُو الْكِتَابِ إِلَّا مِنْ بَعْدِمَا
جَاءَهُمْ أَنْذِنَةً ⑧

وَمَا أَمْرُوا إِلَّا يَعْبُدُونَ اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ
الَّذِينَ حَنَّافَةٌ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا
الزَّكُورَةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِسْمَةِ ⑨

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ
وَالْمُشْرِكُونَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ حَلِيلُهُنَّ فِي هَا أُولَئِكَ
هُنْ شَرُّ الْبَرِّيَّةِ ⑩

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
أُولَئِكَ هُنْ خَيْرُ الْبَرِّيَّةِ ⑪

جَرَأُوهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ حَتَّىْ عَدَنْ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَرُ حَلِيلُهُنَّ فِي هَا أَبْدَارَ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُمْ وَرَضِيَ عَنْهُ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبُّهُ ⑫

Tana karantar da yadda mōtsin Tāshin Kiyāma yake, da bai wa mutāne sakamakon ayyukansu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Idan aka girkiza kasa, girkizawarta.
2. Kuma kasa ta fitar da kayanta, masu nauyi,
3. Kuma mutum ya ce “Mē ne ya same ta?”
4. A rānar nan, zā ta fadī lābārinta,
5. Cewa Ubangijinka Ya yi umurni zuwa gare ta.
6. A rānar nan, mutane za su fito dabam-dabam domin a nuna musu ayyukansu.
7. To, wanda ya aikata (wani aiki) gwargwadon nauyin zarra, na alheri, zai gan shi;
8. Kuma wanda ya aikata gwargwadon nauyin zarra na shari, zai gan shi.

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زُلْزِلَاهَا ﴿١﴾

وَلَخَرَجَتِ الْأَرْضُ أَخْلَاهَا ﴿٢﴾

وَقَالَ الْإِنْسَنُ مَا لَهَا ﴿٣﴾

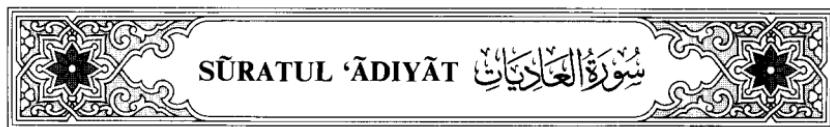
يَوْمَئِذٍ تُحْكَى أَخْبَارُهَا ﴿٤﴾

بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَى لَهَا ﴿٥﴾

يَوْمَئِذٍ يَصُدُّ رُّتَّابُ النَّاسِ أَشْتَانَ الْيَوْمِ وَأَعْمَالَهُمْ ﴿٦﴾

فَمَنْ يَعْمَلْ مُثْقَلًا ذَرَّةً خَيْرًا إِنَّهُ ﴿٧﴾

وَمَنْ يَعْمَلْ مُثْقَلًا ذَرَّةً شَرًّا إِنَّهُ ﴿٨﴾

Tana karantar da yadda ake yin hari da lōkacin da ake yañin kāfirai, da dalilin da ya sa a yāke su.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ina rantsuwa da dawāki māsu
gudu suna fitar da kūkan ciki.
2. Māsu kyasta wuta (da kōfātansu a kan duwatsu) kyastawa.
3. Sa'an nan māsu yin hari a
lokacin asuba,
4. Sai su motsar da kūra game da
shi.
5. Sai su shiga, game da ita (kūrā), a tsakānin jama'ar makiya.
6. Lalle ne mutum mai tsananin
butulci ne ga Ubangijinsa.
7. Lalle ne shi mai shaida ne a
kan laifinsa da haka.
8. Kuma lalle ne ga dūkiya shi
mai tsananin so ne.
9. Shin, bā ya da sanin lōkacin
da aka tōne abin da yake cikin
kaburbura,
10. Aka bayyana abin da ke ci-
kin zukata,
11. Lalle ne Ubangijinsu, game
da su, a ranar nan, Mai
kididdigewa ne ?

وَالْعَدِيَّتْ صَبَحًا ﴿١﴾

فَالْمُوْرِيَّتْ قَدْحًا ﴿٢﴾

فَالْمُغَيْرِتْ صَبَحًا ﴿٣﴾

فَأَنْزَنَ بِهِ نَقْعًا ﴿٤﴾

فَوَسَطْنَ بِهِ جَمِيعًا ﴿٥﴾

إِنَّ الْإِنْسَنَ لِرِبِّهِ لَكَمُودٌ ﴿٦﴾

وَلَهُ عَلَى ذَلِكَ أَشْهِيدٌ ﴿٧﴾

وَلَهُ لِحْيَ لَحِيَ لَشَدِيدٌ ﴿٨﴾

*أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بَعْثَرَ مَا فِي الْقُبُورِ ﴿٩﴾

وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ ﴿١٠﴾

إِنَّ رَبَّهُمْ يَعْلَمُ بِمَا يَذَرُ ﴿١١﴾

Tana bayānin Rānar Kiyāma wajen hālin fitar mutāne daga kaburbura da hālāyen kasa da rabuwar mutāne bāyan hisābi, wasu zuwa Aljanna wasu zuwa wuta, a bāyan būsar kaho ta biyu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Mai kwankwasar (zukata da tsōro)!

الْقَارِعَةُ ①

2. Mē ne mai kwankwasa?

مَا الْقَارِعَةُ ②

3. Kuma me ya sanar da kai abin da ake ce wa mai kwankwasa?

وَمَا أَذْرَيْكَ مَا الْقَارِعَةُ ③

4. Rānar da mutāne za su kasance kamar 'ya'yan fāri māsu wātsuwa.

يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ④

5. Kuma duwātsu su kasance kamar gāshin sūfin da aka sābe.

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِنَنِ الْمَنْفُوشِ ⑤

6. To, amma wanda ma'aunansa suka yi nauyi,

فَأَمَّا مَنْ شَقَّتْ مَوَازِينَهُ ⑥

7. To, shi yana a cikin wata rayuwa yardadda.

فَهُوَ فِي عِشَّةٍ رَاضِيَةٍ ⑦

8. Kuma amma wanda ma'aunansa suka yi sauki (bābu nauyi),

وَأَمَّا مَنْ حَفَّتْ مَوَازِينَهُ ⑧

9. To, uwarsa Hāwiya ce.

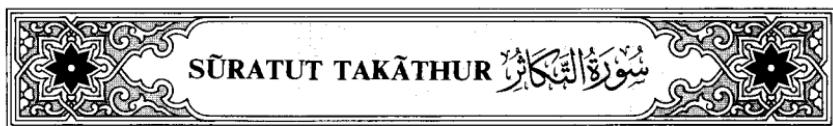
فَأُمَّةٌ هَاوِيَةٌ ⑨

10. Kuma me ya sanar da kai me ne ita?

وَمَا أَذْرَيْكَ مَاهِيَةً ⑩

11. Wata wuta ce mai zafī.

نَارُ حَامِيَةٍ ⑪

Tana bayānin hana alfahari, sabōda dūkiya ko dangi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Alfahari da yawan dūkiya da
dangi ya shagaltar da ku (daga
ibada mai amfaninku).
2. Har kuka ziyarci kaburbura.
3. A'aha! (Nan gaba) zā ku sani.
4. Sa'an nan, tabbas, zā ku sani.
5. Hafīka, da kuna da sani, sani
na yakīni.
6. Lalle ne da kuna ganin Jahīm.
7. Sa'an nan lalle ne za ku gan ta,
da idanu, bayyane.
8. Sa'an nan lalle ne za a tam-
baye ku, a rānar nan, lābārin
ni'imar (da aka yi muku).

أَهْمَكُمُ الْتَّكَاثُرُ ①

حَتَّىٰ زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ②

كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ③

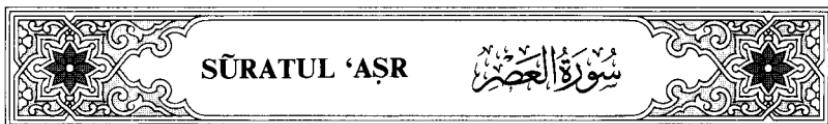
ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ④

كَلَّا لَوْنَتَعْلَمُونَ عَلَمَ الْيَقِينِ ⑤

لَرُونَ الْجَنَّمَ ⑥

ثُمَّ لَرُونَهَا عَنِ الْيَقِينِ ⑦

ثُمَّ لَتُسْكَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيرِ ⑧

Tana bayānin cēwa kōme mutum ya yi a lōkacinsa hasāra ne da barnar zarafī, sai fa idan ibāda ce yake yi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ina rantsuwa da zāmani.⁽¹⁾
2. Lalle ne mutum yana a cikin hasara,
3. Fâce wadanda suka yi īmani, kuma suka aikata ayyukan ḥwarai, kuma suka yi wa junā wasiyya da bin gaskiya, kuma suka yi wa junā wasiyya da yin hakuri (su kam, ba su cikin hasara).

وَالْعَصْرُ

إِنَّ الْإِنْسَنَ لِيَخْسِرِ

إِلَّا الَّذِينَ إِمَّا نَفَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وَنَوَّاصُوا بِالْحَقِّ وَنَوَّاصُوا بِالصَّابَرِ

(1) Wasu suna fassarawa da waṭatīn sallar Asar da kuma marece. A kōwane dai, an bai wa waṭati muhimanci, zāmani yana yanke wanda bai yanke shi ba. Bā yā halatta ga mutum wata mudda ta zāmani ta wuce shi bai san amfānin da ya sāma wa kansa a cikinta ba, kuma kōme ya sāmu idan ba addini ba ne, to, hasāra ce.

Tana bayāni ga hana aibanta wasu mutāne, da hana gība da rada a tsakānin Musulmi dōmin ginin al'umma ya tabbata, wanda ya karya shi, a sanya shi wuta ta cikin ginin shikā-shikai.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Bone ya tabbata ga duk mai nune, mai zundē (mai rada)
2. Wanda ya tara dūkiya, kuma ya mayar da ita abar tattalinsa.
3. Yana zaton cēwa dūkiyarsa za ta dawwamar da shi.
4. A'aha! Lalle ne zā a jēfa shi a cikin Hudama.
5. Kuma me ya sanar da kai abin da ake ce wa Hudama?
6. Wutar Allah ce wadda ake hūrāwa.
7. Wadda take lēkāwa a kan zukata.
8. Lalle ne ita abar kullēwa ce a kansu.
9. A cikin wasu ginshikai mīkakkū.

وَيَلْكُلْ هُمَزَةُ لَمَزَةٍ ①
الَّذِي جَمَعَ مَا لَا وَعِدَةً ②
يَخْسِبُ أَنَّ مَا لَهُ أَخْلَدُ ③
كَلَّا لَيُبَدِّلَ فِي الْحُكْمَةِ ④
وَمَا أَذْرَى كَمَا الْحُكْمَةُ ⑤
نَازَرَ اللَّهُ الْمُوقَدَةُ ⑥
أَلَّيْ تَطَلَّعُ عَلَى الْأَقِيَدَةِ ⑦
إِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُؤْصَدَةٌ ⑧
فِي عَمَدٍ مُمَدَّدَةٍ ⑨

Tana nūna darajar Hurumin Makkah, yadda Allah Yake halakar da mai nufinta da yāki ko wani sharri.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ashe, ba ka ga yadda Ubangi-jinka Ya aikata ga mutanen giwa⁽¹⁾ ba?
2. Ashe, bai sanya kaidinsu a cikin bata ba?
3. Kuma Ya sako, a kansu, wasu tsuntsâye, jama'a-jama'a.
4. Suna jifar su da wasu duwatsu na yumbun wuta,
5. Sa'an nan Ya sanya su kamar karmāmi wanda aka cinye?

أَلَّا تَرَكِيفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ①

أَلَّا يَجْعَلَ كَيْدَهُ فِي تَضْليلٍ ②

وَأَذْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَايِيلَ ③

تَرْهِيْهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِيلٍ ④

فَعَاهُمْ كَصَفِ مَأْكُولٍ ⑤

(1) An yi Yākin Giwa shēkarar haifuwar Annabi, tsakānin halaka su da haifuwarsa kwāna hamsin. Bayan shekara arba'in Annabi ya fara karantar da mutane. Ya karantar da su cikin shekara ashirin da uku, sa'an nan ya kaura. Bayansa da shekara hamsin wadanda suka bi shi suka cinye duniya. Wannan yana nuna cewa mutane ba su samun daraja sai da rikon addini da ilimi.

Tana bayyana darajar Kuraishawa da taimakon da Allah Yake yi musu. Hade take da Surar Giwa, amma aka raba su da Basmala, dōmin a bambanta darajar Hurumin garin Makkah da kuma ta Kuraishawa kabilar Annabi, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Sābōda sābon Kuraishawa,
2. Sābonsu na tafiyar hunturu da ta bazara,
3. Sabōda haka, sai su bauta wa Ubangijin wannan Gida (Ka'abah).
4. Wanda Ya ciyar da su (Ya hana su) daga yunwa, kuma Ya amintar da su daga wani tsōro.

لِإِبْلِيفِ قُرْيَشٍ ①
 إِلَيْهِمْ رِحْلَةُ الشِّتَاءِ وَالصَّيفِ ②
 فَلَيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ③
 الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَأَمْنَهُمْ
 مِنْ حَوْفٍ ④

Tana bayānin yadda zā a iya gāne munāfuki da halāyensa a tsakānin Musulmi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Shin, ka ga wanda ke karyatā-wa game da sakamako?
2. To, wannan shi ne ke tunkude marāya (daga haƙinsa).
3. Kuma bā ya kwadaitarwa bisa bayar da abinci ga matalauci.
4. To, bone yā tabbata ga masallata,
5. Wadanda suke masu shagala daga sallarsu,
6. Wadanda suke yin riya (ga ayyukansu)
7. Kuma suna hana taimako.

أَرَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِاللَّهِينَ ①

فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ ②

وَلَا يَحْضُنُ عَلَى طَعَامِ الْمُسْكِينِ ③

فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّيَّنَ ④

الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاةِهِمْ سَاهُورٌ ⑤

الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ ⑥

وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ⑦

SŪRATUL KAUTHAR

سُورَةُ الْكَوْثَرِ

Tana nūna darajar Annabi zuwa ga Allah, yadda Yake yi masa kyauta kuma Ya yi masa fada da makiyinsa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Lalle ne Mu, Mun yi maka kyauta mai yawa.

إِنَّمَا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ①

2. Saboda haka, ka yi salla dōmin Ubangijinka, kuma ka sōke (baiko, wato sukar rakumi).

فَصَلِّ لِرِبِّكَ وَأَخْرُجْ ②

3. Lalle mai aibanta ka, shi ne mai yankakkiyar albarka.

إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ③

SŪRATUL KĀFIRŪN

سُورَةُ الْكَافِرُونَ

Tana bayānin cēwa ba a sassautawa ga gaskiya game da addini, dōmin nēman yardar wasu mutāne ko wani mutum.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ka ce, “Ya kū kāfirai!

فُلِّيَّاً يَهُمُ الْكَافِرُونَ ①

2. “Bā zan bautā wa abin da kuke bautā wa ba.

لَا أَغْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ②

3. "Kuma kū, ba ku zama masu bauta wa abin da nake bautā wa ba.

وَلَا أَنْشُمْ عَيْدُونَ مَا عَبَدُ ۚ

4. "Kuma nī ban zama mai bautā wa abin da kuka bautā wa ba.

وَلَا أَنْشُمْ عَابِدُ مَا عَبَدَ ۖ

5. "Kuma kū, ba ku zama māsu bautā wa abin da nake⁽¹⁾ bautā wa ba.

وَلَا أَنْشُمْ عَيْدُونَ مَا عَبَدُ ۚ

6. "Addininku na garē ku, kuma addinina yanā gare ni."

لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ۖ

SŪRATUN NAṢR

سُورَةُ النَّصْرِ

Tana nūna kārēwar aikin Annabi na Manzanci, kuma tana nūna abin da tsōho zai kāma yi idan aikin karfi ya buwāye shi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Idan taimakon Allah ya zo da cin nasara.

إِذَا جَاءَهُ نَصْرٌ لِلَّهِ وَالْفَتْحُ

2. Kuma ka ga mutane suna shiga addinin Allah, kungiya-kungiya.

وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ

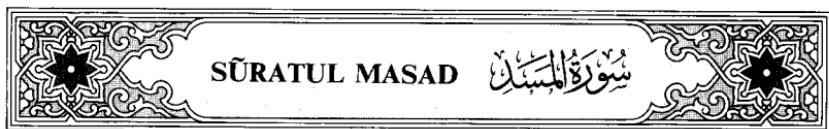
أَفَلَا يَأْكُلُونَ

3. To, ka yi tasbihi game da gōde wa Ubangijinka, kuma ka nême Shi gafara, lalle Shi (Ubangijinka) Ya kasance Mai karbar tūba ne.

فَسَيِّدُ الْجَمَادِ رَبُّكَ وَأَسْتَغْفِرُ إِلَيْهِ

كَانَ تَوَابًا

(1) Āya ta 4 da ta 5 sun nūna addinin karya yakan canza amma na gaskiya bā ya canzawa.

Tana nūna hushin Allah ga mākiyin Annabi. Kuma ita da sūrorin da suke bāyanta sunā nūna dogēwar kiyayyar kāfirai ga addini bāyan kaurar Annabi, da dōgēwar addīni na gaskiya, kuma Allah zai tsare Musulmin kwarai daga dukan sharrin māsu camfēcamfe da māsu sanya dasīsa a cikinsa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Hannāye biyu na Abulahabi sun halaka, kuma yā halaka.
2. Dūkiyarsa ba ta tsare masa kōme ba, da abin da ya tāra.
3. Zā ya shiga wuta mai hūruwa.
4. Tāre da matarsa, mai dāukar itacen (wuta)⁽¹⁾.
5. A cikin kyakkyāwan wuyanta akwai igiya ta kaba (Rānar Kiyāma).

تَبَّعَ يَدَاهُ لَهُبٌ وَّتَبَّ

مَا أَغْنَى عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ

سَيَصْلِي نَارًا ذَاتَ لَهُبٍ

وَأَمْرَأُهُ حَمَالَةً لَطَبِ

فِي حِيدَهَا حَبَّلٌ مَّنْ مَسَدَ

(1) Anā fassara shi da mai tsēgumi, wātau annamīmanci; da Lārabci anā ce wa mai annamīmanci “mai dāukar itacen wuta”.

SŪRATUL IKHLĀS سُورَةُ الْإِخْلَاصِ

Tana karantar da tauhidi, watau kadaita Allah Wanda ke kare addininSa daga ma'kiyansa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ka ce, “Shi ne Allah Makadaici,

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝

2. “Allah Wanda ake nufin Sa da bukata.

اللَّهُ أَكْبَرُ ۝

3. “Bai haifa ba, kuma ba a haife Shi ba.

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُوْلَدْ ۝

4. “Kuma babu daya da ya kassance tamka a gare Shi.”

وَلَمْ يَكُنْ لَّهُ كُفُواً أَحَدٌ ۝

SŪRATUL FALAK سُورَةُ الْفَلَقِ

Tana karantar da yadda ake neman tsarin Allah daga sharri duka, daga ma'kiyi na bayyane.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ka ce “Ina neman tsari ga Ubangijin safiya

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ۝

2. "Daga sharrin abin da Ya halitta.

مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿١﴾

3. "Da sharrin dare, idan ya yi duhu.

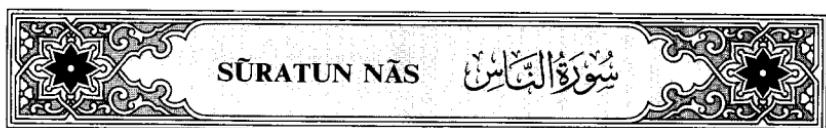
وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ﴿٢﴾

4. "Da sharrin mātā māsu tōfi a cikin kulle-kulle.

وَمِنْ شَرِّ الْتَّفَتَّاتِ فِي الْعُقَدِ ﴿٣﴾

5. "Da sharrin mai hāsada idan ya yi hāsada".

وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ﴿٤﴾

Tana karantar da yadda ake nēman tsari daga sharrin Shaidan na mutum da na aljani.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ka ce "Ina neman tsari ga Ubangjin mutane.

فَلَأَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿١﴾

2. "Mamallakin mutane.

مَلِكِ النَّاسِ ﴿٢﴾

3. "Abin bautāwar mutane.

إِلَهِ النَّاسِ ﴿٣﴾

4. "Daga sharrin mai sanya wasuwāsi, mai bøyewa.⁽¹⁾

مِنْ شَرِّ أَوْسُواَسِ الْحَتَّاسِ ﴿٤﴾

5. "Wanda ke sanya wasuwāsi a cikin firāzan mutane.

الَّذِي يُؤْسِوُسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ﴿٥﴾

6. "Daga aljannu da mutane."

مِنْ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ﴿٦﴾

(1) Shaidan yakan bøyewa idan ya ji an ambaci sunan Allah, dōmin haka aka yi masa suna mai-bøyewa, wāto bā ya zamā wurin da ake karatu da wa'aži, kamar yadda bā ya zama cikin zūciyar mutum mai ibāda da gaskiya. Ibāda ta gaskiya ita ce wadda aka yi ta kamar yadda Allah Ya ce a yi ta. Banda ibādar bidi'a, bā tā korar Shaidan. Kuma da sharadin a yi ibādar da kyakkyawar niyya, dōmin aikin da bābu niyya mai kyāwo game da shi bātacce ne.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
رَوَا يَتَهَذَّلُ الْمَصْحَفُ
 وَمُصَطَّلَحَاتُ رَسْهٍ وَضَبْطُهُ وَعَدَاهِ

كُتب هذا المصحفُ الكريمُ وُضُبِطَ عَلَى مَا يوافِقُ روایة حفص بن سليمان بن المغيرة الأَسْدِيِّ الْكُوفِيِّ لِقِرَاءَةِ عاصِمٍ بْنِ أَبِي النَّجْوَادِ الْكُوفِيِّ التَّابَاعِيِّ عَنْ أَبِي عَدَالِ الرَّحْمَنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَبِيبِ السُّلْمَى عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَانَ، وَعَلَى بْنِ أَبِي طَالِبٍ، وَزَيْدَ بْنِ ثَابَتَ، وَأَبِي بْنِ كَعْبٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

وَأَخَذَ هَجَاؤُهُ مَا رَوَاهُ عَلِيَّاً الرَّسْمُ عَنِ الْمَصَاحِفِ الَّتِي بَعَثَ بَهَا الْخَلِيفَةُ الرَّاشِدُ عُثْمَانُ بْنُ عَفَانَ «رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ» إِلَى مَكَّةَ، وَالْبَصَرَةَ، وَالْكُوفَةَ، وَالشَّامَ، وَالْمَصْحَفُ الَّذِي جَعَلَهُ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ، وَالْمَصْحَفُ الَّذِي اخْتَصَّ بِهِ نَفْسَهُ، وَعَنِ الْمَصَاحِفِ الْمُتَسَخَّةِ مِنْهَا، وَقَدْ رَوَ عَنِ فِي ذَلِكَ مَا نَقَلَهُ الشِّيخَانِ: أَبُو عُمَرِ الدَّانِيِّ، وَأَبُو دَاوُدِ سَلِيمَانَ بْنِ نَجَاحٍ مَعَ تَرْجِيحِ الثَّانِي عَنْ الْأَخْتِلَافِ غَالِبًا، وَقَدْ يُؤْخَذُ بِقَوْلِهِمَا.

هَذَا، وَكُلُّ حَرْفٍ مِنْ حَرْفِهِ مُوَافِقٌ لِنَظِيرِهِ فِي الْمَصَاحِفِ الْعَثَمَانِيَّةِ الْسَّابِقَةِ ذَكْرُهَا.

وَأَخَذَتْ طَرِيقَةُ ضَبْطِهِ مَا قَرَرَهُ عَلِيَّاً الضَّبْطُ عَلَى حَسْبِ مَا وَرَدَ فِي كِتَابِ «الْطَّرَازِ عَلَى ضَبْطِ الْخَرَازِ» لِلإِمامِ الشَّتَّسِيِّ، وَغَيْرِهِ مِنَ الْكُتُبِ، مَعَ الْأَخْذِ بِعِلَامَاتِ الْخَلِيلِ بْنِ أَحْمَدَ، وَأَتَابَعَهُ مِنَ الْمَشَارِقَةِ غَالِبًا بَدَلًا مِنْ عِلَامَاتِ الْأَنْدَلُسِيِّينَ وَالْمَغَارِبَةِ.

وَأَتَيْعَثُ فِي عَدَّ آيَاتِهِ طَرِيقَةِ الْكُوفَيْنِ عَنْ أَبِي عَدَالِ الرَّحْمَنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَبِيبِ السُّلْمَى عَنْ عَلَى أَبِي طَالِبٍ «رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ» وَعَدَّ آيَاتِ الْقُرْآنِ عَلَى طَرِيقَتِهِمْ «٦٢٣٦» آيَةً.

وَقَدْ اعْتَمَدَ فِي عَدِ الْآيَ عَلَى مَا وَرَدَ فِي كِتَابِ «الْبَيَانِ» لِلإِمامِ أَبِي عُمَرِ الدَّانِيِّ وَ«نَاظِمَةِ الزُّهْرِ» لِلإِمامِ الشَّاطِبِيِّ، وَشَرَحَهَا لِلْعَلَامَةِ أَبِي عَيْدِ رَضْوَانِ الْمَخْلَلَاتِيِّ وَالشَّيْخِ عَبْدِ الْفَتَاحِ الْقَاضِيِّ، وَ«تَحْقِيقِ الْبَيَانِ» لِلشَّيْخِ مُحَمَّدِ الْمَتَوْلِيِّ وَمَا وَرَدَ فِي غَيْرِهِ مِنَ الْكُتُبِ الْمَدوَنَةِ فِي عِلْمِ الْفَوَاصِلِ.

وَأَخَذَ بِيَانِ أَجْزَائِهِ الْمُتَلِقِّيَّنَ، وَأَحْزَابِهِ الْسَّتِينَ، وَأَنْصَافِهَا وَأَرْبَاعِهَا مِنْ كِتَابِ «غَيْثِ النَّفْعِ» لِلْعَلَامَةِ الصَّفَاقِسِيِّ، وَغَيْرِهِ مِنَ الْكُتُبِ.

وَأَخَذَ بِيَانَ مَكْتِيَّهُ، وَمَدِينَتِهِ فِي الْجَدُولِ الْمُلْحَقِ بِآخِرِ الْمَصْحَفِ مِنْ كِتَابِ التَّفْسِيرِ وَالْقِرَاءَاتِ. وَلَمْ يَذْكُرْ الْمَكْتَيُّ، وَالْمَدِينَتُ بَيْنَ دَفْتَيِ الْمَصْحَفِ أَوْلَى كُلِّ سُورَةٍ اتِّبَاعًا لِإِجْمَاعِ السَّلْفِ عَلَى تَجْرِيدِ الْمَصْحَفِ مَا سُوِّيَ الْقُرْآنَ عَنْ أَبْنَاءِ عُمَرٍ، وَابْنِ مَسْعُودٍ، وَالنَّخْعَنِيِّ، وَابْنِ سِيرِينَ: كَمَا فِي «الْمَحْكُمِ» لِلدَّانِيِّ، وَ«كِتَابِ الْمَصَاحِفِ»

لابن أبي داود وغيرهما، ولأن بعض سور مختلف في مكيتها ومدينتها، كما لم تذكر الآيات المستشارة من المكي والمني، لأن الراجح أن ما نزل قبل الهجرة، أو في طريق الهجرة فهو مكي، وإن نزل بغير مكة، وأن ما نزل بعد الهجرة فهو مني وإن نزل بمكة، ولأن المسألة فيها خلاف محله كتب التفسير وعلوم القرآن الكريم.

وأخذ بيان وقوفه مما قررته اللجنة المشرفة على مراجعة هذا المصحف على حسب ما اقتضته المعانى مسترشدة في ذلك بأقوال المفسرين وعلماء الوقف والابتداء: كالداني في كتابه «المكتفى في الوقف والابتداء» وأبى جعفر النحاس في كتابه «القطع والائتلاف» وما طبع من المصاحف سابقاً.

وأخذ بيان السجادات، ومواضعها من كتب الحديث والفقه على خلاف في خمس منها بين الأئمة الأربع، ولم ت تعرض اللجنة لذكر غيرهم وافقاً أو خلافاً، وهى السجدة الثانية بسورة الحج، والسجادات الواردة في السور الآتية:

صَنْ، وَالنَّجْمُ، وَالإِنْشَاقَ، وَالْعَلْقُ.

وأخذ بيان مواضع السكتات عند حفص من «الشاطبية» وشرحها وتعرف كيفيةها بالتلقي من أقواف الشيوخ.

أصل الأحاجات الضبط

ووضع دائرة خالية الوسط هكذا «٥٥» فوق أحد أحرف العلة الثلاثة المزيدة رسماً يدل على زيادة ذلك الحرف، فلا ينطق به في الوصل ولا في الوقف نحو: (ءَامَنُوا) (يَتَلَوُ صُحْفًا) (لَا أَذْبَحَهُمْ) (أُولَئِكَ) (مِنْ نَبِيِّيَ الْمُسْلِمِينَ) (بَنَيَّتَهُمْ بِأَيْمَنِهِمْ).

ووضع دائرة قائمة مستطلة خالية الوسط هكذا «٥٦» فوق ألف بعدها متحرك يدل على زيادتها وصلاً لا وقفآ نحو: (أَتَأْخِرُونَهُ) (لِكَاتَهُوَ اللَّهُ رَبِّي) وأهللت الألف التي بعدها ساكن نحو: (أَنَا الْأَذِيزُ) من وضع العلامة السابقة فوقيها، وإن كان حكمها مثل التي بعدها متحرك في أنها تسقط وصلاً، وثبتت وقفآ لعدم توهم ثبوتها وصلاً.

ووضع رأس خاء صغيرة بدون نقطة هكذا «٤» فوق أي حرف يدل على سكون ذلك الحرف وعلى أنه مظهر بحيث يقرعه اللسان نحو: (مَنْ حَيَّ) (أَوْ عَطَّلَ) (فَدَسَّمَ) (نَضَجَّتْ جُلُودُهُمْ) (وَأَذْصَرَنَا).

وتعرية الحرف من علامة السكون مع تشديد الحرف التالي تدل على إدغام الأول في الثاني إدغاماً كاملاً بحيث يذهب معه ذات المدغم وصفته، فالتشديد يدل على الإدغام، والتعرية تدل على كماله، نحو: (مِنْ لَيْسَةً) (مِنْ رَبِّكَ) (مِنْ نُورٍ) (مِنْ مَلَأَ) (أَجْبَتْ دَعْوَتَكُمَا) (عَصَوْتَكُمْ) (وَقَالَتْ طَائِفَةً) (بَلْ رَفَعَةُ اللَّهِ إِلَيْهِ) وكذا قوله تعالى: (أَلَمْ يَخْلُقُكُمْ).

وتعرية مع عدم تشديد التالي تدل على إدغام الأول في الثاني إدغاماً ناقصاً بحيث يذهب

معه ذات المدغم مع بقاء صفتة نحو: (مَنْ يَقُولُ) (مِنْ وَالِّ)، (فَرَطَشُونَ) (بَسَطَتَ) (أَحْجَطَ) أو تدل على إخفاء الأول عند الثاني، فلا هو مظهر حتى يقرعه اللسان، ولا هو مدغم حتى يقلب من جنس تاليه سواء أكان هذا الإخفاء حقيقةً نحو: (مِنْ تَحْكَمَهَا) أم شفوياً نحو: (جَاءَهُمْ بِالْحَقِيقَةِ) على ما جرى عليه أكثر أهل الأداء من إخفاء الميم عند الباء.

وتتركيب الحركتين «حركة الحرف والحركة الدالة على التنوين» سواء أكانتا ضمتين، أم فتحتين، أم كسرتين، هكذا (جَاءَهُمْ بِالْحَقِيقَةِ) يدل على إظهار التنوين نحو: (حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ) (حَلِيمًا غَفُورًا) (إِلَكُلٌ قَوْمٌ هَادِي).

وتتابعهما هكذا: (جَاءَهُمْ بِالْحَقِيقَةِ) مع تشديد التالى يدل على الإدغام الكامل نحو: (لَعُوقٌ رَّجِيمٌ) (مُبَصِّرَةٌ تَبَتَّئُونَ) (يَوْمَئِذٍ نَاعِمَةٌ).

وتتابعهما مع عدم تشديد التالى يدل على الإدغام الناقص نحو: (رَّجِيمٌ وَدُودٌ) (وَأَنْهَرَ وَسَبَلَ) (فِي جَهَنَّمَ وَعَيْوَنَ) أو على الإخفاء نحو: (شَهَابٌ ثَاقِبٌ) (سِرَاعًا ذَلِكَ) (عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ).

فتركيب الحركتين بمنزلة وضع السكون على الحرف، وتتابعهما بمنزلة تعريته عنه ووضع ميم صغيرة هكذا: «م» بدل الحركة الثانية من المنون، أو فوق النون الساكنة بدل السكون، مع عدم تشديد الباء التالية يدل على قلب التنوين أو النون الساكنة ميًّا نحو: (عَلِيمٌ بِذَاتِ الْأَصْدُورِ) (جَاءَهُمَا كَافُوا) (كَرَامٌ بَرَرَقَ) (أَنْتِهِمْ) (وَمِنْ بَعْدِ).

والحروف الصغيرة تدل على أعيان المحرف المتروكة في خط المصاحف العثمانية مع وجوب النطق بها نحو: (ذَلِكَ الْكِتَابُ دَاؤُودَ)، (يَأْتُونَ أَسْتَهْمُ) (يُنْجِي وَيُمْبِثُ) (إِنَّ رَبَّهُ وَكَانَ يَهُدِي بِصِرَارًا) (إِنَّ وَلِيَهُ اللَّهُ إِلَفَهُمْ) (وَكَذَلِكَ تُنْجِي الْمُؤْمِنِينَ).

وكان علماء الضبط يلحقون هذه الأحرف حراءً بقدر حروف الكتابة الأصلية ولكن تعذر ذلك في المطبع أول ظهورها، فاكتفى بتضييقها للدلالة على المقصود لفرق بين الحرف الملحق والحرف الأصلي.

والآن إلحاق هذه الأحرف بالحمرة متيسر ولو ضبطت المصاحف بالحمرة والصفرة والخضرة وفق التفصيل المعروف في علم الضبط لكان لذلك سلف صحيح مقبول، فيبقى الضبط باللون الأسود لأن المسلمين اعتادوا عليه. وإذا كان الحرف المتروك له بدل في الكتابة الأصلية عول في النطق على الحرف الملحق لا على البدل نحو: (الْصَّلَاةُ) (كِشْكَوْةُ) (الْإِيَّوَا) (وَإِذَا سَتَّقَ مُوسَى لِقَوْمِهِ).

ووضع السين فوق الصاد في قوله تعالى: (وَاللَّهُ يَقْصُضُ وَيَجْسُطُ) (فِي الْحَلْقِ بَصَطَةَ) يدل على قراءتها بالسين لا بالصاد لحفظ من طريق الشاطبية.

فإن وضعت السين تحت الصاد دل على أن النطق بالصاد أشهر ، وذلك في الكلمة (**الْمُصَيْطِرُونَ**) أما الكلمة (**يُمْصِي طِيرٍ**) بسورة الغاشية فالصاد فقط لحفظ أيضاً من طريق الشاطبية.

ووضع هذه العلامة «ـ» فوق الحرف يدل على لزوم مده مداً زائداً على المد الطبيعي الأصل نحو : (الْمَ) (أَنْظَامَهُ) (فُرُوعٌ) (سِيَّعَهُمْ) (شَفَعُونَ) (إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحِيَّ أَنْ يَضْرِبَ مَثَلَّاتٍ) (إِمَّا أَنْزَلَ) على تفصيل يعلم من فن التجويد.

ولا تستعمل هذه العلامة للدلالة على ألف ممددة بعد ألف مكتوبة مثل : (آمَنُوا) كما وضع غلطًا في بعض المصاحف، بل تكتب (ءَامَنُوا) بهمزة وألف بعدها.

ووضع نقطة كبيرة مطموسة الوسط هكذا «ـ ـ» تحت الحرف بدلاً من الفتحة يدل على الإملاء وهي المسماة بالإملاء الكبري وذلك في الكلمة (مَجَبِرِيهَا) بسورة هود.

ووضع النقطة المذكورة فوق آخر الميم قبيل النون المشددة من قوله تعالى (مَالِكَ لَا تَأْمُنُنَا) يدل على الإشمام، وهو ضم الشفتين كمن يزيد النطق بالضمة إشارة إلى أن الحركة المحنوفة ضمة، من غير أن يظهر لذلك أثر في النطق.

فهذه الكلمة مكونة من فعل مضارع مرفوع آخره نون مضمومة، لأن (لَا) نافية. ومن مفعول به أوله نون فأصلها (تَأْمُنُنَا) بنونين، وقد أجمع كتاب المصاحف على رسمنها بنون واحدة، وفيها للقراء العشرة ما عدا أبي جعفر وجهان :

أحدهما: الإشمام - وقد تقدم - والإشمام هنا مقارن لسكن الحرف المدغم.

وثانيهما: الإخفاء، والمراد به النطق بثلث الحركة المضمومة، وعلى هذا يذهب من النون الأولى عند النطق بها ثلث حركتها، ويعرف ذلك كله بالتلقى، والإخفاء مقدم في الأداء.

وقد ضربت هذه الكلمة ضبطاً صالحًا لكل من الوجهين السابقين.

ووضع النقطة السالفة الذكر بدون الحركة مكان الهمزة يدل على تسهيل الهمزة بين بين، وهو هنا النطق بالهمزة بينها وبين ألف.

وذلك في الكلمة (ءَأَعْجَمَيْ) بسورة فصلت.

ووضع رأس صاد صغيرة هكذا «ــ» فوق ألف الوصل (وتسمى أيضًا همزة الوصل) يدل على سقوطها وصلا.

والدائرة المحلة التي في جوفها رقم تدل بيئتها على انتهاء الآية، ويرقماها على عدد تلك الآية في السورة نحو : إِنَّ أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ١ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَلَا خَرَّ ٢ إِنَّ شَاءَكَ هُوَ الْأَبَرُ ٣

ولا يجوز وضعها قبل الآية أبطة. فلذلك لا توجد في أوائل السور وتوجد في أواخرها.

وتدل هذه العلامة «ــ» على بداية الأجزاء والأحزاب وأنصافها وأرباعها.

ووضع خط أفقى فوق كلمة يدل على موجب السجدة.

ووضع هذه العلامة «ـــ» بعد الكلمة يدل على موضع السجدة نحو :

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ دَابَّةٍ وَالْمَلَائِكَةُ وَهُمْ لَا يَسْتَكِرُونَ ٤٩ يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مَنْ

فَوْقَهُمْ وَيَغْلُونَ مَا لَوْمَرُونَ ٥٠

ووضع حرف السين فوق الحرف الأخير في بعض الكلمات يدل على السكت في حال

وصله بما بعده سكتة يسيرة من غير تنفس.

وورد عن حفص عن عاصم السكت بلا خلاف من طريق الشاطبية على ألف (عوجاً) بسورة الكهف. وألف (مَرْقُونَا) بسورة يس. ونون (مَنْ رَاقِي) بسورة القيامة. ولا م (بَلْ رَانَ) بسورة المطففين.

ويجوز له في هاء (مالِيَّة) بسورة الحاقة وجهان:

أحدهما: إظهارها مع السكت، وثانيهما: إدغامها في الهاء التي بعدها في لفظ (هَلَكَ) إدغاماً كاملاً، وذلك بتجريد الهاء الأولى من السكون مع وضع علامة التشديد على الهاء الثانية.

وقد ضبط هذا الموضع على وجه الإظهار مع السكت، لأنَّه هو الذي عليه أكثر أهل الأداء، وذلك بوضع علامة السكون على الهاء الأولى مع تجريد الهاء الثانية من علامة التشديد، للدلالة على الإظهار.

ووضع حرف السين على هاء (مالِيَّة) للدلالة على السكت عليها سكتة يسيرة بدون تنفس لأنَّ الإظهار لا يتحقق وصلاً إلا بالسكت.

والإلحاق واو صغيرة بعد هاء ضمير المفرد الغائب إذا كانت مضبوطة يدل على صلة هذه الهاء بواو لفظية في حال الوصل، وإلحاق ياء صغيرة مردودة إلى خلف بعد هاء الضمير المذكور إذا كانت مكسورة يدل على صلتها بباء لفظية في حال الوصل أيضاً.

وتكون هذه الصلة بنوعيها من قبيل المد الطبيعي إذا لم يكن بعدها همز فتمد بمقدار حركتين نحو قوله تعالى: (إِنَّ رَبَّهُ وَكَانَ بِهِ بَصِيرًا).

وتكون من قبيل المد المنفصل إذا كان بعدها همز، فتوضع عليها علامة المد وقد تمد بمقدار أربع حركات أو خمس نحو قوله تعالى: (وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ) وقوله جل وعلا: (وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمْرَ اللَّهُ بِهِ إِنَّمَا أَنْ يُوصَلَ).

والقاعدة: أنَّ حفظاً عن عاصم يصل كل هاء ضمير للمفرد الغائب بواو لفظية إذا كانت مضبوطة، وباء لفظية إذا كانت مكسورة بشرط أن يتحرك ما قبل هذه الهاء وما بعدها، وتلك الصلة بنوعيها إنما تكون في حال الوصل. وقد استثنى لفظ من هذه القاعدة ما يأتي:

(١) - الهاء من لفظ (يَرَضُهُ) في سورة الزمر فإنَّ حفظاً ضمها بدون صلة.

(٢) - الهاء من لفظ (أَرْجُهُ) في سورة الأعراف والشعراء فإنه سكتها.

(٣) - الهاء من لفظ (فَالِّقَة) في سورة النمل، فإنه سكتها أيضاً.

وإذا سكن ما قبل هاء الضمير المذكورة، وتحرك ما بعدها فإنه لا يصلها إلا في لفظ (فيه) في قوله تعالى: (وَيَخْذُلُ فِيهِ مُهَاجَا) في سورة الفرقان.

أما إذا سكن ما بعد هذه الهاء سواء أكان ما قبلها متحركاً أم ساكناً فإنَّ الهاء لا توصل مطلقاً، لثلا يجتمع ساكنان، نحو قوله تعالى:

(لَهُ الْمُلْكُ) (وَإِنَّنَاهُ لِإِنْجِيلَ) (فَأَنْزَلْنَا بِهِ الْمَاءَ) (إِلَيْهِ الْمَصِيرُ).

تَبْيَهَاتٌ :

(ا) – إذا دخلت همزة الاستفهام على همزة الوصل الداخلة على لام التعريف جاز لفظ
في همزة الوصل وجهان:

أحدهما: إبدالها ألفاً مع المد المشبع «أى بمقدار ست حركات». وثانيهما: تسهيلها بين بين «أى بيها وبين الألف» مع القصر والمراد به عدم المد أصلاً. والوجه الأول مقدم في الأداء وجرى عليه الضبط.

وقد ورد ذلك في ثلات كلمات في ستة مواضع من القرآن الكريم:

(١) – (ءَالَّذِكُرُونَ) في موضعه بسورة الأنعام.

(٢) – (ءَالَّقَدْنَ) في موضعه بسورة يونس.

(٣) – (ءَالَّلَّهُ) في قوله تعالى: (قُلْ إِنَّ اللَّهَ أَذْنَ لَكُمْ) بسورة يونس. وفي قوله جل وعلا: (إِنَّ اللَّهَ خَيْرُ أَمَّا يُشَرِّكُونَ) بسورة النمل.

كما يجوز الإبدال والتسهيل لبقية القراء في هذه المواقع، واختص أبو عمرو وأبو جعفر بهذين الوجهين في قوله تعالى (مَا حِجْثُمُ بِهِ السَّحْرُ) بسورة يونس. على تفصيل في كتب القراءات.

(ب) – في سورة الروم وردت كلمة (ضَعْفٍ) مجرورة في موضعين ومنصوبة في موضع واحد.

وذلك في قوله تعالى: (اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ فَرَجَعَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً).

ويجوز لفظ في هذه المواقع الثلاثة وجهان:

أحدهما: فتح الصاد. وثانيهما: ضمها

والوجهان مقروء بهما، والفتح مقدم في الأداء.

(ج) – في كلمة (ءَاتَنِي) في سورة النمل وجهان وقفها:

أحدهما: إثبات الياء ساكنة. وثانيهما: حذفها مع الوقف على التون ساكنة أما في حال الوصل فتشتت الياء مفتوحة.

(د) – وفي كلمة (سَلَسَلًا) في سورة الإنسان وجهان وقفها:

أحدهما: إثبات الألف الأخيرة. وثانيهما: حذفها مع الوقف على اللام ساكنة. أما في حال الوصل فتحذف الألف.

وهذه الأوجه التي تقدمت لفظ ذكرها الإمام الشاطبي في نظمته المسماة: «حرز الأمانى ووجه التهانى» الشاطبية.

هذا، والمواقع التي تختلف فيها الطرق ضبطت لفظ بما يوافق طريق الشاطبية.

عَلَامَاتُ الْوَقْفِ

- مر علامة الوقف اللازم نحو: (إِنَّمَا يَسْتَحِيْبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ وَالْمُؤْمِنُونَ يَجْعَلُهُمُ اللهُ).
- ج علامة الوقف الجائز جوازاً مستوى الطرفين. نحو: (نَحْنُ نَقْصُ عَلَيْكَ بَأْهُمْ بِالْحَقِّ إِنَّهُمْ فِتْنَةٌ أَمْوَالُهُمْ).
- صلط علامة الوقف الجائز مع كون الوصل أولى. نحو: (وَإِنْ يَمْسِسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَنَنْهَاكُنْ يَمْسِسْكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ).
- قل علامة الوقف الجائز مع كون الوقف أولى. نحو: (قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ بِعِدَّتِهِمْ مَا يَعْمَلُهُمْ إِلَّا قِيلُ لَهُ لِتُعْلَمُ فِيهِمْ).
- ث علامة تعانق الوقف بحيث إذا وقف على أحد الموضعين لا يصح الوقف على الآخر. نحو: (ذَلِكَ الْكِتَابُ لَرَبِّ فِيهِ هُدَىٰ لِلْمُتَّقِينَ).

Alāmun Dākatawa

Wadannan sū nē alāmun da akē sāwā bisa haruffa ko kalmōmī̄ don a nūna inda ya kamāta mai karatu ya tsaya ko kada ya tsaya

- ↗ Dākatāwar tilas.
- ↖ Cikakkiyar dākatāwā ta ganin dāma.
- ↙ Dākatāwā ta ganin dama, amma wucewa da karatu ya fi.
- ↖ Dākatāwā ta ganin dāma, amma dākatāwar tā fi.
- ↖ ↙ In an dākatā a wurin daya daga cikin wadannan alāmomī̄ biyu, to bā zā a dākatā a wurin dayar ba.

Kamus

Ãdifa: Raunin hankali mai sa a yi hushi da sauri ko a yarda da sauri, kamar han-kalin mata
Aiwata: Aikata
Ãkiba: Sakamakon al'amarin da ake aikatawa
Ãkida: Kudurin zuciya game da imaninta ga wani abu
Alâka: Abin da ya hada wasu abubuwa biyu
Alharini: Tufa mai taushi ta siliki
Badâdayi: Masoyin da ake jin dadî da ganinsa
Bâ'ini: Sakin auren da ba a iya mayarwa sai an daura wani auren
Bâkanta: Rantsuwar cika alkawari
Bakârâe: Wanda ba ya haihuwa
Bakârâiya: Mace wadda ba ta haihuwa
Bananci: Barkwanci, kakaci, wargi, wasa
Barâ'a: Yafewa daga laifi
Barranta: Tsira daga laifin da ake tuhumutum da shi
Barrantacce: Wanda ya tsira daga laifin da ake tuhumar sa da shi
Bice: 'Debe haske; akan ce wuta ta bice, idan haskenta ya bace
Biga: Hanya a karkashin kasa
Bijira: Ki bin umurni
Bijirewa: Kin bin umurni
Bira: Harshen wuta mara hayaki
Bitattu: Wafanda ba su da basirar gane gaskiya

Danyi: Kububawar makafi; wata ciyawa ce mai kaya da rakuma ke ci
Dâranta: Sa wani ya yi dariya
Darbûka: Tanti a kan sirdin rakumi don mata
Darba: Zuman fudan rakuwa
Darkaka: Ci gaba da tafiya kome wuya
Dasisa: Abin da yake a ido alheri ne, amma akwai sharri cikinsa

Dâ'a: Hali na gari
Dabakôki: Hawa hawa da yawa irin na bene

Facce: 'Debe shamaki tsakanin ruwa biyu masu karfi
Fâjirai: Masu sabâ wa shari'a da gangan, watau fasikai
Fâjiri: Fasikî, mai sabâ wa shari'a da gangan
Fakankani: Jam'in Faço
Fako: Wurin da ba ya jîka da ruwa kuma ba ya fitar da tsiron ciyawa
Fasâdi: 'Barna da keta dokar shari'a
Fawwala: Mayar da dibara ga wani ko ga Allah
Finjali: Kofi, tambulan
Furû'a: Mas'alolin da ake fahimta da Alkur'ani ko Hadisi, ko sanin Addinin Musulunci bisa ka'idodinsa

Gafala: Rashin kula har wani abin tsoro ya auku
Gafalallu: Marasa kula ga abin da zai auku na wahala gare su
Gamûsa: Rantsuwar karya da gangan
Giba: Yi da mutum
Gincira: Kishingifa amma ba da nusin barci ba
Gisfîn: Mugun abinci mai kaya
Guna: Kankana
Gunda: Dunkulen huren 'ya'yan dabino tun bai yi huda ba
Gyada: Sunkuyar da kai a kan isharar an yarda da maganar abokin hira

Hanâna: Kishi domin tsaron al'ada
Hâsili: Abin da ya tabbata daga wata mas'ala; sakamakon da aka samu bayan binciken wani al'amari
Hinsi: Karya rantsuwa
Hiyâka: Aikata abin da ya fi dacewa ko wanda ya fi tsanani

Hul'i: Fansar igiyar aure domin miji ya saki matarsa
 Husūsiyya: Abin da wani ya kebanta da shi
 Idirāki: Ji a jiki da fahimta
 Ijtihādi: Tunani a binciken wata mas'ala domin fitar da hukunci
 Ikrāri: Tabbatarwa da bakin mai magana
 Ilhādi: Karkatar da hukunci domin wata manufa
 Ilhāma: Fahimtarwa daga Allah
 Illiyīna: Wurin da ake aje ayyuka nagari
 Inabi: 'Dan itace mai kama da tsada
 Inabobi: **Jam'in** Inabi
 Isma: Tsarewar Allah ga annabawa don kada su yi wani zunubi
 Istidrāji: Saurara wa mai zunubi har ya aukar da kansa ga musifa
 Istirjā'i: Mayar da al'amari ga Allah tare da neman taimakonSa
 Jalāla: Girma na Allah kawai, watau daukaka
 Jannaye: Hanyar abinci daga baki zuwa ciki, ko jiiy়ar da ta hada kwakwalwa da lakar kashin baya
 Jizya: Kudin haraji
 Kaidi: Mugun shiri
 Kákáci: Ba'a, barkwanci, wargi, wasa
 Kallafa: Lazamta; dora wa wani al'amari ko hali tilas
 Kämunga: A sayar wa mutum da abu da tsada ko a saya daga gare shi da arha don rashin saninsa ko wayonsa
 Kankana: Guna
 Karankarma: Kashin bari wargi, kashin nan na tsakanin kirji, da kafada
 Kināya: Lakabi ga mutum domin girmama shi
 Kundukuki: Gefen goshi na dama ko na hagu
 Kwarkwada: Gashin goshi
 Kindāri: Dukiya mai yawa, kamar dinari dubu goma sha biyu
 Kisāsi: Hukunci ga rama laifin yi wa wani rauni
 Kuķumi: Marin wuya; daurehannu a wuya

Kuķumma: **Jam'in** Kuķumi
 Kyācēwa: Kudurce laifin wani a cikin zuciya domin ramawa
 Kyami: Azara ta rufin daki
 Laīmi: Mara son alheri
 Lallage: Shan ruwa da harshe irin na kare
 Li'abi: 'Dan'uwa wanda aka hada uba kawai da shi
 Li'ani: Rantsuwar miji domin kore da ko ganin zinar matarsa, da rantsuwar matar domin kare kanta
 Li'ummai: 'Yan'uwan da aka hada uwa kawai da su, uba kowa da nasa
 Mahakama: Dakin Shari'a; kotu
 Makai: Abin dibar ruwa, kamar kwarya ko buta
 Makkana: Mallaka, tabbata
 Makwarkwada: Keya
 Mannu: Darba, watau zuman kudan rakuwa
 Māra: Lamba kamar 1, 3, 5, 7 da sauransu
 Marēmari: **Jam'in** Marmaro
 Marmaro: Idon ruwa mai gudana
 Mashī'a: Nufin Allah
 Mubāhala: Rantsuwa domin a tsine wa mai karya
 Mubāya'a: Nuna biyayya
 Mudda: Lokaci iyakantacce
 Muķārana: Auna abubuwa biyu ko gema su domin a ga bambanci
 Munāzara: Hada karfi domin binciken wata mas'ala
 Murli: Nonon dabino
 Mu'utumadi: Maganar da ake dogara a kanta
 Nafyi: Korewa ga magana, kamar a ce "bai yi ba"
 Rabbanta: Samun rabo
 Rakīki: Siriri kwarai
 Rango: 'Yar hanyar tsakanin duwatsu
 Rauno: Ciawa da aka daddage
 Rubūbiyya: Siffar Allah ta mallakar kome
 Ru'bushi: Hasara a Lahira
 Ruhbanāwa: Masu ibada daga cikin Kiriista wadanda suka yanke kansu daga

- jin dadin duniya sabo da yin ibada.
Rumata: Tsare mutum ga magana da hujja
Rummani: 'Ya'yan wani itace wanda aka fi samunsa a kasashen Larabawa
- Sa'ada:** Jin dadin Lahira
Sakandami: Abin wuya; zanen riga gewaye da wuyanta
Salladar: Bayar da iko a kan wani abu
Salsabil: Suna ne na idon ruwa a Aljanna
Salwa: 'Ya'yan shila
Sansance: Ganewa a jika
Sanwā: Tsuntsaye su yi layi a sama da fikafikansu bude
Saryar: A hutar da mutum daga daukar kaya
Sauma'a: Gidan ibadar mai halwa ta Kirista
Saunā: Jin tsoro game da lura
Shafāki: Lokacin da rana ta yi ja bayan fadawarta
Shañkāwa: Rashin arziking Lahirah
Shibhōhi: Abin da yake kama da gaskiya a wani fanni, kuma ya yi kama da karya ta wani fannin
Sijinu: Wurin da ake aje zunubai
Sōfane: 'Digon wani launi dabam a tsakanin wani launin
Sūfi: Abin yin tufa mai kama da wul
- Ta'akībi:** Karin bayani ga muhimman al'amurra ko kanun labaru
Ta'alīki: Riskar da hukuncin abin da aka sani zuwa ga wani abu da sharhin magana
Tabanni: Mayar da dan wani naka, kamar dan hankaka
Tadbirī: Tsara al'amari gabarin a gudanar da shi
Tafsīlī: Bayani filla-filla
Tahajudi: Rashin barci domin yin ibada da dare
Talākiya: Wani itace wanda ake asuwaki da shi
Talālābanta: Fadawa a santsi
Tamani: Kimar abin sayarwa
Tambīhī: Farkarwa; fadakarwa
- Tasarrufi:** Jujuya abubuwa, kamar saye da sayarwa
Tasawwufi: Kebance kai domin ibada irin ta Kirista
Tasgaro: Abin da ba ya sayuwa sam
Tasnīm: Suna ne na wani marmaro wanda za'bāb'bun 'yan Aljanna ke sha daga gare shi
Taukifīyyī: Abubuwan da za a tsaya a kansu kamar yadda shari'a ta fada
Tāwada: A yi addu'a a tofa a kurji ko a ruwa
Tawālī'u: Kasikan da kai
Tawassuli: Neman hanya
Tāwīlī: Bai wa wata magana fassara
Tōgēwa: Kin yin abu, ko janye abin da mutum ya ce
Tsatso: Kugu
Tsirfatāwa: Sana'antawa
Tsiwirwiri: Sana'a domin neman riba
Tunkuba: Rigyawa ko karikitān da ruwa ke turawa
- Ukuba:** Azaba domin wani laifī
Ulūhiyya: Siffar Allah ta yin doka da hukunci na halattawa ko haramtawa
- Wābili:** Mamako, ruwan sama mai yawa
Wādī: Fili tsakanin duwatsu
Wahami: Karkatattar fahimta
Wakkala: Dogara ga Allah
Waraka: Warkewa daga jahilci
Wasaki: Babbar guga ta fata
Wāsīdar: Tsani, dalilin sadarwa
- Yakīni:** Sakankancewa ko imani mai karfi
Yūla: Harshen wuta
Yūlāye: Jam'in **Yūla**
Yunke: A rufe a sa hatimi
- Zambiyöyi:** Filayen da ke tsakanin tako da tako a tafiya
Zanjabil: Citta mai yatsu
Zihāri: Haramta mata ta hanyar daidaita ta da wadda ta haramta ba da niyyar saki ba sai da niyyar waharlarwa kawai
Zirā'i: Kamu guda, wato awon tsawo daga guwar hannu zuwa karshen yatsar tsakiya ta hannu

Fihirisa

Lamba ta farko ta sura ce, wadda ke cikin baka kuwa ta aya ce. Misali: 5 (91) daidai take da a ce Sura ta 5, aya ta 91. Game da sunan sura kuwa, lambar da ke biye da shi ta shafin da surar ta fara ne.

Idan ba a sami kalmar da ake nema ba, a yi tunanin wata.

- A‘alā** s. 928
- A‘araf 7 (46)
- A‘arāf** s. 219
- ‘Abasa** s. 913
- Abin sha mai sa maye
  - dalilin haramtawa 5 (91)
  - haramtawa 2 (219); 5 (90)
  - mataki na biyu ga haramtawa 4 (43)
  - mataki na farko ga haramtawa 2 (219)
  - mataki na karshe ga haramtawa 5 (90)
- Abinci 2 (172); 5 (1, 3, 4, 96); 6 (119-121); 16 (114, 116-118); 22 (34-36)
  - cin abincin Ahlil Kitāb 5 (5)
  - ga Yahudawa 6 (146)
  - gidajen da aka halalta wa mutum cin abinci 24 (61)
  - haramtacce 2 (173); 5 (3); 6 (122, 146); 16 (115)
  - kin cin halaltacce 5 (87, 88)
- Abu Lahab 111 (1-3)
  - matarsa 111 (4, 5)
- Abubakar
  - sahibin Manzon Allah ne 9 (40)
- Adalci 4 (105); 16 (90)
- Adamu 2 (33, 35); 3 (33, 59); 20 (123-127)
  - a Aljanna da Hawwa‘u 2 (35); 7 (19); 20 (115-119)
  - an hana shi da Hawwa‘u kusantar itace 2 (35); 7 (19)
  - an kammala shi 15 (28); 38 (72)
  - an zābe shi, shi da zuriyarsa 3 (32)
  - halitta shi daga turbaya 3 (59); 15 (28); 38 (71)
  - laifinsa don mantuwa ne 20 (115)
  - mai mulkin dunya 2 (30)
  - mala‘iku sun yi masa sujada 2 (34); 7 (11); 15 (28); 17 (61); 18 (50); 20 (116); 38 (72)
  - sakamakon cin dan itace 7 (22); 20 (121)
  - sanar da shi sunaye 2 (31)

- Shaidan ya yaudare shi, shi da Hawwa‘u 2 (36); 7 (20-22); 20 (120-121)
- Shaidan ya yi jayayya 2 (34); 7 (11); 15 (30); 17 (61); 18 (50); 20 (116); 38 (73, 74)
  - shugaban dukan halitta 2 (34)
  - ya yi nadama 2 (37); 7 (23)
- Addini 2 (256); 4 (80); 50 (45)
  - bambance-bambancensa 2 (17)
  - na gaskiya ba ya canzawa 30 (30)
- Dubi kuma** Ibada
- Addinin Kirista
  - imani da Annabi Isa 4 (159)
  - sukarsa ta farko 112 (3).
- Addu‘a
  - ta Ibrahim 2 (126-129); 9 (114); 26 (69-89)
  - ta Nuhu 71 (26-28)
  - ta Sulaiman 27 (19)
  - ta Yusuf 12 (101)
  - ta Zakariya 19 (4-6)
- ‘Ādiyat** s. 948
- Aḥkāf** s. 762
- Ahzāb** s. 633
- Aibi
  - fadinsa 4 (148)
- Aiki mummunna
  - horo ya yi daidai da shi 10 (27); 42 (40)
  - kore shi da aiki nagari 13 (22); 23 (96); 41 (34)
  - kiyayyar mutum ga kansa 40 (10)
  - sakamakonsa 2 (81); 30 (9, 10)
  - sakayyarsa 4 (123)
- A‘isha
  - bata sunanta 24 (11-20)
- Ajiya 4 (58)
- ‘Alāk** s. 943
- Al‘arshi 40 (7)
- Alfahari 17 (37)
- Alfasha
  - a guje ta 6 (151)
- Āl’Imrāna** s. 73

Aljanna 2 (35, 36, 111); 13 (23); 18 (32, 108); 19 (60, 61, 64); 22 (23, 24); 25 (15, 16); 36 (54, 55); 38 (49-54); 43 (70-73); 44 (51-57); 52 (17-28); 55 (46-78, 89); 56 (12-40); 76 (12-22)
 albarka madawwamiya 11 (108)
 albarka mara misaltuwa 32 (17)
 aminci a cikinta 10 (10, 25); 19 (62, 63); 36 (56-58)
 an ba Musulmi daularta 4 (54)
 an hana wa kafirai daularta 7 (40)
 ba bakin ciki, wahala, gajiya 35 (34, 35)
 dandanantha a wannan duniyar 37 (41-47); 89 (27-30)
 ganin Ubangiji cikinta 50 (35)
 kama da ita 13 (35)
 kyau da tsarkinta 37 (41-49)
 karin daukaka a cikinta 39 (20)
 maganar 'yan aljanna da 'yan wuta 37 (51-60)
 masu shiganta 2 (82, 123, 124); 9 (18); ba su shigarta 53 (52)
 mazaunin iyalan mumina 40 (8)
 samun nasara 78 (31)
 tamkar lambu ne 47 (15)
 yadda take 15 (45-48)
 yalwarta 3 (132); 57 (21)
 'ya'yan itatuwanta 2 (25); 69 (23)
 Aljannu 6 (101, 113, 129, 130); 7 (38, 179); 27 (17, 39)
 ba su san gaibi ba 34 (14, 20)
 halitta su daga wuta 7 (12); 15 (27); 32 (13); 51 (56); 55 (15, 33, 39)
 Iblis ne ubansu 18 (50)
 mushrikai sun ce aljannu matan Allah ne 37 (158)
 mutane na bauta musu 34 (41); 72 (6)
 Sulaiman ya mallake su 27 (17); 34 (12-14)
 sun yi addini irin na Yahudawa 46 (30-31)
 suna musulunta su yi gargadfi 46 (29-32)
 suna sauraron Alkur'ani 46 (29); 72 (1-15)
 Alkawari 5 (1); 16 (90); 17 (34)
 Alkalami 96 (4); 3 (44); 68 (1)
 Alkibla 2 (144, 146-150)
 an daukaka ta 2 (143)

canja ta 2 (142)
 ra'ayoyin Yahudawa da Nasara 2 (145)
 Alkur'ani
 a yi shiru a saurari karatunsa 7 (204)
 Allah zai tsare shi 15 (9); 56 (77-80); 85 (21, 22)
 ba a nasara ga bata shi 41 (41, 42)
 ba aikin Shaidan ne ba 26 (210-212)
 ba mawaki ya yi shi ba 26 (224-226)
 ba shi da wani kamansa 2 (23, 24); 10 (37-40); 11 (13); 17 (88)
 ba shi da wata illa 4 (82)
 ba ya baki biyu 39 (23)
 ba ya tantama 11 (1)
 canjin da ya kawo 13 (31); 84 (1-5)
 cikakken jagora 10 (37)
 cikansa ba gibii 17 (89)
 daukaka mabiyansa 21 (10); 43 (44)
 dauke da labaru nagari 12 (1-3)
 dauke da ra'ayoyi mafiya kyau 29 (49)
 fitar da mutane daga duhu 14 (1)
 gargadfi ne ga duk duniya 6 (19); 25 (1)
 girma ga marubutansa 80 (13-16)
 harhadsa shi 75 (17, 18)
 harshensa 43 (3)
 jaddada wahayin farko 2 (41, 89, 101); 6 (93); 28 (51); 35 (31)
 kammalalle mai shiryarwa 5 (3); 18 (1, 2)
 kunsa dukan abubuwa masu kyau daga sauran littafai 98 (3)
 maganin cututtuka 10 (57); 17 (82); 41 (44)
 mai bayanin abin da ya kamata 16 (89)
 mai cika abin da aka fadi dā can 17 (105); 28 (52, 53); 46 (12)
 mai kiyaye duk wahayoyi 5 (48)
 mai shiga zukata 26 (200)
 mai tsarkakewa 29 (45)
 maye gurbin sauran littafai 16 (10)
 Musa ya gaskata shi 11 (17); 46 (10)
 Musulmi na karanta shi a salloli 73 (20)
 raba gardama 16 (64)
 rahama ce 29 (51)
 rubuta shi 98 (2)
 saukar da shi a dare mai albarka 44 (3); 97 (1)
 saukar da shi cikin watan Ramalan 2 (185)
 saukar da shi cikin zuciyar Annabi 2 (97); 26 (193, 194)

saukar da shi kadafan kadan 25 (32)
 saukarsa nufin Allah ne 55 (1, 2)
 sau^ka^ka shi cikin Larabci 44 (58)
 shiriya daga gare shi 2 (231); 3 (138); 6
     (70, 90, 153, 155, 157); 7 (40); 10 (1,
     58); 12 (104, 111); 15 (1); 16 (89); 17
     (9, 88); 18 (57); 25 (30); 29 (49); 32
     (22); 36 (69, 70); 38 (29); 39 (17,
     18); 41 (41, 44); 45 (20); 54 (17); 57
     (16); 58 (5); 81 (27, 28)
 tarin koyarwa mafi kyau 39 (27)
 wahayi ya ba da tsarinsa 25 (32)
 wasu Larabawa sun yarda da shi 72 (1-
     9)
 wulakanta ayoinsa 4 (140)
 ya kunshi hikima 10 (1)
 yana dauke da amsoshin gardandami
     25 (33)
 yana dauke da shiriya da bayanai 2
     (185)
 zai yi nasara 20 (2-5)
Allah
 a ji tsoronSa 3 (175)
 a ri^ki tsammanin rahamarSa 12 (87)
 ba a boye Masa 4 (108)
 ba biyu ko uku ne ba 4 (171); 16 (51)
 ba Shi da fa 2 (116); 19 (35, 90-93);
     112 (3)
 ba Ya bukatar hutawa 50 (38)
 ba Ya gajija da halittawa 46 (33)
 bauta Masa Shi Kadai 1 (4); 10 (105-
     107); 36 (60, 61); 51 (51); 72 (18, 20)
 bin Allah da Ma'aikinSa 4 (59); 8 (1,
     13)
 dogara da Shi 3 (101-103, 160)
 Daya ne 2 (163); 3 (17); 112 (1)
 gamuwa da Shi 84 (6)
 gode Masa 2 (152)
 hada wani da Shi 4 (26); 26 (213)
 halitta sammai da kasa a kwana shida
     50 (38)
 ikonSa ba iyaka 6 (104); 42 (11)
 ilminSa na da yawa, bin shari'a ne tsira
     18 (109); 31 (27); 55 (15)
 ilminSa ya game sammai da kasa 2
     (255)
 kome na yi Masa sujada 13 (15)
 kowa ya yi murna da rahamarSa 10
     (58)

Mahalicci Mai rayarwa 56 (58-74)
 Mahaliccin kome 13 (16)
 Mai falala ga kowa 27 (73)
 Mai fararwa 2 (117)
 Mai gudanar da kome 4 (85)
 Mai halittawa, ginawa, surantawa 59
     (24)
 Mai karbar tuba da roko 42 (25, 26)
 Mai nuna soyayya ne 11 (90); 85 (13,
     14)
 Mai rahama ne ga masu zunubi 39 (53)
 Mai raya kasa bayan mutuwarta 30
     (19)
 Mai rayar da kome 11 (6)
 Mai rayarwa, mai kasewa 53 (42-46)
 Makusanci ga mutum 50 (16)
 mi^kha wuya gare Shi 3 (82); 16 (48, 49)
 Na hudu ga kowane uku 58 (7)
 natuwar zukata da ambatonSa take 13
     (28)
 rahamarSa ta rufe kome 6 (148); 7
     (156); 40 (7)
 Shi Kadai ne 3 (18); 112 (1-4)
 Shi ne Tabbatacce 31 (30)
 tabbatar samuwarSa 2 (164)
 taimaka Masa 61 (14)
 tsayar da sammai ba ginshikai 13 (2, 3)
 wadanda ba Ya so 4 (116); 5 (64); 6
     (141); 9 (19, 27); 10 (81); 16 (23); 39
     (3); 40 (28); 61 (5)
 wadanda Yake so 2 (195, 232); 3 (71,
     146, 148, 160); 29 (69)
 wasu daga sifofinSa 59 (23, 24)
 Ya halitta kome don rahama 11 (119)
 Ya san abin da ke zuciya 50 (16)
 Ya san asiri mafi boyuwa 2 (115); 20
     (7)
 Ya san bayyananne da boyayye 13 (8-
     10)
 Ya san faduwar kowane ganye 6 (59)
 Ya san kwatankwacinc zarra 10 (61); 34
     (2, 3); 57 (3, 4)
 Ya san Sa'a da abin da ke cikin mahai-
     fa 41 (47)
 Ya san shawara a asirce 58 (7)
 Ya san tunani da furuci 6 (3)
 Yana amsa addu'a 2 (186)
 Yana halitta abin da ba ku sani ba 16
     (8)

Yana son masu adalcı 5 (42)
 Yana son masu hakuri 3 (145)
 Yana son masu komawa gare Shi 2 (222)
 Yana son masu kyautata wa wasu 2 (195); 3 (133, 147)
 Yana son masu taڭawa 3 (76); 9 (4, 7)
Al'ummoni
 daukakarsu 13 (11)
 halakarsu 7 (34); 17 (16)
Alwalla 4 (43); 5 (6)
Amana
 cinta 3 (161); 4 (29, 30); 8 (27)
 rikonta 4 (56)
An'ām s. 186
Anbiyā s. 484
Anfāl s. 257
'Ankabūt s. 602
Annabawa 2 (61, 91, 136, 177, 213); 3 (21); 6 (83-88, 113)
 alkawari da su 3 (80); 33 (7)
 an ba wasu littafai 6 (90)
 an kiyaye wahayin da suke samu 72 (28)
 ana bata koyarwarsu 19 (59)
 ba duka aka fadi a Alkur'ani ba 4 (164); 40 (78)
 ba su munafunci 3 (160)
 ba su yin zunubi 21 (25-28)
 babu sauran annabci bayan Muham-mad 21 (30)
 babu su daga aljannu 6 (131)
 bambancı a darajarsu 2 (253)
 daga dukan al'ummomi 10 (47); 13 (7); 16 (36); 35 (24)
 duk sun gaskata Annabi 3 (80)
 farilla yarda da su 4 (150, 151)
 halakar maڭiyansu 14 (13); 77 (7)
 karbar asirai daga Ubangiji 72 (27)
 maڭiya na zunden su 6 (10); 15 (10, 11); 36 (30)
 mutane ne masu cin abinci 21 (7, 8); 25 (20)
 na karya ba su yin nasara 69 (44-47)
 riķe gaskiyarsu 23 (51-56)
 sun zo da bayanai da littafai 16 (43, 44)
 suna da mata da 'ya'ya 13 (38)
 taimako daga Allah 12 (110); 14 (13-20); 40 (51)

Ubangiji ke zaben su 22 (75); 28 (68)
Ansār 9 (100, 117)
Arafāt 2 (198)
Arziki 13 (26); 17 (30); 53 (48)
 masu arziki 3 (180); 4 (26, 27, 38); 24 (22)
'Asr s. 951
Attaura 3 (3, 48, 65, 93); 5 (43, 44, 66, 68, 110); 7 (157); 9 (111); 48 (29); 61 (6); 62 (5)
Aure 4 (3, 4)
 da Ahlil Kitāb 5 (5)
 da Ḳwarzwa 4 (25)
 da mushirika ko mushiriki 2 (221)
 guje wa zina 70 (29-31)
 haninsa 4 (22-25); 5 (5); 14 (32, 33)
 matan da aka haramta 2 (221); 4 (22-24); 60 (10, 11)
 mayar da shi 2 (228)
 na bayi 2 (177); 4 (25, 36, 92); 24 (32, 33); 58 (3); 90 (3)
 na kamammu 60 (10, 11)
 na Manzon Allah 35 (50-52)
 sake aure ga mata 2 (232, 234, 235)
 saki na biyu 2 (229);
 saki na uku 2 (230, 231)
 tilas 24 (32, 33)
 yarjejeniya ce 4 (21)
Dubi kuma Kashe aure
 Mata
 Matan aure
 Miji da mata
 Zaman gida
Awo na gaskiya 17 (35); 26 (181-184); 55 (9); 83 (6)
Ayuba 4 (163); 6 (84); 21 (83, 84); 38 (41-44)
Ayyuka
 ՚bacinsu 25 (23); 47 (1, 8, 9)
Ayyuka nagari
 awonsu 7 (8, 9)
 masu wanzuwa 18 (46)
Azumi
 farilta shi 2 (183)
 hařčokinsa 2 (187)
 jima'i da azumi 2 (187, 196)
 masu ciwo da matafiya 2 (184, 185)
Badar 3 (123, 140, 165); 8 (18, 49-51); 25

- (25, 27); 33 (26); 44 (16); 54 (44-48); 64 (9, 10); 78 (18-20)
 abokan gaba na son hukunci 8 (19)
 an ḫarfafa Musulmi 8 (11)
 aukuwarsa 34 (30)
 aya a kansa 3 (13)
 gudunmawar Allah 3 (122); 8 (9, 17)
 kafirai na murna 8 (47, 48)
 karya adawa 20 (129)
 mai bayyanar da gaskiya 8 (6-8, 42)
 matsayin mayakan 8 (42)
 sakin fursunoni 8 (70)
- Bakara** s. 4
Balad s. 934
 Bani Kuraizah 33 (26)
 Bani Natir 59 (2)
 Bara
     guje masa 2 (273)
 Bashi 2 (280-284)
 Bashi da ruwa 2 (275-281); 3 (129, 130, 230); 4 (161); 30 (39)
 Bauta wa wanin Allah 4 (48, 116-121)
 Bayar da hanci 2 (188)
 Bayi
     ana son a 'yanta su 47 (4); 90 (13)
 Bayi mata
     aurensu 4 (25)
Bayinya s. 945
 Biyayya 2 (170); 4 (69); 24 (51-54)
 Bokaye 37 (7-10)
Burūj s. 924
 Busa Kaho 6 (72, 74); 18 (100); 20 (102); 23 (101); 27 (87); 36 (50); 39 (68); 69 (13, 14); 74 (8); 78 (18-20); 79 (6-9)
 'Bata maſī muni 22 (12)
- Caca 2 (219); 5 (90)
     dalilin hanawa 5 (91)
 Camſī 2 (256, 257); 4 (60)
 Ceto 2 (225); 4 (85)
 Cewa "In Allah Ya yarda" 18 (22, 23)
 Cikamakin Annabawa 33 (40)
- Daraja duniya da lahir 70 (32-35)
 Dāwud 2 (251); 4 (163); 5 (78); 6 (85); 17 (55); 21 (78-80); 27 (15, 16); 34 (10-13); 38 (17-30)
     an ba shi annabci da littafi 4 (163); 6 (85)
- sarrafa ḫarfe 34 (10, 11)
     ya kashe Jälūta 2 (251)
     ya la'anci Yahudawa saboda rashin yi wa junna wa'azi 5 (78)
- Dhāriyāt** s. 794
 Diyya (na jini) 4 (92)
Duhā s. 940
Dukhān, s. 750
 Dukiya
     a same ta ta hanyar halal 4 (29)
     don rayuwa 4 (5)
     girmama ta 2 (188)
     sarrafa ta 17 (26, 27, 29); 25 (67)
     son dukiya 3 (180, 181); 4 (37); 9 (34, 35); 47 (38)
     ta mai rauni 4 (5)
- Duniya
     farkonta da ḫarshenta 46 (3)
 Dutsen Sinin 2 (63, 93); 4 (154); 7 (171); 19 (52); 20 (80); 23 (20); 28 (44, 46); 52 (1); 95 (2)
- Duwatsu
     amsa girman Ubangiji 34 (10)
     halitta su 16 (15)
     hanyar abinci 21 (31)
     kusoshin kasa 78 (7)
     wucewarsu 27 (88); 81 (3)
- D.H.** s. 466
Dalāk s. 859
 'Dan fashi 5 (33)
 'Dan hankaka **Dubi** Tabanni
Dārik s. 926
 'Darikokki 6 (159)
 'Dufanu 54 (11-15); 69 (11); 71 (25, 26); 7 (133)
     Dubi kuma Nuhu
- Dür** s. 799
- Fada 2 (190); 4 (30)
Fāfir s. 656
Fajr s. 932
Falak s. 959
 Fankama 31 (18); 57 (23)
 Farauta 5 (4, 24, 95, 96)
 Fassara
     dokarta 3 (6)
- Fat'ḥ** s. 776
Fatiha s. 3
Fīl s. 953

Fir'auna 2 (49, 50); 3 (10); 7 (130-136); 8 (52, 54); 10 (75-78, 88-92); 11 (97, 99); 17 (101-103); 20 (71-78); 26 (29); 28 (3-40); 29 (39); 40 (24-46); 43 (46-56); 44 (24-27); 50 (13); 51 (38-40); 54 (41,42); 69 (9, 10); 73 (15, 16); 79 (17-25); 85 (18); 89 (10-13)
matarsa 28 (9); 66 (11)
ruwa ya mado gangar jikinsa 10 (92)

Furkān s. 542

Fuṣṣilat s. 720

Gādō 2 (180-182, 240); 4 (13, 14); 5 (106, 107)
dokarsa 4 (11, 12, 177)
ga musakai in sun zo wurin rabo 4 (8)
ga 'ya'yan tabanni 33 (4, 5)
na mara iyaye ko 'ya'ya 4 (179)
rabon gado 4 (11, 12)
wadanda za a ba 4 (7)

Gafartawa 2 (263); 4 (17, 18, 64, 106, 110); 5 (39); 9 (80)

Gaisuwa 4 (86); 24 (60)

Ganima 8 (1, 41); 8 (41); 48 (20); 59 (6-8)

Għāfir s. 708

Għašiyya s. 930

Girma da daukaka 2 (269); 4 (32); 6 (83) 12 (71); 39 (49)

Gumaka

caba musu ado 43 (18)
masu.bauta musu 2 (105, 135); 4 (48, 51, 52, 76, 116); 5 (60, 82); 6 (138, 139); 9 (1-17, 28, 36, 113); 16 (75); 22 (17); 35 (14, 40); 48 (60)
na duwatsu 5 (3)
zaginsu 6 (108)

Gwamnati

sai masu cancanta 4 (58)
da mijalisa 42 (38)

Hadaya 22 (37)

Hadid s. 827

Hada kai da taimakon juna 3 (103); 5 (2)

Haihuwa ga Allah

ba abu ne karbabbé ba 2 (116); 6 (102-104); 10 (68); 18 (4, 5); 19 (35, 91, 92); 23 (91); 37 (149, 159)

Haila 2 (222)

Hajj s. 499

Hajji 2 (158, 189); 3 (97); 22 (28-37)
an jaddada maganarsa 22 (27)
halatta kamun kifi 5 (96); 9 (3)
muhimmancinsa 2 (196-203); 5 (1, 2, 94-96); 9 (3)

Hakkā s. 875

Hakkīn mutum 17 (15); 53 (38)

Halaye nagari

dagewa 11 (112); 13 (22); 30 (43); 41 (6, 30, 31)

gaskiya 3 (60); 4 (135); 5 (119); 9 (119); 16 (116); 17 (81); 22 (30); 25 (72); 33 (24, 35, 70); 39 (3, 32); 103 (23)

godiya 2 (152, 172, 185, 243); 5 (6, 89); 14 (7, 8); 28 (73); 39 (7, 66); 46 (15)

guje wa zina 17 (32); 23 (5); 24 (30, 31, 33); 25 (68); 33 (35); 70 (29, 35)

haġuri 2 (153-157, 177, 259); 3 (145, 199); 11 (11); 16 (126, 127); 28 (80); 29 (58, 59); 39 (10); 42 (43); 103 (2)

jaruntaka 2 (38, 177); 3 (172-175); 6 (81-83); 9 (40); 20 (46); 33 (39)

mallakar zuciya 4 (135); 7 (201); 18 (28); 30 (29); 38 (26); 42 (37); 79 (40, 41)

nagari na kawo ci gaba, miyagu na hanawa 2 (216), 6 (161); 10 (23); 11 (114); 14 (24-26); 16 (75, 76, 97); 25 (70); 53 (31, 39-41); 91 (9, 10); 92 (4-10)

rashin munafunci 3 (166); 4 (107, 142, 146); 39 (2, 3); 98 (5); 107 (4-6)

rashin son kai 2 (207, 262); 3 (91); 4 (53); 6 (163); 11 (51); 59 (9); 64 (16); 76 (8, 9); 92 (19, 20)

tawali'u 2 (45, 46); 6 (63); 7 (13, 55, 146)

tsarki 2 (222); 5 (6); 9 (103, 108); 24 (21); 33 (33); 53 (32); 74 (4, 5); 87 (14); 91 (9, 10)

turakunsu 2 (207, 265); 4 (74, 114); 5 (16); 6 (163); 60 (1); 92 (19-21)

yafewa 2 (109); 3 (133, 158); 4 (149); 5 (13); 7 (199); 12 (92); 24 (22); 41 (34, 35); 42 (37-40)

Halayya 3 (130-136); 4 (36, 59, 86); 9 (34, 35); 17 (26-35); 24 (27, 28, 58, 59, 61); 25 (63-77); 31 (14-19); 33 (35, 36); 49 (1-18); 60 (1-13)

Halitta

bambantarta 13 (3, 4)
 dabbobi 16 (5); 24 (45)
 kama guda 67 (3, 4)
 mutum 4 (1); 6 (2); 7 (2); 15 (26-29); 16
 (4); 22 (5); 25 (57); 32 (7, 8); 35
 (11); 40 (67); 51 (56); 86 (6)

Hāmān 28 (6, 8, 38); 29 (39, 40); 40 (24,
 36)

Hankali

aiki da shi 2 (44, 73, 242); 5 (58); 6
 (152); 17 (26); 25 (44); 36 (62); 45
 (5); 67 (10)
 hana bi ido rufe 2 (170, 171); 5 (104); 7
 (129, 179); 43 (22, 23)

Hanya kyakkyawa 6 (155)

Haruna 2 (248); 4 (163); 7 (122); 20 (29-
 35); 28 (34, 35); 37 (114-122)
 bauta wa dān maraki na zinari 7 (148);
 20 (90, 95)

bayaninsa 7 (15)

da Musa 20 (30); 26 (12); 28 (34, 35)
 ya riķa wa Musa shugabanci 7 (142)
 ya zama Annabi 4 (163); 6 (85); 10
 (75); 19 (53); 21 (48); 23 (45); 25
 (35, 36)

Hashr s. 839

Hijra 9 (40);

Hijr s. 381

Hūd 7 (65-72); 11 (50-60, 89); 26 (123-
 140); 46 (21-26)

Hūd s. 319

Hudahuda 27 (20)

Hudaibiya

nasara 48 (1)
 sulhu don Musulmi a Makka 48 (25)

Hujurāt s. 784

Humaza s. 952

Ibada 2 (43-46, 125, 149, 150, 238, 239); 4
 (43, 101-103); 5 (2, 6, 95); 11 (114); 17
 (78-80); 24 (56); 29 (45); 62 (9, 10)

Iblis Dubi Shaifan

Ibrahim 2 (133-140); 3 (33, 55, 68, 84, 95,
 97); 4 (54, 163); 21 (59-61, 66, 67); 22
 (43); 26 (70-81, 83-89); 29 (31); 42 (13);
 51 (26-37)
 abin misali 16 (120); 60 (40)
 abin tunawa ga al'umma 37 (108-111)

addininса Musulunci 3 (66)

addu'a don mutanen Ludu 11 (74-76)
 addu'a tare da Isma'il 2 (129)
 addu'arsa 2 (126-129); 9 (114); 11 (69);
 12 (6, 38); 14 (35-41)

aje Isma'il kusa da Ka'aba 14 (37)
 an ba shi annabci 2 (124, 131); 3 (66); 4
 (125); 16 (119); 37 (83, 84)
 an ba zuriyarsa annabci 29 (27); 37
 (113); 58 (26)

an masa alkawari 2 (124)

bākinsa 15 (51-60)

bushara da Isma'il 37 (101)

bushara da samun da 15 (53-56); 51
 (24, 25)

bushara da samun jika 6 (85); 11 (71);
 19 (49); 21 (72); 29 (27); 37 (112)

da fadī-tashin al'ummomi 2 (260)

da mai bautar rana 2 (258)

da manzanni 11 (69, 70); 15 (51, 52); 51
 (24, 25)

dangantaka ta kusa da Annabi 3 (67)
 hanyar karantarwarsa 6 (75-82)

horo da hada kai 2 (132); 43 (28)

Isma'il ya sake gina Ka'aba 2 (127)
 jefa shi wuta 21 (68); 29 (24); 37 (97)

kawar da gumaka daga 'Daki Mai
 Tsarki 2 (125); 22 (26)

littafansa 87 (19)

mafarkin yanka dansa 37 (102)

mahaifinsa 19 (41-48)

Makāma Ibrahim 2 (125); 3 (96)

neman a sami masu ibada 2 (128); 14 (40)
 uban Larabawa 90 (3)

ya karya gumaka 21 (57, 58); 47 (91-93)
 ya roki da nagari 37 (100)

ya roki gafara don mahaifinsa 9 (114)
 ya roki mayar da Makka amintacciya 2
 (126)

ya soki bautar gumaka 6 (75); 19 (42-
 48); 21 (52-56, 62-65); 26 (69, 82);
 29 (16, 17); 37 (85-96); 43 (26, 27)

ya soki bautar taurari 6 (76-84); 38 (88)
 ya tsira daga wuta 21 (69-71); 29 (24-
 26); 37 (98, 99)

ya yi addu'a don Makka 14 (37, 38)
 ya yi imani da Allah 2 (124, 131); 3

(66); 4 (125); 16 (119); 37 (83, 84)

yanke hulda da kafirai 60 (4, 5)

Ibrāhīm s. 371

Idanu da kunnawa

    bayar da shaidarsu 41 (20-23)

Idda 2 (228)

Idda (ta rasuwar miji) 2 (234)

    auren mai idda 2 (235)

    kare idda 65 (2, 3)

    lissafin lokacin 65 (1, 4)

Idris 19 (56, 57); 21 (85); 29 (56)

I'tikafī 2 (187)

Ikhlāṣ s. 959

Ilmi

    an ba Adam ilmin sunayen abubuwa 2 (31)

    an ba annabawa 21 (79)

    an umurci Annabi ya roki karinsa 20 (114)

    Annabi Dāwūd ya zama Malami 2 (151)

    don kariya a yaki 21 (80)

    don sarrafa abubuwa 2 (30, 34); 7 (140); 14 (32-34); 16 (12, 14); 17 (70); 21 (79, 81, 82); 22 (3, 65); 31 (20); 45 (12, 13)

    daukaka darajar mutum 39 (9)

    iri uku 102 (5-8)

    matakin hikima 2 (269)

    nazarin halayen kasashe 16 (4); 17 (21); 22 (46); 29 (20); 35 (27, 28)

    nazarin halitta 3 (189, 190); 10 (5, 6); 13 (3, 4); 17 (12); 43 (3-5)

    nazarin tarihin kasashe 3 (116); 12 (111); 14 (5); 30 (9); 33 (62); 35 (43, 44); 40 (21)

    nemansa ta karatu da rubutu 96 (1-5)
    tafiya don nemansa 18 (65, 66)

Imran 3 (32-35); 66 (12)

İnfīdār s. 918

İnsān s. 899

Inshikāk s. 922

Isa 2 (253); 4 (172); 5 (46); 19 (16-21); 42 (13); 57 (27)

    addu'a don saukar abinci 5 (114)

    alkawarin cetonса 3 (55)

    ambaton zuwan Annabi 36 (14); 61 (16)

    an aiko shi ga Yahudawa kawai 3 (49)

    an ba shi hujjoji 2 (87); 5 (111)

    an halitta shi da turbaya 3 (59)

ba Allah ne ba 5 (72, 116); 19 (89-92)

bai mutu a tsire ba 4 (157)

bai wulakanta uwarsa ba 19 (32)

gaskata Taurat 3 (50)

girmamawar Musulmi gare shi 43 (59)

haifuwarsa 19 (22, 23)

halifansa 3 (51, 52); 61 (14)

ishara ga Yahudawa 43 (61)

kafirai sun ki yarda da shi 43 (57, 58)

kiyaye shi daga ma'kiya 5 (110)

koya masa Taurat da Injil 3 (48); 5 (110)

magana a tsumma da kuma girmansa 3 (46); 5 (110)

manzo ne 4 (171)

mutum ne kurum 3 (58); 19 (30-33)

mutuwarsa 5 (117)

nasara ga mabiyansa 3 (55)

rayar da matattu 3 (49); 5 (110)

shi ishara ne 23 (50)

shirin kashe shi 3 (54)

tsarkake shi daga zargi 3 (55)

warkar da mara lafiya 3 (49); 5 (110)

ya dan canja dokar Musa 3 (50)

ya la'anci Yahudawa saboda rashin yin wa'azi 5 (78)

ya yi nasara 61 (14)

yana cin abinci 5 (75)

yin surar tsuntsaye 3 (49); 5 (110)

zuwansa cikon wahayi ne 4 (171)

Is'hāk 2 (133-140); 3 (84); 4 (163); 6 (85); 11 (71); 12 (6); 14 (39); 19 (49); 21 (72); 37 (112, 113); 38 (45-47)

Isharori

    kafirai sun roka 17 (90-93)

    wadanda aka hana 6 (110); 17 (59)

Isma'il 2 (125-140); 4 (163); 6 (87); 14 (39); 21 (85); 38 (48)

annabci 19 (54, 55)

    sake gina Ka'aba da Ibrahim 2 (127)

    ya zauna a Arabiya 14 (37)

İsrā' s. 414

Iyaye 4 (2); 6 (152); 46 (13, 14)

    ba a bin su ga zunubi 6 (74); 9 (23, 24, 113, 114); 17 (25); 19 (41-50); 29 (8); 31 (15)

cudanya da su 2 (83); 17 (23-25); 31 (15)

kyautata musu 17 (23, 24); 29 (8); 31

(14, 15); 46 (15)
yaye yara 31 (14)

Jafa'i 4 (112); 24 (4-9, 23); 33 (57, 58); 49 (12)

Jahannama 2 (24); 3 (12); 4 (93); 6 (129); 7 (38); 11 (106, 107); 15 (43, 44); 17 (8); 22 (19-22); 25 (11-14); 32 (13); 38 (57-64); 40 (46-50); 43 (74-78); 55 (43, 44); 56 (41-45); 73 (26-31)

masu tsaronta 40 (49); 67 (8); 74 (31)

Jälüta 2 (250)

Jarirai
shayar da su 2 (223); 65 (7)

Dubi kuma 'Ya'ya

Jassāsa (Rakuma) 27 (82)

Jāthiya s. 756

Jayayya 16 (125); 29 (46)

Jibril 2 (87, 97, 98); 53 (5-14); 66 (4)

Jihadi

- a Makka 29 (6)
- a yi ta yin yakī muddin akwai funtata-wa 8 (39)
- azaba ga masu fitina 2 (191)
- bayar da izini 2 (90); 22 (39)
- da Ahlil Kitāb 9 (29)
- da masu bauta wa gumaka 9 (5)
- da mutanen Makka 100 (1-6)
- dainawa da kafuwar addini 2 (193)
- don kafa 'yancin addini 22 (40)
- don tsaron kai 3 (166); 22 (39)
- ganimar jihadi 8 (41)
- har sai an karbi Makka 2 (191)
- kafiran da za a yi da su 9 (123)
- wahayi na farko-farko 79 (1-9)
- yakī a cikin hurumin Makka 2 (191)

Jinginar gida 2 (283)

Jinn s. 886

Jumu'a s. 851

Ka'aba 2 (149, 150); 9 (17, 18)

cibiyar Musulunci 2 (144, 148)

Dakin Allah 2 (125)

kada kafirai su je 9 (28)

madogarar mutane 5 (97)

wuri na mutane 5 (125)

yanka dabbobi a wurin 22 (33)

Kafirai da munafukai 2 (177); 4 (150, 151)

Kafirūn s. 956

Kahf s. 433

Kalmar Allah 31 (27)

Karuwanci 24 (2-3)

Kashe aure 2 (226, 227, 234, 235, 238-241); 4 (25); 33 (4)

ana iya yi sau biyu 2 (229)

banda lokacin haila 65 (1)

dadada wa matan da aka saki 2 (236)

hana wa mace sake aure 2 (233)

in an wulakanta ko an guji mata 4 (128)

kafin tarawa da mata 2 (236, 237); 4 (4); 33 (49)

karbe kyauta daga mata 4 (19, 129)

korar mace daga gidan miji 65 (1)

kulawa da mata 65 (6)

kyautata wa mata 65 (1, 2 6, 7)

kyautatawa 2 (231)

mayar da aure 2 (228)

nada masu sulhu a tsakanin ma'aura 4 (35)

sake auren miji na farko 2 (232)

saki na uku 2 (230, 231)

sakin mai goyo 2 (233)

tabbatarwa 2 (230)

tilas in mata na cutuwa 2 (231)

tsawon idda 2 (228); 65 (4)

Dubi kuma Aure

Kasuwanici 2 (198, 275)

Kauthar 108 (1)

Kauthar s. 956

Khaibar 48 (18)

Kibau

- na caca 5 (3)
- na kuri'a 5 (90)

Kirista **Dubi** Nasara

Kisan kai 4 (29); 5 (32); 6 (151); 17 (33)

sakamkonsa 4 (92, 93)

Kishi 4 (32)

Kulle 24 (30, 31)

Kushe 24 (4, 27); 49 (12); 104 (1)

Kwanukan Allah 45 (14)

Kyautatawa 2 (263); 4 (36); 16 (90); 17 (23)

Ķ. s. 788

Käbila da Häbila 5 (27-31)

Kabilu 49 (13)

Kadr s. 944

Kalam s. 871

Kamar s. 809

- Kāri'a** s. 949
Kasa
 halitta ta 41 (9, 10); 79 (30)
Kaşaş s. 586
Kaskan da kai 31 (18, 19)
Kaura 2 (218); 4 (97, 100, 101)
Kaurae wa iyali 58 (2-4)
Kauyawa 9 (97, 99); 49 (14-17)
Kawā 7 (32)
Kazafī 24 (33); 24 (4-9)
Kin bin umurnin Allah
 sakamakonsa 47 (38)
Kisasi 2 (178)
Kiyāma s. 896
Kuraish s. 954
Kuraishawa 106 (1)
 falalar da suka samu 106 (4)
 halakar kafiransu 53 (57)
 samun galaba a kansu 70 (40)
- Labari** 2 (26)
 na banzantattun mutane 13 (17)
 na bawa da ubangijinsa 16 (75); 30 (28)
 na bawan mutane da yawa 39 (29)
 na bebe 16 (76)
 na duhu mai tsanani 24 (40)
 na gari amintacce 16 (112)
 na ginshikin haske 24 (35)
 na giya 16 (67)
 na gizo-gizo 29 (41)
 na irin da aka shuka a kan dutse 2 (264)
 na irin da ke 'ya'ya da yawa 2 (261)
 na itace mai kyau 14 (24, 25)
 na itace mara kyau 14 (26)
 na jaki 62 (5)
 na kare 7 (176)
 na kawalwalniya 24 (39)
 na kuda 22 (73)
 na kudan zuma 16 (68, 69)
 na lambu 2 (265, 266)
 na lambu mai rafukan madara 47 (15)
 na madara 16 (66)
 na mai arziki da matalauci 18 (32-44)
 na mai kin sakonni 7 (175, 176)
 na mai warware labari 16 (92)
 na masu lambu 68 (17-33)
 na mutanen gari 36 (13)
 na ruwa da wal̄kiya 2 (19, 20)
 na ruwan sama da tsiro 18 (45)
- na tsuntasaya da ake kira 2 (260)
 na tururuwa 2 (26)
 na wanda darajarsa ta fadi 22 (31)
 na wanda mamaki ya rufe 6 (71)
 na wutar da aka kunna 2 (17, 18)
Labaru
 a tabbatar da su 49 (6)
Laifi
 aza shi ga wani 4 (112)
 horon masu laifi 83 (4-10)
 kowa ya dfauki nasa 29 (12, 13); 35 (18)
 masu laifi 83 (1-3)
Lail s. 938
Lailatul Kadr 97 (1-5)
Lakabobi 49 (11)
Larabawa
 auren uwaye 4 (23)
 gâdon mata 4 (19)
 hana gâdo ga mata da yara 89 (59)
 izgili ga Annabi 21 (36, 37)
 jinkirta hajji 9 (36)
 kafin isowar Musulunci 3 (102)
 madauka sakon Annabi 16 (89)
 masu mulkin manyan dauloli 18 (13)
 rantsuwoyi na yaudara 16 (92)
 sun dfauki haihuwar diya masifa ce 16
 (58); 47 (17)
 sun fi Yahudu da Nasara bin gaskiya 6
 (157)
 turbude 'ya'ya da rai 6 (138); 16 (59)
 'yanta dabbobi don gumaka 6 (139,
 140)
Lât 53 (19)
Leñen asiri 49 (12)
Li'ân 24 (6-10)
Linjila 3 (3, 48, 65); 5 (66, 110); 7 (157); 48
 (29)
 alkawarin alheri 9 (111)
 gurbata ta 2 (75); 3 (76, 77); 4 (46); 5
 (13, 44-47, 68)
 saukarta 3 (3)
Littafin Ayyuka 45 (28); 81 (10); 84 (7-15)
Ludu 6 (86-87); 11 (89)
 an halaka mutanensa 7 (83, 84); 11 (82)
 hana shi kâre bâkinsa 15 (70)
 kin yarda da kiransa 7 (80-84)
 manzanni sun zo masa 11 (77-83); 15
 (58-76)
 matarsa 66 (10)

- mutanensa 50 (13)
 mutanensa sun nemi bākinsa 15 (67-69)
 neman musanya da 'ya'yansa (watau
     matansu) 11 (78)
 ya bar alkaryar 11 (81); 15 (65, 66)
 ya gargadi mutanensa 26 (160-173); 27
     (54); 29 (28-35); 37 (133-137); 54
     (33-39)
- Lukman** 31 (12)
- tarbiyarsa ga dansa 31 (13-19)
- Lukmān** s. 622
- Ma'ārij** s. 879
- Mabaraci 2 (263); 93, (10)
- Mace da namiji
- bambancinsu a ayyuka 3 (195); 4 (32)
  - damarsu daya ce 2 (228)
  - fifikon namiji 2 (228)
  - gādon mace 4 (18)
  - mace mai tsaurin kai 4 (24)
- Madina 9 (101, 120); 63 (8)
- sunanta cikin jahiliyya 33 (13)
- Mafarki 12 (4, 36, 43)
- Magana 31 (19)
- mummuna 4 (148)
- Mai gaskiya 9 (119)
- Mā'ida** s. 155
- Makka 2 (144, 149); 3 (96); 17 (40), 48 (24)
- abu uku game da kasancewarta 3 (96)
  - addu'ar Ibrahim don kare ta 2 (126); 14
     (35)
  - an tsarkake ta 27 (67, 91)
  - Annabi ya yi gargadi 47 (13); 65 (8-10)
  - azaba don kin Annabi 16 (112)
  - ba a yi gargadi ba dā 32 (3); 36 (6)
  - ba ta tabuwa 2 (191, 194)
  - ba ta 'ya'yan itatuwa 14 (37)
  - jagora ga sauran kasashe 3 (95)
  - Musulmi za su kame ta 17 (76)
  - za ta zama amintacciya 28 (57)
- Mākiya** 5 (33)
- Mala'iku 2 (30-33, 177, 210, 248, 285)
- ba su laifi 21 (27)
  - ba su sabā wa Allah 66 (6)
  - ba su zama manzanni ga mutane 6 (8,
     9)
  - daukarsu 'ya'ya mata 37 (149-157); 43
     (19); 53 (27, 28)
  - fikafikansu 35 (1)
- ibada dai suke yi 21 (19, 20)
 kafirai na neman sauksu domin kure-
     wa 7 (94, 95); 25 (21, 22)
 kawo sakö 16 (2)
 kawo wa Annabi wahayi 19 (64)
 marubuta ayyukan mutum 82 (10-12)
 matsaran mutum 13 (11)
 sauka ga muminai 41 (30)
 sun yi sujuda ga Adamu 2 (34); 7 (11);
     15 (31); 17 (61); 18 (50); 20 (116)
 suna barranta daga masu bauta musu
     34 (40, 41)
 suna karfafa wa mutane muminai zu-
     kata 8 (12)
 suna roka wa mutane gafara 40 (7-9);
     42 (5)
 taimakawarsu 3 (122, 123); 8 (10); 33
     (9)
 zuwansi 16 (33)
- Maliki** (mala'ika) 43 (77)
- Manāt** 53 (20)
- Marañi na zinari 2 (51); 7 (148); 20 (90)
- Marayu 2 (177); 4 (3-5, 7-9); 93 (9)
- a ba su ilmi a gwada su 4 (6)
  - hana cin dukiyarsu 4 (10)
  - kar a barnata dukiyarsu 4 (2); 6 (153);
     17 (34)
  - kulawa da su 2 (220)
  - yi musu adalci 4 (127)
- Marubuta** ayyuka 82 (10-12)
- Marwah** 2 (158)
- Maryam** 2 (87, 253); 3 (43)
- an ba ta mafaka 23 (50)
  - an zafe ta 3 (41)
  - bayar da renonta ga Zakariya 3 (36)
  - haihuwarta 3 (35)
  - ibadarta 3 (42)
  - imaninta da Allah 3 (36)
  - Nasara sun dauke ta abar bautawa 5
     (116)
  - labarin haihuwarta ga Isa 19 (17-21)
  - labarin samun da 3 (44)
  - mace mai gaskatawa 5 (75)
  - misali ga muminai 66 (12)
  - mutuwarta 5 (17)
  - 'yar'uwar Harun 19 (28)
  - zarginta da zina 4 (156); 19 (27, 28)
- Maryam** s. 453
- Masad** s. 958

Masar

Annabi Yusuf ya fassara mafarki 12 (47, 49)
 bala'i ya sauка wa mutanenta 7 (133-135)
 rayar da ita 29 (63)
 rushe kasashe maķwabtanta 46 (27, 28)
 yadda sarki ya gan ta 12 (43)

Masu hali nagari 41 (25)

Masu wa'azi 3 (104)

Mata 4 (15, 19, 34); 5 (5); 60 (10-12)
 lullubi 33 (59)
 tsaffi 24 (60)
 yin tafiya 24 (31)

Mata 4 (18)

bayar da shaida 2 (282)
 dauke wa tsfuwa lullubi 24 (60)
 haķkointa na aure 2 (228); 4 (34)
 jin tsoron zaluncin miji 4 (128)
 mai renon 'ya'ya 2 (223)
 matan da aka hana aure 4 (23)
 rike siye da daya 4 (3, 129)
 ta farko da ta biyu 4 (20)
 tana iya neman saki 2 (229)
 tana iya sa babbar riga 33 (59)
 tilas a ba ta sadakinta 4 (4)
 yin lullubi 24 (31)

Dubi kuma Miji da mata

Mata masu takaba

an yarda su sake aure 2 (235)
 kula da su gami da ba su gādo 2 (240)
 tsawon lokacin takaba 2 (234)

Matalauta 69 (34); 90 (11-16); 107 (1-3)

Matan aure 4 (12, 20-25), 33 (4, 37)

adalci tsakanin matan 4 (129)

na Manzon Allah 33 (6, 28-34, 50-55)

Matattu

ba su komowa wannan duniya 21 (95);
 23 (100); 39 (42)
 tayar da su 6 (36, 123); 75 (40)

Mā'tūn s. 955

Mawaķa 26 (224-227)

Mayar da al'amura ga Allah 4 (59)

Mazowa kogo 15 (80); 18 (9-29)

Miji da mata

rantsuwar guje wa mata 2 (226, 227)
 sulhunta su 4 (35, 130)

Mi'rāj 17 (1)

Mizani 7 (8, 9); 23 (102); 42 (17); 55 (7-9)

Mubaya'a 48 (10, 18)

ta mata muminai 60 (12)
 ta maza muminai 9 (111, 112)

Muddatthir s. 892

Mudaffifiñ s. 920

Muhājirin 9 (100, 117)

Muhammad 3 (144); 33 (40); 47 (1); 48 (29)

abin misali 33 (21)

adalci tsakanin maķiya 5 (42, 43)

adalci tsakanin Musulmi da wasunsu 4 (105)

addu'ar Ibrahim da Isma'il 2 (129)

al-Amin 6 (33)

alkawari ga annabawa kan zuwansa 33 (7)

Allah Ya kiyaye shi 3 (144)

amsar wai shi mahaukaci ne 68 (1-7)

an hore shi da yin gargadi 74 (1, 2)
 an kira shi mawaki, mai sihiri da sau-

ransu 21 (3, 5); 74 (18-25)

an tsarkake sahabbansu 24 (21); 98 (7, 8)

an umurce shi da yin ibada 20 (130)

annabawa duka sun gaskata shi 3 (80)

Annabi Isa ya ambaci zuwansa 7 (157);
 61 (6)

Annabi Musa ya ambaci zuwansa 7 (157)

annabin karshe 33 (40)

auratayyarsa 33 (50)

ba shi haķuri 20 (1-8)

ba ya kuskure 53 (2)

ba ya mance wahayi 87 (6, 7)

ba ya neman wata lada sai daga Allah
 42 (23)

ba ya sha'awar dukiya 20 (131)

ba ya shiryar da wanda ya so 28 (56)

ba ya son kawā ta duniya 15 (88)

bayyanarsa daidai da sanarwa 26 (195,
 196); 28 (43-46); 37 (37)

dagewa don tsayar da gaskiya 9 (88)

daidaitcce 53 (6, 7)

damuwarsa don 'yan Adam 9 (128), 18
 (6); 26 (3); 94 (3)

darajarsa 94 (4); 96 (3)

dawowarsa Makka bayan hijira 28 (85)

dogara ga Allah don tsari daga zargi 7
 (200)

duk al'ummomi su bi shi 22 (67)
 daukakarsa 81 (19-21)
 fitar da mutane daga duffai zuwa haske
   65 (11)
 filila ga matafiya 33 (46)
 ganawa da shi 58 (12, 13)
 gaskiyarsa za ta bayyana a hankali 93
   (1-5)
 hakuri da al'amura 46 (35)
 halakar makiyansa 7 (182-187); 18
   (59); 38 (67); 51 (59, 60); 69 (1-3);
   77 (12-40)
 halattaccen Makka 90 (2)
 halin sahabbansu 49 (7)
 hasara gābā da shi 18 (47); 22 (49-54);
   23 (62-67, 93-95); 52 (35-43); 68 (17-
   33); 75 (10-13); 79 (7-9); 84 (16, 17)
 haske ne ga duniya 5 (15, 16)
 haskensa 81 (23)
 hijira zuwa Madina 9 (40)
 himmarsa 10 (99)
 horon makiyansa 20 (129)
 hulda da kangerarru 3 (158)
 isar da safo 5 (67)
 isowa bayan sauran annabawa 5 (19);
   21 (30)
 jaruntarsa 43 (88)
 jin dadfi da isowar wahayi 94 (1-8)
 kada matansa su nuna adonsu 33 (33,
   34)
 kama da Musa 46 (10); 52 (1-7); 73 (15)
 kar a sake auren matansa 33 (53)
 kar ya karkata 10 (105)
 kar ya saki matansa 33 (52)
 kar ya yi da'a ga kafrai da munafukai
   33 (1)
 karbar wahayi daga Jibril 2 (97)
 kare shi daga dukan makiye 5 (67)
 kawo canji 14 (48); 25 (63-75)
 kira ga Nasara 3 (61)
 kusantarsa da Mala'ika Jibril 53 (8, 9)
 Kasaitar halayensa 43 (32)
 Kaunar muminai 9 (128)
 Kiyayyarsa ga gumaka 109 (1-5)
 Kulle-kullen Kuraishawa 8 (30); 16 (26)
 ladabi da biyayya gare shi 49 (1-5); 58
   (11)
 mafarkinsa 48 (27)

mafi cancanta bisa muminai kansu 33
   (6)
 mafificin annabawa 2 (253)
 mai bin Alkur'an tsintsa 10 (15); 11
   (12)
 mai gargadi 6 (50)
 mai karfin hali a wa'azi 42 (15)
 mai mayar da mabiyansa malamai 62
   (1-4)
 mai rarrabewa 98 (1, 2)
 mai sasanta al'ummomi 2 (213)
 manzo, mai tsarkakewa 2 (129, 151); 3
   (163); 62 (2, 3)
 maraya 93 (6)
 matansa su tsarkaka 33 (30-32)
 matansa su zama masu sauñin kai 33
   (28, 29)
 matansa uwayen muminai ne 33 (6)
 matsalar makaho da Annabi 80 (1-10)
 miyagun ayyuka gabulin bayyanarsa
   30 (41)
 Musulmin farko 6 (164)
 nasararsa 14 (14)
 neman kashe shi 5 (11)
 neman tsari daga kurakurai 40 (55)
 neman yaudararsa 17 (73)
 rahama ga mabiyansa 7 (156)
 rahama ne ga duk duniya 21 (107)
 rantsuwar goyon bayansa 48 (10)
 rayuwarsa sassauña ce 25 (7)
 rayuwarsa ta shaidar gaskiya ce 10 (16)
 rokon gafara ga masu fitinarsa 110 (3)
 rufe zucigarsa daga kushe-kushen mu-
   tane 42 (24)
 sabunta imani 17 (51, 52)
 sakonsa ga duk duniya ne 6 (91); 7
   (158); 25 (1, 2); 42 (7); 68 (52); 81
   (27)
 shari'a da wahayi 5 (49)
 shi ba mawañi ne ba 69 (38-43)
 shi fa Annabi ne 46 (9)
 shi Manzo ne 72 (21-23)
 shi mutum ne 7 (188)
 sunansa a cikin Attaura 7 (157, 158)
 sunansa a cikin Injila 61 (6)
 taimako daga Allah 22 (15)
 tauraro mai zuwa da dare 86 (1-4)
 tausaya wa mabiyansa 15 (88)
 tsarkinsa da kamalarsa 33 (45-46)

wahalce-wahalcensa 14 (13)
 wai ya koyo Alkur'anı daga wasu 16 (103)
 wajibi ne a yi masa biyayya 4 (64, 65); 24 (62, 63)
 walakanta makiyansa 27 (87); 42 (45); 73 (10-14)
 ya bi hanyar Ibrahim 16 (123)
 ya raunana yarda da gumaka 25 (42)
 yadda ake kintatar sa 52 (29-34)
 yafe wa makiya 15 (85)
 Yahudawa sun jira bayyanarsa 2 (89)
 yaki da kafirai da munafukai 66 (9)
 yi masa taron munafisha 2 (102)
 yin salla cikin dare farilla ne gare shi 73 (1-9)
 za a dfaukaka mabiyansa 95 (6)
 zarginsa 33 (56, 57)
 zarginsa da kagowa 25 (4)

Muhammad s. 769

Mujādala s. 834

Mulk s. 867

Mulkin Kasa
 biyayya ga hukuma 4 (59)
 dangantaka da sauran kasashe 16 (92, 94); 60 (8)
 dangantakar jama'a 3 (185); 60 (8, 9)
 lokacin da yaki ya zama dole 2 (190-193, 246, 251); 4 (75); 8 (39); 9 (29); 22 (39, 40)
 tsare gaskiya 4 (58, 105-107, 135); 5 (8); 6 (153); 16 (90); 38 (26); 42 (15)
 wanda ya kamata ya yi mulki 2 (247); 4 (53, 58); 10 (14); 12 (55); 22 (41); 24 (55); 38 (17-20)
 yanayin gwammati 3 (158); 42 (38)
 zaman salama 8 (56-58, 61, 62)

Mu'minūn s. 514

Mumtahana s. 844

Munāfiķūn s. 854

Munafukai 2 (17-20); 3 (168)
 abuta da makiyan Musulunci 5 (52)
 alkawarinsu 9 (75)
 an gafarta wa wasunsu 9 (66)
 an hana musu haske 57 (13-15)
 an la'ance su 9 (68)
 an la'anci akinsu 9 (69)
 Annabi ya yi tsaye kansu 9 (73)
 ba a yafe musu zunden muminai 9 (80)

ba su da gaskiya 2 (8-16)
 ba su kaunar yaki 47 (20)
 ba su yin nasara 5 (53)
 ba su zuwa Tabuka 9 (42-45, 47)
 bin makiyani Musulunci 47 (25-28)
 dalilan karya 9 (90, 94)
 damun Annabi 9 (61)
 dole a raba su 3 (178); 29 (11); 47 (29-31)
 dukiyarsu da 'ya'yansu 9 (55, 85)
 gabarsu 9 (63)
 gina masallatai don raba Musulmi 9 (107-110)
 gedun shan wahala 9 (49)
 gwajinsu 9 (126)
 hasara gābā da Annabi 4 (115)
 horo matsananci 48 (6)
 horonsu 4 (137-139, 141, 145)
 horonsu sau biyu 9 (101)
 hulda da su 4 (88-91)
 jihadi da su 66 (9)
 juyawar zukatansu 9 (127)
 kar a yi abuta da su 4 (144)
 kar a yi musu addu'a 9 (84)
 kar su je yaki da Musulmi 9 (83)
 kar su raka fungiyoyin Musulmi 48 (15)
 karya alkawarinsu ga Yahudawa 59 (11-14)
 kira ga zunubi 9 (67)
 kushe-kushensu 9 (58, 59)
 kin karbar hukuncin Annabi 4 (60-64); 24 (47-50)
 kulle-kullensu 9 (48)
 makircinsu ga Musulmi 63 (3-8)
 masu amsa laifinsu 9 (102, 103)
 matsorata a yaki 33 (12-20)
 mummunan rashin kirkinsu 9 (76)
 murnar rashin zuwa yaki 9 (81, 86, 87, 93)
 rantsuwar karya 9 (56, 62, 74); 58 (14-19); 63 (1, 2)
 rashin gaskiyarsu 4 (106-112)
 rashin tsarkinsu 9 (125)
 shawara a asirce 4 (81, 82, 114)
 son gudu daga wurin alheri 9 (57)
 sun ki Musulmi 9 (50-52)
 sun ki yaki 3 (166, 167); 4 (77-80)
 suna zamba 4 (142, 143)

tsokalarsu 9 (65)
 tsoronsu 8 (49); 9 (64, 74)
 Ubangiji bai karbar aikinsu 9 (53-55)
 watsa labarun karya 4 (83); 33 (60, 61)
 yafe musu in sun daina munafunci 4
     (146, 147)
 yunkurin la'antar Musulmi 4 (113)
 'yan leken asiri 5 (41)
 za a karbi tubarsu 33 (24)
 zunden muminai 9 (79)
Mursalat s. 903
 Musa 2 (54-59, 61, 108, 136); 5 (22-29); 32
     (23)
     a Masar 7 (103-137)
     a Sinai 7 (138-157); 17 (101, 102); 27 (7,
         8); 79 (15, 16)
     alkawari ga jama'ansa 7 (129)
     an ba shi Attaura 2 (53); 6 (92, 155); 7
         (142-145)
     an fifita shi 2 (53); 21 (48)
     an kira shi 19 (52); 20 (11-14); 27 (8, 9);
         28 (30); 79 (16)
     Annabi 19 (51, 52)
     da masu sihiri 7 (113-126); 10 (80-82);
         20 (60-73); 26 (38-51)
     da tsaurin kan Bani Isra'il 2 (67-73,
         92)
 Fir'auna ya gana da mutanensa 7 (109-
     112); 10 (76-79); 20 (56-59); 26 (34-
     37)
     ganin sandarsa da hannunsa sun canja
         20 (17-23); 27 (10-12); 28 (31, 32)
     gardama da Fir'auna 20 (49-55); 26
         (18-31)
     hijira da dare 20 (77); 26 (52); 44 (23, 24)
     hushinsa da Haruna 7 (150); 20 (92-94)
     isharorinsa tara 17 (101)
     jefa shi rafi 20 (39); 28 (7)
     kira a yi hakuri da yin addu'a 7 (128);
         10 (84, 87)
     kiran a saki Yahudawa 7 (104, 105); 20
         (46-48); 26 (15-17); 44 (18)
     ketare doka na Yahudawa 7 (146, 147)
     Littafansa 87 (19)
     littafinsa yana shaida Alkur'an 11 (17)
     mafarkin mahaifiyarsa 20 (38); 28 (7)
     maido shi ga mahaifiyarsa 20 (40); 28
         (12, 13)
     manzannin Yahudawa sun biyo bayan-

sa 2 (87)
 masu yarda da shi 10 (83); 40 (28-45)
 mutanen Fir'auna sun tsince shi 20 (39)
 mutanensa na bauta wa maraiki 7 (150);
     20 (86-90)
 neman Haruna ya taimake shi 20 (25-
     35); 26 (12-14); 28 (33, 34)
 nuna wa Fir'auna alamu 7 (107, 108);
     26 (32, 33); 79 (20)
 ratsa teku 7 (138); 10 (90); 20 (78); 26
     (53-66)
 rokon ruwan sha 2 (60)
 rokon wa mutanensa gafara 7 (155,
     156)
 tafiyarsa mahadaf tekuna biyu don
     neman ilmi 18 (6-82)
 tafiyarsa zuwa ga Fir'auna 7 (103), 10
     (75); 11 (96, 97); 20 (24); 23 (45,
         46); 26 (15-17); 27 (12); 40 (23, 24);
         51 (38); 79 (17)
 umurnin tafiya Kasa Mai Tsarki 5 (21)
 wa'adin dare arba'in 2 (51); 7 (142)
 wahala a hannun mutanensa 61 (5)
 ya bugi dutse 2 (60, 61)
 ya fadi zuwan Annabi Muhammad 28
     (44); 36 (14)
 ya ga wuta a lokacin komowarsa daga
     Madyana 20 (10); 27 (7); 28 (29)
 ya kashe mutumin Misra, Bakibde 20
     (40); 26 (14, 19-21); 28 (15-21, 33)
 ya kona dan maraiki 20 (97)
 ya sami marmaro sha biyu 2 (60)
 ya so ganin Ubangiji 7 (143)
 ya tafi Madyana 20 (40); 28 (22-28)
 ya yi umurni a yanka sanuwa 2 (67-71)
 ya zo da doka 7 (150)
 zamansa a dutse 7 (143-145); 20 (83, 84)
 zargin na karya 33 (69)
Musulmi
     abuta da wadanda ba Musulmi ba 60
         (8, 9)
     abuta da Yahudu da Nasārā ma'kiya 5
         (51)
     adalci ga abokan gābā 5 (2, 8)
     adalci tsakanin juna 4 (135)
     Allah ba Ya zaluntar su 4 (40); 10 (44)
     al'umma mafi daraja 2 (143); 3 (109,
         110); 22 (65, 66)
     amsa gaisuwa irin ta Musulunci 4 (94)

an ba su babbar daula 4 (54)
 an matsu musu 3 (194); 16 (41, 42)
 bayar da mafaka ga kafirai 9 (6)
 biyayya ga hukuma 4 (59)
 biyayya ga kafirai 33 (1)
 dangantaka da wasun da ba Musulmi
     ba 5 (5)
 dangantakarsu da maķiya 48 (29)
 fada ko an nunka su goma 8 (65, 66)
 fifiko a kan kafirai 83 (34, 35)
 gaisuwarsu ga juna 4 (86)
 hakuri da maķiya 9 (28); 16 (126, 127);
     73 (10)
 hana su abuta da maķiya 3 (27, 117-
     119); 60 (1-3)
 haske a gidjensu 24 (36)
 hulda da Ahlil Kitāb 29 (46)
 hulda da maķiyan Musulunci 16 (126);
     17 (53)
 jin tausayinsu 4 (36)
 kar su bi Yahudu da Nasārā ga canza
     addini 3 (99, 100)
 kar su damu in an matsu musu 29 (10)
 kar su juya baya ga abokan gaba 8 (15,
     16)
 kar su kashe juna da gangan 4 (92)
 kar su rarrabu 3 (102, 104); 6 (160)
 kare kansu daga ƀata 2 (288); 39 (53,
     55)
 kare masu bin gumaka har su ji Alku-
     'rani 9 (6)
 kashe dukiyarsu domin Allah 2 (195)
 kashi uku na Musulmi masu karatun
     Alkur'an 35 (32)
 kyautata wa kafirai 17 (53)
 ƙarfafa su 9 (124)
 mala'iku na ba su bushara 41 (30, 31)
 mamallanka Kasa Mai Tsarki 21 (105)
 masu 'Dakin Allah 22 (25)
 masu mulkin duniya 24 (45); 27 (62)
 mulkin ƙasashen Larabawa 70 (40-44)
 mutunta juna 49 (11, 12)
 nasara har bayan ƙasashen Larabawa
     33 (27)
 nazarin fadi-tashin al'ummomi 3 (136,
     137)
 sadaukar da kai don gaskiya 2 (154-
     156, 177); 3 (185, 199); 9 (24, 88)
 sakamakon ayyukansu 2 (286); 10 (23);

39 (22); 42 (30); 49 (14); 53 (29, 30);
     58 (20); 59 (19); 65 (8, 9)
 saƙo gare su ta hannun Jibril 16 (102)
 samun galaba 29 (58, 59, 69)
 sasanta su 8 (46, 49); 49 (9, 10)
 sauķi cikin matsuwa 29 (60)
 shugabannin jama'a 22 (78)
 su bi tsaka-tsaki a rayuwarsu 57 (27-29)
 su kafa fungiya 3 (103)
 su riķe alkawura 2 (177); 5 (1); 16 (91)
 su riki halayya nagari 16 (90)
 su yafe wa masu matsu musu 22 (60)
 su zama masu gaskiya 6 (153)
 sulhu da wafanda ba Musulmi ba 8
     (61)
 sun fi kaunar Allah 2 (165)
 sun yarda da duk annabawa 2 (136)
 taimakon juna a alheri 5 (2)
 taimakon juna a sha'anin addini 8 (73)
 wafansu dokokin rayuwa 3 (16); 6
     (152-154); 13 (19-22); 23 (57-61); 25
     (63-75); 51 (15-19); 61 (2, 3); 64 (11-
     18); 70 (22-35); 74 (4, 5)
 wanda ya kafirta tilas 16 (106)
 yarjejeniya da kafirai 9 (4)
 yi musu alkawarin nasarori 2 (115)
 yi musu bushara ta Kwarai 10 (63, 64)
 za a ba su daula 3 (25, 26)
 za a daukaka su 2 (152)
 Musulunci 2 (84, 131, 132); 3 (19, 20); 4
     (125); 6 (14, 126, 164); 10 (73); 16 (81);
     22 (78); 33 (35); 39 (22, 54); 49 (17)
 addini kammalalle 5 (3)
 addinin annabawa 42 (13)
 addinin kowa 3 (82); 30 (30)
 alamun ci gaba 7 (57, 58)
 ba matsu a addini 2 (256)
 ba shi daraja babba 6 (163)
 babu bambance-bambance 6 (52)
 ci gabansa kome Kiyayya 41 (53)
 gâbâ da shi hasara 61 (8)
 haskaka 24 (35-38)
 kafuwar daular Musulunci 24 (55); 28
     (58)
 kafuwersa 32 (5)
 kare ci gabansa 32 (5)
 kare kai 42 (41)
 kawar da camfe-camfe 6 (137-140, 144,
     145)

kowace al'umma na da doka 5 (48)
 matsanancin hakurinsa 29 (40, 67)
 muhimmancinsa 2 (112, 156)
 nasararsa 48 (28); 61 (10-13)
 sabuwar ma'anar hadaya 22 (36, 37)
 shikashikansa 2 (3, 4, 15, 16, 18, 19)
 sukar Kaurace wa aure 24 (32)
 taimaka masa 22 (40); 47 (7)
 tamkar an yi shuka 80 (24-32)
 tausayawa a shari'a 5 (34)
 ya soki fasikanci 6 (121)
 ya yarda da duk annabawa 2 (4)
 yada shi farilla ne 9 (122)
 yaduwarsa 9 (33); 48 (28); 61 (8)
 'yan'uwantaka 49 (13)
Mutum 40 (67)
 ayyukansa uku 5 (93)
 bukatunsa na ruhi 6 (38)
 dalilin halitta shi 11 (7); 51 (56-58); 75
     (36)
 girmansa 30 (54, 55)
 guje wa Allah cikin ni'imma 7 (189-192);
     17 (67)
 halifan Allah 2 (30)
 halitta shi daga laka 15 (26); 23 (12)
 halitta shi daga turbaya 3 (59); 6 (2); 7
     (11, 12); 22 (5); 32 (7); 35 (11); 55
     (14)
 hasararsa 2 (35-39); 20 (120)
 ikon Allah ne 32 (9)
 jama'a guda 2 (213); 10 (19); 21 (92, 93)
 kadaicewarsa 24 (58, 59)
 koya masa harshe 55 (3, 4)
 matakam girmansa 22 (5); 23 (14)
 mulkin duniya 14 (32-34); 16 (10-19);
     31 (20); 45 (12, 13)
 rashin gode wa Allah 41 (49, 51)
 rashin rike amana 33 (72)
 rayuwa da mutuwa a duniya 7 (25)
 sakamakon aikinsa 4 (79); 53 (29)
 tsarkake kai ne tufarsa 7 (26)
Muzzammil s. 890

Naba' s. 906

Nagara
sakamakonta 10 (26)

Nahî s. 391

Najm s. 804

Naml s. 572

Nâs s. 960

Nasara

hanyar samunta 3 (200)

Nasârâ (Kirista) 2 (111, 113, 120, 135,
140); 5 (18, 50, 69, 84, 85); 9 (30); 22
(17)

alkawari da su 5 (14)

an kira su zuwa ga addini sahihi 3 (64)

an kalubalance su da addu'a 3 (61)

imani da Musulunci 5 (83)

kwadayan duniya 2 (96)

makusanta addinin Musulunci 5 (82)

mayar da mutum tamakar Allah 4
(171); 5 (77); 18 (102)

samun tsira 2 (262)

Nasr 71 (23)

Nâşr s. 957

Nâzi'ât s. 909

Nisa' s. 112

Nûh s. 883

Nuhu 3 (32); 6 (85); 7 (59-64); 9 (163); 10
     (71-73); 14 (9); 25 (37); 51 (46); 53
     (52); 57 (26); 66 (10); 69 (11, 12)
 addu'a don dansa 11 (45-48)
 da 'Dufanu 54 (9-15); 71 (1-28)
 da jirgin ruwa 11 (26-48); 17 (3); 21 (76,
     77); 22 (42); 23 (23-29); 26 (106-
     120); 29 (14, 15); 33 (7); 37 (75-82);
     42 (13)

matarsa 66 (10)

ruwa ya cinye dansa 11 (42, 43)
 tarihinsa gargadî ne 11 (35)

Nûr s. 527

Râ'ad s. 361

Rahmân s. 814

Rai na mutum

dogara ga Ubangiji 2 (67); 7 (200); 23
     (97, 98); 113 (1, 2); 114 (1-3)
 fa'idar addu'a 9 (103); 10 (87); 11 (52);
     19 (4, 48); 25 (77); 29 (45); 52 (27);
     71 (10-12)

gamuwa da Ubangiji 2 (45, 46, 223); 6
     (31); 32 (10); 53 (42); 84 (6)

gaskata Ubangiji 9 (129); 11 (88); 12
     (67); 13 (30); 14 (12); 25 (58); 60
     (4); 65 (3)

godiya ga Ubangiji 13 (28); 89 (27, 28)

- hora masa ruhi 15 (28, 29); 17 (85); 32 (7-9)
 karbar addu'a 2 (186); 14 (39); 27 (62); 40 (60)
 kaunar Ubangiji 2 (165, 177); 3 (30); 5 (54); 76 (8, 9)
 tsarkinsa 7 (122); 14 (22); 15 (42); 30 (30); 95 (4)
 Ubangiji Sahibin mutum ne 2 (257); 3 (67); 4 (45); 6 (14); 42 (9); 45 (19)
 wanda Ubangiji ba Ya so 2 (190); 3 (56, 139); 5 (64); 6 (142); 8 (58); 16 (22); 28 (76); 57 (23)
 wanda Ubangiji ke so 2 (195, 222); 3 (75, 145, 147, 158); 5 (42); 9 (7)
 yadda ake addu'a 1 (Al-Fatiha); 2 (201, 250, 286); 3 (7, 192, 193); 12 (101); 14 (40, 41); 17 (80); 18 (10); 20 (25-28); 25 (74); 40 (7-9); 46 (15); 71 (28)
 yarda da Ubangiji 2 (256, 257); 10 (9); 19 (96); 33 (47); 48 (4, 18); 49 (7); 57 (12, 19); 58 (22)
 yin addu'a 1 (4); 10 (12, 22); 22 (12); 39 (8, 49); 41 (51)
 Ra'umar Salihu 17 (59); 26 (155-158); 54 (27-30); 91 (13-15)
 Ra'umi 7 (73); 22 (27)
 Rama cuta 2 (179, 194); 4 (149); 17 (33); 41 (34); 42 (29, 30, 43)
 a kisan kai 2 (178)
 dokar a Attaura 5 (45)
 dokarta 2 (178)
 Ramalan 2 (186, 187)
 farilla azuminsa gaba daya 2 (185)
 saukar da Alkur'an cikinsa 2 (185)
 Rana
 hanyarta 36 (38)
 nade ta 81 (1)
 tare da wata 75 (9)
 Ranar Kiyama
Dubi
 Tashin Kiyama
 Rantsuwa 2 (225); 9 (42); 16 (93, 95); 60 (12); 66 (2)
 da barin yin abu nagari 2 (224)
 kaffararta 5 (89)
 kar a karya ta 16 (91)
 kar a yi ta don zamba 16 (92, 94)
 kiyaye ta 5 (89)
- Rarrabar addini 6 (159)
 Rashin biyayya 4 (14)
 Rayuwa
 ba wasa ba ce 29 (64); 57 (20)
 fama da wahaloli 90 (4)
 halittawa bibbiyu 36 (36)
 ma'kasudinta 23 (115-118)
 muhimancinta 30 (7, 8)
 mutum daga kasa 18 (37); 23 (12-14); 40 (67); 53 (32); 71 (13-17)
 Rayuwa a duniya 3 (135); 7 (28, 29); 31 (17)
 Rayuwar mutum
 an soki tara dukiya 9 (34)
 ba a watsi da aikinsa 3 (194)
 ba a dukiya don Allah 2 (177)
 ba da dukiya ga dangi, marayu, mata-lauta, da matafiya 2 (215)
 bashi, jingina, yarjejeniya 2 (280, 282, 283)
 ciyar da dukiya na kawo Karuwa 2 (268)
 dangantaka da mutane 5 (2, 5)
 dukiya daga duwatsu 16 (15-18)
 dukiya daga shanu 16 (5-7)
 dukiya daga teku 16 (14); 17 (66); 34 (18)
 dukiya na rudin mutum 102 (1, 2)
 duniya cike take da dukiya 4 (100)
 kar a yi dukiya da damfara 2 (188); 4 (100)
 kira zuwa ga muhimman mas'aloli 3 (13); 18 (46, 105); 63 (9)
 Kokarin saduwa da Ubangiji 84 (6)
 mai nema zai samu 53 (39-41)
 maza da mata na gâdon dukiya 4 (7, 29-33)
 neman dukiya 4 (32); 67 (15); 34 (18)
 ri'ke gaskiya a cikin hulfa 7 (85); 17 (35); 83 (1-6)
 sakamakon masu aiki 3 (135)
 sarrafa dukiya daidai 17 (26-29); 25 (67)
 saye da sayarwa 4 (29)
 shaida 2 (140, 282, 283); 4 (15); 5 (8, 106, 107); 12 (26, 27); 24 (4, 5); 65 (2)
 son dukiya 89 (17-20); 100 (6-8)
 yin aiki 39 (39); 53 (39-41); 79 (34-35); 92 (4)

- Riba** **Dubi** Bashi da ruwa
Ridda 2 (117); 5 (54)
Rowa 3 (179); 4 (37)
Rubuta ayyuka 17 (13)
Rūm s. 613
Ruwa
  tushen rayuwa 11 (7)
- S.** s. 686
Saba' s. 647
Sadaki
  ba a karbewa 4 (19)
  ba shi da iyaka 4 (20)
  dole a ba mata 4 (4)
  fansarsa 2 (229)
  ga wanda aka saki 2 (236)
  maido da rabi 2 (237)
Sadaka don gina addini 2 (219, 270, 272, 291); 3 (92, 134); 4 (114); 9 (60, 79, 103); 24 (56); 58 (12, 13)
  a asirce da a bayyane (2, 271)
  a bayanne 2 (264); 4 (38)
  abin yinta 2 (267)
  banda gori 2 (262-264, 266)
  domin neman yardar Allah 2 (265)
  fa'idarta 8 (60); 57 (18); 64 (17)
  in ba abin yinta 17 (28)
  ladarta 2 (261)
  masu cancanta a ba su zakka 2 (273); 9 (60)
  matakin nasara 2 (274)
Safa 2 (158)
Saff s. 848
Sāffat s. 673
Sajda s. 628
Saki **Dubi** Kashe aure
Salihu da Samudawa 7 (73-79); 11 (61-68); 14 (9); 15 (80-84); 25 (38); 26 (141-159); 27 (45-53); 29 (38); 41 (13, 14, 17, 18); 51 (43-45); 53 (51); 54 (23-31); 69 (4, 5); 85 (18); 89 (9); 91 (11-15)
Dubi kuma Samudawa
- Salla**
  a fagen yaki 4 (102)
  a kan doki 2 (239)
  a lokuta ajiyayyu 4 (103)
  ado dominta 7 (31)
  cikin tsoro ko hadari 2 (239)
  dalilan yinta 2 (45); 29 (45)
- fa'idarta 9 (103); 10 (87); 11 (52); 19 (4, 48); 25 (77); 29 (45); 52 (27, 28); 71 (10-12)
karbata 2 (186); 14 (39); 27 (62); 40 (60)
kariya daga zunubai 29 (45)
mafī cancellar addu'a 1 (1-7)
mutum ya gaje ta 1 (4); 10 (12, 22); 22 (12); 39 (8, 49); 41 (51)
rage ta cikin tafiya 4 (101)
rashin mayar da hankali cikinta 107 (4, 5)
sau biyar a rana 17 (78); 30 (17, 18)
ta tahajjud 17 (79)
tsakatsaki 17 (110)
Ubangiji Ya karbā 40 (60)
yadda ake yin ta Sura ta 1; 2 (201, 250, 286); 3 (7, 192, 193); 12 (101); 14 (40, 41); 17 (80); 18 (10); 20 (25-28); 25 (74); 40 (7-9); 46 (15)); 71 (28)
- Sallar Jumu'a** 62 (11)
  ciniki a ranarta 62 (9, 10)
Salsabil 76 (18)
Sama
  an tsare sama 72 (8-9)
  arziki daga sama 40 (13)
  bakwai 2 (29); 17 (44); 23 (17, 86); 61 (12); 65 (12); 67 (3, 4); 71 (15); 78 (12)
  cike da hanyoyi 51 (7)
  daga sama ba ginshikai 13 (2); 31 (10)
  fede ta 81 (11)
  halitta ta 7 (54); 10 (3); 32 (4)
  hayaki 41 (11)
  nade ta 21 (104)
  Sama da Kasa 37 (5)
  tsagewarta 25 (25)
Samiri
  Musa ya hore shi 20 (97)
  ya amsa laifi 20 (96)
  ya batar da Yahudawa 20 (85)
  ya yi dan maraki 20 (87, 88)
Samudawa 7 (73); 9 (70); 11 (61); 14 (9); 17 (59); 22 (42); 25 (38); 26 (141-158); 27 (45, 46); 29 (38); 41 (13, 14, 17-19); 51 (43-45); 54 (23-29); 85 (17); 89 (9); 91 (11, 12)
Sata
  sakamakonta 5 (38)

yafe wa barawo 5 (39)
Shaida 2 (41, 283); 3 (135); 4 (6, 15, 41); 5 (106); 24 (4-9); 33 (70, 71); 65 (2)
 kar shaidu su yi hasara 2 (282)
 yin rantsuwa 5 (107)
Shaifadan 2 (14); 4 (116-118); 7 (18, 19, 21-26); 15 (30, 38-41); 17 (63, 64); 18 (51); 20 (117); 26 (95); 38 (75-85); 55 (14)
 a mutum 3 (174); 8 (48); 22 (3)
 an kasfanta shi 7 (13)
 ba shi da iko kan mutum 15 (42); 17 (65)
 ba zai yi nasara ba 4 (76)
 bai sami biyan bukata ba 7 (16)
 batar da mumina 41 (36)
 gābā da annabawa 22 (52, 53)
 halitta shi daga wuta 7 (12)
 iko a kan mabiyansa 16 (99)
 kiyayewa daga shafarsa 7 (201)
 kawata fasādi 16 (43)
 kin sujuda ga Adam 2 (34); 7 (11, 12); 15 (31-37); 17 (61); 18 (50); 20 (116)
 mabiyansa 58 (18-20)
 mai ishara ga miyagun al'adu 4 (119, 120)
 mayaudari 7 (17)
 rafe-radensa 114 (1-6)
 rantsuwar halaka mutane 17 (62)
 sauка ga masu zunubi 26 (221-223)
 tsira daga makircinsa 15 (36)
 wakilin mugayen shawarwari 23 (97, 98)
 ya nemi jinkiri 7 (14, 15)
 ya rudi Adam 2 (36); 7 (20)
 yana alkawari na karya 14 (12)
 yana cikin jinn 18 (50)
 yana ganin mutum, shi ba a ganin sa 7 (27)
 yana satar saurare 15 (16-18)
 yana zuga kafirai 19 (83)
Shams s. 936
Shanu 5 (103), 6 (137); 16 (5)
 don dan Adam 6 (143-145); 39 (6)
Sharh s. 941
Shari'ar gaskiya
 a Musulunci 6 (153)
 tsakanin Musulmi da wasunsu 4 (105)
Shawara 3 (159); 42 (38)
Shiga gidajen wasu 24 (27, 28, 58)

matasa su nemi izini 24 (59)
Shirka
 ba ta da tushe 30 (35)
 mafi munin zunubi 4 (48, 116)
Shiryuwa 17 (15); 29 (7)
Shu'aibu 7 (85-93); 11 (84-95); 15 (78, 79); 26 (176-191); 29 (36, 37)
Shu'arā' s. 553
Shūrā s. 729
Sulaiman
 an ba shi dukiya 27 (16)
 bai yi sihiri ba 2 (102)
 da dawakansa 38 (31, 32)
 da Dāwūd 21 (78-80); 27 (15, 16)
 fahimtar maganar tsuntsaye 27 (16)
 fakuwarsa 34 (14); 38 (35)
 mayaķansa na ruwa 34 (12)
 nazarin tsuntsaye 27 (20)
 ya roki wata daular 38 (35)
 yi masa karairayi 2 (102)
Sulhantawa 4 (35)
Sunaye miyagu 49 (11)
Surori na Alkur'anı 2 (23); 9 (64, 86, 124, 127); 11 (13); 24 (1); 47 (20)
Tabanni
 hana shi da aiki 33 (36-38)
 hana shi da doka 33 (4)
Tabūka
 an umurci Musulmi su je 9 (41)
 tsawon tafiyar 9 (42)
Taqābul s. 856
Tahrim s. 863
Taimama 4 (43); 5 (6)
Takāthur s. 950
Takawa
 yadda ya kamata a yi ta 17 (37); 31 (19)
Takwīr s. 916
Taron asiri 58 (7-10)
Tashin Kiyama 51 (12-14); 82 (17-19)
 tanadar ayyukan mutane 50 (4)
 tona asirai 24 (24); 50 (22); 69 (18); 86 (9)
Taubā s. 272
Taurari
 bacewarsu 77 (8)
 masu nazarinsu 67 (5)
 watsewarsu 82 (2)
 yin duhu 81 (2)

- Tīn** s. 942
 Toshiyar baki 2 (188)
 Tsafita 2 (222)
 Tsarki 4 (43); 5 (6); 24 (21)
 Tsegumi
     garkuwarsa 24 (58, 59)
 Tsira 91 (9)
 Tsuntsaye
     Sulaiman ya mallake su 27 (17)
 Tuba 5 (39); 16 (119)
     lokacin da ba a karba 3 (89); 4 (17, 18)
- Uhudu 3 (121-125, 127-129)
     an karya makiye 3 (126)
     dalilan hasara 3 (151, 152)
     gafarta wa masu laifi 3 (154)
     gudummawar mala'iku 3 (183)
     gunagunin munafukai 3 (153)
     mai rarrabewa 3 (139-142, 153-167)
     matsayin abokan gabbā 3 (152)
     Musulmi sun zo ga Annabi 3 (153)
     samun nasara 3 (151)
     yadda Annabi ya yi 3 (158)
- Wahayi
     an amshe a duk duniya 8 (12); 16 (68, 69); 41 (12); 99 (4, 5)
     daukaka dan Adam 2 (1-5); 10 (2); 11 (2, 3); 14 (27); 20 (75); 23 (1-4); 24 (55); 28 (67); 38 (2, 28, 67, 68, 87); 58 (11); 68 (52); 92 (4-7)
     hada kan al'ummomni 2 (213); 4 (1); 10 (19); 23 (52); 30 (22); 48 (13)
     hada kan kasa 7 (34); 10 (49); 13 (11); 15 (4, 5); 45 (28); 49 (13)
     hanyoyin saukarsa uku 42 (51)
     kare mutum daga mugun aiki 2 (38); 4 (31); 5 (12, 65); 7 (35); 8 (29); 14 (1); 17 (82); 25 (70); 29 (7); 41 (44); 47 (2); 48 (5); 62 (2)
     Musulmi dole su yarda da duk annabawa 2 (4, 136, 285); 4 (152)
     ni'imma ga dan Adam 4 (164); 10 (47); 35 (24); 40 (78)
     nuni ga rayuwa mafi daukaka 2 (4); 17 (21); 23 (15, 16, 115); 32 (10); 36 (78, 79); 50 (3, 4); 56 (60, 61); 71 (17, 18); 75 (36-40)
     samun annabawa a dukan al'ummomni
- 4 (164); 5 (48); 10 (47); 13 (7); 16 (36); 22 (67); 35 (24); 40 (78)
 sauka ta zuciya 2 (97); 26 (192-194); 53 (10, 11)
 sifa ce ta Ubangiji 6 (92)
 tushen ginin halin mutum 6 (152-154); 17 (23-39); 25 (63-75); 70 (23-35)
 yin aiki don jama'a 2 (112, 117, 195, 261, 262, 267, 271, 272); 3 (91, 133); 4 (36-38); 7 (55); 16 (90); 29 (69); 39 (34); 51 (19); 76 (8, 9); 89 (17, 18)
 zuwa ga Annabawa 4 (163)
 zuwa ga mahaifiyar Annabi Musa 28 (7)
 zuwa ga sahabban Annabi Isa 5 (111)
Wāki'a s. 821
 Waliyyai
     bauta musu 17 (57)
 Waliyyin maraya 4 (6)
 Wasan banza 25 (72)
 Wasiyya 2 (180, 182); 4 (11, 12); 5 (106)
 Wata
     tsagewarsa 54 (1)
     yin duhu 75 (8)
 Watanni masu alfarma 2 (189); 9 (36)
     jinkirta su kafirci 9 (37)
     yaki cikinsu tilas 2 (194)
 Wuta
     ba a dawwama ciki 6 (129); 11 (107)
     ba mutuwa ko rayuwa ce ba 20 (74); 87 (12, 13)
     ci gaba da horo 4 (56)
     don fasikai ce kawai 19 (68-72)
     horo daidai da laifi 78 (21-30)
     horo ga wannan rayuwar 29 (54)
     kofofinta bakwai 15 (44)
     muminai ba su shiga 21 (101, 102)
     nadamar masu shigarta 101 (8-11)
     sakamako da Hudama 104 (4-9)
     wanke zunubi 57 (15)
     'yan wuta na kiran 'yan aljanna 7 (50)
- Y.Ş.** s. 664
 Ya'akub 2 (134-140); 3 (84, 92); 4 (163); 6 (85); 11 (71); 12 (38, 68); 19 (49, 50); 21 (72); 38 (45-47)
 a gadon mutuwarsa 2 (133); 12 (6)
 kiran hadin kai ga zuriyarsa 2 (132)
 ya tafi Masar 12 (99)

Yafewa 2 (263); 3 (134); 4 (17, 18); 24 (22);
     42 (40)
 Yahudawa 2 (143-147); 3 (193); 5 (14-19,
     21, 23, 25); 10 (91, 94); 17 (2-7, 101,
     102); 26 (10-66, 197); 32 (23, 24); 40
     (53); 44 (30-32); 45 (16, 17); 61 (5, 6)
     a alkarya 2 (58)
     a cikin daji 5 (26)
     abutar masu bauta wa gumaka 5 (80,
         81)
     an ba su sarauta da annabci 5 (20)
     an ba su sarautar Kasa Mai Tsarki 7
         (137)
     an zañi manyansu saba'in 7 (155)
     ba su dama da zuwan Annabi 17 (8)
     baiwa gare su 2 (122)
     bauta wa dan maraki 2 (51, 54); 4
         (153); 7 (148, 149, 152, 153)
     bauta wa gumakan Larabawa 4 (51)
     bata littafai 2 (75)
     cikakkiyar kiyayya ga Musulunci 5 (82)
     dole su ba wasu jama'a wuri 17 (107)
     fatansu ga annabci 2 (89)
     Fir'auna ya yi musu azaba 2 (49); 7
         (167); 40 (25)
     girgizar kasa ta shafe su 4 (153); 7 (171)
     haramtta musu abinci 6 (147)
     horonsu da bala'i 2 (59); 7 (161, 162)
     inuwa daga girgije 2 (57); 7 (160)
     jahilcinsu 2 (78)
     karbar riba 4 (160)
     kashe annabawa 2 (61, 91); 3 (20)
     kira su yarda da Annabi 2 (40)
     kaunar rayuwa 2 (96)
     ketare haddi cikin Asabar 2 (65)
     kin Annabi don ba Bayahude ne ba 2
         (89-91)
     kin gaskiya sau biyu 5 (71)
     kin yarda da Annabi 2 (101)
     kiyayya ga Annabi 2 (104)
     la'anta daga Dâwûd da Isa 5 (78)
     mayar da su birai 2 (65); 5 (60); 7 (165,
         166)
     munafukai 5 (61)
     munafunci tsakaninsu 2 (76)
     mutuwar shekara dari 2 (259)
     neman ganin Ubangiji 2 (55); 4 (153)
     nuna kiyayya ga Jibril 2 (97)
     raya su daga mutuwa 2 (243)

rokon a cece su 10 (85, 86)
     sabuwar fitina daga Fir'auna 7 (127)
     sake zaunar da su 17 (6, 104)
     Samiri ya batar da su 20 (85)
     shugabanninsu sha biyu 5 (12)
     sun ki shiga Kasa Mai Tsarki 5 (22, 24)
     sun rabu kabilu sha biyu 7 (160)
     sun rarrabu gida-gida 7 (168)
     sun roki abinci 2 (61)
     sun roki ruwa 2 (60); 7 (160)
     sun sami darba da tantabarau 2 (57)
     suna bin abubuwana bautawa na karya
         7 (138)
     taurin zuciyarsa 2 (74)
     tsagerancinsu 2 (67-142)
     tsallake Bahar Maliya 2 (50); 10 (90);
         20 (77); 42 (24)
     wai ba a azabta su 2 (80)
     wai sun kashe Annabi Isa 4 (157)
     wulakanta su 2 (61)
     yarjejeniyarsu 2 (63, 93); 4 (154, 155)
     yi wa Annabi Isa kaidi 3 (53)
     yi wa Annabi kulle-kulle 2 (87); 3 (20,
         21)
     yi wa Maryam kagen zina 4 (156)
     yi wa Musulmi dariya kan tsaron kasa
         5 (64)
     yin cuta sau biyu 17 (4)
     yunkoron kashe Annabi Isa 2 (7, 2)
     'yan leken asiri 5 (41)
     zalunci a dukiya 4 (161)
     zukatansu sun kekashe 5 (13)
     Yahya 3 (38); 6 (85); 19 (7-15); 21 (90)
     Yajuju da Majuju 18 (94-99)
         mamaye duniya 21 (96)
     Yaki 2 (190-195, 216, 217, 246); 4 (74-84,
         91, 94, 104); 9 (5, 29, 36, 41-47, 122,
         123); 22 (39, 40); 47 (4)
     Yakin Ahzab (a Madina) 33 (9, 22)
         gudummawar mala'iku 3 (124)
         labarin yakin 38 (11)
     Yakin Badar **Dubi** Badar
     Yakin Hunain 9 (25-27)
     Yakin Uhudu **Dubi** Uhudu
     Yarjejeniya
         cika ta 5 (1); 16 (91, 92)
         matan Annabi 33 (27-34, 50-59)
         soke ta 8 (58)
     Yi da wani 32 (58); 49 (11, 12); 104 (1)

Yi wa wani hanya 4 (85)
 Yin daidai 2 (177)
 Yin kyashi 4 (32)
 Yini
     a wurin Allah daidai yake da shekara
         dubu 22 (47); 32 (5)
     na Kiyama daidai da shekara dubu
         hamsin ne 70 (40)
Yūnus s. 300
 Yunusa 4 (163); 6 (85); 10 (98); 37 (139-149); 68 (48-50)
 Yusha'u da Kābilu 5 (23)
 Yusuf
     addu'arsa 12 (101)
     an ba shi hikima 12 (22)
     bayyana kansa ga yayyinsa 12 (80-91)
     daukaka shi 12 (54-56)
     fitar da shi daga rami 12 (19, 20)
     jefa shi kurkuku 12 (35)
     Kāramin Kaninsu 12 (63-69)
     Kulle-kullen 'yan'uwansa 12 (7-18)
     matsalar ma'auni 12 (70-77)
     sayar da shi a Masar 12 (21)
     shi da fursunoni biyu 12 (36)
     tabbatar da rashin laifinsa 12 (26-29)
     warware shi daga zargin karya 12 (50-53)
     wasu yaudare-yaudaren 12 (30-34)
     ya daure yaudarar mata 12 (23-35)
     ya fassara mafarkin fursunoni 12 (41)
     ya fassara mafarkin sarki 12 (43-49)
     ya taimaki yayyinsa 12 (58-62)
     ya yafe wa 'yan'uwansa 12 (92)
     ya yi mafarki 12 (4-6)
     yi wa fursunoni biyu wa'azi 12 (37-40)
Yūsuf s. 340
 'Yan Adam 7 (26-36, 172); 17 (70)
 'Yan'uwantaka 3 (102-105)
 'Yan'uwantakar dan Adam 49 (13)
 'Ya'ya
     hana kashe su 6 (152); 17 (31)
     mata 16 (58, 59)
     na tabanni 33 (4, 5, 37)
     renonsu 2 (233); 4 (11)
     rufe su da rai 81 (8, 9)
 'Ya'yan hankaka **Dubi** Tabanni

Zainab
     aurenta da Annabi 33 (36-38)
 Zakariya 3 (36); 6 (86); 19 (2-15); 21 (89, 90)
     an ba shi ishara 3 (40)
     labarin haihuwar Yahya 3 (38)
     ya roki a ba shi da 3 (37)
 Zakka 2 (43); 9 (60)
 Zakkūm 17 (60); 37 (62); 44 (43)
Zalzala s. 947
 Zama cikin jama'a 58 (11); 74 (4)
 Zaman gida
     asirtawa 24 (27, 28)
     cudanyar maza da mata 24 (30, 31, 60);
         33 (59)
     duk kyauta ga mata tata ce 4 (19-21, 24)
     kyutatwa wa 'yan'uwa 2 (177); 4 (1, 36);
         16 (90); 17 (26); 24 (22); 25 (54)
     Kauna da girmama iyaye da 'ya'ya 4
         (11); 17 (23, 24); 25 (74); 31 (14, 15); 46 (15)
     matsayin mata 3 (41, 194); 4 (4, 7, 32,
         124); 16 (97); 28 (7); 40 (40)
     maza su ciyar da mata 4 (34)
     miji da mata: dadadawa 7 (189)
     miji da mata: karimci 2 (228, 229, 231)
     miji da mata: tufa ga junia 2 (187)
     miji da mata: yin kyauta 2 (237)
     rike mata gwargwadon iko 65 (6)
     sadaki kyauta ce 4 (4)
Zāriyat s. **Dubi Dhāriyat**
 Zato 49 (12)
 Zihar 33 (4); 58 (1-4)
 Zina 25 (68)
     alfasha ce 17 (32)
     haninta 24 (3)
     horo dominta 24 (1, 2)
     hukuncinta 24 (1-5)
     kubutar mace daga zargin zina 24 (8-10)
     makārānta 24 (27, 30, 31)
     shaidar yinta 24 (4, 6, 7, 13)
Zukhruf s. 739
 Zül-Karnain 18 (83, 94)
 Zumunta 4 (1)
 Zunubi
     mafī muni 4 (116)
     sakamakonsa 4 (110, 111); 6 (164)

فِي هُرْسٍ يَأْتِيهَا السُّوْلُ وَبِنَازِلٍ كَيْفَ لَمْ يَرَهُ مِنْهَا

Süna	Süra ta	Shâfi	Wuri	البيان	الصفحة	رقمها	السورة
Fâtiha	1	1	Makka	مكّة	١	١	الفاتحة
Bâkara	2	2	Madina	مَدِينَة	٢	٢	البقرة
Al-`Imrâna	3	73	Madina	مَدِينَة	٧٣	٣	آل عمران
Nisâ'	4	112	Madina	مَدِينَة	١١٢	٤	النساء
Mâ'ida	5	155	Madina	مَدِينَة	١٥٥	٥	المائدة
An`âm	6	186	Makka	مكّة	١٨٦	٦	الأعراف
A'arâf	7	219	Makka	مكّة	٢١٩	٧	الاعراف
Anfâl	8	257	Madina	مَدِينَة	٢٥٧	٨	الأنفال
Tauba	9	272	Madina	مَدِينَة	٢٧٢	٩	التوبة
Yûnus	10	300	Makka	مكّة	٣٠٠	١٠	يونس
Hûd	11	319	Makka	مكّة	٣١٩	١١	هود
Yûsuf	12	340	Makka	مكّة	٣٤٠	١٢	يوسف
Râ'ad	13	361	Madina	مَدِينَة	٣٦١	١٣	الرعد
Ibrâhîm	14	371	Makka	مكّة	٣٧١	١٤	إبراهيم
Hijr	15	381	Makka	مكّة	٣٨١	١٥	الحجر
Naâl	16	391	Makka	مكّة	٣٩١	١٦	التحل
Isrâ'	17	414	Makka	مكّة	٤١٤	١٧	الإسراء
Kahf	18	433	Makka	مكّة	٤٣٣	١٨	الكهف
Maryam	19	453	Makka	مكّة	٤٥٣	١٩	مرأة
D.H.	20	466	Makka	مكّة	٤٦٦	٢٠	طه
Anbiyâ'	21	484	Makka	مكّة	٤٨٤	٢١	الأنبياء
Hajj	22	499	Madina	مَدِينَة	٤٩٩	٢٢	الحج
Mu'minûn	23	514	Makka	مكّة	٥١٤	٢٣	المؤمنون
Nûr	24	527	Madina	مَدِينَة	٥٢٧	٢٤	النور
Furkân	25	542	Makka	مكّة	٥٤٢	٢٥	الفرقان
Shû'arâ'	26	553	Makka	مكّة	٥٥٣	٢٦	الشعراء
Naml	27	572	Makka	مكّة	٥٧٢	٢٧	النمل
Kaşâş	28	586	Makka	مكّة	٥٨٦	٢٨	القصص
'Ankabût	29	602	Makka	مكّة	٦٠٢	٢٩	العنكبوت
Rûm	30	613	Makka	مكّة	٦١٣	٣٠	الروم
Lukmân	31	622	Makka	مكّة	٦٢٢	٣١	للممان
Sajda	32	628	Makka	مكّة	٦٢٨	٣٢	السجدة
Ahzâb	33	633	Madina	مَدِينَة	٦٣٣	٣٣	الأحزاب
Saba'	34	647	Makka	مكّة	٦٤٧	٣٤	سيا
Fâdir	35	656	Makka	مكّة	٦٥٦	٣٥	فاطر
Y.S.	36	664	Makka	مكّة	٦٦٤	٣٦	يس
Şâffât	37	673	Makka	مكّة	٦٧٣	٣٧	الصفات
Ş.	38	686	Makka	مكّة	٦٨٦	٣٨	ص

فِي حُكْمِ الْسُّورَ وَبِنَاءِ الْكَوْكَبِ الْأَدَمِيِّ مِنْهَا

Sūra	Sūra ta	Shāfi	Wuri	البيان	الصفحة	رقمها	السورة
Zumar	39	696	Makka	مكة	٦٩٦	٣٩	الزمر
Ghāfir	40	708	Makka	مكة	٧٠٨	٤٠	غافر
Fuṣṣilat	41	720	Makka	مكة	٧٢٠	٤١	فصلت
Shūrā	42	729	Makka	مكة	٧٢٩	٤٢	الشورى
Zukhruf	43	739	Makka	مكة	٧٣٩	٤٣	الرخروف
Dukhān	44	750	Makka	مكة	٧٥٠	٤٤	الذئhan
Jāthiyā	45	756	Makka	مكة	٧٥٦	٤٥	الجاثية
Aḥkāf	46	762	Makka	مكة	٧٦٢	٤٦	الأحقاف
Muhammad	47	769	Madina	مدّةٌ	٧٦٩	٤٧	محمد
Fat'h	48	776	Madina	مدّةٌ	٧٧٦	٤٨	الفتح
Hujurāt	49	784	Madina	مدّةٌ	٧٨٤	٤٩	الحجرات
Q.	50	788	Makka	مكة	٧٨٨	٥٠	ق
Dhāriyāt	51	794	Makka	مكة	٧٩٤	٥١	الذاريات
Dūr	52	799	Makka	مكة	٧٩٩	٥٢	الطور
Najm	53	804	Makka	مكة	٨٠٤	٥٣	النجم
Kamar	54	809	Makka	مكة	٨٠٩	٥٤	القمر
Rahmān	55	814	Madina	مدّةٌ	٨١٤	٥٥	الرحمن
Wāki'a	56	821	Makka	مكة	٨٢١	٥٦	الواحة
Hadid	57	827	Madina	مدّةٌ	٨٢٧	٥٧	الحديد
Mujādala	58	834	Madina	مدّةٌ	٨٣٤	٥٨	المجادلة
Ḥashr	59	839	Madina	مدّةٌ	٨٣٩	٥٩	الحشر
Mumtahana	60	844	Madina	مدّةٌ	٨٤٤	٦٠	المُمْتَنَة
Ṣaff	61	848	Madina	مدّةٌ	٨٤٨	٦١	الصف
Jumu'a	62	851	Madina	مدّةٌ	٨٥١	٦٢	الجمعة
Munāfiķūn	63	854	Madina	مدّةٌ	٨٥٤	٦٣	المนาقون
Tagābun	64	856	Madina	مدّةٌ	٨٥٦	٦٤	التعان
Dalāk	65	859	Madina	مدّةٌ	٨٥٩	٦٥	الطلاق
Tahrim	66	863	Madina	مدّةٌ	٨٦٣	٦٦	التحرير
Mulk	67	867	Makka	مكة	٨٦٧	٦٧	الملك
Kalam	68	871	Makka	مكة	٨٧١	٦٨	القلم
Hākka	69	875	Makka	مكة	٨٧٥	٦٩	الحاقة
Ma'ārij	70	879	Makka	مكة	٨٧٩	٧٠	المعارج
Nūh	71	883	Makka	مكة	٨٨٣	٧١	نوح
Jinn	72	886	Makka	مكة	٨٨٦	٧٢	الجن
Muzzammil	73	890	Makka	مكة	٨٩٠	٧٣	المزمول
Muddatthir	74	892	Makka	مكة	٨٩٢	٧٤	المؤثر
Kiyāma	75	896	Makka	مكة	٨٩٦	٧٥	القيمة
Insān	76	899	Madina	مدّةٌ	٨٩٩	٧٦	الإنسان

فِي هُرَيْسٍ يَأْتِي السُّورُ وَيَنْبَذِلُ الْكَوَافِرُ فِي الْأَرْضِ يُصْبِحُهَا

Sūra	Sūra ta	Shāfi	Wuri	البيان	الصفحة	رقمها	السورة
Mursalat	77	903	Makka	مكة	٩٠٣	٧٧	المرسلات
Naba'	78	906	Makka	مكة	٩٠٦	٧٨	النَّبَأُ
Nāzi'at	79	909	Makka	مكة	٩٠٩	٧٩	النَّازَعَاتُ
'Abasa	80	913	Makka	مكة	٩١٣	٨٠	عَسْرٌ
Takwīr	81	916	Makka	مكة	٩١٦	٨١	التَّكْوِيرُ
Infidār	82	918	Makka	مكة	٩١٨	٨٢	الْأَنْفَطَارُ
Mudaffiin	83	920	Makka	مكة	٩٢٠	٨٣	الْمَظْفَنُونُ
Inshi'kāk	84	922	Makka	مكة	٩٢٢	٨٤	الْإِنْشَاقُ
Burūj	85	924	Makka	مكة	٩٢٤	٨٥	الْبُرُوجُ
Dārik	86	926	Makka	مكة	٩٢٦	٨٦	الْطَّارِقُ
A'alā	87	928	Makka	مكة	٩٢٨	٨٧	الْأَعْلَى
Ghāshiya	88	930	Makka	مكة	٩٣٠	٨٨	الْغَاشِيَةُ
Fajr	89	932	Makka	مكة	٩٣٢	٨٩	الْفَجْرُ
Balad	90	934	Makka	مكة	٩٣٤	٩٠	الْبَلَدُ
Shams	91	936	Makka	مكة	٩٣٦	٩١	الشَّمْسُ
Lail	92	938	Makka	مكة	٩٣٨	٩٢	اللَّيلُ
Dhuḥā	93	940	Makka	مكة	٩٤٠	٩٣	الصَّحْنُ
Sharḥ	94	941	Makka	مكة	٩٤١	٩٤	الشَّرْحُ
Tin	95	942	Makka	مكة	٩٤٢	٩٥	الْتَّينُ
'Alaḳ	96	943	Makka	مكة	٩٤٣	٩٦	الْعَلْقُ
Kadr	97	944	Makka	مكة	٩٤٤	٩٧	الْقَدْرُ
Bayyina	98	945	Madina	مَدِينَةٌ	٩٤٥	٩٨	الْبَيْتَةُ
Zalzala	99	947	Madina	مَدِينَةٌ	٩٤٧	٩٩	الزَّلْزَلَةُ
Ādiyāt	100	948	Makka	مكة	٩٤٨	١٠٠	الْأَدَيَّاتُ
Kāri'a	101	949	Makka	مكة	٩٤٩	١٠١	الْقَارَعَةُ
Takāthur	102	950	Makka	مكة	٩٥٠	١٠٢	الْتَّكَاثُرُ
'Aṣr	103	951	Makka	مكة	٩٥١	١٠٣	الْعَصْرُ
Humaza	104	952	Makka	مكة	٩٥٢	١٠٤	الْهُمَّةُ
Fil	105	953	Makka	مكة	٩٥٣	١٠٥	الْفَيلُ
Kuraish	106	954	Makka	مكة	٩٥٤	١٠٦	قُرْيَشٌ
Mā'ün	107	955	Makka	مكة	٩٥٥	١٠٧	الْمَاعُونُ
Kauthar	108	956	Makka	مكة	٩٥٦	١٠٨	الْكَوْثَرُ
Kāfirūn	109	956	Makka	مكة	٩٥٦	١٠٩	الْكَافُرُونَ
Naṣr	110	957	Madina	مَدِينَةٌ	٩٥٧	١١٠	الْنَّصْرُ
Masad	111	958	Makka	مكة	٩٥٨	١١١	الْمَسَدُ
Ikhlas	112	959	Makka	مكة	٩٥٩	١١٢	الْإِخْلَاصُ
Falak	113	959	Makka	مكة	٩٥٩	١١٣	الْفَلَقُ
Nās	114	960	Makka	مكة	٩٦٠	١١٤	النَّاسُ

إِنْ بِدَارَةِ الشُّورَى إِلَّا إِسْلَامِيَّةٌ وَالْأَوْقَافُ وَالْمَعْوَذَةُ وَالْإِرْشَادُ

فِي الْمَالَكَةِ الْعَرِبِيَّةِ الشَّعُودِيَّةِ

الْمَشْرُقُ عَلَى مَجْمَعِ الْمَالِكِ فَهَذِهِ

لِطَبَاعَةِ الْمُصَحَّفِ الشَّرِيفِ فِي الْمَدِينَةِ الْمُسْوَدَةِ

إِذْ يَسُرُّهَا أَنْ يُصَدِّرَ الْمَجْمَعُ هَذِهِ الْطَّبْعَةَ مِنَ الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ

وَتَرْجِمَهُ مَعْلَمَيْهِ إِلَى لُغَةِ الْهُوَسَا

تَسْأَلُ اللَّهُ أَنْ يَنْقُعَ بِهَا التَّاسَّ

وَأَنْ يَجْزِيَ

خَالِدَ الْمَيِّزَ الشَّرِيفَيْرِينَ الْمَالِكَ كَبَدَ اللَّهَ بَنْ كَبَدَ الْعَبْرَلَسْعُودِ

أَخْسَنَ الْجَزَاءَ عَلَى جُهُودِهِ الْعَظِيمَةِ فِي نَسْرِ كَتَابِ اللَّهِ الْكَرِيمِ

وَاللَّهُ وَلِيُّ التَّوْفِيقِ

Ma'aikatar kula da Harkokin Addinin Musulunci,
da Wakafai, da kuma Wa'azi da Shiryarwa,
ta Kasar Saudi Arebiya

Wadda ta ke kula da Ma'aikatar Sarki Fahd ta Buga Alkur'ani

Maigirma a Madinatul Munawwara ta na

Farin Ciki da Ma'aikatar ta buga Wannan Fassara

ta Alkur'ani da Harshen Hausa

Kuma ta na Rokon Allah Ya Amfani

Mutane da Shi

**Kuma Ya sakawa Sarki Abdullah
dan Abdulaziz Al-Su'ud**

da kyakkyawan sakamako a kan kokarin da ya ke yi don yada

Littafin Allah Maigirma

Allah Shi ne Majibincin Gamdakatar

حقوق النشر محفوظة
لمجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف

ص. ب - ٦٣٦ - المدينة المنورة
www.qurancomplex.gov.sa
contact@qurancomplex.gov.sa

Hafkin Bugawa
yana ga Ma'aikatar Sarki Fahd ta Buga Alkur'ani Maigirma,
akwatin gidan waya 6262 - Madinatul Munawwara

www.qurancomplex.gov.sa
contact@qurancomplex.gov.sa

ح) مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف ، ١٤٣٤ هـ
فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر .

مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف
ترجمة معاني القرآن الكريم إلى لغة الموسا . / مجمع الملك فهد
لطباعة المصحف الشريف - طـ ٣ . - المدينة المنورة ، ١٤٣٤ هـ

١٠٠٨ ص : ٩١٤٥٠٢

ردمك : ٩٧٨-٦٠٣-٨٠٩٥-٥٥-٣

١- القرآن - ترجمة - لغة الموسا - القرآن - تفسير أ. العنوان
ديوبي ٩٠٩١ / ١٤٣٣

رقم الإيداع: ٩٠٩١ / ١٤٣٣

ردمك : ٩٧٨-٦٠٣-٨٠٩٥-٥٥-٣

9 786038 095553

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَتَرْجِمَةً مُعَايِدَةً إِلَى
لُغَةِ الْهُوَسَا

رَقَّتْ لِلَّهِ شَالِيْهِ مِنْ خَامِنْ لِلْعَيْنِ الشَّرِيفِينَ
الْمَلِكِ عَنْدَ اللَّهِ تَعَالَى الْعَزِيزِ الْمُشْفِرِ
وَلَا يَجُزُّ بَعْدَهُ